Godoni Vu'a Maiu'ina

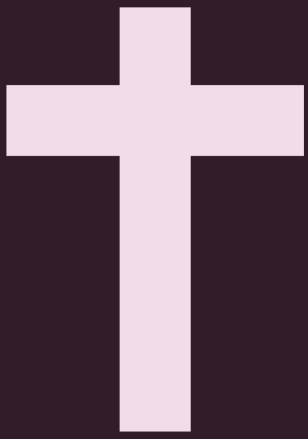

The New Testament in the Ese Language, also known as the Managalasi Language, of Papua New Guinea

Godoni Vu'a Maiu'ina
The New Testament in the Ese Language, also known as the Managalasi Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Mangalasi long Niugini

copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Managalasi (Ese or Managalasi)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025
729c2a8f-9ea3-55ca-9318-793c2828d776

Contents

FRT 1
Matiu 3
Maka 65
Ruku 100
Joni 162
Akisi 207
Romani 262
1 Koritia 287
2 Koritia 312
Karesia 328
Epasasi 337
Piripai 346
Korasia 352
1 Tesaronia 358
2 Tesaronia 363
1 Timoti 366
2 Timoti 373
Taitasi 378
Pairimani 381
Hipuru 383
Jemisi 402
1 Pita 409
2 Pita 416
1 Joni 420
2 Joni 426
3 Joni 427
Juta 428
Revaresiani 430
Read the New Testament 457

Godoni Vu'a Maiu'ina

The New Testament in the Ese (Managalasi) language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Mangalasi long Niugini

Godoni Vuˈa Maiuˈina
The New Testament in the Ese (Managalasi) language of Papua New Guinea
[mcq]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1975, 1999, Bible League International

Print publishers, 1999 by South Park Press and Wycliffe Bible Translators

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators Inc.* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait
Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem

yu ken givim kopi long narepela manmeri. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org*. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**
Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa. Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.** Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long *http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode.*
Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Pukijija Vaji Namujihuni Iha

Puka Iha[tab]Iha Tu'ua[tab]Heha

Matiu

Jesu Keriso Oni Amuhijijina
(Ruku 3:23-38)

1 Hehakaho Jesu Keriso oni amuhija vejajina. Jesuho Teviti 'ee Eparahami
puni amuja.
2 Eparahamiho Aisiki oni oma. Aisikiho Jekapi oni oma. Jekapiho Jutaho
'ee 'u'uhwaha 'aho'ijihipuni oma.
3 Jutaho Jera upuni oma kaivo puni ohijaho Tema. 'Enakaivo Peresiho
Hesarani oni oma kaivo Hesaraniho Rama oni oma.
4 'Enakaivo Ramaho Amenatapu oni oma. Amenatapuho Nasioni oni oma.
Nasioniho Saramani oni oma.
5 Saramaniho Poasi oni ome 'ee Rehapiho Poasi oni oha. Poasiho Opeti oni
oma. 'Ene Rutiho huni oha Opetiho Jesi oni oma.
6 Jesiho Kini Teviti oni oma. Tevitiho Saramani oni oma. Huni oha marako'a
Uraia oni napara.
7 'Enakaivo Saramaniho Rehapoami oni oma. 'Ene Rehapoamiho Apaija oni
oma. 'Ene Apaijaho Aisa oni oma.
8 'Ene Aisaho Jihosapati oni oma. 'Ene Jihosapatiho Jorami oni oma. 'Ene
Joramiho Usaia oni oma.
9 Usaiaho Jotami oni oma. 'Ene Jotamiho Ehasi oni oma. 'Ene Ehasiho
Hesakaia oni oma.
10 'Ene Hesakaiaho Manase oni oma. 'Ene Manaseho Emani oni oma. 'Ene
Emaniho Josaia oni oma.
11 'Ene Josaiaho Jekanaiane 'ee 'u'uhwaha puni oma. Ijihuni vea kaji aneja
rene pu 'eke Paparania tipurai va'ara.
12 'Ene ijí Paparania pu tipurai 'eka va'ari túna'ijaho Jekanaiaho Sieritieri
oni oma renana. 'Ejume Sieritieriho Jerupaparu oni oma.
13 Jerupaparuho Apaiuti oni oma. Apaiutiho Iraiakimi oni oma. 'Ene
Iraiakimiho Aisori oni oma.
14 'Ene Aisoriho Setaka oni oma. 'Ene Setakaho Ekimi oni oma. 'Ene
Ekimiho Eriuti oni oma.
15 'Ene Eriutiho Eriesa oni oma. 'Ene Eriesaho Mateni oni oma. 'Ene
Mateniho Jekapi oni oma.
16 'Ene Jekapiho Josapi ka'ene Meri oni paruijihuni oma. 'Ena'omo Merira
Jesu ka'ene Kerisona 'wavujaho nahenana.
17 'Enakaivo ea ka'ene Eparahami oniji rena roe Teviti oniji 'e'unajaho
amuja iropu ropu no'ona no'ona ijá hijara. 'Ejumakame Teviti oniji rena
roe Juapo aneja vene Paparani tipurai hijaji 'e'unajaho amuja kú'o ija iropu
ropu no'ona no'ona ijá hijara. 'Ene vukú'o ijí Juapo Paparania aneja vene
tipurai hijaji rena roe Jesu Kerisora roani veiji 'e'unaji 'u'o amuja iropu
ropu no'ona no'ona ijá hijara.

Jesu Keriso Nahejajina
(Ruku 2:1-7)

18 Ikaho Jesu Keriso 'unama ichá'ina ka'ene nahejajina. Meri ka'ene
Jesuni ohijaho Josapira mwamuna kaivo pu mai'o pa'wa'ara'eme Godoni
'Aveni vejume hu hari'i nenana.

19 'Enakaivo hu mwavi'inijaho Josapina kaivo Josapiho hu niho'o 'unama arira 'uraha onuna'omo Meri juhunijihuna'e masuani ranama va'iro vwihanana.
20 Hu hine ijí vwihanani vea kajino Natohwi jihuni ona oji'ini roe navahi ijá 'wama Josapi ka'ene Teviti oni harihakera a Meri aheve oni napara rehunijaho paju'amana. Ijí hu hari'i nena kajaho Godoni 'Aveni vejume hari'i nenana.
21 'Ena'omo hu naheja kamareje ara Huni ihijaho 'imareje Jesuna 'wa'amana kaivo Hura ehwahaka mapokijihi puni siseijaho ni'ajihe pa'arehuna 'wamana.
22 Ike iviamaa raka ka'ene renukaho nitama Natohwi jihuni poropetijara 'waramajara rene ika'ina 'waramana.
23 Heha! 'Asúri hari'i nenareje hariha nahe'amajaho Huni iha 'imareje Imanueruna 'wahuna. Ijihuni maijaho Godi nú pu'úmo hinu 'wa'avara 'iamana.
24 'Ejume Josapi tatama 'urine Natohwi jihuni ona oji'ini 'waramaja venarena napara kajaho ahemana.
25 'Enakaivo hu napara kaji'i pa'uraha o'eme hu hina apena va'o va'o huni hariha amura kajaho nahejumakavi'i hu iha 'ime Jesuna 'wamana.

2

Vwiha Mamaa Vwihaji'inapo Roajina

1 Vea ka'ene Jesu Petirihemi Juta vaji nahejari veijaho Herotiho Kinia rena hinana. 'E'eme ea hami hami vwihaji'ina vea ajimuja'i hijurepo Jerusaremi roara.
2 Pu aporama ijá 'iava Jua puni Kinia ichí nahejare? Nú Huni china kama'i vea ajimuja'i kamareja ijihuna'e nú Hu oja mahare'e ka'i rou.
3 Vea ka'ene Kinia Heroti ijí henajaho oja hwa'usunahana. 'Ejume Jerusaremi ora ka'ene hu hu'úmo hijajija 'u'o oja hwa'usunahara.
4 'Ejumakame Herotira 'waravume pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipi pu'úmo ahuma roume hu pu aporama ijá 'iama 'Ú ichihi Keriso nahehune? 'iamana.
5 'Ejume pu hu ijá 'wava Poropetijara heha 'ahi venajaho Petirihemi Jutia vajina 'wavara.
6 Ja Petirihemi ora ka'ene Jutia puni kwaa vaji hijujija ja niho'o túchamaa parehuna kaivo joni ei pini mai'o 'ajohi'ina ni'ima'ura renareje Isureri ora 'ajohahuna 'iamana.
7 Heroti ea ka'ene hami hami vwihaji'iniji nesi aporame ijá 'iama Vea rakijiano ike chinakaho ajimane? 'iamana.
8 'Enarena hu pu irechamie ijá 'iama Ja va'e Petirihemi ike Harihakaho samu va'o kamare ona ranave nuni roe na 'u'o vu'e Hu oja mahuma 'iamana.
9 'Ejume pu kini huni vu'a hejume parajume va'eme china ka'ene vea ajimuja'i ajima roajaho ajima roe asitaha ruva'e ijí Hariha 'u'ua kajara hinani huriji naminana.
10 'Ejumakame pu ijí china kaji kamareja pu niho'o mari'uma paravara.
11 'Ene pu va'e ijí ni'úha kaji aruvi'i kavajaho Hariha 'u'ua kajaho oaha Meri'i hinana. 'Ejumakame pu nitupari same oja Hu mahara. 'Ene pu puni tuja usee swara korutia 'ee senisia 'ee 'werua vajahara.
12 'Ejume Godira navahi 'waravume pu kú'o pa'uname Herotira hinujaho va'i kaivo pu 'unama ani va'e puni ari va'ara.

Juhahe Ijipiti Va'ajina

13 'E'eme Natohwi jihuni ona oji'ini roe Josapi navahi ijá 'wama A iviamaa 'urine Hariha 'u'uakaho apene 'ee oaha aheme aseha Ijipiti va'amana. 'Enareje ijí hi'eje Nara kú'o 'warava henareje iji'a 'unama ro'amana. Ijihuni maijaho Herotira Hariha 'u'ua kaji 'ana'i 'ahau'ukamare'e sa'iro venukúnina 'wamana.
14 'Ejume ijí na'ia kajiano hu 'urine Hariha 'u'ua kajaho apene 'ee oaha aheme Ijipiti va'ana.
15 'Enarena pu ijino Ijipiti hi'eme Heroti kwamana. 'Ejumakame Natohwijara nitama poropeti ijá 'waramana
Nuni Hariha Ijipiti vaji Nara Hu 'umejuta 'iamana.

Herotira Musia Tisamajina

16 'E'eme Heroti hina ajihana ea hami hami vwihaji'inijija hua pisiviara'e henarena niho'o ajivume ea 'aho'a irechamie ijá 'iama Va'e Petirihemi kasima ka'ene mai'o juara no'ohe'i papa'areji'inijihi 'aniha 'iavume va'ara. Ea ka'ene hua pisimiajipo 'waravume henaja'ina'e va'ara.
17 Ikaho nitama poropeti Jeramaiara 'waramajara roe nimai renana. Hu ika'ina 'waramana.
18 'Ejume pu Rama vaji he'eju'e virisia veji'i niramarume 'ee eahura ni'ima'ura ve'eju'e Recheru harihwapumu venana vo ea 'ahopo hu oja somahuna areria pana 'wamana.

Ijipiti Rena 'Unama Roajina

19 'E'ejume iji'a Heroti kwavumakavi'i Natohwi jihuni ona oji'inijara roe ijí Ijipiti Josapi navahi ijá 'wama
20 Ea ka'ene ike Hariha 'u'uake 'ana'i venajaho nikwamanakúne a kú'o 'urine Hariha 'u'uakaho apene 'ee oaha aheme 'unama Isureri va'amana 'wamana.
21 'Ejume hu 'urine ijí Hariha 'u'ua kajaho apene oaha aheme Isureri va'ara.
22 'Enakaivo Akireasira Heroti ka'ene huni omijihuni tinia apene Jutia 'ajohuma henarena Josapiho jumana. 'Ejume Godira navahi ijá 'wama Karari va'a 'wavume hu ijí Karari va'ana.
23 'Enarena hu va'e ara iha Nasareti hinana. Hu ijá venajihuni maijaho poropetiepo raka ka'ene 'waravajija nimai re'avarono avanana. Pu ika'ina 'waravara Hu Nasareti ora 'wahuna 'iavara.

3

Joni Papitisitara Najahajina (Maka 1:1-8)

1 Ijí vea kajino Joni Papitisita Jutia puni nechi'i riri ea Godoni vu'a najaha roana.
2 Hu ijá 'waramana Ta'aroha joni sisea amairie arira renama. Godoni arijihuni 'unama niroe tu'u renukúnina 'iamana.
3 Poropeti Aisea 'wavujara Hu rone ika'ina 'waramana
Hu nechi'i riri namine ijá 'umenu Natohwi jihuni 'unama amairie Huni 'unamijija arira re'avara 'umenu 'wamana.
4 'Enakaivo Joni oni atehijija kameru huni sapasi vejara'omo hu ijí same 'ee huni 'aha mu'oi charia apúsame 'ee huni 'irumijaho pújúha 'ee aneura rihiji'i inuna.

5 'E'eme ijihuni vea kajino ea ka'ene Jerusaremi ora 'ee Jutia ora 'ee eaka
mapoka ka'ene Jotani rori hiju kajija ni'aha kwino huni roara.
6 'Enareja pu puni sisea vwihane nahama Godi 'wara'i kaivo aremamaa
arevajihuna'e hu pu Jotani 'unirame toi samana.
7 'E'eme Hu kivume Parasia 'ee Sajusia hura toi sama'amarono rouma
kimarena hu pu ijá 'iama Ja tapara ka'ene sisesa jihipuni harihija joni eha
sisea ni'ima'ura ka'ene túna'i roujaho irara ja 'waravukame ja juhame iki
roajivare?
8 'Ina rukina re'avara. Joni 'unama sahasijaho ta'arohareje niare'i kaivo
ea maiu'ina re'avara.
9 Ja vwiha ika'ina pavwiha'avara. Nú Eparahami oni harihija'omo
nú areri rena hiju paro'avara kaivo Godira areri veje ike muna ikihipo
Eparahami oni harihija rehuna. Ijihuna'e nú areri rena hiju paro'avara.
10 Iviamai taupa icha aneji namuna'omo icha kajija 'ina maa
pare'avajaho 'umareje 'uhue veni ato'aruhuna.
11 Na ja toa vaji samaume 'urijajihuni maijaho ja joni sisea vwihane
temukavume nahama Godi 'wara'íka'i aremama arevaji najaharejo iji-
huna'e toa vaji samauta kaivo Ea ka'ene nuni túna'i roujara Godoni 'Avena
'ee haruriji'i samahuna. Na Hu Hu'úmo areria pana 'ee nara Huni mumora
hwana jahenahuna areria pana.
12 'Enakaivo icha ka'ene 'witia aruma sirikuvujaho Huni ija tahi na-
muna'omo Hura 'witia mutuuri ruhijijino mutuareje maijaho niana'ika'i
siseijijahija vena ka'ene pautaruti sa'ika'i namujiano ato'aruhuna.

Jesu Toi Vaji Apúsamajina
(Maka 1:9-11; Ruku 3:21-22)

13 Jesuho Karari rene roe Jotani Jonira apene toi apúsama'amarono
roana.
14 'Enakaivo Joni rarene ijá 'wama Ara na toi apúsami'amajaho areri
re'ena. 'Ú nara A toa vaji apúsama'urono roane? 'wamana.
15 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Nú iviamaa ijá vehunijihuni maijaho
ijá vejakame 'unama arimai rene mamai re'amarono ava'eja 'wamana.
'Ejume Joniho Huni ira hene avamana.
16 'E'eme Jesuho toi apúsavume 'uriji'i kavume kahi akúpi 'ahi vwicha
re'eme Godoni 'Avena maraho'ora puna'i jaima 'ariha roe Huni haha 'ahi
ajimana.
17 'E'eme ira kahi akúpa 'ahi rena roe ijá 'iama Ikaho Nuni Hariha ka'ene
Na oja mahujina. Na Hunijihuna'e niho'o teamanimu 'iamana.

4

Jesu Vena Kamajina
(Maka 1:12-13; Ruku 4:1-13)

1 'E'eme Godoni 'Aveni vejume Jesuho va'e nechi'i hi'eje 'avena sisei roe
vena ka'amarono va'ana. 'Enakaivo Jesu ijí 'aura arema
2 hi'eme na'ia mapoka (40) pa'are'eme matumana.
3 'E'eme 'avena sisei roe ijá 'wama A Godoni Hariha re'amajaho veje
munakaho puretia renama 'wamana.
4 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Godoni ira vaji ijá 'waramana
Ea puretiapo reje majama hihuna pana kaivo ira ka'ene Godira
'waramujara reje majama hihuna 'wamana.

5 'Ejumakame 'avena sisea kajara Hua ahema ajima va'e Temiporu atahuri ranamana.
6 'Enarena hu ijá 'wama Areri Godoni ira vaji 'waramaja'ina'e A Godoni Hariha re'amajaho mwamapene kami mwe'i 'onava kavuma.
Godoni ona oji'inijipo A iji 'unarama apena 'ariha va'e kami ranamaakame muna A paninama kavuma 'wame 'wamana.
7 'Ejumakame Jesura ijá 'wama Godoni ira vaji kú'o ika'ina 'waramana. A oni Godi paapene vena ka'amana 'wamana.
8 'Ejume kú'o 'avena sisea kajara Jesuho ahema va'e huri'a ka'ene niho'o jopatu'uriji ajima va'e kahi huri nami'i kaivo kwaa araka mapokakija 'ee puni mamaijaho nahana.
9 'Enarena 'avena sisea Jesu ijá 'wama A nitupari same nuana vetie na oja mi'amajaho ike uneunechaka mapokakija ni'aha kwino nara A vaja'eju 'wamana.
10 'Ejume Jesura 'avena sisea kajaho ijá 'wama 'Avena sisea karera! Karori va'a! Godoni ira vaji 'warumajaho
Natohwa ka'ene oni Godijíru oja mahe Hunaru vena'amana 'wamana.
11 'Ejume 'avena siseijaho Jesu rana'ika'i va'eme ona oji'inapo roe Hu ni'ajahara.

Jesura Huni Kaukara Karari Vaji Aneja 'Emajina (Maka 1:14-15; Ruku 4:14-15)

12 'Enakaivo Jesuho hejume Joniho tipurai ranavuma heji'i Hu Karari va'ana.
13 'Enarena Hu va'e Nasareti are'ika'i va'e Kapeniami hinana. Ijí ara kajaho soha rorina. Ara kajaho Sepurani 'wame 'ee Napatarai 'wavuri vajina.
14 Ijaho Poropeti Aisea oni vaji 'waramajara roe nimai nimai renu. Hu ika'ina'e 'waramana.
15 Ara ka'ene Sepurani 'wame 'ee Napatarai 'wavujija soha rori Jotani ona kara'i Karari ka'ene Jenitaruepo hijujina.
16 Ea ka'ene ijí nutuvi'ini hijujija hanaji'ina ni'ima'ura kavara. 'Ene ea ka'ene nutuvi'inaka nikwamasahuja'ina rena hijujihi hanaji'ina kajara hananiu 'wamana.
17 Vea kajiano Jesuho aneja vene vu'a 'waramarena ijá 'iama Ta'arohe joni sisea vwihane teamukave aremamai are'i kaivo ea maiu'ina reha! Ijihuni maijaho Godoni ara niroe rori roa paranukúnina 'iamana.

Jesura Huni Tisaiporu Amura 'Umenajina (Maka 1:16-20; Ruku 5:1-11)

18 'Enarena Jesuho Karari soha rora kaji kahi va'i kivume ea iha Saimani ka'ene Pitana 'wavuji'o huni 'u'ua ka'ene Enituruna 'wavuji'o hine úa vesamapene roara. Ijihuni maijaho pu úa vesavi'ina.
19 'Ejumakame Jesura pu ijá 'iama Nuni roajivakame jara 'úa vesavu kaja'ina'e Na ja najahe ja ea ahera'avara 'iamana.
20 'Ejume pu ni'aha kwino puni namea irecha 'o'i kaivo pu pu'úmo va'ara.
21 'Ejume pu va'i kivume vu ea 'aho'a Sepati oni harihija Jemisina 'wavuji'o Joni ka'ene huni 'u'uiji'i emahwa pu'úmo puni sisima vaji hine puni namea hwearikara. 'Ejume Hu pu 'umenaana.
22 'Ejume pu ni'aha kwino puni sisima raname 'ee omaha rana'i kaivo pu pu'úmo va'ara.

Jesura Kaukara Iraka'e Venajina (Ruku 6:17-19)

23 'Enarena Jesura va'e Karari vaja kaji 'uraha oji'i puni Sinakoku vaji Godoni arijihuni vu'a mai maiu'ina najahana. 'Eji'i eaka mapokijihi atama ani ani'ina ka'ene rena'e 'ee 'uniravajija vejume sonahiara.
24 'Ejumakame Huni pinani 'urina va'e Siria vaji va'uma henarene eaka mapokijipo hahapo hianame 'ee hahapo siseranie 'ee ea ka'ene 'avena sisei ajima'e 'ee ea ka'ene mwe'i 'arihe simavi'i name 'ee ea ka'ene irima'ina 'eka Huni roume Hura vejume maranie 'ee sonahiara.
25 'Ejumakame ijihuna'e ea niho'o mapoka mapoka Hu tamatihara. Ara ka'ene Hu tamatihajaho Karari ora 'ee Jerusaremi ora 'ee Jutia ora 'ee ara ka'ene Jotani toa one kara'i hijujija 'ee Tikaparasi hijujija ni'aha kwinu Hua tamatiha ojara.

5

Huri'a 'Ahi Najaha 'Waramajina

1 Hu kimajaho ea mapoka mapoka Hua 'ararihae ojuma kimarena va'e huri'i ajime hi'eme Huni tisaiporua Huni roara.

Temara Nimaijina
(Ruku 6:20-23)

2 'Ejume Hu ijí aneja vene pu najaha ijá 'iama
3 Ea ka'ene puni 'avena pivusahujija ivi'a teamanamama. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ivi'a puna renu.
4 'Ene ea ka'ene temuka'ika'i pasonahii'inijija ivi'a teamanamama. Ijihuni maijaho pu niho'o oja sonahihuna.
5 'Ene ea ka'ene masuani hiji'inijija teamanava. Ijihuni maijaho mwe'a kakaho pumai rehuna.
6 'Ene ea ka'ene 'unama mai matuname 'ee toa puna'i huanavujija ivi'a teamanava. Ijihuni maijaho pu niho'o sonahihuna.
7 'Ene ea ka'ene ea 'aho'a numiravujija teamanava. Ijihuni maijaho Godira pu 'u'o numirahuna.
8 'Ene ea ka'ene puni oja ariramaa rejajija teamanava. Ijihuna'e pu Godi kahuna.
9 'Ene ea ka'ene ea 'aho'a venau'e pu pu'úmo matauvi'inijija teamanava. Ijihuni maijaho Godira pu Huni harihija 'i'ena.
10 'Ene ea ka'ene 'unama ariramaa 'uraha o'eju'e ea 'ahopo sise'i 'ahiujija pu teamanava. Ijihuni maijaho Godoni arijaho puna renukúne.
11 Nunijihuna'e erapo ja ira sisea 'warame 'ararihie vu'a sisea ani ani'ina 'warame ijá veja ki'avajaho ja teamana'avara.
12 Ja niho'o teamaname 'ee mari'u'avara. Ijihuni maijaho joni eha natohwa kahino akúpa 'ahi namu. Ea 'aho'a nimarako poropetia ka'ene hijajija sise'i 'ahiaja'ina'e ja 'u'o sise'i 'ahihuna.

Hanaji'ina 'Ee Misa
(Maka 9:50; Ruku 14:34-35)

13 Ja areri mwe'a kehuni misa. 'Enakaivo misa kajihuni vweijara pa'are'ipisa ichá'ina'e veje kú'o vwea reja'e? Misa ija'inijija vwea pa'ana'omo usekujukame emaapo momori tautiura.
14 Ja mwe'a kehuni hanaji'ina ara huri'a 'ahi vejujija niho'o vaja panavura.
15 'Ene emaapo naheha 'ejujaho pu pa'eka va'e si'uara vaja irechavura kaivo samai irechavura. 'Eju'e ea ka'ene sea vaji hijujija hananiura.

16 Ija'ina'e joni hanaji'inijara ea mapoka puni una'i hanani'amana. 'Ejakame pu kive maaru vejakame pu joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinuji ta'arohuna.

Varapa Tamaniji Rone Najahajina

17 Ja niho'o ika'ina pavwiha'avara. Nara roukaho varapa tamana 'ee poropetia ho'o veje pa'are'amarono routa ro'ava. Na pu ato'aruma'i rohuna pana kaivo ijihipuni maiji ve'i 'ahiume routa.

18 Na nimai nimai ja 'waravu ike akúpa mwe'akaho ni'aha kwino ijá pa'arehuna. 'Enakaivo unenu'u pina ma'uparitumaa ho ma'u'ua Godoni Iri jihuni vaji navujaho niho'o papa'arehuna kaivo ijá na'eje uneunechaka mapokijija roe areri rehuna.

19 Ea irara ike varapa tamana ma'u'ua 'ene 'ee ea 'aho'a najahe pu 'u'o ija'ina'e ve'avajaho hu Godoni ara niho'o ma'u'ua 'iahuna. 'Enakaivo ea irara hene vene ea tamana kaji naja'avajaho hu Godoni ara ea natohwa 'wahuna.

20 Na nimai nimai ja 'waravu jara 'unama arira ka'ene ojujara niho'o arimai parenareje Sikuraipi 'ee Parasi paasita'amajaho ja niho'o Godoni ara pavahuna.

Ajinavuri Vu'a Najahajina

21 Nitama sahu jona 'waramajaho ja nihejara. Ea pa'ana'e kwa'amana. Ea irara ea 'anaa kwa'amajaho 'otua vehuna.

22 Na niho'o nimaa nimai ja 'waravu. Ei pini napuraha 'ajime 'ee se'amajaho ea kajaho 'otua vetihuna. 'Ee ea irara vweaha húmata pa'ana 'wa'amajaho hu 'u'o 'otua ni'inijino vehuna. 'Ee ea irara a 'vwiha pa'ana 'wa'amajaho hu veni vahuna arerina.

23 'E'eje a swara Godi ma'iro veji'i a vweuna sise'i 'ahaaji vwiha'amajaho

24 swara kajaho ijá rana'ika'i vukú'o 'unama va'e vweune'i 'wame amairiareja'e iji'a roe Godi swara ma'amana.

25 'Ene ei pini a 'otua apenaare 'otua veta'iro veja ka'amajaho ja no'o 'unamu toi vai'i a hu hu'úmo vu'a 'wame amairi'avara. Ijihuni maijaho hu a apena va'e 'otua veji'ina natohwi jihuni ija tahi ranamaa ve'enakúne. 'Ejakame ijí 'otua veji'ina natohwa kajara hirisima mihakame pu apena va'e tipura ranama ve'ejakúne 'wamana.

26 Na nimaa nimai a 'waravu a ijí tipurai hinuva'o monia túchamaa ijaho maharene ro 'e'uhuna.

Napasina Paruina Turamauri Vu'a Najahajina

27 Ika'ina 'waramajaho a nihenana. A niho'o ea pipuni napara patura'amana 'úmana.

28 'Enakaivo Na ika'ina 'waravu. Ei pini napara kame huni oja vaji itu'amajaho hu areri ijí napara kajaho nituramana rehuna.

29 'Ene oni nia mana'inijara vena'e a sisea ve'amajaho nia kuha kajaho tajahena pi'onave va'amana. Ijihuni maijaho oni haha kwisu kajara veje oni haha kajaho maho'o veni vahuna sisea.

30 'Ene oni ija mana'inijara veje a sisea ve'amajaho ijí ija kajaho 'uhua pi'onave va'amana. Ijihuni maijaho oni ija 'uhua apene pi'ona'amajiana vo oni haha maho'o veni vaji vahuna.

Parua Napara Ranaravura'e Najahajina
(Matiu 19:9; Maka 10:11-12; Ruku 16:18)

31 'Ene vu pina ijá 'warumana. Ei pini huni napara rana'amajaho hu niranamani heha vena mahuna 'warumana.
32 'Enakaivo Na nimai a 'waravu. Ea pipuni napara'e parui pini ahemo'amajaho paruaha kajara areri naparaha kajaho ranahuna. 'Enajihuna'e parua ka'ene huni napara kaji ranamajara veje hu parua pina ve'amajaho hu sisea vehuna. 'Ee ea irara napara ka'ene ranavi'iniji 'wa'amajaho hu 'u'o sisea vehuna.

Ichutoa Pikivuji Najahajina

33 'Ene pinijaho nitama emaapo 'waruvajaho ja niheji'ina.
A raka nahama 'waramajaho patu'amana kaivo Natohwi jihuni una'i nahama 'wara'amajaho ve'amana 'úmara.
34 Na nimai a 'waravu. A ika'ina pa'wara'amana Ichutoa pikiva hejuma pa'wa'amana. Ijihuni maijaho ijaho Godoni ruha'omo Godi ijí hinukúne pa'wara'amana.
35 'Ene vukú'o ika'ina pa'wa'amana. Mwe'a ikena'omo nimai 'waravu pa'wa'amana. Ijihuni maijaho ike mwe'akaho Godira Huni mumora ijihuni toi irechamuna. 'Ene vukú'o ika'ina pa'wa'amana Jerusaremina'omo nimai 'waravu pa'wa'amana. Ijihuni maijaho Jerusaremi Kini Natohwi jihuni arakúne ija'ina pa'wara'amana.
36 'Enakúne a ika'ina pa'wara'amana Nuni húmata ikena'omo nimaa nimai 'waravu pa'ia'amana. Ijihuni maijaho a niho'o oni húmata kaji veje sajasa'ina rene 'ee aja rehuna niho'o areria pana.
37 Ijaho 'avena siseijarahara a venau'e ira kajaho 'waramukúne ija'ina pa'wara'amana kaivo manimaa 'iame 'ee pana 'i'amana.

Eha Vetiaravuji Najahajina
(Ruku 6:29-30)

38 Nitama vu'a ka'ene rena roajaho ika'ina 'waruvara. Ei pini ea pina'e 'anae nia kuha su'amajaho eha 'u'o 'anae nia kuha su'amana. 'Ee ei pini ea pina'e 'anae ea pipuni upaja hija'usa'amajaho hu 'u'o 'anae upaja hija'usa'amana.
39 'Enakaivo na ja 'waravu. Ei pini sise'i 'ahi'iro veja ka'amajaho a eha paveti'amana kaivo hu a noanu tahijiha ka'amajaho a vu ta'arohe ropuna'i mahe 'ani'amana.
40 'Ene ei pini oni setia ape'iroreje 'otui veta'amajaho oni tapuka 'u'o tajahene ma'amana.
41 'Ene ei pini ja no'o ma'uako 'aha josu va'avarono 'ejaha'amajaho ja no'o va'areje niho'o hura 'waramajaho asima va'e jopatu'ura va'avara.
42 'Ene ei pini a unenu'u pina hu ma'amarono 'warava he'amajaho ma'amana. 'Ene ei pini oni unenu'u pina apena venareje vukú'o ma'iro 'warava he'amajaho ma'amana.

Oni Naka Oja Mihunijina
(Ruku 6:27-28, 32-36)

43 'Ene ja nihejara nitama vu'a ka'ene 'waravara. A ehuanaru oja mi'i kaivo oni nakijihija sena'amana 'úvara.
44 'Enakaivo Na ijá 'iavo Ja joni naka oja mi'avara. 'Ene ea 'ahopo ja sise'i 'ahia ki'avajaho puni siporua 'ona'avara.
45 'Enareje ja joni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujihuni harihija re'avara. Hu Huni vea veju'e ea ka'ene siseijihipuna rine 'ee maijihipuna 'u'o rinuna. 'Ene Hu veju'e neha pine ea maijihipuna marane ea sisea veji'ini jihipuna 'u'o maranuna.

46 'Ene ja ea ka'ene oja ja mihujiru oja mi'avajaho ja eha iraka apehune? Ea ka'ene takisia apeji'inijija 'u'o ija'ina vejura.
47 'Ene ja vwehu jonaru 'ajoravuja'ina'e 'ú ja ea 'aho'a ija'ina'e asitahe 'ajoravure? 'Ú Jenitarua 'u'o ija'ina pavejure?
48 Ijihuna'e joni Omi kahi akúpa 'ahi ariramaa hinujihuna'e ja 'u'o ariramaa hi'avara.

6

Vajihi'ina Rehuna Najahajina

1 Ja hami vwiha'avara ea 'ahopuni nia 'ahi pu ki'avarono ja joni 'unama ka'ene arimaiji ve'ava. Ja ijá ve'avajaho joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujaho ja eha pamihuna.
2 Ja ura ea uneunecha pa'amaiji swara vaji'irono ve'avajaho ja ea mapoka ni'i ni'i ki'avaroreje nipia apena hwasi'ava. Ijihuni maijaho ea ka'ene ira'asinijipo Sinakoku vaja 'ee ma'ahi riri kaji ani ani vejakame ea 'ahopo pu ta'arora'avarono ija'ina vejura. Na niho'o nimaa nimai ja 'waravu. Pu puni eha niapejara.
3 'Enakúne ja ea swara vaji'i ve'avajaho paveje joni mana'inijara raka ka'ene venujaho joni ani'inijaho ka'amana.
4 'Enakúne ja ea uneunecha pa'amaiji swara vaji'iro ve'avajaho hemi vajihakame joni Oma ka'ene hemi kimujara eha vaji'amana.

Siporu 'Ohuna Najahajina
(Ruku 11:2-4)

5 'Enakúne ja siporua 'o'i ve'avajaho ja ea ka'ene ira'asinijipo vejuja'ina'e pave'avara. Pu niho'o Sinikoku vaja 'ee ma'aha riri namine siporua 'ojura. Ruha ka'ene ea mapoka ni'i ni'i kihuni tinijiano namine ojura. Na niho'o nimaa ja 'waravu pu puni eha niapejara.
6 'Enakúne ja siporua 'o'iro ve'avajaho va'e joni sei vaji va'e vwicha ku'i kaivo joni Omijihuni siporua 'o'avara. Ijihuni maijaho ja ijí ruha hemi siporua 'oju'e kimujara Hu joni eha mihuna.
7 'Enakúne ja siporua 'o'avajaho ja hine vu'a nikwinu'ina kaji hura hara pa'oji'i na'avara. Jenitaruepo Hu henarena roji'i vu'a nikwinu'ina kaji apena hura hara 'oji'i navura.
8 Ja ijí ea kajipo vejuja'ina'e pave'avara. Ijihuni maijaho ja raka pivusahare'e Amo jari'iro vejujija ja mai'o pajarivi'ini Hu nihena kimuna.
9-13 'Enakúne siporua ika'ina 'o'avara. Amo akúpi 'ahi hino ese. Oni iha niho'o nimaa nimai'omo A veje nú Oni iha ta'aroraha. A roa nú 'ajohua hina. 'Ene oni ura ijara akúpa 'ahi venuja'ina'e mwe'a 'u'o ija'ina'e venama. 'Iruma iviasi areri ihuniji vajúha. Ea nú sise'i 'ahúu'e nú vwihana 'arevuja'ina'e nú 'u'o A sise'i 'ahaukúne A vwihana 'arema. Nú niho'o sisea vwihanare'e oja 'urinukúne A 'ajohue ni'ajúhe nú sisea paveja. A 'ajohu'ina. A ajira rukina. Oni iha ni'ima'ura. A majama ija'ina. Amo ese. Nijina.
14 Ijihuna'e ja ea 'ahopuni sisea vwihana are'avajaho joni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujara jona 'u'o vwihana arehuna.
15 'Enakaivo ja ea 'ahopuni sisea pavwihana are'avajaho joni Omiji 'u'o joni sisea pavwihania arehuna.

'Aura Arehuna Najahajina

16 'Enakúne jara 'aura are'avajaho era ki'avarono ura nia paajurasahe o'avara. Areri ea ka'ene ira'asinijipo vejuja'ina'e pave'avara. 'Eju'ukame

eaka mapokijipo kima henareje pu 'aura arevara ro'avarono avajura. Na niho'o nimai ja 'waravu. Pu puni eha niapejara.
17 'Enakúne ja 'aura are'avajaho joni ura nia some tuvaria pijahe matausahe o'avara.
18 'Ejakame jara 'aura ka'ene arevajaho ea hena ki'avara. 'Ejakame joni Amo ka'ene uneunecha mapoka hemi kimujara eha samai vajihuna.

Akúpa 'Ahi Kukua Rukina Rehunijina (Ruku 12:32-34)

19 'Ene uneunecha ka'ene mamaijija ikaho mwe'a paahuma irechama hi'avara. Ijihuni maijaho soapo ine 'ee kapurapo 'uhusame 'ee ea ka'ene nesa apeji'inijipo nesi tirasame aruma va'e nesi 'ekahuna.
20 'Enakúne joni uneunecha maa kajija kahino akúpa 'ahi ahume irechava na'avara. 'Ejakame soa 'ee kapura pa'uhusame 'ee ea nesa pa'ekahuna.
21 'Ejakame joni uneunecha mamaa kajipo ruha ka'ene navu kajino joni oja 'u'o ijí nahuna.

Haha Huni Hanaji'ina (Ruku 11:33-36)

22 'Enakaivo joni niijaho areri joni hahaka mapoka kajihi hananii'ina. 'Ena'omo joni nia kajara marana paranujaho joni hahaka mapokijaho hanana paranu.
23 'Enakaivo joni nia sisera'amajaho joni hahaka mapokijija niho'o nutuma namu. 'Ejakame ijí hanaji'ina ka'ene joni vaji namujara nutu'amajaho niho'o ni'ima'ura nutuhuna.

Godine 'Ee Kukua (Ruku 16:13; 12:22-31)

24 Ea kwinu'wi huni mama'ina no'ohe'i rehuna niho'o areri pana. Hu ea pina oja ma'i kaivo ea pina sise'i 'ahahuna. 'Ene ea pina niho'o ura rena para'i kaivo ea pina ka'amajaho sema parahuna. Godi oja mahe 'ee monia oja 'u'o ahuma mahuna areria pana.
25 Ijihuna'e Na ja 'waravukúne jara ichá'ina ka'ene hihunijaho pavwiha'avara. Ja ika'ina pavwiha'avara nú 'iruma 'ee toa iraki i'eja pa'wa'avara. 'Enakaivo nú 'iruma 'ee toa iraki i'eja pavwiha'avara. 'Ú 'irumijara ni'ina kaivo hiijaho pana raka? 'Ee atehijipo ni'ina kaivo hahijaho pana raka?
26 'Enakúne ikaho vwihaha. Uka ka'ene jaijasaha oju kivujija pu niho'o puni 'ina pa'one 'ee puni 'iruma pa'eke rira kwino ahuma irechavura kaivo joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujara 'iruma vajihu. 'Enakaivo ja Godoni una'ijaho uka niho'o asitaha parajara.
27 A ea irara hine vwihananavi'i temuka ape'amajaho 'ú ijí temuka kajara veje oni hia vea pina kú'o huri ranave hiva'ena?
28 Ja rakijihuna'e ateharu vwihajo? Ike vwihaha! Sinara ka'ene nechi 'urijajija ma opuipo 'urijura kaivo pu opu'ina paharura vene 'ee opu'ina majikaria pamarasahura.
29 'Enakaivo na nimaa nimaa ja 'waravu. Saramani oni pinana ichutoi namajaho huni haha sarira 'enana kaivo ijí hura sarira ka'ene 'enajaho areri sinara puni nia vaja'e kimujaho paasimana.
30 Ike sinarakija iviasi rena navu. 'Ena'omo niari uhakivi'i 'ekareje veni jae rehuna. Sinara ka'ene nia vaja ija'ina kivujija Godira veju'e níija'ina

rejura. 'Enakaivo Godira veju'e sinara marasahu kaja'ina'e 'ú Hu areri jona ija'ina pave'ena? Ea ka'ene joni nimairoa ma'u'umai kihije?
31 'Enakúne ja hine ichá'ina'e hihuni 'unamiji saravujaho are'avara. Nú iraki i'eja? 'Ee toa iraki i'eja? 'Ene ateha iraki samo'eja? 'Ene atehaka apúsahunijaho ichihi rena rohunijaho pavwiha'avara.
32 Ike uneunecha kijahija Jenitaruepo vwihana vejura. 'Enakaivo joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujara uneunechaka mapoka ka'ene ja pivusahujija nihe paranuna.
33 'Enakaivo ja maraku'a Huni ara 'unamiji 'ee Huni 'unama ka'ene ariramaiji saravakame iji'a uneunecha ka'ene mwe'akaki jara pivusahujaho Hura vajihuna.
34 Niari raka ka'ene rehunijaho pavwiha'avara. Ijihuni maijaho niara huni ahijijaho niarahuna. Vea kwinu kwinu puni ahija 'oi'oi navu.

7

Ea 'Aho'a Namahujina
(Ruku 6:37-38, 41-42)

1 Ja niho'o ea 'aho'a panamahakame pu ja 'u'o panamahuna.
2 Ijihuna'e Godira 'unama ka'ene jara ea 'aho'a namahu kaja'ina'e Godi ja 'u'o ija'ina'e namahuna. 'Eje jara ichá'ina ka'ene ea vaji'avajaho ija'ina'e Godi ja vajihuna.
3 A rakijihuna'e vweu puni nia vaji taura ka'ene namujaho kama 'wara'i kaivo oni nia vaji natohwaka namujaho marako pakama amairio?
4 A raka vene oni nia titi taura ka'ene namu kaha'ajaho papi'ona'i kaivo napuru puni nia vaji taura ka'ene namujaho kama 'waramo?
5 'Enakúne ira'asinakere maraku'a oni nia vaji taura ka'ene namu kaha'ajaho pi'ona'i kaivo iji'a napuru puni nia titi taura kajaho ape pi'ona'amana.
6 'Ene ja uneunecha ka'ene ariramaijija 'ua pavaji'avara. Ijihuni maijaho pu ta'arohareje mwatumi'ejakúne pavaji'avara. 'Ene joni uneunecha mamaijijahija maha pavaji'avara. Ijihuni maijaho pu ma'eka tauti'ejakúne pavaji'avara.

Jarime Sarame 'Ana'ana'avara
(Ruku 11:9-13)

7 'Enakúne ja Godoni siporua 'one jarima apena va'akame Hu ja vajihuna. 'Ene ja sarama apena va'avajaho ja kihuna. 'Ene ja vwicha 'ana'anaa apena va'avajaho Hu tirasahuna.
8 'Ene ea irara siporua 'one jarima apene va'amajaho hu ijihuni mai 'ekahuna. 'Eje ea irara 'unama kaji sarama apene va'amajaho hu piunahuna. 'Eje ea irara vwicha kaji 'ana'anaa apena va'amajaho vwicha tatiranamahuna.
9 Ea irara harihuni puretia'e 'wara'ipisa hu muni maha'e?
10 'Ene hu kija jarira'ipisa hu tapari maha'e?
11 'Enakaivo ja ea siseakija joni harihija uneunecha mamairu vajihura'e re'avajaho 'ú joni Oma ka'ene akúpi 'ahi hinuji jari'avajaho Hu uneunecha mamairu pavajihuna raka?
12 'Ene ja ura ea 'ahopo jona vena'avarono ura renauja'ina'e ja ura rena'eje ea 'ahopuna vena'avara. Ikehuni maijaho varapa tamana 'ee poropetiepo najuhara.

Vwicha Maˈuˈuijina (Ruku 13:22-30)

13 ˈEnakúne vwicha kaˈene ira mwahatitijino vaha. Ijihuni maijaho vwicha kaˈene natohwijaho ˈunama niˈimaˈura kaˈene veni vaˈujina. ˈÉjuˈe ea mapokaˈe ijihuna kajino vaˈura.
14 ˈEnakaivo vwicha maˈuˈua kajaho ˈunama kaˈene majama hihunijina ˈee kikisimaˈuraˈomo ea kwinu kwino piunavura.

Icha ˈEe Huni ˈIna (Ruku 6:43-44)

15 ˈEnakúne poropetia iraˈata najahiˈinijija hami kiˈavara. Pu joni roujaho sipia puni atehi same rohuna. ˈEnakaivo puni vajijaho nihoˈo ˈua neˈa saˈina.
16 ˈEnaˈomo puni ˈinijino samai kihuna. ˈÚ ea ˈwija ajina ˈahi ˈekure? ˈEne ea mitota vaji matakina nitehure?
17 ˈEnajihunaˈe icha kaˈene maijija ˈina maa rejura. ˈEjuˈe icha kaˈene siseijija ˈina sisea rejura.
18 ˈEjuˈe icha kaˈene maijija ˈina sisea parejuˈe icha kaˈene siseijija ˈina maa parejura.
19 ˈEne icha kaˈene ˈina maa parejujija ˈuma veni jaura.
20 ˈEne puni ˈinijino samai kihuna.

Na A Pahena Pakavura (Ruku 13:25-27)

21 ˈEnakaivo ea mapoka kaˈene Na Natohwe Natohweru ˈwivujija Godoni ara pavahuna kaivo ea kaˈene Nuni Oma kaˈene akúpa ˈahi hinujara raka kaˈene Hu ura renujiru veˈavajipo vahuna.
22 ˈEnaˈomo ijihuni vea kajara roˈejaˈe ijiˈa ea mapoka Na ikaˈina ˈwarihuna Natohwe Natohwe ˈú nú Oni ihi vuˈa ˈwaravure? ˈEne Oni ihi ˈurahiˈi ˈavena sisea ajimaˈinijija siomahure? ˈEne uneunecha mapoka ea areri pavehuna nú vejure? ˈwihuna.
23 ˈEjakame Na ikaˈina samamai pu ˈwarahuna Na nihoˈo ja pakivurakúne usema vaˈaha ea sisea vejiˈinakije!

Ea Noˈo Ara Vejajina (Ruku 6:46-49)

24 ˈEnaˈomo ea irara ike Nuni vuˈake hene veˈamajaho hu areri ea kaˈene vwiha mamai vwihajiˈinijara araˈe muna ˈahi vena hinujaˈina.
25 ˈEnaˈomo nehi pine sai hirame ˈee puri hiramujaho ara kajaho ninavume patiraˈusahuna. Ijihuni maijaho ara kajaho muna ˈahi vejajihunaˈe patiraˈusunahana.
26 ˈEnakaivo ea irara Nuni vuˈa henareje paveˈamajaho hu areri ea kaˈene hami pavwihajiˈina kaˈene huni ara ajara ˈahi venajaˈina.
27 ˈEnajihunaˈe neha pine sai hirame puuri ˈeˈune ara kajaho ˈanaume ˈonajaho maijihi nihoˈo aniˈina tiraˈusunaha ˈonana ˈiamana.

Jesuni Harurijina

28 Ijí vuˈa kaji Jesura ˈwarame paˈarejume ea mapoka mapoka ijí Hura najaha kaji hejajaho oja hwaˈusunahara.
29 Ijihuni maijaho Hu nihoˈo haruriji ˈi pu najahana areri Sikuraipiepo najahujaˈina pana.

8

Jesura Ea Vejume Maranajina
(Maka 1:40-45; Ruku 5:12-16)

1 'Enarena Hu kahi huri'i rena roe ari'eme ea niho'o mapoka mapoka Hu 'arariha va'ara.
2 'E'eme ea pina reporosia rukini roe Huni una'i nitupari same ijá 'wama Natohwe A ura rena'amajaho venie na maraniama 'wamana.
3 'Ejume Hu ija ea ka'ene reporosia rukina kajihuni haha 'ahi ija rana'i kaivo ijá 'wama Na ura reniuna'omo maranahuna 'wavume reporosia kajaho ni'aha kwino pa'arenana.
4 'Enakaivo va'e oni haha Pirisiti nahe 'ee Mosisira nitama najaha ja'ina'e swasa veje ea mapoka oni reporosia pa'arenajaho hena ka'avara 'wamana.

Jesura Romu Puni Natohwi Jihuni Pwea Vejume Maranajina
(Ruku 7:1-10)

5 'E'ikaivo Hu va'e Kapeniami 'e'u'eme sorutia puni namiki kajara roe Hua piuname ni'aja'amarono 'waramana.
6 'Ene hu ijá 'wama Natohwe nuni pwea pina atami ni'ima'uri 'unavu'e niho'o areri pavarime 'ee haha natohwa hi'eju'e namu 'wamana.
7 'Ejume Jesura ijá wama Nara vu'areje veje marahuna 'wamana.
8 'Ejume sorutia namikia kajara eha vena ijá 'wama Natohwe na ea sisea ijihuna'e Ara nuni sei vuhunijaho niho'o areri panakúne ma iri 'wara'eje nuni pwea kajaho maranama.
9 Na sorutia kaivo na ea ka'ene na 'ajohi'ini jihipuni harina. 'Ene na 'u'o sorutia puni natohwa'omo nara ea pina va'a 'wavujaho hu va'una. 'Ene vukú'o ea pina roa 'wavujaho hu rouna. 'Ene na nuni pwea'e a ike vena 'wavujaho hu venuna 'wamana.
10 'Ejume Jesuho ijí henarena teama'eme ea ka'ene Hua 'arariha va'ajija ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu. Ike Isureri opuni vajakino ei pini ija'ina nimaa rohuna niho'o areri pa'ana kavu 'iamana.
11 Ikaho vwiha'avara. Ea niho'o mapoka mapoka vea'e ajimuja'i rena roe 'ee vea va'onuja'i rena roavajipo Godoni ara ka'ene Eparahami ho Aisiki ho 'ee Jekapi ho ijano ruha ka'ene hijujaho pu pu'úmo ahuma hihuna.
12 'Enakaivo ea iki mwe'i hi'avajija samai ato'aruma'e nutuvi'inijino va'e niramarume upaja ja'i'uji'i nahuna 'iamana.
13 'Ejume Jesura sorutia puni namikia kaji ijá 'wama Raka ka'ene a nimai ronujara veje oni pwea mara'enakúne va'a 'wamana. 'Ejume ijí huni pwea ni'aha kwinu sonanana.

Jesura Ea Mapoka Vejume Maraniajina
(Maka 1:29-34; Ruku 4:38-41)

14 'E'eme Jesuho Pita oni sei vai'i kavume Pita oni jura paranahijaho atama ni'ima'uri 'uname haha ohoa re'eme namana.
15 'Ejume Hura iji 'unama apene 'urijume ni'aha kwinu huni atama ka'ene haha ohoa kajaho pa'arejume hu 'urine mataume 'iruma amairia vajihume ijara.
16 'E'eme ijihuni nusireijino ea ka'ene 'avena siseapo ajima'inijija aherame 'eka Jesuni roume Hura 'avena sisea kajija 'waravi'i sioma ato'arumana. 'Ene ea ka'ene atama 'uniravi'inijija venaume puni atama pa'arenaana.
17 Nitama Godira poropetia Aisea oni vaji 'waramajaho nimaa nimaa renu.
Hura núni atama ani ani'ina 'ee haha hiana 'ekana 'úmana.

Jesu Paˈararihaˈiro ˈUnama Savujina
(Ruku 9:57-62)

18 ˈEnarena Jesura eaka mapoka kaˈene Huni rori hija kaji kimarena Hu toa ropunaˈi vaˈiro ˈwaramana.
19 ˈEjume Sikuraipi pini ijá ˈwama Najuhuˈine na A huˈúmo A ichihichihi vaˈamajaho na vuhuna ˈwamana.
20 ˈEjume Jesura ijá ˈwama Achimina mweˈi vaji ahejura ˈene uka nesa rukina kaivo Ema Puni Harihijara ruha kaˈene Huni húmata ranave siheria vehuna paˈana ˈwamana.
21 ˈEjume Huni tisaiporu pini ijá ˈwama Natohwe ijinakúne asinamie na marako vaˈe nuni oma apene kwananavuma ˈwamana.
22 ˈEnakaivo Jesura ijá ˈwama Na ˈararihia roˈi kaivo ea kaˈene kwaviˈina kajaho makaˈeje opu apena vaˈe ranava ˈwamana.

Jesura Puuraˈe ˈWaravume Ajuaranajina
(Maka 4:35-41; Ruku 8:22-25)

23 ˈEˈikaivo Hu vaˈe sisima vaji ajivume Huni tisaiporu pu puˈúmo vaˈara.
24 ˈEˈeme soha kajaho nihoˈo ajira amenarena sisima kajaho siseraˈi venana kaivo Jesuho nenana.
25 ˈEjumakamarena Huni tisaiporuepo ˈurina vaˈe saiˈi ijá ˈwava ˈUrina! Núni Natohwe nú kwamasaˈi vejukúne ˈwavara.
26 ˈEjume Hu ijá ˈiama Nimairoa maˈuˈu maikije ja rakijihunaˈe juvo? ˈiˈi kaivo ijiˈa ˈurina ˈwaravume puura kaˈene hirame ˈee soha kaˈene amenajaho mahoˈo paˈarenana.
27 ˈEjumakame pu oja hwaˈusunahaˈeme ijá ˈwava Hu ea iraka saˈinaˈomo Hu ˈwaravume puura ˈee soha Huni ira hejare? ˈwavara.

Jesura Ea Noˈoheˈi ˈAvena Siseopo Ajimaˈinaˈe Vejume Maraniana
(Maka 5:1-20; Ruku 8:26-39)

28 ˈEˈejume sisima kajaho roe toa ropunaˈi Katarini roiˈi kivume ea noˈoheˈi ˈavena sisei ajimaukame pu vaˈe euchi hinone pu nihoˈo ajisimaˈora ˈee ani ani vejukame ea ˈunama kajihuna kajaho paojuraˈomo Hu vaˈe ijihi piunimana.
29 ˈEjume ea kajipo ajira emaavajiˈi ijá ˈwava Godoni Harihe A raka nú vetúˈena? Vea kaˈene Ara núa ruruhunijaho maiˈo paroˈeme A nú ruruˈirono roane? ˈwavara.
30 ˈEnakaivo ijiha kajakaru maha mapoka namijara.
31 ˈEjumakame ˈavena sisea kajipo Jesu jarime ijá ˈwava A ura nú sioma atoˈarumuhunaˈe reˈamajaho atoˈarumuˈe nú vaˈe maha kahehi ajima ˈwavara.
32 ˈEjume Jesura ijá ˈiama Vaˈajiha ˈiavume pu niˈaha kwinu ariha vaˈe mahaka mapoka kajija ajimaume pu niˈaha kwinu vaˈe rarahi arihe toi imwasamiara.
33 ˈEjumakame ea kaˈene ijí maha kaji ˈajohiˈinijipo ninukujaha vaˈe ari useme ijí maha kajihipuni vuˈa ˈwarame ˈee ea kaˈene noˈoheˈi ˈavena sisei ajimaˈini jihipuni vuˈa ˈuˈo ˈwaravara.
34 ˈEjumakame eaka mapoka kaˈene ara kajiˈurijipo niˈaha kwinu niana roe ijí Jesuho kamareja ˈejahae ijí puni kwaa kajaho areˈi kaivo ˈurine ani vaˈamarono ˈwaravara.

9

Jesura Ea Haha Ajuarajiˈina Vejume Maranajina
(Maka 2:1-12; Ruku 5:17-26)

1 'Ejumakame Jesuho va'e sisima vaji ajime va'e toa one kara'i Huni ari va'ana.
2 'E'ejume ea 'ahopo ea pina atami 'unamarena huni 'ata niho'o ajuaranana'omo pu huni suhiji'i apene Jesuni roume Hu kimajaho pu niho'o nimaa nimaa rojuma kimarena Hu ijí ea kajaho ijá 'wama Nuni harihe oja pahiana'amana. Oni sisea nipa'arenukúne 'wamana.
3 'Ejumakame Sikuraipiepo ijí 'wamapene oji'i ijá 'wava Hu hine Godi mataha 'waramu 'wavara.
4 'Ejume pu raka ka'ene vwihaja kaji Jesura kimarena Hu pu ijá 'iama Ja raka vene hine 'unama sisea ani ani vwihajo?
5 'Ú 'unama ichá'inijara samaumaa'e a oni sisea niparanu 'wa'eju ho a 'urine namina va'a 'wa'ejo?
6 'Enakaivo jara ijí hena ka'avarono ijihuna'e Ema Puni Harihijara iki mwe'i roe sisea vwihana arehuni haruriji'i roana 'i'i kaivo ea ka'ene 'ata ajuaraji'ina kajaho ijá 'wama 'Úrine oni suha apene ari va'a 'wamana.
7 'Ejume hu 'urine huni sei va'ana.
8 'Ejumakame ea mapoka ijí Godoni harura kaji kamareja Godi ta'arohara. Ijihuni maijaho Godira harura kajaho emaa vajihana.

Jesura Matiu 'Umenajina
(Maka 2:13-17; Ruku 5:27-32)

9 'E'eme Jesuho ijí ara kaji rene va'i kavume ea pina ka'ene huni iha Matiuna 'wavujaho takisia apejuri seijino hinana. 'Ejume Hu ijá 'wama Na 'ararihie roa 'wamana. 'Ejume hu 'urina 'arariahae Hu hu'úmo va'ana.
10 'Enarena Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo sei vaji hi'eme ea mapoka ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea ka'ene sisea veji'inijija roe pu pu'úmo ahuma 'iruma ijara.
11 'E'eme Parasiepo kamareja pu Huni tisaiporu aporame ika 'iava Irakijihuna'e joni Najahi'inakaho ea ka'ene takisia apeji'inijija 'ee ea ka'ene sisea veji'inijihi pu'úmo 'iruma iji'i hino? 'iavara.
12 'Ejume Hu ijí henarena ijá 'iama Ea ka'ene atama pa'uniravi'inijija juketa pasaravura. 'Enakaivo ea ka'ene atama 'uniravi'inijipo pupusu saravura.
13 Ja ma va'ajimareje Godoni ira vaji ika'inaka 'waramaji sama ka'avara. Na emaapo temukivu kaivo Na swasa vehuna senimu. Ijihuni maijaho Na ea mamaa'e 'eka'i rohuna pana kaivo ea sisea punijihuna'e Na routa 'iamana.

'Aura Arevuji Rone Apovajina
(Maka 2:18-22; Ruku 5:33-39)

14 'E'ejume Joni oni tisaiporu Jesuni roe ijá 'wava Irakijihuna'e núa 'ee Parasia 'aura arevu kaivo Oni tisaiporu 'aura paarevo? 'wavara.
15 'Ejume Hu ijá 'iama 'Ú ei pini napasi ne'i 'aha'eje hu ehwa pu'úmo hi'ipisa ijihuna'e chora hija raka? Niho'o pana. 'Enakaivo ea ka'ene ijí napasi nena kaji apena va'e hu kú'o pu pu'úmo pahija kamareje iji'a pu 'aura arehuna.
16 'Ene ea 'aho'a ateha sahasapo napavujaho pu ateha maiu'ina puni pwina pa'eke suhura. Ijihuni maijaho ijí suhakavi'i ijí ni'ajahe ni'ima'ura napa'amarono pasuhura.
17 'Ene vukú'o 'wainia maiu'ina hanuha sisa sahasa vaji veri'avajaho hanuha sisa sahasa kajaho napama arihuna. 'Eje hanuha sisa sahasa kaji 'u'o siserahuna. 'Enakaivo hanuha sisa maiu'ina vaji 'wainia maiu'ina veri'amajaho marahuna 'iamana.

Ea Niˈina Huni ˈApaja ˈEe Napari Jesuni Ateha ˈUnamajina (Maka 5:21-43; Ruku 8:40-56)

18 ˈEˈeme Jua puni ˈajohiˈina natohwijaho roarene Huni unaˈi nitupari saviˈi ijá ˈwama Nuni ˈapaja iviamajai kwamanakúne roe Oni ija huni haha ˈahi ranave ˈurinama ˈwamana.
19 ˈEjume Jesuho ˈurine hu huˈúmo vaˈume Huni tisaiporu ˈuˈo pu puˈúmo vaˈara.
20 ˈEˈeme napara pina ˈaa vuraviˈina juara iropu ropu noˈoheˈi paˈarenanaˈomo Jesuho vaiˈi pakaˈeme hu túnaˈi rou vaˈo ija joranajaho vaˈe Huni ateha uri vwemana.
21 Ijihuni maijaho hu huhusu ijá rona Na Huni ateha ura kaji vweˈujaho na maraniˈena ronarena ijihunaˈe vwemana.
22 ˈEjume Jesura aroma napara kajaho kaviˈi ijá ˈwama Nuni ˈapajakera oja pahianaˈamana. Ijihuni maijaho ara nimai ronajara veju'e maranaukúninɑ ˈwamana. ˈEjume napara kajaho niˈaha kwinu maranana.
23 ˈEjumakaviˈi Jesuho ijiˈa vaˈe ea natohwa kajihuni sei vaiˈi kivume ea mapoka hine hurisia hwasihe ˈee hine irunoˈa apejiˈi kúrúhwɑ ani rejara.
24 ˈEˈeme Hu ijí va ajime ijá ˈiama Ariha vaˈaha! Ike napaiseakaho pakwamana kaivo hu nenu ˈiamana. ˈEjume ea mapoka Hu ijahara.
25 ˈEjumakiviˈi eaka mapoka kajaho vejume maˈahi vaˈeme Hu ijí aruma vaˈajino ijí napaisea kajihuni iji ˈunamapene ˈurijume hu ˈurinana.
26 ˈEjumakame ijihuni pinana kajara renapene arara kajiano vaˈana.

Jesura Ea Noˈo Nia Paˈana Vejume Maraniajina

27 ˈEˈeme Jesuho ijí ara kajaho areˈi kaivo vaˈeme ea noˈoheˈi nia supaviˈinapo Hua ˈararihaiˈi ijá ˈumeja Teviti oni harihakera nú numiruma ˈumejara.
28 ˈEjume Jesuho vaˈe sei ajiˈeme ea kaˈene nia supaviˈina kajija noˈoheˈi ijí vaˈume Jesura ijá ˈiama Nara ike veje maranihunijaho ja nimai rojo? ˈiamana. ˈEjume pu ijá ˈwava Natohwe nú nimai roju ˈwavara.
29 ˈEjume Hu puni nia ˈaha kajino ija ˈuniraviˈi ijá ˈiama Jara nimai rojujara venauˈe maraniu ˈiamana.
30 ˈEˈeme puni nia niˈaha kwino jaraume niriara. ˈEjume Jesura ira kisi ijá ˈiama Ja ea ˈahoˈa paˈwaraˈavara ˈiamana.
31 ˈEnakaivo pu noˈo vaˈajimareja ea mapoka ˈwaramapena ojumakame Jesuni vuˈa kajaho rausahapene vaˈana.

Jesura Ira Paˈanae Vejume Maranajina

32 ˈEjume pu vaˈeme ea pina ira paˈana ˈavena siseapo ajivuraˈomo pu apene Huni roara.
33 ˈEjumakame ˈavena sisea kajaho ˈeˈuna vaˈeme ea kajaho ira ˈwaravumakame ea mapoka ijí kamareja oja hwaˈusunahaˈeme ijá ˈwava Nú ea ikaˈina Isureri opuni vaja pakivura ˈwavara.
34 ˈEjumakame Parasi ijá ˈwava ˈAvena siseijihipuni natohwijara niˈajahuˈe ˈavena sisea atoˈarumau ˈwavara.

Jesura Ea Numirame Puamu Venajina

35 ˈEˈeme Jesuho vaˈe ara mamaˈina ˈee ara maˈuˈumaa ijino puni Sinakoku kaˈene namijujino Godoni vuˈa mai maiuˈina kaˈene Huni ara rona ˈwaramaji najahana. ˈEjiˈi ea kaˈene atama ˈuniraviˈina ˈee unenuˈu ˈahoˈa aniˈina renaujija vejume sonahiara.

36 'Eji'i Hu kimajaho ea mapoka ijí ani rejara kaivo pu majikari areri
sipiepo sipia 'ajohai'ina pa'a ojuja'ina'e vejume Hu niho'o temumana.
37 'Ejumakame Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Juara mapoka'e tuma navu
kaivo ea ka'ene juara sahunijaho kwinu kwinuna.
38 'Enajihuna'e juara savuri Natohwiji jarivakame Hura ea ka'ene juara
sahunijaho irechami'amana 'iamana.

10

Apasorua Iropuropu No'u Pijihajina
(Maka 3:13-19; Ruku 6:12-16)

1 'Ejume Hu Huni tisaiporu iropu ropu no'o 'umenaume Huni roumakivi'i
pura 'avena sisea ato'aruma'e 'ee atama veje sonahie ea ka'ene haha
siserani'ina amairia Huni harurijaho mihana.
2 Ijí Huni tisaiporu iropu ropu no'ohe'i kajihipuni ihijaho ikihina.
Saimani ka'ene Pitana 'wavujine 'ee huni 'u'ua Eniturune 'ee Jemisina
'wavujaho Sepati oni hariha 'ee huni 'u'ua Jonina 'wavujaho
3 'ee Piripu ho 'ee Pataramiu ho Tomasi ho Matiu ka'ene takisia
apeji'inijaho 'ee Jemisi ka'ene Apiasi oni harihijaho 'ee Tariasiho
4 'ee Saimani Kenani orijaho 'ee Jutasi Isikariatika ka'ene Jesu nahama-
hajina.

Apasoru Iropuropu No'o Irechamiume Usema Va'ajina
(Maka 6:7-13; Ruku 9:1-6)

5 Ike iropu ropu no'ohe'i Jesura irechamiana. 'E'ikaivo ijá 'iama Ja
Jenitaru puna pava'e 'ee Sameria opuni ara vaja pava'avara.
6 'Enakaivo arira va'e Isureri opuni sipia ka'ene pivusahu jihipuni
va'avara.
7 'Enareje va'e najahareje ijá 'wara'avara Godoni arijihuni 'unama
niturana roana'omo mai'o piunahuna 'iavara.
8 'Enakaivo ea ka'ene atama 'uniravi'inijija veje sonahie 'ee ea ka'ene
kwamasahi'inijija veje 'urine 'ee ea ka'ene reporosia rukinijija vena'e
reporosia pa'arena'e 'ee 'avena sisea ea ajima'inijija sioma'avara. Ja
maapejarakúne mavaji'avara.
9 'Enakaivo ja ijí va'i ve'avajaho korutia ho siriva ho kapa monijaho pina
joni tuja vaja niho'o pana'avara.
10 'Ene joni tuja pa'eke ateha no'o pa'eke 'ee joni mumora hwana pa'eke
'ee pijuha pa'ekavara. Ijihuni maijaho ea irara ea 'aho'a ni'ajihujaho ijí ea
ka'ene pu ni'ajihu kajipo 'iruma pu vajihuna.
11 'Enakúne ja va'e taunuina ho ari use'avajaho hami aporama henu va'o
ea mamaijihi pu'úmo hinu va'o va'avara.
12 'Ene ja va'e sei ajivi'i ea ka'ene sea kaji hijujija 'ajora'avara.
13 'Eji'i kive pu ja 'ajorava ki'avajaho pu pu'úmo matau'avara kaivo pu
pa'ajorava ki'avajaho pu pu'úmo pamatau'avara.
14 'E'eje ara kaji'u puna ho ei pini joni vu'a pahene pataaroraha
ka'avajaho joni mumora hari saina ka'ene namujaho taire'i kaivo va'avara.
15 'Enakaivo Na nimaa nimaa 'waravu vea ka'ene 'otua ve'avari veijaho
eakijahija niho'o sisea ani'ina renahuna. Kwaa ka'ene Satami Kamora
renajaho asimareje niho'o ani'ina rehuna.

Sise'i 'Ahihuna Ka'ene Roujina
(Maka 13:9-13; Ruku 21:12-17)

16 'Enakúne hami heha. Na ja irechamiujaho areri sipia'e 'ua ne'a puni
vaji irechamiu ja'ina'e irechamiu. 'Ene ja raka ve'iro ve'avajaho maraku'a
vwihana areri taparapo vejuja'ina'e ve'avara. 'Enakúne ja marahu'orapo
ajuarasaha ojuja'ina'e o'avara.
17 'Ene hami ki'avara. Erapo ja 'eke namahareje 'eka va'e kanisoru puni
nini va'e 'ee pu ja 'eka'e puni Sinakoku vaji hijihahuna.
18 'Ene Nuni hahijihuna'e pu ja 'eka'e ea mama'ina ka'ene kwaa ara
'ajohi'ini jihipuni una'i va'e 'ee kamatia epuni una 'u'o vahuna. 'Enakúne
ja Nuni vu'akaho pu 'warame 'ee Jenitaru 'wara'avara.
19 'E'eje pu ja 'eka'e nama'irono va'a ki'avajaho ja pajumareje ika'ina
vwiha'avara. Na vina vu'a ichá'ina'e 'wara'ejo? paro'amana. Ijihuni
maijaho vea ka'ene ara 'wara'i ve'amajino raka ka'ene ara 'warahunijaho
vajahe 'warahuna.
20 'Enajihuna'e ijí vu'a kajaho a pana kaivo Amo oni 'Avenijara oni vaji
'warahuna.
21 'Enare'e ei pini huni poka 'otu vetiakame erapo apene 'anaa kwahuna.
'Eje omahi huni hariha ija'ina 'ahahuna. 'Ejakame kasihwapo emahwaha
namahe 'anie tirahuna.
22 'Enakaivo Nuni hahijihuna'e ea ja senahuna. 'Ene ea irara 'ata kairane
hi'eje mwe'akaho pa'are'amajara marana parahuna.
23 'Enakúne ari pini ja ruaraha ki'avajaho marako'a juhaha va'e ari
pini va'avara. 'Enakaivo Na nimai ja 'waravu ja joni kaukara ka'ene ike
Isureri opuni ara kwaa vajakino vejujaho mai'o pave para'eje Na Ema Puni
Harihijaho kú'o 'unama rohuna.
24 'Ene tisaiporu ijaho huni tisa paasimana 'ee pweijaho huni natohwa
paasimuna.
25 'Enakaivo tisaiporu ijara huni tisa ijí vare'ina'e re'ipisa areri reje 'ee
pweijara huni natohwiji vare'ina'e re'ipisa areri reja'a. 'Enakaivo pu ijí sea
anesura kajaho Pierisiparu 'wa'avajaho pu ijí sea kaji hijujija 'u'o ni'aha
kwino sisea 'wava'a.

Irá Juhahunijina?
(Ruku 12:2-7)

26 'Enajihuna'e ja ea 'aho'a pajuha'avara. Ijihuni maijaho uneunecha
mapoka ka'ene vaji navu'e ea mapoka pakivura'omo túna'i sama hirahuna.
'Ene ea mapoka ni'i ni'i hemi navujaho hena kihuna.
27 Vu'a ka'ene sei vaji Nara ja masuani 'waravukaho ja samaumai
'wara'avara. 'Ene vu'a ka'ene Na atai koravu'e ja hejukaho ja ma'aha riri
namine 'wara'avara.
28 'Enakaivo ike haha huriji erapo 'anaa kwahuniji ja paju'avara. Pu
joni 'avenijaho pa'anaa kwahuna. 'Enakaivo Godira haha 'ee 'avena iji'i
'aniareje ato'aruma'e vena vaji va'ajime rehunakúne ijí ju'avara.
29 'Ene ea uka 'u'umai no'o 'wani toia 'imejura. 'Ena'avo joni Omijara ijí
uka 'u'ua kajara mwe'i 'onujaho Hu kama henuna.
30 'Ene ijí joni húmata 'ahi sapasa icharo namujaho Hu nihena kimuna.
31 'Enakúne ja paju'avara. Ijihuni maijaho jara uka 'u'ua mapoka kajaho
asitahara.

Keriso Rone 'Warahuna ho Pataarohuna
(Ruku 12:8-9)

32 'Ena'omo ea irara Na ronareje ea mapoka puni una'i 'wara'amajaho
Na 'u'o ea kaji rone kahino akúpa 'ahi Nuni Omijihuni una'i nahama
'warahuna.

33 'Enakaivo ea irara Na hemihareje ea 'aho'a panaja'amajaho Na 'u'o ea kajaho kahi akúpi 'ahi Nuni Omijihuni una'ijaho hemahuna.

Matauhuna Pana Kaivo Ahaahunijina
(Ruku 12:51-53; 14:26-27)

34 'Enakúne ja ika'ina pavwiha'avara. Na iki mwe'i matauvi'ina paapena routa kaivo Na ea so'wi ahaa'i routa.
35 Nara roujihuni maijaho Na veje harihwapo omahwaha chichahie 'ee 'apajahi oaha chichahae 'ee hariahoni naparijara sasaha chichaha'amarono routa.
36 'Enakaivo emahuni nakijaho huni kachi'ipo rehuna.
37 'Eje ea irara omaha oaha ijihi oja miha para'i kaivo Na oja pamihujaho Nuni tisaiporua areri parehuna. 'Ene ea irara hu huni hariha 'apahija ijihi oja mi'i kaivo Na oja hami pamihujaho Nuni ea areri parehuna.
38 'Ene ea irara huni korosia paapene Na 'ararihi'amajaho hu Nuni ea areri parehuna.
39 'Ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji Nunijihuna'e Godoni vu'a maa maiu'ini jihuna'e rana-majaho hu huni hia 'onanahuna.

Eha Huni vu'a
(Maka 9:41)

40 Ea irara ja hami 'ahiujaho pu Na 'u'o hami 'ahiu. 'Ene ea ka'ene Na hami 'ahiujaho pu Godi ka'ene Na ranamiume rouji 'u'o hami 'ahau.
41 Ei pini ka'eje poropeti pini roa kamareje hu 'ajoha'amajaho Godira eha Huni poropeti mi'amaja'ina'e ea kajaho eha areri mahuna. 'Ena'omo ei pini ka'eje ea ariramaa roa kamareje hu 'ajoha'amajaho Godira eha ea ariramaa mi'ama ja'ina'e ea kajaho eha areri mahuna.
42 Na niho'o nimaa nimaa 'waravu. Nuni tisaiporu ijihuna'e ea ma'u'umaakihi toa huanava kimareje toa 'e mi'avajaho ea kajaho eha maa paasihuna 'iamana.

11

Ea Joni Papitisita Oni Rena Roara
(Ruku 7:18-35)

1 'Enarena Jesuho Huni tisaiporu iropu ropu no'ohe'i kajipo raka ka'ene vehunijaho 'waravume pa'arejume Hu ijí rene va'e puni ari najahe vu'a 'wara'irono va'ana.
2 'E'eme Joni tipurai hiji'i Kerisora raka ka'ene venajaho henarena hu huni tisaiporua no'o irechamiume Huni roara.
3 'Enareja pu Hu apoma ijá 'wava 'Ú A ea ka'ene rohunaka 'waruvajina ho nú ea pina sa'eja? 'wavara.
4 'Ejume Jesura ijá 'iama Ja iviamaa 'unama va'ajimareje ja raka ka'ene hena kavajaho Joni 'waraha.
5 Ea ka'ene nia supama'inijija nia niriu'e ea ka'ene irima'inijija 'urahe matauma oju'e ea ka'ene reporosia rukina pa'arenau'e ea ka'ene ataa pa'ajija heju'e ea ka'ene kwamasahi'inijija ni'urine mai'o hiju. 'Eju'e Godoni vu'a mai maiu'inijaho ea ka'ene pivusahi'iniji najahu.
6 'Ena'omo ea irara Nuni hahijihuna'e paju'amajaho niho'o hu mera-jahi'ina 'iamana.
7 'Ejume Joni oni pwehijijija va'eme Jesura eaka mapoka kajihi Joni rona 'waramarena ijá 'iama Ja va'e nechi'a riri va'ajaho ja iraka kavare? Ja

vi hwaˈoha rakaˈe hwasisiˈi ninamarena varivi'i navumakame ja ijí kaˈi vaˈara raka?
8 Ja ijino vaˈajaho ja rakaˈe kaˈi vaˈare? ˈÚ ei pini ateha kaˈene mavarasaˈinijino apúsavumakame ja kaˈi vaˈara raka? Heha! Ea kaˈene ateha mamai savujaho kini huni sei hijura
9 kaivo ijí jara raka kaˈene kaˈi vaˈa kajaho ˈwariva hejuma. Ja poropeti kaˈi vaˈare? Iˈa Na ijaho ja niˈwaravume hejara. Hura poropeti ˈahoˈakija asitahu.
10 Ikaho nitama ea kaji Godoni ira vaji rona ˈwaramajina.
Heha! Na Nuni vuˈa ˈwaravi'ina ranave Oni unaˈi vuˈakame hu Oni ˈunama amairiahuna ˈúmana.
11 Na nihoˈo nimaa nimaa ja ˈwaravu Joni Papitisita eaka mapoka kaˈene mweˈa kakino hijujaho hura asitahana. ˈEnakaivo Godoni ehija maˈuˈumaijipo Joni asivu.
12 ˈEnakaivo veaka Joni Papitisita aneja vene ea najahaji rena roe iviamaa ˈeˈunukino renareja ea mapoka Godoni ara piˈonaˈiroreja harura niˈina veju kaivo ea kaˈene ajisinijipo nihoˈo Godoni ara kajaho harura vene apeˈi veju.
13 ˈEnakaivo nitama Godoni poropeti ˈee ea kaˈene Godoni tamana vaji ˈwarama apena rou vaˈo roe iviamaa Jonira roani veakino ˈeˈunakena.
14 ˈEnakúne ja ura ijí hena nimai roˈi ˈahiˈamajaho Joniho Iraijana. Hu ea kaˈene rohuna ˈwaruvajina.
15 Ea irara areri ataa jaraaˈe heˈi veˈamajaho ataa apúsame henama.
16 Ea kaˈene iviasi hijukija Na iraki apene manura vetiˈejo? Ijihuni maijaho pu areri sesamaapo maketi hine sesamaa ˈahoˈaˈe ˈumenai hijujaˈinaˈe veju.
17 Nú jonaˈe hurisia hwasihihura kaivo ja pajavavura. ˈEne nú virisi vejura kaivo ja paniramaruvura ˈumejara.
18 ˈEnakaivo Jonira roarena ˈaura areme ˈiruma paine ˈee toa paijumakame ea mapoka ijá ˈwava Hu ˈavena siseapo ajivuˈe avanu ˈwavara.
19 ˈEnakaivo Ema Puni Harihijara roajaho Hu ˈiruma ine ˈee toa inana. ˈEnajihunaˈe pu ikaˈina ˈwavu Kaha! Hu ˈiruma arisi isaˈora ˈee Hu arisi toa sisea isaˈora Hu ea kaˈene takisia apejiˈinijihija ˈee ea kaˈene sisea vejiˈinijihi puni napura. ˈEnakaivo ea kaˈene vwiha mamaa rukinijija pura ichá'ina kaˈene vejujara najahujaho pu hena kaviˈina ˈiamana.

Ara Kaˈene Panimaa Rojiˈinijina (Ruku 10:13-15)

20 ˈEjumakame kwaa ara ˈahoˈa uneunecha kaˈene ea areri pavehunijija venana kaivo ea mapoka puni sisea paarevumakame Hu pu ˈuraraharena ijá ˈiama
21 Ja ea kaˈene Koresini hine ˈee Petasaita hijujija eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho Na joni ari uneunecha ea areri pavejura veju'ukame ja panimai roju kajihunaˈe ja eha sisea apehuna. Na Taia ˈee Sairani ijaˈinaˈe veˈipisa pu nihoˈo maraku'a puni sisea niaremamaa arevaˈa.
22 ˈEnaˈomo na nimai ja ˈwaravu. Vea kaˈene Godira mweˈakaki ˈotua venuni veijaho kwaa iha Taia ˈee Sairani ijija jara eha kaˈene niˈimaˈura apeˈavajaˈinaˈe papehuna.
23 ˈEnakaivo ˈú ja Kapeniami orakija ja ma joni haha kakino ˈeka kahino Godoni ari vaˈiro avajo? Ja nihoˈo kwa kaˈene veni renuni kwaijino vahuna. Ijihuni maijaho Nara uneunecha kaˈene ea areri pavejuraka joni vaji veju'ukame ja panimai rojuke Satami ijaˈina veˈipisa ijí ara kajaho iviasa ijí navaˈa.

24 'Enakaivo Na nimaa ja 'waravo. Vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijaho Satami opo eha ma'uako mihuna kaivo ja niho'o eha ni'ima'ura mihuna 'iamana.

Nuni Roe Ojuta Hweha
(Ruku 10:21-22)

25 'E'ikaivo ijihuni vea kajino Jesura eha vene ijá 'wama Amo ka'ene akúpa mwe'a ijihuni Natohwiji'o Na teimani 'wavujihuni maijaho Ara uneunechakija ea ka'ene vwiha mamaa vwihaji'inijija 'ee hena kavi'ini jihipuni una'a pavejume samaa renana kaivo kasimaaru najahana.

26 Nimai Amo A ija'ina venajara teamanamu.

27 'Enakaivo uneunecha mapokijija Amora Nuni ija tahi irechamana. Ijihuna'e eaka mapokijija Godoni Harihijaho hami pakama pahejura kaivo Amora huhusu hami hena kamuna. 'Eju'e eaka mapokijija Amoho hami pakama pahejura kaivo Hariahi huhusu hami hena kamuna. 'Enakaivo Hariahi ea irá ura renajiru Omaha'e nahume hu 'u'o Omaha hena kamuna 'wamana.

28 'Ene Hu pu ijá 'iama Ja ea ka'ene ahija apene oja vaja sirua pa'arenaujija Nuni roajive Nara vena'e joni ahija pa'areje ojuta hwena hiha.

29 'Ene Nuni 'unama ka'ene kisima'urijaho jona'e apene Nuni 'unamiji kama heha. Ijihuni maijaho Na matauvi'ina 'ee masuani hiji'ina. 'Ene veje joni oja masuani sonama namama.

30 Ijihuni hahi Nuni 'unamijaho samaumaa. 'Ene Nuni ahijijaho nimaa nimai nasina 'iamana.

12

Sapati Rona Aposaravajina
(Maka 2:23-28; Ruku 6:1-5)

1 'E'eme ijihuni túna'i Sapati veijino Huni tisaiporu pu'úmo konesa juari 'uraha va'eme pu matunavume konesa 'eka ijara.

2 'Ejume Parasiepo kame Jesu ijá 'wava Jua puni varapijaho Sapatia juasi'i 'iruma pa'ekura kaivo Oni tisaiporu hine 'iruma 'eka iju 'wavara.

3 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Ú ja Godoni ira vaja pataha kavure? Na'ia pini Tevitira pwehwa pu'úmo matunavumakame vejajaho ja patahare?

4 Pu ijí Temiporu kajino va'e arumareja ijí puretia ka'ene ea mapoka paijura ka'ene hu pwehwa pu'úmo 'eke ijajaho pirisitiapo pupuso ijura'e ja patahare?

5 'Ene Mosisi oni tamanijara ea ka'ene Godoni kaukara 'ajohi'inijihi rona 'waramajaho ja pataha hejara raka? Pu ijí tamana Sapatia vea kajaho pu Temiporu vaji pirisitia varapi 'waramaja'ina pavejura kaivo pu sisea pavejara.

6 'Enakaivo na nimai ja 'waravu Ea ka'ene ike Temiporua asima parana-jaho iviamaa ikeho naminu.

7 'Ena'omo jara ijí Godoni ira vaji raka ka'ene 'warama kajihuni maiji hena ka'ipisa Na ema kime temukavujara ura renu kaivo jara Nuni swasa vejujaho Na ura parenia'a. 'Enakaivo ja ea ka'ene sisea pavejajihi puna'i sisea paveja'a.

8 'Enakaivo Ema Puni Harihijaho ijí Sapatia kajihuni Natohwa 'iamana.

Ea Ija Ajuaravi'ina Vejume Maranajina
(Maka 3:1-6; Ruku 6:6-11)

9 'Enarena Jesuho ijí ruha kajaho are'i kaivo sinakoku naminujino va'ana.

10 'Enakaivo ijino ea pina ija u'uraji'ina hinuna'omo ea 'ahopo Jesu nama'i 'ahiumakame Hu apome ijá 'wava 'Ú ea 'aho'a'e Sapatia vei vena'e marani'amajaho arerina'aho pane? 'wavara.
11 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Ú joni ei pini sipia rukina re'ira'omo Sapati kajino ma'oa vaji 'o'ipisa ja pa'ena apene 'ajiva raka?
12 Nú emaakipo sipia asitahara'omo nú Sapati kakino 'unama mai ve'avajaho areri rehuna 'iamana.
13 'E'ikaivo ea ka'ene ija sisea kajaho ijá 'wama Ija ahasirima 'wavume hu ija ahasirimajaho huni ija kajaho ni'aha kwino maranarena ija ropuna ijí vare'i renana.
14 'Ejumakame ijí Parasia kajipo va'e ahuma hine ichá'ina'e Jesu 'anahuniji 'wavi'i hijara.

Godira Iji Pijihani Pweijina

15 'Ejumakamarena Jesuho ijí henarena Hu ijí sea kajaho are'i kaivo ariha va'ume ea niho'o mapoka'e Hu 'arariha va'ume Hura ea ka'ene atama rukinijija vejume maraniara.
16 'Ejumakame Hura raka ka'ene vena kajaho ea 'aho'a pa'wara'avarono Hu pu 'waramana.
17 'Enakaivo raka ka'ene nitama Godoni ira vaji poropeti Aiseara 'waramajaho nimai renana.
18 Godira ijá 'warumana
Ikaho Nuni pwea ka'ene Nara iji pijahujina. Na Hu oja mahu. 'Ene Na Hu niho'o kavujaho teamanima paranuna'omo Na Nuni 'Avena Hu samahuna. 'Ejakame Hura Jenitaru 'otua arira vetihuna.
19 'Ene Hu ea pa'urarahune 'ee Hu ira ajira ea pa'ananajihune 'ee Huni ira ma'aha rira majikari pahehuna.
20 'Enakaivo hwa'ohapo irasahe navujaho Hu paveje tu'usunaha arihuna. 'Ene vena ka'ene utahu va'o ma'uaku'wi renujaho Hu paveje utahuna. Ijihuni maijaho Hura veje ariramaa rene asitaha parahuna.
21 'Ejukame Jenitaru Huni ihijihuni vajijino maranihuniji nimai roji'i hiju 'úmana.

Jesune 'Ee Pierisiparu
(Maka 3:20-30; Ruku 11:14-23)

22 'Enakaivo ea 'ahopo ea ka'ene 'avena sise'i ajimarena ira pa'warame 'ee nia paniri'inijaho ahema apene Jesuni roume Hura vejume ea kajaho nia nirie ira 'waramana.
23 'Ejumakamareja eaka mapoka kajija oja hwa'usunaha'eme ijá 'wava 'Ú Hu Teviti Oni Hariha pana raka? 'wavara.
24 'Ejumakame Parasiapo ijí henareja ijá 'wava Hura 'avena sisea pasioma kaivo Pierisiparu ka'ene 'avena siseijihipuni natohwijara siomau 'wavara.
25 'Ejume Jesura puni vwihaiji kimarena Hu pu ijá 'iama Ara 'ahosupo riri ahaame ara'ipisa niho'o 'aha josu pahija'a. 'Eje kwaa 'ahosupo riri ahaame pu hina 'arahi'i hi'ipisa niho'o pa'areja'a.
26 'Ena'omo Setanira 'urine 'ori'ini riri aha'ipisa hu ichá'ina'e areri namija'e?
27 'Enavo jara vwihajujaho Nara 'avena sisea ka'ene siomahujaho Pierisiparura reju'e siomahu 'wavu kaivo irahuni harurijara rejakame joni harihija 'avena sisea kajaho sioma'eja? Ijihuni hahi joni harihija kajipo ja nahamahuna.

28 'Enajihuna'e Na Godoni 'Avenijara veje 'avena sisea siomaujaho
Godoni arijaho nikino joni vaji roana.
29 Ichá'ine ea pina va'e ea ka'ene harusini jihuni sea ajime Huni 'iruma
'eka va'ena? Hu maijaho maraku'a ea ajisina kajaho kamomapi nina'i
kaivo iji'a huni 'iruma kajaho nesi 'eka va'amana.

Sisea Ka'ene Niho'o Pavwihana Arehunijina

30 Ea ka'ene Na hu'úmo parenujaho hu Nuni pwina pana. 'Ene ea na
hu'úmo parene ea nianaujaho hu veju'e pu jirijiri va ranavura.
31 'Enakaivo Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea ka'ene sisea vene 'ee ea
rona'avajaho Hu vwihania arehuna. 'Enavo Godoni 'Aveniji rona'avajaho
Hu niho'o pavwihane arehuna.
32 'Ene ea irahipo Ema Puni Harihijihuna'i ira sisea 'wa'avajaho puni
sisea vwihanie arehuna kaivo Godoni 'Aveni jihuna'i sisea 'wa'avajaho
Hu niho'o puni sisea iviamaa pavwihanie areme 'ee vea ka'ene pu kwa-
masa'avari túna'ijaho pavwihanie arehuna.

Icha 'Ee Huni 'Ina
(Ruku 6:43-45)

33 'Enakaivo icha maijara mamai re'amajaho huni 'ina 'u'o mavarasa'ina
rehuna. 'Ene icha kajara sisea re'amajaho huni 'inijaho niho'o sisea
rehuna. Icha'ina punijino icha irakijija kima hehuna.
34 'Enakaivo ja iviamaa hijujija tapara sisesa ijina. 'Ena'omo ja ichá'ina'e
unenu'u pina ka'ene maijaho 'wahune? Irijija raka ka'ene oja vaji
rarejujiru 'wavura.
35 'Enakaivo ea ka'ene puni oja vaja ariramaaru navujija vwiha maaru
vwihana 'waravura. 'Eju'e ea ka'ene puni oja vaja sisearu navujija sisearu
'waravura.
36 'Enavo Na ja 'waravu. Ira sisea mapoka ka'ene emaapo majikarino
'wavukija vea ka'ene Godira mwe'akaki 'otua ve'amani veijino ijaho
aporuhuna.
37 'Enakaivo ijí ira ka'ene ara 'waramu kajara rejakame Godi ja ea arira
'i'ena 'ee joni ira kajara rejakame Godi ja namahuna 'iamana.
38 'Ejumakame ijí Sikuraipia 'ee Parasi ijipo Jesu ijá 'wava Najuhi'ine nú
ura Ara unenu'u pina ka'ene ea areri pavejì'iniji veja kava 'wavara.

Emapo Areri Pavejuji Veja Ka'iro Mi'imi'ivajina
(Maka 8:11-12; Ruku 11:29-32)

39 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene niho'o sisea ani ani veji'inakije
Nara ea areri pavejuri uneunechiji naja'urono 'warivu. Na unenu'u pina
ea areri pavejujaho panajahuna vo poropeti Jona renajiru najahuna.
40 Ijí ea ka'ene Jonana 'wavu kajaho na'ia no'opisune vea no'opisu ijano
kija natohwa huni tei vaji namana'omo Ema Puni Harihiji 'u'o ija'ina na'ia
no'opisune vea no'opisu ijano mwe'i vaji nahuna.
41 'Enakaivo vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino ea ka'ene Niniva
orijija pu Godoni una'i ja pu'úmo namine ja namahuna. Ijihuni maijaho
Jonara najahaji pu hene nimai ronareja puni sisea arevara. 'Enakúne heha!
Ea ka'ene Jona asimani Eijaho nimaa iki joni vaji hinu.
42 'Ene vukú'o vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino vea va'e 'onu
karo'i puni kwinia ka'ene hinujara Godoni una'i ja pu'úmo namine ja
namahuna. Ijihuni maijaho ike kwinia karo'i kwaa jori hinujaho roe
Saramanira kora mamaiji 'waravume henana. 'Enakúne heha! Ea ka'ene
Saramani asimani Eijaho iviamaa iki joni vaji hinu.

ꞌAvena Sisei Kúꞌo ꞌUnama Rohunijina
(Ruku 11:24-26)

43 Vea kaꞌene ꞌavena sisea emahuni haha ꞌahi hinujara ruꞌeꞌunujaho hu vaꞌe kwaa toa paꞌajino vaꞌe ojuta hwehuna samujaho pakamuna.
44 ꞌEnareꞌe hu ijá rohuna Na kúꞌo ꞌunama vaꞌe ruha kaꞌene nara hijujino vaꞌuma. Hu ꞌunama vaiꞌi kavuꞌe ruha kajaho ea pahiju kaivo túɑ ꞌanae amairiana.
45 ꞌEnareje hu vaꞌe napuhwaha ꞌavena sisea ꞌahoꞌa iropu noꞌo ajisinijija aherama roe ijí hihuna. ꞌEnaꞌavo marakuꞌijaho eakaho siseꞌi hinana vo iviamaa hami sisemai hina parahuna. ꞌEnajihunaꞌe ja ea kaꞌene siseaka iviamaa hijukija ijaꞌina renahuna ꞌiamana.

Jesuni Oha ꞌEe ꞌUꞌuhija
(Maka 3:31-35; Ruku 8:19-21)

46 Jesuho maiꞌo hine eka mapoka kajihi vuꞌa ꞌwarama apena vaꞌeme oaha ꞌee ꞌuꞌuhwaha maꞌahi namijiꞌi Hu vuꞌa ꞌwaraꞌirono savara.
47 ꞌEjumakame ea pini henarena Jesu ijá ꞌwama Ike hena ohuna ꞌee ꞌuꞌuhuana maꞌahi namine A vuꞌa ꞌwaraꞌi veju ꞌwamana.
48 ꞌEjumakame Jesura hu eha vene ijá ꞌwama Nuni oha irane? ꞌEe Nuni ꞌuꞌuhija irahije?
49 ꞌwaꞌi kaivo Hu Huni tisaiporu iji pijihiꞌi ijá ꞌiama Ike kima! Nuni ohija ꞌee ꞌuꞌuhija ikena.
50 Ea kaꞌene Nuni Oma akúpɑ ꞌahi hinujara ura renujiru venujaho Nuni vwee ꞌee maꞌine ꞌee oha ꞌiamana.

13

ꞌIna ꞌOjiꞌinijihuni Haa
(Maka 4:1-9; Ruku 8:4-8)

1 Ijí veaka nikwinuꞌina kajiano Jesuho ijí sea kajaho areꞌi kaivo vaꞌe soha rori hinana.
2 ꞌEꞌeme nihoꞌo ea mapoka rarena jihunaꞌe Hu vaꞌe sisima vaji ajima asuma hinana. ꞌEꞌejume ea mapoka ijí soha rori namijara.
3 ꞌEjumakiviꞌi Hu sisima vaji namine uneunechaka mapokijija hai najahana. ꞌEnarena ijá ꞌiama Ea pina vaꞌe ꞌina ꞌoꞌiro vaꞌana.
4 ꞌEꞌeme ꞌina ꞌahoꞌa ꞌunamu ꞌahi arihume ukapo ro ijara.
5 ꞌEjume ꞌina ꞌahoꞌa muna ꞌahi mweꞌa maꞌuako namaji arihajija marakoꞌa riavara kaivo chinuma jojora parejara. Ijihuni maijaho muna ꞌaha mweꞌa maꞌuako namana.
6 ꞌEꞌeme vei ꞌeꞌuna rena ijaho chinuma jojora paꞌanaꞌomo ꞌanie sarasahara.
7 ꞌIna ꞌahoꞌa ija sisei vaji arihajija riame ajivara kaivo ija sisea kaꞌene oma rukina kajipo raorihume siserasahe ꞌina parejara.
8 ꞌEnakaivo ꞌina ꞌahoꞌa mweꞌa mai ꞌojajaho riame marasahe ꞌina ꞌahoꞌa mapoka (30) rejume ꞌahoꞌa mapoka mapoka (60) rejume ꞌahoꞌa niho'o mapoka mapoka (100) rejara.
9 ꞌEnakúne irara ataa rukina reꞌamajaho ataa apúsɑme heꞌamana ꞌiamana.

Haa Kajihuni Maijina
(Maka 4:10-12; Ruku 8:9-10)

10 ꞌEjumakame Huni tisaiporuepo roe Jesu apome ijá ꞌwava A iraka vene pu vuꞌa ꞌwaramujaho haaru ꞌwaramo? ꞌwavara.

11 'Ejume Hura pu ijá 'iama Ja Huni arijihuni hemijaho najahume ja
nihena kavara kaivo pu mai'o pahene pakavi'ina.
12 Ea pina hu 'aho'a na'eje 'aho'a 'u'o 'ekuna. 'Eje ea pina huna poku
pana'avajaho maho'o 'etujahuna.
13 'Enakaivo Nara haa ka'ene 'waravujihuni maijaho ikena. Pu kavu
kaivo ijihuni maijaho pakavu. 'Ene pu heju kaivo ijihuni maijaho pahene
pakavu.
14 Nitama poropetia ka'ene Aiseana 'wavujara Godoni ira vaji pu rona
'waramajaho nimai renu.
Ja hehuna kaivo ijihuni maijaho pahehuna. 'Ene ja kahuna kaivo ijihuni
maijaho pakahuna.
15 Ijihuni maijaho ea kehipuni ojijaho niho'o kisina rejara. 'Ene puni atai-
jaho tanumajihuna'e pu hami paheju. 'Ene puni niijaho tanurihu'e
pu pakivu. Ijihuni maijaho pu vejuro'i puni nia 'ee ataa jarae 'ee
puni oja jarae hene veje pu ta'arohakame Nara veje pu sonahihuna
'wamana.
16 'Enakaivo joni nia merajihukame niriara. Ijihuna'e ja kihuna. 'Ene
joni ataa jaraajihuna'e ja heju.
17 'Enakúne hami vwihanana'avara. Poropetia 'ee ea arira mapoka'e
ura jara uneunechaka kima hejujihi kima he'i 'ahiara kaivo pu pakima
pahejara.

Jesura 'Ina 'Oji'inijihuni Haiji Nahama 'Waramajina (Maka 4:13-20; Ruku 8:11-15)

18 'Enakúne 'ina huni haijihuni maijaho he'avara.
19 'Ina ka'ene 'unamu toi arihajihuni maijaho ikena. Pu Godoni arijihuni
vu'a hejura kaivo ijihuni mai pahejura. 'Avena siseijara roare'e Godoni ira
ka'ene puni oja vaji namujaho 'etujiha 'ato'arumuna.
20 'Enakaivo 'ina ka'ene muna 'ahi arihajija ea hu Godoni vu'a iviamaa
kakaro henujaho hu niho'o teama'eju'e 'ekuna.
21 'Enakaivo 'inijaho niho'o oja vaja chinuma pasamana'omo Godoni
iriji nimai rojujihuni hahi unenu'u pini sisea puni haha 'ahi renaujaho pu
marako rana 'o'uju'e ani va'una.
22 'Ene 'ina ka'ene ija sisea vaji arihajaho ea hu Godoni vu'a henu
kaivo uneunecha ka'ene mwe'a kehunijiru vwihane 'ee monia 'ekahuni
'unamijara pisiviu'e Godoni vu'a kajaho veurahu'e maa parenuna.
23 'Enakaivo 'ina ka'ene mwe'a mai arihajija ea hu Godoni irakaho hene
'eka venuna. Ea 'aho'a niho'o mapoka mapoka (100) reju'e ea 'aho'a niho'o
mapoka (60) reju'e ea 'aho'a mapoka (30) rejura 'iamana.

Ija 'Ee 'Witi Puni Haijina

24 Vukú'o Jesura haa pina 'waramarena ijá 'iama Godoni arijihuni
maijaho areri ei pini 'ina ka'ene mamaiji 'eka va'e 'onuja'ina.
25 'Enakaivo ea mapoka noturana'eme huni naki pini 'ina sisea 'eka roe
'witia vaja kajiano ato'aruma va'ana.
26 'E'eme ijí 'witia kajaho ritati 'anae maa re'eme iji'a ijihuni vaji ija sisea
kajihuni 'ina 'u'o 'urina samaahiramana.
27 'Ejumakame ea kajihuni pwehipo roe ea kajaho ijá 'wava Natohwe! A
'ina maaru juasi'a kajaho 'onana kaivo 'ú ija siseakaho ichá rene roe ijaho
'urijare? 'wavara.
28 'Ejume hura ijá 'iama Nuni nakapo raki 'eka roe 'ojara 'iamana. 'Ejume
pu hu apome ijá 'wava 'Ena'omo núra va'e ija sisea kajaho jahekuhuna ura
renau 'wavara.

29 Hu eha vene ijá 'iama Oo ja iviamaa ija sisea kaji jaheju roji'i 'witia kaji jahe'avarono pajahe'eja.
30 'Enakúne maka'eje 'ina kajaho ajive ija sisea kaji 'u'o ajimuva'o 'ina kajaho tuvakavi'i iji'a nara ea 'aho'a 'ekakame ijipo ija sisea kajaho jaheji'i useakame 'eka va'e veni jahuna kaivo 'witia kajija tairevi'i irechahuna 'iamana.

Kwava 'Ina Huni Haa
(Maka 4:30-32; Ruku 13:18-19)
31 'E'ikaivo Jesura vukú'o haa pina ijá 'iama Godoni arijaho areri kwava 'ina sa'ina. 'Ena'omo emai apena va'e huni juasi'i 'onamana.
32 'Inakaho niho'o ma'u'umaa. 'Ena'omo riamare'e niho'o icha nato-hwa'e reju'e ukapo roe ijihuni anuama 'ahijino nesa vene hijura 'iamana.

Isiti Huni Haa
(Ruku 13:20-21)
33 'Ene vukú'o Jesuho haa pina 'waramana. 'Enarena ijá 'iama Godoni arijaho areri napari isitia ka'ene harava 'eke puretia venare'e 'onahukame hwena ajivuja'ina 'iamana.

Jesu Hai 'Eki'i Vu'a 'Waramana
(Maka 4:33-34)
34 Jesura uneunechaka mapokijija ea mapoka haaru 'waramana. 'Enakaivo Hu ea kajija vu'a pina niho'o ma maha pa'waramana.
35 Hura ija'ina venajihuni maijaho nitama poropeti raka ka'ene 'waramajara nimai nimai re'amarono avanana. Ika'ina 'waramana
Na vu'a 'waravuri veijaho haaru 'warahuna. 'Ene Nara vu'a ka'ene 'wara'ujaho nitama akúpa mwe'a mai'o paveji'ini hemi ea pahena pakivajihija'e 'warahuna 'iamana.

Jesura Ija Huni Haiji Nahama 'Waramana
36 'Enarena Jesuho ea mapokijija irechami'i kaivo sei vaji va'umakame Huni tisaiporu va'e apome ijá 'wava 'Ina ka'ene juasi'i 'o'eme ija siseiji'i 'urijajihuni maiji 'waruma 'wavara.
37 'Ejume Hu ijá 'iama Ea ka'ene 'ina maa 'ona 'onujaho Emaa Puni Harihijina.
38 'Enakaivo juasi'ijaho ike mwe'akena. 'Ene 'ina ka'ene mamaijija ea ka'ene Godoni eijihina. 'Enakaivo ija siseijaho 'avena siseijihuni ehijijihina.
39 'Enakaivo naka ka'ene roe ija sisea 'onajaho 'avena siseijina. 'Ene 'ina kajara tuame areri re'amajaho mwe'akara pa'arehuni urijina. 'Ene juara kajaho ona oji'inapo sahuna.
40 'Ena'omo ija sisea nianae veni jauja'ina mwe'akara pa'are'amani veijino ija'ina'e jahuna.
41 Emaa Puni Harihijara Huni ona oji'ina irechamie ijipo mwe'a kakino ea ka'ene emaa venau'e sisea vejujihija 'ee sisea veji'ina kajija nianae 'ekahuna.
42 'Ejakame 'eke ato'aruma'e vena ka'ene niho'o ani'ina vajijino renareje niramarume kuchikuchivi'i upaja chanichanivi'i nahuna.
43 'E'eje Godoni eijija puni Omijihuni ari vea puna'i risa'eje hihuna. 'Enakúne ea ka'ene ataa rukinijija ataa apúsame heha.

Kukua Ka'ene Hemi Navujihuni Haijina
44 Godoni arijaho areri monia'e ea 'ahopo juasi'i apúrinanavu'e na-muja'ina. 'Ena'omo ei pini va'e kamarena vukú'o apene ani apúrinana'i

kaivo hu niho'o teama'eju'e va'e huni uneunecha mapokijijahija ea 'aho'a'e 'imena ranavume hu monia kajino apena va'e juara kajaho 'imenana.

Perua Huni Haa

45 'Ene kú'o Godoni arijaho areri ea ka'ene perua saramuja'ina.

46 'Enuva'o kwinu'wi kamare'e va'e huni uneunecha mapokijija ea 'aho'a 'imena ranavume hu monia kajino apene perua kajaho 'imenana.

Namea Huni Haa

47 'Ene Godoni arijaho areri namea'e soha vaji 'onamare'e kija ani ani'ina siriravuja'ina.

48 'Enare'e namea kajaho itu'o'ujukavi'i unama tairia roe rori rana'i kaivo kija ka'ene mamaijija nianae katija vena use'i kaivo siseijija ato'aruvara.

49 'Ena'omo vea ka'ene mwe'akara pa'are'amani veijino Godoni ona oji'inapo roajimareje ea sisea ka'ene Godoni eijihipuni vaji hijujija ahaahuna.

50 'Ene 'eka va'e vena ka'ene renujino ato'aruve ijí renareje kuchikuchime 'ee niramarume upaja chanichanivi'i nahuna 'iamana.

Vu'a Sahasa 'Ee Maiu'ina Nimaa Nimaijina

51 'E'ikaivo Jesura pu aporama ijá 'iama Ja ike uneunecha ka'ene Nara 'waravukehi puni maijaho ja niheju 'iavume pu ijá 'wava 'I'a nú niheju 'wavara.

52 'Enajihuni hahi Sikuraipia ka'ene Godoni arijihuni tisaiporua rejajija areri aachia anesura'omo ijí puni aachi'a vaja kajino uneunecha maiu'ina 'ee sahasa 'eka rouna 'iamana.

Jesu Nasareti Vaji Pataarohajina
(Maka 6:1-6; Ruku 4:16-30)

53 'Ejume Hu haa kajaho 'waravume pa'arejume ijí ruha kajaho are'i kaivo 'urina va'ana.

54 'Enarena Hu va'e Huni ari 'e'une ijino puni Sinakoku vaji pu najahumakame Hura vu'a ka'ene 'waramaji ea henareja niho'o oja hwa'usunahara. 'Ejuma kamareja pu ijá 'wava 'Ú ike vu'a anejakaho Hu ichihi apenane? Hura uneunecha ka'ene ea areri pavejura ka'ene venajaho ichihi apenane? 'wavara.

55 'Ú Hu kapinita ijihuni Hariha pana raka? 'Ene Meriho Huni oha pana raka? 'Ene Jemisi ho Josapi ho Saimani ho Juta ho ijá Huni 'u'uhija pana raka?

56 'Ene Huni ma'ipija mapoka'e iki hijura raka? 'Ú ea ikaho ichihicha harura kajaho apenane?

57 'wa'i kaivo pu Hu pataarohara. 'Ejumakame Jesura ijá 'iama Poropeti-jaho eaka mapoka ka'ene kwaka mapokakino hijujija Huni ira hena ta'arohuna kaivo ea ka'ene Huni ara anemai hijujipo hena pataarohura 'iamana.

58 'Ejume Huni arijino uneunecha ka'ene ea areri pavejura ka'ene ijí mapoka pavenajihuni maijaho pu panimai rojumakame ijihuna'e avanana.

14

Joni Papitisita Kwamajina
(Maka 6:14-29; Ruku 9:7-9)

1 'E'eme vea kajino ea ka'ene Karari ara kwaa 'ajohi'ina ka'ene Herotina
'wavujaho Jesuni pinana henana.
2 'Enarena hu huni pwehwaha Jesu rona ijá 'iama Ijaho Joni Papitisita
kwamana'omo kú'o 'urina jihuna'e Huni harura ni'ima'ura rene 'ee emaa
areri pavehuna venu 'iamana.
3 Herotira Joniho kamoma ranavume tipurai hinana. Hu ija'ina ka'ene
venajihuni maijaho Herotiasiho Piripu ka'ene Heroti oni 'u'uijihuni na-
para'omo ijí 'waravumakame tipurai ranamana.
4 Ijihuni maijaho Jonira Heroti ijá 'wama Ara hu 'wahajaho niho'o
'unama maa pana 'wamana.
5 'Ejumakame Herotira Joni 'anaa kwa'amarono ura renana kaivo hu
eaka mapokijihija'e juhamana. Ijihuni maijaho pu ea mapokijija Joniho
poropeti rojujihuna'e pa'anaara.
6 'Enakaivo vea ka'ene Heroti nahejari veijara rejuma kamarena Herotiasi oni 'apajijara eaka mapokijihi puni una'i javavumakame Heroti niho'o
teamama paranana.
7 'Ejumakame Herotira ijí napara kajaho nahama 'waramarena ijá
'wama Na ura a iraki ura rena'amajaho nahama 'warivakame na ma'uta
'wamana.
8 'Ejume oahi 'apajaha nimarako 'warama jihuna'e hu ijá 'wama Iviama-
jai Joni Papitisita oni húmatiji tevua 'ahi ranama miha 'wamana.
9 'Enakaivo Herotiho ijí henarena temumana kaivo hura ea mapoka puni
una'i nahama 'warama jihuna'e apena roe ma'avarono 'waramana.
10 'Ejume hu ea irechamiume va'e Joni oni húmata'e tipura ari vaji
'uhuara.
11 'Enareja pu 'uhue tevua 'ahi raname apena roe napara kaji mahume
hura apena va'e oaha mahana.
12 'Ejume huni tisaiporuepo roe huni hahijaho apena va'e kwanana'i
kaivo va'e Jesuho 'waravara.

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina
(Maka 6:30-44; Ruku 9:10-17; Joni 6:1-14)

13 'Ejumakame Jesuho ijí vu'a kaji henarena Hu kwaa kajaho are'i kaivo
sisima 'ahi huhusumano kwaa ea pa'ajino va'ana. 'Ejumakame ea mapoka
ijí henareja pu Hu 'arariha va'ara.
14 'Ejumakame Hu sisima vaji rena arihi'i eaka mapoka kaji kimarena
oja tura'i 'ahaana. 'Ejumakame Hu puni ea ka'ene atami 'uniravi'inijija
vejume sonahiara.
15 'E'eme ijihuni nusireijino Huni tisaiporuepo roe Hu ijá 'wava Vea
nipa'arena paranukúne eakija irechamie pu ari va'e puni 'iruma opuipo
'imeja 'wavara.
16 'Ejume Jesura ijá 'iama Pu pavahunakúne jara 'iruma vajihakame pu
ija 'iamana.
17 'Ejume pu Hu ijá 'wava Núra 'iruma ka'ene irechama hijujaho puretia
iropune 'ee kija no'ohe'ineruna 'wavara.
18 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Eka Nuni roha 'iamana.
19 'Ejume Hura eaka mapoka kajija 'waravume mwe'i hijasavara. 'E'eme
Hu puretia iropune 'ee kija no'o 'eke kahi ichutoi niri'i Godi teimani 'wavi'i
tuchame Huni tisaiporua vajihume pu 'eke ea mapoka kajija vajihara.
20 'Ejumakame ea mapoka kajija ijume tú'ama parajumakame Huni
tisaiporuepo ijí pwina ka'ene irechavajaho 'ekareja katija iropu ropu
no'ohe'i vejume itusahara.

21 Vea kajino parua ka'ene 'iruma kaji ijajija niho'o mapoka mapoka (5,000) kaivo napara 'ee kasima patahara.

Jesura Toa 'Ahi Namina Va'ajina
(Maka 6:45-52; Joni 6:15-21)

22 'E'eme Jesuho eaka mapoka kajihi irechamia va'avaro ijí hi'i kaivo Huni tisaiporu irechamiume pu sisima 'ahi ajime toa ropuna'i urana va'ara.
23 'E'eme Hu eaka mapoka kajija irechamiume va'eme Hu Huhusu va'e huri'i ajime hine siporua 'o'i va'ana. 'Enarena vea nutui venajaho Jesuho ijino Huhusu hinana.
24 'E'ejume ijihuni vea kajakaro sisimaijaho va'u va'ume toa rira karohi areri pava'i kaivo ijí apene karohi kahi ruva'eme puuri hiramarena niho'o sisera'i venana.
25 Ijá renajihuni veijaho nitunituha'omo Jesuho puni ro'i 'ahaume toa 'aha kajino mumori roana.
26 'Ejumakame Huni tisaiporuepo ka'eme Hu toa 'aha kajino mumori rouma pu kamareja oja hwa'usahume ijá 'wava 'Avena sisei rou kavu 'wamareja pu niho'o juma emaavaravara.
27 'Ejume ni'aha kwino Jesura pu ijá 'iama Naranakúne juvujaho areha 'iamana.
28 'Ejumakame Pitara ijá 'umena Natohwe ijaho nimaae Arana re'amajaho 'warive na toa 'ahakino vu'uma 'umenana.
29 'Ejume Jesura ijá 'wama Ijinakúne roa 'wamana. 'Ejume Pitaho ni'aha kwino sisima vaja kaji rene arihe toa 'aha kajino Jesuni va'ana.
30 'Enarena va'e Huni rori vai'i puura ka'ene hiramaji kamarena juma-jaho ni'aha kwino ijí toa vaji tusama 'onana. 'Enarena hu ijá 'umena Natohwe ni'ajiha 'umenana.
31 'Ejume Jesura ni'aha kwino ija joranajaho 'unavi'i ijá 'wama A ma'uako nimaa ronana kaivo irakijihuna'e ara nimaa ronajaho aremane?
32 'Ene pu no'o sisima vaji aji'eme puura ka'ene hiramajaho aremana.
33 'Ejumakame ea ka'ene sisima vaji hijajipo Hu oja mahi'i ijá 'wava A nimaa'e Godoni Hariha 'wavara.

Jesura Kenesareti Atama Rukina Vejume Maraniajina
(Maka 6:53-56)

34 'E'ikaivo pu sua va'e kara'i Jenesarati usevara.
35 'Ejume parua mapoka ara kajiupo Hua hena kamareja 'ona vejume ara rora kajino atakina mapoka ka'ene hijujaho aherama Huni roara.
36 'Enareja Hu pu maki'eje Huni ateha urijino 'unave atama son-ahi'amarono pu jariravara. 'Enareja ea irahipo Huni ateha kaji 'unavajaho atama puna maho'o sonahiara.

15

Emahwapuni Tamana Najahajina
(Maka 7:1-13)

1 'E'eme Parasi 'ee Sikuraipi Jerusaremi rena roajime Jesu apoma ijá 'wavara.
2 Irakijihuna'e Oni tisaiporu núni tamana 'iruma i'i vejujaho ija some ijura kaivo pu núni tamana kaji pataarohe ija paso'i kaivo 'iruma maijo? 'wavara.
3 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ja irakijihuna'e Godoni ira pataaro'i Noinkaivo ja joni tamana vejo?

4 'Ejume Godira ika'ina 'warumana. Ja omahu jona 'ee ohu jop-
una ira hene ve'avara. 'Enakaivo ea ka'ene oahona 'ee omahoni ira
pataaro'amajaho 'anaa kwa'amana 'úmana.
5 'Enakaivo jara ika'ina 'wavura Ea irara omaha 'ee oaha ika 'wamujaho
nuni unenu'u pina ka'ene nara a ni'ajahune sa'inijaho na Godi nimahuta
6 'wamujara veju'e omaha 'ee oaha puni hura pavenu jihuna'e Godoni
irijaho tauvo joni tamaneru vejura.
7 'Enakaivo ja niho'o ea ira'asima'ura. Poropeti Aisea ja ronarena ika'ina
'waramana.
8 Ea kijahija iraru Nuni iha ta'arohura kaivo puni oja pamihura.
9 'E'avajihuna'e pu majikari oja mihura. 'Ene pura najahujaho ema puni
tamaneru najahura 'iamana.

Uneunecha Ka'ene Veju'e Emahuni Kara Siseranujina (Maka 7:14-23)

10 'E'ikaivo Hu ea mapoka 'waramarena ijá 'iama Hami ataa apúsame
hene veha.
11 Uneunecha ka'ene ema puni ira vaji va'e kamaa 'arihujipo vena'e pu
sisea rehuna pana kaivo emaapuni ira titi iki kahi ajima roe 'waramujara
reju'e pu sisea rejura 'iamana.
12 'Ejumakame Huni tisaiporu Huni roe apoma ijá 'wava Parasiepo Ara
vu'a ka'ene 'waramu kaji henare'e oja ajinamujaho A vi heno? 'wavara.
13 'Ejumakame Jesura eha vena ijá 'iama Uneunecha ka'ene Nuni Oma
ka'ene akúpa 'ahi hinujara pavenajijahija niho'o túna'i jahena ato'aruve
parahuna.
14 Makiha! Pu nia supavi'inapo nia supavi'ina aherama va'u. 'Ena'omo
ea nia supavi'ina pini ei nia supavi'ini pini ahema va'amajaho pu no'o va'e
ma'oi arihuna 'iamana.
15 'Ejume Pitara eha vene Hu ijá 'wama Ike haa kehuni maiji 'waruve heja
'wamana.
16 'Ejume Jesura ijá 'iama Ja 'u'o niho'o mai'o pahejo?
17 Ja niki'eju'e uneunecha ka'ene iri titi va'ujaho va'e tea vaji va'are'e
va'e kama'i usevure?
18 'Enakaivo uneunecha ka'ene kamino oja vaji rena roe ira titi usemujara
veju'e ea sisea renuna.
19 Ijí oja vaja kajino rena rou kajara veju'e sisea vwihane 'ee ea 'aniu
kwamasahe 'ee 'uasa vene ea 'ahopuni napara turame 'ee nesa apene
ira'ata vene 'ee ira sisea karokaha 'wavura.
20 Ijipo venaukame ea sisea rejura. 'Enakaivo ija paso'i kaivo ja 'iruma
iju kajara reje ea sisea vehuna niho'o pa'amaa 'iamana.

Sairopinisia Naparijihuni Nimai Roijina (Maka 7:24-30)

21 'E'ikaivo iji'a Jesuho ara kajaho are'i kaivo 'urine va'e Taia 'ee Sairani
va'ana.
22 'Ejumakame napara pina Kenani ora'omo roe Jesu ijá 'wama Natohwa
ka'ene Teviti oni Hariha karera numirima! Ijihuni maijaho 'avena sisei
nuni 'apaja ajime apene sise'i 'ahaunakúne 'wamana.
23 'Enakaivo Jesuho niho'o eha pina pa'waramana. 'E'eme Huni tisaipuru
roe 'ejahae ijá 'wava Hu roe núni túna'akino 'umena apene onukúne
'warave va'ama 'wavara.
24 'Ejume Hu eha vene pu ijá 'iama Na ranamiume iki roujihuni maijaho
Na Jua punijihuna'e routa 'iamana.

25 'E'eme ijí napara kajaho ni'aha kwino roe Huni mumora rora kajino
nitupari savi'i ijá 'wama Natohwe ni'ajiha 'wamana.
26 'Ejume Hu eha vene ijá 'wama Nú kasima puni puretia pa'eke 'ua puni
ato'aruvura 'wamana.
27 'Ejume napara kajara ijá 'wama Natohwe nimaa'e 'ua 'u'o emahwapo
'iruma i'eju'e sahurapo arihujaho ijura 'wamana.
28 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Naparakera ara raka ka'ene nimaa
ronujihuna'e a raka ka'ene ura renaujaho mara'enakúnina 'wavume ni'aha
kwino huni 'apaja kajaho maranana.

Jesu Ea Mapoka Venaume Maraniajina

29 'Ejumakavi'i Jesuho ijí Karari soha rora kaji va'e huri'a 'ahi asuma
hinana.
30 'E'eme ea mapoka mapoka ea puna ka'ene mumora sisea 'ee nia
supavi'ina 'ata 'ajoasahi'ina ira pa'ana 'ee 'aho'a kajihi pu'úmo 'eka roe
Jesuni mumora rori useume Hura vejume maraniara.
31 'Ejumakame ea mapoka niho'o oja hwa'usahara. Ijihuni maijaho
pu ka'eme ea ka'ene mumora siserani'ina maraniume nia supama'ina
niriume ira pa'ana ira 'waravumakame ijihuna'e pu Isureri opuni Godiji
ta'arohara.

Jesura Ea Mapoka (4,000) Túasamahajina
(Maka 8:1-10)

32 'E'ejume Jesura Huni tisaiporu 'umenaume pu Huni roume ijá 'iama
Na niho'o natohwa temukimu jihuni maijaho ea kakija ikino nú pu'úmo
unenu'u pina pai'i kaivo mahi'eme na'ia no'opisu pa'arenana'omo Na pu
irechamie matuna'eje vahunijaho Na ura pareniu. Ijihuni maijaho pu puni
ari use'iroreje va'eje niho'o matuname nii hwerave ohuna 'iamana.
33 'Ejume Huni tisaiporupo Hu ijá 'wava 'Ú nú nechi rirakaho 'iruma
ichihi areri eaka mapokakipo ije areri renahunijaho 'eka'eja? 'wavara.
34 'Ejume Jesura ijá 'iama Núni puretia icharu navo? 'iavume pu ijá 'wava
Iropu no'ona. 'Ene kija ma'u'umaa makwinu kwinu navu 'wavara.
35 'Ejume Jesura eaka mapoka kajija 'waravume mwe'i hijasavara.
36 'Ejumakivi'i Hu puretia iropu no'one 'ee kija kajihi pu'úmo Godi
teimani 'wa'ika'i tuachame Huni tisaiporu vajihume pura 'eke eaka
mapoka kajija vajihara.
37 'Ejume pu ijume tú'ama para'eme pwina'a ka'ene navajija Huni
tisaiporupo katija iropu no'o 'eke vejume itu'usahara.
38 'Enakaivo parua ka'ene 'iruma kaji ijajija ea niho'o mapoka mapoka
(4,000) ijara kaivo napara 'ee kasima patahara.
39 Iji'a Jesura eaka mapoka kajija irechamiume va'eme Hu sisima 'ahi
'ajime Makatani va'ana.

16

Ea Areri Pavejuji Veja Ka'i 'Ahiume Mi'imi'ivajina
(Maka 8:11-13; Ruku 12:54-56)

1 Parasi 'ee Sajusiapo roareja Jesu vena ka'i 'ahiume Hura kahi akúpi 'ahi
uneunecha ka'ene ea areri pavejujihi ve'amarono 'waravara.
2 'Ejume Hu eha vene pu ijá 'iama Ja vea nusire'eju'e vea ka'ene apirauji
ronare'e iviamaa vea mara'ena rojura.
3 'Enakaivo vu sú'u sú'uhijaho ja ijá 'wavure Vea nitu'eju'e vea 'aa'eju'e
nutumujaho neha puuriji'i 'e'uhuna 'wavura. Ijihuni maijaho ja ijí vea

mwapuna kajihi kimare'e ja ijaho 'wavura. 'Enakaivo iviamaakaho ja vea mwapuna ka'ene joni vaji iviamaa renujaho pakame paheju raka?
4 Ea sisea 'uasa veji'inapo uneunecha ka'ene ea areri paveji'inijija naja'avarono 'waravura. 'Enakaivo unenu'u pina najahuna pana kaivo Jonara raka ka'ene renajiru 'wara'ikai va'ana.

Parasia 'Ee Sajusia Puni Isitia (Maka 8:14-21)

5 'E'eme Huni tisaiporua kara'i toa ropuna'i va'ara kaivo pu runamiume puretia pa'ekara.
6 'Ena'omo Jesura Huni tisaiporua ijá 'iama Hami ki'avara! Parasi 'ee Sajusia ijihipuni isitia aruma'enakúne hami ki'avara 'iamana.
7 'Ejume pu pira'arame ijá 'wava Ijihuni maijaho núra puretia pa'eka roajina 'wavara.
8 'Ejumakame Jesura pura pira'aravume henarene ijá 'iama Joni ni-maaroa ma'u'ua. Ja irakijihuna'e nú puretia pa'ana 'wame nakaravo?
9 Ja majaa pahene pavwihajo? Puretia iropune ea mapoka mapoka (5,000) ijajaho 'ee katija icharo itusahajaho pavwihajo?
10 'Ene vukú'o puretia iropu no'one ea mapoka mapoka (4,000) ijajaho 'ee katija icharo itusahajaho pavwihajo?
11 Ja ichá venareja Nara puretia parone 'waravujaho pahejare? 'Enakaivo ja Parasia 'ee Sajusia ijihipuni isitia hami ki'avarono ronarejo 'waravuta 'iamana.
12 'Ejumakame pu iji'a hena kavara. Hu ijí puretia parone 'waramana vo ea Parasia 'ee Sajusia ijipo najahuji rona 'waramana.

Pitara Jesu Rona 'Waramajina (Maka 8:27-30; Ruku 9:18-20)

13 'Enareja Jesuho 'urina Sesaria Piripai roarena Hu ijino Huni tisaiporu aporavi'i ijá 'iama Ea mapokakija Ema Puni Harihijaho irane 'wavure? 'iavume pu ijá 'wava
14 Ea 'aho'a Joni Papitisita 'wavume 'ee ea 'aho'a Iraijane 'ee ea 'aho'a Jeramaia 'ee ea 'aho'a poropetia pinina 'wavara.
15 'Ejume Hu ijá 'iama Ja Na ea irane 'wi'eja? 'iamana.
16 Saimani Pitara eha vene ijá 'wama A Kerisona. A Godi ka'ene mai'o hiji'inijihuni Hariha 'wamana.
17 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Saimani ka'ene Pajona oni hariha karera nimerajahajaho aana. Ijihuni maijaho emaa haha 'ee 'aa rukini jipuhipo a panajahara kaivo Nuni Oma ka'ene akúpi 'ahi hinujara a najahana.
18 'Ena'omo Na kú'o pina 'waravu. A Pitana. 'Ena'omo ike muna anesina toakino Nuni sosia vehuna. 'Eje vena huni harurijaho paniname 'ee paasitahuna.
19 Nara Godoni ara huni kiijaho vajahuna. 'Ejakame ara iki mwe'i kamo'amajaho akúpa 'aha 'u'o kamohuna. 'Ene ara iki mwe'i rasa'amajaho akúpa 'aha 'u'o rasahuna 'wamana.
20 Hu Kerisona kaivo tisaiporua ea pa'wara'avarono 'waramana.

Jesura Ahija Apene 'Ee Kwahuniji Rone 'Waramajina (Maka 8:31–9:1; Ruku 9:22-27)

21 'Enarena ijihuni vea kaji rene Jesu Kerisoho uneunecha mapoka ka'ene Hu Jerusaremi va'akame ea mama'ina pirisiti mama'ina Sikuraipi

uneunecha ani ani vene hu sise'i 'aha'e 'anaa kwamareje na'ia no'opisu pa'areje 'urihuna Huni tisaiporu najahana.
22 'Ejumakame Pitara Hu ahema apene va'e karaa rori hine 'urarahe ijá 'wama Natohwe niho'o pana! Niho'o ija'ina parenahuna 'wamana.
23 'Ejumakame Jesura ta'arohe Pita ijá 'wama Setanikera túna'i rova'a 'wamana. A Na apene tanu'urihu ja'ina'e venu. A oni vwihijaho niho'o Godoni urija'ina pana kaivo emaa puni vwihija'ina vwihanu 'wamana.

Tisaiporu Rehuni 'Unamijaho Niho'o Kisina

24 'Enarena Jesura Huni tisaiporu ijá 'iama Ei pini Nuni túna'i roi ve'amajaho hu huni oja maka'i kaivo huni korosia apene Na 'ararihi'amana.
25 'Enakaivo ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji Nunijihuna'e hi'amajaho huni hia 'unanahuna.
26 'Enakaivo ei pini uneunecha ka'ene mwe'a kakehunijaho huna rerana'eje hia nimaa nimai iji asina'ipisa hu maa iraka apeja'e?
27 Ema Puni Harihijara ro'amajaho Amoni hanaji'ina 'ee Huni ona oji'ina pu'úmo rohuna. 'Ene ea kwinu kwino pura iraka ka'ene vejujaho eha ija'ina apehuna.
28 Emaa Puni Hariha Hura 'ajohuni kwaijaho ea ka'ene ike namiju kijahija mai'o pakwamasa'eje roe kahuna 'iamana.

17

Ta'aroha Ani'ina Renajina
(Maka 9:2-13; Ruku 9:28-36)

1 Na'ia iropu kwinu pa'are'eme Jesura Pitane 'ee Jemisine 'ee huni 'u'ua Joni ijá pupusu aherame huri'a jopatu'ura 'ahi ajima va'ara.
2 'Enareja pu hine Jesu ka'eme puni una'i Huni haha ta'arohe niho'o ani'ina re'eme Huni nia urijaho niho'o hanane vea puna'i ri'eme Huni atehijija niho'o sajasa'ina rene hanajara.
3 'Ejume pu ki'eme Mosisi'o Iraija'o Jesui pu'úmo hina vu'a 'wavara.
4 'Ejumakame Pitara Jesu ijá 'wama Natohwe niho'o mamaa venareja nú iki roara'omo A ura rena'amajaho nú ikakaro ara pina Ona'e vene 'ee pina Mosisi ona'e vene 'ee pina Iraija ona'e vejava 'wa'eme
5 ni'aha kwino 'imitia hanaji'ina puni hura kajaho sa'eme 'imitia vaja kajino ira roe ijá 'wama Ikaho Nuni Hariha ka'ene Na niho'o ura renia paraju'e oja mahi'inijinakúne ja Huni ira hami he'avara 'iamana.
6 'Ejumakame tisaiporu ira kaji henareja niho'o tea junama parajume pu puni urania mwe'i aruhara.
7 'Ejumakame Jesura puni roe ija 'uniravi'i ijá 'iama Juvujaho are'i kaivo 'uriha 'iamana.
8 'Ejume pu 'urine nia ahasirima niriajaho ea 'aho'a pakivara kaivo Jesu huhuso kavara.
9 'Enareja pu huri'a kaji rene ariha roi'i Jesura pu ijá 'iama Jara iviamajai raka ka'ene kavakaho niho'o ja ea pina pa'wara'avara. 'E'eje Emaa Puni Harihijara kwamareje kú'o 'urija kama'e iji'a nahama 'wara'avara 'iamana.
10 'Ejumakame Huni tisaiporuepo Jesu apoma ijá 'wava Irakijihuna'e Sikuraipi Iraijara maraku'a rohuna 'úvare? 'wavara.
11 'Ejume Jesura eha vene ijá 'iama Iraijara maraku'a urana roe une-unechaka mapokijija amairihuna.

12 'Enakaivo Na nimaa nimaa'e 'waravu Iraijana 'wavujaho nimarako roana. 'Ejume pu hu pahena pakavara kaivo pu apene raka ka'ene pu ura renau ja'ina'e 'ahaara. 'Ena'omo ija'ina'e Emaa Puni Hariha 'u'o pura puni ijijino sise'i 'ahahuna 'iamana.
13 'Ejumakame Huni tisaiporuepo hejajaho Hu Joni Papitisita rona 'waramana.

Jesura Sesama 'Avena Sisei Rosamaji Vejume Maranajina (Maka 9:14-29; Ruku 9:37-43a)

14 'Enareja pu iji'a roe ea mapoka hijajino roume ea pini roe Huni una'i nitupari savi'i ijá 'wama
15 Natohwe nuni hariha numima. Ijihuni maijaho hu na'ia mapoka húmata siseraju'e nanamare'e 'one veni rene 'ee toi 'onuna.
16 'Eju'e na apene Oni tisaiporue puni routa kaivo pu pavejume maranana 'wamana.
17 'Ejume Jesura eha vene ijá 'iama Ike panimaa roji'ina ka'ene sisemakije Na na'ia icharo ja pu'úmo hi'ejo? 'Ene na'ia icharo Na ja najahapena va'ejo? Ahema iki Nuni roha 'iamana.
18 'Ejume Jesura 'avena sisea kajaho 'urarahume ariha va'eme ni'aha kwino ijakaru kasimaa kajaho maranana.
19 'E'ejume Huni tisaiporuapo hemi roajimareja ijá 'wava Irakijihuna'e nú 'avena sisea areri pasiomaho? 'wavara.
20 'Ejumakame Hu ijá 'iama Ijihuni maijaho ja hamia panimaa rojujihuna'e areria parenau. 'Enakaivo Na nimaa ja 'waravu joni nimaa roijaho areri kwava 'ina sa'ina'e re'amajaho ja 'warave huri'a karaho tajahena va'e kamakaru namina 'wa'avajaho huri'a kajaho tajahene kamakaru vahuna. 'Ene unenu'u pina jonuna'a kisina parehuna.
21 'Enakaivo 'avena sisea ikakajija pava usevura kaivo 'aura areme siporua 'ojujari reju'e va usevura.

Jesura Kwahuniji Kú'o Nahama 'Waramajina (Maka 9:31-32; Ruku 9:43-45)

22 'Ene pu Karari ahuma hijumakivi'i Jesura ijá 'iama Emaa Puni Harihijaho emaa puni ija tahi vahuna nitu'u renu.
23 'Eje pu 'anaa kwamareje na'ia no'opisu vaji namareje kú'o 'urihuna 'iavume pu niho'o temukavara.

Temiporu Huni Takisi

24 'Ejume pu va'e Kapeniami use'eme ea ka'ene Temiporu takisia apeji'inijipo roe Pita apome ijá 'wava 'Ú joni Najahi'ina kajaho Temiporu takisi venuna raka? 'wavara. 'Ejume Pitara eha vene 'I'a 'wamana.
25 'Ene hu iji'a sei ajima roajaho Jesura marako'a ira 'warame ijá 'wama 'Ú Saimani a ichá vwihano? Mwe'a kehuni kinijihija ea irahipo puni takisia venahure? 'Ú puni takisia ehwapo venahura ho ea 'ahopo venahure? 'wamana.
26 'Ejume Pitara eha vene ijá 'wama Ea 'ahopuna 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Ijihuni hahi ehwaha takisia pavenahura.
27 'Enakaivo vejuro'i pu ajina'ejakúne va'e sohi kimai oname kija amura ka'ene e'ama jihuni ira jara'amajaho monia tita apene Nuna 'ee onaji'i takisia ve'amana 'wamana.

18

Irara Natohwane?
(Maka 9:33-37; Ruku 9:46-48)

1 'Enareja ijihuni vea kajino Huni tisaiporuepo roe Jesu apoma ijá 'wava
Godoni arijino ea natohwijaho irane 'wavara.
2 'Ejumakame Jesura kasimaa pina 'umejume Huni roumakame Hu
apenapi puni una'i ranavume naminana.
3 'Ene ijá 'iama Na nimai ja 'waravu ja pata'arohe roe kasima sa'ina
pare'avajaho ja Godoni ara niho'o pakahuna.
4 Ea irara masuani ajuarane areri ike kasima ka'ina renujara Godoni
arijaho ea ni'ina.
5 'Enakaivo ea irara Nuni iha 'ahi kasima ika'ina'e hami apenujaho hu
Na apeniuna.

Sisea Ve'avarono Vena Kivujina
(Maka 9:42-48; Ruku 17:1-2)

6 'Enakaivo kasimakipo Na nimai ro'eje ei pini veje amaaresume ta'arohe
ani ro va'amajaho maijaho ja muna ka'ene natohwijino apene huni uroa
'ahi vevahamareje pi'onave va'e sohi vaji 'o'amajaho ja mamai vehuna.
7 'Enakaivo iki mwe'i sisea namujihuna'e ijihuni eha namu kaivo ike
mwe'a kehuni eijipo veju'e ea 'aho'a sisea vejura'omo ea kajihipuni eha
ka'ene mihunijaho namu.
8 'Enakaivo oni ijina ho mumori vena'e a sisea ve'amajaho ijaho 'uhua
ato'aruve va'amana. Maijaho a núpúvi'i onareje majama hihuna apehuna.
'Enakaivo a ija mumora no'o no'o re'amajaho a va'e vena ka'ene pautaruti
savi'inijino rehuna.
9 'Ene oni niijara vena'e sisea ve'amajaho tajahene apena 'onave
va'amana. 'Ena'avo maijaho a nia kwinu apene majama hihuni kwaijaho
va'e marahuna kaivo nia no'o re'amajaho vena ka'ene majama reji'i
namujino pi'onamahuna.

Sipia Ranama Savajihuni Haijina
(Ruku 15:3-7)

10 'Enakúne ja hami vwihaha. Kasima ika'ina niho'o pasena'avara. Na
nimaa nimaa ja 'waravu. Puni ona oji'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi hijujipo
na'ia mapoka'e Nuni Omijihuni una'i va'a roura.
11 'Enakaivo Ema Puni Harihijara roajaho ea ka'ene pivusaha ojuji ni'aji'i
roana.
12 'Ena'omo ja ichá'ina vwihajo? Ei pini huni sipia mapoka mapoka (100)
nami'ira'omo kwino paka'ipisa hu ichá veja'e? 'Ú hu 'aho'a ka'ene (99) ijija
huri'i irechami'i kaivo va'e kwinu'wi sava raka?
13 Na niho'o nimaa ja 'waravu hu (99) ijí ki'amajaho teamava'a kaivo
kwisu'wi pivunonaji piuna'amajaho niho'o teamama parahuna.
14 Areri ija'ina'e joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujaho kasimapo
kwinu'wi ani ro va'e pivuhuna ura parenu.

Ea Pini Sisea Ve'amajaho

15 'Enakúne oni ei pini a sise'i 'ahaa ka'amajaho a'asu hemi va'e hu
hu'úmo 'wama amairi'amana. 'Eje hu oni ira he'amajaho mamaa vehuna.
16 'Enakaivo hu oni ira paheja ka'amajaho a ea no'ona ho no'opisu raki
aherama pu pu'úmo va'amana. 'E'irakúne hu ja ichá 'ahi'amajaho pura
kama he'avara.

17 'Enakúne hu joni ira paheja ka'avajaho jara sosi nahama 'wara'avara. 'Eje hu ijí paheja ka'avajaho iji'a maka'eje Jenitaru rene 'ee takisi apeji'ina re'amana.

Vehuna 'Aho Pavehuna

18 'Enakaivo Na nimaa nimaa ja 'waravu uneunecha ka'ene jara iki mwe'i kamo'avajaho akúpa 'aha 'u'o kamohuna. 'Ene jara iki mwe'i rasa'avajaho akúpa 'aha 'u'o rasahuna.

19 'Ena vukú'o na pina 'wara'i veju. 'Ene ja ea no'o ahume iki mwe'i nimaa ve'i kaivo siporua 'one unenu'u pina'e jari'avajaho Nuni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinujara eha vehuna.

20 'Ene ichihi ichihi ea no'una ho no'opisu Nuni iha 'ahi ahu'avajaho Na ijino puni vaji hihuna 'iamana.

Pwei Huni Napura Pavwihana Aremajihuni Haijina

21 'E'eme Pitara Jesuni roe ijá 'wama Natohwe nuni vwei na sise'i 'ahi'amajaho 'aha icharu na vwihana are'ejo? 'Aha iropu no'o vwihana are'ejo? 'wavume

22 Jesura ijá 'wama Na 'aha iropu no'ohe'ina pa'wavu kaivo 'aha mapoka mapoka (70 x 7) vwihana are'amana.

23 Ikehuni hahi Godoni arijaho areri kini pini huni pwehipuna'i huni monia hura vajihaji piuhi'amaja'ina.

24 'Ejumakame vea ka'ene hu pwehwaha piuhiani veijaho ea pina monia mapoka mapoka (K10,000,000) pukini ma'ekana.

25 'Ena'omo huni monia eha vajahuna areri parejukame huni natohwi-jara pikinavi'i ijá 'wama Na a oni napara 'ee sesahuana 'ee uneunecha ona ka'ene navujaho ijá 'eka va'e nuni monia eha 'imena 'ekahuna 'wamana.

26 'Ejumakame huni pwea huni una'i aruha arihe jarime ijá 'wama Natohwe a 'aji'eje nara uneunecha mapoka eha venahuma 'wamana.

27 'Ejakame huni natohwijaho niho'o ijara teamuma parajume monia pukini venajaho vwihana are'i kaivo makavuma va'ana.

28 'Enarena pwea kajaho 'e'una va'e huni napura pwea pina ka'ene hu-nuna'i monia (K20) pukini naminajaho piuname uroi 'ena apene musavi'i ijá 'wama Ara nuni monia ka'ene pukini vene inajihuni ehiji vajiha 'wamana.

29 'Ejumakame pwea kajara huni una'i 'one navi'i jarime ijá 'wama A na ajiha na iji'a eha vajahuna 'wamana.

30 'Enakaivo hu huni ira pahe'i kaivo apene tipura ranavume ijí monia kajihuni ehiji vajahumakavi'i iji'a ranamana.

31 'Ejakame pwea pwina ijipo hura venaji kamareja pu niho'o temukavume va'e puni natohwa iraka ka'ene renajaho nahama 'waravara.

32 'Ejumakame hu pwea kajaho 'umejume ijí roume ijá 'wama A niho'o pwea sisea. Nuni chimua ka'ene onuna'i namajaho na vwihana'e arevuta. Ijihuni maijaho a na jaririvumakame na vwihanae are'ika'i makavume

Noina va'ana.

33 'Ena'omo na a numiravu ja'ina'e a oni napura numi'ipisa areri reja'a?

34 'E'ikaivo ea natohwijaho ajivume huni pwea kajaho apena va'e tipurai raname monia kajihuni ehijaho vajihakama'e iji'a ranahuna.

35 'Ena'omo a vweupuni sisea pavwihana are'amajaho Nuni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujara a 'u'o pavwihanae arehuna 'wamana.

19

Jesura Parua Napara Ranaravuji Najahajina
(Maka 10:1-12)

1 Jesura vu'a kajaho 'waravume pa'arejume Hu iji'a Karari are'i kaivo
'urine Jotani one kara'i Jutia va'ana.
2 'Ejume ea niho'o mapoka mapoka Hu tamatiha va'umakame Hu ijino
venaume maraniara.
3 'Ejumakame Parasiepo Jesu vena kamareja pu Hu ijá 'wava 'Ú ea pina
huni napara varapa pa'a mají rana'ipisa areri reja'e? 'wavara.
4 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ja nitama ea ka'ene parua napara aneja
venajaho ja pataha kavare? 'iamana.
5 'Ene Hu vukú'o ijá 'iama Ijihuna'e ea omaha oaha rana'i kaivo hu
napara 'wa'amani veijaho no'o naparahe'i nikwinu'ina rehuna.
6 'Enajihuni hahi pu majaa no'ohe'i pana kaivo haha nikwinu'ina rejara.
'Ena'omo Godira raka ka'ene ahuma venaume nikwisu'ina rejajija veje ea
paturiamae ani irechami'avara 'iamana.
7 'Ejume pu Jesu ijá 'wava Irakijihuna'e Mosisiho huni tamana vaji ei
pini huni napara ranave pa'are'amajaho paruaha kajara asura venapi ma'i
kaivo ranave ani va'amana 'úma 'waramane? 'wavara.
8 'Ejume Jesura ijá 'iama Ijihuni maijaho joni ojijija kisima'ura ijihuna'e
Mosisiho ijihuna'e 'waramana kaivo nitama anejijaho 'unama ija'ina pana.
9 'Enakaivo Na ja 'waravu. Ea pipuni napara parui pini ahemo'amajaho
parua kajara areri napara kajaho ranahuna. 'Enajihuna'e parua ka'ene
huni napara kaji ranamajara napara pina 'wa'amajaho sisea vehuna
'iamana.
10 'Ejume Huni tisaiporuepo ijá 'wava Parua naparahe'o puni hia ija'ina
re'amajaho maijaho napara pasame parua paveja'a 'wavara.
11 'Enakaivo Jesura pu ijá 'iama Ike vu'akaho eaka mapokakija pana
kaivo ea ka'ene Godira Huni harura pu mihajipo pupuso vu'a kajaho hena
kahuna.
12 'Enakaivo ea ani ani'ina niho'o napara pasavura. Ijihuni maijaho ea
'aho'a ohwapo nahenauji rene nija'ina rejura. 'Eju'e ea 'aho'a emaapo
tanuvu'e napara pasavura. 'Eju'e ea 'aho'a Godoni 'unamiji vwihanare'e
pu maopuipo puni ura ijine napara pasa'i 'ahiu'e pasavura. 'Enakúne ei
pini ike vu'ake he'iro ve'amajaho hami he'amana 'iamana.

Jesura Sesamaa Merajihajina
(Maka 10:13-16; Ruku 18:15-17)

13 'Enakaivo ea 'aho'apo kasima aherame 'eka roume Jesura Huni ija
puni húmata 'ahi irechamihe siporua 'ona'avarono roajivara kaivo Huni
tisaiporuepo eaka mapoka kajija 'urarahara.
14 'Enakaivo Jesura ijá 'iama Kasima kajija maki'eje Nuni roajiva kaivo ja
patanu'uriha. Ijihuni maijaho kasima ika'ina Godoni arijihuna 'iamana.
15 'Enarena Hu Huni ija puni húmata 'ahi irechamarena Hu iji'a va'ana.

Ea Ka'ene Uneunecha Rukima'urijina
(Maka 10:17-31; Ruku 18:18-30)

16 'E'eme ei pini roe Jesu ijá 'wama Najuhi'ine na unenu'u pina maa
ichá'ina'e venareje majama hihunijaho ape'ejo? 'wamana.
17 'Ejume Jesura ijá 'wama A iraka vene unenu'u pina ka'ene maijaho
aporimo? Godira nikwinu'wi mamaana. 'Enakúne a ura majama hihuniji
ape'i ve'amajaho a Godoni tamaneru ve'amana 'wamana.

18 'Ejume hu Jesu ijá 'wama Godoni tamana ichihunichi ve'ejo? 'wavume Jesura ijá 'wama A ea pa'anae kwa'amana. Ea 'ahopuni napara paturi'amana. 'Ee nesa paape'amana. 'Ee a ea ira'atijino panama'amana.
19 'Ene emahuapuni hura ve'amana. Oni ea ka'ene oni rori hijujija oja mi'amana. Areri ara oni haharu oja mahuja'ina'e mi'amana 'wamana.
20 'Ejume ea kajara ijá 'wama Na ike tamanakija nani ijá vesihura kaivo vu 'aho'a na raka vehune? 'wamana.
21 'Ejume Jesura ijá 'wama A niho'o ariramaa kajara ura rena para'amajaho va'e oni uneunecha ka'ene navujija ni'aha kwino 'eke 'imé raname oni monia 'eke ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajiha. Ija'ina ve'amajaho oni uneunecha mapoka kahino akúpa 'ahi navakivi'i iji'a túna'i Na 'ararihie ro'amana 'wamana.
22 'Ejumakame ea kajaho hu ijí henarena hu niho'o temuma para'eme va'ana. Ijihuni maijaho hu uneunecha niho'o mapoka rukini jihuna'e avanana.
23 'E'eme Jesura Huni tisaiporu ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu ea ka'ene uneunecha mapoka rukinijipo Godoni 'unami vahunijaho niho'o kisina 'iamana.
24 'Ene Na vukú'o ja 'wara'i veju. Maha nitirua huni titi vaji aruma vahuna samaa kaivo ea kukua uneunecha rukima'urijara Godoni ari vahunijaho kikisima'ura 'iamana.
25 'Ejumakame Huni tisaiporuepo ijí vu'a kaji henareja pu niho'o oja hwa'usaha'eme pu Hu ijá 'wava Ea irara areri Godoni ea re'ena? 'wavara.
26 'Ejumakame Hu pu niimaru kivi'i ijá 'iama Eaka mapokakipo ija'ina vehuna niho'o areria pana kaivo Godira Huhuso ijá kajaho vehuna 'iamana.
27 'Ejumakame Pitara eha vene ijá 'wama Nú uneunecha ka'ene mapokijija Onijihuna'e niare'i kaivo nú A 'arariha ojara'omo nú iraka 'ekahune? 'wamana.
28 'Ejume Jesura pu ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu. Vea ka'ene mwe'a maiu'ina ve'avari veijino Ema Puni Harihijara Huni ruha hanaji'ina ka'ene asuma hi'amajino ja ea ka'ene nú pu'úmo ojukija ruha iropu ropu no'ohe'i ijí asuma hinareje Isureri opuni ituha iropu ropu no'o navujija 'otua vetihuna.
29 'Ejakame ea ka'ene Nuni ihijihuni hahi puni ara irechame puni 'u'ua poka irechame 'ee ma'ipija irechame oha oma irechamie 'ee puni mwe'a irechame hariha irechamiu ijija pu niho'o eha mai mapoka mapoka 'ekahuna 'ee majama hihuna apehuna.
30 'Enakaivo ea ka'ene iviamaa urana va'ujija túna'i rehuna kaivo ea ka'ene masuani túna'i va'ujija urasahuna.

20

Aja'ina Juari Kaukara Vejujina

1 'Enakaivo ijí Godoni arijihuni 'unamijaho areri ei pini kwai huni ajina juara na'ira'omo hu nina'i arihe pwehwaha aherame ijino kaukara ve'iro va'uja'ina.
2 'Ejukame hu teamama para'eju'e pwehwaha ijá 'iama Ja kaukara iviasi ve'avajaho monia tita vajihuna 'iamana. 'Ejume pu kaukara ve'i va'ajivara.
3 'Ejumakame hu sú'u sú'u vea ajiru naminu kamino nami'eme va'i kimajaho maketia kwai ea 'aho'a onekajaho pave'i kaivo maijino namimaravuma kimana.
4 'Ejumakame hu pu ijá 'iama Ja 'u'o va'e aja 'ina juasi'i kaukara vejakame na ja eha areri renahuna vaji'uta 'iavume pu va'ara.

5 'E'eme hu vea 'u'arirakano naminajaho nijaa venana'omo vukú'o vea
hareha 'aha karo karu naminaji 'u'o ijá venana.
6 'Enarena vukú'o vea ni'o'irono ve'eme vai'i kivume ea 'aho'a niiji ruha
kajino namina ojara. 'Ejuma kimarena hu pu ijá 'iama Ja iraka vene roe
ma'uraha ikino namina ojo? 'iamana.
7 'Ejume pu hu ijá 'wava Ijihuni maijaho ea pina nú kaukara pamúhu'e
avaju 'wavara. 'Ejume hu pu ijá 'iama Ijinakúne ja 'u'o va'ajime juasi'a
kajino kaukara veha 'iamana.
8 'E'eme vea nusirevume ea ka'ene juara anesurijara roe namikia
'waravume hura ea ka'ene kaukara veji'inijija 'umenaume niana
roumakivi'i ea ka'ene túchamai roajivajino maraku'a eha vajiharena'e
iji'a ea ka'ene urasaha roajaho vajihana.
9 Ea ka'ene nusire mai aneja vene kaukara vejajija eha monia tita apejara.
10 'Ejumakame ea ka'ene nimarako roe vejajipo vwihajajaho pu monia
ni'ina ape'eja rojara kaivo pu 'u'o eha nija'ina monia tita vajihana.
11 'Ejumakame pu ijí puni monia kajaho 'ekareja iji'a ea ka'ene juara
anesurijaho chichahaara.
12 'Enakaivo ea ka'ene túchamai roajija vea ma'uako kaukara vejara kaivo
nú ea ka'ene nimaraku roajivajija vea ni'ina 'e'une 'anúe kaukara harura
vejara kaivo eha ka'ene nú múha kaja'ina'e pu mihana 'wavara.
13 'Ejume ijí ea ka'ene juara anesurijara ea kwino ijá 'wama Ea nune ike
hena na ja pasise'i 'ahiu kaivo nú ja pu'úmo nimaraku 'wavajaho ja monia
tita iviasi kaukara vehuna avacharavara.
14 'Enakúne joni eha 'ekareje joni ari va'avara. Nara eaka túchamai
roaji eha areri ja mihu kaja'ina'e vaji'ujaho nara nuni ura ijino nija'ina
vaji'ejukúne pavwiha'avara vo va'aji'avara.
15 'Ú nuni monijaho nara ura reniuja'ina'e vehuna arerine? Na mamaa
kaivo ja na kivujaho sisea kivo?
16 'Enajihuna'e ea ka'ene urasahujija túna'i reje 'ee ea ka'ene túna'i
rejujija urasahuna 'iamana.

Jesura Kwahuni Vu'a No'opisuji Rona 'Waramajina (Maka 10:32-34; Ruku 18:31-34)

17 'E'ikaivo Jesuho Jerusaremi va'i 'ahaume Hu Huni tisaiporu iropu ropu
no'o ijá aherama ro vai'i ijá 'iama
18 Hami heha nú iviamaaja kahino Jerusaremi va'akame pirisiti
mama'ina Sikuraipia mama'inijipo Emaa Puni Harihijaho apene namahe
'anae kwa'amarono vehuna.
19 'Ene pu Hu apene Jenitaru mihe pu apene sipana asutie 'ee hijahe
'ee icha 'ahi raname nerui 'anahuna. 'Ejakame na'ia no'opisu pa'are'eje
vukú'o 'urihuna 'iamana.

Oahi Jarima 'Waravajina (Maka 10:35-45)

20 'Ejumakame Sepati oni harihija no'ohe'i jihipuni ohijara harihwaha
no'ohe'i aherame roe Jesuni una'i nuana vetie unenu'u pina Hu jarimana.
21 'Ejume Jesura hu ijá 'wama A iraki ura renao? 'wamana. 'Ejume
napara kajara ijá 'wama Vea ka'ene Ara ea mapokakehi 'ajoha'amani
veijino ike nuni harihijakija pina Oni ija mana'inija'i asumahije 'ee vu pina
Oni ija ana'inija'i asuma hihuniji nahama 'warima 'wamana.
22 'Ejumakame Jesura pu ijá 'iama Ja niho'o raka ka'ene jara jaririvu
kajihuni maijaho pahene pakavi'i maiji avaju 'iamana. 'Eji'i Hu 'ijá 'iama

'Ú ja Nara kapusia ka'ene mai'o ihunijaho ja areri ija'ina i'eja 'iavume pu ijá 'wava 'I'a nú areri i'eja 'wavara.
23 'Ejume Jesura ijá 'iama Ja nimaa Nuni kapusia vaja areri i'eja kaivo mai'o ea ka'ene Nuni ija mana'inija'i asuma hine 'ee ana'inija'i asuma hihunijaho Na ijija areri ijá pavajihuna. Ijí ruha ka'ene Nuni Omijara amairiujaho ea irahija'e iji pijiha jihipuna'e amairiahana 'iamana.
24 'Ejumakame Huni tisaiporu 'aho'a ka'ene iropu ropu ijija ijí vu'a kaji henareja pu ijí 'u'uahe'o pokahe'o puna'i niho'o ajinavara.
25 Ijihuna'e Jesura pu 'umenaume nianae Huni roume Hu ijá 'iama Ja nihena kivura. Jenitaru puni 'ajoha'ina mama'ina 'aho'ijija vu ajisina 'ahopo 'ajoahaura.
26 'Enakaivo ijí 'unama ka'ene ijá'inijija joni vaja kajaho panahuna. 'Enakaivo ea irara ura joni vaji natohwa re'i ve'amajaho hu joni pwea re'amana.
27 'Ene ijí joni vaji ei pini 'ura'i ve'amajaho hu joni pwea re'amana.
28 Ema Puni Harihijara roujaho ea mapoka Huni pwea pare'avarono roana kaivo Hu puni pwea re'i 'ahaume roana. Hu Huni hia ea mapoka'e mihana. Areri ema 'imenaana 'iamana.

Jesura Ea No'ohe'i Nia Pa'ana Vejume Maraniajina
(Maka 10:46-52; Ruku 18:35-43)

29 'Ejume Jesu ijí Jeriko rene va'eme ea mapoka pua'e 'ararihie va'ara.
30 'E'ejume ea no'ohe'i nia supama'inapo 'unamu toi hi'eme Jesuho va'e puni rori va'uma henareja pu Hu jarime ijá 'wava Natohwe Teviti oni Harihakera nú numiruma 'wavara.
31 'Ejumakame eaka mapoka kajipo pu 'urarahe ijá 'iava Iruno'a areha 'iavara. 'Ejumakame ea kajipo no'o ira ajira ijá 'umeja Natohwe Teviti oni Harihakera numiruma 'umejara.
32 'Ejumakame Jesu areme ijá namiji'i pu 'umenae ijá 'iama Ja ura Na joni raka vena'ejo? 'iamana.
33 'Ejume pura ijá 'wava Natohwe nú ura Ara nuni nia venuhe niri'irono 'waravu 'wavara.
34 'Ejumakame Jesura pu numiramarena Huni ija puni nia 'ahi irechami-hume puni nia maraniume pu Jesui pu'úmo va'ara.

21

Temaraji'i Jerusaremi Vaji Roe Arumajina
(Maka 11:1-11; Ruku 19:28-40; Joni 12:12-19)

1 'Enareja pu va'e Jerusaremi rori Petapeje Arivi huri'i 'usevi'i Jesuho Huni tisaiporua no'ohe'i irechamiume va'ara.
2 Hu pu ijá 'iama Ja no'o va'e ara ropuna'i va 'usevi'i kave tonikia ka'ene i'ivananave 'u'uiji'i namija ka'avaji aherame Nuni ro'avara.
3 'E'eje ea 'ahopo unenu'u pina ja 'warava he'avajaho ijá 'wara'avara Natohwijara ura rejukame nú roe ikaho apeju 'i'i kaivo apejakame pu ja mihuna 'iamana.
4 Ijí Hura ijá venajihuni maijaho nitama poropeti vu'a ka'ene 'waramajara nimaa nimaa re'amarono avanana.
5 Ja Saiani oni 'apajiji ijá 'wara'avara. Joni Kinia joni rou. Hu masuani tonikia 'ahi hi'eju'e rou. Hu ijí tonikia 'u'ua ka'ene kúchini 'ahi hi'eju'e rou 'iamana.

6 'Ejumakame tisaiporua kajija va'e raka ka'ene Jesura 'waramajaho ijá vejara.
7 'Enareja pu va'e tonikijaho ahema roumakame 'u'ua hunijaho ijí hu hu'úmo roana. 'Ejume pu ijí huni 'ahi ateha risaremahume Jesuho ajima ijihuni 'ahi hinana.
8 'E'eme ea mapoka puni atehi jahena Huni una'i 'unama toi risarema apena va'ume 'ee ea 'aho'a icha anumi 'uhue 'eke 'unama toi Hura ijihuni 'ahi va'amaroreja risarevara.
9 'Eji'i ea mapoka ka'ene Huni una'i va'e 'ee túna'i va'ajipo ira ajira mwasirivi'i ijá 'umeja
Teviti oni Hariha ta'aroha Natohwi jihuni iha 'ahi ea ka'ene roujaho merajaho. Hu ta'arohe Huni iha 'unama apene ichu toi ahasiriha 'umejara.
10 'E'eme Jesuho va'e ijí Jerusaremi va'uma kamareja ea mapoka kajipo oja hwa'usunaha'eme ijá 'wava Ikaho ea irarane 'wavara.
11 'Ejumakame eaka mapoka kajipo ijá 'wava Eakaho Jesu ka'ene poropetia Nasareti Karari vaji rena roana 'wavara.

Jesura Temiporua Vaji Va'e Amairiajina
(Maka 11:15-19; Ruku 19:45-48; Joni 2:13-22)

12 'E'eme Jesura va'e ijí Temiporu kajino arumarena ea ka'ene ijí arume 'imearavajaho arukunie 'ee 'ararihie 'ee pura 'aijua ka'ene hine monia senisu vene 'ee hine uka 'imearava kajaho 'unirame 'eka arohume 'useusahara.
13 'Ejumakivi'i Hu pu ijá 'iama Godoni ira heha 'ahi ika'ina 'warumana. Nuni seijaho nikwinu siporuaru 'ohuni sea 'wavura kaivo jara iviamajai apena veju'e nesa apejuri sea renu 'iamana.
14 'E'ejume ea ka'ene nia supavi'ina 'ee ea ka'ene irima'inijipo ijí Temiporu vaja kajino Huni roumakame Hura vejume maraniana.
15 'Ejumakame pirisitia mama'inijija Sikuraipia ijí Hura uneka mamai ka'ene venaji ki'eme sesamai ka'ene ijí Temiporua vaja kajino hijajipo mwasirivi'i ijá 'umeja Teviti oni Hariha ta'aroha 'umejara. 'Ejume pu niho'o ajinavara.
16 'Ejumakame pu Jesu ijá 'wava 'Ú ijí pura ira ka'ene 'waravu kajaho A niheno? 'wavara. 'Ejume Jesura ijá 'iama 'I'a ija'ina'omo ja vina nitama Godoni ira vaji ika'ina 'warumajaho kasima 'ee musia ijihipu irijaho ja raka kame pura Natohwiji ta'arohunijaho ja pataha kavara raka? 'iamana.
17 'E'ikaivo Hu pu irechami'i kaivo ara kajaho areme Petani va'e hinana.

Jesura Mataka Sirimajina
(Maka 11:12-14, 20-24)

18 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino Hu vukú'o 'unama ari natohwi va'eme 'unamutoi matumana.
19 'E'eme roi kavume matakijaho 'unamu rori namijuma kamarena maa rena namu ro'i kaivo vai'i kamajaho 'ina pa'ana kamarena ijá 'wama A niho'o vukú'uha maa pare'ena 'wavume ni'aha kwino saranana.
20 'Ejumakame Huni tisaiporuepo ijí mataka kaji ka'eme sarajumakame oja hwa'usunaha'eme aposarama ijá 'wava Ichá vene ike matakakaho iviamaa Huni iri 'ahi sarano? 'wavara.
21 'Ejume Jesura ijá 'iama Na nimaa nimaa'e ja 'waravu Ja 'unama nikwinu nimaa ro'avajaho ja areri ike iviamaa matakake renaja'ineru

pavehuna kaivo jara huri'ake ika'ina 'warave hu tajaheuna 'urina va'e sohi 'ona 'wave ijá rehuna.
22 'Ene ja niho'o nimaa nimai ro'i kaivo unenu'u 'aho'a Godi jari'avajaho ja 'ekahuna 'iamana.

Jesuni Haruriji Rona Apovajina (Maka 11:27-33; Ruku 20:1-8)

23 Hu va'e Temiporu vaji hine ea naja'eme pirisiti mama'ina 'ee Jua puni emakinepo roe Jesu apoma ijá 'wava A harura irakijara reju'e uneunechakija veno? 'Ú ea irara harurakaho mahu'e avano? 'wavara.
24 'Ejume Jesura ijá 'iama Na 'u'o ja aporave ja ijihuni maa 'wari'avaji'a Na 'u'o harura ka'ene raki reju'e Na vejujaho 'warahuna.
25 'Ú Joni Papitisita kahi akúpi 'ahi rena roana ho ema puni rena roane? 'iamana. 'Ejumakame pu hine 'wama apene puni vaja kaji 'oji'i ijá 'wava Nú akúpi 'ahi rena roana 'wa'avajaho Hu ijá 'úhune ja rakijihuna'e ijí Jonira raka ka'ene 'waramajaho panimai rojo? 'ú'ena.
26 'Ene nú emaapuni rena roana 'wa'avajaho nú eaka mapokijihi juhavu. Ijihuni maijaho eaka mapokijipo hena kavajaho hu poropetia vwihajara 'wavara.
27 'Enareja pu Jesu ijá 'wava Nú puruva renu 'wavara. 'Ejume Jesura ijá 'iama 'Ena'omo Na harura iraki apene uneunechakaho vejujaho pa'warahuna.

Hariha No'ohe'i Puni Haijina

28 'Ú ja ichá vwihajo? Ea pina huni harihija no'ohe'ina'omo hu pokijihuni va'e ijá 'wama Harihavuro! A iviasa va'e ajina juari kaukara ve'amana 'wamana.
29 'Ejume Hu ijá 'wama Na vahuna 'wamana kaivo hu pava'ana.
30 'Ejume hu vukú'o va'e 'u'uijihuni va'e vu'aka nikwinu'ina kajaho 'waramana. 'Ejume Hu ijá 'wama Na pavahuna 'wa'i kaivo hu iji'a areme túna'i va'ana.
31 'Enakaivo ea iraka sa'inijara omahoni ira hene venane? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava 'U'uijarana 'wavara. 'Ejume Jesura ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu. Ea ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea ka'ene 'uasa veji'inijipo asitahe urasahe Godoni ara vahuna.
32 Joni roe 'unama ka'ene arimaiji ja najahana kaivo ja panimai ro'eme ea ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea ka'ene 'uasa veji'inijipo nimaa rojara. 'Enakaivo ja túna'i ijaho kavara vo ja joni oja pataarohe panimai rojara 'iamana.

Aja'ina Juara 'Ajohi'inijihi Puni Haa (Maka 12:1-12; Ruku 20:9-19)

33 'E'ikaivo vukú'o Jesura ijá 'iama haa pinake heha. Ea pina mwe'a anesura ajina juara mene ajina 'one ijikano uja pimena raname 'ee vera iramapi tauhuhe 'ee 'wainia tautahuni ruha 'ume amairie 'ee ijí juasi'a kajino namine aiha vehuni tinia vene ijí juara kajaho ea ka'ene moni juara veji'ini jihipuni ija tahi rana'i kaivo hu kwaa jopatu'uri va'ana.
34 'Ena'omo vea ka'ene ajina marasahuni vea niturajumakavi'i hu huni pwehija irechamiume ijí ea ka'ene juasi'a 'ajohu kajihipuni ajina 'eka'i va'ara.
35 'Ejumakame ea ka'ene juara kaji 'ajohujipo pwea pina hijahe pina 'anaume kwavume pina muni one hijahume kwamana.

36 'Ejume hu kú'o pwehwaha 'aho'a 'u'o irechamiume va'ume vukú'o marako ahia kaja'ina'e 'aniume kwamasahara.
37 'Ejumakama'e iji'a túna'i hu huni hariha pina ranavume va'eme hu ijá rona Pu nuni hariha kehuni hura ve'eja ronana.
38 'Ejumakame ea ka'ene ijí juara kaji 'ajohajipo hariha kaji kamareja pu kosarama ika 'wava Eakara roareje omahoni uneunecha mapoka 'eka'enakúne roe 'anaa kwamama. 'Ejakame huni aachikaho núna renama 'wavara.
39 'Enareja pu hu apene pi'onavume samai va'umakavi'i 'anauma kwamana.
40 'Ena'omo ijí juara anesura kajara ro'amajaho ea ka'ene juara kaji 'ajohujija ichá 'ahihune? 'iamana.
41 Pu Hu ijá 'wava Hu pu niho'o eha sisea ni'ima'ura mihe 'anie tirahakivi'i vu juara kajaho ea 'aho'a'e mihe 'ajohe hi'ira'omo vea ka'ene ahaja ihuni veijara roakavi'i pura 'iruma eiria vajahuna 'wavara.
42 Vukú'o Jesura pu ijá 'iama 'Ú ja nitama Godoni ira vaji 'waramajaho pataha kavure? Hu ika'ina 'waramana.
Ijí muna ka'ene ara veji'inapo pi'onava kajara iviamaikaho ara kajihuni kúrúti tukeja natohwa'e rena naminu. 'Enajihuna'e Natohwijara uneunecha ka'ene mamaijija veju'e roe samaahiravu'e nú kivo? 'iamana.
43 Ijihuna'e Na nimai ja 'waravu. Godira Huni ara ka'ene ikino joni vaji namujaho apene ea 'aho'a mihe pu hami 'ajohakame 'ina rehuna.
44 'E'eje ei pini 'one muna 'aha kajino nina'amajaho hu niho'o pu'usahe ma'u'umai rehuna kaivo muna kajara 'one emai 'ahi nina'amajaho ea kajaho niho'o pu'usahe túa rehuna 'iamana.
45 'Ejumakame pirisitia mama'inijija 'ee Parasia Jesuni haa kaji hejajaho pua rona 'waravuma hejara.
46 'Enareja pu 'unama same Jesu 'ana'i 'ahiara kaivo ea mapoka kajipo vwihajujaho Hu poropetia rojujihuna'e jumareja makavara.

22

Napasinejari 'Iruma Ijuri Haa
(Ruku 14:15-24)

1 'E'ejume vukú'o Jesura eha vene haa 'waramarena ijá 'iama
2 Godoni arijaho areri kinia natohwijara hariahi napasine'i veju'e 'iruma vei venuja'ina.
3 'Enarena hu huni pwehija irechamiume pura 'ona apene ara 'ahosupuni va'e 'warave pura roe 'iruma kajaho i'avarono 'waravume va'e 'waravara kaivo pu ucha'asahe paroara.
4 'Ejume hu vukú'o huni pwehija 'aho'a irechamie ijá 'iama Va'e ea ka'ene nara 'umenaujija ika 'wara'avara. Núni 'iruma amairie 'ee maha amene 'ee hanuha 'eka roe amairie uneunechaka mapokijija niareri rena hijukúne roajiha i'avara 'iamana.
5 'Ejume ijí huni pwehija kajipo va'e 'waravara kaivo pu ucha'asahe ea pwina'a puni juasi'i va'ume ea pwina'a puni moni kaukara vejara.
6 'Ejumakivi'i ea 'aho'ijipo ijí pwehija kajija 'eke hijiha'e 'ee 'aniuma kwamasahara.
7 'Ejumakame kinia natohwa kajaho henajaho ijara ajivume hu huni amia irechamiume pura roe ea kajija 'anii raname 'ee puni ara kwaa kajaho veni jaume reranamana.

8 'Ejume hu pwehwaha ijá 'iama Ike napasi nejari 'irumakaho niamairia
irechavara kaivo ea ka'ene 'waravajija paroara 'iamana.
9 'Enakúne iviamajai ma 'unamaka mapokakino va'ajimareje eaka
mapokijihi piuni'avajaho 'warave pura roe ike napasi nejuri 'irumakaho
i'avara 'iamana.
10 'Ejumakame pwehwaha kajijahija 'unamutoi va'e ea ka'ene piuniva
kajaho aherama roe ahumu va'ume ea sisea ea mai iji'i aherama roume
napasi nejuri sea kajaho hijume itu'o'unana.
11 'E'ejume kinia natohwa kajara va'e ijí vaji arume ki'iro vai'i kamajaho
ea kwino ijí ateha maa paapús*amana* kamana.
12 'Ejumakame kinia kajara ea kajaho ijá 'wama Ea nune a ichá vene
napasi nejuri ateha paapús*a*'ika'i roane? 'wavume ea kajaho huni vwiha
pa'arenana.
13 'Ejumakame kinijara pwehwaha 'waravume pura eakaho apene ija
mumora kamome apene pi'onavume ma'ahi nutuma namajino va'arena
nirame 'ee upaja chanichanivi'i namana.
14 'Enajihuna'e Godira ea mapoka 'umenau kaivo ea makwinu kwinu iji
pijihana 'iamana.

Sisa Oni Takisia Vejuji Rone Apovajihuni Vu'a (Maka 12:13-17; Ruku 20:20-26)

15 'Ejumakame Parasi ijí henareja va'e kanisorua pu'úmo ahuma hine
'unama ichá'ina venareje Jesura 'warama kajihuni 'ahi pata'aro'i kaivo
tanu'ura'irono 'unama savara.
16 'Enareje pu puni pwehija 'ee Heroti oni pwehijijihi pu'úmo irechami-
ume Jesuni va'areja pu ijá 'wava Najuhi'ine nú nihena kavu A vu'a nimaaru
'waramuna. 'Ene Godoni 'unama ka'ene aririjiru ea mapoka najahuna.
'Ene A ea kwinuru pavwihanuna. 'Ene eaka mapokijija ira nikwinu
'waramuna.
17 'Enakúne Ara vwihana 'waruva heja A vwihanujaho nú ea iha Sisa oni
takisia ve'eja ho pane 'wavara.
18 'Ejumakame pura Jesu pisivi'iro vejajaho Hu nikima henarena ijá
'iama Ea ka'ene ira'asinakije ja raka vena Na vena kivo?
19 Iviamajai monia ka'ene takisia apejujaho najiha kavume 'iavume pu
oma kwinu nahara.
20 'Ejumakame Hura pu aporama ijá 'iama Ikaho irahuni ihe 'ee ikaho
irahuni pikisa'e 'iamana.
21 'Ejume pu Hu ijá 'wava Ikaho Sisa ona 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama
Ijinakúne Sisa oni uneunechijaho Sisa vajaha kaivo Godoni uneunechijaho
Godi vajaha 'iamana.
22 'Ejumakame pu ijí henareja oja hwa'usuna-haume pu Hu raname ani
va'ara.

Kwamasahe 'Urihuniji Rone Apovajina (Maka 12:18-27; Ruku 20:27-40)

23 'E'eme veaka nikwinu'ina kajino Sajusia ka'ene kwamasahi'inijija kú'o
pa'urihuna rojura'omo hu Huni roe Hu apovara.
24 'Ene Najuhi'ina Mosisi oni tamana vaji 'warumajaho ei pini napasi
nenareje naparaha hariha panahe'eje hu kwa'amajaho huni 'u'uijara
napara kajaho ahemareje huni hariha nahesamahuna 'waramana.
25 'Ena'omo nuni vajakino nú ea iropu no'ohe'ina'omo pokijara marako
napara 'wahumakame naparaha hariha panahe'eme hu kwamana. 'Ejume
vu ijihuni ni'ajahijara napara kajaho ahemana.

26 'Enarena vu ijí pokijihuni nijahijara 'u'o ahevume kame ijá vene apena va'e túchamai 'u'uijihuni usevara.
27 'E'eme iji'a napara kaji 'u'o kwamana.
28 'Ena'omo vea ka'ene vukú'o ea kwamasahi'inijipo 'uri'avari veijaho hu irahuni napara re'ena? Eaka mapoka kajihi puni napara renana 'wavara.
29 'Ejumakame Jesura eha vene ijá 'iama Ja hami pa'waravu. 'Ee Godoni irijaho pahena pakavu. 'Ee ja Godoni harura pakavura'omo ja hine ira sisea 'waravu.
30 Ea ka'ene kwamasahi'inijipo 'urimara'avajaho vukú'o panapasi nehuna kaivo niareri ona oji'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi hijujipo hijuja'ina'e hihuna.
31 'Ú ja Godoni ira vaji ea ka'ene kwamasahi'inijipo 'urimarahuna ka'ene Godira ika'ina 'warumajaho ja pataha kavare? 'iamana.
32 Hu ijá 'iama Na Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godia. Na kwamasahi'ini jihipuni Godi pana kaivo Na majama hiji'inijihipuni Godi 'úmana 'iamana.
33 'Ejumakame ea mapoka ijí Hura najaha kaji henareja pu oja hwa'usunahara.

Varapa Natohwijina
(Maka 12:28-34; Ruku 10:25-28)

34 'Ejume Parasiepo hejajaho Jesura Sajusia puni vu'a tanuvuma henareja pu ni'aha kwino nianaa roe huni rori ahuvara.
35 'E'eme puni vaja kajino Jua puni 'otua 'ajohi'inijara Jesu vena ka'i 'ahaume apoma ijá 'wama
36 Najuhi'ine Mosisi oni tamana irakijara tamanaka mapokijaho asitaha paranane 'wamana.
37 'Ejume Hu ijá 'wama Niho'o ni'ima'urijaho Godi ka'ene joni Natohwiji joni oja maho'o ni'aha kwino mahe 'ee joni vwiha maho'o ni'aha kwino mahe joni haruriji'i maho'o ni'aha kwino Hu mahuna.
38 Tamana ijara kwino ni'inane 'ee ijara kwino urana namu.
39 'Enakaivo vu tamana pina ka'ene ijihuni rorijaho niareri ija'ina jara joni haha'e vwihajuja'ina ea ka'ene joni rori hijujija oja mi'avara.
40 Ike tamana no'ohe'ikipo tamanaka mapokijija 'ee poropetia puni vu'ijaho 'uninamie navu 'wamana.

Keriso Rone Apovajina
(Maka 12:35-37; Ruku 20:41-44)

41 'E'ikaivo Parasia kajija ahuvumakivi'i Jesura ika'ina'e aporamana
42 'Ú ja Kerisoho ichá'ina vwihajo 'ee Hu irahuni Hariha rojo? 'iavume pu Hu ijá 'wava Teviti oni Hariha 'wavara.
43 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ene 'unama irakijino Godoni 'Aveni vejume Tevitiho Hu Natohwiji'o 'wamane? 'iamana.
44 'Ejume Natohwijara ijá 'wamana
Nuni Natohwe Nuni mana'inika'i asuma hija kamareje Nara oni nana'eji'ina oni mumora hari irechamahuna 'wamana.
45 'Ú 'unama ichá'inijino Tevitiho Hu rone nuni Natohwe 'wamana re'amajaho Hu 'unama ichá'iniji Huni Hariha renane? 'iamana.
46 'Ejume ea pina niho'o Jesuni vu'a kajaho areri eha pa'waravara. Ijihuni vea kaji rene ijí kahi ijaho Hu juhamareja vukú'o túna'a unenu'u pina paapovara.

23

Jesura Parasia ꞌEe Varapa Tamana Najahiꞌiniji Namahajina
(Maka 12:38-39; Ruku 11:43, 46; 20:45-46)

1 ꞌEjume Jesura ea mapoka ꞌee Huni tisaiporua ijihi puꞌúmo ijá ꞌiama
2 Sikuraipia ꞌee Parasia vwihajujaho pu Mosisi oni tamana nihena kama paraji'ina rojura.
3 Ja pura raka kaꞌene ꞌwaravujija vejurakúne pura ꞌunama kaꞌene vejujijahija paveꞌavara. Ijihuni maijaho pu manajahura vo ijihipuni maijijahija pu pavejura.
4 Pu uneunecha kaꞌene ahisinijijahija iramareꞌe ꞌeka ꞌurine ea ꞌahopuni sireha ꞌahi nahuchamihura kaivo ijí pura maꞌuakuꞌwi ꞌunama niꞌajihe ꞌunira ꞌurihuna niho'o pavejura.
5 Uneunecha kaꞌene pura vejujijahija emaapo kiꞌavarore'e pu ijá vejura. Pu era kiꞌavarore'e túkuɑ kaꞌene Godoni ira ijihuni vaji naviꞌinijaho ꞌeke ꞌee ateha aniꞌiniji same ꞌurahojura.
6 ꞌEne vea kaꞌene ahaja ijuri veijaho pu ura eaka mapoki jihipuni unaꞌi hiꞌirono ura rena parahuna. ꞌEne pu Sinakoku ijikano eaka mapokijipo kiꞌavarore'e ꞌunaꞌi kama hijura.
7 ꞌEne pu maketia vaji emaapo pu ꞌajorahunaꞌe ura renaura. ꞌEe emaapo najahiꞌina iꞌeje ohuna ura renaura.
8 ꞌEnakaivo ja paveje ea ꞌahoꞌa ja najahiꞌina ꞌiꞌavara. Ijihuni maijaho joni Najahiꞌinijaho kwinuꞌwina. ꞌEnakaivo ja Huni vwehija.
9 ꞌEnakúne ja mweꞌakino ea pinaꞌe nuni Ome ꞌwaꞌava. Ijihuni maijaho joni Oma kwinuꞌwi kahino akúpɑ ꞌahi hino.
10 ꞌEnakúne ja paveje ea ꞌahoꞌa ja rone núni mamaꞌinijihije ꞌiꞌava. Ijihuni maijaho joni Natohwijaho kwinuꞌwi Kerisona.
11 ꞌEnakaivo joni ei pini hu ura natohwa reꞌi ꞌahaꞌamajaho hu joni pwea rehuna.
12 Ea irara oriꞌini huni pinana ahasiriꞌamajaho Godira vetie hu ajuarana ohuna. ꞌEnakaivo ea irara oriꞌini ajuarana oꞌamajaho Godira vetie huni pinana ꞌurihuna.

Jesura Pu Aroaroti Namijuji Rone Namahajina.
(Maka 12:40; Ruku 11:29-42, 44, 52; 20:47)

13 ꞌEnakaivo Sikuraipi ꞌee Parasia kaꞌene iraꞌasinakije joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho eaka mapokijipo ꞌunama kaꞌene Godoni ari vahuniji jara hina tanuꞌurihu. Jara Godoni ara kajaho pavaꞌi ꞌahiuꞌe ea ꞌahopo pavaꞌavarore'e ja ijihunaꞌe tanuꞌurihura.
14 Sikuraipi ꞌee Parasia kaꞌene iraꞌasinakije joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho ja amuna pisivisaviꞌi puni aachia nesi ꞌeke ꞌee ea pisivisame siporua jojora ꞌojura. Ijihunaꞌe ja niho'o niꞌimaꞌuraꞌe namahuna.
15 Sikuraipi ꞌee Parasia kaꞌene iraꞌasinakija joni eha sisea namu. Ijihuni maijaho ja soha ꞌaha ꞌee mweꞌa ꞌaha vaꞌajimareꞌe are ea kwisu apeje taꞌarohe jaaꞌina renama ronareꞌe vaꞌura. ꞌEnakaivo vea kaꞌene hu roe jaaꞌina renujaho ja hu vejuꞌe hura eha kaꞌene veni vaꞌe apehunijaho joni ehijaho asimareje kehi apehuna.
16 Joni eha sisea namu. Nia supaviꞌina kaꞌene ea ꞌahoꞌa aherame vaꞌukera. Ja ea irara Temiporu ꞌurahiꞌi ichutoa pikivajaho unenuꞌu pina pana. ꞌEnakaivo ja ea irara Temiporu huni korutia ꞌurahiꞌi ichutoa pikiꞌamajaho hu raka kaꞌene ꞌwaramajaho ꞌarariha'e vehuna.
17 Nanamie nia supaviꞌinakije irakijarahara niho'o niꞌimaꞌure? Korutijarana ho Temiporu kaꞌene rejume korutia kaji akuamahuna renane?

18 'Ene ea irara swasa vejuri 'aijua 'urahi'i ichutoa pikivajaho unenu'u
pina pana. 'Enakaivo ea irara 'aijua 'ahi swasa ka'ene namuji 'urahi'i
ichutoa piki'amajaho hu iraka ka'ene 'waramajaho 'arariha'e vehuna.
19 Nanamie nia supavi'inakije irakijarahara niho'o ni'ima'ure? Swasi-
jarana ho 'aijua ka'ene vejume swasa kaji akuamahuna renajarane?
20 Ijihuna'e ea irara swasa vejuri 'aijua 'urahi'i ichutoa pikimujaho hu
swasa vejuri 'aijua 'ee uneunecha ka'ene ijihuni 'ahi navuji 'urihi'i ichutoa
pikima avanu.
21 'Ene ea irara Temiporu 'urahi'i ichutoa pikimujaho hu Temiporu 'ee
Godi ka'ene vaji hinujihuni ihi 'urahi'i ichutoa pikima avanu.
22 'Ene ea irara akúpi 'urahi'i ichutoa pikimujaho hu Godira hinuni tinia
'ee Godi ka'ene ijihuni toi hinujihuni ihi 'urahi'i ichutoa pikima avanu.
23 Sikuraipi 'ee Parasia ka'ene ira'asinakije joni eha sisea ni'ima'ura
namu. Ijihuni maijaho ja joni taisi ka'ene Godi vajahajaho senisia suraka
paareha 'ee imaria vajahura kaivo ja varapa mama'ina ka'ene arira
vwihane numisarame 'ee nimai rojuji ja pavejura. Ja ikihi maho'o vehune
sa'ina vo ja pavejura.
24 Ja nia supavi'ina ka'ene ea 'aho'a aherame va'ukije ja kuta
ma'u'umaijaho kima sirira ato'aruvu vo maha ka'ene natohwijaho
i'úsavura.
25 Sikuraipia 'ee Parasia ka'ene ira'asinakije joni eha sisea namu. Ijihuni
maijaho ja joni kapusia 'ee tevua huraru sovura kaivo vajijaho nesa ani
rene sisea itunavujara itusaha navu.
26 Parasia nia supavi'inakije marako'a kapusia 'ee tevua vajiji sovakame
hura 'u'o mara'amana.
27 Sikuraipia 'ee Parasia ka'ene ira'asinakije joni eha ni'ima'ura namu.
Ijihuni maijaho ja niho'o areri eucha sa'ina'omo hura kaha'ajaho 'eke
sinara 'one amairia nirisame meruma amairia niho'o mavarasa'imaa rena
navu kaivo kame vaja kamaho ea 'ata niho'o chire 'wame 'ee sakaha niho'o
amajara'eju'e navuja'ina.
28 'Enajihuna'e ja 'u'o areri ija'ina. Ea 'ahopuni una'ijaho ja ea arira
kaivo joni vajijaho ira'ata mama'ina 'ee sisea ani rena navu.

Jesura Puni Eha Sisea Ichá'iniji Nahama 'Waramajina (Ruku 11:47-51)

29 Sikuraipia 'ee Parasia ka'ene ira'asinakije joni eha sisea namu. Iji-
huni maijaho ja poropeti kwamasaha jihipuni arijijahija vene amairie
mavarasa'ina venu va'u'e irechavu'e navu.
30 'Ene ja ijá 'wavure Nú vea ka'ene emahunupo hijari veijino hi'ipisa nú
poropetia pa'ania'a 'wavura.
31 'Enakaivo poropetia kaji 'ania jijahija sahu jopo avajara 'wivu hejuji-
huna'e ja areri joni sahipu vare'ina.
32 'Ene pura sisea ka'ene vejajihuni pwinijaho jara veje itu'o'umama.
33 'Ene ja niho'o tapare 'ee tapara kajihipuni 'u'uhija. 'Ú ja veni vahuni
'unamijaho ichá'ina asima va'eja?
34 'Ena'omo na nimaa nimaa ja 'waravu. Nara poropetia 'ee ea ka'ene
vwiha arira vwihaji'ina 'ee Sikuraipia irechamiu'e joni roajivu. 'Enakaivo
ja ea 'aho'a 'anie kwamasahune 'ee ea 'aho'a nerui icha 'ahi 'anie
kwamasahuna. 'Ee ea 'aho'a joni Sinakoku ajivajijahija ja hijihae 'ee ara
ara kaji sarame ruarahuna.
35 Joni ehijijipo ea arira ka'ene iki mwe'i hijajihi 'ania jihipuni 'aa joni
'ahi ariha jihuna'e ja eha apehuna. Eporu ka'ene ea aririjihuni 'aa arihaji

rena roe Sakaraia ka'ene Perakaia oni harihijihuni 'aa ka'ene Temiporu 'ee swasa vejuri 'aijua riramo'oa kaji 'anaaji ro 'e'unana.
36 Na nimaa nimaa ja 'waravo. Uneunechakija roe ea ka'ene iviamaija hiju jihipuni haha 'ahí rehuna.

Jesura Jerusaremi Oja Mahajina
(Ruku 13:31-35)

37 Jerusaremi ore Jerusaremi ore jara Poropetia ka'ene Na irechamiume joni vu'ajijahija 'aniume kwamasahare 'ee ea 'aho'aka maijijahija muni 'aniume kwamasahara. Na'iaka mapokakikano Na ura ja nianaa roe rira kwinu irechami'irono areri 'u'orapo 'u'uhwaha'e nianaa roe puni sara-pariji irechame ahuma hijuja'ina'e ve'iro vejujaho ja niho'o ura parenaura.
38 Heha! Joni seijaho jona'e ranavu'e ira'arama namu.
39 Na ja 'waravu. Ja iviasi rene ikikahia pakimu va'o iji'a ijá 'wahune ea ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi roujaho merajahu 'wahuna 'iamana.

24

Jesura Temiporui Tira'usahuna 'Waramajina
(Maka 13:1-2; Ruku 21:5-6)

1 Jesuho Temiporui vaji rene ro 'e'une va'eme Huni tisaiporuepo roajime Temiporua kaji kama 'waravara.
2 'Enakaivo Jesu pu eha vene ijá 'iama Ike uneunecha mapoka kija nikivo? Na nimaa nimaa'e ja 'waravu. Ike araka kehuni toi ja kivu kijahija ni'aha kwino tira'usahe arira na'eja vo muna pina niho'o pihuna toa pamakave nahuna 'iamana.

Ahija 'Ee Sisei Hihunijina
(Maka 13:3-13; Ruku 21:7-19)

3 'E'ikaivo pu va'e Arivi huri'i hi'eme Huni tisaiporu pupusu roe Hu ijá 'wava Vea vecha ijá kajaho re'ena? Mwe'akara pa'are'iro ve'amani urijaho marako'a iraki rejakame nú kamareje A ivi'a ro'iro venu 'wa'eje A ro'ena 'wavara.
4 'Ejume Jesura pu eha vene ijá 'iama Ja hami kivakame ea 'aho'a ja papisimisa'avara.
5 Ea ani ani'ina mapoka Nuni iha 'ahi roajimareje ja pisimia Na Kerison-akúne Nuni roha 'i'i kaivo ja aherama 'unama ani vahuna.
6 'Enakúne ja he'eje kwaa araka mapokakija ajira vene 'ee ijí ajira vehuni pinana kajaho 'urina rohuna. Ija'inijaho re'eja vo ijaho mai'o ura paru'e'unukúne patea juna'avara.
7 Ijihuni maijaho kwaa ara mama'ini jipuhipo vu ara mama'ina 'aho'ijihi pu'úmo ajira veje ara 'ahosupo vu ara 'ahosu pu'úmo ajira vehuna. 'Ene ora vea rene 'ee mwe varivura rohuna.
8 'Ena'omo ikipuhipo aneja re'avajaho areri napapo hariha nahe'iro haha hejuja'ina'e rehuna.
9 'Enajihuna'e ea 'ahopo ja 'eka sise'i 'ahie 'ee 'anie kwamasahuna. Ijihuna'e kwaa araka mapoka kijahija Nuni ihijihuni hahi ja niho'o senama paranihuna.
10 'Enareje eaka mapoka ka'ene Nuni 'unama 'urahojujijahija ijaho are'i kaivo ta'arohe ani vahuna. 'Ene ea 'aho'a ea 'aho pu'úmo sena vetiarahune 'ee sise'i vetiarahuna.
11 'Ene poropetia ira'asipo mapoka roajimareje ijipuhipo najahakama'e ea mapoka pisimisame 'unama ani vahuna.

12 'Ene sisea niho'o ni'ima'ura rena para'ama jihuna'e erapo oja
'ekaravujaho roe pa'arehuna.
13 'Enakaivo ea ka'ene Nuni 'unami jihunijikano kirasaha hi'avajipo pu
niho'o maranihuna.
14 'E'eje ijí Godoni arijihuni vu'a maa maiu'iniji kwaka mapoka kakino
najahapene ohuna. 'Ejakame kwaaka mapokakino ea ka'ene hijujijahija
ijaho hina ka'eja'e iji'a mwe'akara pa'arehuni urijaho rohuna.

Sisea Ni'ima'uri Rehuni Veijina
(Maka 13:14-23; Ruku 21:20-24)

15 'Ea irara ike ta'amajaho hami he'amana. Poropeti Tanerura 'warama
ja'ina'e vei pini niho'o sisemai pakavi'inijara akuavuri tiniji namija
ka'avajaho
16 ea ka'ene Jutia hijujijahija ni'aha kwinu juhahareje huri'i va
rana'avara.
17 'Eje ea ka'ene 'ahutoi hi'avajija paariha va'e puni sea vaja kukua
'eka'avara.
18 'Eje vu ea ka'ene juasi'i 'uraho'amajaho pa'unama roe huni ateha
'eka'amana.
19 'Enakaivo vea kajara nitu'amani veijaho naparaka hari'inijija 'ee
hariha musa iji'inijijahija niho'o sisesei hihuna.
20 Vea ka'ene ija'inijija siporua 'ojakame jara juhahunijaho sapatia 'ee
neha rija pare'amana.
21 Ijihuni vea kajino sisemai ka'ene rehunijaho nitama mwe'a akúpa
vejume hinapena roajino sisea ija'ina parenajara rehuna. 'Enareje iji'a
túna'a vu ija'ina parehuna.
22 Natohwijara vea kaji patu'ua ve'amajaho ea pina areri mai'o pahihuna.
Ea ka'ene Hura iji pijihajihi puni hahi Hu veje vea kajaho tu'ua rehuna.
23 Ei pini ja ijá 'i'amajaho Keka! Keriso ikena karena 'i'amajaho ja niho'o
panimaa ro'avara.
24 Túna'i ea 'ahopo ira'atijino na Kerisona 'iave vu ea 'ahopo ira'atijino na
poropeti 'iahuna. Pu ija'ina venareje uneunecha mapoka veje ea mapoka
oja hianava kivi'i pisivie ea mapoka nimaa rohuna. Pu ea ka'ene Hura iji
pijihajihija pisivihuna vo areri parehuna.
25 Hami heha! Mai'o raka ka'ene rehunijaho Na ni'waravuta.
26 'Enajihuna'e ea 'ahopo ika 'iava he'avajaho Hu karohu nechi'ina 'iava
he'avajaho niho'o pava ka'avara. 'Ene kare sea vajina 'iava he'avajaho
niho'o panimai ro'avara.
27 'Enakaivo vea ka'ene Ema Puni Harihijara ro'amani veijaho aresi vei
ajimuja'i pi'ime va'e vea 'onuja'i 'e'unuja'ina'e rehuna.
28 Unenu'u pini kwama na'amajaho púrúha ijá emo'eja.

Emaa Puni Harihijara Rohunijina
(Maka 13:24-27; Ruku 21:25-28)

29 Sisemai re'avari túna'i ni'aha kwinu vea na'ive masapa pahanahuna.
China jahe'usahe ariha akúpa puni harurijihija 'unirama usihuna.
30 'E'eje ijá re'eje ijihuna vaja kajino Ema Puni Harihijihuni aacha ka'eje
ijí 'imitia vaja kajino harura ni'ima'ura hanaji'iniji'i roakame eaka mapoka
ka'ene mwe'akaki hijujijahija pu kamareje niho'o niramaruma parahuna.
31 'E'eje Hura Huni ona oji'ina irechamiakame ijipuhipo tauja hwasi-
hakame Huni ehijaka mapoka ka'ene kwaka mapokakino hijujijahija
ni'aha kwinu nianae aherame roe rira kwinu rohuna.

Matakijara Najahujina
(Maka 13:28-31; Ruku 21:29-33)

32 'Enajihuna'e Na iviamajai tavo'a puniji apúsamare'e haa 'wara'ejukúne hami he'avara. Ijí tavo'a kajara 'anaare'e vukú'o nahenare'e sisira apúsamujaho ja nihena kivujaho vei mai mara'i venu 'wavura.
33 'Ena'omo ja uneunecha kajipo aneja vene reje ki'avajaho Hu iviamaa ijí vwicha jiami namine roi venu ro'avara.
34 Na nimaa nimaa'e ja 'waravu. Ea ka'ene iviamajai mai'o hijukijahija pakwamasa'eje ikaho rehuna'e 'waravu.
35 Ike akúpa mwe'a ijaho ni'aha kwinu pa'arehuna vo ike Nuni irijija niho'o papa'arehuna.

Ei Pini Vea ho Vea Mukiji Hena Kahuna Pana
(Maka 13:32-37; Ruku 17:26-30, 34-36)

36 Ijarahara rehuni veijaho eaka mapoka kijahija pahena pakavu'e ona oji'ina ka'ene akúpi 'ahi hijujijahija 'u'o pahena pakavu'e Harihiji 'u'o pahena pakamu kaivo Omijara Huhusu hena kamu.
37 Vea ka'ene Ema Puni Harihijara ro'i ve'amani veijaho areri Noara hinani veija'ina'e rehuna.
38 Vea ka'ene toa kajarahara paitu'o'unani veijaho pu hine ahaja inareja javamareja toa sisea inareja napara pina 'waha raname pina 'waha raname pina 'waha raname apene va'o va'ume va'e vea ka'ene Noara sisima vaji ajimaji 'e'ujara.
39 Pu pahena paka'eme toi itu'o'une imwasamia ja'ina'e Emaa Puni Harihijara ro'amajaho ija'ina rehuna.
40 Vea ka'ene Hura ro'amani veijaho ea no'ohe'i puni juasi'i hine kaukara ve'ira 'omo ea pina ape'i kaivo pinijaho makahuna.
41 'Eje napara no'ohe'i sei vaji pu hine kaukara puna ve'ira'omo ea pina ape'i vo pinijaho makahuna.
42 Ijihuni hahi vea ka'ene joni Natohwijara rohunijaho ja pakame paheji'inakúne amairiarame areri rena paraji'i hiha.
43 'Enakaivo ja niheju. Sea anesurijara he'eje nesa apeji'inijara vea irakiji roe nesa ape'i ro'ipisa hu 'ajohe tanurahakame hu paroe huni sea ruarahe nesa apeja'a.
44 Ijihuni hahi amairiarame nirisame areri rena para'eje 'ajaha hi'avara. Vea muka ka'ene ja pa'ana rone matauvajino Ema Puni Harihijaho rohuna.

Pwea Ka'ene Uchaha Pa'aji'o Uchaha Rukiniji'o Puni Vu'a?
(Ruku 12:41-48)

45 'Ú pwea irara pasevi'ine 'ee vwiha hami vwihaji'ine huni natohwijara huni sea 'ajohe 'ee 'iruma vea 'ahi areri vajihuna'e ranamane?
46 Vea ka'ene huni natohwijara roi'i kave huni pwea kaukara veji'i hi'amajaho hu merajahuna.
47 Na nimaa nimaa'e a 'waravu. Hu huni kukua mapoka kajija maho'o huni ija tahi ranave hura 'ajohuna.
48 'Enakaivo ea ka'ene pwea siseijaho hu oja vaji ika ronu Nuni natohwijaho paro'eju'e 'aha jora renu ro'ika'i
49 aneja vene hu huni napuhija hijiha'e hu 'iruma maina hine 'ee toa sisea iji'inijihi pu'úmo toa inonana.
50 'Ene vea ka'ene pwea kajihuni natohwijara ro'amani veijaho hu pakame pa'ajo'eje rohuna. Vea ka'ene Hura rohunijaho pakame paheji'ina.

51 'Enareje hura eha mahareje ranave ea ka'ene ira'asinijipo tinia ka'ene niramarume 'ee upaja ja'i'uji'i hijuri tinijino vahuna.

25

'Asúra Iropuropu Puni Haa

1 Godoni arijaho areri ika'ina manura vehuna. 'Asúra ea iropu ropu puni naheha 'eke napasiniji piuna'irono va'ara.
2 'Asúra iropu niho'o vwiha pa'ane 'ee iropu vwiha arira vwihaji'ina.
3 'Asúra ka'ene vwiha pa'ajija puni naheha 'ekara kaivo pu puni karesinia pa'ekara.
4 'Enakaivo ea ka'ene vwiha aririjija pu puni naheha 'eke 'ee puni karesinia 'eka va'ajivara.
5 'Ejume napasineji'ina kajaho paroume pu ajaha hinuva'o ninanavume ariha notuara.
6 'E'eme na'ia riramo'oi emaavajara. Heha! Ea ka'ene napasinijaho ikehunakúne usema roe hu kame 'ajoho 'umejara.
7 'Ejume 'asúra mapoka kajija 'urimarame puni naheha amairiara.
8 'Ejume 'asúra ka'ene vwiha pa'ajipo 'urina 'asúra ka'ene vwiha rukinijija ijá 'iava Are'i kaivo joni karesinia 'aho'a 'usé vajúha. Ijihuni maijaho núni naheha uta'irono vejukúna 'iavara.
9 'Enakaivo 'asúra ka'ene vwiha mamaijipo ijá 'iava Pana. Ijihuni maijaho núra ja userimihuna areri panakúne va'e sitovai ojono jona 'imeha 'iavara.
10 'Enakaivo pu 'ime'irono va'eme napasina kajaho roana. 'Ejume 'asúra ka'ene amairiarame 'ajoha hijajija pu pu'úmo ijí napasinejuri ni'úhi vaji sora ka'ene vejajino va'eme vwicha kuvara.
11 Josu pare'eme 'asúra 'aho'ijija 'u'o 'unama roara. Natohwe! natohwe! Vwicha tirasamúha! 'umejara.
12 'Enakaivo hu eha vene ijá 'iama Na nimaa nimaae ja 'waravu. Na niho'o ja pakivura 'iamana.
13 Hami 'ajohe nia niri'i hiha! Ijihuni maijaho ja mai'o vea vechana ho vea muka irakijaho pahena pakavi'inakúne 'iamana.

Pwea No'opisu Puni Haa
(Ruku 19:11-27)

14 'Ene kú'o areri ei pini kwa ari pini va'i 'ahaume pwehwaha 'umenaume roumakivi'i huni kukua pura 'ajo'avarono vajihaja'ina.
15 Hu ea pina monia K5,000 vajahe 'ee ea pina monia K2,000 vajahe 'ee ea pina monia K1,000 vajahana. Ea kwinu kwino pura kaukara ka'ene areri vehuni ja'ina'e vajihana.
16 'Ejume ea ka'ene monia K5,000 'ekajaho ni'aha kwino 'ekava'e kaukara vene monia kú'o K5,000 huri venana.
17 'Ejume 'unama nikwinu'ina kajino ea ka'ene monia K2,000 'ekajaho monia kú'o huri K2,000 venana.
18 'Enakaivo ea ka'ene monia K1,000 'ekajaho hu 'ekava'e mwe'a 'ume iji vaji huni natohwi jihuni monijaho rijume navara.
19 'Aha jora'e pa'are'eme ijí pwea kajihi puni natohwijaho monia kajihi puni 'unamiji roe pu pu'úmo piuhiha amairiana.
20 'Ejume ea ka'ene monia K5,000 'ekajara roe monia kú'o K5,000 ka'ene hura venajaho 'eka roe ijá 'wama Natohwe a monia K5,000 vajihana kaivo na huri monia kú'o K5,000 vejuta 'wamana.

21 'Ejumakame huni natohwijara ijá 'wama Mamaa'e venana. A nuni pwea mamaa ka'ene vene ihajinanavi'inakera a nuni kukua ma'u'uakaho areri venajihuna'e na ranamae nuni kukua mama'ina 'ajohihe ijihuni húmata re'ena. 'Enakúne oni natohwi jihuni temara vaji ro aruma 'wamana.
22 'E'ejume vukú'o ea ka'ene monia K2,000 vajahajara roe ijá 'wama Natohwe kima. A na monia K2,000 vajihana kaivo na kú'o K2,000 huri vejuta 'wamana.
23 'Ejume huni natohwa kajara ijá 'wama Mamaa'e venana. A nuni pwea mamaa ka'ene vene ihajinanavi'inakera. A nuni kukua ma'u'umaakaho areri venajihuna'e na ranamae nuni kukua mama'ina 'ajohihe ijihuni húmata re'ena. 'Enakúne oni natohwi jihuni temara vaji ro aruma 'wamana.
24 'E'ejume ea ka'ene monia K1,000 vajahajara roe ijá 'wama Natohwe na nihene kavujaho a ea kisina'omo soa ka'ene a pasamajaho a juara samuna 'ee a oni ija pa'onajaho a menuna.
25 'Enajihuna'e na tea junivume monia K1,000 ka'ene a vajihajaho na apena va'e mwe'a 'ume apúrinanavuta'omo ike onakúne apena 'wamana.
26 'Ejume huni natohwijara eha vene ijá 'wama Ike niho'o pwea ka'ene uchavi'ina ka'ene ea siseakera a nikime henuja'ina'e na juara ka'ene ea 'ahopo savujaho nara ahaja 'uvure 'ee ea 'ahopo juara ka'ene 'ojujaho nara mejura.
27 A monia kajaho 'eka va'e panikai irechave namareje monia 'aho'a huri veja'a. 'E'ira'omo na roareje maho'o ijá 'eku'u 'wamana.
28 Ijihuni hahi ijí monia K1,000 kajaho apene ea ka'ene monia K10,000 venaji vajahana.
29 'Enajihuna'e ea irahipo kukua rukinijaho mapoka huri vajihuna. 'Enakaivo ea irara kukua pa'ana'e re'amajaho huni kukua icharu navujaho 'etujahuna.
30 'Ejakame ijí pwea sisea kajaho pi'onave va'e ruha ka'ene nutuvi'iniji va'e nirame 'ee upaja ja'iuji'i hihuna.

Túchamaa Huni 'Otua

31 'Enakaivo vea ka'ene Emaa Puni Harihijara Huni haruriji'i 'ee ona oji'ina ariramaa maho'o ijihi pu'úmo ro'amajaho Hu roe Huni ruha hanaji'ina 'ahi asuma hihuna.
32 'E'eje eaka mapoka ijijahija ni'aha kwinu nianaa roe Huni una'a kaji roakivi'i Hura 'eka 'ahaume ea 'aho'a ani irechame ea 'aho'a ani irechahuna areri ea ka'ene sipi 'ajohi'ini jipuhipo sipia 'eke ani irechame 'ee kotia ijija 'eke ani irechavu ja'ína'e vehuna.
33 'Ejakamareje ijí sipi ijijahija Huni ija mana'inija'i irechamie 'ee kotia ijijahija Huni ija ana'inija'i irechamihuna.
34 'E'eje Kinijara ijí ea ka'ene Huni mana'inija'i hi'avajijahija ijá 'warahuna Roajiha Núni Omijara ja merajiharena nitama ike mwe'akaho mai'o pareji'ini joni kwaa ka'ene amairihaji apeha.
35 Ijihuni maijaho Na matuni'eme jara Na 'iruma vajihara. 'Ene Na toa huani'eme jara Na toa 'e vajihara. 'Ene Na joni ea suja'e vo jara Na apeniara.
36 'Ene Na ateha pa'areniajaho jara ateha samihara. 'Ene Na atama navujaho jara ro kivara. 'Ene Na tipurai hijuti veijaho ja roe Na kivara 'iamana.

37 'Ejakamareje ea maijipuhipo Hu ijá 'warahuna Natohwe A vecha matunavume nú A 'iruma vajahare? 'Ene A vecha toa huanavume nú A toa 'e mahare?
38 'Enareja A vecha núni ea suja rejumakame nú A 'ajoahare? 'Ene A vecha ateha paranaume nú A ateha vajahare?
39 'Ene A vecha tipura hijume nú vu'e A kavare? 'Ene A vecha atama 'unaravume nú vu'e A kavare? 'wavara.
40 'Ejakame Kinijara pu eha vene ijá 'ihune Na nimaa nimaa ja 'waravo. Ikejahija ja Núni ehijijihi vajihara vo ja nimaa pu pavajihara kaivo Na vajihara 'iahuna 'iamana.
41 'Ejakame vu Hu ta'arohe Huni ija ana'inija'iji rone ijá 'iahuna Núni nina kakaho are'i kaivo ani va'ajiha. 'Enareje va'e vena ka'ene 'avena siseijaho 'ee huni ona oji'inijihi puna'e vena ranavu'ukame namujino va'ajiha.
42 Ijihuni maijaho vea ka'ene Na matunimani veijaho ja 'iruma na pavajihare 'ee Na toa huanimani veijaho ja Na toa pae mihara.
43 'Ene Na ateha pa'areniajaho ja Na ateha pamihara. Na suja'e rejujaho ja Na paaherivara. Na atama 'unirimani veijaho ja paroe na kivara. Na tipura hijuti veijaho ja paro Na kivara 'iamana.
44 'Ejakame pu Hu ijá 'warahuna Natohwe A vea vecha toa huaname 'ee matuname 'ee suja renane 'ee ateha pa'arenane 'ee atama 'unaramane 'ee tipura hijumakame nú A pani'ajahare? 'wahuna.
45 'Ejumakame Hura pu ijá 'iahuna Na nimaa nimaa'e ja 'waravo. Jara Nuni ehija ka'ene pani'ajihajija ja Na'e pani'ajihe avajara 'iahuna.
46 'Ejakame pu va'ajime va'a vena ka'ene majama reji'i namujino vahuna. 'Enakaivo vu ea ka'ene ariramaa ijijahija va'e majama hihuna 'iamana.

26

Jesu 'Ana'iro Nesi Kosarama Ojajina
(Maka 14:1-2; Ruku 22:1-2; Joni 11:45-53)

1 'Ejumakame Jesura Huni tisaiporua vu'a ka'ene 'waramajaho pa'arejumakavi'i Hu ijá 'iama
2 Ja nihena kavu. Na'ia no'ohe'i pa'are'eje Pasova vea re'amajino Ema Puni Harihijaho pu apenareje icha 'ahi nerui 'anahuna 'iamana.
3 'E'eme pirisitia mama'ina 'ee ema puni mama'inijija va'e pirisitia natohwa ka'ene Kaiapasina 'wavujara hinujino ahuma hijara.
4 'Enareja pu ahuma hine hemi vu'a 'wama pirahe Jesu ichá'ina'e nesi apena 'anaa kwahuniji 'wavara.
5 'Enakaivo pu ijá 'wava Oo nú ike ahaja ijuri veakino ijá ve'avajaho eaka mapokakipo 'ara'eja 'wavara.

Jesu Petani Senisi 'Onahajina
(Maka 14:3-9; Joni 12:1-8)

6 'Enakaivo Jesuho Peteni va'e Saimani ka'ene reporosia rukinijihuni sei hinana.
7 'E'eme napari pini huni roe kavapwa ka'ene muni vejara'omo ijihuni vaji senisia ka'ene monia ni'ima'ura 'imehunijaho apena roe Jesuho 'iruma iji'i hi'eme hu Huni húmata 'ahi usetiana.
8 'Ejumakame Huni tisaiporua ijí kamareja ajina'eme ijá 'wava Irakijihuna'e ike senisiakaho manisamo?

9 Ike senisiakaho apena va'e ea 'ahopuni moni aneja ni'ima'ura 'imenareje ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajiha'a 'wavara.
10 'Ejumakame Jesura ijá 'iama Ja iraka vene naparakaho 'uraraho? Hu niho'o unenu'u pina mamaa Nununa'i vene avanu.
11 'Enakaivo ja ea ka'ene uneunecha pa'ajijahija na'iaka mapokakaho ja pu'úmo hihuna kaivo Na ikaho ja pu'úmo majama pahihuna.
12 Ike hura senisia ka'ene Nuni haha 'ahi usetiakaho Nuni haha ka'ene kwananahuniji amairia avanana.
13 'Enakaivo Na nimaa nimaa ja 'waravu Mwe'i kwaaka mapokakino ike Godoni vu'ake ichihi chihi naja'avajaho ike naparakara raka ka'ene Nuna'e venukaho pu 'wavi'i hu vwihahuna 'iamana.

Jutasira Jesu Nahamahuna'e Nimaa Venajina
(Maka 14:10-11; Ruku 22:3-6)

14 'E'eme ijí pu ea iropu ropu no'ohe'ina vaja kajino ea pina huni iha Jutasi Isikariatina 'wavujara pirisitia mama'inijihi puni va'ana.
15 'Enarena ijá 'iama Nara Hu najahe nahama ja 'wara'ujaho ja raka na vaji'eja? 'iamana. 'Ejume pu ni'aha kwino monia siriva mapoka (30) tahe vajahara.
16 Ijihuni vea hu aneja venarena Hua'e nahamahuni 'unamijaho samana.

Jesura Pwehwa Pu'úmo Pasova 'Iruma Inajina
(Maka 14:12-21; Ruku 22:7-13, 21-23; Joni 13:21-30)

17 'E'eme puretia isitia paajihuni vea amurijino Huni tisaiporuepo roe Jesu ijá 'wava 'Ú A ura nú ichihichano Pasova veijino ihunijaho Ona'e amairia'eja? 'wavara.
18 'Ejume Hura pu ijá 'iama Ja ara natohwiji va'ajimareje ea pina piuna'avajaho ijá 'wara'avara Núni Najahi'inijara ijá 'warumane Vea niroe tu'u rejukame Pasova veakaho oni sei Nuni tisaiporu pu'úmo vehuna 'úmana 'wa'avara.
19 'Ejume Huni tisaiporua kajija Jesura 'warama kaja venareja pu Pasova amairiara.
20 'Ena'omo vea nusire'eme Hu Huni tisaiporua iropu ropu no'ohe'ijihi pu'úmo 'aijua rori hijasama hijara.
21 'Ene hine 'iruma iji'i Hu ijá 'iama Na nimaa nimaa ja 'waravu Joni vajakino ei pini Na nahamihuna 'iamana.
22 'Ejumakame mapokijija niho'o temukama para'eme 'urine ea kwinu kwinu Hu apome ijá 'wava 'Wi! Natohwe Na pane? 'wavara.
23 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Na hu'úmo huni ija tevui vaji apúsamukara Na nahamihuna.
24 Ijí Emaa Puni Hariha kajaho areri nitama Godoni Ira vaji Hua'e rone 'warama ja'ina'e vahuna kaivo ea ka'ene ijí Hu nahama ea 'aho'a 'waramajaho vi eha niho'o sisea ape'ena. Maijaho ike ea ka'ene Emaa Puni Hariha nahamahuna kajaho panahe'ipisa mamaa'e veja'a 'iamana.
25 'Ejumakame Jutasi ka'ene Hu nahamahuna kajara eha vene ijá 'wama 'Wi! Najuhi'ine na pana 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Ara orono 'waramana 'wamana.

Natohwijara Kwamaji Vwihaji'i 'Iruma Ihunijina
(Maka 14:22-26; Ruku 22:14-20; 1 Koritia 11:23-25)

26 Ijí pu hine i'eme Jesura puretia kajaho apenarena Godoni siporua 'one teamani 'wa'ika'i iji'a túchamaa Huni tisaiporua vajihi'i ijá 'iama Ikaho Nuni hahakúne 'eke iha 'iamana.
27 'Enarena vukú'o kapusia ka'ene toa rukinijaho apene Godoni siporua 'one teamani 'wa'ika'i pu vajihi'i ijá 'iama Ja maho'o ikaho iha!
28 Ijihuni maijaho ikaho Nuni 'aa ka'ene eaka mapoki jihipuni siseijihuna'e 'arihakame puni sisea pa'arehunaka nimaa vena 'waramajina 'iamana.
29 'Enakaivo ike heha! Na vukú'o ike aja'ina riha kakaho ja pu'úmo paahume hina ihuna vo va'e vea ka'ene jara Nuni Omijihuni ari ro'avaji'a vukú'o ja pu'úmo maiu'ina'e ahuma ihuna 'iamana.
30 'E'eme pu javaa vene pa'arejume usema Arivi huri'i va'ara.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina (Maka 14:27-31; Ruku 22:31-34; Joni 13:36-38)

31 'Ejumakame Jesura pu ijá 'iama Ja iviasi na'iakino Nuni hahi ja juhahuna. Ijihuni maijaho nitama Godoni ira vaji ika'ina 'warumana.
Nara ea ka'ene sipia 'ajohi'ina kajaho 'anaakame ijí sipia kajijahija juhaha jirijiri va rana'eja 'úmana.
32 'Enakaivo Na kwamareje vukú'o 'uri'uti veijaho Na urane kami Karari va'eju 'iamana.
33 'Ejumakame Pitara eha vene Hu ijá 'wama Eaka mapokakija pu Oni hahi kame ni'aha kwinu varanahuna vo na niho'o A papataarora'eju 'wamana.
34 'E'eme Jesura Pita ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. Iviasi na'iakikano iji'a 'u'ora 'ume'avarono a 'aha no'opisu Na hemi'ena 'wamana.
35 'Ejume Pitara ijá 'wama Na A Hu'úmo kwahuna vo na pahema'eju 'wamana. 'Ejume Huni tisaiporu 'u'o maho'o ija'ina 'wavara.

Jesura Ketasimani Siporua 'Onajina (Maka 14:32-42; Ruku 22:39-46)

36 'Ene Jesuho Huni tisaiporu aherama roarena roe kwaa iha Ketasimani pu ijá 'iama Ja ikano hi'eje Na va'e karohi siporua 'ojuma 'iamana.
37 'E'eme Jesura Pita aheme 'ee Sepati oni harihijaho no'ohe'i aherame pu pu'úmo va'ejume Hu niho'o temumarena oja tura'i 'ahaa paranana.
38 'Ejume Hu pu ijá 'iama Nuni ojakaho niho'o temukimare'e oja sui 'ahiukúne ja ika mai'o hine 'aiha veji'i hiha 'iamana.
39 'E'eme Hu ma'uaku'wi kahakaru vanamarena'a iji'a mwe'i 'one siporua 'one ijá 'wama Amo ike kapusia ikaho maka'eje asitiha ruva'ama kaivo ikaho Nuni ura pana 'avo Oni urijara renama 'wamana.
40 'Ejume Hu kú'o 'unama Huni tisaiporu puni vai'i kivume pu nejuma kimarena Hu Pita ijá 'wama 'Ena'omo ja vea muka kwinu Na hu'úmo mai'o hine 'aiha pave'eja?
41 'Ene 'aiha veji'i siporua 'oha. 'E'irakúne ja siseijihuni harurijaho pava'e aru'avara. Joni 'avenijaho ura rena paranu kaivo joni hahijaho niho'o ajuarana paranu 'iamana.
42 'Enarena Hu kú'o pu irechami'i kaivo siporua 'o'i va'arena siporua 'one ijá 'wama Amo ike kapusia ikaho maka'eje asitiha ruva'ama vo pa'ana re'amajaho Na ihuna. 'Enakúne Oni ura ijara renama 'wamana.
43 'Ejumakame Hu kú'o 'unama roi'i kimajaho pu niho'o nia vahima parajume notuara.

44 'Ejumakame Hu pu maki'i kaivo Hu 'aha no'opisuji siporua 'o'i 'unama va'arena Hura kú'o nisú'u 'warama kaja'ina'e vukú'o 'waramana.
45 Hu kú'o 'unama roarena Huni tisaiporua ijá 'iama 'Ú ja mai'o hina notue 'ee ojuta hwejo? Iviamaa vea muka nituranu. Ema Puni Harihijaho emaapo nahamahareje ea sisea puni ija tahi ranahuna.
46 'Ee 'urija nú va'a. Ea ka'ene Na nahamihunijaho nikara'i rou.

Jesu Kamovajina
(Maka 14:43-50; Ruku 22:47-53; Joni 18:3-12)

47 'Ejumakame Hu ijá 'wara'ejume Jutasi ka'ene Huni tisaiporua pinijaho ea mapoka juha hajaa so'wa 'eki'inijija emaapuni ea mama'ina 'ee pirisitia mama'inapo irechamiume roajivara.
48 'Ejume Jutasira nimarako ika'ina 'waramana. Nara va'areje ea ka'ene Hu 'ajovi'i ura mina veja ki'avaji ape'avara 'iamana.
49 'Ena'omo hu ajiru Jesuni nini 'e'unarena Jesu ijá 'wama Ese Najuhu'ine 'wa'i kaivo ura mina venana.
50 'Ejumakavi'i Jesura ijá 'wama Ea nuna a iraka ve'irono roaji vena 'wa'eme eaka mapoka kajipo usevajino Jesuho ijija 'unavara.
51 'E'eme Jesuni tisaiporua pini ija jora rova kajikano so'wa apene 'anaumakame pirisitia natohwi jihuni pweijaho 'ataa 'uhusahana.
52 Jesu ijá 'wama Oni so'wa huni ruhi ranama. Ijihuni maijaho ea irahipo so'wa 'ekujaho pu so'wa 'aha kajino kwamasahuna.
53 A mai'o Na pakimuna'e kavu! Nara Nuni Omiji 'ume'ipisa Hu Huni ona oji'ina iviamaa 72,000 asisame irechavakame Nuni roa'a.
54 Ija'ina ve'ipisa Godoni ira vaji nitama 'waramajaho iviamaa ija'ina pareja vo ika'ina rehuna 'waramana.
55 'Ejume ijihuni vea kajino Jesura eaka mapoka kaji ijá 'iama Na ea nesa apeji'ina'omo ja juha so'wa 'ee hajaa vena Na apeni'iro roare? Na na'iaka mapoka kame Temiporu vaji hine ja najahura vo ja Na paapeniura 'iamana.
56 Ija'ina'e rejumakame nitama Godoni Ira vaji raka ka'ene 'waramajaho nimaa nimaa'e renuna 'iamana. 'E'ejume Huni tisaiporua mapokijija Hu raname juhahe varanavara.

Jesu Aheme Kanisoru 'Ee Kaiapasi Oni Roajina
(Maka 14:53-65; Ruku 22:54-55, 63-71; Joni 18:13-14, 19-24)

57 'E'eme ijí ea ka'ene Jesu apeja kajipuhipo Jesu apena va'e pirisitia natohwa ka'ene Kaiapasina 'wavujihuni sei va'ara. 'E'eme Sikuraipia 'ee emakinijija ijino pu pu'úmo ahuma hijara.
58 'Enakaivo Pita hu ijino Huni túna'i makameri roi 'ararihaa va'e pirisitia natohwi jihuni apirunijino va'ana. 'Ene aruma va'e hirisima ka'ene hijajija kimarena ijihipuni vaji hiji'i ki'eje pu ichá veje ki'i 'ahaume roe ijí hinana.
59 'Ejumakame ijí pirisitia mama'ina 'ee kanisorua maho'o kajipo vu'a ira'ata 'ekarene Jesu namahareje apena va'e 'anaa kwa'amarono saravara.
60 'Enakaivo ijí ira'ata mapoka nipiunivara vo ijí pura vu'a ka'ene 'wamareje Jesu namahunijaho areri niho'o parenana. 'Enakaivo ijihuni túna'i ea no'ohe'i usema roara.
61 'E'eme ijí ea kajipo ijá 'iava Ike Ea ikarahara ijá 'warumana Godoni Temiporukaho Nara veje tirausahakame vukú'o veje na'ia no'opisu vajijino ni'aha kwinu 'urinareje nami'ena 'úmana 'wavara.
62 'Ejumakame ijí pirisitia natohwijara 'urina nami'i kaivo ijá 'wama 'Ú A eha pa'waru'ena? 'Ú ea ikija iraka'e hine A ronahe ikaho 'waruvo? 'wame 'wamana.

63 'Enakaivo Jesuho niho'o ira pa'waramana. 'Ejumakame pirisitia
natohwa kajara ijá 'wama Godi ka'ene mai'o hiji'inijinakúne 'waruma. A
Keriso ka'ene Godoni Harihiji re'amajaho 'waruma 'wamana.
64 'Ejumakame Jesu ijá 'wama A ni'warimu kajina. Ema Puni Harihijaho
ka'eje ija mana'ini harurija'i asuma hine 'ee 'imitia vaji akúpa 'ahi rena
rohuna 'wamana.
65 'Ejumakame ijí pirisitia natohwa kajara huni ateha kajija 'unirame
puachavi'i ijá 'umena Ea kakaho hine Godi matahooo nú niho'o ei pina Hu
panamahu kaivo Hura Godi matahajaho ja nihejara.
66 'Ena'omo ja ichá'ina'e vwihajo? 'Ejume pu eha vene ijá 'wava Hu
kwahuna 'wavara.
67 'Ejumakame pu Hu cheri niuri 'otie 'ee haisi 'anae 'ee ea 'ahopo nonu
tahijahara.
68 'Eji'i pu Hu sivaa ijá 'wava A Kerisonakúne ivi'a raka ka'ene renuji
'warume 'ee ea irahipo A 'anaujaho 'waruve heja 'wavara.

Pitara Jesu Hemahajina
(Maka 14:66-72; Ruku 22:56-62; Joni 18:15-18, 19-24)

69 Ijá ve'eme Pitaho ijí ara rori hi'eme napara pwea pini roarena hu ijá
'wama A 'u'o Jesu ka'ene Karari oriji'i 'urahonuna 'wamana.
70 'Enakaivo hu puni una'a kajino hema ijá 'iama Ara raka ka'ene rone
'warimujaho na niho'o puruva retiu 'wamana.
71 'E'eme Pita hu iji'a kami vwicha jiami va'eme vu napara pwea pini
kamarena ijí ea ka'ene vwicha jiami namijaji ijá 'iama Ike ea kakaho Jesu
ka'ene Nasareti oriji'i 'urahonuna 'iamana.
72 'Ejumakame Pitara kú'o hemarena ichutoa pikivi'i ijá 'iama Na niho'o
ea kajaho pahena pakavura 'iamana.
73 Ijihuni túna'a kajakaru ea ka'ene ijí manamija kajipo roareja Pita
ijá 'wava Nima'e a 'u'o puni ea pina. Ijihuni maijaho ara ira ka'ene
'warumujara samaa renu 'wavara.
74 'Ejume hu aneja vene ira sisea 'waravi'i ichutoa pikime ijá 'iama Ea
ikaho na niho'o pahena pakavi'ina 'i'eme ni'aha kwino 'u'ora 'umenana.
75 'E'eme iji'a Pita Jesura ira ka'ene 'waramajaho vwihanana. 'U'ora
mai'o 'ume'i ve'eje a Na 'aha no'opisu hemi'ena. 'Ejume hu va 'e'une
nirame niho'o oja tura'i 'ahaana.

27

Jesu Aheme Pairati Oni Roajina
(Maka 15:1-5; Ruku 23:1-2; Joni 18:28-32)

1 Ijihuni sú'uhijino pirisitia mama'ina 'ee 'emapuni mama'ina mapoka'e
ahuma Jesu ichá'ina'e venareje 'anaa kwahuniji pira'arame hina 'wavara.
2 'Enareja pu Hu kamomareja ahema va'e kwaa ara kaji 'ajohi'ina ka'ene
Pairati mahara.

Jutasira Kwamajina
(Akisi 1:18-19)

3 'Ejumakame Jutasi ka'ene nahamahajaho ki'eme pu Jesu sisea namahe
'ee sise'i 'ahaumakime hu niho'o temuma parajume ijí monia siriva
(30) ka'ene hu 'ekajaho vukú'o 'uname 'eka roe pirisitia mama'ina 'ee
emaapuni ea mama'inijihi vajihana.

4 'Ene ijá 'iama Na niho'o Ea kajaho 'aa sisea pa'amaa'e na Hu na-hamahuta 'iamana. 'Ejume pu hu ijá 'wava Ijaho núni rake? A'asu ijaho kama 'wavara.
5 'Ejume hu monia kajaho ijí Temiporu vaja kajino ato'aru'i kaivo va 'e'una va'e jasi kwamana.
6 'Enakaivo pirisitia mama'ina kajipo monia kajaho nianai'i ijá 'wava Varapijara 'waramujaho ike moniakaho nú Temiporu moni iji'i paahuma irechahuna. Ijihuni maijaho monia kakaho emaapuni 'aa 'imejara 'wavara.
7 'Ejume pu 'wama pirahe monia kajaho 'eke ea ka'ene si'uara veji'ini jihuni mwe'a 'imenareja apiopuni eucha'e vejara.
8 Ijihuni hahi mwe'a sisa kajaho 'Aa Mwe'a 'wama roe iviasi usevu.
9 'Ejumakame poropetia Jeramaiara 'waramajaho nimaa renana. Hu ika'ina 'waramana 'Ene Isureri opo Huni haha 'imehuni aneja monia siriva 30 ranavara.
10 Pu monia kajaho 'eke ea ka'ene si'uara veji'ini jihuni mwe'a 'imejara. Natohwijara naji'eme na 'waravuta. Godira na 'warimana 'iamana.

Pairatira Jesu Apomajina
(Maka 15:2-5; Ruku 23:3-5; Joni 18:33-38)

11 'E'eme Jesuho ijí kwaa ara 'ajohi'ina kajihuni una'i namijume hura apome ijá 'wama 'Ú A Jua puni kinie? 'wamana. 'Ejume Jesura ijá 'wama A ni'warimu kajina 'wamana.
12 'Enakaivo pirisitia mama'ina 'ee ema puni mama'inijihi pu'úmo Hua'e namahajaho Hu ira pa'waramana.
13 'Ejumakame Pairatira Hu ijá 'wama Uneunecha raka raka pu A namahujaho A nihino? 'wamana.
14 'Enakaivo Hu niho'o ira pina ma'uaku'wi pa'waravumakame ijí kwaa ara 'ajohi'ina natohwa kajaho niho'o puruva rena paranana.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimaa Vejajina
(Maka 15:6-15; Ruku 23:13-25; Joni 18:39–19:16)

15 'Ene vea ka'ene ahaja ijuri veijino ara kwaa 'ajohi'ina ni'inijihuni tamana'omo ea ka'ene tipurai hijujaho ea mapoka kajipo ea ira ura renauji ranavu'e samai va'una.
16 'Enakaivo ea pina huni iha Parapasiho niho'o sisemaa ea mapoka nihena kavi'ina hu tipura hinana.
17 'Ena'omo vea kajino ea mapoka mapoka roe ahuvumakivi'i Pairatira pu ijá 'iama Na ea irá ranave va 'e'u'ena? Parapasina ho Jesu ka'ene Kerisone 'wavujine? 'iamana.
18 Pu Jesu 'otua vetihuni jihuni maijaho Pairati nihena kamana. Ea mapoka Jesu ura renajihuna'e pu sena vena avajara.
19 'E'eme Pairatiho ruha ka'ene 'otua venajino asuma hi'eme naparahi ona vene ijá 'wama Ea ka'ene ariramaa kajihuna'i majihi'a unenu'u pina pave'amana. Ijihuni maijaho ivisi na'i kakino na navahi Hua'e kamarejo pivujuta 'wamana.
20 'Enakaivo pirisitia mama'inijija 'ee puni ea mama'ina ijipuhipo eaka mapoka kajijahija 'ejahie 'warave Parapasi rana'ika'i Jesu 'anaa kwa'amarono 'waravara.
21 'Enarena iji'a vukú'o kwaa kajihuni natohwijara eha vene ijá 'iama Ea iraka sa'iniji na ranave va'ena? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Parapasina 'wavara.

22 'Ejume Pairatira pu ijá 'iama 'Ena'omo Jesu ka'ene Kerisona 'wavujaho na Hu ichá ve'ejo? 'iamana. 'Ejume pura maho'o hu ijá 'wava Icha 'ahi 'anaa! 'wavara.
23 'Ejume hu ijá 'iama Irakijihuna'e? Hu sisea iraka venane? 'iamana. 'Enakaivo pu niho'o ijí 'umejajaho pasonananamie Icha 'ahi 'anaa 'umejara.
24 'Ejumakame Pairatira kimajaho pu puni vwiha ijaho ani'ina pavwihajara vo nikwinu'wi vwihaji'i 'ara'iro vejuma kimarena hu toi 'ene apene puni una'i ija sovi'i ijá 'iama Ea kakaho niho'o sisea ma'uaku'wi pavenana'omo ja Hu 'ana'avajaho Huni 'aa ijaho nuni ahija panakúne ja ojono kaha 'iamana.
25 'Ejume pu ea maho'o eha vene ijá 'wava Nijinakúne makave Huni 'aa núni haha 'ahi arihe 'ee sesahu núpuni haha 'ahi ariha 'wavara.
26 'E'ejume hu Parapasi ranavume va'eme hura 'waravume Jesu apene hijahe 'ee apene ranavume icha 'ahi 'ana'avarono va'ana.

Sorutiapo Jesu Sipana Asutiajina
(Maka 15:16-20; Joni 19:2-3)

27 'E'ejume ea kwaa ara 'ajohi'ina natohwa kajihuni sorutia kajipo Jesuho ahema kamati puni ni'úhi va'e aru'eme sorutia maho'o Hua'e 'outihara.
28 'Enareja pu Huni ateha kajijahija 'unirama jahe'i kaivo ateha amapu'ura ka'ene kwaa ara 'ajohi'ini jipuhipo savujikano apene apúsamahara.
29 'Ee 'wija ka'ene ehima piranavaji apenapi húmata 'ahi apúsamahe 'ee pijuha ija mana'inija'i mahuma 'unama namijumakavi'i pu nitupari satie nuana veti'i matahe ta'arohe ijá 'wava Ese! Jua Puni Kinie 'wavara.
30 'Ene ijá veji'i pu Hu cheri 'otie 'ee pijuha kajino apene 'uitejara.
31 Pu Hu matahume pa'arejume iji'a ateha ka'ene jopatu'uraka apúsamaha kajaho 'unama apene tasioma'i kaivo ijí Huni ateha ka'ene Hu marako'a samajaho samahe iji'a icha 'ahi 'ana'iro apene va'ara.

Jesu Korosi 'Ahi 'Anaajina
(Maka 15:21-32; Ruku 23:26-43; Joni 19:17-27)

32 'Ejumakame pu vai'i 'unamutoi ea pina Saimani Sairini orijaho piunamareja 'ejahaume hura korosia ka'ene Jesu 'anahuna kajaho tapana va'ana.
33 'Ejumakame pu Hu apena va'e kwaa iha Korukata 'wavujino va'ara. Ijí Korukata 'wavujihuni maijaho Húmata 'Ata 'wavura.
34 'Ejumakame pu ijino ajina riha kisina'e icha maritaji'i ahume amairiu va'ume Jesu mahume Hu ma'uako ina henarena pataarorahana.
35 'Ejumakame pu iji'a ichi 'ahi 'anaara.
'Ene Huni ateha pipi vene 'ekara 'úmana.
36 Ijá vejuma parajumakavi'i pu asuma hine 'aiha veji'i hijara.
37 Pu Hu namaha jihuni maijaho Huni húmata huri icha 'aha kajino asura venareja ika'ina 'waravara. Ikaho Jesu ka'ene Jua puni Kinijina 'wavara.
38 'Enareja vea nikwinu'ina kajino ea no'ohe'i nesa apeji'ina Jesuni mana'inaja'i 'anae 'ee pina ana'inija'iji 'anaara.
39 'Ejumakame ea ka'ene ijí rora kaji ro va'ajijahija Hu kame nuana achiachihi'i ira sisea kajino Hu 'waravara.
40 'Eji'i ijá 'wava 'Ú A ike Jua puni vu'a 'wavuri sea kakaho veje tira'usahakavi'i na'ia no'opisu vajijikano veje kú'o 'urine nami'ena 'iame

ijá 'warumana. 'Enakúne A Godoni Hariha re'amajaho ivi'a orono ni'ajarame korosia 'aha kajino rene ariha roa kava 'wavara.
41 'Ejumakame 'unama nikwisu'ina kajino pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia 'ee emaapuni ea mama'ina 'u'o matahi'i ijá 'wava
42 Hu areri ea 'aho'a ni'aji'ena vo Hu ori'ini ni'ajarahuna niho'o areria pa'amaa. Hu nimai Isureri Puni Kini ijí re'amajaho maka'eje ijí korosi 'aha kaji ariha roakame nú iji'a kamareja Hu nimaa roja.
43 Hu Godi nimaa ronunakúne are'eje Hu ura re'amajaho Hura ni'ajahe ijí rena ariha roa kava. Ijihuni maijaho Hu ijá 'úmune Na Godoni Hariha 'úmuna 'wavara.
44 'Ejume ea nesa rukina ka'ene Hu hu'úmo 'ania kajipo pu 'u'o ira sisea ani ani Hu 'waravara.

Jesura Kwamajina
(Maka 15:33-41; Ruku 23:44-49; Joni 19:28-30)

45 'E'eme ve'iri'a kajino mwe'a kakaho ni'aha kwino nutuma na'ima namana. 'E'eme na'ima nama apena va'u va'ume va'e vea tahunaname hareha 'aha karakaro naminuji 'e'unana.
46 Vea hareha 'aha karakaro ariha va'e nami'eme Jesura ira ajira ijá 'umena Irai Irai rama sapakatani 'umenana. Ijaho Nuni Godi Nuni Godi A Rakijihuna'e Na Pataaroriho? 'wama avanana.
47 'Ejumakame ea ka'ene Huni rori namija kajipo ijí hinareja ijá 'wava Ooo ea kajaho Iraija 'umenu 'wavara.
48 'Ejumakame ea kwinu'wi ninuma va'arena icha ka'ene 'oasuna ijihuni toi amairi'inijaho apena roe ajina riha kisina vaji apúsame 'enapene Hura i'amarono apena mahana.
49 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Are'eje Iraijara roareje Hu ni'ajahe kava 'wavara.
50 'Ejumakame Jesuho ira ajira 'ume'i kaivo iji'a kwamana.
51 Ijá ve'eme ni'aha kwinu Temiporu vaji ateha ka'ene rira mu'oijano pu uranavujaho ni'aha kwinu kahe huriji rene ro va'e kame hariji 'onarene rira kaja pucha'usaharena ronu ronu ro va'ara. 'E'eme mwevarivuri roarena muna kakija ni'aha kwinu mutuusahe ronu ronu va'ara.
52 'E'eme euchi jara'eme Godoni ea nimaa nimaa ka'ene kwamasahajija 'urijara.
53 Vea ka'ene Hura kwama 'urinani veiji ea ka'ene nitama kwamasahajija ijí pu pu'úmo 'urinareja akuavuri ari ea mapoka puni una'i va'ume kivara.
54 'Ejumakame amia natohwa 'ee ea 'aho'a ka'ene pu pu'úmo Jesu 'ajoha namijajipo mwevarivura 'ee uneunecha 'aho'a ka'ene rejajija kimareja tea junavume ijá 'wava Nimaa! Ikaho Godoni Hariha 'wavara.
55 'E'eme napara mapoka ka'ene Karari Jesu ni'ajahura ka'ene Hu 'ararihaa roajija kamakaru hinareja kavi'i hijara.
56 'Ene napara 'aho'a ka'ene ijihipuni vaji hijajijahija Meri Matarini 'ee Meri ka'ene Jemisiho 'ee Josapiho puni ohijaho 'ee Sepati oni harihiji jihipuni ohijaho ijá hijara.

Jesu Kwananavajina
(Maka 15:42-47; Ruku 23:50-56; Joni 19:38-42)

57 'Ea pina kukua rukima'ura Josapina hu 'u'o Jesuni tisaiporua'omo Arimatia rene nusire'eme roana.
58 Ea ikara hu Pairati oni va'e Jesuni haha ape'iro jarimana. 'Ejume Pairatira hu mahuna 'wamana.

59 'Ejumakame Josapira va'e ateha ka'ene maiu'imaijino apene Jesuni haha kajaho mwamana.
60 'Enarena Hu apena va'e Huni muna ara maiu'ina ka'ene amairiajikano haha kajaho rana'ika'i hu muna ni'ima'ura tahuma apena va'e ira kajikahi kuna'ika'i hu iji'a va'ana.
61 'E'eme napara ka'ene Meri Matarini 'ee vu Meri pinijaho ijano eucha ropuna'ija'i hijara.

Sorutiapo Mutita 'Ajohajina

62 Pura Pasova amairiaravari sú'uhwijino pirisitia mama'ina 'ee Parasia Pairati pu'úmo va'e rira kwinu ahuvara.
63 'Enareja pu Pairati ijá 'wava Natohwe nú ivi'a vwihaju. Hu pakwa'ika'i mai'o hinani veijino pisivisavi'inakara ijá 'úmane Na'ia no'opisu pa'are'eje Na kú'o 'uri'eju 'úmana 'wavara.
64 'Enajihuna'e 'warave ea 'aho'a irechamiakame va'ajimareje ijí eucha kajaho hami 'ajohe tanuma paraha. 'E'eje va'e na'ia no'opisu para-mama. Vejuro'i Huni tisaiporuepo roe Hu nesi apena va'i kaivo pu ea ijá 'warahuna Hu kwamajaho ni'urinana 'iavakame Hura iviamaa pisimisamakara marako'a pisimúsumajaho asisama para'ena 'wavara.
65 'Ejumakame Pairatira pu ijá 'iama Joni ea 'ajoha'ina ijí hiju. Ja ichá'ina vehunijaho nivwihaju. Va'e tanume kuma pijuha para'avara.
66 'Ejumakame pu va'e eucha kajaho niho'o tanume kuma kisima'ura vene 'ee ea ijí 'ajoha namihuna irechamie muna tanuvume paranana.

28

Jesura Kú'o 'Urinajina
(Maka 16:1-10; Ruku 24:1-12; Joni 20:1-10)

1 'Ejume Sapati pa'arejume Hurapoki sú'u sú'u vea nitu'eju'e Meri Matarini'o vu Meri ka'ene napara pina iji'i pu no'o va'e ijí eucha kaji ka'i 'ahiume roara.
2 'E'eme mwe'a varivura niho'o ni'ima'ura ro'eme Natohwi jihuni ona oji'ini kahi akúpa 'ahi rena roarena muna kajaho tahumapene rori rova'ika'i ijihuni toi asuma hinana.
3 'E'eme ijí Huni hahijara hananajaho areri veapo pi'ivu kivuja'ina'e rene 'ee huni atehijaho niho'o sajasa'imai renana.
4 'Ejumakame ea ka'ene ijí 'ajoha namijajija niho'o simarame tea junama para'eme areri kwamasahu ja'ina'e renaara.
5 'Ejumakame ona oji'ina kajara eha vene napara kajija ijá 'iama Juvujaho areha. Na nihena kivu. Ja Jesu ka'ene pura icha 'ahi 'anaaji ka'i 'ahiume roajivara.
6 'Enakaivo Hu niho'o ikaho pahinu. Hu nimaraku'a ja 'waravume hejaja'ina'e Hu ni'urinana. 'Enakúne roe Hura tinia ka'ene namajaho kaha.
7 'Enareje marako va'ajime Huni tisaiporua ijá 'iha Hu kwamajaho ni'urinana. Heha! Hu urana Karari va'una'omo ja ijí Hu kahuna. Heha! Na ja 'waravu 'iamana.
8 'Ejumakame pu euchi rene tea juname 'ee teamanama para'eme oharoharu ninukujaha va'e Huni tisaiporua 'wara'i va'ara.
9 'Ene heha! Jesuho 'e'uru piunime 'ajoramana. 'Ejume pu Huni mumora 'uname Hu oja mahara.
10 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Ja niho'o paju'i kaivo ninukujaha va'e Nuni vwehija 'waravakame pu kami Karari vu'e Na kiha 'iamana.

Sorutiapo Rakaka Renaji ʻWaravajina

11 ʻEjume pu maiʻo vaʻeme ʻunamutoi vaiʻi niʻaha kwinu kivume ea kaʻene eucha ʻajoha namijajija roe ari pirisitia mamaʻina iraka kaʻene renajaho hoʻo ʻwaravara.
12 ʻEjumakame pu roe emaapuni ea mamaʻina ahuma hine vuʻa ʻwame monia niʻimaʻura sorutia kaʻene ʻajoha kaji vajihara.
13 ʻEne ja ikaʻina ʻwaraʻavara. Huni tisaiporuepo naʻii nú notui pakiʻeme roe Hu nesi apena vaʻara ʻiʻavara.
14 ʻEnareje ijí vuʻa kajara rena apena vaʻe kwaa ara ʻajohiʻina natohwi jihuni atahuri aruʻamajaho núra hu hami ʻwarama amairiakame jonunaʻa unenuʻu pina pareʻenakúnina ʻiavara.
15 ʻEjumakame monia kajija ʻeke pura ʻwarava jaʻinaʻe vejara. ʻEne ike vuʻakaho raʻusaha apenaji Jua puni vaja kajaho ʻona apena rou vaʻo iviamaa iki ʻeʻunu.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Unaʻi Samaahiramajina
(Maka 16:14-18; Ruku 24:36-49; Joni 20:19-23; Akisi 1:6-8)

16 ʻEʻejume ijí tisaiporu kajija ea iropu ropu kwinu ijá vaʻe kami Karari huriʻa kaʻene Hura pu ijí vaʻavarono ʻwaramajino vaʻajivara.
17 ʻEjumakame pu ijí Hu kamareja pu Hu oja mahara. ʻEnakaivo ʻahoʻa pu maʻuaku panimai rojara.
18 ʻEjumakame Jesura puni roarena Hu pu ijá ʻiama Harura kaʻene mweʻakaki namuna ʻee kahi akúpi ʻahi namuna ijaho niʻaha kwinu Na mihana.
19 ʻEnakúne kwaka mapokakino vaʻajimareje najahakame Nuni tisaiporu reʻavara. ʻEne Amo Hariha ʻAvena ijihipuni ihi ʻahi ʻunirama toi samaʻavara.
20 ʻEne pu najahakame iraka kaʻene Nara ja ʻwaravujija pu ija kisi apena veʻavara. Parunamiʻavara. Na ja puʻúmo naʻia mapoka mapoka hina apena vaʻu vaʻu vaʻe mweʻa paʻareʻamani uriji ʻeʻuhuna ʻiamana.

Maka

Joni Papitisitara Najahajina
(Matiu 3:1-12; Ruku 3:1-18; Joni 1:19-28)

1 Jesu Keriso ka'ene Godoni Harihijihuni vu'a maijihuni aneja.
2 Poropetia Aisea nitama ika'ina'e heha vaji venana.
Heha! Na Nuni 'ona oji'ina oni una'i ranave hu oni 'unama amairihuna.
3 Hu nechi'i namine ajira 'ume'ena Ja Natohwijara rohunijihuna'e Huni 'unama amairie arira'e renama 'umehuna.
4 Joni Papitisita nechi'i 'waravume ea puni sisea vwihane temukavume areva jihuna'e Joni pu 'unirame toa vaji samaume 'urijara.
5 'Ene ea mapoka Jutia ora 'ee Jerusaremi ora va'e toa iha Jotani puni sisea nahama 'waravume Jonira 'unirama toi samaume 'urijara.
6 'E'eme Joni kameru sapasi ateha vene 'ee huni sisijino charia vejara'omo ijí same aneura riha 'ee pújúharu inuna.
7 Jonira najahe ijá 'iama Ea pina ka'ene nuni tú*na*'i roujaho Hu niho'o natohu kaivo na natohwa pana. 'Enajihuna'e na Huni mumora hwana aja rasahuna areri pareniu.
8 Na ja toi vaji samauta kaivo Hu ja Godoni 'Avenijino samahuna 'iamana.

Jesu Toi Apúsame 'Ee Vena Kamajina
(Matiu 3:13–4:11; Ruku 3:21-22; 4:1-13)

9 Ijí vea kajino Jesuho Nasareti Karari vaji rene roume Jotani Jonira 'unama toa vaji apú*samana*.
10 Hu ni'aha kwino toa vaji rene 'uriji'i kavume akú*pa* jara'eme Godoni 'Avena marahu'ora puna'i ariha Huni roana.
11 'E'eme ira kahi akú*pa* 'ahi rena roe ijá 'wama A Nuni Hariha'omo Na A oja mahu. 'Ene Na A kavujaho niho'o teamanimu 'wamana.
12 'Ejume ni'aha kwino Godoni 'Aveni 'ejahae Jesuho nechi ahema va'ana.
13 Hu na'ia mapoka (40) nechi'i hi'eme Setanira roe Hu vena kamana. Hu hanuha nea pu'úmo hi'eme 'ona oji'inapo roe Hu 'ajoahara.

Jesura Najahe 'Ee Tisaiporua Amura Aheramajina
(Matiu 4:12-22; Ruku 4:14-15; 5:1-11)

14 Joniho tipura vaji hi'eme Jesuho Karari roe Godoni vu'a 'waramana.
15 Hu ijá 'iama Vea niapejume ja 'ajoha'inijaho Godi niranavume roana. Joni sisea vwihane are'i kaivo Godoni vu'a mamaa nimai ro'avara 'iamana.
16 'Ejume Jesu Karari rori vai'i kavume Saimaniho 'ee huni 'u'ua Eniturú'o ú*a* vesavi'ina'omo puni namea soha vaji 'oname hijara.
17 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja Na 'ararihie roe Nara ja najahe jara kija'e 'ekuja'ina'e ea ahera'ejakú*na* 'iamana.
18 Pu ni'aha kwino namea puna irecha'i kaivo 'urina Hua'e 'ararihae va'ara.
19 'Ejume Hu toa kajihuni rora kaji vai'i kivume Jepati huni harihija Jemisi huni 'u'ua Joni sisima 'ahi hine puni namea turamana'omo pu ijí hine hwearikara.
20 Hu pu ni'aha kwino 'umenaume oma puna Jepatiho sisima vaji pwehwa pu'úmo irechami'i kaivo pu Hu 'arariha va'ara.

Ea 'Avena Sisei Rosamajina
(Ruku 4:31-37)

21 'Ejume pu va'e Kapeniami usevajaho Sapatia vea'omo Jesuho aruma va'e Sinakoku vaji hine najahana.
22 Hu pu najahume pu hene oja hwa'usahara. Ijihuni maijaho Hu niho'o haruriji'i pu najahana. Areri Sikuraipiepo najahu ja'ina pana.
23 'E'eme ijí Sinakoku vaji ea 'avena sisei ajivi'ini 'urine chirivi'i ijá 'wama
24 Jesu Nasareti orikera 'ú A iraka vetú'ena? 'Ú A núa'e ruaru 'ahaume roane? A ea iraho na nikavu. A Godoni arira maijina 'wamana.
25 Jesura hu 'urarahe ijá 'wama Iruno'a are'i kaivo ariha va'a 'wamana.
26 'Ejume 'avena sisea kajara ea kajaho 'anaa pi'onavume mwe'i nama kuchikuchivuma kavi'i 'avena sisea kajaho eruhi'i ro 'e'ume va'ana.
27 'Ejume ea mapoka oja hwa'usahaume 'urina pira'arame ijá 'wava Ikaho irake? 'Unama maiu'ina harusina'e najuhu. Hu he paraji'ina ijihuni hahi 'avena sisea 'u'o 'waravu'e pu Huni ira hena veju 'wavara.
28 Hu ijá venajihuni vuijaho Karari vaja marako he parajara.

Jesura Ea Mapoka Venaume Maraniajina
(Matiu 8:14-17; Ruku 4:38-41)

29 'Ejume pu Sinakoku are'ika'i Saimani'o Enituru puni sei Jemisi'o Joni pu'úmo va'ara.
30 'E'eme Saimani oni jura paranahijaho atama 'uname haha ohoa re'eme namajaho Hu 'waravume henana.
31 Hu iji 'unama apena 'urijume atama ni'aha kwinu pa'are'eme hu 'urine mataume 'iruma amairia vajihume ijara.
32 Ijí nusirea kajino pu aneja vene atakina 'ee ea ka'ene 'avena sisesapo ajima'ina mapoka'e aherame Jesuni roara.
33 'E'eme ijí nusirea kajino ea ka'ene ara kajino hijujija ijí vwichajiama kajaho niho'o rarene namana.
34 Jesura vejume ea ka'ene atama navi'inijaho atama puna ni'aha kwino pa'arejara. Hu ea ka'ene 'avena siseapo ajima'inijija venaume ni'aha kwino va'ara. Hu 'avena sisesa 'waravume ira pa'wara'i ariha va'ara. Ijihuni maijaho pu Jesu kamareja arihara.

Jesura Karari Vaji Najahajina
(Ruku 4:42-44)

35 Jesuho sú'u vea mai'o aharasama kamino Huhusu 'urine va'e ruha pini ea pa'ajino siporua 'onana.
36 'E'eme Saimaniho napuhwa pu'úmo Hu sama ojara.
37 'Enuva'o pu Hu piuname ijá 'wava Ea mapoka'e A sarama oju 'wavara.
38 Jesu ijá 'iama Roe nú va'e ara 'aho'a mapoka ka'ene ikehuni rori navuji 'u'o Na ira najahuma. Ijihuni maijaho Na ijihuna'e routa 'iamana.
39 'Ejume Hu Karari araka mapoka kajino Sinakoku vaji vu'a najahe 'ee 'avena siseapo ea ajima'iniji sioma ato'arumana.

Jesura Ea Vejume Maranajina
(Matiu 8:1-4; Ruku 5:12-16)

40 'Ejume ea reporosia rukini roe Jesuni una'i nitupari savi'i ijá 'wama A ura rena'amajaho venie na haha maa'e reniama 'wamana.
41 Jesuho niho'o natohwa'e temu'eme ija hahi 'ahi ranavi'i ijá 'wama Na ura reniuna'omo oni hahakaho marana'ena 'wamana.
42 Ni'aha kwinu ijí reporosia kajaho pa'are'eme huni haha maranana.

43 'Ejume Jesu ajira ijá 'wama A viheno! A niho'o ea pina pa'wara'amana!
44 'Enakaivo va'e oni haha pirisiti nahe 'ee Mosisira nitama ka'ene najaha ja'ina'e swasa veje ea mapoka oni reporosia pa'arenajaho hena ka'avara 'wamana.
45 'Enakaivo Hu va'e ea mapoka 'warama ape onajihuna'e Jesu araka mapoka kajaho pa'urahonana kaivo Hu nechi'i rori hi'eme ea mapoka nianaapene Huni roara.

2

Jesura Ea Ajuaravi'ina Vejume Maranajina
(Matiu 9:1-8; Ruku 5:17-26)

1 Ma vea icharu pa'are'eme Jesu kú'o 'uname Kapeniami ari roajaho hejara.
2 'Ejume ea mapoka'e Huni vwichia kajaho ruha itu'ona pa'are'eme Jesuho pu hine ira najahana.
3 'Ejume ea ka'ene irivi'inijaho ea no'ona no'ona ijipo kima apena roara.
4 'Ejume pura 'unama ka'ene apene va'e aruhuna areri parejumakame pu apene kahi ata huri tita napamareja ea irivi'ina kajaho kichiji'i ijino apúsavume arihana.
5 Pu Jesu nimaa roja kaji Hu kimarena irivi'ina kajaho ijá 'wama Nuni harihe oni sisea vwihanae arevu'e pa'arenu 'wamana.
6 'Ejume Sikuraipia 'aho'a pu pu'úmo hijajipo henareja oja vaji vwihaji'i ijá roja.
7 Hu ea ikaho iraka vene ija'ina 'warumo? Hu Godi mataha avanu kaivo Godira Huhusu sisea vwihanúa arehuna rojara.
8 Jesuho pura raka ka'ene vwihajujaho Hu nimarako Huni 'avena vaji henarena ijá 'iama Ja iraka vene oja ija'ina vwihajo? 'iamana.
9 Na ichá'ina'e irivi'inakaho 'wara'ejo? Na huni sisea vwihana are'eju ho Na 'wave 'urina huni kicha apene va'ena?
10 'Enakaivo Ema Puni Harihijaho iki mwe'i emaapuni sisea vwihania arehuni harura apenana.
11 Hu irivi'inijaho ijá 'wama Na a 'waravu. 'Urine oni suha apene ari va'a 'wamana.
12 'Ejume pu ka'eme hu 'urina huni suha apena va'ume ea mapoka kame oja hwa'usahume pu Godi ta'aroha ijá 'wava Nú unenu'u pina ija'ina pakivuri renu 'wavara.

Jesura Rivai 'Umenajina
(Matiu 9:9-13; Ruku 5:27-32)

13 Hu kú'o soha rori va'eme ea mapoka Huni roume Hu hine najahana.
14 Hu ro vai'i kavume Aripiasi oni hariha Rivaiho takisia'e vejuri sei vaji hijume Jesu ijá 'wama A Na 'ararihie roa 'wavume hu 'urine Hu 'ararihae va'ana.
15 Jesuho tisaiporuepo pu'úmo Rivai oni sei 'iruma i'irono hi'eme takisia apeji'ina 'ee ea sisesa mapoka roe pu pu'úmo 'iruma ine 'ee Hu 'ararihaara.
16 Vea ka'ene Sikuraipi Parasi ijipo ka'eme Hu takisia apeji'ina 'ee ea sisea pu'úmo 'iruma ijume pu Huni tisaiporu ijija aporame ijá 'iava Hu iraka vene ea niho'o takisia apeji'ina 'ee ea sisea veji'inijihi pu'úmo 'iruma ino? 'iavara.

17 Jesu ijí henarena ijá 'iama Ea ka'ene atama pa'ajaho pu juketa paura renaura kaivo ea ka'ene atama rukinijipo juketa ura renaura. 'Enajihuna'e Na ea mamaa ijihipuna'e parouta kaivo ea sisei jihipuna'e routa 'iamana.

'Aura Arevuji Rona Apovajina
(Matiu 9:14-17; Ruku 5:33-39)

18 Na'ia pina Joniho 'ee Parasi puni tisaiporu ijija 'aura aremareja hi'eme ea 'ahopo roe Jesuho ijá 'wava Irakijihuna'e Joniho 'ee Parasi puni tisaiporu ijija 'aura are'eju'e oni tisaiporu ijija 'iruma paarevure? 'wavara.

19 Jesu eha vene ijá 'iama 'Unama irakijino parua ka'ene napara samajaho sora save na'eje ea ka'ene ijí i'irono roavajaho 'iruma 'aura areme hi'eja? Parua kajara ijí hi'amajaho pu areri 'iruma 'aura pa'arehuna.

20 'Enakaivo túna'i parua kajaho apena va'e pa'are'eje iji'a pu 'iruma 'aura arehuna 'iamana.

21 Hu ijá 'iama Ei pini huni ateha sahasa napa'amajaho hu maiu'ina pa'uhua anehuna. Hu maiu'ini ane'amajaho ateha kú'o napamareje tita natohwa rehuna.

22 'Enakaivo ei pini 'wainia maiu'ina hanuha sisa sahasa vaji paverimuna. Hu ija'ina'e ve'amajaho napamareje 'wainia kajaho arihuna. Ijihuni hahi 'wainia maiu'ina hanuha sisa maiu'ina vaji verivura.

Sapati Rona Apovajina
(Matiu 12:1-8; Ruku 6:1-5)

23 Jesuho Sapati veijino konesa juari 'uraha va'eme tisaiporuhwapo konesa tuvara.

24 'Ejume Parasiapo Jesu ijá 'wava Ike kiha! Pu iraka vene Jua puni varapi Sapati vei pavehuna ka'ene 'waravajaho vejo? 'wavara.

25 Hu ijá 'iama 'Ú Tevitira pwehwa pu'úmo vea ka'ene matuvume iraka ka'ene venajaho ja vi taha kavare?

26 Apaiatara pirisitia rena hinani veijino Tevitiho pwehwa pu'úmo matuvumakame Godoni sei vaji varapa'omo pirisitiepo pupusu ijura'e 'eka ijajaho ja vi hejare? 'iamana.

27 Sapatijaho ema puna'e venana. 'Enakaivo emaijaho Sapati huna pana.

28 Ijihuni hahi Emaa Puni Harihijaho 'u'o Sapati huni Natohwa.

3

Ea Ija Ajuaravi'iniji Vejume Maranajina
(Matiu 12:9-14; Ruku 6:6-11)

1 Jesu Sinakoku kú'o vai'i kavume ea ka'ene ija ajuaraji'inijaho ijí hinana.

2 'Ejume pu Jesu Sapati vei iraka veja ka'i 'ahiume Hu ea ija ajuaraji'inijaho veje mara'ena 'aho pamara'ena ronareja hina kanavara. Jesu veje maraja kamareje pu nama 'ahiume avajara.

3 Jesu ea ija ajuaraji'inijaho ijá 'wama A 'urina namina roa 'wamana.

4 Jesu pu ijá 'iama 'Ú nú Sapati uneunecha mamaa vehuna ho sisea vehune? Ea ni'ajihuna ho ea 'anie kwamasa'eja 'iavume pu varirareasahe mahina nii ma kame ira pa'waravara.

5 Jesu pu kimajaho Hu oja ajimana kaivo pu Jesu pata'arohajara Hu temumana. 'Ejume Jesu ea ija ajuaraji'iniji ijá 'wama Oni ija ahasirima 'wavume hu ahasirivume maranana.

6 Parasi ijipo Heroti oni kanisoruepo pu'úmo marako'a ma'ahi va'ajime ahuma hina Pu ichá'ina Jesu 'anaa kwahuna'e 'wavara.

Ea Mapoka Karari Soha Rori Ani Renavajina

7 Jesu tisaiporuhwa pu'úmo sohi va'eme ea mapoka Karari ora 'ee Jutia ora Hu 'ararihaara.
8 Ea mapoka Jerusaremi ora Itumea ora Jotani ona kara'i hijura 'ee Taia Saitoni orapo Jesura raka ka'ene venaji hejajaho pu ka'iro roara.
9 Jesu tisaiporuhwaha ijá 'iama Va'ajime sisima kame apena roe ranave na'eje emaapo Na mwavahinami'avajaho Na ijí ajime vahuna 'iamana.
10 Hu ea mapoka veju'e marania jihuni hahi ea puni haha siseijipo Jesu iji 'una'i 'ahiume tacharavara.
11 'Avena siseapo vea ka'ene Jesu kavujaho mwe'i arihi'i A Godoni Hariha 'umejura.
12 'Ejume Jesu pu ira kisi 'waravume Hu ea irana parone 'warahuna 'waramana.

Jesura Ea Iropuropu No'o Pijihajina
(Matiu 10:1-4; Ruku 6:12-16)

13 'Ejume Jesu va kahi huri'a 'ahi va'iro vai'i ea ka'ene Hu ura rejajija 'waravume pu 'urine pu pu'úmo va'ara.
14 'Ejume Hu ea iropu ropu no'o iji pijihe pu pu'úmo 'urahojujija Hu irechamie ea najaha apenohuna.
15 'Ene Hu harura mihe pu 'avena sisea siomahuna.
16 Hu ea iropu ropu no'o 'eka irechamia kajihipuni iha Saimani iha pina Pita 'iamarena
17 Jemisi'o Joni'o Sepati oni harihija Jesu pu ea no'ona kaivo iha nikwinu'ina kaji Poanejisi ahuma 'uriha 'waramana. Ihaka Poanejisina 'wavujihuni maijaho Akúpi 'Anúu Harihija 'wavura.
18 Enituru ho Piripu ho Pataramiu ho Matiu ho Tomasi ho Jemisi ho Aripiasi oni hariha'o Tariasi ho Saimani ho Kenani ora
19 Jutasi Isikariati Jesu niho'o nahamahajina.

Jesune 'Ee Pierisiparu
(Matiu 12:22-32; Ruku 11:14-23; 12:10)

20 'Ejume pu va'e sei 'iruma i'iro ve'eme ea mapoka mapoka kú'o ani rejume pu 'iruma paijara.
21 Ea mapoka 'wamapenonu va'ume ijá 'wava Jesu nanamukúne 'wavajihuna'e Huni ehijijipo va'e ahe'iro va'ara.
22 'Ejume Sikuraipijipo Jerusaremi rena roajivi'i ira'atiji ijá 'iava 'Avena sisea Pierisiparu ka'ene 'avena sisea 'ajoha'inijara Jesu ajivi'ina'omo 'avena sisea kajara Jesu ni'ajahu'ukame ea 'avena sisea ajima'inijija siokunia ato'arumauna 'iavara.
23 Jesu pu 'umenaume Huni roume Hu haa 'warama ijá 'iama Ichái'ina'e Setaniho Setani sioku'ena?
24 Ara ahaama hina 'arahi'i hi'ipisa areri pa'areja'a.
25 Kachi'inapo 'urai'i hi'ipisa pu ahaame hija'a.
26 'Eje Setani oni pwehija 'avena sisea'omo pu pu'úmo 'arahi'i hi'ipisa pu ahaama hinareje pa'areja'a.
27 'Ene ea roe ea ajisima'ori jihuni sei ajima kukua 'eka'iro ro'ipisa hu marako ajisina kajaho kamo'i kaivo ijia huni kukua 'etujaha'a.
28 Heha! Na nimaa ja 'waravu. Na emaa puni sisea mapoka'e vwihanie arehuna. 'Ee sisea niho'o mapoka ani ani'ina ea rona'avajaho Godi vwihanie arehuna.
29 'Enakaivo Godi oni 'Aveniji rona'avajaho Hu pavwihana arehuna kaivo majama eha sisei mahuna 'iamana.

30 Hu ija'ina'e 'warama jihuni maijaho pu ijá 'wava Jesuho 'avena sisei ajivi'ina 'wavara.

Jesuni Oha 'Ee 'U'uhwapo Roajina
(Matiu 12:46-50; Ruku 8:19-21)

31 'E'ejume oaha 'u'uhwa pu'úmo roe ma'ahi nami'i kaivo Hu ro'amarono 'umejara.
32 Ea ka'ene Jesuni rori namijajipo Jesu ijá 'wava Hena! Ohona 'u'uhuana roe ma'ahi A saravu 'wavara.
33 Jesu pu ijá 'iama Nuni ohija 'ee 'u'uhija irahije? 'iamana.
34 Hu 'urina ea ka'ene Huni rori hija kaji kimapenoji'i ijá 'iama Ike kiha! Nuni oha 'u'uhija ikena.
35 Ea irahipo Godoni ira hena veji'inijija Nuni 'u'uhije 'ee Nuni ma'ipija 'ee Nuni oha 'iamana.

4

'Ina 'Oji'inijihuni Haa
(Matiu 13:1-9; Ruku 8:4-8)

1 'Ejume Jesu kú'o va'e soha rori ea najahana. 'E'eme ea mapoka rouma kimarena Hu sisima 'ahi ajima soha toi va hi'eme ea mapoka soha rori hijara.
2 'Ene Hu uneunecha mapoka hai najahe ika'ina'e 'iamana.
3 Heha! Ei pini 'ina 'eka 'o'iro va'ana.
4 'E'eme ika'ina'e renana. 'Ina 'aho'a 'unama ahi arihume ukapo ro ijara.
5 'Ejume 'ina 'aho'a muna 'ahi mwe'a ma'uako namaji arihajija marako riavara kaivo chinuma jojora parejara. Ijihuni maijaho muna 'aha mwe'a ma'uako namana.
6 'E'eme vei 'e'unarena ijaho chinuma jojora pa'ana'omo 'anae sarajara.
7 'Ina 'aho'a ija sisea vaji arihajija riama ajivara kaivo ija sisea ka'ene oma rukina kajipo raorihume siserane 'ina parejara.
8 'Enakaivo 'ina 'aho'a mwe'a mai arihajaho riama marasahe 'ina 'aho'a mapoka (30) rejume 'aho'a mapoka mapoka (60) rejume 'aho'a niho'o mapoka mapoka (100) rejara.
9 Hu ijá 'iama Ea irara areri he'iro ve'amajaho hu ataa apúsa'amana 'iamana.

Haa Kajihuni Maijina
(Matiu 13:10-17; Ruku 8:9-10)

10 Hu tisaiporuhwaha 'ee ea 'aho'a pu'úmo hi'eme pu apoma ijá 'wava Haa ijihuni maa irake 'wavara.
11 Hu ijá 'iama Godoni hema ijihuni maijaho Hu ja mihu kaivo ea 'aho'a pu haaru heju kaivo ijihuni maa paheju.
12 Ijihuna'e pu ka'avajaho pu kahuna kaivo pu maa pavwihajura. Hehunijaho pu hejura kaivo ijihuni maijaho pahejura. Pu ijihuni maiji he'ipisa Godi pu vwihanie areva'a 'iamana.

Jesura 'Ina 'Oji'inijihuni Haiji Nahama 'Waramajina
(Matiu 13:18-23; Ruku 8:11-15)

13 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ú ja haa kajaho pahejo? Ja haa kaji pahe'avajaho 'ú ja ichá'ina haa 'aho'a he'eja?
14 Heha! 'Ina ka'ene ei 'onajaho Godoni Ira.
15 'Ina ka'ene 'unama toi arihajihuni maijaho ea Godoni Ira heju'ukivi'i Godoni Ira puni oja vaji navujaho marako Setanira 'etujihuna.

16 'Ina ka'ene muna 'ahi arihajihuni maijaho ea Godoni Ira marako hene teamanavura.
17 'Enakaivo puni vaja chinuma pasama jihuna'e marako pa'arenuna. Ijihuni maijaho Godoni Irijihuni hahi ea 'ahopo sise'i 'ahiura ho hami pahi'avajaho marako arevura.
18 'Ina ka'ene ijí oma rukini vaji arihajaho ea Godoni Ira hehuna kaivo
19 karokaha vehuniji vwihanune 'ee monia ichá'ina'e 'ekahuna ijí vwihanuna 'ee uneunecha mapoka kima ura rena para'avajara oja vaja rareje Godoni Ira puni oja vaji marako pa'arenuna.
20 'Ina ka'ene mwe'i mai 'ojajaho areri ea Godoni Ira hena pu 'eka oja vaji irechame veju. Ea pina hami (30) venune 'ee ea pina hami hami (60) venune 'ee ea pina niho'o hami hami (100) venuna 'iamana.

Naheha Si'uara Hari Namajina (Ruku 8:16-18)

21 Hu pina ijá 'iama Ea naheha enujaho 'ú hu si'uari vahanamune? 'O suha hari ranamune? Pana hu samaumai ranavu'e hananuna.
22 Uneunecha ka'ene paki'eju vaji navujijahija túna'i samaumaa rehuna. Uneunecha 'aho'a a vahanamiu'e navura'omo túna'i samaumaa rehuna.
23 Ea irara areri he'iro ve'amajaho ataa apúsama he'amana 'iamana.
24 'Ene Hu pina ijá 'iama Ja raka ka'ene he'avajaho vwiha'avara. A 'unama ichá'ina'e ea 'ahi'ama ja'ina'e nikwinu'ina kaja'ina'e a 'u'o hura-hara ija'ina'e 'ahahuna.
25 Ea pina hu 'aho'a na'avajaho 'aho'a 'u'o 'ekuna. 'Eje ea pina huna poku pana'avajaho maho'o 'etujahuna 'iamana.

'Ini Riama Ajimajihuni Haa

26 Hu pina ijá 'iama Godoni arijihuni 'unamijaho areri ika'ina. Ei juasi'i soa samuja'ina.
27 Ea hu soa samare'e hu ro 'urahonujaho matauma onuna kaivo 'unamaka marajujaho hu pahena pakamuna kaivo hu nena 'urina va'eju'e 'urine marasahura.
28 'E'eju'e riama ajima a'a rasamare'e túna'i 'ina rejura.
29 'Enare'e tuma marasahukivi'i ijí mena ijura. Ijihuni maijaho juara savuri veijara roana 'iamana.

Kwava 'Ina Huni Haa (Matiu 13:31-32, 34; Ruku 13:18-19)

30 'Ejume Hu pina ijá 'iama 'Ú Godoni 'unama ichá'ina najahune? 'Ú haa iraki areri Godoni arijihuni 'unamijaho najuhune?
31 Godoni 'unamijaho areri kwava 'ina puna'i ma'u'umaa'omo mwe'i 'ahi 'ojura.
32 'Enakaivo 'ina kají mwe'i vaji 'onavujaho riama icha ni'ima'ura renuna. Anuama ataukavi'i uka roe ajime nesa vene icha'a vaja kaji hijura 'iamana.
33 Hu Godoni vu'a mapoka hai emaapo hehuni ja'ina'e Hu 'waramuna.
34 Hu ea haaru 'waramuna kaivo tisaiporuhwa pu'úmo hine haa kajihuni maijaho najahuna.

Jesura Puura'e 'Waravume Ajuaranajina (Matiu 8:23-27; Ruku 8:22-25)

35 Veaka nikwinu'ina kajihuni nusirei Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Nú karo'i toa ropuna'i va'ukúna 'iamana.

36 'Ejume pu ea mapoka toa rori irechami'i kaivo pu Hu aheme sisima 'ahi ajime toi ropuna'i va'iro vai'i kivajaho sisima 'aho'a pu pu'úmo va'ara.
37 Pu va'eme puura ni'ima'ura hirame toa amenarena sisima kajaho toa itu'o'iro ve'eme
38 Hu sisima vipuna'ija'i ohaha vene ne'eme tisaiporuhwapo saa ijá 'wava Najuhi'inikera A pavwihanú'eje nú kwamasa'eje? 'wavara.
39 'Ejume Hu 'urine ira ajira'e puura 'ee toa kajaho areha 'iamana. 'Ejume ni'aha kwinu Huni ira 'ahi areme 'ee soha mamaa rena namana.
40 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ja rakijihuna'e juvo? 'Ú ja panimaa rojo? 'iamana.
41 'Enakaivo pu niho'o tea junama parajume pu 'wamapenoji'i ijá 'wava Ea irana'omo veju'e puura 'ee soha Huni ira hejare? 'wavara.

5

Jesura Ema 'Avena Sisei Rosavi'ina Siomahajina
(Matiu 8:28-34; Ruku 8:26-39)

1 'Ejume pu soha sue ropuna'i kwaa iha Kerasinisi usevara.
2 Hu sisima vaji ariha ro'eme ea ka'ene 'avena sisei ajivi'inijaho euchi hinuna'omo roe piunamana.
3 Ea kajaho euchi hinuna'omo ea hu niho'o senia areri pakamovura.
4 Na'ia mapoka'e ea kajaho anikuroa 'ee senia kamovujaho hu turama useuna'omo ei pini hua 'ajoahuna areri pana.
5 Hu na'ia veiri'a euchia 'ee huri'a vaji emaavaji'i muna 'eke huni haha puavi'i hinuna.
6 'Ejume hu kahakaro namiji'i Jesu kamarena ninuma roe Huni una'i nitupari samana.
7 Hu ira ajira emaavaji'i ijá 'wama Jesu Godi niho'o Natohwi jihuni Hariha A iraka na veti'ena? Na jarirama 'waravukúne A na pasise'i 'ahi'amana 'wamana.
8 'Avena siseijara 'warama jihuni maijaho Jesura 'avena siseakera eakaho rana'i kaivo 'e'una 'wamajihuna'e 'waramana.
9 'Ejume Hu ijá 'wama Oni iha irane? 'wamana. Hu eha vena ijá 'wama Nuni iha Rijani. Ijihuni maijaho nú 'avena mapoka 'wamana.
10 Hu hina mi'imi'ivi'i Hu kwaa pina pairechamúe va'a 'wamana.
11 Maha mapoka kahe 'iruma iji'i huri'a hari hiju.
12 'Ejume pu mi'imi'ivi'i Hu ijá 'wava A irechamúe nú va'e maha kahehi puni vaji va'a 'wavara.
13 'Ejume Jesu pu irechamiume 'avena sisesa kajija ariha va'e maha ajimaume maha mapoka mapoka (2,000) ni'aha kwinu 'urina ninukujaha va'e rarahi arihe soha vaji niname imwasamiume kwamasahara.
14 Emaa ka'ene maha 'ajohi'inijija kimareja juhaha ninuma va'e ari ora'e 'waramapenojume ea mapoka raka ka'ene renaji ki'i 'ahiume roara.
15 Pu Jesuni roi kavume ea ka'ene 'avena sisei ajivi'inijaho ateha iruhe húmata mara'eme masuani hijuma pu kamareja niho'o tea junamana.
16 Ea ka'ene kavajipo 'avena sisei ajivi'ini jihuni vu'a 'ee maha puni vu'a ni'aha kwino ari ora 'waravara.
17 'Ejume ari ora kajipo aneja vene 'ejahae ijá 'wava A núni kwaa are'i kaivo va'a 'wavara.
18 'Ejume Hu 'urina sisima ajima va'iro vejumakavi'i ea ka'ene 'avena sisei ajivi'ina kajara Hu hu'úmo va'irono 'waramana.

19 Hu tanurahe pava'amarono 'waramana. 'Enakaivo Hu ijá 'wama Ehuapuni va'e raka ka'ene Godira vetae ni'ajahajaho ijá ehuana 'wara'amana 'wamana.
20 'Ejume hu 'urina va'e Tikaparasi Jesura raka ka'ene hua'e vetiajaho ijá najahume pu ea maho'o hena oja niho'o hwa'usahara.

Jairasi Oni 'Apaja 'Ee Napari Jesuni Ateha 'Unamajina (Matiu 9:18-26; Ruku 8:40-56)

21 Sisima 'aha kajino Jesu kú'o sue toa ropuna'i va'eme ea mapoka toa rora kajino nianaa roara.
22 Jairasi Sinakoku kaukara 'ajohi'ina pina'omo roe Jesu kame nitupari satiana.
23 'Ene niho'o 'ejahae ijá 'wama Nuni 'apaja niho'o kwa'iro venu. A huni roe ija 'unave maraje hinama 'wamana.
24 'Ejume Jesu hu hu'úmo va'eme ea mapoka roajime 'unama tanu'urahara.
25 Napara pina juara iropu ropu no'o 'ai vuaravu'e hinuna.
26 'Ejukamare'e hu juketapo na'ia mapoka amairiahura kaivo hu pamaranuna. Hu monia mapoka 'úsia 'imenuna kaivo venahujaho pamarane 'ee niho'o siserana paranuna.
27 Ijá ve'eme napara kajaho hiji'i hejume ea 'ahopo Jesura raka ka'ene venuji 'wavuma henarena 'urina ea vaja kajino 'uraha ruva'uvaume Jesuni túna'i namiji'i Huni ateha 'unamana.
28 Hu ijá rona Na Huni atehake 'una'ujaho sonahi'ena ronana.
29 'E'ikaivo hu ateha Huna kajaho uri 'unama kajino ni'aha kwino 'aa huna kajaho pa'arenana. 'Ejume napara kajaho henajaho huni haha vaja sonanana.
30 Ijá ve'eme Jesuni harura ma'uako pa'arejuma henarena Jesu ta'arohe nia niriapenoji'i aporama ijá 'iama Irara Nuni ateha 'unamane? 'iamana.
31 'Ejume tisaiporu epo ijá 'wava Ea mapoka ani reja kajihipuni vaji A naminana'omo pura 'unaravara. 'Enakaivo A raka vena Irara 'unirimana 'úmo? 'wavara.
32 Jesu kú'o nirie napara ka'ene ateha 'unamajaho samapenonana.
33 Ijá ve'eme ijí napara kajaho henajaho huni haha nisonavuma henarena juma simavi'i ni'aha kwino Jesuni una'i oji'i nahama Jesu 'waramana.
34 Hu napara kajaho ijá 'wama Naparakera a iraka ka'ene nimaa rona ijarahara vejume a maranaana. A sonahaanakúna teamana'eje va'a 'wamana.
35 Hu hina vu'a 'wara'eme ea 'aho'a Sinakoku natohwijihuni sei rena roe ijá 'wava 'Apajuna nikwamana kaivo rakijihuna'e Najahi'ina 'waravi'i hino? 'wavara.
36 'Enakaivo ea kajipuhipo vu'aka 'waravajaho Jesu henarena Hu Sinakoku natohwa ijá 'wama A patea junamana kaivo nimaa ro'amana 'wamana.
37 'Ejume Jesu ea mapoka ruravume hijumakivi'i Pita ho Jemisi ho 'ee 'u'ua huna Jonina'omo ijihi pu'úmo va'ara.
38 'Ejume pu va'e Sinakoku natohwi jihuni sei usevi'i hejume pu niramaruma piraname niho'o natohwa temukavara.
39 'Ejume Hu ijí sei vaji ajima va'arena ijá 'iama Ja raka venare'e niramaruvo? Napaiseakaho pakwamana kaivo hu nenu 'iamana.

40 'Ejume pu ijahume Hu pu ma'ahi irechamiuma va'ara. 'Ejume Jesu Huni tisaiporu no'opisune oaha omaha aherame napaisea kajara namajino va'ara.
41 Jesu napaisea ija 'unavi'i Arameka opuni iri ijá 'wama Tarita Kumi 'wamana. Tarita Kumi ijihuni maijaho napaiseakera 'urina!
42 'Ejume ni'aha kwinu napaisea kajaho 'urina 'urahonana. Napaisea kajaho juara iropu ropu no'o pa'arenana. Ijá vejuma kamarena ea ka'ene ijí hijajaho niho'o natohwa oja hwa'usahara.
43 Jesu pu ajira ijá 'iama Ja ike Nara vejukaho ea 'aho'a pa'wara'avara kaivo napaiseakaho 'iruma i'imaha 'iamana.

6

Jesu Nasareti Vaji Pataarohajina
(Matiu 13:53-58; Ruku 4:16-30)

1 Hu kwaa kajaho arema 'urine Huni kwaa anejijino tisaiporuhwa pu'úmo va'ara.
2 Sapati veijino Hu va'e Sinakoku ea najahana. Ea mapoka sea kajaho ani re'eme Hu 'waramaji pu henareja oja hwa'usahara. Pu ijá 'wava Hura 'waramu kajaho ichi apenane? Hu ichi kamane? Irara Hu nahane? 'Ene ijí unekajihuni harura Hu ichá'ina veno?
3 'Ú Hu kapinita? 'Ú Hu Meri oni Harihe? 'Ú Jemisi 'ee Josisi 'ee Jutasi 'ee Saimani Huni 'u'uhije? 'Ú Huni ma'ipija iki hijo? 'wavara. 'Enajihuna'e pu Jesu pataarohara.
4 Jesu pu ijá 'iama Ea ka'ene poropeti ijihuni araneji hijujija 'ee huni kachi'ina huni amuhija 'ee huni kwai ea ka'ene hijujija huni hura pavejura 'iamana.
5 Kwaa kajaho Huni harura panajahana kaivo ea kwinu kwino atama navajaho Hu ni'aha kwino ija puni haha 'ahi irechavume maraniara.
6 Pu Jesu kamareja panimaa rojajaho Hu niho'o puruva renana. Túna'i Jesu va'e arara kajino ea mapoka najahapene onana.

Jesura Tisaiporua Irechamiume Usema Va'ajina
(Matiu 10:5-15; Ruku 9:1-6)

7 Jesu Huni tisaiporu iropu ropu no'o 'waravume roumakivi'i irechamiume kwaaka mapokakino ea najahapene o'irono no'o no'o va'iro vejumakivi'i Hu Huni harura tisaiporu mihe 'ee 'avena sisea siomahuni harura 'u'o mihana.
8 Hu najaharena ijá 'iama Ja uneunecha mapoka pa'eka'avara kaivo pijuharu 'eka'avara. 'Iruma pa'eke suvaikia pa'eke monia tuja vaji pa'eka'avara.
9 'Enakaivo siripasieru same 'ee ateha no'o pa'eka'avara 'iamana.
10 Hu pu ijá 'iama Ja ara pini useme sea pini aji'avajaho sea kaji hinuva'o ara kaji are'irono are'avara.
11 Ja ara pini va'e pu ja pataarorahe joni vu'a pahe'i 'ahie veja ki'avajaho nijinakúne joni mumora hari túa taireve ariha kimareje ea mapoka hene kimareje ijá 'wahune Ea kajija puni vu'a paheju kamare'e avaju 'wahuna 'iamana.
12 'Ejume pu va'ajime ea najahe pu sisea are'avarono najaho'i va'ara.
13 Pu 'u'o 'avena sisea ajivi'inijaho 'avena siomahe 'ee ea atama navi'inijaho 'werui 'onahuma sonahiara.

Joni Papitisitara Kwamajina
(Matiu 14:1-12; Ruku 9:7-9)

14 Kini Heroti Jesu oni pinana ni'ima'ura rena onajaho hinarena hu ijá
'iama Joni Papitisita kwamana'e hura 'urinana'omo ike harurakaho huni
vaji renu 'iamana.
15 'Ejume ea 'aho'a Hu Iraijana 'wavura. 'Ee ea 'aho'a Hu poropeti pina
'wavura.
16 'Enakaivo Heroti hu henarena ijá 'iama Joni ka'ene nara uroa aha-
tumahujara vukú'o 'urinana 'iamana.
17 Herotiasi oni hahi Herotira huni iri 'waravume Joni kamome tipurai
ranamana. Herotiasiho 'u'uaha Piripu oni napara'e 'wahana.
18 Ijihuni hahi Jonira Heroti ijá 'wama Ara oni 'u'uijihuni napara ka'ene
Herotiasi 'wahajaho areri parenu.
19 'Enajihuna'e Herotiasi Joni'i sena venana. 'Ene hu 'anae kwahuna ura
renana kaivo hu areri parenana.
20 Herotiho Joni juhamana. Ijihuni maijaho hu henajaho hu ea niho'o
mamaa 'ee arira ijihuna'e hu Joni 'ajoahana. Heroti Jonira iraka ka'ene
'waramujaho hu ura he'i 'ahauna kaivo hu hene niho'o natohwa'e haha
henuna.
21 'Ene Herotiasira vea ka'ene ura renaja'ini nitu'eme Heroti nahejari
vea rejume hu 'iruma niho'o mapoka mapoka vene irecha'eme ea kwaa
'ajohi'inijijahija 'ee Heroti oni namikia 'ee Karari opuni ea mama'ina
Heroti oni roara.
22 'Ejume Herotiasi oni 'apaja roe javavume Herotiho ea ka'ene Heroti oni
roajijahija kame niho'o ura rena paranana. 'Ejume Heroti napara kajaho
ijá 'wama A iraki ura rena'amajaho na ijí mahuna 'wamana.
23 Heroti nahama 'warama ijá 'wama Godira na kimuna'omo a iraka ura
rena'amajaho na nuni ara kwaa pwinana'a maho'o a ma'eju 'wamana.
24 'Ejume napara kajara oahoni va'e ijá 'wama Na iraka hu 'warahune?
'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama A Joni Papitisita oni húmata 'uhua miha
'wa'amana 'wamana.
25 Napara kajara vea panisa'ika'i ninuma va'e Heroti ijá 'wama Joni
Papitisita oni húmata tevua 'ahi ranamareje apena ro mi'amana 'wamana.
26 'Ejume Heroti niho'o natohwa temumana. 'Enakaivo hu ea mapoka
puni una'i nahama 'warama jihuna'e hu napara kajaho papataarohana vo
venana.
27 'Ene ni'aha kwinu Hu huni pwea ranama ijá 'wama Va'e Joni oni
húmata 'uhue apena roa 'wamana. 'Ejume pwea kajara va'e tipura ara vaji
Joni oni húmata 'uhuana.
28 Hu tevua 'ahi apena roe napara kaji mahume napara kajara apena va'e
oaha mahana.
29 Joni oni tisaiporu epo henareja roe huni haha apena va'e
kwananavara.

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina
(Matiu 14:13-21; Ruku 9:10-17; Joni 6:1-14)

30 Apasorua kú'o nianae roajime pura raka ka'ene vene 'ee najahajaho
Jesu 'waravara.
31 Hu pu ijá 'iama Ja roajive nú kwaa pina ea pahijujino ma'uako siheria
veja. Ijihuni maijaho ea mapoka roi va'uma kimareja pu 'iruma ihuni vea
parenana.
32 Pu sisima 'ahi ajime kwaa ka'ene ea pahiji'inijino va'ara.

33 Pu vaˈajiˈeme ea nihoˈo mapoka kimareja Jesu sisima ˈahi vaˈume pu mumori ninukujaha arara kaji roe useme hiˈeme Jesu roume piunavara.
34 Jesu roe ˈeˈujiˈi kimajaho nihoˈo temume oja turaˈi ˈahaana. Ijihuni maijaho pu sipi ˈajohiˈina paˈanepo hina ojujaˈinaˈe vejara. ˈEjumakame Hu ijiˈa uneunecha mapoka najahana.
35 Vea ˈoˈiro vaˈeme Huni tisaiporuepo Jesuni rori vaˈareja ijá ˈwava Kwaa ikaho ea paˈana kaivo vea iviamaa nipaˈareˈi venukúna
36 Ea mapoka irechamie ara arakino vaˈajime uneunecha ˈimena ija ˈwavara.
37 Jesu eha vene ijá ˈiama Jara pu uneunecha vajiˈavara ˈiamana. Pu ijá ˈwava ˈÚ nú vaˈe monia mapoka mapoka (200 kina) puretia ˈimenareje pu vajihe iˈeje ˈwavara.
38 Jesu aporama ijá ˈiama Joni puretia icharo navo? Vaˈa kiha ˈiamana. Pu saramapene onu vaˈume ijiˈa ijá ˈwava Iropune ˈee kija noˈona ˈwavara.
39 Jesu ˈwaravume ea mapoka vaˈe karasi ˈahi niku niku hijasavara.
40 Nia ˈahoˈa ea mapokaˈe (100) hijume nia ˈahoˈa ea mapoka (50) hinape ojara.
41 Jesu puretia iropune ˈee kija noˈo ˈeke akúpi ˈahi nia nirii Godoni siporua ˈojiˈi merajahana. ˈEjume puretia tuachame Huni tisaiporu vaji-hume pu ˈeke ea kajaho vajihapene ojara. ˈEne kija kaji ˈuˈo ijaˈina venana.
42 ˈEjume pu ijume tea hianavara.
43 ˈEjume puretia ˈee kija pwina kaˈene navajaho nianae katija iropu ropu noˈo vejume itusahara.
44 Parua kaˈene puretia kaji ijajijahija ea mapoka (5,000).

Jesura Toa ˈAhi Namina Vaˈajina (Matiu 14:22-33; Joni 6:15-21)

45 Hu Huni tisaiporu ijá ˈiama Ja marako sisima vaˈajimareje kami toi ropunaˈi ara iha Petasaita vaˈeje Na ea irechamiˈi kaivo vuˈejukúna ˈiamana.
46 Hu ea ˈajorame irechamiuma vaˈumakiviˈi va kahi huriˈi hine siporua ˈonana.
47 Vea nusireˈejuˈe sisima soha riri naˈejuˈe Jesu Huhusu kari amari hinana.
48 Hu kimajaho sisima veje vahuni ˈunamijaho pu puruva renana. ˈEjume asiasia ijiki ninaˈeje ijikari vahunijaho areri parenana. Nitunituhi puni roˈi ˈahaume Hu toi ˈahi roana. ˈEnarena Hu pakiviˈi asitahu jaˈina venana.
49 Vea kaˈene pu kavume Hu soha ˈahi namina roajaho pu vwihajajaho ˈavena sisea raka ˈwaˈikaˈi emaavajara.
50 Pu ea mapoka Hu kame nihoˈo tea junava jihunaˈe Hu marako ijá ˈiama Naranakúne masuani hiˈi kaivo juvujaho areha ˈiamana.
51 ˈEjume Hu roe ijí sisima vaji ajiˈeme asiasia kaˈene hwasihajaho paˈarejume pu oja nihoˈo hwaˈusahaˈeme hina vwihajara.
52 Puni oja kaisini jihunaˈe Hura puretia kaˈene tuachama vajiha jihuni maijaho pu nihoˈo pahena pakavara.

Jesura Kenesareti Atama Rukina Vejume Maranajina (Matiu 14:34-36)

53 Pu toa ropunaˈi vaˈe Kenesareti useme sisima puna anika vena hijara.
54 Pu sisima vaji rena rarihumakiviˈi ea mapoka kajija marako Hu samai kavara.

55 'Ejume ni'aha kwino arara kajino ninukujaha va'ajime atakina kichame Jesura hinujihija kichiji'i irechavara. Kwaaka mapoka kajino Hu va'ujaho pu nijaimaru vejura.
56 'Ejume Hura ara mama'ina ma'u'umai ara rora kajino ea atakina 'eka roe maketi tinia irechavi'i Huni ateha uri 'unahuniji jarima 'waravara. 'Ejume ea mapoka Hu ateha uriji 'unavajaho sonahiara.

7

Emahwapuni Tamana Najahajina
(Matiu 15:1-9)

1 Parasi 'ee Sikuraipi ijihi pu'úmo ahuma Jerusaremi rena Jesuni roara.
2 'Ejume Huni tisaiporu kivume ija paso'i kaivo hina 'iruma ijara.
3 Parasi 'ee Jua mapoka emahwapuni tamana'omo pu ija so'avajiana kaivo paso'avajija 'iruma paijura.
4 Pu vea ka'ene maketi rena roujaho pu 'iruma paijura kaivo ija somare'e iji'a ijura. 'Ene pu sahwapuni tamana ijí venare'e puni tevua some si'uara some 'ee kapusia some ijá vejura.
5 Parasi 'ee Sikuraipiepo Jesu apome ijá 'wava Rakijihuna'e tisaipuruhuana ema tamapo vejuja'ina pavejure? Pu 'iruma i'i vejujaho ija paso'i kaivo maijura 'wavara.
6 Hu eha vena ijá 'iama Ja niho'o ira'asima'ura Aisea nitama heha 'ahi ja rona ija'ina 'waramana. Aisea ijá 'iama
Ea kijahija iraru hohovura kaivo oja punijaho ani va'ura.
7 Pu mairiji Na ta'arorihura kaivo pu Nuni tamana ura pave'i 'ahiura 'iamana.
8 Pu vwihajujaho emaa puni tamanijaho Godoni tamana 'wa'i kaivo ijí ea najahura 'iamana.
9 'Ene Hu pu pina ijá 'iama Ja Godoni tamanijaho ani rana'i kaivo joni tamanijino ea najahura.
10 Mosisi nitama ijá 'iama Ohune'o omune'o puni hura veti'amana. Ea irara oahe'o omahe'o siripa'amajaho hu 'anaa kwa'amana 'iamana.
11 'Enakaivo ja ani najaha ijá 'wava Ea pini unenu'u pina na'eje Godoni katua i'i kaivo omahe'o oahe'o pani'ajihareje mi'amajaho ja ijaho mamaa 'wahuna 'iavara.
12 Ja ija'ina 'warava jihuna'e ja hu ruha pa'aremahu'e omahe'o oahe'o puni unenua 'aho'a pavenu.
13 Ja ija'ina najahujaho Godoni ira 'uhu'i kaivo joni tamana ranavu. Uneunecha mapoka iviamaa ja vejuja'ina 'iamana.

Uneunecha Ka'ene Veju'e Emahuni Kara Siseranujina
(Matiu 15:10-20)

14 Hu kú'o ea mapoka 'umenaume Huni rouma ijá 'iama Nuni vu'a hena vwiha'avara.
15 Ea uneunecha samai rena vaji va'ujipo veju'e hu siserahuna pana kaivo huni vaji rena roa usevujara veju'e hu sisea renuna.
16 Ea irara areri he'iro ve'amajaho ataa apúsa'amana 'iamana.
17 Jesu eaka mapoka kajaho irechami'i kaivo sei vaji va'ume tisaiporuepo haa ijihuni maijaho apovara.
18 Hu aporama ijá 'iama 'Ú ja 'u'o pahejo? 'Ú ja pahena pakavujaho ea uneunecha samai rena vaji va'ujipo veju'e hu siserahuna pane?

19 Ijihuni maijaho 'iruma ijujaho oja vaja pava'una kaivo tei vaji va'una. 'Ena'omo túna'i va'e tiheju'e pa'arenuna. 'Enajihuna'e 'iruma mapoka niho'o mamaa 'iamana
20 Hu ijá 'iama Irakijara emaapuni vaji rena roa usevujara veju'e hu sisea renuna.
21 Ijihuni maijaho uneunecha mapoka sisea oja vaji navujihuna'e ijí sisea vwiha'eju'e oja 'urinau'ukamare'e napara turame 'asúra aheramone ea 'ania kwamasahe
22 nesa apene ea pipuni uneunecha ki'eje ituname uneunecha sisea vene pisivie majikari karokaha vehuna vwihanune nia sisea kime jarika orahone ira'atiji namahe ira'ata vene jarika rene 'uraha ojura.
23 'Ene ike mapoka sisea kaji oja vaji rena roa usevujara veju'e ea sisea rejura 'iamana.

Sairopinisia Naparijihuni Nimai Roijina (Matiu 15:21-28)

24 Jesu kwaa kajaho are'i kaivo Taia opuni kwai va'ana. Hu ijí va'e sei pini ajime Hu ura ea paka'avarono venana kaivo ijí tanuhuni 'unama pa'ana.
25 'E'eme patetapa'a napara pipuni 'apaja 'u'ua 'avena sisei ajivi'ina'omo Jesu henarena Huni una'i mwe'i 'onana.
26 Napara kajaho Jenitaru Sairopinisia ora. Hu jarima ijá 'wama Nuni 'apaja 'avena sisea ajivi'inakúne A 'avena sisea tasioma pi'onamaha 'wamana.
27 'Ene Hu ijá 'wama Marako sesamai 'iruma vajihe pu ine tú'avara. Sesamaa puni 'iruma pwina 'eka va'e 'ua vajihuna niho'o areria pa'ana 'wamana.
28 Napara kajara Hu eha vene ijá 'wama I'a. Natohwe 'Ua 'u'o teporu hara sesamaa puni 'iruma túa ijura 'wamana.
29 Hu ijá 'wama A ijá 'warima jihuna'e oni 'apaja 'avena sisea ariha va'ana 'wamana.
30 Napara kajaho huni sei va'i kavume 'apajaha 'avena sisea ka'ene ajimajaho ariha va'eme mamaa nenana.

Jesura Ataa 'Ee Ira Pa'ana'e Vejume Maranajina

31 Jesu kú'o 'urine kwaa iha Taia are'i kaivo Saitani 'e'une va'e Karari Tikaparasi vaji va'ana.
32 'Ejume ea 'ahopo ea ira hami pa'waravi'iniji'o ataa pa'areji'iniji'o aherame Jesuni va'ara. Pu 'ejahae ijá 'wava Oni ija huni húmata 'ahi ranama 'wavara.
33 'Ejume Jesura ea mapoka kajija irechami'i kaivo ahema 'urina va'e ani hiji'i Huni ijijino ea kajihuni ataa vajijino ronu ronu irechame 'ee kú'o Huni cheriji 'ene ea kajihuni mitari 'ahi tanihana.
34 'E'ika'i Hu nia akúpi 'ahi nirie siporua 'oji'i ijá 'wama Epata 'wamana. Epata ijihuni maijaho jara'usaha.
35 'E'eme ni'aha kwino huni ataa mitara jaraume marajume ira hami 'waramana.
36 'Ejume Hu ira kisina ijá 'iama Nara iraka ka'ene vejujaho ja ea pa'wara'avara. Hu 'waramajaho pu ira tuma'i kaivo kehi kehi 'waravara.
37 Pu oja niho'o hwa'usaha'eme ijá 'wava Hu uneunecha mapoka mapoka hami ve paranu. 'Ene Hu ea ataa pa'ana venau'e vu'a hene 'ee ira pa'waravi'inijija venau'e ira 'waravu 'wavara.

8

Jesura Ea Mapoka (4,000) Túasamahajina (Matiu 15:32-39)

1 Kúˈo ijipini ea mapoka vaˈe ahuma hijara kaivo pura ˈiruma kaˈene ihunijaho paˈana. ˈEjume Jesu Huni tisaiporu ˈumenaume rouma ijá ˈiama
2 Ea kaˈene nú puˈúmo hijukaho hiˈeme naˈia noˈopisu paˈarejara kaivo ˈiruma kaˈene pu ihunijaho paˈajihunaˈe Na punijihunaˈe temuka apeju.
3 Ea ˈahoˈa kwaa jojori rena roajihuni hahi Na irechamie vaˈavajaho pu vaˈe vwamu toi matunave kwamasaˈeja ˈiamana.
4 Tisaiporuepo Jesu eha vena ijá ˈwava Kwaakaho ˈiruma paˈane ˈimejuri tinia paˈajihunaˈe nú ichihi ˈiruma ˈeke eakaho areri vajihe iˈeja ˈwavara.
5 Jesu aporame ijá ˈiama Puretia icharo navo? ˈiavume pu ijá ˈwava Iropu noˈo navu ˈwavara.
6 Hu ea mapoka kajaho ˈwaravume mweˈi hijasavara. Hu puretia iropu noˈo ˈeke siporua ˈone teimani ˈwaˈi kaivo ijiˈa tuachame Huni tisaiporua vajihume pu ˈeke ea mapoka kajaho ijá vajihapenojara.
7 ˈEjume kija kwinu kwino navaraˈomo Hu ˈeke ijí ˈuˈo siporua ˈona teimani ˈwaˈi kaivo ˈwaravume ˈeke ea mapoka vajihara.
8 ˈEjume ea mapoka kajaho ina tea hianavumakiviˈi puretia paijiˈinijaho ˈeka katija iropu noˈo vejume ituˈoˈujume irechavara.
9 ˈEnakaivo ea mapoka mapoka (4,000) ijaraˈomo irechamiume vaˈara.
10 ˈEjumakaviˈi Hu tisaiporuhwa puˈúmo sisima ˈahi ajime Taramanuta opuni kwai vaˈara.

Ea Areri Pavejuji Veje Kaˈi ˈAhiume Miˈimiˈivajina (Matiu 16:1-4)

11 Parasiapo roajime Jesui ninakarame vena kaˈi ˈahiume ijá ˈwava A aacha pina akúpi ˈahi najuha kavava ˈwavara.
12 Jesu oja areri pareˈeme ijá ˈiama Ea iviamaa urijakihija rakijihunaˈe aacha pina veje kaˈi ˈahiuˈe ˈwarivu? Na nimaa nimaa ja ˈwaravu Na aacha pina niho'o ea kaˈene iviamaa urijakihija panajahuna ˈiamana.
13 Hu pu irechamiˈikaˈi ˈurine sisima ajime toa ropunaˈi vaˈana.

Parasi ˈEe Heroti Oni Isitijina (Matiu 16:5-12)

14 ˈEjume tisaiporu harava runamiˈeme paˈeki kaivo kwinuˈwi apena sisima vaji ranama roara.
15 Jesu pu nahama ˈwarama ijá ˈiama Ja hami hena kaha. Parasi puni isitia ˈee Heroti oni isitia hami kiˈavara.
16 Pu ˈurine piraˈarame apenojiˈi ijá ˈwava Hu ijaˈina ˈwarumu ijihuni maijaho nú puretia paˈana rone ˈwarumu ˈwavara.
17 Pura ˈwava kaji Jesu henarena aporama ijá ˈiama Ja irakijihunaˈe nú puretia paˈana ˈwame piraˈaravo? Na ˈwaravujaho ˈú ja pahejo? ˈÚ ja hami pavwihajo? ˈÚ joni oja majaa kaisina rena navo?
18 Ja nia rukina vo pakivo? Ja ataa rukina vo pahejo? Ja ira kaˈene kivajaho pavwihajo?
19 Vea kaˈene Na puretia iropu tuachavumakame ea mapoka mapoka (5,000) ijajaho ja vi vwihajo? Ea puretia ijuma tuaˈeme puretia pwinanaˈa kaˈene navajaho katija icharo vejume itusahare? ˈiamana. ˈEjume pu eha vena ijá ˈwava Iropu ropu noˈona ˈwavara.

20 Vea ka'ene Na puretia iropu no'o tuachame vajihume ea mapoka mapoka (4,000) ijajaho katija icharo pwinana vejume itusahare? 'iamana. 'Ejume pu eha vena ijá 'wava Iropu no'ona 'wavara.
21 'Ejume Hu ijá 'iama Ja majama pavwihaju 'iamana.

Jesura Petasaita Ora Nia Pa'aji Vejume Maranajina

22 Pu Petasaitai ro'eme ea 'ahopo ea pina nia supavi'inijaho apena roe 'ejahae Huni iji 'una'amarono 'waravara.
23 'Ejume Jesu huni ija 'unavume apene ari uri va'ana. Hu cheri nia 'ahi pisoti'i kaivo ija nia 'ahi ranama ijá 'wama A uneunecha vikimo 'wamana.
24 Hu nia ahasirime nirie ijá 'wama Na ea kivujaho icha puna'i 'urahoju 'wamana.
25 Jesu kú'o Huni ija ea kajihuni nia 'ahi irechavume hu nia niriajaho marane ea nia hami kimana.
26 'Ejume Hu huni sei va'umakavi'i ijá 'wama A ara vaja pavahuna 'wamana.

Pitara Jesu Rona 'Waramajina (Matiu 16:13-20; Ruku 9:18-21)

27 Jesu Huni tisaiporu pu'úmo va'e ara iha Sesaria Piripai va'iro vai'i Jesu Huni tisaiporu aporama ijá 'iama Ea pu vwihajujaho Na rarane 'wavure? 'iamana.
28 Pu eha vena ijá 'wava Ea 'ahopo vwihajujaho A Joni Papitisita 'wavu'e 'ahopo vwihajujaho A Iraija 'wavu'e 'ahopo vwihajujaho A poropeti pina rojura 'wavara.
29 'Ejume Jesu ijá 'iama 'Enakaivo ja vwihajujaho Na rarane? 'iamana. 'Ejume Pita ijá 'wama A Kerisona 'wamana.
30 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja ijaho ea pa'wa'avara 'iamana.

Jesura Ahia Apene 'Ee Kwahuniji Rona 'Waramajina (Matiu 16:21-28; Ruku 9:22-27)

31 Jesu Huni tisaiporu najaha ijá 'iama Ea mai'o Emaa Puni Harihijaho 'unama sisesa ani ani'ina 'ahahuna. 'Ene emakina 'ee pirisiti 'ee Sikuraipijipo pataarohuna. 'Ene pu Hu 'anae kwahuna kaivo na'ia no'opisu pa'are'eje kú'o 'urihuna 'iamana.
32 Hu samaumai najahumakame Pita Jesu ahema ro va'e 'urarahana.
33 Hu ta'arohe Pita túchaha'ika'i Huni tisaiporu kivi'i Pita 'uraraha ijá 'wama Setani, Nuni túna'i ruva'a! Oni vwihijaho Godoni vwiha pana kaivo ema puni vwiha 'wamana.
34 Jesu ea mapoka 'umenaume roe Huni tisaiporu pu'úmo Huni nini ahuma hijumakivi'i Jesu ijá 'iama Ja ea pini Nuni túna'i ro'i ve'amajaho huni ojijihuni urijaho maka'ika'i huni korosi tapane Nuni túna'i 'ararihie ro'ama.
35 Ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji Nunijihuna'e Godoni vu'a maa maiu'ini jihuna'e ranamajaho hu huni hia 'unanahuna.
36 Ei pini uneunecha ka'ene mwe'a kakehunijaho huna rerana'eje hia nimaa nimaiji asina'ipisa hu mamaa iraka apeja'e?
37 'Ene ea iraka vejujihuna'e majama hihuna asinahune?
38 Ea mapoka ka'ene iviamaa iki hijukija Godi pataarohe 'ee sisea 'unama ani ani veji'i hiju. Ea irara Nunijihuna'e Na pataarorihe 'ee Nuni ira pataaro'amajaho vea ka'ene Ema Puni Harihijara 'ona oji'ina arimaa 'ee Amoni hanaji'iniji'i ro'amajaho hu 'u'o pataarohuna.

9

1 Jesu ijá 'iama Na nimaa nimaa 'waravu. Ea 'aho'a ike namijukija pu marako'a Godira haruriji'i 'ajoha'i roa kamareja'e túna'i kwamasahuna 'iamana.

Ta'arohe Ani'ina Renajina
(Matiu 17:1-13; Ruku 9:28-36)

2 Vea iropu kwino pa'are'eme Jesura Pitane Jemisine Jonine ijá aherama va'e huri'i ajima va'ume pu Huni haha kavajaho ta'arohe ani'ina renana.

3 Huni atehijija ahaniha sajasa'imaa rejara. Ei pini mwe'i súhui sovu'e rejuja'ina pa'ana.

4 Ija'ina re'eme Iraija'o Mosisi'o Jesu pu'úmo hina vu'a 'wavara.

5 Pita 'urina Jesu ijá 'wama Najuhi'ine mamaa vene nú ja pu'úmo hiju. Nú joni sosura ara venahuna. Pina Ona vene pina Mosisi ona vene pina Iraija ona vehuna 'wamana.

6 Pu tea junava jihuna'e hu puruva re'eme ija'ina 'waramana.

7 'Imitia satu'uri'eme ira 'imiti vaji ijá 'iama Ikaho Nuni Hariha Na Hu oja mahu. 'Enajihuna'e Huni ira he'avara 'iamana.

8 Ni'aha kwinu ijá re'eme nia niriapenojajaho ea 'aho'a paki'eme Jesu Huhusu kavara.

9 Pu huri'i rene ariha roi'i Jesu ijá 'iama Ja iraka ka'ene kavajaho ea pa'wara'avara kaivo Ema Puni Harihijara kwamareje kú'o 'uri'eje iji'a 'wara'avara.

10 Hura 'waramajaho pu hena puni vaji irechavara kaivo pu hina kwama 'urihuni jihuni maijaho irake 'wamareje pu pira'aravi'i hijara.

11 Pu Jesu apoma ijá 'wava Irakijihuna'e Sikuraipiepo 'waravajaho Iraija marako rohuna 'wavara.

12 Jesu ijá 'iama Nimaa Iraija nimarako roare'e 'unama arira amairiu. Irakijihuna'e nitama Godoni heha 'ahi venarena ijá 'iama
Ema Puni Harihijaho sise'i 'ahaareje Hu niho'o ura parenahuna 'iamana.

13 'Enakaivo Na ja 'waravu Iraija niroana kaivo pu iraka sise'i 'aha'i vejajaho pu vejara'omo heha 'ahi ija'ina namu 'iamana.

Jesura Paruisea Ka'ene 'Avena Sisei Rosamaji Vejume Maranajina
(Matiu 17:14-21; Ruku 9:37-43)

14 Jesu 'urina tisaiporuhwa puni roarena ru'e'uji'i ea mapoka ahuma hi'eme kivume Sikuraipijijahija hina Jesuni tisaiporu epu'úmo ninakaravi'i hijara.

15 'E'eme ea mapoka kajijahija Jesu kame tatovi'i ninuma va'e ija apena 'ajovara.

16 Jesura Sikuraipijija aporama ijá 'iama Ja raka pu pu'úmo ninakaravi'i hijo? 'iamana.

17 'Ejume ea mapoka puni vaja kajino ei pini ijá 'wama Najuhi'ina na nuni hariha Oni apena roujihuni maijaho 'avena sisea ajimarena ira pa'arena jihuna'e apena routa.

18 Ichihi chihi 'avena sisea kajara ajimujaho 'unamapena mwe'i ranavu'e irasapa ani rene upaja nii'i haha tanuka ape'asahe haha kaisima'ura renuna. Na Oni tisaiporujija 'warave 'avena sisea 'ararihihunijaho areri parenu 'wamana.

19 Jesu ijá 'iama Ja iviama ike 'urina hijukija niho'o panimaa roji'ina. 'Ú Na na'ia icharu ja pu'úmo hijo? Na na'ia icharo masuani ja pu'úmo hina apena route? Sesamaa kajaho ahema Nuni roha 'iamana.

20 'Ejume pu sesamaa kajaho aheme Huni roume 'avena kajara Jesu kamarena sesamaa kajaho apena pi'onavume mwe'i 'ona kuchíkuchivi'i ira sapa ani renana.
21 Jesu omaha apoma ijá 'wama Na'ia icharo ija'ina renane? 'wamana. Omahi ijá 'wama Nitamatama sesamu'uru nija'ina renana.
22 Na'ia mapoka'e 'avena sisea kajarahara 'unama pi'onavu'e veni rene 'ee toi 'ona kwa'amarono venuna. A areri rene 'ee temuka'amajaho ni'ajúhe veje mara'amana 'wamana.
23 Jesu hu ijá 'wama A nimaa ro'amajaho arerina. Ea irara nimaa ro'amajaho uneunecha ani ani'ina hununaa areri rehuna 'wamana.
24 'Ejume sesamaa kajihuni omijara 'urina ijá 'wama Na nimaa rojukúne na nimaa parojujaho ni'aji'amana 'wamana.
25 Jesu ki'eme ea mapoka ka'ene hina vu'a heja kajipuhipo nianaa apene ronuronu roajivuma kivi'i Jesu 'avena sisea kajaho 'urarahi'i ijá 'wama 'Avena sisea ka'ene ira pa'a ataa pa'akera ariha va'amana kaivo a túna'i kú'o pa'unama ro'amana 'wamana.
26 'Ejume 'avena sisea kajaho kú'o emaavaji'i sesamaa kajaho apene pi'onamana. Iji'a ijá venarena are'i kaivo hu va'ana. Sesamaa kajaho kwamuja'ina rejume ea mapoka ijá 'wava Hu nikwamana 'wavara.
27 Jesu sesamaa kajaho iji 'unamapena 'urijume 'urina naminana.
28 'Ejume Jesu sei va'e tisaiporuhwa pu'úmo pupusu hiji'i pu Hu ijá 'wava Irakijihuna'e 'avena sisea kajaho nú areri patasiomahare? 'wavara.
29 Jesu eha vene ijá 'iama 'Avena sisea ija'ina siomahunijaho 'unama nikwinu'wi siporui reje siomahuna 'iamana.

Jesura Kwama 'Urihuniji Rona 'Waramajina

30 Pu kwaa kajaho are'i kaivo 'urina Karari vaji usema va'ara. Kwaa ka'ene Hura hinuji erapo kame hehunijaho Hu ura parenana.
31 Ijihuni maijaho Hu tisaipuruhwaha najaharena
Noinijá 'iama Emaa Puni Harihijaho ea 'ahopo apene ea 'aho'a mihe pu Hu 'anaa kwamareje vea no'opisu mwe'i vaji namareje kú'o 'urihuna 'iamana.
32 'Enakaivo Hu pu 'warama jihuni maijaho pahenareja pu Hu apohunijaho junavume paapovara.

Irara Natohwane?
(Matiu 18:1-5; Ruku 9:46-48)

33 Pu 'urine Kapeniami va'ajime Hu sei vaji hi'i kaivo Hu pu aporama ijá 'iama Ja vwama toi roajaho iraka 'wamapena roare? 'iamana.
34 'Enakaivo pu eha pa'warava jihuni maijaho pu 'unama toi pira'aramareja Irara natohwana 'wavajihuna'e eha pa'wavara.
35 'Ejume Jesu asuma hi'i kaivo tisaiporuhwaha iropu ropu no'o 'umenauma roumakivi'i ijá 'iama Ea irara amura re'i ve'amajaho hu túchamai rehune 'ee 'eka mapoki jihipuni pwea rehuna 'iamana.
36 Jesu sesamaa pina 'waravume puni una'i namijumakavi'i Hu ija haha 'unavi'i ijá 'iama
37 Ea irara sesamaa ija'ina Nuni iha 'ahi ni'aja'amajaho hu Na ni'ajihe avahuna. Ea irara Na apeni'amajaho hu nimaa Godi ka'ene ranamiume Na roaji ape'ena 'iamana.

Ea Irara Nú Pu'úmo Paninakaramujaho Hu Núna
(Ruku 9:49-50)

38 Joni Jesu ijá 'wama Najuhi'ine nú ea pina kavume hu Oni ihi 'urahi'i
'avena sisea siomahume kavara. Hu núni pwina pa'ajihuna'e nú hu
roturahara.
39 'Enakaivo Jesu ijá 'iama Ja hu parotura'avara. Ea irara Nuni ihi 'urahi'i
mamaa ve'amajaho hu túna'i Nununa'i sisea pa'wara'ena.
40 Ea irara nú pu'úmo paninakaramujaho hu núni ea.
41 Ea irara a Keriso onijihuna'e kapusi toa 'e ma'amajaho Na nimaa
nimaa 'waravu hu huni ea paasinahuna.

Sisea Ve'avarono Vena Kivujina
(Matiu 18:6-9; Ruku 17:1-2)

42 Sesamaa pini Na nimaa ro'eje ei pini sisei veje hu nimaa ro'amaji
are'amajaho maijaho ja aji apene muna ahisima'uri huni oroi vevahame
soha vaji pi'onave o'ipisa ja mamaa veja'a.
43 Oni iji veje a Godoni 'unama pataaro'amajaho a 'uhuna'amana.
Maijaho a ija rona kwinu apene hia mamaa apehuna kaivo ija no'ohe'i
re'amajaho veni renuni kwaa ka'ene vena pa'utarotisavi'ini ijino va'ena.
44 Ara kajaho hucha pakwamasahi'ine 'ee vena pa'utarotisavi'ina.
45 Oni mumori veje a Godoni 'unama pataaro'amajaho 'uhuna'amana.
Maijaho a mumora kwinu apene hia mamaa apehuna kaivo mumora
no'ohe'i re'amajaho veni renuni kwaa ka'ene vena pa'utarotisavi'ina ijino
va'ena.
46 Ara kajaho hucha pakwamasahi'ine 'ee vena pa'utarotisavi'ina.
47 Oni nii veje a Godoni 'unama pataaro'amajaho a oni nia 'anae
supa'amana. Maijaho a nia kwinu apene hia mamaa apehuna kaivo nia
no'ohe'i re'amajaho veni rehuni kwaa ka'ene vena pa'utarotisavi'ina ijino
va'ena.
48 Ara kajaho hucha pakwamasahi'ine 'ee vena pa'utarotisavi'ina.
49 Godi ea mapoka veni vena kihuna.
50 Misa mamaa kaivo misa kajihuni vweijara pa'are'ipisa 'ú nú ichá'ina
veje kú'o vwea reja'e? Emaa misa puna'i vwea rukina re'avajaho ja joni oja
hami 'ajohe 'unama maa vejajihuna'e ja ea mapoka pu'úmo hami hihuna.

10

Jesura Parua Napara Ranaravuji Najahajina
(Matiu 19:1-12; Ruku 16:18)

1 Jesu kwaa kajaho are'i kaivo 'urina Jotani 'ona kara'i Jutia va'ana. Ea
mapoka kú'o nianaa Huni roume Hu najahu ja'ina'e najahana.
2 'Ejume Parasipo Jesuni roe vena ka'i 'ahiume apoma ijá 'wava Ei pini
napara huna rana'ipisa areri reja'e? 'wavara.
3 Hu eha vene aporame ijá 'iama Mosisi hu ja raka vehuna 'waramane?
'iamana.
4 Pu ijá 'wava
Mosisira 'warumajaho ea napara ranahuna asura ve ma'i kaivo ranave
vahuna'e 'warumana 'wavara.
5 'Enakaivo Jesu ijá 'iama Hu nitama heha 'ahi ija'ina 'warama jihuni
maijaho joni oja kisima'uri jihuna'e hu venana.
6 'Enakaivo nitama anejijaho Godira uneunecha mapoka vene 'ee parua
vene 'ee napara venana.
7-8 Ijihuni hahi parui napara 'wa'amajaho opwaha irechami'i kaivo pu
no'o nikwino rehuna.
9 Godi raka ka'ene ihenamiajaho ea pina patura'amana 'iamana.

10 Pu kúˈo sei vaji vaˈajimareja huni tisaiporu ijí vuˈa kajaho apovara.
11 ˈEjume Hu ijá ˈiama Parua irara huni napara ranaˈi kaivo napara pini ˈwaˈamajaho hu huni napara kaˈene amuriji nihoˈo siseˈi ˈahaa avahuna.
12 Napara irara huni parua ranaˈi kaivo parua pina veˈamajaho hu nihoˈo siseˈi ˈahaa avahuna ˈiamana.

Jesura Sesamaa Merajihajina
(Matiu 19:13-15; Ruku 18:15-17)

13 ˈEjume ea ˈahoˈa sesamaa ˈeka Jesuni roume Hu iji ˈunirame merajiˈiro venana kaivo tisaiporuepo ea kajija ˈurarahara.
14 Jesu kimarena nihoˈo sevuma ijá ˈiama Sesamaa paroturiˈavara kaivo makiˈeje Nuni roˈavara. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ea kaˈene sesamaa punaˈi vejujihipuni ara.
15 Na nimaa ja ˈwaravo. Ea irara Godoni ariji sesamaa punaˈi paapeˈamajaho hu ijaho pavahuna ˈiamana.
16 ˈEnarena Hu sesamaa kajaho mwachame Huni ija puni haha ˈahi irechaviˈi merajihana.

Ea Uneunecha Rukimaˈurijina
(Matiu 19:16-30; Ruku 18:18-30)

17 Jesu vaˈi ˈahauma vaˈeme ea pina ninuma roajino Huni unaˈi nitupari saˈi kaivo apoma ijá ˈwama Najuhiˈina Mamaaˈe na icháˈinaˈe vene majama hihunijaho apeˈejo? ˈwamana.
18 Jesu ijá ˈwama Irakijihunaˈe a Na mamaa ˈwimo? Eaka mapokakaho mamaa pana kaivo nikwino Godira mamaa.
19 A Godoni tamana nihenuna. A ea paˈanaa kwaˈamana ˈee a napara paturaˈamana. A nesa paapeˈamana. A ea pina panamaˈamana. Ohuna omuna ijihipuni hura veˈamana ˈwamana.
20 ˈEjume hu ijá ˈwama Najuhiˈine na nitama sesamuˈuru rene tamana kajaho hami venapena routa ˈwamana.
21 ˈEnakaivo Jesu hu kamajaho Hu oja mahe ijá ˈwama A unenuˈu pina kwino maiˈo areri paˈana. A vaˈe oni uneunecha mapoka ˈeke ˈimenarejaˈe monia ona ˈeke ea uneunecha paˈaji vajihakame oni eha maa akúpi ˈahi naˈeje roe Na ˈararihiˈamana ˈwamana.
22 Hu ijí henajaho nihoˈo temume oja turaˈi ˈahaˈeme vaˈana. Ijihuni maijaho hu uneunecha mapoka rukina.
23 ˈEˈeme Jesu niriapenojiˈi Huni tisaiporua kima ijá ˈiama Ea kaˈene uneunecha mapoka rukina reˈavajihunaˈe pu Godoni ari vahuna kisina rehuna ˈiamana.
24 Jesu ˈwaravume Huni tisaiporua hena oja hwaˈusahana. ˈEjume Jesu kúˈo eha vene pu ijá ˈiama Sesahu Nune ea pu nimaa rohuna kaivo pu uneunecha mapoka rukina reˈavajihunaˈe pu Godoni ari vahuna kisina rehuna.
25 Maha nitirua titi aruˈipisa areri rejaˈa kaivo ea hu nimaa rohuna kaivo hu uneunecha mapoka rukina reˈamajihunaˈe hu Godoni ari vahuna kisina rehuna ˈiamana.
26 Pu ijí henareja oja nihoˈo hianaˈeme ijá ˈwava ˈÚ Godi ea irá niˈajaˈena? ˈwavara.
27 Jesu pu kiviˈi ijá ˈiama Emapo areri vehuna paˈana kaivo Godiho arerina. Godira areri uneunecha ve paranuna ˈiamana.
28 Pita Hu ijá ˈwama Ike hena nú uneunecha mapoka irechaˈi kaivo A ˈararihae roara ˈwamana.

29 Jesu ijá 'iama Na nimaa ja 'waravo. Nuna 'ee Godoni vu'ijihuna'e ei
pini huni mwe'a ara omaha oaha pokaha 'u'uaha ma'inaha sesahwaha
irechami'amajaho
30 hu túna'i areri mwe'a mapoka mapoka ara mapoka mapoka oma
mapoka mapoka oha mapoka mapoka poka mapoka mapoka 'u'ua mapoka
mapoka ma'ina mapoka mapoka sesamaa mapoka mapoka rehuna. Ea hu
sise'i 'aha'eja kaivo hu Godoni ari va'e majama hihuna.
31 'Enakaivo ea irahipo urasa'avajaho pu túchamai rehuna kaivo ea
irahipo túchamai re'avajaho pu urasahuna 'wamana.

Jesura Kwahuni Vu'a No'opisuji Rona 'Waramajina (Matiu 20:17-19; Ruku 18:31-34)

32 Pu Jerusaremi va'iro va'eme Jesu urana va'eme Huni tisaiporu túna'i
va'ajimareja oja hianamana. 'Ee ea ka'ene pu 'ararihia va'ajaho tea
junamana. 'Ene Hu kú'o ea iropu ropu no'o aherame ani ro va'e iraka
ka'ene Hua rehunijaho 'waramana.
33 Hu ijá 'iama Ja heha! Nú Jerusaremi va'ajive ea 'ahopo Ema Puni
Harihijaho apene pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipi ijihi mihe pu apena 'anae
kwahuna 'wa'ika'i pu Jenitaru mihuna.
34 Pu Hu matahe chera pisotie hisi hijahe 'anae kwahuna kaivo vea
no'opisu mwe'i vaji namareje iji'a kú'o 'urihuna 'iamana.

Jemisi'o Joni'o Jarima 'Waravajina (Matiu 20:20-28)

35 'Ejume Jemisi'o Joni'o Sepati oni harihija'omo ijí pu roajime Jesu ijá
'wava Najuhi'ina nú unenu'u pina raka'e A 'wara'avajaho A ve'amana
'wavara.
36 'Ejume Hu ijá 'iama Ja ura iraka Na jona vena'ejo? 'iamana.
37 Pu ijá 'wava Na'ia pini a ea mapoka 'ajoha'amajino nú ea pina Oni ija
mana'inija'i hije 'ee ei pini ana'inija'i hi'ejakúne 'wavara.
38 'Enakaivo Jesu pu ijá 'iama Oneka ka'ene ja Na 'warivu kajihuni
maijaho ja paheju. 'Ú ja areri Na kapusi toa ka'ene ihunijaho i'eja? 'Ene Na
toa apúsamie 'uriuja'ina'e ja 'u'o toi samae 'uri'eja? 'iamana.
39 Pu ijá 'wava Nú arerina 'wavara. Jesu ijá 'iama Nara kapusi toa ka'ene
ihunijaho ja nimaa ihuna. 'Ene 'u'o Na toi apúsamie 'urihuni ja'ina'e ja
nimaa toi samae 'urihuna.
40 'Enakaivo ea pina Nuni mana'ini hije 'ee ea pina Nuni ana'ini hihunaka
'warivujaho Nara vajihuna pana kaivo emaa puna'e iji pijiha amairie
irechavu navu 'iamana.
41 'Ejume ea iropu ropu ijí henareja pu Jemisi Joni puna'i sena vena
'ura'ahara.
42 'Ejume Jesu 'umenaume pu rouma ijá 'iama Ja niheju. Jenitaru ea
mama'ina rejajaho pu majikari 'ajoahura. Puni ea mama'ina 'waravu'e
ea mapoka puni ira hena vejura.
43 'Enakaivo ja ija'ina pana kaivo ea irara ura joni natohwa re'i
ve'amajaho hu joni pwea re'amana.
44 Ea irara ura'i ve'amajaho hu ea mapoka puni pwea re'amana.
45 Ema Puni Harihijara roajaho ea mapoka Huni pwea pare'avarono
roana kaivo Hu puni pwea re'i 'ahauma roana. Hu Huni hia ea mapoka'e
mihana. Areri emaa 'imenaana 'iamana.

Jesura Patimeasi Ka'ene Nia Supavi'iniji Vejume Maranajina (Matiu 20:29-34; Ruku 18:35-43)

46 'Ejume pu Jeriko ro 'e'une usema va'iro vai'i Jesuho Huni tisaiporu
'ee ea mapoka 'ee Patimeasi nia supavi'ina ka'ene Timiasi oni hariha'omo
vwama rori jariravi'i hinana.
47 Hu hejume Jesu Nasareti ora'omo roume hu ijí he'ika'i ijá 'umena A
Teviti Oni Hariha A na temuka'amana 'umenana.
48 Pu hu ijá 'umeja Iruno'a 'arema 'umejara kaivo hu niho'o pa-
sonananavi'i ijá 'umena Teviti Oni Hariha'omo A na numiri'amana
'umenana.
49 Jesu henarena masuani namiji'i ijá 'iama 'Umeje ro'ama 'iamana.
'Ejume pu ea nia supavi'ina kajaho ijá 'umeja Teamana'eje 'urina Hu a
'umenaukúne 'umejara.
50 'Ejume hu marako huni ateha irecha 'o'i kaivo 'urina Jesuni roana.
51 Jesu hu apoma ijá 'wama A ura raka'e Na veta'ejo? 'wamana. 'Ejume
ea nia supavi'inijara ijá 'wama Najuhi'ina A veje na kú'o nia niriuma
'wamana.
52 Jesu hu ijá 'wama A nimaa ronajara veju'e maranaukúna va'a
'wamana. 'E'eme ni'aha kwino huni nia marajume hu Jesu'i va'ana.

11

Niho'o Temaraji'i Jerusaremi Vaji Roe Arumajina
(Matiu 21:1-11; Ruku 19:28-40; Joni 12:12-19)

1 Pu Jerusaremi rori roe Petapeje'o Petani'o puni rori huri'a Arivi useme
Jesu Huni tisaiporu no'ohe'i irechamiuma va'umakivi'i Hu ijá 'iama
2 Ja va'e ara pina kama'aji usevi'i kave tonikia 'u'ua ea ijihuni
toi pahiji'ina ka'eje aji i'ivananave namija ka'avajinakúne rasamapene
ro'avara.
3 'E'eje ea pina ja aporamareje ijá 'iava Ja rakijihuna'e tonikia 'u'ua
apejo? 'i'amajaho ja ijá 'wa'avara Nú apena va'e núni Natohwijara unenu'u
pina venareja'e iji'a kú'o marako ranave ro'ena 'wa'avara 'iamana.
4 'Ejume pu no'o vai'i kavume tonikia 'u'ua vwicha rori i'ivananava jaho
kamareja rasavara.
5 'E'eme ea 'aho'a ka'ene namija kajipo ijá 'iava Ja no'o raka vene tonikia
'u'ua kajaho rasavo? 'iavara.
6 'Ejume Jesura raka ka'ene 'waramajaho pu ijá 'waravume pu maki'eme
pu no'o apena va'ara.
7 'Ejume pu tonikia 'u'ua apene Jesuni roume pu puni atehiji tonikia 'ahi
irechame Jesu ijihuni 'ahi hinana.
8 'E'eme ea mapoka kajipuhipo puni ateha 'ee icha tuame 'unama kajino
tahitavara.
9 Ea mapoka urasaha va'ume ea 'aho'a túna'i va'a kajipuhipo mwasirivi'i
ijá 'umeja
Hosana A Godoni iha 'ahi roajihuna'e Hu A merajahu.
10 Nuni oma Tevitira kwaa ara 'ajohuna ka'ene rohunijaho Godi merajaho
Hosana niho'o ichutoa mai hinu 'umejara.
11 Jesu roe Jerusaremi Temiporu ajimarena vea nipa'arena jihuna'e
maniriapenonu va'ume 'urine Huni tisaiporua iropu ropu no'o aherama
Petani va'ara.

Jesura Mataka'e Sirimajina
(Matiu 21:18-19)

12-13 'Ena'omo sú'o Petani rena 'unama roaji'eme 'unama toi Hu matumana. Hu niri'i kamajaho mataka kamarena Hu vwihanajaho 'ina ijí navu ro'i kaivo vai'i kamajaho 'ina paki'eme a'aru rena namana. Ijihuni maijaho mataka kajara 'ina rehuni vea pana.
14 'Ejume Hu icha kajaho ijá 'wama Ea kú'o oni 'ina paihuna 'wamana. Hu ijá 'waravume Huni tisaiporu hejara.

Jesura Temiporu Vaji Va'e Amairiajina
(Matiu 21:12-17; Ruku 19:45-48; Joni 2:13-22)

15 Pu Jerusaremi va'ajimareja Jesu Temiporu aruma vai'i kivume ea mapoka hina 'iruma 'imeji'i hijumakivi'i Hu va'aji ea monia senisu veji'ini jihipuni 'aiju 'unama pita'arohe ea uka 'imeji'inijijahija 'ee ea mapoka arukunie 'ararihiume pitapa juhahara.
16 Hu ea 'aho'a Temiporu vaja uneunecha 'aho'a pa'eke roe aruma vahuna'e Hu tanumana.
17 Hu ea mapoka najahi'i ijá 'iama Godira heha vaji ijá 'úma Nuni seijaho eaka mapokijihipo Nuni siporua 'ohuni sea kaivo ja vejume seakaho nesapejuri sea renana 'úmana 'iamana.
18 'Ejume Sikuraipia 'ee pirisitia mama'inapo Jesu 'anaa kwahuni 'unamíji savara. Pu Jesu 'anaa kwahuna kaivo ea mapoka Hu najahu'e Huni túna'i va'ujihuna'e pu Hu juhavara.
19 Vea nusire'eme pu Jerusaremi arema va'ara.

Matakijara Najuhajina
(Matiu 21:20-22)

20 Sú'u 'urine vai'i kavume mataka sarana paranana.
21 'Ejume Pita kama vwihana ijá 'wama Najuhi'ine kare kama. Mataka ka'ene Ara sirimajaho niho'o saranana 'wamana.
22 Jesu ijá 'iama Ja Godi nimaa ro'avara.
23 Nimaa Na ja 'waravu Ea irara huri'a kare ijá 'wa'amajaho 'auma va'e sohi 'ona 'wa'i kaivo huni oja vaja papuruva reti'i kaivo nimaa ro'amajaho iraka ka'ene hura 'waramujaho rehuna.
24 Ijihuni hahi Na ja 'waravu Iraka ja siporua 'ona 'waravajaho nimaa roji'i nú ni'eku rojakamareje ja 'eka'avara.
25 Vea ka'ene a 'urina siporua 'o'amajaho ara ea 'ahoa sise'i 'ahiajaho vwihania arevakame oni Oma ka'ene akúpi 'ahi hinujaho oni sisea vwihana are'amana.
26 'Enakaivo erapo ja sise'i 'ahie ja puni sisea pavwihana are'avajaho joni Oma ka'ene akúpi 'ahi hinuji 'u'o joni sisea pavwihania arehuna 'iamana.

Jesuni Haruriji Rona Apovajina
(Matiu 21:23-27; Ruku 20:1-8)

27 'Ejume pu kú'o 'uname Jerusaremi roajime Jesu Temiporu vaji 'uraho'eme pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipi 'ee emaipo ni'aha kwino Huni roajivara.
28 Pu Hu apoma ijá 'wava Irara 'waravume ija'ina venane 'ee Irara harura mahume A ija'ina venane? 'waravara.
29 Jesu pu eha ijá 'iama Na ja apora'ejukúna ja eha 'warivakame iji'a Na harura irakijino vejujaho Na ja 'warahuna.
30 Irara 'waravume Joniho ea toi samauma 'urijare? Godira 'waramana 'aho ei pini 'waramane? Ja eha 'wariha 'iamana.
31 Pu hina ira kukari ijá 'wava Nú akúpi 'ahi rena roana 'wa'avajaho Hu ijá 'úhune Irakijihuna'e ja hu panimaa vetiare? 'ú'ena.

32 'Enakaivo nú ema puni rena roana 'wa'eja vo pu ea mapoka'e juhavara. Ijihuni maijaho ea mapoka'e vwihajujaho Joniho nimaa'e poropetia.
33 'Ene pu eha vene Jesuho ijá 'wava Nú puruva retúu 'wavara. 'Ejume Jesura pu ijá 'iama Ijina'omo Na 'u'o harura iraki apene uneunechake vejujaho pa'wara'eju 'iamana.

12

Aja Juara 'Ajohi'inijihi Puni Haa
(Matiu 21:33-46; Ruku 20:9-19)

1 Hu aneja vene pu haa 'warame ijá 'iama Ei pini juara menarena ajina 'one vera irame nú'úha vene hu ea 'aho'a irechamiume juara kajaho 'ajoha hi'eme hu kwaa pini va'ana.
2 'Iruma kajara maranani veijino huni pwea ranavume va'e ajina 'eka'i va'ana.
3 'Ejume ea ka'ene juara kaji 'ajohujipo 'urina 'anau va'o piranavume maisu va'ana.
4 Vu kú'o huni pwea pina ranavume va'ume ea ka'ene juara kaji 'ajoha kajipo muni 'eka huni húmati 'ahi 'anaume hija'aravumakavi'i pu apena sise'i 'ahau va'ume piranavume va'ana.
5 Hu pina ranavume pu 'anauma kwamana. 'Ejume hu vu kú'o pwe-hwaha 'aho'a irechamiume va'ume pu 'aho'a hijiha'e 'ee 'aho'a 'aniuma kwamasahara.
6 'E'eme hu ea kwino ranave vahuna hinana. Huni hariha ka'ene niho'o oja mahi'inijina. Hu túchamaijaho raname ijá 'iama Pu nuni hariha kehuni hura ve'eja 'iamana.
7 'Enakaivo ea ka'ene juara kaji 'ajohujipo 'wamapenoji'i ijá 'wava Ea ka'ene kahe rou kahehunakúne roe 'anae kwa'eje núni aachia'e re'ena 'wavara.
8 'Ejume pu hu 'anauma kwavume pi'onavume vera hana'i va'ana.
9 'Ejumakame juara anesura kajaho ichá'ina ve'ena? Hu roe ea ka'ene huni juara 'ajohi'ina kajija 'anie kwamasa'eje hu ea 'aho'a juara kajaho mihuna.
10 Ja nihejara Godoni heha vaji ijá 'iama
Ea ka'ene ara veji'inijipo kuteja ka'ene pi'onavajara ara kajihuni kúrúti kuteja kaji rena naminana.
11 Ikaho Natohwi jihuni rena roajihuna'e nú kivujaho mavarasa'ina rejura 'iamana.
12 Hura haa ka'ene pua'e ronarena 'waramaji 'waramana. Pu ura henareja Hua ape'irono savara kaivo pu emaa'e juhamareja arema va'ara.

Takisia Vejuji Rone Apovajina
(Matiu 22:15-22; Ruku 20:20-26)

13 Pu Parasi 'ee Heroti oni pwehijijihi pu'úmo irechamiume va'e Jesu 'waravi'i pisivi'i 'ahiuma va'ara.
14 Pu va'ajimareja ijá 'wava Najuhi'ine nú niheju A nimaa nimaa. A eakaho natohwa 'ee eakaho ma'u'ua ija'ina paronu jihuna'e A ea mapoka areri kwinu'wi kaivo A Godoni 'unamaru arira najuhuna. Nú unenu'u pina aporavu. 'Ú nú Sisa takisi vaja'avajaho areri re'ena 'aho pane?
15 'Ú nú ve'eja 'aho nú pave'eja? 'wavara. 'Enakaivo Hu henajaho pu ira'ata vejuma henarena ijá 'iama Ja rakijihuna'e Na vena kivo? Monia oma kwino miha Na kavuma 'iamana.

16 'Ejume pu mahume Hu moni kama ijá 'iama Ikaho irahuni pikisa'e 'ee asuri namo? 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Sisa ona 'wavara.
17 'Ejume Jesu ijá 'iama Sisa oni uneunechijaho Sisa vajaha 'ee Godoni uneunechijaho Godi vajaha 'iavume pu ijí hene oja hwa'usunahana.

Kwamasahe 'Urihuniji Rone Apovajina
(Matiu 22:23-33; Ruku 20:27-40)

18 'Ene Sajusi 'ahopo ea ka'ene kwamasahi'inijipo kú'o 'urijujaho panimaa rojura. Jesu apoma ijá 'wava
19 Najuhi'ine Mosisira vu'a pina heha 'ahi vena ijá 'úma Ei pini napara 'wahe naparahijaho amuja pave'eje hu kwa'amajaho 'u'uahi aheva kamareje ijara pokahoni hariha nahehuna 'úmana.
20 Nitama ea pipuni hariha iropune no'ona'omo pokijara napara 'wahana kaivo huni napara amuja pave'eme hu kwamana.
21 'Ejume huni nijahijara ahevume amuja pave'eme hu 'u'o kwamana.
22 'Ejume ijihuni nijahijara ahevume amuja pave'eme hu 'u'o kwamana. Ija'ina vena apena va'o va'ume túchamai jara ahevume amuja pave'eme parua kajaho kwavume napari ijí 'u'o kwamana.
23 Vea ka'ene ea mapoka kwamasahajipo kú'o 'uri'avajaho hu irahuni napara re'ena? Ijihuni maijaho ea iropune no'o hu 'wahara 'wavara.
24 Jesura eha vena ijá 'iama Ja pahejujihuna'e Godoni ira pahene 'ee Godoni harura 'u'o paheju.
25 Vea ka'ene kwamasahi'ina kajipo kú'o 'uri'avajaho napara pasahuna kaivo areri Godoni 'ona oji'inapo akúpa 'ahi hijuja'ina'e hihuna.
26 Ea ka'ene kwamasahi'inijipo kú'o 'urihuni jihuni vu'a ka'ene Mosisi oni heha vaji vejajaho patahara raka? Vu'a ka'ene icha renani vaji Godira Mosisi ijá 'wama Na Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godi 'wamana.
27 Hu Godi ka'ene kwavi'inijaho pana kaivo Hu Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihipuna. Ja vu'a ira'ata 'wavura 'iamana.

Varapa Natohwijina
(Matiu 22:34-40; Ruku 10:25-28)

28 Sikuraipi kwino ro hi'eme ea mapoka kajipo vu'a ka'ene Jesu 'waravajaho hu henana. 'E'eme Jesu pu eha hami 'waravume hu Jesu aporama ijá 'wama Godoni tamana mapokijaho ichara natohwe? 'wamana.
29 Jesu eha vene ijá 'wama Godoni tamana natohwijaho ikena. Isureri ora ja hami heha. Núni Godijaho Natohwe 'ee nikwinu'wina.
30 Joni Natohwa Godiho 'aveniji'i maho'o oja mahe 'ee vwihaji'i maho'o oja mahe 'ee haruriji'i maho'o oja mahe 'ee ojiji'i maho'o oja ma'avara.
31 Ikaho ijihuni nijahijina. Ja ojono oja ma'aravu ja'ina'e joni rori ea ka'ene hijujija 'u'o oja mi'avara. Tamana 'aho'a ike no'ohe'i ikija paasitahara 'wamana
32 'Ejume Sikuraipijara Jesu ijá 'wama Najuhi'ine ijaho nimaa nimaa 'warimu. Oni vu'a ariramaa. Godi kwinuna kaivo pina pana Hu Huhusuna.
33 'Ejume ja Hu ojiji'i maho'o oja mahe 'ee joni vwihaji'i maho'o oja mahe 'ee haruriji'i maho'o oja mahe 'ee ea ka'ene oni rori hijujija oja mihe areri ja ojono oja ma'aravu ja'ina. Ijipo swasa ka'ene 'eka roe swasa vejujaho maho'o asitahana 'wamana.
34 Jesu kamajaho hu eha arira vene Huni vu'a arira hejuma kamarena Hu ijá 'wama A kwaa jora pahinu kaivo a Godoni ara rori hinu 'wamana. 'Ejume ijá rene ea 'aho'a kú'o paapovara.

Keriso Rone Apovajina
(Matiu 22:41-46; Ruku 20:41-44)

35 'Enakaivo Jesu Temiporu vaji hina najaha ijá 'iama Rakijihuna'e Sikuraipi Kerisoho Teviti oni Hariha 'wavure? 'wavara.
36 Teviti ori'ini Godoni 'Avena vaji ika 'waramana
Natohwijara nuni Natohwiji ijá 'wama A Nuni ija mana'inika'i asuma hi'eje
Na Oni nana'eji'ina Oni mumora hari irechavuma 'wamana.
37 Tevitira huhusu Hu Natohwa 'iamana. 'Ena'omo 'unama ichá'inijino Hu Teviti oni Harihe? 'iamana. Hu 'waravume ea mapoka hena tea-manavara.

Jesura Varapa Tamana Najahi'iniji Jujuvua 'Waramajina
(Matiu 23:1-36; Ruku 20:45-47)

38 Jesu najahi'i ijá 'iama Ja Sikuraipi hami ki'avara. Pu ura emaapo kime puni hura vene 'ajora'avarono ateha jojora same maketi va'e 'urahojura.
39 'Ene pu ura Sinakoku vaji una'i asuma hi'i 'ahie 'ee erapo ahaja ijuri veijino tinia mama'inijino hihuna ura renaura.
40 Pu amuna pisimisame puni ara 'eke 'ee emaapo ki'avarono siporua jojora 'ojura'omo ea ijá kajija túna'i niho'o eha sisemaa 'ekahuna 'iamana.

Amunijihuni Swarijina
(Ruku 21:1-4)

41 Jesu va'e katua savuri tevua rori ijí hina ea mapokapo monia ka'ene savaji kivi'i hi'eme ea ka'ene monia puna ani reji'ina kajipo puni monia mapoka 'eka roe savara.
42 'E'eme amuna ka'ene uneunecha pa'amaa kaivo monia sahura oma no'o ma'u'umai areri monia toia oma no'o erusamana.
43 'Ejume Jesu Huni tisaiporu 'umenaume pu Huni roume Hu ijá 'iama Nimaa Na ja 'waravu amuna kajarahara uneunecha pa'amai monia eaka mapoka kajipo roe katua ka'ene savajaho asita ranamana.
44 Ea pu monia mapoka vajahajihuni maijaho pu monia rukini jihuni hahi avajara kaivo amuna kajaho uneunecha pa'ajihuna'e huna ka'ene areri navuji samana 'iamana.

13

Jesura Temiporui Tira'usahuna 'Waramajina
(Matiu 24:1-2; Ruku 21:5-6)

1 Jesu Temiporu rena va 'e'u'eme Huni tisaiporu kwinu ijá 'wama Najuhi'ine ike kiama! Muna ikijahija 'ee sea ikijahija niho'o mavarasa'ina 'wamana.
2 'Ejume Jesu ijá 'wama Sea ka'ene kimukaho túna'i tira'usaha para'eje kutejaru nami'eja 'wamana.

Ahia 'Ee Sisei Hihunijina
(Matiu 24:3-14; Ruku 21:7-19)

3 Jesu va'e huri'a Arivi Temiporu ropuna'ija'i Pitaho Jemisiho Joniho Enituruho ijá pu pu'úmo hiji'i hemi apoma ijá 'wava
4 Vea raki uneunechakija ija'ina re'eja? A aacha pina naju'irakúne nú ijí ka'avajaho sisea ka'ene rehunaka 'warumajaho nitu'u renu 'wa'ejakúnina 'wavara.
5-6 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja hami ki'avara. Ea 'ahopo pisimia ve'ejakúne 'ee ea 'ahopo Nuni ihiji 'urahi'i Na Jesuna i'i kaivo ea mapoka pisimihuna.

7 Vea kaˈene ja ajira vehuna hene ˈee erapo ajira vehuni pinana ˈwarava heˈavajaho oja pahianaˈavara. Ajira rena vuˈa ani ani reˈena kaivo maiˈo ˈurijaho paroa tuˈu rehuna.
8 Kwakwa mapokakija maiˈo araˈeja ˈee ararakija maiˈo araˈeja. Ara kwaa ˈahoˈa mwevarivura roe ˈee ora vea reˈena. Ike uneunechakija ea hianahuni jihuni aneja.
9 ˈEnakaivo ja ojono hami ˈajoˈavara. Ijihuni maijaho pu ˈeka vaˈe hirisima puni nini vaˈe ˈee Sinakoku majikari hijihahuna. Ja Nuni eijihunaˈe pu ja kamatia kaˈene ˈajohiˈini jihipuni nini ˈeka vaˈakiviˈi raka kaˈene ja kima hejujaho pu najahuna.
10 ˈEnakúne Godoni vuˈa maiuˈina kwaa ara mapokakino najaˈavara.
11 Pu ja ˈeke ˈotua veˈiro vaˈavajaho ja vaˈe uné raka kaˈene ˈwarahuniji pavwihaˈavara. ˈEnakaivo ja ˈotua veˈiro veˈeje vuˈa pina vwihaˈavajaho ja pavwihahuna kaivo Godoni ˈAveni vajiˈenakúne ˈwaraˈavara.
12 Popwapo ˈwarave erapo ˈuˈuhwaha ˈanie kwamasahe omahwapo ˈwarave erapo sesahwaha ˈanie kwamasahe sesahwapo ˈwarave erapo opwaha ˈanie kwamasahuna.
13 Ja Nuni eijihunaˈe ea mapoka ja nihoˈo kiˈavajaho senahuna. ˈEnakaivo ea irara ija kisi ˈunama vaˈe uri ˈeˈuˈamajaho hu marahuna.

Sisei Niˈimaˈuri Rehuni Vejiˈina
(Matiu 24:15-28; Ruku 21:20-24)

14 Vei pini Sinakoku nihoˈo sisemaa pakaviˈinijara tinia kaˈene panamihunijine namija kaˈavajaho ea kaˈene Jutia hiˈavajaho vekaji niˈaha kwino juhaha huriˈi ˈahi vaˈavara. Ijihuni hahi ea irara ike taˈamajaho hami vwihaˈavara.
15 Ei pini atahuri hiˈamajaho hu paariha vaˈe sei vaji uneunecha paˈekaˈamana kaivo aseha vaˈamana.
16 Ei pini juasiˈi hiˈamaji ˈuˈo paˈunama vaˈe ari huni ateha ˈekaˈamana kaivo aseˈamana.
17 ˈEnakaivo vea kaji ea kaˈene hariˈina ˈee hariha musa ijiˈinijija nihoˈo pivusahuna.
18 ˈEnakaivo siporua ˈoˈirakúne siseakaho atuata veijaho pareˈamana.
19 Vea kajino sisemaa kaˈene rehunijaho nitama Godira mweˈa ˈee akúpa vejume hinapena roajino sisea ijaˈina parenajara rehuna. ˈEnareje ijiˈa túnaˈa kúˈo ijaˈina parehuna.
20 Natohwijara vea kaji patuˈua veˈamajaho ei pina maiˈo pahihuna. Ea kaˈene Hura iji pijihajihi puni hahi Hu veje vea kajaho tuˈu rehuna.
21 Ei pini ja ijá ˈiˈamajaho Keka! Keriso ikena karena ˈiˈamajaho ja nihoˈo panimaa roˈavara.
22 Túnaˈi ea ˈahopo iraˈatijino na Kerisona ˈiave vu ea ˈahopo iraˈatijino na poropeti ˈiahuna. Pu ijaˈina venareje aacha mapoka veje ea mapoka oja hianava kiviˈi pisivie ea mapoka nimaa rohuna. Pu ea kaˈene Hura iji pijihajihija pisivihuna vo areri parehuna.
23 Hami heha! Maiˈo raka kaˈene rehunijaho Na niˈwaravuta.

Emaa Puni Harihijara Rohunijina
(Matiu 24:29-31; Ruku 21:25-28)

24 Sisemaa kajaho paˈareˈeje vea naˈive ˈee masapa pahanahuna.
25 China jaheusunahe arihe akúpa puni harurijihija ˈunirama usihuna.
26 ˈEˈeje pu Emaa Puni Hariha kaˈeje Hu ˈimitia vaji harura niˈimaˈura nihoˈo hanana paraˈeje rohuna.

27 Ija'ina ve'eje Hu Huni 'ona oji'inijihija irechamia kamareje pu roe ea ka'ene Hura iji pijihajihija arara mapokijaho akúpa 'aha mwe'a vaja ichihichihi hijujija eparahuna.

Matakijara Najahajina
(Matiu 24:32-35; Maka 11:20-26; Ruku 21:29-33)

28 Na ja haa 'waravu. Ja tavo'a naheju'e kivujaho vea mara'i venu 'wavura.
29 Ijihuna'e vea ka'ene ike uneunechakipo reja ki'avajaho Hu niroe vwicha jiami rou roha.
30 Na nimaa ja 'waravu. Eaka kijahija maho'o pakwamasa'eje uneunecha ikijahija rehuna.
31 Akúpa mwe'ijaho pa'arehuna kaivo Nuni Irijaho papa'are'ena.

Ei Pini Veaho Vea Mukiji Hena Kahuna Pana
(Matiu 24:36-44)

32 Vea vecha rehunijaho ea pahena pakavu'e Godoni 'ona oji'inijija pahena pakavu'e Godoni Harihiji 'u'o pahena pakamu kaivo Amora vea kajaho Huhusuma hena kamuna.
33 Heha! Vea kajaho ja pahena pakavi'ini jihuna'e hina 'ajihi'i ka'avara.
34 Vea kajaho areri ei pini epuni ari va'i kaivo huni ara raname huni pwehija irechamiu'e kaukara raka raka ka'ene vehunijaho najahe 'ee vwicha 'ajohi'ina hami nia niri'i 'ajohuna'e 'waramana.
35 Nia hami niri'i hi'avara. Ijihuni maijaho sea anesurijara 'unama rohunijaho nusireina ho na'ia ririna ho 'u'ora 'umenujina ho vea nitu'eje rohuna.
36 Vejuro'i ja ne'eje hu roe tatatia ve'ena.
37 Na ja 'waravu ja'ina'e ea mapoka 'u'o 'waravo. Hami nia niri'i hi'avara.

14

Jesu 'Anai Hemi Kosarama Ojajina
(Matiu 26:1-5; Ruku 22:1-2; Joni 11:45-53)

1 Vea no'o pa'are'eje Pasova 'ee puretia isitia pa'aji ijihipuni vea re'amarono pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipi jihipo 'unama ichá'ina Jesu pisimie 'anaa kwahuniji savara.
2 Pu ijá 'wava Nú iviamaa vea natohwa ikaho pave'eja. Vejuro'i ea mapokapo sena vene 'araha ve'avarono pave'eja 'wavara.

Jesu Peteni Senisi 'Onahajina
(Matiu 26:6-13; Joni 12:1-8)

3 Vea ka'ene Jesu Petani Saimani ka'ene reporosia rukini jihuni sei ojuta hwene hijara. 'E'eme napara pini kavapwa senisia rukina monia ni'ina 'imenana'omo apena roe jarae Jesuni húmata 'ahi usetiana.
4 Ea 'aho'a ka'ene ijí hijajipo ijí kamareja niho'o ajinavume ijá 'wava Irakijihuna'e senisiakaho nisamo?
5 Nú monia maha húmata no'opisu 'imene ea ka'ene 'iruma pa'ajihi ni'ajihuna sa'ina'e avanu 'wame 'urarahara.
6 'Enakaivo Jesu ijá 'iama Makaha! Ja ichá vena hu 'ururaho? Hu Nununa'i mamaa venana.
7 Ea uneunecha pa'ajijahija ja pu'úmo majama iki hihuna'omo ja ura pununa'i mamaa ve'i ve'avajaho ve'avara. 'Enakaivo Na ja pu'úmo majama pahi'eju.

8 Naparakaho unenu'u pina hu areri renajaho hu nivenana. Nara kwahuniji hu Nuni haha amairihana.
9 Na niho'o nimaa nimaa ja 'waravu. Kwaaka mapokakino Godoni vu'a maa maiu'ina ichihichihi 'wa'avajaho ijí napara kajara venaji 'u'o pu 'wame vwihahuna 'iamana.

Jutasira Jesu Nahamahuna'e Nimaa Venajina
(Matiu 26:14-16; Ruku 22:3-6)
10 Iji'a Jutasi Isikariati ka'ene ea iropu ropu no'o ijihipuni ea pina'omo va'e pirisiti mama'ina kajihi pu'úmo 'wame nimaa vene Jesuho nahame mihunijaho 'waramana.
11 'Ejume pirisiti mama'ina kajija ijí hejajaho niho'o teamanama para-jumakame monia hu vaja'iro nahama 'waravume hu aneja vene Jesu pu mihuni 'unama samana.

Jesura Pwehwa Pu'úmo Pasova 'Iruma Ijajina
(Matiu 26:17-25; Ruku 22:7-14, 23-24; Joni 13:21-30)
12 Puretia isitia pa'ajihuni vea rejumakavi'i pu Pasova sipi 'u'ua 'anae Godoni swasa ve'eme Huni tisaiporu Jesu ijá 'wava Nú ichihi va'e Pasova 'iruma amairiakame A i'ena 'wavara.
13 Hu tisaiporu no'ohe'i irechamie ijá 'iama Va ari natohwi use'eje ei pini toata apena ro piuniva ka'avajaho pu pu'úmo sea ka'ene hu va'amajino 'arariha va'avara.
14 'Enareje sea ka'ene hura aji'amajihuni sea anesurijaho apome ijá 'waha Najuhi'ini aporame 'waravarono 'warumana'omo 'waravu. Ea suja puni ruha ka'ene Nara Nuni tisaiporu pu'úmo Pasova 'iruma ihunijaho ichine? 'wame apo'avara.
15 'Eje sea anesuri ruha natohwa ka'ene ichuto uneunecha areri rene navi'iniji najahakame ja ijí 'iruma amairiara'avara 'iamana.
16 'Ejume Huni tisaiporu ara natohwi va'e Jesura 'warama kaja'ina rejume kamarena 'iruma kajaho amairiaravara.
17 Nusiremai Jesuho Huni tisaiporu iropu ropu no'o pu'úmo sea kají va'ara.
18 Pu ahuma ojuta hwene 'iruma iji'i Jesu ijá 'iama Na ja nimaa nimaa 'waravu ja ei pini Na nahamihuna Na hu'úmo 'iruma inu 'iamana.
19 'Ejume pu temuka'eme aposarame ijá 'wava Ei pini narane 'iavume ei pini narane 'iavume 'wamapene ojara.
20 Hu ijá 'iama Ja ea iropu ropu no'okipo ea kwino Na nahamihuna. Ea ka'ene puretia apene Na hu'úmo tevua vaji apúsama inu karahara Na nahami'ena.
21 Emaa Puni Harihijaho kwahuna. Areri Godoni ira vaji 'warama ja'ina'e kaivo ea ka'ene Na nahamihunijaho eha sisea apehuna. Maijaho oaha hu panaheja'a 'iamana.

Natohwijara Kwamaji Vwihaji'i 'Iruma Ihunijina
(Matiu 26:26-30; Ruku 22:14-20; 1 Koritia 11:23-25)
22 Pu 'iruma iji'i hi'eme Jesu puretia apene Godoni siporua 'ona teamani 'wa'i kaivo tuama Huni tisaiporu vajihi'i ijá 'iama Ikaho areri Nuni hahakúne 'eka iha 'iamana.
23 'Ene Hu kapusi apene kú'o Godoni siporua 'one teamani 'wa'i kaivo vajihume pu ijumakivi'i ijá 'iama
24 Ikaho areri Godira nitama nahama 'waramana'omo Nuni 'aa ka'ene ea mapokijihi puna'e arihunijina.

25 Na niho'o nimaa nimaa 'waravu. Na ajina riha kú'o paihuna kaivo Na Godoni ara va'areja'e kú'o maiu'ina ihuna 'iamana.
26 Pu javaa vejuma parajume pu Arivi huri'i va'ara.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:31-35; Ruku 22:31-34; Joni 13:36-38)

27 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja Nunijihuna'e oja hene ranamie vahuna areri Godoni iri vaji 'warama ja'ina'e
Nara sipia 'ajohi'ina 'anae 'ee sipia juhaha ani ani va'eja 'iamana.
28 'Enakaivo Na kwama vea no'opisu namareja'e iji'a Na kú'o 'urina Karari marako va'eje ja iji'a vuhuna 'iamana.
29 'Ejume Pita 'urina Jesu ijá 'wama Ea mapoka ranamaa va'avajaho na mai'o A paranamaa vahuna 'wamana.
30 'Ejume Jesu Pita ijá 'wama Na a nimaa nimaa 'waravu. Iviasi na'ii a 'aha no'opisu hemareje Na pakimuna i'eje 'u'ora 'aha no'ohe'i 'umehuna 'wamana.
31 'Ejume Pita oja 'urina para'ejume ira ajira ijá 'wama Na A hu'úmo kwahuna re'ujaho na A pahemahuna 'wamana. Pitara 'warama ja'ina'e tisaiporu 'u'o maho'o ija'ina 'waravara.

Jesura Ketasimani Siporua 'Onajina
(Matiu 26:36-46; Ruku 22:39-46)

32 Pu Ketasimani va'ajimareja Jesu Huni tisaiporu ijá 'iama Ja iki hi'eje Na siporua 'ojuma 'iamana.
33 'E'ikaivo Jesu Pita ho Jemisi ho 'ee Joni ijá aherama va'eme Jesu oja pa'are'eme niho'o temuma paranana.
34 'Ejume Hu pu ijá 'iama Na temukimu. Nuni oja turame kwa'i 'ahiu. 'Enakúne iki Na 'ajiha niri'i hi'avara 'iamana.
35 Hu kahá irechami'i kaivo mwe'i one siporua 'ona ijá 'wama Oni ura re'amajaho veje Na vea mukakaho asinavuma 'wamana.
36 Hu ijí siporua 'one ijá 'wama Amo Amo A uneunecha mapoka areri veji'ina. 'Enakúne veje ike kapusia ka'ene Nununai namuji ape va'a. 'Ene Nuni ura ijaho pana kaivo oni ura ijara renama 'wamana.
37 Hu siporua 'one 'unama roi'i kimajaho pu notuma kime Hu Pita ijá 'wama Saimani a neji'i hino? A vea muka ma'uako areri niri'i hi'ena ho pane?
38 Ja niri'i siporua 'oji'i hi'irakúne vwiha sisesa pairisami'amana. 'Avenijaho ura rena paranu kaivo hahijaho ajuaranu 'iamana.
39 Hu kú'o 'unama va'e siporua marako 'onaja'ina'e 'onana.
40 Hu kú'o 'unama roe kimajaho pu majama hine notui'i navara. Ijihuni maijaho puni nia niho'o vahima paranana. 'Ejume pu eha iraka 'warahuna puruva renana.
41 'Ejume Hu 'aha no'opisuji 'unama roe kime ijá 'iama Ja siheria vena notuu raka? Vea muka niroa apenana. Emaa Puni Hariha ei pini nahamahe ea siseijihi mihuna.
42 'Urija nú va'ava. Ea ka'ene Na nahamahunijaho nirou 'iamana.

Jesu Kamovajina
(Matiu 26:47-56; Ruku 22:47-53; Joni 18:3-12)

43 Jesu ijá 'wara'eju'e pirisiti mama'ina Sikuraipi 'ee emakinepo 'waravume Jutasi ea iropu ropu no'o ijihipuni ea pina'omo hura ea mapoka aherame so'wa hajaa vene roara.

44 Ea ka'ene Hu nahamahunijaho hu pu maraku 'waramana. Ea ka'ene na ura mina veja ka'avajaho ijinakúne apena va'i kaivo hami 'ajo'avara 'iamana.
45 'Ejume Jutasi vea panisa'ika'i va'e Jesuni nini va'i kaivo ijá 'wama Najuhi'ine 'wa'i kaivo ura mina venana.
46 'Ejumakavi'i pu ijiji 'unama apejara.
47 Ijá ve'eme ea ka'ene ija naminajara ni'aha kwino huni haha 'ahi so'wa mavana apene 'anaume sosia 'ajohi'ina ni'inijihuni pwea ataa 'uhu'usunahana.
48 Jesu ijá 'iama 'Ú ja ea nesa apeji'ina ape'iro 'ahiume so'wa hajaa vena roare?
49 Na'ia mapoka'e Na ja pu'úmo Temiporu vaji hina najahujaho ja Na pa'unirivara. 'Enakaivo iviamaa iraka ka'ene renukaho Godoni ira vaji 'waramajara renu 'iamana.
50 'Ejume Huni tisaiporu Hu rana'ika'i juhaha va'ara.
51-52 Kivasa pina ateharu raananame haha maisu Jesu 'ararihae va'ume pu hu 'u'o aharu 'onavume huni ateha tajahe'une 'o'eme maisu aseha va'ana.

Jesu Aheme Kanisoru Puni Una'i Roajina
(Matiu 26:57-68; Ruku 22:54-55, 63-71; Joni 18:13-14, 19-24)

53 'Ejume pu Jesu apena va'e pirisiti ni'ini jihuni va'umakivi'i pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipija 'ee emainijihi pu'úmo nianaa ijí roara.
54 'E'eme Pitaho Jesu túna'i 'ararihia va'e pirisiti ni'ini jihuni sei va'ana. 'Ene hu pirisiti kajihuni pwehijijihi pu'úmo vena iruha hinana.
55 Pirisiti mama'ina kanisoru epo pu'úmo ea irahipo Jesu namaha kamareje apena 'ana'i 'ahiume ijihuni 'unama savajaho papiunavara.
56 Ea mapoka ira 'atijino namahara kaivo puni vu'a ani ani renarena nimaa parejara.
57 Ea 'aho'a 'urina namiji'i Jesu ira'atijino namaha ijá 'wava
58 Nú hejuma Hu ijá 'waramana Temiporukaho emaapo vejara'omo Na veje tira'usuna'ira'omo na'ia no'opisu pa'are'eje Na pina veje ma'ori rena nami'ena 'wavara.
59 'Enakaivo puni vu'a ani ani renarena nimaa parejara.
60 'Ejume pirisiti ni'inijara Jesu apoma ijá 'wama 'Ú A ea pina eha pa'waramo? A iraka sisea vejume pu kavara'omo 'waravo? 'wamana.
61 'Enakaivo Jesu masuani hi'i kaivo ira pa'waravume pirisiti ni'inijara kú'o apoma ijá 'wama 'Ú A Keriso ka'ene Nimerajaha jihuni Harihe? 'wamana.
62 Jesu ijá 'wama I'a Na ijina. Ema Puni Harihijaho ka'eje harura rukima'uri jihuni mana'inija'i asuma hi'eje ichutoi 'imitiji'i rena rohuna.
63 'Ejume pirisiti ni'inijaho ijí henarena Huni ateha isokuji'i ijá 'iama Ja paki'eje ea 'aho'a kú'o vu'a 'aho'a 'eka roava.
64 Ja nihejare Jesu Godi mataha avanana. Ja ichá vwihajo? 'iamana. Pu maho'o namahe Hu kwahuna 'wavara.
65 'Ejume ea 'aho'a Hu cheri 'otie 'ee urania hwamahe haisi 'anai'i ijá 'wava Irahipo 'anaukúne 'waruva heja 'wavara. 'Eji'i sorutiapo ninu tahijahara.

Pitara Jesu Hemahajina
(Matiu 26:69-75; Ruku 22:56-62; Joni 18:15-18, 25-27)

66 Pita majaa ara hari nami'ejume pirisiti ni'inijihuni pweijaho na-para'omo roana.
67 'Enarena hu kamajaho Pitaho ijí vena iruhi'i hijumakame niho'o nia hami kavi'i ijá 'wama Ea ikere a 'u'o Jesu ka'ene Nasareti oriji'i 'uraha oji'ina 'wamana.
68 'Enakaivo Pitaho niho'o hema parana ijá 'wama Pana! A uneka ka'ene 'warimu kajaho na niho'o pahejura 'wa'ika'i samai va'ana.
69 Napara kajara Pita kamarena hu ea 'aho'a ka'ene ijá namijajija kú'o ijá 'iama Ea ikaho Jesuni ea 'iamana.
70 'Enakaivo Pita kú'o hemana. 'Ejume ma'uako hinareje ea pina Pita oni rori naminajara ijá 'wama A nimaa nimaa puni ea pina. 'Ene a 'u'o nimaa nimaa Karari ora 'wamana.
71 'Enakaivo hu sirikaravi'i ichutoa pikime 'urarahi'i ijá 'wama Na niho'o ea ka'ene ja rona 'warivu kajaho pakavura 'iamana.
72 'E'eme ijakaru 'u'ora 'aha no'o 'umenana. 'E'eme iji'a Pitaho Jesura vu'a ka'ene 'waramajaho vwihanana. 'U'ora mai'o 'aha no'o pa'ume'eje a 'aha no'opisu Na pakimuna i'ena 'wamajaho vwihanarena niho'o ni'ima'ura niramana.

15

Jesu Aheme Pairati Oni Una'i Roajina
(Matiu 27:1-2, 11-14; Ruku 23:1-5; Joni 18:28-38)

1 Sú'u sú'u vea mai'o ahara sa'eme pirisiti mama'ina 'ee emaina 'ee Sikuraipia 'ee kanisorua maho'o pu pu'úmo hina vu'a 'wame areri renareja pu Jesu kamome apene Pairati mahara.
2 'Ejume Pairati Hu apoma ijá 'wama 'Ú A Jua puni Kinie? 'wamana. Hu eha vene ijá 'wama A ni'waramu kajina 'wamana.
3 'Ejume pirisiti mama'inapo aneja vene sisemaija Jesu namahara.
4 'Ejume Pairati kú'o apoma ijá 'wama Ea mapoka A namahu kaivo 'ú A eha pu pa'waramo? 'wamana.
5 'Enakaivo Jesu vu'a pina eha pa'waravumakame Pairati niho'o vwiha pa'arenana.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimaa Vejajina
(Matiu 27:15-26; Ruku 23:13-25; Joni 18:39–19:16)

6 Jua puni tamana'omo sora ijuri vea rejukavi'i tipurea irá ea mapoka'e ura renaujaho ranavu'e samai va'una.
7 Nimarako kamati pu'úmo Parapasi 'arahareja ea 'aniuma kwa-masahume tipura hijara.
8 Eaka mapokijipo roe rora kaji nami'i kaivo ijá 'umeja Pairati a nitama venuja'ina'e iviamaa 'u'o ija'ina vena 'umejara.
9 'Ejume Pairati eha vena ijá 'iama Ja ura na Jua puni Kiniji rana'ejo? 'iamana.
10 Pairati henajaho pirisiti mama'ina Jesuna'i senama parania jihuna'e hu mahara.
11 'Enakaivo pirisiti mama'ina vejume ea mapoka Pairatira Parapasi ranahuna'e 'waravara.
12 'Ejume Pairati kú'o eha vena ijá 'iama Ja ea ka'ene Jua puni Kinia 'úvukaho na Hu ichá ve'ejo 'iamana.
13 Pu ajira ijá 'umeja Icha 'ahi nerui 'anaa 'umejara.

14 'Ejume Pairati ijá 'iama Rakijihuna'e? Hu iraka sisea venane? 'iamana. 'Enakaivo pu niho'o ajira ijá 'umeja Icha 'ahi nerui 'anaa! 'umejara.
15 Pairatira ea mapoka teamana'amarono Parapasi ranavuma va'ana. Hu 'waravume pwehwapo Jesu hijahe 'ee hirisima mihume pu apena va'e korosia 'ahi 'anahuna.

Sorutiapo Jesu Sipana Asutiajina
(Matiu 27:27-31; Joni 19:2-3)

16 'Ejume sorutiapo Jesu apena va'e ea natohwijihuni sei rana'i kaivo sorutia mapoka 'umenaume nianaa roara.
17 'Enareja iji'a pu ateha jopatu'uma'ura kaivo avi'ina niho'o mavarasa'ina apúsamahe 'wija ehima apene húmata 'ahi apúsamahara.
18 'Ejume pu 'ijahareja 'ajoma ijá 'wava Esi A Jua puni Kinia 'wavara.
19 Pu puapi 'uhua apene húmata 'ahi 'anae cheri 'otie Huni una'i nitupari same nuana vetiara.
20 Pu Jesu matahareja iji'a ateha avi'ina jopatu'uma'ura kajaho tasioma'i kaivo Huni ateha sahasa samahara. Ijá venareja iji'a Jesu apena va'e icha 'ahi nerui 'ana'iro va'ara.

Jesu Korosi 'Anaajina
(Matiu 27:32-44; Ruku 23:26-43; Joni 19:17-27)

21 Saimani Sairini ora hu Arekisanita'o Rupasi'o puni oma'omo nechi'i rena roe vwama rori namijuma kamareja sorutia kajipo hu 'ejahae Jesuni korosia tapana va'a 'wavara.
22 'Enareja pu Jesu apena va'e Korukata va'ara. Korukata 'wavajihuni maijaho Húmata Ata 'wavura.
23 'Ejume pu ajina riha kisini 'úsiji'i ahuma amairiareja Jesu mahara kaivo Hu painana.
24 Iji'a pu Hu korosia 'ahi 'anaareja Huni ateha 'eke pipi vejume ea ani ani 'ekara.
25 Sú'u vea ajima ro'eme pu Jesu korosia 'ahi 'anaara.
26 Pu korosiaka Hu 'anaari 'ahi huriji asura ika'ina vejara Ikaho Jua Puni Kinia 'wavara.
27 Ea no'o ea 'anie nesa apeju jihuna'e Jesu pu'úmo korosia 'ahi pina Huni ana'inija'i 'anae pina Huni mana'inija'i 'anaara.
28 Nitama Godoni irijara 'waramarena Hu ea sisea pu'úmo icha 'ahi 'ana'eja 'iamajara roe nimaa renana.
29 Ea kajija korosia aneja kaji ruvai'i matahe nuana achihe ijahi'i ijá 'wava Eeee! Ara Temiporu veje au'ira'omo na'ia no'opisu pa'are'eje A 'warave ara kajaho kú'o ve'ena 'úmanakúna 'wavara.
30 Orono korosi 'aha kaji ni'ajarame ariha roe kava 'wavara.
31 'Unama nikwinu'ina kajino pirisiti mama'ina 'ee Sikuraipiepo Hu matahareja ijá 'wava Hu ea 'aho'a ni'ajihu ja'ina'e Hu ori'ina areri pani'ajaramu 'wavara.
32 A nimaa Keriso Isureri opuni Kiniakúna A iviamaa orono ariha roa kamareje nú A nimaa roja 'wavara. Ea ka'ene korosia 'ahi pu pu'úmo 'aniajija 'u'o Jesu sivaa 'waravara.

Jesura Kwamajina
(Matiu 27:45-56; Ruku 23:44-49; Joni 19:28-30)

33 Vei riri kwaaka mapoka kajaho na'ima namapena va'o va'ume nusirei vea tiria koroku apenana.

34 'E'eme nusirei vea tiria korokuijino Jesura ajira ijá 'umena Eroi Eroi rama sapakatani 'umenana. Jesu ija'ina 'warama jihuni maijaho Nuni Godi Nuni Godi iraki jihuna'e A Na pataaroriho?
35 Hura 'umena kaji ea ka'ene rori namija kajipo henareja ijá 'wava Heha! Hu Iraija 'umenu 'wavara.
36 Ea kwino ninuma va'e 'oasuni apene icha 'ahi vevaha'ika'i ajina riha kikisima'ura vaji apúsame i'amarono apena ma'iro ve'ika'i hu ijá 'iama Ja mare'e Iraijara ro 'unaa mwe'i ranava kava 'wavara.
37 'E'eme Jesu niho'o ajira 'ume'i kaivo kwamana.
38 Temiporu vaji ateha ka'ene uranavujaho rira mu'oi kahi huri rene isome va'e kami tihi 'e'une no'ohe'i rejara.
39 Sorutia puni namikii Jesuni una'i namiji'i kavume Jesu oja suavuma kamarena hu ijá 'iama Niho'o nimaa nimaa Ea ikaho Godoni Hariha 'iamana.
40 Napara 'aho'a 'u'o Karari namiji'i kavara. Ijihipuni vajijaho Meri Matarini Saromine 'ee napara pina Meri ka'ene Josisi huni 'u'ua Jemisi puni oha'omo napara kajihi pu'úmo namijara.
41 Vea ka'ene Jesura Karari hinajaho napara kajija Hu 'ararihae one 'ee Huni ira hene vene 'ee ni'ajahura. 'Ee napara 'aho'a mapoka ka'ene pu pu'úmo Jerusaremi roajija 'u'o ijí namijara.

Jesu Kwananavajina
(Matiu 27:57-61; Ruku 23:50-56; Joni 19:38-42)

42 Sapati vea re'avarono amairiara'eme nusiremana.
43 Josapi ka'ene Aramatia ora kanisorua pina ea mapoka hu hena kavura'omo hu Godoni arijara rohuniji 'ajaha hiji'ina'omo hu roe pajuvi'i Pairati oni va'e Jesuni hahiji ape'i 'waramana.
44 Pairati Hura marako kwamaji henarena niho'o puruva renana. 'Ejume sorutia puni namikia apoma 'waramana 'Ú Jesuho nikwamana ho pane? 'wamana.
45 'Ejume namikia kajara Jesu nikwamana 'wavume Pairati henarena Josapi 'waravume hu apena va'e kwanana'iro va'ana.
46 'Ejume Josapi va'e ateha 'imene roe hu Jesu korosi 'ahi apene ateha kaji mwame apene va'e muna ara ka'ene mai'o 'uhuajihuni vaji rana'ika'i muna tahuma apene ira tanunanamana.
47 Napara pina huni iha Meri ka'ene Matarini 'ee pina Meri ka'ene Josisi oni oha'omo pu no'o Jesuni ruha ka'ene ranavajaho hami kavara.

16

Jesura Kú'o 'Urinajina
(Matiu 28:1-8; Ruku 24:1-12; Joni 20:1-10)

1 Sapati vea nipa'are'eme Meri Matarini 'ee Meri ka'ene Jemisi oni oha 'ee Saromi ijipo senisia amua rukina 'imene Jesuni haha 'ona'iro 'ahiume va'ara.
2 Hurapoka niho'o sú'u sú'umai pu muna ari ea ranavaji ro 'e'u'eme vea ajimana.
3 Pu vai'i ijá 'wava Muna ka'ene vwicha kunavajaho irara tahuma apena ruva'ena? 'wavara.
4 'Enakaivo pu vai'i kavajaho muna ni'ima' ura kajaho nitatiraha ruva'ara.

5 'Ejume pu va'e muna ara kajihuni vaji aruma vai'i kavajaho kivasa pina
ateha jopatu'ura saja sa'ina apúsame mana'inija'i asuma hijume pu kama
tatavara.
6 'Ejume hu pu ijá 'iama Juvujaho areha. 'Ú ja Jesu Nasareti ora ka'ene
pu korosi 'ahi 'anauma kwamaji savo? Hu kú'o 'urinana. Hura namajaho
ikena kaivo Hu ikaho pahinu.
7 'Enakúne va'e Huni tisaiporua 'ee Pita ho ijá 'waraha. Hu ja ni'warama
ja'ina'e Hu Karari urana va'ukúne ja ijí Hu piunaha iha 'iamana.
8 Pu muna ari vaji rene juhaha useme va'ajime simarame 'ee oja
hwa'usahaume ea ira pa'warava jihuni maijaho pu tea junavara.

Jesura Meri Matarini Oni Una'i Samahiramajina
(Matiu 28:9-10; Joni 20:11-18)

9 Jesura Hurapoki sú'u sú'u 'urinajaho Meri Matarini ka'ene 'avena sisea
iropu no'o siomahaji huni una'i marako samaahiramana.
10 'Ejume hu va'e ea ka'ene Hu Hu'úmo ojura ka'ene niramaruvi'i chora'e
hijajihi 'waramana.
11 Hu kú'o 'urina hinuji kama roe 'waramaji hejajaho pu panimaa rojara.

Jesura 'Unamutoi Ea No'ohe'i Puni Una'i Samahiramajina
(Ruku 24:13-35)

12 Ijihuni túna'i ea no'ohe'i rori va'iro va'eme Hu 'unamutoi haha ani'ina
apúsarame roe pu piunime pu pu'úmo va'ara.
13 Pu 'uname va'e napuhwaha 'aho'ijija 'waravara kaivo pu 'u'o niho'o
panimaa rojara.

Jesura Tisaiporu Puni Una'i Samahiramajina
(Matiu 28:16-20; Ruku 24:36-49; Joni 20:19-23; Akisi 1:6-8)

14 'Ene ijihuni túna'i ea iropu ropu kwinu hina 'iruma i'eme Hu puni
roume pu kavumakivi'i Hu pu 'uraraha jihuni maijaho Hu 'urina hinaji
ea mapoka Hu kama 'waravara kaivo puni oja kisima'ura rejumakame pu
panimaa rojajihuna'e avanana.
15 Hu ijá 'iama Ja kwaaka mapokaki va'ajime eaka mapokakihi Godoni
vu'a maa maiu'ina 'wara'avara.
16 Ea irara nimaa roje toi apúsave 'uri'amajaho hu majama hihuna.
'Enakaivo ea irara panimaa ro'amajaho hu 'otua vene eha sisea apehuna.
17 Ea irahipo nimaa ro'avajaho aachakipo najahuna. Eje pu Nuni ihi 'ahi
'avena sisesa siomahe 'ee ira maiu'ina 'wahuna.
18 'Ene pu tapara iji 'unirame 'ee toa atama rukina i'avajaho pu sisea
parena'a. 'Ene ea atama rukina pu iji 'unira'avajaho maranihuna 'iamana.

Jesura 'Urina Akúpa 'Ahi Va'ajina
(Ruku 24:50-53; Akisi 1:9-11)

19 Jesu ka'ene Natohwijara pu 'waravuma pa'arejume Jesu apejume
akúpa 'ahi va'e Hu Godoni ija mana'inija'i asuma hinana.
20 'Ejume pu kwaaka mapoka kino ea mapoka naja'eme Natohwijara pu
pu'úmo va'e pu ni'ajihe vejume pu aacha ani ani'ina najahumakame Huni
ira nimaa renana.

Ruku

Vu'a Anejijihina

1 Ea ni'ina Tiapirasi ese. Ea mapoka'e uneunecha mapoka ka'ene núni vajakino nimaa renajaho heha 'ahi nivejara.
2 Nú raka ka'ene pu 'waravaji pu heha 'ahi vejare 'ee raka ka'ene nitama aneji ea 'ahopo puni nii ki'eme rejaji 'waravara'omo pu heha 'ahi vejare 'ee raka ka'ene vu'a 'waravi'inijipo 'waravaji pu heha 'ahi vena apena roara.
3 Na vwihajujaho mamaijaho na heha 'ahi uneunecha iraka ka'ene kahi aneji rene vena apene roaji ve'ipisana ronare'e veju. Ijihuni maijaho ijí iraka nimaa ka'ene rejajija na hami hami kime hejuta.
4 Na ike vu'akaho ona'e vejujihuni maijaho pu raka maa ka'ene a najahaji he parahuni jihuna'e veju.

Joni Papitisita Nahehuna Nahama 'Waravajina

5 Vea ka'ene Herotira Jutia opuni kinia renani veijino pirisitia pina Jakaraiasi 'wavujaho hu Apaijara pirisitia ka'ene renaja'ina'e renana. 'Enakaivo huni naparijaho Eroni oni amuja. Huni ihijaho Irisapetina.
6 Pu Godoni una'i niho'o arira 'urahe ojure 'ee Natohwi jihuni tamanijara 'waramu ja'ina'e ojura.
7 Pu no'o amuja pa'ana. Ijihuni maijaho Irisapetiho amuja paveji'ina'e renana 'ee pu no'o ni ema paranaha'e rejara.
8 Na'ii pini Jakaraiasi huni ehi pu'úmo kaukara vehuni vei rejume pirisitiepo Godoni una'i vejuja'ina'e venana.
9 Pirisitia puni tamana'omo pu pipia vene hu iji pijaha jihuna'e hu Temiporu vaji va'e Natohwi jihuni inisenisia jaana.
10 Vea ka'ene inisenisi jaari veijaho ea mapoka ka'ene samai hijajija hine siporua 'ojara.
11 'E'eme Natohwi jihuni 'ona oji'ina huni roe inisenisia jauri 'aijua rori mana'inija'i naminana.
12 Vea ka'ene Jakaraiasi hua kamajaho niho'o tea juma paranana.
13 'Enakaivo 'ona oji'ina kajara ijá 'wama Jakaraiasi tea junamujaho arema. Godiho oni siporua henana'omo oni napara Irisapetiho oni hariha nahehuna. 'Enajihuna'e a huni iha Joni 'i'amana 'wamana.
14 Vea ka'ene hu nahe'amajaho a niho'o teamaname mari'uhuna 'ee ea mapoka teamanahuna.
15 Hu niho'o Godoni rori ea ni'ima'ura mavarasa'ina'e 'urihuna. Hu niho'o 'wainia 'ee toa kikisina paihuna. Hu nahe'avari anejijino rene Godoni 'Aveni samahe tinia apena parahuna.
16 Hura kú'o Isureri oni harihija aherama ta'arohe Godi ka'ene puni Natohwi jihuni rohuna.
17 'Enajihuna'e hura Iraija oni oja 'ee harura ijí same Huni una'i vahuna. 'Ene emahwa puni ojijija ta'arohe harihwaha 'ee ea ka'ene vuataa paheji'inijija veje ea arira maa rehuna. 'Ee ea aherame veje Natohwi jihuni 'unama amairiarahuna 'wamana.
18 'Ejume Jakaraiasira 'ona oji'ina kajaho ijá 'wama Na ikaho ichá'ina'e hena ka'ejo? Na ni emamaa 'ee nuni napara 'u'o ni paranamaa renu 'wamana.

19 'Ejume 'ona oji'inijara eha vena ijá 'wama Na Kepireruna. Na Godoni rori namijura'omo Hura ranamiume na aa'e vu'a maiu'ina mamaake 'wara'i routa.
20 'Enakúne hena! Vea ka'ene nuni vu'ijara nimaa rena roe 'e'u'amajaho nimaa re'ena kaivo a nuni vu'a panimaa ronujihuna'e a iviamaa ira pa'wara'ika'i hi'eje vea ka'ene hariha nahe'amajino ira 'warahuna.
21 'E'eme ea mapoka Jakaraiasi Temiporu vaji 'ajaha hijajaho 'aha jopatu'uma'ura re'eju'e hu iraka vene marako parou ronareja vwihajara.
22 'Enakaivo vea ka'ene hu ro'e'unajaho hu ira areri pa'waramana. 'Ejume pu marako ka'ika'i ijá 'wava Hu visoni Temiporu vaji kamare'e ijihuna'e avanu 'wavara. Hu ira pu pa'wara'ika'i ijaru 'waravi'i hinana.
23 Huni kaukara parajumakame kú'o 'unama huni sei va'ana.
24 Ijihuni túna'ijino na'ii pini huni napara Irisapetiho hari'i nena searu hi'eme masapa iropu pa'arejara.
25 'Ejume hu ijá rona Iviamai Natohwijara na túchamai ika'ina vwihaniana. Na hariha panaheju jihuna'e eriri nuni vahi'a apena va'ana ronana.

Jesu Nahehuna Nahama 'Waravajina

26 'Enakaivo ivi'a masapa iropu kwinu pa'are'eme 'ona oji'ina Kepireriho Godira ranavume Karari vaji ara natohwa ka'ene Nasaretina 'wavuji roana.
27 Hu Josapi ka'ene Teviti oni amujijara 'asúra ka'ene 'wahuni jihuni vu'a apena roana. 'Asúra kajihuni ihijaho Merina.
28 'Ejume 'ona oji'inijara huni roe ijá 'wama Esi. A maiji ani'ina'e vwihanaajina. 'Ene Natohwijaho a hu'úmuna 'wamana.
29 Hu vu'a ka'ene 'waramaji henajaho niho'o puruva rene teajuvume huni vwiha vaji ijá rona Iraki reni'amarono 'ajorime 'warimu ronana.
30 'Ejumakame 'ona oji'inijara ijá 'wama Meri tea junamujaho arema! Godiho a maiji ani'ina'e vwihanaana.
31 'Enakúne hena! A hari'i nenareje hariha nahene huni ihijaho 'ime Jesuna 'wa'amana.
32 Hu niho'o Natohwa rene 'ee Hu maho'o Ichuto Maijihuni Hariha 'wahuna. 'Ene Godi ka'ene Natohwijara Teviti oni ruhijaho Hu mahuna.
33 'Eje Hu Jekapi oni amuhi puni Natohwa'e majama rehuna 'ee Hura kwaa ara ka'ene 'ajo'amajaho niho'o majama nahuna 'wamana.
34 'Ejume Merira 'ona oji'iniji ijá 'wama Ijaho ichá'ina'e re'ena? Ijihuni maijaho na 'asúra 'wamana.
35 'Ejume 'ona oji'inijara eha vene ijá 'wama Godoni 'Aveni samahuna. 'Ee harura ka'ene maho'o Ichuto Maijihunijara raorahuna. Ijihuni hahi Hariha ka'ene arira maiji nahe'amajaho Godoni Hariha 'wahuna.
36 'Enakúne hena! Oni vwina ka'ene Irisapetiho amuja pa'ana 'wavura vo hu iviamaa niparanaha reji'i hari'i nena hi'eju'e masapa iropu kwinu pa'arenu.
37 Ijihuni maijaho unenu'u pini Godi oni una'i kisina pa'ana 'wamana.
38 'Ejume Merira ijá 'wama Na niheju. Na Natohwi jihuni pweakúne ara iraka ka'ene 'warimu ja'ina'e veje reniama 'wamana. 'E'eme ona'oji'inijaho iji'a ranama va'ana.

Merira Irisapeti Ka'i Va'ajina

39 Ijí vea kajino Meriho marako 'urine ara natohwa Juta vaji kwaa ka'ene huri'a rukiniji va'ana.
40 Hu Jakaraiasi oni sei va'e arume Irisapeti 'ajomana.

41 Vea ka'ene Merira 'ajomaji Irisapeti he'eme hariha huni tea vaja kají pipijuku'eme Godoni 'Aveni Irisapeti oni vaja ruha apenana.
42 'Ejume hu ira ajira'e ijá 'wama A napapuni vajijino niho'o merajaha paranana. 'Ee Hariha ka'ene oni hahi vají hinujaho nimerajahana.
43 'Ú irakijihuna'e nuni Natohwi jihuni ohakaho na uvani'i roane?
44 Ike hena! A 'ajorivume na he'eme harihaka nuni tea vaji hinujaho teamavume pipijukumana.
45 Natohwijara raka ka'ene hua'e rone 'waramajara roe nimai rehuniji hu nimaa ronajihuna'e merajahana 'wamana.

Merira Godi Ta'arohe Javaa Venajina

46 'Ejume Meri ijá 'wama Nuni oja Natohwiji ta'arohu.
47 Nuni 'avenijaho Godi ka'ene na ni'ajiha jihuna'i temaranu.
48 Ijihuni maijaho huni pweijara masuani ajuarana hinajihuna'e Hu huni hura venana. Heha! Iviasi rene amuja amuja na rone merajihana 'wahuna.
49 Ijihuni maijaho Natohwijara uneunecha mapoka mama'ina nuna'e venana. 'Ene Huni ihijaho niho'o aririjina 'wavura.
50 Ijihuni maijaho amuja amuja kwinu kwinu irahipo Huni hura vejujaho Hu numirama apena rouna.
51 Hu Huni iji uneunecha mama'ina vene 'ee ea ka'ene kehi kehi oji'ini jihipuni oja vwiha veju'e ani ani va'ura.
52 Hura ea mama'ina veju'e puni ruha mama'inijija pa'arejura 'ee Hu ea ka'ene masuani hiji'inijihi 'unirame ahasirimauna.
53 Hu ea ka'ene matunavi'inijija uneunecha mamaa areri vajihuna. 'Ene ea ka'ene uneunecha ani reji'inijija irechamiu'e ija maisu va'ajivura.
54 Hu huni pwea Isureri ni'ajahuna. 'Ene Hura pu numiramuji vwiha'amarono ni'ajahuna.
55 'Ene opunúna'e Eparahamiho 'ee huni sesahwahiji 'warama ja'ina'e majama 'waramu 'wamana.
56 'Ene Meriho masapa no'opisu hinarena kú'o 'unama huni ari va'ana.

Joni Papitisita Nahejajina

57 Ivi'a Irisapetira hariha nahehuni vea roume hu hariha nahenana.
58 'Ejume huni amuja ea ka'ene huni rori hijura 'ee huni vwea vwina Natohwijara hu numimarena venaji henareja pu pu'úmo temarasahara.
59 'Enarena vea oma iropu no'opisu para'eme pu hariha kajaho sisa 'uhua'irono apena roara. 'Enareja pu omahoni iha Jakaraiasi 'i'i 'ahiume vejara.
60 'Enakaivo huni ohijara ijá 'iama Pana. Huni iha Jonina 'wa'eja 'iamana.
61 'Ejume pu hu ijá 'wava Ijaho oni vwea vwina pina iha ija'ina 'uraha 'wahuna pana 'wavara.
62 'Ejume pu huni omijaho ijaru ijá 'wava A iha irá 'ihuna ura renao? 'wavara.
63 Jakaraiasi heha 'waravume mahume hu ika'ina venamana. Huni iha Joni venana. 'Ejumakame pu ea mapoka niho'o oja hwa'usahara.
64 Ijihia kajakaro rena Jakaraia oni ira ka'ene pa'arenajaho ira 'warame 'ee Godi ta'arohana.
65 'Ejumakame ea ka'ene rora rora kají hijujija niho'o tea junama paranana. 'E'eme Jutia huri'a vaja kajaho raka ka'ene renaji 'wamapenojara.

66 Ea ka'ene ijí hejajija pira'arame ijá 'wava Sesamaakaho ichá'ina'e re'ena? Ijihuni maijaho Natohwijara Hu 'ajohau 'wavara.

Jakaraiasira Túna'i Rehuniji 'Waramajina

67 Huni oma Jakaraiasiho Godoni 'Aveni tinia apejume raka ka'ene iji'a rehunijaho ika'ina 'waramana.

68 Natohwa ka'ene Isureri opuni Godi ijí ta'aroha. Hu ehwaha'e uvanie 'ee kú'o 'unama 'imenae 'eka'i roana.

69 Huni pwea Teviti oni amuja vajijino núni Ni'ajúhi'ina Natohwa vejume 'urinana.

70 Ikaho Hura nitama iraka ka'ene Huni poropetia arimaijihi puni vaji 'waruvara.

71 Hu núni naka 'ee ea ka'ene nú kúme senavi'inijihi puni vaji ni'ajú'i roana.

72 Ijihuni maijaho Hu opunúna numirame 'ee Hura nahama 'waramaji vwihanuna.

73 Hu nimaa nimaa núni oma Eparahami nahama 'waramana.

74 'Ene Hu núni nakapuni vaji Hu nú ni'ajúhuna nahama 'warumana. 'Ejakame nú pajuhavi'i Huni kaukara vehuna.

75 'Ene Huni una'i arimaa 'ee nimaa nimaa núra hi'avari veijaho hina vena apene vahuna.

76 'Ene harihakere a poropetia ka'ene maho'o Ichuto Maijihuna 'wahuna. Ijihuni maijaho a urana va'e Natohwi jihuni 'unamiji amairiahuna.

77 A Huni ehija ka'ene Hura ni'ajihuniji najahakame puni sisea vwihane arehuniji kama hehuna.

78 Ijihuni hahi Godi ka'ene swasi ma'urijara nú numirume vea kahi ichutoi ranave rina roe hananúhuna.

79 'Ene ea ka'ene nutuvi'ini hijujija 'ee ea ka'ene nikwamasa'iro vejujihija hananihuna. 'Ene Hu núni mumora 'ajohuakame nú matauma hihuni 'unamiji vahuna 'iamana.

80 'Ejume hariha 'u'ua kajaho emarena ajime 'ee huni vwiha 'u'o emarena paranana. 'E'eme hu nechi'eru hinonu va'u iji'a amura Isureri puni una'i sama hiramana.

2

Petirihemi Jesu Nahejajina
(Matiu 1:18-25)

1 Ijí vea kajino kamati Sisa Aukasitasira 'waravume ea ka'ene hura kwaa ara ka'ene 'ajohaujija iha ta'irono ea mapoka nianae va'avarono 'waramana.

2 Vea ka'ene Kwiriniasi Siria opuni 'ajohai'ina renani vajijino iha amura'e aneja vene tahara.

3 Ea mapoka puni aranejijino iha ve'irono va'ara.

4 'Ejume Josapi 'u'o Nasareti Karari vaji rene Jutia ara natohwa Petirihemi ka'ene Teviti oni araneji va'ana. Ijí hu va'ajihuni maijaho hu Teviti oni amuji jihuna'e va'ana.

5 Pu no'o Meri ka'ene hura 'wahuna'e nahama 'waravara ka'ene hari'i nenaji'i puni iha ve'irono va'ara.

6 'Ene pu ijí hijari vea kajino hura hariha nahehuni vea niroa apenana.

7 'Ejumakame hu ijí huni Hariha ka'ene amurijaho nahenana. 'Enareja hu apena ateha hwame 'ee hanupo 'iruma ijuri ruhi ranavume hinana. Ijihuni maijaho pura ruha ka'ene hihunijaho pa'ajihuna'e avajara.

Sipia 'Ajohi'ina 'Ee 'Ona Oji'inijihina

8 'Ejumakame ea ka'ene sipia 'ajohi'ina 'aho'a kwaa kajino vea kajihuni na'iijino puni sipia'e 'ajohi'i hijara.
9 'E'eme Natohwi jihuni 'ona oji'ini roe puni una'i nami'eme Natohwi jihuni hanaji'inijara pura namija kajaho hanana apene tauhuhana. 'Ejume pu niho'o natohwa'e tea junama paraniana.
10 Ona'oji'inijara ijá iama Juvujaho are'ika'i heha! Na joni vu'a maiu'ina mamaa'e apena routa. 'Ee ijara veje ja 'ee ea mapoka ka'ene kwaa araka mapoka kakino hijukija teamanama parahuna.
11 Ike iviasi na'iakino Teviti oni ara natohwijino joni Ni'ajihi'ina nahejara. Hu Keriso ka'ene Natohwijina.
12 Jara ijí hena kahunijaho ja vai'i kave pu atehi apene Hariha 'u'ua kajaho hwame hanupo 'iruma ijuri ruhi ranavu'e hinuna'omo ja ijí kahuna 'iamana.
13 Ijá ve'eme ni'aha kwino 'ona oji'ina kajaho 'ee 'ona oji'ina 'aho'a mapoka mapoka kahi akúpi 'ahi Godi ta'arohe javaa vejara.
14 Pu javaa ika'ina vejara
Godi ka'ene niho'o Ichuto Maiji huni pinana 'urinu. 'Ene ea ka'ene Godira iki mwe'i kime teamanamujihi matauvi'inijaho mihu 'wame ta'arohara.
15 Ona'oji'inijija akúpa 'ahi va'umakivi'i sipia 'ajohi'inijipo ijá 'wava Roe ma arira'e Petirihemi va'e ike unekaka reju'ukame Natohwijara roe nú 'warumuke kava 'wavara.
16 'Ejume pu marako vai'i kivume Meri ho Josapi ho Hariha 'u'ua kajaho ijano ijí hanuhapo 'iruma ijuri ruha kajino hijara.
17 Vea ka'ene sipia 'ajohi'ini jipuhipu Hariha 'u'ua kaji kavajaho raka ka'ene Hariha 'u'ua kaji rona 'waravajaho pu 'waravara.
18 Ea mapoka'e sipia 'ajohi'inijipo vu'a kaji 'waravume hejajaho niho'o oja hwa'usunahara.
19 'Enakaivo Merira ijí henarena huni oja vaji vwihananama apena va'ana.
20 Sipia 'ajohi'ina kajija 'unama vai'i uneka ka'ene pu kame hejaji Godi ta'arohe Huni pinana 'unama ahasirivara.

Jesu Temiporui Iha 'Iavajina

21 Na'ia iropu no'o pisu pa'arejume iji'a sisa 'uhu'avarono iha 'iame Jesuna 'wavara. Hu iji'a mai'o tei vaji muna'amarono ona'oji'inijara iha kajaho mahana.

Jesu Temiporui Godoni Ija Tahi Ranavajina

22 Vea kajara apejume Josapi'o Meri'o Mosisi oni tamani iraka ka'ene 'waramaji vene 'ee hariha ara hinajaho pa'are'eme pu Sesamaijaho isinara iramahe Jerusaremi Natohwiji ma'i 'ahiume va'ara.
23 Ikaho Natohwi jihuni tamana vaji ika'ina 'warumana. Hariha ka'ene amurijihi nahena'avajija Godi vajahuna 'úmana.
24 'Ene Natohwi jihuni tamana vaji 'warama ja'ina'e marahu'ora no'ohe'ina 'aho unea no'ohe'i 'eka va'e swasa vejura.
25 Heha! Ea pina huni ihijaho Simionina hu Jerusaremi vaji hinuna. Hu ea arira 'ee huni kaukara oja mahi'ina'omo hu Isureri opuni Mesaia 'ajaha hinuna. 'Ena'omo Godoni 'Avena hu samahana.
26 'Ejume Godoni 'Avenijara hu nahama 'waramajaho hu pakwa'ika'i hi'eje Natohwi jihuni Kerisora roa kahuna 'wavume hinana.

27 Hu 'Aveni vaji Temiporu roana. Vea ka'ene emahwapo Hariha Jesu
aheme roajaho varapa tamana ve'i roara.
28 Simioni Hariha kajaho tapane apene huni ija 'ahi rana'ika'i Godi
teimani 'wamana.
29 Hu ika'ina 'waramana Natohwe iviamaa Ara Oni ira vaji nahama
'warumajaho renu. 'Enakúne A Oni pwea veje matauma va'ama.
30-31 Ara Oni Ni'ajúhi'ina ka'ene ea mapokakihi puni una'i amairiarama-
jaho na nuni niakino kavu.
32 Hu ira ka'ene Jenitaru hananie najahunijina 'ee Hu Oni ehija Isureri
opuni Hanani'inijina 'wamana.
33 Emahwapo vu'a ka'ene Hua rone 'waravaji hejajaho oja hwa'usahara.
34 Simionira pu merajihe 'ee Meri Huni ohijaho ijá 'wama Hena! Ike
Harihakaho Isureri opuna pijahana. Hu Isureri ora 'aho'a veje arihe 'aho'a
ajihuna. 'Ene Hu aacha'omo ea mapoka ijí kame Hu ninahuna.
35 'Eje ja temuka'amajaho areri so'wa 'usa rukina joni oja 'ahi naminau
ja'ina'e rehuna. Ijihuni maijaho oja vaji hema vwiha roe samaumaa
rehuna 'wamana.
36 Napara poropeti Ana Panueri oni 'apaja 'ee Asa oni amuja. Hu
paranamaa paruahe'i hinajaho juara iropu no'o pa'arenana.
37 'E'eme hu amuna hinajaho juara mapoka mapoka (84) pa'arenana. Hu
niho'o Temiporu paranamuna 'ee veiri'a na'ia rira 'aura areme 'ee siporua
'onuna.
38 Nijihijakura hu roe Godi teimani 'wamana 'ee ea ka'ene Jerusaremi
puni Ni'ajihi'ina 'ajoha hijajihi majaa Hu rone 'waramana.

'Unama Nasareti Roajina

39 'Ejume pu Natohwi jihuni tamanijara 'waramajaho ve paranareja
vukú'o 'unama Karari puni ara natohwa Nasareti va'ara.
40 'E'eme Sesamaa kajaho haruriji'i emarena ajime 'ee Huni vwiha 'u'o
emarene 'ee Godoni maiji vwihanii'inijaho Hu hu'úmo majama namana.

Jesu Paruisea'e Jerusaremi Temiporu Vaji Hinajina

41 Juara kwinu kwino pa'are'eju'e emahwaha Jerusaremi Pasova sora i'i
va'ura.
42 Vea ka'ene Hu juara iropu ropu no'o renajino pu kú'o tamanijara
ve'avarono 'waramu ja'ina'e sora i'iro kahi va'ara.
43 Pura na'ia icharu hihuni veijaho nipa'arejume pu kú'o 'unama ari puni
va'eme Jesuho Jerusaremi hinana kaivo Huni emahwahijija ijaho pahena
pakavara.
44 Pu vwihajajaho Hu ea mapoka kajihipuni vaji va'u ronareja pu 'urina
kwaa jora'e na'ia kwino va'areja ijí pakamareja aneja vene puni napuhija
'ee vwea vwina puni vaja kajino savara.
45 Pu Hu pakamareja kú'o 'unama Jerusaremi sama va'ara.
46 Vea no'opisu pa'are'eme pu Hu Temiporu vaji najahi'inijipo najahaji
hene 'ee aporavi'i hi'eme piunavara.
47 Ea mapoka Hura eha mavarasa'ina ka'ene 'waramaji hejajaho pu
niho'o oja hwa'usunahara.
48 Pu ijí kame hejajaho pu 'u'o oja hwa'usunahara. 'Ee oahi ijá 'wama
Hariha nuna A iraka vene 'unama ika'ina 'ahúane? Nú omune'i niho'o oja
hianu'eme Aa'e sarame apenojara 'wamana.
49 Hu pu ijá 'iama 'Ú ja raka vena Na sarivo? 'Ú Na Oma Nunijihuni sei
hihunijaho ja pahejo? 'iamana.

50 'Enakaivo Hura raka ka'ene 'warama jihuni maijaho pu pahejara.
51 'Ejume Jesuho pu pu'úmo 'uname Nasareti va'ana. 'Enarena Hu emahwapuni ira hene venana. Oahi raka ka'ene hena kamajaho oja vaji vwihaji'i hinonana.
52 'Ejume Jesuho 'urine emakina rene 'ee vwiha vaji emarene 'ee Godiho 'ee emaa Hu ura rejura.

3

Joni Papitisitara Najahajina
(Matiu 3:1-12; Maka 1:1-8; Joni 1:19-28)

1 Sisa ka'ene Taipiriasina 'wavujara natohwa rena hinajaho juara iropu ropu'a mumora rona kwinu rejume Ponachasi Pairati Jutia puni natohwa rejume 'ee Herotira Karari ora 'ajohau'e 'ee huni 'u'ua ka'ene Piripura Ituria 'ee Tekonaitasi 'ajohau'e 'ee Raiseniasira Apirini ora 'ajohauna.
2 'Ejume Anasi'o Kaiapasi'o pirisitia mama'ina rejari vea kajino Godoni vu'a Joni ka'ene Jakaraiasi oni harihaka nechi'i hinonu jihuni roana.
3 'Eju'e hu Jotani rori ara ka'ene hijuji roe emaapo puni sisea vwihana are'eje toi samahuni vu'a 'waramana.
4 Poropetia Aiseara ika'ina huni heha vaji venana.
Ea pina nechi'i hine 'ume'ena Natohwi jihuni 'unama amairie 'ee veje arira renama.
5 Isoha same 'ee huri'a veje amara reja 'ee 'unama ka'ene 'ajovi'inijaho veje arira reja. 'Unama ka'ene 'onajivi'inijaho amara renama.
6 'Eje ea mapoka Godi oni ni'ajúhi'inijaho kavava 'úmana.
7 Ea mapoka huni roajivakame hura 'unirame toi vaji sama'e 'uri'avarono roajivajihi ijá 'iama Ja tapara ka'ene siseijihipuni harihija. Joni eha sisea ni'ima'ura ka'ene túna'i roujaho irara ja 'waravukame ja juhame iki roajivare?
8 'Ina rukina re'avara! Joni 'unama sahasijaho ta'arohareje niare'i kaivo ea maiu'ina re'avara Ja vwiha ika'ina pavwiha'avara. Eparahami núni oma'omo nú areri rena hiju paro'avara kaivo Godira areri veje ike muna ikihipo Eparahami oni harihija rehuna. Ijihuna'e nú areri rena hiju paro'avara.
9 Iviamai taupa icha aneji namuna'omo icha kajija 'ina maa pare'avajaho 'umareje 'uhue veni ato'aruhuna 'iamana.
10 'Ejume ea mapoka kajipo apoma ijá 'wava 'Ena'omo nú ichá'ina'e ve'eja? 'wavara.
11 'Ejume hu eha vene pu ijá 'iama Ea irara setia no'ohe'i re'amajaho ea pina ka'ene pa'aji pina ma'amane 'ee ea irara 'iruma rukina'e re'amajaho 'u'o ijá ve'amana 'iamana.
12 'Ejume ea ka'ene takisia apeji'ina 'u'o hu 'unirame toi sama'avarono roara'omo ijipo apoma ijá 'wava Najahi'ine nú ichá ve'eja 'wavara.
13 Hu ijá 'iama Ja takisia'e ape'avajaho icharu 'eka'avarono 'waravajiru 'eka'avara 'iamana.
14 'Ejume sorutia 'ahopo apoma ijá 'wava 'Enakaivo núa. 'Ú nú ichá'ina'e ve'eja? 'wavara. Hu ijá 'iama Ea 'ahopuni monia pamajikari 'ejahie 'etuji'avara. 'Ee ea pina pamajikari nama'avara. 'Ee joni anejijaho teamana'avara 'iamana.
15 Ea mapoka kajija 'ajohe vwihaji'i hijura'omo pu Joni kavari veijaho puni oja vaji ijá roja Vejuro'i Kerisora re'ama rojara.

16 'Ene Joni eha vene ijá 'iama Na ja toa vaji samauta kaivo Ea ka'ene nuni túna'i roujara samahunijaho Godoni 'Avena 'ee haruriji'i samahuna. Na Hu Hu'úmo areria pana 'ee nara Huni mumora hwana jahenahuna areria pana.
17 'Enakaivo soa Huni ija tahi namuna'omo Hura 'witia mutuuri ruhijino mutuareje maijaho niana'ika'i siseijijahija vena ka'ene pautaruti sa'íka'i namujiano ato'aruhuna 'iamana.
18 Na'ia mapoka'e hu vu'a maa maiu'ina ea najahe 'ee vu'a 'aho'a ani'ina ni'ajihe najahana.
19 'Enakaivo hu ea natohwa ka'ene Heroti 'uraraha 'waramana. Ijihuni maijaho hu Herotiasi huni 'u'uijihuni napara turame 'ee uneunecha sisea mapoka'e Heroti venajihuna'e 'uraraha 'waramana.
20 Hu kú'o sisea pina ka'ene huri venajaho Joni apene tipurai ranamajina.

Jesu Toi Apúsavajina
(Matiu 3:13-17; Maka 1:9-11)

21 'Enakaivo ea mapoka'e toa vaji samauma para'eme iji'a Jesu 'u'o toa vaji apúsavume 'urinana. Hu hine siporua 'o'eme akúpi 'ahi vwicha jaraana.
22 'E'eme Godoni 'Avena areri marahu'ora puna'i jaima ariha roe huni haha 'ahi ajimana. 'E'eme ira akúpa 'ahi rene roe ijá 'wama A Nuni Hariha ka'ene Na oja mahujina. Na A niho'o teamanimu 'wamana.

Jesuni Amuhijijina
(Matiu 1:1-17)

23 Jesuho juara mapoka mapoka (30) pa'are'eme iji'a Hu Huni kaukara aneja venana. Ea mapoka Jesuho Josapi oni Hariha 'wavura. Josapi oni oma Iraina Irai oni oma Matatina
24 Matati oni oma Rivaina Rivai oni oma Merikaina Merikai oni oma Jenaina Jenai oni oma Josapina Josapi oni oma Matataiasina
25 Matataiasi oni oma Emasina Emasi oni oma Nehamina Nehami oni oma Esirina Esiri oni oma Nekaina Nekai oni oma Meatana
26 Meata oni oma Marataiasina Marataiasi oni oma Semainina Semaini oni oma Josekina Joseki oni oma Jutana Juta oni oma Joananina
27 Joanani oni oma Resana Resa oni oma Jerapaparina Jerapapari oni oma Setiarina Setiari oni oma Nerina Neri oni oma Merikaina
28 Merikai oni oma Atina Ati oni oma Kosamina Kosami oni oma Erimatamina Erimatami oni oma Erina Eri oni oma Josuana
29 Josua oni oma Eriesana Eriesa oni oma Jorimina Jorimi oni oma Matatina Matati oni oma Rivaina Rivai oni oma Simianina
30 Simiani oni oma Jutana Juta oni oma Josapina Josapi oni oma Jonamina Jonami oni oma Iraiakimina Iraiakimi oni oma Mereana
31 Merea oni oma Menana Mena oni oma Matatana Matata oni oma Netanina Netani oni oma Tevitina Teviti oni oma Jesina
32 Jesi oni oma Operina Operi oni oma Poasina Poasi oni oma Sarimonina Sarimoni oni oma Nasionina Nasioni oni oma Aminatapuna
33 Aminatapu oni oma Ataminina Atamini oni oma Ramana Rama oni oma Hesiranina Hesirani oni oma Peresina Peresi oni oma Jutana Juta oni oma Jekapina
34 Jekapi oni oma Aisikina Aisiki oni oma Eparahamina Eparahami oni oma Terana Tera oni oma Nehorina Nehori oni oma Serukina
35 Seruki oni oma Reuna Reu oni oma Perekina Pereki oni oma Hiparuna Hiparu oni oma Sirana Sira oni oma Kenanina

36 Kenani oni oma Aripakasarina Aripakasari oni oma Semina Semi oni oma
Noana Noa oni oma Ramekina Rameki oni oma Metusarana
37 Metusara oni oma Inakina Inaki oni oma Jeratina Jerati oni oma
Mahararina Maharari oni oma Kenanina Kenani oni oma Inosina
38 Inosi oni oma Setina Seti oni oma Atamuna Atamu Godoni hariha.

4

Jesu Vena Kamajina
(Matiu 4:1-11; Maka 1:12-13)

1 Jesuho Jotani rene Godoni 'Aveni ruha apena para'eme 'Avena kajara
aheme nechi'i va'ana.
2 Hu ijino na'ia mapoka mapoka (40) hi'eme Setani Hu vena kamana. Hu
vea kajija 'iruma painajihuna'e Hu matuma paranana.
3 'Ejume Setanijara Hu ijá 'wama A Godoni Hariha re'amajaho muna ike
veje puretia rejakame ina 'wamana.
4 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Godoni Irijara ija 'úma Ema mai'o
puretieru reje hihuna pana 'úmana 'wamana.
5 'Ejume hu Jesu ahema va'e huri'a 'ahi namine kwaa ara mapoka kajaho
ni'aha kwinu nahana.
6 'Ene Setanira Hu ijá 'wama Na harura 'ee kwaa ara mapokakaho
vajahuna. Ikaho naa'e mihara'omo nara ea ka'ene na ura reni'amaji
mahuna.
7 A na oja mi'amajaho ike mapokakaho Ona'e rehuna 'wamana.
8 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Godoni Irijara a Natohwa ka'ene oni
Godi ijiru oja mahe Hunaru vena'amana 'wamana.
9 'Ejume hu Hu ahema va'e Jerusaremi Temiporu 'ahi ranavume namiju-
makavi'i ijá 'wama A Godoni Hariha re'amajaho iki kami mwama pi'onama
'wamana.
10 Godoni Ira vaji 'waramajaho
Hura Huni 'ona oji'ina irechamie pu A 'ajohahuna 'wamana.
11 Pura puni iji 'ahi'enae A Oni mumora muna 'aha pa'anaarahuna 'úmana
'wamana.
Noin
12 Jesura eha vene ijá 'wama Godoni Ira vaji ijá 'úma
A Oni Godi Natohwijaho pavena ka'amana 'úmana 'wamana.
Noin
13 Setaniho Jesuho 'unama ani ani vena kamajaho iji'a are'i kaivo
ma'uaku ranama ruva'ana.

Jesura Huni Kaukara Karari Vaji Aneja 'Emajina
(Matiu 4:12-17; Maka 1:14-15)

14 'Ejume Jesuho kú'o 'unama Godoni 'Aveni jihuni haruriji'i Karari
va'ana. 'Ejume Huni pinanijaho 'urijume kwaa ara mapoka kajaho he
parajara.
15 'Ene Hu aneja vene puni Sinakoku vaji najahume ea mapoka'e Hu
ta'arohara.

Jesu Nasareti Vaji Pataarohajina
(Matiu 13:53-58; Maka 6:1-6)

16 'Enarena Hu 'uname Nasareti Huni araneji Hura emakina'e renajino
va'ana. Sapati hu nivenu ja'ina'e Sinakoku vaji Hu heha ta'iro 'urinana.
17 Heha ka'ene poropetia Aisea onijaho Huni ijatahi ranavume Hu rasame
ika'ina kama tahana.

18 Natohwi jihuni 'Avenijaho Na hu'úmo hinu. Hura Na ea ka'ene une-
unecha pa'ajihi vu'a ka'ene mamaiji naja'urono ranamiana. Ea
ka'ene i'ivani'inijihi rasamie 'ee ea ka'ene nia supavi'iniji veje
niri'avarono routa. 'Ene ea ka'ene sisei hiji'inijihi ni'ajihe hanasina
ape'avarono routa.
19 Juara ka'ene Natohwijara ni'ajihuniji 'wara'i routa 'úmana 'iamana.
20 'Ejume heha tahuhe ea ka'ene naminaji ma'ika'i asuma hinana. 'E'eme
ea mapoka ka'ene Sinakoku vaji hija kajija nia tajahena apene Hua'e
mahara.
21 'Ejume Hu aneja vene ika'ina 'waramana Joni atai he'eme heha ka'ene
Na tahujaho iviamaa nimaa renu 'iamana.
22 Ea mapoka ka'ene ijí hijajaho niho'o oja hianame 'ee vu'a ka'ene Huni
iri vaji rena roe arihume hejajaho niho'o teamanavara. 'Ejume pu ijá 'wava
'Ú eakaho Josapi oni Harihijine? 'wavara.
23 Hu pu ijá 'iama Na niheju. Ja Na areri juketakúne orono veje
maranaama 'wihuna. Ja Na ijá 'wihune Ara Kapeniami uneka ka'ene
vejume nú pinana ka'ene hejuji ikine oni ari veja kava 'wihuna 'iamana.
24 Na nimaa nimaa 'waravu ea ka'ene poropetia huni ara vajijaho hami
paapene 'ajovura.
25 Na ja nimaa 'waravo. Nimai Iraija oni veijaho amuna mapoka'e Isureri
vaji ani re'eme juara no'opisune masapa iropu kwinu neha papi'eme kwaa
ara kajaho ora vea re'eme matuna hijara.
26 'Enavo Iraijaho mai'o amuna mapoka ijí hijara kaivo hu puna pava'ana
kaivo hu Saitoni vaji ara iha Sarepatina 'wavujino amuna kwinu'wi ijí
hinuna'omo ijí ni'aja'iro va'ana.
27 Poropetia Iraisa oni veijaho ea mapoka reporosia rukina Isureri vaji
hijura vo niho'o ea pina marahuna pana kaivo Nemani ka'ene Siria orijiru
huhusu maranana 'iamana.
28 Ea ka'ene Sinakoku vaji hija kajipo ijí hejajaho pu niho'o ajinamana.
29 Pu 'urimarame Hu tairie apene ma'ahi 'useme aheme va'e huri'a
ka'ene puni ara ijihuni toi vejari 'ahi rarahi apúsa'i 'ahiume vejara.
30 'Enakaivo Hu puni rira kajino ro 'e'une va'ana.

Ea 'Avena Sisei Rosamajina
(Maka 1:21-28)

31 'Ejume Hu Kepeniami Karari vaji va'e Sapati vei ea najahana.
32 Pu Huni vu'a ka'ene niho'o harura rukiniji hejajaho oja hwa'usahara.
33 Ijí Sinakoku vaja kajino ea pina 'avena sisei ajivi'ina hinana'omo hu
niho'o ira ajira'e emaavanana.
34 Haee! Jesu ka'ene Nasareti orakere A nú iraka'e vetú'irono roane? 'Ú
A núa'e 'eka ruaru 'ahaume roane? Na A nihena kavu. A Godoni arira
maijina 'wamana.
35 'Enakaivo Jesu 'uraraha ijá 'wama Irano'a are'i kaivo ema kajaho
rana'i kaivo ariha va'a 'wamana. 'Ejume ijí 'avena sisea kajaho hu
unenu'u pina pave'ika'i ema kajaho pi'onavume ea mapoka kajihipuni
una'i 'ojumakavi'i ro 'e'una va'ana.
36 Ea mapoka ijí kamareja niho'o oja hwa'usunahara. 'Ejume pu ijá 'wava
Ike vu'akaho ichá'ine? Harura 'ee ajira rukina'omo ike eakara 'ananajihe
'ee pikinakavi'i 'avena sisea 'waravu'e usevura 'wavara.
37 'Ejume ijí Huni vu'a kajaho kwaa ara rora rora kajaho marako
re'unana.

Jesura Ea Mapoka Venaume Maraniajina
(Matiu 13:53-58; Maka 1:29-34)

38 'Ejume Hu 'urina Sinakoku kajaho are'ika'i Saimani oni arijino va'ana. Saimani oni jura paranahijaho haha ohoa natohwa'e rejume pu Jesura ni'aja'amarono huni iha 'ahi 'ona vejara.

39 'Ejume Hu va'e Huni ruha rorijino nami'i ijí haha ohoa kajaho 'ararihaana. 'Ejume haha ohoa kajaho pa'are'eme hu 'urine 'iruma amairia pu vajihana.

40 Nusirei vea va 'o'i ve'eme ea mapoka ka'ene atama ani ani'ina 'ekajija aherame Jesuni roume Hu ea kwinu kwino puni haha 'ahi Huni ija irechavume pu maraniara.

41 'Ejume 'avena sisea mapoka'e Hura vejume usevi'i ijá 'umejare A Godoni Hariha 'umejara. 'Ejume Hu 'ararihie vejume pu ira pa'waravara. Ijihuni maijaho Hu Kerisoho pu nihena kavura.

Jesura Sinakoku Vaji Najahajina
(Maka 1:35-39)

42 Vea nitumajino Hu kwaa kajaho are'ika'i va'e kwaa ka'ene ea pahijujino va'ana. 'Ejume ea mapoka kajipo hina samuva'o piuname pu ura Hu 'unanavakame paranamie va'amarono vejara.

43 'Enakaivo Hu pu ijá 'iama Na va'e ara 'aho'a Godoni ara rona 'waramaji najahuna. Ijihuni hahi Na ranamiume Na ikaho routa 'iamana.

44 'Enarena Hu majaa Jutia Sinakoku mapoka vaja najahana.

5

Jesura Tisaiporua Amura 'Umenajina
(Matiu 4:18-22; Maka 1:16-20)

1 Na'ia pini Hu Jenesareti soha rorijino namine vu'a 'wara'eme ea mapoka Godoni vu'a kaji he'i 'ahiume ijí kahi piijaravi'i roajivara.

2 Hu kivume sisima no'ohe'i soha rori na'eme ea ka'ene úɑ vesavi'inijija puni namea 'eke arihe sovi'i hijara.

3 'Ejume Hu Saimani oni sisima pini vaji aji'ika'i 'waravume piijahume ma'uako karokaro soha riri va namana. Hu ijihuni vaji hiji'i ea mapoka kajija najahana.

4 Hu vu'a 'wara para'ika'i Hu Saimani ijá 'wama Oni sisima piijahe úɑ riri va'e joni namea same kija siriraha 'wamana.

5 'Ejume Saimani eha vene ijá 'wama Natohwe nú iviasi na'iakaho hine ojuta pahwe'i nú úɑ kaji vesavara vo niho'o kija pina pa'ejara kaivo A 'warimu jihuna'e na namea sahuna 'wamana.

6 Pu puni namea samareja kija niho'o mapoka mapoka siriravume namea aneja vene turamana.

7 'Ejume pu napuhwaha ka'ene sisima pina 'ahi hijajija 'umenaume pu roe ni'ajihara. Pu roajime puni sisima no'ohe'i vejume itusahe sisima kajija aneja vene tusa'i vejara.

8 Saimani Pitaho ijí hura uneka ka'ene vena kaji kamarena Jesuni una'i nitupari sa'ika'i ijá 'wama Natohwe na ea sisea veji'inakúne nuni rori roujaho are'i kaivo ani va'a 'wamana.

9 Ijihuni maijaho Hua 'ee ea 'aho'a ka'ene pu pu'úmo hijajipo ijí kija mapoka kaji kivajaho niho'o oja hwa'usahara.

10 Saimani oni napuhija Joni'o Jemisi ka'ene Jepati oni harihija no'o 'u'o oja hwa'usahara. 'Ejume Jesura Saimani ijá 'wama Tea junamujaho arema. Iviamaikano rene a emaa sirirahuna 'wamana.

11 'Ejumakame pu puni sisima 'eka roe amari irechame 'ee puni une-
unecha mapoka are'ika'i Hu 'ararihaa va'ajivara.

Jesura Ea Vejume Maranajina
(Matiu 8:1-4; Maka 1:40-45)

12 Na'ii pini Hu ara pini va'eme ea pina reporosia rukina Jesu kamarena
Huni una'i mwe'i 'oji'i jarima ijá 'wama Natohwe A ura rena'amajaho veje
na maraniama 'wamana.
13 Jesura ija jorane 'unavi'i ijá 'wama Na ura reniukúne marana'ama
'wavume ni'aha kwino ea kajihuni reporosia pa'arenana.
14 Jesura ijá 'wama Ikaho ea 'aho'a pa'wara'amana kaivo va'e pirisiti
nahareje iji'a va'e Mosisira 'warama ja'ina'e Godoni swasa ve'amana.
'Ejakame ea mapoka oni reporosia ka'ene pa'arenajaho hena ka'avara
'wamana.
15 'Enakaivo Huni pinanijaho ara mapoka henareja ea mapoka'e Huni
vu'a hene 'ee atama puna veje pa'are'amaro roajivara.
16 'Enakaivo Hu na'ia 'aho'a va'e ea pahijuri kwai siporua 'onuna.

Jesura Ea Ija Ajuaravi'ina Vejume Maranajina
(Matiu 9:1-8; Maka 2:1-12)

17 Na'ia pini Hu hine naja'eme ijihuni vaja kajino Parasia 'ee ea ka'ene
tamana najahi'inijija ijí hijara. Pu ara kwinu kwino Karari vaja 'ee
Jutia vaja 'ee Jerusaremi vaji rena roe ijí hijara. 'Ejume Natohwi jihuni
harurijaho ijí vea kajaho Jesura ea'e veje marani'amarono namana.
18 'E'eme ea 'ahopo ea pina haha ajuaravi'ina apene kime Jesuni una'i
rana'i 'ahiume apene sei roajivara.
19 'Enakaivo ea mapoka'e itu'ona namajihuna pura hua'e apena vahuna
'unama pa'arenana. 'Enajihuna'e pu ea kajaho apene atahuri va'e tita
napame ea kajaho huni kicha 'ahi na'eme apúsavume 'onu va'o Jesuni una'i
ea rira kajino namana.
20 Hu ichá'ina'e pu nimaa rojuji kimarena ema kaji ijá 'wama Napura
nunakera Oni sisea Na vwihana arevu 'wamana.
21 Parasia 'ee Sikuraipia pu aposarame ijá 'wava Ikaho ea irana'omo
Hu Godi matahare'e avano? Ea irara sisea vwihane arehune? Godira
Huhusuna 'wavara.
22 Jesuho pura iraka ka'ene aposaravajaho nikimarena ijá 'iama 'Ú ja
iraka vene joni oja vaja aposaravo?
23 Na ichá'ina'e 'wara'ejo? Na huni sisea vwihana are'eju ho Na 'wave
'urina va'ena? 'iamana.
24 'Enakaivo jara Ema Puni Harihijihuni harura ka'ene iki mwe'i ea
vwihanie arevuji hena ka'avarono Hu haha ajuaraji'inijaho ijá 'wama Na
a 'waravukúne 'urine oni suha apene ari va'a 'wamana.
25 'Ejume ni'aha kwino ea kajaho puni una kajino 'urine iraka ka'ene
hura ijihuni toi namajaho apene ari Godiho ta'arohi'i va'ana.
26 Pu niho'o oja hwa'usahaume Godi ta'arohe tea juna'eme ijá 'wava Nú
iviasi uneunecha mavarasa'ina kivara 'wavara.

Jesura Rivai 'Umenajina
(Matiu 9:9-13; Maka 2:13-17)

27 Ijihuni túna'ijino Hu vai'i kavu'e ea ka'ene takisia apeji'ina iha Rivaiho
takisia apejuri seijino asuma hinana. 'Ejume Hu ijá 'wama 'Ararihie roa
'wamana.
28 Hu huni uneunecha mapoka maki'ika'i 'urine Hu 'ararihaa va'ana.

29 'Enarena Rivaira huni sei 'iruma natohwa Jesuna'e vejume ea ka'ene takisia apeji'inijija 'ee ea 'aho'a mapoka'e pu pu'úmo 'iruma ijara.
30 Parasia 'ee Sikuraipia ijipo aneja vene Huni tisaiporu 'uraraha ijá 'iava Ja iraka vene ea ka'ene takisia apeji'ina 'ee ea sisea pu'úmo 'iruma ijo? 'iavara.
31 Jesura eha vene ijá 'iama Ea ka'ene atama pa'ajija juketaija ura parenaura kaivo ea atakinijipo juketaija ura renaura.
32 Na ea arira maa veji'inijihipuni parouta vo Na ea sisea ka'ene puni sisea vwihane temukavi'ini jihipuni routa 'iamana.

'Aura Arevuji Rone Apovajina
(Matiu 9:14-17; Maka 2:8-22)

33 Ea 'ahopo Jesuho ijá 'wava Joni oni tisaiporujija na'ia kwinu kwino 'aura areme 'ee siporua 'oju'e Parasi puni tisaiporu ijija 'u'o ija'ina'e vejura kaivo Oni tisaiporu ijija 'iruma toa ma ijí ijura 'wavara.
34 Jesura ijá 'iama Ja vwihajujaho ea ka'ene napasi nejujihipuni 'iruma vejujaho huni napuhija ka'ene ijí ki'iro roajivujijahija 'aura arevura araka?
35 'Enakaivo vea ka'ene napasi neji'ina kajara ijí pu pu'úmo pahi'i kaivo ani va'akama'e pu iji'a 'aura arehuna 'iamana.
36 Hu haa 'waramarena ijá 'iama Ea mai'o ateha maiu'ina isome sahasiji'i pasuhura. 'Enakaivo ija'ina'e ve'avajaho ateha kajija isome ani'ina rehuna.
37 'Ene vukú'o 'wainia maiu'ina 'eke hanuha sisa sahasa vaji veri'avajaho hanuha sisa sahasa kajaho napame 'wainia arihuna.
38 'Enakaivo 'wainia maiu'ina hanuha sisa maiu'ina vaji verivura.
39 Ea 'wainia sahasa ijujaho 'wainia maiu'ina ura parenaura. Pu ijá 'warahuna Sahasijaho arerina 'wahuna 'iamana.

6

Sapatia Rone Apovajina
(Matiu 12:1-8; Maka 2:23-28)

1 Vei pini Sapati veijino Hu konesa juasi'a 'uraha va'eme Huni tisaiporua konesa tuame iji tanihi'i 'inijaho ijara.
2 'E'eme Parasia 'aho'a ijá 'iava 'Ú ja iraka vene varapijara Sapati veijino pave'avarono 'warumajaho vejo? 'iavara.
3 Jesura eha vene ijá 'iama 'Ú ja Tevitira huni ehi pu'úmo matuvumakame iraka ka'ene vejajaho ja pataha hejare?
4 Hu Godoni sei va'e puretia ka'ene Godi vajahajaho 'eke huna i'ika'i 'aho'a ehwaha vajihana. 'Enavo ijaho tamana'omo ea mamaha paijura kaivo pirisitiepo pupusu ijura 'iamana.
5 'Ejume Hu ijá 'iama Ema Puni Harihijaho Sapati huni Natohwa 'iamana.

Ea Ija Ajuaravi'ina Vejume Maranajina
(Matiu 12:9-14; Maka 3:1-6)

6 Na'ii pini Sapati veijino Hu va'e Sinakoku vaji najahana. Ema pina ijí hinajaho huni ija mana'inijaho 'irivi'ina.
7 Sikuraipi 'ee Parasia Hu ea pina ijí Sapatia vea kajino veje marajakame nama'i 'ahiume nii vevirinavara.
8 'Enakaivo Hu pu raka ka'ene vwihajajaho Hu kimarena ea ka'ene ija irivi'ina kajaho ijá 'wama 'Urine iki una'i roa 'wamana. 'Ejume hu 'urine ijino va'ana.

9 'Enarena Jesura pu ijá 'iama Na ja aporavu Joni tamanijaho Sapati veijaho nú mamaa ve'eja ho sisea ve'eja? Ea ni'aji'eja ho ea 'anae kwa'ena? 'iamana.
10 Hu 'urine nami'i kaivo ea kwinu kwino kima apena vu'u va'ume irivi'inijaho ijá 'wama Oni ija nipima 'wamana. 'Ejume hu ija'ina'e vejume huni ija maranana.
11 Pu niho'o ajinavume pu hine Jesu iraka ka'ene vetihuniji 'wama apenojara.

Jesura Apasorua Iropu Ropu No'o Pijihajina
(Matiu 10:1-4; Maka 3:13-19)
12 Vea kajino Hu va'e huri'a 'ahi siporua 'o'i va'ana. Hu na'ia kajaho Godoni siporua hine 'o'eme vea nitumana.
13 Vea nituvumakavi'i Hu Huni tisaiporu 'umenaume rouma ea iropu ropu no'o iji pijiharena iha ihame Apasorua 'iamana.
14-16 Puni ihijaho
Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho
'ee huni 'u'ua Enituruho
'ee Jemisi ho
'ee Joni ho
'ee Piripu ho
'ee Pataramiu ho
'ee Matiu ho
'ee Tomasi ho
'ee Jemisi ka'ene Apiasi oni harihijaho
'ee Saimani ka'ene Seratina 'wavujaho
'ee Jutasi ka'ene Jemisi oni harihijaho
'ee Jutasi Isikariati ka'ene Jesu nahamahunaijina.

Jesura Kaukara Iraka'e Venajina
(Matiu 4:23-25)
17 Hu pu pu'úmo ariha roe amari namiji'i kivume Huni tisaiporu niho'o mapoka mapoka kajihija 'ee ea niho'o mapoka mapoka Jutia rori hijura 'ee Jerusaremi rori hijura 'ee ara ka'ene soha rori Taia 'ee Saitani roara.
18 Pu roajime Huni vu'a hene 'ee puni atama veje pa'are'amarono roara. 'Ene ea ka'ene 'avena sisea ajima'inijija 'u'o roume Hu vejume maraniara.
19 'Ejumakame ea mapoka Huni haha 'una'iro vejara. Ijihuni maijaho Huni harura ni'ima'ura Huni vaji rena roe ea mapoka vejume maraniara.

Temara 'Ee Temuka
(Matiu 5:1-12)
20 Hu 'arohe Huni tisaiporu kivi'i aneja vene ijá 'iama Ja ea ka'ene pivusahujija ivi'a tea manamama. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ivi'a jona'e renu.
21 'Ene ja ea ka'ene iviamaa matunavujaho ivi'a teamanamama. Ijihuni maijaho Godira veje ja tú'ahuna. 'Ene ja ea ka'ene niravujija ivi'a tea manamama. Ijihuni maijaho ja ijasahuna.
22 Ja Emaa Puni Harihijihuni hahi emaapo kima sename 'ee pataarorahe 'ee ira sisea namahe erapo ira sisea 'warame ja 'ararihie vu'a sisea ani ani'ina 'ee joni iha 'urihi'i sisea vwihaja ki'avajaho ja teamanamama.
23 Vea kajaho ja niho'o teamanama para'eje mari'uvi'i ohurikusaha. Ijihuni maijaho joni eha mamaa kahino Godoni ara akúpa 'ahi namu. Puni sahipo nijano poropetia ka'ene marako hijajija sise'i 'ahiaja'ina'e ja 'u'o sise'i 'ahihuna.

24 Ja ea ka'ene iviamaa uneunecha mapoka ani re'eju'e hijujaho niho'o sisea piunahuna. Ijihuni maijaho ja iviamaa hami hihunijaho maho'o apeju.
25 Ja ea ka'ene iviamaa túavujaho niho'o sisea piunahuna. Ijihuni maijaho ja matunahuna. Ja iviamaa ea ka'ene hine ijasahujaho sisea piunahuna. Ijihuni maijaho ja chora hine niramaruhuna.
26 Ja ea ka'ene iviamaa joni vu'a mamairu 'wavujaho sisea piunahuna. Ijihuni maijaho nitama puni sahipo niareri ija'ina'e poropetia ka'ene ira'asinijija 'ahiara.

Naka Oja Mihunijina
(Matiu 5:38-48; 7:12)

27 'Enakaivo Na ja ea irahipo hejuji Na 'waravu. Joni naka oja mihe 'ee ea irahipo jaa'e senavujija hami 'ahie
28 'ee ea ka'ene jaa'e siripa'avajija merajihe 'ee ea ka'ene ja sise'i 'ahi'ava jihipuni siporua 'o'avara.
29 Ea pini a noa 'ahi tahijaha'e ka'amajaho maka'eje ropuna'a 'u'o 'ana'amana. Ea 'ahopo oni kosetia ape'avajaho maki'ika'i oni setia 'u'o mi'amana.
30 Ea irara uneunecha jarirave ka'amajaho ma'amana. 'Ene oni kukua'e ei pini ape'amajaho kú'o paape'i 'ahae 'wara'amana.
31 Ea 'ahopo jona'e vena'avarono ja ura renuja'ina'e ja ea 'ahopuna vena'avara.
32 Ja ea ka'ene jaa'e oja mihujiru oja mi'avajaho ja maa iraka vejare? Ijihuni maijaho ea sisea 'u'o ea ka'ene pu oja vajihujiru oja mihura.
33 'Ene ja ea ka'ene jaa'e hami 'ahiujiru hami 'ahi'avajaho ja iraka'e maa vejare? Ijihuni maijaho ea ka'ene sisea veji'ina 'u'o ija'ina'e vejura.
34 'Ene ja ea ka'ene eha vajihunijiru uneunecha vaja'avajaho ja iraka maa vejare? Niho'o maa pavenana. Ea ka'ene sisea veji'ina kú'o eha areri 'ekahuna vwihaji'i ea ka'ene sisea veji'inijaho vajihura.
35 'Enakúne joni naka oja mihe 'ee pununa'i hami vene 'ee eha 'ekahuna pavwihaji'i vaji'avara. Ijihuni maijaho ja eha natohwa'e kahi akúpi 'ahi apene 'ee ja Godi ka'ene niho'o Ichuto Maijihuni harihija'e rehuna. Godiho ea ka'ene Hu patea manavi'inijija 'ee ea ka'ene sisea ni'ima'ura veji'inijija hami 'ahiuna.
36 Joni Omijara ea 'aho'a numiramu ja'ina'e ja ea 'aho'a numirahuna.

Ea 'Aho'a Namahujina
(Matiu 7:1-5)

37 Ja ea 'aho'a panama'irakúne Godi ja panamahuna. Ja ea 'aho'a parona'irakúne Godi ja 'u'o parona'amana. Ea 'ahopuni sisea vwihane are'irakúne Godira joni sisea vwihana are'amana.
38 Ja ea vaji'avajaho ja 'u'o vajihuna. Ja hami swara ve'avajaho areri ija'ina'e niho'o nipia nirisame tihitihivajame ajima roe ameurahe arihi'ina'e ja vajihuna. Ja ea 'aho'a'e vajiha ja'ina'e ja 'u'o vajihuna 'iamana.
39 'Enarena Hu haa 'u'o ika'ina'e pu 'waramana. Ea ka'ene nia supavi'inijaho ea pina ka'ene nia supavi'inijaho areri ahema va'ena raka? Pu no'o areri ma'oa paarihuna raka?
40 Sikuru pwea huni najahi'inijaho paasimuna. 'Enakaivo ea irara nahu'e hena kamare'e iji'a huni najahi'ina kajihu vare'ina renuna.

41 A iraka'e vene oni nia vaji taura ni'ima'ura ka'ene navujaho pakama
'wa'i kaivo vweu puni nia vaji taura ma'u'ua ka'ene namujaho kame
'waramo?
42 A 'unama ichá'inijino oni vwea ijá 'wa'ena Vwee veje na oni nia vaji
taura ka'ene namujaho 'e'onavuma. 'Enakaivo vu oni nia vaji taura ka'ene
namujaho a pakamo? A niho'o ira'asinakúne oni nia titi taura ni'ima'ura
ka'ene namujaho marako 'e'ona'i kaivo areri hami niriareje iji'a vweu puni
nia titi taura ka'ene namujaho 'wara'amana.

Icha 'Ee Huni 'Ina
(Matiu 7:16-20; 12:33-35)

43 'Enajihuna'e icha mamaijija mai'o 'ina sisea parejura. 'Ene icha
siseijija mai'o 'ina mamaa parejura.
44 'Ene icha mapokakipo 'ina ka'ene rejujaho nú icha raka sa'inijija 'ina
kaji kima hejura. Ja mataka 'wija 'ahi rena navu'e ja va'e mene roe ijure?
Manu'a mitota 'ahi rena navu'e ja va'e mene ro ijura raka?
45 Ea ka'ene oja mamai ijaho uneunecha mamaa puni oja vaji rena
roe ajima arihura. 'Enakaivo ea siseijijahija puni oja vaja sisea ka'ene
namujiru roe ajima arihura. Ira vaja kakino raka ka'ene roa ajima arihujija
puni oja vaji ichá'ina ka'ene navujipo roe ajima arihura.

Ea No'o Ara Vejajina
(Matiu 7:24-27)

46 Ja iraka vene Natohwe Natohwe 'wi'i kaivo Nara raka ka'ene
'waravujaho pavejo?
47 Ea ka'ene roe Nuni ira hena venujaho hu ea ichá'inijaho Na jaa'e
najahuna.
48 Hu areri ei ara'e venuja'ina. Hu mwe'a 'uma ariha va'u va'u muna
'ahi aneja vene tukeja kikisina samuna. Neha ni'ina pine sai natohwi
hiramarena ara kajaho ninamana kaivo niho'o pavarimana. Ijihuni
maijaho ara kajaho niho'o hami hami muna 'ahi rena vejara.
49 'Enakaivo ea ka'ene Nuni ira henare'e pavenujaho areri ea ka'ene
huni ara tukeja hami hami pasamuja'ina. 'Ena'omo vea ka'ene sai hirame
ninamujaho ni'aha kwino 'aumuna. Niho'o majikari umatematu 'onana
'iamana.

7

Jesura Romu Puni Natohwi jihuni Pwea Vejume Maranajina
(Matiu 8:5-13)

1 Jesuho ijaho emaa 'waravume pa'arejumakavi'i 'urine Kapeniami
va'ana.
2 'E'eme vea kajikano sorutia natohwijihuni pwea mamaijaho atama
'unama rena kwa'i 'ahauma venana.
3 Vea ka'ene hu hejume Jesuho rou 'wavuma heji'i hu Jua 'aho'a irechami-
ume roe Hu jarime 'warave vu'e huni pwea kaji veje mara'amarono
irechamiume roara.
4 Pu Jesuni roe jarime ijá 'wava Eakaho nimaa nimaa'omo Ara hu
ni'aja'ipisa A mamaa veja'a.
5 Hu ehu núna oja miharena huhuso Sinakoku núna venuhana 'wavara.
6 'Ejume Jesuho aneja vene pu pu'úmo va'ana. Hu ara rori samatu'u
re'eme ijí sorutia natohwa kajara napuhwaha 'aho'a irechamiume roara.
Pura roe Hu ijá 'wava Natohwe haha paahina'amana. Ara nuni sei rohuna
areria pana.

7 Ijihuni hahi na vwihajujaho na ea sisea'omo nara Oni vuhuna areria pana. Ara ma iraru 'warave nuni pwea kajaho maranama.
8 Na 'u'o harura rukina'omo sorutia 'aho'a nuni harura hari hijura. Nara ea 'aho'a ijá 'iavure Va'a! 'iavu'e pu va'ura. 'Ene pina Roa! 'wavu'e hu rouna. Na nuni pwea ka'ene kaukara veji'inijaho ike vena 'wavujaho hu venuna 'wama 'wamana.
9 Jesura ijí henajaho oja hwa'usahume aroma ea mapoka kajija ijá 'iama Eakara nimaa ronuja'ina'e ike Isureri opuni kwaa vajakaho ea hua'ina papiunavuta 'iamana.
10 Ea ka'ene ona apena roa kajijahija sei 'unama vai'i kavajaho huni pwea ka'ene atami 'unamajaho nimaranana.

Jesura Amunijihuni Hariha Vejume 'Urinajina

11 Ijihuni túna'ijino Jesuho ara iha Naini va'eme Huni tisaiporua 'ee ea mapoka pu pu'úmo va'ajivara.
12 Hu ijí ara kajihuni vwichajiami va 'e'u'eme pu ea'e kwanana'i 'ahiume apena roara. Ijí ea ka'ene kwamajaho amuna pipuni hariha kwinuna'omo ijara kwavume ea mapoka pu pu'úmo roajivara.
13 'Ejume vea ka'ene Natohwijara hu kamajaho Hu niho'o temuvume ijá 'wama Niramujaho arema 'wamana.
14 'Enarame hu va'e ea ka'ene suhi mwavi'inijaho iji 'unavume ea ka'ene kima va'ajaho arema namijara. 'Ejume Hu ijá 'wama Kivasakera Na 'waravukúne 'urina! 'wamana.
15 'Ejume ea ka'ene kwama kajaho kú'o 'urine asuma hiji'i vu'a 'waravume Hu apenapi kú'o oaha'e mahana.
16 Ea mapoka niho'o tea junavume pu Godiho ta'aroha ijá 'wava Núni vajakino poropetia ni'ima'ura núni roana 'ee Godiho ehwaha ura veti'i roana 'wavara.
17 'Ejume ike Huni pinana kajaho 'wama apene va'e Jutia useme 'ee ijí ara rora kajaho he parajara.

Joni Papitisita Oni 'Ona Apena Roara (Matiu 11:2-19)

18 Joni oni tisaiporuepo uneunecha mapoka ka'ene rejume pu kivajaho Joni ni'wara parajara.
19 'Ejume Jonira huni tisaiporua no'ohe'i 'umenaume roume irechami-ume Natohwiji apoma he'i va'ara. Pu va'e ijá 'wava 'Ú A ea ka'ene rohuna'e 'waruvajina ho nú ea pina'e sa'eja? 'wavara.
20 Pu roe Jesuho piuname apoma ijá 'wava Joni Papitisitara irechamúume nú apora'i 'ahúume roara. 'Ú A ea ka'ene Jonira rohuna'e 'warumajina ho nú ea pina 'ajahe hi'eja? 'wavara.
21 Vea ijiha kajaho Hu ea mapoka vejume atama sonahie 'ee haha hianavi'ina vejume sonahie 'avena sisea siomahe 'ee ea mapoka vejume nia niriara.
22 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama 'Unama va'e uneka ka'ene ja kime 'ee hejajaho Joni 'wara'avara. Ea ka'ene nia supavi'ina nia niriu'e 'ee irima'ina namina oju'e 'ee ea reporosia rukina maraniu'e 'ee ataa pa'ana veju'e maraniu'e 'ee ea ka'ene kwamasahi'ina veju'e 'urina hiju'e 'ee Godoni vu'a mamaa ka'ene ea pivusahi'ina najahuji 'wara'avara.
23 Ea irara Nuni hahijihuna'e paju'amajaho niho'o hu merajahi'ina 'iamana.

24 Joni oni tisaiporu va'umakivi'i Hu Joni ronarena ea mapoka kajija 'waramana. Hu ijá 'iama Vea ka'ene ja nechi'i va'ajivajaho ja iraka'e ka'i va'are? 'Ú kurika asiasia 'anae varivarimuji ka'i va'are?
25 Ja ijaho iraka'e ka'irono va'are? Ea pini uneunecha mamaa sama hija ka'i 'ahiume va'ara raka? Heha! Ea ka'ene ija'ina'e hijujija ateha mavarasa'ini same 'ee ara mamaa ka'ene kiniepo hijujino hijura.
26 Ja ijino va'ajaho iraka'e ka'irono va'are? 'Ú poropetia kavare? Kaena. Na ja 'waravu. Hu poropetia asitaha hunanuna.
27 Hua ronarena heha vaji ika'ina'e vejara.
Heha! Na nuni 'ona oji'ina ranave hu mako Oni una'i va'e Oni 'unama amairi'ena 'úmana 'iamana.
28 Na niho'o nimaa nimaa ja 'waravu Ea ka'ene napapo nahenaari vajijaho ei pini Joni asihuna areria pana. 'Enakaivo ea ka'ene iviamajai Godoni ari ma'u'ua renujara niho'o Joni asima paranuna 'iamana.
29 Ea ka'ene takisia'e apeji'ina 'ee ea mapoka kajija Godoni 'unama mamaa aririji hene vejume Jonira ija 'unirame toa vaji samahana.
30 'Enakaivo Parasia 'ee roia Godoni maiji pataarohume Joniho toa pasamana.
31 Jesu ijá 'iama 'Ú Na ea ka'ene iviamaa urijakihija iraki manura vene pu ea ichá'inijaho ki'ejo?
32 Pu areri sesamaapo maketi vaji hine uma'aravi'i hijuja'ina. Pu ijá 'umejure Nú hurisia jona'e hwasihajaho ja pajavavara. Nú virisia vejura kaivo ja paniravura.
33 Joni Papitisita roe 'iruma 'aura areme 'ee toa kisina paijume ja kame ijá 'wava 'Avena sisei ajimana 'wavara.
34 'Ejume Emaa Puni Hariha roe 'iruma ine 'ee toa iju'e ja ijá 'wavo Ea ike kaha. Hu 'iruma huhuso maha puna'i ine 'ee toa kisina mapoka ina nanamuna 'ee ea ka'ene takisia'e apeji'inijija 'ee ea sisesa pu'úmo napura venuna 'wavu.
35 Na nimaa nimaa'e vwihanare'i 'waravu. Ea ka'ene hena vwiha rukinijija pura ichá'ina vejujara najahujaho pu hena kavi'ina 'iamana.

Jesura Saimani Ka'ene Parasi Ijihuni Sei Hinajina

36 'Enakaivo Parasia pini Hu va'e huni sei 'iruma i'amarono 'wamana. 'Ejume Hu Parasi ijihuni sei 'iruma i'i 'ahaume va'e asuma hinana.
37 Ijí ara natohwa vaja kajino napara pina sisea veji'i hinuna. Hu hejume Jesuho roe Parasia kajihuni sei 'iruma inu 'wavume henarena senisia kavapwa rukina apene roana.
38 'Ene roe Jesuni túna'i mumora rora Hunijino namine niravi'i Huni mumora 'aha huni nitua ariha 'aruvume huni húmata sapasa kajikano ijaho ukunahi'i Huni mumora tituhi'i senisia 'onahana.
39 'Ejume Parasia ka'ene Jesuni ona vejume roajara kamarena ijá rona Eakaho poropetia re'ipisa Hu naparakaho irane 'ee ea ichá'inijara Hu 'unamujaho hena kava'a. Ijihuni maijaho hu ea sisea veji'ina ronana.
40 Jesura ijá 'wama Saimani Na ura unenu'u pina a 'wara'i 'ahiu 'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama Najahi'ine 'warima 'wamana.
41 Jesura ijá 'wama Ea no'ohe'i ea monia'e vajihi'ini jihuni monia 'ekara. Ea pina monia mapoka (K100) 'ekume 'ee pina monia mapoka (K10) 'ekana.
42 Pu no'o ijí monia kajaho eha areria pavenahume hu pu ni'ajihe 'waravume pu eha pavajahara. 'Ú ea iraka sa'inijara hu oja niho'o natohwa'e mahane? 'wamana.

43 Saimanira eha vene ijá 'wama Na vwihajujaho ea ka'ene monia
natohwa'e 'ekajarana 'wamana. 'Ejume Hu ijá 'wama Oni eha ijaho nimaa
'wamana.
44 'Ejume Hu aroma napara kaji kavi'i Saimani ijá 'wama 'Ú a naparakaho
nikamo? Na oni sei routa vo a Nuni mumora kehuni toa pamihana kaivo
hu huni nitui Nuni mumora some 'ee huni húmata sapasi Nuni mumora
sirua ukunana.
45 A Na pa'ajorime ura manura veniana kaivo Na iki rouji rene hu hine
Nuni mumora tituhi'i hinana.
46 A senisia paapena Nuni húmatakaho onihana kaivo hu Nuni momora
senisi'i 'onihana.
47 Na nimaa nimaa 'waravo Huni sisea mapokijaho niho'o vwihajume
pa'arenana. Ijihuna'e hu Na oja natohwa'e mihana. Ea irahuni sisea
ma'uako pa'arenajaho hu ma'uaku'wi oja mihuna 'wamana.
48 'Ejume Jesura napara kajaho ijá 'wama Oni sisea vwihane arevu
'wamana.
49 'Ejume ea 'aho'a ka'ene ijí asuma hija kajipo kosarame ijá 'wava
Eakaho irana'omo sisea 'u'o vwihane aremo? 'wavara.
50 'Enakaivo Jesura napara kajaho ijá 'wama Ara nimaa ronujara vejume
maranaanakúne matauma va'a 'wamana.

8

Napara Ka'ene Jesui Pu'úmo Va'ajina

1 Na'ii pini Hu ara mama'ina 'ee ara ma'u'umaa kajino 'urahe oji'i Godoni
vu'a maa maiu'ina ka'ene Godoni ariji huni vu'a najahana. Huni tisaiporu
iropu ropu no'o pu pu'úmo va'ara.
2 Napara 'aho'a ka'ene 'avena sisea ajimahi'ina 'ee 'aho'a puni atama
vejume marani'inijihi pu'úmo va'ara. Meri ka'ene Matarinina 'wavujihuni
haha 'aha kajino 'avena sisea iropu no'o hi'eme siomahana.
3 'Ene Chusa ka'ene Heroti oni kukua 'ajohi'ini jihuni napara Joanaho 'ee
Susana 'ee napara 'aho'a kajipuhipo puni monijikano pu ni'ajihara.

'Ina 'Oji'inijihuni Haa
(Matiu 13:1-9; Maka 4:1-9)

4 Ea mapoka ara 'oi'oi vaji roe Hu ka'i 'ahiu'e roajivume Hu haa ika'ina'e
'waramana.
5 Ea pina huni 'ina 'o'i 'ahaume va'ana. Hu 'ina kajaho ato'aruvume
'aho'a arihe 'unamutoi navume emaapo tautiume 'ee 'aho'a ukapo roe
ijara.
6 'Aho'a muna 'ahi arihara 'ee pu riama ajivara kaivo sirua pa'ajihuna'e
sarasahara.
7 'Aho'a ija sisea oma rukina vaji arihe riavara kaivo ija kajara 'urine
raurihume pamarasahara.
8 'Enakaivo 'aho'a mwe'a mavarasa'ina 'ahi arihe riame maa mapoka
mapoka'e (100) rejara 'iamana. 'Ee Hu ijá 'iama ja ataa rukina re'avajaho
heha 'iamana.

Haa Kajihuni Maijina
(Matiu 13:10-17; Maka 4:10-12)

9 'Ejume Huni tisaiporu apoma ijá 'wava Ike haa ikehuni maijaho iraka'e
rona 'warumo? 'wavara.

10 'Ejume Hu ijá 'iama Godoni ira ka'ene vaji namujaho ja samaumai 'waravu'e ja hena kavu kaivo ea 'aho'akija hai 'waravu'e ijihuni maijaho pahena pakavu.

Jesura 'Ina Oji'inijihuni Haiji Nahama 'Waramajina (Matiu 13:18-23; Maka 4:13-20)

11 Ike haa ikehuni maijaho ikena. 'Inijaho Godoni Irakena.

12 'Ina ka'ene 'unamutoi arihajihuni maijaho ea pu Godoni ira heju kaivo 'avena siseijara roare'e ijí vu'a kajaho oja vaja puna kajino 'etujiha va'una. Vejuro'i pu
Noinnimaa roje Godira pu ni'aji'amarono avanuna.

13 'Ina ka'ene muna 'ahi arihajihuni maijaho ea Godoni ira hene tea-mana'eju'e apejura kaivo ira kajaho mai'o hamia oja vaja puna chinuma pasamuna. Pu ma'uako nimaa rojura kaivo vea ka'ene sisei puni haha 'ahi renujaho pu marako rana va'ura.

14 'Ina ka'ene ija sisea oma rukina vaji arihajihuni maijaho ea Godoni ira hejura kaivo puni temuka vwihane 'ee uneunecha 'ee monia'e vwihane 'ee temarijara rareju'e pataarohura. 'Eju'e puni 'ina renuna vo mai'o patuvura.

15 'Ina ka'ene mwe'a mamai arihajihuni maijaho ea Godoni ira hene puni oja vaji irechavukame pu hina vena apena va'u va'u'e va'e pu 'ina niho'o maa rejura.

Naheha Si'uara Hari Namajina (Maka 4:21-25)

16 Ea mai'o ira 'ene si'uara vaji paapúrinanavura 'aho puni suha harijino ranavu'e namuna kaivo Hu ira kajaho ira'e irechavu'e navujino navukame pu ea ijino kavi'i roajivura.

17 'Ene unenu'u pina apúrinanavu'e namujaho roe samaahirahuna 'ee unenu'u pini hemì nave pakahuna kaivo mapoka kajija samaahirave kihuna.

18 'Enakúne hami heha! Ea irara mapoka rukina'e re'amajaho kú'o mapoka huri vajahuna. 'Enakaivo ea irara pa'ana'e re'amajaho huna ka'ene ma'uako navujaho 'etujahuna 'ee kukua 'aho'a 'eka'iro vwihaji'i hi'amajaho 'etujahuna.

Jesuni Oha 'Ee 'U'uhija (Matiu 12:46-50; Maka 3:31-35)

19 Huni oha 'ee 'u'uhwaha roara ka'i ea niho'o ani rejumakame pu paroe Huni roara.

20 Ea 'ahopo Hu ijá 'wava Ohuna 'ee 'u'uhuana kameho ma'ahi Aa'e ka'irono 'úvi'i namiju 'wavara.

21 Hu eha vene ijá 'iama Nuni oha 'ee
Noin'u'uhija ea ka'ene Godoni ira hene veji'inijina 'iamana.

Jesura Puura'e 'Waravume Ajuaranajina (Matiu 8:23-27; Maka 4:35-41)

22 Na'ii pini Hu Huni tisaiporu pu'úmo sisima 'ahi ajima ijá 'iama Roe ja pu'úmo kara'ahuni va'a 'iavume pu aneja vene va'ara.

23 Pu va'aji'eme Hu ariha va'e sisima vaji nenana. 'E'eme puura natohwa ijí soha 'aha kajino hiramarena soha kajara ameurahe sisima vaji ariharena itu'o'iro 'ahaume vejumakame pu niho'o vahuna areri parenana.

24 'Ejume pu 'urina va'e Hu sae ijá 'wava Natohwe! Natohwe! Nú nikwamasa'i veju 'wavara. 'Ejume Hu 'urine puura kajaho 'urarahume

areme 'ee soha ka'ene amenajaho pa'are'eme soha kajaho niho'o mavarasa renana.
25 'Enarena Hu pu ijá 'iama 'Ú jara nimaa rojujaho ichine 'iamana kaivo pu niho'o oja hwa'usahe tea junavume aposarame ijá 'wava 'Ú ikaho Ea irane? Hu puura 'ee soha 'u'o 'waravu'e Huni ira hene veju 'wavara.

Jesura Ea 'Avena Siseapo Rosavaji Siomahana (Matiu 8:28-34; Maka 5:1-20)

26 'Enareja pu va'e Kekasinisi puni kwai Karari ropuna'i va'ara.
27 Hu karino amari varihajaho ara kaji'ura ea pina 'avena sisei 'aha jora ajivi'ina piunamana. Hu vwiha pa'a 'uraha one 'ee ara pahinuna vo va'e euchi hinonuna.
28 'Ena'omo vea ka'ene Jesu kamajaho hu 'ona arihe mwe'a 'ahi Huni una'i ninavi'i ira ajira ijá 'umena Jesu ka'ene Godi niho'o Natohwijihuni Harihakera A na ichá'ina 'ahi'iro ura renao? Na A jariravukúne paruarihe sise'i 'ahi'amana 'umenana.
29 Hu ija'ina 'warama jihuni maijaho Jesura 'avena sisea ka'ene huni haha vaji hijajaho 'ejahie ariha 'iamana. Na'ia mapoka'e ea kajaho jihevu'ukame ea 'aho'a hu apene kamome ranavu'e namuna kaivo hu 'urine senia kajaho turame irecha'ika'i nechi'i va'una.
30 Jesura apoma ijá 'wama Oni iha irane 'wavume hu ijá 'wama Nuni iha Mapoka 'wamana. Ijihuni maijaho 'avena sisea mapoka'e hua ajivara.
31 Ijí 'avena sisea kajipo Hu jarimaa ijá 'wava Paato'arumu'e nú ma'oa vaji va'avara 'wavara.
32 Maha mapoka'e puni rori hareha 'aha kajino 'iruma ine 'urahojara'omo ijí 'avena sisea kajipo Hu jarimaa ijá 'wava Nú irechamúe kare maha karehi súmaha 'wavara. 'Ejume Hu pu irechamiume va'ara.
33 'Ejume 'avena sisea kajija useme maha kajihipuni vaji va'ume maha kajija hareha 'aha kajino ninukujaha va'e rarahi arihe úi imwasamiume kwamasahara.
34 Ea ka'ene ijí maha 'ajoha hija kajipo uneka ka'ene rena kaji kamareja va'ajime ea ka'ene ari hijujija 'warame 'ee ea ka'ene ijino rori hinojajija 'u'o 'waravara.
35 Ea mapoka Hura raka ka'ene vejume renaji ka'i 'ahiume va'ajivara. 'Ejume pu roi'i kavu'e ea ka'ene 'avena sisei súmahi'inaka Jesura vejume maranajaho Jesuni mumora rora kajino vwiha irame asuma mavarasa'ina'e hijume pu ijí kavajihuna'e tea junamana.
36 Ea ka'ene 'avena sisei ajivi'iniji vejume maranaji kavajipo ea mapoki-jija 'waravara.
37 Kekasinisi ora ea mapoka kajija tea junavume Hu va'amarono 'waravara. 'Ejume Hu sisima 'ahi ajima toa ropuna'i 'unama va'ana.
38 'Ejume ea ka'ene Hu vejume 'avena sisea usevajara Hu hu'úmo va'i 'ahaume jarima ijá 'wama 'Warive na A hu'úmo vu'uma 'wamana kaivo Jesura hu raname ijá 'wama
39 'Unama ari va'e Godira iraka ka'ene a vetaaji ea 'wara'amana 'wamana. 'Ejume ea kajaho ara mama'ina mapoka vaja kajino va'e Jesura iraka ka'ene hua'e vetiajaho 'waramana.

Jairasi Oni 'Apaja 'Ee Napari Jesuni Ateha 'Unamajina (Matiu 9:18-26; Maka 5:21-43)

40 'E'eme Jesuho toa 'ona kara'i va 'e'ujume ea mapoka ka'ene ijí Hua'e 'ajaha hijajipo Hu 'ajovara.

41-42 'E'eme heha! Ea pina Jairasina 'wavura. Hu Sinakoku 'ajohi'ina natohwa'omo roe ijí 'e'unana. 'Ene hu mwe'i 'ona arihe Jesuni mumora rori navi'i jarime ijá 'wama Nuni 'apaja juara huni iropu ropu no'ona vo kwa'i venukúne nuni sei roe veje maranama 'wamana. Jesuho va'eju'e ea mapoka Huni rora kajaho ani rejara.

43 'E'eme napara pina juara iropu ropu no'o 'ai vurajukame hu va'e juketa puni na'ia mapoka amairiahura kaivo hu pamaranuna. Hu monia mapoka 'úsia 'imenuna kaivo venahujaho pamaranuna.

44 Hu ea vaja kajino Huni túna'i rou va'o Huni ateha 'unavume huni 'aa ka'ene vuramajaho ni'aha kwino pa'arenana.

45 Jesura ijá 'iama Ea irara Na vwenimane? 'iavume pu ea mapoka'e hevara. 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe ea mapoka Oni rori ani rejujihuna'e puruva renu 'wamana.

46 'Enakaivo Jesura ijá 'iama Oo ea pini Na vwenimana. Ijihuni maijaho Nuni harura va 'e'unu 'iamana.

47 Napara kajaho nikavuma kimareme tatovi'i roe Jesuni una'i ariha ninamana. 'Ejume ijí ea rira kajino nahame irakijihuna'e Hu vwevumakame ichá'ina'e ni'aha kwinu maranajaho nahama 'waramana.

48 'Ejume Hu ijá 'wama Nuni 'apaje ara nimaa ronujara vejume maranaana. 'Enakúne matauma va'a 'wamana.

49 Hu ijí hine 'wara'eme ea pina Sinakoku 'ajohi'ini jihuni sei rene ro ijá 'wama A hine Najuhi'ina apene iha vetiuna arema. Oni 'apaja nikwamanakúna 'wamana.

50 'Enakaivo Jesura ijí henarena Jairasi ijá 'wama Jumujaho are'i kaivo nimaa rojakame oni 'apaja mara'ena 'wamana.

51 Pu va ijí usemareja Hu sea vaji va'i 'ahaume ea 'aho'a tanurihume pu vaja pava'ara ka'i Pita ho Jemisi ho Joni ho 'ee huni oma 'ee oaha ijano 'waravume vaji va'ara.

52 Ea ka'ene ijino hijajaho chora hiji'i niramaruvara. 'Ejume Jesura ea kajija ijá 'iama Niramaruvujaho areha. Napaiseakaho mai'o pakwamana kaivo manenukúna 'iamana.

53 Pu Hu niho'o apena 'ijahara. Ijihuni maijaho pu hena kavajaho hu nikwama jihuna'e pu Hu 'ijahara.

54 'Enakaivo Jesura Huni ija kajino 'unama apene 'uriji'i ijá 'umena Napaisekera 'urina 'umenana.

55 Huni 'avena kú'o 'unama roume hu ni'aha kwino 'urijume Jesura ijá 'iama 'Iruma vajaha 'iamana.

56 Huni oha 'ee oma niho'o oja hianavara kaivo Jesura ea 'aho'a iraka ka'ene renajaho pa'warahuna'e 'waramana.

9

Jesura Tisaiporua Iropu Ropu No'o Irechamiume Usema Va'ajina (Matiu 10:5-15; Maka 6:7-13)

1 Hu Huni tisaiporu 'umenaume harura ka'ene 'avena sisea siomahuna 'ee atama'e veje sonahihunijaho mihana.

2 'Enarena Hu irechamiume pu va'e Godoni arijihuni maijaho ea mapoka'e ea 'aho'a najahe ea atama rukiniji veje sonahi'avarono va'ajivara.

3 Jesura ijá 'iama Ja va'aji'avajaho uneunecha pa'eka va'avara. Pijuha ka'ene pijumojujaho pa'eka'avare joni tuja pa'eka'avare joni 'iruma pa'eka'avare joni monia pa'eka'avare 'ee setia 'aho'a pa'eka'avara.

4 Ja va'aji'eje ea irahipo ja hami 'ajorave ki'avajaho puni sea kajiru hinuva'o ara kajaho are'i kaivo 'urine ara pini va'avara.
5 'Enakaivo ea irahipo ja pa'ajorame vu'akake pahe'avajaho ara kajaho are'i kaivo joni mumora 'ahi túa ka'ene navujaho taireve ari'amana. 'Ejakame ijara pu namahuna 'iamana.
6 Pu arename va'ajime arara kajino Godoni Ira mamaa kaji najahe 'ee ea atama 'uniravi'inijijahija vejume maraniara.

Heroti Puruva Retiajina
(Matiu 14:1-12; Maka 6:14-29)

7 Heroti ka'ene 'ajoha'inijara uneka ka'ene renuji henajaho ea 'ahopo ijá 'wava Joni kú'o 'urinana 'wavuma henarena hu puruva rejumakame niho'o jumana.
8 Ea 'aho'a ijá 'wavare Iraija kú'o 'unama roana 'wavume 'aho'a ijá 'wava Poropeti nitama 'waravi'inijara kú'o 'urina roana 'wavara.
9 Herotira ijá 'iama Nara Joni oni húmata ahatumahuta kaivo Ea ka'ene iviamaa pinana 'uriju'e na hejukaho irarane? 'iamana. 'Enarena hu Jesu ka'i 'ahau'e niri'i hinuna.

Jesura Ea Mapoka (5,000) Tuasamahajina
(Matiu 14:13-21; Maka 6:30-44; Joni 6:1-14)

10 'Enarena apasoru 'unama roe Jesu pura raka ka'ene vejajaho 'waravara. 'Ejume Hu pu aherame ara ka'ene Petasaita 'wavujino pu pusumano va'ajivara.
11 'Ejumakame ea mapoka kajipo henareja pu 'ararihia va'ajivara. Hu pu 'ajorame 'ee aneja vene Godoni arijihuni vu'a 'warame 'ee ea ka'ene venae maranihuna ura renajija vejume maraniara.
12 Vea va'o'irono ve'eme Huni ea iropu ropu no'o roe ijá 'wava Ea ikija irechamie arara ijino va'e 'iruma sarame ine 'ee notua. Ijihuni maijaho ike kwaakaho savasakúna 'wavara.
13 'Enakavi'i Jesura ijá 'iama Jara 'iruma vajihe ija 'iamana. Pu eha vene ijá 'wava Nú kija no'one 'ee puretia iropu ijano navu. A ura rena'amajaho nú va'e 'iruma 'imene roe ea kija vajihe ija 'wavara.
14 Parua niho'o mapoka mapoka'e (5,000) hijara. Hu Huni tisaiporu ijá 'iama 'Warave pu nia ani ani ea mapoka (50) ruha pini hije vu ruha pini ea mapoka (50) hina apena va'a 'iamana.
15 Huni tisaiporu Hura 'warama ja'ina'e vene 'waravume pu asuma hijara.
16 Jesura puretia iropune kija no'o 'eke akúpi 'ahi nia niri'i Godiho teamani 'wa'i kaivo tuachame Huni tisaiporua vajihume pu 'eke ea kaji vajihara.
17 Pu ijume tú'amana. 'Ejume pu pwina ka'ene tú'avume irechavajaho tuja iropu ropu no'o 'eke vejume itu'usahara.

Pitara Jesu Rona 'Waramajina
(Matiu 16:13-19; Maka 8:27-29)

18 Na'ii pini Jesuho huhusu Huni tisaiporua pu'úmo hine siporua 'onana. 'Enuva'o Hu pu aporama ijá 'iama Ja vwihajujaho ea mapokakija Na ea irane 'wavure? 'iamana.
19 Pu Hu ijá 'wava Ea 'aho'a A Joni Papitisitana 'wavume ea 'aho'a A Iraijana 'wavu'e ea 'aho'a A poropetia nitama hijajipo kú'o 'urine hinu 'wavura 'wavara.

20 'Enakaivo Hu pu aporama ijá 'iama Ja ichá'ina vwihajo? Ja Na irana rojo 'iamana. Pitara ijá 'wama A Keriso ka'ene Godoni rena roajina 'wamana.

Jesura Ahia Apene 'Ee Kwahuniji Rone 'Waramajina
(Matiu 16:20-28; Maka 8:30–9:1)

21 'Ejume Hu rurame ea pa'wara'avarono 'waramana.

22 Hu pu ijá 'iama Ema Puni Harihijaho ea mama'ina 'ee Sikuraipia epo veje haha ni'ima'ura hiame 'ee pu pataaro'eja. 'Ene pu Hu 'anae kwame na'ia no'opisu namareje kú'o 'urihuna 'iamana.

23 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ea irara Nuni túna'i ro'i ve'amajaho hu huni oja makame mwe'a kakino huni uneunecha mapoka maki'i kaivo hu huni korosia apene Nuni túna'i ro'amana.

24 Ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji Nunijihuna'e Godoni vu'a mai maiu'ini jihuna'e rana'amajaho hu huni hia 'unanahuna.

25 Ei pini uneunecha ka'ene mwe'aka kehunijaho huna rerana'eje hia nimaa nimai ijí asina'ipisa hu maa iraka apeja'e?

26 Ea irara Nunijihuna'e Na pataarorihe 'ee Nuni ira pataaro'amajaho vea ka'ene Emaa Puni Harihijara Huni harura 'ee 'ona oji'ina arira maijihipuni harura 'ee Amoni harura vaji ro'amajaho hu 'u'o pataarohuna.

27 Na nimaa nimaa ja 'waravu. Ea ka'ene ja ike namijukija 'aho'a mai'o pakwamasa'eje Godoni Ara roe kahuna 'iamana.

Ta'arohe Ani'ina Renajina
(Matiu 17:1-8; Maka 9:2-8)

28 Hura 'waramajaho na'ia iropu no'opisu pa'are'eme Jesura Pita ho Joni ho 'ee Jemisi ho ijano aherame huri'a 'ahi siporua'e 'o'i 'ahaume va'ana.

29 Hu hine siporua'e 'o'eme Huni niura niho'o ta'arohe ani'ina rene 'ee Huni ateha niho'o sajasa'ina'e 'ee hanaji'ina'e renana.

30 Ni'aha kwino ea no'ohe'i pu pu'úmo namine vu'a 'wavara. Ea kajija Iraija'o Mosisi una.

31 Pu niho'o hanana para'eme namine Hu hu'úmo Hura raka ka'ene mai'o Jerusaremi venareje vahunijihuni vu'a 'wavara.

32 Pita ho napuhwa pu'úmo nii vahivume notuara'omo 'urine nia niri-uni'eme Huni hanaji'ina 'ee ea no'ohe'i pu pu'úmo namijajija kivara.

33 Ea kajija Hu raname va'eju'e Pitara Jesuho ijá 'wama Natohwe nú mamaa vena ro hijara. Nú ara vene pina One pina Mosisi one pina Iraija ona'e vehuna 'wamana. 'Enakaivo hu nimaa raka ka'ene 'waramajaho pavwihaji'i 'waramana.

34 Hu ijí 'wara'eme 'imiti puni huri saturihume Huni pwehija niho'o tea junamana.

35 'E'eme ijí 'imitia vaja kajino ira rena rouma he'eme ijá 'iama Ikaho Nuni Hariha ka'ene Nara iji pijahujinakúne Huni ira he'avara 'iamana.

36 'E'eme vu'a ka'ene hejajaho pa'are'eme Jesuho Huhusu ijí naminana. Ijihuna'e pu irano'a areme ira parasahareja uneka ka'ene vea kajino pu kavajaho ea 'aho'a pa'waravara.

Jesura Paruisea 'Avena Sisei Rosamaji Vejume Maranajina
(Matiu 17:14-18; Maka 9:14-27)

37 Ijihuni sú'uha kajino huri'a are'i kaivo arihe ro'eme ea mapoka kajipo roe Hu piunavara.

38 Heha! Ea pina ea rira kajino namine ijá 'umena Najuhi'ine na A
jariravukúne nuni hariha ike kama. Hu nuni hariha nikwinu'wina.
39 Ike kama! 'Avena sisei kajara ajivu'e emaavaji'i 'unama apene onavu'e
mwe'i 'one kuchikuchivi'i ira sapa ani re'eju'e namuna. Hu majamano
veju'e hu hiamuna kaivo na'ia kwinu kwino paajima rurahuna.
40 Na Oni tisaiporua jarirame pura veje use'avarono 'waravura kaivo pu
areri pavejara 'wamana.
41 Jesura eha vene ijá 'iama Panimaa roji'ina ka'ene ea sisemaakije
panimaa rojo? Na na'ia icharu ja pu'úmo hi'ejo? 'Ene Na na'ia icharu ja
najaha apene va'ejo? 'iamana. 'E'ikaivo vu iji'a ea kajaho ijá 'wama Oni
hariha ikino ahema roa 'wamana.
42 Hu sesamaa kajaho ro'eme 'avena sisea kajara 'anaa pi'onavume
mwe'i 'one kuchikuchimana. 'Ejume Jesura 'avena sisea kajaho
'waravume 'ariha va'ume sesamaa kajaho marajumakavi'i omaha ma-
hana.

Jesura Kwahuniji Kú'o Nahama 'Waramajina
(Matiu 17:22-23; Maka 9:30-32)

43 Ea kajipo ijí Godoni harura natohwa kaji kavajaho oja hwa'usahana.
Pu ea mapoka ijí Hura uneunechaka mapoka ka'ene venaji kamareja oja
hwa'usaha'eme Hu Huni tisaiporua ijá 'iama
44 Nara 'waravujaho niho'o parunami'avara. Emaa Puni Hariha apena
ea 'ahopuni ija tahi ranahuna 'iamana.
45 'Enakaivo Hura 'warama jihuni maijaho mai'o pahejara. Pura hehuni-
jaho vaji namujara juvumakame pu pahejara. 'Enakaivo pu tea junavume
paapovara.

Irara Natohwane?
(Matiu 18:1-5; Maka 9:33-37)

46 'Enarena Huni tisaiporu puni vaja kajaho ea irara ni'ina 'wamareja
hine nakaravara.
47 Jesura pu iraka ka'ene vwihajujaho kimarena sesamaa pina apena roe
Huni rori ranavume nami'eme ijá 'iama
48 Ei pini Nunijihuna'e sesamaa ikera'ina hami 'aha'amajaho hu Naa'e
hami 'ahihuna. 'Ene ea irara Naa'e hami 'ahi'amajaho Godi ka'ene Naa'e
ranamiume rouji 'ajome hami 'ahaa avahuna. Ea irara ma'u'ua rena joni
vajakino hi'amajara ea natohwa rehuna 'iamana.

Ea Irara Ja Pu'úmo Paninakaramujaho Jona
(Maka 9:38-40)

49 Jonira eha vena ijá 'wama Natohwe nú ka'eme ea pina Oni ihi 'urahi'i
'avena sisea siomahume nú hu are'amarono 'waravara. Ijihuni maijaho hu
nú pu'úmo pa'urahe onuna 'wamana.
50 Jesura hu ijá 'wama Ja paki'eje tanu'ura'ava. Ijihuni maijaho ea irara
ja pu'úmo paninakaramujaho hu ja pu'úmo renuna 'wamana.

Sameria Vaji Ara Pini Jesu Pataarohajina

51 Hura vahuni vea nitura'eme 'urine aneja vene Jerusaremi vahuna
vwihaji'i hinana.
52 Hu ijí va'amarono ea nimako irechamiume pu va'e Sameria opuni ari
uneunecha 'eke amairi'irono va'ajivara.
53 'Enakaivo ara kaji'urijija pataarohara. Ijihuni maijaho Hu Jerusaremi
va'ujihuna'e pu pataarohara.

54 'Ejume pu ijí kamareja Huni tisaiporu Jemisi'o Joni'o ijá 'wava Natohwe A ura rena'amajaho nú 'warave vena kahi akúpa 'ahi rena ariha roe pu rena'ena 'wavara.
55 'Ejume Hu aromakivi'i pu 'uraraha ijá 'iama 'Avena iraka sa'inijara avanujaho ja mai'o pahena pakavu?
56 Ijihuni maijaho Ema Puni Harihijara roajaho emaa puni hia patiraku'i 'ahaume roana kaivo emaa'e ni'aji'i roana 'iamana. 'Enareja pu ari pini va'ara.

Jesu Pa'arariha'iro 'Unama Savujina (Matiu 8:19-22)

57 'Ejume pu 'unama toi va'eme ea pini Jesu ijá 'wama Kwaa ichihichihi va'amajaho na A hu'úmo vuhuna 'wamana.
58 'Ejume Jesura ijá 'wama Achi'a mwe'i vaji ahejure 'ee uka nesa rukina kaivo Ema Puni Harihijara ruha ka'ene nene 'ee siheria vena hihuna pa'ana 'wamana.
59 'Ejume Hu ei pina ijá 'wama 'Ararihie roa 'wamana. 'Enakaivo hu ijá 'wama Natohwe ijinakúne asinamie na marako va'e nuni oma apene kwananavuma 'wamana.
60 'Enakaivo Hu ijá 'wama Ea ka'ene kwavi'ina kajaho maka'eje kwamasahuna kajipo apena va'e ranava kaivo a va'e Godoni arijihuni vu'a ea 'aho'a 'wara'amana 'wamana.
61 'Ejume ea pina 'u'o ijá 'wama Natohwe na 'arariha'ejakúne 'wive na va'e kachihu nuna marako'a 'ajorame rouma 'wamana.
62 'Ejume Jesura ijá 'wama Ea irahipo aneja vene juara meji'i hine majamano aroma niriujija niho'o Godoni 'unamijino vahuna areri pana 'wamana.

10

Jesura Ea Mapoka Irechamiume Va'ajina

1 Ijihuni túna'i Natohwijara ea mapoka mapoka (70) iji pijihe ea no'o no'o irechamiume pu urasahe Hura ara 'ee kwaa ka'ene rohunijino va'ajivara.
2 Hu pu ijá 'iama 'Iruma mapoka marana navu kaivo ea ka'ene ijihi 'eke ahuma usehunijaho niho'o kwinu kwinuna. 'Enajihuna'e ja Natohwa ka'ene 'iruma anesuri jihuni siporua 'ojakame Hura ea 'aho'a irechamie ijí 'iruma kaji 'eka ahuma use'avara.
3 Heha! Va'ajiha! Na ja irechamiujaho areri sipia 'u'ua 'uanea puni vaji irechamiu ja'ina'e irechamiu.
4 Ja pausia pa'eke tuja pa'eke mumora hwana pa'eke 'ee ea 'unamutoa pa'ajora'avara.
5 Ja va'ajime ea 'ahopuni sei va'avajaho maraku'a 'ajorame ijá 'i'avara Matauvi'inijaho seikino ja pu'úmo na'amana.
6 Ea ka'ene sea kajino hinujaho matauma hijujaho oja mahi'ina'e re'amajaho ara 'u'o matauma hihuna ka'ene 'ajomajaho makave ijino hu hu'úmo na'amana. 'Enakaivo pa'ana'e re'amajaho oni matauvi'inijaho kú'o apene va'amana.
7 Ijí sea kajino hiji'i 'iruma iraka ka'ene vaji'avajaho i'avara. Ijihuni maijaho ea ka'ene kaukaraa veji'ina puni eha apejura. 'Ene ja paarihe sei pini ajima ariha ajima ariha o'avara kaivo sea nikwinu hi'avara.
8 Ja ari va'eje ea irahipo 'ajorame 'iruma iraka'e joni una'i irechave ki'avajaho i'avara.

9 Atakina ka'ene ara kajino hijujija veje maranie 'ee ea kajija ijá 'waraha Godi oni arijaho joni romai roana 'i'avara.
10 'Enakaivo ja ara pini va'eje pu ja pa'ajorave ki'avajaho va'e ma'aha riri naminareje ijá 'i'avara.
11 Núni mumora hari saina ka'ene amama navujija taireve ari'eje Godoni ara nimaa nimai joni rori roana kaivo ja pataarohu 'i'avara.
12 'Enakaivo Na nimaa nimaa 'waravu. Vea ka'ene 'otua ve'avari veijaho ea kijahija niho'o ni'ina ani'ina rehuna. Kwaa ka'ene Satami 'wavujino renajaho asimareje niho'o ani'ina rehuna.

Ara Ka'ene Panimai Roji'inijihina
(Matiu 11:20-24)

13 Ja ea ka'ene Korasini hine 'ee Petasaita hijujija eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho Na joni ari uneunecha ea areri pavejura veju'ukame ja panimaa roju kajihuna'e ja eha sisea apehuna. Na Taia 'ee Sairani ija'ina'e ve'ipisa pu niho'o maraku'a puni sisea niaremamaa areva'a.
14 'Ena'omo na nimai ja 'waravu. Vea ka'ene Godira mwe'akaki 'otua venuni veijaho kwaa iha Taia 'ee Sairani ijija jara eha ka'ene ni'ima'ura ape'avaja'ina'e paapehuna.
15 'Enakaivo 'ú ja Kapeniami orakija ja ma joni haha kakino 'eka kahino Godoni ari va'iro avajo? Ja niho'o kwaa ka'ene veni renuni kwaa ijino (Hetisi) vahuna.
16 Ea irahipo joni ira he'avajaho pu Nuni ira hene avahuna. Ea irahipo jaa'e pataarora'avajaho Naa'e pataarorihe avahuna. Ea irara Naa'e pataarori'amajaho hu Godi ka'ene Naa'e ranamiume rouji pataarohe avahuna 'iamana.

Ea Mapoka Ijipo 'Uname Temarasahi'i Roajina

17 Ea mapoka mapoka (70) ka'ene irechamiume va'ajija 'uname mari'uvi'i ijá 'wava Natohwe Oni ihi rejume 'avena sisesa núni ira niho'o hene vejara 'wavara.
18 'Ejume Hu ijá 'iama Na ka'eme Setani kahino akúpa 'ahi vea puna'i pi'i'eme 'onana.
19 Ike heha! Nara ja harura mihujihuna'e ja tapara 'ee suaka sisea ka'ene amari hiju jihipuni 'ahi namihuna kaivo pu pavenae kwamasahune 'ee naka mapoka ka'ene hijujija mai'o ja paruarahihuna.
20 'Enakaivo 'avena siseapo joni ira hene vejajihuna'e ja patea mana'avara kaivo joni iha ka'ene kahi akúpa 'ahi veju'e namujihuna'e teamana'avara 'iamana.

Jesura Mari'umajina
(Matiu 11:25-27; 13:16-17)

21 Ijí vea kajino Godoni 'Avenijara vejume Hu teama'eme siporua 'one ijá 'wama Amo ka'ene akúpa mwe'a ijihuni Natohwiji'o Na teimani 'wavujihuni maijaho Ara uneunechakija ea ka'ene hene vwihaji'inijihija nuhiume vaji navume pu pakavumakivi'i kasimaaru najahana. Amo Oni ura ijaho ijara ura renana. 'Ejumakame A avanana.
22 'Enakaivo uneunecha ka'ene mapokijija Amora Nuni ija tahi irechamana. Ijihuna'e eaka mapokijija Godoni Harihijaho pakama pahejura kaivo Amora hena kamuna. 'Eju'e eaka mapokijija Amoho pakama pahejura kaivo Hariahi kama henuna. 'Enakaivo Hariahi ura renujiru Omaha najahuna 'wamana.
23 'Enarame Jesuho aroma Huni tisaiporu kivi'i hemi ijá 'iama Nia ka'ene jara kivuke kihunijija merajihana.

24 'Enajihuna'e nitama poropetia 'ee kinia mapoka pu ura jara kivuja'ina'e pu ki'iro 'ahiara vo pu niho'o areri pakivara. 'Ene pu jara heju kaja'ina'e he'iro 'ahiara vo pu niho'o areri pahejara 'iamana.

Sameria Ora Ea Mamaijihuni Haa

25 'Enakaivo heha! Roia pini roe Hu vena ka'i 'ahaume ijá 'wama Najahi'ine na ichá'ina'e vene majama hihuna ape'ejo? 'wamana.

26 Hu ijá 'wama Varapa vajijaho iraka'e vejare? A ichá'ina taha kamo? 'wamana.

27 'Ejume ijí ea kajara eha vena ijá 'wama
A oni Natohwa ka'ene Godiho ni'aha kwinu oni oja 'ee oni 'avena 'ee oni harura 'ee oni vwihaijaho maho'o vaja'amana. 'Ene ara oni haha'e vwihanu ja'ina ea ka'ene oni rori hijujija oja mi'amana 'wamana.

28 Hu ijá 'wama Oni ehijaho niho'o nimaikúne ijá venareje a majama hihuna ape'ena 'wamana.

29 'Enakaivo ea kajara huni 'unama'e amairia 'ahaume Jesuho apoma ijá 'wama 'Ú nuni rori hinujaho irane? 'wamana.

30 Jesura eha vene ijá 'wama Ea pini Jerusaremi rene Jeriko va'eme an-uameji'inapo piunamareja hu apene 'anae 'ee ateha isokunahe 'anauva'o ranavume ijino kwame ojaru 'oji'i namana.

31 Hu ija'ina ve'eme pirisiti pina 'unama kajihuna kajino vai'i kavu'e ea kajaho navu kavi'i rori tatumahe va'ana.

32 'Unama kwinu'ina kajino ea ka'ene Rivai 'wavujaho ijihuna kajino roe ea kajaho kamarena hu 'u'o nii tihi kakavi'i tatumahe rori va'ana.

33 'Enakaivo Sameria ora ea pini 'unama kajihuna kajino roe ea kajaho kame hu niho'o temume oja tura'i 'ahaana.

34 Hu huni va'e 'weru 'ee 'wainia usetie 'ee panesia hwamaharena apene huni tonikia 'ahi raname va'e núʻúha pini raname 'ajoaha hinana.

35 Ijihuni sú'uhijino hu monia oma no'ohe'i sirirame ijí ea ka'ene ara'e 'ajohi'ina kaji vajahana. Hu ijí ea ka'ene ara kaji 'ajohi'iniji ijá 'wama A eakaho 'ajoha hi'amana. 'E'eje na kú'o 'unama roe ara huni hahi oni monia ka'ene ato'aru'amajaho na eha mahuna 'wamana.

36 Iji'a ijá 'wama A vwihanujaho ijí ea no'opisu vaja kajino irara huni romaijahune? 'wamana.

37 'Ene hu ijá 'wama Ea ka'ene hu numimajina 'wamana. 'Ejume Jesura ijá 'wama Va'e ija'ina ve'amana 'wamana.

Jesura Mata'o Meri'o Ki'irono Va'ajina

38 Pu va'ajime va'e ara pini use'eme napara iha Matara 'ajorame huni sei aherame va'ana.

39 Huni 'u'ua iha Merina'omo hu Natohwi jihuni mumora rori asuma hine ataa apúsame Huni vu'a henana.

40 Mataho kaukara mapoka ka'ene hu venajara túkiravume roe Hu ijá 'wama Natohwe nuni 'u'ua kaukara mapokakija maki'eju'e na nana-sumano vejujaho A ichá vwihano? A hu 'warave roe na ni'ajihama 'wamana.

41 Natohwijara eha vena hu ijá 'wama Mata Mata a uneunecha niho'o mapoka'e hine vwihanare'e oja hianavu kavu.

42 'Ene uneunecha kwinu kwino mama'ina navu. 'Enakaivo nimaijaho nikwinu'wina. Ijihuna'e Meriho 'unama nimaiji piunamana'omo niho'o paapena ruvahuna.

11

Jesura Siporua 'Ohuna Najahajina
(Matiu 6:9-13; 7:7-11)

1 Na'ia pina Hu kwaa pini hine siporua'e 'onana. Hu 'ojume pa'are'eme Huni tisaiporu pini roe ijá 'wama Natohwe areri Jonira huni tisaiporu najaha ja'ina'e siporua'e 'ohuniji najuha 'wamana.
2 Hu ijá 'iama Ja siporua ika'ina 'o'avara.
Amo Oni iha niho'o nimaa nimaa'omo A roa nú 'ajohua.
3 Vea kwinu kwinu 'iruma ka'ene areri ihuniji vajúha.
4 Núni sisea vwihanúa arema. Ijihuni maijaho nú 'u'o ea 'ahopo sisei 'ahúujaho nú vwihanie arevura. 'Ene paaherume vena kivuri vajijaho va'amana 'iamana.
5 Hu pu ijá 'iama Ja ei pini napura rukina'e re'ira'omo na'ia rira mu'oi va'e ijá 'wava'e napura nune puretia no'opiso vaji'irakúne na túna'i oni puretia eha vajahuna.
6 Ijihuni maijaho nuni napura kwaa jori rene roe iviamaa nuni sei roana kaivo nara unekaka mahuna pa'ajihuna'e 'waravu 'wamana.
7 'E'eje oni napura kajara kahino sea vaji eha vene ijá 'wa'ipisa Siuna arema na vwicha nikume sesahu nu pu'úmo ninejura'omo na pa'urine uneunecha 'eka vajahuna 'wava'a.
8 Na jaa'e 'waravu. Hu pa'urine pureti pamaha kaivo a huni napuri roe paju'ika'i hine jarimujihunihahi hu 'urine uneunecha mapoka ka'ene hu icháru ura renujaho vajaha'a.
9 'Enajihuna'e Na jaa'e 'waravu. Ja hine jari'avajaho vajihuna. Ja hine sara'avajaho piunihuna. Ja hine 'ana'ana'avajaho tirausahuna.
10 'Ene ea irara jarimujaho hu 'ekuna. 'Ene ea irara samujaho hu piunimuna. 'Ene ea irara 'ana'anaujaho jara'usahuna.
11 'Ú ja omahwaha harihu jopo roe kija'e jarira'ipisa ja tapara'e vajiha'e?
12 'Enavo pu 'u'ora kuha'e jarira'ipisa ja suaka vajiha'e?
13 'Enakaivo ja ea siseakija joni harihija swara mamai vaji'avajaho joni Oma ka'ene akúpa 'ahi hinuji jari'avajaho Hura Huni 'Avena mihuna 'iamana.

Jesune 'Ee Pierisiparu
(Matiu 12:22-30; Maka 3:20-27)

14 Hu 'avena sisea ka'ene ira pa'waravi'inijaho 'waravume 'e'una va'eme ema kajaho aneja vene ira 'waramana. 'Ejume ea mapoka kajija niho'o oja hwa'usahara.
15 Ea 'aho'a ijá 'wava Ea ikaho Pierisaparu 'avena sisea puni natohwijara harura mahu'e 'avena sisea 'waravu'e usevu 'wavara.
16 'Ejume ea 'aho'a Hu vena ka'i 'ahiume 'ejahae ijá 'wava Veje aacha pina akúpa 'ahi rene roa kava 'wavara.
17 'Enakaivo Jesura iraka ka'ene pura vwihajajaho nikimarena ijá 'iama Kwaa ara irahipo irecharame va'e nia ani ani hine 'arahi'i hi'ipisa pa'areja'a. 'Ene ara irahipo ahaama hi'ipisa ariha pa'areja'a.
18 'Enajihuna'e Setanira ahaama hi'ipisa huni kwaa arijaho ichá'ina'e namija'e? Ijihuni maijaho ja ijá 'wavo Na Pierisiparu oni iha 'ahi 'avena sisea 'waravu'e usevu 'wavu.
19 'Enakaivo ja vwihajujaho Nara Pierisiparu oni iha 'ahi 'waravu'e 'avena sisea usevu 'wavu kaivo joni harihija irahuni iha 'ahi 'waravu'e usevure? Ijihuni hahi pura joni 'otua vehuna.

20 'Enakaivo Nara 'avena sisea ka'ene 'waravu'e usevujaho Godoni ijijara reju'e avaujaho Godi oni arijaho ni joni roana.
21 Ea ka'ene harura rukinijara huni ara juha hajaa vene 'ajohujaho huni kukua mamaa navura.
22 'Enaka'i ea ajisina huni ajira asimajara roe 'anae huni juha hajaa ka'ene hura 'eke tarera veji'i hinujaho 'etujahe huni kukua vajúsarama 'ekura.
23 'Enakaivo ea ka'ene Na hu'úmo parenujaho hu Nuni pwina pana. 'Ene ea Na hu'úmo parene ea nianaujaho hu veju'e pu jirijiri varanavura.

'Avena Sisei Kú'o 'Unama Roajina
(Matiu 12:43-45)

24 Vea ka'ene 'avena sisea emahuni haha 'ahi hinujara ru'e'unujaho hu va'e kwaa toa pa'ajino va'e ojuta hwehuna samujaho pakamuna.
25 'Enare'e hu ijá rohune Na kú'o 'unama va'e ruha ka'ene nara hijujino va'uma. Hu 'unama vai'i kavu'e ruha kajaho ea pahiju kaivo túa 'anae amairiana.
26 'Enareje hu va'e napuhwaha 'avena sisea 'aho'a iropu no'o ajisinijija aherama roe ijí hihuna. 'Ena'avo maraku'ijaho eakaho sise'i hinana vo iviamaa sisei maa hina parahuna 'iamana.

Temara Nimaijina

27 Jesuho ijá 'warame pa'are'eme napara pini ea rira kajino 'urina ira ajira ijá 'umena Napara ka'ene Aa'e nahenae 'ee A musa vajahajaho Godi merajahana 'umenana.
28 'Enakaivo Hu ijá 'wama Ea ka'ene Godoni vu'a hene vejujaho ijihija Godi merajihuna 'wamana.

Emapo Areri Pavejuji Veja Ka'irono Mi'imi'ivajina
(Matiu 12:38-42)

29 Ea mapoka kajija Huni rora kajano ani re'eme Hu aneja vene ijá 'iama Ja ea ka'ene iviamaa 'urijakija niho'o sisea. Ja aacha sarama 'warivu kaivo aacha pina pamihuna kaivo Jona oni aachajiruna.
30 Areri Jonara Ninava opuni aacha renaja'ina'e Ema Puni Harihijaho iviamai ea ka'ene hiju jihipuni aacha rehuna.
31 'Ene vukú'o vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino vea va'e 'onu karo'i puni kwinia ka'ene hinujara Godoni una'i ja pu'úmo namine namahuna. Ijihuni maijaho ike kwinia karo'i kwaa jori hinujaho roe Saramanira kora mamaiji 'waravume henana. 'Enakúne heha! Ea ka'ene Saramani asimani eijaho iviamaa iki joni vaji hinu.
32 'Enakaivo vea ka'ene Godira 'otua ve'amani veijino ea ka'ene Ninava orijija pu Godoni una'i ja pu'úmo namine ja namahuna. Ijihuni maijaho Jonara najahaji pu hena nimaa ronareja puni sisea arevara. 'Enakúne heha! Ea ka'ene Jona asimani eijaho iviamaa iki joni vaji hinu.

Haha Huni Hanaji'inijina
(Matiu 5:15; 6:22-23)

33 Ea pina naheha pa'ene si'uara vaja irechavu'e navura kaivo pu icha ka'ene naheha'e 'unamiuji 'unavu'e ea mapoka kavi'i roa ajivura.
34 Hahijihuni naheha ijaho niijina. 'Ena'omo joni nia kajara marana paranujaho joni hahaka mapokijaho maho'o hanana paranuna. 'Enakaivo joni nia sisera'amajaho joni hahaka mapokijija maho'o nutuma nahuna.
35 Joni haha vaji hanaji'ina ka'ene namujaho paveje nutuvi'ina re'amana.

36 Joni haha mapokijaho hanana naˈi kaivo pina panutuˈipisa nihoˈo
natohwaˈe hanajaˈa areri ja naheha ˈena irechavuˈe namareˈe hanana
paraju jaˈinaˈe rejaˈa ˈiamana.

Jesura Parasia ˈEe Varapa Tamana Najahiˈiniji Namahajina (Matiu 23:1-36; Maka 12:38-40)

37 Hu ijaho ˈwaravume paˈareˈeme Parasia pini vaˈe huni sei ˈiruma
iˈamarono ona ˈwaramana. Hu vaˈe ˈaijua rori asuma hine ˈiruma iˈi
ˈahaume venana.
38 ˈEˈeme Parasia Jesu kaˈeme Hu Huni ija pasoˈi ijume kamarena hu
nihoˈo tatamana.
39 ˈEjume Natohwi hu ijá ˈwama Parasia kapusia ˈee tevua huraru sovura
kaivo joni vajijaho nihoˈo nesa ˈee sisei ani rene navura.
40 Vwiha paˈakije ˈú Godi kaˈene hura venajaho vaja ˈuˈo pavenane?
41 ˈEnakaivo joni vaji iraka kaˈene navujaho ea kaˈene uneunecha paˈajihi
vajihakame joni uneunecha mapokakija mamai reja.
42 ˈEnakaivo Parasia joni eha sisea nihoˈo niˈimaˈura namu. Ijihuni
maijaho ja taisia kaˈene Godi vajahajaho senisia ˈee siaa ani aniˈina
juasiˈi navujija vajihura kaivo ja ˈunama maijaho pataarohe ˈee Godi oja
pamahura. ˈEnakaivo ikaho uneka kaˈene ja vejiˈi ea ˈahoˈa paasinamihune
saˈina avajura.
43 Ja Parasia joni eha sisea nihoˈo niˈimaˈura namu. Ijihuni maijaho ja
Sinakoku vaji unaˈi ikikami hihuni tiniji ura renaura. ˈEne ja maketia vaji
emaapo pu ja ˈajorahunaˈe ura renaura.
44 Joni eha nihoˈo sisei namu. Ijihuni maijaho ja areri eucha kaˈene ea
savaji pahena pakiˈi kaivo ijihuni toi ˈurahoju jaˈina veju ˈwamana.
45 ˈEjume roia pini eha vene ijá ˈwama Najahiˈine A ijaˈinaˈe ˈwarumujaho
núaˈe ˈuraruhe avanu? ˈwamana.
46 ˈEnakaivo Hu ijá ˈiama Ja roia ˈuˈo joni eha sisea nihoˈo niˈimaˈura
namu. Ijihuni maijaho ja ea ahija mamaˈina vajiˈi kaivo niˈajihe iji ˈunira
ˈurihuna pana.
47 Joni eha nihoˈo niˈimaˈura namu. Ijihuni maijaho ja eucha
mavarasaˈina poropeti epuna vejura kaivo emahu jopo ˈaniume kwamasa-
hara.
48 Joni amuhipo poropetia kaˈene ˈaniajaho ja nihena kimareˈe pura raka
kaˈene veja kajaho nijina ˈwavu. Ijihuni maijaho ja hine puni eucha amairie
veju.
49 Ijihuni hahi Godira Huni vwiha vajijino ikaˈina ˈwarumana. Nara Nuni
poropetia ˈee apasoru irechamie vuˈakame ea ˈahoˈa pu ˈanie kwamasahe
ˈee ea ˈahoˈa ruarahuna.
50 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene iviamaa ˈurijajipo vea kaˈene mweˈaˈe aneja
vejajino rene poropetia ˈaniajihuni eha apehuna.
51 Eporu kaˈene ea aririjihuni ˈaa arihaji rena roe Jakaraia oni ˈaa kaˈene
Temiporu ˈee swasa vejuri ˈaijua rira muˈoa kaji ˈanaji ro ˈeˈunana. Na ja
ˈwaravu. Ijihuni eha ijaho eaka iviamai hijukipo apehuna.
52 Ja roia joni eha sisea nihoˈo niˈimaˈura namu. Ijihuni maijaho hena
kahuni kiijaho ja apena ruvaˈara kaivo ja ˈuˈo pava aruvara. ˈEe ea ˈahoˈa
kaˈene vaˈe aruˈi vejajaho ja tanuvara ˈiamana.
53 ˈEˈeme Hu ara kajaho areˈi vaˈajaho Sikuraipia ˈee Parasia Jesuho
nihoˈo apene ˈurarahe uneunecha mapokaˈe ani aniˈina apovara.
54 Ijihuni maijaho Hura unenuˈu pina sisea ˈwaravakame HuaˈeapenaÂ
namaˈirono avajara.

12

Aroaroti Namijuji Ronarena Jujuvua ˈWaramajina
(Matiu 10:26-27)

1 Ea mapokaˈe Huni rora kajaho ani rene ajime ateji tautaˈaraviˈi hiˈeme Hu Huni tisaiporu amura Peresi rone ijá ˈiama Ja hami Parasia puni isitia kiˈavara. Ijihuni maijaho pu iraˈasina.
2 Uneunecha mapoka kaˈene vaji navuˈe ea mapoka pakivuraˈomo túna ˈi samahirahuna. ˈEne ea mapoka hemi navujaho niˈi niˈi hena kihuna.
3 Vuˈairaˈakaˈenenututijahejajaho ja samaumai ˈwaraˈavara. ˈEne vuˈa kaˈene sei vaji koravajaho ja ata huri namine ˈumeˈavara.

Irá Juhahunijina
(Matiu 10:28-31)

4 Ehu nune Na nimaa ja ˈwaravu. Ike haha huriji erapo ˈanaa kwahuniji ja juˈava. Pu areri ijihuni túna ˈijaho unenu pina pavehuna.
5 ˈEnakaivo ja irá juhahunijaho Na ja ˈwarahuna. Godi kaˈene areri ˈanaa kwavakaviˈi piˈonamaˈe veni vahuniji juhaˈavara. Iˈa Na ja ˈwaravu. HuaˈejuhaˈavaraHuaˈe.
6 ˈEnakaivo ˈú ea uka iropu maˈuˈu maa toia noˈo ˈimejure? ˈEnaˈavo Godira ijí uka maˈuˈu maa kajija hena kiˈejuˈe hijura.
7 ˈEne ijí joni húmata sapasa icharo namujaho Hu nihena kamu. ˈEnakúne ja paju ˈavara. Ijihuni maijaho jara uka maˈuˈu maa kajija asitahara.

Keriso Nimai Rone ˈWarahuna Ho Pataarohunijina
(Matiu 10:19-20, 32-33; 12:32)

8 ˈEnaˈomo Na nimaa ja ˈwaravu. Ea irara Na ronareje ea mapoka puni unaˈi ˈwaraˈamajaho Emaa Puni Harihijara ˈuˈo ea kaji rone kahino akúpa ˈahi Godoni ˈona ojiˈini jihipuni unaˈi nahama ˈwarahuna.
9 ˈEnakaivo ea irara Na hemihareje ea ˈahoˈa panajaˈamajaho ea kaji ˈuˈo Godoni ˈona ojiˈini jihipuni unaˈijaho panahama ˈwarahuna.
10 ˈEne ea irahipo Emaa Puni Harihi jihunaˈi ira sisea ˈwaˈavajaho puni sisea vwihanie arehuna kaivo Godoni ˈAveni jihunaˈi sisea ˈwaˈavajaho Hu nihoˈo puni sisea pavwihana arehuna.
11 ˈEˈeje pu ja ˈeka vaˈe Sinakoku ˈajohiˈina ˈee ea mamaˈini jihipuni unaˈi namaˈiro vaˈa kiˈavajaho vuˈa raka kaˈene ˈwarahunijaho oja pahi-anaˈavara.
12 Ijihuni maijaho ijí vea muka kajino iraka kaˈene jara ˈwarahunijaho Godoni ˈAvenijara najaˈeje ˈwarahuna ˈiamana.

Uneunecha Rukimaˈura Kaˈene Puruva Rejiˈinijihuni Haa

13 Ea pini ijí ea rira kajino ijá ˈwama Najahiˈine nuni poka ˈwave nuni aachia kaˈene nuni omijara irechamaji ahaama nuna vajihama ˈwamana.
14 Hu ijá ˈwama Ea ikera! Ea irara Na joni ˈotuae hehuna iji pijihane? ˈwamana.
15 Hu pu ijá ˈiama ˈUnama ani aniˈina kaˈene nihoˈo ituname urarena parajujija hami ˈajohe kiˈavara. Ijihuni maijaho ema ijihuni hiijaho kukua mapoka kaˈene huni navujipo reje hihuna pana ˈiamana.
16 ˈEnarena Hu ike haakaho ˈwaramarena pu ijá ˈiama Ea ˈiruma nihoˈo mapoka ani rejiˈini jihuni mweˈi soa savuˈe juara ˈurina paranana.
17 Hu hine hu husumano vwihanu vaˈo ijá rona Nara nuni ˈirumaˈe irechahuni ruha ituˈona paranaˈomo na ichá veˈeju ronana.
18 Hu ijá rona Na ikaˈinaˈe veˈeju. Na nuni ara tirasame mamaˈinaˈe vene ijino nuni ˈiruma ˈee kukua ˈahoˈa irechaˈeju ronana.

19 'Enarena hu ori'ini ijá rona Na niho'o ea teamanima paraji'ina renareje na hi'eju. Na uneunecha ka'ene juara mapokijino ura renia parahunijaho 'ekuta. 'Enajihuna'e masuani hine 'iruma ine 'ee toa kisina ine teamani'eje hi'eju ronana.
20 'Enakaivo Godira ijá 'wama Ike niho'o vwiha pa'akera. A iviasi na'iakino kwa'amajaho ea irara ike kukua ka'ene ara irechama hinujaho 'eka'ena 'wamana.
21 'Enajihuna'e ea ka'ene mwe'a kakino uneunecha mapoka rukina renujaho hu Godoni una'ijino areri uneunecha pa'ana'e renuna.

Godi Nimaa Vetihunijina
(Matiu 6:25-34)

22 'Enarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Na ja 'waravukúne jara ichá'ina hihunijaho pavwiha'avare 'ee ika'ina pavwiha'avara. Nú 'iruma iraki i'eja pavwiha'avara. 'Ene joni haha ika'ina pavwihana 'wahuna.
23 Nú iraki núni haha nuha'ara'eja? pa'wahuna kaivo ijí 'iruma kajara venuakame majama hihuna pane 'ee ateha kajara venuakame majama hihuna pana.
24 'Enakúne ikaho vwihaha. Uka ka'ene jaijasaha oju kare kiha. Pu niho'o puni 'ina pa'one 'ee puni 'iruma pa'eke rira kwino ahuma irechavu kaivo Godira 'iruma vajihu. 'Enakaivo jara uka niho'o asitaha parajara.
25 Ja ea irahipo hine vwihananavi'i temuka ape'avajaho 'ú ijí temuka kajara veje joni hia vea pina kú'o huri ranave hi va'eja?
26 Ja uneunecha ma'u'umai areri pave'avajaho ja irakijihuna'e uneunecha 'aho'akija vwihajo?
27 Ike heha sinara ka'ene nechi orijija ma'opuipo 'urijura kaivo pu opuina harura pavene 'ee opuina majikaria pamarasahura. 'Enakaivo Na nimaa nimai ja 'waravu. Saramaniho nitama huni haha sarira 'enana kaivo ijí hura sarira ka'ene 'enajaho areri sinara huni nia vaja'e kimuja'ina paasimana.
28 'Ena'omo Godira sinara ka'ene iviasi mai'o navura'omo niari ato'uve veni rehunijija 'ajoha'amajaho Hu ichá'ina'e ja 'ajohahuna vwihajo? Ema ka'ene joni nimairoa ma'u'umaakije!
29 'Enakúne jara 'unama ka'ene 'iruma 'eka ine 'ee toa ihunijaho pahine sarame vwiha'avara.
30 Ike uneunecha kijahija ea ka'ene kwaa ara mapokakino hijujija hina saravura. 'Enakaivo joni Oma ka'ene kahi akúpa 'ahi hinujara uneunechaka mapoka ka'ene ja pivusahujija nihe paranuna.
31 'Enakaivo ja maraku'a Huni ara 'unamiji 'ee Huni 'unama ka'ene arimaiji saravakame iji'a uneunechaka mwe'akaki jara pivusahujaho Hura vajihuna.

Akúpa 'Ahi Kukua Rukina Rehunijina
(Matiu 6:19-21)

32 'Enakúne eakije niho'o patea juna'avara. Ijihuni maijaho joni Omijaho ura rene teamama para'eju'e Huni arijaho ja mihu.
33 Joni uneunecha 'eke 'imenareje monijaho ea ka'ene 'iruma pa'ajihi vajiha. Ja ojono tuja ka'ene panapavi'iniji 'eka'avara. 'Ee joni uneunecha kahino akúpa 'ahi irechave ea panesi eke kapura pa'uhusa'avara.
34 Joni uneunechaka mamaa kajipo na'avari tinijikano joni oja 'ee vwihijaho 'u'o ijí nahuna.

Pwea 'Aiha Veji'ine 'Ee Amairiaravi'inijina

35 Ja joni kukua same amairiarama parane joni naheha 'ena pijinamie
hana'eje hiha.
36 'Ene areri pwehwapo puni natohwijara ea mai'o napasi nejuji-
hipuni sori va'ana'e ro'amarono 'ajoha hijuja'ina. Hu roe vwicha
'ana'ana'amajaho pu vwicha ni'aha kwino tirasamahuna.
37 Pwea ka'ene puni natohwijara kú'o 'unama ro'amarono amairiarame
'ajaha hijujija niho'o teamana'eju'e hiju. Na nimaa nimai ja 'waravu. Hu
huni ateha apúsame 'warave asuma hi'eje hura 'iruma 'eke vajihe ihuna.
38 'Ena'omo Hu na'ia rimai ro'ena 'aho sú'usú'u vea aharasa'amaji
ro'amajaho pwehwaha ka'ene niamairiarame areri rena hijajija tea-
manahuna.
39 'Enakaivo ja niheju sea anesurijara he'eje nesa apeji'inijara vea muka
irakiji roe nesa ape'iro'ipisa hu tanurahakame hu paroe huni sea ruarahe
nesa apeja'a.
40 Ijihuni hahi amairie nirisave areri rena para'eje 'ajaha hi'avara. Vea
muka ka'ene Ema Puni Harihijara rohunijaho ja pakame paheji'inakúne ijá
ve'avara 'iamana.

Pwea Ka'ene Uchaha Pa'aji'o Uchaha Rukiniji'o Puni Vu'a (Matiu 24:45-51)

41 Pitara ija 'wama 'Ú Natohwe A núa'e haakaho 'warumu 'uho eaka
mapokakihi 'waramo? 'wamana.
42 Natohwijara ijá 'wama 'Ú pwea irara pasevi'ina 'ee vwiha hami
vwihaji'ine huni natohwijara huni pwea 'ajohe 'iruma vea 'ahi areri
vajihuna'e ranamane?
43 'Enareje pwea irara kaukaraa kaji hine veji'i hi'eje vea ka'ene huni
natohwijara ro ka'amajaho hu merajahuna.
44 Na nimaa nimai ja 'waravu. Hu ranave huni kukua mapoka kajija
maho'o hura 'ajohuna.
45 'Enakaivo pwea siseijaho hu oja vaji ika ronu nuni Natohwijaho
paro'eju'e 'aha jora renu ro'ika'i aneja vena huni pwea parui napari 'anie
'ee 'iruma ma ina hine 'ee toa sisea ine nana'ena.
46 'Ene Hu hine ijí ve'i kaivo pavwihane pave'eje Huni Natohwijaho ro
'e'uhuna. Vea muka ka'ene Hura rohunijaho pakame paheji'ina. 'Enareje
Hura heha eha mahareje ranave ea ka'ene ira'asini jihipuni tini ijino
vahuna.
47 Pwea ka'ene huni Natohwijara 'waramujaho henareje paamairiarava
'aho huni natohwijara iraka ka'ene 'waramuji pavenajaho niho'o 'aha
mapoka hijahuna.
48 'Enakaivo pwea irara uneka sisea ka'ene hu puruva re'eme venana
re'amajaho eha ma'uako apehuna. Ea irahija'e uneunecha mapoka
vaji'amajaho hu areri vajiha kaja'ina'e 'ekahuna. Ea irara niho'o mapoka
mapoka'e vajihujaho ea kajaho areri vajiha kaja'ina'e mapoka mapoka
'ekahuna.

Jesura Veju'e Ahaavura (Matiu 10:34-36)

49 Na mwe'akake veni 'ena apena jae re'amarono routa. 'Enakaivo
iviamai kakaro re'ipisa areri rena paraja'a.
50 Na vea kisini vaji va aruhuna namu. 'Enajihuna'e ijí hine vwihajujaho
nuni oja ahisina'e renuna'omo ijara ro pa'arehuniji kavi'i hiju.
51 Ja vwihajujaho Na matauma hihuniji apene iki mwe'i route? Na nimai
ja 'waravu. Matauvi'ina pana kaivo Na ahaama hihuniji apena routa.

52 Iviamaikaka renareje kachi'ina iropu re'avajaho no'opisu 'urine no'ohe'i irechamia va'e no'ohe'i 'urine no'opisu irechamia vai'ina rehuna.
53 Omahi hariaha ninave 'ee hariahi omaha ninave 'ee oahi 'apajaha ninave 'apajahi oaha ninave sasahi sasaha ninahuna. 'Eje pu ahaama hihuna 'iamana.

Veiji Hena Kahuni Vu'a
(Matiu 16:2-3)
54 Hu ea mapoka kajija ijá 'iama Ja 'imitia ka'eju'e vea 'onuja'i savu'e kavujaho ja ni'aha kwino ijá neha pi'i venu 'wa'eju'e neha pinuna.
55 'Enakaivo ja he'eju'e asiasia kama'ahuni rene ikikahi 'anau'e hejujaho vea 'e'ui venu 'wa'eju'e vea 'e'ununa.
56 Ja ira'asinakije! Ja akúpa 'ee mwe'a kimare'e ijihuni maijaho 'waravura kaivo 'ú ja iviamaa iraka ka'ene rejujaho pakivo?

Ea Ka'ene Onuna'i Sena Venuji'i Amairina'amana
(Matiu 5:25-26)
57 Ja irakijihuna'e ojono irakijara nimaijaho pa'eke mina vene kivo?
58 'Ene ei pini a 'otua veta'iro vejakame ja no'o 'unama toi va'avajaho ja hu hu'úmo 'wame amairi'avara. Ijihuni maijaho hu a apena va'e 'otua veji'ina natohwi jihuni ija tahi ranamaa ve'enakúne. 'Ejakame ijí 'otua veji'ina natohwa kajara hirisima mihakame pu apena va'e tipura ranamahuna.
59 Na nimai ja 'waravu. Ja ijí pu pu'úmo pa'wame amairi'avajaho ja ijí tipura kajino hinu va'o 'imeja pa'are'eje ijí roe samai usehuna 'iamana.

13

Joni Sisea Are'avajiana Vo Kwamasahuna
1 Vea kajino ea 'aho'a ijino hijara'omo pu Jesuho ijá 'wava Karari ora 'aho'a hine Godoni swasa'e ve'eme Pairatira 'anie puni 'aa swasa ka'ene pura vejajihuni toi ahumana 'wavara.
2 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ja vwihajujaho Karari ora ikihi puni siseijara vu Karari 'aho'a puni sisea asitaha raka?
3 'Enakaivo Na ja ijá 'iavo Pana! Ja joni sisea pavwihane ta'arohe nahama 'wara'avajaho ja 'u'o ija'ina'e kwamasahuna.
4 'Enakaivo ja vwihajujaho ea 'aho'a (18) ka'ene Sairoami ari 'aume 'aniume kwamasaha jihipuni siseijara ea ka'ene Jerusaremi hijujihipuni siseijaho asitahane? 'iamana.
5 'Enakaivo Na ja ijá 'iavo Pana! Ja joni sisea pavwihane ta'arohe nahama 'wara'avajaho ja 'u'o ija'ina'e kwamasahuna 'iamana.

Tavo'a Ka'ene 'Ina Pa'ajina
6 'Enarena Hu haakaho 'waramarena ijá 'iama Ea pina tavo'a huni juasi'i 'onavume naminuna'omo hu va'e maa 'eka amena i'i 'ahau'e va'ujaho mai parenuna.
7 'Ena'omo hu huni juara'e 'ajohi'iniji ijá 'wama Na juara no'opisu 'ina 'eka'irono saravuta kaivo pina paapejuta. Ijihuni hahi mwe'a'e nisamukúne vwina pi'onama 'wamana.
8 'Enakaivo ea ka'ene juara kaji 'ajohi'inijara ijá 'wama Natohwe! Maka'eje juara kwinu namijakame Nara 'úsia aneja kajino irechavakame mara'amana.
9 'Ejakame juara pinijino tavo'akara maa re'amajaho mavarasa'ina'e rehuna kaivo maa pare'amajaho vwi'eju 'wamana 'iamana.

Sapati Jesura Napara Túpa Irivi'ina Vejume Maranaajina

10 Na'ia pina Jua puni Sapatia veijino Jesu Jua puni Sinakoku vaji hine najahana.
11 'E'eme napara pina juara mapoka (18) 'avena sisei vejume huni túpa nivunama navukame arini namina ohuna areria pana.
12 'Ejume vea ka'ene Jesura kamarena 'umejume roume ijá 'wama Napara karere oni atama iviamaa maranau 'wamana.
13 'Enarena Huni ija haha 'ahi ranavume ni'aha kwino huni túpa arira'e rejume Godi ta'arohana.
14 'Ejumakame ea natohwa ka'ene Sinakoku 'ajohi'inijaho Jesura ea vejume Jua puni Sapatia veijino marajumakame ajimana. 'Ejume Hu ea kajihi ijá 'iama Ja na'ia iropu kwinu vajijino kaukaraa vehunakúne ijino roajivakame veje marania'a kaivo Jua puni Sapati veijaho paro ve'avara 'iamana.
15 'Ejume Natohwijara eha vene ijá 'wama Ea ira'asinakera ja ea kwinu kwino Sapati veijino joni toniki 'ee purumakau toa hu'ipisa ja Sapatia vea'omo parasame ahema apene va'e toa maha ija'a raka?
16 'Ena'omo iviamaa ike Eparahami oni 'apajakaho Setani rosavu'e juara mapoka (18) pa'arenajaho hu areri Sapati veakaho paveje mara'ena? 'wamana.
17 'Enaka'i Hura eha ka'ene 'waramajara vejume ea ka'ene Huni nakijija junamana kaivo ea mapoka'e Hura uneunecha ka'ene venajihi kimareja teamanavume mari'uvara.

Kwava 'Ina Huni Haa
(Matiu 13:31-32; Maka 4:30-32)

18 'Enajihuna'e Hu ijá 'iama Godoni arijaho icháine? 'Ú Na Godoni arijaho irakijino mina veji'i 'warahune?
19 Godoni arijaho areri kwava 'ina sa'ina. 'Ena'omo emai apena va'e huni juasi'i 'onamana. 'Ena'omo riamare'e niho'o icha natohwa'e reju'e ukapo roe ijihuni anuama 'ahijino nesa vene hijura 'iamana.

Isitia Huni Haa
(Matiu 13:33)

20 Hu kú'o ijá 'iama Na Godoni arijaho irakijino mina veji'i 'warahune?
21 Ijaho areri napari isitia ka'ene harava 'eke puretia venare'e 'onahukame hwena ajivuja'ina 'iamana.

Vwicha Ma'u'uijina
(Matiu 7:13-14, 21-23)

22 Hu ara mama'ina 'ee ma'u'umaa ijino najahi'i Jerusaremi va'i 'ahaume va'ana.
23 'E'eme ea 'ahopo ijá 'wava Natohwe ea makwinu kwino majama hihuna apehuna raka 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama
24 Na nimai ja 'waravukúne hami hami vena kamareje vwicha ka'ene niho'o ma'uatituijaho va'e aru'avara. Ea mapoka'e aru'i 'ahie vehuna kaivo mai'o areri parenahuna.
25 'Ejume sea anesurijara 'urine vwicha kuna'eje ja ma'ahi namine vwicha 'ana'anae ijá 'wahune Natohwiji vwicha tirasamúha 'wave anesurijara ijá 'iahune Na ja suja. Ja ichihi rene roajivajaho na pahena pakivurakúne 'iahuna.
26 'Ejakame ja ijá 'wahune Nú oni una'i 'iruma ine 'ee toa ijura. 'Ee a roe nuni ari ma'ahi vu'a najuhuna 'wahuna.

27 'Ejakame Hu kú'o ijá 'iahune Ja ichí rene ro'ajaho Na suja. 'Enakúne ike sisea veji'inikije usema va'ajiha.
28 Ja ruha ka'ene niramarume upaja ja'i'uji'i nahunijino hiji'i Eparahami ho Aisiki ho Jekapi ho 'ee poropeti ki'eje Godoni ari 'uraha oja kihuna kaivo jajasu ato'aruma'e usehuna.
29 Ea ka'ene vea ajimuja'i hijura vea 'onuja'i hijura kama'i hijura 'ee kaha'i hijujipo roe Godoni ari 'iruma ine hihuna.
30 Heha! Ea ka'ene iviamaa túchamai rejujija urasahuna 'ee ea ka'ene urasahujija túchamai rehuna 'iamana.

Jesura Jerusaremi Oja Mahajina (Matiu 23:37-39)

31 Vea nikwinu'ina kajino Parasia 'aho'a Jesuni roe ijá 'wava A iviamaa ikaho are'i kaivo kwai pini va'amana. Ijihuni maijaho Herotiho A 'ana'i 'ahaukúna 'wavara.
32 'Ejume Hu ijá 'iama Va'e 'ua nea kajaho ijá 'waraha. Na 'avena sisea siome ato'aruma'e 'ee atama ani ani'ina'e iviasi ea veju'e maranie 'ee niara 'u'o venareje nitui Nuni kaukaraa pa'arehuna.
33 'Enakaivo iviasi aneja vene va'ira'omo niari 'unamutoi va'iri nitui va 'e'uhuna. Ijihuni maijaho poropetia kajaho samaumaa pa'anaahuna kaivo Jerusaremi vaji 'anae kwahuna.
34 Oo Jerusaremi ore Jerusaremi ore jara poropeti ka'ene irechamiume joni vu'ajija 'aniume kwamasahare 'ee ea 'aho'aka irechamiu'e joni va'ajaho muni 'aniume kwamasahara. Na'iaka mapoka kikano Na ura joni sesamaa aherame rira kwino irecha'i 'ahiuna. Areri 'u'orapo 'u'uhwaha'e huni taha vaji irechavu'e ahuma hijuja'ina'e ve'iro vejujaho ja niho'o ura parenaura.
35 Heha! Joni ara kajaho josu pare'eje ranave savasa rehuna. Na ja 'waravu. Ja Na niho'o pakimu va'u'e iji'a ja ika'ina 'wahuna. Natohwiji-huni iha 'ahi ea ka'ene roujaho merajaho 'wahuna 'iamana.

14

Sapati Jesura Atakina Vejume Maranajina

1 Sapati vea kwino Jesuho Parasia ea natohwa pipuni sei 'iruma'e i'i 'ahaume va'eme ea mapoka'e Hu 'ajohareja vevirinavara.
2 'E'eme ea pina ka'ene haha hweji'inijara Huni una'i hinana.
3 Jesura eha vene roia 'ee Parasia ijá 'iama Mosisi oni tamana ea Sapatia vei veje maranihunijaho areri rehuna 'warumana ho pane? 'iamana.
4 'Enakaivo pu ira pa'waravume Hu ea kajaho vejume marajumakavi'i ranavume va'ana.
5 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ea pipuni harihina ho purumakaui Sapati vei 'ma'oi o'ipisa ja ea pina pava'e 'enapi ranava'a raka? 'iamana.
6 'Enakaivo pu ijihuni eha areri pa'waravara.

Masuani Hine 'Ee Ea Hami 'Ahihunijina

7 Vea ka'ene Hu kivume ea ka'ene 'waravume roajipo ruha mamaa ka'ene ea mama'inapo hijuri ruhiji 'eke hi'irono nirie 'ojuma kimarena Hu aneja vene haa ika'ina 'waramana.
8 Ea 'ahopo ja napara mai'o 'wahajihuni sori va'avajaho ruha ka'ene ea mama'inapo hijuri ruhijija pa'eke hi'avara. Ijihuni maijaho ea ni'ina pina ka'ene hura 'waramajara ro'amajaho a 'uri'eje eakara ruhakaho hinama.

9 'Ea ka'ene ja no'o 'waravuma roajara roareje a ijá 'wahune Ruhakaho ea ike aremaha 'wave a niho'o juna'eje va túna'i hi'ena.
10 Vea ka'ene ea a 'warave va'amajaho va'e ruha ka'ene túchama ijí apena hi'amana. 'E'irakúne ea ka'ene a 'waravume va'ajara ro'amajaho hu ijá 'wahune Napura nune kahakaro ruha maa kahi va hina 'wave iji'a ea mapoka ka'ene 'aijua rori hijujija a kame ta'arorahuna.
11 Ea irara ori'ini huni pinana ahasiri'amajaho vetie hu ajurana ohuna. 'Enakaivo ea irara ori'ini ajuarana o'amajaho vetie huni pinana 'urihuna.
12 'Enarena Hu ea ka'ene huni sei 'waravume va'ajaho ijá 'wama A ea 'aho'a'e 'iruma vaji'i ve'amajaho oni napuhija vwehija amuhija 'ee ea ka'ene 'iruma ani reji'inaka oni rori hijujija vejuro'i pu a eha veta'ejakúne pa'wara'amana.
13 A ahaja i'i 'ahae ve'amajaho ea ka'ene uneunecha pa'ana irivi'ina nia supavi'ina 'ee atama 'uniravi'ina 'umena'amana.
14 'E'irakúne a meraja'amana. Ijihuni maijaho pu oni eha areri pavehuna. Vea ka'ene ea mamaa ka'ene kwamasahajipo 'uri'avajino a eha vajahuna 'wamana.

Sora Ni'ima'ura Ijuri Haa (Matiu 22:1-10)

15 Ea pina ijino pu pu'úmo hinana'omo ijara henarena Hu ijá 'wama Ea irahipo Godoni ari 'iruma ihunijaho nimerajihane? 'wamana.
16 'Ejume Hu ijá 'wama Ea pini ahaja'e i'i 'ahaume ea mapoka 'umenana.
17 'Iruma'e ihuni veijino ea ka'ene ahaja anesurijara huni pwea ranavume ea ka'ene puni ona'e vejajihi ahera'irono va'e ijá 'iama Roha! Uneunecha amairiaravarakúne roajiha 'iamana.
18 'Enakaivo pu ea kajija niho'o 'unama ani ani'ina mapoka'e saravara. Ea pini pwea kajaho ijá 'wama Na mwe'a maiu'ina'e 'imejuta'omo ijí ka'i 'ahiu'e va'ukúne maki'eje va'uma 'wamana.
19 'Ejume pini ijá 'wama Na purumakaua iropu 'imejuta'omo na ijí 'eka irechama ki'i va'ukúne maki'eje va'uma 'wamana.
20 'Ejume ei pini ijá 'wama Na iviamaakano napara 'wahuta'omo ijihuna'e na pavuhuna 'wamana.
21 'Ejume pweijaho 'unama va'e huni natohwijaho ijá 'waramana. 'Ejume huni natohwijaho ajivume huni pwea ijá 'wama Marako va'e 'unamutoi 'ee ara mama'ina puni utorijino ea ka'ene 'iruma pa'ana 'ee irivi'ina 'ee nia supavi'inijihi aherame roa 'wamana.
22 'Enarena ijí pwea huna kajara ijá 'wama Ara 'warimajaho na nivejuta kaivo ruha mapoka'e navu 'wamana.
23 'Ejume natohwijara ijá 'wama Va'e 'unamutoa 'ee juara arijino ea kimareje 'warave roa kame nuni sea itu'onama 'wamana.
24 Na nimaa 'waravuta'omo ea ka'ene nara marako ona vejume paroajija 'iruma ikehuni sahura paihuna 'wamana 'iamana.

Tisaiporu Rehuni 'Ahijijina (Matiu 10:37-38)

25 Ea mapoka Hu tamatihe va'eme Hu ta'arohe ijá 'iama
26 Ea irara Nuni ro'i 'ahae ve'amajaho hu omaha oaha huni napara harihwaha ma'ipwaha 'ee huni haha 'u'o ori'ina pase'amajaho hu Nuni tisaiporua areri parehuna.
27 Ea irara Na'e 'ararihie sisea piunamareje niho'o pakisina rene nami'amajaho hu Nuni pwea rehunijaho areria pana.

28 Ea irara araˈe veˈi ˈahaujaho ˈú hu marako asuma hine monia icharo ˈimene ˈee monia areri reje ˈimé parahuniji vwihanune?
29 Vejuroˈi hararu veˈikaˈi pavesirihe ea mapoka kama ˈijahareje ijá ˈwahuna
30 Eakaho namiˈune veˈirepunaˈi venana kaivo hu pave paraˈejuˈe namu kaji kaha ˈwahuna.
31 ˈEnaho kini irara kini pinaˈi ˈaraˈi venujaho ˈú hu marako paasuma hine piraˈaramuvaˈo huni ea mapoka (10,000) ijaho ˈee pipuni ea mapoka (20,000) kaˈene hu huˈúmo ˈaraˈiro roujaho hu areri rehunijaho kama henareˈe ijiˈa vaˈune?
32 Hu areri harura pareˈamajaho ea irechave pura vaˈe ea natohwa pina maiˈo kwaa jori roˈeje piuname ruramareje areˈikaˈi mataume hiha ˈihuna.
33 ˈEnajihunaˈe ja ea irara huni uneunecha mapoka kaˈene navujipo paseˈamajaho hu Nuni tisaiporu areri parehuna.

Misa Vwea Paˈajina
(Matiu 5:13; Maka 9:50)
34 Misa nihoˈo mamaa kaivo vea kaˈene ijihuni vwea paˈareˈamajaho ˈú ichá veje vwea vukúˈo reˈena?
35 Ijí misa kajara mweˈa usetie mweˈa marahuna pane ˈee teachaha usetie teamarahuna pana. ˈEnakúne ea irara ataa rukina reˈamajaho ataa apúsame heˈamana ˈiamana.

15

Sipia Raname Savajina
(Matiu 18:12-14)
1 Naˈia kwino ea kaˈene takisia apejiˈina ˈee ea sisea mahoˈo roe Huni rori vuˈa heˈi roara.
2 ˈEjume Parasia ˈee Sikuraipi nihoˈo hine suiˈi ijá ˈwava Ea ikaho ea sisea aherame pu puˈúmo ˈiruma inuna.
3 ˈEjumakame Hu ike haakaho ˈwaramana.
4 ˈEnaˈomo ja ichá'ina vwihajo? Ei pini sipia mapoka mapoka (100) namiˈiraˈomo kwinu pakaˈipisa hu ichá vejaˈe? ˈÚ hu ˈahoˈa kaˈene (99) ijija huriˈi irechamiˈi kaivo vaˈe kwinuˈwi savaˈa raka?
5-6 Vea kaˈene hu piunamujaho teamavuˈe apene twaitoi raname rouna. Vea kaˈene ari roujaho napuhwaha ˈee ea kaˈene huni ara rori hijujija ijá ˈiama Na nuni sipia kaˈene ranama savujaho nipiunavutakúne nú puˈúmo mariˈuha ˈiamana.
7 Ea arira kaˈene (99) ijija pana kaivo ea kwinuˈwi huni sisea nahama ˈwarame taˈarohujaho akúpa ˈaha nihoˈo niˈimaˈura mariˈuvura.

Monia Ranama Savajina
8 ˈEnaho napara pina monia siriva iropu ropu naˈiraˈomo oma kwino ˈoˈipisa hu ichá'inaˈe vejaˈe? Hu ira ˈene túa anasaviˈi masuanuˈwi sea vajaka mapoka kajino tinuvaˈo kame apejaˈa.
9 Hu ijí kama apeˈama jihunaˈe huni napuhija ˈee ehwaha ˈumenae roajima ahuma hijakiviˈi hu pu ijá ˈiava Nú puˈúmo mariˈuha! Ijihuni maijaho na nuni monia kwinu ranavujaho na nikame apejuta.
10 ˈUnama nikwinuˈina kajino Na ja ˈwaravu. Ea sisea kwinu huni sisea vwihane temuvume nahama ˈwarama jihunaˈe nihoˈo Godoni onaˈojiˈina puni unaˈi teamarasahe mariˈuvura ˈiamana.

Hariha Ranama Savajina

11 'Ejume Hu ijá 'iama Ea pina harihwaha no'ohe'ina.

12 'Ena'omo 'u'uijara omaha ijá 'wama Amo nuni aachi'ijaho iviamai vajiha 'wavume omahi aachia punijaho ahaame pwina'a 'u'ua'e vajahe 'ee pwina poka'e vajahana.

13 'Ejume na'ia josua pa'are'eme 'u'uijara 'urinajaho huni kukua mapoka kajaho 'eke kwaa jori va'e hine huni kukua mapoka kajaho majikarino hine ato'aruvume paranana.

14 Hu monia mapoka ka'ene hununa'i navajaho niho'o ato'aruma paranana. 'E'eme kwaa ara kajaho ora vea ni'ima'ura rejumakame matuna'e hijara. 'Ejume hu matupuna'e pivunanamana.

15 'Ejume hu va'e aea pihuni kaukara'e ve'i 'ahaume 'waravume hu ranavume va'e huni maha mapoka 'ajoha'i va'ana.

16 'Ejume hu ijí asuna ka'ene maha'e vajihaji kimajaho niho'o mamaa'e rejume i'i 'ahaana. Ijihuni maijaho ea hu 'iruma ihuna pavajahara.

17 'Ejumakame hu hine vwihanu va'o ijá rona Ea ka'ene nuni omijihuni kaukara'e vejujija 'iruma mapoka'e i'eju'e na iviamai ike matupuna'e kwa'i 'ahiu'e veju.

18 'Ena'omo na iviamaa 'urina va'e amoho ijá 'wahune Amo na Godiho sise'i 'aha'e 'ee A sise'i 'ahauta.

19 'Enakúne na oni hariha pa'wi'amana kaivo ara ea ka'ene oni kaukara'e vejujihi 'ahiu ja'ina'e 'ahi'amana 'wahuna ronana.

20 'Enarena hu 'urine omahoni 'unama va'ana. Hu mai'o kwaa jori ro'eme omahi kamarena natohwa'e temuvume ariha ninuma va'e hariaha aharu 'oname ura mina vene nirisamana.

21 'Ejume hariahi ijá 'wama Amo na Godiho sise'i 'ahae 'ee a sise'i 'ahauta. 'Ena'omo na oni hariha 'wihunijaho mai'o areri parenu 'wamana.

22 'Enaka'i omahi pwehwaha ijá 'iama Mamako va'e ateha mavarasa'inijino apena roe apúsamaha. 'Ene rinia apena roe arinamahe 'ee mumora hwana hwanamaha.

23 'Enareje purumakau 'u'ua poma paraji'inijino 'anae iji'i temarasaha.

24 Ijihuni maijaho hariha nunakaho nikwamana kaivo 'urina roana 'ee hu niranavuma va'e paranana vo vukú'o piunavuta 'iamana. 'Ejume pu aneja vene ahaja iji'i niho'o temarasaha parajara.

25 Pu hine 'iruma'e i'eme hariha ka'ene pokijaho juasi'i 'urahonana. 'Ena'omo hu 'uname ara rori roi'i chaja irumuna ka'ene javavajaho henana.

26 'Ejume hu pwea pina 'umejume roume apoma ijá 'wama Kahaho iraka'e vejo? 'wamana.

27 'Ejume pwea kajara ijá 'wama Oni 'u'uijara unenu'u pina pare'eme 'unama roajihuna'e omuni purumakau 'u'ua poma paraji'ina 'anae inare'e ijihuna'e irano'a apeju 'wamana.

28 'Ejumakame hariaha pokijaho niho'o ajima parajume sei vahuna ura parejume omahi ariha roe pokijara va'e sea vaji aji'amarono 'ejahaana.

29 'Ejume hu omaha eha vene ijá 'wama Na juara mapoka'e ikino a hu'úmo hine oni pwea puna'i kaukaraa vejura. 'Ene mai'o na'ia kwinu a papataarorahuta. 'Enakaivo a iraka'e na mihane? A niho'o kotia kwinu'wi pamihume na napuhu nú pu'úmo 'iruma vene ijuta.

30 'Enakaivo ike oni hariha kajaho ara kukua ka'ene vajahajaho 'eka va'e paranaha'e saravi'i ato'aruma parane kú'o 'unama rou'e a purumakau 'u'ua povi'inakaho huna'e 'anaana 'wamana.

31 'Enakaivo omahi ijá 'wama Nuni harihe a ikino nú pu'úmo hinuji-huna'e uneunecha mapokakija nunijaho ona.
32 'Enakaivo nú iviamaa 'iruma ine teamanuhuni jihuni maijaho oni 'u'uijaho nikwamana kaivo vukú'o 'urine 'ee niranavuma va'e paranana vo iviamaa kú'o kavara 'wamana 'iamana.

16

'Ajohi'ina Ka'ene Ariramaa Pa'ajina

1 Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Ea pina kukua ani reji'ini ea pina apene huni monia'e 'ajo'amarono ranamana kaivo hu he'eme ea 'ahopo ijá 'wava Ea ka'ene oni monia 'ajohi'inijaho monia majikarino ato'arumu 'wavume henana.
2 'Enarena hu 'umejume roume ijá 'wama Vu'a ka'ene ike 'wavu'e na hejukaho nimaae? Na a ranama'iro vejukúne iviamaa va'e nuni monia ka'ene ichihichihi va'ajihuni 'unamijaho amairiu va'o apena ro najiha kavuma 'wamana.
3 Hu ijá rona Nuni natohwijaho na'e ranami'i venuna'omo na vi ichá ve'eju ronana. Na harura pana'omo na mwe'a areri pa'uhune 'ee na va'e ea'e jarirahuna junimu.
4 Na kaukara ranami'eje nara iraka ka'ene vehunijaho na nivwinimu. Na kaukara ranami'avajaho napuhu nupo 'ajorime puni sei aherima ajihuna.
5 'Enarena hu ea ka'ene huni natohwiji monia vajahunijija 'umenaume roajivara. 'Ejume ea pina apoma ijá 'wama A 'weru icharo nuni natohwa vajahane? 'wamana.
6 Hu ijá 'wama Na 'weru mapoka mapoka (100) 'ekuta 'wamana. 'Ene hu ijá 'wama Ara moni icharo vehuni heha ijaho ikenakúne asuma hine (50) vena 'wamana.
7 Hu ea pina apoma ijá 'wama A nuni natohwijaho icharo vajahane? 'wamana. Hu ijá 'wama Na 'witia pekia mapoka (100) 'ekuta 'wamana. 'Ejume ea ka'ene ijí kaukara 'ajohi'inijara napusa'i 'ahauma ijá 'wama Ara moni icharo vehuni heha ijaho ikenakúne asuma hine (80) vena 'wamana.
8 Ea ka'ene kukua anesurijarahara ea ka'ene kaukara 'ajohuji kamarena ijá rona Niho'o pisivie paraju kavu ronana. 'Enarena hami vwihaha. Areri ija'ina'e ea ka'ene mwe'a ikino hijujaho 'unama ija'ina'e ea pisimiura kaivo ea ka'ene hanaji'ini hijujija ija'ina pavejura 'iamana.
9 'Enarena Na ja 'waravu. Monia puni 'unama ariri jihuniji napura ve'irakúne ijara ni'ajihe sisea pave'avara. Ijihuni maijaho 'unama ija'ina'e vene ni'ajihareje ara ka'ene majama hihunijino vahuna.
10 Ea irara uneunecha ma'u'umaa hami vene ihajinanamujaho hu uneunecha mama'ina 'u'o hami vene ihajinanamiuna. 'Enakaivo ea irara uneunecha ma'u'uma 'eke arira pavenujaho hu mama'ina 'u'o arira pavenuna.
11 Ijihuni hahi ja monia ka'ene 'unama sisei jihunijaho arira pa'ajo'avajaho ea irara monia ka'ene aririjaho ja vaji'ena?
12 'Ene ja uneunecha ea 'ahopunijija hamia pa'ajo'avajaho irara vu jona rehunijaho vaji'ena?
13 Pwea pina mai'o mama'ina no'ohe'i puni kaukara pavehuna. Hu ea pina oja ma'ika'i pina sehuna. 'Ee ea pina teama'i kaivo pina sehuna. Ijihuni hahi ja Godi oja mahe 'ee monia oja mahuna areria parehuna 'iamana.

Jesura Vu'a 'Aho'a Ka'ene 'Waramajina (Matiu 11:12-13; 5:31-35; Maka 10:11-12)

14 'Ejume Parasia ijí henareja Hu apene 'ijahara. Ijihuni maijaho pu monia'e oja mihuni jihuna'e avajara.
15 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ja emaapo ki'eju'e hami 'urahe oju kaivo Godira joni oja vaja nihe paraji'ina. Ijihuni maijaho iraka ka'ene emaapo vwihaju'e mama'ina rejujaho Godira kimujaho ijijahija niho'o sisemaa.
16 Nitama rene varapa tamana 'ee poropetiapo 'waramape rouva'o roe Jonira hinaji 'e'ujara. Vea kaji rene Godoni arijihuni vu'ijaho najahukame ea mapokakaho ijí 'unama kajino va'aru'iro piijaravu.
17 Mwe'a 'ee akúpakaho pa'arehuna kaivo Godoni ira niho'o papa'arehuna.
18 'Enajihuna'e parua ka'ene huni napara kaji ranamajara veje hu parua pina ve'amajaho pu sisea vehuna. 'Ee ea irara napara ka'ene ranavi'iniji 'wa'amajaho hu 'u'o sisea vehuna.

Uneunecha Mapoka Rukiniji'o Rasarasi Puni Vu'ijina

19 Nitama ea pina ateha niho'o mavarasa'ini same 'ee uneunecha mapoka ani re'eju'e ara mavarasa'ini 'iruma mamai iji'i hinuna.
20-21 'E'eju'e ea pina pivuji'ina huni iha Rasarasina 'wavujaho niho'o 'iruma pa'ana 'ee matana reji'ina'omo roe ea ka'ene 'iruma ani reji'ina kajihuni vwicha jiami 'iruma sahura ka'ene arihuji i'i 'ahau'e roe hinuna. 'E'eju'e 'uapo roe huni matana sihura.
22 'Enuva'o ea ka'ene 'iruma pa'ajaho kwavume Godoni 'ona oji'inapo apene va'e Eparahami oni rori rana'eme ea ka'ene 'iruma ani reji'inija 'u'o kwavume kwananavara.
23 Hu vena ka'ene pautarutusavi'inijino reji'i a'ama kavume Eparahami oni rori Rasarasiho hinana.
24 'Ejume hu ijá 'umena Nuni oma Eparahami na numirime Rasarasi ranave roe ija toi apúsame nuni mitara 'ahi ranave ohoa ka'ene renujaho paha renama. Ijihuni maijaho na niho'o ni'ima'ura hiani'eju'e vena rirakino hijukúne 'umenana.
25 'Enakaivo Eparahamira ijá 'wama Harihe a mwe'i hinajaho vwiha'amana. A mari'uvi'i hinana. 'Ene uneunecha mamaa 'ekana kaivo Rasarasiho sisea'e piunama jihuna'e hu iviamaa mamaa piuname teama'eju'e a haha ni'ima'ura hianamu.
26 'Ene nú areri ea ka'ene ika'ahuni hijukija kara'ahuna pavu'e 'ee karahuni hijujija ika'ahuna parohuna. Ijihuni maijaho raraha natohwa ronu ronu rejara'omo ijí apúsama kara'i ajihuna niho'o areria pana 'wamana.
27-28 'Ejume ea ka'ene uneunecha mapoka ani reji'inijara ijá 'wama Oma nune na jarirame 'waravukúne Rasirasiho ranave nuni omijihuni sei va'amana. Ijihuni maijaho popu nuna iropu hijukúne 'warave pu ike ara ka'ene haha hianavi'inakaho ea pina paro'amana 'wamana.
29 Eparahamira ijá 'wama Popuana Mosisiho 'ee poropeti 'waravi'inijija hijukúne ijipo 'warave heja 'wamana.
30 'Ejume hu ijá 'wama Pana. Nuni oma Eparahami ijaho mai'o areri pareni'ena kaivo ei pini kwamani 'urina va'e 'wara'ipisa pu areri puni sisea ta'aroha'a 'wamana.
31 Pu areri Mosisiho 'ee poropeti panimaa rojuji'huna'e ei pini kwamani 'urina va'e 'waramajaho pu panimaa rohuna 'wamana.

17

Sisea ˈEe ˈUnama Icháˈinaˈe Vehunijina
(Matiu 18:6-7, 21-22; Maka 9:42)

1 Jesura Huni tisaiporu ijá ˈiama Siseijaho naˈia mapoka namuna. ˈEnakaivo ea kaˈene ijí vejuˈe ea sisea vejujaho túna̲ˈi eha sisea niˈimaˈura apehuna.
2 Ea kaˈene vejuˈe sesamakihi sisea vejujaho muna natohwa apene oroa ˈahi vevahame soha vaji piˈonave kwaˈipisa areri rejaˈa.
3 ˈEnakúne ojono hami hami ˈajoˈavara. ˈEne joni ei pini sisea veˈamajaho ˈurarahe hu huni sisei temuˈamajaho vwihane areˈamana.
4 ˈEnareje hu vea nikwinuˈina vaja kajino ˈaha iropu noˈo ja sisea vetiareje hu roe siseaka vena kajara temuve areˈirono nahama ˈwarava kaˈavajaho vwihana areˈavara ˈiamana.

Nimai Roa

5 Apasorupo Natohwijaho ijá ˈwava Núni nimaaroiji veje natohwaˈe renama ˈwavara.
6 Natohwijara ijá ˈiama Jara nimaa rojujaho kwava ˈina saˈinaˈe reˈipisa ja maraa ˈwarave joni ira hene tanapi tajahene vaˈe sohi vaji namijaˈa.

Pwehuni Kaukaraijina

7 Pwea joni pini juasiˈi soa samoja ho sipiaˈe ˈajohoˈiraˈomo roˈipisa ja ijaˈina paˈwavaˈa Marako roe hine ˈiruma ona ina paˈwavaˈa.
8 ˈEnakaivo ja ijá ˈwavaˈa Marako nuni ˈiruma amairie ˈaijua ˈahi irechamihe na ˈiruma ija kamaˈe ijiˈa túna̲ˈi oni ˈiruma iˈamana ˈwavaˈa.
9 ˈEjakame huni natohwijaho maiˈo pweaha kajaho patea mani ˈwavaˈa. Ijihuni maijaho ijaho huni kaukara ijihunaˈe hu venuna ˈiamana.
10 Ijaˈinaˈe ja Nara ˈwarauti Nuni ira ˈahijiru veˈi kaivo ja ojono joni oji paˈene veˈavajaho nú pwea sisea ˈwaha ˈee nú núni kaukara ijihunaˈe vejara ˈwaha ˈiamana.

Jesura Reporosia Rukina Ea Iropuropu Vejume Maraniajina

11 Hu Jerusaremi vaˈi ˈahaume Sameria ropua navume Karari ropunaˈi naˈeme Hu riri vaˈana.
12 ˈEnarena Hu ara pini vaˈe ˈeˈuˈeme ea iropu ropu reporosia rukina piunimajaho pu karori namijara.
13 ˈEne pu ira ajira ijá ˈumeja Jesu kaˈene Natohwijiˈo nú numiruma ˈumejara.
14 ˈEjume Hu kima ijá ˈiama Ja vaˈe pirisiti joni haha najaˈavara ˈiamana. ˈEjume pu ˈunamutoi vaˈeme puni reporosia niˈaha kwino paˈarenaara.
15 ˈEˈeme ea kwino huni hahaˈe kamajaho huni reporosia paˈarenana kamarena ˈuname roiˈi Godiho nihoˈo ira ajiraˈe taˈarohana.
16 ˈEna hu roe Huni unaˈi kajino ona apena arihe niname Jesuho teimani ˈwamana. Ea kaˈene ijá venajaho Sameria ora.
17 ˈEjume Jesura eha vene ijá ˈwama Ea ja iropu ropu maraniana kaivo ea iropu noˈona noˈo ijano ichihune?
18 Iraka vene ike ea apiorakara huhuso ˈunama roe Godiho taˈaroˈi roane? ˈwamana.
19 ˈEnarena Hu hu ijá ˈwama ˈUrine vaˈa! Ara nimaa ronujara venaume maranaana ˈwamana.

Kini Huni Arijara Rohunijina
(Matiu 24:23-28, 37-41)

20 Parasia Hu apoma ijá 'wava Vea vecha Godoni arijaho roe aneja re'ena 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama Godoni arijaho aacha ani ani'ina pare'eje rohuna. 'Ejakame ja pakahuna.
21 Ea mai'o ija'ina pa'iahuna. Heha! Ikena karona pa'iahuna. Ijihuni maijaho Godoni arijaho ijí joni vajina 'iamana.
22 'Enarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Mai'o na'ia pini Emaa Puni Hariha kahuna ura renahuna kaivo ja Hu ikaho pakahuna.
23 'Ejakame ea 'ahopo ijá 'iahuna Karohunakúne kaha 'ee ikehunakúne kaha ijá 'iava he'avajaho ja pausema va'e ki'avara.
24 Areri vei akúpi 'ahi kama'i pi'ima ro va'e karo'i 'onu kaja'ina'e Ema Puni Harihijihuni veijaho ija'ina rehuna.
25 'Enakaivo Hu maraku'ijaho haha natohwa hiame 'ee ea ka'ene iviamai hijujija Hu kame pataarohuna.
26 Vea ka'ene Emaa Puni Harihijihuni veijaho ea ka'ene iki mwe'i hi'avajaho areri ea ka'ene Noara mwe'i hi'eme hijaja'ina'e hihuna.
27 Noa oni veijino ea mapokakija hine 'iruma'e ine 'ee toa sisea ine 'ee napasinene 'ee napara same areme apene va'eme Noaho huni sisima vaji va'eme sai hirame ea mapoka kajija 'aniume kwamasahara.
28 Vukú'o areri Rati oni veijino ea ka'ene hijaja'ina'e hihuna. Ea mapoka kajija hine 'iruma ine 'ee toa sisea ine uneunecha 'imene 'ee ea 'aho'a 'imenae 'ee soa same 'ee ara veji'i hijara.
29 'E'eme vea ka'ene Ratira ara iha Satami arema va'eme vena kahino akúpa 'ahi rena roe ea mapoka kajija re paranana.
30 Ija'ina'e vea ka'ene Emaa Puni Harihijara ro'amani veijaho ijá rehuna.
31 Vea kajaho ea pina atahuri nami'amajaho hu kú'o paariha va'e huni kukua ekahune 'ee ea pina juasi'i o'amajaho hu pa'unama ara vahuna.
32 Rati oni napari venaji vwihaha.
33 'Eje ea irara huni hiiji ori ni'ajara'amajaho huni hiijaho ranahuna. 'Ene ea irara huni hiiji ori rana'amajaho hu huni hia 'unanahuna.
34 Na ja 'waravu. Na'ia kaji ea no'o ahuma notura'omo ea pina apena va'eje ea pina ranahuna.
35 'Ene napara no'o hine ahuma kaukara ve'ira'omo pina apena va'eje pina ranahuna.
36 Ea no'o juasi'i 'urahe o'ira'omo pina apene va'eje pina ranahuna 'iamana.
37 'Ejume pu Hu eha vene ijá 'wava Natohwe vea vecha ijaho re'ena 'wavara. 'Ejume Hu ija 'iama Unenu'u pini kwama na'amajaho púrúha ijá 'emojura 'iamana.

18

Napara Amunijaho 'Ee 'Otua Heji'inijihuni Haa

1 'Enarena Hu ike haakaho 'waramana. Ijihuni maijaho Hu ura renajaho pu majamano hine siporua pasena'eje 'o'avarono 'waramana.
2 Ara natohwa pini ea 'otua heji'ina pina Godiho pajuhame 'ee ea 'ahopuni hura paveji'i hinuna.
3 'Ena'omo amuna pina 'u'o ijí ara kajino hinuna'omo hu na'ia mapoka'e va'e 'otua ve'i 'ahau'e pasonananamuna. Napara kajara hu ijá 'wamune Ea pini na hine sisei 'ahiukúne ni'ajiha 'wamuna.
4 'Enaka'i nitama rene hu hine napara kajaho pataarohana kaivo na'ia kwino hu ijá rona Na Godiho pajuhame 'ee ea 'ahopuni hura pavejura.

5 'Enakaivo amunakaho majama roe 'warimu jihuna'e hura ura renuji na vehuna. Ijihuni maijaho hura pasonanavakame na siseranihuni jihuna'e na ni'ajahuna ronana.
6 'Enarena Natohwijara ijá 'iama Ea ka'ene 'otua heji'ina siseijara iraka ka'ene 'waramaji heha!
7 'Ú Godiho Huni ehija ka'ene Hura iji pijihajipo iraka ka'ene veiri'a na'ia ijikano siheria pave'i kaivo jarivi'i navujaho Hu arimaa pamihuna raka? 'Ú Hu hine tetamu va'u'e iji'a vajihuna raka?
8 Na nimai ja 'waravu. Iraka ka'ene arira maijino Hu pu marako vajihuna. 'Enakaivo vea ka'ene Emaa Puni Harihijara ro'amajaho ea vi icharo iki mwe'i nimaa roji'ina hihuna 'iamana.

Parasia 'Ee Takisia 'Eki'ina Puni Haa

9 'Enarena Hu haa ike 'u'o ea ka'ene pu pusumano arira maa ro'ika'i ea 'aho'a senavujihi 'waramana.
10 Na'ia pini ea no'o kahi Temiporu vaji siporua'e 'o'i 'ahiume va'ara. Ea pina Parasia 'ee ea pinijaho takisia'e apeji'ina.
11 Ea ka'ene Parasi ijaho huhusu namiji'i siporua ika'ina'e 'onana. Godi teimani 'wavujaho na ea 'aho'a ka'ene pu pusumano vwihane 'ee ira'ata apene 'ee napara hurichavu ja'ina pana. Na A teimani 'wavu. Ijihuni maijaho na ea ka'ene takisia'e apeji'ina ka'ene kame naminu kaji vare'ina pana.
12 Na hura kwino vaji 'aha no'o 'aura areme 'ee uneunecha ka'ene na 'ekujaho 'aho'a taisia veji'i hijura 'uáme 'onana.
13 'Enakaivo ea ka'ene takisia apeji'inijaho karori namine huni niura akúpa 'aha paniri'i kaivo túra 'ahi 'anai'i ijá 'wama Godi na ea siseakúne numirima 'wamana.
14 'Enajihuna'e Na ja nimaa 'waravu. Ea kajaho arira rena huni sei va'ana kaivo pinijaho pana. 'Ena'omo ea irara ori'ini huni pinana ahasiri'amajaho Godira vetie hu ajuarana ohuna. 'Enakaivo ea irara ori'ini ajuara'amajaho Hu vetie huni pinana 'urihuna 'iamana.

Jesura Sesamaa Merajihajina
(Matiu 19:13-15; Maka 10:13-16)

15 'Enakaivo ea 'aho'apo kasimaa aherame 'eka roume Hu Huni ija puni húmata 'ahi irechami'amarono roajivara kaivo Huni tisaiporuepo eaka mapoka kajija 'urarahara.
16 'Enakaivo Jesura ijá 'iama Kasima kajija maki'eje Nuni roajiva kaivo ja patanu'uriha. Ijihuni maijaho Godoni arijaho kasimaa ikipo vejuja'ina'e vejujihipuni ara.
17 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara sesamapo Godoni ara apeju ja'ina'e paape'amajaho Godoni ara pavahuna 'iamana.

Ea Uneunecha Rukima'urijina
(Matiu 19:16-30; Maka 10:17-31)

18 Jua puni ea natohwi Hu apoma ijá 'wama Najuhi'ina mavarasa'ine na unenu'u pina maa ichá'ina'e venareje majama hihunijaho ape'ejo? 'wamana.
19 'Ejume Jesura ijá 'wama Irakijihuna'e a Na mamaa 'wimo? Godira nikwinu'wi Huhuri mamaana.
20 A Godoni tamana nihenuna. A napara patura'amane 'ee ea pa'anaa kwa'amane 'ee nesa paape'amane 'ee a ea pina sisea panama'amana. 'Ene omuna 'ee ohuna ijihipuni ira hena ve'amana 'wamana.

21 'Ejume hu ijá 'wama Na nitama sesamu'uru rene tamana kajaho hami venapena routa 'wamana.
22 'Enakaivo Jesu ijí henarena Hu ijá 'wama A unenu'u pina kwinu mai'o areri pa'ana. A va'e oni uneunecha mapoka 'eke 'imenareja'e monia ona 'eka ea uneunecha pa'aji vaji'amaji'a oni uneunecha mamaa akúpa 'aha nahuna. 'E'eje iji'a roe Na 'ararihi'amana 'wamana.
23 Ea kajaho ijí henarena temumana. Ijihuni maijaho hu niho'o kukua mapoka rukini jihuna'e avanana.
24 'E'eme Jesura ea kajaho kavi'i ijá 'iama Ea ka'ene uneunecha mapoka rukinijipo Godoni 'unami vahunijaho niho'o kisina.
25 'Enakaivo mahi nitirua huni titi vaji aruma vahuna samaa kaivo ea kukua uneunecha rukima'urijara Godoni ari vahunijaho kikisima'ura 'iamana.
26 Ea 'aho'a ijí henareja ijá 'wava Ea irahipo majama hihuna ape'eja 'wavara.
27 'Enakaivo Hu ijá 'iama Emapo ija'ina vehuna niho'o areria pana kaivo Godira Huhuso ijá kajaho vehuna 'iamana.
28 'Ejume Pitara ijá 'wama Hena! Nú núni ara are'i kaivo A 'ararihae oju 'wamana.
29 'Ejume Hu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea pina mai'o huni ara napara vwehwaha emahwaha 'ee sesahwaha Godoni arijihuna'e irechamiajara
30 hu niho'o iviamaa iki 'aha mapoka 'ekareje túna'i majama hihuna apehuna 'iamana.

Jesura Kwahuni Vu'a No'opisuji Rona 'Waramajina (Matiu 20:17-19)

31 'Enarena Hu ea iropu ropu no'o aherame ani va'arame ijá 'iama Heha! Nú Jerusaremi va'iro vejura'omo poropeti nitama Ema Puni Harihiji uneunecha ka'ene rehunaka vejajaho nimaa'e rehuna.
32 'Ene pu Hu apene Jenitaru mihe pu apene sipana asutie 'ee sise'i 'ahae 'ee chera pisotihuna.
33 'Ee hisi vene hijahe 'ee pu Hu 'anae kwahuna kaivo vea no'opisu mwe'i vaji namareje iji'a kú'o 'urihuna 'iamana.
34 'Ene pu niho'o ma'uako pina pahejara. Ijihuni maijaho iraka ka'ene 'waramajaho ijihuni maa vaji navumakame pu pahejara.

Jesura Nisira Rukina Ka'ene Nia Pa'aji Vejume Maranajina (Matiu 20:29-34; Maka 10:46-52)

35 Hu Jeriko rori ro'eme ea pina nia supavi'ina 'unamutoi asuma hine ea jariravi'i hinana.
36 Hu hejume ea mapoka'e ruva'ume henarame aporame ijá 'iama Ikaho iraka'e vejo? 'iamana.
37 'Ejume pu ijá 'wava Jesu ka'ene Nasareti orijara roa ruva'u 'wavara.
38 'Ejume hu ijá 'umena Jesu ka'ene Teviti oni Harihakere numirima 'umenana.
39 Ea ka'ene urasahe va'ajipo 'ururahe irano'a are'amarono 'waravara. 'Enakaivo hu ira ajira'e ijá 'umena Teviti oni Harihe numirima 'umenana.
40 'Ejume Jesuho areme nami'ika'i 'waravume pu ahema apene Huni ro'avarono 'waramana. Hu Jesuni rori ro'eme Hu apoma ijá 'wama
41 Na iraka'e a veta'urono a ura renao? 'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama Natohwe na ura kú'o nia niri'i 'ahiu 'wamana.

42 'Ejume Jesura ijá 'wama Ara nimaa ronujara veju'e maranaukúne nia niria 'wamana.
43 Hu ni'aha kwinu nia nirie Jesu 'ararihae oji'i Godiho teimani 'wamana. 'Ejume ea mapoka kajija ijí kamareja Godiho ta'arohara.

19

Jesu'o Sakiasi Puni Vu'ijina

1 Hu Jeriko ari ma'aha rira kajino va'ana.
2 Ea pina takisia'e apeji'ina ni'ine 'ee monia niho'o ani reji'ina iha huna Sakiasina'omo ara kajino hinuna.
3 'Enakaivo ea kajaho ea tu'umaa'omo Jesu ka'i 'ahaume venana kaivo eaka mapokijipo nuhaume pakamana.
4 'Enarena hu urane ninuma va'e turipa 'ahi Jesura vahuni jihuniji va'e ka'i 'ahaume hinana.
5 'E'eme Jesura roe hura hinani hari nami'ika'i a'ame kamarena ijá 'wama Sakiasi mamako ariha roa. Ijihuni maijaho Na iviasa oni sei vu'e hi'ejukúne 'wamana.
6 'Ejume hu mamako ariha roe Hu 'ajomana.
7 'Ejume pu ea mapoka ijí kamareja su'aravi'i ijá 'wava Hu ea ikaho ea sisea ikehuni sei va'u 'wavara.
8 'Ejume Sakiasira 'urine Natohwijaho ijá 'wama Hena! Natohwe na nuni kukua pwinana'a ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajihe 'ee nara ea 'ahopuni nesa'e apejujaho na 'aha no'ona no'ona ijano huri eha venahuna 'wamana.
9 'Ejume Jesura ijá 'wama Godoni Ni'ajihi'inijaho iviasi sea ikino roana. Ijihuna'e ea ike 'u'o Eparahami oni hariha renana.
10 Ijihuni maijaho Ema Puni Harihijara ea ka'ene 'unama puruva renau'ukame pivusaha ojujihi sarame nianae ni'aji'i 'ahaume roana 'wamana.

Korutia Oma Huni Haa
(Matiu 25:14-30)

11 'Enarena Hu ea ka'ene Huni vu'a kaji hejajihi ike haakaho 'waramana. Pu vwihajajaho Godoni ara niro'i venu 'wavara. Ijihuni maijaho Hu Jerusaremi rori va'ajiva jihuna'e pu vwihana 'wavara.
12 'Enarena Hu ijá 'iama Ea pina ara pini va'e ea natohwa renareje 'unama ro'i 'ahaume va'ana.
13 Hu iji'a va'i 'ahaume huni pwehija ea iropu ropuna'omo 'umenaume roajivume ea kwinu kwinu monia (K20) vajiha ijá 'iama Na va'eje monia ikaho 'eka va'e unenu'u 'aho'a ve'eje na 'unama routa 'iamana.
14 'E'eme huni aea hura puni natohwa'e rehunijaho senavume pu ea irechamiume ona'e apena va'e ijá 'wava Nú ara núni natohwa'e rehunijaho senumu 'wa'i 'ahiume va'ajivara.
15 Ea kajaho natohwa renarena hu kú'o 'uname roana. 'Enarena hu ni'aha kwino huni pwea ka'ene hu monia vajihajaho pu monia ichá'ina'e vejaji ki'i 'ahaume 'umenaume roajivara.
16 'Ejume ea pini ijá 'wama Natohwe ara monia (K20) ka'ene na vajiha ja'ina'e na kú'o areri ija'ina huri (K200) 'ekuta 'wamana.
17 Hu pwea kajaho ijá 'wama A niho'o mamaa'e venajihuna'e a pwea mamaa. A uneunecha ma'u'umaa hami 'ajoha jihuna'e nara ara mama'ina iropu ropu vajahe ara ijaho 'ajo'ena 'wamana.
18 Ea pini roe ijá 'wama Ara monia (K20) ka'ene mihajino na apene huri vahame (K100) 'eka routa 'wamana.

19 Hu ea kaji ijá 'wama A ara mama'ina iropu 'ajohuna 'wamana.
20 Ea pini roarena ijá 'wama Natohwe oni monia na akisi mwama ranavutakúne apena.
21 A ea ajisina'omo soa ka'ene a pasamajaho a juara samuna. 'Ee a oni ija pa'onajaho a menuna 'wamana.
22 'Ejume ijí ea kajara ijá 'wama Ike niho'o pwea ka'ene ea maa pa'akera ara ichá'ina 'warama jihuni toi na eha mahuna. 'Ú a pahena pakimune? Na ea kisina'omo na raka ka'ene pairechavujaho na 'ekure? 'Ene na nuni iji pa'ojujaho 'ú na pamejure?
23 Iraka vene monia kajaho pa'eka va'e panika vaji irecha'ira'omo na roe ijaho 'eke 'ee 'aho'a ijí huri 'eku'e? 'wamana.
24 'Enarena hu ea ka'ene ijá namijaji ijá 'iama Monia ka'ene nara vajahaji kú'o 'eka va'e ea ka'ene monia (K200) venaji maha 'iamana.
25 'Enakaivo pu hu ijá 'wava Natohwe huni monia (K200) namu 'wavara.
26 Na ja 'waravu. Ea irara uneunecha rukinijaho mapoka huri vajahuna. 'Enakaivo ea irara pa'ana re'amajaho raka ka'ene hununa'i navujaho 'etujahuna.
27 'Enakúne iviamaa nuni naka ka'ene nara puni natohwa'e rehunijaho ura parenajija aherame roe nuni una'i 'ania kwamasaha 'iamana.

Niho'o Temaraji'i Jerusaremi Vaji Roa Arumajina (Matiu 21:1-11; Maka 11:1-11; Joni 12:12-19)

28 Jesuho ijá 'waravume pa'are'eme Hu urane Jerusaremi va'ana.
29 Hu roe huri'a iha Arivi 'wavuraka ara iha Petapeje Petani 'wavujihuni roriji vai'i Huni tisaiporu no'ohe'i irechami'ika'i ika'ina 'waramana.
30 Ja va'e ara pini usevi'i kave tonikia pirona i'ivananave namija ka'avajaho ea mai'o ijihuni toi pa'oji'inakúne rasame apene ro'avara.
31 Ea 'ahopo aporame ijá 'iava he'avajaho Ja iraka'e vene rasavo? 'iava he'avajaho ijá 'ia'avara. Nuni Natohwijara ura reju'e ijihuna'e avaju 'ia'avara 'iamana.
32 'Ejume pu vai'i kivume uneunecha mapoka kajija areri Hu 'warama kaja'ina'e rejara.
33 Pu tonikia pirona kaji rasa'eme ea anesuri aporame ijá 'iama Ja iraka'e ve'irono tonikia pirona kajaho rasavo? 'iamana.
34 'Ejume pu ijá 'wava Núni Natohwijara ura reju'e rasavu 'wavara.
35 'Ene pu tonikia pirona kajaho apene Jesuni roajivara. 'Ene ateha ijí tonikia 'aha kajino risaremu va'o Jesuho ni'ajaha apene ranavume ajime asuma hinana.
36 'Ene Hu va'eju'e pu ateha 'eke 'unamutoi risarevara.
37 Pu va'ajime huri'a Arivi rori vutuijino tisaiporu mapoka'e piunime Godira uneunecha mavarasa'ina ka'ene vejume pu kivajihuna'e teimani 'wame 'ee ta'arohi'i va'ajivara.
38 Pu ijá 'umeja
Kinia ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi roujaho merajaha! Matauvi'ina 'akúpi 'ahi name 'ee Godi Ichutomaijí ta'aroha 'umejara.
39 'Ejume Parasia 'ahopo ea rira kajino Hu ijá 'wava Najuhi'ine Oni tisaiporu 'uraraha 'wavara.
40 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Na ja 'waravu. Pu irano'a are'avajaho muna ikipo 'urine mwasirihuna 'iamana.

Jesura Jerusaremiumu Venajina

41 Hu ara natohwi jihuni rori roi kamarena niramana.
42 Hu ijá 'wama A iviamaa uneka ka'ene venae matauma hihuniji ape'ipisa nimaa roja'a kaivo iviamaa a areri pakahuna.
43 Vea ijihunijara ro'eje oni nakapo roe a júhone rora rora kaji rene roaji'eje a 'e'u'amajaho pu tanu'urihuna.
44 Pu a niho'o tirakunahe 'ee oni sesamaa pu'úmo ea ka'ene ijihuni vaji hijujaho ato'arumahe parane 'ee muna pina oni ruha panahuna. Ijihuni maijaho Godira a ni'aja'i 'ahaume ro'ajaho a pakama jihuna'e avahuna 'wamana.

Jesura Temiporua Vaji Va'e Amairiajina
(Matiu 21:12-17; Maka 11:15-19; Joni 2:13-22)

45 Hu Temiporu vaji va'e ea ka'ene ijí 'ime'aravi'i hijajihija 'ararihiana.
46 Hu pu ijá 'iama Godira Huni ira vajijino ika'ina venana.
Nuni sea Nuni siporua'e 'ohuni ara. 'Enakaivo ja apene nesa apehuni ara'e veju 'iamana.
47 Hu veku veku Temiporu vaji va'e najahuna. 'Eju'e pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia 'ee emaa puni mama'inijipo 'ana'i 'ahiu'e vejura.
48 'Enakaivo pu areri parenauna. Ijihuni maijaho ea mapoka roe Hura vu'a ka'ene 'waramujaho niho'o ira avwanamie hejura.

20

Jesuni Haruriji Rona Apovajina
(Matiu 21:23-27; Maka 11:27-33)

1 Na'ia pini Hu Temiporu vaji hine najahe Godoni vu'a mamaiji 'wara'eme pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia 'ee ea mama'inapo
2 Hu ijá 'wava A harura irakijara reju'e 'ee irara harura ikaho mahu'e A uneunecha ika'ina venujaho 'waruve heja 'wavara.
3-4 'Ejume Hu eha vene ijá 'iama Ijinakúna ja mare'eje Na 'u'o ja aporave ja eha vene 'warihuna. Jonira ea toi samajaho akúpi 'ahi rena roana 'aho ema puni rena roane? 'iamana.
5 Pu hine aposarame ijá 'wava Nú ika 'wa'avajaho akúpi 'ahi rena roana 'wa'avajaho Hu ijá 'ú'ena 'Ene ja ichá vene panimaa rojare? 'ú'ena 'wavara.
6 'Enakaivo nú 'emaa punina 'wa'avajaho ea mapoka ikipo muni nú 'anúhuni jihuna'e pa'warahuna. Ijihuni maijaho pu Joniho poropetia nimaa rojura 'wavara.
7 'Enajihuna'e pu eha vene ijá 'wava Harura kajara ichihi rena roajaho nú puruva renu 'wavara.
8 'Ejume Jesura ijá 'iama Nijina'omo harura irakijara rejume avajujaho Na pa'warahuna 'iamana.

Aja'ina Juara 'Ajohi'inijihi Puni Haa
(Matiu 21:33-46; Maka 12:1-12)

9 'Ejume Hu ea mapoka'e haa ikaho 'waramana. Ea pina juara mene ea 'aho'a'e arema'i kaivo hu kwaa jori va'e 'aha jopatu'ura hinana.
10 'E'eme juara'e sahuni vei roumakavi'i hu huni pwea ranavume va'e 'iruma huna'e 'eka ro'i 'ahaume va'ana. 'Enakaivo ea ka'ene ijí juara 'ajoha hijajipo ape hijahuva'o ranavume ija maisu va'ana.
11 'Ejume pwea pina ranavume va'ume pu apene hijahe 'ee vejume hu vahi'a apejumakavi'i ranavume ija maisu va'ana.

12 'Ejume hu huni pwea pina kú'o ranavume ijí ea ka'ene juasi'i hiju kajipo 'anae pi'onavume va'ana.
13 'Ejume eaka juara anesurijara ijá rona Na ichá'ina ve'ejo? Na nuni hariha ranave va'akame pu huni ira hena ve'eja ronana.
14 'Enakaivo ea ka'ene ijino juasi'i hijujipo kavume ariha roumakame pira'arame ijá 'wava Ea kajara juarakaho túna'i 'ajo'enakúne roe 'anaa kwa'irakúne juasi'akaho núna'e re'enakúna 'wavara.
15 'Enarame pu hu apena pi'onavume samai va'umakavi'i 'anaume kwamana. 'Enajihuna'e juara anesurijaho pu ichá 'ahi'ena?
16 Hu roareje ea ka'ene juara 'ajohajija 'anie kwamasahe 'ee juara kajaho apene ea 'aho'a'e mihuna 'iamana. 'Ejume ea kajipo henareja ijá 'wava Niho'o areri pana 'wavara.
17 'Ejume Hu kimuva'o ijá 'iama
Ike Godoni ira vaji vu'a ka'ene 'waruma jihuni maijaho irake? Ijí muna ka'ene ara veji'inapo pi'onava kajara iviamaikaho ara kajihuni kúrúti tukeja natohwa'e rena namino? 'iamana.
18 Ea ka'ene ijihuni toi ariha ninavujaho niho'o pu'usahura 'ee muna kajara ea irahuni toi 'o'amajaho hu túa rene va ranahuna 'iamana.

Sisana'i Takisia Vejuji Rone Apovajina (Matiu 22:15-22; Maka 12:13-17)

19 'Ene Sikuraipia 'ee pirisitia mama'inijipo Hu nijihijakaro ape'i vejara. Ijihuni maijaho ijí haa kajaho pua'e ronarena 'waravume henareja ape'i vejara kaivo ea mapoka kajihi juhamareja arevara.
20 Pu Hu hami kavi'i ea 'aho'a ea mapoka puni vaji ira'atijino ea arira rene puni vaji 'urahojara. Hura ira ichá'ina 'waravakame 'unama apene roe kavana ijí ma'irono 'urahojara.
21 Ijí ea kajipo Hu apoma ijá 'wava Najuhi'ine uneunecha ka'ene Ara 'warume najuhujaho nimaa. Nú nihena kavu. A ea kwinu'wi vwihanuna pana kaivo Godoni 'unama nimaiji najuhu.
22 'Ú nú Sisa oni takisia vehunijaho varapa ho pane? 'wavara.
23 'Enakaivo Hu pura ira'ata ka'ene vejajaho kimarena ijá 'iama
24 Monia oma pina najiha kavuma. Ijihuni toijaho irahuni húmatiji'o ihiji'o navo? 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Sisa ona 'wavara.
25 'Ejume Hu pu ijá 'iama Sisa oni kukuijaho Sisa vaja'i kaivo Godoni kukuijaho Godi vaja'avara 'iamana.
26 'Ejume pu emaa puni vaja kajino Jesu pisimihuna areri parenana. Pu Huni eha kaji henareja oja hianavumakame irano'a pa'arejara.

Kwamasahe 'Urihuniji Rone Apovajina (Matiu 22:23-33; Maka 12:18-27)

27 Sajusi eaka kwamasahi'inijipo kú'o 'urihunijaho panimaa roji'ina'omo Huni roajivara.
28 'Ena'omo pu Hu apome ijá 'wava Najahi'ine Mosisira tamana ika'ina'e venana. Ei pini kwa'i kaivo naparaha hariha pa'ana'e ranamana. 'U'uahi napara kajaho 'wahareje pokaha ka'ene kwamajihuna'e hariha sarahuna.
29 Ea 'u'ua poka iropu no'o hijara. 'Ena'omo amurijara napara 'wahe napara hariha paape'eme hu 'u'o kwamana.
30-31 'Ejume huni ninahijara 'wahana kaivo hu 'u'o napara kajaho amuja pave'eme kwavume huni niijahijara 'wahana kaivo hu 'u'o kwamana. Ea

iropu no'o napara nikwinu'ina kaji ahevara kaivo hu amuja pave'eme pu kwamasa ranavara.
32 'E'eme napara kajaho ijí túnɑ'i kwamana.
33 'Ena'omo vea ka'ene ea kwamasahajipo 'uri'avajaho hu irahuni napara re'ena? Ea iropu no'o hu 'wahara 'wavara.
34-35 Jesura eha vene ijá 'iama Ea ka'ene ikino mwe'i hijujipo napasi nehuna kaivo ea ka'ene kwamasahe 'urine majama hijujija panapasi nehuna.
36 Pu areri Godoni 'ona oji'ina sa'ine 'ee pu Godoni harihija. Ijihuni maijaho pu Godoni ehije 'ee pu kú'o 'urihuni jihuni harihija.
37 'Enakaivo nitama Mosisira najuha ja'ina'e kwamasahi'inijija 'urijura. Ijihuni maijaho vea ka'ene veni icha vaji reji'i namajino Mosisira Natohwijaho ijá 'wama A Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godia 'wamana.
38 Ijihuni hahi Hu iviamaa kwamasahi'ina puni Godi pana kaivo Hu mai'o hiju jihipuni Godi. 'Enakaivo Godira kimuni 'unamijaho ea mapoka mai'o hiju 'iamana.
39 'Ejumakame Sikuraipia 'aho'apo pu eha vene ijá 'wava Najahi'ine Oni eha niho'o mamaa 'wavara.
40 'Enareja pu unenu'u 'aho'a kú'o apohuna harura pa'arenaume paapovara.

Keriso Rone Apovajina
(Matiu 22:41-46; Maka 12:35-37)
41 Hu pu ijá 'iama Ichá vene Kerisoho Teviti oni Harihe 'úvo?
42-43 Ijihuni maijaho Tevitira ori'ini heha ka'ene Samusi vaji 'waramana. Natohwijara nuni Natohwiji ijá 'wama A Nuni ija mana'inika'i asuma hi'eje Na Oni naka Oni mumora hari irechavuma 'wamana.
44 Tevitira Hu Natohwa 'wamu kaivo ichá'ina vene Hu huni Hariha renane? 'iamana.

Jesura Varapa Tamaniji Najahi'iniji Jujuvu'a 'Waramajina
(Matiu 23:1-36; Maka 12:28-40)
45 Ea ka'ene mapoka kajija hine he'eme Hu Huni tisaiporu ijá 'iama
46 Sikuraipia hami ki'avara. Pu ateha jojora same 'ee pu maketi ea 'aho'apo pu kimareje oja mihe hura puna vene 'ee hami 'ajorame 'ee Sinakoku vaji ruha ka'ene mama'inijihi 'eke una'i kama hijura. 'Ee ahaja ijuri veijaho pu ura kahe eaka mapoki jihipuni una'a kahi hi'irono ura rena parajura.
47 'Ene pu amuna pisivisavi'i puni sea nesi 'eke 'ee pisivisame erapo ki'avarono siporua jojora 'ojura. Ijihuna'e ja niho'o ni'ima'ura namahuna 'iamana.

21

Amunijihuni Swarijina
(Maka 12:41-44)
1 Hu 'urine katua tevua rori ijí hina ea ka'ene uneunecha ani reji'inijija roe puni swara savu kaji kivi'i hinana.
2 'E'eme amuna ka'ene uneunecha pa'amaijaho urupa va'aa no'o (tu toia) eru samana.
3 'Ejume Hu ijá 'iama Na nimai ja 'waravu. Amuna uneunecha pa'amaa kajarahara moniaka ea mapoka kajipo roe katua ka'ene savajaho asita ranamana.

4 Ea pu monia mapoka vajaha jihuni maijaho pu monia rukini jihuni hahi avajara kaivo amuna kajaho uneunecha pa'ajihuna'e huna ka'ene areri navuji samajihuna'e hura eaka mapoka monia rukinijaho asita ranamana 'iamana.

Jesura Temiporui Tira'usahuna 'Waramajina (Matiu 24:1-2; Maka 13:1-2)

5 Pu ea 'aho'a Temiporu kaji kame 'ee muna mavarasa'ini 'eka vene 'ee swasa ka'ene ichá'ina'e vejuji hine 'wa'eme Jesura ijá 'iamana

6 Ike uneunecha ka'ene ja kivukaho vea ijihunijara mai'o ro'eje muna mapokakija tira'usunahe 'arii para'eje muna niho'o kwinu huni ruha panahuna 'iamana.

Ahija 'Ee Sisei Hihunijina (Matiu 24:3-14; Maka 13:3-13)

7 'Ejume pu Hu apoma ijá 'wava Najuhi'ine ikaho vea vecha re'ena? 'Ee vea kakara pa'are'iro ve'amani urijaho marako'a aacha iraki reja ka'eja? 'wavara.

8 'Ejume Hu ijá 'iama Ja hami ka'avara. 'Ejakame pu ea ja papisimi'avara. Ijihuni maijaho ea mapoka'e Nuni iha 'ahi roe ijá 'iahune Na Kerisona'omo vea niape'i venu 'iava he'avajaho niho'o pa'ararihi'avara.

9 'Ejakame ja he'eje kwaa araka mapokija ajira vehune 'ee ijí ajira vehuni pinana kajaho 'urina rohuna. Ija'inijaho re'ena vo urijaho mai'o pava'a 'e'u'enakúne ja niho'o paju'avara 'iamana.

10 'Enarena Hu kú'o ijá 'iama Kwaa ara 'ahopo 'urine 'aho'a ninamahune 'ee ara 'ahopo 'urine ara 'aho'a ninamahuna.

11 Kwaa ara mapoka mwevarivura mama'ina rohuna. 'Ene sisemaapo roe 'ee kwaa ara mapoka 'ora vea rene 'ee atama siseapo kwaa ara mapokakaho ani rene 'ee aacha mama'ina ani'ina mapoka sisea akúpi 'ahi kihuna.

12 Uneunecha mapoka ikija mai'o re'i ve'eje Nuni ihijihuna'e ja aherama va'e sise'i 'ahie 'ee tipurai irechamie 'ee aherama va'e Sinakoku vaji aporame 'ee aherame kinia 'ee kavana epuni una'i vahuna.

13 Ja vea kajino areri Godoni vu'a mamaijaho pu najahuna.

14 'Enajihuna'e ja nimarako vwihanareje jara vu'a iraka ka'ene 'warahunijaho pavwiha'avara.

15 Ijihuni maijaho Nara vu'a ka'ene ara 'warahuna vajahakame oni naka ara vu'a ka'ene 'wara'amajaho hene pu areri patanu'urahe 'ee pu niho'o unenu'u pina areri pa'warahuna.

16 'Enakaivo emahu jona vwehu jona ehu jona napuhu jonapo nahamahe ea 'ahopo ja 'anie kwamasahuna.

17 Nuni ihijihuna'e ea 'ahopo ja senahuna.

18 'Enakaivo joni húmata sapasa kwisu patausiuhuna.

19 'Enajihuna'e ata kirasahe naminareje ja majama hihuna ape'avara.

Jesura Jerusaremi Tira'usahuni Vu'a Ka'ene 'Waramajina (Matiu 24:15-21; Maka 13:14-19)

20 Ja kave Jerusaremiho amiapo outihe nava ka'avari veijaho ja ika ro'avara. Ara kajara tira'usahuni vea nikehuna ro'avara.

21 'Ejakame ea ka'ene Jutia hijujija juhahe nahari 'ahi va'e 'ee ea ka'ene ara natohwa kajino hijujija 'usema va'aji'avare 'ee ea ka'ene nechi'i hijujija ara natohwa kajaho paro'avara.

22 Ijihuni maijaho eha ka'ene mihuna'e Godoni heha vaji 'waramajara nimaa rehuna.
23 Napara ka'ene hari'inijija 'ee napara ka'ene hariha musa iji'inijija vi ichá'ina'e ve'eja? Vea kajaho kwaa arakaho ea mapoka ajirijara siserana parajakame ea ikija ni'ima'ura siseisei temuka'eje hihuna.
24 Pu so'wi pijihe kwamasahe 'ee tipurai aherame kwaa ara ani ani'ini vahuna. 'E'eje Jenitaruepo Jerusaremiho ajima tautia apena va'eje Jenitairu puni vea pa'arehuna.

Emaa Puni Harihijara Rohunijina (Matiu 24:29-31; Maka 13:24-27)

25 'E'eje masapa 'ee china 'ee vea 'ee akúpa 'ahi aacha ani'ina kihuna. 'E'eje ea mapoka ka'ene mwe'i hijukija soha ka'ene sisea ani'ina'e amenareje ira ani'ina 'ume'amaji henareje tea juname 'ee niho'o puruva reti'eje hihuna.
26 Emaa ijí uneka ka'ene iki mwe'i re'amaji kamareje niho'o juma paranareje kwapihuna. 'Ene uneunecha ka'ene akúpa 'ahi navujija akúpa kakara varivarimareje 'unirame usimahuna.
27 'E'eje Ema Puni Harihijaho 'imitia vaji Huni harura 'ee Huni hanaji'iniji'i maho'o roe ea mapoka kahuna.
28 Vea ka'ene uneunecha kajipo ika'ina'e reja ki'avajaho 'urine nuana ahasirime a'ama niri'i hi'avara. Ijihuni maijaho jara matauma hihuni vea nitu'u rena paranu 'iamana.

Matakijara Najahajina (Matiu 24:32-35; Maka 13:28-31)

29 'Enarena Hu haa ikaho 'waramana. Ja kaha! Mataka 'ee icha 'aho'ijihi kiha!
30 Ijipo 'anaura'omo mai'o naheji'i sisira apúsavu'e kimare'e vea mara'i venu.
31 Vea ka'ene ijí aneja ki'avajaho Godoni ari rohunijaho tu'u rehuna ro'avara.
32 Na nimai ja 'waravukúne vwiha'avara. Eaka kijahija maho'o pakwamasa rana'eje ija'ina rehuna.
33 Akúpa mwe'ijaho pa'arehuna kaivo Nuni Ira kakaho papa'are'ena.

'Aiha Hami Veji'i Hiha

34 Ja hami hami 'ajohareje pahine joni kaukararu vene 'ee toa sisea ine 'ee jara iviamaa 'unama ka'ene ichá'ina'e hami hihuna pavwihaji'i hi'avara. Ijihuni maijaho ja ija'ina hi'eje vea kajaho areri ni'aha kwino kwavaha puna'i asuma va hihuna.
35 Vea kajara re'amajaho ea maho'o mapoka ka'ene mwe'a 'ahakino hijujija renahuna.
36 'Enakúne veku veku hine 'ajohe nia nirie siporua 'oji'i hi'irakúne ja areri harura rena'eje uneka ka'ene re'iro vejujaho asima va'e Emaa Puni Harihijihuni una'i nami'avara 'iamana.
37 Hu veiri'ijaho hine Temiporu vaji najahuva'o na'ivukavi'i va'e huri'a ka'ene Arivina 'wavujihuni 'ahi va'una.
38 'Eju'e ea mapoka'e sú'usú'u arihe va'e Temiporu vaji Huni vu'a he'i 'ahiu'e va'ajivura.

22

Jesu 'Ana'i Hemi Kosarame Ojajina
(Matiu 26:1-5; Maka 14:1-2; Joni 11:45-53)

1 Puretia isitia pa'ana ka'ene Pasova 'wavujihuni sora 'ehuni vea roe turanana.
2 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia Hu 'anae kwahuni 'unama savara. Ijihuni maijaho pu ea mapokijihi juhavara.

Jutasira Jesu Nahamahuna'e Nimaa Venajina
(Matiu 26:14-16; Maka 14:10-11)

3 'Ejume Huni tisaiporu pina ka'ene Jutasi Isikariatina 'wavujaho Setanira rosamana.
4 'Ejume Jutasira va'e hura ichá'ina'e Jesu nahamahuniji pirisitia mama'ina 'ee sorutia pu'úmo 'unama amairiara.
5 Pu niho'o teamanavume eha monia vaja'i 'waravara.
6 Jutasi puni ira hene teamavumakame 'unama ka'ene Hu nahamahuniji hami hema parajakame ea niho'o areri pahehuniji samana.

Jesura Pasova 'Iruma I'irono Amairiaramajina
(Matiu 26:17-25; Maka 14:12-21; Joni 13:21-30)

7 Puretia isitia pa'ajihuni vea aneja rejumakavi'i pu sipi 'u'ua 'anae swasa vehuna.
8 'Ejume Hu Pita'o Joni'o irechamie ijá 'iama Va'e Pasova ihuniji amairie nú ija 'iamana.
9 'Ejume pu apoma ijá 'wava Nú va'e ichihi 'iruma amairi'eja? 'wavara.
10 Hu ijá 'iama Ike heha. Ja ari va'eje ea pina toa 'ene vu'e piuni'ena. 'Ejakame ja hu 'arariha va'e sea ka'ene hu aji'amajino va'avara.
11 'Ene ja ika'ina sea anesura 'wa'avara Najahi'inijara ika'ina'e a 'waramana. 'Ú 'iruma ijuri tinia ka'ene Nara Nuni tisaiporu epu'úmo Pasova ihunijaho ichine? 'waha 'iamana.
12 'Ejakame hura ruha ka'ene ichuto niamairiarame namuji najahakame ijino amairiara'avara 'iamana.
13 'Ejume pu va'ajime uneunecha mapoka areri Hura 'warama kaja'ina'e rejume pu Pasova ka'ene ihunijaho amairiaravara.

Natohwijara Kwamaji Vwihaji'i 'Iruma Ihunijina
(Matiu 26:26-30; Maka 14:22-26; 1 Koritia 11:23-25)

14 Vea kaji apejume Hu Huni apasorua pu'úmo roe 'aijua rori asuma hijara.
15 'Ejume Hu pu ijá 'iama Na ja pu'úmo Pasovakaho inareje iji'a haha hiana apehuna ura reniu.
16 'Enajihuna'e Na nimai ja 'waravu Na kú'o 'iruma painu va'u'e Godoni ari jara roe nimaae rejakame iji'a ihuna 'iamana.
17 'Enarena Hu kapusia apene Godiho teimani 'wa'ika'i ijá 'iama Ike apene vajúsarame iha.
18 Ijihuni maijaho ajina riha ikaho Na painuva'o vea ka'ene Godoni arijara ro'amaji ihuna 'iamana.
19 'Enarena Hu puretia apene Godi teimani 'wa'ika'i tuame vajihi'i ijá 'iama Ikaho Nuni haha'e jonijihuna'e vajihukúne ina veji'i Na vwihani'avara 'iamana.

20 Areri puretia ija'ina'e Hu toa kapusi rukina mihi'i ijá 'iama Ike kapusia toa rukinakaho Nuni 'aa ka'ene jonijihuna'e arihuna'e maiu'inaka nahama 'waramajina 'iavi'i mihana.
21 'Enakaivo heha! Ea ka'ene Naa'e nahamihunijaho iviamaa ikino nú pu'úmo 'aijua rori hinu.
22 Ijihuni hahi Ema Puni Harihijaho Godira vwihana ja'ina vehuna kaivo ea ka'ene Hu nahamahunijaho niho'o eha sisea ni'ima'ura apehuna 'iamana.
23 'Ejume pu pusumano ea ka'ene nahamahunijaho ea irarana 'warahuniji ka'i 'ahiume 'wamareja puni vaja kajino pira'aravara.

Ea Irá Natohwiji Ka'i'ahiume Vahacharavajina

24 Ea irara natohwa'e rehuniji puni vaja kajino hine pira'aravara.
25 'Ejume Hu pu ijá 'iama Jenitaru puni kinia ka'ene iki mwe'i hijujija ea 'ajohahuna harura rukina. 'Ee 'ajohi'ina kajija swara rukinijina 'wavura.
26 'Enakaivo ja ija'ina parehuna kaivo ea irara joni vaji natohwa'e re'i 'aha'amajaho hu areri sesamaa puna'i rene 'ee areri pwea sa'ina'e re'amana.
27 'Ú ea icharo natohwane? Ea ka'ene asuma hine 'iruma inujarana ho ea ka'ene namine 'iruma'e 'eka roe vajahujarane? Ea ka'ene asuma hine 'iruma'e inujaho natohwa kaivo Na ea ka'ene arini namine jaae 'iruma vajihujina.
28 Vea ka'ene Na sisei hijujaho ja nú pu'úmo Nuni rori namijara.
29 Nuni omijara Na Nuni kwaa 'ajohuna mihaja'ina'e Na 'u'o ja mihu.
30 'Enajihuna'e Nara ja pijihakame ja Nú pu'úmo Nuni ari 'aijua 'ahi ahuma toa 'iruma ine 'ee ja Isureri puni amuja ka'ene iropu ropu no'o ruha ka'ene pua'e 'otua vetihunijino hine 'otua vetihuna 'iamana.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:31-35; Maka 4:27-31; Joni 13:36-38)

31 'Ejume Hu Saimani ijá 'wama Saimani hena! Setani aa'e apena'e areri 'witia ruarahu ja'ina'e ruara'i 'ahau'e ura reju'e ro 'ejahie 'warimana.
32 'Enakaivo Na oni siporua 'ojura'omo ara nimaa ronujaho pa'ohuna. 'Enareje a kú'o 'uname Nuni ro'amajaho ara Nuni ehijakija najahakame pura nimaa rojujaho ija kisi apena puni una'i saname vehuna 'wamana.
33 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe na niareri rena hijura'omo A tipurai va'amajaho na A hu'úmo vahuna. 'Ee A kwa'amajaho na A hu'úmo kwahuna 'wamana.
34 'Ejume Hu ijá 'wama Pita Na nimaa aa'e 'waravu. 'U'ora iviasa mai'o pa'ume'eje a 'aha no'opisu Na pakimuna 'ia'eje iji'a 'u'ora 'umehuna 'wamana.

Pausia Tuja 'Ee So'wa

35 'Enarena Hu pu ijá 'iama Vea ka'ene Na ja irechamiume pausia 'ee tuja 'ee mumora sisa pa'a va'ajaho ja vi pivusahara raka? 'iamana. Pu ijá 'wava Niho'o pana 'wavara.
36 'Enakaivo Hu pu ijá 'iama 'Enakúne iviamaa ea irahuni pausia 'ee tuja na'amajaho 'eka va'amana. 'Ene ea irara so'wa pa'ana'e re'amajaho huni ateha 'eka va'e 'imenareje monia 'eke huni so'wa 'ime'amana.
37 Ijihuni maijaho heha vaji venareje Naa'e ronarena 'waramajaho rehuna. Hu 'u'o ea sisea veji'ina pu'úmo tahuna 'úmaja-ho iviamai Nuni vaji nimaa roe rehuna 'iamana.

38 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe kama! So'wa no'ohe'i ikenakúne kima! 'wavara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ijaho arerina 'iamana.

Jesura Arivi Huri'a 'Ahi Siporua 'Onajina
(Matiu 26:36-46; Maka 14:32-42)

39 'Enarena ru'e'une nikú'o Hu venuja'ina'e huri'a Arivi va'ume Huni tisaiporu Hu 'ararihae va'ara.
40 Hu va'e ruha kajino 'e'unarena Hu pu ijá 'iama Ja Godoni siporua 'oji'i hijakame ja pavena ki'avara 'iamana.
41 'E'ika'i Hu pu irechami'ika'i va'e karokaro muna pi'onave va'e 'ohune sa'inijakaru nitupari same hiji'i siporua 'onana.
42 Hu ijá 'wama Amo A ura rena'ipisa kapusiakaho Nuni rora apena ruvaa'a. 'Enakaivo Nuni ura pana kaivo Oni ura ija'ina'e ve'amana 'wamana.
43 'E'eme 'ona oji'ina akúpa 'ahi rena roe Hu harura mahana.
44 Hu hine oja hia'eme siporua 'ojumakame haha natohwa'e hiame huni piropa 'aa muka sa'ina'e mwe'a 'ahi arihana.
45 Hu siporua 'onuva'o 'urine Huni tisaiporu puni va'i kimajaho pu hine temuki 'aninamiume notuara.
46 'Ejume Hu pu sie ijá 'iama Ja iraka vene notui'i navo? 'Urine siporua 'o'irakúne ja pavena ki'avara 'iamana.

Jesu Kamovajina
(Matiu 26:47-56; Maka 14:43-50; Joni 18:3-11)

47 Hu mai'o hine ijí 'wara'eme ni'aha kwinu Jutasi ka'ene iropu ropu no'o pinijara ea mapoka'e aherame roe hu Jesu ura mina ve'i 'ahaume roana.
48 'Ejume Jesura hu ijá 'wama 'Ú Jutasi a Na Emaa Puni Hariha nahama-hare'e ura mina vena avano? 'wamana.
49 'Ejume ea ka'ene pu pu'úmo namijajipo uneka ka'ene re'i venaji kimareja pu ijá 'wava 'Ú Natohwe nú núni so'wi piji'eja? 'wavara.
50 'Enarena ea pini huni so'wi mavane 'urine pirisiti ni'inijihuni pwea pinijihuni ataa ka'ene mana'inijaho 'anaume 'uhu'usahana.
51 'Enakaivo Jesura eha vene ijá 'wama Ijá kajaho arema 'wa'ika'i Hu huni ataa iji 'unavume maranana.
52 'Enarena Jesura pirisitia mama'ina 'ee sorutia Temiporu 'ajohi'inijija 'ee emakina ka'ene Hua ape'i roajihi ijá 'iama 'Ú Na ea nesa apeji'ina'omo ja so'wa hajaa 'eke Naa'e apeni'i 'ahiume roare?
53 Na veku veku ja pu'úmo Temiporu vaji hijura kaivo ja Na paapeniura. 'Enakaivo iviamaa ike vea mukakaho 'ee mwe'a ike nutuvi'ina kehuni harurijaho jona 'iamana.

Pitara Jesu Hemahajina
(Matiu 26:57-58, 69-75; Maka 14:53-54, 66-72; Joni 18:12-18, 25-27)

54 Pu Hu kamome apene pirisitia ni'inijihuni sei va'ume Pitaho ma kameri naminakivi'i 'arariha va'ana.
55 'E'eme vena nú'úha riri jaumakame Pitaho pu pu'úmo asuma hinana.
56 'E'eme hu ijino asuma hijume napara pwei pini Pita nia kanavi'i ijá 'iama Ea ike 'u'o Hu hu'úmo onuna 'iamana.
57 'Ejume hu heme ijá 'wama Napare niho'o na Hu pahene pakavi'ina 'wamana.
58 Hu 'aha josu pare'eme emai pini kamarena ijá 'wama A 'u'o Huni ea pina 'wamana kaivo Pitara ijá 'wama Parue na niho'o pana 'wamana.

59 Hu vea muka kwinu pa'are'eme ea pini roe pasonananavi'i ijá 'iama Na nimaa 'waravu. Ea ika 'u'o Hu hu'úmo 'urahe onuna. Ijihuhi maijaho hu Karari ora 'iamana.
60 'Enakaivo Pitara ija 'wama Parue ara iraka ka'ene 'warimujaho na mai'o suja 'wamana. Hu ijí 'wara'eme ni'aha kwino 'u'ora 'umenana.
61-62 'E'eme Natohwijara aroma Pita ka'eme Pitaho iji'a Natohwijara iraka ka'ene 'waramajaho vwihanana 'U'ora mai'o 'ume'i 'ahae ve'eje a 'aha no'opisu Na pakimuna 'i'ena 'wamana. 'Ejume Pitaho ijí vwihanarena samai va'e'une niho'o natohwa'e niramana.

Jesu 'Ijahe 'Ee Hijahajina
(Matiu 26:67-68; Maka 14:65)
63 Ea ka'ene Jesu 'ajoha hijajipo apene 'ijahe 'ee hijahara.
64 Pu Hu apene nia hwamahe 'anai'i ijá 'wava A unenu'u 'aho'a ka'ene vaji navujija hena kimuna 'úmunakúne ea irara A 'anaajaho 'waruva nú heja 'wavara.
65 'Ene pu uneunecha niho'o mapoka'e Hu niname 'ee 'urarahe ira sisea 'waravara.

Jesu Aheme Kanisoru Puni Una'i Roajina
(Matiu 26:59-66; Maka 14:55-64; Joni 18:19-24)
66 Vea nituvume emaa puni mama'ina 'ee pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipia roe kanisoru puni nú'úhi ahuma hi'eme Jesuho puni una'i aheme roajivara.
67 Pu apoma ijá 'wava 'Ú A Keriso re'amajaho 'waruma 'wavara. Hu ijá 'iama Na ja 'wara'ujaho ja panimaa rohuna.
68 'Ene Na jaa'e apora'ujaho ja eha pavene 'wari'eja.
69 'Enakaivo iviamaa rene Emaa Puni Harihijaho ija mana'ina ka'ene Godoni harurija'i asuma hihuna 'iamana.
70 Pu Hu apome ijá 'wava 'Ú A Godoni Harihe? 'wavara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ja Na 'warivu kajaho Na nimaa ijina 'iamana.
71 'Ejume pu ijá 'wava Nú ea 'ahopo Hua'e ronareje namahuji hehuna pana. Ijihuni maijaho nú onúno Huni irijaho núni ataa ikino hejara 'wavara.

23

Jesu Aheme Pairati Oni Una'i Roajina
(Matiu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Joni 18:28-38)
1 'Enarena ea mapoka kajipo 'urine Hu aheme Pairati oni va'ara.
2 Pu aneja vene Hu namahi'i ijá 'wava Nú ka'eme ea ikaho ehu núnakija pisimie 'ee Sisa oni takisia pavehuna'e 'warume 'ee Hura 'warumujaho Hu Keriso ka'ene Kinijina 'úmuna 'wavara.
3 'Ejume Pairatira Hu apoma ijá 'wama A Jua puni Kinie? 'wamana. 'Ejume Hu eha vene ijá 'wama Ara 'warimu kaja'ina 'wamana.
4 'Ejume Pairatira pirisitia mama'ina 'ee ea mapoka kajihi ijá 'iama Na ea ikehuni vaja sisea mai'o papiunavu 'iamana.
5 'Enakaivo pu hina pasonananavi'i ira ajira'e ijá 'wava Hu ikaho ea mapokakihi najahu'e oja 'urinauna. Hu Karari rene najahe va'e Jutia vaja maho'o najahe onuva'o kwaa ike 'u'o iviamaa roana 'wavara.

Jesu Ranavume Heroti Oni Va'ajina

6 Pairatira ike henarena aporame ijá 'iama 'Ú ea ikaho Karari ore? 'iamana.
7 Hu henajaho Jesuho Herotira kwaa ka'ene 'ajohujino rena roana henarena hu ranavume Heroti oni va'ana. Ijihuni maijaho Heroti roe Jerusaremi hinana.
8 Herotiho Jesu kamajihuna'e niho'o natohwa'e teamamajihuni maijaho Hura raka ka'ene venuji henujihuna'e Hu aacha pina veja ka'i 'ahaume avanana.
9 'Ejume Herotira 'aha jora'e Hu apomana kaivo Hu eha pavenana.
10 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Sikuraipiepo ijí namine niho'o natohwa'e ajina'eme Jesuho namahara.
11 'Enarena Herotiho 'ee huni sorutia pu'úmo Jesuho apene 'urarahe 'ee sise'i 'ahae 'ee ateha niho'o mavarasa'ina apús*amah*e ranavume Pairati oni 'uname va'ana.
12 Maraku'ijaho Heroti'o Pairati'o naka vejura kaivo vea kajino pu no'o napura vejara.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimaa Vejajina
(Matiu 27:15-26; Maka 15:6-15; Joni 18:39–19:16)

13 'Ejume Pairatira pirisitia mama'ina 'ee emaapuni ea mama'ina 'ee ea mapoka 'waravume ahuvara.
14 'Ejume ijá 'iama Ja ea ikaho apene nuni roara. Hura veju'e ea oja 'urinau'e ea sisea vejura 'wa'i ahema roara. 'Enakaivo na joni una'i vena kavujaho na ea ikehuni vaja sisea mai'o papiunavu kaivo jara Hua'e namahujiruna.
15 Heroti 'u'o vena kamajaho Hu sisea pavenana'e kamarena nuni 'unama kú'o roana. Heha! Ea ikaho unenu'u pina sisea pavena jihuna'e Hu areri pakwahuna.
16 'Enajihuna'e na hijahareje ranave va'ena 'iamana.
17 Puni tamani jihuna'e sora ijuri vea reju'ukavi'i tipura ea kwinu ranavu'e samai va'una.
18 Ea mapoka kajipo ni'aha kwinu ahuma ijá 'umeja Ea ike ape'i kaivo Parapasi ranave samai ro 'e'unama 'umejara.
19 Parapasiho ara natohwa vaja kajino hine 'arahe 'ee ea'e 'aniume kwamasaha jihuna'e ranavume tipurai hinana.
20 Pairatira ura renajaho Jesu ranave vahuna'e ura rejume ea mapokijihi kú'o 'waramana.
21 'Enakaivo pu ira ajira'e ijá 'umeja Icha 'ahi 'anaa! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara.
22 'Ejume hu 'aha no'ohe'i ni'waramana'omo kú'o 'aha pina ijá 'iama Irakijihuna'e 'ana'uro 'umejo? Hu unenu'u pina sisea iraka'e venane? Hu unenu'u pina ve'ira'omo na 'anae kwahuna na pakavu. 'Ena'omo na 'warave pu hijaha ranave vahuna 'iamana.
23 'Enakaivo pu hine majama pasonananavi'i icha 'ahi 'anae kwa'amarono 'umenu va'o pura harura vene rarejara.
24 'Ejume pura raka ka'ene ura renajaho Pairatira ve'avarono 'waramana.
25 'Ejume Pairati ea ka'ene ara natohwa vaji 'arahe 'ee ea 'aniu'e kwamasahi'ina ka'ene tipurai hinana ka'ene pura rana'amarono ura renaji rana'ika'i Jesuho puni ura ijino ve'avarono mihana.

Jesu Korosi 'Anaajina
(Matiu 27:32-44; Maka 15:21-32; Joni 19:17-27)

26 'Ejume pu Jesuho ahema va'eme Saimani ka'ene Sairini orijaho huni ari rene ro'eme pu iji 'uname icha kajaho apena pimahe 'ejahaume apene Jesuni túna'i va'ana.
27 Ea niho'o mapoka mapoka'e va'aji'eme napara 'aho'a puni rira kajino virisia vene niramaruvi'i 'ararihia va'ara.
28 'Ejume Jesura ta'arohe ijá 'iama Napara ka'ene Jerusaremi orakije Nunijihuna'e niramaruvujaho are'i kaivo joni harihija 'ee ojono nira'ahusaraha.
29 Ijihuna'e heha! Vea mai'o nituma roe sa'eje ja ika 'wa'eja Napara ka'ene hariha pa'eke 'ee panahena'e 'ee hariha pa'ajohai'inijija teamanahuna 'wahuna.
30 Ijaho vea ka'ene emaapo aneja vene nahara'e ika'ina jarima 'warahunijina 'Auma arihe ninamuha 'ee huri'a roe vahúha 'wahuna.
31 'Enajihuna'e pu icha maiu'ina vajijiano uneunecha ija'ina'e ve'avajaho vu pu icha sahasa vajijaho ichá ve'eja? 'iamana.
32 Pu ea sisea no'ohe'i Jesu pu'úmo 'ania kwamasa'avarono aherame va'ajivara.
33 'Ejume pu roajime kwaa ka'ene Húmatata 'wavujino useme Jesuho icha 'ahi 'anae 'ee ea sisea pina mana'inija'i 'anae 'ee pina ana'inija'i 'anaara.
34 'Ejume Jesura ijá 'wama Amo pu raka ka'ene vejukaho puruva reti'eju'e vejukúne
Noinvwihanie are'amana 'wamana. 'E'eme pu pipia vene Huni ateha swara vena 'ekara.
35 Ea mapoka kajija namine ki'eju'e puni mama'inijipo Jesuho apene 'ijahe ijá 'wava Hu ea 'aho'a ni'ajihu ja'ina'e maka'eje Hu Keriso ka'ene Godira iji pijahaji re'amajaho Hu ori'ini ni'ajara'amama 'wavara.
36 'Ejume sorutia ijija 'u'o Jesu apene 'ijahe toa sisea 'eka roe vajahi'i
37 pu ijá 'wava A Jua puni Kinia re'amajaho orono ni'ajarama 'wavara.
38 Ira ika'ina'e Huni hurijino vejara. Ikaho Jua Puni Kinijina.
39 'E'eme ea sisea pina ka'ene ropuna'i 'anaume namajara vu'a sisea Hu 'warame ijá 'wama 'Ú A nimaa Keriso re'amajaho A orono ni'ajarame nú 'u'o ni'ajúha 'wamana.
40 'Enakaivo ea pina ka'ene ronuna'i namajara 'urarahe ijá 'wama 'Ú a Godiho pajuhamo? Nú 'u'o iki pu pu'úmo areri ahume kwamasahu.
41 Nú eha apejujaho nijina. Ijihuni maijaho nú sisea'e vejajihuna'e eha apeju kaivo Hu unenu'u pina sisea pavenana 'wamana.
42 'Enarena hu ijá 'wama Jesu vea ka'ene Ara Oni ari va'e'umajaho A na vwihani'amana 'wamana.
43 'Ejume Hu ijá 'wama Nara nimaa a 'waravu jihuna'e a iviasi Na hu'úmo Parataisi hihuna 'wamana.

Jesura Kwamajina
(Matiu 27:45-56; Maka 15:33-41; Joni 19:28-30)

44 Ija'ina'e ve'eme vea va'e riri nami'eme kwaa mapokakaho vea na'ima namuva'o vea va'e hareha 'aha karohi naminana.
45 'E'eme vea na'i'eme Temiporu vaji ateha natohwa ka'ene 'uranavume namajaho rira mu'oi kajino isome no'ohe'i renana.
46 'E'eme Jesura ira ajira'e ijá 'umena Amo Oni ija 'ahi Na Nuni 'Avena ranavu 'wa'ika'i oja sumana.
47 'Ejume sorutia puni Natohwijara iraka ka'ene renaji kamarena Godi ta'arohi'i ijá 'wama Ea ikaho nimaa ariramaa 'wamana.

48 'Ejume ea mapoka ka'ene ijí ka'i 'ahiume ahuvajija Jesura kwavu-
makame tea junavume túrata puna 'anai'i 'uname ari va'ara.
49 'E'eme Huni napuhija maho'one 'ee napara ka'ene Karari rene Hu
tamatihe roajija kameri namina raka ka'ene rena kajaho kavi'i namijara.

Jesu Kwananavajina
(Matiu 27:57-61; Maka 15:42-47; Joni 19:38-42)

50 'E'eme ea pina iha huna Josapina Hu kanisorua pine 'ee hu ea mamaa
'ee arimaa.
51 Hu pura vu'a ka'ene amairie 'ee raka ka'ene vejajaho hu panimaa ve-
nana. Hu Juapuni ara natohwa ka'ene Arimatia 'wavujino rena roana'omo
Godoni arijara rohuniji 'ajaha hinuna.
52 'Enajihuna'e ea ikara va'e Pairati jarime Jesuni haha'e ape'irono
'waramana.
53 'Ene hu roe Jesuni haha apene atehi mwame apena va'e muna ara
maiu'ina ka'ene ea mai'o pairechavi'inijino ranamana.
54 Vea kajaho Sapati amairiaravuri veijina. 'Ene Sapatia mai'o aneja ve'i
'ahaume vejajina.
55 'Ejume napara ka'ene Karari rena roajija pu pu'úmo va'e eucha kajaho
kame 'ee Huni haha ichá'ina'e mwame ranavajaho kavara.
56 'Ejume pu 'unama va'e ari senisia 'ee iona amairiarame Sapatia'omo
puni tamanijara 'warama ja'ina'e vene ojuta hwejara.

24

Jesura Kú'o 'Urinajina
(Matiu 28:1-10; Maka 16:1-8; Joni 20:1-10)

1 Hura natohwi sú'usú'u napara kajija senisia ka'ene pura amairia
irechavajaho 'eke muna ara kajino roara.
2 Pu vai'i kavajaho muna ka'ene vwicha'e kunavajaho tahuma apene
ruva'ara kavara.
3 'Enakaivo pu va'e vaji aruvajaho Jesu ka'ene Natohwi jihuni haha
pakavara.
4 Pu puruva renaume ijá nami'eme ni'aha kwino ea no'ohe'i ateha
sajasa'imaa savi'ina puni nina kajino namijara.
5 Napara kajija niho'o tea juna'eme nuana vetiume parua kajipo ijá
'iava Ja ichá vene ea ka'ene kwamasahi'ina kihipuni vaji ea ka'ene mai'o
hiji'inijaho savo?
6 Hu ikaho pana kaivo Hu ni'urinana. Hu Karari hiji'i ja 'waramajaho ja
pavwihajo?
7 Hu ja ijá 'iamane Ema Puni Harihijaho apene ea sisea veji'ina'e mihe
icha 'ahi 'anaa kwama namuva'o na'ia no'opisu pa'are'eje kú'o 'urihuna
'iamajaho ja pavwihajo? 'iavara.
8 'Ejume napara kajija iji'a Huni vu'a vwihajara.
9 'Ene eucha are'i 'unama va'e ea iropu ropu kwinu 'ee ea 'aho'iji 'u'o
uneunecha mapoka kajaho ijano 'waravara.
10 Napara kajija Meri Matarini ho Joana ho Meri ka'ene Jemisi oni
ohijaho 'ee napara 'aho'a ka'ene pu pu'úmo 'urahe ojujipo apasorua
uneunechakaho 'waravara.
11 'Enakaivo vu'a ka'ene pura 'wara'avajaho mavumaa sa'ina rejume pu
panimaa rojara.

12 'Enarena Pitara 'urine ninuma va'e muna ari 'e'une aruhi kamajaho ateharu navume kimana. 'Enarena hu 'uname huni ari vai'i uné raki renana ronarena vwihaji'i va'ana.

Imeasi Va'ajina
(Maka 16:12-13)

13 Vea nikwinu'ina kajino ea no'ohe'i ara iha Emeasi va'ara. Ara kajaho Jerusaremi rena va'ujaho kwaa jora'omo (11 kiromita)

14 pu vai'i uneunecha mapoka ka'ene renaji 'wama apena va'ara.

15 Pu ijí 'wavi'i va'eme Jesuho roarena pu pu'úmo va'ana.

16 'Ejume puni nia nuhiume pu kavara kaivo pahena pakavara.

17 'Enarena Jesura pu ijá 'iama Ja no'o jajasumano vu'a iraka'e 'wavi'i va'ajivo? 'iavume pu no'o nina kaja'a ajuarasa'eme namijara.

18 'Ejume ea iha Kariopasira eha vene Hu ijá 'wama 'Ú A Asumano ikaho Jerusaremi ura vene roana'omo uneka ka'ene vea ikino rejajaho A pahenane? 'wamana.

19 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ú uné raki renane? 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Uneka ka'ene Jesuka Nasareti ora'e renajaho A vi henane? Ea ikaho poropetia 'ee ea uneunecha ani'ina mapoka'e mama'ina vene 'ee Godiho 'ee ea mapoka'e ikihipuni una'i vu'a mama'ina 'waramuna.

20 'Enakaivo núni pirisitia mama'ina 'ee ea 'ajoha'ina mama'inijipo apene 'anaa kwa'amarono mihume pu Hu icha 'ahi 'anaume kwamana.

21 'Ejume nú vwihajajaho Hu roe Isureri ora 'imena 'eka'i 'ahaume roana. 'Enakaivo ijiru pana vo uneunechakipo rejajaho iviasi na'i no'opisu pa'arenu.

22 'Enakaivo napara 'aho'a ka'ene nú pu'úmo ahuma oji'inijipo sú'o euchi va'e roe tatatú*ara*.

23 Pu Huni haha pakamareja roe ijá 'ú*va* Pu 'ona oji'ina visoni vaji kivume pu Hu mai'o hinu 'ú*vara* 'wavara.

24 'Ejume ea 'aho'a ka'ene nú pu'úmo ahuma hijajipo eucha kaji va'ara kaivo niareri napapo 'waruva ja'ina'e Hu pakavara 'wavara.

25 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ea ka'ene niho'o pavwihaji'inakije uneunecha mapoka ka'ene poropetiepo 'waravajaho ja marako'a panimaa rojara.

26 Kerisoho uneunecha mapoka sisea Huni haha 'ahi marako rejakama'e iji'a Huni ara ka'ene hanaji'iniji vahuna 'iamana.

27 'Enarena Mosisi oni aneja rene roe poropetia maho'o puni vaji Godoni irijara Hua'e rone 'waramaji maho'o najahana.

28 Puni ara ka'ene pu va'iro va'ajaho usehuna nituranana. 'Ejume Jesuho Hu maihename va'i 'ahaume venana.

29 'Enakaivo pu ijá 'wava Vea nusirevu'e vea nipa'arenukúne nú pu'úmo hina 'wavara. 'Ejume Hu pu pu'úmo va'e hinana.

30 'Ejumakame Hu pu pu'úmo ahuma 'iruma'e i'i 'ahaume puretia apene siporua 'one teimani 'wamarena tuama vajihana.

31 'Ejume puni nia ka'ene nuhiajaho jaraume pu Hu kavara kaivo Hu puni rora kajano va'ume pakama arevara.

32 'Enareja pu hine pira'arame ijá 'wava Hu 'unamutoi 'warume 'ee Godoni ira vaji namuji naju'eju'e núni oja vaja hianuma parajara 'wavara.

33 'Enarena pu vea muka kajino 'urine Jerusaremi ea iropu ropu kwinu 'ee 'aho'a ka'ene pu pu'úmo ahuma hijujino 'unama va'e ijá 'iava

34 Natohwijaho nimaa nimaa 'urinana'omo Saimani oni una'i samaahi-ravume

Noinkamana 'iavara.
35 'Enarena ea no'ohe'i kajipo iraka ka'ene 'unamutoi vene 'ee pu ichá'ina'e Jesu marako kavajaho pahena pakavara kaivo Hu puretia tua'eme ni'aha kwinu pu Hu kavaji rone 'waravara.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Una'i Samahiramajina
(Matiu 28:16-20; Maka 16:14-18; Joni 20:19-23; Akisi 1:6-8)
36 Pu hine ijí 'wara'eme ni'aha kwino Jesuho puni rira kajino naminana.
37 Pu niho'o tea juna'eme ijá roja Pu 'avena kavu rojara.
38 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ja iraka'e vene puruva retio? 'Ee ja ichá vene joni oja vaja ma'uako panimaa rojo?
39 Nuni ija momorakake piuhiha kiha! Naranakúne! 'Ene haha 'unirime kiha. Ijihuni maijaho 'avena haha 'ee ata areri Nuna ika'ina pana 'iamana.
40 Hu ija'ina 'waramarena Huni ija mumora najahana.
41 'Enakaivo pu hina teamanama parajara kaivo pu ma'uako panimaa ronareja hine vwihajara. 'Ejume Jesu aporame ijá 'iama 'Ú ja unenu'u 'aho'a ihuna vi navo 'iamana.
42-43 'Ejume pu kija reji'ina mahume Hu apene puni una'a kajino inana.
44 'Enarena Hu pu ijá 'iama Uneunecha ikehija Na ja pu'úmo hijujino 'waravuta. Uneunecha ka'ene Mosisiho poropetiapo 'ee Samusi vají Na rona 'waravajara nimaa iviamaa renu 'iamana.
45 'Enarena Hu puni vwiha ijija Godi oni iriji hami he'avarono jaraana.
46 'Ejume Hu pu ijá 'iama Ikaho iraka ka'ene Godoni ira vaji vejajina Keriso sise'i 'ahae 'anae kwamareja na'ia no'opiso pa'are'eje kú'o 'urihuna.
47 'Ene Huni iha 'ahiji Jerusaremi rene va'e eaka mapoka ka'ene kwaaka mapokakino hijujija najahe pu puni sisea vwihane temukave aremamaa arevakame Godira puni sisea vwihanie arehuna.
48 'Enajihuna'e ja uneunecha mapokakipo rejajija ja nihene kivara.
49 Heha! Na Nuni Omijara raka ka'ene nahama ja 'waramajaho Nara ranave joni ro'enakúne ja ara natohwa ikino hi'eje Godoni harura kahino akúpa 'ahi rene roe ja sama'amana 'iamana.

Jesura 'Urina Akúpa 'Ahi Va'ajina
(Maka 16:19-20; Akisi 1:9-11)
50 'Enarena Hu aherame ara kajaho are'i kaivo va'e Petani rori hi'eme ija ahasirime merajihana.
51 Hu pu hine merajiharena irechamie va'ana.
52-53 'Ejume pu 'uname Jerusaremi niho'o teamanama para'eme mari'uvi'i roareja na'ia mapoka kajaho Temiporu vaji hine majamano Godi teamani 'wama ta'arohi'i hijura.

Joni

Majama Hihuni Irijina

1 Nitamatama anejijaho Irijina. Irijaho Godi ahuma hinana. 'Ene Irijaho Godina.
2 Hu nitama anejijaho Godi ahuma hinana.
3 'Ene uneunecha mapoka ka'ene maho'o iki mwe'i navujaho Hura venana. Uneunecha mapoka ka'ene iki mwe'i navujaho Hununa'i parena rohuna pana.
4 Majama hihunijaho Huni vaji rena roane 'ee majama hihunijaho emaa puni hanaji'ina.
5 Hanaji'ina kajara nututa hananuna. Nutumujara hanaji'ina kaji utahuna areri pana.
6 Ea pina Godira ranavume roana. Huni ihijaho Jonina.
7 Hu Ira kaji rone 'wara'i roana. 'Ejakame ea maho'o huni vaji hena nimaa rohuna.
8 Hu Hanaji'inijaho pana kaivo hu Hanaji'ina kaji rone 'wara'i 'ahauma roana.
9 Ijí Hanaji'ina nimaa kajaho iki mwe'i roana'omo ea mapoka hananiuna.
10 Hu iki mwe'i roe hinana. 'Ene mwe'akaho Hura venana kaivo eaka mapokaka mwe'i hijukija Hu pahena pakavara.
11 Hu ehwapuni roana kaivo Huni ehija Hu hami paapejara.
12 'Enakaivo ea mapoka irahipo Hu hami apejajija nimaa Hu pu harura mihume Godoni harihija rejara 'ee ea ka'ene Huni ihiji nimaa rojajija 'u'una.
13 Godoni harihija rejujijahija emaa puni 'ai tuhuna pane 'ee hahijihuni ura ijino nahehuna pane 'ee ei pini save nahehuna pana kaivo Godira Huni ura ijino venau'e Huni harihija rejura.

Ira Kajara Haha Apenajina

14 'Ejume Irijaho roe haha apene nú pu'úmo ahuma hijume nú Huni hanaji'ina kavara 'ee Huni Hariha nikwinu'wi maa kajihuni hanaji'inijaho Amo ka'ene maiji vwihanúe 'ee nimaijihuni rena roana.
15 Joniho Hua'e rone ijá 'iama Ea ka'ene na ja 'waravujaho Ea ka'ene túna'i roujaho Hu niho'o Natohwa'omo na asitihana. Ijihuni maijaho na mai'o panaheni'ini Hu niiji hinana.
16 Hu nú maiji vwihanúi'ina ka'ene itu'ona parana jihuni vajiji nú maho'o hura hara maiji vwihanújaho 'ekura.
17 Varapa tamana Mosisi oni vajijino múhana kaivo maiji vwihanúe 'ee nimaijaho Jesu Keriso oni vaji rena roara.
18 Vei pini emai Godi kahuna niho'o pana kaivo Huni Hariha nikwinu'wi ka'ene Omahoni vaji hinujara Hu kame ea 'aho'a najahe 'waramuna 'iamana.

Joni Papitisitara Najahajina
(Matiu 3:1-12; Maka 1:1-8; Ruku 3:1-18)

19 Ikaho Jonira ea 'waramajina. Jua ka'ene Jerusaremi hijujipo pirisitia 'ee Rivai irechamiume va'e Joni apo'i va'ara. Á irarane? 'wavara.
20 'Ejume hu pahekajihana kaivo nahama ijá 'iama Na Kerisoho pana 'iamana.

21 Pu apoma ijá 'wava 'Ena'omo a irarane? A Iraijarane? 'wavara. Hu ijá 'iama Na hu pana iamana. 'Ejume pu kú'o apoma ijá 'wava A poropetie? 'wavara. 'Ejume hu eha vene ijá 'iama Pana 'iamana.
22 'Ejume pu hu ijá 'wava A irarane? Ea ka'ene nú irechamúume roajihija'e eha ka'ene 'warahuniji múha. 'Ú a orono a ea irane 'imune? 'wavara.
23 Hu ijá 'iama
Na ea ira anuka ka'ene kahi nechi riri namina ira ajira'e ika'ina'e 'umenajina Natohwi jihuni 'unama veje arira renama 'úmana ka'ene poropetia Aiseara 'waramajina 'iamana.
24 Pu Parasipo irechamiume roara.
25 Pu hu apoma ijá 'wava A Keriso ho pana 'ee Iraija ho pana 'ee poropetia pa'ana re'amajaho a rakijihuna'e ea toi vaji samane? 'wavara.
26 'Ejume Jonira eha vene pu ijá 'iama Na toi vaji samauta kaivo Ea ka'ene ja pu'úmo ahuma naminu kajaho ja pahena pakavura.
27 Ea ka'ene nuni túna'i roujaho nara Huni mumora hwana rasamahuna areria pana 'iamana.
28 Ijaho Petani Jotani ona kara'i Jonira ea toi samajino avajara.

Godoni Remuijina

29 Ijihuni sú'uhijino hu ka'eme Jesuho roe huni nini roume ijá 'iama Heha! Ikaho Godoni Remua ka'ene mwe'a kehuni sisea apehunijina.
30 Ea ka'ene nuni túna'i roume nara 'waravujaho ikena. Na pana-heni'inijaho Hu ijí hinana kaivo na Hu hu'úmo areria pana.
31 Na Hu pakavura kaivo Isureri opo kama hehuni jihuna'e na ea toi samauta 'iamana.
32 'Ejume Jonira kamaji ijá 'iama Na ka'eme Godoni 'Avena kahi akúpi 'ahi rene marahu'ora puna'i ariha roe Huni haha 'ahi hinana.
33 Na Hu pakavura kaivo Godia ka'ene na ranamiume roe ea toi samaujara ijá 'wima A ka'eje Godoni 'Avena kahi akúpi 'ahi rena 'ariha roe Huni haha 'ahi hija ka'amajaho ijara ea Godoni 'Avenijino samahuna.
34 Na kavuji ja 'waravu. Ikaho Godoni Hariha 'iamana.

Tisaiporua Amurijina

35 Kú'o sú'uhijino Joniho huni tisaiporu no'o pu'úmo naminana.
36 'Eji'i hu kavume Jesuho va'umakame hu ijá 'iama Kaha! Godoni Remuijaho karehuna 'iamana.
37 'Ejume pu ijí hene tisaiporuhwaha no'o 'urine Jesu 'ararihae va'ara.
38 'Ejume Jesu aroma kimajaho pu Hu 'ararihae va'ara. 'Ejume Hu aporama ijá 'iama Ja iraka savo? 'iamana. 'Ejume pu eha ijá 'wava Rapai (ijihuni maijaho Najahi'ina) A ichihi hinune? 'wavara.
39 Hu pu ijá 'iama Roe kaha 'iavume pu pu pu'úmo va'e Hura hinujaho kavara. 'Ee pu vea kajaho ijí pu pu'úmo hijara. Vea karohi va 'o'irorena hareha 'ahi naminajaho pu ijí hijara.
40 Ea no'ohe'i ka'ene Jonira 'waravume henareja Hu 'ararihae va'ajija pina Enituruna Saimani Pita oni 'u'ua.
41 Hu maku'ijaho huni poka Saimani piuname ijá 'wama Nú Masaia piunavara 'wamana (Masaiaho Keriso rona 'wavura).
42 Hu Saimani aheme Jesuni roana. 'Ejume Jesu kame ijá 'wama Saimani ka'ene Jona oni harihakera oni iha Sipasi re'ena 'wamana. Sipasina 'wavujaho Pita rona 'wavura.

Jesura Piripuˈo Nataneruˈo ˈUmenajina

43 Ijihuni súˈu Jesu Karari vaˈe Piripuho piuname ijá ˈwama Na ˈararihie roa ˈwamana.
44 Piripuho Petasaita ora kwaa kaˈene Enituruˈo Pitaˈo rena roajiˈura.
45 Piripura Nataneru piunama ijá ˈwama Mosisiho ˈee poropetiepo nitama heha ˈahi vejajaho nú nipiunavara. Ijaho Jesu Nasareti ora kaˈene Josapi oni Harihijina ˈwamana.
46 Natanerura hu ijá ˈwama ˈÚ unenu pina mamaa Nasareti rena roane? ˈwamana. ˈEjume Piripu ijá ˈwama Orono ro kama ˈwamana.
47 Jesu kaˈeme Nataneru Huni roume hu rone ijá iama Kaha! Ikaho nihoˈo Isureri ora nimaa nimaijina. Hu nihoˈo iraˈata paˈa mai ˈiamana.
48 Nataneru Jesu ijá ˈwama A icháˈina na hena kimane? ˈwamana. ˈEjume Jesura eha vene ijá ˈwama Piripura maiˈo ˈumenaˈi veˈeme Na mataka hari a kavuta ˈwamana.
49 ˈEjume Nataneru eha vene Hu ijá ˈwama Najuhiˈine A Godoni Hariha ˈee A Isureri opuni Kinia ˈwamana.
50 Jesura eha vene hu ijá ˈwama Nara a mataka hari kavuji ˈwaravuˈe a Na nimaa rono? A túna'i uneunecha mamaˈina areri ike asivara kihuna ˈwamana.
51 Hu hu ijá ˈwama Na nimaa nimaa a ˈwaravu. A kiˈeje ˈona ojiˈina kahi akúpa ˈahi vwicha reˈeje Emaa Puni Harihijihuni ˈahi ariha roe ajima vaiˈi hihuna ˈwamana.

2

Kenai Napara ˈAjaˈaravajina

1 Naˈia noˈopisu paˈareˈeme Kena Karari vaji napasi nejume Jesuni oha ˈuˈo ijí hinana.
2 Jesuho Huni tisaiporu puˈúmo ea kaˈene napasi neja kajipo ˈwaravume roaraˈomo ijí hijara.
3 ˈEjume pu ˈwainia isi parajara. ˈEjume Jesuni ohi Jesu ijá ˈwama Puni ˈwainia nipaˈarenana ˈwamana.
4 ˈEjume Jesura ijá ˈwama Napare Na ona iraka venaˈejo? Nuni vea maiˈo paroiˈina ˈwamana.
5 Jesuni ohi pwea kajija ijá ˈiama Hura raka ˈwaramujaho veha ˈiamana.
6 Toata kaˈene muni vejajija iropu kwino Juapo puni sosia tamana vene ija sovujija ijá navara. Ijí toata kajija areri rita mapoka (100).
7 ˈEjume Jesu pu ijá ˈiama Toata kajino toa eje ituˈusaˈavara ˈiavume pu toa ˈejuma ituˈusahara.
8 ˈEnarena Hu pu ijá ˈiama Ja iviamaa ˈene apena vaˈe ea kaˈene ahaja anesuriji maˈavara ˈiavume pu ijá vejara.
9 ˈEˈejume pu toa kaˈene ˈwainia rena kajaho ˈeka vaˈume ahaja anesurijara usea ina henana. ˈEnarena ijí ˈwainiakaho ichihi rena roajaho hu pahenana kaivo pwea kaˈene toa kaji ˈejajipo hejara. Ijihunaˈe ahaja ijiˈina ˈajohiˈinijara napasi nejiˈina ˈumejuma rouma ijá ˈwama
10 Ea ˈahoˈa puni ˈwainia mamai marakoˈa inareˈe ijiˈa sisea ijura kaivo a marakoˈa sisei inareˈe iviamaa maa inu ˈwamana.
11 Kwaa iha Kena Karari vaji Jesu aneja vene emaa areri pavehuni aacha ˈee harura najahana. ˈEjume Huni tisaiporua pu kame Hu nimaa vetiara.
12 ˈEˈeme Hu ijihuni túnaˈi Jesuho oaha ˈee ˈuˈuhwaha ˈee Huni tisaiporu puˈúmo Kapeniami vaˈe naˈia tuˈu hijara.

Jesura Temiporui Vaji Va'ajina
(Matiu 21:12-13; Maka 11:15-17; Ruku 19:45-46)

13 Jua puni Pasova aneja re'i ve'eme Jesu Jerusaremi va'ana.
14 Hu va'e Temiporu vai'i kimajaho pu ea hine uka 'imene purumakau 'imene sipia 'imene monia senisu veji'i hijara.
15 'Ejumakivi'i Hura va'e ijí arumajino hisi vene hijihaume purumakaua 'ee sipia 'useme ma'ahi va'ara. 'Ene puni monia 'unirame 'usekunihe 'ee puni 'aijua 'unamapi 'aronamana.
16 'Ene Hu ea ka'ene uka 'imejajija ijá 'iama Uneunecha kija 'eka va'ajiha! Nuni Omijihuni seijaho paveje 'imejuri ara renama 'iamana.
17 Jesu hina ija'ina venaji Huni tisaiporua iraka ka'ene nitama Godoni ira vaji vejajaho vwihajara.
Na Oni vu'a 'wavuri sei ura renia paranu jihuna'e oja Nuna 'urina paranu 'iamaji pu vwihajara.
Noin
18 'Ejume Juapo Jesu ijá 'wava A ija'ina venajihuna'e aacha pina najuha kava 'wavara.
19 'Ejume Jesura pu eha ijá 'iama Temiporua veje tira'usunaha kamareje na'ia no'opisu Na kú'o veje 'urina namihuna 'iamana.
20 'Ejume Juapo ijá 'wava Nú ijí Temiporu kajaho juara mapoka (46) pa'are'eme ve parajara kaivo 'ú A na'ia no'opisu pa'are'eje ve parahuna 'úmo? 'wavara.
21 'Enakaivo Hu Temiporua ka'ene Huni hahiji rona 'waramana.
22 'Ena'omo vea ka'ene Hu kwama 'urinajino Huni tisaiporuepo vwihanareja Godoni ira nimaa rone 'ee Jesura ira raka ka'ene 'waravume pu hejajaho nimaa rojara.

Jesuho Emapuni Karaijaho Nihena Kima Paraji'ina

23 Hu Jerusaremi Pasova vea rejume hiji'i Jesura aacha ka'ene venaji pu ea mapoka kamareja Huni iha nimaa rojara.
24 'Enakaivo Jesu pu panimaa vetiana. Ijihuni maijaho Hu ea mapoka nihena kimuna.
25 Ijihuni maijaho Hu emaapuni vaja nihena kimujihuna'e ei pini emaa ichá'iniji rone Hua 'warahuna areri pana.

3

Jesu'o Nikotimasi Puni Vu'a

1 'Ene Parasi pina huni iha Nikotimasiho hu Jua puni natohwa.
2 'Ena'omo Nikotimasi na'ii roe Jesu ijá 'wama Najuhi'ine nú niheju A Godoni rene roajihuna'e Ara venuja'ina'e ei pini areri vehuna pana. 'Enakaivo Godira Hu hu'úmo hi'amajarana 'wamana.
3 Jesu eha vene ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. Ea kú'o panahe'avajaho hu Godoni ara pakahuna 'wamana.
4 Nikotimasira Hu ijá 'wama Ichá'ina'e ea ka'ene niemakina renajaho kú'o nahehune? 'Ú hu 'uname oahoni tea vaji va'e kú'o nahehune? 'wamana.
5 Jesura eha vene ijá 'wama. Na nimaa nimaa a 'waravu. Ea toa 'ee Godoni 'Avenijara nahe'amajiana vo hu Godoni ara pavahuna.
6 Hahi jihuniji nahenaujaho hahi jihuna kaivo Godoni 'Avenijara nahenaujaho 'Aveni jihuna.
7 A niho'o kú'o nahenahuna'e 'wavujaho mai'o oja pahwa'usaha'amana.

8 'Asiasiapo pu ura renau ja'ina'e hwasihu'e nú nihijura. 'Ene nú nikivura kaivo ijaho ichihi rene roe 'ee va'ujaho nú pahena pakavura. 'Unama nikwinu'ina kaja'ina'e Godoni 'Avena vaji kú'o nahenaujaho ija'ina 'wamana.
9 Nikotimasira eha vene ijá 'wama Ijaho ichá'ina re'eja 'wamana.
10 Jesura eha vene ijá 'wama A niho'o Isureri opuni najahi'ina kaivo 'ú a ijija niho'o paheji'ine?
11 Na niho'o nimaa nimaa a 'waravu nú raka ka'ene hena kivujiru 'waravu kaivo a niho'o núra 'waravujaho pahenuhu.
12 Na iki mwe'i uneunechaka navuji rone 'waravu'e a panimai ronujaho vu Na kahi akúpa 'ahi navuji rone 'wara'ipisa a ichá'ina nimaa roja'a?
13 Ike heha! Ea pina akúpa 'aha niho'o pava'ana kaivo Emaa Puni Harihijara Huhusu ijí akúpa 'ahi rena roana.
14 Mosisira nechi'i tapara ichi 'ahi raname apena sanama ja'ina'e Emaa Puni Harihijaho ichi 'ahi raname apena sanahuna.
15 Ea irara Hu nimaa ronujaho hu majama hihuna apenu.
16 Godi mwe'a kakaho oja niho'o mahajihuna'e Huni Hariha nikwinuna kaivo Hu múhana'omo ea irara Hu nimaa ronujaho hu papa'arehuna kaivo hu majama hihuna.
17 Godi Hariaha ranavume iki mwe'i 'otua pave'i roana kaivo mwe'akara huni vaji mara'amarono roana.
18 Ea irara Hu nimaa ronujaho hu 'otua pavehuna kaivo ea irara Hu panimaa ronujaho hu eha niapenana. Ijihuni maijaho hu Godoni Hariha nikwinu jihuni iha panimaa ronajihuna'e avanana.
19 Ikaho 'otua vehuni jihuni 'unamijina. Hanaji'ina iki mwe'i roana kaivo ea pu nutuvi'ina oja mahajihuna'e pu hanaji'inijaho pataarohara. Ijihuni maijaho puni 'unama ka'ene pura vejajija sisea.
20 Ea irahipo sisea vejujaho pu niho'o hanaji'ina senavura. Pu hanaji'ini parohuni jihuni maijaho vejuro'i pura sisea ka'ene vejujipo samaa hira'avarono paroura.
21 'Enakaivo ea irara nimaa nimaiji venujaho hu hanaji'ini hinu. Ijí hanaji'ina kajara veju'e hura iraka ka'ene venajaho Godoni vaji venana'e kivura 'wamana.

Jesu'o Joni Puni Vu'a Túchamaijina

22 Ijihuni túna'i Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo kwaa iha Jutia va'ara. Na'ia pina Hu ijí pu pu'úmo hi'eme pu ea 'unirame toi samaara.
23 Joni 'u'o ea toi samaume 'urijara. Kwaa iha Enani Serimi rori ijihuni maijaho ijí kwaa kajaho toa mapoki jihuna'e ea mapoka ijí va'uma hu toi samaana.
24 Joniho mai'o tipura paranavume hinana.
25 Jua Joni oni tisaiporu epu'úmo tamana ka'ene ija sovuji 'wame nakaravara.
26 'Ejume pu Joni oni va'e ijá 'wava Najuhi'ine Hena! Ea ka'ene kara'ahuni Jotani na'ija'i a Hu rone nú 'warumajaho Hu ea toi samau'e ea mapoka'e Huni nianaa rou 'wavara.
27 'Ejume Joni eha vene ijá 'iama Ea pina uneunecha pamajikari 'ekuna kaivo kahi akúpa 'ahi rene vajihujiruna.
28 Ja nihe'eme na ja 'waravujaho na Kerisoho pana 'ivuta kaivo Hu mai'o paro'eme ranamiume urana roujina.

29 Ea irara napara rukinijaho hu napasina. 'Ena'omo napasina napuhwa pu'úmo ahuma hine napasi neju kaji Hura 'waramuji pu hene niho'o teamanama paraju. Ijihuni hahi na Huni ira hejujaho niho'o teamanima paranu.
30 Ijihuna'e Hu natohwa re'eje na ma'u'ua rehuna.

Hu Akúpa 'Ahi Rena Roajina

31 Ea irara kahi akúpa 'ahi rena roajaho Hu niho'o ni'ima'ura. 'Enakaivo ea irara iki mwe'i rena roajaho hu mwe'a kehuna. Ijihuni hahi hu mwe'a kehuneru 'warahuna kaivo Ea irara kahi akúpa 'ahi rene roajaho Hu ni'ima'ura.
32 Ijihuna'e Hu raka ka'ene kima henujaho 'waramuna kaivo pu pahene vejura.
33 Ea irara Huni ira hene apenujaho hu kamujaho Godiho nimaa nimai.
34 Ea ka'ene Godira ranavume roajara Godoni irijaho 'waramuna. Ijihuna'e Hu Huni 'Avena mina pave'ika'i mamahuna.
35 Omahi Hariaha oja maharena uneunecha mapoka maho'o Huni ija tahi vajahana.
36 Ea irara Godoni Hariha nimaa ronujaho hu majama hihuna kaivo ea irara Godoni Harihijihuni ira henare'e pavenujaho hu majama pahihuna. 'Ejukame Godoni sena huni haha 'ahi namu.

4

Sameria Ora Napariji'o Jesu Puni Vu'a

1 Vea ka'ene Natohwijara he'eme Parasiapo Jesura tisaiporua mapoka vene 'ee toi samaujara Jonira samajaho 'asimaji hejajaho henana.
2 'Enakaivo Jesuho Hu ea toa pasamaana kaivo Huni tisaiporuepo samaara.
3 Iji'a Hu ijí Jutia are'ikaivo kú'o 'urine Karari va'ana.
4 'Ene Hu va'e Sameria 'e'une va'ana.
5 'Enarena Hu roe Sameria puni ara ni'ina ka'ene Saika 'wavujino mwe'a ka'ene Jekapira hariaha Josapi mahajihuni rori va'ana.
6 Ijí 'unama kajaho jopatu'ura'omo Hu ro'eme haha sevume roe Jekapi oni toúja rora'omo ijí 'ojuta hwe'eme vea rira renana.
7 Napara pina Sameria ora toa kaji 'e'i roana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Toa 'e mihe Na ijuma 'wamana.
8 Ijihuni maijaho Jesuni tisaiporu Hu raname ari natohwi 'iruma 'ime'i va'ara.
9 Sameria napara kajara Jesu ijá 'wama Na Sameria ore A Jua kaivo A irakijihuna'e toa na ma'urono jaririmo? 'wamana. Napara kajara Hu 'warama jihuni maijaho Jua Sameria'o pu'úmo uneunecha paahuma vejura.
10 Jesura eha vene hu ijá 'wama A Godira ea'e swara ka'ene mihaji hene 'ee ea irara a toa jarirame toa miha 'wamuji hena ka'ipisa a Hu toa jarivakame Hu toa ka'ene majama hihunijaho maha'a 'wamana.
11 'Ejume ijí napara kajara Hu ijá 'wama Ijihuni maijaho toa újakaho vamaijihuna'e Ara toa 'ehuna areri pana. 'Ú A ichihi toa ka'ene majama hihunijaho 'ehune?
12 'Ú A nuni oma Jekapi asimane? Ijaho hura toa úja núa múhana. 'Enare'e hu ori'ina 'ee harihwaha 'ee huni purumakaua ijipo ijara 'wamana.

13 'Ejume Jesura eha vene hu ijá 'wama Ea irara toake i'amajaho hu kú'o huahuna.
14 'Enakaivo ea irara toa ka'ene Nara mahuji i'amajaho hu kú'o toa pahuahuna. Ijí toa ka'ene Nara hu ma'ujara huni oja vaji namareje toa úja ajime arihareje ijara vejakame majama hihuna 'wamana.
15 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Nimaakúne toa kaji mi'irakúne na toa pahuanive pa'unama roe toakaho 'e'ejukúne 'wamana.
16 Hu napara kají ijá 'wama A va'e paruuna 'umenareje iki kú'o 'unama ro'amana 'wamana.
17 'Ejume napara kajara eha vene ijá 'wama Na parua pa'ana 'wamana. 'Ejume Jesura hu ijá 'wama A nimaa 'warimare'e na parua pa'ana 'wimu.
18 'Enakaivo a parua iropu venana. 'Enavo ea ka'ene iviamaa a hu'úmo nenujaho oni parua pana'omo a nimaa 'warimana 'wamana.
19 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Na kavujaho A nimaa poropetia.
20 Emahu núna Godiho ike huri'a 'ahakino oja mahe ta'arohura. 'Enakaivo jara 'waruvujaho Godiho Jerusaremi oja mahe 'ee ta'arohuna 'úvura 'wamana.
21 'Ejume Jesu hu ijá 'wama Naparakere Na nimaa veti'amana. Vea mai'o rouna'omo rosa'eje ja Amoho ike huri'a 'ahakaho 'ee Jerusaremiru paoja mahe 'ee ta'arohuna.
22 Ja raka ka'ene oja mahe 'ee ta'arohujaho ja pahejura kaivo nú raka ka'ene oja mahe 'ee ta'arohujaho nú hejura. Ijihuni maijaho ea ni'ajihi'inijaho Jua puna'i rena rou.
23 Vea rouna'omo rosa'ena iviamaa vea ikaho ea Amo nimaa oja mahe ta'arohunijipo Amoho oja 'Avena 'ee nimaijino oja mahe ta'arohuna. Ijihuni maijaho Amoho ea ijakajipo oja mahe ta'aro'avarono saramu.
24 Godiho 'Aveni jihuna'e ea irahipo Hua'e oja mahe ta'aro'avajaho oja 'Avena 'ee nimaijino oja mahe ta'arohuna 'wamana.
25 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Na hejujaho Masaiaho rohuna. Huni iha Kerisona. Vea ka'ene ijara ro'amajaho Hu uneunecha mapoka maho'o nú najuhuna 'wamana.
26 Jesura ijá 'wama Ea ka'ene ara rone 'warimujaho Nana 'wamana.
27 Hu ijí napara kaji 'wara'eme Huni tisaiporu ro useme kamareja pu niho'o oja hwa'usunahara. 'Enakaivo ea pina Hu paijá 'wama A raka samo? A rakijihuna'e hu hu'úmo hine vu'a 'wavi'i hino pa'waravara.
28 'Ejume napara kajaho toata huna ijí rana'ika'i va'e parua ka'ene ari hijajija ijá 'iama
29 Roe ea pina nara raka ka'ene maho'o vejujihija'e nahama 'warimaji kaha! Vi ea kajaho Kerisona rakakúne 'iamana.
30 'Ejume pu ni'aha kwino ara natohwa are'ikaivo Huni roara.
31 'E'eme ijihi'a kajano Huni tisaiporuepo 'iruma i'iro 'ejahae ijá 'wava Najuhi'ine 'iruma ina 'wavara.
32 'Enakaivo Hu ijá 'iama 'Iruma ka'ene Nara ihunijaho ja pahene pakivura 'iamana.
33 'Ejume pu pira'arame apenoji'i ijá 'wava 'Ú ea 'aho'a vi 'iruma 'eka roahare? 'wavara.
34 Jesu ijá 'iama Nuni 'irumijaho Godi ka'ene Na ranamiume roujihuni uriji vene 'ee Huni kaukara ijí veje parahuna.
35 Ja 'warivujaho masapa no'one no'o ijá pa'are'eje juara sama ihuna 'warivu kaivo ike heha! Iviamajaa ja rora rora ikine nia ahasirime kiha! Iviamai juara nituma sahe areri rena navu.

36 Ea ka'ene va'e juara samujaho eha niapenana 'ee hu 'ina majama
hihuna'e nianae irechamu 'ee ea ka'ene ijí soa samujine 'ee ea ka'ene ijí
juara samaji'o ahuma teamarasahuna.
37 Ijihuni hahi ika'ina 'úvujaho nimaa ei pini soa savu'e 'ee ea pini juara
samuna.
38 Na ja juara sa'avarono irechamiukúne va'ajime juara ka'ene ja soa
pasavaji sa'avara. Ea 'ahopo ni soa savarakúne ja mava'e ijí uramara'avara
'iamana.
39 'Ejume ea mapoka ka'ene Sameria ora kajijahija Hu nimaa rojara.
Ijihuni maijaho napara kajara raka ka'ene venaji Hu nahama 'warama
jihuna'e pu nimaa rojara. Hu uneunecha mapoka ka'ene nara vejujaho
nahama 'warimana.
40 Hu ijí hi'eme Sameria opo roajime jarima pu pu'úmo hi'amarono
'wavara. 'Ejume Hu pu pu'úmo na'ia no'o hinana.
41 'Eji'i ea 'aho'a mapoka 'u'o Hura ira ka'ene 'waramaji henareja nimaa
rojara.
42 'Ejume pu napara kají ijá 'wava Ara raka ka'ene 'warumajaho pana
kaivo nú nimaa rojujihuni maijaho nú onúno Hura raka ka'ene 'warumaji
hejajihuna'e nimaa roju. Nú nihejujaho Hu nimaa eaka mapokakihi
Ni'ajihunijina 'wavara.

Jesura Natohwa Pihuni Hariha Vejume Maranajina

43 Na'ia no'o pa'are'eme iji'a Hu ijí rene Karari va'ana.
44 Jesura ori hena kamajaho poropetia huni ara kwaa ijaho huni hura
pavejura 'iamana.
45 'Ejume Hu Karari roume Karari opo Jerusaremi Pasova veijino une-
unecha mapoka ka'ene Hura vejume pu kavajihuna'e hami apejara.
46 'Ejume Hu kú'o va'e Kena Karari vaji Hura toa vejume 'wainia renaji
va'ana. 'E'eme Kapeniami ea natohwa pipuni hariha atami 'unamana.
47 'Ejume hu henajaho Jesu Jutia rene Karari roume ijí Huni va'e jarima
'warave ro arihe huni hariha veje sona'amarono va'ana. Ijihuni maijaho
hura kwahuna niho'o nitu'u renana.
48 'Ejume Jesu ijihuna ijá 'wama Na aacha pina ani'ina ja panaja'ipisa ja
unenu pina nimaa paroja'a 'wamana.
49 'Ejume ea natohwa kajara Hu ijá 'wama Nuni harihi kwama
ve'enakúne maraku roa 'wamana.
50 Jesura hu ijá 'wama Oni hariha pakwamu kaivo mai'o hinukúne va'a
'wamana. 'Ejume ea kajaho Jesuni ira nimaa venarena aneja vene va'ana.
51 Hu mai'o va'eme huni pwehipo roe piuname ijá 'wava Oni hariha
ni'urina hinu 'wavara.
52 'Ejume hu pu aporama ijá 'iama Hu vea oma raki 'urinane? 'iamana.
'Ejume pu ijá 'wava Niari vea karaa tahunana'eme huni haha uhoa
pa'arenana 'wavara.
53 'Ejumakamarena omahi henajaho vea oma ka'ene Jesura hu
'waramarene Oni hariha mai'o hinukúne 'wamani vea omiji henana.
'Enarena Hua 'ee huni kachi'ina maho'o nimaa rojara.
54 Jesu kwaa Jutia rene Karari roajino Huni aacha pinakaho kú'o ea
najahana.

5

Úa Rori Ea Vejume Maranajina

1 Uneunecha ikeja vejume pa'are'eme ijihuni túna'i Jua puni vea natohwa rejume Jesu Jerusaremi va'ana.
2 Ijí Jerusaremi sipia maketia vejuri vwicha jiami toa pina nahúna namuna. 'Ena'omo ijí Hipuru opuni iri 'urahujaho Patesita 'wavura. Ijihuni rora ruha iropu navura.
3 Ijí sea kajihipuni urotijino ea atami 'uniravi'ina mapoka ijí hiju'e ea nia pa'ana mumora sisea 'ee 'aho'a ija mumora irima'ina ni'aha kwino toa kajara sisupa tuava ka'i 'ahiu'e 'ajaha hijura.
4 Na'i 'aho'i Natohwi jihuni 'ona oji'ini vea ape'eju'e ijí toa vaja kaji va'e arihare'e veju'e nivavukavi'i ea pina ka'ene toa vaja kaji marako urane va 'onajaho maraju'e roe ajimuna.
5 Ea pina atami 'unavume na'ejume juara mapoka (38) pa'arenana.
6 'Ena'omo Jesura kamajaho hu ijí namana. 'E'eme Hu henajaho ea kajaho atama majama namuna'e henana. 'Enarena Hu ijá 'wama 'Ú a atama kajaho sonahahuna ura renao? 'wamana.
7 'Ejume ea ka'ene atakina kajara eha vene ijá 'wama Toakara nivamuni veijaho ea ka'ene na apenia va'e toa vaja kaji apúsamihunijaho pana'omo na 'urina va'eju'e ei pini marako tatiha 'oju'e na arema hijura 'wamana.
8 'Ejume Jesu ijá 'wama 'Urine oni suha apene namina va'a 'wavume
9 ni'aha kwino ea kajaho sonajume hu 'urine huni suha apene aneja vene namina va'ana. Ijí vea kajaho Sapati avanana.
10 'Ejume Juapo ea ka'ene maranaji ijá 'wava Iviasa Sapatia'omo ija'ina pavehune sa'ina'e a raka vene oni suha apena va'o 'wavara.
11 'Enakaivo hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene na veniume sonahiajara ijá 'wima A 'urine oni suha apene va'a 'wivume na ijihuna'e 'urine nuni suha apene rou 'iamana.
12 'Ejume pu hu apoma ijá 'wava Ea iraka sa'inijara a oni suha apene 'urina va'amarono 'wamane? 'wavara.
13 'Enakaivo ea kajaho irara hua vejuma sonanajaho puruva renana. Ijihuni maijaho Jesuho eaka mapoka kajihipuni taurura kajino va'ana.
14 Túna'i Jesu ea kajaho Temiporu vaji piunamarena ijá 'wama Hena! A ivi'a maranaanakúne a kú'o sisea pave'amana. 'Ejakame unenu pina sisemaa kú'o oni haha 'aha parena'amana 'wamana.
15 'Ejume ea kajaho va'e Jua ijá 'iama Jesura vejume maraniana 'iamana.
16 Jesura Sapati vei ea vejume sonana jihuna'e Juapo Jesuho sise'i 'ahae ruarahara.
17 'Ejume Hu eha vene pu ijá 'iama Nuni Omijaho na'ia mapoka'e kaukara venujihuna'e Na 'u'o veju 'iamana.
18 Ijí Hu ijá
Noin'warama jihuna'e Jua Hua 'ana'i 'ahiara. Hura Sapati vea ka'ene paakumajiru pana kaivo Godi Huni oma 'iame Hu areri Godia 'iamajihuna'e pu Hu 'anae kwa'amarono 'unama savara.

Harihijihuni Harurijina

19 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Godoni Hariha Hu Huni vwiha ijaho niho'o pavenu kaivo raka ka'ene Hu ka'eju'e Omahi venujiru venuna. Uneunecha mapoka ka'ene Omahi venujaho Hariaha 'u'o ija'ina venuna.
20 'Ena'omo Omaha Hariaha oja mahare'e Hura uneunecha mapoka ka'ene venujaho nahuna. 'Enare'e uneunecha mama'ina ka'ene vehunijaho nahuna. 'Ejukame ja ijí kame oja hwa'usahau.

21 Areri Omahi vejume kwamasahi'ina hijuja'ina'e Hariahi ea ka'ene Hu ura renujija 'u'o majama hihuna mihuna.
22 Ijihuni maijaho Omaha 'otua pavetihuna kaivo Hu Hariahi ea 'otua vetihuni harura maho'o mahana.
23 'Ejakamareje ea mapoka Omaha ta'arohu ja'ina'e Hariaha 'u'o ta'arohuna. Ea irara Jesu paaromahujaho Hu Omaha ka'ene Hua ranavume roajaho pata'arohu.
24 Na niho'o nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Nuni ira hene nimaa rone Godi ka'ene Na ranamiume rouji nimaa ronujaho hu majama hihuna niapenana. Ijihuna'e hu 'otua pavehuna kaivo Hu kwahunijaho niare'ika'i majama hihuni ruhijino roana.
25 Na nimaa nimai ja 'waravu vea mai'o rou kaivo iviamaa nitu'u renu. 'Ena'omo ea ka'ene kwamasahi'inijija Godoni Harihijihuni ira he'avajaho kú'o 'urihuna.
26 Ijihuni maijaho Omahi majama hinuja'ina'e Hariaha 'u'o majama hihuna mahana.
27 'Ene Hu Emaa Puni Harihijihuna'e Hu harura ka'ene ea 'otua vetihunijaho mahana.
28 Ja ike he'avajaho oja pahwa'usunaha'amana. Ijihuni maijaho vea mai'o roujihuna'e ea kwamasahi'ina ka'ene euchi navujaho Huni ira hehuna.
29 'Ejakame pu ijí euchi rene 'urihuna. 'Enareje ijí ea ka'ene mamaa veji'inijija 'urina majama hihuna. 'Enakaivo ea ka'ene sisea vejujija 'urinareje 'otua vehuna.

Jonira Nimai Venajina

30 Na Nuni vwiha ijaho majikaria unenu pina pavehuna kaivo Na hejuja'ina'e Na ea eha mihura. 'Ene Nara eha ka'ene mihujaho niho'o arira. Ijihuni maijaho Na Nuni ura ijaho pavejura kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujara ura renujiru vejura.
31 Na onuno raka ka'ene vejuji rone 'wara'ujaho nimaa pana.
32 Ea pini Na rona 'waramujaho Na niheju. Hu Na rona 'waramujaho nimaa nimaa.
33 Ja ea irechavume va'e Joni apovumakame Na iraho Hu nimaa nimai nahama 'waramana.
34 'Enakaivo Nara emaa puna'i hejuta'e 'warahuna pana. 'Enakaivo Na uneunecha ike 'waravujaho jara hene nimaa rone marani'amarono 'waravo.
35 Hu ira ka'ene rena ea hananiajina. 'Ejume ja ura rena'eme temarasahi'i huni hanaji'ina vaji hijara.
36 'Enakaivo Jonira raka ka'ene Na rone ja 'waravume hejajaho Nara uneunecha ka'ene ve'ujarahara ijaho asihuna. Kaukara ka'ene Na ve'urono Amora vajihajaho Na ijí veje ja kime nimaa nimaa Amora ranamiume routa 'wahuna.
37 Amo ka'ene Na ranamiume roujara Huhusumano Na rona 'waramana. 'Enakaivo ja Huni ira niho'o pahejure 'ee Hu ichá'inijaho pakavura.
38 'Enajihuna'e Huni Ira joni oja vaja panamu. Ijihuni maijaho Ea ka'ene Hu ranavuma roajaho ja panimaa roju.
39 Ja Godoni Ira tahe saravu jihuni maijaho ja vwihajujaho ijihuni vaji majama hihunijaho ape'eja roju. 'Enakaivo ijí ira kajaho Naa'e rone 'waramuna.
40 'Enakaivo ja Nuni roareje majama hihuniji apehunijaho ja ura parenau.

41 Emapo Nuni pinaniji 'unama ahasirivujaho Na panimaa vetiu.
42 'Enakaivo Na ja nihena kivu. Godoni oja ka'ene ea oja mihujaho joni vaja mai'o panamu.
43 Na Nuni Omijihuni iha 'ahi roujaho ja Na paapeniu vo vu ea pini huni iha toi ro'amajaho ja hu hami apehuna.
44 Ja ojono ta'arosara'i kaivo Godi ka'ene nikwinu'wi maijara ja ta'arorahunijaho pasara'avajaho ja ichá'ina'e nimaa ro'eja?
45 Nara Amo oni una'i namahuna pavwiha'avara. Ja Mosisi nimaa rojujihuna'e ea ja namahuna.
46 'Enakaivo ja Mosisi nimaa ro'ipisa ja Na 'u'o nimaa roja'a. Ijihuni maijaho hu Na rone heha 'ahi vena najahana.
47 'Enakaivo ja Mosisira heha 'ahi vena najahaji panimaa rojajaho vu ja ichá'ina'e Nuni vu'ijija nimaa ro'eja? 'iamana.

6

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina
(Matiu 14:13-21; Maka 6:30-44; Ruku 9:10-17)

1 Uneunecha ikija vejume pa'are'eme ijihuni túna'i Jesuho va'e toa Karari 'ona ropuna'i va'ana.
2 'E'eme ea mapoka'e Hua 'arariha va'ara. Ijihuni maijaho aacha ka'ene Hura ea mapoka ka'ene atama 'uniravi'ini jihipuni haha 'ahi veju'e maraniuji kimareja va'ara.
3 'Ejume Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo ajima va'e huri'i hinana.
4 Ijaho Pasova Jua puni sora ijuri vea nituranana.
5 Jesuho Huni nia ahasirima kivume ea mapoka mapoka Huni rouma kimarena Piripu ijá 'wama 'Ú nú ichihi puretia 'imene roe ea ikija vajihe i'eja? 'wamana.
6 Ijaho Hu hua'e vena kama avanana. 'Enakaivo Hura iraka ka'ene vehunijaho Hu nikamana.
7 'Ejume Piripura eha vene Hu ijá 'wama Nú monia mapoka mapoka (K200) puretia 'ime'avajaho ea mapoka mapoki jihuna'e pu niho'o sahu-raru ijakame areria parenahuna 'wamana.
8 'Ejume Huni tisaiporu pina Enituru Saimani Pita oni 'u'uijara Hu ijá 'wama
9 Sesamaa ka'ene ike hinukara pari vejari puretia iropune 'ee kija no'ona ijá irechama hinu kaivo ijaho ichá'ina'e ea mapokakija vaji'eja? 'wamana.
10 Jesura ijá 'iama Ea ikija 'iave asuma hija. Ijaho karasia ni'ina 'urinana'omo ea mapoka mapoka (5,000) ijihuni 'ahi asuma hijara.
11 'E'eme Jesu puretia 'eke Godi teimani 'wa'ika'i iji'a ea ka'ene asuma hija kajija vajihana 'ee 'unama nikwinu'ina kajino kija 'u'o ija'ina vejume pu ine areri rejara.
12 'Ejume pu ijume tú'avara. 'Ejumakimarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Ja 'urina va'ajime 'iruma pwinaka navu kajija nianae sahura túa pina niho'o paasina'avara 'iamana.
13 Puretia ka'ene pari iropuna kaivo ijume areri renana. 'E'ikaivo sahura túaka navajaho katija iropu ropu no'o vejume itu'usahara.
14 'Ejume ea mapoka Hura aacha ka'ene najahaji kamareja ijá 'wava Ikaho Poropetia nimaa ka'ene iki mwe'i rohuna'e 'waruvajina 'wavara.
15 Pu túna'i roe Jesuho harura vene 'ejahae puni Kinia'e rehuniji hena kimarena Hu kú'o irechamie huri'a 'ahi Huhusu va'ana.

Jesura Toa 'Ahi Namina Va'ajina (Matiu 14:22-33; Maka 6:45-52)

16 'E'eme nusirevume Huni tisaiporu kami soha rori va'ara.
17 'Ene vea va 'o'eme pu Kapeniami va'iro sisima 'ahi va'eme Jesuho mai'o puni paro'eme vea nutu'o'unana.
18 'E'eme pu ijí sohi 'ahi hi'eme puuri ni'ima'uri hiramarena soha ajira 'urinana.
19 'E'eme pu toa 'ahi kwaa jopatu'ura vai'i kavume Jesuho toa 'ahi puni ro'i 'ahaume roe sisima rori ro'eme pu Hu kamareja niho'o juvara.
20 'Ejume Hu ijá 'iama Ikaho Naranakúne juvujaho areha 'iamana.
21 'Ejume pu Hu sisima 'ahi aji'amarono ura renaara. 'Ejume Hu ro aji'eme ni'aha kwino sisima ijaho va'e kwaa ka'ene pura va'iro va'aji naminana.

Emapo Jesu Savajina

22 Ijihuni sú'uhijino ea mapoka ka'ene ijí soha ropuna'i hijajija nihejara. Ijí sisima ka'ene Huni tisaiporuepo hijajihuni vajijaho Jesu pahinana kaivo sisima 'aho'a ijihi'a panavara.
23 'Ejume pu ea mapoka ki'eju'e sisima ma'u'umaa 'aho'a Taiperiasi rene va'e ruha ka'ene Natohwijara puretia 'eke Godi teimani 'wa'ika'i vajihume pu ijajine rene roume kivara.
24 Vea ka'ene ea mapoka kajipo Jesuho Huni tisaiporua ijí sisima 'aha kaji pakimareja pu sisima ma'u'umaa 'aha kajino ajima Jesu sama Kapeniami va'ara.

Jesu Puretia Ka'ene Majama Hihunijina

25 'Enareja soha 'ona kara'i pu Hu piunavara. 'Enareja pu ijá 'wava Najuhi'ine A vecha ika roane? 'wavara.
26 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na ja nimaa nimaa 'waravu. Ja Na sarivajihuni maijaho Nara Nuni aacha ka'ene najahuji kimareje sarihuna pana kaivo ja puretia ijume tú'ava jihuna'e Na sarivu 'iamana.
27 Ja 'iruma ka'ene pa'arehuni jihipuni kaukara pave'avara kaivo 'iruma ka'ene majama nahuni jihipuni kaukara ve'avara. Ijaho Emaa Puni Harihijara ja vajihuna. Huni haha 'ahi Amo ka'ene Godiho Huni tatua ranamana.
28 Pu ijihuna'e ijá 'wava Nú iraka'e ve'avajino Godi oni kaukara vena'eja? 'wavara.
29 Jesu eha vene pu ijá 'iama Godoni kaukara ikena. Ea ka'ene Hura ranavume roaji ja Hu nimaa nimaa ro'avara 'iamana.
30 Ijihuna'e pu Hu ijá 'wava A aacha pina iraka'e najuha kamareje nú nimaa ro'eja? 'Ene A kaukara iraka ve'ena?
31 Emahu núna puretia ka'ene mana 'wavujaho nechi riri ijara ka'ene nitama heha
Noin'ahi vejajaho Hu puretia akúpa 'ahi rene vajihume pu ijara 'wamana.
32 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Puretia ka'ene akúpi 'ahi rena roajaho Mosisiho ja pavajihana kaivo Nuni Omijara Puretia nimaa nimaa akúpi 'ahi rena roajaho mihana.
33 Godira Puretia ka'ene mihajaho kahi akúpi 'ahi rene roana. Hu majama hihuniji ea mapoka mihuna 'iamana.
34 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe na'ia mapoka puretia kaji vajúha 'wavara.

35 Jesu 'ija 'iama Na Puretia ka'ene majama hihunijina'omo ea irara Nuni ro'amajaho hu kú'o pamatuhune 'ee ea irara Na nimaa nimaa ro'amajaho hu kú'o toa pahuahuna.
36 'Enakaivo Na ikaho ja 'waravu ja Na nikivu kaivo mai'o panimaa roju.
37 Ea ka'ene Amora Na vajihajija Nuni roajihuna. 'Ejakame ea irahipo Nuni ro'avajaho Na niho'o pamakihuna.
38 Na kahi akúpi 'ahi rene roujaho Na Nuni ura pave'i routa kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujara ura renujiru ve'i routa.
39 Ikaho Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujara ura renujina. Ea ka'ene Hura vajihajijahija Na kwinu paranahuna kaivo mwe'akara mai'o paare'amani veijaho Na veje pu ni'aha kwinu 'urihuna.
40 Ikaho Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujara ura renujina. Ea irara Hariaha kame nimaa nimaa ronujaho hu niho'o majama hihuna. Ijihuni hahi mwe'akara mai'o pa'are'amani veijino Na onuno veje pu ni'aha kwinu 'urihuna 'iamana.
41 Jua ajinava jihuni maijaho Hura ika'ina 'iama jihuna'e Na puretia ka'ene kahi akúpi 'ahi rena roujina 'iama jihuna'e ajinavara.
42 Pu ijá 'wava 'Ú Hu Jesu ka'ene Josapi oni hariha 'ee oahe'o omahe'o nú kivi'inijija pane? 'Enakaivo Hu iviamaa raka vene Na akúpa 'ahi rena routa 'úmo? 'wavara.
43 Jesu eha vene pu ijá 'iama Ja niho'o pakukari su'avara.
44 Ea pina Nuna pamajikari rohuna kaivo Amo ka'ene Na ranamiume roujara hu tairie Nuni rohuna. 'E'ira'omo vea túchamaijino Na veje hu ni'aha kwinu 'urihuna.
45 Nitama poropetiepo ika'ina heha 'ahi vejara. Pu ea maho'o ijá 'iava Ea mapoka Godira najahuna 'iavara.
Noin'Eje ea mapoka ka'ene Amo una'i hene vejajija Nuni roura.
46 Ea pini Amo kahuna pana kaivo ea ka'ene Godoni rene roajara Amoho kamuna.
47 Na nimaa nimai ja 'waravu Ea irara nimaa ronujaho hu majama hihunijaho apenana.
48 Na puretia ka'ene majama hihunijina.
49 Emahu jona nechi'i mana inareja kwamasahara.
50 Ikaho puretia ka'ene akúpi 'ahi rena roajina'omo ijí ei pini i'amajaho hu pakwahuna.
51 Na majama hihuni puretia ka'ene kahi akúpi 'ahi rena roajina. Ea irara puretia kaji i'amajaho majama hihuna. Nara puretia vajihujaho Nuni haha iki ea mapoka mihuna. 'Ejakame pu majama hihuna 'iamana.
52 Pu Jua niho'o ajinavume nakaravi'i ijá 'wava Ichá'ina'e Hu Huni haha múhe nú ihuna 'warumo? 'wavara.
53 'Ejume Jesu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu ja Emaa Puni Hariha kajihuni haha paine 'ee Huni 'aa pai'avajaho ja majama hihuna joni vaja pa'ana.
54 Ea irara Nuni haha ine 'ee 'aa i'amajaho hu majama hihuna. 'E'ira'omo vea túchamaijino Nara veje hu ni'aha kwinu 'urihuna.
55 Nuni hahijaho puretia nimaa nimaa 'ee Nuni 'aijaho toa nimaa nimaa.
56 Ea irara Nuni haha ine 'ee Nuni 'aa i'amajaho hu Nuni vaji hije 'ee Na huni vaji hihuna.
57 Oma ka'ene majama hiji'inijara Na ranamiume routa. Nara hijujihuni maijaho Amora hinujihuna'e hiju. Ea irara Na ini'amajaho Nara rejujihuna'e hu majama hihuna.

58 Ike puretiakaho kahi akúpi 'ahi rena roajina areri emahu jopo inareja kwamasaha ja'ina pana kaivo ea irara puretia ike i'amajaho hu majama hihuna 'iamana.
59 Hu uneunechakihi ronarena Kapeniami Sinakoku vaji najahana.

Majama Hihunijihuni Vu'ijina

60 Huni tisaiporu ijí henareja ijá 'wava Ijí vu'a kajaho niho'o kisina. 'Ena'omo ea irara ijaho he'ena? 'wavara.
61 'Enakaivo Jesu henajaho Huni tisaiporu hine kukaravi'i hijara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ú Nara vu'a ka'ene 'waravujara veje ja pitachinami'eja?
62 'Enakaivo ja ka'eje Emaa Puni Harihijara kú'o ajima va'e kwaa ka'ene Hura marako hinaji va'ipisa ja ichá veja'e?
63 Godoni 'Avenijara majama hihuna mihuna kaivo hahakara unenu pina vehuna niho'o pana. 'Enakaivo Nara vu'a ka'ene 'waravujaho Godoni 'Avenijina'omo majama hihuna.
64 'Enakaivo ja ea 'aho'a panimaa roju 'iamana. Nitama anejijino ea irahipo Hu panimaa rohunijaho Hu nihena kime 'ee ea irara Hua'e nahamahunijaho Hu nihena kamana.
65 'Ejume Hu ijá 'iama Ea pina niho'o mají Nuni rohuna pana kaivo Amora venau'e roajivu 'iamana.
66 'Ejume ijihuna'e Huni tisaiporu ijí henareja 'aho'a ani va'ika'i kú'o pu pu'úmo pava'ara.
67 'Ejume Jesu ea iropu ropu no'o ijí ijá 'iama Ja 'u'o ijihuna'e Na ranamie ani va'eja? 'iamana.
68 'Ejume Saimani Pitara Hu eha vene ijá 'wama Natohwe nú irahuni va'eja? Oni vaji majama hihuni vu'ijaho namu.
69 'Ena'omo iviamaa nú nihene 'ee nimaa rojujaho A ariramaa ka'ene Godoni rena roajina.
70 Jesu eha vene pu ijá 'iama 'Ú Na onuno ja ea iropu ropu no'o iji papijihute? 'Enakaivo joni vajaki ea kwinu 'avena sisea 'iamana.
71 Jutasi Isikariati ka'ene Saimani oni harihiji rone 'waramana. Ijihuni maijaho hu ea iropu ropu no'o puni vaji ea ka'ene Hua'e nahamahunijina.

7

Jesuho 'Ee Huni 'U'uhipuni Vu'a

1 Ijihuni túna'i Jesuho Karari 'urahonana kaivo Hu Jutia pava'ajihuni maijaho Juapo Hu 'ana'i savajihuna'e pava'ana.
2 Iviamai Jua puni harai ara vejuri veijaho niroe turanana.
3 'Ejumakame Huni vwehipo Hu ijá 'wava Ike kwaa kakaho are'ika'i roe Jutia va'a. 'Ejakamareje oni tisaiporu 'u'o raka ka'ene Ara venujaho pu hena kahuna.
4 Ea irara ea mapoka'e hena kahuna'e ura renujaho hu hema uneunecha pavenuna. 'Enakúne Ara iraka ka'ene venujaho ea mapokakija najaha 'wavara.
5 Ijihuni maijaho Huni vwehija 'u'o niho'o Hu panimaa rojajihuna'e avajara.
6 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Nuni vea mai'o paroi'ina kaivo joni vea niroana.
7 Mwe'a kakaho ja kimujaho pasemu kaivo Na semu. Ijihuni maijaho Na hine 'waravujaho raka ka'ene hura venujaho sisea 'wavukame avanu.

8 Nuni vea maiˈo paroiˈini jihunaˈe ijí ahaja iju kajaho Na iviamai pavuˈejukúne jajasu vaˈavara ˈiamana.

Jesuho Harai Ara Huni Vei Rejume Vaˈajina

9 Hu ijá ˈwaraˈi kaivo Hu ijí Karari hinana.

10 ˈEnakaivo Huni vwehija ijí ahaja ija kaji vaˈumakiviˈi Hu ˈuˈo huhusu ijí hemi ˈaji ˈeˈune vaˈana.

11 ˈEˈeme Jua Hu sora ijari vaja kajino samapene ojiˈi ijá ˈwava Hu ichihune? ˈwavara.

12 Ea mapoka Hunijihunaˈe rone natohwa suˈarama apene ojara. ˈEjumakiviˈi ea ˈahoˈa ijá ˈiava Hu ea maa maa ˈiavara. ˈEjume ea ˈahoˈa ijá ˈwava Pana Hu ea mapokaˈe aherame pisivie ani vaˈu ˈiavara.

13 ˈEnakaivo ea ˈahoˈa Jua juhamareja nihoˈo samaumai Hu parona ˈwavara.

14 Ahaja niˈina rira reˈeme Jesu vaˈe Temiporu vaji aneja vene najahana.

15 Jua Hura ˈwarama kaji pu henareja oja hianaˈeme ijá ˈwava Ike eakaho Hu sikurua pavenana kaivo Hu ichá'ina he paranane? ˈwavara.

16 ˈEjume Jesu ijihuni hahi puni eha vene ijá ˈiama Nara uneka kaˈene najahujaho Nuna pana kaivo Godi kaˈene Na ranamiume roujihuna.

17 Ea irara Huni ura ijí veˈi veˈamajaho Na raka kaˈene najahu jihuni maijaho hu hehuna. Ijí Nara najahu kajaho Godoni rena roanaˈe reˈamajaho ijá hehune ˈee nuni vwihaˈe ˈwaraˈujaho ijá hehuna.

18 Ea pina hu huni vwiharu ˈwaramujaho hu ura ea natohwa reˈi ˈahauˈe avanu. ˈEnakaivo ea irara Godi kaˈene Na ranamiume rouji taˈarohujaho hu nihoˈo nimaa ariramaaˈe ˈee sisea paˈana.

19 ˈÚ Mosisi tamana ja pavajihane? ˈEjuˈe ˈú ja ea pina nihoˈo tamana kajaho pavenune? ˈEnakaivo ja irakijihunaˈe Na ˈaniˈiro sarivo? ˈiamana.

20 Eaka mapoka kajipo eha vene ijá ˈwava ˈAvena sisei A ajimanaˈe kavu. Irara A ˈanaˈiro veno? ˈwavara.

21 ˈEjume Jesu eha vene ijá ˈiama Nara unenuˈu pina natohwa vejume ja kavajihunaˈe ja oja hwaˈusahauna.

22 Mosisira ja joni harihija sisa ˈuhuaˈavarono ˈwaramana. Ijaho Mosisi nihoˈo pamihana kaivo emahu jopuna. ˈEne Sapati veijaho ja ea sisa ˈuhuahura.

23 Ja Sapati ea sisa ˈuhuahujaho nijina ˈwavuri jihuni maijaho Mosisi oni tamani jihunaˈe avajura kaivo ijí ea kaji Sapati Na vejume sonanajaho ja rakijihunaˈe ajinamo?

24 Ja pamajikari namaˈavara kaivo nimaa nimaijiru namaˈavara ˈiamana.

ˈÚ Hu Kerisone?

25 ˈEjume Jerusaremi ora ˈahopo ijá ˈwava ˈÚ ikaho Ea kaˈene ˈanaˈirono savujine ˈwavare?

26 Irakijihunaˈe Hu samaumai namina ˈwaramo? ˈEjuˈe ea pina unenuˈu pina pavetio? ˈÚ núni ea mamaˈina ikaho nimaa Keriso pu nihena kavu raka?

27 ˈEnakaivo ea ikara kwaa kaˈene rena roajaho nú nihejura. ˈEnakaivo Kerisora roˈamajaho Hu ichá rena roujaho ea ˈahoˈa nihoˈo pahehuna ˈwavara.

28 ˈEjume Jesu ajira Temiporu vaji najahe ˈumejiˈi ijá ˈiama Ja Na nihena kime ˈee Nara rena roujaho ja niheju. ˈEnakaivo Na Nunaˈe ˈwaraˈi ˈahie rohuna pana kaivo Godi kaˈene Na ranamiume roujaho nimaa nimai ja Hu pahene pakavura.

29 Na Hu hena kavura. Ijihuni maijaho Hura Na ranamiume Na Huni rena
routa ˈiamana.
30 Pu ˈunama kaˈene Hu ape ˈanahuniji savara kaivo ea pina huni ija Huni
haha ˈaha paranava jihuni maijaho Huni vea maiˈo paroa jihunaˈe avajara.
31 ˈEjumakame ea mapoka Hu nimaa rojara. ˈEne pu ijá ˈwava Vea
kaˈene Kerisora roˈamajaho Hu uneunecha mapoka Eakara venujaho asima
kahaˈaja veˈena raka? ˈwavara.

Sorutia Irechamiume Jesu Kamoˈi Vaˈajina

32 Parasi ijipo hijiˈi heˈeme ea mapoka hine Hu rona ˈwavara.
ˈEjumakame Parasi ˈee pirisiti mamaˈinijipo sorutia irechamiume Hu
apeˈiro vaˈara.
33 ˈEjume Jesu ijá ˈiama Na ja puˈúmo maˈuako hinareje Na kúˈo Godi
kaˈene Na ranamiume roujihuni vahuna.
34 Ja Na sariˈavajaho pakihuna. ˈEne Nara hiˈujaho ja pavuˈajihuna
ˈiamana.
35 ˈEjumakame Juapo ijí ˈwama apenojiˈi ijá ˈwava Hu ichihi vaˈakame
nú pakahuna ˈúmo? ˈÚ Hu vaˈe Jua kaˈene Kuriki puni vaji hijujihipuni
vaˈareje Kurikia najaˈena? ˈwavara.
36 Pu ijá ˈwava Vuˈa kaˈene Hu ijá ˈwarumajaho ja Na sarihuna kaivo
pakihuna ˈee kwaa kaˈene Na vaˈujaho ja pavuhuna ˈúmujihuni maijaho
irake? ˈwavara.

Majama Hihuni Toa

37 Ahaja ijari vea niˈina kaˈene túchamaijaho paˈareˈiro veˈeme Jesu
namiˈikaˈi ajira ˈumena ijá ˈiama Ea irara toa huaˈamajaho hu Nuni roe
Na mahe iˈamana.
38 Godoni iri nitama ijá ˈwarumana. Ea irara Na nimaa ronujaho huni oja
vaji toa kaˈene majama hihunijaho hirame arihuna ˈiamana.
39 Ijaho Hu Godoni ˈAveniji ˈi rone ˈwarama avanana. Ea irahipo Hu
nimaa nimaa roˈavajipo pu Godoni ˈAvena kajaho apehuna. ˈAvena kajaho
maiˈo paroiˈina. Ijihuni maijaho Jesu maiˈo pavaiˈini jihunaˈe paroana.

Emapuni Vajijaho Ahaamajina

40 Ea mapoka kajihipuni vaja kaji ea ˈahopo heˈeme ijí ˈwaravuma
henareja pu ijá ˈwava Nimaa Ea ikaho Poropeti ˈwavara.
41 ˈEjume ea ˈahoˈa ijá ˈwava Hu Kerisona ˈwavara. ˈEjume ˈahoˈa ijá
ˈwava Keriso icháˈinaˈe Hu Karari rena roˈena? ˈwavara.
42 ˈEjume ei pini ijá ˈiama ˈÚ nitama Godoni Irijara ikaˈinaˈe
paˈwaramane? ˈÚ Kerisoho Teviti oni amujaˈomo Petirihemi Teviti oni
arijino nahehune? ˈiamana.
43 ˈEjume ea mapoka Huni hahijihunaˈe ahaama hijara.
44 Pu ea ˈahoˈapo ura Huaˈe ape ˈanaˈi ˈahiara kaivo ea pina Hu ija
paˈunavara.

Jua Puni Mamaˈinijipo Panimai Rojujina

45 ˈEjume hirisima pu kúˈo ˈuname Parasi ˈee pirisiti mamaˈini jihipuni
vaˈume pu ijá ˈiava Ja rakijihunaˈe Hu paapena roare? ˈiavara.
46 Hirisimapo eha vene ijá ˈiava Ea pina ike Ea ikara ˈwarumu kaˈina
paˈwarumuna ˈiavara.
47 Ijí Parasi kajipo eha vene ijá ˈiava Hu ja ˈuˈo papisimiane?
48 ˈÚ ea mamaˈina ˈahoˈa ˈee Parasi ˈahoˈa Hu nimaa rojure?

49 'Enakaivo ike ea kijahija Mosisi oni tamana pahena pavejura'omo
ijihuni hahi pu eha sisea apehuna 'iamana.
50 Nikotimasiho ea pina ka'ene na'i va'e Jesuho kamajina. 'Ena'omo hura
pu ijá 'iama
51 Núni tamana ea unekaka hu venujaho maraku huni ira hene hu
raka ka'ene venujaho kamare'e iji'a túna'i 'otua vetiura 'aho ichá vejure
'iamana.
52 'Ejume pu eha vene hu ijá 'wava A 'u'o Karari ore? Ijinakúne va'e
Godoni ira vaji rasama taha ka'amana. Poropetia pina Karari pa'urihuna
'warumana 'wavara.
53 'Ejume ea mapoka kajija 'uname puni ari va'ara.

8

Napara Ka'ene Parui Ahema O'eme Piunavajina

1 'Ejume Jesuho Arivi huri'i va'ana.
2 'Ena'omo sú'o vea mai'o ahara sama kamino kú'o 'unama va'e Temi-
poru vaji va'eme ea mapoka nianaa roume Hu asuma hine najahana.
3 Sikuraipia 'ee Parasiapo napara pina parua turavumakame aheme
apene roe puni rira mu'oi ranavume naminana.
4 Pu Hu ijá 'wava Najahi'ine naparakaho parua turame 'o'eme nú
piunavara.
5 Mosisi oni tamana ija'ina 'warumana. Napara ija'inijija muni 'eke 'anie
kwamasahuna 'úmana. Nú ichá'ina vehuna'e A vwihano? 'wavara.
6 Pu Hu 'warava jihuni maijaho pu vena kave Hu ichá'ina veja ka'avajaho
ijihuni 'ahi namiji'i Hua'e nama'i 'ahiume avajara. 'Enakaivo Hu sarasaru
hine mwe'ahi Huni iji asura venana.
7 'E'eme pu ijá namine apoma pasonananavume Hu ahasirima 'uriji'i
ijá 'iama Ja namijuri vajaki ea pini sisea niho'o pavenuna vwi'amajara
marako'a muna apene hu 'ana'amana 'iamana.
8 'E'ika'i Hu kú'o sarasaru hiji'i mwe'a 'ahi asura venana.
9 'E'eme pu ijí henareja ea kwinu kwino emakiniji rene va'e va rana'ika'i
Jesu Huhusu napara ka'ene rira mu'oi hu hu'úmo namina kaji'i irechamia
va ranavara.
10 'Ejume Jesu 'uriji'i napara kajaho ijá 'wama Napare ea ka'ene a
namahujija ichihune? 'Ú ea pina pahine a namahane? 'wamana.
11 Hu ijá 'wama Natohwe ea pina pana 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama
Na 'u'o a panamahunakúne va'a. 'Enakaivo iviamaa rene kú'o sisea
pave'amana 'wamana.

Jesuho Mwe'a Kehuni Hanaji'inijina

12 Jesu kú'o ijá 'iama Na mwe'a kehuni hanaji'ina. 'Ena'omo ea irara Na
'ararihi'amajaho hu nututa niho'o areri paohuna. 'Enakaivo hu ira ka'ene
majama hihunijaho apehuna 'iamana.
13 'Ejume Parasijipo ijá 'wava A orono ronare'e 'warumajaho niho'o
nimaa pana 'wavara.
14 Jesu eha vene ijá 'iama Pana Na onuno ronare'e 'waravujaho nimaa
nimai. Ijihuni maijaho Nara ichihi rena roujaho Na nihene 'ee Nara ichihi
vahunijaho niheju kaivo ja niho'o Nara ichihi rena roujaho paheji'ine 'ee
Nara ichihi vahunijaho ja paheji'ina.
15 Ja haha huni 'unamiji namahura kaivo Na ea pina panamahu.

16 'Enakaivo Na ea nama'ujaho Nara namahujija nimai. Ijihuni maijaho Nanasu pana kaivo Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujiʼi Nú rene namahura.
17 Joni tamana heha 'ahi asura ika'ina vejara. Ea no'o kavara'e re'amajaho nimaa 'wavura.
18 Na onuno hena kavuji rone 'warame 'ee Amo ka'ene Na ranamiume roujara hena kimuna'e 'waravu 'iamana.
19 'Ejume pu Hu ijá 'wava Omuna ichihune? 'wavara. 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ja Na pahene pakivu jihuna'e Nuni Oma 'u'o pahene pakavura. Ja Na hena kiʼipisa ja Nuni Oma 'u'o hena kava'a 'iamana.
20 Temiporu vaji ruha ka'ene katua irechavujino ira ikijahija najahajaho ea haha 'aha ija paranavara. Ijihuni maijaho Huni vea maiʼo paapenana.

Nara Va'ujaho Ja Areri Pavuhuna

21 'Enarena Hu kúʼo pu ijá 'iama Na vahuna. 'E'eje ja Na sarihuna kaivo ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna. Ja Nara kwaa ka'ene va'ujaho pavuhuna 'iamana.
22 'Ejume Juapo ijá 'wava Hura ijá 'úmujaho Nara kwaa ka'ene va'ujaho ja pavuhuna 'úmujaho 'ú Hu oriʼini 'ana'arahuna'e 'warumo? 'wavara.
23 Hu pu ijá 'iama Ja mwe'a harake ora kaivo Na ichutohuna. 'Ene ja mwe'a kehuna kaivo Na mwe'a kehuna pana.
24 Ijihuna'e Na ijá 'iavujaho ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna. Ja Na panimaa roʼavajaho Na ea Ijina'omo ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna 'iamana.
25 'Ejume pu ijá 'wava A irarane? 'wavara. 'Ejume Jesu ijá 'iama 'Ú Na kami aneji rene iraka 'warame apene route?
26 Na uneunecha mapoka ja 'warame namahuna kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujaho nimaa nimaa'omo Na raka ka'ene Huni hejujiru mwe'aki 'waravu 'iamana.
27 Hu Omaha rona 'waramajaho pu pahejara.
28 'Ejume Jesura ijá 'iama Vea ka'ene ja Emaa Puni Harihiji 'unama apena ahasiriʼavajino ja Na Ea iraho hena kihuna. Nara unenu'u pina Nuni vwihai vehuna pana kaivo Amora najihajiru Na veju.
29 Godi ka'ene Na ranamiume roujaho Nú hu'úmo hinuna. Hu nihoʼo Na paranamie ani va'u. Ijihuni maijaho uneunecha ka'ene Nara na'ia mapoka vejujara Hu teamamuna 'iamana.
30 Hu uneunecha kaji 'waravumakame ea mapoka roe nimaa rojara.

Nimaijara Venae Maranihunijina

31 'Ejume Jesura Jua ka'ene Hu nimaa rojajija ijá 'iama Nuni Ira ka'ene joni oja vaji namuji ja venapene va'avajaho ja nimaa nimaa Nuni ti-saiporua.
32 Ijihuni hahi ja nimaa nimaiji he'avajaho nimaa nimaa kajara veje ja sisea huni harura hara pahihuna 'iamana.
33 'Ejume pu eha vene Hu ijá 'wava Nú Eparahami oni amuhijaʼomo nú ea 'ahopuni pwea parejara. 'Ena'e a ichá vene ja sisea huni harura hara pahiha 'úmo? 'wavara.
34 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea ka'ene sisea vejujaho sisea kajihuni pwea rejura.
35 'Enakaivo pwea ea kachiʼina pu'úmo majama pahinuna kaivo hariha ijara sea vaja majama hinuna.
36 'Ena'omo Harihijara veje ja sisea huni harura hara pahiʼavajaho ja nimaa nimaa sisea huni harura hara pahiju.

37 Na nihejujaho ja Eparahami oni amuhija. 'Enakaivo Nuni ira joni oja vaji panamu jihuna'e ja ura Na 'ani'iro 'ahiu'e sarivu.
38 Na raka ka'ene Amo oni una'i kivuji 'waravu kaivo ja 'u'o joni omijara vejume ja kivaji veju 'iamana.
39 'Ejume pu Hu ijá 'wava Eparahamiho núni oma 'wavara. 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja Eparahami oni amuhija re'ipisa ja Eparahamira venujiru veja'a.
40 Na ea ka'ene Godina'i nimaiji hena 'waravujina. 'Ena'omo ja Na 'ani'irono sarivu. Eparahami ija'ina paveja'a.
41 Ja joni omijara raka ka'ene venuji veju 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Nú Oma pa'ana pana kaivo núni Oma Godina 'wavara.
42 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Godiho joni Oma re'ipisa ja Na oja miha'a. Na Godoni rena routa. Ijihuni maijaho Na Nuni oja pa'ene routa kaivo Godira ranamiume routa.
43 Ja rakijihuna'e Nara raka ka'ene 'waravujaho pahejare? Ijihuni maijaho ja Nuni ira pahejura.
44 Ja oma jona ka'ene Setani oni harihija. Ijihuni hahi ja ura oma jona kajara venuja'ina ve'iro 'ahiu. Nitama anejijino rene hu ea 'aniuna. 'Enakaivo hu 'unama nimaa nimaijaho niho'o pahihuna. Ijihuni maijaho nimaa nimaijaho huni oja vaja panamuna. 'Eju'ukame huni vaja ira'ati rarena jihuna'e hu ira'ataru 'waramuna. Ijihuni maijaho hu ira'asine 'ee ira'asine puni oma.
45 Na nimaa nimaa 'waravu'ukame ijihuna'e ja Na panimaa roju.
46 Ja ea irara iviamaa Nuni sisea 'wari'ena? Na nimaiji 'waravu kaivo ja irakijihuna'e Na panimaa rojo?
47 Godoni eijija pu Godoni iraru hejura. Ja Godoni ira paheju jihuni maijaho ja Godoni ea pana 'iamana.

Jesu'o Eparahami Puni Vu'ijina

48 'Ejume Juapo eha vene Hu ijá 'wava Nú A Sameria ora 'wame 'ee 'avena sisea A ajimai'ina 'wavujaho nimaa'e 'wavure? 'wavara.
49 Jesu eha vene ijá 'iama Na 'avena sisea pa'ajimi'ina kaivo Nara Amoni iha ta'arohu kaivo ja veju'e Na junimu.
50 Na Nuni iha onuno pata'arosaravura kaivo Godira Nuni iha ta'arohe 'ee mina vena kimuna.
51 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Nuni ira ike ija kisi 'uname huni vaji rana'amajaho hu kwahuna pakahuna 'iamana.
52 'Ejume Juapo ijá 'wava Nú nihejujaho A 'avena sisei ajimana. Eparahami kwavume 'ee poropetia 'u'o kwamasahara kaivo A ijá 'úmo Ea irara Nuni ira hene venujaho niho'o pakwa'ena 'úmu.
53 'Ú A Eparahami ka'ene natohwijaho 'ee poropetia ka'ene kwamasahajija asitahane? A ea rana rone avano? 'wavara.
54 Jesura pu eha vene ijá 'iama Na Onuno Nuni pinana 'uname ahasiri'ipisa Nuni pinana maa pa'ana'e reja'a kaivo Nuni Omijara Nuni pinana 'unama ahasirimu. 'Eju'e ja ijá 'wavo Hu núni Godia 'wavu.
55 Ja mai'o Hu paheji'ina kaivo Na Hu heji'ina. Nara ijá 'wara'ipisa Na Hu pahejura 'i'ipisa jara ira'ata vejuja'ina veju'u. 'Enakaivo Na Hu nihene 'ee Huni Irijaho vejura.
56 Joni oma Eparahamiho Nuni veiji kahuni jihuna'e niho'o teamama paranana'omo hu kamarena teamamana 'iamana.
57 'Ejume Juapo Hu ijá 'wava A mai'o Oni juara mapoka (50) papa'arena kaivo 'ú A Eparahamiho nikamane? 'wavara.

58 'Ejume Jesu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Eparahamiho mai'o
panaheji'ini Na ni ijí hijuta 'iavume
59 pura muni 'eka 'ana'iro vejara kaivo Jesu Temiporu vaja kajino taname
nesi paka'eme puni vaja kajino va 'e'une va'ana.

9

Jesura Nia Pa'ana Vejume Maranajina

1 Hu asima ro va'i kavume ea pina oahoni tei vaji rene nia supama
roajaho kamana.
2 'Ejume Huni tisaiporuepo apoma ijá 'wava Najuhi'ine ea irahuni sisei
rejume hu nia supavi'ina'e nahejare? 'Ú ea ikehunina ho emahwapunine?
'wavara.
3 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Eakaho pane 'ee emahwaha 'u'o sisea
pavejara kaivo Godira Huni haruriji ea kehuni vaji naja'irono avanana.
4 Nú Godia ka'ene ranamiume roujihuni kaukara iviamaa vea nituma
namukeno vehuna. Ijihuni maijaho na'ia rouna'omo ea areri kaukaraa
pavehuna.
5 'Enakaivo Na iki mwe'i hijujihuna'e Na mwe'a kehuni hanaji'ina
'iamana.
6 Hu ijí 'waravume paarejume Hu mwe'aki chera piso'ika'i tanihu
va'ume saina kaji 'ene ea kajaho nia 'ahi 'onahana.
7 'E'ika'i ea kajaho ijá 'wama Va'e oni nia toa iha Sairoami soma 'wavume
hu va'e
Noinsomarena nia marajume nirii'i kú'o 'unama roana.
8 'Ejumakame ea ka'ene huni rori hijajija marako'a hu nia supavu'e hine
jariravi'i hiju'e kavura'omo ijá 'wava 'Ú eakaho jarisaravi'i hinujina raka?
'wavara.
9 'Ejume ea 'ahopo ijá 'wava Ijaho hurana 'iavara. 'Ejume vu ea 'ahopo
ijá 'wava Hu pana kaivo areri hua'ina 'iavara. 'Enakaivo hu majama ijá
'iama Narana 'iamana.
10 'Ejume pu hu ijá 'wava A ichá vejume oni nia jaraane? 'wavara.
11 'Ejume hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Jesuna 'wavujara saini 'ene
nuni nia 'ahi 'oni'ika'i ijá 'wima Va'e toa iha Sairoami soma 'wivume na
va'e ijí sovume maraniana 'iamana.
12 'Ejume pu ijá 'wava Hu ichihune? 'wavara. Hu ijá 'iama Na puruva
reniu 'iamana.

Parasiapo Iraki Rejume Maranaji Savajina

13 'Ejume pu ea ka'ene marako nia supavi'ina kajaho apene Parasi puni
roara.
14 Ijaho Sapati vei Jesura ea mwe'i vejume huni nia jaraana.
15 Ijí Parasi kajipo kú'o ea ka'ene marako nia supavi'ina kajaho apovara.
Hu ichá'ina vejume huni nia maranaji apovara. 'Ejume hu ijá 'iama Hu
saini 'ene nuni nia tanihiume na va'e toi somarejo nia niriuta 'iamana.
16 'Ejume ijihuna'e Parasi 'ahopo ijá 'wava Hu Sapati vea paakumu
jihuna'e Godona parena roana 'wavara. 'Ejume vu ea 'ahopo ijá 'wava
Ichá'ina ea sisea veji'ina aacha ija'ina venane? 'wamareja pu puruva
rejumakame puni vaja kajino ahaavara.
17 'Ejume pu kú'o nia supavi'inijaho ijá 'wava Hu oni nia vejume
maranaajaho a Hu irana ronane? 'wavume hu ijá 'iama Hu Poropetia
rojuta 'iamana.

18 Jua ijí ea kaji nimarako nia supamana'e vejume maranajaho pu
panimaa ronareja oahe'o omahe'o 'umenaara.
19 'Ejume pu ijí emahwaha aporama ijá 'iava 'Ú ike joni harihakaho
nijaa nia supavi'ina nahejare? 'Enakaivo hu iviamaa ichá vene nia nirio?
'iavara.
20 'Ejume emahwapo eha vene ijá 'iava Nú heju hu nuni harihakaho nijaa
nia supavi'ina nahejara.
21 'Enakaivo hu iviamaa ichá'ina vene nia niriajaho nú pakama pahejara.
Ea irara vejume huni nia ka'ene maranajaho nú pakavara. Hu emaki-
nakúne apove ori 'waramama 'iavara.
22 Ija'ina emahwapo 'warava jihuni maijaho pu Jua juhama avajara.
Ijihuni maijaho Juapo ika 'iava jihuna'e ea irara Keriso rone 'wara'amajaho
hu Sinakoku tanu'urahe pavu'e aruhuna 'iava jihuna'e avajara.
23 Ijihuni hahi emahwapo ijá 'iava Hu emakinakúne apoma heha 'iavara.
24 Ea ka'ene nia marako supavi'iniji pu kú'o ijá 'wava Iviamai Godi a
venaume maranaa jihuna'e a Hu ta'aro'amana. Nú niheju ea kajaho sisea
veji'inakúna 'wavara.
25 'Ejume hu eha vene pu ijá 'iama Hu sisea veji'ina ho pa'ajaho na
pakama paheji'ina. 'Enakaivo na hena kavujaho na nii supamiana vo na
niriu 'iamana.
26 'Ejume pu ijá 'wava Hu a iraka vetaane? Hu ichá'ina'e vejume oni nia
jaraane? 'wavara.
27 Hu eha vene ijá 'iama Na ja ni'waravuta kaivo ja pahejara. Raki-
jihuna'e na kú'o 'wara'ejo? Ja Huni tisaiporua rehuna ura renau raka?
'iamana.
28 Pu hu ira sisea 'waramareja ijá 'wava A Huni tisaiporua kaivo nú Mosisi
oni tisaiporu 'wavara.
29 Godira Mosisi 'waramajaho Nú niheju. Ijí ea kajaho Hu ichihi rena
roajaho nú pahejura 'wavara.
30 Ea kajara eha vene ijá 'iama Ja ea kajaho ichí rene roana 'wivuji
na hejujaho niho'o ani'ina'e reju'e heju. 'Enakaivo Hu nuni nia vejume
jaraiana.
31 Nú niheju. Godi ea ka'ene sisea veji'inijipo 'waravujaho Hu pa-
henu kaivo ea ka'ene Godi juhavi'ina 'ee Hura ura renuja'ina'e vejujipo
'waravujaho Hu henu.
32 Nitama mwe'akara aneja renajine ei pini ike mwe'aki ea ka'ene nia
supavi'ina nahenaji veje marahuna niho'o pa'amaa.
33 Ike eakaho Godoni parena ro'ipisa Hu unenu pina areri paveja'a
'iamana.
34 'Ejume pu eha vene ijá 'wava A niho'o sisea vaji nahenana kaivo a nú
najuho? 'wa'ikaivo hu ranavume samai va'ana.

'Avena Huni 'Unamiji Pahena Pakavujina

35 Jesura henajaho pu ranavume hu samai va'ana'e henana'omo piuna-
marena ijá 'wama 'Ú a Emaa Puni Harihijaho nimaa rono? 'wamana.
36 'Ejume hu eha vene ijá 'wama Natohwe Hu ea irane? 'wariva henareje
na Hu nimaa rojuma 'wamana.
37 'Ejume Jesu ijá 'wama A Ea kajaho nikamana'omo Hu iviamaa a
hu'úmo 'wavi'i naminu 'wamana.
38 Natohwe na nimaa nimaa roju 'wa'i kaivo hu oja mahana.

39 Jesu ijá 'wama Na mwe'aki eha mi'i routa. Ijihuna'e ea nia supavi'ina nia nirihune 'ee nia nirii'ina veje nia supahuna 'wamana.
40 'Ejume Parasi 'aho'a ijí pu pu'úmo ahuma namijara'omo ijipo vu'a kaji henareja Hu ijá 'wava 'ú nú nia supavi'ina raka? 'wavara.
41 Jesu ijá 'iama Ja nia supavi'ina re'ipisa ja sisea pa'ana reja'a kaivo ja nia niri'ina 'wivujihuna'e joni sisea majaa navu 'iamana.

10

Sipia 'Ajohi'ina Mamaijihuni Haa

1 Na nimaa nimaa 'waravu. Ea irara sipi epuni vwichi paaru'ikaivo ani ajima arihujaho hu areri nesa apeji'ina.
2 'Enakaivo ea ka'ene vwichi arume va'ujija pu sipi 'ajohi'ina.
3 'Eju'ukame ea ka'ene vwicha 'ajohi'ina kajara vwicha tirasa'eju'e hu huni sipi ihi 'uriha 'umenau'e pu huni ira hene kavukivi'i hu aherame samaumai va'una.
4 'Ejukivi'i hu huni sipia irechavu'e usevukivi'i hu urane va'eju'e huni sipia huni ira hene 'ararihaura.
5 Pu niho'o ea ani'ina puni túna'a pa'ararihie va'ura kaivo pu juhama juhaha va'ura. Ijihuni maijaho pu ea 'ani'inijihipuni ira paheju jihuna'e avajura 'iamana.
6 Jesura haa ikaho 'waramana kaivo Hu raka ka'ene 'waramajaho pu pahejara.

Jesuho Sipia 'Ajohi'ina Mamaa

7 'Ejumakame Jesu kú'o 'waramarena ijá 'iama Na nimaa nimaa 'waravu Na sipia epuni vwicha.
8 Ea maho'o ka'ene nimaraku roajija nesa apeji'ini jihuna'e sipi puni ira pahejura.
9 Na vwicha'omo ea irara roe Nuni vaji aru'amajaho Na hu ni'ajahuna. 'Ejakame hu roe arume 'ee va 'e'uji'i 'iruma piunihuna.
10 Ea nesa apeji'inijara roujaho hu nesa ape'i roe 'ee ea 'anie kwamasahe karokaha vehunijiru roana kaivo Na iviamaa roujaho majama hihuna apena routa. Ea niho'o nimaa nimaa majama hina vahuna areri rena paranihuna.
11 Na niho'o sipi 'ajohi'ina mamaa. Sipia 'ajohi'ina mai huni oja sipia kajihi mihujihuna'e ijí sipia kajihipuni jihuna'e Hu kwa'ena.
12 Ea hu eha apehunijiru vwihaji'i kaukara venujaho hu sipia pa'ajohi'ina'e 'ee hu sipia anesura pana. 'Ena'omo 'ua neapo roajivu'e kimujaho hu aseha va'ika'i sipia irechamiu'e 'ua kajipo sipia kajija mwatumiu'e juhaha ani ani va'ajivura.
13 Ea eha apehunijiru vwihaji'i kaukara venujihuna'e hu sipia puni oja hami pavwihanuna kaivo aseha va'una.
14 Na sipia 'ajohi'ina mamaa 'ee Na Nuni sipia hena kivu'e pu Na hena kivura.
15 Areri Amora Na hena kimuja'ina'e Na Amo hena kavura'omo Na sipia punijihuna'e kwahuna.
16 'Ee Nuni sipia 'aho'a ka'ene iki mai'o pahijujaho 'u'o Na aherama roakame pu Nuni ira hehuna. 'Ejakame pu ahuma hije sipia 'ajohi'ina kwinu rehuna.
17 Na Nuni haha ranave pa'arejakavi'i kú'o 'unama apehuni jihuna'e Amo Na oja mihu.

18 Ei pini Na apenie va'a 'anihuna pana kaivo Na Nuni ura ijino pu mihakame pu 'anihuna. Nuni harura areri namuna'omo Na pu mihe 'anihuna kaivo Nuni harura areri namujihuna'e Na kú'o 'unama apehuna. Ike vu'akaho Amouna'i apejuta 'iamana.
19 Ijí Huni vu'a kaji henareja Juapuni vaja kú'o ahaamana.
20 Ea mapoka pu ijá 'wava Hu 'avena sisei ajivukame nanamu. Rakijihuna'e ja Huni vu'a hejo? 'wavara.
21 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Ea ka'ene 'avena sisei ajima'inijija vu'a ija'ina areria pa'waruvura. 'Ú ea ka'ene 'avena sisei ajima'inijija ea ka'ene nia supama'inijija areria venau'e maraniure? 'wavara.

Jesu Pataarohajina

22 Ijí vea kajaho Jerusaremi sosi vea renana.
23 'Ene atuatahuni vea re'eme Jesuho Temiporu ka'ene Saramani oni 'urotiji 'urahonana.
24 'E'eme Juapo roe outihe nami'i kaivo ijá 'wava A vea icharo nú pisimúe A rane pa'úmo? 'Ú A Keriso re'amajaho nahama samai 'waruma 'wavara.
25 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na ja ni'waravuta kaivo ja niho'o panimaa roju. Uneunechaka Nara Nuni Omijihuni iha toi vejujipuhipo Na Ea iraho najahu.
26 'Enakaivo ja panimaa rojujihuni maijaho ja Nuni sipi pa'ajihuna'e avaju.
27 Nuni sipia Nuni ira hejura. 'Eju'e Na pu heju'e pu Nuni túna'i 'ararihie ojura.
28 Na pu majama hihuna vajihu jihuna'ee pu papa'arehuna. 'Ee pu Nuni ija tahi hijujihuna'e ea 'ahopo 'etujihuna areria pana.
29 Ijihuni maijaho Amora pu Na vajiha jihuna. Hu niho'o harura rukina'omo ea pina Hu niho'o paasimana. Ea ka'ene Amoni ija tahi hijujijahija niho'o ei pini areri pa'etujahuna.
30-31 Na Amo'i nikwinuna 'iavume Juapo muni 'eke kú'o Hu 'ana'i vejara.
32 Jesu eha vena ijá 'iama Amouna'i uneunecha mapoka mavarasa'i rena roume Na najahuta kaivo uné rakijihuna'e ja Na muni 'ani'iro vejo? 'iamana.
33 'Ejume Juapo eha vena ijá 'wava Nú A uneunecha mamai ka'ene venajihuna'e nú muni 'ana'i vehuna pana kaivo A emaa kaivo A Godi 'úmujihuna'e avaju 'wavara.
34 Jesu eha vena ijá 'iama Joni tamana vaji ika'ina vejara Na ja godia 'iavute? 'iamana.
35 Hu pu godia 'ia'amajaho Godi oni Ira pununa'i rena roajihuna'e Godi oni Ira areri paruarahuna.
36 Ja Ea ka'ene Amora iji pijaharena ranavume iki mwe'i roaji 'ijaha avajo? Ijihuni maijaho Na Godoni Hariha 'iavu jihuna'e avajo?
37 Na Nuni Omijihuni kaukara paveja ki'avajaho ja Na panimaa ro'avara.
38 'Enakaivo Na Huni kaukara veja ki'avajaho ja Na panimaa ro'avajaho nijina kaivo kaukara mapoka ka'ene Na vejujaho hene kimareje nimaa ro'avara. 'Enareje Amoho Nuni vajine Na Amo oni vajijaho hena kiha 'iamana.
39 'Ejume ijihuni hahi pu kú'o apene 'ana'iro vejara. 'Enakaivo pu Hu ape'i vejumakivi'i puni vaja kaji naminu va'o asitaha va'ume niho'o pakame paape'eme 'e va'ana.

40 'E'ikaivo kú'o va'e Jotani toa ona kara'i ruha ka'ene Jonira ea maraku toi samaajino va'e hinana.
41 'E'eme ea mapoka Huni roara. 'Eji'i ijá 'wava Joni uneunecha ani'ina ika'ina pavenana kaivo Jonira Ea kake rona 'warumajaho nimaa nimaa 'úmana 'wavara.
42 'Ene ea mapokaka ijí hijajija nimaa rojara.

11

Rasarasira Kwamajina

1 Ea pina huni iha Rasarasi hu Petani ora atami 'unamana. Ijaho Meri'o Mata'o puni ara.
2 Ijaho Meri ka'ene Jesuni mumora senisi 'onahe huni húmata sapasi 'umaha jihuni ma'ina Rasarasi atami 'unamana.
3 'Ejume pu ea pina ranavume va'e Hu ijá 'wama Natohwakera Hena! Oni napura ka'ene A oja mahi'inijaho atami 'unamu 'wamana.
4 'Ejume Jesuho ijí henarena Hu ijá 'iama Hu ma atami 'unamuna'omo hu pakwahuna kaivo ijaho Godi ta'arohe avanu. Ijara reje ea mapoka Godoni Hariha ta'arohuna 'iamana.
5 Jesu Mataho 'ee pokaha 'ee Rasarasi ijá oja mihana.
6 Hu ijí Rasarasi atami 'unama kaji henarena Hu ijí kwaa ka'ene Hu hina kaji na'ia no'o huri hinana.
7 'Enarena Huni tisaiporu ijá 'iama Roe kú'o 'uname Jutia va'a 'iamana.
8 'Ejume Huni tisaiporuepo ijá 'wava Najuhi'ine ahu'ukakaru Juapo A muni 'ana'iro saravara. 'Enavo 'ú A kú'o 'uname ijí va'i 'úmo? 'wavara.
9 'Ejume Jesu eha vena ijá 'iama 'Ú veiri'a vea oma iropu ropu no'ona raka? Ea hu veiri'i 'urahonujaho hanajukame mumora papituma 'ohuna. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni irijara hanavukame hu papituma 'onuna.
10 'Enakaivo hu na'ii vea
Noinnutuma na'eje va'ipisa mumora pitumareje 'oja'a. Ijihuni maijaho irijaho huni vaja pa'ana.
11 'Ejume Hu ijá 'waravume parajume Hu pu ijá 'iama Na iviamai va'areje Nuni napura Rasarasiho nenuna'omo sae 'urihuna 'iamana.
12 'Ejume Huni tisaiporu ijá 'wava Natohwe hu mane'amajaho hu mara'ena 'wavara.
13 Jesuho hu kwamaji rona 'waramana kaivo Huni tisaiporu vwihajaho hu manenu rojara.
14 'Ejumakame Jesuho pu samaumai nahama 'warama ijá 'iama Rasarasiho nikwamana.
15 Na ijí pahi'eme hu kwamajaho Na jonijihuna'e niho'o teamanimu. Ijihuni maijaho Nara veje marajakame ja Na nimaa rohuni jihuna'e avajuta. 'Enakúne iviamaa 'urije ijí huni va'ajiva 'iamana.
16 Tomasi ka'ene Titimasina 'wavujara tisaiporu 'aho'a ijá 'iama Roe va'ajime Hu Hu'úmo kwamasaha 'iamana.

Jesuho 'Urihunijine 'Ee Majama Hihunijina

17 'E'ejume Jesuho ijí va 'e'unajaho Rasirasi kwavume na'ia no'ona no'o ijá muna ari vaji ranavara'e henana.
18 Petaniho Jerusaremi rorina kaivo kwaa jora pana.
19 'Ena'omo puni ma'ini kwamajihuna'e Jua mapoka roe Meri'o Mata'o chora kivara.

20 'E'eme Mataho Jesura rouma henarena hu va'e 'unamutoi piunamana. 'Enakaivo Meriho ijí sei hinana.
21 'E'eme Mataho Jesu piuname ijá 'wama Natohwe A iki hi'ipisa nuni ma'ina pakwava'a.
22 'Enakaivo na niheju. Iviamai hu nikwamana kaivo A raka Godi jarima 'waramajaho Godi A vajahuna 'wamana.
23 'Ejume Jesura hu ijá 'wama Oni ma'ina kú'o 'uri'ena 'wamana.
24 'Ejume Mata ijá 'wama Na niheju. Vea túchamaa ka'ene ea mapoka kú'o 'uri'avari vea kajino hu 'urihuna 'wamana.
25 'Ejume Jesu ijá 'wama Na ea ka'ene kwamasahi'ina vena'e kú'o 'urihunijina 'ee Na majama hihunijina. 'Ena'omo ea irara Na nimaa ronujaho hu kwahuna vo majama hihuna.
26 'Enakaivo ea ka'ene Na nimaa roji'i hijujaho pu pakwamasahuna. 'Ú a ijaho nimaa rono? 'wamana.
27 'Ejume hu ijá 'wama I'a Natohwe na niho'o nimaa nimaa roju. A Keriso Godoni Hariha'omo A iki mwe'i roana 'wamana.

Jesura Niramajina

28 'E'eme hu ijí 'waramarena 'urine va'e pokaha Meri 'umenana. 'Ene hemi ijá 'wama Najuhu'ini roana. 'Enare'e Hu aa'e aporimu 'wamana.
29 'Ejume hu ijí henarena marako 'urine Huni va'ana.
30 Jesuho mai'o pa'urine ara va'i kaivo ijí ruha ka'ene Matara piunama kaji hinana.
31 'E'eme Jua ka'ene ijí Meri'i pu'úmo chora hija kajija ka'eme Meri 'urina va'uma kamareja pu vwihajajaho hu muna ari va'e nira'i 'ahau va'u ro'i kaivo pu 'urine huni túna'i 'arariha va'ara.
32 'E'eme Meriho va'e ruha ka'ene Jesura hinaji va'ana. 'Ene hu Jesu kamarena Huni una'i nitupari samana. 'E'ika'i hu ijá 'wama Natohwe A iki hi'ipisa nuni ma'ina pakwava'a 'wamana.
33 'E'ikaivo hu niravume Jua 'aho'a ka'ene pu pu'úmo roajivajija 'u'o niramaruvara. 'Ejumakamarena Hu niho'o oja tura'i 'ahae 'ee oja henana.
34 'Ejumakame Hu ijá 'iama Ja hu ichihi ranavare 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe roe kama 'wavume
35 Jesu niramana.
36 'Ejumakame Juapo ijá 'wava Kaha! Hu niho'o oja maha paraji'ina 'wavara.
37 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Hura ea ka'ene nia supavi'inijaho vejume maranana 'omo Hu ea ike 'u'o veje pakwava'a raka? 'wavara.

Rasarasiho Vejume 'Urinajina

38 'Ejume Jesuho vu kú'o oja tura'i 'aha'eme ijí muna ara kaji roana. 'Enarena ijí muna ara kajaho muni tanuma namana.
39 Jesura ijá 'iama Ijí muna kajaho apene ruvaha 'iamana. 'E'eme Mataho ea ka'ene kwamajihuni ma'ina'omo hu ijá 'wama Natohwe iviamai hu niamu'umu. Ijihuni maijaho hu na'ia no'ona no'ona ijá namana 'wamana.
40 Jesu ijá 'wama 'Ú a nimaa rojakame Godoni haruriji kahunijaho Na pa'waravuta raka? 'wamana.
41 'Ejume pu muna tahuma apene ani ruva'eme Jesu Huni nia ichutoi niri'i siporua 'oji'i ijá 'wama Amo A Nuni ira henujihuna'e Na teamani 'wavu 'wamana.

42 'Ena'omo Na niheju A na'ia mapoka Nuni ira henuna. 'Enakaivo Na ike 'waravu jihuni maijaho ea mapoka ka'ene ike nuni rori nami-jukipo henareje A Na ranamiume rouji pu nimaa rohuni jihuna'e 'waravu 'wamana.
43 Hu ijá 'warama are'i kaivo ira ajira ijá 'umena Rasarasi 'e'una roa! 'umenana.
44 'Ejume ea ka'ene kwama kajaho ro 'e'unana. Jesu ijá 'iama Huni mumora ija 'ee ateha ka'ene tahuhahajaho 'ee huni niuri ateha ka'ene ranama vejaji'i sio'eje va'ama 'iamana.

Jesu 'Ana'i Heme Kosarame Ojajina
(Matiu 26:1-5; Maka 14:1-2; Ruku 22:1-2)

45 Jua mapoka ka'ene roe Meri pu'úmo chora hija kajipo Hura rakaka vena kaji kamareja nimaa rojara.
46 'Enakaivo ea 'aho'a va'e Parasi ijihija Jesura raka ka'ene venaji 'waravara.
47 'Ejume pirisiti mama'ina 'ee Parasia 'ee kanisorua ijipo ahuma ijá 'wava Nú ichá ve'eja? Eakaho hine aacha mapoka ea areri pavejujaho venu.
48 Nú maka'eje Hu hine ijí vena apene va'amajaho pu ea maho'o nimaa rojakame Romu opo roareje núni ara kwaa ape'eja 'wavara.
49 'Enakaivo juara kajaho Kaiapasi pirisiti natohwa pina'omo ijara ijá 'iama Ja unenu'u pina pahena pakavi'ina.
50 'Ene ja niho'o ika'ina pavwihaju. Ei pini nú eaka mapokakehi ni'ajúhareje kwa'ipisa ijara núnuna'i mamaa reja'a. 'Ejakame nú ea mapoka areri papa'arehuna 'iamana.
51 Hu ijaho huni vwiha ijiru pa'waramana. Ijihuni maijaho hu juara kajaho pirisiti Natohwi jihuna'e poropetia puni iri Jesura ea ka'ene mapok-ijihi puna'e túna'i kwahuniji rona nahama 'waramana.
52 Hu Jua punijiru pakwa'ena kaivo kwaaka mapokaki Godoni eaka hinojujija Hu veje pu ni'aha kwinu kachi'ina kwinu rehuna.
53 Ijí vea kaji rene pu Hu 'ana'irono 'wame amairiaravara.
54 Ijihuna'e Jesuho Jua puni vaja samaumaa pa'urahonana. 'E'ikaivo Hu va'e nechi'i ara iha Ipiremi ijino Huni tisaiporu pu'úmo hinana.
55 Vea ka'ene Jua puni Pasova nitu'u rejume kame puni ea mapoka'e ara are'ika'i va'e Jerusaremi Pasova ijihuna'e puni haha amairiaravara.
56 'Enareja pu Jesu samapene oji'i Temiporu vaji namiji'i opuipo aposarame ijá 'wava 'Ú ja ichá vwihajo? Hu ike ahaja ijuri veakaho ro'ena ho paro'ene? 'wavara.
57 Pirisiti mama'ina 'ee Parasi ijihi pu'úmo ijá 'iava Ja ea 'ahopo Hu ka'eje hi'amajaho 'waruve nú Hu apeja 'iavara.

12

Jesu Peteni Senisi 'Onahajina
(Matiu 26:6-13; Maka 14:3-9)

1 Jesuho Pasova rehuna na'ia iropune kwino na'eme Petani roana. Ijaho Rasarasi ka'ene Jesura vejume kú'o 'urinajaho ijí hinuna.
2 'Ejume pu Huni 'iruma i'í vejara. 'E'eme Mataho 'iruma 'e'eju'e Rasarasiho Hu hu'úmo 'aijua ka'ene 'iruma ihunijino asuma hijara.
3 Merira senisia ka'ene iha Natia huni ahija monia natohwi 'imejara kaivo niho'o mavarasa'ina 'omo apene usee Jesuni mumora 'ahi 'ona'i kaivo huni

húmata sapasa kajino mumora 'ukunahana. 'Ejumakame senisia amua kajara sea vaja rarenana.
4 Huni tisaiporu pina Jutasi Isikariati ka'ene túna'i Hu nahamahunijara ijá 'iama
5 Rakijihuna'e senisia kajaho paapena va'e moni natohwa (K300) 'imene ea ka'ene uneunecha pa'ajihija'e ni'ajihe vajihunijaho avajo? 'iamana.
6 'Enakaivo hu ija'ina 'warama jihuni maijaho hu ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vwihanie 'warahuna pana kaivo hu nesa rukina 'ee hu moni panika 'ajohe 'ee monia ka'ene ijí savujaho hu nesi 'ekuna.
7 'Ejume Jesu ijá 'wama Makama! Nara kwave ranamihuni jihuna'e Nuni haha amairiihe avanukúne.
8 Ea ka'ene uneunecha pa'ajija na'ia mapoka ja pu'úmo hijura kaivo Na na'ia mapoka pahihuna 'wamana.

Rasarasi 'Ana'irono Hemi Kosaravajina

9 Jesu ijí hinaji pu henareja Jua ea mapoka roara. Huhusu pana kaivo Rasarasi ka'ene kwavume Hura vejume 'urina kaji ka'i 'ahiume roara.
10 'Ejume ea ka'ene Jua puni pirisitia mama'inijipo ura Rasarasi 'u'o 'anae kwa'amarono 'wame amairiaravara.
11 Ijihuni maijaho hu 'urina kaji henareja Jua mapoka Jesu nimaa rojumakame ijihuna'e 'ana'i 'ahiara.

Niho'o Temaraji'i Jerusaremi Vaji Roe Arumajina (Matiu 21:1-11; Maka 11:1-11; Ruku 19:28-40)

12 Ijihuni sú'u ea mapoka ka'ene ahaja ijume va'ajipo Jesura Jerusaremi rohunijaho hejara.
13 'Ejume pu ea mapoka haraja'a 'eke ninukujaha piuna'i vai'i ijá 'umeja Hosana! Kinia ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi roujaho merajahu! 'umejara.
14 Jesu tonikia 'u'ua piuname ijihuni toi ajime hinana. Nitama Godoni irijaho ika'ina 'warame ijá 'iama
15 Saiani 'apahije ja pajuha kaivo Heha! Joni Kinia iviamai tonikia 'u'ua 'ahi asuma hine rou 'wamana.
16 Huni tisaiporu ikaho maraku'a pahejara kaivo Jesura kwamarena 'urina va'eme iji'a túna'i pu vwihajara. Ijí uneunecha ka'ene pura Hununa'i vejara 'ee Godi oni ira vaji marako Hua'e rone nahama 'waramajaho iji'a pu vwihajara.
17 'E'eme ea mapoka vea ka'ene Hura Rasarasi muna ari vaji na'eme 'umejume 'urijume ea mapoka kajipo kavara'omo ijí rone 'waravara.
18 Hu Huni aacha ike najahume hejajihuna ea mapoka va'e Hu piunavara.
19 'Enareja Parasiapo iji 'wamapene oji'i ijá 'wava Ijaho ja nikavo nú unenu'u pina areria pave'eju'e ea mapoka Huni túna'i va ranavara 'wavara.

Kurikia 'Ahopo Jesu Savajina

20 Kuriki ora ea 'aho'a ahaja ija kajino Godi ta'arohara.
21 'Enareja pu roe Piripuho Petasaita ora'omo Karari vaji pu aneja vene apoma ijá 'wava Nú ura Jesu ka'i 'ahúu 'wavara.
22 'Ejume Piripu roe Enituru 'waravume pu no'o va'e Jesuho 'waravara.
23 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Emaa Puni Harihi jihuni pinana 'urihuni vea niroana.
24 Na nimaa nimai ja 'waravu. 'Witia 'ina mwe'i vaji pa'o'eje na'avajaho manavu kaivo mwe'i vaji 'onavajaho 'ina mapoka rehuna.

25 Ea irara huni hiiji oja ma'amajaho hu ranave pa'arehuna kaivo ea irara huni hia ka'ene mwe'i hinuji se'amajaho hu 'ajoha va'e majama hihuna.
26 Ea irara Nuni kaukara ve'amajaho maka'eje Na 'ararihi'amana. 'E'irakúne kwaa ka'ene Nara hi'ujino hu 'u'o hi'amana. Ea irara Nuni kaukara ve'amajaho Amora huni iha 'unama 'urihuna.

Jesura Kwahuniji Rona 'Waramajina

27 Iviamai Nuni oja tura'i 'ahiu. Na ichá 'wara'ejo? Amo vea iviamai roujaho ni'ajihe 'ajohia Na paare'uta kaivo ike vea ka'ene rou kehuni maijihuna'e Na routa.
28 Amo veje Oni iha huni pinana 'urinama. Ijihuna'e ira kahi akúpa 'ahi rena roa ijá 'wama Na Nuni iha huni pinana veju'e 'urinuna'omo Na kú'o veje 'urihuna 'wamana.
29 Ea mapoka ka'ene ijá namijajipo hejajaho akúpi 'onuja renana. 'Ejume ea 'ahopo 'wavajaho Godoni 'ona oji'ini Hu 'waramu 'wavara.
30 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ijí ira kajaho Nunijihuna'e pa'waramu kaivo jonijihuna'e 'waramana.
31 Iviamaakaho vea ka'ene mwe'a kehuni 'otua vehuni vei nirenu. Iviamai mwe'a kehuni natohwijaho pi'onahuna vei renu.
32 Vea ka'ene ea Na apenie ichutoi ahasirimi'avajino Na ea mapoka aherame Nuni rohuna 'iamana.
33 Hu ijí 'warama jihuni maijaho 'unama ka'ene Hura kwahuniji rona 'waramana.
34 'Ejume ea mapoka kajipo eha vene ijá 'wava Nú hejajaho Godoni ira ijá 'warumane Keriso majama hihuna 'úmana kaivo A ichá'ina 'warumo? Emaa Puni Hariha apena ichutoi ahasirihuna 'úmo? 'Ú ike Emaa Puni Harihijaho irane? 'wavara.
35 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Hanaji'inijaho ja pu'úmo 'aha josu'a pahihuna. Iviamai hananukino 'urahe o'avara. 'E'irakúne nututijaho ja areri pana'irati'amana. Ijihuna'e ea irara nutuvi'ini 'urahonujaho hura 'unama ka'ene ichá vahunijaho puruva renu.
36 Hanaji'ina iki hinukúne nimaa ronareje ja Hanaji'ina kajihuni harihija reha. 'Ene Jesuho uneunechakija 'waramarena Hu va'e tanumana.

Emapo Panimai Rojajina

37 Hu niho'o aacha mapoka mapoka puni una'i najahana kaivo pu panimaa rojura.
38 Ijihuni maijaho poropeti Aisea nitama 'waramajara roe nimaa'e re'amarono ijá 'iama

Natohwe ea irahipo núra vu'a ka'ene 'waravajaho nimaa rojare? A ea irahija'e Natohwi jihuni harura najahane? 'iamana.

Noin

39 Pu niho'o panimaa rojajihuni maijaho Aisea kú'o ika'ina 'iama jihuna'e panimaa rojara.

40 Hu puni nia supamahana 'ee Hu puni oja vejume kisima'ura'e renana. Vejuro'i pu puni niiji kime 'ee puni ojijino vwihane nimaa roje Nara veje maranihuni jihuna'e avajuta 'iamana.

Noin

41 Aisea nitama ijí 'warama jihuni maijaho hu Huni pinanijaho nihena jihuna'e hu ijí rona 'waramana.

42 'Enakaivo ea mapoka ka'ene ea 'ajoha'ina mama'ina pu Hu nimaa rojara kaivo pu Parasi juhamareja pu panahama 'wavara. Pu panahama 'warava jihuni maijaho Sinakoku vaji roturihuni jihuna'e avajara.
43 Pu niho'o emaapo ta'arorahuniji oja vwihajujaho teamanamuna kaivo Godira pu ta'arora hunijaho pavwihajura.

Jesuni Irijara Eha Mihuna

44 'Ejume Jesu ajira ijá 'iama Ea irara Na nimaa roniujaho hu Nanaru pana kaivo Godi ka'ene Na ranamiume rouji 'u'o nimaa ronu.
45 Ea irara Na kimujaho hu Godi ka'ene Na ranamiume rouji kamu.
46 Na mwe'a kehuni hanaji'ina rena routa. 'Ena'omo ea irara Na nimaa ronujaho hu nutuvi'ina pahinuna.
47 Ea irara Nara 'waravujaho he'ika'i panimaa ro'amajaho Na iviamaa hu 'otua pavetihuna. Ijihuni maijaho Na mwe'akino 'otua ve'i rohuna pana kaivo mwe'ake ni'aja'i routa.
48 Ea irara Nara 'waravuji pata'arorihe 'ee Nuni Ira pahenihujaho ijara hu namahe 'otua vetihuna. Ike raka ka'ene Nara 'waravukipo vea túna'i 'otua vetihuna.
49 Na Nuni vwihaijaho ja pa'waravu kaivo Nara raka ka'ene 'waravukaho Amo ka'ene ranamiume Na roujara raka ka'ene 'wara'urono 'warimaji 'waravu.
50 Na niheju. Hura raka ka'ene 'waramajara veje majama hihuna. Nara raka ka'ene 'waravujaho Amora Na 'warima ja'ina'e 'waravu 'iamana.

13

Jesura Huni Tisaiporua Mumora Somahajina

1 Pasova vea mai'o paape'eme Jesu henajaho Huni vea ka'ene kú'o Omahoni va'ika'i mwe'ake arehunijaho niroe apenana. 'Ena'omo Hu Huni ea Humaa ka'ene mwe'i hijuji oja miha apene va'u va'o va'e 'urí 'e'unana.
2 Pu hine 'iruma i'eme 'avena siseijara Jutasi Isikariatiho Saimani oni harihi jihuni oja vaji Hu nahama 'warahuni vwiha niranamana.
3 Amoho uneunecha mapoka Huni ija 'ahi irechame 'ee Hu Godi oni rena roana'omo Hu kú'o 'unama Godi oni vahunijaho nihena kamana.
4 'Iruma i parane 'urine Huni ateha jahe'ika'i taverui 'ahi iramana.
5 'Enarena Hu toa tevua vaji usearena Huni tisaiporu puni mumora somahi'i taverua ka'ene Hura 'ahi iramajino sirua 'umahana.
6 'Enarena Hu Saimani Pita oni roume Pitara ijá 'wama 'Ú Natohwe A nuni mumora somi'ena? 'wamana.
7 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama Nara veju kehuni maijaho a iviamaa pahenu. 'Ena'omo a túna'i hena kahuna 'wamana.
8 Pita ijá 'wama A niho'o nuni mumora pasomihuna 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene hu ijá 'wama Na oni mumora pasoma'ujaho a Nuni pwina pana 'wamana.
9 'Ejume Saimani Pitara ijá 'wama Natohwe nuni mumoraru pana kaivo nuni ija 'u'o somihe 'ee húmata somi'amana 'wamana.
10 'Ejume Jesu hu ijá 'wama Ea ka'ene toa nirúhi'inijija kú'o toa parúhura kaivo mumoraru sovura. 'Enakaivo ja chiha pa'ana kaivo ja ea maho'o ija'ina pana.
11 Ea ka'ene Hu nahamahunijaho Hu nihenana. Ijihuna'e Hu ijá 'iama Joni vaja kaji ea kwinu'wi chiha rukina 'iamana.

12 Hu puni mumora somahume pa'arejume Hu Huni ateha apúsame va'e
'aiju 'ahi kú'o asuma hiji'i Hu ijá 'iama 'Ú Nara raka ka'ene vetiujaho ja
nihena kavo?
13 Jara Na natohwa 'wime 'ee Najuhi'ina 'wivujaho ja nimaa 'waravu Na
ija'ina.
14 Na joni Najahi'ine 'ee Natohwa. 'Ena'omo Na ja mumora somahuta.
'Enakúne ja 'u'o napuhu jopuni mumora soma'avara.
15 Jara ija'ina ve'avarono Na ja najaha avajuta. 'Enakúne ja 'u'o Nara
vejuja'ina ve'avara.
16 Na nimaa nimai ja 'waravujaho pwea huni Natohwiji'i areri pana.
'Ena'omo ea ka'ene ranavu'e roujaho ea ka'ene hua'e ranavume roajaho
paasimuna.
17 Ja uneka kehi hena kime ve'avajaho ja teamanahuna.
18 Na ja eaka mapokakaho parona 'waravu kaivo Nara iji pijihujaho Na
nihena kivu. 'Enakaivo Godoni ira vaji ika'ina ka'ene 'waramajara roe
nimaa renu.
Ea ka'ene puretia Nuna'e inujara huni ateja tajahene Na ninamiana.
19 Ike Na iviamaa 'waravukaho mai'o pareji'ina. 'Enakúne ijara reja
ka'avajaho Na Hurana ronareje nimaa ro'avara.
20 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara ea ka'ene Nara irechamiuji
'eka'amajaho hu areri Na apenihu 'ee ea irara Naa'e apeni'amajaho hu
Godi ka'ene Na ranamiume rouji apenu 'iamana.

Jesura Hua Nahamahuniji Rona 'Waramajina (Matiu 26:20-25; Maka 14:17-21; Ruku 22:21-23)

21 Jesu ijí 'waramajino Hu oja tura'i 'ahaume Hu ijá 'iama Na nimaa nimai
ja 'waravu. Ja ei pini Na nahamihuna 'iamana.
22 'Ejume Huni tisaiporua aneja vene kakaravi'i ijá 'wava Hu irá rone
'warumo? 'wavara.
23 Huni tisaiporua kwinu Jesura oja mahi'ina'omo hu Huni haha 'ahi
mena hinana.
24 'E'eme Saimani Pita ea kaji iji 'warame ijá 'wama Hu ea irá rona
'warumukúne a maapoma hena 'wamana.
25 'Ejumakame ea ka'ene Jesuni 'ahi mina hina kajara irana va'e Jesu
apoma ijá 'wama Natohwe ijaho ea irarane? 'wamana.
26 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Nara puretia tuamareje
apúsame mahunijina. Hu puretia kajaho tuame apúsame apene Jutasi
Isikariati Saimani oni hariha mahana.
27 Hu puretia ape i'eme Setani hu ajimana. 'Ejume ijihuna'e Jesura ijá
'wama A raka ve'i 'aha'amajaho mamako vena 'wamana.
28 Ea ka'ene 'iruma ijuri 'aijua rori asuma hijajija Hu rakijihuna'e hu
'waramajaho pu puruva retiana.
29 Pu ea 'ahopo vwihajajaho Jutasira moni panika 'ajohu jihuna'e pura
ahaja i'i vejajihuna'e 'iruma 'ime'amarono 'waramu rojara. 'Ee ea ka'ene
uneunecha pa'ajihi vajihuna'e 'ime'amarono 'waramu rojara.
30 'E'eme hu puretia kajaho ape inarena na'imaa na'eme ni'aha kwinu
samai va 'e'unana.

Varapa Maiu'inijina

31 Hu ma'ahi va 'e'u'eme Jesu ijá 'iama Iviamai Emaa Puni Harihijihuni
pinana 'uri'eje Godoni pinana Huni vaji 'urinu.

32 Godoni pinana Huni vaji 'uri'amajaho Godira Jesuni pinana 'u'o veje Huni vaji 'urihuna. 'Eje ni'aha kwino Jesura Godi oni pinana 'unama 'urihuna.
33 Sesahu Nune Na ja pu'úmo ma'uako hinareje va'e ja Na pakima sarihuna. Nara Jua 'waravu ja'ina Na ja 'u'o 'waravu. Nara va'ukaho ja pavuhuna.
34 Na tamana maiu'ina 'u'o ja mihu. Oja ma'ara'avara! Nara ja oja mihuja'ina'e ja 'u'o oja ma'ara'avara.
35 'Ejakamareje ea mapoka hena ki'avajaho ja Nuni tisaiporua 'wahuna. Ja ojono oja ma'arava jihuna'e ea mapoka hene ki'avajaho ja Nuni tisaiporua 'wahuna 'iamana.

Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:31-35; Maka 14:27-31; Ruku 22:31-34)
36 Saimani Pitara Hu ijá 'wama Natohwe A ichihi va'o? 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Na va'u kajaho a iviamaa pavuhuna kaivo túna'i a ijí vuhuna 'wamana.
37 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe rakijihuna'e na iviamaa Ona pavuhune? Na niho'o Onijihuna'e kwahuna 'wamana.
38 'Ejume Jesu ijá 'wama 'Ú a nimaa Nunijihuna'e kwa'ena? Na nimaa nimaa a 'waravu a 'aha no'opisu Na pakimuna 'i'eje ijí túna'i 'u'ora 'umehuna 'wamana.

14

Jesuho Amo Oni Vahuni 'Unamijina
1 Joni oja paveje tura'avara kaivo ja Godi nimaa rone Na 'u'o nimaa ro'avara.
2 Nuni Omijihuni ara ruha mapoka navu. Ija'ina pana'ipisa Na ija'ina pa'waravu'u. Na va'e joni ruha amairi'i va'u.
3 Na va'e joni ruha amairiareje Na vukúo roe onuno ja aherama vahuna. 'Eje Nara hi'ujano ja 'u'o hihuna.
4 'Unama ka'ene Nara va'uji vuhuni 'unamijaho ja niheju 'iamana.
5 'Ejume Tomasi ijá 'wama Natohwe Ara kwaa ka'ene va'u kajaho nú paheju. 'Ena'omo nú ichá'ina 'unama kajaho he'eja? 'wamana.
6 'Ejume Jesura ijá 'wama Na 'uname 'ee nimaa nimaa 'ee majama hihunijina. 'Ena'omo ei pini 'unama ani'ina venareje Amo uni rohuna areri pana kaivo nikwisu Nuni vajaruna.
7 Ja Na hena ki'ipisa ja Amo 'u'o hena kava'a. Ja iviamaa Hu nikame 'ee heju 'iamana.
8 'Ejume Piripura ijá 'wama Natohwe Amo najuha. 'Eje ijara nú areri renuama 'wamana.
9 Jesu hu ijá 'wama Piripu Na ja pu'úmo jora hijuta kaivo rakijihuna'e ja mai'o Na pahejo? Ea ka'ene Na kivujija Amo nikavu kaivo rakijihuna'e a Amo najuha 'wimo?
10 Amoho Nuni vaji hiju'e Na Amoni vaji hijujaho ja panimaa roju'u raka? Vu'a ka'ene Nara ja 'waravujaho Nuni vwihajaho pana kaivo Amo ka'ene Nuni vaji hinujara Huni kaukara vene avanu.
11 Na Amo oni vaji hiju'e Amora Nuni vaji hinujaho nimaa ro'avara. 'Enakaivo ja ike panimaa ro'avajaho kaukara ka'ene Nara vejujija nimaa ve'avara.
12 Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Na nimaa roni'amajaho kaukara raka ka'ene Na vejuja'ina hu 'u'o vehuna. 'Ene kaukara ka'ene Nara

vejukija asitahareje mama'ina vehuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'ujihuna'e 'waravu.
13 'Ena'omo ja raka Nuni ihi 'urahe jariri'avajaho Na vehuna. Ijihuna'e Amo uni pinana Hariahoni vaji 'urihuna.
14 Ja uné raka Nuni ihi 'urahi'i jariri'avajaho Na vehuna.

Godoni 'Aveniji Nahama 'Waramajina

15 Ja oja Na mi'avajaho ja Nuni tamana veji'i hihuna.
16 'Eje Na Amo jarivakame Hura joni Ni'ajihi'ina pina mihe Hu ja pu'úmo majama hihuna.
17 Godoni 'Avena ka'ene nimaa nimaijaho mwe'akaho Hu niho'o paapehuna. Ijihuni maijaho mwe'akaho Godi pahene pakavu jihuna'e paapehuna. 'Enakaivo Hu ja pu'úmo joni oja vaji hinujihuna'e ja Hu niheju.
18 Na ja 'oja epuna'i pairechamihuna vo Na joni rohuna.
19 'Enakaivo Na iki ma'uako hihuna kaivo ea ka'ene mwe'aki hijujija pakimamaa pakihuna kaivo ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na majama hijuja'ina'e ja 'u'o ija'ina majama hihuna.
20 Vea kajino ja hehuna. Na Amo oni vaji hiju'e ja Nuni vaji hiju'e Na joni vaji hiju.
21 Ea ka'ene Nuni tamana hena venujaho hu Na oja miha avanana. Ea ka'ene Na oja mihujaho Amora hu oja mahe Na 'u'o hu oja mahuna. Na ichá'inijaho hu nahuna 'wamana.
22 'Ena'omo Jutasi Isikariati pana kaivo Jutasi pinijara ijá 'wama Natohwe rakijihuna'e A ichá'inijaho nú naju'i kaivo eaka mapoka ka'ene mwe'aki hijujaho panajaho? 'wamana.
23 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Ea irara Na oja mi'amajara Nuni ira hena vehuna. 'Eje Amora hu oja mahuna. 'Eje Nú huni roe pu pu'úmo hihuna.
24 Ea ka'ene Na oja pami'amajaho hu Nuni ira pahena pavehuna. Ijí ira ka'ene ja hejakaho Nuni ira pana kaivo Amo ka'ene Na ranamiume roujihuni ira.
25 Na ikijahija ja pu'úmo iviamaa hiji'i 'waravu.
26 'Enakaivo joni Ni'ajihi'inaka Godoni 'Avenijaho Amora ranave Nuni iha 'ahi ro'amajara uneunecha mapoka najahune 'ee Hura Nara 'waravujaho veje ja vwihahuna.
27 Na matauvi'inijaho jonuna'i ranavu. Nuni matauvi'inijaho Na ja mihu kaivo mwe'akara ja vajihu ja'ina pana. 'Eje ja paveje joni oja tura'i 'ahi'avara 'ee paju'avara.
28 Ja nihe'eju'e Na ijá 'ivo Na va'ura'omo Na kú'o joni rohuna. Ja Na oja mi'ipisa ja teamanava'a. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'u. Amoho natohwa kaivo Na Hu paasivuta.
29 Ijaho mai'o re'iro venu kaivo Na ni'waravuta. Ijihuni maijaho ijara re'amajaho ja kama nimaa rohuna.
30 Na 'aha josu'a ja pu'úmo vu'a pa'wahuna. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni natohwa rou. 'Enakaivo huni harura pina Nuni vaja pa'ana.
31 'Enakaivo Amora 'warima ja'ina Na vejura. Ijihuni hahi mwe'akara henujaho Na Amo oja mahu. 'Enakúne 'urija va'ajiva 'iamana.

15

Jesuho Aja Nimaijina

1 Na aja nimaa nimaa 'ee Nuni Omijaho juara anesura.

2 Nuni anuama ka'ene 'ina parejajaho Hu 'eke ato'arumuna. Nuni anuama ka'ene 'ina rehunijija Hu hami 'uhue amairie 'ajohukame 'ina huri niho'o mapoka mapoka rehuna.
3 Nara vu'a ka'ene 'waravujara vejume joni mwina nipa'arejara.
4 Ja Nuni vaji hije Na joni vaji hijuma. Areri anuama ka'ene aja 'aha kaji naminuji taurina'ipisa 'ina pareja'a kaivo ijí aja 'aha kaji namina na'amaji'a rehuna. 'Ena'omo ja Nuni vaji hi'avajina vo ja 'ina parehuna.
5 Na aja kaivo ja anuama. Ea ka'ene Nuni vaji hije 'ee Na huni vaji hi'ujaho hu 'ina mapoka rehuna. Na pa'a ja unenu pina areri pavehuna.
6 Ea irara Nuni vaji pahinujaho hu areri anuama ato'aruve sarasahukame nianae 'eke veni jau'e rejuja'ina.
7 Ja Nuni vaji hije Nuni ira joni vaji na'amajaho ja raka ura renauji jariri'avajaho Hu jona venahuna.
8 'Ejakamareje ja 'ina mapoka re'avajaho ijara Amo oni pinana 'urihuna. 'E'avajihuna'e ijara naja'amajaho ja Nuni tisaiporu.
9 Areri Amora Na oja mihaja'ina'e Na ja 'u'o oja mihutakúne Nuni oja mihuri vajijino hi'avara.
10 Ja Nuni tamana veji'i hi'avajaho ja Nuni oja mihuri vajijino hihuna. Areri Nara Amo oni tamana hene venare'e Huni oja mihuri vajijino hijuja'ina'e hi'avara.
11 Ike uneunechakija Na ja ni'waravu jihuna'e Nuni temarijaho joni vaji nahuna. 'Eje joni temari niho'o rarena parahuna.
12 Ikaho Nuni tamanijina Nara ja oja mihuja'ina'e ja ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara.
13 Ja napuhu jona nimaa nimaa oja miha para'avajaho ja puni hahijihuna'e kwamasa'avara.
14 Ja raka ka'ene Na 'waravuji ve'avajaho ja napuhu Nuna.
15 Na ja kú'o pwea pa'iahuna. Ijihuni maijaho pwea huni Natohwi venujaho pakamu jihuna'e pahehuna. 'Enaka'i Na ja napuhu Nune 'iahuna. Ijihuni maijaho raka ka'ene Amo una'i hejujaho Na ja ni'waravuta.
16 Ja Na iji papijihara kaivo Nara ja iji pijihuta. 'Ene Na ja irechamiu. 'Enakúne ja va'e 'ina mapoka re'avara. 'Ejakame joni 'ina kajija majama hihuna'e re'avara. 'E'ira'omo ja Nuni ihi 'urahe raka Amo jari'avajaho Hu ja vajihuna.
17 Ikija Na ja 'waravukúne ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara.

Mwe'a Ikara Ichá'ina'e Tisaiporua Puna'i Vehunijina

18 Mwe'akaki eaka hijujipo ja sena'avajaho ja niheju ja'ina'e pu Na nimaraku'a seniva jihuna'e avaju.
19 Ja mwe'a kehuna re'ipisa ja hunijihuna'e hu ja oja miha'a. Ja mwe'a kehuni vajakino Nara ja iji pijihe 'ekauta. Ijihuna'e mwe'akaho ja senavu.
20 Nara vu'a ka'ene 'waravujaho vwiha'avara. Pwea huni Natohwiji'i areria pana. Pu Na sisei 'ahia ja'ina'e ja 'u'o sisei 'ahihuna. 'Enakaivo pu Nuni ira hena vejajija joni ira hena vehuna.
21 'Enakaivo Nuni ihijihuna'e pu ija'ina 'ahihuna. Ijihuni maijaho pu Godi ka'ene Na ranamiume roujaho paheju jihuna'e avahuna.
22 Na paroareje pu pa'wara'ipisa pu sisea paveja'a. 'Enakaivo iviamai pu puni sisea areri pavahahuna.
23 Ea ka'ene Na semujaho hu Nuni Omiji 'u'o semuna.
24 Na puni una'i ike ea areri pavehuni ja'ina ka'ene vejujaho Na ija'ina pave'ipisa pu sisea paveja'a. 'Enakaivo pu ki'eme Na ijí vejujihuna'e pu Na sename 'ee Nuni Omiji 'u'o senavu.

25 Pu ikaˈina kaˈene vejajihuni maijaho Godi oni ira vaji ˈwaramajara roe nimaa reˈamarono aranana. Ijaho ikaˈinaˈe ˈwaramana Pu Na vuˈa paˈa senamana.
26 ˈEnakaivo joni Niˈajihiˈina kaˈene Nara Amo unaˈi rene ranave roˈamajaho Godoni ˈAvena kaˈene nimaijina. Hu Amo unaˈi rena rohuni jihunaˈe Hu Na rone ˈwarahuna.
27 ˈEje ja ˈuˈo Na rone ea ˈahoˈa najahuni jihuni maijaho ja nú puˈúmo kami aneji rene hina apene roajihunaˈe najahuna.

16

1 Na uneunechakija ja ˈwaravu jihunaˈe ja ani paruvaˈavara.
2 Pu ja Sinakoku vaja roturihuna. Vea nituma rounaˈomo rosaˈeje ea irara ja ˈaniˈamajara vwihaˈamajaho hu Godoni kaukaraˈe vene avanu roˈena.
3 Pu Amo pahena kame Na pahena pakivu jihunaˈe pu ja ijá ˈahihuna.
4 ˈEnakaivo Na uneunechake ja ˈwaravu jihunaˈe puni vei roˈamajaho pu ijá vehuna. ˈEjakamareje ja Nara ˈwaravukaho vwihahuna. Na anejijaho uneunechaka ja paˈwaravuta. Ijihuni maijaho Na ja puˈúmo hijujihunaˈe avajuta.

Godoni ˈAveni Jihuni Kaukaraijina

5 ˈEnakaivo Na iviamaa Godi kaˈene Na ranamiume roujihuni vaˈu. ˈEjuˈe ja ea pina A ichihi vaˈo? paˈwivu.
6 ˈEnakaivo Na uneunechakihi ja ˈwaravu jihunaˈe joni oja vaja temuki rarenu.
7 Na ja nimaa ˈwaravu. Ja maranihuni jihunaˈe vaˈu. Ijihuni maijaho Nara pavaˈujaho joni Niˈajihiˈina parohuna. ˈEnakaivo Na vaˈujaho Na Hu ranave joni rohuna.
8 Hura roˈamajaho Hura vejakame mweˈa kehuni ea pu sisei jihuni maa hehuna ˈee arira maijaho hehune ˈee ˈotua vehuni ˈunamijaho hehuna.
9 Sisea puniji najahuni jihuni maijaho pu Na panimaa rojura.
10 Arimaiji najahuni jihuni maijaho Na Amo oni vaˈuraˈomo ja Na kúˈo pakihuna.
11 ˈOtua vehuniji najahuni jihuni maijaho mweˈa kehuni natohwijaho niˈotua vetiara.
12 Na uneunecha mapoka ˈwarahuna ura reniu kaivo ja iviamaa areria paˈekahuni jihunaˈe paˈwaravu.
13 Godoni ˈAvena kaˈene nimaa nimai ijara roˈamajaho Hura nimaa nimai jihunijaho mahoˈo najahuna. ˈEe Hu Huni vwiha ijaho paˈwarahuna kaivo raka kaˈene Hu henujiru ˈwarame ˈee raka kaˈene maiˈo rehuniji najahuna.
14 Hu Nara raka kaˈene naˈuji ˈeke ja ˈwaraˈama jihunaˈe Nuni pinana ˈurihuna.
15 Uneunecha mahoˈo kaˈene Amo Onijaho Nuna. Ijihuni hahi raka kaˈene Nunijija Hu ˈeke ja najahuna.

Temuka ˈEe Temarijina

16 ˈAha josu pareˈeje ja Na pakihuna. ˈEnareje kúˈo ˈaha josuˈa pareˈeje ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni vaˈujihunaˈe ˈiamana.
17 ˈEjume Huni tisaiporu ˈahopo ˈahoˈa ijá ˈiava Hu ˈwarumu kajihuni maijaho irake? Na ˈaha josuˈa pareˈeje ja Na pakihuna. ˈEnareje ˈaha josuˈa pareˈeje kúˈo ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni vaˈujihunaˈe ˈwaravu ˈúmujaho rakijihunaˈe ˈwarumo? ˈwavara.

18 'Ejume pu ijá 'wava 'Ú ikaho iraka'e rone 'warumo? Ikaho iraka'e rone 'aha josuna 'úmo? Hura raka ka'ene rona 'warumujaho nú puruva renu 'wavara.
19 Jesu kimajaho pu Hu apohuna kimarena Hu pu ijá 'iama Na ijá 'iavuta Na 'aha josu'a pa'are'eje ja Na pakihuna. 'Enareje 'aha josu'a pa'are'eje ja kú'o Na kihuna 'iavuta. 'Ena'omo ijí ja hina aposaravu raka?
20 Na ja nimaa nimaa 'waravu. Ja niramarume hine 'úchia 'ehuna. 'E'eje mwe'akaho hu mari'uhuna. 'E'eje ja niho'o temukama paranihuna. 'Enakaivo joni temuka kajaho ta'arohe temara'e rehuna.
21 Napari vea ka'ene hariha nahe'i venujaho hu niho'o haha hiamuna. Ijihuni maijaho hu vea ka'ene haha hihunijara roukame avanuna. Hu hariha naheju'e pa'arenujaho hura haha ka'ene hiamajaho pavwihanuna kaivo hariha ka'ene hura nahejume ikino mwe'i roajihuna'e temaranuna.
22 Ijihuni hahi ja iviamaa ija'ina temukamu. 'Enakaivo Na ja kú'o kive joni oja sonahihuna. 'Eje ea pina joni vaji temara ijaho paapena ruvahuna.
23 Ijí vea kajaho ja Na unenu'u pina paaporihuna. Na nimaa nimai ja 'waravu. Ja unenu'u 'aho'a'e Nuni ihi 'urahi'i Amo jari'avajaho Hu vajihuna.
24 Ja marako'a unenu'u pina Nuni iha pa'urahi'i jaririvara. 'Ena'omo ja jaririvakame Na vajihuna. 'Eje joni vaja temari niho'o rarena parahuna.

Mwe'a Ikehuni 'Unamiji Asihuniji'i Nahama 'Waramana

25 Na uneunecha ikijahija ja hai 'waravu kaivo vea mai'o rouna'omo rosa'eje Na kú'o ja haa pa'warahuna kaivo Na Amo oni vu'a samaumai ja 'warahuna.
26 Ijí vea kajara ro'amajaho ja Nuni ihi 'ahi jarihuna. 'Enakaivo Na ja ika'ina pa'iavu Nara Amo jonijihuna'e 'warahuna pa'iavu.
27 Amora ja oja mihu. Ijihuni maijaho ja Na oja mihe 'ee nimaa rojujaho Na Amo oni rena routa.
28 Na kahi Amo oni rena roe iki mwe'i routa. 'Ena'omo Na iviamai ike mwe'akaho areme kú'o kahi Amo oni va'u 'iamana.
29 'Ejume Huni tisaiporu ijá 'wava Hena! A iviamaa haa pa'waru'ika'i samaumai 'warumu.
30 Nú iviamaa heju. A uneunecha maho'o nihe parana jihuna'e ei pini unenu'u pina Aa'e aporahuna areria pa'ana. Nú ike henare'e A Godoni rena roaji nimaa roju 'wavara.
31 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama 'Ú ja iviamaa nimaa rojo?
32 Heha! Vea muka ka'ene roujaho iviamaa niro 'e'unana. Ijihuna'e ja ea mapoka ni'aha kwinu juhahe ani ani joni ara aneji va ranahuna kaivo ja Nanasu piranamihuna kaivo Na Nanasu pahihuna. Ijihuni maijaho Amora nú hu'úmuna.
33 Na uneunecha mapoka ikija ja ni'waravu jihuna'e ja Nuni vaji matauvi'ina apehuna. Ja iki mwe'i hijujaho ja sisei hiju kaivo ata kairasa'avara. Ijihuni maijaho mwe'akaho Nara ni asivuta 'iamana.

17

Jesura Hua Nimai Vetihuniji Puni Siporua 'Onajina

1 Jesu uneunechake 'waravume paarejume Hu nia ahasirime akúpi 'ahi niri'i ijá 'wama Amo vea niroukúne A veje Harihu puni pinana 'urinama. Harihuni veju'e Oni pinana 'urinukúne.
2 A Hu harura ea mapoka asitahuna mahana. 'Enajihuna'e A ea ka'ene Hu vajahajija Hu pu majama hihuna mihuna.

3 Ikaho majama hihunijina. Pu A Godi ka'ene nikwinu'wi nimaa nimaiji hena kame 'ee Jesu Keriso ka'ene Ara ranavume roaji hena kahuna.
4 Na iki mwe'i kaukara ka'ene A mihajaho nive paraju jihuna'e Oni pinana natohwa 'urinu.
5 'Enakúne Amo veje Nuni pinana natohwa 'urinama. Nú no'o nitama mwe'akaho pa'ajiri vejume Nuni pinana 'urina ja'ina'e 'urinama.
6 Ea ka'ene Ara Na mwe'i vajihajija Na A rone pu najahuta. Pu Oni ea kaivo A Na vajihajija pu Oni ira hena veju.
7 Pu iviamaa niheju. Uneunecha ka'ene A vajihajaho Oni rene roara.
8 Ara Oni ira ka'ene Na vajihajija Na pu 'waravu'e pu hena vejara. 'Ene pu ijí hejujaho nimaa nimaa Na Oni rena routa. 'Ee Ara Na ranamiume roujaho pu nimaa nimaa roju.
9 Na puni siporua 'oju kaivo Na mwe'a kehuna pa'oju. Ea ka'ene A Na vajiha jihipuna'e 'oju. Ijihuni maijaho pu Oni eijihuna'e Na puni siporua 'oju.
10 Nunijijahija maho'o One 'ee Onijijahija maho'o Nuna. Ijihuna'e pura veju'e Nuni pinana 'urinu.
11 Na iviamaa mwe'akaho kú'o pahihuna. 'Enakaivo pu pupuso iki mwe'i hi'eju'e Na Oni vu'u. Amo arimai ea ka'ene Ara vajihajija Oni iha 'ahi hami 'ajoha'amana. 'Ejakame Nú nikwinu'ini ja'ina'e pu 'u'o nikwinu'wi reja.
12 Na pu pu'úmo hijuti veijino Na Oni iha 'ahi pu 'ajohauta. Ea ka'ene Ara vajihajija Na pu hami 'ajohauta. 'Ejume ea pina niho'o paranamia va'ana kaivo ea kwinu'wi sisemaa ijara va'ume pa'arenana 'Ejume Godoni irijarahara 'waramajaho ro nimaa'e renana.
13 'Enakaivo Na iviamaa Oni vu'u. Vu'a ikejahija Na iki mwe'i 'waravu jihuna'e puni vajijaho Nú temarijara rarena parahuna.
14 Na Oni ira pu ni'waravuta. Ijihuni hahi mwe'akaho pu senamu. Ijihuni maijaho pu mwe'a kehuna pana. 'Ene Na 'u'o areri mwe'a kehuna pana.
15 A mwe'akino pu 'eka ani vahuna pa'waravu kaivo 'avena sisei ruara'enakúne 'ajoha'amana.
16 Areria Na mwe'a kehuna pana. Ija'ina pu 'u'o mwe'a kehuna pana.
17 Oni ira nimaakúne A Oni ira apena vena'e pu ea arira re'avara.
18 Ara Na ranamiume Na iki mwe'i rouja'ina'e Na pu 'u'o mwe'a ikino irechamiu.
19 Puni hahijihuna'e Na Nuni haha pu mihuta. Ijihuni maijaho Oni ira ka'ene nimaijino veje pu ea arira re'avara.
20 Na punaru siporua pa'oju kaivo pura raka ka'ene 'warave ea 'ahopo hene Na nimaa ronihunijihipuna 'u'o 'oju.
21 'Enajihuna'e Na siporua 'ojukúne pu maho'o nikwinu re'avara. Amo pu nikwinu nú pu'úmo re'avara. Areri Ara Nuni vaji hiju'e Nara Oni vaji hijuja'ina'e pu 'u'o Núni vaji hihuna. 'Ejakame mwe'akaho Ara Na ranamiume rouji nimaa ro'avara.
22 Ara pinana ka'ene mihajaho Na pu nimihuta. 'Enajihuna'e pu nikwinu rehuna. Areri nú nikwinu'ina rejaja'ina'e rehuna.
23 Na puni vaji hiju'e A Nuni vaji hinu. 'Ejukame pu niho'o nikwinu rena para'avara. 'Ejakame mwe'akaho Ara Na ranamie 'ee oja ka'ene Na mihaja'ina'e A pu 'u'o oja mihujaho pu hena ka'avara.
24 Amo A pu Na vajihajaho Nara hi'ujino pu 'u'o hihuna ura re-niu. 'Ejakame pu Nuni pinana ka'ene Ara mihajaho ka'avara. Nitama mwe'akaho mai'o pavejajiri A oja mihana.

25 O Amo A arimaa mweˈakaho A pahena pakamu kaivo Na A nihene
kavura. Ara Na ranamiume roujaho ea ikipo niheju.
26 Na A icháˈinijaho pu najahuta. Na majama A rone najaha apena vahuni
jihunaˈe Ara Na oja kaˈene mihajaho puni vaja nave Na puni vaji hiuta
ˈwamana.

18

Jesu Kamovajina
(Matiu 26:47-56; Maka 14:43-50; Ruku 22:47-53)

1 Jesu ikaho ˈwaravume paˈarejume Hu ˈurine vaˈe Kitironi isoha ona
karaˈi juasiˈaˈomo Huni tisaiporue puˈúmo ijí vaˈara.
Noin
2 Jutasi kaˈene Hua nahamahunijaho hu ruha kajaho nihena kamuna.
Ijihuni maijaho Jesu naˈia mapoka Huni tisaiporu puˈúmo ijí vaˈura.
3 Pirisiti mamaˈina ˈee Parasi ijipo Jutasi Romu puni sorutia ˈee hirisima
vajahume aherame naheha ˈee tosia ˈee juha hajaa vene roara.
4 ˈEjumakame Jesu uneunecha mahoˈo kaˈene Hu reˈiro vejajaho ni-
henana. ˈEnarena Hu ro ˈeˈune vaˈe pu ijá ˈiama Ja irá savo? ˈiamana.
5 ˈEjume pu eha vene Hu ijá ˈwava Jesu kaˈene Nasareti ora nú savu
ˈwavara. ˈEjume Hu ijá ˈiama Ijaho Nana ˈiamana. ˈEjume Jutasi kaˈene
Hu nahama ˈwaramajaho pu puˈúmo naminana.
6 ˈEjume Jesu ijá ˈiama Ijaho Nana ˈiavume pu henarame hiruˈoˈusaha
kahakaro vaˈikaˈi mweˈi arihara.
7 Jesu Hu kúˈo aporama ijá ˈiama Ja irá sama ojo? ˈiamana. ˈEjume pu ijá
ˈwava Jesu kaˈene Nasareti orijina ˈwavara.
8 Jesu eha vene ijá ˈiama Na Huna ˈiamana. ˈEnajihunaˈe ja Na
sariˈavajaho eakija irechamie vaˈa ˈiamana.
9 Godoni iri nitama marako ˈwaramajaho iviamaa roe nimaa renu
ˈwaˈikaˈi ijá ˈwama Ara ea kaˈene Na vajihajijahija pina ani ani pavaˈara
ˈwamana.
10 Saimani Pita soˈwa rukinaˈomo Marakasiho pirisiti natohwijihuni
pweaˈomo soˈwi ˈanaume manaˈinijaˈi ataa ˈuhuˈusunahana.
11 ˈEjume Jesura Pita ijá ˈwama Oni soˈwa suta vaji ranama. ˈÚ Na kapusia
kaˈene Amora mihajaho paiˈejo? ˈwamana.

Jesu Aheme Anasi Kaˈene Pirisiti Jihuni ˈUnaˈi Roajina

12 Romu puni sorutia ˈee puni mamaˈina ˈee Jua puni hirisimapo Jesuho
ˈuname ija kamovara.
13 Marakoˈa pu Hu apena vaˈe Anasi oni vaˈara. Ijihuni maijaho Anasiho
Kaiapasi oni jurijihunaˈe. Juara kajihuni vajijaho Kaiapasira pirisiti niˈina
renana.
14 Kaiapasiho ea kaˈene Jua ea mapoka marakoˈa ika ˈwaramajina Ea
kwinu ea mapoka punijihunaˈe kwahuna. Ijaho nihoˈo mamaa vena
avahuna ˈiamana.

Pitara Jesu Hemahajina
(Matiu 26:69-70; Maka 14:66-68; Ruku 22:55-57)

15 Saimani Pita kaivo tisaiporu pinaˈi Jesu ˈararihae vaˈara. Tisaiporu
pina kajaho pirisiti natohwijaho hu nihena kaviˈinaˈomo hu Jesuˈi ahuma
vaˈe pirisiti natohwijihuni sei vaˈana.

16 'E'eme Pitaho vwicha jiami nami'eme tisaiporu pina kajaho pirisiti ni'inijaho hena kavi'ina 'omo hu Pita ahema ro'irono napara ka'ene vwicha 'ajohajaho 'wara'ika'i ahema vaji roana.
17 'Ejume napara ka'ene vwicha 'ajohajara Pitaho ijá 'wama 'Ú a ea karehuni tisaiporu pina raka? 'wamana. 'Ejume hu napara kajaho ijá 'wama Na pana 'wamana.
18 'E'eme pwea 'ee hirisima 'aho'a atuatavume vena jae iruhe hijara. 'E'eme Pita 'u'o ijí pu pu'úmo namine vena iruana.

Pirisitia Ni'inijara Jesu Apomajina
(Matiu 26:59-66; Maka 14:55-64; Ruku 22:66-71)

19 Pirisiti ni'inijara Jesuni pwehija rone Jesu apome 'ee Hura raka ka'ene najahuji rone apomana.
20 'Ejume Jesu hu eha vene ijá 'wama Na samaumai ea mapoka vu'a 'waravuta. Sinakoku 'ee Temiporu vaji Jua ahuma hi'eju'e Na najahura. Na niho'o vu'a pina nesa pa'waravuta.
21 'Enakaivo rakijihuna'e a Na aporimo? Ea ka'ene Na 'wara'eju'e hejujihija'e aporame hena. Na raka ka'ene 'waravujaho pu nihejura 'wamana.
22 Hu ijá 'wara'eme hirisima kwino Jesuni rori naminana'omo ijara Hu tahijahi'i ijá 'wama 'Ú 'unama ija'ina pirisiti ni'inijaho 'wara'eja? 'wamana.
23 'Ejume Jesu ijá 'wama Na vu'a sisea 'waravuta re'amajaho a ivi'a kú'o 'wariva hejuma. 'Enakaivo Na vu'a maa 'waravuta re'amajaho a ichá vene 'anio? 'wamana.
24 'Ejume Anasira Hu kamoma ranavume Kaiapasi pirisitia ni'ini jihuni va'ana.

Pitara Jesu Kú'o Hemahajina
(Matiu 26:71-75; Maka 14:69-72; Ruku 22:58-62)

25 Saimani Pitaho vena irua nami'eme pu ijá 'wava 'Ú a Huni tisaiporu pina raka? 'wavara. 'Ejume hu hema ijá 'wama Na niho'o pana 'iamana.
26 Pirisiti ni'ini jihuni pwea ka'ene Pitara 'anaume ataa 'uhu'usunaha jihuni ea pini ijá 'wama 'Ú a Hu hu'úmo juasi'i kavute? 'wamana.
27 'Ejume Pita kú'o he'eme ni'aha kwino 'u'ora 'umenana.

Jesu Apene Pairati Oni Una'i Roajina
(Matiu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Ruku 23:1-5)

28 Sú'u vea ka'ene uka 'umenajino pu Jesuho apene Kaiapasi oni sei va'e 'otua vejuri sei va'ara. Jua pu 'otua vejuri sea vaja pava'ara kaivo ma'ahi namijara. Ijihuni maijaho pu puni tamana ruarahareje Pasova'e paihuni jihuna'e 'otua vejuri sea pava aruvara.
29 'Ejume Pairatira va'e pu ijá 'iama Eakaho iraka'e ja namahareja apene roare? 'iamana.
30 Pu eha vene hu ijá 'wava Ea ikaho Hu sisea paveji'ina re'ipisa nú ija'ina paapena roa maha'a 'wavara.
31 'Ejume Pairati ijá 'iama Ja joni tamani jihuni 'unamijino Hu 'otua veti'avara 'iamana. 'Ejume Jua kajipo ijá 'wava Varapi jihuna'e nú ea pa'anie kwamasahuna 'wavara.
32 'Enajihuna'e Jesura ichá'ina'e kwahuna ka'ene nimarako 'waramajara roe nimaa'e renana.
33 'Ejume Pairati kú'o 'unama va'e 'otua vejuri ari va'e Jesu 'umena ijá 'wama 'Ú A Jua puni Kinie? 'wamana.

34 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama 'Ú a ikaho oni vwihai vwihana 'warimu 'uho ea 'ahopo Na rone 'waravara'e 'warimo? 'wamana.

35 Pairati eha vene ijá 'wama 'Ú na Jue? Oni ehija 'ee pirisitia mama'inijipo A apene roe na mihara. Ijaho A raka vejumakame pu A apena roe na mihare? 'wamana.

36 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama Nuni ara kwaa ikaho mwe'a pana. Nuni ara kwaa iki mwe'i re'ipisa Nuni pwehija pu areri ajira veja'a. 'Ejakamareje pu Juakija Na niho'o paapenia'a. 'Enakaivo Nuni ara kwaa ikaho panamu 'wamana.

37 'Ejume Pairati Hu ijá 'wama 'Ú A Kinie? 'wavume Jesu ijá 'wama A Na Kinia 'wimujaho Na ijí rehuna'e naheniara. 'Ee ijihuna'e Na iki mwe'i routa. Na iki roujihuni maijaho ea mapoka ka'ene iki mwe'i hijujihija'e raka ka'ene nimaa nimaiji 'wara'iro routa. Ea ka'ene nimaijihunijija Nuni ira hejura 'wamana.

Jesu 'Anaa Kwahuna Nimai Vejajina
(Matiu 27:15-31; Maka 15:6-20; Ruku 23:13-25)

38 'Ejume Pairati Hu ijá 'wama Nimaa nimaijaho irake? 'wa'ika'i hu 'uroti va'e Jua kú'o ijá 'iama Na Ea ikehuni vaja sisea pina pakavu.

39 'Enakaivo joni tamana ja Pasova vea reju'ukivi'i na ea ka'ene tipura hijujaho pina ranavu'e va'ura. 'Ena'omo na Eake Jua puni Kinia ranahuna ja ura renao? 'iamana.

40 'Ejume pu ira ajira ijá 'umeja Ea kajaho pana vo Parapasi ranama 'umejara. 'Enavo Parapasiho hu nesa apeji'inijina.

19

1 Pairatira Jesuho apene hijahana.

2 'E'eme sorutiapo 'wiji ehimapi Huni húmata 'ahi apúsamahara. 'Ene pu kini epuni ateha mavarasa'ina avi'ini apúsamahara.

3 'Enareja pu 'ijahe 'ajoma ijá 'wava Esi A Jua puni Kinia 'wavara. 'Eji'i puni iji varinu tahijahara.

4 Hu Pairati kú'o 'uroti roe pu ijá 'iama Heha! Na Hu ahema roujihuni maijaho na Huni vaja sisea pina pakama ahema rou 'iamana.

5 'E'ejume Jesuho 'wija 'ee ateha avi'ina ka'ene samahaji'i roe 'uroti samai 'e'unana. 'E'eme Pairati ijá 'iama Eake kaha! 'iamana.

6 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Jua puni hirisima pu Hu kavi'i ijá 'umeja Icha 'ahi 'anaa! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara. 'Enakaivo Pairatira ijá 'iama Na Huni sisea pina pakavukúne jara ojono apena va'e icha 'ahi 'ana'avara 'iamana.

7 'Ejume Juapo eha vene hu ijá 'wava Núni tamana ika'ina ijihuna'e núni tamanijara 'waramu ja'ina'e Hu kwahuna. Ijihuni maijaho Hu Godoni Hariha 'úmujihuna'e nú Hu 'anaa kwahuna 'wavara.

8 'Ejume Pairatiho ijí vu'a kaji henarena niho'o tea juma paranana.

9 'E'ika'i hu kú'o 'otua vejuri sei va'e arume Jesuho apoma ijá 'wama A ichi rena roane? 'wamana kaivo Jesuho huni eha pavenana.

10 Pairati ijá 'wama A irakijihuna'e na pa'warimo? Nuni harura na-muna'omo na areri A ranamae vahuna ho na A icha 'ahi 'anahunijaho A paheno? 'wamana.

11 'Ejume Jesu eha vene hu ijá 'wama A mai'o Nuni harura areri paasi-mana kaivo Godira a harura ma'amajiana vo a Nuni harura paasimana. Ea ka'ene Na apenie roe a mahajija pu sisea ni'ima'ura vejara 'wamana.

12 Pairati ijí henarena 'unama same Hu rana'iro venana. 'Enakaivo Juapo ijá 'umeja A eake ranave va'amajaho a Sisa oni napura parehuna. Ea irara ori'ini hu kinia 'iamujaho Sisa'i ninakarame avanu 'wavara.
13 Pairati he'eme pu ijí 'waravume henarena Jesuho apena roe ma'ahi 'otua vejuri ruhi rana'ika'i hu asuma hi'eme Jesu huni una'i naminana. Ijí ruha kajaho Hipuru puni iri Kapata 'wavura.
14 Vea ka'ene Pasova amairiaravari vea kaji veiri'i hu Jua ijá 'iama Joni Kinia kaha! 'iamana.
15 'Ejume pu ira ajira ijá 'umeja Hu apena va'a! Hu apena va'a! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara. 'Ejume Pairati ijá 'iama Ja ura na joni Kinia icha 'ahi 'ana'ejo? 'iamana. 'Ejume pirisitia mama'inijipo eha vene ijá 'umeja Nú kinia pana vo Sisarana 'umejara.
16 'Ejume hu Hu apene icha 'ahi 'ana'avarono mihana.

Jesu Korosi 'Anaajina
(Matiu 27:32-44; Maka 15:21-32; Ruku 23:26-43)

17 'Ejume pu Hu ahema va usevume Jesu ichaka Hu 'anahunijaho tapana va'e kwaa iha Korukata 'wavuji va'ana. Ijaho Hipuru puni iri Húmata Ata 'wavura.
18 Pu ijí Hu icha 'ahi 'anaara. 'Ene ea no'ohe'i pina ronu'i 'anae pina 'u'o ronu'i 'anaara kaivo Jesuho riri 'anaara.
19 'E'eme Pairati asura ira ika'ina vene korosia huri 'ananamana Jesu Nasareti Ora Jua Puni Kinia 'wame venana.
20 Asura ka'ene hura venajaho Hipuru Ratini 'ee Kuriki puni iri venana. 'Enavo kwaa ka'ene Jesu 'anaajaho ara natohwa rorina'omo Jua mapoka vai'i asura kajaho kama tahi'i va'ura.
21 'Enareja Jua puni pirisitia mama'inijipo Pairati ijá 'wava A Jua puni Kinia venujaho arema kaivo Hura Na Jua puni Kinia 'iamanakúne ijihuni toi ve'amana 'wavara.
22 'Ejume Pairati ijá 'iama Raka ka'ene nara vejujaho na nivejume pa'arenana 'iamana.
23 Sorutia mapoka Jesu icha 'ahi 'anaume pa'arejume sorutia Huni ateha jahene ahaame nia no'ona no'o irechavara. Areri sorutia kwinu kwino ea no'ona no'o ijá 'ekahuna'e irechame 'ee Huni ateha mamaa ka'ene huri apúsamonujaho pasuhara kaivo iji kahi rene hwena va'e kami usevara.
24 Ijí pu ijá 'wava Roe nú Huni atehakaho paisova kaivo roe pipi vene kava. Ea irara mai ape'amajaho hura ape'enakúne 'wavara. Ijí veja kajaho Godoni Ira nitama ijá 'waramajaho nimaa renana.
Pu Nuni ateha 'eke ahaame vajúsarahuna. 'Ene Nuni ateha apene pipi vehuna 'úmana.
25 'Ejume sorutiapo uneunechakija vejara. 'Enakaivo Jesu icha ka'ene 'anaari anejijino ea ka'ene namijajaho Huni oha 'ee Huni ohijihuni 'u'ua 'ee Meri ka'ene Karopasi oni napara 'ee Meri Matarini ijá namijara.
26 Jesu oaha kame 'ee Huni tisaiporu pinaka Hu oja mahujaho kavi'i ijá 'wama Napara karere oni Hariha kama 'wamana.
27 'Ene Hu Huni tisaiporua ijá 'wama Oni oha kama 'wavume hu ijí hene túna'i napara kajaho aheme huni ari va'ana.

Jesura Kwamajina
(Matiu 27:45-56; Maka 15:33-41; Ruku 23:44-49)

28 Ijihuni túna'i Jesu henajaho uneunecha mapoka ka'ene Hura ve'iro
roajaho iviamaa nivesihana. 'Enavo Godoni iri nitama 'waramajaho ro
nimaa renana. 'Ejume ijá 'iama Na toa huanimu 'iamana.
29 'E'eme si'uara ajina riha kisina rukina ijí namana'omo pu 'o'asuni ichi
mwavahame 'ena ape 'urine Hu iri vwevara.
30 'Ejume Jesuho ijí ajina riha kisina kajaho inarena ijá 'iama Nipa'arenu
'i'ika'i húmata aruha arihajaho ni'aha kwinu oja sumana.

Jesu Iana 'Ahi Pijahume Napamajina

31 'Ejume Juapo Pairati apoma ijá 'wava Nú ea ka'ene icha 'ahi navu
karaho 'anie mumora túachamihe kwamasahakivi'i 'eke mwe'i irechava
'wavara. Pu ijá vejajihuni maijaho puni Sapati jihuni vea natohwijara
rehuni jihuna'e avajara.
32 'Ejume sorutiapo roe urana namajihuni mumora 'ania tuamahe 'ee
ea pina ka'ene ropuna'i Hu hu'úmo icha 'ahi 'anaajihuni mumora 'ania
tuamahara.
33 'Enakaivo pu Jesuni roi'i kavajaho Jesuho nikwamana kavara. 'Enareja
pu Huni mumora patumahara.
34 'E'eme sorutia kwino juha apena roe iana hari pijahume ni'aha kwinu
'aa 'ee toa iji'i arihana.
35 Ea ka'ene ijí re'eme kamajara ijí rone 'waramu. Ijí hura rone
'waramujaho nimaa. 'Ene hu nihena kivi'ini jihuna'e hu nimaa 'waramu
jihuna'e ja 'u'o hena nimaa rohuna.
36 Ijí uneunecha kajaho vejuma pa'are'ejuma'e nitama Godoni ira ijá
'warumajaho Huni ata pina paveje 'au'ena 'úmajaho nimaa renana.
37 Vukú'u nitama Godoni iri ijá 'warumane Pura Hu pijahajaho pu
kahuna 'úmana.

Jesu Kwananavajina
(Matiu 27:57-61; Maka 15:42-47; Ruku 23:50-56)

38 Ijihuni túna'i Josapi ka'ene Arimatia orijaho Jesuni tisaiporu pina
kaivo Jua juhamare'e pasama hiramuna'omo hu roe Pairati Jesuni haha
ape'irono apoma 'waramana. 'Ejume Pairatira nijina 'wavume hu roe Huni
haha apena va'ana.
39 Nikotimasi ka'ene nitama na'ii Jesu va'e kamajara 'u'o senisia mú 'ee
aroi vejara ka'ene ahija rukinijaho apena roana.
40 Pu Jesuni haha apene ateha senisia iji'i mwavara. Jua puni tamana ea
kwamasahi'ina ijá vejura.
41 Kwaa ka'ene Jesu icha 'ahi 'anaari rorijaho juasi'a. 'Ena'omo juasi'a
kajino mutita namuna kaivo ea 'aho'a mai'o ijaho pairechamiara.
42 Mutita kajaho samatu'una'omo Juapo Pasova huna'e amairiarahuni
jihuna'e pu ijí Jesuho ranavara.

20

Mutita Vuata Namajina
(Matiu 28:1-8; Maka 16:1-8; Ruku 24:1-12)

1 Hura natohwi sú'u sú'o vea mai'o paahara sa'eme Meri Matarini ijí
mutita kaji vai'i kamajaho muna ka'ene vwicha kunavajaho tatiraha apene
ruvaara kamana.
2 'Enarena hu ninuma va'e Saimani Pitaho 'ee tisaiporu pina ka'ene
Jesura oja mahuji'i puni va'e ijá 'iama Pu núni Natohwijaho mutita vaja
niapene ani ranavara'omo pu ichihi ranavajaho nú puruva renu 'iamana.

3 'Ejume Pita'o Huni tisaiporu pina kaji'o mutita kaji va'iro va'ara.
4 Ea no'o ninukujahara kaivo tisaiporu pinijara Pita ninuma asima urana va'e marako mutita rora kaji 'e'unana.
5 Hu va'e aruha amanena niriajaho ateha ijí navara kaivo hu vaja paaruma va'ana.
6 'E'eme Saimani Pita 'u'o túna'i va 'e'unarena ijí mutita vaji aruma va'i kamajaho ateharu navara.
7 'Enakaivo ateha pina ka'ene Jesuni húmata mwavajaho ateha 'aho'apo navajaho panamana kaivo hunano mwama va'e namana.
8 'Ejume tisaiporu pina ka'ene urana mutiti roaji 'u'o ijí aruma va'e ateha kajaho kime nimaa ronana.
9 'Enakaivo pu Godoni vu'a ka'ene Hu kwama 'urihunijaho pu mai'o majaa pahejara.
10 'Enareja tisaiporu kajija 'uname puni ari va'ara.

Jesura Meri Matarini Oni Una'i Samaahiramajina (Matiu 28:9-10; Maka 16:9-11)

11 'E'eme Meriho ijí mutita rori namine niravi'i aruha arihe mutita vaja kaji niriana.
12 'Eji'i kivume 'ona oji'ina no'ohe'i ateha sajasa'ini same Jesu ranavari tinijino pina húmana'i asuma hijume pina mumona'i asuma hinana.
13 'Ejume pu hu ijá 'wava Napara karera a raka vene niramo? 'wavara. 'Ejume hu ijá 'iama Erapo nuni Natohwa apena va'e ani ranavukame na puruva reniu'e ijihuna'e avaju 'iamana.
14 Hu ijá 'wara'ikaivo ura ta'arohi'i kamajaho Jesuho ijá naminana kaivo Jesura naminu paronana.
15 'Ejumakamarena Jesura hu apoma ijá 'wama Napare A rakijihuna'e niramo? A irá samo? 'wamana. 'Ejume hu vwihanajaho Hu juara anesura ro'ikaivo ijá 'wama Ara reha Hu apena va'e ani ranamana'e re'amajaho a ichá ranamajaho 'warive na va'e Hu apejuma 'wamana.
16 'Ejume Jesu ijá 'wama Meri 'wamana. 'Ejume hu ta'arohi'i Jua puni iri ijá 'wama Raponai 'wamana. Ijihuni maijaho Najuhi'ine 'wamana.
17 Jesu ijá 'wama A Na pa'uniri'amana. Ijihuni maijaho Na mai'o Amo oni pavai'inakúne a va'e vwehu Nuna 'wara'amana. Na Nuni Oma 'ee joni Oma Nuni Godi 'ee joni Godi ijihuni va'u 'i'ama 'wamana.
18 'Ejume Meri Matarini roe hura núni Natohwiji kamajaho Huni ti-saiporua 'waramana. 'Ene Hura vu'aka 'warama kaji 'u'o 'waramana.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Una'i Samaahiramajina (Matiu 28:16-20; Maka 16:14-18; Ruku 24:36-49)

19 Hura Natohwa nusirei tisaiporu mapoka ahuma sei vaji vwicha kume hijara. Ijihuni maijaho pu Jua juhamareja avajara. 'E'eme Jesuho roe pura ahuma hija kaji rira mu'oi nami'i kaivo ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna 'iamana.
20 Hu ijá 'waramarena iji'a Huni ija najahe 'ee iana 'u'o najahana. 'Ejume Huni tisaiporua Natohwiji kamareja teamanama parajara.
21 'Ejume Jesu kú'o ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna. Amora Na ranamia ja'ina'e Na 'u'o ija'ina'e ja irechamiu 'iamana.
22 Hu ijá 'waramarena Hu iruhoa vetie ijá 'iama Godoni 'Avena apeha 'iamana.

23 Ja ea 'ahopuni sisea vwihanie are'avajaho puni sisea vwihana arevume paranana. 'Enakaivo ja ea 'ahopuni sisea pavwihanie are'avajaho puni sisea mai'o paparanana.

Jesu'o Tomasi Puni Vu'ijina

24 'Enakaivo Tomasi ka'ene Titimasiho ea iropu ropu no'o ijihi puni ea pina'omo vea ka'ene Jesura roajaho hu ijaho pahinana.
25 'Ena'omo tisaiporu 'ahopo hu ijá 'wava Nú Natohwijaho nikavara 'wavara kaivo hu pu ijá 'iama Na nuni nii Huni ija ka'ene nerui 'aniajija kime 'ee nuni ija ranave nerui va'ani 'unamiji va'e 'ee nuni ija Huni iana hari rana'ujiana vo na panimaa roju 'iamana.
26 Na'ia iropune no'upisu pa'are'eme Huni tisaiporua vwicha kume vaji Tomasi'i pu'úmo hi'eme Jesuho kú'o roe puni rira mu'oi namiji'i ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna 'iamana.
27 'Enarena Hu Tomasi ijá 'wama Oni ija miha. 'Ene Nuni ija kiama. Oni ija miha. 'Enareje iana hari isama. Panimaa ronujaho are'ika'i nimaa rona 'wamana.
28 'Ejume Tomasi eha vene ijá 'wama Nuni Natohwe 'ee nuni Godi 'wamana.
29 'Ejume Jesu ijá 'wama A Na kimajihuna'e nimaa ronu kaivo ea ka'ene Na paki'eja vo nimaa rojajaho Na merajihuna 'wamana.

Ike Puka kehuni Maijina

30 Jesu aacha 'aho'a ea areri pavejura Huni tisaiporu puni una'i vejume kavara kaivo ike puka vajakaho pavejara.
31 'Enakaivo vu'a ike vejajihuni maijaho Jesuho Kerisone 'ee Hu Godoni Harihijina 'omo ijí nimaa ro'avajaho Huni iha 'ahi majama hihuna apehuna.

21

Jesu Tisaiporu Iropu No'o Puni Una'i Samaahiramajina

1 Ijihuni túna'i soha iha Taipiriasi 'wavujino Jesuho Hu ichá'inijaho kú'o Huni tisaiporua najahana. 'Unama ika'ina'e Hu ichá'inijaho najahana.
2 Saimani Pitane 'ee Tomasi ka'ene Titimasina 'wavujaho 'ee Nataneru ka'ene Kena Karari orijine 'ee Jepeti oni harihija 'ee Huni tisaiporu no'ohe'i ijihi pu'úmo ahuma hijara.
3 Saimani Pita ijá 'iama Na va'e úa vesa'i va'u 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava nú 'u'o vu'ajivu 'wavara. 'Ejume hu pu pu'úmo va'e sisima 'ahi ajivara kaivo ijí na'ia kajaho pu kija pasiriravara.
4 Sú'u sú'o vea mai'o ahasio'eju'e Jesuho ora samai naminana kaivo tisaiporua Jesura naminu parojara.
5 'Ejume Jesu pu ijá 'umena Sesa karijee ja vi kija siriravooo? 'iavume pu eha vene ijá 'wava Pana 'wavara.
6 'Ejume Hu pu ijá 'iama Joni namea sisima ropuna'i mana'inija'i apúsamareje ja kija siriraha 'iamana. 'Ejume pu namea 'ene ropuna'i apúsavara. 'E'ikaivo pu tairiajaho areri parenana. Ijihuni maijaho kija mapoka mapoka ijí puni namea vajijaho ani renajihuna'e areria parenaara.
7 Jesura tisaiporu ka'ene oja mahajara Pita ijá 'wama Ijaho Natohwi jarana 'wamaji Saimani Pita henajaho hu maisu kaukara venonana'omo ateha ape apúsame mwamapi soha vaja kaji vajamana.

8 'E'eme tisaiporu 'aho'a sisima ma'u'ua 'ahi roe kija ka'ene namea vaji itu'o'unana nama kajaho tairia karohi rori va'ara. (Ijihuni maijaho rori vahuna mina areri 100 mita.)
9 Pu roe rori arihi'i kavume vena re'eme kija 'ee puretia ijihuni toi reji'i navara.
10 'Ejume Jesura ijá 'iama Kija ka'ene iviamaa jara sirirava kajaho 'aho'a 'eka roha 'iamana.
11 'Ejume Saimani Pitara va'e ajime namea kajaho tairi apene iki samai roi'i kavume kija mapoka mapoka mama'ina (153) ijihuni vaji navara kaivo namea paturamana.
12 Iji'a Jesu ijá 'iama Roe 'iruma ija 'iamana. 'Ejume pu nihena kavajaho Hu Natohwiji kamareja pu ea pina paapome A Ea irarane? 'wavara.
13 'Enarena Jesura roe puretia 'eke tuama vajihe 'ee kija 'u'o ijá venana.
14 Ijaho Jesura kwama 'urinani túna'ijaho Hu 'aha no'opisu Huni tisaiporu najahajina.

Jesu'o Pita Puni Vu'ijina

15 Pu 'iruma ijume pa'arejumakavi'i Jesu Saimani Pita ijá 'wama Saimani Joni oni harihe a Na oja mihujara ikija asitahane? Hu ijá 'wama I'a Natohwe na A oja mahujaho A nihena kimu 'wamana. 'Ejume Hu ija 'wama Nuni sipia 'u'ua piira'amana 'wamana.
16 Hu kú'o 'aha no'u ijí ijá 'wama Saimani Joni oni harihe A Na oja miho? 'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama I'a Natohwe Na A oja mahujaho A nihena kimu 'wamana. 'Ejume Hu ijá 'wama Nuni sipia 'ajoha'amana 'wamana.
17 'Ene Hu 'aha kú'o no'upisu ijí ijá 'wama Saimani Joni oni harihe a nimaa Na oja miho 'wavume Pitaho temumana. Ijihuni maijaho Hu 'aha no'opisu ijá 'wama A Na oja miho 'wamajihuna'e hu temuvume ijá 'wama Natohwe uneunecha maho'o A nihena kimuna Na A oja mahujaho A nihenu 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Nuni sipi 'iruma vaji'amana.
18 Na a nimaa nimaa 'waravu a vea ka'ene kivasa hinajaho a orono vwiha irame a ura ichihichihi va'i 'ahaujaho ijí va'una kaivo a emaa re'amajaho a ichihichihi ura va'i 'aha'amajaho pu iji 'unaramone vwiha iramahe a kwaa ka'ene pava'i 'aha'amaji pu aherame vahuna 'wamana.
19 Hu ika'ina'e 'warama jihuni maijaho hura ichá'ina'e kwavakame Godoni pinana 'urihuniji rone 'waramana. Hu ijá 'waramarena iji'a ijá 'wama Na 'ararihia 'wamana.

Jesuho 'Ee Tisaiporua 'Aho'ijihipuni Vu'ijina

20 'Ejume Pita ura ta'arohi'i kamajaho tisaiporu ka'ene Jesura oja mahujaho 'ararihie roana. Ea kajaho vea ka'ene Jesu pu'úmo 'iruma ijari veijino Huni túra 'ahi mena hinana'omo apoma ijá 'wama Natohwe ea irara A nahama'ena? 'wamajina.
21 Pitara ea kaji kavi'i Jesu ijá 'wama Natohwe eakaho ichá rehune? 'wamana.
22 Jesu ijá 'wama Na ura eakaho hina apena va'eje Na kú'o rohuna re'ipisa ijaho oni kaukara panakúne Na 'ararihia roa 'wamana.
23 Pu vwehwaha ijí henareja 'wama apene oji'i ijá 'wava Ike tisaiporuakaho pakwa'ena 'wavara. 'Enakaivo Jesu hu pakwa'ena pa'iamana. 'Enakaivo Na ura eakaho hina apene va'eje Na kú'o rohuna re'ipisa ijaho Nuni kaukara 'wamana 'iamana.
24 Ike tisaiporu ka'ene vu'ake venukaho hu hena kimujihuna'e najahe 'ee asurakaho venu. 'Enakaivo nú niheju Hura raka ka'ene 'warumujaho nimaa nimaa.

Vu'akehuni Urijina

25 'Enakaivo uneunecha mapoka ka'ene Jesura venaji maho'o heha 'ahi ve'ipisa mwe'a ikaho puka kajihi irechahuna niho'o areri pareja'a. Nijina.

Akisi

Vu'a Anejijihina

1 Tiapirasi ese. Nimarako pasia pina ka'ene na vejujaho Jesura raka ka'ene aneja vene 'ee ea najaha

2 apene va'u va'o va'e vea ka'ene Hura kahi akúpa 'ahi va'aji va 'e'ujuta. Hu va'amarono Godoni 'Aveni vaji Huni apasorua ka'ene Hura iji pijihajija raka ka'ene pu vehunijaho 'waramana.

3 'Ene Hu kwama 'urinarena na'ia mapoka (40) Huni haha 'ahi ichá'ina renaji pu najahana. Hu nimaa 'urinana ro'avarorena 'unama ani ani veji'i Godoni ariji rona najaha 'waramana.

4 'Ene pu ahuma hi'eme Hu ijá 'iama Ja niho'o Jerusaremi paareme va'avara kaivo ijí 'aja'eje Amora raka ka'ene ja mi'iro nahama 'waravume Na 'waravujaho mihakama'e iji'a va'avara.

5 Ijihuni maijaho Joniho ja toi vaji samaume 'urijara kaivo na'ia josu'a pare'eje ja Godoni 'Aveni samahuna.

Jesura 'Urina Akúpa 'Ahi Va'ajina
(Ruku 24:50-53; Maka 16:19-20)

6 'Ejume pu roe ahuma hiji'i apoma ijá 'wava Natohwe A vea kajino kú'o kwaa kakaho Isureri ora mi'ena? 'wavara.

7 'Ejume Hu pu ijá 'iama Amora ijí vea kajaho Hu henu 'ee Huni harurijino irechamana kaivo ijihija'e jara hena kahuna pana.

8 'Enakaivo Godoni 'Aveni roe ja samahakame ja harura apenareja'e iji'a Jerusaremi 'ee Jutia 'ee Sameria Na rone najahuna. 'Ene ike mwe'akaho maho'o najahuna.

9 Ijija 'waravume pa'are'eme pu ijá kavi'i nami'eme Hu apene 'imita vaji va'ume 'imiti tanu'urihume pakavara.

10 Heha! Hura va'ukame pu nia ka'ene akúpi 'ahi nirinamie nava kajaho pa'are'eme ea no'ohe'i ateha sajasa'ini savajija ijá puni rori namijara.

11 'Enareja ea kajipo ijá 'iava Karari orakije ja raka vene namina hine akúpa 'aha nirinama navo? Ijí Jesuho iki joni rene apene akúpi 'ahi va'ukaho Hu kú'o 'unama ro'amajaho 'unama nikwinu'ina ka'ene jara Hu ka'eju'e va'u kaja'ina rohuna 'iavara.

Jutasi Oni Tini apenajina

12 'Ejume pu huri'a Arivi rene Jerusaremi roara. Arivi rena roe kamino Jerusaremi usevujaho na'ia kwinuna kwaa jora pana.

13 Pu ijí Jerusaremi roareja pura seaka huri hijujino va'ara. Pita ho Joni ho Jemisi ho Enituru ho Piripu ho Tomasi ho Pataramiu ho Matiu ho Jemisi ka'ene Apiasi oni harihijaho 'ee Saimani ka'ene Jerati 'wavujaho Jutasi ka'ene Jemisi oni harihijaho ijá va'ara.

14 Pu ijí rira kwino napara 'ee Meri ka'ene Jesuni ohijaho 'ee Huni 'u'uhijijihi pu'úmo ahuma vwiha kwisu rene siporua 'oji'i hijara.

15 Ijá vejari veijino ea ka'ene Godi nimaa rojujijahija mapoka (120) ahuma hi'eme Pitara puni rira kaji 'urine arini namiji'i ijá 'waramana.

16 Vwehu nune Godoni 'Avenijara Teviti oni ira vaji Jutasi rone 'waramajaho ivi'a Godoni irijaho nima'e renana. Jutasira ea aherama roe najahume Jesuho apejara.

17 Hu nú pu'úmo hinone 'ee kaukara ka'ene núra vejukehuni pwinana'a renana.
18 Ike ea ikaho monia ka'ene sisea veju'e vajahajino apena mwe'a sisa pina 'imenana'omo ijí una'i 'one huni tea jahausahume kwamana.
19 Ijihuna'e ea mapoka ka'ene Jerusaremi hijujija kwaa kajaho iha Hakeratama 'wavura. Puni iri Hakeratama 'wavujihuni maijaho 'Aa Mwe'a 'wama avajura.
20 Godoni ira ka'ene Samusi vaji ika'ina'e vejara. Veje huni ara kwaa savasa'e renama. 'Eje ea pina pahinama 'ee huni kaukara ijaho ei pini huni tinia apena venama 'úmana.
21 Ijihuni hahi nú ea pina ka'ene na'ia mapoka'e núni Natohwa Jesui pu'úmo 'ajúha oji'iniji apehuna.
22 Ijaho vea ka'ene Jonira ea toi samajino rene rou va'o Hu apena va'aji 'e'unaji ea pina apejakame Hura kwama 'urinaji ronareje ea 'aho'a 'waravi'ina'e rehuna.
23 'Ejume pu Josapi ka'ene Pasapasi ka'ene Jasitasina 'wavuji'o Mataiasi'o 'eka roajivara.
24 'Ena'omo pu siporua 'one ijá 'wava Natohwe A eaka mapoki jihipuni oja vaja nihenunakúne Ara ea ka'ene iji pijahaji najuha.
25 'Ejakame hura kaukara ikehuni vaja tinia apene 'ee apasoru huni kaukara ka'ene Jutasira are'i huni ruhi va'ajaho venama 'wavara.
26 'Enareja ijihuni túna'i pu pipia venareje Mataiasira tinia apenana. 'Ejumakame hura apasoru iropu ropu kwinu ijihi ni'ajinamiana.

2

Penitikosi Vea

1 Jua puni Penitikosi vea natohu rejume pu maho'o rira kwinu ahuma hijara.
2 'E'eme ni'aha kwinu akúpa 'ahi 'o'ivajamajaho areri puurapo hi-ravuja'ina rena ro'eme sea ka'ene pura hija kajaho 'ahí'ahí vajamana.
3 'E'eme pu ki'eme ira ka'ene vena sa'inijipo rene roariharene ea kwinu kwino puni haha 'ahi tirohara.
4 Godoni 'Aveni ruha apene paranarena venaume pu ea maho'o aneja vene ira ani ani'ina 'wavara.
5 'Ejume Jua ka'ene Godi oja mahi'ina ka'ene kwaa ani ani rena roajija ijí Jerusaremí hijara.
6 'Ena'omo vea ka'ene 'oa kaji henareja ea mapoka kajija ahuma roe niho'o puruva retiana. Ijihuni maijaho ea 'oi'oi he'eju'e puni imaijino hine 'wavara.
7 'Ejumakame pu oja pa'arena'e 'ee oja hwa'usahaume ijá 'wava Ikaho ichá vejo? 'Ú ea ka'ene ike 'wavukija Karari ora pane?
8 Pu ichá'ina vene núni imaa ka'ene nú nahenuajino 'wavujaho nú hejo?
9 Núa Patiani ore Miria ore Irami ore Mesopotemia ore Kapatosia Ponitasi ore Jutia ore Esia ore
10 Pirijia ore Pamipiria Ijipiti vajina'omo ijí ore Ripia opuni kwaa Sairini rorine ea 'aho'a Romu ora 'ee Jua 'ee Jua puni tamana hene vejujihuna'e roajivara.
11 Nú ea 'aho'a Kuriti ore 'ee Arapia ora 'avo pu hine núni imai Godira uneunecha mama'ina ka'ene venaji rone 'wavu 'wavara.
12 'Enareja pu oja hwa'usaha niho'o puruva renaume aposaramapene oji'i ijá 'wava Ijaho iraki reno? 'wavara.

13 'Enakaivo ea 'aho'a pu ijí matihe ijá 'wava Ike eakija 'waini vwea
rukina'e ine nanamiu 'wavara.

Pitara Vu'a 'Waramajina

14 'Ejume Pitara 'urine ea iropu ropu kwinu puni rira kajino nami'i
kaivo ira ajira ijá 'umena Jutia ora 'ee ea maho'o Jerusaremi hijukije ataa
apúsame nuni ira ike heha. Nara raka ka'ene 'wara'i vejukaho ja ea 'aho'a
ijá 'wavo.

15 Ja vwihajujaho ea ikija nanamiu roju kaivo pana. Iviamai sú'u sú'u vea
hareha 'aha karakaro namijujaho ea pananamiura.

16 Ikaho iraka ka'ene poropeti Joerura rone 'warumajina.

17 Mwe'akara mai'o pa'are'i ve'eje raka ka'ene rehuniji Godira ika'ina
'waramana. Nara Nuni 'Avena ea mapoka samahakame joni harihija
'apahija Godoni 'waravi'ina rehuna 'ee joni kivasa raka ka'ene túna'i
rehunijaho visoni kihuna 'ee joni ema ijija mai'o túna'i raka ka'ene
rehunijaho navahi kihuna.

18 Nara Nuni pwea ka'ene napara parua ijija Nuni 'Aveni samahakame ijí
vea kajaho pu Nuni vu'a 'waravi'ina rehuna.

19 Nara uneunecha ani'ina akúpa 'ahi vehuna 'ee aacha ani ani mwe'i
najahuna 'ee 'aa 'ee vena 'ee venu'a ani rehuna.

20 Vea na'ime nutuma nave masapa niho'o amapu'ura re'eje 'aa puna'i rena
nahuna. Ijá re'amani túna'ijino Natohwijaho rohuna.

21 Vea kajino ea irara Natohwi jihuni iha 'uraha 'ume'amajaho Hu
ni'ajahuna 'wamana.

22 'Enakúne Isureri orakije ike vu'akaho hami heha. Jesu ka'ene Nasareti
ora ka'ene Godira nimaa vene iji pijahe ranavume roajihuni vaji huni aacha
ani ani'ina ea areri pavejujija joni vaji venajaho ja ojono nihena kavu.

23 Ike eakaho nitama Godira hena kamarena ni amairiaramana 'omo ja
Hu ea sisesa mihume pu korosia 'ahi 'anaume kwamana.

24 'Enakaivo Godira vejume Hu kú'o 'urinana. 'Enarena kwamasahe
haha ka'ene hehunijaho pa'arenana. Kwamasahuri harurijara Hu
'unanahuna areri pana.

25 'Enakaivo Tevitira nitama Hu rone 'waramarena ijá 'iama
Na ka'eju'e Natohwijaho nuni una'i na'ia mapoka hinu. Hu nuni ija
mana'inija'i hinujihuna'e na oja pahianihuna.

26 Ijihuni hahi nuni oja vajakaho niho'o teamanivu'e 'ee nuni mitara
mari'umu. 'Eju'e nuni haha 'u'o 'ojuta hami hwehuna'e vwihaji'i hiju.

27 Na niheju. A Nuni 'avena paranave va'e ruha ka'ene veni renujaho
vahuna. Oni Ariramaijaho pamaka'eje sakara'ena.

28 'Enakaivo A majama hihunijaho najihana. 'Ene na Oni una'i hi'ujara veje
teamanima paranihuna 'iamana.

29 Vwehu nune maki'eje na núni sasa rone 'waravuma. Tevitira kwavu-
makame ranava jihuni húijaho ikeho majama núni rori namo.

30 Hu poropetia'omo Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho hu he
paraji'ina renana. Godira nahama 'waramajaho Hu vejakame Teviti oni
amuhiji pini huni ruha apene hihuna 'waramana.

31 Teviti túna'i raka ka'ene rehunijaho hu nihena kamarena hu Kerisora
kwama 'urihuniji ronarena ijá 'iama
Huni 'Avena paranave va'e ruha ka'ene veni renujaho vahuna. Huni haha
pasakarahuna 'iamana.

32 Godira vejume Jesura 'urinaji nú maho'o nihena kavajihuna'e ja
'waravu.

33 Godira vejume Hu Godoni ija manaˈinijaˈi hinu. ˈEjuˈukame Amora Huni ˈAvena kaˈene nahama ˈwaramaji Hu mihuˈukame jara raka kaˈene iviamaa hena kavujaho Hura Huni ˈAvena kaji usesamaana.
34 Tevitiho nitama maiˈo akúpa ˈaha pavaiˈini hu ijaho ˈwaramarena ijá ˈiama Natohwijara nuni Natohwa ijá ˈwama
Nuni ija manaˈinikaˈi asuma hiˈeje
35 Nara Oni naka venaˈe Oni omora hari hija ˈwamana.
36 Ijihunaˈe ˈwarave ea mapoka kaˈene Isureri hijujaho nihoˈo hami hami he paraˈavara. Godira Jesu vejume Natohwa rene ˈee Keriso renana kaˈene jara icha ˈahi ˈanaajina ˈiamana.
37 ˈEjume pu ea kajipo ijí henareja pu oja ˈurina parajume Pitaho ˈee apasorua ˈahoˈijija ijá ˈiava Nú icháˈina veˈeja? ˈiavara.
38 Joni sisea vwihane aremamaa areˈi kaivo taˈarohe Jesu Keriso oni iha ˈahijino toi samaˈe joni sisea paˈareˈamana. ˈEˈeje ja swara kaˈene Godoni ˈAveniji apeha.
39 Ijí nahama ˈwarama kajaho jone ˈee joni harihipune ˈee ea kaˈene kwaa jojori hiju jihipune ˈee areri ea mapoka kaˈene núni Godi Natohwijara Hunaˈe ˈumena ijihipuna ˈiamana.
40 ˈEjume Hu vuˈa ˈahoˈa ˈuˈo ˈwaramarena hu ˈejahie ijá ˈiama Mweˈa kehuni siseijaho asinamie ruvaˈeje maraniama.
41 Ea kaˈene vuˈa kaji hene vejajija toi samahara. ˈEne ea kaˈene nimaa rojiˈina mapoka (3,000) vea kajino huri rejara.
42 ˈEnareja ijí apasorua kajipo najahajaho henareja pu veku veku ahuma hine siporua ˈone ˈee puretia tuachame ijiˈi hijura.

Nimai Rojiˈinapo Hia Kaˈene Hijajina

43 ˈEjume Godira apasoru puni vaji aacha ani aniˈina kaˈene ea areri pavejujipo rejumakame ea mapoka kaˈene hija kajija oja hwaˈusahara.
44 Ea kaˈene ijí nimaa nimaa rojiˈina kajija oja kwinu vwihane uneunecha mapokaka punijaho vajúsaraviˈi hijara.
45 ˈEjume pu aneja vene puni kukua ˈee aachia ˈeke ˈimene ea kaˈene pivusahiˈinijihi niˈajihara.
46 ˈEnareja veku veko Temiporui vaji ahuma hine vwiha kwino vwihane ˈee sea sea ijí vaˈe puretia tuachame ine ˈee ˈiruma temarasahiˈi oja kwisu rejiˈi ijura.
47 Pu Godi taˈarohe ea ˈahopo pu kivajaho teamanavura ˈee Natohwijara vejuˈe ea veku veko nimaa rojujija huri ˈumanamiˈi namana.

3

Irivi'ina Ka'ene Jariravi'ina Vejume Maranajina

1 Nusirea apeˈejuˈe pu siporua ˈona ˈojuraˈomo Pitaˈo Joniˈo ajima vaˈe Temiporui siporua ˈoˈi vaˈara.
2 Ea pina oahoni tea vaji irivi'inaˈe roanaˈomo erapo kima apena vaˈe veko veko Temiporu sea vwicha jiami ranavura. Vwicha jiami ruha kajaho Mavarasaˈina ˈwavura. ˈEnaˈomo ea kaˈene mumora siseraji'ina kajaho ijí vwicha jiama kajino hiˈejuˈe erapo ijí Temiporu kajino vaˈiro vaˈukiviˈi moni jariramuna.
3 ˈEnaˈomo Pitaˈo Joniˈo vaˈareja Temiporu vaji arui vejumakiviˈi hu pu moni jariramana.
4 ˈEjumakaviˈi Pitaˈo Joniˈo niima kanaviˈi ijá ˈwava Nú kúma ˈwavara.

5 'Ejume hu unenu'u pina pununa'i apehuna vwihaji 'urí ahasirima kimana.
6 'Enakaivo Pitara ijá 'wama Na siriva 'ee korutia pa'ana kaivo raka ka'ene núnuna'i namuji na mahu. Jesu Keriso ka'ene Nasareti orijihuni ihiji 'urahi'i 'waravukúne 'urina namina va'a.
7 Huni ija mana'inija'i 'unama apene 'urijume ni'aha kwinu 'urina kajino huni mumora 'ee atoka kajija marasahe harura rejara.
8 'Ejume hu ohurikune namine aneja vene pu pu'úmo Temiporu vaji ohurikuna 'uraha oji'i Godi ta'arohara.
9 'Ene ea mapoka maho'o ka'eme hu 'uraha oji'i Godi ta'arohana.
10 Hu ea ka'ene mumora siseraji'ina ka'ene Temiporu vwicha jiami Mavarasa'ina 'wavuji hine monia'e jariravi'i hinujina kaivo iraki hu renaji kame puruvaretiume oja hwa'usahara.

Pitara Temiporu Vaji Vu'a 'Waramajina

11 'E'ejume Pita'o Joni'o aharu 'onamie nami'eme ea mapoka ninukujaha roe ijí Saramani oni sea kajihuni orota 'wavuji namina kame oja hwa'usahara.
12 'Ejume Pitara ijí kime eaka mapoka kajija ijá 'iama Isureri ore ja rakijihuna'e hine oja hwa'usahu'e niimaru kúnamúo? Núra núni harurijino veju'e eakaho maraju'e 'uraha onu rojare?

Pita'o Joni'o Tea Junahuni Vu'a 'Waramareja Irechamiajina

13 Ijaho Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godi 'ee núni sahiji jihipuni Godijara vejume Huni pwea Jesuni pinana 'urinana. Ea ka'ene ja apena Pairati oni una'i va'ume hu rana'i vejume ja Hu pavavara.
14 'Ene ja Ea ka'ene arimaijaho pataarohara kaivo ea ka'ene ea 'aniu'e kwamasahi'iniji mihuna ura renana.
15 'Ejume ja Ea ka'ene majama hihuni anesurijaho 'anaara. 'Enakaivo Godira vejume kú'o 'urinaji kavara'omo nú ijí rone nimaa 'waravu.
16 'Ena'omo nú Huni ihiji nimaa rojujihuna'e nú ijí Jesuni iha kaji 'urahi'i 'waravume ea ka'ene ja kame hejukaho maranana. 'Ene nimairoa ka'ene Huni vaji rena roajara vejume ea ikaho maho'o joni una'i marana paranana.
17 'Ena'omo vwehu nune ja puruva rena'eme ija'ina vejara. Areri joni ea mama'inapo vejaja'ina'e vejara.
18 'Enakaivo ikija Godi nitama poropetia 'waramarena ijá 'iamana. Huni Kerisora roe sisei hihunaka 'warumajaho iviamaa ijaho Hu vejume nimaa renana.
19 Joni sisea are mamaa'e are'i kaivo ta'arohe roha. 'Eje Godira joni sisea 'eke ato'arumama. 'Ejakame Natohwi jihuni una'i vea ka'ene joni oja sonahunijaho rena roama.
20 'Ejakame Hu Jesu Keriso ka'ene jonijihuna'e iji pijahajaho ranave joni roama.
21 Hu ijí akúpa 'ahi hi'eje Godira uneunecha maho'o ka'ene Huni poropetia arimaijihi puni ira vaji nitama 'waramajija veje marasaha parahuna.
22 Mosisira nitamatama ema ijá 'waramana. Joni Godi Natohwijara poropetia areri na'ina pina joni vwehipuni vaja kajino veje 'urihuna. 'Enakúne Hura raka 'warava he'avajaho hami he'avara.
23 Ea irara Poropetia kajihuni ira pahe'amajaho hu emaa puni vaja kajino 'anae pa'arehuna.

24 Ijaho ija'ina'e poropetia maho'o Samueri oni rene ijí kahi roa ijipo iviamaa raka ka'ene rena roe 'e'unukaho 'waruvara.
25 Ja poropetia kajihipuni harihija. 'Ene Godira vehuna ka'ene emahu jona'e nahama 'warama ja'ina'e iviamaa jona 'u'o venu. Hu Eparahami 'waramaja'ina Oni amuhipuni vajijino kachi'ina maho'o mwe'akino hijujija merajihuna 'wamana.
26 'Enajihuna'e Godira Huni pwea vejume 'urine amura joni roana'omo merajihakame ea mapoka joni 'unama siseijaho ta'arohe aré ranahuna.

4

Pita Kaivo Joni'o Kanisorupuni Una'i Aherama Va'ajina

1 Pita'o Joni'o va'a hine ea mapoka kajihi pu'úmo vu'a 'wavi'i hi'eme pirisiti 'ee hirisima ka'ene Temiporu 'ajohi'inijine 'ee Sajusi ijija puni roajivara.
2 'Enareja pu niho'o ni'ima'ura senavara. Ijihuni maijaho Pita'o Joni 'o ea najahareja Jesuni vaji ea ka'ene kwamasa'avajija kú'o 'urihuna 'iavumakame senavara.
3 'Ejumakame vea na'í venajihuna'e pu 'unirame 'eka va'e tipurai irechamiume hi'eme sú'o nitumana.
4 'Enakaivo ea ka'ene puni vu'a kaji hene nimaa rojajaho parua mapoka (5,000) nimaa rojara.
5 Ijihuni sú'uhijino puni emaina 'ee Sikuraipi 'ee puni mama'inijija Jerusaremi roe rira kwino ahuvara.
6 Anasi ka'ene pirisiti natohwijaho 'ee Kaiapasiho Joni ho 'ee Arekisanita ho 'ee pirisiti natohwijihuni ituha pu'úmo ahuma hijara.
7 Pu no'o aherame roe puni una'i irechami'i kaivo pu aporama ijá 'iava Rakijihuni haruri vejare? Irahuni ihi 'urahume ijaho aranane? 'iavara.
8 'Ejume Pitaho Godoni 'Avenijara ruha apena parajumakame emaina 'ee puni mama'ina ijá 'iama
9 Ja nú iviasi 'otui irechamú'irono avaju. Ijihuni maijaho nú ea ka'ene mumora siseraji'ina vejume ichá'ina maranaji he'irono avaju?
10 Ja ea mapoka 'ee Isureri orakije ike he'avara! Ijaho Jesu Keriso Nasareti ora ka'ene jara icha 'ahi 'anaume kwamana'omo Godira vejume kú'o 'urina jihuni ihijara vejume ea ka'ene joni una'i naminukaho maranana.
11 Hu muna ka'ene ja ea ka'ene ara veji'inijipo ura parenajina kaivo ijaho muna ahisima'ura ka'ene ara 'unanahuniji rena naminu 'wamana.
12 Godoni ari vahuni 'unamijaho Iha nikwinu reje nú vahuna. Ei pini mwe'aki nú ni'ajúhakame Godoni vahuna pana kaivo Godira Jesuho ea mapoka ikehipuni ni'ajihi'ina mihana'omo ijara ni'ajihakame Godoni vahuna 'iamana.
13 Emaa kajipo kivume Pita'o Joni'o puni una'i namine paju'i kaivo ajira 'waravara. 'Ejumakame pu ea kajija sikurua pakavi'ina 'ee ea mamaha'omo ea najahaji kimareja niho'o oja hwa'usahura. 'Ejume emaa kajipo hejajaho pu Jesu pu'úmo 'urahojura hejara.
14 'Ejumakame ea ka'ene pu vejuma maranajaho ijí pu pu'úmo namijumakame emaa kajipo 'warahuna areri parenana.
15 'Ejume ema kajipo pu no'o irechamiume ma'ahi va'eme pu hine 'wama apene pira'aravara.
16 'Enareja pu ijá 'wava Eakija nú ichá'ina ve'eja? Pu no'o unenu'u pina vejume ea mapoka ka'ene Jerusaremi hijujija nikivara. 'Ena'omo núra ijí hekajihuna areria parenu.

17 'Enakaivo ike vu'akara parausahe emaapuni vaja vahuna re'amajaho
roe ira kisima'ura'e 'waravakame pu ijí Huni iha kajaho kú'o pa'urahi'i ea
'aho'a 'warahuna.
18 Pu 'umenaume va'umakivi'i ijá 'iva Ja kú'o Jesuni iha kajaho pa'urahi'i
ea 'warahune 'ee naja'avara 'iavara.
19 'Ejume Pita'o Joni'o eha vene pu ijá 'iava Ja vwihajujaho 'unama
ariramaa raki jarane? Joni ira hena vehunijina ho Godoni ira hena
vehunijine?
20 Nú raka ka'ene kame hejajaho areri pa'arehuna kaivo nú 'warahuna
'iavara.
21 'Ejume emaa kajipo pu no'o juvu vu'a ira ajira 'waramareja irechami-
ume va'ara. Ea ka'ene mapokijaho pura raka ka'ene vejaji kame Godi
ta'aroha jihuna'e pura pua'e sise'i 'ahihuni 'unama pa'arenana.
22 Ea ka'ene ijí pu vejume marana kajaho juara mapoka mapoka (40)
pa'arenana.

Nimaa Roji'inijipo Pajuhuni Siporua Ka'ene 'Ojajina

23 Pu irechamiajaho napuhwa puni va'ara. 'Enareja pirisitia mama'ina
'ee emainijipo raka ka'ene pua 'waravajaho 'waravara.
24 'Ejume pu ijí henareja ahuma hine siporua 'one Godi ijá 'wava
Natohwa ka'ene akúpa vene mwe'a vene soha vene uneunecha ka'ene
ijihuni vaji hijujija venaji'o
25 nitama Oni 'Aveni vu'a pina apene núni oma Oni pwea ka'ene Teviti
oni ira vaji rene roa ijá 'úma
Irakijihuna'e Jenitarua hina sena vejo? 'Ene emaa 'unama aniani maa
pa'ajija vejo?
26 Kinia 'ee ea 'ajohai'ina ahuma namiji'i Natohwijaho 'ee Huni Kerisoho
ninavara 'úmana.
27 Nimae ike arakino Heroti ho Ponachasi Pairati ho 'ee Jenitarua 'ee
Isureri ora ahume Oni pwea ariramaa Jesu ka'ene Ara iji pijahaji ninavu.
28 Pura iraka ka'ene vejajaho Ara nitama vwihane amairiarama ja'ina'e
vejara.
29 Oo Natohwe iviamaa pura juha vu'a kisina ka'ene 'wavujaho vwihana.
'Enareje nú Oni pwehijakaho ni'ajúha. 'Ejakame nú harura'e Oni ira
'wara'avajaho paju'ika'i nú ea najaha.
30 Oni ija jorane ea veje maranie 'ee aacha ani ani'ina oni pwea ariramaa
ka'ene Jesuni iha 'ahi vena 'wavara.
31 Pu siporua 'ojume pa'are'eme ijí sea ka'ene pura hija kajaho vari'eme
Godoni 'Aveni puni vaji ruha apenana. 'Ejume iji'a Godoni vu'a paju'i kaivo
aneja vene najahara.

Nimaa Roji'inijipo Kukua Puna Swara Vejajina

32 Ea mapoka ka'ene nimaa roji'ina kajija puni oja 'ee vwiha nikwinu vwi-
hajara kaivo ea pina unenu'u pina nuna pa'iamana kaivo pu uneunecha
mapoka 'eke totari 'ojura.
33 Pu apasorua kajija haruriji'i Jesu ka'ene Natohwijara kwama 'urinaji
'waravume Godi pu ni'ima'ura'e maiji vwihaniana.
34 Puni vaja kajaho ea pina unenu'u pina panupivi'i hinana. Ijihuni
maijaho ea kajija maho'o mwe'a 'ee sea rukina'omo 'imenareja ijí monia
kajija 'eke roara.
35 'Ejumakame pu monia kajija 'eka roe apasoru epuni una'i irechavume
pu 'eke ea ka'ene uneunecha pa'ajihi pura pivusahuji kivi'i 'oi'oi vajihara.

36 Ea pina huni iha Josapina kaivo Jesuni pwehipo iha pina 'iame Panapasina 'wavura. Ijí Panapasi 'wavu kajihuni maijaho Ni'ajihi'ina 'wavura. Hu Rivai oni amuja 'ee kwaa iha Saiparasi nahejara.
37 'Ena'omo hu huni mwe'a pwina ea 'aho'a 'imenae monia 'ekana. 'Enarena hu monia kajaho 'eka roe Jesuni apasoru puni una'i irechamana.

5

Ananaiasi 'Ee Sapara Puni Vu'a

1 'Enakaivo ea iha Ananaiasi'o naparaha ka'ene Sapairana 'wavuji'o puni mwe'a 'imejara.
2 'Enareja Ananaiasiho ijí monia kajaho 'aho'a hu 'eka'i kaivo 'aho'a 'eka roe Jesuni apasorua pisivia vajihumakame naparaha hena kamana.
3 'Ejumakame Pitara ijá 'wama Ananaiasi'o a irakijihuna'e Setani oni oja ruha apejumakame a oni mwe'aka 'imenarena monia pwinana'a a 'ekivo Godoni 'Áveni jihuni una'i ira'ata venane?
4 Maraku'ijaho mwe'akaho omaa 'wa? 'Ene iviamaa monia 'imejake 'u'o omaa 'wa? 'Enakaivo a rakijihuna'e oni oja vaji ika'ina'e vwihanane? A nú emaa papisimúu kaivo a Godoni una'i ira'ata venana 'wamana.
5 'Ejume Ananaiasi ijí henarena ni'aha kwino mwe'i 'one kwamana. 'Ejume pu ea ijí hene tea junamana.
6 'E'eme kivapo roe huni haha apene mwame apena va'e kwananavara.
7 'E'eme vea oma no'opisu pa'are'eme nusirei huni napara roe raka ka'ene huni parua renajaho pahena pakavi'i roana.
8 'Ena'omo Pitara ijá 'wama 'Ú jara mwe'a kajihuni monia ehaka apejajaho ijarune 'wavume hu I'a nijana 'wamana.
9 'Enajihuna'e Pita ijá 'wama Irakijihuna'e ja no'o paruune'i 'wame Natohwi jihuni 'Avena vena kavare? Hena! Kivasa ka'ene iviamai roe vwicha jiami namiju kajija paruuna apena va'e kwanana'i va'ara'omo pu a 'u'o apena vahuna 'wamana.
10 'Ejume hu ni'aha kwino 'one huni mumora rora kajano kwama namana. 'Ejume kivasa kajipo roe aruvi'i kavajaho napara kajaho kwamana kamareja pu apene va'e paruahoni rori kwananavara.
11 'Ejumakame sosia kajaho maho'one 'ee ea ka'ene ijí hejajija niho'o ni'ima'ura'e tea junamana.

Emapo Areri Pavejujine 'Ee Oja Hwa'usahujina

12 Apasoru ahuma Saramani oni oroti hiji'i ea mapoka puni vaji aacha ani ani'ina 'ee uneunecha ka'ene ema areri pavehunijaho vejara.
13 'Eju'ukame panimaa roji'ina 'aho'a paroe pu pu'úmo hiju kaivo pu apasorua kajihipuni pinana hena 'ee pu ta'arorahara.
14 'Enakaivo ea mapoka mapoka parui napari Natohwiji nimaa rojajija roe ijí huri ahumahume ajima va'ara.
15 Ea pu atama 'uniravi'ina mapoka puni suha ateha 'eka roe 'unamu toi kajino irechama apene va'eju'e Pitara puni rori va'e huni 'avenijara atami 'uniravi'ina kajihi puni hura kaji niha rene raurihuna.
16 Ea mapoka Jerusaremi rori hijujipo ea puna ka'ene atami 'uniravi'ina 'ee 'avena sisea ajima'ina aherama roume pu 'u'o vejume maho'o maraniara.

Apasoru Ruaraha 'Eka Tipurai Irechamiari Vu'a

17 'E'eme pirisiti natohwa 'ee ea ka'ene Sajusia pu'úmo niho'o ajinamana.

18 'Ejumakame pu 'urine apasorua 'unirame 'eke va'e tipurai irechamiara.
19 'Enakaivo na'ii Natohwi jihuni 'ona oji'ini roe tipura ara kajihuni vwicha tirasa'i kaivo aherama roe ma'ahi irechamiara.
20 'E'ika'i ijá 'iava Ja va'e Temiporu vaji namine ea mapoka majama hihuni vu'a kaji naja'avara 'iavume
21 pu ijí hene 'urijajaho sú'u sú'u vea mai'o ahara sama kamino va'e Temiporu vaji najahara. 'E'eme pirisitia natohwa 'ee puni ehijijipo Isureri opuni emaa 'umenaume roe rira kwino ahuma hi'i kaivo ea irechamiume tipurai hiju ro'ika'i ahera'i va'ara.
22 'Enakaivo ea ka'ene tipura 'ajohi'inijipo va'e kivara tipura vaja pakimareja roe 'waravara.
23 'Enareja ijá 'iava Nú kavajaho vwicha roku vene kisima'ura vejume na'eme ea ka'ene tipura 'ajohi'inijija vwicha jiama kajino namijara kaivo nú vwicha tiraha aruma va'ajaho ea pina niho'o ijaho vaja pahinana 'iavara.
24 'Ejume pirisiti mama'inijija 'ee Temiporu puni hirisima vu'a kaji henareja pu vwihajume puruva rejume ijaho ichá rene aranane 'wavara.
25 'E'eme ea kwino roe ijá 'iama Heha! Ea ka'ene jara tipurai irechamiajaho Temiporu vaji namine vu'a ea najahu 'iavara.
26 'Ejume hirisima natohwijaho 'ee huni hirisima va'e pu aheramana kaivo pu ea mapoka juhamareja harura pavene irisava jihuni maijaho ea mapoka ka'ene puni vu'a heja kajipo muni 'eke 'anihuna vwihanareja ijihuna'e masuanu'wi aheravara.
27 'Enakaivo pu aherama roe kanisoru puni una'i irechamiume namijumakivi'i pirisiti 'ajohi'ina natohwi jihipuni una'i irechamiara.
28 Nú ja tanu'urihe ja Iha Ikaho pa'urahi'i ea najahuna 'waravara kaivo kaha! Jara najahu kajara Jerusaremi rarena paranana'omo nú Ea kajaho 'anaume kwamana 'wame namuhu 'iavara.
29 Pitaho 'ee apasoru ijipo eha vene ijá 'iava nú Godoni iraru hene vehuna kaivo emaapuni ira pahehuna 'iavara.
30 Núni omijihipuni Godijara ja Jesu ka'ene korosi 'ahi 'anaume kwavume Hu vejume 'urinana.
31 'Enarena Hu Godira 'unama apene Huni ija mana'inija'i ranavu'e Natohwa rene ni'ajihi'ina'e renana'omo Isureri ora puni sisea ta'arohe aremamaa are'avajaho Hu vwihania arehuna.
32 'Ena'omo nú raka ka'ene Hu venuji kama hejaji rone ja najahu. Godoni 'Aveniji 'u'una. 'Ena'omo Godira ea irahipo Huni ira hene vejuji Hu mihuna.
33 Vea ka'ene kanisoruepo ijí hejajaho niho'o oja vaja 'uhusamiume pu apasorua kajija 'ania kwamasa'avarono vejara.
34 'Enakaivo Parasia pina huni iha Kamerieriho tamana'e najahi'ina'omo ea mapoka'e huni hura veji'ina. 'Ena'omo ijara 'urí arini nami'ika'i ijá 'iama Pu irechamie ma'ahi ma'uako va'ava 'iamana.
35 'Ejume hu ijá 'iama Ja Isureri orakúne hami hami vwihaje areri re'eje iji'a ja unenu'u pina pu veti'avara.
36 Ja nitama nihejara ea iha Tutasi oni pinana 'urine ijá 'iama Na harura rukina 'i'i kaivo ea mapoka mapoka (400) aherama va'ana kaivo ea 'ahopo hu 'anaume kwamana. 'Ejume ea ka'ene hua nimaa rojajaho juhaha ani va ranavara. 'E'eme kaukara ka'ene pura vejajaho pa'arenana.
37 Ijihuni túna'i ea tahari veijino Jutasi Karari orijihuni pinana 'urinana. 'Enarena hu ea mapoka aherama va'ana kaivo ea 'ahopo hu 'u'o 'anaume

pa'arenana. 'Ejumakame ea ka'ene hu nimaa rojujaho juhaha ani va ranavara.
38 Ijá vejara'omo iviamaa na ja 'waravu. Ja ea ikihi puni rora paruva'avara kaivo maki'eje pu pupuso hija. Ijihuni maijaho pura raka ka'ene vwihane vejujaho ema puni rena roana'e re'amajaho roe pa'arehuna.
39 'Enakaivo ijaho Godona re'amajaho jara ei pini tanuhuna areria pa'ana. Ijihuni maijaho vejuro'i ja Godi'i pu'úmo 'araha ve'ejakúne 'iamana.
40 'Ejume pu huni vu'a kaji henareja iji'a 'umenaume apasorua kajija roara. 'Ejume pu hijiha'i kaivo ira kisina'e 'warame tanu'urihe ijá 'iva Ja kú'o Jesuni ihijaho pa'urahi'i ea naja'avara 'i'i kaivo irechamiara.
41 Pu kanisoru puni una'i are'i kaivo arihe temaraji'i va'ajihuni maijaho pu Jesuni ihijihuna'e ea pu sise'i 'ahie 'ee juha apeja jihuna'e avajara.
42 'Ejumakame pu veku veko Temiporu vaja 'ee sea sea ijino Jesuho Kerisona 'iavi'i najahe 'ee 'warame apene ojara.

6

Ni'ajihi'ina Iropune 'Ee No'o Iji Pijihajina

1 Ijiha kajaho tisaiporua mapoka rena ajima va'eme Kuriki Jua 'ee Hipuru Jua chicharavara. Ijihuni maijaho puni amuniji na veku veku 'iruma swara vejujaho vene asitahu jihuna'e avajara.
2 'Ejume ea iropu ropu no'o ijipo 'umenaume tisaiporu 'aho'a roume ijá 'iava Nú Godoni ira pa'wara'ika'i hine 'iruma vajihi'i hihuna areria pare'ena.
3 'Enakúne vwehu núne joni vaja kajino ea iropu no'o ea ka'ene Godoni 'Aveni ruha apena paraji'ina 'ee iha mamaa 'ee hami hami vwihaji'inijino pijihakame ijipo ike kaukara ikaho 'ajo'avara.
4 'Ejakame nú onúno na'ia mapoka siporua 'o'one Godoni vu'a 'warahunakúne 'iavara.
5 'Ejume ea mapoka ijí vu'a kajaho ura renana. 'Ejumakame pu Sitivini iji pijahara. Hu nimaa rona paraji'ine 'ee Godoni 'Aveni huni oja vaja rarena paraji'ina'e pijahara. Ea pina Piripune 'ee Pokorasine 'ee Nikenorine 'ee Timonine 'ee Paramenasine 'ee Nikorasina. Nikorasiho Enitioki ora kaivo hu va Jua renarena'omo Godoni ea rene ijí Jua pu'úmo hinana.
6 Ea kija aherama roe apasoru puni una'i irechamiume pu ea kajihipuni siporua 'one 'ee ija húmata 'ahi irechamiara.
7 'Enajihuna'e Godoni ira rausaha apene kwaa ara mapoka va'ana. 'Ejume pirisitia mapoka 'u'o nimaa rojara. 'Ene ea ka'ene Jerusaremi hijujija nimaa nimaa roji'ina mapoka mapoka rejara.

Sitivini Kamovajina

8 Sitiviniho maiji vwihanii'ina rarena parane 'ee harura rarena parana jihuna'e Hu aacha ani ani'ina vene 'ee uneunecha ka'ene ea areri pavehunijija epuni vaji vejume rejara.
9 Ea 'aho'a Sinakoku Ka'ene Ripotini 'wavura'omo pu Sairini ora 'ee Arekisanituria ora 'ee Sirisia ora 'ee Esia rene roajipo 'urine Sitivini pu'úmo nakaravara.
10 Godoni 'Aveni vejume Sitiviniho 'waramana. 'Ejume huni vwiha mamaa ka'ene hura oja 'aveniji'i 'waramajaho pu areri rarena 'warahuna areri parejara.

11 'Ejume pu ea 'aho'a 'imenae 'waravume pu ijá 'iava Nú he'eju'e hu
hine Mosisi'o Godi'o matihana 'iavara.
12 'Ejumakame pu eaka ijihipuni oja ijumakame ea mama'ina 'ee Sikuraipia ijipo roe hu 'unama tairia apene kanisoru puni una'i va'ara.
13 Ea 'aho'a vu'a ira'ata 'wara'avarono irechamiume va'e ijá 'iava Ea
ikaho Mosisi oni tamane'o 'ee ruha akuavi'inikaho na'ia mapoka mapoka
hine matihuna.
14 'Enare'e nú heju'e hu ijá 'waramuna Jesu ka'ene Nasareti orijara ijí
arakaho tirakune 'ee Mosisi oni tamana ka'ene hu nú vajúhajaho 'eka arohe
ani 'waramu 'iamuna 'wavara.
15 Kanisoru ka'ene hija kajipo kavume huni ura niijaho areri ona'oji'ina
puni urania kivuja renana.

7

Sitivinira Huni Vu'a 'Waramajina

1 'Ejume ea ka'ene pirisiti natohwijara ijá 'wama 'Ú ikaho nimaae?
'wamana.
2 'Ejume hu ijá 'iama Heha! Vwehu nuna 'ee emahu nunakije ja nuni
irake hami heha. Nitama Eparahami ka'ene núni omijaho mai'o Herani
pava'ika'i Mesopotemia hinajiri Godi ka'ene hanaji'inijaho huni roana.
3 Hu ijá 'wama
Oni amuhija irechamie 'ee oni kwaa are'i kaivo 'urine va'e kwaa ka'ene
Nara naja'ujino hi'amana 'wamana.
4 'Ejume hu Karutia opuni kwaa are'i kaivo va'e Herani hinana. 'E'eme
Eparahami oni oma kwavumakavi'i Godira hu vejume 'urina roe iviamaa
kwaake nú hijukino hinana.
5 'Enakaivo Hu mwe'a pina niho'o humaa pamahana. 'Enakaivo hu mají
apehuna pana. 'Enakaivo Godi túna'i humaa mahuna nahama 'waramana.
'Ena'omo Hu huni amuhi jihipuni rehuna kaivo Eparahamiho mai'o amuja
pavenana.
6 'Ene Godi ika'ina 'waramana. Juara mapoka mapoka (400) vaja kajino
oni amuhijijija ea 'ahopuni pwea rene 'ee sisei hihuna.
7 'Enakaivo túna'i ara irahipuni pwea ja re'avajaho Na 'otua vetihuna.
'Enakaivo mai'o túna'i pu kú'o 'unama roe kwaa ikino hine Na oja
mihe Nuni kaukara vehuna 'wamana.
8 Godira hu sisa 'uhuahuna maka nahana. 'Ena'omo Eparahami Aisiki
oni oma renana. 'Ene hu na'ia iropu no'opisu pa'are'eme hu huni sisa
'uhuahana. 'Ejume Aisikiho Jekapi oni oma renana. 'Ene Jekapi ea
mama'ina iropu ropu no'o puni oma renana.
9 Amuhu núna ea mama'ina kajipo Josapi sise'i 'ahae apena va'e ea 'aho'a
'imenaara. 'Ejume pu apene Ijipiti va'ara kaivo Godi hu hu'úmo hinana.
10 Hu sisei hinajaho Godira ni'ajahana. 'Ejume Godira vejume Josapi
vwiha maa vwihaji'ina rejume Perora Josapi ura renajihuna'e Ijipiti opuni
'ajohi'ina re'amarono Pero iji pijahana. 'Enareje Perora oni sei uneunecha
mapoka ka'ene navuji 'ajohi'ina re'amarono iji pijahana.
11 'E'eme Ijipiti kwaa 'ee Kenani kwaa 'oravea renarena 'iruma pa'are
ranamana. 'Ejumakame amuhu núna kwaa ka'ene 'iruma 'ekahunijaho
niho'o pa'arejumakame sisesei hijara.
12 'Ejume Jekapi henajaho 'iruma Ijipiti navuma henarena maraku'a
omahu núna irechamiume ijí va'ara.

13 'Enaˈomo vukúˈo 'aha pini vaˈajino Josapi popwaha hu nahama 'waramana. 'Enarena Pero roume 'waravumakame hu Josapi oni vwehija hena kimana.
14 'Ejume Josapi 'ona 'waramana. Huni oma kaˈene Jekapi ona 'waravakame huni kachiˈina mapoka kajaho ijá nianae Ijipiti roˈavarono 'waramana. Pu ijaho ea niˈaha kwino mapoka mapoka (75).
15 'Enaˈomo Jekapi Ijipiti vaˈe hu amuhu núnijihi puˈúmo kwamasahara.
16 'Ejume puni hahijaho 'eka vaˈe kwaa iha Sekemi irechavara. Ijí muna ara kajaho Sekemi Eparahamira Hemori oni harihijihi puni 'imena apenana.
17 Godira Eparahami nahama 'waramajaho roa tuˈu reˈeme Isureri ora Ijipiti ea mapoka tuamana.
18 'Eˈeme kinia pina kaˈene Josapi pahena pakaviˈini Ijipiti opuni kinia renana.
19 Ijí ea kajara núni amuhija pisiviˈi rurahana 'ee hu emahu núna siseˈi 'ahie 'ee venaume sesahwaha samai kwamasaˈavarono irechamiara.
20 Ijihuni vea kajiri Mosisiho nahejara. Hu nihoˈo hariha 'uˈua mamai jihunaˈe Godi hu ura renana. 'Ejumakame emahwapo puni seijino nesi hami 'ajoˈeme masapa noˈopisu paˈarenana.
21 'Ejumakaviˈi pu apena vaˈe samai ranavajaho Pero oni 'apajijara kama apene vaˈe huni hariha vena pimana.
22 Hu ijí sikurua vene 'ee Ijipiti opuni henakaˈa mapoka kajaho he parane 'ee hura raka kaˈene 'warame venujaho haruriji'i venuna.
23 'Eˈeme hu juara mapoka mapoka (40) reˈi veˈeme hu ehwaha kaˈene Isureri oni harihija kiˈi 'ahaume vwihanana.
24 'Enarena hu vaiˈi kimajaho huni ea pina Ijipiti ori vuˈa paˈa apene rurahuma kamana. 'Ejumakame hu ijara sevume 'urine hua vahame Ijipiti ora kajaho 'anauma kwamana.
25 Godi hu iji pijahume ehwaha kaji niˈajiˈi roaji pu heˈavarono ea kajaho hu 'anaana kaivo pu nihoˈo ijaˈina pavwihajara.
26 'Eˈikaivo Mosisi ijihuni súˈuhijino Isureri ora noˈoheˈi 'araˈeme hu ijí vaˈana. 'Enarena hu vaˈe areˈavarorena rurame ijá 'iama Ja noˈo vweˈuneˈi raka vene 'araho? 'iamana.
27 'Enakaivo ea noˈo 'araha kajipo ea kwinu Mosisi vajama piˈonaˈikaˈi ijá 'wama Irara a venaume a roe nú 'ajohue 'ee namui roane?
28 A niari Ijipiti ora 'anaajaˈinaˈe na 'aniˈiro avano? 'wamana.
29 'Ejume Mosisi ijí hene Ijipiti opuni kwaa areˈi kaivo aseha vaˈe Miriani opuni kwai hinana. 'Enarena hu ijí hiˈeme harihwaha noˈoheˈi rejara.
30 Hu ijí hiˈeme juara mapoka mapoka (40) paˈareˈeme Godoni onaˈojiˈina huni roe huriˈa Sainai nechiˈi icha oma rukina veni reˈejuˈe hu ijihuni vaji naminana.
31 'Ejume Mosisi ijí kamarena Vi ijaho rakina? ronarena nihoˈo niˈimaˈura oja hwaˈusahana. 'Enarena hu ura vaˈe nini kaˈi 'ahaume vaˈeme Natohwi jihuni ira roana. Hu ijá 'wama
32 Na oni opijijihi puni Godia. Na Eparahami oni Godi 'ee Aisiki oni Godi 'ee Jekapi oni Godia 'wamana. 'Ejume Mosisiho simame 'ee tea juvume ijaho nia pakamana.
33 'Ejume Natohwijara hu ijá 'wama Oni mumora hwana jahena. Ijihuni maijaho ara ruha kaˈene naminujaho akuavuri mweˈa sisa 'ahi naminu.
34 Pu Nuni ehija kaˈene Ijipiti opo siseˈi 'ahiajaho Na nikivuta. Pu niramaruvaji 'uˈo Na nihejuta. 'Enarejo ijihunaˈe Na pu niˈajiˈi routa. 'Enakúne a roe Na ranamae Ijipiti vaˈa 'wamana.

35 Ike Mosisiho pura hu pataʼarohe ijá ʼwava Ea irara ʼwaravume a roe nú ʼajohue ʼee namui roane ʼwavajina. ʼEnaʼomo Godira hu kúʼo ranavume vaʼe Isureri ora ʼeke ʼajoʼamarono Huni ʼona ojiʼina kaʼene nechiʼi icha vaji Godira vejume vena rejumakaviʼi ranavume ijihuni vaji naminajara niʼajahana.

36 ʼEjume ea ikara Ijipiti vaʼe vejume aacha ani ani ʼee ea areri pavejujija vejiʼi Isureri ora aherama vaʼe soha kaʼene iha Aviʼina ʼwavujaho vejume ʼunama reʼeme pu vaʼe juara mapoka mapoka (40) nechiʼa kaji hina ojara.

37 Ike Mosisi ikara Isureri oni harihija ijá ʼiama Godira poropetia naaʼina joni vwehipuni vaji veje rene roajihuna.

38 ʼEjume ike ea ikara ea mapoka pu puʼúmo nechiʼi ahuma hiʼeme huriʼa Sainai ʼona ojiʼini vuʼa ʼwaramana ʼee hu emahu nú puʼúmo hine ʼee hu vuʼa kaʼene majama hihuna ja vajihunaʼe vajahana.

39 ʼEnakaivo núni amuhijihija pu Huni vuʼa paheʼi kaivo pu Hu vajama piʼonavara. Pu Ijipiti oja vwihanareja pu ura Ijipiti ʼunama vaʼi ʼahiara.

40 ʼEʼikaivo pu Eroni ijá ʼwava Núni godi ʼahoʼa vejakame pura uranúhe aheruma vaʼa. Mosisi nú aheruma Ijipiti arema roara kaivo hu iraki renajaho nú puruva renúu ʼwavara.

41 Ijihuni vea kajino pu unenuʼu pina apene purumakau ʼuʼua punaʼi vene swasa ʼeke ijí godi iraʼata kajihuni roara. ʼEne pura puni iji veja kaji kimareja nihoʼo mariʼuvara.

42 ʼEjumakame Godi pu túchahie pataaroraʼi ija irechamiume pu china masapa vea ijihi oja mihara. ʼEjumakame areri poropetiepo heha vaji vena ʼwarava jaʼinaʼe renana.

ʼÚ Isureri ora ja juara mapoka mapoka (40) nechiʼi hinojajino swasa kaʼene vejajaho núnaʼe vejare?

43 Pana kaivo ja Moraki opuni harai ara vene china kaʼene Romapa joni godi rene unenuʼu ʼahoʼa ʼeke vejuʼe unenuʼu ʼahoʼa punaʼi rejuʼukiviʼi nuana vetie ijihipuni swasa vejujihunaʼe Na ja irechamie ja Papirani asima hanaʼi vahuna ʼiamana.

44 ʼEnaʼomo emahu núpo harai ara kaʼene nechiʼi vejajaho ea najahareje Godira ijihuni vaji vuʼa ʼwaramuna. Areri Hura Mosisi naharena veʼamarono ʼwamajaʼinaʼe venana.

45 ʼEne emahu núpuni vea rejume pu Josua puʼúmo apene roʼeme Godira ara ʼahosura kajija emahu núpuni unaʼi atoʼarumaume useʼeme ijí nama apene rou vaʼo roe Teviti oni vei usevara.

46 Godi Teviti kamareʼe teamama paranuna. ʼEnaʼomo Tevitira Jekapi oni Godi ijihuni harai ara veʼirono Godi apomana.

47 ʼEnakaivo Saramanira arijaho venana.

48 ʼEnakaivo Natohwa kaʼene ichuto maijaho emaapo ara kaʼene iji vejujaho pahinuna. Areri poropetijara ʼwaramajina.

49 Akúpa ʼahijaho Nuni asuma hijuri ruhijina kaivo mweʼijaho Nuni mumora ranavuri ruhijina. ʼEnaʼomo ja ara ichá'ina Nuna veniʼeja? Natohwijara ijá ʼiama Nuni ruha kaʼene Nara ʼojuta hwehunijaho ichine?

50 Nuni ija uneunecha kihija mahoʼo pavejuta raka? ʼwamana.

51 Ja nihoʼo vuʼataa paheji'ina ʼee joni oja kisimaʼuri jihunaʼe ja nihoʼo pahena paraju. Emahu jopo Godoni ʼAvena pataaroha jaʼinaʼe ja ʼuʼo pataarohu.

52 Poropetia ea irahija'e emahu jona sisei pa'ahiare? 'Ejume pu Ea ka'ene arimaijara rohuniji 'waravajija 'aniume kwamasahara. Ja Ea kaji nahamahe 'anaume kwamajihina.
53 Ja ea ka'ene tamana 'ekujihi Hu Huni 'ona oji'ina'e vajihu'e 'eka roura kaivo ja panimaa rone 'ee vejura 'iamana.

Sitivini Muni 'Ona Hijahajina

54 'Ejume pu ijí henareja Sitivini ajinama oja 'uhusamia para'ejume upaja ja'iujume chanichani vaja'eme kavara.
55 'Enakaivo Sitiviniho oja vaja Godoni 'Aveni ruha apena parajumakame akúpɑ 'ahi nia nirinama kavume Godoni hanaji'ina kame 'ee Jesuho Godoni mana'inija'i naminana.
56 'Ejume hu ijá 'iama Kaha! Na ka'eju'e akúpɑ 'aha vwicha jara'eju'e Emaa Puni Hariha Godoni mana'inija'i naminu 'iamana.
57 'Enajihuna'e pu ira ajira ananaja'ika'i ataa pijuturame ni'aha kwinu 'urimaravajino ninukujaha va'e pu hu ija ija 'unavara.
58 Pu hu 'unama piijahe apene samai va'areje muni 'eke 'ana'eme kivasa kwinu ijí puni rori nami'eme pu puni ateha jahene huni una kaji irechavara. Ea kajihuni ihijaho Soruna.
59 Sitivini muni 'anaumakivi'i hu Natohwiji 'urahe ijá 'umena Natohwa Jesu nuni 'avena ape'amana 'wamana.
60 'E'ikaivo hu aruha arihi'i ira ajira ijá 'umenane Natohwe pu na sise'i 'ahiukúne A pu eha pavetia 'ume'i kaivo kwamana.

8

1 'Ejume hu 'anaume kwamajaho Soru oja vaja teamama paranana. Ijí vea kajaho sosia ka'ene Jerusaremi hijujaho ruarahume sisei hijara. 'Ejume pu 'oi'oi ea 'aho'a Jutia vaji va'ume 'ee ea 'aho'a Sameria va'eme apasoru eru irechamiara.

Sorura Sosi 'Ania Ruarahajina

2 'E'eme ea ka'ene Godi oja mahi'inapo Sitivini oni haha apena va'e ranavara. 'Enareja pu niho'o huamu vene niramaruvara.
3 'E'eme Soruho aneja vene sosi ruarahiana. 'Ene sea sea kaji ajime napara parui irisame 'eka va'e tipurai irechamiana.

Vu'a Maa Maiu'ina Sameria Vaji 'Waramajina

4 'E'eme ea ka'ene ani ani va'a kajija hine Godoni vu'a ea najahara.
5 'E'eme Piripuho Sameria va'e aneja vene Keriso rone najahana.
6 Ea mapoka ka'ene ijí Piripu ipu'úmo hija kajija pu oja 'ee vwiha kwisu rene hura 'warama kaji hene aacha 'ee uneunecha ka'ene hura vejume ani ani reja kaji pu kivara.
7 Ea 'avena sisea 'ajima'ina mapoka ijí hijara'omo Hura venaume ijí 'avena sisea kajipo niho'o ajira emaavara'i kaivo ariha va'ara. Ea 'aho'a irima'ina 'ee haha ajuarani'ina vejume marasahara.
8 'E'eme kwaa kajaho niho'o ni'ima'ura'e temarasahara.
9 Ea pina huni iha Saimanina'omo hu nimako atama veji'ina ea ni'ina iavi'i ara kajino hiju'e Sameria ora oja hwa'usahura.
10 'Ejume pu maho'o sesamai rene va'e emakini hu ta'arohe ijá 'wavure Hu Godoni harura ni'ima'ura 'wavura.
11 Hu nitama rene atama ani ani veju'e pu kavujihuna'e pu hami huni vu'a hejura.

12 'Enakaivo vea ka'ene Piripura Godoni vu'a maiu'ina ka'ene Godoni
arijihuna 'ee Jesu Keriso oni ihiji rone 'waramajaho pu nimaa rojara.
'Ejume hu parui napari ahuma toi samahara.
13 'Ejume Saimani 'u'o nimaa ronajihuna'e hu toa apúsavume Piripui
ahuma 'uraha oji'i hura aacha 'ee uneunecha ka'ene ea areri pavehuna
mama'ina venaji kimarena oja hwa'usahana.
14 Apasoru ka'ene Jerusaremi hijajipo hejajaho ea mapoka ka'ene Same-
ria hijajija Godoni ira hene apejuma henareja pu Pita'o Joni'o irechamiume
va'ara.
15 'Enareja pu no'o va'e ijí ea ka'ene Godoni ira hene nimaa roja kajipo
Godoni 'Avena ape'avarono pu puni siporua 'ojara.
16 Hu mai'o puni vaja ruha paapenana kaivo pu Natohwa Jesuni iha
'ahijino toaru samaara.
17 'Enajihuna'e pu aneja vene puni ija ea kajihipuni húmata 'ahi
irechamiume Godoni 'Avena apejara.
18 Saimani hina ki'eme apasoru kajipo ija irechami'eme Godoni 'Avena
ea samahuma kimarena hu monia 'eka roe 'ime'i 'iamana.
19 'E'ikaivo ijá 'iama Harura kaji na 'u'o miha 'e'irakúne na ea irahija'e
ija irechamiujaho pu Godoni 'Avena ape'avara 'iamana.
20 'Ejume Pitara hu ijá 'wama Oni monia kaji'i kwa'ena. Ijihuni maijaho
a vwihanajaho Godoni swarijaho moni 'imejura ronuna.
21 A ikehuni pwina pana. Ijihuni maijaho oni oja mai'o Godoni una'a
arira pana.
22 'Enakúne oni sisea ka'ene oni oja vaji namujaho vwihane aremamaa
are'i kaivo ta'arohe Natohwi jihuni siporua 'ojakame Hura vwihanae
are'amana.
23 Na kavu'e oni oja vaja kama'ajaho niho'o sisea namuna'omo ijara a
kamoramu 'wamana.
24 'Ejume Saimanira eha vene ijá 'iama Ijinakúne ja Natohwi jihuna'i nuni
siporua 'oniha! 'Ejakame uneunecha ka'ene jara 'warivu kajaho niho'o
pina nuni haha 'aha pareni'ama 'iamana.
25 Pu no'o Natohwi jihuni vu'a 'waravume pa'arejume pu kú'o 'unama
Jerusaremi va'iro vai'i Sameria opuni araka mapoka kajino Godoni vu'a
kajaho najaha apene va'ara.

Piripu Ka'i Itiopia Orijihipuni Vu'a

26 'E'eme Natohwi jihuni 'ona oji'inijara Piripu ijá 'wama 'Urine iki
kami nechunama ka'ene va'e Jerusaremi 'useme va'u kajino ariha Kasa
va'amana 'wamana.
27 'Ejume Piripuho 'urine va'u va'ume 'unamutoi Uniki pina Itiopia ora
piunamana. Ea kajaho Kanitasi ka'ene Itiopia opuni kwinijihuni moni
'ajohi'ina'omo hu Jerusaremi Godi oja ma'irono roana.
28 'Ena'omo hu kú'o huni ari va'irono huni chariati vaji asuma hiji'i
poropeti Aisea oni puka tahana.
29 'E'eme Godoni 'Aveni Piripuho ijá 'wama Va'e chariati 'aha kajino hu
hu'úmo ahuma hina 'wamana.
30 'Ejume Piripu ninuma ajima va'i hejume hu poropetia Aisea hine
tahume hu ijá 'wama 'Ú a raka ka'ene tahu kajihuni maijaho a niheno?
'wamana.
31 'Ejume hu ijá 'wama Na ichá'ina he'ejo? Ea 'ahopo najihara'omo na
ijihuni maa he'ejo? 'wa'i kaivo Piripuho 'waravume ajima va'e hu hu'úmo
asuma hinana.
32 Ijí puka vaja kajino hura Godoni ira ka'ene tahajaho ikena.

Hu sipia 'ani'irono 'eka va'uja'ina'e ahema va'ara 'ee areri sipia 'u'ua sapasa usimahi'ini jihuni una'i ira pa'arene naminu ja'ina'e Hu ira pa'waramana.
33 Hu juha natohwa'e apenana. Ijihuni maijaho pu Huni 'otua hamia pahejara. 'Enajihuna'e Huni ei pini hene huni vu'a kaji 'warahuna pa'ana. Hu ikino mwe'i hinujaho pu ni'anaume kwama va'ume pa'arenana vejara'e tahana.
34 'Enarena ijí Unikia kajara Piripu eha vene ijá 'wama Poropetia kajaho hu huna'e rone 'waramana 'aho ea pina rone 'waramane? 'wamana.
35 'Ejume Piripuho Godoni vu'aka taha kaji aneja veji'i Jesu rona 'waramana.
36 'Enareja pu 'unamutoi va'ari vaja kajino roe toa rori usevi'i Unikia kajara ijá 'wama Kama! Toa karena kaivo rakijara tanu'urihu'e na toa paapúsami'ena? 'wamana.
37 'Ejume Piripu ijá 'wama A oni ojiji'i nimaa rona para'amajaho a arerina. 'Ejume hu eha vene ijá 'wama Na nimaa roju. Jesu Kerisoho Godi Oni Hariha 'wamana.
38 Ea kajara 'waravume chariati nami'eme pu no'o Piripui ariha va'ume ea kajaho toi 'unamape apúsamana.
39 'Enareja pu kamino toa vaji rene ajiru use'eme Natohwi jihuni 'Avenijara Piripuho apene va'ana. 'Ejume Uniki kajaho kú'o Piripuho pakamana. 'Enarena hu temaraji'i huni 'unama va'ana.
40 'E'eme Piripuho ori'ini kakaramajaho hu Asotasi naminana. 'Enarena hu araka mapoka kajino Godoni vu'a najaha apene onu va'ume iji'a Sesaria roana.

9

Sorura Ta'arohani Vu'a
(Akisi 22:6-16; 26:12-18)

1 'Ejume Soruho majama hine Natohwi jihuni tisaiporua juvu vu'a 'warame 'ee 'anie kwamasa'avarono va'e pirisitia ni'inijaho 'waramana.
2 'Ejumakame hu pasia vene vajahe 'eka va'e Tamasikasi Sinakoku mapokiji vajihe pu hu ni'ajahareje ea ka'ene 'Unama ikehunake veji'ina parui napari piuni'avajaho pu 'eke Soru vajahe kamorame hura 'eka Jerusaremi rohuna.
3 'Ejume hu Tamasikasi rori ro'eme ni'aha kwino akúpa 'ahi rene hanane huni haha 'aha 'ee huni rora kajaho hanana paranana.
4 'Ejume hu mwe'i 'oji'i hejume irijara ijá 'wama Soru Soru a rakijihuna'e Na sise'i 'ahiu 'wamana.
5 'Ejume hu ijá 'wama Natohwe A rarane 'wavume Hu ijá 'wama Na Jesu ka'ene ara sise'i 'ahaujarana.
6 'Enakúne 'urinareje ari va'a. 'E'eje ara iraka ka'ene vehunijaho ijí 'wara'amana 'wamana.
7 'Ejume ea ka'ene pu pu'úmo va'a kajija ijí ira pa'wanama'ika'i namine irijaho hejara kaivo ea haha pakavara.
8 'E'eme Soruho 'urinana kaivo huni niijaho niho'o nutuvumakame uneunecha pakimana. 'Ejume ea kajipo huni iji 'unama apena va'e Tamasikasi ranavara.
9 'Ejume hu na'ia no'opisu nia panirie 'ee 'iruma paine 'ee toa painana.
10 'Enakaivo tisaiporu pina iha Ananaiasi ijino Tamasikasi hinana'omo Natohujara visoni vaji ijá 'wama Ananaiasi'o 'wavume Ananaiasi ijá 'wama Natohwiji na ikeho hiju 'wamana.

11 'Ejume Natohwijara ijá 'wama A 'urine 'unama ka'ene Arira 'wavujihunijiano va'u va'o va'e Jutasi oni sei ea pina iha Soruho Tarasasi ora'omo hu ijí hine siporua 'oji'i hinu. 'Enakúne a va'e ka'amana.
12 Hu 'u'o visoni ka'eme ea pina huni iha Ananaiasi 'wavujaho va'e ijí arume huni ija huni haha 'ahi irechavumakame huni nia kú'o niriana.
13 'Ejume Ananaiasi eha vene ijá 'wama Natohwe na nihejuta. Ike ea kehuni vu'ijaho hura Oni ehija ka'ene Jerusaremi hijujihi 'eke sise'i 'ahiajaho na nihejuta.
14 Hu ea ka'ene pirisiti mama'inapo harura mahume hu ea ka'ene oni iha 'urahujihi kamorai roana 'wamana.
15 'Enakaivo Natohwijara ijá 'wama Ijí ea kajihuni va'a Nara hu Nuni kaukara ve'amarono iji pijahuta'omo hu Nuni iha apene Jenitaru 'ee kinia 'ee Isureri oni harihija najahuna.
16 Nara Nuni ihijihuna'e hura haha ni'ima'ura ka'ene hiahunijaho nahuna 'wamana.
17 'Ejume Ananaiasi sea kajino va'e arumana. 'Enarena huni ija haha 'ahi ranamahi'i ijá 'wama Soru vwea nunakera. Jesu Natohwa ka'ene ara 'unamutoi kamajara na ranamiume routa'omo a kú'o nia niri'ena. 'Eje Godoni 'Avena oni oja vaja ruha apena parahuna 'wamana.
18 'Ejume Soruho ni'aha kwino unenu'u pina ka'ene huni nia 'ahi namajaho 'o'eme hu 'urine nia kú'o niriana. 'Enarena hu 'urijume toi apúsavara.
19 'Enarena hu 'iruma ine harura apenana.

Sorura Tamasikasi Keriso Rona Najahajina

'Ejume Soruho ijino Tamasikasi tisaiporu pu'úmo na'ia no'onaho no'opisu hinana.
20 'Enarena hu va'e Sinakoku vaji aneja vene Jesu rone najahe ijá 'iama Hu nimaa nimaa Godoni Hariha 'iamana.
21 'Ejume pu ea ijí hene oja hwa'usunaha'eme pu ijá 'wava 'Ú ikaho ea ka'ene Jerusaremi ea ka'ene Jesu nimaa roju'ukame hu pu ruarahu jarane? Hu iviamaa iki roe ea ka'ene Jesu nimaa roji'inijihi kamorame va'e Pirisiti mama'ini jipuni irecha'i roajaho ikene 'wavara.
22 'Enakaivo Soruho huni haha harura re'ejume aneja vene Jua ka'ene Tamasikasi hijujihi Jesuho Kerisona 'iavume pu niho'o puruva retiara.
23 'Ejumakame na'ia mapoka pa'are'eme Jua mapoka Soruho 'ana'irono 'wamapene ojara.
24 'Enakaivo pura raka ka'ene ve'iro vejajaho Soruho nihenana. 'Eju'ukame pu hu 'ana'i 'ahiu'e na'ia veiri'a ijaho ara vwichia kajino 'ajoha ojura.
25 'Ejumakame Huni Tisaiporuepo apene namea vaji niarikara. 'Enareja ea ka'ene vwicha 'ajoha namija kajihi juhame apene vera 'aha kaji ajima va'e karo'ahuni apúsavume va'ana.

Sorura Jerusaremi Va'ajina

26 Vea ka'ene hu Jerusaremi roajaho tisaiporu pu'úmo ahui venana kaivo pu tea junamana. Ijihuni maijaho hura tisaiporua'e renajaho pu panimaa rojara.
27 'Ejume Panapasira hu ahema apene apasoru puni roe hura Natohwiji 'unamutoi ichá'ina ka'ene kavume Hura vu'a 'waramana 'ee Tamasikasi Jesuni iha 'ahi paju'ika'i 'waramajaho 'waramana.

28 'Ejume hu ijí pu pu'úmo mataume Jerusaremi paju'ika'i Natohwi jihuni
iha 'ahi vu'a 'warame ojara.
29 'Enarena hu Jua ka'ene Kuriki opuni iri 'waravujihi pu'úmo hina
nakaravara. 'Ejumakame pu hu 'unama ka'ene 'anahuniji savara.
30 'Ejume vwehwapo ijí henareja pu hu ahema kami Sesaria va'ara.
'Enareja pu hu ranavume Tarasasi va'ana.
31 'E'eme sosia ka'ene Jutia hine Karari hine 'ee Sameria hijujija
matausaha hiji'i emarene 'ee Natohwiji juhavi'i hijara. 'Ejume Godoni
'Avenijara pu soma'eju'e ea mapoka rena ajima va'ara.

Pitara Rita 'Ee Japa Najahajina

32 'E'eme Pitaho ara ara kajino nimaa roji'ina ka'ene hina apene oja kajihi
kima apena onuva'o Godoni ehija 'aho'a ijí Rita hijara'omo ki'i va'ana.
33 'Enarena hu ijí va'e ea pina huni iha Eniasiho pa'uraha o'i kaivo ijí sei
vajaru hi'eme juara ija ronu no'opisu pa'arenana'omo ijaho piunamana.
34 'Enarena Pitara hua ijá 'wama Eniasi! Jesu Kerisora veju'e son-
ahaukúne 'urina oni suha mwama 'wavume hu ni'aha kwino 'urinana.
35 'Ejumakame Rita ora 'ee Sarani ora hua marana kaji kamareja pu
ni'aha kwinu maho'o Natohwiji huni ta'arohe ro ranavara.
36 Ara ka'ene Japana 'wavujino tisaiporua pina Tapitana. 'Enakaivo
Kuriki puni iri 'urahujaho Tokasina 'wavura. 'Ena'omo ike naparakaho hu
ea hami 'ahie 'ee ea ka'ene uneunecha pa'ajihi ni'ajihuna.
37 Ijí vea kajiha kajano hu atami 'unavume kwamana. 'Ejume pu huni
hahijaho apene toi rúrahareja ichutoi ruha pini ranavume namana.
38 'Enakaivo Japaho Rita rorina'omo tisaiporu 'ahopo Pitara Rita hinaji
henareja pu ea no'o irechamiume va'e mamako nú pu'úmo roa 'wa'irono
va'ara.
39 'Ejume Pitaho 'urine pu pu'úmo va'ana. 'Enarena hu va'e 'e'ujume pu
ahema ichutoi ruha pipunijino va'ara. 'Ejumakame ijí amunaka mapoka
ka'ene Pita oni rori namija kajija ateha ka'ene Tokasira hu mai'o hinani
veijino vena useaji kima hine niramaruvara.
40 'Ejume Pitara 'waravume ma'ahi va'umakivi'i hu atoki same siporua
'onana. 'Enarena hu iji'a ta'arohe napara kajihuni hahi namaja'i kavi'i ijá
'wama Tapita 'urina 'wavume hu nia jarae Pita kamajaho hu ni'aha kwino
'urine arini hinana.
41 'Ejumakavi'i hu huni ija mahume 'unama apena 'urijume hu ni'aha
kwinu 'uri arini naminana. 'Ejumakavi'i hu ea ka'ene nimai roji'ina 'ee
amuna 'umenaume roume hu ea mai'o hiji'ina kajaho pu mihana.
42 'Ejumakame Japa ea ka'ene hijujija hene kavara. 'Enareja pu ea
mapoka'e Natohwijaho nimaa rojara.
43 'Enarena Pitaho ijí Japa Saimani ka'ene hanuha sisa amairi'iniji'i na'ia
mapoka hinana.

10

Pita'o Koniriasi'o Sesaria Piunaravari Vu'a

1 Ea pina Sesaria hinuna kaivo huni ihijaho Koniriasina. Hu Itari opuni
amia puni natohwa.
2 'Ena'omo hu ea mamaa 'ee hu kachihwa pu'úmo Godi juhame na'ia
mapoka Jua ka'ene uneunecha pa'amai ijija ni'ajihuna. 'Enare'e hu na'ia
mapoka Godoni siporua 'onuna.
3 'Ena'omo na'i pini tiria koroku navaha puna'i samai kavume Godoni
'ona oji'ina huni roe Koniriasi'o 'wamana.

4 'Ejume hu oja hwa'usahe 'ee tea juvume niimaru kavi'i ijá 'wama Natohwe irake 'wamana. 'Ejume Godoni 'ona oji'ina kajara ijá 'wama Koniriasi ara siporua ka'ene 'one 'ee ea ka'ene uneunecha pa'ajihi ni'ajihare'e vajihujaho ni ajima vu'e kahino Godoni una'i navukame Hu nihena a vwihanau.

5 'Enakúne ea 'aho'a irechamie va'e Japa Saimani ka'ene Pitana 'wavuji kamareje ahema ro'avara.

6 Hu soha rori Saimani ka'ene hanuha sisa amairi'ini jihuni sei hinu 'wamana.

7 'Enarena Godoni 'ona oji'ina kajaho vu'a 'waravume pa'arejume hu va'ana. 'E'eme Koniriasiho huni pwea no'one 'ee sorutia pina ka'ene Godi juhavi'ini ijihi pu'úmo 'umenaume roara.

8 'Enarena uneunecha mapoka kajaho 'waramarena irechamiume Japa va'ara.

9 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino pu niva'e ari 'use'i va'eme Pitaho vea rira mu'oi nami'eme ajima ata huri siporua 'o'i va'ana.

10 Pu 'iruma amairiara. 'Eju'e hu matume 'iruma i'i 'aha'eme hu navaha puna'i kamana.

11 'E'eme hu kavume akúpa vwicha jara'eme unenu'u pina ateha sa'ina natohwa nupi'ijino 'una'eme ariha iki mwe'i roana.

12 Ijihuni vajijaho hanuha ani'ina mwe'i namine ojura 'ee tirohe ojura 'ee uka ichutoi jaijasahe ojura. Ijihuni toi ani rene namana.

13 'E'eme irijara ijá 'wama Pita 'urine 'ania ina! 'wamana.

14 'Ejume Pita ijá 'wama Natohwe niho'o pana. Na uneunecha mapoka chiha rukina paine 'ee pasovi'ina paihuna 'wamana.

15 'Ejume kú'o irijara ijá 'wama Uneunecha ka'ene Godira veju'e mamaa'e rejujija a paka'eje sisea ro'ama 'wamana.

16 Ijá 'aha no'opisu renareja uneka kajaho kú'o ichutoi apena va'ara.

17 'E'eme Pitaho hu hine hura navaha puna'i kama kajihuni maiji vwiha'eme ea ka'ene Koniriasira irechamiume va'a kajija va'e ea Saimani oni sea aporavi'i va'e rou va'o roe vwicha jiami namijara.

18 'E'ikaivo pu aporama ijá 'iava Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho ijí hinu ho pa'aniji he'irono aporavara.

19 'Ejume Pitaho mai'o hura navaha puna'i kamaji vwiha'eme Godoni 'Aveni ijá 'wama Kima! Ea no'opisu a saravu.

20 'Enakúne 'urine ariha ma'ahi va'a. Nara irechamiume roarakúne pu pu'úmo pavwiha'i kaivo va'amana 'wamana.

21 'Ejume Pitaho ariha va'e ijá 'iama Heha! Ea ka'ene ja savujaho nana. 'Ene ja irakijihuni maijihuna'e ikaho roare? 'iamana.

22 'Ejume pu hu ijá 'wava Koniriasiho amia puni natohwa'omo hu ea arira 'ee Godi juhamuna. 'Eju'ukame Jua mapoka hu ta'arohura'omo Godoni 'ona oji'ina natohwijara nahumakame nú roe a aherama huni sei va'e ara vua'e 'warave hu he'irono 'waruvume nú roara 'wavara.

23 'Ejume hu pu ijí ruha aremahume notuara'omo sú'u 'urine pu pu'úmo va'eme Japa ora vwehwaha 'aho'a pu pu'úmo va'ara.

24 Ijihuni sú'uhijino hu Sesaria 'e'unana. 'E'eme Koniriasiho pu ajiha ehwaha 'ee huni napuhija 'waravume pu nianaa roe pu pu'úmo ahuma ajiha hijara.

25 'E'eme Pitaho va'e ijino vaji aruvumakavi'i Koniriasi 'urine Pita oni una'i aruha arihe nuana vetiana.

26 'Ejumakavi'i Pitara hu iji 'unama apene 'uriji'i ijá 'wama Na 'u'o emaa aa'inakúne 'urina 'wamana.
27 'Ejume hu huhu'úmo vu'a 'waravi'i aruma va'i kimajaho ea mapoka ijí ahuma hijara.
28 'Ejumakame hu ijá 'iama Nú Jua ea 'aho'a pu'úmo ahuma pahine 'ee puni kwaa pa'urahojura. Ijihuni maijaho núni varapa ija'ina kaivo Godi na 'warimajaho na ea pina sisea chiha rukina pa'wa'urono 'warimana.
29 'Ejume na matauma pavwiha'ika'i routa. 'Enakúne a maa irakijihuna'e pu irechamiume vu'are? 'wamana.
30 'Ejume Koniriasi ijá 'wama Nara vea no'ona no'o nipa'arejajino ike vea mukakino na nuni sei tiria korokui siporua 'oji'i navaha puna'i vaji ka'eme ea pina ateha hanaji'ini savi'ina nuni una'i nami'i kaivo ijá 'wimana
31 Koniriasi'o Godiho ara siporua 'onujaho Hu nihenuna. 'Ene ara ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vajihujaho Hu vwihanu.
32 'Enakúne a ea 'aho'a irechamie va'e Japa Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho 'warave ro'ama. Hu Saimani ka'ene hanuha sisa amairi'ini jihuni sea soha rori naminujino hu hinuna 'wimana 'wamana.
33 'Ejume pu a ahera'avarono na vea panisavuta vo irechamiuta. 'Ejume a niho'o mamaa vene roana. 'Ena'omo nú ja pu'úmo ahuma Godoni una'i hijukino Natohwijara vu'a ka'ene a 'waramaji 'waruma 'wamana.

Pitara Koniriasi Oni Kachi'ina Vu'a 'Waramajina

34 'Ejume Pitara ira ahasirime ijá 'iama Na nimai ja 'waravu na hejujaho Godiho ea ronu kwino parenuna.
35 'Enakaivo ea irahipo Godi juhame 'unama ariramaa vejujaho Hu ura renu.
36 Hura Isureri oni harihijihi puna'e vu'a ka'ene ranamajaho matauhuniji Jesu Keriso oni vaji najahuna. Hu eaka mapokijihi puni Natohwa.
37 Jonira toi samani túna'ijine uné raka ka'ene renajaho ja nihena kavu. Karari aneja rene va'e Jutia vaja va'ana.
38 Ja nihejara Jesu ka'ene Nasareti Godira Huni 'Avena mahe 'ee Huni harura iji'i mahana. 'Ejumakame Godi hu hu'úmo hinujihuna'e Hu kwaaka mapokakino va'e mamaa vene ea ka'ene 'avena sisea ajimai'ina siomahuna.
39 'Ena'omo nú uneunecha mapoka ka'ene Jua puni kwaa 'ee Jerusaremi venaji 'u'o kavara. 'Ene pu Hua'e apene korosia 'ahi 'anaume kwamajaho 'u'o kavara.
40 'Enakaivo vea no'opisu pa'are'eme Godira vejume kú'o 'urinana 'ee samaahiravume kavara.
41 'Ejumakame Hu kú'o 'urinajaho pu ea mapoka pakavara. 'Enakaivo nú Hu kama heji'inijija Godira marako nú iji pijúha jihuna'e Hu nú pu'úmo 'iruma ine 'ee toa inana.
42 'Ejumakame Hu 'waruma jihuna'e nú Huni vu'a ea mapoka samaumai najahu. Jesu ka'ene Godira iji pijahume ea ka'ene mai'o hijura 'ee kwamasahi'ina ijihipuni 'otua vehuni jihuni vu'a nú 'waravura.
43 Poropetia maho'o Hu rone 'waramareja ijá 'iava Ea irahipo nimaa ro'avajaho puni sisea Huni iha vajijino vwihanie areve parahuna 'iamana.

Jenitarupo Godoni 'Avena Apejajina

44 Pitaho ijí hine 'waravi'i hi'eme Godoni 'Aveni ariha roe ea ka'ene hine huni vu'a heja kajihipuni oja vaji samahana.

45 'Ejumakame Jua nimaa roji'ina ka'ene Pita'i pu'úmo roajivajija oja hwa'usunahara. Ijihuni maijaho Godoni swara ka'ene Huni 'Avenijaho Jenitarua 'u'o samaha jihuna'e oja hwa'usahara.
46 'Ejume pu he'eme pu ira ani ani 'wavi'i hine Godi ta'arohara. 'E'eme Pitara eha vene ijá 'iama
47 Núra Godoni 'Avena apeja ja'ina'e pu 'u'o apejara'omo pua'e toi samahunijaho irara tanu'ena? 'iamana.
48 'Ejume hu 'waravume pu Jesu Keriso oni iha 'ahi toi samahuna'e 'waramana. 'Enareja hu pu pu'úmo ijí na'ia no'una ho no'upisu hi'amarono 'waravara.

11

Pitara Iraka Ka'ene Renuji Jerusaremi Sosia 'Waramajina

1 'Ejumakame apasorua 'ee vwehwaha 'aho'a ka'ene Jutia hijajipo hejajaho Jenitarua 'u'o Godoni vu'a hena apejajaho hejara.
2 'E'eme Pitaho 'uname Jerusaremi va'ume Jua mapoka sisa 'uhuahi'inijipo hu namaha 'urarahara.
3 'Enareja pu hu ijá 'wava A va'e ea ka'ene sisa pa'uhuai'inijihi pu'úmo 'iruma inana 'wavara.
4 Pitaho aneja vene hami nirisame 'waramana.
5 'Enarena ijá 'iama Na kwaa Japa hine siporua 'oji'i visoni ka'eme unenu'u pina ateha sa'ina kajaho kahi akúpi 'ahi rene nupia nupiijino 'una'eme arihe nuni roana.
6 Ijihuni vajijaho hanuha ani ani'ina mwe'i namine ojura 'ee tirohe ojura 'ee uka ka'ene ichutoi jaijasahe ojura. Ijihuni toi ani rene namana.
7 'E'eme na ira he'eme ijá 'warimana Pita 'urina 'anie ina 'wimana 'iamana.
8 'Ejume na ijá 'wavo Natohwe niho'o pana. Na uneunecha chiha rukina mapoka paine 'ee pasovi'ina nuni ira vaja pava'e arihura 'wavuta.
9 'Ejume kú'o ira kahi akúpi 'ahi rene roe ijá 'wima Uneunecha ka'ene Godira veju'e mamaa rejujija a paka'eje sisea ro'ama 'wimana.
10 Ijaho 'aha no'opisu renarena kú'o apene ichutoi va'ara.
11 'Ene heha ijiha kajano ea no'opisu Sesaria rena irechamiume na'e aheri'i roe sea ka'ene núra hijajino usevara.
12 'Ejume Godoni 'Aveni 'warimarena ijá 'wima A unenu'u pina pavwiha'amana kaivo va'amana 'wivume ea iropu kwinu vwehu nú pu'úmo roe Sesaria ea kajihuni sei va'ara.
13 'Ejume hu 'warumajaho hu Godoni 'ona oji'ina ka'eme ijara ijá 'wama A ea 'aho'a irechamie pu va'e Japa Saimani ka'ene Pitana 'wavujaho aheme roa.
14 'Eje hura vu'a 'warave a 'ee oni kachi'inijihija maho'o maraniama 'wamana 'iamana.
15 Na ijí vu'a kaji aneja vene 'wara'eme Godoni 'Avena ariha roe pu samahana. Areri amura'e nú samuha ja'ina'e samahana.
16 'E'eme na Natohwijara raka ka'ene 'warumajaho vwihajuta. Joniho hu ja toa vajaru samaume 'urijara kaivo ja Godoni 'Aveniji'i samahuna 'úmajaho vwihajuta.
17 'Ejume nú Natohwa ka'ene Jesu Keriso nimaa rojumakame Godira swara ka'ene nú múhaji pu nikwinu'ina kaji mi'amajaho na ea irana'omo Huni 'unama tanu'ejo? 'iamana.

18 Pu vu'a kaji henareja pu iruno'a are'i kaivo mataume Godi ta'arohi'i ijá 'wava Oo nijina Godira vejume Jenitaru 'u'o puni sisea are'i kaivo taarohe majama hihuna apehuna.

Enitioki Sosijina

19 Nimarako Sitivini 'anaume kwa'eme ea 'aho'a ka'ene nimaa roji'inijija pu sise'i 'ahiume juhaha va'e Ponisia va'e 'ee Saiparasi va'e 'ee Enitioki va'ara. 'Enakaivo pu vu'a kajaho ea 'aho'a pa'waravara kaivo Juaru 'waravara.

20 'Enakaivo ea nimaa roji'ina 'aho'a Saiparasi ore 'ee ea 'aho'a Sairini ora'omo pu va'e Enitioki roe aneja vene Kuriki 'u'o Jesu ka'ene Natohwi jihuni vu'a maa najahara.

21 'Ejume Natohwi jihuni harura pu pu'úmo navumakame ea mapoka nimaa ronareja ta'arohe Natohwi jihuni roara.

22 'Ejume ijí vu'a kajara rena roe Jerusaremi sosiji rouma henareja pu Panapasi ranavume Enitioki va'ana.

23 'Enarena hu ijí va'e'uji'i Godoni maiji vwihaniiniji kamajaho niho'o teamama parajume hu pu ni'ajihe ijá 'iama Natohwiji nimaa roji'i hi'avara 'iamana.

24 Hu ea mamae 'ee nimaa roji'ine 'ee Godoni 'Aveni ruha apena paraji'ina'omo ea mapoka Natohwi jihuni ea rejara.

25 'Ejume Panapasiho va'e Tarasasi Soru sama va'ana.

26 'Enarena hu va'e kame ahema apene Enitioki va'ana. 'Enarena pu no'o juara kwino ijí hijara. 'Ene ijino sosia epu'úmo piuna'arame ea mapoka najahara. 'E'eme tisaiporu ijija amura'e Enitioki Keriso oni ehija 'wavara.

27 'E'eme ijihuni vea kajino poropetia 'aho'a Jerusaremi rene kami Enitioki va'ara.

28 'E'eme poropetia pina huni iha Akapasiho Godoni 'Aveni ni'ajahumakame hu 'urine nami'i kaivo mwe'a kakino 'oravea natohwa rehuna 'waramana. 'Ena'omo túna'i Karautiasira 'ajohani veijino 'oravea renana.

29 'Ene tisaiporu ura renajaho pu ea kwino kwino Jutia vwehwaha ka'ene hijujihi ni'ajihe uneunecha 'aho'a irechamihe va'avarono ura renaara.

30 'Ejume pu ijá venareja Panapasi'o Soru'o puni ija tahi irechavume pu 'eka va'e eruta vajihara.

12

Majama Ruarahe 'Ee Pita Tipura Apejajina

1 Ijihuni vea kajino kini Heroti ea 'aho'a ka'ene sosi kaji hijujihija niho'o ni'ina'e sise'i 'ahiuna.

2 'Ene hu Jemisi ka'ene Joni oni 'u'uiji so'wa pijahume kwamana.

3 'Eji'i kimajaho Jua ijí kame teamanavuma kimarena hu va'e Pita 'u'o kamohuna vwihanana. Ijaho puretia isitia pa'ajihuni vea re'eme hu ijá ve'iro venana.

4 Ijihuni túna'i hu Pitaho apene tipurai ranamana. 'Ejume sorutia mapoka'e (16) irechamiume pu ruha ka'ene Pita ranamaji 'ajoha hijara. Pasova vea pa'arejakavi'i hu Pitaho apena va'e ea mapoki jihipuni una'i 'otua veti'i 'ahaume ranavuma hinana.

5 'Enakaivo Pitaho ijino tipurai hi'eme sosiepo hine huna'e Godoni siporua 'oji'i hijara.

Pita Tipura Vaji Rena Ro 'E'unajina

6 Ijihuni sú'uhijino Heroti va'e Pitaho apene 'otua veti'i 'ahaume va'ana. 'E'eme na'ia kajino Pitaho sorutia no'o ijihipuni riri ne'eme pu hua senia no'o ija mumora kamomapi ranavume namana. 'E'eme sorutia mapoka ijí vwicha jiami naminareja hine tipura ara kajaho 'aiha vejara.

7 Heha! Natohwi jihuni 'ona oji'ini ni'aha kwino huni rora kajano nami'eme ijí tipura ara vaja kajaho hananana. 'E'eme hu Pita oni rorijano 'ana'anai'i saa ijá 'wama Mamako 'urina 'wamana. 'Ejume senia ka'ene huni ija kamovajaho ni'aha kwino ijá arihana.

8 'Ejumakavi'i Godoni 'ona oji'ina kajara ijá 'wama Oni ateha apúsame mumora hwana sama 'wavume Hu ijá vejumakavi'i ijá 'wama Oni ateha apúsamareja 'ararihie ro'amana 'wamana.

9 'Ejume hu ijí Godoni 'ona oji'ina kaji 'arariha va 'e'unana. 'Enakaivo raka ka'ene Godoni 'ona oji'inijara venajaho hu pahena pavwihanana kaivo hu vwihanajaho visoni kavu ronana.

10 'E'ikaivo pu no'o va'e ea ka'ene 'aiha amura vejajaho asitahe 'ee va'e ijihuni rori 'aiha vejajija asitahe roe kami ajani vwicha ka'ene ari ma'ahi va'ujino ro'eme vwicha kajaho ma'ori tirausahume pu no'o roe samai usevara. 'Enareja ni'aha kwino 'ona oji'inijaho Pitaho raname va'ana.

11 'E'eme Pitaho iji'a hena kamajaho nimaa Natohwijara Huni ona'oji'ina ranavume hura roe na Heroti oni ija 'ahi aherimana. Ijihuni maijaho Juaka mapokijaho Heroti pu'úmo na sise'i 'ahihuni jihuna'e aherimana roana.

12 'Enarena hu ijá vwiha'ika'i iji'a va'e Joni ka'ene Makana 'wavujihuni oha Merina 'wavujihuni sei va'ana. Ijí ea mapoka ahuma hine siporua 'oji'i hijara.

13 'E'eme hu roe ijí vwicha jiama kajino 'ana'anaume napara pina huni iha Rotana'omo ijara roe vwicha tirasa'iro venana.

14 'Eji'i henajaho Pita oni ira henarena hu tatomajihuna vwicha patirasa'i kaivo ninuma va'e karohi sei vaji arume ijá 'iama Pitaho karoho ma'ahi naminu 'iamana.

15 'Ejume pu hu ijá 'wava A niho'o nanama avanu 'wavara. 'Ejume hu ira ajira pu ijá 'iama Nimaa nimaa hu karoho ma'ahi naminu 'iamana. 'Enakaivo pu ijá 'wava Ijaho huni 'ona oji'inina 'wavara.

16 'Enakaivo Pitaho majama hine vwicha 'ana'anauma henareja pu vwicha tirasavi'i kavajaho Pita kavara. 'Enareja pu niho'o oja hwa'usaha parajara.

17 'Ejuma kimarena Pitaho iji hararajihe iruno'a are'avarono ruramana. 'E'ikaivo hu Natohwijara hua apene roe samai ranamaji 'waramana. 'Ene hu ijá 'iama Va'e Jemisiho 'ee vwehu nuna ka'ene nimaa roji'inijihija ijá 'wara'avara 'i'i kaivo kwaa pini va'ana.

18 'E'eme vea nitu'eme Pitara ichi'i va'ajaho sorutia puruva rejumakame irano'a natohwa'e veji'i pira'aravara.

19 'E'eme Herotiho hu samana kaivo hu papiunamana. 'Enarena hu 'aiha veji'inijija 'otua vetie 'ania kwamasahuna 'waramana. 'Enarena Pitaho Jutia are'i kaivo hu kami Sesaria va'e hinana.

Herotira Kwamajina

20 'Enarena Herotiho Taia ora 'ee Sairani ora ki'eme hu ajimana. 'Ejumakame pu vwiha kwisu rene ahuma nianaa huni roara. Pu Parasitasiho kini huni ara 'ajohi'ina'omo pu puni mama'inijihi pu'úmo va'e matauma hihuni vu'a 'wame amairiara. Ijihuni maijaho pu puni 'iruma kinijihuni ara kwai 'ekura'omo avajara.

21 'Ejumakame Heroti pu vu'a 'wara'irono na'ia kwino iji pijaha rana-
mana. 'Ena'omo ijí vea kajino hu huni kini huni ateha same va'e kini huni
ruha 'ahi hinana. 'Enarena hu vu'a ni'ima'ura pu 'waramana.
22 'Ejume ea kajipo majama ijaho godoni ira heju kaivo emaapuna pana
'umejara.
23 'E'eme ni'aha kwino Natohwi jihuni 'ona oji'ini hu 'anaume huchapo
apene ijuma kwamana. Ijihuni maijaho hu Godoni pinana pa'unama 'urina
jihuna'e avanana.
24 'Enakaivo Natohwi jihuni irijaho niho'o rausaharena natohwa rena
va'ana.
25 'E'eme Panapasi'o Soru'o Jerusaremi hiji'i kaukara vejuma pa'arejume
pu kú'o 'unama va'e Joni ka'ene Makana 'wavujaho aheme pu pu'úmo
roara.

13

Panapasi'o Soru'o Iji Pijihe Irechamiajina

1 Enitioki sosia vajijaho poropetia 'ee najahi'inijija ijí hijara. Panapasiho
Simiani ka'ene ea ajijaho 'ee Rusiasi ka'ene Sairini orijaho Manaini ka'ene
Heroti oni napurijaho 'ee Soru 'u'o ahuma ijihi pu'úmo hijara.
2 'E'eme pu Natohwiji oja vwihanareja pu 'iruma aura areme siporua
'oji'i hi'eme Godoni 'Aveni ijá 'iama Panapasi'o Soru'o irechamie kaukara
raka ka'ene Na pura ve'avarono 'umenauji veja 'iamana.
3 'Ejume pu 'iruma aura areme 'ee siporua 'onareja pu 'urine puni ija
húmata 'ahi irechamiume pu no'o va'ara.

Panapasi'o Soru'o Saiparasi Hine 'Ee Soru Poru 'Ivajina

4 'Ene pu Godoni 'Aveni irechamiume va'e Serusia useme ijino sisima
ajima Saiparasi va'ara.
5 'Enareja pu va'e Saramisi useme Jua puni Sinakoku vaji aneja vene
Godoni vu'a najahara. 'Ene Joniho pu ni'ajihuna'e ahevara.
6 'Enareja pu ijí Saiparasi opuni ara kwaa kajaho 'uraho paranareja pu
va'e ara iha ka'ene Pepasi 'wavuji ea pina piunavara. Ijí ea kajihuni ihijaho
Pajesuna. Hu poropetia ira'asina. Hu atama ani ani'ina mapoka veji'ina.
7 'Ena'omo hu ea natohwa ka'ene 'ajohi'iniji'i hinuna. Hu niho'o hami
vwihaji'ina. Hu Godoni vu'a he'irono Panapasi'o Soru'o 'umenaume roara.
8 'Enakaivo Erimasi ka'ene atama veji'inijara kanisoru nimaa
ro'amarono 'unama same tanumana.
9 'Ejumakame Soru ka'ene Poruna 'wavujaho Godoni 'Aveni huni oja vaja
rarena parajumakame hu niimano kanavi'i
10 ijá 'wama A niho'o 'avena sisei jihuni hariha. A uneunecha ka'ene
mamaijihipuni nana'eji'ina. 'Ene ira'ata uneunecha ka'ene siseijipo oni
oja vajijaho rarejara. Ijihuna'e na'ia mapoka a Natohwijihuni 'unama
ariramaijaho a 'eke siseimaa venujaho vecha are'ena?
11 Ijihuna'e Natohwijara Huni ija oni haha 'ahi ranamahe a niho'o nia
supama'ena. 'Eje a na'ia 'aho'a vea pakame pavehuna 'wa'eme huni
nia vaji 'imitia samarena nutuma na'eme huni nia kwino supamana.
'Ejumakame hu 'urahe ijino napapanama apene ijí oji'i ea 'ahopo iji
'unama apene va'avarono hu ea saramana.
12 'Ejumakame kanisorua ijí kamarena hu nimaa ronana. 'Enarena hu
Natohwiji rone najahaji henarena oja hwa'usahana.

Panapasi'o Poru'o Pisitia Vaji Enitioki Hijajina

13 'E'eme Poruho 'ee huni napuhija ka'ene pu pu'úmo va'a kajihija Pepasi rene sisima 'ahi Peka Pamipiria vaji use'eme Joniho pu irechami'i kaivo 'unama Jerusaremi va'ana.
14 'E'eme Peka raname va'e Pisitia Enitioki vaji usevara. 'E'eme ijí Sapati rejume pu va'e Sinakoku vaji hijara.
15 'Ejumakame ea ka'ene Sinakoku 'ajohi'inijipo tamana 'ee poropetia tahume pa'arejume ijá 'iava Vwehije ja vu'a 'aho'a ea ikihi ni'ajihe 'warahuna'e re'avajaho 'waraha 'iavara.
16 'Ejume Poru 'urine arini nami'i kaivo iji hararajihi'i ijá 'iama Isureri ora ka'ene Godi juhavi'inakije ataa apúsama ike heha.
17 Godikara amuhu núna ka'ene Isureri orijija iji pijihana. 'Enajihuna'e pu Ijipiti hi'eme Hura vejume pu ea mapoka rejara. 'Enareja Hu Huni harurijino pu aherame ro samai roana.
18 Pu juara mapoka (40) nechi'i roajaho Godi pu mají 'ajoaha'eme roara.
19 'Ejume Hura ijino Kenani opuni kwaa ara kajino ara iropu no'ohe'i ea mapoka 'aniume tiraa ranavara. 'E'eme Hu Huni ehija'e ijí mwe'a kajaho ahaame 'oi'oi vajihana. 'Ene pu ijí hijajaho Hu 'ajoha'eme juara mapoka (450) paarenana.
20 'E'eme ijihuni túna'ijino Hu puni 'otua heji'ina irechamiume pu hinona apena va'u va'u va'e Samueri ka'ene poropeti ijihuni veijino 'e'ujara.
21 'Enareja ijihuni túna'ijino pu kinia'e jarivume Godira Soru ka'ene Kisi oni harihiji mihana. Hu Penijimani oni ituha'omo ijara 'ajoha'eme juara mapoka (40) paarenana.
22 'Ejume Hu hu rana'i kaivo Teviti vejume roe puni kinia'e renana. Hua'e rone Hu ijá 'waramana Na Teviti ka'ene Jesi oni harihiji kavuta. Ea ka'ene Nuni ojijara ura renujaho ijina. Hura Nuni ura ijaho vehuna.
23 Ninahama 'warama ja'ina'e ea ikehuni amuja vaji Godira Isureri opuni ni'ajihi'ina Jesuho mihana.
24 'Ena'omo Hu mai'o ro'amarono Joniho Isureri ora maho'o puni sisea vwihane areme ta'arohakame toi samahuna 'waramana.
25 Joni oni kaukara mai'o paare'i ve'eme hu eaka mapoka kajihi ijá 'iama Ja vwihajujaho na rana rojo? Na Ea ka'ene ja hine 'ajahujaho pana kaivo heha! Hu nuni túna'i rou nara Huni mumora hwana jahehuna areria pareniu.
26 Vwehu nunakije ja Eparahami oni harihi jihipuni kachi'ina 'ee ea ka'ene Godi juhavi'inaka iki ja pu'úmo hijujija Hu nú ni'ajúharena Hu Huni vu'a nú múhana.
27 Ea ka'ene Jerusaremi hijujija 'ee puni 'ajohai'ina Hua 'ee poropetiepo 'waravara ka'ene na'ia mapoka'e Sapati rejukavi'i tahujaho pu mai'o pahena pakavura'omo ijara nimaa re'amarono pu Hu apene 'otua vetiara.
28 'Enakaivo pu 'unama ka'ene venareje Hu 'anahuniji savujaho paka-mareja Pairatira 'ana'amarono 'waravara.
29 'Enareja Hu rone 'waravaji pu Hu korosi 'ahi namajaho apene arihe va'e muna ari ranavara.
30-31 'Enakaivo Godira vejume Hu kú'o 'urinana. Na'ia mapoka ea ka'ene pu pu'úmo Karari rene Jerusaremi roajihipuni roana. 'Ena'omo ijí ea kajipo iviama Huni 'waravi'ina rejara.
32 'Ena'omo nú vu'a maa maiu'ina ka'ene emahu núna nahama 'waramaji 'waravu.
33 Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho iviamaa sesahu núpuni veakino Jesuho vejume 'urinana. Areri Samusi 2 vaji vejaja'ina.

Nara A saravu jihunaˈe A iviasi Nuni Hariha renu ˈwamana.
34 Godira vejume Hu kúˈo ˈuriˈeme ikaˈina ˈwarumana.
Hu kúˈo paˈunama vaˈe mweˈa vaja pasakarahuna. Na Teviti merajahu jaˈinaˈe ja ˈuˈo merajihuna ˈiamana.
35 Ijihunaˈe hu Samusi vaji kúˈo ijaˈina ˈwaramana.
A Oni Ea kaˈene ariramaijaho ranave mweˈa vaja pasakaraˈamana ˈiamana.
36 Tevitiho Godoni ura ijaho hura hinani veijino ehwa punaˈe vejiˈi hinu vaˈo kwamana. ˈEjumakame pu apene vaˈe huni amuhija irechamiajino ranavume sakaranana.
37 ˈEnakaivo Godira Hu vejume ˈurinajaho pasakaranana.
38 Ijihunaˈe vwehu nune sisea vwihana arehuna kaˈene Huni vaji rena roana kaˈene ˈwaravujaho heha!
39 Ja niheju ea mapoka kaˈene Huaˈe nimaa rojujaho ariramaa renauna. Mosisi oni tamanijara ijaˈina veje ariramaa rehuna areria pana.
40 ˈEnakúne poropetiepo raka kaˈene ˈwaravajaho ja hami hami ˈajohakame ijija joni haha ˈaha pareˈavara.
41 Pu ijá ˈiava
Ja ea kaˈene Godoni ira matihiˈinijija ijí vwihajiˈi kwamasaˈavara. Na joni veijino kaukara pina veju kaivo kaukara kajaho ea ˈahopo nirisajihe ˈwarahuna kaivo ja nihoˈo taina pina panimaa rohuna ˈiamana.
42 Poruˈo Panapasiˈo ˈwaravume paarejume maˈahi va useˈi vaˈeme eaka mapoka kajipo hura hara jarirame ijá ˈiava Ja noˈo Sapati piniji ˈuˈo roe vuˈa kajihuna kajaho ˈwaruˈavara ˈiavara.
43 ˈEˈikaivo ea mapoka kaˈene ijí Sinakoku hija kajija niˈaha kwino maˈahi usemareja Jua mapokaˈe ˈee ea ˈahoˈa kaˈene Jua rejara kaˈene Godi juhaviˈinijija Poruˈo Panapasiˈo ˈararihie vaˈara. ˈEjume pu ˈejahie ijá ˈiava Ja Godira maiji vwihanú*ana* vajijino ˈuraho'avara ˈiavara.
44 Ijihuni tú*na*ˈi Sapati reˈi vejuma kamareja araka natohwa kajaho ahuma hine Godoni vuˈa heˈiro roara.
45 ˈEˈeme pu ea mapoka ahuma hijuma kimareja Jua nihoˈo senama parajara. ˈEjumakame pu Poru oni vuˈijaho apene arohe ani ˈwarame Poru ira sisea ˈwarame matahara.
46 ˈEjume Poruˈo Panapasiˈo ira pajuˈikaˈi ijá ˈiava Nú mamaa vene Godoni ira ikaho ja marako ˈwaravara kaivo ja majama hihuna apehunijaho nihoˈo sename hweˈi ˈahiu jihunaˈe ijaho ja ojono kaˈeje nú Jenitarua puni vau.
47 Ikaho raka kaˈene Natohwijara nú veˈavarono ˈwarumajina.
Nara ja Jenitaru puni ira saˈinaˈe irechamiu ˈee ea niˈajihuni vuˈa apene mweˈa kehuni urakino vaˈavara ˈú*ma*na.
48 ˈEjakame ijí Jenitaru kajija pu vuˈa kaji henareja temarasahe ˈee Natohwi jihuni vuˈijaho taˈarohara. ˈEne ea kaˈene majama hihunaˈe Godira iji pijihajija nimaa rojara.
49 ˈEnarena Natohwi jihuni irijaho kwaaka kajino mahoˈo rausaha vaˈana.
50 ˈEnakaivo Juapo vejume napara kaˈene iha rukina ˈee parua kaˈene ara kaji ura niˈina pisimie oja inaume Poruˈo Panapasiˈo rurahe ˈararihiume kwaa puna kajaho areˈi kaivo vaˈara.
51 Pu ˈurine puni mumora hari saina kaˈene navajaho puaˈe siseˈi ˈahie tairevume arihumakiviˈi pu Aikoniami vaˈara.
52 ˈEjumakame tisaiporua Godoni ˈAveni ruha apena parajukame nihoˈo teamanaˈejuˈe hijura.

14

Panapasiˈo Poruˈo Aikoniami Hijajina

1 ˈEjume pu vaˈe Aikoniami Jua puni Sinakoku vaji ahume hine vuˈa ˈunama aniˈinijino ˈwaravume ea mapoka Jua ˈee Kuriki nimaa rojara.
2 ˈEnakaivo Jua ˈahoˈa panimaa rojara. ˈEnaˈomo ijipo vejume Jenitaru ea kaˈene nimaa rojiˈinijija nihoˈo senavara.
3 Pu noˈo ˈaha jora ijino hine pajuˈikaˈi najahume Natohwijara niˈajihe Hura maiji vwihaniaji najaharena aacha ˈee uneunecha ani aniˈina kaˈene ea areri pavehunijaho vajihume pu vejume rejara.
4 ˈEjumakame ea mapoka kaˈene ara kajiˈurijija ea ˈahoˈa Jua punaˈi rejume ea ˈahoˈa apasorua punaˈi rejara.
5 ˈEjume Jenitarua ˈee Jua ˈee puni mamaˈinijipo niˈaha kwino ˈurine apasorua kajihi ruarahe ˈee muni ˈeke ˈaniˈirono vejara.
6 ˈEjumakame pu noˈo ijí henareja juhaha vaˈe kwaa iha Raikonia vaˈareja ara iha Risitara Tepi ˈwavuji vaˈara. ˈEe ijí ara kajihipuni rori ara ˈahoˈa kajino vaˈara.
7 ˈEnareja pu ijino Godoni vuˈa mai najahara.

Panapasiˈo Poruˈo Risitara Tepi Hijajina

8 Ea pina Risitara hinuna kaivo huni mumora irivi'ina 'omo oahoni tei vaji nijaˈina rene roajihunaˈe hu panamina onuna.
9 ˈEnaˈomo eakaho Poru oni vuˈa hami henana. ˈEjume Porura hu kanamarena nia paˈahatihiˈi kanamajaho hu nimaa ronujihunaˈe hu marahunaˈe kamana.
10 ˈEnarena hu ajira ijá ˈwama ˈUri arini namina ˈwavume hu ohurikune ˈuri arini namina ˈuraha onana.
11 ˈEjume eaka mapoka kajipo ijí Porura raka kaˈene vena kaji pu kamareja pu Raikonia opuni iri ijá ˈumeja godiepo emaa rene núni roa karihi kiha ˈumejara.
12 ˈEnareja pu Panapasiho iha pina Suusi ˈwame ˈee Poruho ˈwaraviˈina ijihunaˈe Hemisi ˈwavara.
13 Suusi oni Temiporua ijí ara kajihuni rori naminanaˈomo Pirisitia purumakau ˈeke ea mapoka kajihi puˈúmo sinara siaaviˈina ˈeke swasa veˈi ˈahiume vwicha jiami roara.
14 Vea kaˈene apasorua Panapasiˈo Poruˈo hejajaho punaˈe vehuna henareja pu noˈo puni ateha ˈunirame isokuˈi kaivo pu ninukujaha vaˈe ea mapoka kajihi puni vaji vaˈe ijá ˈumejara
15 Ea ikije ja irakaˈe veˈirono vejo? Nú ˈuˈo emaa areri jaaˈina. ˈEnakaivo nú Godoni vuˈa maa maiuˈina ja ˈwaravu jihunaˈe ja ikija nimaa panakúne pataˈararoraˈikaˈi taˈarohe Godi nimaa kaˈene maiˈo hijiˈina kaˈene akúpa vene mweˈa vene soha vene uneunecha kaˈene ijí navujaho venajihuni roha.
16 ˈEne amuja kaˈene kamaˈahuni hina apene roajija Hu makiˈeme eaka kwaa mapokakino hijajija Godi pataararorahe pu raka kaˈene ura veˈi ˈahiajaho vejara.
17 Hu nimaa paranamia vaˈa paranana kaivo Hu mamaa ˈahie niˈajihe neha akúpi ˈahi vejuˈe pine ˈiruma vejuˈe maraju'ukame ˈiruma ine teamanavura.
18 Pu noˈo raka kaˈene ˈwaravajaho ijí eaka mapoka kajipo swasa puna kaˈene veˈiro vejaji tanuhuna nihoˈo kisina renana.

19 'E'eme Jua 'aho'a ka'ene Enitioki 'ee Aikoniami rene roajipo roe ea mapoka 'waravume pu ni'aha kwino muni 'eke Poruho 'anaara. 'Ene nikwamu ro'ika'i pu tairia apene va'e ara uri ranavara.
20 'E'eme Tisaiporuepo roe huni rora kajino tauhuhe nami'eme hu 'urine ari vaji va'ana. 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino pu no'o Panapasi'i ara iha Tepi va'ara.

'Unama Siria Vaji Enitioki Roajina

21 'Enareja pu ijino Godoni vu'a maa maiu'ina ea najahume ea mapoka tisaiporua'e rejara. 'E'eme pu 'unama Resitira 'ee Aikoniami 'ee Enitioki va'ara.
22 'Ejume pu va'e ijino ea ka'ene tisaiporua ni'ajihe puni nimairoa ija kisi 'uname hina vahuna'e 'warame ijá 'iava Haha natohwa'e hianame 'ee ea sise'i 'ahú'eje nú ja pu'úmo Godoni ara vahuna 'iavara.
23 Pu sosia kwinu kwinu puni eruta pijihume paarejumakivi'i 'iruma 'aura areme 'ee siporu 'ojume paarejume 'eke Natohwa ka'ene pura nimaa rojujihuni ija tahi irechamiara.
24 'Ejume pu va'e Pisitia useme 'ee Pamipiria va'ara.
25 'Enareja pu Peka Godoni vu'a najahareja iji'a Ataraia va'ara.
26 'Enareja pu kú'o 'uname sisima 'ahi ajima Enitioki roara. Nimarako iji pijihe Godoni maiji vwihaniaji huni kaukara vehuna'e irechamiume va'ara'omo venareja kú'o 'unama roara.
27 Pu 'unama roe Enitioki useme 'waravume sosia roe ahuma hi'eme Godira pu pu'úmo uneunecha ka'ene venajaho 'warame 'ee Jenitaruepo ichá'ina'e nimaa rohuni vwicha ka'ene tirasamajaho 'waravara.
28 Pu 'aha jora'e ijí tisaiporu pu'úmo hijara.

15

Jerusaremi Piunarame Vu'a 'Wavajina

1 'E'eme ea 'aho'a Jutia rene aneja vene vwehwaha kajihi najahe ijá 'iava Ja Mosisi oni tamani ja'ina'e sisa 'uhu'avajina vo ja pamaranihuna 'iavara.
2 Poru'o Panapasi'o pu pu'úmo na'ia mapoka ni'ima'ura'e ninakaravume 'ee ea ka'ene Godi nimaa roji'inijipo Poru ho Panapasi ho 'ee ea 'aho'a ka'ene nimaa roji'inijihi pu'úmo iji pijihume Jerusaremi apasoru 'ee ea eruta 'aho'a ka'ene hijajihipuni nini ike 'wama amairi'irono va'ara.
3 'Ejume ijí sosia kajara irechamiume pu va'e Ponisia 'ee Sameria ijino usevara. Pu ichá'ina'e Godi Jenitaru vejume Godoni ea rejaji nirisajihe 'waravume Godoni ehija henareja teamanamana.
4 'Ejume pu va'e Jerusaremi usevume sosia 'ee apasorua 'ee erutapo pu 'ajorame aheravara. 'Ejume pu Godira pu pu'úmo uneunecha raka ka'ene vejajaho pu 'waravara.
5 'Ejume Parasia 'aho'a ka'ene nimaa roji'inijipo 'urine arini nami'i kaivo ijá 'iava Ja pu sisa 'uhuahe 'ee 'warave pu Mosisi oni tamana ve'avara 'iavara.
6 'E'ikaivo apasoru eruta ijipo vu'a kaji 'wama he'irono roe ahuvara.
7 Pu natohwa 'wame nakara'eme Pitara 'urine arini nami'i kaivo ijá 'iama Vwehu nunakije ja nihejara. Nitama Godira joni vaji na iji pijihume nuni irijino Jenitaru Godoni vu'a maa maiu'ina najahume pu hene nimaa rojara.
8 Godira eaka mapoki jihipuni oja vajijaho nihena ki paranarena pua'e najaharena Huni 'Avena nú múhaja'ina'e pu mihana.

9 Hu kúmujaho núa 'ee pua ani'ina kaivo nimaa roijara puni oja vaji sisea soma amairiahana.
10 'Enakaivo ja rakijihuna'e Godi venakame 'ee tisaiporua ahija miho? 'Ene emahu nuna 'ee núa areri paapehunijaho miho?
11 'Enakaivo Jesu ka'ene Natohwi jihuni maiji vwihanúajara rejume nú maranúa ja'ina'e pu 'u'o 'unama nikwisu'ina kajino vejume maraniana.
12 Eaka mapoka ka'ene ijí hija kajija pu masuani varirareasaha Panapasi'o Poru'o Godira raka ka'ene pu pu'úmo Jenitaru puni aacha 'ee ea areri pavehuna ka'ene vejaji 'waravume hejara.
13 Pu vu'a 'waravume paarejume Jemisira 'urine namine eha vene ijá 'iama Vwehu nunakije ike heha! 'iamana.
14 Saimani ja ni'waravume ja nihejara. Godiho Jenitaru puni vaji ea 'aho'a Huni ihijihuna'e iji pijihe 'ekana.
15 'Ejukame ike ira ikara poropetia puni iriji'i nimaa'e renu 'waravara.
16 Ike uneunecha kihipuni túna'i Na kú'o 'unama roareje Teviti oni harai ara ka'ene auma tirausahe paranajaho kú'o vene amairihuna.
17 Ija'ina vejakame ea 'aho'aka mapokijija Natohwijaho sahuna. 'Ene Jenitaru ka'ene Nuni ihijara 'umenajija 'u'o sarihuna.
18 Nitama Natohwijara ike vu'akaho 'waramana'omo Hu iviamai ija'ina kú'o 'waramu 'iamana.
19 'Enajihuna'e na vwihajujaho Jenitaru puni vaji Godoni ta'arohe roujija nú ahija pamihuna.
20 'Enakaivo roe nú puni pasia vene 'warave godi ira'ata puni 'irumaka vaji'avajaho paine 'ee 'uasa pavene hanuha 'aa rukina pai'avara.
21 'Enajihuna'e na'ia mapoka'e Sapati veijino Mosisi rone Sinakoku vaji tahujaho ja nihejura 'iamana.

Asura Jenitaru Nimaa Roji'ina Puna'e Venajina

22 'E'eme apasorua 'ee eruta 'ee sosia maho'o hejume nimaa'e rejume pu ea puni vaja kajino Panapasi'o Porui pu'úmo Enitioki va'avarono Jutasi ka'ene Pasapasi'o Sairasi'o nimaa roji'ina puni vaja kajino ea uranii'ina'omo ijí ija pijihara.
23 Pu pasikaho apena va'ara.
Apasorua 'ee vwehu nuna ka'ene eruta ijipo vwehu nuna ka'ene Enitioki 'ee Siria 'ee Sirisia Jenitarua ka'ene hijujihi 'ajorame Esu'ua 'iavu.
24 Nú nihi'eju'e núni vajakino ea 'ahopu nú pa'wara'eju'e vu'ajime ira ani 'waravu'e ja iviamaa joni vwiha puruva retiu.
25 'Enajihuna'e nú ahuma hine 'wama amairiu'e mamaa reju'e ea iji pijihe irechamiu'e Panapasi'o Porui pu'úmo joni vu'u.
26 Ea ikija puni hia núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni ihijihuna'e hami pahijura.
27 Nú ijihuna'e Jutasi'o Sairasi'o irechamiume joni vu'ura'omo ijipo pura puni irijino vu'a nikwinu'ina kajaho 'warahuna.
28 Nú Godoni 'Avenijihi pu'úmo vwihajujaho nú unenu'u pina ahisina joni haha 'aha paranavu. 'Enakúne ja ikeru ve'avara.
29 Ja godi ira'ata puni 'iruma ka'ene vajihujaho paine 'ee 'aa paine 'ee hanuha ka'ene 'aa rukina paine 'ee 'uasa pave'avara. Ija'ina ve'avajaho ja mavarasa'ina vena avahuna. Esu'ua 'iavara.
30 Pu ea kajija irechamiume kami Enitioki va'ara. 'Enareja pu sosia 'ivume roa ahuvume pasia kajaho mihara.

31 'Ejumakame pasia 'aha kajino vu'a ka'ene ni'ajihe 'waravaji taha kamareja pu niho'o teamanama parajara.
32 Jutasi'o Sairasi'o poropetia'omo pu no'o vu'a 'aho'a ijá kajihipuni nimaa rojujara kisina'e re'amarono ni'ajihe 'waravara.
33 'Enareja pu no'o ijino 'aha josu hinareja iji'a vwehwapo irechamiume 'uname ea ka'ene pu irechamiume roajihipuni va'i vejumakivi'i pu 'ajoravume pu no'o va'iro vejara vo
34 Sairasiho hu ura ijino hi'iro 'ahaume hinana.
35 'Enakaivo Poru'o Panapasi'o ijino Enitioki na'ia 'aho'a hine ea 'aho pu'úmo hine Natohwi jihuni vu'a najahe 'waravara.

Poru'o Panapasi'o Ranaramareja Va'ajina

36 'Ena'omo na'ia pini Poru Panapasi ijá 'wama Roe va'e araka mapokakino Natohwi jihuni ira ka'ene nú no'o najahajija vwehu núna ichá'ina veji'i hijukúne kiva 'wamana.
37 'Ejume Panapasira ura renajaho Joni ka'ene Makana 'wavujara pu pu'úmo vahuna'e ura renana.
38 'Enakaivo Porura vwihanajaho mai'o areria parenana. Ijihuni maijaho hu na'i pini pu pu'úmo va'u va'o va'e Pamipiria rene ranamúe 'unama ro'i kaivo hu pu pu'úmo kaukara pavena va'ana.
39 'Ejumakame pu panimaa vetiarame rana'arame Panapasira Makaho aheme sisima ajime Saiparasi va'ana.
40 'Ejume vwehwapo 'urine Natohwi jihuni maiji vwihaniuni vajijino irechamiume Porura Sairasi aheme va'ana.
41 'Ejume hu va'e Siria 'e'une 'ee va'e Sirisia va'ana. 'Ene sosia ka'ene ijino hijujija ata kisi nami'avarono vu'a ni'ajihe 'waramana.

16

Timotira Poru'o Sairasi Pu'úmo Va'ajina

1 'Enarena hu Tepi 'ee Risitara 'u'o roana. 'E'eme tisaiporua pina ijí hinuna. Huni ihijaho Timotina. Huni ohijaho Jua 'ee hu nimaa roji'ina kaivo huni omijaho Kuriki.
2 Ea ka'ene nimaa roji'inaka Risitara hine Aikoniami hijujija Timoti ta'arohare'e hu ea maa 'wavura.
3 'Ejumakame Jua mapoka ka'ene ijino hijujipo hejajaho huni omijaho Kuriki orijihuna'e Poruho ura Timotira hu hu'úmo va'amarono hu apene sisa 'uhuahara.
4 'E'eme pu va'e arara kajino vai'i raka ka'ene Jerusaremi apasorua 'ee emakinijipo 'warahunaka 'wama amairiajaho ve'avarono 'warama apena ojara.
5 'Ejume hu sosia ni'ajihume puni nimairoa kisina re'eme veku veku ea roe ahumahi'i namana.

Turoasi Vaji Porura Masatonia Ora Visoni Kamajina

6 'Enareja pu Esia vu'a pa'wara'avarono Godoni 'Aveni rarejume pu va'e Pirijia useme 'ee Karesia usevara.
7 'Ejume pu va'e Maisia va'areja pu ura Pitinia va'i 'ahiana kaivo Jesuni 'Aveni tanu'urihana.
8 'Ejume Maisia asime pu kami Turoasi roara.
9 'Enarena ijino na'i Poruho visoni kavume ea pina Mesatonia ori arini namiji'i ijá 'wama A Mesatonia roe nú ni'ajúha 'wamana.

10 Poruho visoni kajaho kavume paʼareʼeme niʼaha kwino ʼurine ʼunama kaʼene Mesatonia vahuniji samana. ʼEnaʼomo Godi ura nú vaʼe Huni vuʼa maa maiuʼina ea kaʼene Mesatonia hijuji najahuna ura rejuʼe nú ʼumenuu.

Piripai Vaji Ritiara Godoni Ea Renajina

11 ʼEnaʼomo nú vaʼe sisima ʼahi ajime Turoasi rena arira vaʼe Samataresi usevaraʼomo ijihuni súʼu kajino vaʼe Niaparisi usevara.
12 ʼEjaraʼomo ijí rena vaʼe Piripai usevara. Ijaho Mesatonia opuni kwaa niʼinaʼomo nitama Romuupo ʼajoharaʼomo nú ijino naʼia makacharo hijara.
13 Sapati veijino nú ari vwicha asima tohurori vwihajajaho siporua ʼohuni tinia namu roʼikaʼi vaʼara. ʼEne nú vaʼe asuma hine napara kaʼene ijino ahuvajihi vuʼa ʼwaravara.
14 ʼEnakaivo napara pina huni iha Ritiane ʼee hu Taiataira ora kaivo hu ateha aviʼina vene ea ʼahoʼa ʼimenauna ʼee Godi oja mahiʼinaʼomo Natohwijara huni oja jaraume Porura ʼwaramajaho hene venana.
15 Hua ʼee huni kachiʼina toi samaume ʼurinareja ijá ʼiama Ja na kive na Natohwi jihuni ea nimaaʼe kiʼavajaho roe nuni sei hiha ʼiamana. Nú huni sei vaʼe hiʼavarono hu nihoʼo ʼejahúana.

Piripai Tipura Ari Tipurea ʼAjohiʼini Godoni Ea Renajina

16 Naʼi pini nú vaʼe siporua ʼojuri ruhijino vaʼiro vaʼi kavume napara pina ea pipuni pweaʼomo hu piunúmana. Ijí napara kajaho ʼavena sisea ajiviʼinaʼomo ijí ʼavena sisea kajara hu vejuʼe hu vuʼa kaʼene maiʼo rehunijija ʼwarame ʼee huni natohwijihuni monia mapokaʼe venahuna.
17 Ike napara kajara nú Poruʼi puʼúmo ʼararihua roiʼi ajira ijá ʼumena Ike ea kijahija Godia kaʼene Ichuto Maijihuni pwehija pu nú Godira niʼajihuni ʼunamiji najuhu ʼumenana.
18 Hu naʼia mapoka ijaiharu vejume Poru hene sevume hu taʼarohe ʼavena sisea kajaho ijá ʼwama Na Jesu Keriso oni ihi ʼurahiʼi ʼwaravukúne ro ʼeʼuna ʼwamana. ʼEjume nijakaru roe ʼeʼunana.
19 Vea kaʼene huni mamaʼinijipo kavume pura moniaʼe kúʼo ʼekahuni ʼunama paʼarejumakame pu Poruʼo Sairasiʼo iji ʼunirame irisamie maketia vejuri tinijino vaʼe emakipo hijari unaʼijino irechamiara.
20 ʼEnareja pu ʼeka vaʼe ʼotua hejiʼina mamaʼini jihipuni vaʼe ijá ʼiava Ike Juakipo núni ara ikaho vejuʼe nihoʼo puruva rene namu.
21 Pu noʼo tamana kaʼene nú Romu ora pavejuji nú veʼavarono pu roa ʼwaruvara ʼiavara.
22 ʼEjukame ea mapoka kaʼene ijí ahuma hija kajija pu ʼuʼo namahara. ʼEjuʼukame ʼotua hijiʼina ea mamaʼina kajipo ʼurine ateha jahenahe isokuniʼi ʼwaravume hisi apene hijihara.
23 ʼEnareja pu hijihareja ijiʼa pu tipurai irechamiareja ea kaʼene tipura ʼajohiʼinijara hami ʼaiha venahuna ʼwaravara.
24 Hu ijí hinarena hu pu noʼo irechamiume tipura ara kaʼene vamaa kahino hijara. ʼEjumakiviʼi hu ʼeke puni mumora kamorame irechamiume hijara.
25 ʼEjaraʼomo naʼia rimai Poruʼo Sairasiʼo hine siporua ʼone ʼee javaa vene Godi taʼarohiʼi hiʼeme tipura ea ʼahoʼijaho hine hejiʼi hijara.
26 ʼEʼeme niʼaha kwino mwe varivura niʼimaʼuri roarena ijí tipura ara kajaho nihoʼo erapo ʼunamapene ʼusivuja reʼeme vwichaka mapoka kajaho niʼaha kwino tirausahe ʼee senia kaʼene mumora ʼahi kamoravajaho niʼaha kwino rausahe arihara.

27 'E'eme ea ka'ene ijí tipura ara kaji 'ajohi'inijaho 'uriji'i kamajaho vwicha mapokijaho tira'usunaha navuma kimarena hu vwihanajaho eaka mapoka ka'ene tipura ea kajija ni useme juhaha va'ara ronarena hu 'urine huni so'wa ta'arohe apene ori'ini pija'ara'i venana.
28 'Enakaivo Porura ajira ijá 'umena A orono pa'anaara'amana. Nú ikeho hijukúnina 'umenana.
29 'Ejume tipura ara 'ajohi'ina kajara ajira ijá 'umena Ira ape roa 'umejume ape roumakivi'i ninuma vaji va'e hu jume simavi'i 'ona apene arihe Poru'o Sairasi'o puni nini namana.
30 'Enarena hu pu no'o aherame va'e ma'ahi 'e'une ijá 'iama Eakije! Na ichá'ina veje Godi na ni'ajihe maraniama 'iamana.
31 'Ejume pu hu ijá 'wava Jesu ka'ene Natohwiji nimaa rojakama'e aa'e oni kachi'ina 'u'o ni'ajihe maraniama 'wavara.
32 'Enareja pu Natohu ijihuni vu'a hua 'ee ea 'aho'a ka'ene huni sei hijajija najahara.
33 'Ejumakame ijí na'ia rira kajino hu pu no'o aherama va'e puni túpa 'aha 'ai sama nama kajaho somahana. 'Ejume pu ni'aha kwinu hua 'ee huni kachi'ina kajihi pu'úmo 'unirame toi samaara.
34 'Ejume hu pu no'o aherame huni sei va'e 'iruma vajihume pu ijara. 'Ejume hu 'ee huni kachi'ina pu'úmo Godi nimaa rojajihuna'e pu ni'ima'ura teamanavara.
35 'E'eme vea nituvume sú'o ea ka'ene 'otua heji'ina 'ajohaujipo hirisima irechamiume pu roe ijá 'iava Ike eakija irechamie va'a 'iavara.
36 'Ejume ea ka'ene tipura ara 'ajohi'inijara vu'a kajaho hene roe Poru 'waramarena ijá 'wama Ea ka'ene 'otua heji'ina 'ajohujipo nú ja irechamie va'avarono 'waruvara. 'Enakúne ike tipura arakaho are'i kaivo 'urine va'aha. 'Ejakame joni oja masuani na'avara 'iamana.
37 'Enakaivo Poru pu ijá 'iama Nú Romu ora kaivo pu nú unenu'u pina sisei veje 'otu vetúhuna pana. Pu majikari nú 'anúara. Eaka mapoki jihipuni nia 'ahi. 'Enareja pu 'ekua roe tipurai samuara. 'Ena'omo iviamaa pu nesi 'wamonu va'o nú irechamú'irono avajo? Niho'o areri parenu. Pu opuipo roe nú aheruma va'e ma'ahi irechamúhuna 'iamana.
38 'Ejume hirisima kajipo vu'a kajaho roe ea ka'ene 'otua heji'ina puni 'ajoha'inijihi 'waravara. Pu ijá 'iava Pu Romu ora 'iavume hejajaho pu niho'o tea junavara.
39 'Ejume pu temukavume va'e 'ajorame nirisamu va'ume irechamiume pu ma'ahi va'ara. 'Ejume pu ijá 'iava Nijinakúne va'ajiha 'iavara.
40 'Ejume pu tipura rene usema Ritia oni sei va'ara. 'Eji'i kivume ea ka'ene nimaa roji'inijija ijino hijuma kimareja pu vu'a ni'ajihe 'waramareja iji'a va'ara.

17

Tesaronaika Vaji Hijajina

1 'Enareja pu va'e Emipiporisi asima va'e Aparonia asima va'e Tesaronaikai Jua puni Sinakoku naminuna'omo ijí usevara.
2 'Ejume Poru oni tamana'omo hu puni va'e Sapati no'opisu pu pu'úmo Godoni ira vaji tahe pira'aravara.
3 'Enarena hu pu Godoni vu'ijihuni maiji najaharena hu ijá 'iama Godira vejume Keriso kajaho sise'i 'ahaume kwamarena kú'o 'urinana. 'Enarena ike Jesu ka'ene na ja 'waravu kajaho Kerisona 'iamana.

4 Pu ea 'aho'a nimaa ronareja Poru'o Sairasi puna'i rejara 'ee Kuriki mapoka ka'ene Godi juhavi'ina 'ee napara uranii'ina ka'ene ijí hijujija pununa'i rejara.
5 'Enakaivo Jua pu niho'o senavumakame pu maketi ea sisea aherame ahuma hina ara vaja kajaho karokaha vejara. 'Ene Jesani oni sei pu sarame aherame emaapuni va'irono roara.
6 'Enakaivo pu papiunimareja pu Jesaniho 'ee ea 'aho'a ka'ene nimaa roji'inijija pu irisama va'e ara kajihuni ea mama'ina puni nini va'ara. 'Enareja pu ijá 'umeja Ea ka'ene mwe'akake 'unama apene ta'arohujija 'u'o iki roara.
7 Jesanira Sisa oni varapa 'enare'e ea ikija aherame ijá 'úvu Kinia pina Jesuna 'úvu 'umejara.
8 'Ejumakame eaka mapoka ka'ene ara kajino hijura 'ee ara kajihuni ea mama'ina ijí henareja pu niho'o 'urimaravume ani renana.
9 'Enareja pu Jesaniho 'ee ea 'aho'a kajihi puni moni 'eka'i kaivo pu irechamiume va'ara.

Peria Vaji Hijajina

10 'Enareja ijihuni na'i kajino ea ka'ene nimaa roji'inijipo Poru'o Sairasi'o irechamiume Peria va'ara. 'Enareja pu va'e usevajaho Jua puni Sinakoku va'ara.
11 'Ejume ea ka'ene ijí hijujaho puni vwiha mamaa vwihaji'ina'omo pura Tesaronaika ora asitahara. Ijihuni maijaho pu Godoni irijaho ura rena parani'eme apene 'ee na'ia mapoka tahe 'ee 'eka manura vene kivura.
12 'Enareja ea mapoka ijihuna'e nimaa rojume 'ee Kuriki napara 'ee parua 'aho'a ka'ene iha rukinijija 'u'o nimaa rojara.
13 'Ejumakame Jua ka'ene Tesaronaika hijujipo hejajaho Poruho Godoni vu'a Peria 'u'o najahuma henareja pu va'e eaka mapoka kajihipo varapa ve'avarono oja inaara.
14 'Ejumakame ni'aha kwino ea ka'ene nimaa roji'ina kajipo Poruho ranavume soha rori va'ana. 'E'eme Sairasi'o Timoti'o ijino hijara.
15 'E'eme ea 'aho'a Poru ahema apene va'e Etenisi usevume hu ona vene ijá 'iama Sairasi'o Timoti'o marako nuni ro'avara 'iavume pu va'ara.

Etenisi Vaji Huri'i Vu'a 'Waramajina

16 'E'ikaivo Poruho ijino Etenisi pua ajiha hinajaho huni oja niho'o areri parenana. Ijihuni maijaho ijí ara kajaho godia ka'ene iji vejajipo niho'o ani rena navara.
17 'Ejumakame hu va'e Sinakoku vaji va'e Jua 'ee Jenitarua ka'ene Godi juhavi'inijihi pu'úmo pira'arame 'ee maketi vaji ea irahipo roe ijí hijujihi pu'úmo pira'aravara.
18 Epikuriani ora 'ee Sitoika ora ka'ene hena kavi'inijipo Poru piuname pu pu'úmo nakaravara. 'Ejume ea kajihuni ea 'aho'ijipo ijá 'wava Ike eakaho iraka vene hina kasi'uamo 'wavara. 'Ejume ea 'ahopo ijá 'iava Nú vwihajujaho hu ea 'ahopuni Godi rona 'waramu. Ijihuni maijaho Jesuni vu'a 'ee Huni 'urinaji rone 'warumu 'wavara.
19 'Enareja pu Poruho ahema Eriopakasi puni roara. 'Enareja pu hu apoma ijá 'wava A raka maiu'ina ka'ene najahujaho nú 'waruva heja?
20 Ijihuni maijaho a uneunecha ani'ina ka'ene 'waruvu'e nú hejujihi puni maiji he'i 'ahúu 'wavura.

21 'Ejume pu ea mapoka ka'ene Etenisi hijujaho 'ee ea 'aho'a ka'ene ara 'aho'i rena roe ijino hijujija na'ia mapoka pu mahine vu'a maiu'ina hene 'ee 'wavi'i hijura.
22 'Ejume Poru 'urine Eriopakasi puni riri namiji'i ijá 'iama Etenisi orakije na kivujaho ja 'unama jaa jaa akuma paraji'ina kivu.
23 Na iki joni ara vaji hina 'urahoji'i ja uneunecha mapoka ka'ene veju'e unenu'u 'aho'a puna'i reji'inijaho na nikivu kaivo ruha pinaka ja asura vejajaho Godi pina ka'ene nú pakavu jihuni ruha 'wavara'e kavuta. Ja Godi kajaho pahejura kaivo ja oja mahu kaji na Hu rone 'waravu.
24 Godira mwe'a vene uneunecha mapoka ka'ene ijihuni toi navujaho venana. Hu akúpa mwe'a ijihuni Natohwa'omo Temiporua ka'ene emaapo iji vejujihi puni vaja pahinuna.
25 Emapo uneunecha ka'ene iji vejuji Huna'e venahuna pane 'ee unenu'u pina Hua ura rehuna pana. Ijihuni maijaho Hura Huhusu hia 'ee uruhoa 'ee uneunecha maho'o vajihuna.
26 Hu ea mapoka ka'ene kwaaka mapokaki hijujija vejume ea kwinu huni rena roara. 'Enarena Hu vejume ea mapoka kwaaka mapokakino va'ajime hijara. Hu pura mwe'a iki hihuni vea raname kwaa ka'ene hina apena ohunijaho mwe'a sisa 'uhua vajihana.
27 'Enajihuna'e Hu ea mapoka Huni rohunijara ura renu. 'Ene pu ura renakame Godi sa'avajaho pu nimaa kahuna. Ijihuni maijaho Hu núni romai hinuna.
28 Ijihuni maijaho Huni vajiji nú hine 'ee 'urahone 'ee hina apena va'u. Areri joni ea 'aho'a ka'ene vu'a 'waravi'inijipo 'waramareja ijá 'úvare Nú Huni amuhija 'úvara.
29 Nú nimaa Godoni amuhija'omo nú ija'ina pavwihahuna. Huni kara ijaho areri korutia 'ee siruva 'ee muna ijino emaapo iji vejara parohuna.
30 'Ene Godi nitama kama'ahuni emaapo pahena pakavajaho pavwihanu kaivo Hu 'waramajaho eaka mapokake mwe'a kakino hijujija maho'o sisea aremamaa are'i kaivo ta'arohuna'e ura renu 'iamana.
31 Ijihuni maijaho Hura mwe'ake 'otua arimaa ea ka'ene iji pijaha jihuni vaji vetihunijaho vea niranamana. Hu ijí ea maho'o najaharena Hu vejume kwamajaho 'urinana 'iamana.
32 Pu he'eme ijí kwama 'urina kaji 'waravume hejajaho ea 'aho'a ijasahume 'ee ea 'aho'a ijá 'wava Nú kú'o vu'a ikaho he'i 'ahúu 'wavara.
33 'Ejume Poruho puni vaja are'ika'i samai va'ana.
34 Ea 'aho'a pu pu'úmo rene nimaa rojara. 'E'eme puni vaja kajino Taionisiasi Eriopakite opuni ea 'ee napara pina huni iha Tamarisi 'ee ea 'aho'a 'u'una'omo pu nimaa rojara.

18

Poru Koritia Vaji Hinajina

1 Ikihi puni túna'i hu Etenisi areme 'urine Koriniti va'ana.
2 'Enarena hu ijino Jua pina huni iha Akwiraho piunamana. Ea kajaho Ponitasi nahejara. 'Ena'omo hu naparaha Pisira'i Itari rene roara. Ijihuni maijaho Korotiasira Jua maho'o Romu are'avarono 'waramana. 'Ena'omo hu puni roana.
3 'Ejume hu pura kaukara ka'ene vejuja'ina'e hu 'u'o venuna'omo hu pu pu'úmo ahuma hine kaukara vejara. Ijihuni maijaho pu harai ara veji'ina.
4 'Enare'e Sapati vea mapoka kajija hu va'e Sinakoku vaji Jua 'ee Kuriki epo hununa'i ro'avarono 'waramana.

5 'E'eme Sairasi'o Timoti'i Mesatonia rene roara. Poruho na'ia mapoka
huni vea natohwa Godoni ira toi raname hine Jua najahe ijá 'iama Jesuho
Kerisona 'iamana.
6 'Ejume Jua kajija pu huni ira pataarohe pu hine ira sisea 'waravara.
'Ejume hu huni ateha túa tairevi'i ijá 'iama Joni 'aa ijaho joni húmata
'ahina'omo na ahija pa'ana. 'Ena'omo na iviasi rene Jenitaru puni vahuna
'iamana.
7 'Enarena hu ijaho are'ika'i va'e ea pina huni iha Taitasi Jasitasi ka'ene
Godi oja mahi'ini jihuni sei va'ana. Huni seijaho Sinakoku romaina.
8 'Enakaivo ea pina huni iha Karisipasina hu Sinakoku 'ajohi'ina'omo
hu Natohwijaho nimaa ronana. 'Ejumakame huni kachi'ina no'one 'ee
Korinitia ora mapoka hene nimaa rojara. Ijihuna'e pu toi samaara.
9 'E'eme na'ii Natohwijara Poru visoni vaji ijá 'wama A niho'o
paju'amana kaivo siheria pave'ika'i 'wara'amana.
10 Na a hu'úmuna'omo ea pina niho'o a pasise'i 'ahahuna. Ijihuni maijaho
Nuni ea mapoka'e ara ikino hiju 'wamana.
11 'Ejume Poruho juara kwinune masapa iropu'a kwino ijí hine Godoni
vu'a pu najahana.
12 'Enakaivo vea ka'ene Kario Akaia opuni ea Natohwa renajihuni vea
kajino Juapo 'urine Poruna'i sena vejara. Pu hu apena 'otua asúki va'ara.
13 'Enareja pu hu namahe ijá 'wava Ike eakaho nuni tamana pataarohe
ea 'waravu'e pu Godi ani'ina oja mahu 'iavara.
14 'Ejume Poruho mai'o 'wara'i ve'eme Kariora Jua ijá 'iama Ikaho
unenu'u pina sisea re'ipisa na joni ira hene veju'u.
15 'Enakaivo ja joni ira 'ee iha 'ee joni tamana ijihuna apori'avajaho na
pahe'ejukúne va'e ojono kaha 'iamana.
16 'E'ikaivo hu 'otua asúka 'ararihiume pu usema va'ara.
17 'Enareja Sositanisi Sinakoku kajihuni ea ni'ina'omo pu 'unama apena
'otua asúka una'i hijahara kaivo Karioho kima pataarorahana.

'Unama Enitioki Va'ajina

18 'Ejume hu Poruho ijino 'aha jora'e hinarena ea ka'ene nimaa
roji'inijihija irechami'i kaivo sisima ajime Pisiraho 'ee Akwirai pu'úmo
Siriai va'ara. 'Ene Senikeria 'e'une huni húmata sapasa 'uhuana. Ijihuni
maijaho hu varapa areme hinana.
19 'Enareja pu va'e Epasasi usemareja hu pu ijí irechami'i kaivo hu va'e
Sinakoku vaji arume va'e pu pu'úmo hine 'wame pira'aravi'i hijara.
20 'Enareja pu hu ijí 'aha jora hi'amarono pu jarivara kaivo hu rarenana.
21 'Enarena hu pu irechamie ijá 'iama Godira kú'o na iki ro'urono ura
re'amajaho na rohuna 'i'i kaivo hu Epasasi rene sisima 'ahi ajima va'ana.
22 'Ene va'e Sesaria 'e'une ajima va'e Keriso oni ea 'ajoramarena Enitioki
va'ana.
23 'Enarena hu ijino na'ia 'aho'a hinarena hu iji'a va'e Karesia 'ee Pirijia
opuni ara ara kajino va'ana. 'Enarena hu ea ka'ene nimaa roji'inijija
ni'ajihe 'ata kisi nami'avarono 'waramana.

Aporasi Epasasi 'Ee Koritia Vaji Hinajina

24 Jua ea pina huni ihijaho Aparasina. Hu Arekisanituria nahejara 'ee
vu'a arira 'waravi'ina'omo hu roe Epasasi hinana. 'Ene hu Godoni ira hena
kavi'ina.

25 Hu Natohwi jihuni 'unama nahara'omo huni oja vaja venakaka re'eju'e hu Jesu rone 'warame 'ee arira najahuna kaivo hu Jonira ea toi samaajiru henuna.
26 'Ena'omo hu va'e Sinakoku vaji paju'ika'i najahuna. 'Ejume Akwira'o Pisira'o henareja hu ahema va'e Godoni 'unama huri kú'o hami nahara.
27 'Ejume hu Akea va'iro ura rejume ea nimaa roji'ina ka'ene ijino hijujipo ni'ajahe tisaiporuapo roe hu 'ajahe ahehuna'e vejara. Hu va'e ijí 'e'unarena ea ka'ene maiji vwihani'ina vaji nimaa rojajija ni'ima'ura'e ni'ajihana.
28 Hu ea mapoka kajihi puni una'i Jua ninama'e Godoni irijino najahi'i ijá 'iama Jesuho Kerisona 'iamana.

19

Poru Epasasi Vaji Hinajina

1 Aparasiho Koriniti hi'eme Poruho 'unama hurunami Epasasi roe tisaiporua 'aho'a piunimana.
2 'Enarena pu ijá 'iama 'Ú veaka ja nimaa rojajaho ja Godoni 'Avena niapejare? 'iavume pu hu ijá 'wava Pana. Nú Godoni 'Avena ijino hinu ho pa'ajaho puruva renu 'wavara.
3 Hu ijá 'iama Ea irara toa samahajihunijino samahare? 'iamana. Pu ijá 'wava Jonira toa samahajihunijina 'wavara.
4 'Ejume Porura ijá 'iama Jonira ea samajaho emaapo puni sisea are'i kaivo ta'aro'avarono samai'i ijá 'iama Ea ka'ene nuni túna'i rouji nimaa ro'avara 'iamana. Ijaho Jesuna 'iamana.
5 'Ejume pu ijí henareja Jesu ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi toi samaara.
6 'Ejume Porura huni ija puni húmata 'ahi irecha'eme Godoni 'Avena ariha roe pu samahume ira ani ani 'wame 'ee túna'i raka ka'ene rehunijaho 'waravara. 'Ejume pu Godoni vu'a ea 'aho'a 'waravara.
7 Pu ea ka'ene ija'ina vejajaho ea iropu ropu no'o avajara.
8 'E'eme hu va'e Sinakoku vaji Godoni vu'a hine paju'ika'i naja'eme masapa no'opisu pa'arenana. Hu venae pu Godoni arijí nimaa ro'avarono hu pu pu'úmo hine pira'aramana.
9 'Enakaivo ea 'aho'a kirasaha parane 'ee vu'a pahene 'ee ira sisea 'Unama kaji rone ea mapoka puni una'i 'waravumakame Poruho pu irechami'ika'i tisaiporua aherame va'e Tiranasi oni sikuru ari najahe 'ee pira'aravi'i hijara.
10 'Ejumakame juara no'o vaja kajino Jua 'ee Kuriki ora ka'ene Esia vaji hijujija Natohwi jihuni vu'a hejara.

Emapo Areri Pavejujipo Epasasi Rejajina

11 'Ejume Poruho Godira harura mahume hu uneunecha mapoka'e ani ani ea areri pavehuna venana.
12 'Enare'e pu hununa'i akisia 'ee ateha hasa ijino ea ka'ene atama 'uniravi'ina'e 'ee 'avena sisea 'ajima'ina vajihu'e atama sonahiu'e 'ee 'avena sisea ariha va'ura.
13 'Eju'ukame Jua 'aho'a ka'ene kwaaka mapoka kajino 'urahoji'i ea marirama apena ojujipo Jesu ka'ene Natohwi jihuni ihi 'urahi'i ea ka'ene 'avena sisei ajimahi'inijihi siomahe ijá 'iava Jesu ka'ene Porura najahu jihuni ihi 'urahi'i 'waravukúne useha 'iavara.
14 Ijaho Jua puni pirisitia ni'inijaho Sivana'omo harihwaha ea iropu no'o ijipo ija'ina vejara.

15 'Enakaivo 'avena sisea kajara eha vene ea kajihi ijá 'iava Nú Jesuho
nihene kame 'ee Poruho nihene kavura kaivo ja irahipune? 'iavara.
16 'Ejume ea ka'ene 'avena sisei ajivi'ina kajara ohurikune puni haha 'ahi
ajime rarene 'anie haha puachamie 'ee ateha isokuniume maisu sea kajaho
areme juhaha samai va'ara.
17 'Ejumakame ea ka'ene Jua 'ee Kuriki ora ka'ene Epasasi hijajipo ijí vu'a
kaji henareja pu tea junavara. 'Ejumakame pu Jesu ka'ene Natohwijaho
ta'arohara.
18 'Ejumakame ea ka'ene nimaa roji'inijipo puni roajime pu raka ka'ene
sisea vejuji samai nahama 'waravu.
19 'E'eme ea mapoka ka'ene atama rukina 'ee 'úsia veji'inijihipo pu puni
puka ka'ene 'úsia ichá'ina vejujija mapoka ni'aha kwinu 'eke eaka mapoki
jihipuni una'i veni jaara. Uneunecha ikija monia mapoka mapoka (50,000
kina) 'imejara.
20 'Ejume Natohwi jihuni vu'a emarene 'ee rausahe 'ee kisina'e renana.

Epasasi Vaji 'Ura'aravajina

21 'E'eme ijihuni túna'ijino Poruho hina oja vaji vwihana ijá rona Na va'e
Mesatonia 'e'une va'e Akea 'e'une va'e Jerusaremi vahuna. 'Enareje ijihuni
túna'i na va'e Romu 'u'o kahuna ronana.
22 'Enarena hu Timoti'o Irasitasi'o hu ni'ajahi'ina'omo nimarako
irechamiume Mesatonia va'ara. 'E'eme hu ijino Esia vea ma'uako hinana.
23 'E'eme ijihuni vea kajino ea 'aho'a Epasasi hijujija Natohwi jihuni
'unama senavumakame pu hine niho'o ni'ima'ura 'uraara.
24 'E'eme ea pina huni iha Timiturisi 'wavura'omo ijaho siriva'i 'wavuji
uneunecha venuna'omo huni kaukara siriva kajino godia napara'e Ar-
itimisi 'wavuji vesamuna. 'Eju'e ea mapoka'e kaukara kajaho vejura.
25 'Enarena hu ea ka'ene kaukara nikwinu'ina hura venu kaja'ina
veji'inijihija 'umenaume ahuma roume hu ijá 'iama Ehu nune ja niheju.
Nú ike kaukara iki venare'e nú hami mamaa hijura.
26 Ja nikama hejuja'ina'e Epasasieru pana kaivo Esia maho'o ike Poru
ikara venau'e ea mapoka ijá 'wavo godia ka'ene iji vejujija godia pana 'úvu.
27 Ike núni kaukara ikara pa'arene 'ee varapi rehuneru pana kaivo
napara godia ira'ata natohwa ka'ene Aritimisi oni Temiporua maa pa'ana
reje 'ee Esia 'ee mwe'a ikino hua oja mahe 'ee huni pinanaka mamaijaho
niho'o pa'arena va'u 'iamana.
28 Vea ka'ene pu ijí hejajaho niho'o ajinama parajume ira ajira ijá 'umeja
Aritimisiho Epasasi opuni ni'ina 'umejara.
29 'Enareja pu ea mapoka ka'ene ara kaji'ura kajija pu urimaravume ani
rejumakavi'i Keasi'o Arisitakasi'o irisame 'eka va'e 'otua vejuri sei va'ara.
Pu no'o Mesatonia ora kaivo pu Poru oni napuhija'omo hu 'ajahe ojura.
30 'Ena'omo Poruho hu ura eaka mapoka kajihipuni vaji va'i 'ahaana
kaivo ea ka'ene nimaa roji'inijipo tanu'urahara.
31 'Ejume Esia ora mama'ina 'aho'a ka'ene huni napuhijijipo hura hara
tanu'urahe nu'úha vaja pava'e aru'amarono 'waravara.
32 Ea mapoka ka'ene ijí hija kajija puni vwiha ijaho puruva rene ani
ani vwihajara. Ea 'aho'a vu'a kwino vwihajume ea 'aho'a pu vu'a 'aho'a
'umejara kaivo pura roe ahuma hija kajihuni maijaho pahejara.
33 'Enareja Juaka mapoka kajipo Arekisanitaho tairia apena va'e raname
'ejahaume hu va'arena pu ni'aji'irono ija ahasirime ruramana.

34 'Enakaivo eaka mapokijipo kama hejajaho hu Jua ora hejara. 'Enareja pu vea muka no'ohe'i ea mapoka 'urina pakame ajira ijá 'umeja Aritimisiho Epasasi opuni ni'ina'e 'umeji'i navara.
35 'E'eme Epasasi opuni ara huni karaka ijara ea mapoka ruramarena ijá 'iama Epasasi orakije! Ja ea irara Aritimisi ka'ene ni'íni jihuni Temiporua 'ee emaa sa'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi rene 'onaji'i Epasasi opo 'ajohaujaho pahejure?
36 'Ena'omo ea pina nú ike pavejura 'iahuna areria panakúne pavwiha'ika'i masuani hine 'ohura paapeha.
37 Ja ea ka'ene aherama roakija pu unenu'u pina joni Temiporua vaja kajaho nesi paapejara 'ee pu ira sisea pina muni napara godia kehuna'a pa'waravara.
38 'Enakaivo ike 'otua vejuri ruhakaho vwicha tatiranavu'e ea ka'ene 'otua veji'inijaho ijí hinuna'omo Timitiriasiho 'ee pwehwa pu'úmo ea irahija'e 'otua vetihuna re'avajaho roe 'otua vetia.
39 'Enakúne joni vu'a 'aho'a na'avajaho kanisoruapo vea ka'ene pu ahuma hi'avaji 'wama amairihuna.
40 Nú iki hine ani ani vejujihuni maa panamuna'omo kamati mai'o 'otua ni'ima'ura nú vetúhuna. 'Eje nisi ike nú roe ahuvukaho maa pa'ana'e rehuna 'iamana. Noinnisi ike nú roe ahuvukaho maa pa'ana'e rehuna 'iamana.
41 'Ejume hu ijá 'wara'i kaivo ea ka'ene ahuma hija kajija irechamiume va'ara.

20

Masatonia 'Ee Akaia Va'ajina

1 Ea kajipo irano'a ka'ene apejajaho pa'are'eme Porura tisaiporu 'waravume nianaa roume pu vu'a ni'ajihe 'waramarena irechami'ika'i hu Mesatoniai va'ana.
2 'Enarena hu ijí ara ara kajino ea ka'ene nimaa roji'ina ka'ene hinapene oju kajihi vu'a ni'ajihe 'warame roe Kurisi 'e'unana.
3 'Enarena hu ijino masapa no'opisu hinarena hu 'urine sisima 'ahi Siria va'i ve'eme Juapo hu 'anae kwahuna 'wavuma henarena hu areme 'uname Mesatonia 'unami vahuna vwihanana.
4 Ea 'aho'a Sopata ho Peria ora ka'ene Pairusi oni harihijaho 'ee Arisitakasi ho 'ee Sekunitasi'o Tesaronaika ora 'ee Keasi ho Tepi ora 'ee Timoti ho Tichikasi ho Turopimasi ho ijano Esia ora'omo pu pu'úmo va'ara.
5 'E'eme ikeja pu urasaha va'e Turoasi 'ajúha hijara.
6 Puretia ka'ene isitia pa'ajihuni vea pa'arejumakavi'i nú sisima 'ahi ajime Piripai rena va'eme na'ia iropu para'eme pu Turoasi hi'eme nú ro ijí usevara. 'Enareja nú ijí hi'eme hura kwino pa'arenana.

Porura Túchamaa Turoasi Va'ajina

7 Hura Natohwijino nú ahuma hine puretia tuachama i'i ve'eme Poruho hu niari vahuni jihuna'e huni vu'a 'aha jora'e 'warama apene va'e na'ia rimai aremana.
8 'E'eme ijí huri núra hija kajaho naheha mapoka'e navara.
9 'E'eme Poruho hine vu'a 'waramapene va'eme ea pina huni iha Utikasiho ichutoi 'witu 'ahi hina vu'a henana'omo niho'o nii nama parajume ijino nisunama namu va'ume 'ona apena arihe kamino mwe'i 'ahi ninamana. 'Ejume pu hu 'unama apene 'uriji'i kavajaho nikwamamaa kavara.

10 'Ejume Porura ariha va'e raurahe nami'ika'i apene tahurine 'uriji'i ijá 'iama Hu mai'o hinukúne ja pajume 'ee pavwihaha 'iamana.
11 'Enarena Poru kahi icha toi ajima va'e puretia tuchama ine vu'a 'wavi'i hi'eme vea aharajume va'ara.
12 'E'eme pu paruisea kajaho mai'o hijumakame pu ni'ima'ura'e oja sonahiana.

Turoasi Rena Mairitasi Va'ajina

13 Poruho mumori vuhuna'e vwihana jihuna'e nú sisima 'ahi urasahe ajima va'a kami Esosi 'aja'eje hu ijino ajivakame vahuna'e amairiaramana.
14 Esosi roe piunúvume nú hu aheme sisima 'ahi ajime pu pu'úmo Mitarini roara.
15 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino nú va'e Kaiasi kara'i na'eme ropuna'i usevara'omo ijihuni sú'uhijino nú Semasi usevara'omo ijihuni sú'uhijino kú'o va'e Mairitasi va'ara.
16 Porura Esiai hihuna ura parejume hu Epasasi asima roana. Ijihuni maijaho hu marako Jerusaremi 'e'u'eje Penitikositi vea rehuna'e ura renana.

Porura Epasasi Eruta Túchamaa 'Ajorama 'Waramajina

17 'Enakaivo nú Mairitasi hi'eme Poruho 'ona ranavume va'e Epasasi sosi huni eruta puni 'ona vene ro'avarono 'waramana.
18 'Ejume pu roume hu pu ijá 'iama Vea ka'ene na Esia roujino ja na kivara. Na ichá'ina hine na ichá'ina 'urahone 'ee ichá'ina vejujaho ja nikivara.
19 Ja niheju. Juaka mapokijipo na sise'i 'ahiujaho na pavwihajura kaivo na Masuani ajuarana nituaji'i Natohwi jihuni kaukara vejura.
20 Ja niheju. Na niho'o vu'a kajaho parana'o'ujuta kaivo maiji najaha apena va'u. Na uneunecha mapoka ka'ene ja ni'ajihunijaho 'waramare'e na samaumai 'ee sea seakino najaha apena ojuta.
21 Na'ia mapoka vu'aka rona 'waravujaho nikwinu'inake Jua 'ee Kuriki puni sisea aremamaa are'i kaivo ta'arohe Godoni roe 'ee núni Natohwa Jesu Keriso nimaa roha 'iavura.
22 'Ena'omo heha! Na iviamaa nuni oja ahisina'e re'eju'e Godoni 'Aveni na apeniu'e Jerusaremi va'u. 'Enakaivo ijino iraki renihunijaho na pahena pakavu.
23 'Enakaivo ara ara ikino na va'ujaho Godoni 'Aveni 'warimare'e ijá 'wimuna A tipurai hihuna 'ee ahisina apehuna ajaha navu 'wimuna.
24 'Enakaivo na nuni hiijaho natohwa pakavura kaivo Godira maiji vwihanúani vu'a mamaa ka'ene ea naja'urono Natohwa Jesura mihaji na ve parahuniji kavu.
25 Heha! Na niheju. Ea ka'ene na hu'úmo 'urahe o'eju'e na Godoni ariji najahujaho ja nuni varira kú'o pakihuna.
26 'Enakaivo ea mapoka kehi puni 'aijaho nuni ija 'aha panamu.
27 Na niho'o Godoni ura ijí 'wara'irono vejujaho na pajuvuta kaivo na 'waravuta.
28 'Enakúne hami ojono 'ajoarame 'ee ea ka'ene jara 'ajoha'avarono Godoni 'Aveni ja 'ajohai'ina'e irechamie 'ee Godoni sosia ka'ene Hura Huni 'aijino 'imenajaho 'ajoha'avara.
29 Na niheju. Na va'eje nuni túna'i 'uaneapo joni vaja iki roareje ja rurahareje niho'o pina paranahuna.
30 'Eje joni ehija 'aho'akipo 'urine ira ani ani 'warame tisaiporua aherame puni túna'i vahuna.

31 'Enajihuna'e 'aiha veji'i vwiha'avara. Juara no'opiso vajijino na'i veiri'a nituiji'i ihajinaname ea kwinu kwino nimaiji najahe 'waravuta.
32 Godoni ija tahi irechamie 'ee Huni ira ka'ene mai ijí vaji irechamiura'omo ijara areri ni'aji'eje ja emarene 'ee Godoni ehipuni vaji ja joni aachia 'ekahuna.
33 'Enajihuna'e na niho'o siriva 'ee korutia 'ee ateha ea 'ahopuna paitunivura.
34 Ja niheju. Na nuni ija ikino uneunecha onuno vene 'ee ea ka'ene na hu'úmo ojujija ni'ajihura.
35 Nara uneunecha mapoka ka'ene vejujaho jara ija'ina'e venareje ea ka'ene pivusahuji ni'aji'avarono najahuta. 'Ene Natohwa Jesura Huni iri 'waramaji vwiha'avara. 'Ekujaho mamaa kaivo vajihujaho mavarasa'ina vejura 'iamana.
36 'Enarena 'waravume pa'arejumakavi'i hu nitupari same pu pu'úmo siporua 'ojara.
37 'Enareja pu Poruho aharu 'oname niramaruvi'i apene ura mina vetiara.
38 'Ejume niramarume úchia 'ejajihuni maijaho ira ka'ene hura 'waramarena ja nuni urania kú'o paka'eja 'iamajara temukama paraniana. 'E'ejume pu hu ahema va'e sisima 'ahi ranavara.

21

Porura Maritasi Rena Jerusaremi Va'ajina

1 'Ejume nú pu 'ajoramareja irechamie va'ara. Nú va'e sisima 'ahi ajime arira va'e Kasi usevara. 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino 'urina va'e Rotesi usemareja va'e Patara va'ara.
2 'Enareja nú ijino sisima ka'ene Ponisia vahunijaho piunamareja ijihuni toi ajima va'ara.
3 'Enareja nú Siria va'iro vai'i Saiparasi 'ana'inija'i kavi'i va'e Taia Siria vaja kajina'omo va'ara. Sisima kukua 'aho'a irecha'irono va'ana.
4 'Enareja ijino tisaiporuepo ijí hi'ava ronareja sarama kimareja hura kwino ijí pu pu'úmo hijara. 'Ejumakame Godoni 'Avenijara 'waravume pu Poruho Jerusaremi pava'amarono 'waravara.
5 'E'eme veijaho paare'i vejume pu 'urine va'e pu pu'úmo napahwaha 'ee sesahwaha ijihi pu'úmo ara kajaho are'i kaivo va'e soha rori nitupari same pu pu'úmo hine siporua 'ojara. 'Enareja ea kwinu kwinu ija 'eka'e 'ajoravume va'ara.
6 'Enareja nú pu pu'úmo 'ajosarame nú va'e sisima 'ahi ajivume pu kú'o 'unama ari va'ara.
7 'Enareja ijino Taia rene va'e kehi hijajaho Tarimeisi usevi'i kivajaho ea ka'ene nimaa roji'inijija 'ajorame na'ia kwino pu pu'úmo ijí nejara.
8 Ijihuni sú'uhijino nú 'urina roe Sesaria usevara. 'Enareja Piripu ka'ene Ivenijarisi jihuni sei va'ara. Hu ea iropu no'o pijihara vajijino ea pina ka'ene pijahajina.
9 Ea ikehuni 'apahija no'ona no'ona parua paveji'ina kaivo pu poropetia.
10 Nú ijino na'ia mapoka'e hi'eme ea pina huni iha Akapasina 'wavujaho Jutia rena roana. Hu 'u'o poropetia.
11 'Ena'omo hu núni roana. 'Enarena hu Poru oni charia ka'ene hu 'ahi iramajaho rasame huni ija mumoraji'i vevahavi'i ijá 'iama Godoni 'Avena na ijá 'wima Ike charia kehuni omijaho Juapo kahino Jerusaremi apene ika'ina vevahame apene Jenitarua mihuna 'wimu 'iamana.

12 'Ejume núa 'ee ea mapoka ka'ene ijino hijajija Poruho Jerusaremi pava'amarono rarejara.
13 'Ejume Porura eha vene ijá 'iama Ja raka vene niramaruvu'ukame nuni oja tura'i 'ahio? Na Natohwa Jesuni ihijihuna'e Jerusaremi va'e tipura vahune 'ee kwahunijaho pavwihaju 'iamana.
14 'Ejumakame núra ijí rarehuna areri parenana. 'Ejume nú ijá 'wava Maka'eje raka ka'ene Natohwijara ura renuja'ina venama 'wavara.
15 Nú ijihuni túna'i 'urine núni uneunecha 'eka Jerusaremi va'ara.
16 'Ejumakame tisaiporu 'aho'a Sesaria ora nú pu'úmo vu'ajivara'omo pu nú aherume Nesani ka'ene Saiparasi orijihuni sei va'ara. Hu niho'o nitama tisaiporua rene hinapene roajihuni sei hijara.

Porura Jemisi Ka'i Va'ajina

17 Nú va'e Jerusaremi usevume vwehu núna niho'o teamana'eme nú 'ajorume aheruvara.
18 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino Poruho nú pu'úmo va'e Jemisi ka'i vai'i kivajaho sosi puni eruta ijí hijara.
19 'Enarena hu pu 'ajoramarena Hura kaukara ka'ene venana vaji Godi raka ka'ene Jenitaru ijihipuni vaji venajaho hine kwinu kwino tahe 'waramana.
20 'Ejume pu ijí henareja Godi ta'arohara. 'Ene pu ijá 'wava Vwea núne Jua mapoka mapoka nimaa rojura. 'Enakaivo pu Mosisi oni tamana vehuniji niho'o harura veju.
21 Pu ijá 'wava Ara Jenitaru puni ari hina 'onuji'i najahukame pu Mosisi oni tamana pataarohu. 'Ene pu puni harihija sisa pa'uhu'avarono 'waravu. 'Ene Jua puni tamana pave'avarono 'waramuna 'wavara.
22 Ara roajaho pu nimaa he'eja. 'Ena'omo nú ichá ve'eja?
23 Nú raka a 'warava he'amajaho ijá ve'amana. Ike ea no'ona no'o ikija 'aura arevara.
24 Ara pu pu'úmo va'e pura raka ka'ene ve'avajaho a 'u'o ijá ve'amana. Ara oni húmata 'usimareje ea no'ona no'o ikihi 'usimahakivi'i a puni eha ve'amana. 'Ejakame pu ea mapoka hena kamareje oni vu'a ka'ene hejajaho ira'ata re'amana. 'Enakaivo a 'u'o tamana kajaho 'ajohe veji'ina'e ka'avara.
25 'Enakaivo Jenitaru ka'ene nimaa roji'ini jihipuni pasi vene ijá 'waravara Pu 'iruma ka'ene godi ira'atiji vaji'avajaho paine 'ee 'aa paine 'ee hanuha 'aa rukina paine 'ee 'uasa pave'avara 'iavara 'wavara.
26 Ijihuni sú'uhijino Poru 'urine ea kajija aherame tamana kajaho ijá vejara. 'Enareja pu va'e Temiporu vaji arume 'aura are'ira'omo vea ka'ene kú'o 'aura kaji ihunijaho ija'ina nahama 'waravara. 'Enareja pu ea kwinu kwino puni swasa venahara.

Poru Temiporua Vaji Kamovajina

27 Hura kwinu pa'are'i ve'eme Jua ka'ene Esia orijipo kavume hu Temiporu vaji hijume kama pu aneja vene ea mapoka puni oja inaume pu hu iji 'unavara.
28 'Enareja pu ira ajira'e ijá 'umeja Isureri orakije roe ni'ajúha. Eakara kwaaka mapokijino eaka mapokijija ehu núna 'ee núni tamana 'ee ruhakaho ninama 'waramujiru pana kaivo hu Kuriki aherame núni Temiporua vaji rou'e akuavuri ruhakaho niho'o siseranu.
29 Pu ijá 'wavajihuni maijaho pu ki'eme Turopimasi ka'ene Epasasi oriji'o Poru'o ijino ari 'urahojara. 'Enareja pu vwihajajaho Porura hu aheme ijino puni Temiporu vaja kaji aruma va'ana ro'ika'i avajara.

30 'E'ikaivo pu ea mapoka ajinama parajume ni'aha kwino ninukujaha roe ahumareja pu aruma va'e Temiporu vaji Poruho 'uname tairie apena roe ma'ahi ro'eme vwicha kajaho marako kuvara.
31 Pu hu 'ana'irono 'unama sa'eme vu'arena va'e Romu puni sorutia ni'ini jihuni va'ana. 'Ejume Jerusaremi niho'o mi'ija puna'i tamui namana.
32 Hu ni'aha kwino sorutia 'ee puni mama'ina 'aho'a aherame ninukujahe puni va'ume pu sorutia 'ee puni natohwiji kimareje Poru 'anaajaho arevara.
33 'Ejumakame ea ni'inijara vu'e iji 'una'i kaivo 'waravume pu seni no'ohe'i 'eke kamome aneja vene hu irane 'ee hu iraka'e venaji apovara.
34 Pu ea 'aho'a 'urine ani 'waravume pu ea 'aho'a ani ani 'waravara. 'Ejumakame ijí ea natohwa kajaho 'unama ka'ene ichá'ina venareja ijí vejajaho puruva renana. 'Ejumakame hu huni ehija 'waravume pu Poruho aheme kahino huni sea ka'ene amiapo hijujino va'avarono 'waramana.
35 Hu Poruho pu pu'úmo 'urina va'e kami vwicha jiami va'ume amia kajipo apene pikima ichutoi 'unama va'ara. Ijihuni maijaho eaka mapokijipo 'ana'iro vejumakame avajara.
36 'Ejumakame ea mapoka puni túna'i vai'i 'anae kwamama 'umenapene va'ara.

Porura Huni 'Unama Amairie Juapuni Una'i 'Waramajina

37 'Enare'e ijí sorutia kajipo Poruho apene puni sei vaji va'i vejumakivi'i hu iji amia epuni ea natohwa kajaho ijá 'wama 'Ú na unenu'u pina a 'wara'ejo? 'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama 'Ú a Kuriki puni ira henune? 'wamana.
38 Ivi'a a Ijipiti ora ka'ene ni'ahuka ea mapoka mapoka (4,000) ka'ene ea 'aniu'e kwamasahi'ina oja ina'e aherame nechi'i va'ajaho pane? 'wamana.
39 'Ejume Poru ijá 'wama Na Jua Tarisasi ora Sirisia vajina kaivo ara kajaho natohu varesima'ura. 'Enajihuna'e na ura ea mapoka vu'a 'wara'i 'ahiu. 'Enajihuna'e na ura jarirame 'waravukúne ruha aremie na ea ikija vu'a 'waravuma.
40 'Ejume hu ruha aremahe nijina 'wavume Poruho ijí siasa 'aha kajino nami'i kaivo huni iji hararajihana. 'Ejume ea mapoka iruno'a are'eme hu Hipuru puni iri 'waramarena ijá 'iamana.

22

1 Vwehu nuna 'ee emahu nuna. Nuni vu'ake ataa apúsama heha. Nara raka ka'ene vejuji iviamaa joni una'i namine 'wara'i veju 'iamana.
2 'Ejume hu huni vu'a Jua puni ira 'waravuma henareja pu niho'o areme varira re'asahe hina hejara.
3 'Ejume Poru ijá 'iama Na Jua nuni ohijara Tarisasi Sirisia vaji naheniana kaivo ike arakino renarejo Kamerieri oni hari emahu nupuni tamana hena ka parajuta. 'Ena'omo ja iviasi Godoni jihuna'e sena veju kaja'ina'e na 'u'o ija'ina vejuta.
4 'Enare'e na ea ka'ene 'Unama ikehunake vejajaho sise'i 'ahiura. 'Ene na ura pu 'anie kwamasa'avarono vejura. 'Ene na parui napari 'eke tipurai irechamiura.
5 'Ene ea ka'ene pirisiti natohwa 'ee emakina ka'ene kanisoru ijija vu'aka na iviamaa ja 'waravukaho pu nihena kavara. Ijihuni maijaho pura pasi ka'ene veja kajara harura mihume na va'e Jua ka'ene Tamasikasi hiju jihipuni va'e ea puna ka'ene ijí hijujihija'e kamorame aherama Jerusaremi sise'i 'ahi'i va'uta.

Porura Juapuni Unaꞌi Oriꞌini Anakarame ꞌWaramajina (Akisi 9:1-19; 26:12-18)

6 ꞌEnarejo na vaꞌe Tamasikasi va ꞌeꞌuꞌirono vaꞌeme vea rira muꞌoi namiꞌeme niꞌaha kwino kahino akúpi ꞌahi rene hanana tauhuhiana.
7 ꞌEne na niꞌaha kwino ꞌona apena arihe mweꞌi ninaviꞌi hejume ira kahi akúpɑ ꞌahi rena roe ijá ꞌwima Soru Soru a raka vena Na siseꞌi ꞌahiu? ꞌwimana.
8 ꞌEjume na eha vene Hua apome ijá ꞌwavo Natohwe A rarane? ꞌwavume Na Jesu kaꞌene Nasareti orijinaꞌomo a Na siseꞌi ꞌahiu ꞌwimana.
9 ꞌEjumakame ea kaꞌene nú puꞌúmo vuꞌa kajija ijí hanana kajaho kavara kaivo ira kaꞌene ea irara na ꞌwarimajaho pahejara.
10 ꞌEjume na apoma ijá ꞌwavo Natohwe iviamaa na ichá veꞌejo? ꞌwavuta. ꞌEjume Hu ijá ꞌwima ꞌUrine Tamasikasi vaꞌe ea kaꞌene ijí hinujara ara raka kaꞌene veꞌamarono Nara iji pijahujaho hu a ꞌwarava heꞌamana ꞌwimana.
11 ꞌEꞌeme ijí hanana kajara vejume na paniriarejo pivujume ea kaꞌene nú puꞌúmo roa kajipo na iji ꞌunirimapene Tamasikasi vaꞌara.
12 ꞌEjume ea pina huni iha Ananaiasiho puni tamana hami hami vejukame Jua mahoꞌo kaꞌene ijino hijujija hua ea mamaa ꞌwavura.
13 ꞌEnaꞌomo ijara roe nuni rori namiꞌi kaivo ijá ꞌwima Vwea nuna Soru oni nia niria ꞌwivume nuni nia kúꞌo maranana. ꞌEjume na hu kavuta.
14 ꞌEjume hu ijá ꞌwima Emahu nupuni Godijara a Huni ura ijí hena kame ꞌee ea kaꞌene arimaa ijí hena kame ꞌee Huni irititi vuꞌiji heꞌamarono iji pijahana ꞌwimana ꞌiamana.
15 ꞌEnaꞌomo a raka kaꞌene kama ꞌee henajaho Hu rone ea mahoꞌo najahuna.
16 ꞌEnakaivo a irakijihunaꞌe tetama hino? ꞌUrije Huni ihijino ꞌurahiꞌi toi apúsɑmɑꞌe oni sisea somaꞌe paꞌarenama ꞌwimana.

Porura Vaꞌe Jenitaru Vuꞌa ꞌWaramarono ꞌUmenajina

17 ꞌEjume na kúꞌo ꞌunama Jerusaremi roarejo ijino Temiporu vaji hine siporua ꞌojiꞌi navaha rojuta.
18 Ijí navaha kajino na kavume Hu ijá ꞌwima Mamako Jerusaremi areꞌi kaivo ꞌurine vaꞌa. Ijihuni maijaho a Nuni vuꞌa iki najaꞌamajaho pu paheꞌejakúne ꞌwimana.
19 ꞌEjume na ijá ꞌwavuta Natohwe pu na nihejura. Nitama na vaꞌe Sinakoku pina aruma ꞌeꞌune ꞌee pina aruma ꞌeꞌujiꞌi ea kaꞌene Aaꞌe nimaa ronaujija ꞌeke hijihae ꞌee tipurai irechamiuta ꞌwavuta.
20 ꞌEjume ea kaꞌene oni vuꞌa ꞌwaraviꞌina hena kaviꞌina huni iha Sitivini oni ꞌaa kaꞌene arihajaho na ijí nimaa vejiꞌi ea kaꞌene huaꞌe ꞌanaajihipuni ateha ꞌajoha namijuta.
21 Hu ijá ꞌwima Nara a kwai natohwi Jenitaru puni kwai ranamaukúne vaꞌa ꞌwimana ꞌiamana.
22 Pu hine huni vuꞌa kajaho henapena vaꞌu vaꞌu hu ijí ꞌwaravuma hejiꞌi pu ira ajira ijá ꞌumeja ꞌAnaa kwamama! Ea ijaꞌina ikaho mweꞌa pahihunakúne pamakaꞌeje hinama ꞌumejara.
23 Pu ijano ꞌumena apene ojiꞌi puni atehi ꞌeke atoꞌarume ꞌee útiti ꞌene icha toi atoꞌaruvara.
24 Sorutia puni natohwijara apene puni kwai roe hijahiꞌi apomakame irakijihunaꞌe pu hu mwasiritia jihuni maijaho hu ꞌwaramaro avajara.
25 ꞌEjume pu hu kamoꞌeme Porura sorutiaꞌe ꞌajohaꞌiniji ijá ꞌwama ꞌÚ ja Romu ora areri ꞌotua pavene heꞌi kaivo hijihaure? ꞌwamana.

26 'Ejume ea ka'ene 'ajohi'inijara ijí vu'a kajaho hene va'e ea ka'ene Natohwijaho ijá 'wama Eakaho Romu ora'omo a iraka'e ve'i veno? 'wamana.
27 'Ejume ea Natohwa kajara huni roe ijá 'wama 'Ú a Romu ora re'amajaho 'warima 'wavume hu I'a 'wamana.
28 'Ejume ea Natohwa kajara ijá 'wama Na roe Romu opuni ea re'i vejujaho monia eha ni'ima'ura vejuta 'wamana. 'Ejume Porura ijá 'wama Na iki nahenia jihuna'e na Romu ora rejuta 'wamana.
29 'E'eme ea ka'ene ijí hu apome 'ee hua hija'i 'ahiume roajivajija ni'aha kwinu jumareja arevara. 'Ejume ea Natohwa kajara vwihanajaho hu Poruho Romu ora 'ee majikari kamomana ronarena hu tea jumana.

Poru Kanisoru Puni Una'i Ahema Va'ajina

30 Ijí ea Natohwa kajaho hu irakijihuna'e pu Jua Poru namahu ronarena ijihuni maiji hami he'i 'ahaana. 'Ejume ijihuni sú'uhijino senia ka'ene hu kamovajaho rasama'i kaivo 'ona ranavume ea ka'ene pirisiti mama'ina 'ee kanisorua maho'o roe hi'eme hu Poru ahema apene roe puni una'i roana.

23

1 'Ejumakame Poruho nia ajira kanisoru kajija kivi'i ijá 'iama Vwehu nunakije na Godoni una'i hami hinuva'o roe iviasi 'e'uju 'iamana.
2 Ananaiasi ka'ene pirisitia ni'inijara 'waravume ea ka'ene huni rori namijajipo hu inu tahijahara.
3 'Ejume Porura hua'e ijá 'wama Godira a 'anahuna. Kare ea ka'ene aroaroti namiji'ina karera. A oni tamana 'ahakino namine na 'otua veti'i kaivo vu a oni varapa orono tuama rena 'iavu'e na 'aniare? 'iamana.
4 'Ejume ea ka'ene huni rori namija kajipo ijá 'wava A Godoni pirisitia natohwijaho ira sisea ija'ina 'waramune? 'wavara.
5 'Ejume Porura ijá 'iama Vwehu nune hu pirisiti natohwijaho na pahejuta. 'Enakaivo Godira Huni ira vaji 'warumajaho nú ira sisea ea 'ajoha'ina pa'wara'avarono 'warumana 'iamana.
6 Hu kimajaho ea 'aho'a Sajusi 'ee ea 'aho'a Parasia kimarena hu kanisorua kajija ijá 'umena Vwehu nune na Parasia 'ee Parasi puni hariha kaivo ea ka'ene kwamasahujipo kú'o 'urihuniji na nimaa rojujihuna'e na 'otua vaja namiju.
7 Hu ijá 'waravumakame Parasia 'ee Sajusi puni vaji nakaramareje ea maho'o kajaho ahaama namana.
8 'Ejume Sajusiapo 'waravajaho ea kwamasahajija kú'o pa'urihune? 'Ee 'ona oji'ina pa'ana 'ee 'avena pa'ana kaivo Parasia ike no'opisukija nimaa rojura.
9 'Enajihuna'e pu iranoa ape'eme Sikuraipi 'aho'a Parasijihi puni ehija'omo pu ijá naminareja ira ajira ijá 'iava Nú ea ikehuni vaja unenu'u pina sisea pakavura'omo vi 'avenina ho 'ona oji'ini hu 'waramana raka? 'iavara.
10 'Ejumakame pu niho'o ni'ima'ura nakaravume Poru ija 'unave haha puachama usehuna'e kimarena ea natohwijaho tea juvume huni sorutia irechamiume pu haruri vene apene puni tinii va'ara.
11 Ijihuni na'ia kajino Natohwijara roe huni rori nami'i kaivo ijá 'wama Paju'amana kaivo a ichá'ina'e rone a iki Jerusaremi 'warama ja'ina'e Romu 'u'o 'wara'amana 'wamana.

Poru 'Anaa Kwa'amaro Kosaravajina

12 'E'eme vea nituvume pu Jua mapoka nesi ahuma hine 'wame 'iruma toa pai'ika'i hinuva'o Poru 'anaareje iji'a ihuna 'wavara.
13 Ea ka'ene Poru 'anae kwahuna kosarama ojajaho ea mapoka (40) asima huna'ina.
14 'Ejume pu va'e pirisiti mama'inijija 'ee ea mama'ini jihipuni va'e ijá 'iava Nú vu'a nimaae vejara'omo nú uneunecha 'aho'a paina apene va'u va'u va'e vea ka'ene Poru 'anaa'avajino ihuna.
15 'Enakúne iviamaja ja kanisoru pu'úmo 'ona ranave va'e ea natohwijara Poruho aheme joni ro'amana. Ja ijá 'wara'avara Nú ura huni vu'ijihuni maiji he'i 'ahúu 'wa'avara. 'Enareje ja iki ahema ro'iro ro'eje nú vu'e 'unamutoi 'ajohe 'anaa kwa'ena 'iavara.
16 'Ejume Poru oni ma'ini jihuni harihijara ijí pura júhi hine 'anahuni vu'iji henarena hu va'e sorutia puni tinii va'e Poru 'waramana.
17 'Ejume Porura ea ka'ene 'ajohi'ina pina 'umene ijá 'wama Ike kasimaa kaho unenu'u pina 'warahuna ura renukúne aheme ea natohwa karohuni va'a 'waramama 'wamana.
18 'Ejume ea natohwa kajara hu aheme apena va'e ea natohwa pinijihuni va'ana. 'Enarena hu ijá 'wamana Poru ka'ene tipura eijara ike kasimaa ike nara aheme oni ro'urono 'warivume na ahema routa.
19 'Ejume ea natohwa kajara ea kajaho iji 'unama apena va'e kara rori pu no'o pu pusumano nami'i kaivo hu apoma ijá 'wama A raka na 'warihuna ura renao? 'wamana.
20 'Ejume hu ijá 'wama Jua 'wama nimaa venareja 'warave ja Poru niari aheme kami kanisoru puni va'e pu ira'atijino huni vu'iji he'irono 'wavi'i 'wara'eja.
21 'Enakúne a puni ira pahe'amana. Puni ea mapoka (40) pu maraku hu 'anaa kwavakavi'i pu iji'a 'iruma ine toa i'iroreja pu vua 'wama nimaa vene iviamaa 'ajoha hiji'i ara 'warave he'irono 'ajahu 'wamana.
22 'Ejume ijí ea natohwa kajara kasimaa kajaho rana 'ahaume ijá 'wama Ike vu'a ka'ene ara na 'warimukaho a pava'e ea 'aho'a 'wara'amana 'wamana.

Poru Ranavume Kavana Pirikisi Oni Va'ajina

23 'Ejume ijí ea natohwa kajara ea 'ajohi'ina no'o 'umenaume roume hu pu ijá 'iama Ja no'o sorutia ea mapoka (200) 'eke 'ee hosi rukina 70 aherame 'ee ea juha rukina mapoka (200) ahera'avara. Iviasi na'i naina koroki Sesaria vahuna amairiara'avara.
24 'Ene Porura hosi ka'ene ijihuni toi ajihunijaho amairi'avara. 'Enareje ja hu hami hami ahema apene va'e ea Pirikisi ka'ene kavana ijihuni nini va'avara 'iamana.
25 'E'ikaivo hu pasia ika'ina venahana.
26 Pirikisi ka'ene kavana natohwiji'o esi. Na Karotiasi Risiasira ike pasikaho veju.
27 Juapo ea ikaho apene 'anae kwa'amarono ve'eme na va'e nuni sorutia pu'úmo hu ni'ajahe 'ee hejujaho hu Romu ora'e hejuta.
28 Na ura pu iraka'e vene hu namahu jihuni maiji he'irono ahema apene puni kanisoru ijihuni va'uta.
29 'Ejume na hejujaho pu puni tamani ihuna'e hu namahara kaivo hua'e 'anae kwame 'ee tipurai ranahuna areri pana.
30 Iviamai puni vu'a kajaho rene roume na hejuta. Pu nesi vu'a 'wamareja ea kaji 'anae kwahuna 'wavara. 'Ejukame ijihuna'e na hu ranavu'e oni vu'u. Na ea mapoka ka'ene Poru namahu kajihija pu vu'e oni nini 'otua

vene raka ka'ene Poru venaji a 'wara'avarono na 'waravu. 'Enakúne pu oni una'i vu'a kajaho amairiakame a he'amana. Pirikisi ese 'wamana.

31 'Ejume ijí na'ia kajino sorutia kajipo Poruho apene Anitipatirisi va'ara.

32 'E'eme vea nituvume sorutia 'aho'a 'unama puni ari va'ara kaivo ea ka'ene hosi 'ahi va'ajipo Poruho aheme Sesaria va'ara.

33 'Enareja pu va'e Sesaria usemareja pu Poruho aheme kavana ijihuni una'i rana'i kaivo pasi mahara.

34 'Ejumakame kavana kajara pasia kajaho taharena hu apoma ijá 'wama A ara ichi'ure 'wavume hu ijá 'wama Na Sirisia ora 'wamana.

35 'Ejume hu ijá 'wama Namahi'inijipo ro use'avaji'a na oni vu'a he'eju 'wamana. 'Ejume hu 'waravume pu Heroti oni sei raname 'ajoha hijara.

24

Poru Namahajina

1 'Ejume hu hi'eme na'ia iropu pa'are'eme pirisitia natohwa ka'ene Ananaiasina 'wavujaho 'ee puni emakina 'ee ea ka'ene 'otua arimai 'waravi'ina 'ajohi'ina huni iha Taturiasi 'wavujihi pu'úmo roe kavana ijihuni una'i Poru 'otua veti'i roara.

2 'Eju'e ea natohwijara Poruho 'umejume roume Taturiasi hine 'otua veti'i 'ahaume aneja vene hu namahe ijá 'wama

Kavana! Ara nú ni'ajúhu'e kame nú mamaa hina rou. Ara oni vwiha ka'ene mamaijino nitama núni ehija ni'ajihu'e ararakino veju'e siserasahujaho marasahara.

3 'Eju'ukame nú niho'o 'unama jajaa 'ee kwaa mapokakino ijaho 'wamare'e teamanuma parajura. Ijihuna'e nú a Pirikisi ka'ene ea mamaakere teimani 'wavu.

4 'Enakaivo na hine veje a túkirahuna senumu. 'Ena'omo a ichá'ina vehuniji 'waru'amarono jariravukúne a núni vu'ake hena.

5 Nú kavujaho eakaho niho'o ani ani vene 'ee ruaruhuna. 'Eju'e Poruho veju'e Juaka mapoka ka'ene kwaaka mapokakino hina apenojujijahija ajinama parajura. Hu ea sisea ka'ene Nasareti 'wavujihipuni húmatijina.

6 Hu Temiporu vejume chiha renana. 'Eju'ukame nú hu 'uname nuni tamanijara 'warumu ja'ina'e 'otua vetihuna'e ura veju.

7 'Eju'ukavi'i Risiasiho Romu opuni sorutia puni natohwijara roe harura vene núni ija tahi apetujúha va'ana.

8 'Eju'ukame hu ea mapoka 'waravu'e ea irahipo hu namahujaho oni una'i roe 'otua vetihuna 'wamana. 'Ena'omo ara ea kajaho apovakame hura huni irijino 'warave a hehuna. Núra raka ka'ene hu namahare'e 'otua veti vejujaho hu 'warave a hehuna 'wamana.

9 'Ejumakame Jua 'aho'a vu'a kaji henareja pu 'u'o ijaho nimaa 'wavara.

Porura Pirikisi Oni Una'i Huni 'Unama Amairie 'Waramajina

10 'Ejume kavanaijara Porura 'wara'amarono 'waramana. 'Ejume Porura ijá 'wama

Na niheju. A juara mapoka 'otua veji'ina'omo na teamani'eju'e vu'a ikaho 'waravu.

11 'Enakaivo nara vu'a nimaa ka'ene 'waravuke hena. Na'ia iropu ropu no'o pa'are'eme na Jerusaremi Godi oja ma'i va'uta.

12 'Enakaivo Temiporu vajina ho Sinakoku vajina ho ara vaja kakino na ea 'ahopu'úmo 'urae varapa vehuna pana.

13 'Ena'omo iviamaa pura vu'a ka'ene na 'otua vetihuni jihuni maijaho pura
a najahuna niho'o areri parenau.
14 'Enakaivo na ura vu'a kwinu a 'wara'i veju. 'Unama ka'ene ea mapoka
nimaa rojujihunijaho pu sisea nimarako a 'warava kaji na a 'wara'i veju.
'Enareja emahu nupo Godi ka'ene nimaa rojuji na oja mahuta. 'Ene vu'a
ka'ene tamana vaji navujija na nimaa rojura. 'Ene vu'a ka'ene poropetiepo
vejajija 'u'o nimaa rojura.
15 Na nimaa rojujaho ea ka'ene kwamasahi'inaka ea ariramaa 'ee ea
siseijipo kú'o 'urihunaka pura nimaa rojaja'ina'e na 'u'o nimaa rojura.
16 'Enajihuna'e na na'ia mapoka harura vejukame nuni vwiha veju'e
Godoni una'a 'ee emaapuni 'una'i arira'e navu'e na namihuna areri
parenuna.
17 'Ejume juara 'aho'a pa'are'eme na swara 'eke nuni ara kwaa kú'o nuni
ehija'e vaji'irono routa.
18 Na Temiporu vaji marani'ama tamana'e vejujaho ijihi'a ea mapoka pane
'ee irano'a pana kaivo Jua ka'ene Esia rena roajipo kivara.
19 'Ena'omo ijipo iviamaa oni una'i namine unenu'u 'aho'a na namihe 'ee
'otua vetihuna re'amajaho 'otua vetia.
20 'Enakúne ea ka'ene ike namijukehi aporave na kanisoru puni 'una'i sisea
raka'e veje kivara'e re'avajaho pupusu 'warave hena.
21 'Ene unenu'u pina kwinu puni una'i namiji'i 'umejujaho ikena. Na ea
ka'ene kwamasahi'inijipo kú'o 'urihuniji nimaa rojujihuna'e ja na iviasi
joni nini 'otua vetiu 'iavuta 'wamana.
22 Pirikisiho 'Unamijaho hami hena kavi'ini jihuna'e tanuma ijá 'iama
Risiasi ka'ene sorutia puni natohwijara roe arihakame hura joni 'otujihuni
ehijaho vwihane mihuna 'iamana.
23 'Enakaivo hu ea ka'ene 'ajohi'iniji 'waravume Poruho apene 'ajohai'i
ranave 'urahoje Poru oni napuhija roe uneunecha hu ni'aja'i ve'avajaho
patanu'uri'avara 'iamana.

Porura Pirikisi Oni Una'i Naminajina

24 Pirikisi oni naparijaho Jua. Huni ihijaho Turusirana'omo Porura roe
Jesu Keriso nimaa rojuji 'warave he'irono roana'omo 'waramana.
25 'Ejume Porura 'unama ariramaaru vehuna 'warame 'ee hia hami
'ajohuna 'ee Godira 'otua túna'i ni'ima'uraka vehunijaho 'waravume
Pirikisiho ijí henarena tea juvume raname ijá 'wama Va hino'eje nara kú'o
'umena heji'i ro'amana 'wamana.
26 'Ene veaka nikwinu'ina kajino Pirikisira vwihanajaho Porura hua'e
monia vaja'eje ranava va'amarorena hu na'ia mapoka Poru 'umeju'e hu
va'e hu hu'úmo vu'a 'wavura.
27 'E'eme juara no'o pa'arejume Posiasi Pesitasira Pirikisi oni tinijaho
apenana. 'E'eme Pirikisiho Jua teamana'avarono hu Poru tipurai rana'ika'i
va'ana.

25

Porura Ea Natohwiji Ka'iro Jarima 'Waramajina

1 Pesitasiho huni kwai roe hi'eme vea no'opisu pa'arejume hu Sesaria
rene Jerusaremi va'ana.
2 'Ejume pirisiti mama'inijija 'ee Jua urani'inijija Poru namahareja 'ejaha
hu 'waravara.

3 'Ene pu ea Natohwa kajaho 'ejahae ijá 'wava A nú ni'ajúhareje a va'ika'i Poru ranava Jerusaremi roe nú 'otua ve'avara 'wavara kaivo pu vwihajajaho hu ro'amajaho pu 'unama toi 'anaa kwahuna vwihajara.
4 'Ejume Pesitasi eha vene ijá 'iama Poruho Sesaria'i tipura ranavu'e hinuna'omo hu mai'o túna'i vuhuna.
5 'Enakúne joni ea mama'ina irechamie nú pu'úmo va'e heje ea kajara sisea venana he'avajaho ja iji'a hu apene nuni nini 'otua vetihunakúnina 'iamana.
6 'E'ikaivo hu na'ia ija ropune no'opisuna ho ironu ronu raki ijí pu pu'úmo hinarena iji'a kú'o Sesaria va'ana. 'Enarena hu nenana'omo sú'u 'urine va'e 'otua vejuri sei hi'i kaivo Poruho 'umejume pu aheme roajivara.
7 'Ejumakavi'i Jua ka'ene Jerusaremi rena roajivajipo huni rori nami'ika'i apene ira'ata kajino namahara. 'Enakaivo pura Poru namahajaho mai'o nimaa parenana.
8 'Ejume Porura eha vene ijá 'iama Na niho'o sisea pavejuta. Jua puni tamana ho Temiporu vajina ho ea natohwa ka'ene Sisa ho na niho'o sise'i pa'ahiuta 'iamana.
9 'Enakaivo Pesitasira Jua teamana'avarono hu eha vene Poru ijá 'wama A ura Jerusaremi va'e nuni una'i 'otua vehuna ura renao? 'wamana.
10 'Enakaivo Poruho ijá 'wama Na Sisa oni una'i 'otu vetihuna. Ijihuni maijaho na Jua puni unenu'u pina sisea pavejujaho a nihenu.
11 Na unenu'u pina sisea vejuta re'ipisa nijina'omo na 'anie kwahuna pararе'eju kaivo vu'a ka'ene pura na 'otua vetihuna nimaa pa'ana re'amajaho ea pina na areri paapenie mihuna. 'Ena'omo na Sisa 'warave hura nuni 'otuijaho hehuna 'wamana.
12 'Ejume Pesitasira hine kanisoru pu'úmo 'wamuva'o ijá 'wama A ura Sisara oni 'otua hehuna re'amajaho a Sisa oni va'amana 'wamana.

Porura Akuripa'o Penisi Puni Una'i Va'ajina

13 Vea 'aho'a pa'are'eme Kini Akuripa'o Penisi'o Pesitasi 'ajo'i 'ahiume roajivara.
14 'Ejumakame pu ijino na'ia mapoka hi'eme Pesitasira Poru oni vu'ijaho kiniji ijá 'wama Ea pina Pirikisira hinajiri tipurai ranavume hinana.
15 'Ena'omo na Jerusaremi va'ume ea ka'ene pirisiti mama'ina 'ee Jua puni ea mama'inapo nara ea kaji ape mihakame 'otua vene nama'irono 'warivara.
16 'Ejume na ijá 'iavo Romu opuni tamana nú ea majikari pairechamiura kaivo ea ka'ene varapa rukinijihi puni vu'a hene 'ee ea ka'ene pu namahu jihipuni vu'a henare'e ijí tipurai irechamiura.
17 'Ejumakame ijihuna'e pu nianaa ro ikino ahuvara. 'Ejume na pate-tavuta kaivo ijihuni sú'uhijino na va'e 'otua vejuri ruhijino hi'ika'i pu 'waravume hu ahema roara.
18 Eaka hu 'otui ranavajipo 'urine nami'ika'i namahara kaivo sisea ka'ene nara vwihaju ja'ina pu panamahara.
19 'Enakaivo pu vu'a 'aho'a pura ichá'ina'e nimaa rojuji rone 'wame 'ee Ea pina kwavi'ina ka'ene Jesuho Porura ijino mai'o hinu 'iavume panimaa vetiara.
20 'Enakaivo ijá vejumakame nara 'unama ka'ene 'warahunijaho puruva rejume na roe apoma hejuta. Hu Jerusaremi va'e 'otua ikija kú'o ve'ena ho pa'aji he'irono apovuta.

21 'Enakaivo Poru ura renajaho hu Sisa oni nini 'otua ve'i 'wimana. 'Eju'e huni vwiha ijí he'irono hiji'i ranavu'e hinuna'omo na ranave Sisa oni vahuna 'wamana.
22 Akuripara Pesitasiho ijá 'wama Na ura ea kajihuni vu'a he'i 'ahiu 'wamana. 'Ejume Pesitasira ijá 'wama A niari he'ena 'wamana.
23 'Ejume nenana'omo sú'u 'urine Akuripaho no'o Penisi'i va'e 'otua vejuri ruhijino va'iro va'ajaho ea 'ajorame kehi kehi 'otua asúki va'ana. 'E'eme sorutia puni natohwijija 'ee ea mama'ina ka'ene ara kaji orijija pu pu'úmo ijí ahuma aruma va'umakivi'i Pesitasira 'waravume pu Poruho ahema puni roara.
24 'Ejume Pesitasira Akuripaho 'ee ea 'aho'a ka'ene pu pu'úmo hija kajija ijá 'iama Ea ka'ene nú pu'úmo hijukije Jua ka'ene Jerusaremi hine 'ee iki hijujipo eakaho apene nuni una'i 'otua vetiara. 'Enareja pu ajira ijá 'umeja Eakaho 'anaa kwahuna! 'umejara.
25 'Enakaivo na kavujaho hura unenu'u pina ve'ira'omo hura kwahuni 'unamijaho na pakavuta. 'Enakaivo hu ori'ini Sisa 'warave huni vu'a hehuna 'wimana. Ijihuni hahi nara hu ranave vahunijaho 'waravu.
26 'Enakaivo na mai'o huni vu'a pini samaumai rejakame nara venareje nuni ea natohwijihuni ranava vahunijaho papiunavuta. 'Enajihuna'e nara eakaho ja ea mapoka ikehipuni una'i apena routa kaivo kini Akuripa na nimaa a naja'irono apena routa. 'Enakúne jara henu va'o nara vu'aka maa ka'ene veja vahunijaho sama kavakame na veuta.
27 Nara tipurearu ranave va'eje vu'a maa ka'ene hu 'otua vetiajihuni maa paranave hu hu'úmo va'amajaho pamarahuna.

26

Porura Akuripa Oni Una'i Huni Vu'a Amairiajina

1 'Ejume Akuripara Poruho ijá 'wama Ivi'a a oni vu'a 'waruma 'wamana. 'Ejume Porura 'urine huni ija ahasiri'i kaivo hu huni vu'a aneja vene 'waramana.
2 Uneunecha mapoka ka'ene Juapo na namihujija na onuno vwihajujaho mamaa vene Kini Akuripa na iviasi oni una'i 'wara'eju.
3 Ijihuni maijaho a tamana 'ee aposaraa ka'ene Jua puni vaji navujaho a niho'o he paraji'ina. Ijihuni hahi na jarirame 'waravukúne masuani hine he'amana.
4 'Ena'omo Jua hia ichá'ina ka'ene nara sesamu'uru rene hina apene roe iviasi 'e'ujijaho nihene kivura. Na anejijaho ehu nu pu'úmo ike nuni kwaa Jerusaremi vajakino hijuta.
5 Pu marako 'aha jora'e na hena kivajihuna'e pu ura na rone 'wara'i 'ahi'amajaho pu 'warahuna kaivo na Parasi'e hijujaho nuni nimaa roijihuni tamanijaho niho'o kikisima'ura.
6 Godira emahu nuna'e nahama 'waramajara roe nimaa rehuni jihuniji kavi'i hijujihuna'e iviamaa 'otua vaji namiju.
7 Núni ituha iropu ropu no'o nahama 'waravajara roe nimaa re'amarono 'ajaha hiji'i na'ia veiri'a siporua 'oji'i hijura. Oo kini ija'ina'e na 'u'o nimaa rojujihuna'e Juakaho na namihe avaju.
8 Ja rakijihuna'e Godira ea kwamasahi'ina veje 'urihunijija joni vaja panimaa rojo?
9 Nitama na ija'ina vwihajuta. Na uneunecha mapoka sisea areri parehuna venareje Jesu ka'ene Nasareti orijihuni iha ruarahuna'e vwihajuta.

10 Ikaho iraka ka'ene Jerusaremi nara vejujina. Na ea ka'ene nimaa roji'inijija tipurai samahunaru pana kaivo pirisitia mama'inapo harura mihume ea 'aho'a 'aniume kwamasahajaho na 'u'o nimaa vene 'waravuta.
11 'Ene na'ia mapoka na Sinakoku mapoka vajijino pu sise'i 'ahiura 'ee ira sisea 'wara'avarono 'ejahiura. 'Ene niho'o ajinima paranujaho va'e apiopuni kwaa kajino 'anie ruarahura.

Porura Godoni Ea Renaji Rona 'Waramajina (Akisi 9:1-19; 22:6-16)

12 'Ena'omo pirisiti mama'inijipo harura mihe ranamiume na Tamasikasi va'iro va'uta.
13 Oo kinia vea uariri nami'eme 'unamu toi na va'i kavume akúpa 'ahi ni'ima'ura hana'eme nuni haha hanana. Ijara hananajaho veakara rinujaho asimana. 'E'eme ea ka'ene nú pu'úmo va'ajija 'u'o hananiana.
14 'E'eme nú ni'aha kwinu mwe'i apúsama navi'i na hejume ira kahi akúpi 'ahi rene roe Hipuru puni iri ijá 'wima Soru Soru a irakijihuna'e Na sise'i 'ahiu? Ijí usa rukima'ura 'aha kajino 'anahuna areri pana 'wimana.
15 'Ejume na ijá 'wavo Natohwe A irarane 'wavuta. 'Ejume Natohwijara ijá 'wima Na Jesu ka'ene a sise'i 'ahaujarana.
16 'Enakúne 'urine namina. Nara oni roujihuni maijaho a Nuni kaukara veji'ina rene raka ka'ene Nara vejume a kamaji najahe 'ee Nara naja'uji 'wara'amana.
17 'Ene Nara Jua puna'ijaho 'ajoahe 'ee Jenitaru puni Na a ranamau'e va'ujaho 'ajoahuna.
18 'Ejakame a veje puni nia jaraahuna. 'Ene pu nututi hijujaho are'i kaivo ta'arohe hanaji'iniji roajihuna 'ee Setani oni harura hari hijujaho are'ika'i Godoni rohuna. 'Ejakamareje sisea vwihanie arevujaho apene 'ee ea ka'ene nimaa rojajihuna Na iji pijihujipo aachia ka'ene 'ekahunijaho pu 'u'o ijihuni vaji 'ekahuna 'wimana.

Porura Huni Kaukara Ijí Rona 'Waramajina

19 'Enajihuna'e O kini Akuripa akúpa huni visoni ka'ene kavujaho na pauchavuta vo vejuta.
20 'Enakaivo na marako Tamasikasi najahuta. 'Enarejo iji'a roe Jerusaremi najahe va'e Jutia puni ara kwaa vaja najahuta. 'Ene Jenitaru 'u'o najahuta. 'Enarejo Na ika'ina 'waravuta Pu puni sisea niarevarepo hine ojuja'ina'e o'avarono 'iavuta.
21 Ijihuni hahi Jua 'ahopo Temiporu vaji apene 'anie kwa'urono vejara.
22 'Eju'e Godira ni'ajiha apene rou va'o roe iviamaa 'e'unukena. Ijihuna'e Godira ni'ajihukame na iviamaa ikino ea ma'u'umae 'ee ea mama'ina puni nii 'ahi vu'a 'waravu. Ijí nara 'waravu kajaho ea ka'ene poropetia 'ee Mosisi pu'úmo raka ka'ene rehuna'e 'waravaji na rone 'waravuta.
23 Pu ika'ina 'waravara. Kerisoho Hu sise'i 'ahae kwamareje kú'o 'urihuna kaivo Jua 'ee Jenitaru Hura amura'e vu'a ka'ene hanaji'iniji najahe 'wara'ena 'iamana.
24 Poruho huni vu'iji vahame 'waravume Pesitasira ira ajira ijá 'wama Poru! Oni henaka ni'inijara venau'e a nanamu 'wamana.
25 'Ejume Porura ijá 'wama Pesitasi ka'ene ea natohwakera na niho'o pananavu kaivo na vu'a nimaa 'waravu.
26 Kinijaho ike raka ka'ene rejajaho nihene kimuna. 'Enajihuna'e na raka'e hu 'wara'i ve'uji 'u'o matauma 'warahuna. Na nihejura raka ka'ene rejajaho hu nihena kivi'ina. Ijihuni maijaho ijí vu'a kajaho nesi parejara.

27 'Ú kini Akuripa a poropetia nimaa vetiune? Ara ija'ina ka'ene venujaho na niheju 'wamana.
28 'Ejume Akuripara eha vene ijá 'wama Poru iviamaa vea tu'uakino a na venie na Keriso oni ea re'i veju 'wamana.
29 'Ejume Porura ijá 'wama Ike senia ka'ene nuni haha 'ahi namujina vo Na vea tu'ua 'wara'eju 'uho jora 'wara'ujaho nijina. Na Godi jarivu jihuna'e na ura a'asu pana vo ja ea mapoka ka'ene hina nuni vu'a iviamaa heju kijahija nara rejuja'ina'e ja rehuna 'wamana.
30 'Ejume kinijine kavana ijine Penisine 'ee ea ka'ene ijí pu pu'úmo asuma hijajija 'urijara.
31 'Ene pu 'urina kararu va'i aneja vene ijá 'wava Eakaho unenu'u pina sisea ve'ira'omo kwahuna ho tipurai apehuna pana 'wavara.
32 'Ejume Akuripara Pesitasi ijá 'wama Ea kara Sisa oni va'e 'otua ve'irono 'waramajaho pa'are'ipisa a hu ranave va'a 'wamana.

27

Porura Sisimai Romu Va'ajina

1 'Enareja nú vea ka'ene Itari sisima ajima va'iro vejajino Poruho 'ee tipura ea 'aho'a Juriasi ka'ene Aukasitani opuni sorutia ni'inijihuni ija 'ahi irechamiana.
2 Aturamitiami opuni sisima ka'ene Esia va'iro venajino ea pina huni iha Arisitakasi ka'ene Tesaronaika vaji Mesatonia orijaho nú pu'úmo va'ana.
3 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino nú kwaa iha Sairani usevara. 'Ejume Juriasi hu Poruna'i hami venarena hu ranavume napuhwaha ki'i va'ana. Uneunecha ka'ene hu areria pa'ajihi vaja'avarono va'ana.
4 Nú ijí rena va'eme puuri hiravumakame Saiparasi hana'ija'i va'ara.
5 'Enareja nú va'e Sirisia 'ee Pamipiria puni soha rori va'e Mara Risia vaji usevara.
6 Ijí ara kajino sorutia puni 'ajohi'ina kajara Arekisanituria opuni sisima Itari vai vejume kame hu nú ijihuni toi irechamú*ana*.
7 'Ejume nú hine masuani vai'i hi'eme na'ia mapoka ijí pa'arejara. 'Enareja nú harura ni'ima'ura vejume va'e Naitusi usevara. 'E'eme puuri hirama rena tanu'u rú*humakame* nú kaha pava'ara kaivo nú va'e Kuriti Saramoni hana'i va'ara.
8 Nú vea kisina soha 'aha apeji'i asima roe Rasia ara ni'inijaho Pea Heveni rorina'omo ijí usevara.
9 Vea ni'inijaho manisame pa'are'eme nú*ra* sisima 'ahi va'ajaho niho'o varapa piunahuni 'unama renana. Ijihuni maijaho vea ka'ene 'aura arevujaho 'u'o niroe pa'arena jihuna'e Poruho pu nahame pava'avarono 'waramana.
10 'Ejumakavi'i Porura pu rurame ijá 'iama Ea kije na kavujaho nú iviamaa va'ukaho sisea piunahune kukua 'ee sisima 'u'o pa'are'eje 'ee nú 'u'o kwamasahi'i ve'eja 'iamana.
11 'Enakaivo sorutia ijaho sisima anesura 'ee kaputini ijihipuni vu'a nimaa ro'ika'i Porura raka ka'ene 'waramajaho pavejara.
12 Ruha kajaho sisei jihuna'e sisima na'ia mapoka nahunijaho areri parenana. 'Enajihuna'e ea mapokijipo 'wame nimaa vejajaho ijí ruha kaji areme vahuna ura renaara. 'Enakaivo pu ura renajaho mamako va'e Pinikisi Kuriti vajina'omo useme ijino hihuna ura renajihuni maijaho ijí sisimapo namijuri ruhijaho puura karo'ahuni vea 'onuja'i parene 'e'ununa.

Soha 'Ahi Puuri Hiramajina

13 'Enajihunaʻe hwasisia kamaʻi ikikahi masuani ninavume pu vwihaja-
jaho sisima vahuni 'unama maranu roʻikaʻi sisima anika tajahene apena
vaʻe Kuriti soha romai ijikari vaʻara.
14 'Eʻeme 'aha josu pareʻeme niʻaha kwinu puura niʻimaʻura kaʻene
Urakwiro 'wavujara hiramana.
15 'Ejume nú puura vaja kajino vaʻajaho areri parejume nú ijá areʻeme
maiji soha rira kajino vaʻana.
16 'Enareja sisima ninuma vaʻe mutumutua iha Karota rori vaʻana.
'Enareja nú nihoʻo harura niʻimaʻura vene eaha maʻuʻua kaʻene sisima 'ahi
namajaho vevahanavara.
17 Pu nihoʻo jumareja sisima niʻajaʻamarono aja niʻimaʻura apene sisima
'aha muʻoa kaji vevahavara. Pura juvajihuni maijaho Seritisi ajataki aji-
mareje kirana nahuniji vwihanareja avajara. 'Enareja pu sisima kajihuni
aja kaʻene ateha vevahivajaho rasaʻi sisima kajaho mapirana 'oʻojume mají
vaʻana.
18 Ijihuni súʻuhijino puura kajara majama hiramarena apena karohi kahi
vejumakame pu 'iruma kaʻene ijino sisima vaji navajaho 'eka atoʻaruvara.
19 'Ejaraʻomo naʻia noʻopisu paareʻeme ijihuni súʻuhijino sisima kajihuni
aja 'ee ateha pu puni iji 'eke atoʻaruvara.
20 Naʻia mapoka nú vea pakame 'ee china pakivara. 'Eʻejuʻe puurijara
natohwa majama hine hiravume nú vwihajajaho núni iha nipaʻarehuna
'wavara.
21 'Eʻeme ea mapoka 'iruma paiʻi kaivo hiʻeme naʻia mapoka paʻarenana.
'Ejume Porura 'urine puni rira kajino namiʻi kaivo ijá 'iama Eakije nuni
irake heha. Nitama nú Kuriti hijaji ja nuni ira hene veʻipisa uneunecha
mapoka pasiserasahaʻa.
22 'Enakaivo na iviamaa ja 'waravukaho ja nihoʻo teamanaʻavara. Ja ea
pina pakwahuna vo sisima ijara huhusu parahuna.
23 Iviasi naʻiakino Godi kaʻene na Huni kaukara vene 'ee na Huni ea
rejujihuni 'ona ojiʻini roe nuni 'unaʻi naminana.
24 'Enarena ijá 'wima Poru jumujaho arema. 'Enakaivo vaʻe Sisa oni unaʻi
namine 'otua veʻamana. 'Ene hena! Ea mapoka kaʻene ike sisima vaji hiju
kakihija Godira a vajaha jihunaʻe pu pakwamasahuna 'wimana.
25 'Enakúne ea kije ja teamanaʻavara. Na Godi nimaa roju. Ijihuni
maijaho Hura raka kaʻene rehuna 'warimajaho ijaʻina rehuna.
26 'Enaʻomo nú vaʻe mutumutua pina 'ahi ninama sisima siseraʻena.
27 Naʻia iropu ropu noʻona noʻo ijino nú aherume Eturiatiki soha 'ahi
vaʻara. 'Eʻeme naʻia riri sisima kaukara vejiʻinijipo vwihajajaho pu niroe
amari 'ahi rou rojara.
28 'Enareja pu mina vene kavajaho toa jopatuʻumaʻura (40 mita) kavara.
'Enareja pu maʻuako vanamareja ijiʻa kúʻo mina vene kavajaho toa
maʻuako arii roe (30 mita) rejume kavara.
29 'Enareja pu veju roʻi kaivo vaʻu vaʻo muna 'aha reha ninama veʻena
ronareja juvara. Pu niʻaha kwinu anika noʻona noʻo ijá saʻi kaivo pu hine
vei nituʻamarono ura rena parajara.
30 'Enareja ijí sisima kaukara vejiʻinijija sisima kajaho ranaʻikaʻi vaʻi
'ahiumakame pu hine 'unama savara. 'Enareja pu eaha kajaho maʻuako
ape karokaru ranavumakame ea 'ahoʻa kaʻene hija kajipo kivajaho pu
anika apúsavu rojara kaivo pu nesi apena vaʻi 'ahiumakame avajara.

31 'Ejume Porura sorutia 'ee sorutia puni natohwijihi pu'úmo ijá 'iama Ea karipo sisima vajaki pahi'avajaho ea pina niho'o pahihuna 'iamana.
32 'Ejume sorutia kajipo eaha ka'ene sisima 'aha kajino vevahavajija aja 'uhusavume 'ona toa vaji va'ana.
33 Sú'o vea ajiru 'e'u'i ve'eme Poru ea maho'o 'ejahie ijá 'iama Jara 'iruma pai'i kaivo hi'eme vea iropu ropu no'ona no'o ijá pa'arenanakúne 'urine 'iruma 'ekaha! 'iamana.
34 Ijihuni hahi na ja 'waravukúne ja areme 'iruma 'eka iha. 'Ejakame 'iruma kajara reje joni harura namama. Ijihuni maijaho ja ea kwinu niho'o joni húmata sapasa kwinu patausiuhuna 'iamana.
35 Hu ijá 'waravume pa'are'eme puretia apene puni una'i Godi teimani 'wa'ika'i tuachame aneja vene inana.
36 'Ejumakame ea mapoka kajija niho'o teamana'eme pu 'iruma 'aho'a 'eka ijara.
37 Nú ea ka'ene sisima vaji hijajaho ea mapoka mapoka (276) hijara.
38 'Enareja pu ijume eaka mapoka kajija tú'ama parajara. 'Ejume 'witia ka'ene ijí sisima vaji navajaho ni'aha kwinu ato'aruvume sohi va'ara. Ijihuni maijaho sisima kajara nasina re'amarono avajara.

Sisima Siseranajina

39 'E'eme vea ajiru 'e'u'ejume pu kwaa kaji kavajaho puruva renaana. 'Enakaivo pu tohwira ora sama kamareja pu ura va'e ijihunijino va'i 'ahiara.
40 'Ejumakame pu puni anika sirirame 'ee aja ka'ene sisima vevahavajaho rasavara. 'Ejume sisima kajaho 'urina va'e asiasia roe sisima vaji ariha vejume sisima kajaho iji'a va'e kari ora rori va'iro va'ana.
41 'Enuva'o va'e toa kaha'a roe tohwira rejume kama'a sohi amena roe piunaravajaho muna navara'omo ijihuni toi ajimarena kirana namana. 'E'eme soha ka'ene ajira amena roajara vipuna'ija'i ninamarena niho'o mutuusaha paranana.
42 'Ejume sorutia tipuraepo ariha isume juhaha va'aji'eja ronareja 'ania kwamasahuna'e kosarame 'wavara.
43 'Enakaivo sorutia puni ea natohwijara Poru ni'aja'i 'ahaume ruravume pu are'eme ea ka'ene areri isuavi'inijija ijá 'iava Ja marako mwama ato'arume isuama va'a 'iavara.
44 'E'eme ea 'aho'a ka'ene ijí hijajija 'urimarame sisima ka'ene ijí mutu'usaha jihuni hasijaho 'ekume ea 'ahopo icha hasa 'eke ijihuni toi isuama va'ara. 'Enareja ea pina niho'o unenu'u pina parenana kaivo nijaa ihena va'e kari amari va'ara.

28

Moruta Mamaa Va'e Usevajina

1 'Ejume pu mamaa roe amari ajivara. Nú iji'a hena kavajaho ijí mutumutua kajihuni ihijaho Morutana 'wavura'e hejara.
2 'Ejume ijí ara kaji'urijipo nú hami hami 'ahúara. 'Ene nehi pina atuatuma jihuna'e pu vena jae roe nú aheruma va'ume nú ijí rori hijara. 'Ejume pu nú 'ajoruvara.
3 Porura vena mwene iramana'omo tapara ijihuni vaji hi'eme apena va'e veni aporuvume vena kajihuni ohoi rejuma aseha ru'e'une Poru oni ija 'ahi mwatuma utiha namana.
4 'Ejumakame ara kajiupo ka'eme tapara kajara Poru oni ija 'ahi mwatunanama kurima navuma kamareja pu aneja vene ijá 'wava Nimaa

eakara ea 'aniu'e kwamasahara kaivo hu soha vaji roakaho unenu'u pina pare'eme hami roana kaivo mamaijaho pamaka'eje hu mai'o hihuna 'wavara.
5 'Enakaivo hu tapara kajaho ahaijiuvume va'e veni renana kaivo hu unenu'u pina parenana.
6 'Ejumakame pu vwihajajaho hu kwa'ena ronareja pu 'ajoha hina apene va'ajaho huni ija pahwene 'ee pa'ona kwamana. 'Ejumakame pu vwihajajaho hu godi 'wavara.
7 Kwaa ka'ene núra useva kajaho ea natohwa ka'ene Pupiriasina 'wavujihuni mwe'a. 'Ena'omo hura nú aheruma va'e huni sei irechamúe hami 'ajohu'i hi'eme na'ia no'opisu pa'arenana.
8 'Enakaivo ijí ea kajihuni omijaho atami 'uname huni haha ohoa ani rene tea arihe ijá venana. 'E'eme Porura va'e huni siporua 'one 'ee huni ija ea kajihuni húmata 'ahi ranamahume ea kajaho maranana.
9 'Ejumakame ea mapoka ka'ene mutumutua kaji'ura ka'ene atami 'uniravi'inijija nianaa apene huni roume maraniara.
10 'Enajihuna'e pu núni hura vene 'ee mavarasa veji'i hinuva'o sisima pina roume nú va'iro vejumakavi'i raka ka'ene núra pivusahajija maho'o vajúhara.

Moruta Rene Romu Va'ara

11 'Enakaivo nú masapa no'opisu ijí ara kajino hi'eme vea ka'ene asiasia 'anauni veijino nú Arekisanituria opuni sisima ka'ene hwaharisina puni urania navi'inijaho ijí mutumutua kajino namana'omo ijihuni 'ahi ajima va'ara.
12 Nú va'e ara iha Serakusi usevara. 'Enareja nú ijino na'ia no'opisu hijara.
13 'Enareja nú Serakusi are'i kaivo 'urina va'e Rijiami va'ara. 'Ena'omo ijihuni sú'uhijino asiasia kama'i ikiki hwasihumakavi'i nú 'urine Putiori va'iro va'eme na'ia no'o pa'arejara.
14 'Enareja ijí ara kajino Godoni ea 'aho'a piunivara. 'Enareja nú ijino pu pu'úmo na'ia iropu'a no'ohe'i hi'avarono 'waruvume hijara. 'Enareja iji'a Romu va'ara.
15 'Ejume Godoni ea ka'ene Romu hijajijahija ijí henareja Apiasi oni maketia 'ee Hoteru no'opisu namijuji rene nú piurihe roara. 'Ejume vea ka'ene Porura pu kimajaho niho'o Godi teimani 'wame oja sonanana.

Poru Romu 'E'unana

16 Nú va'e Romu usevajaho Poruho huhusumano sorutia pini 'ajoha'eje hihuna'e 'waravara.
17 'E'eme vea no'opisu pa'are'eme Porura Jua puni ea ka'ene urani'inijija 'umenaume pu roe ahuma hijumakivi'i hu aneja vene ijá 'iama Ehu nunakije na ehu nuna ea 'aho'a pasise'i 'ahiuta. 'Ee emahu núpuni tamana 'aho'a papataarohuta kaivo pu na Jerusaremi tipura apenie Romu puni ija 'ahi ranamiara.
18 Pu na apenia Romu mihumakame pu hejajaho nara unenu'u pina sisea vejakame pu na 'ania kwahuna pahenareja ranamie vahuna ura renaara.
19 'Enakaivo Jua kajija Romu opuni ira pata'arohumakame nuni 'unama pa'arenana. Ijihuna'e na Sisa 'waravakame hura nuni vu'a kaji he'ena 'iavuta. 'Enakaivo nara ehu nunijihi unenu'u pina vetihuna pana.
20 Ijihuni hahi na ja kivi'i vu'a ijí 'wara'iro 'waravume ja iviasakaho roajivara. Isureri opo raka ka'ene túna'i reje kahuna ka'ene vwihaji'i hijujihuni hahi senia ikaho na kamorivara 'iamana.

21 'Ejume pu hu ijá 'wava Jutia ea 'ahopo oni vu'a rone pasi veja rohuna pane 'ee núni ehija 'ahopo iki roajimareje nahama 'waruhuna pa'ane 'ee oni vu'a sisea rone 'warahuna pana.
22 Nú ea ikihi puni vu'a ani'ina'e 'wamape ojukame nú ura oni vwiha ijí he'i 'ahúu 'wavara.
23 'E'ikaivo vea ka'ene vu'a kaji 'wahunijaho iji pijahara'omo vea kaji apejumakavi'i ea mapoka nianae apena roe sea ka'ene hura hinaji roara. Hu Godoni arijihuni maiji najahe 'ee Mosisi oni tamana tahe najahe 'ee poropetia puni vu'a taha vejakame pu Jesu nimaa ro'avarono 'warama avanana. Hu vea sú'u sú'u rene vu'a 'warama va'e vea nutu 'o'unaji aremana.
24 'Ejume ea 'aho'a nimaa rojume ea 'aho'a nimaa parojara.
25 Pu paavacharame vai ve'eme Poru ijá 'iama Godoni 'Avenijara vejume poropeti Aisea oni vaji nimaa amuhu núna 'warama ijá 'iama
26 Va'ajime eakihi ijá 'warahuna. Ja niho'o hehuna kaivo ijihuni maa pahena pakahuna. 'Ene ja niho'o hine kihuna kaivo ijihuni maa pakihuna.
27 Ijihuna'e eakija puni oja kisina rene puni ataa pa'arena'e 'ee nia pa'areja jihuna'e pu pahehune pakihune pavwihanareje ta'arohe roe Nara veje pu maranihuna 'iamana.
28 'Ena'omo na ura ja hami hami ataa apúsame hehuna. Godoni vu'a ka'ene ea ni'ajihunijaho Hu iviamaa ranavu'e Jenitaru puni vaja 'u'o va'una'omo pu 'u'o hehuna 'iamana.
29 Hu ira kaji 'waravume pa'arejume Jua 'urina vai'i pu nakarama apene va'ara.
30 'E'eme hu juara no'ohe'i sea ka'ene hura 'imenajino hinana. 'Enare'e erapo hu ka'i roujaho hu 'ajorama nirisamuna.
31 'Ene hu Godoni arijihuni maiji najahe 'ee Natohwa Jesu Keriso oni vu'a najahuna. 'Eju'ukame ea pina hura vu'aka 'waramujaho pararejura.

Romani

Vu'a Anejijihina

1 Na Poru Jesu Keriso oni pwea 'ee apasorua re'urono iji pijihe 'ee Godoni
vu'a maiu'ina 'warahuna'e ranamiana.
2 Ijaho Hu nimarako Huni ira ka'ene akuavi'ina vajijino Huni poropetia
nahame 'waramana.
3 Huni Harihiji Huni 'unamiji rone 'waramana ka'ene haha huni
'unamijino Tevitĩ oni amuhipo roe nahejara.
4 'Avena ka'ene arimaijara 'warumajaho Hu Godoni Hariha ka'ene
haruriji'i kwama 'urinajine 'ee Hu Jesu Keriso ka'ene núni Natohwijina.
5 Huni vaji nú maiji vwihanú*ajaho* apene 'ee apasorua'e rejajihuna'e nú
Huni ihijihuni hahi Jenitaru maho'o 'warave roe hene nimaa rone vehuna.
6 'Ene puni vaja kajino ja 'u'o Jesu Keriso una'i 'umenaana.
7 Ja ea ka'ene Godira oja mihe 'ee Huni ea ariramaa'e rehuna'e iji pijihana
ka'ene Romu hijujije Godi ka'ene núni Omijine 'ee Natohwa Jesu Keriso ja
maijí vwihanie 'ee matauvi'ina mihu.

Teimani 'Wame Siporu 'Ojujina

8 Na nimaraku ijaho Keriso oni vaji jonijihuna'e núni Godiji teimani
'wavu. Ijihuni maijaho jara nimaa rojuji kwaa ara mapokakaho maho'o
ijí 'wama apene oju.
9 Ijihuna'e Godi ka'ene nuni oja 'aveniji'i mahujara ki'eju'e vu'a maa
maiu'ina ka'ene Huni Harihiji rone najahujaho na'iaka mapokakaho na ja
rone 'waravura.
10 Na na'ia mapoka'e siporua 'ojura'omo Godoni ura'e re'amajaho
'unama samaa'e reje na vu'a ja kihuna.
11 Na ja ki'irono ura renia paranu jihuni maijaho na ura 'Avena Huni
swara 'aho'a joni vaji irechavakame ja Huni ira ija kisi apene joni una'i
saname vehuna.
12 Nuni nimaa roijara ja ni'ajihe 'ee joni nimaa roijara na ni'ajihuna.
'Ejakame nú ja pu'úmo ni'ajarahuna.
13 Ehu nune na nimarako ura roe ja ki'iro 'ahiana kaivo unenu'u pini
rejumakame na parou kajaho ja nihena kavu. Ijihuni maijaho na Jenitaru
'aho'a kajihi puni vaji 'ina 'aho'a 'ekuja'ina'e 'aho'a joni vaji 'ina rukina'e
rehuna ura reniu.
14 Na ura Kuriki 'ee ea ka'ene Godi pahena pakavi'ina 'ee ea ka'ene kama
heji'ina 'ee ea ka'ene pahena pakavi'ina 'u'o ni'ajihe najahuna.
15 Nuni vajaki na ura renia paranujaho na ijino Romu joni vu'areje
Godoni vu'a maa maiu'inake ja 'u'o najahuna.

Vu'a Maiu'ini jihuni Harura

16 Na niho'o vu'a maa maiu'inakake 'warahunijaho pajunimu. Ijihuni
maijaho vu'a kakaho Godoni harura ka'ene emaapo nimaa rojakame
maranihunijina. Ike vu'a kakaho maraku'a Juaru najahareja iji'a Kurikia
najahara.
17 Ijihuni maijaho Godoni vu'a maiu'ina vajijino Godoni 'unama arira-
maijaho nimaaroa vajijino totari najaha apene roara. Godoni ira vajijino
ika'ina vejara Ea ka'ene ariramaijaho nimaaroa 'ahi hihuna 'úmana.

Emai Panimaa Ronujihuni Ehijina

18 Godoni sena kahi akúpa 'ahi rena samai najuhujaho ea ka'ene arira
pahine 'ee sisearu vene 'ee Huni 'unama nimaiji panajuhujija Godiho
pununa'i sena venu.
19 Ijihuni maijaho Godi hena kahunijaho Godi pu nisamai najahana.
20 Nitama aneja mwe'ake renaji roe iviamaa 'e'unakino eaka mapokakija
uneunecha mapokaka iki mwe'i navuji kime 'ee mwe'ake kame 'ee akúpa
kahe kamare'e Hura Huni majama namuni harurijine 'ee Hu icha'inijaho
nikavu jihuna'e pu 'unama pa'ana'e rehuna.
21 Pu nimaa Godi nihena kavu kaivo pu Hua Godia ronareje Huni hura
vene 'ee ta'arohuna pana 'ee pateimani 'wavura. 'Enakaivo puni vwiha
ijija niho'o unenu pina maa pana 'ee puni oja sisei nutuma parane navu.
22 Pu niarerina 'wa'ika'i nanamie ojura.
23 'Ene pu Godi ka'ene pakwahunijaho oja pama'ika'i pu ichina ho muni
raki 'eka veju'e tapara uka emaa hanuhasa reju'ukivi'i oja mihura.
24 Ijihuni hahi Godi pu ruha aremahume pu 'unama sisemaa ka'ene puni
ojijipo itunavuji vejara 'ee pu puni hahijihipuni hura pavejura ka'i puni
haha majikari 'eke vajúsaravura.
25 'Ene pu Godoni 'unama ka'ene ariraka nimaa nimaijaho pataaro'ika'i
ira'atiji nimaa rojura. Ijihuna'e pu uneunecha ka'ene Godira venajihi
oja mi'ika'i Godi Venina ka'ene majama merajahi'inijaho oja pamahura.
Ameni.
26 Ijihuna'e Godira pu ruha aremahu'e 'unama ka'ene juname itunavuji
vejura. 'Eju'e 'unama arira ka'ene parua napara 'wa'aravujaho are'ika'i
'unama ka'ene emaa pavejuji vene napapo napara ihanie ojura.
27 'Unama nikwinu'ina kajino parua 'u'o 'unama arira ka'ene parupo
napara ihaniu jakajaho are'ika'i 'unama ka'ene emaa pavejuji vene parupo
parua 'aho'a kivujaho niho'o itunama parajura. 'Êju'e paruapo parua
aherame 'unama ka'ene ea pavejujaho vejura. 'Enajihuna'e pura sisea
ka'ene vejujihuni eha ijaho pu apejura.
28 Pu Godi hena kahuna areri parejumakame Godira pu ruha aremahume
vwiha sisearu vwihane 'ee uneunecha ka'ene areri parehuniji vejura.
29 Ijihuna'e pu niho'o sisea mapoka ni'ima'ura ani ani'ina veji'i hijura.
Pu niho'o sisea vene nisa'arame senapo rarene ea 'aniu'e kwamasahe
roarame pisivarame ea 'aho'a sise'i 'ahi'i vwihane 'ee ea 'aho'a hana'i
irechamiura.
30 'Ene ea sisea ronahe Godi sename ea veju'e juname kivasuame kehi
kehi one sisea vehuni 'unama saravi'ine 'ee emahwa puni ira pahejura.
31 'Ene pu ea 'aho'a puni temuka pakime 'ee ea 'aho'a panimaa vetie 'ee
ea oja pamihe 'ee ea 'aho'a panumiravura.
32 Pu Godoni varapijaho nihejura. Ea ka'ene uneunecha ijakaji vejujaho
areri kwamasahuna kaivo ijiru pana vo ea 'aho'a ka'ene ijihi vejujija puni
ojiji'i nimaa veti'eju'e pu vejura.

2

Godoni 'Otuijaho Hu Ronukwinu'ina Pana

1 'Enavo ijihuna'e joni 'unama pina panamu. Ja ea irahipo ea 'aho'a
namahujaho joni 'unama pina panamu. Ijihuni maijaho a ea irara ea
'aho'a namahujaho a orono oni ahija'e vene avanu. Ja ea irahipo ea 'aho'a
namahujaho iraka ka'ene pura vejujaho ja 'u'o ija'ina vejura.
2 Nú niheju Godiho ea ija'ina veji'inijija 'otua arimaa vetiuna.

3 'Ú ea ikije vea ka'ene ea ija'ina'e vejujihi namahi'i ja 'u'o ijí 'unama nikwinu'ina kaji vejujaho ja vwihajujaho Godoni 'otua asúkɑ asina'eja?
4 'Ú Godira ja hami 'ahi'i kaivo Hu eha marako pamihe 'ee makivi'i hinujaho ja senavo? Godi ja hami 'ahiu jihuni maijaho ja joni sisea are'i kaivo ta'arohe ro'avarono avanujaho ja vi hena kavo?
5 'Enakaivo ja joni oja kisima'ura reju'e ja pataaroha roujihuna ja Godoni sena jona'e nianaura'omo Godoni sena vea ka'ene Hura 'otua arimaa'e ve'amajino roe samaahirave kahuna.
6 Hu ea kwinu kwino pura raka ka'ene vejaja'ina'e eha areri ija'ina vajihuna.
7 'Enakaivo ea ka'ene na'ia mapoka'e masuani hine mamaa vene 'ee pinana maiji sarame 'ee hura vene 'ee uneunecha ka'ene majama nahuniji saravujija Hu majama hihunijaho pu mihuna.
8 'Enakaivo ea ka'ene pu pusumano vwiha'ika'i nimaiji pata'arohujaho 'ee uneunecha sisearu vejujija Godoni sena 'ee ajira pu mihuna.
9 Ea ka'ene sisea veji'i hijujija pu haha hianame 'ee sisei hihuna. Amura Jua renareje iji'a Kuriki 'u'o renahuna.
10 'Enakaivo ea ka'ene mamaa'e vejujija pu pinana 'ee hura 'ee matauvi'ina mihuna. Amura Jua mihareje iji'a Kuriki mihuna.
11 Ijihuni hahi Godiho ronu kwino reji'ina pana.
12 Ea ka'ene Godoni varapa paheji'i sisea venujaho hu varapa pa'a eha sisea apehuna kaivo ea ka'ene Godoni varapa nihe'i kaivo sisea vejujaho pu varapijara eha sisea mihuna.
13 Ea ka'ene Godoni tamaneru hejujija niho'o Godoni una'ijaho ariramaa pana. 'Enavo ea ka'ene Huni tamana hena vejujija Godoni una'a ariramaa rehuna.
14 Jenitarua Godoni tamana pahejura vo puni oja vaji rakijara maa'e rakijara siseijaho nihena kavu. Godoni tamana pu pahejura kaivo puni tamanijaho puni varapa 'wavi'i vejura.
15 'Unama ka'ene pu vejujipo najuhujaho pu Godoni tamana kima heju. Godoni tamana 'aho'a puni oja vaji navu. 'Ena'omo pu sisea vejujaho pu niho'o junavura. Ijihuni maijaho Godoni tamana 'aho'a puni oja vaji navu. 'Ene puni oja vaji vwihane henare'e rakijara sisee rakijara maa ijaho vwihajura.
16 Ijí vea kajino Godira emaapuni hema Jesu Keriso oni vaji namahuna. Ikaho nuni vu'a.

Jua Varapijara Namahajina

17 'Enakaivo a Jua 'i'eme 'ee tamana venuna 'iavi'i Godoni arovua 'warame 'ee
18 Huni ura ijí hene 'ee uneunecha mamaiji kime avavu jihuni maijaho varapijara najuhana.
19 'Ejume ja vwihajujaho ja ea ka'ene nia supavi'iniji 'ajoha'ina rone 'ee ea ka'ene nututi ojujihi puni hanaji'ina roju.
20 Ja vwihajujaho ja tamana nimaijaho hena kavi'ini jihuna'e ja sesamaa najahe 'ee ea ka'ene puruva reti'inijija najahuna roju.
21 Ijihuna'e ja ea 'aho'a najahu ja'ina'e ja vi ojono nasaravure? Ja ea 'ahopo nesa paape'avarono 'waravujaho 'ú ja nesa apejure?
22 Ja ea pipuni napara paturaha 'iavujaho 'ú ja napara turamaure? Ja godi ira'ata senavujija 'ú ja Temiporua paninamaure?
23 Ja Godoni tamana kajara jonuna'i namujihuna'e sa'aii 'urahoju kaivo ja varapa kaji 'ejujaho ja vi Godoni hura vejure?

24 Godoni ira vaji vejaja'ina'e ja ija'ina vejujihuna'e Jenitarua puni
vajijaho Godoni ihijaho matahura 'úmana.
25 Ja varapiji hene veji'ina re'avajaho sisa 'uhuujaho nimaa unenu pina
ni'ina'e rehuna kaivo ja varapa kaji tuavi'ina'e re'avajaho joni sisa ka'ene
'uhuajaho sisa pa'uhuaha repuna'i rehuna.
26 'Enavo vu ea ka'ene sisa pahuahi'inijara varapijara 'warama ja'ina'e
ve'amajaho 'ú sisa pa'uhua'inijaho sisa 'uhuahare puna'i re'eja?
27 Ea ka'ene puni haha sisa pa'uhui'inijipo varapa hene veji'ina re'eje
ja ea ka'ene sisa 'uhue 'ee varapa he paraji'inijipo e'avajaho 'ú pu ja
panama'eja?
28 Hu hahijaho Jua sa'ina'e kavu kaivo hu nimaa Jua pana. 'Ene ea 'aho'a
Jua puni tamana kaji maiji vene sisa 'uhu'i kaivo nimaa nimaa Jua pana.
29 Ea ka'ene Jua nimaa nimaijaho 'Avenijara huni oja vaji sisa
'uhuahajina kaivo varapa 'ararihau jihuna'e Jua rehuna pana.
'Enajihuna'e emaapo hu aromahuna pana kaivo huni arovu ijaho Godina'i
rene rouna.

3

1 'Enajihuna'e ivi'a iraka maijihuna'e nú Jua rejare? 'Ene iraka maiji-
huna'e nú sisa 'uhuure?
2 Jua rejujaho niho'o mamaa. Maraku'ijaho Godira Jua'a Huni ira 'ee
Huni tamana iji'i vajihana.
3 Jua kajija ea 'aho'a panimaa roju. 'Ú ijí pura panimaa roju kajara veje
Godira iraka ka'ene pu nuna'i ve'iro nahama 'waramajaho pave'ena?
4 Ijaho veje niho'o nimaa pa'arenama. Ijihuni maijaho Godiho nimaa
nimaa kaivo ea maho'o ira'asina. Godoni ira vaji ika'ina 'waramana.
Ijihuna'e Oni irijara naja'amajaho A niho'o nimaa nimaa 'ee ea 'ahopo A
vena ka'avajaho A niho'o nimaa nimaa'e kahuna 'úmana.
5 'Enakaivo núni siseijara reje Godiho ariramaa re'amajaho nú ivi'a ichá
'wa'eja? Godira nú eha múhujihuna'e Hu sisea raka? Na emaijihuna'e nuni
vwiha 'waravu.
6 Niho'o Godiho ija'ina pana. Hu mwe'akaho ichá'ina'e 'otua veti'ena?
7 Na ira'ata ve'ipisa ijara veje Godoni nimaa nimaijaho samaahi-
ravakame Hu ichá'ina'e na 'otua vetie eha miha'e?
8 Ea 'ahopo nú hana'i irechamúe núra 'waravara 'wavi'i ijá 'wavura Roe
sisea vejakame mamaapo roa 'wavura. 'Enajihuna'e puni eha sisea ijaho
niho'o arimaa apehuna.

Ea Maho'o Sisea 'Ee Ariramaa Pa'ajina

9 'Enajihuna'e nú ichá'ina 'wa'eja? 'Ú nú mamaa kaivo pu sisee? Niho'o
pana. Nú nimaraku najahujaho ea mapoka Jua 'ee Kuriki pu'úmo sisea.
10 Godoni ira vaji ika'ina 'warumana
Ea kwinu'wi niho'o ariramaa pa'amaa.
11 Ei pini Godi hena kamuna pana 'ee Godoni 'unama ariraka nimaa nimaiji
sahuna pana.
12 Ea maho'o 'unama ani va'ara 'ee ea maho'o maa pa'ana'e rejara. 'Ene
niho'o ea kwinu mamaa vehuna pana. Niho'o pamamaa.
13 Puni irijaho areri ea sakahapo 'uvuja'ina hejura. 'Ene puni mitara
'ahijaho ira'ati itu'o'una navu. Uneunecha mapoka ka'ene puni ira vaji
'wavujaho areri tapara ka'ene 'úsia rukini ja'ina.
14 Puni ira vajijaho ea siripame 'ee seni itu'ona navura.
15 Puni mumorijaho mamako va'e ea 'anae kwahuna ura renaura.

16 Pura 'unama ka'ene ojujaho uneunecha tirakune 'ee ea mapoka sise'i
'ahiura.
17 'Ene pu matauhuni 'unamijaho pahena pavwihajura.
18 'Ene puni una'ijaho Godi pu pajuhavura 'úmana.
19 'Ena'omo nú niheju Godira Huni tamana iraka ka'ene 'waramajaho Jua
ka'ene varapa hari hijujihi 'waramana. Ijihuna'e ea maho'o ira pa'a rene
'ee kwaa ara maho'o Godoni 'otua asúkijaho paasihuna.
20 'Enajihuna'e Godoni tamana kajara 'waramaji hina vejujihuna'e
niho'o ei pini Godoni una'i ariramaa rehuna pana. Godoni tamana kajihuni
maijaho sisei jihuni maiji najuhana.

'Unama Ichá'iniji Nú Godoni Una'i Ariramaa Rejajina

21 'Ene tamani jihuni 'unamijaho pana kaivo Godi iviamaa 'unama
arimaa Huna najuhu. Ike 'unamakaho Godoni tamaniji'o poropetijihipo
nimaa vejara.
22 Ea irahipo Jesu Keriso nimaa ro'avajaho pu Godoni una'i ariramaa
rehuna. Godiho ronu kwino parehuna.
23 'Enajihuna'e nú ea mapoka sisea 'ee Godoni manuriji areria pana.
24 Ea ka'ene Jesu nimaa roji'inijija Godi pu ariramaa 'iamu. Nú Huni
unenu'u pina pavenahara vo Hu nú maiji vwihanúana 'ee Hu nú Jesu Keriso
oni vajijino kú'o 'imenue 'ekana.
25 Nú nimaa rojujaho Godira Jesuho ranavume roe núni tinia apene
kwame Huni 'aa ka'ene arihajara vejume Godiho oja sonanana. Ija'ina'e
venajaho Hu arimaiji najuhana. 'Enajihuna'e nitama ea ka'ene sisea
vejajaho Godiho maraku'a matauma puni sisei jihuni eha pamihana.
26 'Enajihuna'e Godi iviamaa Huni arimaiji najuhe ea ariramaa
'iamujihuni maijaho pu Jesu nimaa rojujihuna'e 'waramuna.
27 Nú irakijihuna'e sasu'eja? Ijaho niarevara. Varapa iraka sa'ine 'ee
kaukara mamai irakiji vejare? Niho'o pana. 'Enaka'i nú nimaa rojujihuni
maiji hene vejara.
28 'Enajihuna'e emaijaho hura nimaa ronujara reju'e ea arira'e renuna
tamana ka'ene vejujara reje arira rehuna pana.
29 'Ú Godiho Jua punaruna raka? 'Ú Hu Jenitaru puni Godia 'u'o pana
raka? 'I'a Jenitaru puna 'u'una.
30 Nimaa Godiho ea ka'ene sisa 'uhui'inijija puni nimaaroa 'ahijino veje
pu arira'e rehune 'ee ea ka'ene sisa pa'uhuahajija puni nimaa roijara reje
pu kwinu rehuna.
31 'Ú nú nimaa rojujihuna'e Godoni varapa tamanijaho pataaro'eja?
Niho'o ija'ina pave'avara. 'Enakaivo nú varapa kajaho veje núni una'i
kisima'ura'e rene nahuna.

4

Eparahami Nimaa Ronaji Ariramaa Renana

1 Eparahami ka'ene núni amujijaho hahijihuni 'unamijaho iraka'e piuna-
mane?
2 'Ejume Eparahamira uneunecha mapoka ka'ene venajara reje hu
arimaa'e re'ipisa ijara reje hu ori sasuva'a. 'Enakaivo Godoni una'i hu areri
pasasuva'a.
3 Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ika'ina 'warumana.
Eparahamiho Godi nimaa ronajihuna'e Godi hu ariramaa 'wamana.

4 Ei pini kaukara ve'amajaho hu eha apehuna kaivo swara vene mahuna
pana vo hura kaukaraka venajihuni eha mahura.
5 'Enakaivo ea irara unenu'u pina parenuna vo Godi ka'ene ea siseijija
ariramaa 'iamaji nimaa ronujaho Godi huni nimaa roijaho niho'o ariramaa
'iamana.
6 Teviti 'u'o ija'ina 'warumana. Ea sisea veji'inijija Godi pu ariramaa
'iamu jihuna'e pu merajihe paranuna. Pu unenu'u pina vejakame Hu
ariramaa 'iahuna pana kaivo pu Hu nimaa rojumakame 'waramana.
7 Ea irara Godira vejume huni sisea vwihana arevume niho'o pa'arenana
ronujaho teamanama paranu.
8 Ea sisea ka'ene Godira puni sisea vwihane aremaume nipa'arejajija niho'o
teamanama paranu 'úmana.
9 Teamanavu kajaho sisa 'uhui'ina punaru roana 'aho ea sisa pa'uhui'ini
jihipuna 'u'o roane? Kaena. Nú nihenare'e 'warama avaju. Eparahamiho
Godi nimaa ronajihuna'e Godi hu ariramaa 'wamana.
10 Vea vecha Godiho Eparahami ariramaa 'wamane? Hu vea ka'ene
sisa 'uhuajina ho sisa mai'o pa'uhui'inijino 'waramane? Hu mai'o sisa
pa'uhui'ini veijino 'waramana.
11 Eparahami Godi nimaa rojume Hura ariramaa 'wamajihuna'e túna'i
pu hu sisa 'uhuahara. Ijihuna'e Eparahamiho eaka mapoka ka'ene nimaa
ro'ika'i sisa pa'uhuahi'ini jihipuni oma. 'Enajihuna'e ea irara Godi nimaa
ronajaho Godi hu ariramaa 'wamana.
12 Eparahami 'u'o Jua 'aho'a ka'ene sisa 'uhui'ini jihipuni oma. Ijihuni
maijaho Eparahami mai'o sisa pa'uhua'eme nimaa ronaja'ina'e pu 'u'o
nimaa ro'avajaho pu arira'e rehuna.

Godira Nahama 'Waramajija Nimaaroa Vajiji 'Ekahuna

13 Godira Eparahami huni amuhijijihi pu'úmo kwaa ara maho'o kakaho
mi'iro nahama 'waramana. Ijihuni maijaho hu Godi nimaa rojume Hura
arimaa 'wamajihuna'e avanana. Hu tamana vejakame ijí mihuna pana.
14 Nú Jua puni tamana vejakame Godi merajú'ipisa ea ka'ene Godi nimaa
rojujaho ira'ata reje 'ee Hura nahama 'warumaji 'u'o ira'ata'e reja'a.
15 Ijihuni maijaho ijí tamana kajarahara venue nú 'otua vehuna. Varapa
ijaho pana'ipisa nú pa'eja'a.
16 Ijihuna'e nú Godi nimaa rojajihuna'e Hu nú maijí vwihanúe
múhajihuna'e Hu nú nahama 'warumajaho Huni amuhi puni vaji nimaa
rehuna. Godi Juaru pamerajihana vo ea ka'ene Eparahamira nimaa
ronuja'ina nimaa roji'inakaho ijá merajihuna. Eparahamiho nú eaka
mapoka kehi puni oma.
17 Ijihuna'e Godoni ira vaji Eparahami rone ija'ina 'warumana. Nara a
vena kamareje kwaaka mapokakino eaka mapoka ka'ene hiju jihipuni oma
rehuna 'úmana. Kwaaka mapokakino eaka mapoka ka'ene Eparahamira
nimaa ronaja'ina'e nimaa roji'inijija Godira 'ekahuna. Godi ka'ene ea kwa-
masahi'ina veju'e 'urine 'ee uneunecha ka'ene pa'aji'i veju'e reji'inijina.
18 'Ejume uneunecha ka'ene túna'i nimaa parehuna sa'inijija hu majama
nimaa ronana. Ijihuna'e hu ea maho'o ikihi puni oma rehuna'e nahama
nitama 'warame ijá 'wama Oni amuhijijija ija'ina'e rehuna 'wamana.
19 Eparahamiho ema juara mapoka mapoka (100) pa'arejume naparaha
Seraho paranamaa renajihuna'e hariha nahehuni 'unama nitanumana.
'Enakaivo Eparahami ni ema renana vo huni nimaaroijaho mai'o paaju-
ranana.

20 'Enakaivo Godira raka ka'ene nahama 'waramaji hu panimaa rone arena o'unana kaivo maiji nimaa ronama hiji'i huni nimaaroa kisina rene na'eju'e hu Godi ta'arohi'i hinana.
21 Eparahami ijaho nihena kamajihuna'e Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho areri ijá vehuna.
22 Eparahami Godi nimaa rojumakame Godi hu ariramaa 'wamana.
23 Godoni ira ika'ina 'waramana A ariramaa 'wamana. Ijaho Eparahami onaru rona 'warahuna pana
24 kaivo Godi nú eaka mapoka kihi rona 'warumana. Godira Jesu vejume kwama 'urinaji nú nimaa rojajihuna'e ariramaa 'úmuna.
25 Jesuho núni sisei jihuna'e kwamana. 'Enarena Hu kú'o 'urinajaho nú venue ariramaa re'avarono 'urinana.

5

Godi Nimaa Rojujihuna'e Huni Una'i Ariramaa Rejujina

1 'Enajihuna'e nú nimaa rojajihuna'e arimaa'e rejara'omo Godi pu'úmo matauma hihunijaho núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji apejara.
2 Nú Huni vaji nimaa rojajihuna'e maiji vwihanújaho apene ijihuni toi namiju'e aneja vene najuhe 'ee túna'i Godoni mamaa'e ka'ene 'ekahuniji teamanu'eju'e 'ajaha hiju.
3 Ijiru pana kaivo nú sisei hi'eja vo nú teamanuma paranúhuna. Ijihuni maijaho ijí sisei hi'avajara ni'ajú'eje nú masuani hina apena vahuna.
4 Matauvujara venue nú ea kisina rejura 'ee ea kisina rejujara veju'e nú túna'i raka ka'ene rehunijaho masuani 'ajahe hijura.
5 'Ene ijí túna'i raka ka'ene rehunijara paveje nú temukuhuna. Ijihuni maijaho Godira ea oja mihujaho Godoni 'Avena ka'ene núa múhajihuni vaji ranamana.
6 Nú vea ka'ene onúno ni'ajarahuna areri parenani veijino Kerisora roe ea sisesa puna'e kwamana.
7 Ea pina niho'o areri ea mamaa pipuni jihuna'e kwahuna ura pare'ena. 'Enakaivo ea kwinu kwino ea mamaa punijihuna'e kwamasahura.
8 'Enakaivo Godi nú oja ka'ene múhaji najuhu jihuni maijaho nú sisea kaivo Hu Jesuho ranavume roe núnijihuna'e kwamana.
9 Ijihuni hurijino Huni 'aijara núnijihuna'e ariha jihuna'e nú arimaa 'úmana. 'Ene nú Godoni sena ijaho asihuna.
10 Vea kajaho nú Huni naka rejara vo Huni Harihijaho núnijihuna'e kwamana'omo Hu nú venume nú kú'o Godoni napuhija'e rejara. Ijiru pana kaivo Huni hiijara veje nú maranúhuna.
11 Ijiru pana kaivo núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji nú Godina'i teamanuma paranu jihuni maijaho Huni vaji núni napura rehunijaho apejara.

Atamu 'Ee Keriso Puni Vu'a

12 Ijihuni hahi ea kwinu sisea ka'ene venajara rejume sisea mwe'akaho maho'o apenana. 'Enajihuna'e siseijara rejume kwamasahuna aneja re-nana. 'Enajihuna'e kwamasahunijara ea maho'o kihi puni vaji rausahana. Ijihuni maijaho pu maho'o sisea vejura.
13 'Enakaivo nitama ike Godoni tamanakaho mai'o pana'eme sisea ijí namana kaivo Godi puni sisea kajijahija pu panamahana. Ijihuni maijaho vea kajihijaho Huni tamana mai'o panamana.

14 Vea ka'ene Atamura hinaji rena roe Mosisi oni veiji rene ea ka'ene hijajija kwamasahara. Ijí ea kajija sisea ka'ene Atamura venaja'ina pavejara vo majama pu kwamasahara. Atamuho areri Jesu ka'ene mai'o túna'i rohuni jihuni manura sa'ina.
15 'Enakaivo swara ka'ene mamúhajaho siseiji vare'ina pana. Ea kwinu sisea ka'ene venajara rejume ea maho'o kwamasahara kaivo Godoni maiji vwihanúajaho maho'o ni'ini jihuna'e Ea kwinu Jesu Keriso swara vene múhajara reju ea mapoka maraniu.
16 'Enajihuna'e Godoni swarijaho areri ea kwinu ijara sisea ka'ene venaja'ina pana. 'Ene ijihuni ropuna'ijaho ea kwino sisea ka'ene venajihuni eha ijaho sisea apehuna kaivo ija ropuna'ijaho swara kajara reje ea mapoka sisea vejara vo arimaa'e rehuna.
17 Sisea ka'ene ea kwinu Atamura venajara kwamasahuni 'unamijara emaa puni una'i natohwa renana kaivo ijihuni hurijino Ea ka'ene maijí vwihanúe 'ee swara ka'ene arimaiji apejajija pu Ea kwino Jesu Keriso oni vajijino majama hihuna.
18 Ea kwino sisea ka'ene venajara rejume ea maho'o eha sisea apeja ja'ina'e vu Ea kwino arimaa'e venajara reje ea maho'o arimaa'e majama hihuna'e renahuna.
19 'Ejume ea kwinu ira pahene pavena jihuna'e ea maho'o sisea rejara kaivo Ea kwino ira hene venajihuna'e ea mapoka arimaa'e rehuna.
20 Siseiji 'oi'oi naja'eje mapoka re'avarono Godoni varapijaho roana. 'Enakaivo siseijara emarenajaho Godira maijí vwihanúajara maijí ani'ina'e asima paranana.
21 Ni areri sisei jihuni 'unamijara natohwa rejume kwamasaha ja'ina'e vu ma ijí vwihaniujaho arimaa ijihuni vaji natohwa'e rene núni Natohwa Jesu Keriso oni vaji majama hihuna.

6

Sisei Rejume Kwamasahara Vo Keriso Oni Vaji Mai'o Hiju

1 'Ú nú ichá 'wa'eja? 'Ú nú hine sisea majaa veje maijí vwihanúajaho emare'ena?
2 Niho'o pana. Nú ichá vene sisea ni arevajaho kú'o hine ve'eja?
3 Jesu Keriso oni vaji samue 'ee Hura kwamajino nú 'u'o pu pu'úmo kwamasahajaho ja vi hena kavo?
4 'Enajihuna'e Hura kwamajino nú 'u'o pu pu'úmo kwamasahara'omo Amo oni haruri vejume Kerisoho 'urina ja'ina'e nú 'u'o ija'ina'e 'urine 'unama maiu'ini 'urahe ohuna.
5 Nú Hura kwamaja'ina'e kwamasa'avajaho Hura 'urina ja'ina'e nú 'u'o nimaa nimaa 'urihuna.
6 Núni 'unama sahasijaho pu pu'úmo 'aniara. 'Ene núni haha ka'ene sisea rukinijaho vejume pa'arenana'omo nú iviamaakaho kú'o sisei jihuni pwea parehuna.
7 Ea irara kwamujaho sisea vehuni harurijaho niranamana.
8 'Ene nú Keriso pu'úmo kwamasahara'e re'amajaho nú nimaa rojujaho nú kú'o pu pu'úmo 'urina hihuna.
9 Kerisoho nikwama 'urinana'omo niho'o kú'o pakwahuna. Kwamasahuni harurijaho Hununa'a niho'o panamu.
10 'Enajihuna'e Hura kwamajaho Hu sisei jihuna'e ni'aha kwino kwamana kaivo Hu iviamaa 'urine hia ka'ene hinujaho Hu Godona'e hinu.

11 'Enajihuna'e ja vwihaha ja sisei jihuni 'unamijaho nikwamasahara
kaivo Jesu Keriso oni vaji 'urine Godi pu'úmo hiju.
12 'Enakúne ja paveje siseijara joni haha kehuni 'unamijaho natohwa'e
rejakame ja joni haha kehuni ituniji hene ve'ava.
13 'Enakaivo ja paki'eje joni haha pwinana kehi 'eke 'unama ka'ene
sisea vejuri kukuijihi re'ava kaivo kwamasahara'e 'urina hijuja'ina'e joni
hahakaho maho'o Godi vajahe Godoni 'unama arira vejuri kukua'e reha.
14 'Enajihuna'e siseijaho mai'o joni natohwa parehuni maijaho ja ivia-
maa varapa huni hara pahiju kaivo ja maijí vwihania jihuni hari hiju.

Ariramaa Huni Pwehija

15 Nú ichá'ina ve'eja? Nú varapa hara pahiju kaivo maiji vwihanúani
harijino hijujihuna'e nú majaa hine sisea ve'eja? Niho'o ija'ina pave'avara.
16 'Ú ja paheju? Vea ka'ene ja ea 'ahopuni ira hene vejujaho ijí ea ka'ene
ja huni ira hene vejujihuni pwehija rejura. Areri ja sisei jihuni ira hene
vejujihuni eha ijaho kwamasahuna. 'Ene mamai jihuni ira hene vejujihuni
eha ijaho arimaa'e rehune?
17 'Enakaivo Godi teimani 'waha. Ijihuni maijaho ja sisei jihuni pwehija
rejara kaivo ja joni oja vaji 'unama ka'ene najahuke hene vejara.
18 'Ejume siseijaho ja irechami'ejume ja ariramai jihuni pwehija rejara.
19 Na ema puni 'unamijino ikaho 'waravu jihuni maijaho joni hahijaho
majano ajuasina'e rena namu. Ja maraku sisei jihuni pwehija rene 'ee joni
haha pwina sisei jihuni pwehija rene 'ee hine hura hara sisea vena apene
roarakúne iviamaa joni haha pwinakaho vajahe arimai jihuni pwehija'e
rejakame ja Hua'ina'e rena apene va'i hi'avara.
20 Ijihuni maijaho ja vea ka'ene sisei jihuni pwea rejajaho arimaijaho ja
irechamiana.
21 'Ú vea ka'ene ja uneunecha ka'ene iviamai kivu'e junavuji ja nitama
veji'i hijajihuni maijaho iraka mamaa'e apejare? Ijí uneunecha ka'ene jara
veji'i hijajihuni eha ijaho kwamasahuna.
22 'Enakaivo iviamaa siseijaho ja ni irechamiu'e ja Godoni pwehija
rejajihuna'e ja eha ijaho ariramaa ani'ina. Hua'ina'e rene 'ee majama
hihuna rejara.
23 Sisei jihuni 'ehijaho kwamasahuna kaivo Godira swara ka'ene
mamúhajaho Jesu Keriso ka'ene Natohwi jihuni vaji majama hihuna.

7

Napasinejuri Mina Veji'i 'Waravajina

1 Ehu núne ja ea ka'ene Mosisi oni tamana heji'inijija mai'o hijuri veijaho
hine tamana venu venu va'o kwamasa'avajaho tamana kaji kú'o vehuna
pa'arehune?
2 Napari parua venujaho tamana ija'ina'omo napara kajaho paruaha
kaji'i hina apena va'u va'u'e paruaha kajara kwamujino huni harura hari
hinujaho pa'arenuna.
3 'Enavo paruaha hi'eje hu va'e parua pina ve'amajaho hu parua
turavi'ina 'wahuna. 'Enakaivo napara kajihuni paruijaho kwa'eje parui
pini hu 'wa'amajaho hu napara kajaho paturahuna.
4 'Enajihuna'e vwehu núne ja 'u'o venaume varapa huni harura hari
hijajaho Keriso oni haha vaji kwamasahara. Ijihuna'e ja iviamai Keriso
ka'ene kwama 'urinaji jaha hijujihuna'e nú Godoni 'ina renahi'ina'e
rehuna.

5 'Ene nú hahijihuni 'unamijino hijajaho sisea ani ani varapijara vejume
núni haha pwina vaji kaukara vejumakame nú kwamasahuni 'ina'e rejara.
6 'Enakaivo nú iviamaa varapijara 'uninamúajaho ni irechamúana. Nú ijí
'unama kajihuni hari hijujaho arevara. Ijihuna'e nú iviamaa 'Avenijihuni
'unama maiu'inijiru vehuna kaivo varapa sahasi jihuni 'unamijaho ni
arevara.

Varapa 'Ee Sisea

7 'Ena'omo nú ichá'ina 'wa'eja? 'Ú Mosisi oni tamanijaho sisea raka?
Niho'o pana. Mosisi oni tamanijara rakijara maa'e rakijara siseijaho
najuhu. Na ijí itunavu kajaho sisea pavwihajuta kaivo tamana kajara-
hara 'warimajaho ea 'ahopuni uneunecha pakime itunahuna'e 'warumaji
henarejo iji'a itunavujaho 'unama sisea kavuta.
8 'Enakaivo siseijaho varapa huni 'unamijino nuni vaji ruha apene
veniume na sisea ani ani'ina ura renie itunimana. 'Enakaivo varapijara
panamujaho siseijaho harura pa'ana re'ena.
9 Vea ka'ene varapa paroani veijaho na mai'o hijuta kaivo varapi roani
veijaho sisea mai'o hijume na kwavuta.
10 Na vwihajujaho varapijara veje na mamaa'e hi'eju rojuta kaivo na ivi'a
hejujaho na kwahuna'e heju.
11 'Enakaivo siseijara varapa vajijino nuni vaji ruha apene pisivisivume
ijihuni vaji 'aniume na kwavuta.
12 'Enakaivo tamanijaho akuavi'ine 'ee arimaa'e 'ee mamaa.
13 'Enajihuna'e varapijipo najahujaho siseijaho niho'o sisemaa'e rena
paranu.

Ninakaraa Ka'ene Núni Vaji Namujina

14 Tamana kajaho kahino Godoni rena roana kaivo na haha rukine 'ee
sisei jihuni pwea.
15 Nara raka ka'ene hene vejujaho na pahena kavu. 'Ene nara raka
ka'ene ura ve'i 'ahiujaho na paveju. 'Enakaivo na hine iraka ka'ene na
ura pareniuji veju.
16 'Enakaivo na uneunecha ka'ene ura pareniujihi hina vejujaho na
varapiji'i nimaa vene avaju.
17 'Ena'omo nara iviamaa iraka ka'ene vejujaho na pana kaivo sisea
ka'ene nuni vaji namujara veniu'e veju.
18 'Enajihuna'e na nihena kavu. Raka ka'ene nuni haha vaji navujija
niho'o pina maa panamu. Na 'unama ariramaa ani ani samareje maaru
ve'iro savura kaivo areria pareniu.
19 'Ene na ura maa ve'iro 'ahiujaho na hina sisea veju. 'Ene na sisea ura
pave'iro 'ahiu vo na hina sisea veju.
20 'Ena'omo nara iviamaa iraka ka'ene vejujaho na pana kaivo sisea
ka'ene nuni vaji namujara veniu'e veju.
21 Na varapakaho ka'eju'e nuni hia vajijino kaukara venu. 'Ene na
mamaa ve'i 'ahiu vo siseijaho majama ijí na hu'úmo namu.
22 Nuni vajijaho Godoni varapa ka'ene namujaho na niho'o teamanima
paranu.
23 Na ka'eju'e varapa pina kú'o nuni haha pwina 'ahopuni vaji name nuni
vwiha iji'i ninakaramu 'ee veniu'e na sisei jihuni harura vaji hiju.
24 Na niho'o sisei haha hianime 'ee kwa'i 'ahi'eju'e hijukaho ea irara
ni'aji'ena?

25 Jesu Keriso ka'ene nuni Natohwijara ni'ajihajihuna'e Godi teimani 'wavu. 'Ena'omo nuni vwiha ijaho Godoni varapi jihuni 'unamiji venu. 'Enakaivo nuni hahijaho sisei jihuni 'unamiji venuna.

8

Godoni 'Aveni Jihuni Vaji Hihuni Vu'a

1 'Enajihuna'e ea ka'ene Jesu Keriso oni vaji hijujija niho'o panama'ena.
2 Ijihuna'e 'Avena ka'ene majama hiji'ini jihuni harurijara Jesu Keriso oni vaji ja venaume sisei jihuni harura 'ee kwamasahuni harurijija ijá irechamiara.
3 Tamani jihuni harura ajuarana jihuna'e varapijara ni'ajúhuna areria parenana. 'Enajihuna'e Godiho Huni Hariha nikwinu ijaho ranavume roe ema puni haha siseiji apenana 'ee areri sisea huni swasa renana 'ee haha vaji sisea ka'ene namujaho 'otua vetiana.
4 'Enajihuna'e varapi jihuni ura ijara núni vaji roe nimaa'e re'amarono nú haha huni ura ijaho pa'urahe oju kaivo nú 'Aveni jihuni ura ijiru veju.
5 'Enajihuna'e ea ka'ene hahijihuni ura ijí 'ararihaujija hahijihuni ura ijiru vwihane vejura. 'Enakaivo ea ka'ene 'Aveni jihuni ura ijí 'ararihaujija pu 'Aveni jihuni ura ijiru vwihane vejura.
6 'Enajihuna'e ea ka'ene hahijihunijiru vwihaji'inijija pu kwamasahuna kaivo ea ka'ene Godoni 'Aveni jihunijino vwihaji'inijija mataume majama hihuna.
7 'Enajihuna'e ea ka'ene hahijihunijiru vwihaji'inijija pu Godi senavura 'ee Godoni varapa hara pahijura'omo niho'o nija'ina'e areria pavehuna.
8 Ea ka'ene sisei jihuni iraru hena vejujipo veje Godi niho'o teamahuna pana.
9 'Enakaivo ja sisei jihuni hara pahiju. 'Enavo ja Godoni 'Aveni jihuni hari hiju. Ijihuni maijaho Godoni 'Avenijaho joni vaji hinu kaivo ea irara Keriso oni 'Avena paape'amajaho hu Huni ea pana.
10 'Ene Kerisoho joni oja vaji hinu vo sisei jihuna'e joni hahijaho kwamasahuna. 'Enakaivo joni 'avenijaho majama hihuna. Ijihuni maijaho ja ni ariramaa rejara.
11 'Ene Godoni 'Avena ka'ene Jesu vejume kwama 'urinajara joni oja vaji hi'amajaho ja kwamasahuna vo Hura vejume Jesu Keriso 'urina ja'ina'e Huni 'Avena ka'ene joni vaji hinujara venae ja 'u'o 'urihuna.
12 'Enajihuna'e vwehu nune núni chimua namujihuna'e hahijara ura renuni 'unamijaho nú pahihuna.
13 'Enajihuna'e ja hahijihuni ura ijí veji'i hi'avajaho ja kwamasahuna kaivo ja 'Avenijara ura renuja'ina'e hijujaho ja hahijara raka ka'ene venujaho 'aniu'e pa'arenujihuna'e ja majama hihuna.
14 Ea iraharaha Godoni 'Avenijara urani'eju'e ojujija Godoni harihija.
15 'Enajihuna'e ja 'avena ka'ene apejajaho kú'o 'uname va'e juvujihuni pwea re'irono apehuna pana. 'Enakaivo ja 'Avena ka'ene vena'e Godoni hariha rehuniji apejara'omo nú ivi'a Amo Amo 'wavu.
16 Godoni 'Avenijara núni oja vamaa kamino Huhusu ija'ina 'warumu. Nú nimaa nimaa'e Godoni harihija 'úmu.
17 Nú Godoni harihi jihuna'e Huni aachia 'ekahuna. 'Ene Jesunijaho nú pu pu'úmo ahuma 'ekahuna. Hu sisei hinaja'ina'e nú Hunijihuna'e sisei hi'ava jihuna'e nú pu pu'úmo túna'a núni pinana 'urihuna.

Túna'i Jesuni Vaji Núra Mamaa Asima Apehunijina

18 Ijihuni maijaho nara iviamaa sisei hijukaho iraka mamaa ka'ene túna'i
rehuni jihuni manura vehuna areri pana.
19 Uneunecha ka'ene Godira venajija vea ka'ene Godoni harihipo roe
samaahirave kihunijara ura renae oja hiana'eju'e 'ajaha hiju.
20 'Enajihuna'e uneunecha mapoka ka'ene iki mwe'i navujija
sakarasahuni harura hari navu. 'Ene puni ura ijino sakarasahuna pana
kaivo Hura siripama jihuna'e sakarasahu kaivo túna'i marasahuniji kavu.
21 'Enajihuna'e uneunecha mapoka ka'ene iki mwe'i navujija sakarahuni
harura hari navura'omo sakarahuni harurijaho pa'are'eje Godoni harihija
pu'úmo mari'uvi'i hihuna.
22 'Enajihuna'e uneunecha ka'ene iki mwe'i navujija areri napari har-
iha'e nahe'irono hahuna'e venuja'ina'e vena apene rouva'o iviamai ro
'e'unu.
23 Mwe'a kakara huhusu 'ajaha nahuna pana 'avo nú 'u'o vea kaji 'ajaha
hiji'i núni tatua amurijaho Godoni 'Avena ka'ene nú apejajina kaivo nú 'u'o
hahuna veji'i Hura aheruve harihwaha'e rene 'ee núni haha hianiji 'eka
ruva'amarono 'ajaha hiju.
24 'Enajihuna'e nú raka ka'ene mai'o rehuniji nimaa rojajihuna'e nú
maranúana. 'Enakaivo iraka ka'ene nú 'ajiha hijuji ni'ekujaho nú kú'o
pa'ajiha hijura. 'Enakaivo ea irara raka ka'ene hu 'ajahaji kama apenajaho
hu rakiji kú'o 'ajaha'e?
25 'Enakaivo unenu'u pina ka'ene nú pakavi'inijihi 'ajaha hijujaho nú
matauma 'ajaha hiju.
26 'Enajihuna'e 'unama nikwinu'ina kajino Godoni 'Avenijara núra
pivusahujaho ni'ajúhuna. Ijihuni maijaho nú siporua ichá'ina'e areri
'ohunijaho puruva retúuna. 'Eju'e Godoni 'Avenijara Huhusu núni siporua
ira ka'ene emaa areri pa'wahunijino 'ohuna.
27 Hu emaapuni ojijija tina ki parane 'ee Huni 'Aveni jihuni vwiha ijaho
ka paranana. 'Enajihuna'e Hu Godoni ehijijihi puni siporua Godira ura
renuja'ina'e 'onuna.
28 Nú nihena kavu. Ea ka'ene Godi oja mahe 'ee Huni ura ijí ve'avarono
iji pijihajija uneunecha maho'o ahuma rejujija Godira 'eke veju'e pua
maranihuna'e venuna.
29 Nitama mwe'a kakaho pavenani veijikano ea ka'ene Huni Harihiji
vare'ina rehunijija Hu iji pijihana. 'Enajihuna'e Godoni Harihijaho vwe-
hwaha kajihipuni Poka rehuna.
30 Ea ka'ene Godira mwe'akaho mai'o pavenani veijino iji pijihajija Hu
vejume pu ariramaa rejara 'ee 'u'o Hu venaume ea ka'ene arimaa'e rejajija
vejume puni pinana 'urijara.

Godira Jesu Keriso Oni Vaji Oja Múhajina

31 Uneunecha mavarasa'ina ka'ene ike 'waramakaho nú ichá'ina'e iji-
huni maa ka'ene aririjaho 'wa'eja? Godi núnuna'i re'amajaho ea irarahara
nú tanu'urú'ena?
32 Godi ka'ene núnijihuna'e Huni Hariha pa'unasu'i kaivo ranavuma nú
ea maho'o punijihuna'e roana. 'Enajihuna'e 'ú Hu uneunecha mapokakija
pamavajú'ena?
33 Irara ea ka'ene Godira iji pijúhajija nama'ena? Godira pu ariramaa
'iamu.
34 'Ena'omo ea irara nú namu'ena? Jesu Kerisorane? Hu núnijihuna'e
kwamane 'ee 'urinane 'ee Hu Godoni ija mana'inija'i asuma hine núni
siporua 'onuna.

35 Ea irara Kerisora oja ka'ene múhajaho ahau'ena? Nú sisea piunime
sisei hine ea 'ahopo sise'i 'ahie ora vea rene maisu hine hami pahine erapo
so'wi pijú'ava jarane?
36 'Enajihuna'e Godoni ira vajaki vejajaho
Onijihuna'e nú veku veku 'anúue kwamasahu. Nú areri sipia 'ani'irono
vejuja'ina'e 'ahúu 'úmana.
37 'Enakaivo Hura nú oja múhani vajijino nú uneunecha ikija maho'o
asitaha parajara.
38 'Enajihuna'e na niho'o nimaa rona parajujaho kwamasahuni jarana ho
mai'o hijujarana ho 'ona oji'ina puna ho 'avena sisea puni harura puna ho
unenu'u pina iviamaa navuji puna ho unenu'u pina túna'i mai'o rehuniji
puna ho harura 'aho'a puna ho
39 iki kahi ichutoi va'eja ho iki kami mwe'a vaji va'eja ho unenu'u pina
ka'ene vejajara areri veje Godira oja ka'ene Jesu Keriso núni Natohwi jihuni
vaji múhaji ahaahuna areri pana.

9

Godiho 'Ee Isureri Ora Huni Ehija

1 Na Keriso oni vaji nimaa'e 'waravu. Na ira'ata paapeju kaivo nuni
vwiha ijaho Godoni 'Avenijara nimaa ve'eju'e 'waravu.
2 Na nuni ehija ka'ene Jua 'wavujihi vwihaniujaho nuni ojijaho hianime
'ee niho'o ni'ima'ura temukivura.
3 Nara iviamaa tinia ka'ene Keriso oni ea rene hijuji rana'ika'i kwahuni
tinijino ruva'ujara veje vwehu nuna 'ee ehu nuna Keriso nimaa rohuna'e
re'ipisa na ija'ina'e veju'u.
4 Pu Isureri ora Huni harihija'e re'avarono iji pijihana. Hu Huni mamaa
pu najahe Hu pu pu'úmo 'wame nimaa veti'aravara. Hu Huni varapa
mihu'e pu Hu Temiporu vaji oja mahe ta'arohura. 'Ene Hura nahama
'waramajija 'ekara.
5 Puni amuhi puni vaji Kerisoho rene roe haha apenana. Hu une-
unecha mapoka kihipuni Húmata 'ee Hu Godi. 'Enajihuna'e majama Hu
ta'arohuna. Ameni.
6 Godoni ira vaji Isureri ora nahama 'waramajija parejura sa'ina. Ea
ka'ene Isureri vaji nahenajija maho'o Isureri ora pana.
7 Ijí 'unama nikwinu'ina kajino Eparahami oni amuhijijijahija maho'o
Eparahami oni harihija pana. 'Enakaivo Aisiki oni vajijino oni amuhija
rehuna 'wamana.
8 Ijihuni maijaho ea ka'ene hahijihuni 'unamijino nahenajija Godoni
harihija pana kaivo ea ka'ene nahama 'waramajihipo amuhija nimaa
nimaa Huna.
9 Ikaho vu'a ka'ene nahama 'waravajina.
Ike vea ikino na kú'o roujino Seraho hariha nahehuna 'úmana.
10 Ikeru pana kaivo Repeka 'u'o Aisiki ka'ene nuni omijihuni hariha
hwaharisina 'ekana.
11 Ijí hwaharisina kajija mai'o panahena'e 'ee sisea maa mai'o paveji'ina.
'Enakaivo Godiho Huni urijino ea irá Hu ura renujihi iji pijihuna kaivo ea
kajipo siseaho mamaa'e vejakame iji pijihuna niho'o pana.
12 Ijihuni hahi Hu ika'ina'e 'waravara
Amurijaho 'u'uijihuni pwea rehuna 'wavara.
13 Areri Godoni ira vaji vene 'warama ja'ina'e
Jekapiho na oja mahu kaivo Isoho na senimu 'wamana.

14 Ijí Godira ija'ina ka'ene venajaho Hu sisea vena avanana raka? Niho'o pana.
15 Ijihuna'e Hu Mosisi ija'ina 'waramana. Na ura ea irá numi'i ve'ujaho
Na numihuna 'ee Na ea irahuna'i temuka ape'i 'ahiujaho Na temuka apejura 'wamana.
16 Godira ea 'aho'a'e numiramu jihuni maijaho ea 'ahopo harura vene 'ee
ura renakame numirahuna pana kaivo Godira Huni ura ijino pu numirame vajihuna.
17 'Enajihuna'e Godoni ira vaji Pero rona ijá 'wama
Ikehuni hahi Na venaume a 'urinana. Ijihuni maijaho Nuni haruriji oni vaji
ea'e najahakame Nuni ihijaho mwe'akino maho'o 'wamape ohuna 'wamana.
18 'Enajihuna'e Hu ea irá ura renuji numimuna 'ee Hu Huni ura ijino ea
irá huni oja veje kisina'e rehuna'e ura renuja'ina'e venu.

Godoni Sena 'Ee Numirumujina

19 Ja ike he'avajaho ja ika 'wihuna Hu irakijihuna'e nú namuho? 'Ene ea
irara Huni urijaho tanu'ena? 'wihuna.
20 Aae! Emaa! A ea irana'omo Godi eha vetio? Uneka ka'ene vejajara
ea ka'ene hua venajaho paapome ijá 'wa'ena A iraka vene ika'ina veniane 'wa'ena?
21 'Ú ea ka'ene si'uara veji'inijaho huni harura namujihuna'e anata
nikwisu'ina kajino si'uara pina vea mama'ina'e re'eje nihehuna'e vene 'ee
pina ma vea mamahakino nihehuna'e venune?
22 'Enajihuna'e Godiho Huni harura 'ee 'otua vetihuniji ea najahuna'e
ura re'amajaho ijaho Huni ura. 'Ene Hu ura ea ka'ene 'otua vetie 'ee veje
pa'arehunijihi masuani makivi'i 'ajiha hihuna'e ura re'amajaho Huni ura.
23 Hu ika'ina'e venajihuni maijaho Huni pinana mamaijija si'ura ka'ene
numirame nimarako pinana 'uri'amarono amairiarama jihipuni vaji najahuna.
24 Hu Juaru pana kaivo Jenitaru puni vajakino nú 'u'o iji pijúhajina.
25 Hu Hosea oni vaji 'warama ja'ina'e
Nara ea ka'ene maraku'a Nuni ea pana 'iavujija Nuni ehija 'iahuna. 'Ene
ea ka'ene maraku'a Na oja pamihujija oja mihuna.
26 'Ene roe ika'ina'e rehuna. Ijí kwaa ka'ene Nuni ehija pana 'iavu kajino
pu Godi ka'ene majama hiji'ini jihuni harihija 'wahuna.
27 Aisea Isureri ora rona ijá 'iama
Isureri ora kakihipuni harihija ea mapoka mapoka ajara sa'ina rehuna
kaivo ea kwinu kwinu Godoni ea nimaa nimaa rehuna.
28 Godiho nimarako roareje mwe'a kakino eaka mapoka ka'ene hijujaho
ni'aha kwinu ijá 'eke 'otua arimaa'e vehuna 'iamana.
29 Areri Aiseara 'warama ja'ina'e
Godi ka'ene ni'ima'urijara nú ea 'aho'a pairechamú'ipisa nú areri Satami'o
Kamora'o rejaja'ina'e reja'a 'úmana.

Isureri Ora 'Ee Vu'a Maiu'inijina

30 'Ena'omo nú ike uneunecha mapoka ka'ene núra hejajija nú ichá'ina
'wa'eja? Jenitaru ka'ene maraku'a arimaa pasavi'inijija pu nimaa rojajihuna'e arimaa rejara.
31 'Enakaivo Isureri ora ka'ene tamana 'ararihae arimaa'e re'irono
'ararihaajija arimaa parejara.

32 Irakijihuna'e pu parejare? Ijihuni maijaho pu panimaa rojara kaivo varapiji ve'avajara reje ariramaa re'eja rojara. 'Enakaivo muna ka'ene veju'e emaa arihu jihuni 'ahi amaaresume arihara.
33 Areri Godoni ira vaji vejaja'ina'e
Heha! Nara Saioni muna ka'ene emaapo pitachinamie arihe 'ee muna ka'ene emaapo ijihuni toi pijau'ika'i arihunijaho ranavuta. 'Enakaivo ea irara Hu nimaa ronujaho hu oja pahiahuna 'iamana.

10

1 Vwehu nune nuni ojijara ura rena paranujaho Isureri opo Godoni ea re'avarono na Godoni siporua 'ojura.
2 Na nihena kivu. Pu Godina'i maa reju ronare'e hina harura veju kaivo pu Godi nimaa pahena pakavura.
3 Ijihuni maijaho pu Godoni arimaijaho pakama paheju jihuna'e pu opuipu puni 'unama arimai vejujihuna'e pu Godoni 'unamaka aririjaho pataarohura.
4 Mosisi oni tamana kajihuni urijaho Kerisora roana. 'Enajihuna'e ea ka'ene Hu nimaa ro'avajija pu arimaa'e rehuna.

Ea Maho'o Maranihunijija Nikwino Nimaa Ro'avajina

5 Mosisira ika'ina venana Ei pini nuni tamana ve'amaji ariramaa re'i ve'amajaho hu maaru ve'ika'i sisea ma'uaku'wi pavena'amajara ariramaa rehuna venana.
6 'Enakaivo arimaa rejujaho nimaa rojujihuna'e reju. Joni oja vaja ika'ina paro'avara. Ea irara akúpa 'aha va'e Keriso ahema ariha ro'ena?
7 'Eje ea irara ariha va'e mwe'a vaja kamaho Kerisoho ahema ape ajiru 'e'u'ena?
8 Niho'o pa'amaa kaivo Godoni ira vajiji 'waramajaho ika'ina 'warumana. Godoni vu'ijaho oni ira rora 'ee oni oja vaja ijiano namu. Ijí ara vu'a ka'ene nimaa ronujaho nú ika'ina a 'waravu.
9 Ara oni iri Jesuho oni Natohwa 'wa'ika'i Hura kwavume Godira vejume 'urinaji oni oja vaji nimaa ro'amajaho a Godoni ea ariramaa rehuna.
10 Ijihuni maijaho ea oja vaji nimaa ronujaho hu ea ariramaa renuna. 'Ene huni irijino nahame 'waramajaho hu Godoni ea renana.
11 'Enajihuna'e Godoni ira vaji ija'ina 'warumana.
Ea irara Hu nimaa ronujaho hu niho'o oja hehuna 'úmana.
12 Ijihuni hahi Jua 'ee Kuriki ani'ina pana. Ijihuni maijaho Natohwa nikwisu'ina kajaho ea maho'o kehipuni Natohwa 'ee ea irara Hu 'uraha 'umenujaho swara vajihuna.
13 'Ena'omo ea irara Natohwi jihuni iha 'urahe 'umenujaho hu Huni ea renuna.
14 'Enakaivo ea ka'ene panimaa roji'inijija ichá'ina'e Hu 'urahe 'ume'eja? 'Ene Hu pahena pakavi'inijija ichá'ina'e pu Hu nimaa ro'eja? 'Ene erapo Hua'e parone naja'avajaho pu ichá'ina'e Hu hena ka'eja?
15 'Ene ea 'ahopo pu pairechamie va'ipisa pu ichá'ina'e najaha'e? Godoni ira vajakiano ija'ina 'warumana.
Ea ka'ene Godoni vu'a maa maiu'ina mataume apena roajiva jihipuni mumorijija mavarasa'imaa 'úmana.
16 'Enakaivo pu ea mapoka ka'ene Godoni ira hejujija panimaa rojura. 'Enakaivo nitama Aisea 'warama ja'ina'e iviamaa renu. Hu ija'ina 'warumana
Natohwiji núra raka ka'ene 'waravajaho ea irara nimaa ronane? 'wamana.

17 'Enajihuna'e Keriso oni vu'a hejuri vajijino nimaaroijaho rouna.
18 'Enakaivo pu nimai ira kaho pahejare?
Pu nihena kavara. Ijihuni maijaho puni ira uhoa kwaaka mapokakino va'ara 'ee puni vu'a kwaa ara maho'o kino va'ara.
19 Isureri ora pahena pakavare? Maku'ijaho Mosisira ijá 'waramana
Pu nihena kavara. Na Nuni majama hiji'inijaho kwaa 'ahosura mi'ujihuna'e ja senama parahuna. 'Ene Na ea 'aho'a ka'ene niho'o pavwihaji'inijihi 'u'o mi'ujihuna'e ja niho'o ajinama parahuna 'wamana.
20 'Enakaivo Aisea 'u'o ika'ina 'waramana
Ea ka'ene maraku'a Na pasarivajija iviamaa pu Na piunivara. 'Ene ea ka'ene Na pasarime aporavajihi Na pununa'i samaahiravuta 'úmana.
21 'Enakaivo Hu Isureri ora ronarena ika'ina 'waramana
Na na'iaka mapokakino ija jorananame hijura kaivo ja Nuni ira pahene pataarorihe 'ee Nú pu'úmo pitena vejura 'wamana.

11

Godira Isureri Ora Numiramajina

1 'Enarena 'Ú Godiho Huni ehija pataarorahi'i ato'urumahane? Niho'o pana. Ijihuni maijaho na 'u'o Isureri ora Eparahami oni amuja ka'ene Penijimani oni amuja.
2 Godiho mai'o ehwaha ka'ene nitama anejijino hena kimajaho paato'aruma'ena. Godoni ira vaji Iraija rona 'waramajaho ja runamiu raka? Iraijaho Isureri opuna'i chicha vene ijihuna'e Godoni siporua 'ona ijá 'wama
3 Natohwe pu Oni poropetia mapokijija 'aniume tirahara. 'Ene pura tinia ka'ene Oni swasa vejujaho tiraku ranavara. 'Ena'omo iviamajai nanasumano hiju'ukame pu na 'ani'irono veju 'wamana.
4 Eha ichá'ina'e Godiho huna venane?
Na ea mapoka (7,000) Peara nuana pavetihe 'ee nitupari pasatiura. Nuna'e 'ajohau'e hiju 'wamana.
5 Iviamaa kakaho areri ija'ina renu. Ea 'aho'a Godira maiji vwihanie iji pijihana.
6 'Ena'omo nú Godira maiji vwihanú*ajara* reje nú Godoni ea rejara'e re'amajaho mamaa venareje rehuna pa'ana'e rehuna. Vejuro'i maiji vwihanú*ujaho* maa pa'ana'e rehuna.
7 'Enajihuna'e nú ichá 'wa'eja? Isureripo savujaho mai'o papiuname apejara. 'Enakaivo ea ka'ene Godira iji pijihajipo apejara. 'E'eju'e ea 'aho'ijija oja kikisima'ura rejara.
8 Godoni ira vaji ea ka'ene oja kisina kajihi ronarena ija'ina 'waramana.
Godira pu vena'e pu niho'o pavwihane Hu pu nia ka'ene kiame ataaka mihajija pu niho'o pahena pakamuva'o roe iviasi veakino usevu 'wamana.
9 Godoni ira vaji Tevitira ijá 'waramana
Puni 'iruma mai'o uneunecha 'aho'a kajihipo pu pisiviakame pu Godina'a niareri rena hiju rohuna. Puni uneunecha ka'ene maa kajipo pu pisimiakame pu hina pivusahi'i hihunijaho puni eha.
10 'Ejakame puni niijaho niho'o nutuma navakame pu niho'o areri nia paniri'uhuna. Puni siseijara pu 'ahinavu'ukame majamano tútúpi arunamie ohuna 'wamana.
11 Na kú'o 'waravu. Pu tachinamia kajara pu venakame Godi pu pataarorahune? Niho'o pana. 'Enakaivo pu siseaka veja kajihuna'e ariramaijaho

puni nakijihipuni roume pu apejara. Jenitarupo ijí apejajihunaˈe pu senama parahuna.
12 Juapo sisea kaˈene vejajara reje ea kaˈene mweˈakino hijujija maranie ˈee pura pavejajara reje Jenitarua maranianaˈe reˈamajaho vo Juapo vea kaˈene Godoni kúˈo ˈunama roˈavari veijaho nihoˈo niˈimaˈuraˈe maranihuna.

Jenitaru Maraniajina

13 ˈEnakaivo na ja ea kaˈene Jenitarua ˈwaravu. Na Jenitaru puni apasoru ijihunaˈe na nuni kaukara kehuni arovuaˈe ˈwaravu.
14 Nara Jua venakame pu Jenitaruapo raka kaˈene apejaji ura renaˈe ariramaa ijí apeˈavarono na ˈunama savu.
15 Godira Jua karaa ani irechamiˈi kaivo eaka mapoka kaˈene mweˈakaki hijujijahija venue ˈunama roe Godi puˈúmo napura veju. ˈEnakaivo túnaˈi Godira ˈunama ˈekaˈamajaho pu areri ea kwamasahiˈinapo ˈurimaravu jarahuna.
16 Oni ahaja amura Godi mahe akuaviˈinaˈe reˈamajaho ahaja mahoˈo akuaviˈinaˈe rehuna. Icha tanapa kamara chinuma maa saˈamajaho icha maijaho anuama maaˈe rehuna.
17 Arivia ˈahoˈa kajipo anuama uriˈusahe ariha kiˈavajaho vu icha ˈahoˈa puni anuamijikano urimareje ˈeka roe ijija ihenamiˈavara. ˈEjakame ijipuhipo marasahe ariviaˈe rehuna.
18 Ja icha kajihuni anuama reˈavarono Godira ja irechamianakúne ja kehi kehi paˈurahoˈavara. Ijihuni maijaho ja icha kajihuni tanapijaho pana kaivo ja maijihuni anuama.
19 Ja ijá ˈwahuna Icha anuama kija tuˈusahe ariha jihunaˈe na ijí ihenamiara ˈwahuna.
20 Ijaho nimaa. Pu panimaa rojajihunaˈe tuˈusahe arihara. ˈEnakaivo a nimaa ronujihunaˈe a puni tinia apenana. Ja nihoˈo pakehi kehi ˈurahe oˈavara kaivo ijihuni hura vejiˈi hiˈavara.
21 ˈEnajihunaˈe Godi ijí icha anuama nimaa kajihi pina paˈarenaˈikaˈi ˈuhuku ranama kajaˈinaˈe ja ˈuˈo ijaˈinaˈe ˈahiˈenakúne hami vwihaˈavara.
22 Ja nihoˈo hami vwihaˈavara. Godi ea hami ˈahiˈine ˈee ea ˈahoˈa eha mihiˈina. Ijihuni maijaho ea kaˈene panimaa rojujija Hu nihoˈo hami paˈahiu kaivo ja nimaa rone Huni arimai ijí vejujihunaˈe Hu ja hami ˈahiuna. ˈEnakaivo ja ˈuˈo panimaa roˈipisa Hu ja ˈuˈo ˈuhua atoˈarumaaˈa.
23 ˈEnaˈomo Juapo roe nimaa roˈavajaho Hu pu ˈuˈo ˈekaˈe ihehuna. Ijihunaˈe Godi areri kúˈo pu ˈekaˈe ihenahuna.
24 Icha kaˈene aniˈini jihipuni anuamijiano ˈeka roareje arivia kajihuni ˈahi ihenamiajaho Godi teamamana kaivo arivia kajihuna anuama maa kaˈene ˈuriˈusahe arihe kamino mweˈi navujihi ˈeka kúˈo arivia kajihuni ˈahi iheˈavajaho Godi teamama parahuna.

Godira Ea Mahoˈo Numiramajina

25 ˈEne vwehu nune ja hema kaˈene namuke hena veˈavarono ˈwaravu. Ijihuni maijaho ja Huni ea rejajihunaˈe jarika pareˈavara. Ijaho nimai Isureri ora ea pwinanaˈa oja kisinaˈe rene hiˈejuˈe Jenitarua roajiame Huni ea re paraˈejaˈe ijiˈa Isureri mapoka nimaa rohuna.
26 ˈEnareje Isureri ora mahoˈo Godoni ea rehuna. Godoni ira vaji vejajaˈinaˈe.
ˈEne puni niˈajihiˈina Saioni rena roe Jekaponi sisea ˈeka atoˈaruhuna.
27 Ikaho raka kaˈene Na pu puˈúmo ˈwame nimaa vejujina. Vea kajino Na puni sisea ˈeke ruvahuna ˈwamana.

28 Núnijihuna'e pu ea mapoki jijahija Godoni vu'a maa maiu'ini jihuni
naka rejara. 'Enakaivo Hu pu iji pijihe 'ee emahwaha nahama 'warama
jihuna'e Hu majama oja mihu.
29 Ijihuni maijaho Godira swara 'ee 'umenaujaho Hu kú'o pa'eka
ruva'una.
30 Ja nimarako Godoni ira pahene vejaja'ina'e pu Godoni ira hejura kaivo
paveja jihuni hahi Hu ja numiramana.
31 Pu iviamaa Godoni ira pahene vejaja'ina'e ja Godoni ira hene veju'e
Hura ja numirama ja'ina'e pu 'u'o numirahuna.
32 Godoni vwiha túchamaa ijaho ea maho'o Huni ira pahene vejujihuna'e
Hu ea maho'o 'u'o numirahuna.

Godi Ta'arohu

33 Godira ichá'ina ka'ene hena kama vwihanunaka ni'ima'uraka
mavarasa'inijaho nú areri niho'o pahena pakavu. Hura 'unama ichá'ina'e
uneunecha 'aho'a ve'iro 'ahaujaho nú niho'o pahena pakavura 'ee raka
ka'ene Hura vehuna vwihanujaho nú areri pahena pakahuna.
34 Godoni ira ika'ina 'warumana
Ea irara Natohwi jihuni vwiha hena kamo? 'Ee ea irara Hu vwiha ni'ajahe
nahi'ina'e re'ena?
35 Ea irara areri Godi iraka mahana'omo Godi kú'o ta'arohe ijí ea kajaho
eha ma'ena 'úmana.
Niho'o pa'amaa.
36 Uneunecha mapokakija Huni rene roara 'ee Huni vaji rejara 'ee maho'o
Huna. Ijihuna'e nú Hu majama ta'arohuna. Ameni.

12

Godoni Kaukara Vaji Hia Ka'ene Hijujina

1 Vwehu nune na ja jariravi'i 'waravukúne. Godira ja numiramani vaji-
jino joni hahijaho mai'o hine akuavi'ine 'ee swasa ka'ene Godi teamahuni
ja'ina'e vene ma'avara. Ijaho raka mamaa ka'ene núra Godi oja mahe
venahunijina.
2 Ja ike mwe'a kehuni 'unamijaho pa'ararihaha kaivo ta'arohe joni vwiha
veje maiu'ina re'avara. 'Ejakame ja Godoni ura ka'ene mamaa 'ee ariramaa
'ee hu teamahuni ja'ina'e najaha.
3 Ijihuni maijaho Godi na maiji vwihaniarena na Huni pwea re'urono iji
pijihana. Ijihuna'e ja eaka mapokakihi ika'ina 'waravu. Ja joni haharu
vwihanareje pa'unirame 'eke ichutoi 'ahasiri'avara. Vea ka'ene ja joni
haha vwihajuri veijaho ariramaaru vwiha'avara. 'Enakúne veje ea kwinu
kwino Godira hu nimairoa ichá'ina'e vajahajaho vwihaji'i hi'amana.
4 Núni haha ikehuni pwina mapoka kaivo ijí pwina kajihija kaukara
'unama kwisu pavejura.
5 Nú ea mapoka kaivo Keriso oni vajijaho haha nikwisuna. 'Enajihuna'e
nú ea kwinu kwino ea pipuni pwinana'a.
6 Godira nú ea kwinu kwino maiji vwihanúa swara ani ani'ina vajúhana.
Ea pipuni swara vu'a 'waravi'ina'e re'amajaho maka'eje huni nimaaroa
'ahijino 'wara'amana.
7 'Ene Godira swara ea pina ea 'aho'a'e ni'ajihuna ma'amajaho maka'eje
ni'aji'amana. 'Ene Godira ea pina'e swara ea najahuna'e ma'amajaho
maka'eje naja'amana.
8 'Ene Godira ea pina'e vejakame hu ea 'aho'a vu'a ni'ajiha
'wara'amajaho hu ijá ve'amana. 'Ene Godira ea pina'e vejakame ea

'aho'a ni'ajihe vaji'i veja ka'avajaho maka'eje ea vajihi'ina'e re'amana. 'Ene Godira ea pina'e vejakame hu ea 'aho'a 'ajoha'amajaho maka'eje ea hami hami 'ajoha'amana. Godira ea pina'e vejakame hu ea 'aho'a numiravi'ina'e reja ka'avajaho maka'eje teama'eje hu numira'amana.

9 Ja majikari ea oja mihu pa'ia'avara vo nimaa nimaa oja mi'avara. Siseijaho sena'avara kaivo 'unama maijaho ija hami 'unanama hi'avara.

10 Ja vwea vwipu jona'e oja mihujakaji ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara. 'Enareje teamana'eje ta'arosara'avara.

11 Ja kaukara vejuri veijaho niho'o paucha'asa'avara kaivo Godoni jihuna'e harura vene hami ve'avara.

12 Godira raka ka'ene jonijihuna'e venahunijaho teamanama para'avara. Ja sise'i joni haha 'ahi re'avajaho mataume Godoni siporua majama 'o'avara.

13 Godoni ehija 'aho'apo unenu'u 'aho'a pivusa'avajaho ni'aji'avara. Ea 'ahopo joni ari roajiva ki'avajaho aherame 'eka joni sei va'e 'ajorame 'iruma vajihe ruha ka'ene pura nehunijaho arema'avara.

14 Ja Godoni eijihuna'e ea 'ahopo jonuna'i sisea ve'avajaho niho'o pasiripa'avara kaivo ira maaru 'wara'avara.

15 Ea 'aho'a'e teamanava ki'avajaho ja pu pu'úmo temarasa'avara. Pu temukave niramaruva ki'avajaho ja pu pu'úmo niramaru'avara.

16 Ja ea mapoka oja nikwinu'wi vwiha'avara. Jarika parena o'avara. 'Ene ja ea ka'ene mena iju orijihi pu'úmo teamanahunaru pavwiha'avara kaivo ea sisea maijihi pu'úmo teamana'avara. 'Ene ja hena kavi'ina ronareje ojono ta'arosara'ava.

17 Ea 'ahopo ja sise'i 'ahi'avajaho ja pa'unama arohe pu sise'i 'ahi'avara. 'Ene ea maho'o puni una'a hura vene 'ee nimaaru ve'avara.

18 'Unama onuna areri re'amajaho ea maho'o pu'úmo matauma hi'amana.

19 Ehu núne ea 'ahopo ja sise'i 'ahi'avajaho ja eha pave'avara kaivo Godoni seniji ruha arema'avara. 'Enakaivo ijaho Godira eha ve'enakúne maki'avara. Ijihuni maijaho nitama ika'ina vena 'waravara. Eha vejujaho Nuna. Nara eha vehuna ija'ina'e Natohwijaho 'waramana.

20 'Enajihuna'e joni nakijipo matuna'avajija 'iruma vaji'avara. 'Ene pu toapo huana'avajija toa vaji'avara. Ja ija'ina ve'avajaho ea kajijahija niho'o junama parahuna 'úmana.

21 Ja paveje siseijara ja asita'ama kaivo veje maa kajara siseijaho asi'amana.

13

Kara Ka'ene 'Ajohwi'ina Puna'i Vehunijina

1 Ea mapoka kavamanitia puni hahuneru hi'avara. Ijihuni maijaho harura kajija majikari pavejara kaivo Godira iji pijihajipo reju. 'Ene iviamaa rena hijujija Godira irechamianepo hiju.

2 'Enajihuna'e ea ka'ene kwaa ara 'ajohi'ina mama'ini jihipuni ira pataarohujija pu nimaa Godi pataaroha avajura'omo túna'i pu eha apehuna.

3 'Enakaivo ea ka'ene 'unama maaru vejujija pu ijí 'ajohi'ina kajija pajuhavura kaivo ea ka'ene sisea veji'inijija ijí 'ajoahi'ina kajaho juhavura. 'Enajihuna'e ja 'ajoahi'ina kajihi pajuha'i ve'avajaho puni ira hena ve'avara. 'Enareje ja pu pu'úmo hami hi'avara.

4 Pura mama'ina ka'ene rejajaho Godira ura pu ijí renareje ja ni'ajihe
'ajoha'avarono ijihuna'e rejara. 'Enakaivo ja 'unama ka'ene sisei jihuniji
ve'avajija ja pu juhahuna. Ijihuni maijaho pu pamajikaria parejíhuna'e
eha mihuna. Ijihuni maijaho Godira pu irechamiarena ea ka'ene sisea
ve'avajija eha mi'avarono 'waramana.
5 Puni ira kajija hene ve'avara. Ijihuni maijaho ja eha sisea apehuni
jihuna'e avahuna pana kaivo ja 'unama mamaa hihunijihuni hahi ava'eja.
6 Ijihuna'e ja takisia vejura. Ijihuni maijaho 'ajohai'inijija Godoni pwea
kaukara ikihí ve'avarono irechamiana.
7 'Ene ea eha mi'avajija areri pura kaukara ka'ene vejuja'ina mi'avara.
Ea ka'ene takisia apeji'inijihi puna'i takisia ve'avara 'ee kasitomu
'ime'avarono ve'avajaho 'imena'avara 'ee ea irá juhahunijaho juha'avara
'ee ea irahuni hura vehuna re'amajaho huni hura vehuna.

Kara Ka'ene Epuna'i Vehunijina

8 'Ene ea 'ahopuni chimua onuna'a pana'amana. 'Enakaivo ea 'aho
pu'úmo oja ma'ara'avara. Ijihuni maijaho ea irara ijí venujaho varapijara
'warama ja'ina'e vene avanu.
9 'Enajihuna'e Godoni tamana kajara ijá 'wama Ja ea 'ahopuni napara
patura'avara 'ee ea pina pa'anae kwa'amana. Ja nesa paape'avara. Ea
'aho'a parona'avara. 'Ene ea 'ahopuni uneunecha paituna'avara 'úmarena
ijá 'warumana. Ike tamana 'aho'ijaho ike 'warama kehuni vaji navu. Ja
ojono joni hahiji oja mihuja'ina'e ea 'aho'a oja mi'avara.
10 Ea oja mihujara ea 'aho'a sise'i 'ahihuna pana. Oja ma'aravujaho
varapijara 'warumaji vene avaju.
11 'Ene vea ka'ene iviamaa renu ke kaha! Vea oma ka'ene jara notuhujaho
are'ika'i 'urihuna niapenana. Ijihuni maijaho nú maranúhunaka núra
marako nimaa rojajaho niroe turana paranu.
12 'Ene na'imajaho nipa'are'i venu kaivo vea hanahuna nitu'u renu.
'Enajihuna'e nú 'unama sisea ka'ene nutuvi'ini jihunijaho arehuna kaivo
hanaji'ini jihuni nana'ejuri kukuijino 'eka same ohuna.
13 'Enajihuna'e uneunecha ka'ene ja vejujija ariramaa samaumaaru
ve'avara. Areri ja veiri'i hijuja'ina'e ve'avara. 'Ene 'unama sisei jihuniji
ahume toa sisea pai'avara 'ee 'uasa pave'avara 'ee toa sisea ine 'uasa vejuri
'unama ani ani'ina pave'avara 'ee pa'arahe 'ee pitena pave'avara.
14 'Enakaivo núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji hine 'ee joni
hahijara itumuni 'unamijija pave'avara.

14

Ea 'Aho'a Panama'avara

1 Ea ka'ene Godi nimaa rojara kaivo ija kisi pa'unavi'inijija hami
'ajora'avara. 'Enakaivo ja unenu'u pina ka'ene rakijara maa'e rakijara
sisea ijijahija pu pu'úmo panakara'avara.
2 Ea pini nimaa ronujaho hu uneunecha mapoka ma'itu kwino va'una 'ee
ea pina ka'ene huni nimaaroa ajuaraji'inijaho 'irumaru inuna.
3 Ea ka'ene uneunecha mapoka iparaji'inijaho ea ka'ene uneunecha
mapoka paiji'inijaho pase'amana. 'Ene ea ka'ene uneunecha mapoka
paisihi'inijaho ea ka'ene uneunecha mapoka isihi'inijaho pase'amana.
Ijihuni maijaho ijijahija no'ohe'i Godira Huni ea 'ekaana.
4 A ea irana'omo ea pipuni pweijaho namaho? Hu 'onu ho naminujaho
huni natohwijihuni temuka kaivo Natohwijara veje hu kisina namihuna.

5 Ea pini vwihanujaho vea kwinu kwino mama'ina ronu kaivo ea
'ahopo vwihajujaho vea mapokakija ani'ina pana ka'i nikwisu nija'ina
roju. 'Enakúne ea kwinu'wi hu ori'ini ichá'ina'e vwiha'ama ja'ina'e nimaa
ronama.
6 Ea ka'ene na'ia kwinu'wi Godoni vea natohua ronujaho huni urijino
Godona'e venaha avanu. Ea ka'ene 'iruma mapoka iji'inijaho hu Natohwi
jihuna'e venaha avanu. Ijihuni maijaho hu raka ka'ene inu kajaho hu
Godi teamani 'wamuna. 'Enakaivo ea ka'ene 'iruma mapoka painujaho hu
Natohwi jihuna vene avanu. Ijihuni maijaho hu raka ka'ene painu kajaho
hu Godi teamani 'wamuna.
7 'Enajihuna'e ei pini hunaru hihuna pane 'ee ei pini hunaru kwahuna
pana.
8 Nú iki hi'avajaho nú Natohwi jihuna'e hihuna 'ee nú kwamasa'avajaho
nú Natohwi jihuna kwamasahuna. Nú hihuna ho kwamasahuna vo nú
Natohwi jihuna.
9 Ikehuna'e Kerisoho kwama 'urinana. Ijihuna'e ea ka'ene kwamasahe
'ee mai'o hiju jihipuni Natohwa renana.
10 'Enakaivo a rakijihuna'e vweuna namaho? 'Ene oni vwea hana'i
ranamo? Ijihuni maijaho nú ea mapoka'e Godoni una'i 'otua asúki
namihuna.
11 Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ija'ina 'warumana.
Na hijujihuna'e ea mapoka maho'o ira jajaa Nuni una'i nitupari savi'i Godi
ta'arohuna 'úmana.
12 'Enajihuna'e nú ea kwinu kwinu Godoni una'i namine raka raka ka'ene
nú vejujija nahama 'warahuna.

Ea 'Aho'a Pavenae 'Ari'avara

13 'Enakúne ja ea 'aho pu'úmo kú'o sisea panakara'avara. 'Ene ja niho'o
paveje vwehu jona amaarenamie apúsa'ava.
14 Na Natohwa Jesuni vaji hene nimaa ro paraju. Ea irara vwihaju'e
unekakaho sisea ronujaho hununa'ijaho uneka kajaho sisea.
15 'Enakaivo ja 'iruma ka'ene ijujara veje vweuna temu'amajaho a
vweuna kajaho oja pamahe avanu. A paka'eje 'iruma huni hahi vweuna
ka'ene Kerisora hunijihuna'e kwamajaho ruara'ama.
16 Ja maa ka'ene vejujaho pavejakame ea 'aho'a ja sisea 'wa'avara.
17 'Enakaivo Godoni arijaho toa ine 'ee 'iruma ihuna pana kaivo arira 'ee
matauma hine 'ee Godoni 'Avena vajijino mari'uvi'i hihunijina.
18 Ijihuna'e ea irara Kerisona'e venahujaho Godiho teamavu'e 'ee emaa
'u'o nimaa'e vehuna.
19 'Enakúne roe uneunecha ka'ene ja venaakame mataume ahuma ura
kwisu rene 'ee ni'ajaravi'i hi'avara.
20 Ja niho'o 'iruma huni hahi ja Godoni kaukara ruara'ava. Uneunecha
maho'o kaho mamaa kaivo ea irara ijí sisea ronujaho nimaa ea kaji-
huna'ijaho sisea.
21 Ja 'iruma ka'ene ine toa sisea ine 'ee unenu'u pina vejakame ehuana
sisea ve'eja ro'avajaho niho'o pave'avara.
22 Ja raka ka'ene nimaa ronareje ve'avajaho ja no'o Godi'i jajaso hena
ka'avara. Enakaivo ea irara uneunecha ka'ene venujaho mamaa roji'i
ve'amajaho ori'ina paninakara'amana.
23 'Enakaivo ei pini unenu'u pina i'iro ve'ika'i ikaho na sisea'e i'iro
veju ro'amajaho niho'o pai'amana. Ijihuni maijaho hu sisea'e vena avanu

roˈenakúne nihoˈo paiˈamana. Ei pini huni ojijiano vwihane kaviˈi hu sisea nivenu rojiˈi veˈamajaho hu sisea vena avahuna.

15

Jonaru Paveˈavara Vo Ea ˈAhoˈa Teamanahunaru Veˈavara

1 Nú ea kaˈene haruriji ˈi hijujipo ea kaˈene ajuasinijija niˈajihuna kaivo nú núni haharu pavwihahuna.
2 Roe nú ja puˈúmo ea kaˈene núni rori hijujija veje teamanamava ˈee pu maranihuni jihunaˈe niˈajihe pu Godoni ira ija kisi apene puni unaˈi saname veˈavara.
3 Ijihunaˈe Kerisoho Hu oriˈinaˈe teamahuni jaˈina pavenuna vo Godoni ira vaji vene ikaˈina ˈwarumana Ea kaˈene ira sisea a ˈwaravajaho Na ˈwarima avajara ˈúmana.
4 Uneunecha kija nitama vejajihuni maijaho nú najuhakame nú masuani matauma hiˈavari vajijino Godoni irijara niˈajúhe núra nimaa rojujaho ija kisi ˈunahuna.
5 Godi kaˈene matauviˈinaka niˈajúhiˈinijara venae ja vwiha kwinuˈwi rene Jesu Kerisora ura renujaˈinaˈe vehuna.
6 ˈEnajihunaˈe ja ea mapokakija vwiha ˈee ira niˈaha kwinu Godi Amo kaˈene Jesu Keriso núni Natohwi jihuni Omiji taˈaroˈavara.

Jenitaru Puni Vuˈa Maiuˈina

7 Ijihuni hahi ea ˈahoˈa hami ˈekaˈavara areri Kerisora nú ˈuˈo ˈekua jaˈinaˈe ˈekaˈe Godoni pinana ˈuriˈamana.
8 Ijihunaˈe na ja ˈwaravu. Kerisoho roe ea kaˈene sisa ˈuhuahajihi puni pwea reˈi roana. Nitama Godira nahame Jua puni emahwaha ˈwamajarahara nimaa reˈamarono roana.
9 ˈEnajihunaˈe Jenitarua Godira pu numirama jihunaˈe pu Hu ˈuˈo taˈarohuna. Godoni ira ikaˈina ˈwarumana
Ijihunaˈe na A Jenitaru puni javaa vaji Oni iha ˈurahe venahuna ˈúmana.
10 Godoni ira vaji pini ˈuˈo ikaˈina ˈwarumana
Jenitaru kihije Huni ehijajihi puˈúmo temarasaha ˈúmana.
11 Godoni ira vaji pini ˈuˈo ikaˈina ˈwarumana
Jenitaru mahoˈo Natohwiji taˈaroha ˈee veje ea mahoˈo Hua taˈaroha ˈúmana.
12 Godoni ira vaji Aiseara ikaˈina ˈwarumana
Jesi oni amujijara Jenitaru puni Natohwa rejakame pu Hu nimaa rohuna ˈúmana.
13 Jara Godia kaˈene nimaa rojujara temara ˈee matauviˈini samahakame jara nimaa rojajaho Godoni ˈAveni jihuni harura vajijino itusahe ameurahe ariha.

Porura Pajuˈi Kaivo Asura Venajihuni Maijina

14 ˈEjume vwehu nune na nimaa vejujaho ja ˈuˈo mamaijara ituˈonaˈe ˈee henakaˈi mahoˈo ituonaˈe parajara ˈee ja areri ea ˈahoˈa puˈúmo niˈajaˈarahuna.
15 ˈEnakaivo vuˈa mamaˈina ˈahoˈa pasia vajakino na pajuˈikaˈi vejuta. Ja Godoni maiji vwihanúana kaˈene Godira na mihaji ja runamiˈamarono kúˈo ˈwaravuta.
16 Na Jesu Keriso oni vuˈa Jenitaru najahu. Na Godoni vuˈa maiuˈiniji najahiˈinaˈomo na Jenitaru puni swasa Godira pu kime teamaˈamarono

veju. Ijihuni maijaho Godoni 'Avenijara Hunijihuna'e venaume ariramaa rejara.
17 'Enajihuna'e na Jesu Keriso oni vaji Godoni kaukara ka'ene vejujihuna'e na temaraji'i hiju.
18 Na vu'a 'aho'a pa'warahuna kaivo Kerisora nuni vaji vejume Jenitaru raka ka'ene nara 'warame vejujara venaume hene nimaa rojajiru 'warahuna.
19 Godoni 'Aveni jihuni harura vajijino aacha ani ani ea areri pavehunijija vejuta. 'Enajihuna'e Jerusaremi rena va'e Iririkami na Keriso oni vu'a maa maiu'ina maho'o najahuta.
20 Nuni ura ka'ene natohwijaho na kwaa ka'ene Keriso oni ira panajahi'inijino najahuna. Ijihuni maijaho na ura ea 'ahopo ni aneja vejajihuni 'ahi vehuna senimu.
21 'Enakaivo Godoni ira vaji ika'ina 'warumana
Ea ka'ene Huni vu'a mai'o pa'waravume pahena pakavajija niho'o hena kahuna. 'Ene ea ka'ene pahejajija hehuna 'úmana.
Na ijí hejujaho 'unama kajaho vejura.

Porura Romu Vahuna Vwihanajina

22 'Enajihuna'e na marako paroe ja kivujihuni maijaho na ea ka'ene Godoni vu'a mai pahena pakavi'inijihi najahe ojura.
23 'Enakaivo ikiano nuni kaukara ijaho niparanana. 'Ena'omo juara mapoka na ja kihuna'e ura rena paranuna.
24 Na Sipeni va'iro vu'ujino vu'e ja kihuna. 'Enareje ijiano ma'uaku'wi ja pu'úmo hami hinareja'e iji'a ja na ni'ajihe na vahuna.
25 'Enakaivo na iviamaja Jerusaremi va'e Godoni ea 'aho'a ka'ene ijí hijujihi naja'irono va'u.
26 Godoni ehija 'aho'a ka'ene Masatonia hine 'ee Akea hijujipo teamanavumakame Godoni ea 'aho'a ka'ene Jerusaremi hami pahijujihi puna'e swara nianae irechamihaji na 'eka va'e vajihe ijí monia kajara pu ni'ajihuna.
27 Pu niho'o teamanavume vajihara. Ijihuni maijaho pu puni chimua 'ejara. 'Ejume pu Jenitarua 'Avena huni 'unamijino ni'ajiha jihuna'e vu Jenitarua puni chimua 'ene haha huni kukuijino vajihara.
28 Na monia kakaho 'eka va'e ijí vajihe pura rakaka na 'warivajaho venareje ijí Sipeni va'iro vu'areje ja kihuna.
29 'Ene na nimaa rojujaho vea ka'ene nara routi veijaho Keriso oni merajihi'inaka itu'o'uji'iniji apene joni vuhuna.
30 Vwehu nune na nimai ja jariravu. Nuni Natohwa ka'ene Jesu Kerisoho 'ee 'Avena ka'ene oja 'ekaravuri vajijino na hu'úmo joni siporua vaji namine Godoni siporua 'oni'avara.
31 Siporua 'onihakame ea ka'ene panimaa roji'ina ka'ene Jutia hijujija nununa'a unenu'u pina pave'avara. Nara kaukara ka'ene Jerusaremi ve'i va'ukaho Godoni ehija hami apeni'avara.
32 'Ene siporua 'ojakame Godira na iji pijihajaho na teamanima para'eje na roe ja kiuta. 'Enareje na ja ni'ajiuta.
33 'Ena'omo Godi ka'ene matauvi'inijara ja ea maho'o merajiha. Ameni.

16

Nara 'Ajoravujina

1 Na núni ma'ina Pipiho Senikeria sosia vaji kaukara veji'ina iji pijahe
ranavukúne ahe'avara.
2 'Enareje hu raka ka'ene ve'iro ura renujaho ja hu ni'aja'avara. Ijihuni
maijaho hu ea mapoka mapoka ni'ajiharena na 'u'o ni'ajihana. 'Enakúne
hu ro'amajaho ja hu aheme hami 'ahae ni'ajahe areri Godoni ea 'aho'a'e
'ajoravu ja'ina'e 'ajo'avara.
3 Pisira'o Akwira'o marako'a nú pu'úmo Jesu Keriso oni kaukara veju-
rakúne 'ajora'avara.
4 Pu unenu'u 'aho'apo renae kwamasahunijaho pavwihajara kaivo nuni
hahijihuna'e pu na ni'ajihara. 'Enajihuna'e na pu no'o teamanime 'ee
Jenitaru puni sosi maho'o ijihi puna'i na teamanimu.
5 'Ene sosia ka'ene puni sei ahuvujihija 'ajora'avara. 'Ene Epinetasi
ka'ene Esia oraka Keriso urana nimaa ronaji na hu oja maha parajuji ja
hu 'u'o 'ajo'avara.
6 'Ene Meri ka'ene joni kurai ni'ima'ura'e venaji 'u'o 'ajo'avara.
7 'Ene Enitaronakasi Juniasi'o nuni ehija'omo maraku'ijaho Keriso oni-
jihuna'e nú pu'úmo tipura hijara. Pu apasoru puni vajijaho ea mapoka
hena kivura. Na maraku'a Kerisoho panimaa ro'eme pura maraku'a nimaa
rojara.
8 'Ene Emapiriatasi ka'ene Natohwi jihuni vaji na oja mahujaho
'ajo'avara.
9 'Ene Uripanasi ka'ene nú pu'úmo Keriso oni kaukara veji'inijaho 'ee
Sitekisi ka'ene na oja mahi'inijaho 'ajora'avara.
10 'Ene Aperisi nú nimaa veti'eju'e hu Keriso oni 'unama ka'ene ari-
maijikano 'urahe onukúne 'ajo'avara. 'Ene Arisitopurasi oni kachi'ina
'ajora'avara.
11 'Ene Herotiani ka'ene nuni eiji 'u'o 'ajo'avara. 'Ene Nasisa oni
kachi'ina ka'ene Natohwiji nimaa rojujija 'ajora'avara.
12 'Ene Tiraipina'o Tiraiposa'o Natohwi jihuni kaukara veji'inakúne
'ajora'avara. 'Ene Perisisi ka'ene na oja mahuraka hu Natohwi jihuni
kaukara harura vene veji'inijaho 'ajo'avara.
13 'Ene Rupasi ka'ene Godoni kaukara ve'amarono Natohwijara iji pija-
haji 'u'o 'ajo'avara. 'Ene huni oha ka'ene nuni ohiji 'u'o 'ajo'avara.
14 'Ene Asinikaraitasi ho Pirekani ho Herimisi ho Patiropasi ho Herimasi
ho 'ee vwehwaha 'aho'a ka'ene pu pu'úmo hiji'inijihija 'ajora'avara.
15 'Ene Pirarokasi ho Juria ho Nerusi ho huni ma'ina 'ee Orimipasi ho 'ee
Godoni ea 'aho'a ka'ene pu pu'úmo hiji'inijihija 'ajora'avara.
16 Ja pu pu'úmo 'ajosarame nirisa'avara. Keriso oni sosiajipo maho'o ja
'ajoravu.

Vwiha Túchamaa Najahajina

17 'Ene vwehu nune ea ka'ene roe vena'e ja 'ahaahunijija nia hami
ki'avara 'ee iraka ka'ene nara najahujaho are'ika'i 'unama ani'ina'e najaha
ki'avajaho juhame ani va'avara.
18 Ijihuni maijaho ea ija'inijija núni Natohwa Keriso oni kaukara pavejura
kaivo pu opuipu teamanahuni ja'ina'e 'wame 'ee puni ira kajikano vu'a
'aho'a kajija 'eke 'warame amairia nirisame mama'ina vena 'eke usee 'ee
ea ka'ene hami pavwihaji'inijija pisivisavura.
19 'Ene eaka mapokijipo hena kivujaho ja Godoni ira ija kisi apene joni
una'i sanama hina vejujihuna'e na teamanimu. Na ura ja raka ka'ene
ariramaijiru ka'avarono ura reniu kaivo uneunecha ka'ene sisei jihunijija
juha'avara.

20 Godi ka'ene matauvi'inijara Setaniho mai'o joni mumora hari apene tautahuna. Núni Natohwa Jesu ka'ene Godoni rena roajara ja maiji vwihaniu.
21 Timoti ka'ene Godoni kaukara nú hu'úmo ahuma venajaho Rusiasiho Jesaniho Sosipata ka'ene nuni eijaho ijá ja 'ajoravu.
22 Na Tetiasira asurakaho Natohwi jihuni vaji veji'i ja 'ajoravu.
23 Keasi ka'ene na 'ajohie 'ee sosia 'u'o maho'o 'ajohaujara 'ajoramu. 'Ene Irasitasi ka'ene ara kwaa ikehuni monia 'ajohi'inijaho 'ee ea Kworitasi ka'ene núni vweijara ja 'ajoravu.
24 Núni Natohwa Jesu Kerisora ja ea mapoka maiji vwihaniu. Ameni.

Siporua Vaja Ta'arohe Tanumajina

25 Hu areri vena'e ja kirasahe namihuna 'ee nuni vu'a 'ee Jesu Keriso rone najahujara ni'ajihuna 'ee hema ka'ene mwe'akara aneja venaji rene nesi nama roajaho iviamaa samaahiramu.
26 'Enakaivo Godi ka'ene majama hiji'inijara poropetia 'waravume vejara'omo iviamaa roe samaahiravu'e kwaa ara maho'o nimaa rone veju.
27 Jesu Keriso oni vaji nú majama Godi ka'ene hena kama paraji'inijiru ta'arohi'i hina apena vahuna. Ameni.

1 Koritia

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru Godi oni ura ijino Jesu Keriso oni apasorua reʻurono iji
pijihajara Sositanisi kaʻene núni vweijiʻi veju.
2 Godi oni sosia kaʻene Korinitia namuna ʻee ea mahoʻo kaʻene Jesu Keriso
oni vaji iji pijihume aniʻina ariramaaʻe rejara ʻee ea kaʻene iji pijihume
akuaviʻinaʻe rejara ʻee ea ʻahoʻa kaʻene kwaa ichihichi núni Natohwa
Jesu Keriso oni ihi ʻurahiʻi oja mahura kaʻene núni Natohwa ʻee puni
Natohwijihi punaʻe veju.
3 Maiji vwihaniiʻina ʻee matauviʻina kaʻene Godi núni Omijiʻo Jesu
Kerisonaʻi rena roajija vajihama.

Keriso Oni Vaji Merajúhe ʻEe Ahuma Hihuna ʻWaramajina

4 Godoni maiji vwihaniiʻina kaʻene Jesu Keriso oni vaji ja mihajihunaʻe
na naʻia mapoka nuni Godijaho jonijihunaʻe teimani ʻwavura.
5 ʻEne Huni vaji uneunecha ʻee ira ʻwarahuna ʻee henaka mahoʻo
venaume niareri rena paranana.
6 Vuʻa kaʻene Keriso rone ʻwaravajaho niroe joni vaji tusame nimaaʻe
rena namu.
7 ʻEnajihunaʻe núni Natohwa Jesu Kerisora rohuni veiji ʻajahuri vajakaho
Godoni swara papivusahuna.
8 Hura ja ʻuʻo ʻuninamie kisinaʻe rena vaʻe vea túchamai ʻeʻune ʻee núni
Natohwa Jesu Keriso oni veijaho panamúhuna.
9 Godiho pauchaviʻini jihunaʻe Huni Hariha kaʻene núni Natohwa Jesu
Keriso ipuʻúmo ahuma hiʻavarono ja Huni vaji iji pijihana.

Sosi Vaji Ahaaravujina

10 Vwehu nune na iviamaa núni Natohwa Jesu Keriso oni iha vaji
ʻwaravukúne veje joni vaja panakarame ʻee paahaame hiha kaivo vwiha
kwinu vwihane ʻee ura nikwino rene hiha.
11 Vwehu nune Karoi oni ehipo na ʻwarivuʻe hejujaho joni vaja hine
ninakarame ʻuraʻaravu ʻwivu.
12 ʻEjume na iviamaa raka kaʻene rona ʻwaravujaho ikena. Ja ea kwinu
kwino na Poru ʻararihau ʻiavuʻe ʻee vu ea pina na Aporasi ʻararihau ʻiavuʻe
ʻee vu ea pina ija ʻiamo Na Sipasi ʻararihau ʻiavuʻe vu ea pina ijá ʻiamo Na
Keriso ʻararihau ʻiamu.
13 ʻÚ Kerisoho apene ʻahaasavare? ʻÚ Porura jonijihunaʻe korosia ʻahi
kwamane? ʻEne ʻú ja Poru oni iha ʻahi toi samahare?
14 Na Godi teimani ʻwavujaho na ja ea ʻahoʻa toa pasamahuta kaivo na ea
Kurisipasiʻo Keasiʻo toi samauta.
15 ʻEnajihunaʻe ja ea pina areri ijaʻina paʻwahuna. Ja nuni iha ʻahi toi
samahara paʻiahuna.
16 Na nimaaʻe Sitepanasi oni kachiʻina ʻuʻo toi samauta kaivo vu na ea
ʻahoʻaʻe toi samahuna na puruva retiu.
17 Ijihuni maijaho Kerisoho na ea toi samaʻurono ranamihuna pana kaivo
vuʻa maa maiuʻinaʻe najaʻurono ranamiana. ʻEnakaivo na emaapuni vwiha
ijino ʻwaraʻipisa Keriso oni korosijihuni vuʻijaho maa paʻanaʻe rejaʻa.

Keriso Kaʻene Godoni Harure ʻEe Vwiha Mamaa Ijina

18 Ea ka'ene panimaa roji'ini jihipuni una'ijaho korosi ijihuni vu'iji
hejujaho ira'ata'e reju. 'Enakaivo nú ea ka'ene nimaa roji'inijipo hejujaho
ijaho Godoni harurijina.
19 'Enajihuna'e Godoni ira vaji ika'ina vejara.
Nara ea ka'ene vwiha mamaijihi puni vwiha ijija ruarahe pa'arehuna. 'Ene
ea ka'ene hena kama paraji'ini jihipuni henaka ijija 'eka karaa rori
'aninamihuna 'wamana.
20 'Ene ea ka'ene vwiha mamaijija ichihune? 'Ene Sikuraipia ichihune?
'Ene ea ka'ene mwe'a kehuni vwiha rukina ka'ene ninakaravi'inijija
ichihune? Godira mwe'a kehuni vwiha mamaijija 'eka venaume vwiha
pa'ana'e rejara.
21 Mwe'a kehuni vwiha mamaa vajijaho paroe Godi hena kahunijaho
nikimana. Godi teamamajaho ike vu'a ka'ene ea 'ahopo kavume maa
pa'ana'e renuna vajakino najahume ea ka'ene nimaa rojajija maraniana.
22 'Enakaivo Jua uneunecha ka'ene ea areri pavejuji jarirame 'waravura.
'Eju'e Kuriki vwiha mamaijihi saravura.
23 'Enakaivo núɑ najahujaho Kerisora korosia 'ahi kwamaji najahe
'waravura. 'Enakaivo ike vu'akaho Jua puna'ijaho ijara venau'e amaare-
sume arihujina. 'Enakaivo Jenitaru puna'ijaho ike vu'akaho maa pa'ana.
24 'Ene Jua 'ee Kuriki ka'ene 'umenajija Kerisoho Godoni harura 'ee
Godoni vwiha mamaa aririjina.
25 Ijihuni hahi emaapo vwihaju'e Godi vwiha mamaa pana rojujara
emaapuni vwiha mamaijija asita paranana. 'Ene emaapo vwihaju'e Godi
harura pa'ana rojujara emaapuni harura asita paranana.
26 Ijihuna'e vwehu nune ja 'umenajija hami vwiha'avara. Joni vaja ea
mapoka vwiha mamaa vwihaji'ina ka'ene haha ikehunijija ija papijihana.
'Ene ea mapoka harura rukina ija papijihana. 'Ene kinia 'ee kwinia mapoka
ija papijihana.
27 'Enakaivo Godira uneunecha maa pa'ana ka'ene iki mwe'i navujino
'eke veje ea ka'ene vwiha mama'ina rukinijihi juna'avarono iji pijihana.
'Ene Godira uneunecha ajuasina ka'ene iki mwe'i navujino 'eke harusini-
jihi juna'avarono iji pijihana.
28 Hu mwe'akino uneunecha ka'ene emaapo túɑ vetie 'ee senavujija iji
pijihana. Godira ijí 'eke mwe'a iki emaapo kime mama'ina rojujihi túɑ
veti'i 'ahaume iji pijihana.
29 'Ejakame ea pina Godoni una'a pakehi kehi ve'amarono iji pijihana.
30 'Enakaivo Hura venaume ja Jesu Keriso oni ea'e rejara. 'Ene Hura núni
vwiha mamaa ka'ene Godoni rena roajaho rene 'ee núni ariramaijaho rene
'ee núɑ'e 'imenúɑ 'eki'ina'e renana.
31 Nitama Godoni ira vaji ika'ina vejara. Ea irara kehi kehi o'iro
'aha'amajaho Natohwi jihuni vaji kehi kehi o'amana.

2

Poru Oni Vu'a Ka'ene Jesu Kerisoho 'Ee Godoni 'Avenijihi Puni Ira 'Aharu 'Waramujina

1 Vwehu nune vea ka'ene na joni roe Godi rone najahe 'waravujaho na
ira ka'ene ja pahehuni ira ho vwiha mama'ina ka'ene ja pahehunijaho
paahuvi'i 'waravuta.
2 Na ja pu'úmo hijuti veijaho jara Jesu Kerisoho 'ee Hua'e korosi 'anaajiru
hena kahuna'e ura reniana.
3 Na ja pu'úmo hijujaho haha ajuaranie 'ee jume 'ee ni'ima'ura'e simavi'i
'waravuta.

4 Nuni vu'a ka'ene nara najahujaho ira ka'ene ja oja 'urinahuni irijaho
pana kaivo 'Avenijara ori Huni irijaho vejume harura'e re'eme na najahuta.
5 'Enajihuna'e joni nimaa roijaho emaapuni vwiha mamaa 'ahijija
pami'avara kaivo Godoni harura 'ahijino mi'avara.

Godoni Vwiha Mamaijina

6 'Enakaivo ea ka'ene ni 'Avena vaji emakina rejajihi puni vajijaho nú
vwiha mamaiji rone 'waravara. 'Enakaivo mwe'a kehuni vwiha ija'ina
pane 'ee 'ajohai'ina puni vwiha mamaa ka'ene pa'arena va'uja'ina pana.
7 'Enakaivo nú Godoni vwiha mamaa hema ka'ene maku'ijaho re-
namiume navajija mwe'akaho mai'o pareji'ini núa'e maranúhuni jihuna'e
niamairiume navara.
8 Ike vwiha mamaakaho mwe'a ikehuni 'ajoha'ina pini hena kahuna
pana. 'Enakaivo pu hena kahuna'e re'ipisa pu Natohwa ka'ene pinana
rukinijaho korosi 'aha pa'anaa'a.
9 'Enakaivo nitama Godoni ira vaji ika'ina vene 'warumana.
Godira uneunecha ka'ene Hua'e oja mahi'ini jihipuna'e amairiaramana
ka'ene mai'o nia pakivi'ina 'ee mai'o ataa paheji'inijija mai'o emaa-
puni oja vaja paroe arina navu 'úmana.
10 'Ene núnijihuna'e Godira Huni 'Aveni jihuni vaji vejume roe samahira-
mana. Ijihuni maijaho Godoni 'Avenijara uneunecha mapokakija maho'o
tinuna 'ee Hu Godoni hema ka'ene Huni vamai navujija 'u'o tinuna.
11 Ijihuna'e emaapuni vaji vwiha ijija irara hena kimune? Ei pini
hena kihuna pana kaivo emaahuni 'avena ka'ene huni vaji hinujara hena
kimuna. 'Ena'omo ija'ina'e Godoni vwiha ijija ei pini hena kihuna pana
kaivo Godoni 'Avenijara Huhusu hena kimuna.
12 'Enajihuna'e nú mwe'a kehuni 'avena paapejara. 'Enakaivo nú 'Avena
ka'ene Godoni rena roaji apejara. 'Ena'omo nú uneunecha ka'ene Godira
mavajúhajija hena kihuna.
13 Uneunecha ka'ene Godira vajúhaji nú ja najahu kaivo emaapuni vwiha
mamaiji rone 'warahuna pana kaivo 'Avenijara najuhajihi najahu. Nú
Godoni 'Aveni jihuni vwiha 'ee 'Avena huni iriji'i ahuvi'i 'waravu.
14 'Enakaivo ea ka'ene Godoni ea pa'ajija Godoni 'Aveni jihuni une-
unechijija pu panimaa'e vejura. Ijihuni maijaho ijija huni una'ijaho maa
pa'ajihuna'e hu areri pahehuna. Ijihuni maijaho ijija 'Avena huni kukui
jihuna'e pu pahehuna.
15 Ea ka'ene Godoni 'Avena apeji'inijara uneunecha maho'o hena
kimuna. 'Enakaivo hu ijí 'Avena huni kukuijihi rone ea 'aho'a 'waramujaho
pu pahenahuna.
16 'Enakaivo ea irara Natohwi jihuni vwiha hena kamune? 'Ene ea irara Hu
nahune?
'Enakaivo nú Keriso oni vwiha apejara.

3

Godoni Pwehipo Ichá'ina Aneanesina Rena Hihunijina

1 'Enakaivo vwehu nune na ja 'Aveni vaji emaina'e rejara 'waravu
ja'ina'e 'warahuna pana kaivo emaa haha rukina'e 'waravu ja'ina'e
'warame 'ee Keriso oni vaji musia'e 'waravu ja'ina'e 'waravu.
2 Na ja 'iruma kisina pavajihuta kaivo musaru vajihuta. Ijihuni maijaho
ja mai'o areri pa'ekahuna'e kimarejo avajuta. 'Ene ja iviamaa 'u'o areri
paapehuna.

3 Ijihuni maijaho ja majano haha huni 'unamijino hijujihuna'e joni vaja ja hine 'ura'arame 'ee sena veti'aravi'i hiju. 'Ú ja Godoni ea pana raka'omo ja ea mamahapo 'urahe ojuja'ina'e ojo?

4 Ijihuna'e vea ka'ene ei pini na Poru 'ararihau 'iavu'e ea pina na Aporasi 'ararihau 'iamujaho 'ú ja ea ka'ene mwe'a kehunijipo 'wavuja'ina'e 'wavu raka?

5 Aporasiho ea iraka sa'ine? 'Ee Poruho ea iraka sa'ine? Ijija pwea ka'ene ja puni vaji hena kame nimaa rojajihina. 'Enavo Natohwijara ja 'wara'avarono vejume sama'e rejume pu ja 'waravume hejara.

6 Nara 'ina 'ojume Aporasira toa vajihana. 'Enakaivo Godira vejume marasahe emarejara.

7 'Enajihuna'e ea ka'ene 'ina 'onujine 'ee toa vajihuji'o unenu'u pina pana kaivo ni'inijaho Godina. Hura huhusu venau'e marane 'urijura.

8 Ijihuna'e ea ka'ene 'ina 'onuji'o toa vajihuji'o nikwinu'ina. 'Enakaivo ea kwinu kwino pura kaukara ka'ene vejaja'ina'e eha ija'ina'e 'ekahuna.

9 'Enajihuna'e nú Godi'i pu'úmo ahuma kaukara veji'ina. 'Eju'e ja Godoni juara 'ee Godoni ara.

10 Godi oni maiji vwihani'inijaho na mihana. Na anesurijina'omo vwiha mamaiji vwihaji'i tukeja savuta. 'Eju'e ea pina ijihuni toi ara vena ajimu. 'Enakaivo veje ea kwinu kwino tukeja 'aha kajino ara ka'ene vena ajimujaho hami kavi'i vena aji'amana.

11 'Enajihuna'e ei pini tukeja aneanesina ka'ene Hura samaja'ina'e sahuna areri pana. Ijí tukeja kajaho Jesu Kerisona.

12 Ea irara tukeja 'aha kajino uné raki 'eke venana'e re'amajaho kahuna. Hu korutia ho siriva ho muna mavarasa'ina ho icha ho mwacha ho nipuati venana'e re'amajaho kahuna.

13 'Ena'omo vea nituma roe sa'eje ea kwinu kwino puni kaukara ichá'ina ka'ene venujaho 'otua veijino veni vena kive samaa'e rehuna. Ijihuni maijaho vena kajara huhusu ea irara uné raki 'eke ara venajaho vena kihuna.

14 Ea irara huni ara uné raki apene venajara parene ari'amajara hu eha mamaa apehuna.

15 'Eje ea irara huni kaukara ijaho veni rene ari'amajaho hu eha pa'arehuna kaivo hu huhusu marahuna. 'Enavo hu veni nirenana'e aremana.

16 Ja pahene pakavo? Ja Godoni Temiporua'omo Godoni 'Avena joni vaji hinu.

17 'Ena'omo ei pini Godoni Temiporua kaji ruara'amajaho Godira ea kajaho ruarahe pa'arehuna. Ijihuni maijaho Godoni Temiporu ijaho ariramaa akuavi'ina'omo ja ijí Temiporua kajiana.

18 'Ene paveje emaa ori'ini papisivara'amana. Ea irara vea ikehuni vajakino vwihaje hu vwiha mamaa vwihaji'ina ro'amajaho veje maijaho hu roe túa'e renareje iji'a vwiha mamaa vwihaji'ina'e re'amana.

19 'Ene ike mwe'a kehuni vwiha mamaa ijija Godoni una'ijaho maa pana. Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ika'ina vejara. Hura Huhusu ea ka'ene vwiha mamaa ijija puni pisivaraa vajijino iji 'uniramuna 'iamana.

20 'Ene vukú'o ika'ina'e vejara. Natohwijara ea ka'ene vwiha mamaa vwihaji'inijipo vwiha ichá'ina'e vwihajujaho hena kimuna. Puni vwiha ijija maa pana 'úmana.

21 'Enakúne ja paki'eje emaapuni vwiha ijija'e 'ararihie kehi kehi o'ava. Ijihuni maijaho uneunecha maho'o ikija jona.

22 'Ena'omo Poruna ho Aporasina ho Sipasina ho mwe'akena ho hia ikena
ho kwamasahujina ho uneunecha ka'ene iviamaa ikehunijina ho mai'o
rohuna ho uneunecha ikija maho'o jona.
23 Ijihuni maijaho ja Keriso one 'ee Kerisoho Godona.

4

Keriso Oni Apasorua

1 'Enakúne veje emaa nú Keriso oni pwehija 'ee Godoni hemiji
'ajoha'ina'e kú'avara.
2 Ikehuna'e ea irahija'e 'ajoha'ina re'avajaho ea kajija paucha'asahi'ina'e
re'avara.
3 Jara mwe'a kehuni 'otuhuni 'unamijino na namihujaho ni'ima'ura
pana. 'Enakaivo na onuno pakakarame pavwihajura.
4 'Ene nuni vwiha ijaho arira 'ee unenu'u pini na namihuna pana.
'Enakaivo ijara reje na arira rehuna pana kaivo Natohwijara Huhusu na
piuhihe kihuna.
5 'Enajihuna'e marako vu'a nimaijaho pahe'i kaivo ea namaha va'ava.
'Enakaivo masuani 'aja'eje Natohwijara ro'amajino iraka ka'ene nututi
tanume navujija veje roe samaumaa re'amana. 'Ene emaa huni oja vaji
ichá'inijaho Hura veje roe samaumaa'e rehuna. 'Ejakame ea kwinu kwino
ta'arorahujaho Godina'i rena rohuna.
6 'Ena'omo vwehu nune na iviamaa uneunechakija nuni toi veji'i hiju'e
Aporasi 'u'o jonijihuna'e ija'ina venu. 'Ejakame ijí iraka ka'ene vene
'waravajaho ja núni vaji hena kúme vehuna. 'Ejakame ira ka'ene vene
'waravajaho ja paasisame kaha'ahuni va'e 'ee ea 'aho pu'úmo ninakarame
jarika pare'avara.
7 Irara venaue ja natohwa'e rene namijo? 'Ene ja ivi'a pina irakiji
paapejare? Ja niapejara'e re'avajaho vu irakijihuna'e ja paapejare puna'i
kehi kehi vejo?
8 Ja vwihajujaho ja niroe areri rena paraniana roju 'ee ja uneunecha
rukima'ura rejara roju. 'Ene ja nú pa'a kinia'e rejara'omo na ura reniujaho
ja nimaa'e roe kinia'e rejakame nú ja pu'úmo ea 'ajoha'ina'e re'ipisana
roju.
9 'Enajihuna'e na vwihajujaho Godi nú apasorua túchamai 'eke nú
namahe 'ania kwamasahuna'e 'waravu'e hijuja'ina'e irechamúana. Iji-
huni maijaho nú 'ona oji'ina 'ee emaa ijihipo riru'avarono irechamúu'e
hiju.
10 Nú Keriso onijihuna'e vwiha pa'anepo vejuja'ina'e veju kaivo ja Keriso
oni vaji hami vwihaji'ina reju roju. 'Ene nú harura pa'arenujaho ja harura
rukina roju. 'Ene pu ja 'eke niriri irechamiura kaivo pu núni hura pavejura.
11 'Ene ike iviamaa veakaho nú matunume 'ee toa hunume 'ee kukua maa
pasame 'ee siseisei 'ahúe 'ee ara pa'ana'e renúu.
12 'Ene nú niho'o kaukara ahisina onúno núni iji vejara. 'Ene ea ka'ene nú
ira sisea 'waruvajija nú merajihura 'ee pu nú sise'i 'ahúajaho nú kirasahe
hijura.
13 Vea ka'ene nú ronuhe 'wavujaho nú eha mamaa pununa'i vejura. 'Ene
nú iviamaa roe vea ikino nú mwe'akino ea ka'ene maa pa'ajihi reju. 'Ene
uneunecha maho'o kehi puni túa sa'ina'e reju.
14 Ikijahija ja juna'avarono na vehuna pana kaivo ja nuni harihija ka'ene
na oja mihure sa'ini jihuna'e na ja ni'ajihe 'waravu.

15 Ijihunaˈe Keriso oni vaji joni najahiˈina mapoka mapoka reˈipisa joni oma mapoka paˈanaˈe rejaˈa. Ijihunaˈe ike vuˈa maa maiuˈina vajakino na Keriso oni vaji joni omaˈe rejuta.
16 Ijihunaˈe na ja jariravukúne ja naˈia mapoka nara vejujaˈinaˈe hina veˈavara.
17 Ijihunaˈe Timoti nuni hariha kaˈene Natohwi jihuni vaji na oja mahe ˈee pauchaviˈinijaho ranavuˈe vuˈu. ˈEne hura nuni ˈunama kaˈene Keriso oni vajijaho niareri nara kwaa ichihichihi sosia mapoka vajijino najahu jaˈinaˈe ja ˈuˈo ˈuname najahe ˈwarahuna.
18 ˈEne na jona paroˈeju ronareja ja ea ˈahoˈa kehi kehi jonano vejara.
19 ˈEnakaivo Natohwijara ura reˈamajaho na túnaˈi maiˈo vuˈe kiˈeju. Vea kaˈene na vuˈujiˈa ea kaˈene kivasuame ma iraru ˈwaravu jihipuni harurijija kihuna.
20 Ijihuni maijaho Godoni arijaho ma iraru ˈwaviˈina pana kaivo haruriji'ina.
21 Ja iraka ura renao? Na vuˈe ichi hijihahuna ho masuani ajuarane oja mihíˈi ˈwarahunaˈe ura renao?

5

Sosi Vaji ˈUasa Vejuji ˈUraraha ˈWaramajina

1 ˈEne vuˈa kaˈene ˈwaravuˈe hijujaho ijí joni vajijaho ea hine ˈuasa veju. Ijí ˈuasa vejuri ˈunama kajaho nihoˈo Jenitarua puni vaja parejiˈini renu. ˈÉne ea pina omahoni napara turame ojiˈi hinu.
2 ˈEne ja ijihunaˈe kehi kehi oˈi kaivo patemukavu. ˈEnaˈomo maijaho ja temuka apene ea kaˈene joni vaji ijaˈinaˈe venajaho ranave samai vahune saˈinijaho avaju.
3 Ijihunaˈe nununaˈijaho nuni hahijaho ijá pahinu kaivo nuni ˈavenijaho ijí ja puˈúmo hinujihunaˈe na ijí ea kaˈene sisea kaji venujaho eha mahuta. Áreri na hahijiˈi ijino hiˈujaˈinaˈe vejuta.
4 Ja núni Natohwa Jesu Keriso oni iha ˈahi roe vea kaˈene ahuˈavajaho na ˈavena vajijaho ja puˈúmuna. ˈEne nuni Natohwa Jesu Keriso oni haruriji'i ijina.
5 ˈEnaˈomo ea ijaˈinijaho Setani mahakame hura huni haha ruaraha parahuna vwihajuta. ˈEnakaivo huni ˈavenijaho Natohwa Jesura roˈamani veijaho marahuna.
6 Jara jarikaˈe rejujaho maiˈo maa paˈana. Ja isitia maˈuˈumaijipo harava mahoˈo arumauˈe niˈimaˈuraˈe renujaho ja vi kivure?
7 ˈEnakúne isitia sahasijaho atoˈaruvakame ja harava maiuˈinaˈe reˈavara. Ijihuni maijaho ja venaume harava isitia paˈanaˈe rejara. Ijihuni maijaho Keriso kaˈene núni Pasova ijaho apene núnijihunaˈe swasa vejara.
8 Roe nú ijihunaˈe sora ijava. Harava kaˈene isitia sahasi jihunijaho pane ˈee isitia kaˈene sisea vwihajujaho pane ˈee siseijija pana. ˈÉnakaivo harava isitia paˈana kaˈene nimaa nimaa ˈee ariramaajino vena ijava.
9 ˈEnajihunaˈe na nuni asura vaji vene ˈwaravujaho ja ea kaˈene marisi ˈuasa vejiˈinijihi puˈúmo paahuhunaˈe ˈwaravuta.
10 ˈEnakaivo na mweˈakino ea kaˈene ˈuasa vejujihi rone ˈwarahuna pana. ˈEne ea kaˈene uneunecha rukinaˈe rehuna itunaviˈinijija pane ˈee nesa apejiˈinijija pane ˈee godi iraˈata oja mihiˈinijija pana. ˈÉnakaivo na ijihi rone ˈwaraˈipisa ja mweˈakaho arema vaaˈa.
11 Nimaaˈe na joni asura vene ea kaˈene nimaa rojiˈina ˈiˈikaˈi ˈuasa vejiˈina ˈee ea ˈahopuni kukua kima itunaviˈina ˈee godia iraˈata oja

mihi'ina 'ee ea ira sisea 'waravi'ina 'ee ea ka'ene toa sisea isa'ora 'ee ea ka'ene nesa apeji'iniji'i paahume 'ee 'iruma paihuna'e rone vejuta.

12 Irakijihuna'e na ea ka'ene samai hijujija namahune? 'Ú ja ea ka'ene sosi vaji hijujija panamahune?

13 'Enakaivo ea ka'ene samaumai hijujija Godira 'otua vetihuna. 'Enakúne ea sisea ka'ene joni vaji hinujaho ranave samai va'ama.

6

Godoni Ehipo 'Otua Veti'aravujihuni Vu'a

1 Ja rakijihuna'e Godoni ea 'aho'a ka'ene joni rori hijujija aherame 'eka va'e ea ka'ene Godi panimaa rojujihi puni una'a 'otua vetiure? 'Ene ja irakijihuna'e paaherame Godoni eijihi puni va'e ahume 'unama kajaho amairiu'e marasahure?

2 'Ú ja pahejo? Godoni ehija ka'ene akuavi'inijipo mwe'akaho 'otua vetihuna. 'Ene mwe'akaho jara 'otua vetihuna'e re'amajaho 'ú ja areri ike varapa ma'u'uakaho areri pahene amairi'eja raka?

3 'Ú núra 'ona oji'ina 'otua vetihunijaho ja pahejo? 'Enajihuna'e ja uneunecha ka'ene ike hiakino vejujija areri pahene amairi'eja?

4 Ijihuna'e ja ea 'ahopu'úmo 'otu irecharavujaho 'ú ja ea ka'ene samai sosia vaja huni hura pavenahi'inijihi iji pijahu'e joni 'otua henaho?

5 Na ikaho jaae veje juna'avarono 'waravu. 'Ú ea ike joni vajakaho arira'e vwihaji'ina pahinuna'omo hu ja no'o vweune'i joni 'unamijaho areri paamairi'ena?

6 'Enakaivo vweahi vweaha'e panimaa roji'ina puni una'i 'otui ranamujaho maa raka?

7 Ja ija'ina'e pavejura'e re'avajaho nimaijaho ja niarihara. Ijihuna'e ja ehu jo pu'úmo hine 'otua veti'aravi'i hiju. 'Ú ja iraka'e vene ijí sisea kajija pamakavo? Ja irakijihuna'e pamaki'eju'e ijara pisimisamo?

8 'Enakaivo ani'inijaho ja ojono sisea vene vwehu jona pisimisame sise'i 'ahiujina.

9 'Ú ea ka'ene arira pahijujija Godoni ara areri pavahunijaho ja vi hena kavo? Ja paki'eje emaapo pisimi'ava. Ijihuni maijaho 'asúra kivasa ka'ene 'uasa veji'inijija 'ee ea ka'ene godia ira'ata'e oja mihi'ina 'ee ea 'ahopuni napara 'ee parua aherame oji'ina 'ee parua ka'ene puni haha 'eke monia 'imena'ina 'ee parua parua'e aherame 'oju'e 'ee napara napara aherame oji'inijija areria Godoni ara pavahuna.

10 'Ene nesa apeji'inijija 'ee ea ka'ene uneunecha pupusumano rarena 'ekahuna itunavi'inijija 'ee toa sisea ine nanami'inijija 'ee ea sisea namahe ronahi'inijija 'ee ira'atijino pisimisame nesa apeji'inijija Godoni ara pavahuna.

11 Ja ea 'aho'a ikija nimarako 'unama ija'iniji ojara. 'Enakaivo ja somahe 'ee venaume ea akuavi'ina'e rejara. 'Ene Jesu Keriso oni ihijihuni vaja 'ee núni Godijihuni 'Aveni jihuni vaji ja venaume ea arira'e rejara.

Joni Hahijija Godi Ura Renuja'ina'e Ve'avara

12 'Ene uneunecha maho'o na areri vehuna. 'Enakaivo uneunecha maho'o na ni'ajihuna pana. 'Ene uneunecha maho'o na areri vehuna kaivo ijihipuni harura hara na pahihuna.

13 'Ene 'irumijaho tehwa kehuna 'ee tehwijaho 'irumi jihuna. 'Enakaivo hahijaho 'uasa ve'avarono vehuna pana. 'Enakaivo hahijaho Natohwijihuna 'ee Natohwijaho hahijihuna.

14 'Ena'omo Godiho Natohwijiru veje 'urihuneru pana kaivo Huni harura vajijino nú 'u'o venue 'urihuna.
15 'Ene ja joni hahakija Keriso oni haha pwinana ijaho ja mai'o pahejo? 'Enajihuna'e 'ú na ivi'a ijí Keriso oni haha pwinana'a kajaho apena va'e 'uasa vena o'ejo? Niho'o ija'ina mai'o pana.
16 'Ene 'ú ja pahejure? Ea irara napara 'uasa veji'iniji'i puni haha vajúsaravujaho pu no'o haha kwinu rejura. Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ika'ina'e 'waramana. No'o roe haha kwinu rehuna 'úmana.
17 'Enakaivo ea ka'ene Natohwiji'i ihenujaho huni 'avenijaho Huni 'Aveniji'i nikwinu renuna.
18 'Enakúne 'uasa vejujija juha'avara. Ijihuni maijaho sisea 'aho'a ka'ene emaapo vejujaho ijija haha huraruna kaivo ea irara huni haha ea irai 'uasa vejuri 'unamijino ahumujaho huni haha sise'i 'ahae avanu.
19 'Ú oni hahakaho Godoni 'Avena ka'ene Godoni rena roana ka'ene oni vaji hinujihuni Temiporu ijaho a mai'o paheno? 'Enajihuna'e oni hahijaho a'asu onaru pana.
20 'Ene ja aneja ni'ima'uri 'imena 'ekarakúne joni hahijaho Godoni pinana'e 'urihunijiru ve'avara.

7

Napasinejuji Aposaravuri Vu'a

1 'Enakaivo na ivi'a uneunecha ka'ene ja vejajihuniji rone eha veju. 'Ene parua napara pavwena'avajaho mamaa'e vehuna.
2 'Enakavo 'uasa vejujaho ni'ima'ura'e renujihuna'e maijaho parua kwinu kwinu napara rukina'e re'avara 'ee 'unama nikwinu'ina kajino napara kwinu kwino parua rukina'e re'avara.
3 'Enakúne paruaha huni hahijaho naparaha mahe 'ee 'unama nikwinu'ina kajino naparaha 'u'o huni hahijaho paruaha'e ma'amana.
4 Napara huni hahijaho hunaru pana kaivo paruahoni haha pwinana'a. 'Ene 'unama nikwisu'ina kaja'ina'e parua huni hahijaho hunaru pana kaivo naparahona.
5 'Enakúne ja paki'eje tanu'ara'avara. 'Enakaivo vea ka'ene ja siporua'e 'o'irono ve'avajino ja no'o nimaa ve'ika'i tanu'avara. 'Enakaivo siporua 'oja pa'are'avajaho mako roe ahu'avara vejuro'i ja ojono pakairasa'avajaho Setanira ja vena kima ve'enakúne.
6 'Enakaivo na ikaho nuni vwiha ijino 'waravu kaivo na pa'ejahie 'waravu.
7 'Enakaivo parua maho'o na'ina'e re'ipisana roju. 'Enakaivo ea 'oi'oi puni swara Godina'i 'ekara. 'Ene ea pina swara ka'ene napasi nehuniji apeju'e 'ee ea pina panapasi nehuni swara apenuna.
8 'Enakaivo ea ka'ene paparui neji'ina 'ee panapasi neji'ina 'ee amuna ijihi rone 'waravu. Nara hijuja'ina'e paparui nene 'ee panapasi ne'ipisa mamaa'e veja'a.
9 'Enakúne ea irahipo areri pu opuipo pakirahuna'e he'avajaho maki'eje napasi ne'avara. Ijihuni maijaho napasi nehunijara mamaijahuna vo itunijara niho'o vena puna'i rena'amajaho areri pana.
10 'Enakaivo na ikaho napasina 'ee paruina ijihi 'waravu. Na pana kaivo Natohwijarana. Napara paruaha paranama vahuna.
11 'Enakaivo hu paruaha raname va'amajaho hu parua pina pave'amana. 'Enavo pa'ana'e re'amajaho kú'o 'unama paruahoni va'amajaho paruaha naparaha paranave va'amana.

12 'Enakaivo Natohwijara pa'warimana'e nara ea 'aho'ijija 'waravu. Ijaho vwea irara napara rukina kaivo napara kajaho panimaa roji'inijara ura reje hu hu'úmo hihuna ura re'amajaho hu napara kajaho paranave va'amana.
13 'Ene napara pina parua panimaa roji'ina'e ja'amajaho parua kajaho teama'eje hu hu'úmo hija ka'amajaho paraname va'amana.
14 Ijihuni maijaho parua ka'ene panimaa roji'inijaho naparahoni vaji akuavi'ina'e renana. 'Ene napara ka'ene panimaa roji'inijaho paruahi nimaa ronuni vajijino akuavi'ina'e renana. Vejuro'i joni sesamaijija paakuavi'ina'e re'ejakúne. 'Enakaivo iviamaa pu akuavi'ina'e rejara.
15 'Enakaivo ea ka'ene panimaa roji'inijara raname vai veja ka'avajaho maka'eje va'amana. Ijihuni maijaho ijí vwea núna ho ma'ina núna kajaho hu areri mataume napasi nehuna ho parui nehuna. Ijihuni maijaho Godiho nú mataume hihuna'e iji pijúhana.
16 'Ú napare a ichá'ina'e oni parua ni'ajahe Godoni ea rehunijaho hena kamo? 'Ene parue a ichá'ina'e oni napara ni'ajahe Godoni ea rehunijaho hena kamo?

Godira 'Umenaja'ina'e Hi'avara

17 'Enajihuna'e Natohwijara ea 'oi'oi Godoni ea rejari veijino irechamia ja'ina'e hino'amana. 'Ene na sosia maho'o ikija ija'ina vehuna 'waravura.
18 Ea irara sisa 'uhua'eme iji'a Godoni ea'e renana'e re'amajaho paveje hu sisa 'uhua'avara. 'Ene ea irá sisa pa'uhuahara huni vaji Godoni ea renana'e re'amajaho hu sisa pa'uhua'avara.
19 'Ene sisa 'uhuahura ho sisa pa'uhuahajaho unenu'u pina pana kaivo natohwijaho Godoni tamaniji 'ajohe vehunijina.
20 'Ene veje ea 'oi'oi hu ichá'ina'e hina roe Godoni ea renaja'ina'e hi'amana.
21 A pwea rena hinani veijino Godoni ea renana'e re'amajaho natohwa pavwiha'amana kaivo a iviamaa mataume onana'e re'amajaho ija'ina'e ve'amana.
22 Ijihuna'e ea irara hu pwea rene hina roe Natohwi jihuni vaji Godoni ea renana'e re'amajaho hu mataume Natohwi jihuni vaji matauma onu. 'Ene 'unama nikwinu'ina kajino ea irara hu matauma hinani vajijino roe Godoni ea renana'e re'amajaho hu ivi'a Keriso oni pwea.
23 A niho'o aneja ni'ima'uri 'imenaara. 'Enakúne a paka'eje emaapuni pwea pare'ama.
24 'Enakúne vwehu nune veje hu ea ichá'ina'e hina roe Godoni ea renaja'ina Godi ija'ina'e hi'amana.

'Asúra Kivasa 'Ee Amuna Puni Vu'a

25 'Enakaivo 'asúpuni vu'iji rone 'waravu. Na varapa Natohwijara 'warivaka 'warahuna pana. 'Enakaivo na nuni vwiha Natohwijara ea numiramuni vajijino vwiha mamaa ka'ene nimaa vehunaka mihajihuni vaji na pu 'waravu.
26 Iviamajaa ikehuni ahija varapi rejujihuna'e na vwihajujaho parua hu ichá'ina ka'ene hinu ja'ina'e hihuna.
27 'Ena'avo a napara samana'e re'amajaho a paka'eje hu rana'irono 'unama sa'ama. 'Ene naparuni a ranamae va'ana'e re'amajaho a napara pina pasa'amana.
28 'Enakaivo a napasi nenana re'amajaho a sisea pavenuna. 'Ene 'asúri parui ne'amajaho hu sisea pavenuna. 'Enavo ea irahipo parui nene 'ee napasi ne'avajaho ahija piunihuni jihuna'e na rone 'waravu.

29 'Enakaivo vwehu nune na ika 'iavu. Vea niroe samatu'u rena paranu. 'Enakúne ea ka'ene napasi neji'inijija Godoni kaukara areri pura panapasi ne'i kaivo hinareja vejaja'ina'e ve'avara.
30 'Enakúne vea ka'ene ja niramaruvujija paniramaruvu ja'ina'e reje 'ee ea ka'ene teamarasahujija patemarasahu ja'ina'e reje 'ee ea ka'ene uneunecha 'imeji'inijija pa'imejure sa'ina'e re'avara.
31 'Ene ea ka'ene mwe'a kehuni uneunecha 'eka vejujija hami ve'avara kaivo uneunecha kajija oja pami'avara. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni 'unamijaho pa'arena va'u.
32 'Enakaivo ja 'unama ijakajihi puna'i pavwihahuna'e ura reniu. 'Ene parua ka'ene panapasinijaho hu Natohwi jihuni kaukara ijiru vwihanuna 'ee ichá'ina ka'ene veje Natohwiji ura rehunijiru vwihanuna.
33 'Enakaivo ea ka'ene napasinijija mwe'a kehuni uneunechiji hine vwihane 'ee naparaha'e teamahuni 'unamiji vwihahuna.
34 'Ene ijihuna'e huni ura ijija ahaamuna. 'Ene napara ka'ene parua paveji'inijaho 'ee 'asúrijaho hu Natohwi jihuni kaukara 'ee uneunechijiru vwihanuna. 'Ene hu huni haha 'avena akumahunijiru venuna. 'Enakaivo ea ka'ene paru'inijaho hu uneunecha ka'ene mwe'a kehunijiru vwihane 'ee hu paruaha'e teamahuni ja'ina'e vwihanuna.
35 Na ike 'waravukaho ja ni'ajihare'e 'waravu. Na ja tanu'urihuna pana kaivo 'unama raka ka'ene mamaa areri rehuniji najahu. 'Ejakame ja Natohwi jihuni kaukara ojiji vehuna.
36 Parua irara vwihaje napara ka'ene hu nahama 'warava jihuna'i ori pa'ajo'arahuna'e he'eje napara kajihuni juara asisame ajima va'eje hu 'wahuna he'amajaho maka'eje hu ura renaja'ina'e vene 'wa'amana. Hu napasi ne'amajaho hu sisea pavehuna.
37 'Enakaivo ei pini napasi nehuna ura parene 'ee niho'o paitume 'ee hu huni ura ijaho areri kisina'e rene hihuna'e he'amajaho nijina.
38 'Ena'omo ea ka'ene huni 'apaja mihe parua ve'amajaho hu mamaa'e venu. 'Ene vu ea irara huni 'apaja pamihe parua ve'amajaho hu mamaa'e vene avanu.
39 Napara ka'ene paruaha pakwa'ika'i hinujaho hu paruahoni harura hari hinu. 'Enakaivo paruahi kwa'amajaho hu areri mataume parua ka'ene Natohwi jihuni vaji hinuji huni ura ijino va'e jahuna.
40 'Enakaivo nuni vwiha ijaho hu parua pave'i kaivo hinuja'ina'e hi'ipisa hu teamava'a roju. Na vwihajujaho na Godoni 'Aveni jihuni vwiha ijí 'waravu.

8

Godi Ira'ata Puni Swasa Vejuri 'Iruma Ijuri Vu'a

1 Iviamai godi ira'atijihi puni swasa vene 'iruma vajihu jihipuna'e 'waravu. Nú nihena kavu nú ea maho'o henaka rukina. 'Ene henaka pu veju'e kehi kehi vejura kaivo oja 'ekaravujara ni'ajihe 'unirame 'urinaura.
2 Ea irara vwihaju'e hu uneunecha maho'o he paraji'ina ronujaho hu hura hehuni ja'inijaho pahenuna.
3 'Enakaivo ea ka'ene Godi oja mahujaho Hu hu nihena kamuna.
4 Ijihuna'e godi ira'atijihi puni 'iruma swasa ka'ene vejuji ijujihi puni vwiha ijí rone 'waravu. Nú nihena kivujaho godi ira'atijipo mwe'a kino nimaa hihuna pana. 'Ene godi 'aho'a pana kaivo Godi nikwinuna.
5 'Enakaivo ea 'ahopo vwihajujaho Godi niho'o mapoka mapoka'omo 'aho'a kahi 'akúpi 'ahi hiju'e 'aho'a ikino mwe'i hiju rojura.

6 'Enavo núnuna'ijaho 'aho'a pa'ana kaivo Godi Oma ka'ene Hununa'i uneunecha maho'o rena roara ka'ene nú Hunijihuna'e hijujina. 'Ene Natohwa kwino Jesu Kerisona. 'Ene Huni vaji uneunecha maho'o rejara'omo nú Huni vaji hiju.

7 'Enavo nimaa roji'ina 'aho'a ike henakakaho pa'ana kaivo ea 'aho'a nija'ina'e godi ira'ata mapokijihi nimaa rone puni 'iruma swasa vena roe iviamaikino usevu. 'Ene pu ijí ijujaho pu godi nimai jihuni swasa vejara'e iju roji'i ijura. 'Eju'e puni vwiha niho'o siserasaha parajura.

8 Núra 'iruma ka'ene ijujara reje Godiho nú nimaa vetúhuna pana. 'Ene nú 'iruma pai'ava jihuna'e siseranúhuna pana 'ee 'iruma i'ava jihuna'e maranúhuna pana.

9 'Enakaivo hami 'ajohe ka'avara. Vejuro'i jara matausahe ine vejura paveje ea ka'ene puni nimairoa ajuasi'inijipo amaarenamie arihuniji re'ava.

10 'Enajihuna'e ea ka'ene huni nimairoa ajuasi'inijara ka'eje a ea ka'ene nihena kavi'inijara godi ira'ata puni temiporua vaji 'iruma ija ka'amajaho hu iji'i harura apene 'iruma ka'ene godia ira'atijihi puni swasa vejura ka'ene hu sisea ronujaho hu ihuna.

11 Ijihuna'e ike vwea ka'ene Kerisoho hunijihuna'e kwamajaho joni henaka vajijino ea ka'ene huni nimairoa ajuasi'inijaho a ruarahana.

12 'Ene ijihuna'e a ija'ina ka'ene venujaho Keriso una'i sisea venu 'ee vwehu puna'i sisea venu. 'Ene areri pu uneunecha ka'ene sisea rojujaho ve'avarono harura mihuja'ina'e venu.

13 Ijihuni hahi 'iruma irakijara veju'e nuni vwea onuna'e re'amajaho na kú'o 'iruma kajija paihuna. 'Enareje paveje núni vwea amaarename ohuna.

9

Apasoru Huni Harura 'Ee Huni Kaukara Ijihuni Vu'a

1 'Ú na pamataume ojura raka? 'Ú na apasorua pana raka? 'Ú na nuni Natohwa Jesu Kerisoho pakavuta raka? 'Ú ja nara kaukara kisina ka'ene Jesuni vaji vejujihuni eha pana raka?

2 Ea 'ahopo na'iijaho na apasorua pana kaivo jonuna'ijaho na apasorua. Ijihuni maijaho jara Godoni ea rene hijujara najahujaho na Natohwi jihuni apasorua.

3 Ja ea ka'ene na piuhiha ki'i 'ahiu'e vejujihi puni eha ijaho ikena.

4 'Ú núni harura 'iruma 'ee toa ijihi ihuni 'aha panavu raka?

5 Apasorua 'aho'a 'ee Natohwi jihuni 'u'uhija 'ee Sipasi epo napahwa ka'ene nimaa roji'inijija 'ee napara ka'ene nimaa roji'inijihi pu'úmo kaukara vene ojuja'ina 'ú nú 'u'o ija'ina pave'eja raka?

6 'Ú nú Panapasi'i kaukara ka'ene nú 'unúnamúe ni'ajú'eju'e va'uji arehuna núni harura panamu raka?

7 Irara sorutia'e renujihuni anejijaho ori'ini venune? 'Ú ea irara ajina 'onare'e ijihuni maijaho painune? 'Ú ea irara sipia 'ee kotia 'ajohare'e ijihipuni mirokia painune?

8 Na ema puni 'unamiji namahare'e rone 'waravu raka? 'Ene varapa tamanijaho ijí 'u'o pa'waramana raka?

9 Ijihuni maijaho Mosisi oni tamana vaji ika'ina'e vene 'waravara. Purumakaui ajime tautae oja ka'avajaho ja paki'eje huni ura kuatana arinama'ava. 'Eju'e Godiho purumakaua kajaho pavwihanuna raka?

10 'Ene Hu núnijihuna'e ahume 'waramu raka? Kaena! Núnijihuni hahi Godoni ira vaji ika'ina'e vene 'waramana. Ijihuni hahi ea ka'ene soa apene soa sa'amajaho hu vwihanujaho ijihipuni maa 'ekahuna ronuna. 'Eju'e ea ka'ene uja jaheji'inijaho uja jaheji'i 'aho'a ihuna vwihaji'i jahenuna 'úmana.

11 Nú 'Avenahuni uneunecha joni vaji 'ojara. 'Enajihuna'e 'ú nú joni vaji haha huni 'unamijino uneunecha jonuna'i 'ekahunijaho jonuna'a ahija'e reju raka?

12 Ja ea 'aho'a ni'aji'avajaho núni harura panamuna'omo nú 'u'o paa-sisama huri ni'ajúhuna raka? 'Enakaivo nú harura ikaho paapene ija'ina vejara vo nú uneunecha maho'o puni vajijaho kirasahe va'ara. Ijihuni maijaho nú vu'a maa maiu'ina tanume akarekaro uraname nahuna ura parenúana.

13 Ea ka'ene Temiporu vaji kaukara vejujija 'iruma ka'ene ijí Temiporua kaji 'eke roujino ijujaho ja mai'o pahejo? 'Ene ea ka'ene swasa vejujija 'iruma ka'ene swasa ve'avarono 'eka roujino ijujaho 'ú ja mai'o pahejure?

14 'Ene 'u'o Natohwijara ea ka'ene vu'a maa maiu'ina najahujihi 'waramajaho pura vu'a maiu'ina ka'ene najahuri toi puni 'iruma piuníme ina vahuna.

15 'Enakaivo na mai'o uneunechakija na mai'o pa'eke ojuta. 'Ene nara asura ka'ene vejukaho vejakame ja nunijihuna'e ve'avarono na paveju. 'Enakaivo mamaijaho na kwa'ipisa ijara areri rejakame nara kaukara ka'ene eha pa'a najahu jihuni pinana pa'ana'e reja'a.

16 Ijihuna'e na vu'a maa maiu'ina naja'ujaho na ijihuna'e pakehi kehi ohuna. Ijihuni maijaho na ijihuni hari hihuna. Na vu'a maa maiu'ina kaji parone 'wara'ujaho nununa'a sisea.

17 'Ene kaukarakaho nara ma nuni ura ijino matauma vejuta'e re'ipisa na eha apehuna'e reja'a kaivo Godira na iji pijiharena ike kaukarakaho na 'ajohi'i ve'urono mihajihuna'e ivi'a unenu'u pina nara kara'aja vehuna pana.

18 Nuni eha ijaho irake? Vea ka'ene na vu'a maa maiu'ina ike rone najahujaho na ja unenu'u pina pajariravuta. Areri nuni harura ka'ene ike vu'a maa maiu'ina toakino na vehune sa'inijaho na pavejuta.

19 'Ena'omo na iviamaa emaapuni una'ijaho mataume oju. Ijihuni maijaho na ea maho'o puni pwea rejuta'omo na ea maho'o venae Keriso una'i ro ranahuna.

20 'Ene Jua puna ijaho na areri pua'e vena'e Keriso una'i ro'ava ronarejo Jua puna'i hijuta. 'Ene ea ka'ene tamana hari hijajaho na areri tamana huni hari hijuta kaivo na nimaa nimaa tamana hara pahijuta. 'Ene ea ka'ene tamana huni hari hijaji venae Keriso una'i ro'ava ronarejo avajuta.

21 Ea ka'ene varapa hara pahijujihija na pua'ina'e rejuta kaivo Keriso oni tamani jihuni hari hijuta. 'Ene venae ea ka'ene Godoni varapa hara pahijujipo Keriso oni ro para'avarono avajuta.

22 Ea ka'ene ajuasi'inijihi puna'ijaho na ajuasina'e rejuta. 'Enareje pua venae Keriso una'i ro'ava ronarejo avajuta. Na ea maho'o puna'ijaho na uneunecha maho'o re ranavuta. 'Ene are'eje na maho'o pua'e ni'ajihuma ronareno avajuta.

23 'Enajihuna'e na vu'a maiu'ini jihuni hahi uneunecha maho'o veju. 'Enajihuna'e na ea pina ka'ene ijihuni eha apehunijina.

24 Ja pavwihajo? Ea ka'ene chacharame ninukujahujaho ea maho'o ninukujahura kaivo ea kwinu eha apenuna. 'Enakúne eha apehuni 'unamijino chacharame ninukujaha.

25 'Enajihuna'e ea ka'ene tacharavujija pu uneunecha maho'o hami akuavura. Ija'ina ka'ene pu vejujaho pu eha ka'ene pa'arehuniji ape'irono avajura. 'Enakaivo nú eha ka'ene papa'arehuniji apehuna.
26 'Enakaivo na pamajikari vwihaji'i ninukujahu ja'ina'e vejura. Na pamajikari arasarame nuni ija maiji ichutoi mwame 'aniu ja'ina pavejura.
27 'Enakaivo na nuni hahijaho hami akume veju'e nuni pwea renuna. Na juvujaho vejuro'i na ea naja'ika'i nara eha ka'ene apehuniji asusame paapehunijaho areri pana.

10

Godi Ira'ata Puni Jujuvu'a

1 Vwehu nuna ja paki'eje pahena ve'avarono na ike 'waravu. Ijihuni maijaho emahu núna maho'o 'imitia hari 'ee soha vaji roe ika'i ajivara.
2 Pu Mosisi 'arariha'ajihuna'e 'imitia 'ee soha vaji samahara.
3 'Ene pu maho'o 'avena huni 'iruma kajaho ahuma ijara.
4 Pu 'Avena huni toa nikwinu'ina kajaho ijara. Ijihuni maijaho pu 'Avena huni muna na'a pu pu'úmo ahuma roajihuni vaji toa ijara. 'Ene ijí na'a kajaho Kerisona.
5 'Enakaivo Godiho ea mapoka puna'i patea mamai jihuna'e Hu venaume pu ijí nechi'a kajino pa'arejara.
6 'Ena'omo unekakipo rejajaho núra kime vwihahuni jihuna'e rejara. 'Ejakame núra núni oja uneunecha sisesa ijihi pura itunava ja'ina'e paitunuhuni jihuna vejara.
7 'Enakúne ja paki'eje ijí ea 'aho'a kajihipo godia ira'ata oja mihaja'ina'e ve'ava. Godoni ira vaji ika'ina'e vejara. Ea kakija sora ine 'ee toa sisea ine 'ee 'urine ruasaravara.
8 'Ena'omo puni ea 'ahopo 'uasa vejaja'ina'e nú pavehuna. 'Enarena vea nikwisu kajino ea mapoka mapoka (23,000) kwamasahara.
9 'Enakúne roe Natohwijaho pavena kava. Areri ea 'ahopo vejume taparapo ja'ihume pa'areja ja'ina'e paveja.
10 'Enakúne pura ea 'ahopo vejaja'ina'e pasu'avara. 'Ene ona'oji'ina ka'ene ea 'aniu'e kwamasahi'inijara roe 'aniume kwamasahara.
11 'Ene ike uneunecha ka'ene pua'e renakija núra ki'avarono vejara. 'Ena'omo nú ea ka'ene iviamaa vea kajaho niroe samatu'u re'eju'e hijukipo hena vwiha'avarono vejara.
12 'Enakúne hu vwihaje hu kisi naminu ro'amajaho hami 'ajoara'amana. 'Enareje hu pa'o'amana.
13 'Ene joni una'i venakaa ka'ene roujija ani'ina pana. 'Enakaivo ijaho ea mapoka ikehi puni una'i nija'ina'e rena'inapo rejura. Godiho niho'o pauchavi'ini jihuna'e Hu ruha paaremahe venakaa ka'ene a panamiuhunijaho vena kahuna. 'Ene Hu kú'o ijí venakaa vaja kajino ara va 'e'uhuna 'unama venahuna. 'Eje a areri kisina'e rene namihuna.
14 Ijihuna'e na oja mihi'ine godi ira'atijihi oja mihujaho juhame ruava'avara.
15 Na ea ka'ene vwiha mamaa aririjihi 'waravukúne nara raka ka'ene 'waravujaho apene manura vene ka'avara.
16 Kapusia ka'ene merajihi'ina ka'ene nú teimani 'wa'i kaivo nú ea maho'o ijí ijujaho 'ú Keriso oni 'aijara nú merajúhaji vwihaji'i ijo? 'Ene puretia ka'ene núra tuachame ahuma ijujaho 'ú nú Keriso oni hahiji vwihaji'i ijo?

17 Núni puretia nikwinu'wina'omo nú ea mapokakaho haha nikwinuna. Ijihuna'e nú puretia nikwinu kajino ahuma tuachame ihuna.

18 'Ene Isureri ora kiha. 'Ú ea ka'ene swasa vejuraka ijujija swasa vejuri ruha huni pwinana'e rejura raka?

19 Nara raka ka'ene 'waravu kehuni maijaho irake? 'Ú uneka ka'ene 'eka godia ira'atijihi puna'e swasa vejujija nimaa vejura raka? 'Ene ike godia ira'atakija maa ijina raka?

20 Pana. 'Enakaivo na Jenitaruepo uneka ka'ene 'eke swasa vejujaho pu 'avena sisea puna'e venahura kaivo Godona pavenahura. Ijihuna'e ja 'avena sisea puni pwinana'a parehuna ura reniu.

21 'Ene ja areri Natohwi jihuni kapusia vaji i'avajaho ja 'avena sisea puni kapusia vaja paihuna. 'Ene ja Natohwi jihuni 'aiju 'ahi 'iruma i'avajaho ja 'avena sisei jihuni 'aiju 'aha 'iruma paihuna.

22 Nú Natohwiji veje aji'amarono avaju raka? 'Ene 'ú núra harusima'ura kaivo Hu pana raka?

23 Uneunechaka maho'o kijahija na areri ihuna 'ee vehuna kaivo ijipuhipo na ni'ajihuna pana. Uneunecha maho'o areri na vehuna kaivo uneunecha maho'o kajija na pani'ajihe emarehuna.

24 Paveje ea kwinu huni ura ijiru sara'amana kaivo ea ka'ene huni rori hijujihi puni ura ijí sara'amana.

25 'Ene oni vwiha ijihuni hahi a paka'eje aposara'ama vo uneunecha ka'ene hanuha 'imejuri kwaa ijino 'imejajija ma i'amana.

26 Ijihuni maijaho mwe'a 'ee uneunecha ka'ene ijihuni vaji navujija Natohwi jihuna.

27 'Ene ea pina panimaa roji'ini a va'e hu hu'úmo 'iruma i'amarono 'warave he'amajaho va'e uneunecha ka'ene hura venajaho matauma i'amana kaivo oni vwiha ijihuni hahijihuna'e paapo'amana.

28 'Enakaivo ei pini ijá 'wa'amajaho ike hanuhakija godi ira'ata ijihi puni swasa vejara 'wa'amajaho pai'amana. Ijihuni maijaho ea ka'ene a nahama 'warama jihuni hahijihuna'e 'ee vwiha ijihuna'e pai'amama.

29 Na ike 'waravukaho oni vwiha ijí rone 'warahuna pana kaivo ea pinijihuniji 'waravu. Ijihuni maijaho ea pinijaho irakijihuna'e huni vwiha vajijaho nara matauma ojujaho 'eke manura vene ki'ena?

30 'Enakaivo na teimani roji'i ijuji vu irakijihuna'e ijihuna'e ronihe iraka ka'ene na ni teimani 'wavujaho 'wa'eja?

31 'Enajihuna'e ivi'a a toa i'ena ho a unenu'u pina iraka'e ve'amajaho pinanijaho Godi maho'o ma'amana.

32 Paveje Jua ho Kuriki ho Godoni sosia ari'ava.

33 Na uneunecha mapoka ka'ene ija'ina'e vejujaho ea maho'o tea-manahuni jihuna'e veju. Na uneunecha ka'ene na'e maranihunijaho pasaravura. 'Enakaivo iraka ka'ene veje pua'e ni'ajihe maranihuniji saravura.

11

Húmata Hwama Godi Oja Mahuri Vu'a

1 'Enajihuna'e na areri Kerisora venujakaji na vejujihuna'e ja 'u'o nara vejuja'ina'e ve'avara.

2 Ja uneunecha mapoka vajijaho na vwihaniu jihuna'e na iviama ja ta'arorahu. 'Enakúne tamana ka'ene nara ja vajihujija ija kisina'e 'uninamiu.

3 'Enakaivo Na ura ike hehuna'e ura reniu. Kerisoho parua maho'o puni
húmata 'ee napari jihuni húmata. 'Eju'e Godiho Keriso oni húmata.
4 Parua irara huni húmata 'ahi unenu 'aho'a na'eje siporua 'o'ena ho
poropeti epuni ira 'wara'amajaho huni húmatijihuni hura pavenu.
5 'Ene napara ka'ene huni húmata pavaha'ika'i siporua 'onuna ho
poropetia puni iri 'waramujaho huni húmati jihuni hura pavenu. Ijihuni
maijaho hu areri ea ka'ene huni húmata tihi'ini ja'ina.
6 Napara irara huni húmata kaji pavahana'amajaho veje huni húmata
sapasa kajaho usi'amana. 'Enakaivo napara kajara huni húmata 'uhu'ena
ho usivakame juha'e re'amajaho veje huni húmata hwa'amana.
7 'Enajihuna'e paruijaho huni húmata isúa pahwa'amana. Ijihuni
maijaho hu Godi vare'ina 'ee Huni temarijina. 'Enakaivo naparijaho
paruijihuni temarijina.
8 Ijihuna'e parua napara huni vaji rena rohuna pana kaivo naparijaho
parua huni vaji rena roana.
9 Ikaho nimaa. Paruijaho napari jihuna'e vehuna pana kaivo naparijaho
parui jihuna'e venana.
10 Ona'oji'ina punijihuna'e napara hura harura hari hinuji najahareje
huni húmata sipoa vahanahuna. Ijihuni maijaho huni paruijaho huni
'ajohi'ini jihuna'e vahanahuna.
11 'Enakaivo Natohwi jihuni vajijaho napari paruijaho maka'i huhusu
'ajoarahuna pana 'ee parui naparijaho maka'i huhusu 'ajoarahuna pana.
12 Ijihuna'e napara paruhuni vaji rena roaja'ina'e parua napapu na-
henaura. 'Ene uneunecha maho'o Godina'i rena roara.
13 Ja ma ojono ijí mina vene kaha. Napari siporua 'o'iro ve'amajaho hu
huni húmata pavahana'amajaho areri re'ena raka?
14 'Ene uneunecha ka'ene mwe'akino rejarakija ja najahu. 'Ene parua
ka'ene húmata sapasa jojorijaho ijara hu veju'e jumuna.
15 'Enakaivo napara huni húmata sapasa ka'ene jojorijara reju'e hu
teamamuna. Ijihuni maijaho ijí húmata sapasa kajara hu veju'e marana
parane 'ee nuhahuna'e mahana.
16 'Enakaivo ea irara hu ijihuna'e ura'e chicha ve'i ve'amajaho nú
'unama 'aho'a 'ararihihuna pa'ana. 'Ene Godoni sosijara 'unama 'aho'a
'ararihihuna pana.

Natohwiji Vwihaji'i Ihuni 'Irumijina
(Matiu 26:26-29; Maka 14:22-25; Ruku 22:14-20)

17 'Enakaivo na vu'a ike 'waravukaho na ja aromahare 'warahuna pana.
Ijihuni maijaho ja roe ahuvujaho mara'amarono ahuhuna pana kaivo
niho'o siserana parahuna ahuvu.
18 Amurijaho vea ka'ene ja sosi roe ahuvujaho na hejujaho joni vajakaho
ahaame hiju. 'Eju'e na ijaho nimaa roju.
19 Joni vaja kajaho ahaavakame nú iji'a ja ea irahipo aririjaho roe
samaa'e reje kihuna.
20 Ijihuni hahi ja vea ka'ene roa ahu'avajaho ja Natohwi jihuni puretia
'ee toa i'irono roe ahuhuna pana.
21 Na hejujaho ja ea 'aho'a ea pa'aji'i kaivo jajasu maraku'a ijura.
'Enajihuna'e jara ijuri vajijaho ea 'aho'a matuna'eju'e ja ea 'aho'a niho'o
nanamiu.
22 Irake? 'Ú ja sea 'iruma toa ihuna pa'ana raka? 'Ene ja Godoni sosia
senavu raka? 'Ene ea ka'ene uneunecha pa'ajihi juna'avarono avajo. 'Ú

na ja ija'ina'e 'warahune? 'Ú na ja ta'arorahune? Ikehunijaho na ja pata'arorahuna.
23 Ijihuni maijaho na Natohwi jihuni apejuji na ja 'u'o 'waravu. Ijí na'ia kajino nahama'avarono Hu puretia apenana.
24 'Ene Hu teimani 'wavume parajume Hu tuachavi'i ijá 'iama Ikaho Nuni haha ka'ene jonijihuna'e mihujina. 'Enakúne ika'ina'e veji'i Na vwihani'avara.
25 Ni 'unama nikwinu'ina kajino kapusia 'u'o apeji'i ijá 'iama Ike kapusia toa ikaho 'unama maiu'ina ka'ene Nuni 'aa vaji nimaa vejujinakúne ike vene iji'i na'ia mapoka'e Na vwihani'avara.
26 Vea irakijino ike puretia ike ine 'ee kapusi toa 'eke i'avajaho ja Natohwijara kwamaji 'wame nasaravi'i inava'e Hura ro'amaji 'e'u'avara.
27 'Enajihuna'e ea irara Natohwi jihuni pureti 'ee kapusiji 'unama areri parehuni jihuniji i'amajaho hu Natohwi jihuni haha 'ee 'aa ijihuna'i sisea vehuna.
28 'Enakaivo ea irara puretia 'ee kapusia toa i'irono ve'amajaho marako veje ori piuha'aramareje iji'a i'amana.
29 'Enajihuna'e ea irara huni haha papiuha'ara'ika'i puretia 'ee kapusia toa inujaho hu eha sisea apene huni haha 'ahi rou. Ijihuni maijaho hu Natohwi jihuni hahijaho hami pavwihaji'i majikari inujihuna'e ara'ena.
30 Ikehuni hahi ea mapoka joni vajakaho haha ajuaranie 'ee atami 'unirame 'ee ea 'aho'a kwamasahu.
31 'Enakaivo nú onúno hami piuha'ara'avajaho nú panamúhuna.
32 'Enakaivo vea ka'ene nú namuhujaho Natohwijara núra vu'ataa he'avarono najuhe avanu. 'E'ira'omo ike mwe'a ikihi pu'úmo paahume namuhuna.
33 'Enakúne vwehu nune ja ahuma roe i'i ve'avajaho hami 'aja'ara'avara.
34 'Enakaivo ea irara matu'amajaho hu huni sei 'iruma ina ro'amana. 'E'irakúne ja paroe 'otua hara ahuma aru'avara. 'Enakaivo vu'a 'aho'ijaho nara vea ka'ene vu'ujino ichá'ina'e vehunijaho 'warahuna.

12

Godoni 'Aveni Jihuni Swarijihuni Vu'a

1 Vwehu nune ja pahene ve'avarono na ivi'a 'Avena huni swariji rone 'wara'i veju.
2 Ja ni hena kavu. Vea ka'ene ja Godi pahene 'ee pakavari veijino ja godi ira'ata ka'ene ira pa'ajipo venaume 'unama ani ruva'ara.
3 'Enajihuna'e na ura ja ike hehuna'e ura reniu. Ea irara Godoni 'Avenijara 'wara'eju'e 'waramujaho hu mai'o ika'ina pa'waramune Jesuho sirivara pa'iamuna. 'Ene ea irara Godoni 'Avena apenajara huhusu Jesuho Natohwa 'iamuna.
4 'Ena'omo iviamaa swara ani ani'ina kaivo 'Avena nikwisu'ina.
5 'Ene kaukara ani ani'ina mapoka kaivo Natohwa nikwinuna.
6 'Ene 'unama ani ani'ina kaukara venuna kaivo Godi nikwinu'wi kajara uneunecha maho'o ea maho'o puni vaja kaukara venuna.
7 'Enakaivo sosia ike ni'ajahuni jihuna'e ea 'oi'oi swara vajihana.
8 Ijihuna'e Hu ea pina 'Avena vajijino vu'a ka'ene vwiha mavarasa'iniji vajahuna. 'Ene vu ea pina vu'a ka'ene henaka ijí 'Avena nikwisu'ina kajara vajahuna.

9 'Ene ea pina nimaa roiji ijí 'Avena nikwinu'ina kajara mahana 'ee ea pina swara ka'ene ea siporua 'onahe maranihuniji 'Avena nikwinu'ina kajara mahana.
10 'Ene ea pina uneunecha ka'ene ea areri pavehuniji mahuna. 'Ene ea pina poropetia puni iri 'warahuna'e vajahuna. 'Ene ea pina 'avena ichá'inijihi puni ani'inijihi kihuna'e mahuna. 'Ene ea pina ira ani ani'ina 'warahuna'e mahuna. 'Ene ea pina ijí ta'arohuna'e mahuna.
11 'Ene 'Avena nikwinuna 'ee nikwinu'ina kajarahara ikihija maho'o venu. 'Ene ijí nikwinu'ina kajara 'oi'oi ea irá Hu ura renujihi vajihuna.

Haha Kwinuna Kaivo Pwinana'a Mapoka

12 Areri haha kwinuna kaivo huni pwinana'a mapoka. 'Ene pwina mapoka kaivo haha kwinuna. 'Ena'omo Kerisoho ija'ina.
13 'Enajihuna'e 'Avena nikwinu'ina vaja kajino nú maho'o samume 'urine haha nikwinu rejara. 'Ene nú Jua ho Kuriki ho pwea ho matauma oji'ina nú ijí 'Avena nikwinu'ina kaji apejara.
14 Ijihuna'e haha pwinana'a huhusu pana kaivo pwina'a mapoka.
15 'Ene mumorijara ika'ina'e 'wara'ipisa na ija pana'omo na haha ikehuni pwina'a pana. Hu ija'ina'e 'warama jihuna'e hu haha ikehuni pwina pana raka?
16 'Eje ataa kara'ajara na nia pana'omo na niho'o haha pwinana'a pana 'wa'ipisa areri reja'e? Hu ija'ina 'warama jihuna'e haha kehuni pwina'a pana raka?
17 'Ú hahakaho maho'o niaru remara'ipisa ivi'a vu nú ichihichano heja'e? 'Ene hahakaho maho'o ataaru remara'ipisa ivi'a nú vu ichihichano amua heja'e?
18 'Enakaivo iviamaa Godi haha pwina kwinu kwino Hura ura re-naja'ina'e haha vaja irechamana.
19 'Ene ijí pwinana'a kajija maho'o nikwinu re'ipisa ivi'a hahijaho ichá'ina'e reja'e?
20 'Enakaivo iviamaa haha pwina mapoka kaivo haha kwinuna.
21 Niijara areri ijijaho ija'ina pa'wamune na a ura pareniu pa'wamuna 'ee kú'o húmatijaho areri mumorijaho ija'ina pa'wamune na a ura pareniu pa'wamuna.
22 'Enakaivo ani'inijaho nimaa'e haha pwinana'a ka'ene kivu'e ajuarasahi'inijija pa'a unenu 'aho'a vehuna areri pana.
23 'Enakaivo núni haha kakihipuni pwina ka'ene puni hura hami pavejujija puni hura vene vu haha pwina 'aho'ijija rinamie nirisavu'e ea niho'o pakivura.
24 'Enakaivo núni haha pwinana'ijaho hura pavenahuna. 'Enakaivo Godi haha pwinana'akija 'eka ahumahuna. 'Ene haha pwina ka'ene ijaho pa'ajaho puni hura ni'ima'ura'e venahuna.
25 'Ene ike hahakaho paahaame hihuna sa'ina kaivo 'eke haha kehuni pwinana'akija hami ni'ajaravi'i hiha.
26 'Ene haha pwinana'i pini haha hiamujaho haha pwinana'a 'aho'a kajaho maho'o haha hiamuna. 'Ene vu haha pwinana'a pinijihuni hura venahujaho haha pwinana'a maho'o ahume temarasahura.
27 Ja iviamaa Keriso oni haha'omo ja ea kwinu kwino ijihuni pwinana'a.
28 'Ene Godira sosi vaji amura apasorua iji pijihe 'ee ijihuni rorijaho poropetia pijihe 'ee vu ijihuni huna ijaho najahuna'e iji pijihana. 'Enarena iji'a ea ka'ene uneunecha ea areri pavehuniji vehuna iji pijihe 'ee swara

huna ea siporua 'onahe maranihunijija pijihe 'ee pina swara ka'ene ea kaukara ani ani'ina vehuniji 'ajoahuna'e iji pijihe 'ee ea ka'ene ira ani ani'ina'e 'warahuniji iji pijihana.

29 'Ene ea maho'o kaho apasorua pana raka? 'Ene ea maho'o ikaho poropetia pana raka? 'Ene ea maho'o kaho najahi'ina pana raka? 'Ene ea maho'o kaho uneunecha ka'ene emaa areri pavehuniji veji'ina pana raka?

30 'Ú ea maho'o swara ka'ene ea siporua 'onahe maraniujija pa'ekura raka? 'Ene ea maho'o ira ani ani 'waravujija pa'ekura raka? 'Ene 'ú ea maho'o swara ka'ene ira ani ani'ina 'waravuji ta'arohujija pa'ekura raka? 'Enakaivo swara ka'ene mama'inijihi ura rena parani'amana.

31 'Ene na iviamaa 'unama mavarasa'iniji naja'i veju.

13

Oja Ma'aravujara Natohwana

1 'Ene na emaapuni ira ani ani'ina 'warame 'ee 'ona oji'ina puni ira 'wara'ika'i ea oja pami'ipisa na areri maa pa'ana'e reju'u 'ee tini ata puna'i 'umene 'ee kurupate puna'i kure kurevu'u.

2 'Ene na swara ka'ene poropeti epuni ira 'waravuji apene 'ee hema maho'o hena kiparane henaka'a maho'o heparane 'ee nimairoa ka'ene huri'a 'warave jahena ruvahuna ape'i kaivo ea oja mihujara pa'ana'e re'ipisa na maa pa'ana'e reju'u.

3 'Ene na nuni kukua maho'o ea ka'ene pivusahuji vajihe 'ee nuni hahakaho veni aporu'avarono mi'ika'i na niho'o ea oja pamihi'ina'e re'ipisa ijí uneunecha kajija na pani'ajiha'a.

4 'Ene oja mihuni 'unamijaho masuanu ajuarane hijujine oja mihuni 'unamijaho epuna'i mamaa'e vejujina kaivo paajiname oja sisea vwihajura. 'Ene oja mihuni 'unamijaho pajarika rene 'ee kehi kehi vejura.

5 Ea oja mihuni 'unamijaho areri parehuni 'unamijaho pavenune 'ee huni ura ijiru pasaramune 'ee hu maraku paajivi'ine 'ee hu sise'i 'ahaujaho ruvu'e pa'arenuna.

6 'Ene 'unama arira pa'ajaho patemaranuna kaivo nimai jihuna'e temaranuna.

7 Ea oja mihunijaho mají vena apene va'una 'ee hu uneunecha maho'o mají nimaa vena apene va'una 'ee uneunecha ka'ene iji'a rehunijija nimaa ronuna 'ee uneunecha ani'ina vejuri vajijaho hu niho'o kirane hina apene va'una.

8 Oja mihuni 'unamijaho maiji nama apene vai'i nahuna. 'Enakaivo swara 'aho'a poropeti epuni ira 'warahuna kaivo ijija pa'arehuna. 'Ene 'aho'a 'ira ani ani 'warahuna kaivo ijija pa'arena vahuna. 'Ene 'aho'a henaka kaivo ijija pa'arehuna.

9 Ijihuni maijaho nú pwina ma'uaku hena kavara 'ee nú poropetia puni ira pwina ma'uaku 'waravu.

10 'Enakaivo vea ka'ene nimaa nimaijara roujaho nimaa pa'ajaho pa'arena vahuna.

11 Vea ka'ene na kasimaa hijuti veijaho kasimaa puni iri 'waravuta 'ee na sesamaa puna'i vwihajute 'ee sesamaa puna'i hene vejuta. 'Enakaivo na vea ka'ene emakina rejujaho kasimaa puni uneunechíjija ni irechavume pa'arejara.

12 Ijihuna'e iviamaa nú mane'a vaja hami pakasaravu. 'Enavo vea ka'ene roe ura varira kakara'avaji'a nú hena kahuna. 'Enareje iviamai ijí pwina kwinu nara hejujaho maho'o he parahuna. Areri Hura na hena kima paranu ja'ina'e hehuna.

13 'Enakaivo ike 'unama no'opiso ikehipo majama nahuna. Ijija nimairoa 'ee iji'a túnɑ'i rehuniji nimaa rojujine 'ee oja mihi'inijina. 'Enakaivo ikehi puni vajakino niho'o ni'ima'urijaho oja mihunijara asitaha paranana.

14

Godoni 'Aveni Jihuni Swara 'Aho'a U'una

1 Oja mihuni 'unamijaho 'ararihaha kaivo veje 'Avena Huni swar-iji 'ekahunijara ura rena'amana kaivo swara ka'ene poropeti puni iri 'waravuji niho'o ura rena para'amana.

2 Ijihuna'e ei pini ira ani'ini 'waramujaho hu emaa'e 'warahuna pana kaivo Godi 'waramuna. Ijihuni maijaho ea pahejura kaivo hu hemiji huni 'avena vaji 'waramuna.

3 'Enakaivo ea ka'ene poropetia puni iri 'waramujaho hu emaapo emare'asa'avarono 'warame 'ee ni'ajihe 'warame 'ee oja sonahi'amarono 'waramuna.

4 Ea pini hu ira ani'ini 'waramujaho hu huhusu ni'ajaramuna. 'Enakaivo ea ka'ene poropetia puni iri 'waramujaho sosia ni'ajahu'e emarena 'urinuna.

5 Na ura ja ea maho'o ira ani ani'ina 'wahuna ura reniu kaivo na natohwa ka'ene ura reniujaho jara poropetia puni iri 'warahunijara ura renia paranu. 'Enajihuna'e ea ka'ene poropetia puni iri 'waramujara ea ka'ene ira ani ani 'waramujaho asimana. 'Enakaivo hu ijí ira kaji ta'arohe 'wara'amaji'a sosia pirave emarehuna. 'Eje iji'a pu no'o areri rehuna.

6 'Enakaivo vwehu nune na iviamaa roe ira ani ani'ini 'wara'ujaho na ichá'ina ja ni'aji'ejo? Na areri 'unama ka'ene veje samaumaa re'eje 'wara'ujiana 'ee henaka vajijino 'wara'ujiana 'ee poropetia puni iri 'warame naja'ujiana 'ee naja'uji'a ijara samaa'e rehuna.

7 'Enajihuna'e uneunecha ka'ene mai'o paheji'ina ka'ene areri hurisia ho kita puni ira anuka ka'ene pura savujipo ira areri pa'umejujaho ivi'a ichá'ina'e ijí hurisia ho kita 'aha kajino javaa ira anuka raka ka'ene savujaho he'eja?

8 'Ene tauja ira hami pa'ume'amajaho hu ichá'ina'e ajira vehuna amairi-ara'ena?

9 'Enajihuna'e ja 'u'o ira anuka ka'ene jara 'wavujara paroe samaa'e re'amajaho ivi'a jara raka ka'ene 'wavujaho ichá'ina'e he'eja? Ijihuni maijaho a iruhoa maiji ichutoa kajino nisame avanu.

10 'Ene ira ani ani'ina mapoka mwe'a ikaho navu. 'Ene ira mapoka kajija maa rukina.

11 'Enajihuna'e na ira kajaho pahe'ujaho na ea ka'ene ijí ira kaji 'waramu jihuni una'ijaho ea suja reje 'ee ea ka'ene 'waramajaho nuni una'ijaho 'u'o ea suja'e rehuna.

12 'Enajihuna'e ja 'u'o 'Avena huni swara ura rena paraniu jihuna'e ni'ima'urijaho sosia ni'ajahe emarena 'urihuniji same ura rena'ava.

13 'Enajihuna'e ea ka'ene ijí ira ani'ina 'waramujaho siporua 'ojakame hu areri ijihuni maijaho ta'arohe 'wara'amana.

14 Ijihuna'e na ira ani'ini siporua 'o'ujaho nuni 'avenijara siporua 'onuna kaivo nuni vwiha ijaho maa pa'ana.

15 'Enajihuna'e ijihuni maijaho irake? Na nuni ojiji'i siporua 'one 'ee na nuni vwiha iji'i siporua 'ohuna. 'Ene na nuni ojiji'i javaa vene 'ee na nuni vwiha iji'i javaa vehuna.

16 Ja hine 'avena vajaru ta'aro'avajaho vu ichá'ina'e ea ka'ene swara ija'ina pa'ana ka'ene roe ruha apene hi'amajaho avame Ameni 'wa'ena?

Ara siporua ka'ene 'one teimani 'wamujaho ijihuni maijaho hu ara iraka ka'ene rone 'waramujaho pahenuna.
17 A teimani 'wamujaho niarerina kaivo vu ea pinijaho ijaho paveju'e emarenuna.
18 Na Godi teimani 'wavujaho nara ira ani ani 'waravujara ja maho'o asita ranamana.
19 'Enakaivo na ura ira oma iropu heji'i ea ni'ajihe 'warahuna'e ura reniu kaivo vu iji'a ira mapoka mapoka (10,000) ira pahehunijino 'warahunijaho ura pareniu.
20 Vwehu nune sesamaa puna'i pavwiha'avara. Musiapo sisea pavwihaju ja'ina'e vwiha'avara. 'Enakaivo joni vwiha ijija emakinepo vwihaju ja'ina'e vwiha'avara.
21 Varapa vaji Natohwijara ika'ina'e 'waravume vejara.
Ira ani'ina 'ee ea ani'ina puni vaji Na emaa vu'a 'warahuna. 'Enakaivo ijí 'u'o pu Nuni ira pahehuna 'iamana.
22 'Ena'omo ira ani ani'inijaho ea ka'ene Godi nimaa roji'ini jihipuni aacha pana kaivo ea ka'ene panimaa roji'ini jihipuni aacha. 'Enakaivo poropeti epuni iri 'waravujaho panimaa roji'ina puni aacha pana kaivo nimaa roji'ina puni aacha.
23 'Enajihuna'e sosia kajipo roe ahuma hine ea maho'o ira ani ani 'wa'eje ijihuni swara paapejajipuna ho ea ka'ene mai'o panimaa roji'inijipo ijí va'e aru'ipisa pu vwiha'avajaho ea ikija húmata siseraniu'e nanamiu roja'a.
24 'Enakaivo ja ea maho'o poropeti epuni iri 'wara'eje panimaa roji'ina ho ea swara ija'ina pa'ajara roe aru'amajaho ijí ea maho'o pura 'waravu kajara huni vwiha jarae 'ee ijara hu sisea veji'inijaho namahuna.
25 'Ene hema ka'ene huni oja vaji navujija veje roe samaahiravakame hu aruha arihe Godi oja mahi'i ijá 'iava'e Godiho nimai joni vaji hinu 'iahuna.

Sosi Vwiha Vajahani Vu'a

26 'Ena'omo vwehu nune ichá'ina ve'eja? Vea ka'ene ja roe ahu'avajaho ea kwinu kwino javaa veje 'ee ea pina najahe 'ee ea pina vu'a hema nahume hununa'a samaumaa'e renaji najahe 'ee ea pina ira ani'ini 'warave 'ee ea pina ijí ta'arohuna kaivo veje uneunecha maho'o ea ni'ajihe emarene 'urihunijiru re'amana.
27 'Ene ea pini ira ani'ini 'wahuna'e re'amajaho veje ea no'ona ho no'opisu 'wara'avara kaivo ei pini 'warame arevakavi'i iji'a ea pina 'wara'amana. 'Eje vu ei pini ijaho ta'arohe ijihuni maijaho 'wara'amana.
28 'Enakaivo ea pina ijí ta'arohe 'warahuna pa'ana'e re'amajaho veje sosia vaja ira pa'arene hi'amana. 'Ene veje hu huhusu no'o Godi 'wa'avara.
29 'Ene veje poropetia no'ona ho no'opisu 'wara'eje vu ea 'aho'ijaho hine 'eke manura vena ki'avara.
30 'Enakaivo ea pina ka'ene asuma hinuji vu'a hema hu mahe hununa'a samaumaa reje hu 'wara'i ve'amajaho ea ka'ene amura'e 'waramujaho ira pa'arehuna.
31 Ijihuni maijaho ja ea 'oi'oi poropeti puni ira 'wara'eje ea maho'o ijija henakame 'ee ijipo ni'ajihava.
32 Ea ka'ene poropeti puni iri 'waravujija puni ojijija puni harura hari navura'omo opo 'ajo'aravi'i 'warahuna.
33 Ijihuni maijaho Godiho ura arini veji'ina 'ee matauvi'ina. Ijihuna'e sosia ka'ene akuavi'ina puni vaja kajaho maho'o pamajikari vejura.
34 Pu napara sosia vaja ira pa'warahuna 'warava jihuna'e ira parasahe hi'avara. 'Enakaivo veje pu areri varapijara 'warama jihuni hari hi'avara.

35 'Ene pu unenu'u pina hena kahuna'e ura rena'amajaho pura sosia vaji vua'e 'warahuna areri pa'ajihuna'e va'e paruhwaha'e puni sea vaji aporave 'warave he'avara.
36 'Ene 'ú joni vaji Godoni irijaho aneja venane? 'Ene 'ú jonaru roane?
37 'Enajihuna'e ei pini vwihaje hu poropetia ho hu 'Avena vaji emarenana'e vwiha'amajaho veje ike uneunecha ka'ene na jona'e vejukija Natohwijara 'waramana'e vejukaho ki'avara.
38 'Enakaivo ea irara ikihi hena pavenujaho ijí ea kajara vu'a 'waramajaho ea hu pahenahuna.
39 'Enajihuna'e vwehu nune nimaa'e poropetia puni iri 'warahunijaho ura rena'e para'avara 'ee ja paki'eje ira ani ani 'waravuji tanuvu ro'ava.
40 'Enakaivo veje uneunecha maho'o 'unama nimaa nimaijino hami vene 'ee ura arini rene ve'avara.

15

Kerisora 'Urinani Vu'a

1 'Ene iviamaa vwehu nune na vu'a maa maiu'ina ka'ene nara ja najahume ja apejara ka'ene ijara ni'ajihume ja maraniana ka'ene ja ijihuni toi namijuji 'wara'i veju.
2 'Ena'omo ira maa maiu'ina ka'ene nara ja najahume ja maraniaji ija kisina'e 'una'avajiana vo jara nimaa rojujaho maa pa'ana'e re'ena.
3 Ijihuni maijaho iraka ka'ene nara apejujaho na amura'e areri unenu'u pina ni'ima'ura ja mihuta. Ijaho Godoni irijara 'waramajaho Kerisoho núni sisei jihuna'e kwamana.
4 'Ejume Hu ranavara'omo na'ia no'opisu pa'are'eme Godoni irijara 'warama ja'ina'e kú'o 'urinana.
5 'Ene Hu Sipasi oni una'i va'ana. 'Ene iji'a ea iropu ropu no'o puna va'ana.
6 Ijihuni túna'ijaho Hu vwehu núna mapoka mapoka (500) puni una'i ni'aha kwinu va'ana. Ea 'aho'a iviamaa majaa hina rou kaivo ea 'aho'a ni kwamasahara.
7 'Ene hu Jemisi oni una'i va'arena iji'a apasorua maho'o puni una'i va'ana.
8 'Ene túchamaijaho nuni una'i roana. Areri ijí vea kajaho nuni vea paape'eme nahenihare sa'ina.
9 'Enajihuni maijaho na niho'o apasorua ka'ene hamaijina 'ene 'u'o na apasorua 'wihuna areri pana. Ijihuni maijaho nara Godoni sosia sise'i 'ahie ruarahiuta.
10 'Enakaivo Godoni maiji vwihani'inijara renajihuna'e na iviamai ea irakijaho reju. 'Ene Huni maiji vwihani'ina ka'ene nununa'i venajara maa pa'ana'e rehuna pana kaivo nara kaukara ni'ima'ura ka'ene vejujara ea 'aho'ijija asitahuta. 'Enavo ijaho na pana kaivo Godoni maiji vwihani'ina ka'ene na hu'úmo namujarana.
11 Narana ho purana vo nú najahume ja nimaa rojara.

Núra 'Urihuni Vu'a

12 'Enakaivo iviamaa Kerisora kwama 'urinaji rone najahujaho ja ichá'ina'e vene ea 'aho'a joni vajakaho ijá 'wavo Ea ka'ene kwamasahi'inijija pa'urijura 'wavu.
13 'Enakaivo kwamasahujija pa'urihuna'e re'ipisa Kerisoho 'u'o pa'urija'a.

14 'Ene Kerisoho pa'urinana'e re'ipisa vu'a ka'ene najahujaho ira'ata'e reja'a. 'Ene joni nimairoa 'u'o ira'ata maa pa'ana'e reja'a.
15 Ija'ina'e re'ipisa ivi'a nú 'u'o ira'ata'e 'waravi'ina'e reja'a. Ijihuni maijaho Godira Kerisoho vejume 'urinaji ninama 'warava'a. 'Enajihuna'e ea ka'ene kwamasahajipo pa'urihuna'e re'ipisa Godiho Hu pavejume Kerisoho 'urinana'e reja'a.
16 Ijihuna'e kwamasahi'inijija pa'urijura'e re'avajaho Keriso 'u'o pa'urinana.
17 'Ene Kerisoho pavejume 'urinana'e re'ipisa joni nimaa roijaho maa pa'ana'e reje ja majama joni sisea vaji hija'a. Keriso oni hari uneunecha maho'o irechamajara Huhusumano Keriso oni hara pahinu.
18 'Enajihuna'e ea ka'ene Keriso oni vaji kwamasahajaho 'u'o maho'o pa'areja kajina.
19 'Enakaivo iviamaa hia ka'ene nú hijukeru Kerisoho núna'a mamaa'e re'amajaho nú ea ka'ene niho'o arisi chachanamihuniji rehuna.
20 'Enakaivo iviamaa Kerisoho vejume 'urinajaho Hu kwamasahajihipuni amura 'urinajina.
21 Ijihuni maijaho emahuni vaji kwamasahunijaho rena roana'omo 'u'o emahuni vaji kwamasaha 'urihunijaho rena roana.
22 Ijihuna'e Atamu oni vaji ea maho'o kwamasahura. 'Ene 'u'o Keriso oni vaji venu'e majama hihuna.
23 'Ena'omo 'oi'oi huni 'unama namu. 'Ejume Kerisora amura 'urinana vo túna'i Kerisora ro'amajino Huni ehija 'u'o 'urihuna.
24 'E'eje iji'a vea túchamaijaho roa 'e'uhuna. 'Ene vea kajino Hu 'ajohai'ina maho'o 'ee mama'ina 'ee harura maho'o veje parasahuna. 'E'ikaivo ara kwaa ijaho Godi ka'ene Omiji 'unama mahuna.
25 'Ene Hu 'ajoha'e hi'eje Huni nakijija maho'o Huni umora hari roa parahuna.
26 Naka túchamaa ka'ene veje pa'arehunijaho kwamasahujina.
27 Ijihuni maijaho Godira uneunecha maho'o vejume Keriso oni umora hari ro parajara. 'Ene Hu ika 'iamujihuni maijaho uneunecha maho'o Huni hari ro paranana 'iamujara najahujaho Godi ka'ene Keriso oni hari uneunecha maho'o irechamajara Huhusumano Keriso oni hara pahinu.
28 'Ene vea ka'ene maho'o Huni hari na'avajaho Harihijaho Hu 'u'o Godi ka'ene Hura uneunecha maho'o Huni hari irechamajihuni hari hihuna. 'Enakaivo Godiho uneunecha kehipuni Natohwa ni'ima'ura.
29 'Ene vejuro'i ea ka'ene kwamasaha ijihipuni jihuna'e toi samahajija pu ichá'ina'e ve'eja? Ea ka'ene kwamasahajija pa'urihuna'e re'ipisa 'ú pu irakijihuna'e toa samahare?
30 'Ene irakijihuna'e nú vea oma kwinu kwinu varapi vaji aruvo?
31 Vwehu nune na nimaa'e 'waravu. Na veku veku veniu'e kwavura. 'Ene na núni Natohwa Jesu Keriso oni vaji jonijihuna'e mari'uvura.
32 'Ene nuni hahijihuni ura ijino na hanuha nea pu'úmo Epasasi 'arahuta'e re'ipisa ijaho iraka'e na ni'ajiha'e? 'Ena'omo kwamasahi'inijija pa'urihuna'e re'avajaho veje nú niari nikwamasahe para'enakúne roe ahaja ine 'ee toa sisea ine nanamie oja.
33 'Enakúne ja paki'eje emaapo pisivisa'ava. Ea sisesa pu'úmo ahuma ojujipo veju'e kara mamaa siserasahura.
34 'Enakúne hami vwihanareje sisea vejujaho areha! Ijihuna'e ja ea 'aho'a Godi pahene pakavura. Na ikaho ja juname vahi'ena'amarono 'waravu.

Haha Ka'ene 'Urihunijihuni Vu'a

35 'Enakaivo ea 'ahopo ika'ina'e aporahuna. Ea ka'ene kwamasahi'inijija
'unama ichá'ina'e 'uri'eja? 'Ee pu haha ichá'ina vaji ro'eja?
36 Vwiha pa'akere ara 'ina iraka ka'ene 'ojujija pamajikari ahuha ajivura
kaivo marako 'uhe 'ee mutausahare'e iji'a ahuha ajivura.
37 Ara raka ka'ene 'onujaho maa ka'ene ichá'ina'e rehunijaho pa'onuna
kaivo a 'inaru 'onuna. Ijí 'ina kajaho 'witia'ina ho 'ina 'aho'a.
38 'Enakaivo Godira ura renuja'ina'e haha mahuna. 'Ene 'ina kwinu
kwino haha 'oi'oi punanuna.
39 'Ene haha maho'o ani ani'ina hiju. 'Enakaivo emaapuni hahijaho
nikwinu'ina 'ee hanuha puni hahijine 'ee pina uka puni hahijine 'ee pina
kija puni hahijina.
40 'Ena'omo akúpa huni haha 'u'una. 'Ee mwe'a puni haha 'u'una.
'Enakaivo akúpa huni hahijihuni mamaijaho ani'ine 'ee mwe'a puni
hahijihuni mamaijaho ani'ina.
41 'Ene veakara hananuni 'unamijaho ani'ine 'ee masapijara hananujaho
ani'ine 'ee chinapo hanajujaho ani'ina. 'Ene china nikwinu'wi pana 'ee
puni hanaji'inijaho ani ani'ina.
42 'Ene kwamasahujipo 'uri'avajaho ija'ina. Haha ka'ene sakarahuna
ka'ene mwe'i vaji savujaho vea ka'ene 'uri'avajaho pasakarasahuna.
43 Ike haha ikehipuni hura paveji'i kwama namu kaivo vea ka'ene
kú'o 'uri'amajaho niho'o mamaa'e rehuna. Ike hahakaho ajuasina'e rene
kwama namu kaivo vea ka'ene kú'o 'uri'amajaho niho'o haruriji 'urihuna.
44 'Enakaivo emaahuni haha ka'ene mwe'i vaji apúsavujaho vea ka'ene
'uri'amajaho 'Avena huni haha'e rehuna. 'Ena'omo emaa huni haha
na'amajaho 'Aveni jihuni haha 'u'o namu.
45 Ika'ina 'u'o vejara. Atamu ka'ene ea amurijaho mai'o hiji'ina'e
renana kaivo Atamu ka'ene túchamaijaho 'Avena ka'ene majama hihuna
vajihi'ina'e renana.
46 'Enakaivo 'Aveni jihuni hahijaho amura pana kaivo maraku'a hahiji-
huni jarana kaivo iji'a 'Aveni jihuni jahuna.
47 Ea amurijaho iki mwe'i rene roana. 'Enajihuna'e hu mwe'a ikehuna.
'Enakaivo vu Ea ka'ene Huni nijahijaho kahi akúpa 'ahi rena roana.
48 'Enakaivo ea ka'ene mwe'akino 'venajija mwe'a ikehuna. 'Ene 'u'o Ea
ka'ene akúpa 'ahi rena roajaho akúpa huna.
49 'Enajihuna'e iviamaa kakaho núni hahijaho mwe'a kehuni haha sa'ina.
'Ena'avo túna'ijaho akúpa 'ahi hinujihuni haha sa'ina rehuna.
50 'Ena'omo vwehu nune na ijá 'iavu Haha 'ee 'aa rukinijaho Godoni ara
kwaa pavahuna. 'Ene pa'areji'inijaho papa'arehunijaho areri paapehuna.
51 Heha! Na hema pina'e 'wara'i veju. Nú ea maho'o pakwamasahuna
kaivo nú maho'o arohe ani'ina'e rehuna.
52 'Ene areri nia ahatihu ja'ina'e re'eje tauja ka'ene túchamaa ijara
'ume'eje ea ka'ene kwamasahajija papa'arehuni hahiji'i 'urihuna. 'Ene nú
ta'arohe ani'ina'e rehuna.
53 'Enajihuna'e ike pa'arehuni hahakaho haha ka'ene papa'arehuniji
sahuna. 'Ene ike kwahuni hahakaho rana'i pakwahuni hahijino sahuna.
54 'Enakaivo vea ka'ene ike pa'arehuni hahakaho are'i kaivo
papa'arehunijiano sa'avajaho ike kwamasahujaho pakwamasahunijino
sahuna. 'E'eje iji'a ira ka'ene ika'ina'e vejajaho nimaa rehuna.
Kwamasahuni harurijaho asivume paranana.

55 'Ú kwamasahuji oni harura ka'ene niho'o asitaha paranajaho ivi'a ichine? 'Ú kwamasahuji oni mwatumiajaho ivi'a ichine?
56 'Ene sisei jihuni harurijara mwatumiu'e kwamasahura. 'Ene sisea huni harurijaho Varapijina.
57 'Enakaivo nú Godi teimani 'wahuna. Ijihuni maijaho Jesu Keriso oni vajijino kwamasahuniji asihuni harurijaho múhana.
58 'Enajihuni hahi vwehu nune na ja oja mihi'ine kikisima'ura'e rene nami'avara. 'Ene pavarivarivi'ina'e re'avara. 'Enakaivo na'ia mapoka Natohwi jihuni kaukara asisame huri ve'avara. Ijihuni maijaho jara Natohwi jihuni vaji kaukara ka'ene vejujaho maa rukima'ura.

16

Nimaa Roji'ina Ka'ene Pivusahi'ina Puni Swarijina

1 Na iviamaakaho monia ka'ene akuavi'inijihi puna'e ichá'ina'e ni-anahuni 'unamiji rone 'wara'i veju. Ja areri nara Karesia puni sosiji naja'eme 'unama ka'ene vejaja'ina'e ve'avara.
2 'Enakúne hura kwinu kwino vea amurijino veje ja ea 'oi'oi jara ichá'ina monia 'ekuri 'unamijino kivi'i karaa irechame 'ajohi'i va'avara. 'E'irakúne vea ka'ene nara vu'ujaho ja monia paahuma niana'avara.
3 'Ene ja ea irahija'e iji pijihe hi'avajija vea ka'ene na vu'ujaho na ma asura vene mihe pu joni swara 'eke Jerusaremi va'avara.
4 'Enareje na 'u'o vahuna areri re'amajaho nú pu pu'úmo vahuna.

Porura Raka Ka'ene Vehuniji Vwihanajina

5 Ijihuni maijaho na Masatonia vu'e 'e'unareje iji'a jona vuhuna.
6 'Ene vinaho na ja pu'úmo ijí atuata vea kajaho hihuna. 'Ejakame iji'a ja na ranamie na ichá vahunijaho vahuna.
7 Na iviamaa roe ja kivi'i asitaha vahuna ura pareniu. Ijihuni maijaho na vwihajujaho Natohwijara ruha aremi'amajaho na 'aha josu ja pu'úmo ijí hihuna.
8 'Enakaivo Penitikosi huni veijaho na majaa Epasasi hihuna.
9 'Ene nara kaukara vehuna nuni vwicha ni'ima'ura'e jarau'e namu kaivo naka maho'o mapoka ani reju.
10 'Ene iviamaa Timotira roe ja pu'úmo hi'amajaho paveje tea ju'amana. Ijihuni maijaho areri nara vejuja'ina'e hu Natohwi jihuni kaukara venu.
11 Hura vu'amajaho ja pakame sena'avara. Ijihuni maijaho vwehu núna 'aho'ijihi pu'úmo hu rohuniji na 'ajaha hiju.
12 'Enakaivo núni vwea Aporasi hu vwehi pu'úmo vuhuna'e na ni'ima'ura 'ejahauta. 'Enavo hu iviasa vuhuna ura parenu. 'Enakaivo hu vea irakijino areri re'amajino vuhuna.

Vwiha Túchamaa Vajihe 'Ee 'Ajoramajina

13 'Enakúne nia niri'i hine 'ee nimairoa vajijino kisi namine 'ee ata kairasahe parupo hijuja'ina'e hiha.
14 'Ene veje iraka ka'ene ja maho'o vejujija ojiji'i ve'avara.
15 'Enakaivo vwehu nune ja Sitepanasi oni kachi'ina nikivura. Pu Akea opuni 'ina amurijina. 'Enajihuna'e pu hine ea ka'ene nimaa roji'inijihi ni'ajihi'i hijujihuna'e na ja 'ejahie 'waravu.
16 'Ena'omo ja ea ija'ini jihipuni hari hine 'ee ea maho'o ka'ene kaukara vajakino ni'ajihe kaukara vejujihi puni hari 'u'o hi'avara.

17 Na niho'o Sitepanasi ho Pochunatasi ho Akeakasi ijano roajipo na oja sonahie paranu. Ijihuni maijaho pura jonuna'i iraka ka'ene areri pa'ajija ni'ajihara.
18 Ijihuna'e pu jaai naai venume núni oja sonahúana. Ijihuna'e ea ijá kajihija nia hami kiame hura vena'avara.
19 'Ene Esia vaji sosi ka'ene navujipo 'ajoravu. 'Eju'e Akwira'o Pisira'o ni'ina'e ojiji'i Natohwi jihuni vaji 'ajoravu 'ee puni sei sosijara 'ajoramu.
20 'Ene vwehipo maho'o ja 'ajoravu. 'Ene akuavuri 'unamijino 'ajosara'avara.
21 Ike 'ajoravukaho nara Porura nuni iji veju.
22 'Ene ea irara Natohwiji oja pama'amajaho veje hu siripavuri vajijino hi'amana. Natohwe roa!
23 'Ene Natohwa Jesuni maiji vwihanii'inijaho ja pu'úmuna.
24 'Ene Jesu Keriso oni vaji ja ea maho'o na oja mihe 'ajoravu. Ameni.

2 Koritia

Vu'a Anejijina

1 Na Porura Keriso oni apasorua Godira Huni ura ijino iji pijihana. 'Ene Timoti ka'ene núni vweiji'o Godoni sosia maho'o ka'ene Korinitiai namuna 'ee nimaa roji'ina maho'o ka'ene Akea vaji hijujihi puna'e veju.
2 Maiji vwihaniuji'o matauvi'ina ka'ene Godi núni Oma 'ee Natohwa Jesu Keriso una'i rena roujaho ja pu'úmuna.

Porura Godi Teimani 'Wamajina

3 'Ene Godi Amo ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni Oma. 'Ene Amo ka'ene numiruvi'ina 'ee Godi ka'ene veju'e haha sonahi'iniji ta'aroha.
4 Núra ahija 'ee varapa piunivujaho Hura nú maho'o venu'e oja sonahúuna. 'Ejura'omo vu núra areri ea ka'ene ahija 'ee varapa ija'ina'e piuni'avajaho Godira nú oja ka'ene vejume sonahúa ja'ina'e nú veje pu 'u'o oja sonahihuna.
5 Ijihuni maijaho areri Kerisora haha ka'ene hiama ja'ina'e núni vajakaho mapoka'e ija'ina'e renujihuna'e nú 'u'o Keriso oni vaji haha ni'ima'ura'e sonahúhuna.
6 'Enakaivo nú ahija 'ee varapa piunivujaho ijara reju'e ja hami hene 'ee ijara ni'ajihuna. 'Ene nú sonahúujara reju'e ja sonahiu. 'Ejakame ijaho ja masuani ajuarasahe ahija nikwisu'ina ka'ene núra siseisei hijujaho kirasahe vahuna.
7 Núni vwiha vajijaho joni nimaa roijaho nianesina'e rejara. 'Ene nú hena kivujaho ja nú pu'úmo ahume sisei hijujihuna'e ja nú pu'úmo hami hihuna.
8 Ijihuna'e vwehije nú jara pahene pavwihahuni jihuna'e 'waravu. Esia vaji sisea ahija ichá'ina'e núni 'ahi roajaho nú niho'o ahija ni'ima'ura vaji aruvara 'ee núni haruriji'i areri parenana. 'Ejume núni vwiha ijaho núni hia niroe paraju rojara.
9 Nú nimaa'e nikwamasahuniji núni vajakino irechamúe hijujihuna'e nú onúno panimaa veti'arahuna kaivo Godi ka'ene ea venaue 'urijuji nimaa vetihuna.
10 Hura ahija ni'ima'ura ka'ene kwamasahuni vajijaho ni'ajúhe 'ekue karaa ruva'uana. 'Ene Hura ni'ajúhuna. Nú Huni toi núni nimaa roijaho ranavura'omo Hu majaa ni'ajúhe vahuna.
11 'Ene ja 'u'o ni'ajúhe núni siporua 'onuhu. 'Ene ea mapokijihi siporua eha vene núnuna'i mamaa ka'ene venajihuna'e teimani 'wa'avara.

Porura Amairiarama Aremajihuni Vu'a

12 Ijihuna'e núra teamanumujaho ikena. Núni vwiha ijara 'warumujara nú Godoni maiji vwihanii'ina vajijino mwe'a ikehuni vaja 'ee jonuna'a kara mamaa vejara. Nú akuavare Godi ura renuni 'unamijino nimaa nimaiji vejara kaivo mwe'a kehuni vwiha ijihunijaho pana.
13 'Ene nú uneunecha 'aho'a ani'ina paveju kaivo ike jara tahe hejukeruna. 'Enajihuna'e na nimaa'e vejujaho ja ijihuni maijaho hena va'e urisahuna.
14 Jara areri pwinana'a hena kúvaja'ina'e nú joni maijihuna'e nú núni Natohwa Jesuni veijaho mari'uve ja 'u'o núnijihuna'e mari'uhuna.

15 'Ene ike nimaa vejuri vajakino ja'e 'aha no'ohe'i meraji'amarono na
ura nunijaho nimako joni vu'i 'ahiana.
16 Ijaho na Masatonia va'iro va'ujino vuhuna. 'E'ira'omo kú'o Masatonia
rena rouji vuhuna. 'Ene jara iji'a ni'ajihe ranamie Jutia vahuna.
17 Ijihuni maijaho na ike ura vu'i vwihajuta ka'ene arevujaho na majikari
arevuta raka? 'Ú nuni vwiha ijija na haha huni vwiha ijino vwihane 'ee
nara i'a 'ivujija pana 'iame avajura raka?
18 'Enakaivo areri Godi pauchavi'ini ja'ina'e núni vu'ijaho i'a 'iavujaho
i'a 'ee pana 'iavujaho pana.
19 Ijihuni maijaho Godi oni Hariha Jesu Keriso rone joni vaja kajino
núrane 'ee Siruvenasine 'ee Timotine ijá najahajaho i'a 'iavujaho i'a 'ee
pana 'iavujaho pana kaivo Huni vajijaho i'a.
20 Ijihuna'e Godira nahama 'waramajija mapoke 'ee icharu navu ijija
Huni vaji nimaa. Ijihuna'e Huni vaji Ameni 'wavujaho Godi ta'arohe
'wavu.
21 'Enakaivo Godira nú ja pu'úmo Keriso oni vaji venume kisina'e rene
'ee merajúhana.
22 'Ene Hura nú 'u'o Huna'e nimaa venarena areri 'Avenijaho núni oja
vaji tatua'e vene múhana.
23 'Ene Godira nuni ojijaho kame nimaa'e veti'eju'e ikaho 'waravu. Na
Koriniti pavu'ujihuni maijaho na joni hura'e vene makimarejo ijihuna'e
pavu'uta.
24 Nú joni nimaa roijihuni natohwa rene 'ajoahuna pana kaivo joni
temari jihuna'e ja pu'úmo ahume kaukara veji'ina. Ijihuni maijaho joni
nimairoa vajijaho ja kikisima'ura'e rene namiju.

2

1 'Ene núra pavuhuna vwihaja jihuni maijaho nara ki'irono vu'u kara
reje ja kú'o temukahunijaho na ura pareniana.
2 Ijihuna'e na veje ja temuka'amajaho vu irara na venie teamani'ena?
Ijaho ea ka'ene nara vejume temuma paranajara.
3 Ike uneka kehuni hahi na joni asura vejuta. 'Ene vejuro'i vea ka'ene
na vu'ujaho ea ka'ene na venie teamanihunijija paveje na temuki'avarono
avajuta. Ijihuni maijaho na ja maho'o nimaa vetiu jihuna'e nuni temari-
jaho ja maho'o joni temara'e rehuna.
4 Ijihuna'e haha 'ee oja ni'ima'ura'e hejuta vajijino na nitu'iji'i joni pasia
vejuta. Na ja venae temuka'avarono vehuna pana kaivo nara oja ichá'ina
ka'ene ja mihuji hena ka'avarono vejuta.

Ea Ka'ene Sise'i 'Ahúuji Vwihania Arehuni Vu'a

5 'Enakaivo ei pini veje ja temuka'amajaho hu paveju'e na temukimu.
'Ene ike temukakaho jonijihuna'e na ikehuni toa vu'a ni'ina pa'warahuna.
6 'Ene eha ichá'ina ka'ene ea mapokijipo hu mahajara ni arerina.
7 'Enakúne ja unenu pina ani'ina paveha vo ma vwihane areme 'ee
veje oja sonahi'amana. 'Ene vejuro'i ea ijá kajaho temuki niho'o rarena
parajakame hua'e kú'o ni'ajahe marahuna areri parehuna.
8 Ijihuna'e na ja jarirame 'waravu. Jara oja ka'ene hu majaa mahujaho
na'avara.
9 'Ene 'u'o ja uneunecha maho'o areri hene veji'iniji vene ki'i 'ahiume na
joni asura vejuta.

10 'Ene ja ea irá uné raka huna'e vwihane are'avajaho na 'u'o pu vwihanie arehuna. Na nimaa'e vwihanie arevu jihuni maijaho na nimaa joni hahijihuna'e Keriso oni una'i avajuta.
11 'Ene nú ija'ina'e vejakame Setaniho núnuna'i vehuna ija pa'are'amana. Ijihuni maijaho hura ira'ata ka'ene pisimisamuni 'unamijaho nú mai'o papuruva retúu.

Porura Toroasi Vaji Oja Heji'i Hinajina

12 'Ena'omo vea ka'ene Keriso oni vu'a maa maiu'ini jihuna'e Toroasi roujaho Natohwi jihuni vaji nuni vwicha jaraana.
13 'Ene na mai'o Taitasi ka'ene nuni vweijaho papiuname nuni oja mai'o paarihe asuma namana. 'Eju'e na pu irechami'i kaivo Masatonia va'uta.

Keriso Oni Vaji Asita Ranavajina

14 'Enakaivo Godi teimani 'wavujaho Keriso oni vaji Hura na'ia mapoka venue uneunecha asitaha paraju. 'Ene nuni vaji Huni henaka mamaijaho kwaa ara mapokakino najahu'e pu areri amua maa'e 'uvuja'ina.
15 Ijihuni maijaho nú Keriso oni vaji Godoni una'i amua mamaa'e 'uvu. 'Enakaivo ea ka'ene nimaa roji'ina 'ee panimaa roji'ina maho'o amua kajaho urahuna.
16 Nú ea pihuna'ijaho amua ka'ene kwamasahuniji huna'i rena rou'e kwamasahu ja'ina. 'Ene ea pihuna'ijaho amua ka'ene majama hihuniji huna'i rena rou'e majama hihunija'ina renuna. Ea irara kaukara areri ija'ina ve'ena?
17 'Ene ea 'ahopo vejuja'ina'e Godoni irijaho paapene monia vene oju. 'Enakaivo nú Godoni irijaho nimaa Keriso oni vaji 'waravu'e Godi ka'ene nú irechamúume roajihuni una'i 'waravu.

3

Vu'a Maiu'inijihuni Pwehija

1 'Ú nú aneja vene kú'o nú ea irahijijaho rone 'wara'eja? 'Ene 'ú ea 'ahopo vejuja'ina'e asura vene nú ea irahijijaho rone 'wara'eja?
2 Ja núni asura ka'ene joni oja vaji vejara ka'ene ea maho'o hena kime tahujina.
3 Ja Keriso oni asura ka'ene emaapo ta'ahunijina. Ike asura ikija ipua pavejara kaivo Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihuni 'Aveni muna 'aha pana kaivo emaapuni oja vaji veju'e núra 'ajoha hiju.
4 'Ene ijija Keriso oni vaji Godina'i nimaa vena paraju.
5 Nú onúno areria pana. 'Ene uneunecha núnuna'i rena rohuna pavwihaju kaivo nú areri renuhunijaho Godoni rena roana.
6 Hura 'u'o venume areri renúana. 'Ejume areri vu'a maiu'ina huni pwea rejara. 'Ene asuri jihuna pana kaivo 'Aveni jihuna'ina. Ijihuni maijaho asurijara 'anie kwamasahuna kaivo 'Avenijara majama hihunijaho mihuna.
7 Ijí tamana ka'ene muna 'ahi vejara ka'ene kwamasahunijaho hanaji'iniji'i roana. Ijara niho'o Mosisi oni niura ni'ima'ura hanajumakame Isureri ora areri huni niura pakavara. 'Enakaivo ijí hanana kajaho pujaha parana va'ana.
8 'Ú 'Aveni jihuni kaukara ijaho pinana ni'ima'ura pa'uri'ena raka?

9 'Ene kaukara ka'ene nú namuhunijaho mavarasa'ina'e re'amajaho ivi'a vu kaukara maiu'ina ka'ene núa'e venume arira'e rejajaho niho'o maijihi ani mavarasa'i maa.
10 Ijihuna'e nimaa'e iraka ka'ene mavarasa'inijaho iviamaa maa pa'ana. Ijihuni maijaho mamaa pina ka'ene hananajara ijaho asima paranana.
11 'Enajihuna'e ijí pujaha va'ajara niho'o hanaji'ina'e renana'e re'amajaho ivi'a ike majama nama vahuna kara hananujara maraku orijaho asima paranana.
12 Nú ijaho nimaa rojujihuna'e nú harura vene kirasahi'i 'waravura.
13 'Ene nú Mosisira venaja'ina pana. Hu huni urania atehi tanuvu'e Isureri oni harihija arira'e raka ka'ene pujaha va'ujaho pakavara.
14 'Enakaivo puni vwiha ijija tanume kisima'ura rena roe iviasi veakino usevu. Ijihuni maijaho pu vu'a sahasiji tahujaho ijí ateha ka'ene urania vahinamia savu kajaho majaa pa'ekaru va'eju'e navu. Ijihuna'e Keriso oni vaji ijija 'ekaru va'ana.
15 'Ene nitama rene roe iviasi 'e'unujaho vea ka'ene Mosisi oni tamaniji tahujaho atehi puni oja vahinamiu'e navura.
16 'Enakaivo vea irakijino ea irara ta'arohe Natohwi jihuni roujaho ijí ateha ka'ene puni oja vahanamiu'e navu kajija 'eka ruva'u'e pa'arenu.
17 'Ene Natohwijaho 'Aveni jihuna'e ichihachano Natohwi jihuni 'Avenijara hinujaho ijihi kajaho matauvi'inijara namuna.
18 'Enakaivo nú maho'o núni Godi urania unenu'u 'aho'a pavahúnamúu'e navujihuna'e nú areri mane'a'e ahanihu ja'ina'e Natohwi jihuni hanaji'inijaho núni vaji majama ahanihuna. 'Ene nú ta'arohe Hu vare'ina'e rena apene ajima vai'i nahuna. 'Ene hahaji'ina kajaho Natohwa ka'ene 'Aveni jihuni vaji rouna.

4

'Avena Huni Kukua Mamaijaho Si'uara Vaji Navu

1 Ijihuni hahi nú kaukara ike apeja jihuna'e numiruvi'inijaho apejara. 'Enakúne ja paki'eje oja ajuarasahu ro'ava.
2 'Enakaivo nú uneunecha ka'ene hemijija junuhuni jihuna'e niarevara. 'Ene nú ea papisimisame 'urahoju. 'Ene Godoni irijaho unenu 'aho'a ijí pu'úmo ahuvi'i 'warahuna pana kaivo nimaijino epuni una'a vene 'ee Godoni una'a 'u'o 'waravura.
3 'Ene nuni vu'a maiu'inakaho tanuve namuna'e re'amajaho ijaho ea ka'ene pa'arehuni jihipuna'a tanume namu.
4 Mwe'a kehuni Godijara ea ka'ene panimaa roji'ini jihipuni vwiha ijija tanu'urihu'e puruva retiu. 'Eju'e vu'a maa maiu'ini jihuni hanaji'inijaho 'ee Keriso oni mamaijaho pahena pakavu. Hu Godi arerina.
5 'Ene nú núni vu'a parone 'waravu kaivo Jesu Keriso Hu Natohwiji rone ja 'waravu. 'Ene nú Jesu onijihuna'e joni pwea rejara.
6 Ijihuna'e Godira ija'ina'e 'waramana. Ira nututa vajijino hanahuna 'iamana. Ijaho Hura núni oja vaja veju'e hanavu'e Godoni henaka ijihuni mamaijaho Keriso oni urania vaji kahuna.
7 'Eju'e nú ike vu'a mamaakaho mwe'a huni haha vajakino ranavu'e namu. 'Enajihuna'e harura natohwa ka'ene areri mina pavehunijaho Godoni rena roana kahuna kaivo núna parene roana.
8 Nú niho'o 'unama ani ani sise'i 'ahúu kaivo niho'o pamutua túa reju. Nú 'unama vahuna puruva renu kaivo nú mai'o pa'arevu.

9 'Ene nú sise'i 'ahú*ara* kaivo papataaroruhura. 'Ene 'anúume arihara kaivo paruruhume pa'arejara.
10 'Ene na'ia mapoka haha vaji siseisei hijujaho nú Jesura kwamajihuni pwinana'e rene avaju. 'Ejukame Jesu oni hia ichá'inijaho 'u'o núni haha vaji najahuna.
11 Ijihuni hahi nú ea ka'ene hijukija Jesuni jihuna'e kwa'avarono aheruma va'u. 'Ejakame Jesuni hiijaho ike haha ka'ene kwamasahuni haha vajakino veje roe samaahirahuna.
12 'Ena'omo nú kwamasahunijino hijukame majama hihunijaho joni vaji kaukara venu.
13 'Enakaivo nú 'Avena nikwinu'ina ka'ene nimaa rojuji apejara. 'Ene ika'ina'e vene 'waravara. Na nimaa rojujihuna'e 'waravuta 'iamana. Nú 'u'o nimaa rojujihuna'e nú 'waravu.
14 Ijihuni maijaho nú nihene kavu. Godi ka'ene Natohwa Jesu vejume 'urinajara venu'e nú 'u'o 'urine Jesu pu'úmo ahume Huni una'i vahuna.
15 Ike uneunecha maho'o ikija ja maranihuni jihuna'e veju. 'Ene maiji vwihaniujaho rausahe va'e ea mapoka puni va'u. 'Enajihuna'e ea mapoka teimani 'wame 'ee Godiho niho'o maho'o hura hara ta'arohuna.

Nimairoa Vajaru Hi'avara 'Ee Uneunecha Mai'o Pa'arehuna 'Ee Uneunecha Majama Nahuni Vu'a

16 Ijihuni hahi oja vaja pasenuvu'e arevura kaivo núni hahakaho uhe matoha parane va'u kaivo 'avena ka'ene núni vaji hinujaho veku veku veju'e maiu'ina'e renu.
17 'Ene ike ahija ka'ene núr*a* iviamaa ma'u'umaa ka'ene apejukihi 'eke temara ni'ima'ura ka'ene núr*a* majama apehuniji'i manura vehuna niho'o areri pana.
18 Ijihuna'e nú núni nia uneunecha ka'ene iviamaa navu'e kivujihi puni toa pairechavu kaivo uneunecha ka'ene nú pakivi'inijihi puni toi irechavu. Ijihuni maijaho iraka ka'ene iviamaa kivujija 'aha jora panama vahuna kaivo iraka ka'ene pakivujipo majama nama vahuna.

5

1 'Ene nú nihena kavu. Ike mwe'i ara ka'ene vejara ka'ene núni sea kara tira'usahe ari'amajaho nú ara Godina'i namuji apehuna. Ijí ara kajaho ija pavejara kaivo ijí majama akúp*a* 'ahi navu.
2 Ijihuna'e nimaa'e nú arakino hijujaho nú hahuna'e veji'i hiju. 'Ene ara ka'ene akúp*i* 'ahi namuji hihuna ura renú*a* paranu.
3 'Enajihuna'e nú 'avena rene maiso pa'urahohuna kaivo nú haha maiu'ina sahuna.
4 Ijihuna'e nimaa'e nú haha ikehunikino hijuri vajakaho nú hahuna vene 'ee ahija piunivu. Ijihuni maijaho nú haha pa'ana hihuna ura parenúu kaivo nú haha rukina rehuna ura renúu. 'Ejakame ike kwamasahukaho majama hihunijara rarene parahuna.
5 'Ejume Godira ikehuni maijihuna'e nú venuana. 'Ene Hu Huni 'Avenijaho tatua'e vene múh*ana*.
6 Ijihuni hahi nú na'ia mapoka nimaa vene hena kavujaho nú haha vaji hiju vo Natohwijihi pu'úmo mai'o pahiju.
7 'Ene nú nii kivi'i hine ojuri 'unamijaho pahiju kaivo nimaa roa 'ahi hina oju.

8 'Enakaivo nú ikaho nimaa roju. 'Ene na ika 'warahuna'e ura reniu na
hahake rana'ujaho Natohwiji'i ari hiju.
9 'Enajihuna'e núni ura ijaho nú mai'o hi'eja ho kwamasahuna kaivo nú
veje Hu teamahuna.
10 Ijihuna'e nú ea maho'o Keriso oni 'otua asúki ijihuni una'i namihuna.
'Ene nú ea kwinu kwinu núra hahiji'i hijari veijino ichá'ina ka'ene mamaa
ho sisea vejajaho eha areri ija'ina'e apehuna.

Jesu Keriso Oni Vaji Godi Pu'úmo Napura Vehunijina

11 'Enajihuna'e nú Natohwi jihuni hura vene emaapo nimaa ro'avarono
'ejahiu. 'Ene núni kara ichá'inijaho Godoni una'a samaa'e renu 'ee joni
vwiha vajijaho núni kara ijaho samaa'e reju'e ja kivu.
12 Nú kú'o paonuno ta'arosarame 'waravu kaivo ja vea mihe núnijihuna'e
temarahuna. 'Ene ea ka'ene haha huhuni jihuna'e jarika'e re'i kaivo oja
vaja maa pa'ajija eha 'warahuna amairiarahuna.
13 Nú húmata siseranu'amajaho nú Godoni jihuna'e avahuna. 'Enakaivo
núni vwiha arira'e na'avajaho ijaho jonijihuna'e avahuna.
14 Ijihuna'e Keriso oni oja mihujara nú 'ajohujaho ivi'a nú hena kavujaho
Ea kwinu ea maho'o puna'e kwamana re'amajaho ea maho'o kwamasa-
hara.
15 Hu ea maho'o punijihuna'e kwamana. 'Ejakame pu ea irahipo
hi'avajaho punaru pahihuna kaivo Hunijihuna'e hihuna. Ijihuni maijaho
Hu puni hahijihuna'e kwame 'urinana.
16 Ijihuni hahi iviamaa iki rene iki kahi ijaho ea haha huni 'unamijaho
paki'avara. Nú haha huni 'unamijino Kerisoho hena kavara kaivo nú kú'o
'unama ija'inijaho pakavu.
17 'Enajihuna'e ea irara Keriso oni vaji hi'amajaho hu ea maiu'ina'e
rehuna. 'Ene uneunecha sahasijaho nipa'arenana kaivo heha! Uneunecha
maiu'inaru rejara.
18 'Ene iviamaa uneunecha ikija maho'o Godoni rena roara. Hura Keriso
oni vaji kú'o aheruma roe napura vetúana. 'Ene kaukara ka'ene ea
aherama roe kú'o Huni napura rehunijaho múhana.
19 'Enakaivo Godiho Keriso oni vaji ea ka'ene mwe'i hijukihi pu'úmo kú'o
napura venana. Hu puni siseijija kú'o pavwihaniana. 'Ene Hu Ira ka'ene
ea aherame roe kú'o Huni napura'e rehunijaho múhana.
20 'Enajihuna'e nú Keriso oni iruhoa apene 'waravi'ina areri Godi núni
vaji vu'a 'waramu jihuna'e Keriso oni tínia apene jarirame 'waravujaho
Godoni napura kú'o re'avara.
21 'Enajihuna'e Hu vejume Keriso ka'ene sisea pa'ajaho sisea renana.
'Ejakame nú Huni vaji Godoni una'i arimaa'e re'avarono avanana.

6

Pura Kaukara Mamaa Ka'ene Vejuji Rone Ta'arohe 'Waravajina

1 Nú Godi pu'úmo ahuma kaukara vejujihuna'e nú jarirame 'waravujaho
ja paki'eje Godira maiji vwihaniajaho majikari apene tau'avara.
2 Ijihuna'e Hu ijá 'waramana
Vea nimaa nimaijino Na oni vu'a ataa apúsavura. 'Ene maraniani veijino
Na ni'ajahuta 'wamana.
Heha! Iviamaakaho vea ka'ene nimaa nimaijina. 'Ene iviamaakaho
maranahuni veijina 'iamana.

3 'Ene núra unenu'u pina veje ijara ahija rena nave emaapo kaukara ka'ene núra vejuke namuhuna na ura pareniu.
4 'Enakaivo uneunecha mapoka nú vejujara ea najahujaho nú areri Godoni kaukara pwea. 'Ene vene kirasahura 'ee varapa vaja 'ee vea kisina vaja 'ee haha hiana vaja 'ee
5 nú hijúhura vaja 'ee tipurai irechamúari vaja 'ee 'uraara vaja 'ee kaukara kisina vejara vaja 'ee nia panotuara vaja 'ee matuna vaji hijara.
6 'Ene ariramaaru vejara vaja hinaka vaja masuani ajuarasahe hijuri vaja 'ee mamaa'e vene ni'aja'aravura vaja 'ee Godoni 'Aveni jihuni vaja 'ee oja nimaiji mihuri vaji hijara.
7 'Ene ira nimaa vaja 'ee Godoni harura vaja 'ee kukua arimaijino mana'inija'i 'anihuna'e apene 'ee ana'inija'i tanuhuna apejara.
8 'Ene ta'aroruhe hura pavenuhura 'ee sisea ronuhe 'wavura 'ee mamaa ronuhe 'wavura 'ee pisimisavi'ina 'wavura vo nú majano nimaa veji'ina.
9 'Ene areri pahena kúhune sa'ina kaivo hena kúvara 'ee areri kwamasahune sa'ina kaivo nú mai'o hiju. 'Ene sise'i 'ahúara vo pa'anúume kwamasahara.
10 'Ene areri temuki rarenuhuna vo majamano temarasahura. 'Ene uneunecha pa'ana vo nú venau'e ea mapoka puni hia areri renaura. 'Ene nú pa'ana vo nú uneunecha maho'o rukima'ura.
11 'Ene nú ira núnakino samai matauma 'waravara. Oo Korinitinie núni oja vajakaho niho'o jaraa navu.
12 Núra ja oja mihuji tanuhuna pana kaivo jara ojono núnuna'a tanuvu.
13 'Ene nú sesamaa puna'i 'waravu jihuna'e ja 'u'o núnuna'a joni oja jaraa'avara.

Panimai Roji'inijihipuni Jujuvu'a 'Waramajina

14 'Ene panimaa roji'inijihi pu'úmo paahu'avara. Icháina'e arira maiji'o siseiji'o roe ahume napura ve'eja? 'Ene ichá'ina'e hanaji'iniji'o nutuvi'iniji'o ahu'eja?
15 'Ú 'unama irakijino Keriso'o Piriari'o nimaa veti'ara'eja 'ee vu 'unama irakijino ea ka'ene nimaa roji'iniji'o panimaa roji'iniji'o nikwinu'wi re'eje?
16 'Ene ichá'ina'e Godoni Temiporu iji'o godi ira'atiji'o roe nimaa veti'ara'eja? Ijihuni maijaho nú Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihuni Temiporua. Godira nú ijá 'warumana
Na puni vaji hine 'ee puni vaji 'urahe ohuna. 'Ene Na puni Godia'e reje 'ee pu Nuni ea rehuna 'úmana.
17 'Enajihuna'e Natohwijara ijá 'iama Puni vaja kajaho are'i kaivo usema roe ea ani'ina'e reha. 'Ene uneunecha ka'ene chiha rukinijaho ija pa'uniraha. 'Eje Na 'ajorame aherahuna.
18 'Eje Na joni Oma reje 'ee ja Nuni harihija 'apahija rehuna. Natohwa ni'ima'urijara ija'ina 'waramana 'iamana.

7

1 'Enajihuna'e vwehu núna ka'ene nú oja mihi'ine ike nahama 'warumake henareje roe ja pu'úmo uneunecha ka'ene veje núni haha 'ee 'avena siserasahunijija areva.

Porura Huni Oja 'Ee Hu Teamamuji Rona Najahajina

2 'Ene núni ruha joni oja vaji aremu'avara. Nú ea pina pasise'i 'ahaara 'ee pavenaume sisea vejara. 'Ene ea pina papisimie unenu 'aho'a hununa'a 'ekara.

3 Ja namahe 'warahuna pana. Na nimarako 'waravu ja'ina'e ja nuni oja vaji navujihuna'e nú kwamasahuna ho mai'o hihuna kaivo nú ja pu'úmo ahuma ni'ajaravi'i hihuna.
4 Na ja ni'ima'ura'e nimaa vetie 'ee jonijihuna'e na ni'ima'ura'e temaraju. Na niho'o oja sonahia paraniu'e 'ee núni haha hiana vajijaho temari rareniu.
5 'Ene nú Masatonia roaji 'u'o nú niho'o pasonasahe hijara kaivo rora rora kajaho niho'o ahija rarenuna 'ee núni vaja tejuhi rarenana.
6 'Enakaivo Godi ka'ene ea ija'ina temuka apeji'ina venau'e oja sonahiujara Taitasi ranavume roume oja sonahúana.
7 'Ene hura roujiru pana kaivo ja hua'e vejume hu oja sonanajine 'ee jara núa'e kú'i 'ahi'eju'e hine temuka ka'ene apeji'i hijura 'ee jara niho'o na kihuna'e ura renaujara veniu'e natohwa'e temukimu.
8 Ijihuna'e nuni asurijara venaume temukamana'e re'amajaho na ijaho patemukimu. Ijihuni maijaho na kavujaho asura kajara ja venaume temukamana vo 'aha jora pana. 'Enavo na ijaho temukimu.
9 Na jara temuka ka'ene apeju jihuna'e temarahuna pana. 'Enakaivo temukijara rarejume ja niho'o ta'arohajara veju'e teamanimu. Ja Godoni ura ijara vejume temukamana. 'Ejakame ja nuni vajijaho unenu pina papivusahuna.
10 Ijihuna'e temuka ka'ene Godoni ura ija'ina'e apejujara venau'e temuka paape'i kaivo sisei jihuni 'unamijaho ta'arohura. 'Ene roe maraniuna kaivo mwe'a ikehuni temukijara venau'e kwamasahura.
11 Ma ike temuka maa kara joni vaji raka ka'ene venaji kiaha. Ijara vejume jonuna'a samaa'e renana 'ee ja sisea irakiji kime senavare 'ee sisea juhavare? 'Ene ja ura ijara roe samaa'e rehuna ura renaara 'ee ja sisea kara parehuna niho'o ura rena parajure 'ee ja rakijihuna'e eha vehuna ura renaara. 'Ene jara uneunecha kihi vejajara najahujaho ja ijí sisea kajihuni pwina pana.
12 'Ena'omo na joni asura ka'ene vejujaho ea ka'ene sisea venajihuna'e vehuna pane 'ee ea ka'ene omaha sise'i 'ahaajihuna'e vehuna pana kaivo jara iraka mamaa ka'ene nunijihuna'e vejaji Godoni una'i veje jonuna'a samaa'e re'amarono vejuta.
13 'Enajihuna'e ikehuni hahi nú venume oja sonahúana. Nú oja sonahúani rorijaho nú niho'o natohwa'e Taitasi oni temarijara vejume nú temarasahara. Ijihuni maijaho ja vejume huni oja areri rene sonanana.
14 Ijihuna'e na jonijihuna'e Taitasi oni una'i ja aromahuta re'amajaho ijaho paveniu'e na junimu. 'Enakaivo uneunecha maho'o ja nimaa 'warava jihuna'e núra Taitasi oni una'i ja aromahajaho ivi'a nimaa.
15 Ijihuni maijaho jara huni ira hene vene 'ee huni hura vene 'ee hura ichá'ina venuji ni'ima'ura'e vwihajaji vwihanare'e hu niho'o ja ea mapoka'e ikihi puna'i oja natohwa'e henu.
16 Na temaraju jihuni maijaho uneunecha mapoka vajijaho na ja nimaa vetia paraju.

8

Nimai Roji'inapo Teamana'eje Hura Hara Vajihunijina

1 'Enajihuna'e Masatonia puni sosia vaji Godoni maiji vwihani'ina ka'ene mihaji nú ja 'warave hehuna'e ura renúu.

2 'Ene pu sisea 'ee ahija piunivara vo pu ni'ima'ura'e temarasahe
'ee uneunecha pa'arena'e paraniana vo mavajihi'i nahunijara ura rena
paraniana.
3 'Enajihuna'e na ja nahama 'waravujaho pu areri vajihuna ho pavajihu-
nijaho paka'avara kaivo pu puni ura ijino asisame kahaho vajihara.
4 'Ene pu ea ka'ene akuavi'inijihi ni'aji'irono ura renaume 'ejahúe puni
pwinana'e re'avarono jarirume 'waruvara.
5 'Ene ikaho núra ichá'ina'e vwihaji'i hijuja'ina pana kaivo Godira ura
renuja'ina'e pu maraku'ijaho puni hia Natohwi jihuni ija tahi irechamareja
iji'a nuni ija taha roara.
6 'Enavo nú Taitasi 'ejahaume hura nimarako aneja venana. 'Ena'omo
hura kú'o joni vaji kaukara mavarasa'ina kaho vena va'e urisahuna.
7 Ja niho'o uneunecha mamaaru vejura areri nimaaroa 'ee ira arira'e
'warame 'ee henaka rukine 'ee niho'o nimaa nimaa'e vene oja mihuni
'unama ka'ene nú joni vaji aneja vejajaho veje rausa'amana. 'Ene kaukara
mamaakaho 'u'o veje rausaha para'amana.
8 Na ikaho 'ejahie 'warahuna pana kaivo na ja ea 'aho'a nimaa nimaijino
oja mihu ho pana ijí ki'irono 'waravuta.
9 Ijihuni maijaho núni Natohwa Jesu Kerisora maiji vwihanújaho ja ni-
hena kavara. Hu niho'o arerina kaivo Hu roe jonijihuna'e pa'ana'e renana.
'Ejakame Hura pa'ana renana vajijino jara roe areri rena parani'amarono
avanana.
10 'Ene vajihuri 'unamijaho nuni vwiha ichá'ina ka'ene ni'ajihunijaho
ike 'waravu. 'Ene juara pina ka'ene nipa'arenajaho ja amuraru pavajihara
kaivo 'u'o ija'ina vehuna ura renaara.
11 'Enakaivo ijí 'u'o temarasahi'i aneja vene vejaja'ina'e vena va'e
pa'are'avara. 'Ene uneunecha ichá'ina'e ja areri vajihuni ja'ina'e
vaji'avara.
12 Ijihuna'e ja vajihuna'e amairiara'avajaho ijaho ea irara hununa'a areri
navuja'ina'e vaji'amana kaivo hununa'a ija'ina pa'ajaho pavajihuna.
13 'Enajihuna'e ja maho'o vají parave pu hami hi'eje ja sisei hihuna na
parone 'waravu kaivo ahume areri renahuna'e 'waravu.
14 'Ene ike vea vutuakaho jara asisame huri vaji'avajara pura pivusahu-
jija ni'ajihuna. 'Ene pura asisame huri vajihujara 'u'o jara pivusa'avajaho
ni'ajihuna. 'Ejakame ijara areri rehuna.
15 'Ene ika'ina'e vejara.
Ea irara niho'o mapoka'e eiriajaho nijara areri renana. 'Ejume ea ka'ene
mapoka paeiriajaho hu 'u'o nijara areri renana 'úmana.

Taitasi 'Ee Huni Napuhijijihipuni Vu'a

16 'Enakaivo Godi teimani 'wavu. Hura Taitasi oni oja vaji vwiha
nikwisu'ina ka'ene nara jona vwihaju ja'ina'e huni vaja ranamana.
17 Ijihuni maijaho hu núra raka ka'ene jarivajiru panimaa venana kaivo
hura huni ura ijino teama'eme joni vu'ana.
18 'Ene nú vwea pina ka'ene huni pinana ike vu'a maa maiu'ina ikehuni
sosia vaji 'wama apene ojujaho ranavu'e hu hu'úmo vu'u.
19 'Ene ijiru pana kaivo sosi hu nú pu'úmo 'uraha ohuna'e iji pija-
hara. Ike kaukara maiu'inakaho núra 'ajohi'i Natohwiji ta'arohe 'ee jara
ni'ajarahuniji najahe avaju.
20 'Ene hami akuavi'i ike swara mapoka mamaa ka'ene núra 'ajo'avarono
vajúhajaho 'ajoha. 'Ejakame ea pina panamuhe 'waruhuna.

21 Ijihuni maijaho nú niho'o iraka ka'ene aririjihuni hura veju. 'Ene
Natohwi jihuni una'eru pana kaivo ema puni una'a 'u'o hura hami veju.
22 'Ena'omo nú núni vwea pu pu'úmo ranavu'e vu'u. Nú hu vena
kavajaho hu uneunecha mapoka vajijaho hu ea nimaa ura reji'ina'e kavara.
'Enakaivo iviamaa hu majano ura rena paranu. Ijihuni maijaho hu
ni'ima'ura ja nimaa vetiu.
23 'Ene Taitasina'ijaho hu nuni napure 'ee nú hu'úmo joni vaji kaukara
veji'ina. 'Enakaivo vwehu núpuna'ijaho pu sosi puni ona'e 'eke ojura 'ee
pu ea ka'ene veju'e Kerisoho teamavi'inijina.
24 'Enajihuna'e jara vwehu núna ikihija'e oja mihujaho samaumaa sosia
puni una'i naja'avara. 'Ene irakijihuna'e núra ja ta'arorahu jihuni maijaho
pu ka'avara.

9

Nimai Roji'ina Kukua Pa'ajihi Ni'aji'eje Godira Mapokijaho Vajihuna

1 Ijihuna'e na swara ka'ene Godoni ehija vajihuri kaukara ijí kú'o huri
asura vehuna areri pana.
2 Ijihuna'e jara vajihuna'e amairiaravujaho na nihena kivu. 'Ene na
ijihuna'e ta'arorahare'e Masatonia ora 'waravuta. Juara pina ka'ene
nipa'arenajino Akea ora vajihuna'e amairiaravara. Jara ea vajihuji
henareja ea pwina oja 'urina paraniume avajara.
3 'Enakaivo na vwehu núna niirechamiume va'ara. 'Ene núra ja
ta'arorahe jara niamairiaravajaho 'waravara. 'Enajihuna'e pu vui'i kive
ja mai'o paamairiara'e re'amajaho ijara veje núra ja'e ta'arorahujaho maa
pa'ana'e rehuna.
4 'Ene Masatonia opo na hu'úmo roi kive ja paamairiaravara'e ki'avajaho
nara ja nimaa vetie 'waravujaho ijara venie na junihuna.
5 'Ene na vwehu nuna 'ejahie irechamiume urasahe joni vu'e ki'eje
swara ni'ima'ura ka'ene jara vajihuna'e nahama 'waravaji 'eke amairie
irecha'avarono 'iavume vu'ara. 'Enakaivo na ura reniujaho swara ni'ina
kajaho ja'e itunavujara reje 'aho'a ura renahuna pana kaivo maho'o
icha'ina'e vajihuna'e amairiaravajaho niija'ina'e ihene vaji'avara.
6 'Ene iviamaa na ikaho rone 'waravu Ea irara uja kwinu kwinu
'o'amajaho hu kwinu kwino jahene 'ekahuna 'ee ea irara uja mapoka
mapoka 'o'amajaho hu mapoka mapoka jahena 'ekahuna.
7 'Enakúne ea 'oi'oi huni oja vaji ichá'ina'e vajihuna'e vwihana ja'ina'e
vaji'amana. A sena paveji'i vajihe 'ee ea 'ahopo 'ejahiu'e vajihu ja'ina
pave'amana. Ijihuni maijaho Godiho ea ka'ene teamana'eju'e vajihi'inijija
oja mihuna.
8 'Ene Godiho maiji vwihaniujaho areri venahe jonuna'a ani renahuna.
'Ejakame na'ia mapoka uneunecha mapoka maho'o areri renahuna. 'Ene
jara kaukara mamaa ka'ene ve'avajaho uneunecha mapoka areri re-
nahuna.
9 Godoni ira vaji ika'ina'e vejara
Hu ahaijikujume jirijiri va'ara. Hu ea ka'ene pivusahujihija'e vajihana.
Huni mamaijaho aneja púsa pa'ana 'úmana.
10 'Ena'omo Godi ka'ene uja 'oji'iniji 'ina vajihe 'ee puretia 'iruma
ihuna'e vajúhujara Hura vajihe 'ee joni 'ina veje mapoka mapoka 'ohuna
re'amana. 'Ene arira maiji juara puna'i sahunijaho veje mapoka renahuna.
11 Jara iswasina ka'ene rejujihuna'e joni hiijaho marana parahuna. 'Ene
jara nuni vaji pu vajihajara reje pu Godi teimani 'wa'eja.

12 'Ena'omo ike vajihuri kaukara ea ka'ene akuavi'inijipo pivusahuji vajihe areri renahunaru pana kaivo 'u'o vajihukara venau'e Godi teimani 'wavi'i navu.
13 Ijí jara vajihuni kaukara mamaa ka'ene vejujara reje pu Godiho ta'arohuna. Ijí swara ka'ene ja pua 'ee ea 'aho'a vajihujara najahujaho ja Keriso oni ira maiu'ina mamaijara 'waramuji henare'e vejara'e renu.
14 'Ene pu 'u'o siporua vajijino joni oja vwihaniura. Ijihuni maijaho Godoni maiji vwihani'ina ka'ene joni vaji ni'ima'ura renujihuna'e avajara.
15 Godira Huni swara mamaa ka'ene niho'o iri ta'arohe amairie 'warahuna areri pa'ana ka'ene múhajihuna'e teimani 'waha.

10

Porura Hu Ea Irane 'Ee Huni Kaukara Irakiji Rona 'Waramajina

1 Na Porura onuno ja 'ejahie Keriso oni ajuarana masuani hijura vajijino 'waravu. Na vea ka'ene ja pu'úmo ura varira kakaravujaho ajuasina'e rejura kaivo na karaa ani hijujaho na niho'o ira kisina'e jonuna'a 'waravura.
2 Nara 'waravujaho vea ka'ene na ijí hi'ujaho nara nimaa vene harura ka'ene apene ea ka'ene nú kúme vwihaju'e nú mwe'a kehuni ura ija'ina'e 'uraha oju rojujija ira kisina'e ninama'e 'warahuna.
3 Nú haha vaji oju vo nú haha huni 'unamijaho nana pa'ejura.
4 Ijihuna'e 'arasaravuri kukua ka'ene núra 'eke nana'ejujaho mwe'a kehuni kukuijija pana kaivo Godoni kukua ka'ene harura rukima'ura ka'ene uneunecha kisima'urijihi tirakuhunijina.
5 'Ene nú vwiha ka'ene mahine vwihajujija 'ee uneunecha mama'ina ira'ata ka'ene ijipo veju'e Godi hena kahuniji'i ninakaravujija tirakuju. 'Ene núni vwiha ichá'inijija 'oi'oi 'ajoha venau'e roe Keriso oni ura ijaho hene veju.
6 'Ene vea ka'ene vu'ataa hejujara roe areri rene para'amajino nú amairiarame areri rene uneunecha ka'ene vu'a ataa pahejujija eha mihuna.
7 Ja hine uneunechakija ma huri pu ichá'ina navuja'ina'e kivu. 'Enakúne ei pini huhusu hu Keriso oni ea renaji niarerina ro'amajaho maka'eje hu ikaho kú'o ori'ini huni vaji vwiha'amana. Hu Keriso oni ea renajihuna'e nú 'u'o rejara.
8 Ijihuna'e na harura ka'ene Natohwijara nú múhajihuna'e ta'arosara'ujaho na pajunihuna. Ijí harura kajaho ja ni'ajihe 'urihuna kaivo parurahihuna.
9 Ijihuni maijaho nuni asura ikipo veje ja tea junahunijaho na ura pareniu.
10 Ijihuna'e pu ijá 'wavu. Huni asurijija ahisima'ure 'ee harura rukina 'wavu kaivo hu ea maijaho harura pana. 'Ene hura iraka ka'ene 'waramujija senahuna 'wavu.
11 'Ene veje ea ijá kajija ikaho hami vwiha'avara. Nú ijaho pahijujaho ira ichá'ina asura vaji vejuja'ina'e vea ka'ene nú hamai piunivujaho nú ija'ina'e vejura.
12 Nú harura pa'ana'omo nú pa'eke manura vene irechamie ea 'aho'a ka'ene opu rone 'waravu ja'ina pavejura. 'Enakaivo vea ka'ene pu opo manura vene pirahujaho pu pahene pakavi'ina'e kavu.
13 'Enakaivo nú núni manurijaho paasime huri ta'arosarahuna. 'Enakaivo núni tinia ka'ene Godira mina vene múhajihuni vajijino hine vu'e joni usehuna.

14 Ja núni harura hari hihunijaho arerina. Ijihuni maijaho núra amura
Keriso oni vu'a maa maiu'inijaho 'warama 'unama jojora kaho roe jara hiju
kaho usevara.
15 Nú areri núni chahijaho paasime ea 'ahopo kaukara ka'ene veja-
jihuna'e ta'arosarahuna. 'Enakaivo nú vwihajujaho joni nimaa roijara
'urine emare'amajino núni kaukara ka'ene joni vajijaho 'urine natohwa'e
rene rausaha parahuna.
16 'Ene areri vu'a maa maiu'ina 'warama va'e jara hijujaho asime
kaha'ana'i vahuna arerina. 'Enajihuna'e nú kaukara ka'ene ni ea pipuni
ara kwaa vaji nivejajihuna'e pataarosara'i 'ahúu.
17 'Ene Godi oni ira vaji ika'ina'e vejara Ea irara mari'ui ve'amajaho hu
Natohwi jihuni vaji mari'u'amana 'iamana.
18 Ijihuna'e ea ka'ene ori ta'arosaramujaho nimaa vetihuna pana kaivo
Natohwijara nimaa vene ta'arohe 'waramujarana.

11

Porura Huni Apasoru Kaukara Nimaa Nimaijine 'Ee Apasoru Ira'atijihi Rona Najahajina

1 'Ene na hine puruva reti'inapo vejuja'ina'e vene 'warave he'avajaho
maki'avara. 'Enakaivo masuani hine ataa apúsame heha.
2 Ijihuna'e Godira jonijihuna'e oja ka'ene henuja'ina'e na 'u'o joni oja
ija'ina'e heju. Ijihuna'e na parua kwinu vehuna'e nahama 'waravuta.
'Enareje na ja areri 'asúra ariramaa Keriso vajahuna.
3 'Enakaivo vejuro'i taparijara huni henaka ira'atijino Ivi pisimia ja'ina'e
hu joni vwihaiji 'u'o veje ja Keriso oja nimaa ka'ene mahuji arehunijara na
tea junimu.
4 Ijihuna'e ei pini roe Jesu pina ka'ene nú panajahaji roe naja'ena ho
'avena pina ani'ina ka'ene jara apeja ja'inijaho pana ka'i ani'ina ho vu'a
maa maiu'ina ka'ene jara apeja ja'inijaho pana kaivo ani'iniji najahe ja ijihi
nimaa vena'e ve'avarono tea junimu.
5 'Ene na onuno pavwihajujaho na apasorua ka'ene mama'inijihi puni
hara ka'ene niho'o túchama ijina paroju.
6 'Enakaivo na ira hami pa'waravi'ina vo na henaka rukina. Nú ikija
nimaa nú vejume jonuna'a uneunecha maho'o samaa renana.
7 'Ene nara niho'o joni hari roe ja 'unirame ahasirima'e 'ee Godoni vu'a
maa maiu'iniji ja'e eha pa'a najahujaho na sisea vene avajuta raka?
8 Na sosia 'aho'a nesavu ja'ina'e vejuta. Ijihuni maijaho pura na aneja
mi'eju'e ja najahu.
9 'Ene vea ka'ene na ja pu'úmo hijujaho na pivujuta kaivo na ea pina ahija
pamahuta. Ijihuni maijaho vea ka'ene vwehipo Masatoniai rena roajino
nara pivujujaho maho'o vajihara. 'Enajihuna'e na uneunecha mapokijaho
pavejume joni ahija'e renana. 'Ena'omo majaa ija'ina'e vehuna.
10 'Ene areri ike Keriso oni nimaa ka'ene núni vaji hinujihuna'e nara ike
temarane vejujaho Akea vaja ea pina patanuhuna.
11 Irakijihuna'e? Ijihuni maijaho na ja oja pamihura raka? Nara ja oja
ka'ene mihujaho Godira hena kimu.
12 'Enakaivo nara iraka ka'ene vejujaho na majano vena vahuna.
'Ejakame ea ka'ene 'unama savujija uhusamihuna. 'Ene ea ka'ene
'unama same nú pu pu'úmo kaukara niareri nikwisu'ina veju ronare'e
ta'arosaravujija uhusamihuna.

13 Ijihuni maijaho ea ijá kajija apasorua kaˈene iraˈasini jihina. ˈEne kaukara iraˈata vejiˈini jihina. ˈEnaˈomo pu Keriso oni apasorue punaˈi veju.
14 ˈEne Setani ˈuˈo taˈarohe areri hanajiˈini jihuni ˈona ojiˈina saˈinaˈe rehuna.
15 ˈEnajihunaˈe huni pwea ˈuˈo areri arimaa ijihuni pwea punaˈi mate-saravujaho na maiˈo patataˈeju. ˈEne pura kaukara kaˈene vejujihuni eha sisea apehuna.

Porura Apasoru Kaukara Vejiˈi Siseisei Hinajina

16 Na kúˈo ijá ˈiavu Veje ea pina na vwiha paˈana paroˈamana kaivo ja ijaˈinaˈe roˈavajaho vwiha paˈane punaˈi apeniˈavara. ˈEjakame na maˈuako temarauta.
17 Nara raka kaˈene ˈwaravukija Natohwijara ˈwaramu jaˈinaˈe paˈwaravu. ˈEnakaivo ea vwiha paˈajipo vejujaˈinaˈe na onuno nimaa vetiˈaraviˈi taˈarosaravu.
18 Ijihunaˈe ea mapoka mweˈa kehuni ˈunamijino temaraju jihunaˈe na ˈuˈo temarahuna.
19 Ja vwihajujaho ja hami vwihajiˈina ronareˈe ea kaˈene vwiha paˈajija nimaa teamanaˈejuˈe ˈekura.
20 Ijihunaˈe ja ea irara pwea ˈekahareje ˈanie ruarahe ˈee ˈeke hura ura renujaˈinaˈe ˈahie ˈee huhusu taˈarosarame varinu tahijihujaho ja majaa ata kairasahe hu huˈúmo hijura.
21 ˈEne na nihoˈo juniˈejuˈe ˈwaravu kaivo nú manura vene kúvajaho nú nihoˈo harura paˈana. Na kúˈo vwiha paˈapo ˈwaravu jaˈinaˈe ˈwaravu. Pu ˈunama iraka saˈinijino harusinaˈe rejajaˈinaˈe núni harura ˈuˈo ijaˈina.
22 ˈÚ pu Hipurue? Na ˈuˈo Hipuru. Pu Isureri ore? Na ˈuˈo Isureri ora. ˈÚ pu Eparahami oni amuhije? Na ˈuˈo Eparahami oni amuja.
23 ˈÚ pu Keriso oni pwehija raka? Na húmata siseapo ˈwaravu jaˈinaˈe ˈwaravu. Nara nihoˈo pu asitahuta. Nara kaukara kaˈene vejujara pu asitahana. ˈEne nara naˈia mapokaˈe tipurai hijujara pu asitahana. ˈEne naˈe hijihiaji tahuna areria pana ˈee nihoˈo naˈia mapokaˈe kwahuni hari hijuta.
24 Jua na naˈia iropu ˈaha mapoka (39) hijihiara.
25 Na naˈia noˈopisu ajiaki hijihiara. ˈEne naˈia kwino muni ˈone hijihiara. ˈEne ˈaha noˈopisu sisima siserajara. ˈEjume vea kwinune ˈee naˈia kwinu ijá karo soha rira karohi imwasamiˈi venana.
26 Na veku veku ˈunama jojora vaˈe roura vajijaho na ahija mapoka piunivura. Toa puni ahija anuamejiˈina puni ahija nuni aepuni ahija jenitaru puni ahija ˈee taunua vaja ˈee nechiˈa ˈee soha ˈee vwehija kaˈene iraˈata rukinijihi punaˈijaho ahija piunivura.
27 Na nihoˈo kaukara kisinaˈe vene ˈee ˈunama kisinijino hijuta. Na naˈia mapokaˈe naˈia nia panejuta ˈee matunime ˈee toa huaniˈejuˈe ˈiruma pai ojura ˈee nihoˈo atuatiˈejuˈe naˈia ateha paraane nejura.
28 ˈEne uneunecha ikeru pana vo na sosia mahoˈo ikihi puni ahijiji oja vwihaniareˈe siseisei hijura.
29 Ea irara harura paˈarenujaho na ˈuˈo paˈareniuna. ˈEne ea irara sisei vaji arumujaho na nihoˈo natohwaˈe hunijihunaˈe vwiha kisinaˈe vwihajura.
30 ˈEnakaivo na temaraˈi veˈujaho iraka kaˈene nuni vaji ajuaranuji na ijihunaˈe temarahuna.

31 Godi ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni Oma ka'ene aneja púsa pa'a
ta'arohujara ki'eju'e na ira'ata paapeju.
32 Tamasikasi vaji kavana ijara Eritasi ka'ene kinijihuni hari Tamasinesi
taunua kajaho 'ajohe kamori'i 'ahiume vejara.
33 'Ene na namea vaji ranamie vera titi apúsamiume na huni ija'e juhame
arihe aseha va'uta.

12

Poru Oni Visoni 'Ee Raka Ka'ene Túna'i Rehunaka Nahajina

1 'Ene ta'arosaravujaho nijina kaivo ijaho ea mai'o pani'ajihuna.
'Enajihuna'e na iviamaa visonia 'ee Natohu ijara raka ka'ene veju'e
samaa'e rejujihi 'waravuma.
2 Na Keriso oni ea pina hena kavura'e juara iropu ropu no'una no'o ijá
pa'arena ijino vinaho hahiji'ina ho haha pa'ana puruva reniu kaivo Godira
hena kamu. 'Enavo ea kajaho akúpa 'ahi ruha ka'ene no'upisu jihunijino
apejume va'ana.
3 'Ene ijí ea kajaho huni hahiji'i va'ana 'aho huni 'avenijara va'ajaho na
puruva reniu kaivo Godira Huhusu hena kamu.
4 Hu Parataisi va'ana. 'Ene ira ka'ene areri pa'warahunijija henana. Ijí
vu'a kajaho ea areri pa'warahuna'e tanu'urahara.
5 Na ea ijá kajihi punijihuna'e mari'uhuna. 'Ene na nunijihuna'e
pamari'uhuna kaivo nara pivujuri vajijino na mari'uhuna.
6 Ijihuna'e na ura temara'i 'ahi'amajaho na vwiha papuruva reti'ina'e
re'eju. Ijihuna'e na nimaiji rone 'warahuna. 'Enakaivo na ijaho
pa'warahuna. 'Ejakame ei pini iraka ka'ene nuni vaji kime 'ee nununa'i
henujiru aromihuna.
7 'Ene uneunecha mapoka ka'ene vejume samaahirava ijihuna'e haha
hiana ni'ina'e nuni haha vaja ranamana. Ijaho Setani oni ona'oji'inijina.
Ijara 'wija oma rene nuni haha vaji hine ruarihakame na onuno
pata'arosara'urono avanana.
8 Ikehuni vu'ijaho na 'aha no'upisu natohwiji jarime ijí 'eka
ruva'amarono 'waravuta.
9 'Ejume Hu ijá 'wima Nuni maiji vwihanii'inijara venau'e a hu'úmo
niareri renau. Ijihuni maijaho a harura pa'arenaujino Nuni harurijara
venau'e a areri renauna 'wamana. 'Enajihuna'e na harura pa'areniujino
mari'ume kehi kehi oju'ukame Keriso oni harurijaho nuni vaji namuna.
10 Ijihuni hahi Keriso onijihuna'e nara pivujuri vajijaho ira sisea
'warivura 'ee vea kisina vaji aruvura. 'Ene sisei 'ahie rurihuri vaja 'ee
kisina rene puruva retiuni vaji na nijihuna'e teamanimuna. Ijihuna'e vea
ka'ene na harura pa'areniujaho na harura renihuna.

Porura Koriniti Ora Vwihaniani Vu'ijina

11 Ja ojono veniume na vwiha pa'ana'e rejuta. 'Enajihuna'e jara asura
vene na ea icha'inijaho rone 'warava'a.
12 Apasorua nimai jihipuni 'unamijija joni vaja masuani ajuarane vene
najahajaho ikena. Acha ani ani'ina 'ee ea areri pavehunijija 'ee ea kime
vwiha puruva retihunijija vene najahara.
13 Ijihuni maijaho na 'unama irakijino venaume ja sosia 'aho'i jihipuni
hara'e rejare? Nara unenu'u pina ka'ene jonuna'a pavejujaho na ja ahija
pamihuta. 'Enakúne nara sisea ka'ene vejujaho vwihanie areha.
14 'Ene na ivi'a 'aha no'upisu ijí ja vu'e ki'irono amairiaravu. 'Ene
na paveje jonuna'a ahija renahuna. Ijihuni maijaho na joni kukuiji

'eka'irono avahuna pana kaivo ja 'eka'irono avaju. Ijihuna'e sesahwapo emahwa puni uneunecha patamuvanihura kaivo emahwapo sesahwa puna tamuvaniura.

15 'Ene na teamani'eju'e joni 'aveniji marani'avarono nuni uneunecha 'ee nuni haha maho'o ato'uruve pa'arehuna. Na niho'o oja ni'ima'ura'e mihu kaivo ja na oja ma'uako mihuna raka?

16 'Enakaivo areri ija'ina'e rehuna vo na pavejume jonuna'a ahija renahana. 'Ene na ea ka'ene 'unama ani ani'ini pisivisavi'ina 'wavura. 'Ene na ja papisimisamareno 'ekauta 'wahuna.

17 Na ea ka'ene irechamiume vu'ajihi puni vaji unenu'u pina mamaa jona'e na pa'ekahuna sa'ina'e 'ekuta raka?

18 'Ena na Taitasi 'ejahaume va'eme vweijaho ranavume hu hu'úmo vu'ana. 'Enakaivo Taitasiho jonuna'a unenu 'aho'a pa'ekahuna sa'inijaho 'ekana raka? 'Ú nú ja pu'úmo kara nikwinu rene vejara raka? 'Ene kara kwinu parene 'unama ura kwinu parene vejara raka?

19 Jara hine vwihana apene roujaho núra raka ka'ene 'waravujaho nú núni haha anakarame ijihuna'e 'waravu roju. 'Enakaivo nimaijaho Godoni una'i nú Keriso oni vaji ja oja mihujihuna'e ja vena'e marasahe 'uri'avarono 'waravu.

20 Ijihuna'e na vea ka'ene kú'o 'uname roujaho jara ichá'ina ka'ene rehuna'e na vwihajujaho parena vehunijara na oja hianimu. 'Ene nara ichá'ina ka'ene veje ja ura parenahuniji vwihaju. 'Ene joni vaja hine 'ura'aravu ho ea 'ahopuni kukui jihuna'e sename ajinavu ho ajiri pivaro-ramu ho 'ura'arame ninakaravu ho ea ira'atijino namahe 'wavu ho epuni vu'a sisea ronahu ho jarika reju ho 'ee uneunecha mai'o ura arini paname 'ee pareju.

21 'Ene vea ka'ene na kú'o joni vu'ujino nuni Godijara venie na joni una'i vahi'a apehunijara tea junimu. 'Eje na ja'amu vehuna. Ijihuni maijaho ea mapoka ka'ene itunavume nimako rene hine sisea ka'ene vena apene roe 'ee hine hurecharame 'uasa vejajaho mai'o pataarohe puni sisea vwihane arevi'ina.

13

Túchamaa Onúno Piuharahuna 'Ee 'Ajorumajina

1 'Ene ikaho nuni 'aha no'opisu ijí na ja ki'irono vu'u. 'Ene vu'a nimaijija ea no'ohe'ina ho no'opiso avavukame iji'a roe nimaa'e rejura.

2 Na nimarako vea ka'ene na ja pu'úmo hijuti veijino ona aruna mihuta. 'Ene kú'o na ijaho ja pu'úmo pahiju vo na nimarako 'warave ja hehuna. 'Ea ka'ene nimarako sisea vejajija 'ee ea maho'o ijija 'u'o Na kú'o roujaho ea pina paasinahuna kaivo eha mihuna.

3 Ijihuni maijaho ja Kerisora nuni vaji 'waramu jihuni maiji ka'i 'ahiu'e savu kaivo Hu joni vaji harura pa'ana'e rehuna pana vo niho'o joni vaja kajaho harura ni'ima'ura'e renu.

4 Ijihuna'e Hu nimaa ajuaranana vajijino korosi 'ahi 'anaara. 'Enavo Godoni harurijara reju'e Hu majama hinu. Ijihuna'e nú 'u'o Huni vajijaho ajuasina kaivo nú Hu hu'úmo hihuna. Ijihuni maijaho Godoni harurijaho jonuna'i ranavume vu'ajihuna'e.

5 Ja nimairoa vajijino hiju ho pa'ajaho ojono mina vene ka'avara. 'Ene ja ojono piuha'arame kaha. 'Ú ja Keriso ka'ene joni vaji hinujaho mai'o pakavu raka? 'Ene ja vejuro'i ma irijino Godoni ea 'wavara'e re'ira'omo 'ari'ava.

6 'Ene na nimaa vejujaho ja hena kú'avajaho nú vena kúvajaho pa'arihara'e kú'eja.
7 Nú iviamaa Godoni siporua 'ojukame ja sisea paveju. Núra ika'ina ka'ene vejukaho núra raka ka'ene najahajara mamaa'e rejakame avahuna pana kaivo nú ura renujaho vea ka'ene núra arihune sa'ina'e kú'avajaho ja 'unama ka'ene aririji vehuna'e ura renukame avaju.
8 Ijihuna'e nú unenu'u pina nimaiji niname vehuna pana kaivo nú nimai jihuneru vejura.
9 Nú temarasahu jihuni maijaho vea ka'ene nú harura pa'arenujaho ja niho'o harura renau. 'Enajihuna'e nú ike 'u'o siporua 'ojura'omo ja vena'e mahou'ina'e renahuna.
10 Ikehuni maijihuna'e na ijaho pahiju vo na uneunechakija vene 'waravura. 'E'ira'omo vea ka'ene na ijí hi'ujaho na nuni harura ka'ene Natohwijara mihajaho paapene ja ira kisina 'warahuna. Ijihuna'e na ja ni'ajihe emarene 'urihuna kaivo ja pavena'e arihuna.
11 'Enajihuna'e vwehu nune túchamaijaho temarasaha 'ee vena'e mahou'ina'e reha. 'Ene ni'ajaraha 'ee oja sonahiaha 'ee vwiha nikwinu rene matausahe hiha. 'Eje Godoni oja mihi'ina 'ee matausahi'inijara ja pu'úmo nahuna.
12 'Ene akuavuri 'unamijino 'ajosara'avara.
13 'Ene nimaa roji'ina maho'okipo 'ajoravu.
14 Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihanii'inijaho 'ee Godoni oja mihujaho 'ee 'Avenijihi pu'úmo ahuvujaho maho'o ja pu'úmuna. Nijina.

Karesia

Vu'a Anejijihina

1 Na Poru apasorua ka'ene emaapo iji pijihe rehuna pane 'ee emaapuni haruri rehuna pana kaivo Jesu Keriso oni vaji Godi Amo ka'ene Hua'e vejume kwama 'urinajara iji pijihana.
2 'Ene vwehu núna maho'o ka'ene nú pu'úmo hijukipo sosia ka'ene Karesia vaji navujihi 'ajorame veju.
3 'Ene maiji vwihanúe 'ee matauvi'ina ka'ene Godi ka'ene núni Oma 'ee Natohwa Jesu Keriso oni rena roajaho ja pu'úmuna.
4 Hu núni sisei jihuna'e kwamana 'ee areri Godi ka'ene núni Omijara Huni ura ijino niamariarama ja'ina'e ike mwe'a sisea vajakino ni'ajúhe siriruma ruva'ana.
5 Ijihuna'e pinanijaho niho'o aneja púsa pa'ana'e maho'o majama Huna. Ameni.

Vu'a Mamaa Maiu'ina Nikwinuna

6 'Ene na niho'o puruva retiu. Ijihuni maijaho Godi ka'ene Keriso oni vaji maiji vwihanúe 'umenuajaho ja nimarako rana'i vo vu'a ani'ina maiu'ina 'ararihau.
7 Ijaho nimai'e ira pina ani'ina pana kaivo pu ea 'aho'a hine a ruarahau. 'Ene Keriso oni vu'ijaho apene ta'arohe ani najahu.
8 'Ene núrana ho 'ona oji'ini kahi akúpa 'ahi rene roe ira ka'ene nú ja najahukeja are'i kaivo ira pina ani'ina naja'amajaho maka'eje Godira hu siri'amama.
9 Na nimarako 'waravuta'e na kú'o 'waravu. Ei pini roe ira núra 'waravu ja'ina pana vo ira pina ani'ina'e 'warave he'avajaho maka'eje Godira sirimama.
10 Ijihuni maijaho na iviamaa emaa'e ura rena'avarono avaju ho Godi ura re'amarono 'unama saravu raka? 'Ú na emaa'e ura rena'avarono harura veju raka? 'Ene na emaa'e ura re'avarono saravuta re'ipisa na Keriso oni pwea pareju'u.

Porura Apasoru Renani Vu'a

11 'Ene vwehu nune maijaho na ura ja nimaa hami hehuna'e ura reniujaho nara vu'a ka'ene najahujija emaapuni rene roe na najahuna pana.
12 Ijihuni maijaho na emaapuna'a paapejuta 'ee ei pini najihuna pana kaivo Jesu Keriso oni vajijino vejume roe samaa rejume na apejuta.
13 Nara 'unama ka'ene Jua puni tamana vajijino vejujaho ja nihe-jura. 'Ene nara ichá'ina'e vene Godoni sosia sise'i 'aha'e 'ee tirakuje pa'are'amarono vejuji manura vehuna areri pana.
14 Na ea ka'ene nú pu'úmo urijajija Jua puni tamanijihuni 'unama niho'o asitahe hena ka parajuta 'ee na harura natohwa vene amuhu núpuni 'unama tamana kajija maho'o 'ararihie ve parajuta.
15 'Enaka'ivo nuni ohijihuni tei vaji Godira veniume na roe 'arihujino Hu ura rejume Huni maiji vwihaniuri vajijino iji pijihana.
16 Hu teamavume Huni Hariha nuni vaji vejume samaa'e rejumakame na Jenitaru puni vaji naja'urono avanana kaivo na maku'a ea ka'ene haha 'ee 'aa rukini jihipuna'a vu'a pasaravuta.

17 'Ene na Jerusaremi pava'e apasorua ka'ene nimarako reja jihipuni va'uta kaivo na va'e Arepia rene kú'o Tamasikasi routa.
18 'Ene juara no'opiso pa'are'eme na iji'a Jerusaremi Sipasi (Pita) ka'irono va'uta. Na ijino na'ia iropu ropune 'ee umora ronu kwino hijuta.
19 'Enakaivo na apasorua 'aho'a pakivuta kaivo Jemisi ka'ene Natohwijihuni 'u'uijiru kavuta.
20 Nara iviamaa raka ka'ene jona'e vejukaho na nimaa'e Godoni una'i ja papisimie 'waravu.
21 'Enarejo na 'urine Siria 'ee Sirisia va'uta.
22 'Enajihuna'e sosia ka'ene Keriso oni vaji Jutia hijujija na pakivi'ina.
23 'Enakaivo pu nuni vu'a ika'ineru hejura Ea ka'ene nitama sisei 'ahú*aja*ho ivi'a nimairoa ka'ene hu nimarako tirakui venaji najahu.
24 'Ene pu nuni hahijihuna'e hine Godi ta'arohura.

2

Poruho 'Ee Apasoru 'Aho'ijina

1 'Ene juara iropu ropu no'ona no'o pa'are'eme iji'a na kú'o 'uname Jerusaremi Panapasi ho 'ee Taitasi ho ijá aherame va'uta.
2 Nara ijí va'ujihuni maijaho Godira najihumakame ijihuna va'uta. 'Ene nara vu'a iraka ka'ene Jenitaru puni vaji najahujaho hemi ea mama'ini jihipuni una'eru 'waravuta. Ijihuni maijaho na 'unama reha asisame ani naja'eju ronarejo avajuta.
3 'Enakaivo Taitasiho na hu'úmo hinana vo hu Kuriki kaivo pu pa'ejahae sisa 'uhuhuna 'waravara.
4 Ijihuni maijaho vwehu nuna 'aho'a ira 'atijino júhi roe kúme núr*a* Jesu Keriso oni vaji ahija varapa pa'a ijí matauma hinojujihi kúm*a*reje aheruma va'e sisea huni harura hari hi'avarono avajara.
5 'Enaka'ivo pura ija'ina'e vejakame pu ruha aremahareje vea oma kwino aremahuna pana. Ijihuni maijaho vu'a nimaijara joni vaji majamano na'amarono avajara.
6 'Enakaivo ea ka'ene pina'inijija pu mai'o núnun*a*'a ani'ina pareju. Ijihuni maijaho Godiho ronu kwino pareji'ina. Ijí ea mama'ina pina'ina kajija na unenu'u pina pani'ajihara.
7 'Ene pura ani'ina ka'ene hejajaho na sisa pa'uhuahi'inijihi vu'a maa maiu'ina najahuna mihana hejara. 'Ene ija'ina'e Pitaho sisa 'uhua'inijihi najahuna'e ranavara.
8 Godi ka'ene Pita oni vaji kaukara maa vejume sisa 'uhuahi'ini jihipuni vaji apasorua kaukara venajara nuni vaja kaukara maa 'u'o vejume na Jenitaru puni vaja kaukara vejuta.
9 Jemisine Sipasine (Pita) 'ee Joni ijano tukeja'omo maiji vwihani'ina ka'ene na mihaji kamareja pu nú Panapasi'i ahuma Jenitaru puni va'e ni'ajihe 'ee pu sisa 'uhua'ini jihipuni vahuna'e nimaa vetiarame ija 'ekuara.
10 Pu ea ka'ene uneunecha pa'anaka pivusahi'inijiru vwihani'avarono 'waravara. Ijaho iraka ka'ene na 'u'o vehuna'e ura renia paranajina.

Porura Pita Enitioki 'Urarahe Ira Kisina 'Waramajina

11 Vea ka'ene Sipasira (Pita) Enitioki roajaho na huni una'i ninama 'urarahuta. Ijihuni maijaho hu 'unama ka'ene areri parehuniji vena jihuna'e avajuta.

12 Iji'a ea 'aho'a Jemisi oni una'i rena ro'avarono hu va'e Jenitaru pu'úmo 'iruma inuna kaivo vea ka'ene pura roajaho hu sisa 'uhuahi'iniji juhame Jenitaru maki'ika'i ruva'e hunanu hinana.
13 'Ejume Jua 'aho'a ni'ajahe ira'ata kaja'ina vejara. 'Ene pura ira'ata ka'ene ija'ina veja kajara rejume Panapasi 'u'o ira'ata kajara tairiume va'ana.
14 'Enaka'ivo na kivume pu vu'a maa maiu'ina nimaiji areri pavejume kimarejo na puni una'a kajino Sipasi (Pita) ijá 'wavo A areri Jua kaivo a Jua puna'i pahi'i kaivo Jenitaru epuna'i hinu 'ee a ichá vene Jenitaru Jua puna'i hi'avarono 'ejahio?

Jua 'Ee Jenitaru Ahuma Nimairoa Vajijino Maranihuna

15 Nú Jua'e nahenuajija nú Jenitaru puni sisea vaji rena rohuna pana.
16 'Enavo hena ka'amana! Emaa varapa tamaniji venareje ariramaa'e rehuna pana kaivo Jesu Keriso nimaa ro'avajina. 'Ene nú 'u'o Jesu Keriso nimaa rojara. 'Ejume Keriso nimaa rojajara venume ariramaa'e rejara. 'Ene varapa tamana'e venareje ariramaa'e rehuna pana. 'Ena'omo varapa tamana'e ve'avajara ea pina veje ariramaa rehuna mai'o pana.
17 Nú Jua Keriso oni vaji ariramaa'e re'irono savari vajijino nú roe hena kavajaho areri Jenitarua ea sisei ija'ina'e nú 'u'o sisea rukina'e kavara. 'Ú Kerisoho sisea vehuniji 'waravi'ine? Niho'o pana.
18 Ijihuni maijaho nara niruarahume pa'arenaji na kú'o 'uname vena aji'ipisa ijara naji'amajaho na sisea vejuta reja'a.
19 Ijihuni maijaho varapa tamani jihuni harura vaji hijuta. 'Enarejo tamana vaja kajaho kwavume pa'are'eju'e Godoni jihuna'e hiju.
20 Na Keriso'i korosia 'ahi 'aniara. 'Ena'omo iviamaa nara nanasu hihuna pana kaivo Kerisora nuni vaji hinu. 'Ene nara hia ka'ene iviamaa haha kehunijino hijujaho Godoni Hariha ka'ene na oja miharena Huhusu nunijihuna'e mihaji nimaa roji'i hiju.
21 'Enajihuna'e na Godoni maiji vwihani'inijaho pakarano ranavura. Ijihuni maijaho varapa tamana 'arariha'areje ariramaa rehuna'e re'ipisa Kerisora kwamajaho maa pa'ana'e reja'a.

3

Varapa Ho Nimairoa Vo Nimairoi Rejue Arira Rejura

1 Karesia ora ka'ene vwiha pa'akije ea irara ja pisimiane? Jesu Keriso korosia 'ahi 'anaajaho na eriri joni una'a panajahume samaa'e parenane?
2 Na unenu'u pina kwinu ikeru hehuna'e ura reniu. 'Ú Godoni 'Avena ka'ene ja apejajaho varapa tamani jihuni kaukara'e venareja apejara ho ja hene nimaa ronareja apejare?
3 Ja vwiha pa'ane ja Godoni 'Avena vajijino marani'amarono aneja ka'ene vejajaho are'ika'i ja ivi'a hahijihuni ura ijino veje mara'amarono vejo?
4 A uneunecha mapoka vajijino sisei hinajaho maa pana raka? Ijija maa pa'ana'e re'avajaho nimaa'e maa pa'ana.
5 'Ú Hu 'Avena ka'ene mihe emaa areri pavehuna ka'ene veju'e joni vaji rejajija ja tamana hene vejujihuna'e vajihana ho ja henareja nimaa rojajihuna'e venune?
6 Ijí 'unama nikwinu'ina kajino Eparahamiho Godi nimaa rojumakame Godira hu ea arira 'wamana.
7 'Enajihuna'e ea ka'ene nimaa roji'inijija Eparahami oni harihija.

8 'Ene Godoni irijara Godira túna'i Jenitarupo nimaa rojakame venae arira'e rehuniji kamarena mai'o Godoni vu'a maiu'inijaho Eparahami ika'ina'e 'waramana Kwaa ara maho'o ikija oni vaji merajihuna.
9 'Ena'omo ea irahipo nimaa rojujaho Eparahamira nimaa rojume merajaha ja'ina'e merajihuna.
10 'Enakaivo ea mapoka ka'ene Varapa Tamana 'ahi mine hijujija ijara siripamani hari hiju. Ijihuni maijaho ika'ina'e vejara Ea irahipo Varapa Tamanijaho pa'ajohe 'ee uneunecha maho'o ka'ene puka vajakino vejajija'e pahene vejujija siripavara 'iamana.
11 'Unama ka'ene samaa'e rehunijaho ikena Ea pina varapijara veje Godoni una'i arira'e rehuna pana. Ijihuni maijaho ika'ina'e vejara Ea aririjaho Huni nimairoa 'ahijino hihuna 'úmana.
12 'Enaka'ivo Varapa Tamanijaho nimairoa vaja parena roana. 'Enakaivo ani'inijaho ika'ina'e vejara Ea irara ijihi venujaho hu ijihuni toi hinuna 'úmana.
13 'Enavo Kerisora Varapa Tamani jihuni vaji siripumajaho siriruma 'ekuana. Ijihuni maijaho varapijara siripuma jihuni eha ijaho Hura apenana. Ijihuni maijaho ika'ina'e vejara
Ea irahipo icha 'ahi 'aninamiume kurinamie navujija siripavara 'úmana.
14 'Ene Jesu Keriso oni vaji Jenitarua merajihi'ina nikwinu'ina ka'ene Eparahami merajahajino merajihuna. 'Ene pu nimaa rojajihuna'e Godoni 'Ávena ka'ene nahama 'waramajaho apehuna.

Varapa 'Ee Nahama 'Waramajina

15 Vwehu nune uneunecha ka'ene na'ia mapoka veji'i hijujino manura veji'i 'waravu. Emaapo 'wame nimaa vejajija vea ka'ene ijara roe nimaa'e renujaho ei pini ijí ani ranahuna pane 'ee 'unama 'aho'a huri vehuna areri pana.
16 'Ene ikaho Eparahamiho 'ee huni 'Iniji nahama 'waramana. Hu 'ina mapoka'e rone 'warahuna pana kaivo Hu Ea kwinu rone 'waramana. Ijaho Keriso rone 'waramana.
17 Na 'unama ike 'wara'i 'ahiu'e 'waravu. Varapa Tamana ka'ene juara mapoka mapoka (430) pa'are'eme mihajaho pavejume Godira nimako nimaa venajaho pataurumana. Hu ijí tauru'ipisa Hura nahama 'waramaji 'eja'a.
18 'Enajihuna'e aachijaho varapiji 'ajohareje 'ekahuna'e re'amajaho ivi'a nahama 'waravaji venareje 'ekahuna pa'ana'e rehuna. 'Enakaivo Godira nahama 'waramani 'unamijino Eparahami aachia vajahana.
19 'Enakaivo vu irakijihuna'e varapijaho múhane? Varapiji múhajihuni maijaho emaapo puni siseiji ki'avarono múhana. 'Enakaivo varapakaho ona'oji'inapo apena roe emaa 'ee Godiho ea ka'ene riramo'oi hinuji mahakame varapa huni 'unamijino veji'i hi'eje ijí 'ina ka'ene nahama 'waravajara roajino pa'arenana.
20 'Enaka'ivo ea ka'ene rira mu'oijaho ea ronu kwinu reji'ina pana kaivo Godira Eparahami nahama 'wara'i venajaho Hu rira mu'oi ea pa'a Huhusu 'waramana.

Varapa Huni Maijina

21 'Enajihuna'e 'ú varapiji'o nahama 'warumaji'o ajikaravu raka? Niho'o pana. 'Enakaivo varapa ka'ene múhajara hia maa múhuna'e re'ipisa varapijara reje nú arira reja'a.

22 'Enaka'ivo Godoni irijara 'warumajaho ea maho'o sisea huni hari hiju. 'Enajihuna'e ea irahipo Jesu Keriso nimaa ro'avajaho pu raka ka'ene nahama 'waravajaho apehuna.
23 'Enakaivo nimaa roijaho iji'a ro'amarono nú varapi jihuni harura hari hijara. Nimairoa ka'ene túna'i roe samaa'e reje kahuni 'unamiji kuturúhume hijara.
24 'Enajihuna'e Varapijara núni najuhi'ina'e rene aheruma roe Kerisora roajino 'e'unana. 'Ejume nú nimaa rojajihuna'e nú venume arira'e rejara.
25 'Enakaivo nimaa rojujaho niroajihuna'e nú iviamaa varapa najuhi'ini jihuni hara pahiju.
26 Ijihuni maijaho ja iviamaa Jesu Keriso oni vajijino nimai rojajihuna'e ja maho'o Godoni harihija'e rejara.
27 Ja ea maho'o ka'ene Keriso oni vaji samaume 'urijajija Kerisora ateha puna'i samahana.
28 'Enajihuna'e ja Jua 'aho Kuriki 'ee pwea ho pwea pana 'ee napara ho parua ja ijá maho'o Jesu Keriso oni vajijino nikwisu'ina.
29 'Ene Keriso ona'e rejara'e re'avajaho ja Eparahami oni harihija. 'Ene aachia ka'ene nahama 'waramajaho ivi'a jona'e renana.

4

1 Na iviamaa ja 'waravu Omahi kwamajaho hariahi omahoni aachia mapokijaho 'ekahuna. 'Ene ijí hariaha kajaho areri uneunecha mapoka 'ajohi'ina parehuna kaivo vea ka'ene hu emakina re'amajiano hu 'ekahuna. 'Eju'e hariaha kajaho areri pwea sa'ina rena hinu.
2 'Enaka'ivo hu ea ka'ene hua'e 'ajohau jihipuni hari hine 'ee ijipo aachi'a kajija 'ajoha va'u va'o omahi vea ka'ene ranamaji ape'eju'e iji'a 'ekuna.
3 'Ena'omo nú sesamaa'e hijajaho nú mwe'a ikehuni ichá'ini jihuni harurijara unúnamúume ijihuni hari hijara.
4 'Enaka'ivo vea nimaiji roa apejumakavi'i Godi Huni Hariha ranavume roe varapa tamana vajijino naparí nahenana.
5 'Ejakame Hura tamani jihuni hari ea ka'ene hijujija kú'o nú 'imene 'eke piruve Huni harihija nimaa'e re'avarono avanana.
6 'Ene ijihuna'e ja Huni harihija'omo Godira Huni Harihijihuni 'Avena ranavume núni oja vaji roana. 'Ene Amo Amo 'umenuna.
7 Ijihuni hahi ja pwea pana kaivo Huni harihija'e rejara. A Godoni hariha'omo Godoni vaji aachi'a 'ekahuna.

Porura Karesia Ora Vwihaniajina

8 'Enavo nú nitama Godi pahene pakavari veijaho nú mwe'a ikehuni godi ira'ati jihipuni hari pwea rene hijara.
9 'Enaka'ivo ja iviamaa roe Godi hena kavu'e vu ika'ina'e 'warahuna Godiho ja hena kimu kaivo irakijihuna'e ja kú'o 'unama va'e uneunecha maa pa'ana ka'ene sisei jihipuna'a va'o 'ee ijihipuni pwea kú'o 'unama rehuna ura renao?
10 Ja vea masapa juara 'ee vea vutua kwinu kwino puni veijihi hine akuma 'ararihiu.
11 Na jonijihuna'e juvu. 'Ene nara kaukara ka'ene jonijihuna'e vejujaho maa pa'ana vejuta'e roe renu.
12 Vwehu nune na ja jarirame 'waravukúne ro naa'ina'e re'avara. Ijihuni maijaho na varapa tamanijaho niare'i kaivo roe jaa'ina'e rejuta. 'Ene ja na maraku'a pasise'i 'ahiara.

13 'Enakaivo ja nihena kivaja'ina'e na vu'a amura ka'ene najahujaho haha vaja atami 'uniri'eme 'waravuta.
14 'Ene nuni haha vaji atamijaho jonuna'a ahija renana vo ja na pap-ataarorihare 'ee pasenamana kaivo ja na areri Godi oni 'ona oji'ina 'ekau ja'ina'e apeniara 'ee Jesu Kerisora Ori roakame ape'ava ja'ina'e apeniara.
15 Ja marako merajiha paranajaho ichihune? Na ijá roju Ja areri ija'ina vehuna re'ipisa joni niakuha jahene vajiha'a.
16 Na nimai ijí rone 'waravu jihuna'e na ivi'a joni naka rejuta raka?
17 Ira'ata najahi'inijija pu ura rena para'eju'e ja saravu. 'Enakaivo pu mamaa'e ve'irono sarahuna pana kaivo pu ja tanu'urihe ja nuna paro'avarono avaju. 'Ejakame ja puni ura ija'ina'e ve'avarono avaju.
18 'Enakaivo mamaijaho na'ia mapoka'e ura rena para'eje kaukara ve'avara. 'Ene nara ijine ja pu'úmo hi'eje vehunaru pana vo na'ia mapoka'e ve'avara.
19 Sesahu nune na kú'o hejujaho hariha nahe'irono haha ka'ene hejuja'ina'e heju. 'E'eje Kerisoho joni vaja areri rena parahuna.
20 'Enakaivo na ura ja pu'úmo ijí hihuna ura reniu. 'Ene jara ichá'ina ka'ene hine 'ee vejuji hejujaho na ira ichá'ina'e 'warahunijaho puruva retiu.

Heka'o Sera Puni Mina Veji'i 'Warumajina

21 Ijinakúne ja ea ka'ene Varapa Tamanahuni hari hihuna ura renaujija 'wariva hejuma. Ja Varapa Tamani jihuni ira hene vejura raka?
22 Ijihuni maijaho Godi oni ira vaji ija'ina'e vejara. Eparahamiho harihwaha no'ohe'ina'omo pina pwea naparijara nahejume 'ee pina huni napara maijara nahenana.
23 'Ene pwea naparijara hariha ka'ene nahenajaho haha huni ura ijino nahenana kaivo napara maijara nahenajaho 'unama ka'ene nahama 'warama jihunijino nahenana.
24 Ikeja areri haa sa'ina. Ijihuni maijaho napara ikeja tamana no'o ka'ene 'wame nimaa vetiaravajina. 'Ene pina huri'a ka'ene Sainai rena roe sisemaa ka'ene nahenajaho pu pwearu rehuna'e nahenana'omo ijaho Hekana.
25 'Ena'omo ikehuni maijaho Hekaho Sainai huri'a ka'ene Arepia vaji naminujina 'ee ijaho areri Jerusaremi ka'ene iviamaa namujina. 'Ena'omo pu sesahwa pu'úmo pwea rena hiju.
26 'Enakaivo Seraho Jerusaremi ka'ene ichutoi namujina. 'Ena'omo hu varapa huni hara pahinu. Hu núni oha.
27 'Ena'omo Godi oni ira vaji ija'ina'e vejara.
Napara ka'ene amuja paveji'inijija temarasaha. 'Ene ja hariha pana-hene haha hejujihuna'e mwasiriha. Ijihuni maijaho napara ka'ene temuka apeji'ini jihuni sesamaijija mapoka kaivo parua rukini jihunijaho mapoka pana 'úmana.
28 'Ena'omo vwehu núne ja Aisiki vare'ina ka'ene nahama 'waramani sesamaijihina.
29 'Enakaivo vea kajino hariha ka'ene haha huni 'unamijino nahejajara Godoni 'Avenijara 'wara'eme nahejajaho sise'i 'ahaa rurahana. 'Ena'omo iviamaa ija'ina'e renu.
30 'Enaka'ivo Godoni irijaho ichá'ina'e 'waramane? Ika'ina'e 'waramana. Napara ka'ene pweijaho no'o hariahe'i irechamie va'ava. Ijihuni maijaho pweijihuni harihijaho hariha pina ka'ene napara nimai jihuni aachijija pa'ekahuna 'wamana.

31 'Ena'omo vwehu nune nú napara ka'ene pweijihuni sesamaa pana kaivo napara ka'ene nimai jihuni sesamaa.

5

Matauhuniji 'Ajohi'i 'Avena Vaji Ohunijina

1 Nú 'ahijaho unenu'a 'ahopuni harura hara pahihuni jihuna'e Kerisoho nú venume hanasina'e rejara. 'Enakúne majamano kisina'e rene namina va'avara kaivo kú'o pwea rene harura hari hijuja'ina'e pare'avara.

2 Heha! Na Porura ja 'waravu. Ja sisa 'uhua'avajaho Kerisoho jonuna'a maa pa'ana'e rehuna.

3 Na kú'o 'waravu. Ea irara sisa 'uhuujaho hu tamana maho'o 'ararihihuni harura hari hinu.

4 'Enakaivo ja tamanijara venae arira rehuna'e sara'avajaho ja maiji vwihaniujaho ja niarihume paranana. 'Ene Kerisoho jonuna'a 'uhuusahana.

5 Ijihuni maijaho nú 'Avena vaja 'ee nimairoa vajijino ariramaiji nimaa roji'i 'ajaha hiju.

6 Ijihuni maijaho Jesu Keriso oni vajijaho sisa 'uhuahi'ina ho pa'uhuahi'inijaho natohwa pana kaivo nimaa rone oja 'ekaravujara natohwijahuna.

7 Ja nimamaa'e vejara vo irara tanu'urihu'e nimaijaho pavejo?

8 Ike iraka ka'ene venau'e ja panimaa vejujaho Godi ka'ene ja 'umena jihuna'i rena rohuna pana.

9 'Enaka'ivo isitia ma'u'ua vo ijara veju'e harava emarena 'urinuna.

10 'Ene na Natohwi jihuni vaji nimaa vetiujaho ja vwiha 'aho'a karaa ani pa'ekahuna. 'Enakaivo ea ka'ene joni vwiha veju'e puruva retiujaho hu ea irara avamajaho hu mai'o huni eha apehuna.

11 'Enakaivo vwehu nune na sisa 'uhuahuji rone majaa najahujaho irakijihuna'e Jua na majaa ruariho? Ija'ina'e re'amajaho korosi jihuni vu'a ka'ene rone 'wavujaho areve parahuna.

12 Maijaho ea ka'ene ja ruarahujija sisa 'ee maiji'i maho'o 'uhuahe paare'ipisa mamaa veja'a.

13 Vwehu nune ijihuni maijaho ja unenu'u 'ahopuni harura hari pahihuni jihuna'e iji pijihana. 'Enakúne hanasina ka'ene jara apejujaho paveje hahijihuni ura ijaho pave'avara. 'Enakaivo oja 'ekaravuri vajijino ni'ajaravara.

14 Ijihuni maijaho varapa mapokijaho roe ira kwinu'wi ikehuni vaji ahume 'waramana. Ja joni haha oja mihuja'ina'e ea ka'ene joni rori hijujija oja mi'avara.

15 'Enakaivo ja kari mwatume iki mwatume 'ee pija'o'aravi'i hi'avajaho hami 'ajo'aravara vejuro'i ja maho'o i'isúmahe pa'are'ejakúne oja ma'ara'avara.

Godoni 'Avena 'Ee Emahuni Karaijina

16 'Ene na ijá 'iavu 'Avena vaji hina onareje hahijihuni ura ijija pave'avara.

17 Ijihuni maijaho hahijihuni ura ijija 'Aveni jihuni ura iji'o ninakaramuna 'ee 'Aveni jihuni ura iji'o hahijihuni ura kwino parena namuna. 'Ene pu no'o ninakaravu jihuna'e ja iraka ka'ene ura renaujija pavejura.

18 'Enakaivo ja 'Avenijara uranie va'amajaho ja tamana huni harura hara pahiju.

19 'Ena'omo hahijara ura reju'e mi'imi'imujaho ikena. 'Uasa vejujine hurecharavujine 'ee hahijara itumujihi vejujina.

20 'Ene godi ira'ata'e oja mihura 'ee masiharame 'ee sena viti'arame 'ee ura'arame ea 'ahopuni ruha ho kukua kime ajiname 'ee matatasu vene 'ee rana'arame 'ee ahaarame 'ee ituha 'oi'oi remaravura.
21 'Ene itunume 'ee toa sisea ine nanamie 'ee ruasarame 'ee uneunecha ika'ina ka'ene na ni'waravu ja'ina'e 'waravu. Ea ka'ene uneunecha sisea ikihi vejujija Godoni ara ka'ene Hura Kinia'e rena hinuni kwaa ijaho areri pavahuna.
22 'Enakaivo 'Aveni jihuni 'inijija ikena. Oja 'ekaravujine 'ee mari'uvujine matauma hijujine 'ee chochumano hijujine 'ee swasina rejujine 'ee mamaa vejujine 'ee paucha'asahi'i vena ihajinanavujina.
23 Vivinui hiji'ine 'ee 'ajo'aravujine uneunecha ika'inijija varapa pa'ana.
24 'Ena'omo iviamaa ea ka'ene Kerisouna'e rejajija pu hahijara itumuna 'ee ura rena paranujija nikorosia 'ahi 'aniara.
25 'Ene nú Godoni 'Avena vaji hijura re'avajaho roe ijí Godoni 'Avena vaja kajino 'urahoja.
26 'Enakúne roe nú pakehi kehi one 'ee ea sivia 'waravujija areme 'ee ea 'ahopuni ruha 'eka ka'irono itunavujija areva.

6

Ea 'Aho'a Ni'ajihe Puni Ahija 'Ekahuni Vu'ijina

1 Vwehu nune ei pini sisei vaji oja ka'avajaho ja ea ka'ene ni 'Aveni vaji emakina'e rejajipo va'e masuanu ni'ajahe 'uri'amana. 'Enakaivo ojono hami 'ajo'ara'avara vejuro'i ja 'u'o ija'ina'e vena ve'ejakúna.
2 Keriso oni tamaniji venareje ea 'ahopuni ahija ni'ajihe 'uri'avara.
3 Ea irara vwihaju'e hu ea pina ni'ina ronujaho hu ori pisivaramuna. Hu niho'o maa pa'ana.
4 'Enakaivo veje ea kwinu kwino huni kara ijija ori piuhara'amana. 'Enareje iji'a ijara rejakame hu ori kehi kehi ohuna kaivo ea 'ahopuni jihuna'e pajarika'e rene ohuna.
5 Ijihuni maijaho ea kwinu kwino puni ahija ori tapahuna.
6 'Ene veje ea ka'ene ira naja'eme henajara ea ka'ene hu nahajaho uneunecha mamaijija hu hu'úmo vajúsara'amana.
7 'Ene ja papisivarame Godi sivaa'ava. Ijihuni maijaho ea irara hu uné raka uja 'onujija hu uneka kajihi jahene 'ekuna.
8 Ijihuni maijaho ea irara huni hahijihuni 'unami ja'ina'e hinujaho haha huni 'unamijino sisea piunihuna. 'Enakaivo ea irara 'Avena huni 'unamijino 'ina 'onujaho hu 'Avena vajijino majama hihuna apehuna.
9 Roe nú mamaiji vehunijaho paucha'asa'avara. Ijihuni maijaho vea nimaa ro ape'eje a pasena'eje ve'amajaho ijihuni eha apehuna.
10 'Enakúne nú vea mamaa ape'avajaho roe nú ea maho'o puna'i hami ve'avara vo maraku'a ea ka'ene nimaa roji'ini jihipuna'i hami ve'avara.

Túchamaa Jujuvu'a 'Warame 'Ajoramajina

11 Asura oma mama'ina ka'ene nara nuni ijijino vejujija ki'avara.
12 Ea ka'ene haha kehunijino ta'arorahuni jihuna'e ura renaukame ja sisa 'uhuhuna'e 'ejahiu. Ijihuni maijaho Keriso oni korosi jihuna'e pasise'i 'ahi'avarono avaju.
13 Ijihuni maijaho ea ka'ene sisa 'uhuahi'inijija tamana 'u'o paakuavura. 'Enakaivo pu mají ja sisa 'uhu'avarono ura renau. 'Ejakame joni hahijihuna'e kehi kehi o'irono avaju.

14 'Enakaivo 'unama ija'inijaho na pakehi kehi o'i'ahiu. 'Enavo núni Natohwa Jesu Keriso oni korosi jihuna'e ijiru mari'uvi'i ojura. 'Ene nuni ura ka'ene mwe'a ikehunijaho korosi 'ahi 'anaume paranana 'ee mwe'a kehuni ura ka'ene nuni vaji navajija 'u'o korosi 'ahi 'anaume pa'arenana.
15 'Ena'omo sisa 'uhuahura ho sisa pa'uhua'ujaho unenu'u pina pana kaivo ea maiu'ina'e rejujara ni'ima'urijahuna.
16 'Ene ea ka'ene 'unama maiu'ina 'arariha'i o'avajaho matauvi'ina 'ee numiravujaho puni toine 'ee Godoni Isureri 'ahina.
17 Iviamai iki rene iki kaha ijaho ja ea pina varapa 'aho'a nununaa pave'avara. Ijihuni maijaho Jesuni jihuna'e na sise'i 'ahiari matana 'avena nuni haha 'aha navu.
18 Vwehu nune núni Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihanú'inijaho joni 'avenijihi pu'úmuna. Ameni.

Epasasi

Vu'a Anejijihina

1 Na Porura Godoni ura ijino Jesu Keriso oni apasorua rejuta. 'Ena'omo
Godoni ehija Epasasi hijura ka'ene Jesu Keriso oni vaji uchaha pa'ajihi
puna'e veju.
2 Maiji vwihani'ina 'ee matauvi'ina ka'ene Godi núni Oma 'ee Natohwa
Jesu Keriso oni rena roajija ja pu'úmuna.

Keriso Oni Vaji 'Avena Huni Merajihi'ina

3 Núni Natohwa Jesu Keriso oni Godi 'ee Omiji ta'aroha. Hura 'Avena Huni
merajihi'ina ka'ene akúpi 'ahi navujija Keriso oni vaji maho'o merajúha
paranana.
4 'Ene Hu nú mwe'a paveji'ini Huni vaji iji pijúhana. 'Ejakame nú
Huni una'i oja mahi'ina rene akuavi'ina rene 'ee sisea panamuhi'ina'e
re'avarono iji pijúhana.
5 'Ene Jesu Keriso oni vaji Huni Harihija'e 'ekuhunijaho nitama Huni ura
ijino Hu ura renaja'ina'e amairiaramana.
6 'Ene Huni maiji vwihanii'ini jihuni pinaniji ta'aro'avarono Hura oja
múhi'ini jihuni vaji ma'ekuana.
7 'Ene Hura ori Huni 'aa vajijino ni'ajúhe kú'o 'ekuana. Huni maiji vwi-
hanii'ina ka'ene itu'o'una namuna vajijino núni sisea vwihanúe aremana.
8 'Ene Hura Huni maiji vwihanii'ina ka'ene itu'ona namuna vajijino
vwiha mamaa maho'one 'ee henaka maho'o 'usesamúhana.
9 Godi Huni ura ijihuni hemijaho vejume núnuna'a samaumaa renana.
Godi Huni ura ijino Keriso oni vaji Hu ura renaja'ina'e venana.
10 'Ene vea roe areri rena parajakavi'i uneunecha mapoka Keriso oni vaji
ichutoi navura 'ee mwe'i navura 'ekaroe Huni harura hari nahuna.
11 Hura nitama Huni ura ijino iji pijúhana. Hura amairiarama ja'ina'e
'ee Huni aachia 'u'o 'ekara. 'Ene uneunecha maho'o Hura ura rene 'ee
'warama ja'ina'e rejara.
12 'Ejakame ikehuni urijaho nú ea ka'ene amura'e Keriso nimaa rojujaho
Huni mamaiji ta'arohuna.
13 Ja 'u'o Huni vaji Huni ira nimaiji hene 'ee vu'a maa maiu'ina ka'ene ja
ni'ajihana ka ja nimaa rojume Huni 'Avena ka'ene nahama 'waramajaho
joni vaji Huni tatua vene mihana.
14 Huni 'Avena ka'ene nú múhajaho Huni aachiji 'ekahuna tatua vene
múhana. 'Ene Godi Oma'e rehuna'e kú'o 'uname 'imenúa avanana. 'Ene
Huni mamaiji ta'aro'avarono avanana.

Poru Oni Siporua

15 Ikehuni hahi na joni vaji Natohwa Jesu nimaa rojuji hene 'ee jara
Godoni ehija maho'o oja mihuji hejujaho pa'uhuname paturana'ika'i
16 na jonijihuna'e joni ihi 'urihe siporua 'one teimani 'wavura.
17 'Ejakame núni Natohwa Jesu Keriso oni Godi 'ee Oma ka'ene pinana
rukinijara vwiha ka'ene vwiha mamaa vwihane 'ee jonuna'a veje samau-
maa rene 'ee Hu hena kahunijaho samaumaa rehuna.

18 'Ene na siporua 'ojujaho joni oja jaraa kame Hura maa irakijihuna'e ja 'umenaajaho hena kahuna. 'Ene Huni uneunecha mapoka mavarasa'ina ka'ene Huni ehijijipo 'ekujija hena kihuna.
19 'Ene Huni harura ni'ima'ura ka'ene nú nimaa roji'ina kihipuna'i ve'amajaho hena kahuna. Ike harura ni'ima'ura ka'ene núni vaji kaukara venujaho
20 ijí harura kajara Kerisora kwamajaho vejume 'urinana. 'Ene vejume akúpi 'ahi Godoni ija mana'inija'i asuma hinana.
21 Iviamai ikehuni vea ikeru pana kaivo túna'a 'u'o 'ajohai'ina mama'ina harura 'ee harura maho'o 'ee iha icha'ina ka'ene ja 'urihujaho asitaha parane huri hinana.
22 'Ene Godira uneunecha maho'o Huni mumora hari irechamana. 'Ene uneunecha maho'o 'ee sosia Hura húmata rehuna'e mahana.
23 'Ene sosijaho Huni haha ka'ene Hu ijihuni vaji maho'o areri rena paranujina 'ee Hu uneunecha maho'o areri rena paranu.

2

Kwamasahara'e Jesuni Vaji 'Urijara

1 'Ene ja sisea vaji hijajihuna'e ja kwamasahara.
2 Ja nimako ijaho ike mwe'a kehuni 'unamijino 'urahe ojara. 'Ene 'avena sisea ka'ene ichutoa 'ajohu jihuni harura hari ojara 'ee hu ea ka'ene vu'ataa paheji'ini jihipuni vají iviamaa kaukara venujína.
3 Nú 'u'o puni vaja kajino nitama hine núni hahijihi puni ura ijí vejara. 'Ene núni hahijihuni ura 'ee núni vwiha sisesa ijipo rosamúa parajara. 'Ene núni kara ijija sisea ijihuna'e nú Godoni sena hari ea 'aho'a kajihi pu'úmo hijara.
4 'Enakaivo Godiho niho'o ni'ima'ura numiruvi'ina 'ee Hu ni'ima'ura oja mihi'ina. Ijihuna'e Hu nú oja múhana.
5 'Ene nú siseijara venume kwamasahara vo Hu venume nú Keriso pu'úmo ahuma mai'o hiju. Ijihuna'e maiji vwihaniajara vejume ja maraniana.
6 'Ene Godira venume nú Keriso'i pu'úmo ahuma 'urijara. 'Ene Jesu Keriso oni vajijino venume Godi pu'úmo akúpa 'ahi ahuma asuma hiju.
7 'Enajihuna'e Godiho Huni maiji vwihanii'ina ni'ima'ura ka'ene niho'o areri pamanura vehunijaho 'ee mamaa ka'ene núna'e venujaho Jesu Keriso oni vajijino vea túna'i najuhuna.
8 Godira maiji vwihanúani vajijino ja nimaa rojajihuna'e maraniana. Ijaho jara joni harurijino vehuna pana kaivo Godira swara vene múhana.
9 Ijaho kaukara'e ja vejakame ijihuna'e veje maranihuna panakúne ja ea pina jarika pare'amana.
10 Ijihuni maijaho nú Huni Isura'e Jesu Keriso oni vaji venuana. 'Ejakame kaukara mamaa ka'ene nitama Hura amairiaramaji ve'avarono venuana.

Keriso Oni Vaji Nikwisu'ina Rejara

11 Ijihuna'e vwiha'avara. Ja Jenitaru nimarako hahijihuni 'unamijino hijajaho ea ka'ene sisa 'uhuahi'ina 'wavura ka'ene emaapo iji haha sisa 'uhuahi'inijipo ja sisa pa'uhui'ina 'iavura.
12 Ja ma vwiha'aha. Vea kajiha kajaho ja Kerisoho raname karaa ani hijara 'ee ja Isureri puni vaja asinamiara. 'Ene ja raka ka'ene nahama 'waravajija suja 'ee raka ka'ene túna'i rehunijija ja puruva rena'eme hijara. 'Ene iki mwe'i Godi pahena pakavi'i hijara.

13 'Enakaivo ja ea ka'ene nimarako karori kaheri hijajija iviamai Jesu Keriso oni vaji Keriso oni 'aijara aherame nimaa roana.
14 Ijihuni maijaho Hu núni matauvi'inijina'omo Hura no'o 'eke ahuvume nú roe nikwinu'wi rejara. 'Ene vera ka'ene núa'e 'ahaume namajaho tirakunana.
15 'Ene Hura Huni haha 'ahi núra naka'e vetiaravara 'ee Jua puni varapa 'ee varapijara 'waramajaho 'ekume pa'arenana. 'Ene Huni ura ijaho ea no'ohe'i kajija 'ekaroe ahuma'e irechamie Jesuni matauvi'ina vajijino ea kwinu maiu'ina'e rena hi'avarono avanana.
16 'Ene Huni korosia 'ahi ea no'ohe'i kajija ahume kwinu'wi rejakivi'i Godi pu'úmo kú'o 'unama napura ve'avarono avanana. Ijihuni maijaho ijí korosia 'aha kajino pura naka'e veti'aravuri 'unamijaho 'anaume kwamana.
17 'Ene Hu roe ja ea ka'ene karori kaheri hijajija matauma hihuni vu'a 'warame 'ee ea ka'ene nini hijujija 'u'o matauma hihuni vu'a 'waramana.
18 'Ena'omo nú ja pu'úmo Huni vaji Godoni 'Avenijara venue Amo oni areri ma arira vahuna.
19 'Enajihuni hahi ja iviamaa suja 'ee apiora pana. 'Enakaivo ja Godoni ehi pu'úmo anesurijina 'ee Godoni kachi'ina rejara.
20 Ja Huni ara ka'ene apasorua 'ee poropetiepo najaha jihuni toi venajihina. 'Ene Jesu Kerisoho Huhusumano muna anesina ka'ene ijihuni toi vejajina.
21 Ijí ara kajaho Huni vaji vena ajivu'e Hura ahuma 'unanavu'e 'urina Temiporua akuavi'ina'e Natohwi jihuni vaji rene naminu.
22 'Ene Huni vaji ja 'u'o 'eke ahuma'e Godira Huni 'Aveniji'i hihuni ara'e venaana.

3

Porura Kaukara Ka'ene Jenitaru Puna'e Venajina

1 Ikehuni hahi na Poruho ja Jenitarue punijihuna'e Jesu Keriso oni tipurea.
2 Godoni maiji vwihani'ini jihuni kaukara ka'ene jonijihuna'e na mihajaho ja nihejara.
3 Hema ka'ene vejume núnuna'a samaumaa renajaho na ni marako ma'uako vene 'waravujina.
4 'Ena'omo ja ijí ta'avari vajijino Keriso oni hema ka'ene nara hena kavujaho ja hena kahuna.
5 'Ene ijaho emaa puni harihija 'ee amuhija 'aho'a ka'ene nimarako hijajija panajahana. 'Enakaivo iviamaa Huni apasorua ka'ene akuavi'ina 'ee poropetia ka'ene 'Avena vaji hiji'ini jihipuna'i vejume samaumaa renana.
6 Hemijaho ikena Godoni vu'a maa maiu'ina vajijino Jenitaru Isureri opu'úmo ahume aachi'a ka'ene nahama 'waramajaho 'ekahuna. 'Ee Jesu Keriso oni vu'a maa maiu'ina vajijino haha nikwinu Huni pwina'e rejara.
7 Godoni swara ka'ene maiji vwihani'ina ka'ene na mihaji'o 'ee harura ka'ene nuni vaji kaukara venujara ijí vu'a maa maiu'ina kaji rone 'warahuna'e rejuta.
8 Na ea maho'o ka'ene nimaa roji'ina puni vaji túchamaa ijina vo ike maiji vwihani'inakaho na mihana. 'Ene Keriso oni vaji uneunecha mapoka mamaa ka'ene areri pamanura vene 'warahunijija Jenitaru naja'urono vajihana.

9 'Ejakame hema ikehuni kaukara ka'ene nitama Godoni vaji nesi nama-
jaho veje samaumaa re'amarono Hu uneunecha maho'o venana.
10 'Ejakame Godoni vwiha mamaa mapokijija iviamaa veje sosi vaja 'ee
'ajohai'ina 'ee mama'ina ka'ene ichutoi hijujihi puni una'a samaa rehuna.
11 Ikaho Godira Jesu Keriso ka'ene núni Natohwi jihuni vaji majama aneja
púsa pa'ana'e Hura ura renaja'ina'e venana.
12 'Ena'omo nú Hu nimaa rojuri vajijino paju'i kaivo matausahe arira
maiji Huni una'a va'u.
13 Ijihuni hahi na ja 'waravujaho nara jonijihuna'e sisei hijujaho ja
paki'eje joni oja veje areri paretiama. Ijihuni maijaho ijija joni hura vene
ta'arorahuna.

Kerisora Oja Ka'ene Múhajina

14 Ikehuni hahi na Amo oni una'i nitupari savuta.
15 Kachi'ina mapoka ka'ene akúpi 'ahi hijura 'ee mwe'i hijura puni iha
huni vaji 'ekura.
16 'Ene Hura Huni uneunecha mapoka ka'ene pinana rukinijija ja vaji-
huna. 'Ejakame Huni 'Aveni jihuni harurijara harura mihe ni'ajihe joni
oja vaja areri renaama.
17 'Ejakame Kerisoho jara nimaa ro'avari vajijino joni oja vaji hi'amana.
'Ejakame oja 'ekara'avari vajijaho niho'o chinuma same areri rena'a
parani'amana.
18 'Ejakame ja areri Godoni ehijijihi pu'úmo maho'o oja 'ekaravujaho
hena kahuna. Ichá'ina ka'ene oja 'ekaravujara ikikahia jorane 'ee ira
ichá'ina'e rausahana 'ee ikikamia huna joranajaho hena kahuna.
19 'Ene Kerisora oja múhajaho hena kahuna. Ijara henaka asitaha
paranana. 'Ena'omo ja maho'o Godoni henaka ijara itu'onahe areri
renahuna.
20 'Ena'omo harura ka'ene núni vaja kaukara venujara raka ka'ene nú
vwihane 'ee Godi jarima 'warahunijaho ijí Harura kajara niho'o asima
paranuna.
21 Godiho sosia vaja 'ee Jesu Keriso oni vaja 'ee ea maho'o hina apena
va'ujihi puni vaja aneja púsa pa'ana'e ta'arohuna. Ameni.

4

'Avenijara Venu'e Nikwinu'ina Rejujina

1 Na Natohwi jihuni tipura eijara ja jarirame 'waravujaho ja 'unama
mamaa ka'ene ja 'umena jihunijino 'uraha oha. Ijihuni maijaho ja Godira
'umenaana.
2 'Enakúne oja 'ekaravuri vajijino masuani ajuarasaha hine 'ee ea hami
'ahie 'ee haha sonahi'eje hine 'ee ea 'aho pu'úmo matausahe vivinui hine
'ee ea 'aho pu'úmo mamaa'e veji'i hi'avara.
3 'Ene Godoni 'Avenijihi pu'úmo ahuma hijuri 'unamijaho hami 'ajohi'i
matauvi'iniji vevahame hiha.
4 'Ene haha nikwinune 'ee 'Avena nikwinuna. 'Ene mamaa ka'ene túna'i
rehuna vajijihuniji ja 'umenaana.
5 'Enajihuna'e Natohwa nikwinune 'ee nimairoa nikwinuna 'ee toi
samaujaho nikwinuna.
6 'Ene Godi nikwinuna 'ee Hu ea maho'o puni Oma. Hu ea maho'o ikehi
puni húmata 'ee Hu uneunecha maho'o arerina. 'Ene Hu nú ea maho'o
puni vaji hinu.

7 'Enakaivo nú ea kwinu kwinu Kerisora swara ka'ene maiji vwihanúuji
Hu ura renaja'ina'e vajúhana.
8 'Enajihuna'e ika'ina'e 'waruvara.
Vea ka'ene Hu ajima ichutoi va'ajaho Hu ea ka'ene tipura hiji'inijija
aheramana 'ee swara Huni ehija vajihana 'úmana.
9 Ike ira ka'ene ajima va'ajihuni maijaho irake? 'Ú Hu 'u'o arihe kami
mwe'a vaja kamino va'ane?
10 Hu ariha roaja'ina Hu kú'o ajima va'e maho'o asisama kahi ichutomai
va'areje uneunecha maho'o mwe'a 'ee akúpa 'ahi navujija 'ajoha'i 'ahaume
avanana.
11 'Ene Hura swara 'aho'a apasorua vajihe 'ee 'aho'a poropetia vajihe 'ee
'aho'a ivenijarisia'e vajihe 'ee 'aho'a pasita'e vajihe 'ee 'aho'a najahi'ina'e
vajihana.
12 'Eje ijara ea ka'ene akuavi'inijija ni'aji'eje Huni kaukara vehuna. 'Ene
Keriso oni hahijaho veje emarena ajihuna.
13 'Ene pura najuhe ajima va'eje núni nimaa roijaho nikwinu rena paraje
'ee Godoni Harihiji hena kavujaho roe emarena parahuna. 'Ene areri
Kerisora emarenani manuri ja'ina'e rehuna.
14 'Ene ijara reje nú sesamaa puna'a parehuna areri vúrui amena
'anúa ato'urumue haeme ojuja'ina'e pavehuna. 'Ene emaapuni nimairoa
ira'atijija panimaa vetihuna 'ee 'unama ira'atijino pisivisave niho'o nimaa
puna'i rehuna.
15 'Enakaivo oja 'ekauri vajijino nimaaru 'waravi'i hiha. Ijihuni maijaho
nú Huni vaji uneunecha maho'o ikihi puni vajijaho emarene 'urihuna. 'Ene
Kerisoho Huni sosia ijihuni Húmata.
16 Ijí Huni harura hari hahakaho maho'o roe ihene namu. Ijara haha
pwina 'aho'akaho ni'ajihue puni kaukara 'oi'oi hami veju. 'Ene ijara veju'e
oja 'ekaravuri vajijino hahakaho emarena 'urinu.

Keriso Oni Vaji Hia Maiu'iniji Hine 'Ee Ohunijina

17 'Enajihuna'e ike nara 'waravukaho nú Natohwiji huni una'i nimaa
'waravu. 'Enakúne ja paki'eje 'unama ka'ene Jenitaru pu ojuja'ina'e
o'avara. Ijihuni maijaho pu niho'o vwiha puruva reti'eju'e maiji ojura.
18 'Ene puni vwiha ijaho niho'o nutuma namu. 'Eju'e Godira hia ichá'ina
ka'ene hihuna ura renujaho asinavara. Ijihuni maijaho pu puni vwiha
ijaho puruva retiuna 'ee puni oja Hununa'a niho'o kuma kisima'ura'e vene
hiju.
19 'Ene pu niho'o roe kisina'e rejara. 'Ene 'unama ka'ene 'uasa vejujara
pu niho'o hivahimana. 'Ene 'unama sisemaa ka'ene pu vene 'ee pupusu
vwihajujara pu niitunavume pa'arenana.
20 'Enakaivo ja 'unama ikehunakino Kerisoho hena kahuna niho'o pana.
21 Ijihuni maijaho ja Huni vu'a nimaa'e nihejara. 'Ene Hura ja najahana.
Ijihuni maijaho nimaijaho maho'o Jesuni vaji namu.
22 Enakúne joni kara sahasa 'ee unama ka'ene ja nimarako itunijara
pisivisavume sakarasahajija maho'o irechave pa'are'amana.
23 'Enakaivo jara vwihajuri 'unamijija veje maiu'ina'e rehuna.
24 'E'eje kara maiu'ina saha. Ijihuni maijaho kara kajaho maiu'ina Godi
vare'ina 'ee ariramaa 'ee akuavi'ina 'ee nimaa nimaa'e venana.
25 'Enakúne 'unama ka'ene ira'atijaho irecha'i kaivo ea ka'ene joni rori
hijujija ira nimaijino 'waraha. Ijihuni maijaho nú ea kwinu kwino puni
pwinana'a.

26 'Ene ja ajina'avajaho sisea paveha 'ee sena vena apena va'eje vea va 'o'ama.
27 'Ene Setaniho tinia pa'arema'amana.
28 'Ene veje ea ka'ene nesa apeji'inijaho kú'o nesa paape'amana. 'Enakaivo huni ijijino kaukara raka ka'ene mamaijaho ve'irakúne hu ea ka'ene pivunujaho areri ni'aji'amana.
29 Ja paki'eje ea ira sisea 'wara'ava. 'Enakaivo veje ja ira mamaa ka'ene ea kaji ni'ajahe emarena 'urihuniji 'wara'avana. 'Eje ea irahipo ijí he'avajaho ijara pu meraji'avara.
30 'Ene ja paki'eje Godoni 'Avena veje temu'ama. Ijihuni maijaho Hura nahama 'waramarena tatua ka'ene múhajaho nama va'e vea ka'ene Hura 'ekuhunijino 'usehuna.
31 'Enakúne ike 'unama ka'ene 'uraura 'ee sena ajira mwasiriti'aravura vu'a ronahura naka veti'aravuri 'unamijija irechave maho'o pa'are'avara.
32 'Enakúne ea 'aho pu'úmo hami veti'araha 'ee oja purasina'e rene 'ee vwihane arekaravi'ina'e reha areri Godira Keriso oni vaji ja vwihanie arema ja'ina'e ve'avara.

5

Hanaji'ina Vaji Hine Godira Venuja'ina Ve'avara

1 Ijihuni hahi areri sesahu nuna ka'ene oja mihi'inakije Godira venuja'ina'e ve'avara.
2 'Ene Kerisora ja oja mihaja'ina'e oja 'ekaravi'i o'avara. 'Ene Hu Huhusu nú múharena areri swara vene swasa Godona'e amua 'u'amarono venana.
3 'Enakaivo ja Godoni ehijakúne 'uea vejura 'ee huricharavura 'ee jonaru vwihajura 'ee rarene 'ekura joni vaja parejakame ea ja ronaha pa'wa'avara.
4 'Ene ira sakaha ka'ene siseijaho pa'wame 'ee sipana ka'ene areri parehunijija paasuhuna kaivo Godi teimani 'wahunijiru 'waha.
5 Ijihuni maijaho ja nimaa hene kavuja'ina'e ea ka'ene 'uasa vene huricharavura. 'Ene ea ka'ene epuni kukua kime ituname ura rena'inijija ea ija'inijija godi ira'atijihi oja mihi'ina. Godi'o Keriso'o Kinia rene hihuni kwaijaho pahihuna.
6 'Enakúne veje ea vu'a maa pa'ajino ja papisimisava. Ijihuni maijaho Godoni sena ea ka'ene ija'ina'e vu'ataa pahene uneunecha ija'ina'e vejujihi puni toi namu.
7 Ijihuni hahi puni pwinana'a pare'avara.
8 Ijihuni maijaho ja marako nututi hinojara kaivo iviamaa ja Natohwijihuni vaji hanaji'ini hiju. 'Enakúne hanaji'ina puni harihipo 'uraha ojuja'ina'e o'avara.
9 Ijihuni maijaho hanaji'ini jihuni 'inijija ahume maho'o mamaa vene arira maijihi vene 'ee nimaijihi vehunijina.
10 'Ene Natohwijara ura rehunijihi hena ve'irono 'unama savujina.
11 'Ene uneunecha ka'ene nututi hine vejujihi puni pwinana'a pare'avara. 'Enakaivo ijija hina 'warave roe samaumaa re'avara.
12 Ijihuni maijaho pura nesi iraka ka'ene vejujihi 'warahuna juha.
13 'Enakaivo uneunecha mapoka hananujara veju'e roe samaumaa rejura. Ijihuni maijaho uneunecha mapoka ka'ene roe samaahiravujija hanaji'ina.
14 Ikehuni hahi Godi oni ira vaji ija'ina'e 'waramana.

Niima neji'ine ara kwama namujaho 'urina! 'Ejakame Kerisora a hanana'ama 'úmana.
15 Ijihuni hahi jara 'uraha ojujaho hami vwihane paraji'i ea ka'ene hami pavwihaji'inapo ojuja'ina pana kaivo hami vwihaji'inapo ojuja'ina'e o'avara.
16 Ijihuni maijaho vea ikaho siseakúne ja vea iraka apenareje uné raka ve'avajaho hami ve'avara.
17 'Enakúne papuruva reti'avara kaivo Natohwi jihuni ura ijija hena ka'avara.
18 'Ene toa sisea paine nanamie 'unama sisea ani ani ve'avara kaivo 'Avenijara joni vaja tinia apena para'amana.
19 'Ejakame ja Godoni ira vaji vu'ijihi 'wame Samusi vaji javaa vene Godi ta'arohuri javaa ijihi vene 'ee 'Aveni jihuni javaa ijihi vene joni oja vaja mamaa re'eje Natohwi jihuna'e vena'avara.
20 Na'ia mapoka núni Natohwa Jesu Keriso oni ihijihuni vaji Godi Omijaho teimani 'wa'avara.

Paruina 'Ee Napasina Puni Vu'a

21 'Ene Keriso oni hurijihuna'e ea 'aho pu'úmo hura veti'aravi'i hi'avara.
22 Napare paruhu jopuni hahuneru hi'avara. Areri ja Natohwi jihuna'e vena'ava ja'ina'e ve'avara.
23 Ijihuni maijaho paruijaho naparahoni húmata areri Kerisora sosi huni húmati ja'ina. 'Ene Hura Huhusu Haha (sosi) Ni'ajahi'ini jahuna.
24 'Enakaivo sosia Keriso oni hari namuja'ina'e napara 'u'o uneunecha maho'o paruhwa puni hararu hine ve'avara.
25 Parue napahu jona oja mi'avara. Areri Kerisora sosi 'u'o oja maharena Huni haha mahaja'ina'e ve'avara.
26 'Ene sosia veje akuavi'ina'e rene 'ee chiha pa'ana re'amarono toa 'ee Huni irijino somahana.
27 'Ene Hu sosia chiha maka pa'ana kaivo akuavi'ine 'ee panamahi'ina mavarasa'ina'e reje Hu Huhusu ape'irono avanana.
28 Ijihuna'e parua puni haha oja mihuja'ina'e napahwahijija 'u'o oja mi'avara. Areri puni haha oja mihuja'ina'e mi'avara. Ea irara huni napara oja mahujaho hu areri huni haha oja mahi'ina.
29 Ijihuni maijaho ei pini huni haha kame sehuna pana kaivo hu 'iruma vajahe 'ee hami 'ajohuna. Areri Kerisora sosia'e 'ahauja'ina.
30 Ijihuni maijaho nú Huni haha pwinana'a.
31 Ijihuni hahi parua huni oha oma irechami'i kaivo va'e huni napara samuna. 'Eju'e no'o ijaho roe kwinu renuna.
32 Ike hema ikaho ni'ima'ura kaivo na Kerisoho 'ee sosi ijí rone 'waravu.
33 'Enavo veje ea kwinu kwino joni vaji hijujija naparaha oja ma'amana. Areri hura huni haha oja mahuja'ina'e. 'Ene veje naparaha paruahoni hura venahi'ina'e re'amana.

6

Sesamae 'Ee Emahwaha Puni Vu'a

1 'Enajihuna'e sesamae Natohwi jihuni vaji emahu jopuni ira hene veha. Ijihuni maijaho ijaho 'unama aririjina.
2 'Ene oni omiji'o ohiji'u puni hura hami ve'amana. Ikaho varapa amura ka'ene eha mihuna'e nahama 'waramajina.
3 'Ejakame oni hia mamaa'e reje a 'aha jora'e iki mwe'i hina vahuna.

4 'Enakúne emahwahe ja paveje sesahu jona ajina'avara. 'Enakaivo Natohwijihuni 'unamijino opuipo 'ajo'arahunijaho najahe hena ka'avara.

Pwea 'Ee Puni Mama'ina

5 'Ene pwea joni mama'ina ka'ene mwe'i hiju jihipuni ira hene tea juname 'ee simarame 'ee oja nimaiji same Keriso ona'e vena'ama ja'ina'e ve'avara.
6 'Enajihuna'e ja paki'eje joni mama'ina puni nia 'aharu vene 'ee joni mama'ina'e teamanahuni jihuna vehuna pana kaivo Keriso oni pweapo puni ojiji'i Godi oni ura ijí vejuja'ina'e ve'avara.
7 'Ene ja emaapuni kaukara'e ve'avajaho teamana'eje areri Natohwijihuna'e venahu ja'ina'e vena'avara.
8 'Enajihuna'e nú nihena kavu. Pwe'ina ho matauma oji'ini uné raka mamaa'e ve'amajaho ijí raka ka'ene hu vena kajihuni eha Natohwi jihuna'i apehuna.
9 'Ene mama'ine ja 'u'o pununa'a 'unama ija'ina ve'avara. 'Ene ja veju'e pu tea junavujaho are'avara. Ijihuni maijaho ja nihena kavuja'ina'e puna 'ee joni Natohwijaho akúpa 'ahi hinu. 'Ene Hu ronu kwino pareji'ina.

Godoni Nana'ejuri Kukua

10 'Ene vu'a túchamaa ijaho ikena. Natohwi jihuni harura ni'ima'ura vajijino kirasahe para'avara.
11 'Enakúne Godi oni kukua ka'ene nana'e'irono savujino maho'o sa'avara. 'Ejakame ja Setanira pisimisamuni 'unamijija areri kisina'e rene namihuna.
12 Ijihuni maijaho nú ea haha rukina 'ee 'aa rukina pu'úmo nana pa'eju. 'Enakaivo 'ajoha'ina 'ee harura 'ee harura nutuvi'ina ka'ene iki mwe'i hijura 'ee 'avena sisesa ka'ene ichutoi hijujihi pu'úmo nana'eju.
13 Ijihuni hahi Godi oni nana'ejuri kukuijino maho'o saha. 'E'irakúne vea ka'ene vea sisea kajara ape'amajaho ja ijihuna vaji rarara'avara. 'Ene ja uneunecha maho'o ve'ava jihuna'e ja areri kisina'e rene namihuna.
14 Ja ika'ina'e ve'avajara reje ja areri kisina'e rene namihuna. Joni 'aha mo'oa charia ka'ene nimaijino irame 'ee joni túra ariramaijino vahanaha.
15 'Ene joni umora ira maiu'ina ka'ene matausahuji saha.
16 'Ene ikehuni pwina ijaho tarera ka'ene nimairoiji ape'irakúne Setani oni juha ka'ene jaijasahe roujija iji 'aniku'avara.
17 'Ene i'esa ka'ene marani'inijino same 'ee 'Aveni jihuni so'wijaho Godi oni irijinakúne ape'avara.
18 'Ene na'ia mapoka'e siporua 'ojuri veijaho 'Avena vaji 'o'avara. Na'ia mapoka'e nia nirii'i siporua ea ka'ene nimaa roji'ini jihipuna'e 'one ihajinanami'avara.
19 'Ene nuni siporua 'onihakame nuni ira nasina re'eje na vu'a maiu'ina kehuni hemijaho paju'i kaivo najahe pu hena ka'avara.
20 Ijihuni maijaho na Godi oni iruhoa apene 'waravu jihuna'e na tipurai hijura'omo vea ka'ene ijí 'wara'ujaho na ichá'ina'e 'warahuni ja'ina'e matauma 'warahuna.

Túchamaa 'Ajoramajina

21 'Enakaivo Tichikasiho núni vwea nú oja mahi'ine 'ee uchaha pa'ana ka'ene Natohwi jihuni kaukara veji'inijara ichá'ina ka'ene nununa'i rejujija maho'o 'warave ja hehuna.
22 Na ike 'warahuni maijihuna'e ranavu'e vu'u. Hura núra ichá'ina ka'ene hijujaho 'warave ja hene oja sonahihuna.

23 'Ene matauvi'ina 'ee oja mihi'ina nimairoa ka'ene Godi Amo 'ee Natohwa Jesu Keriso oni rena roajaho vwehi pu'úmuna.
24 Ea ka'ene Natohwa Jesu Keriso oja aririji mahi'inijija maiji vwihani'inijaho maho'o pu pu'úmuna. Ameni.

Piripai

Vuˈa Anejijihina

1 Poruˈo Timoti kaˈene Jesu Keriso oni pwehipo ea kaˈene nimaa rojiˈina ˈee eruta ˈee tikonia kaˈene Jesu Keriso oni vaji Piripai hijujihi punaˈe veju.
2 ˈEne maiji vwihanie ˈee matauviˈina kaˈene Godi núni Omijaho ˈee núni Natohwa Jesu Keriso puni rena roajaho jona.

Porura Teimani ˈWamani Siporuijina

3 ˈEne naˈia mapokaˈe ja vwihaniareˈe nuni Godiji teimani ˈwavura.
4 ˈEne na naˈia mapokaˈe mariˈuviˈi mahoˈo jonijihunaˈe siporua ˈone jarima ˈwaravura.
5 Ijihuni maijaho ja vea kaˈene nimaa rojajino rene vuˈa maiuˈina ike niˈajihe ˈwaramapene roe iviasi usevu jihunaˈe.
6 Na ike unekakaho nimaa rojujihuni maijaho Hu joni vaji kaukara mamaa kaˈene aneja vena kajaho Hu veje marana apene vaˈu vaˈo Jesu Kerisora roˈamajino ˈeˈuhuna.
7 Na ˈunama ikaˈinaˈe ja mahoˈo vwihaniu jihuni maijaho ja ea kwinu kwino nuni oja vaja joni tinia navu. Ijihuni maijaho na tipurai hijuta ho vuˈa maiuˈiniji vahame nimaiji rone ˈwaravujaho ja na niˈajiharaˈomo nú ja puˈúmo maiji vwihanújaho ahuma apeju.
8 ˈEne Jesu Kerisora oja kaˈene ˈekauni vajijino nara jaˈe kiˈi ˈahiuˈe oja kaˈene hejujaho Godira na kimu.
9 ˈEne na siporua ˈojujihunaˈe jara ea ˈahoˈa oja mihujaho nihoˈo emarena parane ˈee joni henaka hami vwihane vejiˈinaˈe rehuna.
10 ˈEnajihunaˈe na ura reniujaho ja uneunecha nimaijija hami vwihane hena kiviˈi mamaaru vejakame ea ja panamaˈeje hina vaˈe Kerisora roˈamani veijino useˈavara.
11 ˈEne ˈunama arira kaˈene Jesu Keriso oni rena roajara joni vaja nihoˈo tinia apena paraˈama jihunaˈe Godiho aromahe ˈee taˈarohuna.

Keriso Onijihunaˈe Hijiˈi Godoni Ira Najahuna

12 ˈEne vwehu nune na ura ja ike hehunaˈe ura reniu. Nuni haha ˈahi uneunecha mapoka kaˈene rejajipo rejume Godoni vuˈa maiuˈinijaho niˈimaˈuraˈe rausahana.
13 ˈEnajihunaˈe sorutia kaˈene kavana ijihuni ara ˈajohiˈinijija nara Keriso unijihunaˈe tipurai hijujaho ea mahoˈo nihejume paranana.
14 ˈEne nara tipurai hijujara rejuˈe vwehu nuna kaˈene Natohwi jihuni harura niˈinaˈe apene pajuˈikaˈi Godoni vuˈa ˈwaravu.
15 Ea ˈahoˈijija nihoˈo sename ajinaˈejuˈe Keriso rone najahu kaivo ea ˈahoˈijija oja maiji vwihajiˈi najahu.
16 ˈEnakaivo vu ea kaˈene vwiha maijija puni ojijiˈi najahu. Ijihuni maijaho na vuˈa maiuˈiniji vahaˈurono iji pijihana.
17 ˈEnakaivo vu ea ˈahoˈijaho pu pupusumano vwihajura. ˈEnajihunaˈe pu oja maa pasaviˈi nara tipurai haha hejiˈi hiˈurono vwihajiˈi najahu.
18 Irakijara natohwane? ˈEnakaivo pu vwiha mamaiji vwihajiˈi najahu ho vwiha siseijino vwihajiˈi najahujaho unekajaho pana kaivo nimaijaho pu Keriso rone najahujara niˈinijahuna. Ijihunaˈe na mariˈuvu. Iˈa ijihunaˈe na mariˈuhuna.

19 'Ene na niheju jara siporua nuna ka'ene 'ojujara reje Jesu Keriso oni
'Avenijara ni'ajihe na vahanime samai ranamihuna.
20 Na ura renia para'eju'e raka ka'ene rehuniji nimaa roji'i hijujaho
uneunecha 'aho'a pareje na junihuna. 'Enakaivo na Keriso onijihuna'e
paju'ika'i marako vejuja'ina vehuna. 'Ene nuni hia vajakino na mai'o hi'eju
ho na kwahuna kaivo na na'ia mapoka'e Kerisoho ta'arohuna.
21 'Ene na Keriso onijihuna'e hiju kaivo kwa'ujaho na 'u'o eha mamaa'e
apehuna.
22 'Enakaivo na hahiji'i hijukaho na kaukara ka'ene 'ina rukiniji vehuna.
'Enajihuna'e na ichá'ina'e vehuna puruva reniu.
23 'Enakaivo ijí ura no'ohe'i kajipo niho'o 'unirime isoma irechami'i veju.
Na ura va'e Keriso'i hi'i 'ahiu. Ijihuni maijaho ijaho niho'o mavarasa'i
maijina.
24 'Enakaivo joni hahijihuna'e ike hahiji hijujara mamaijahuna.
25 Ijaho na nimaa'e vejujihuna'e na arema ja pu'úmo maho'o hina va'eje
ja 'urina joni nimairoa vajijino emarene temarasahuna.
26 'Ejakame na 'uname joni vu'e ja na ki'ava jihuna'e Jesu Keriso oni vaji
niho'o teamaname oja sonahia parahuna.
27 'Enakaivo joni kara 'unama mamaa ira maiu'ina ka'ene Jesu Keriso
rone 'waramu ja'ina'e heha. 'E'irakúne na vu'e ja ki'eju ho na arema
hi'ujaho nara hehuna'e ura reniujaho ja kisina'e namine oja 'ee vwiha
kwisu rene ahume vu'a maiu'ina ka'ene nimaa roijihuna'e harura pina
veju.
28 Ja paki'eje joni nakijipo ninamaujipo veje tea juna'ava. Ijí kara kajara
najahujaho pu tirausahe parahuna. 'Enakaivo Godira ja ni'ajihuna.
29 Ijihuni maijaho ja Keriso nimaa rohuneru pana kaivo Hunijihuna'e
sisei hihuna 'u'o mihana.
30 Nú iviamaa ijihuni vaji ja pu'úmo ahume ahija apeju. Ja na niki'eme na
Hunijihuna'e nimako sisei hijuta. 'Ene ja nihena ki'eju'e na iviamaa ijihuni
vaja kajino hine harura natohwa'e veju.

2

Keriso Oni Masuani Hiji'inijine 'Ee Pinanijina

1 Keriso oni vaji hijujara veju'e harura renau 'ee Huni oja 'ekaravujara
veju'e oja sonahiu. 'Ene 'Avenijihi pu'úmo hinoju. 'Ene ea ura renae 'ee
epuna'i temuka apeju.
2 Ikija nimai jihuna'e vejakame temari rarenihe parani'amana.
3 Ja jasumano jonaru vwihajuri 'unamijaho pavene 'ee vwiha maa
pa'ajihuna'e kehi kehi vejujaho arehuna. 'Enakaivo vwiha jonijija 'eka
masuani ajuarasahe ea 'aho'a mama'ina rone vwihanihuna kaivo jajasu
pavwiha'avara.
4 'Ene joni ura ijiru pa'ajo'avara kaivo ea 'ahopuni ura ijija 'u'o ki'avara.
5 Ike kara ka'ene Keriso oni vaji navajija 'eke joni vaja 'u'o na'avara.
6 Hu Godi kaivo Godi Huni tinia ranamana.
7 'Ene Hu uneunecha maho'o irecha'i kaivo roe pwea puna'i rene 'ee
emaa puna'i renana.
8 Hu emaa kavara 'ee masuani ajuarane 'ee Omahoni ura ijaho vena va'e
kwahuni vutuiji 'e'une korosi 'ahi kwamana.
9 'Ene Godi Hu ni'ima'ura ta'arohe 'unama ahasirima rena iha ka'ene Hu
mahajaho iha mapokakaji asitaha paranaji mahana.

10 'Ene Jesuni ihiji he'avajaho akúpa 'ahi hijura 'ee mwe'i hijura 'ee mwe'i hari hijura maho'o Hu nitupari satihuna.
11 'Ene ira maho'o nahame Jesu Keriso Natohwa 'wahuna. 'Eje Godi Amo oni pinana 'urihuna.

Mwe'aki Ira Puna'i Hana'avara

12 'Enajihuna'e ehu nune na ja oja mihi'ine ja na'ia mapoka'e nihene vejura. Nuni una'eru pana kaivo na ani ruva'uri vajijaho ja niveju kaja'ina'e ja ni'ajihuni 'unamijaho ojono akume juvi'i ve'avara.
13 Ijihuni maijaho Godira joni vaji kaukara venu. 'Ene vena'e ura rena'eje Hu ura renujihi venahuna.
14 'Ene uneunecha maho'o iraka ka'ene jara ve'avajaho pasu'arame 'ee 'ura'ara'avara.
15 'Ejakame ja Godi oni harihija ka'ene sisea pa'ane sisea paveji'ina 'ee sisea panamahi'inijihi rene ike ea ka'ene arira pave'i kaivo ani ani veju kihipuni vajijaho ira puna'e rene mwe'i hana'avara.
16 'Ene Ira ka'ene majama hihunakaho ija kisi 'una'avara. 'Ejakame Keriso oni veijaho na ijihuna'e mari'u'uta. Ijihuni maijaho nara kaukara ka'ene vene 'ee hijujaho vea panisame vejuta'e re'amana.
17 'Enakaivo na toa ijuri swasa puna'i vene joni nimaa roiji ni'ajihuna'e usekuniara. 'Ena'omo na mari'ume teamani'eju'e nuni temarijaho ja pu'úmo 'wame nasaravu.
18 'Ene na ja 'u'o 'waravu Temarasa'avara! 'Unama nikwisu'ina ka'ene nara temaraju ja'ina'e joni temarijaho nú pu'úmo 'wame temarasa'avara.

Timotiho 'Ee Ipapirotaitasi

19 'Enakaivo na Natohwa Jesu nimaa rojujihuna'e na Timotiho 'aha josu pare'eje ranave joni vuhuna. 'Ejakame na joni vu'a ichá'ina ka'ene jara hine 'ee ojuji henareje ijara ni'ajihuna.
20 Ijihuni maijaho ea pina oja na'ina piunahuna pana kaivo hura huhusuna. Huni ura nimaa nimaijaho jara ichá'ina ka'ene hijujihuni toi namu.
21 Ijihuni maijaho pu ea maho'o puni ura ijiru sara'i kaivo Jesu Keriso oni ura ijija pasaravura.
22 'Enakaivo ja hu nihena kavuja'ina'e hu arerina'omo na ni'ajihe vu'a maa maiu'ina kehuni kaukara vejume emarenana. Areri hariahi omaha'e ni'ajahe kaukara venahu ja'ina'e venuna.
23 Ijihuna'e vea ka'ene na kive uneunecha nununa'i ichá'ina'e re'avajaho na vwihajujaho na marako ranave vuhuna.
24 'Ene na Natohwiji nimaa vetiura'omo na 'u'o aha josu pare'eje rohuna.
25 'Enakaivo na vwihajujaho maijaho na Ipapirotaitasi vwea nuna ka'ene nú pu pu'úmo kaukara veji'ina ka'ene nuni sorutia pina vo 'u'o joni 'ona oji'ina'e nuni ura ijija ni'ajihi'ina'omo ranave vuhuna.
26 Na ranavu'e vu'ujihuni maijaho hu ja kihuna ura rena paranana. 'Enakaivo hu atami 'unavume ja hejaji henarena hu temume haha henana.
27 Hu niho'o nimaa'e atami 'unamarena kwahuna'e renana kaivo Godira hu numimana. 'Ene huhusu pana vo na 'u'o numirimana. 'Ejakame na temuka hura hara paape'urono avanana.
28 Ijihunihahi na hu ranave vuhuna'e ura renia paraniujaho hura vu'e ja kú'o hu kamareje temarasahuna. 'E'eje na iji'a ja vwihaniujaho ma'uako sonahihuna.
29 'Enakúne Natohwi jihuni vaji temaraji'i hu ape'avara. 'Ene ea ijáka jihi puni hura venahuna.

30 Ijihuni maijaho hu Keriso oni kaukara ijihuna'e kwama ape taharonamana. Hu huni hia vajijaho varapa piunihuna renana vo hu jara areri nuna vehuna sa'inijaho hura venana.

3

Hia Nimaijihuni Uraijaho Nú Ariramaa Rehunijina

1 Vwehu nune túchamaijaho Natohwi jihuni vaji temarasaha. Na uneunecha nikwinu'ina kehi kú'o vehunijija mai'o pasenimu. Ijihuni maijaho ijara 'ajoahe veje ja maranihuni jihuna'e veju.

2 'Ene 'ua sisesa kajija hami ki'avara. 'Ene ea sisesa kajihipo kaukara ka'ene vejujija hami ki'avara. 'Ene ea ka'ene 'unama ira'atijino sisa 'uhuahujija hami ki'avara.

3 'Enakaivo nú ea ka'ene nimai jihunijino sisa 'uhuahajina. Ijihuni maijaho nú Godoni 'Avena vaji Hu oja mahe 'ee Jesu Keriso oni vaji Hura raka ka'ene núna'e venuha jihuna'e Hu 'unama apene ichutoi ahasirivu. 'Ene ijihuna'e hahijihuni 'unamijaho panimaa vetiu.

4 'Enavo haha huni 'unamijino na onuno nimaa veti'arahuna arerina. Ijaho ea 'ahopo haha huni 'unamijino nimaa veti'ara'ipisa nara pu asitaha paraju'u. Ijihuni maijaho 'unama kajihuna kajaho nununa'a niho'o mapoka.

5 Ijihuna'e na vea iropune no'opiso pa'are'eme sisa 'uhuihara. Na Isureri ore 'ee na Penijamani oni amujiji'ura 'ee na nimai nimaa'e Hipuru 'ee Varapa Tamani jihuni 'unamijaho na Parasi.

6 Na ea ka'ene Varapiji ura renia parana jihuna'e na chicha vene sosia sise'i 'ahi'ina'e rejuta. Ijihuni maijaho na varapi jihuni 'unamijaho arira'e hene vejujihuna'e na namihuna areria parenana.

7 'Enakaivo ni maku'ijaho ike 'unamakija nuni una'a mama'ina'e rejara kaivo ijija Keriso oni hahijihuna'e na ni irechavume pa'arejara.

8 'Enakaivo natohwijaho ikena. Nara Jesu Keriso nuni Natohwi jihuni mavarasa'iniji maho'o hena kavujara rejume uneunecha mapoka kajija maa pa'ana'e rejara. 'Ene Keriso ape'i 'ahiume uneunecha maho'o kajija túa'e vetiume pa'arejara.

9 Na ivi'a Huni vaji hena kavujaho varapi jihuni 'unamiji 'ararihakame nuni vaji arira'e rehuna pakavu. 'Enakaivo na Keriso nimaa rojuti vajijino ariramaa'e rejuta. 'Enajihuna'e arira'e rehunijaho nimai rojakame Godina'i rena rohuna.

10 'Enajihuna'e na Hu hena kahuna ura renie 'ee harura ka'ene Hu vejume 'urinajaho hena kahuna'e ura renie 'ee Hura sisei hinaja'ina'e hihuna ura renie 'ee Hura kwama ja'ina'e kwahuna ura reniu.

11 Hura ija'ina'e venajihuna'e na 'u'o túna'i kwa'ujaho na kú'o 'urihuna.

Ninukujahe Va'e Uri Usehunijina

12 Na ikija ni'ekahuna pana 'ee na niroe ariramaa'e rehuna pana kaivo na majaa mai'o hine kaukara veji'i va'ura'omo va'e na ichá'ina'e re'urono Jesu Kerisora na iji pijiha ja'ina'e rehuna.

13 Vwehu nune na onuno vwihajujaho na vuatua kajaho mai'o pa'e'uji'ina. 'Enakaivo unenu'u pina kwino na vejujaho ikena. Ijaho raka ka'ene nimako vejujija na niare'ika'i raka ka'ene nuni una'i navujihi ve'i 'ahiu.

14 'Ene na harura ni'ima'ura vene va'e pa'arehuni vutuiji 'e'une eha ka'ene Godira Jesu Keriso oni vaji ichutoi huna'e 'umenuajaho apehuna.

15 Ja ea mapoka'e ni emaina'e rejajihuna'e roe ja pu'úmo vwiha ikehuna kino vwiha'avara. 'Ene unenu'u 'ahopuni jihuna'e ja vwiha ani ani vwiha'avajaho Godira ijija 'u'o veje jonuna'a samaa'e rehuna.
16 'Enakaivo roe ja pu'úmo tinia mamaa ka'ene nú ajima va'e usevajino kirasahe ni ijí hija.
17 'Ene vwehu nune ahume nuni ma'aja 'ahi 'ararihie one 'ee ea 'aho'a ka'ene núra oju'e kúvaja'ina'e ojujihi puni mwapunijihi ki'avara.
18 Na na'ia mapoka'e ni'waravura'omo kú'o ivi'a niituiji'i 'waravu. Ea mapoka'e pura kara ka'ene ojujara najuhujaho pu Keriso oni korosi ijihuni naka.
19 Ea kajihi puni urijaho pa'arehunijina. Ea kajihi puni godijaho 'iruma huna'e rimurojujina. 'Ene pu uneunecha ka'ene junahunijihi aromahura. 'Ene pu na'ia mapoka'e ike mwe'a ikehuni kukuijiru vwihajura.
20 'Enakaivo nú akúpa huni ehija'omo núni Ni'ajúhi'ina ka'ene Natohwa Jesu Kerisora ijí rene rohuniji nú teamanu'eju'e 'ajaha hiju.
21 Hura núni haha harura pa'ana ka'ene kwamasahuni hahakaho veje arohe Huni haha ka'ene hanaji'ini ja'ina'e rehuna. 'Ene Huni harura kajara reje uneunecha maho'o roe Huni harura hari nahuna.

4

'Unama Najahujina

1 Ijihuni hahi vwehu nune na ja oja mihi'ina ka'ene nara kihuna ura reni'inakije ja nuni temare 'ee nuni kuraunua. Na oja mihi'inakije Natohwijihuni vaji kisima'ura'e rene hami nami'avara.
2 Na Uotia'o Sinitike'o 'ejahie 'waravukúne Natohwi jihuni vaji ahuma mamaa'e hi'avara.
3 Ehu nune nuni napura nimaa nimaa'e na a jariravujaho naparakija ni'aji'amana. Pura vu'a maa maiu'ini jihuna'e na hu'úmo vea kisina apeji'inakúne ni'aji'amana. 'Ene Karemeniti 'u'o ni'ajahe 'ee pu nuni ehija 'aho'a ka'ene na pu pu'úmo kaukara veji'ina ka'ene puni iha majama hihuni puka vaji navujija ni'ajihara.
4 Natohwi jihuni vaji na'ia mapoka temarasa'avara. 'Ene na kú'o ijá 'iavo Temarasaha 'iavu.
5 'Ene veje joni oja ka'ene masuani ajuarasahe hiji'inijaho ea mapoka hena ki'avara. Ijihuni maijaho Natohwijaho nikehu nimaina.
6 'Enakúne unenu'u 'aho'a pavwihane temuka'avara kaivo ja uné raka ura rena'avajaho siporua 'one ja iraka ura renaujija teamana'eje Godi jarima 'wara'avara.
7 'Ene Godoni matauvi'ina ka'ene uneunecha maho'o asitaha ranamajara Jesu Keriso oni vaji joni oja 'ee vwihijija 'ajoha'amana.
8 Túchamaijaho vwehu nune irakijara nimaa'e 'ee irakijara hura vejura 'ee irakijara arire 'ee irakijara ariramaa'e 'ee irakijara mavarasa'ina'e 'ee irakijara iha mamaa 'urihuna 'ee unenua 'aho'a mamaa areri ta'arorahuna ijákajihuni toi joni vwiha ijija irecha'avara.
9 Uneunecha iraka ka'ene jara nununa'i henakame apene 'ee nuni vaji kivaji manura pirame ve'avara. 'Ejakame Godi ka'ene matauvi'inijaho ja pu'úmo hi'amana.

Godoni Swariji Teimani 'Wa'avara

10 'Enakaivo na Natohwi jihuni vaji ni'ima'ura'e temarajujaho ja iviamaa kino jara na vwihaniujaho kú'o 'uname na vwihanii'ina'e rejara. Nimaa ja na vwihaniura vo vea paapenare'e avajura.
11 Na unenu 'aho'a ura reniakame 'warahuna pana. Ijihuni maijaho na nihena kavu ichá'ina'e na niijara teamani'eje hihuna'e kavuta.
12 Na ichá'ina'e uneunecha pa'a hihunijaho henakame 'ee uneunecha rukina'e rene hihunijaho hena kavuta. 'Ene uneunecha mapoka vajijino na ichá'ina'e túi'eje hihunijaho kame 'ee matuni'eje hihunijaho kavuta. 'Ene uneunecha mapoka renihunijaho kame 'ee pivuji'i hihunijaho kavuta.
13 'Ene uneunecha maho'o Huni vaji Hura harura mi'eje na areri ve'eju.
14 'Enavo ja mamaa'e vene nara pivujuti vajijaho ni'ajihara.
15 'Ene ja Piripai orakija 'u'o ojono nihena kavu. Mai'o amura'e na vu'a maa maiu'ina ike najahareno na Masatonia arema va'ujaho sosi pini na ni'ajihareje vajihuri 'unamijino vajihe 'ee 'ekahuna pana kaivo jara jajasumanu vajihura.
16 Ijihuni maijaho na Tesaronaika hine pivujujaho ja ni'aha mapoka'e swara ni'ajihara.
17 'Ene jara swara vaji'avarono 'unama same avahuna pana kaivo jara vajihuri 'unamijara joni eha ka'ene jara apehunijara mapoka re'amarono avajuta.
18 'Enakaivo uneunecha maho'o areri 'ekuta. 'Enareno ijipo mapoka'e areri renihara. 'Ene jara Ipapirotaitasina'i irechavajija na ni 'ekuta. Ijija swara mamaa ka'ene amua mamaa Godi teamama parahunijihi vejara.
19 'Enajihuna'e nuni Godijara jara iraka ka'ene pivujujija Huni uneunecha ka'ene Huni ari navujino Jesu Keriso oni vaji areri maho'o vajihuna.
20 'Ene iviamaa núni Godi 'ee núni Omijihuni pinanijaho aneja púsa pa'ana'e Huna. Ameni.

Túchamaa 'Ajoramajina

21 'Ene Godoni ehija maho'o Jesu Keriso oni vaji 'ajora'amana. 'Ene vwehija ka'ene na hu'úmo hijujipo ja 'ajoravu.
22 Godoni ehipo maho'o 'ajoravu'e 'ee Sisa oni kachi'inijipo 'ajoravu.
23 'Ene Natohwa Jesu Keriso oni vaji maiji vwihani'inijaho joni 'avenijihi pu'úmuna.

Korasia

Vu'a Anejijihina

1 Na Poru ka'ene Jesu Keriso oni pwea Godoni ura ijino rejujara Timoti
ka'ene núni vweiji'i veju.
2 Godoni ehija akuavi'ina 'ee vwehu nuna ka'ene Keriso oni vaji
pauchavi'ina ka'ene Korasi hijujihi puna'e veju. 'Enakúne maiji vwihanie
'ee vivinui matauma hiji'ina ka'ene Godi núni Omijihuna'i rena roajaho ja
pu'úmuna.

Teimani 'Wavuri Siporua

3 Nú na'ia mapoka'e siporua 'ojujaho Godi Amo ka'ene núni Natohwa Jesu
Kerisoho jonijihuna'e teimani 'wavura.
4 Ijihuni maijaho Jesu Keriso oni vaji joni nimaaroa 'ee jara Godoni ea
ka'ene akuavi'iniji oja mihuji henare'e avajura.
5 Ijihuni maijaho iraka ka'ene ja nimaarojura ka'ene akúpi 'ahi
navuji'ina. 'Ene nimarako ja vu'a nimaa ka'ene vu'a maa maiu'ina vajijino
hejajina.
6 Ijí vu'a maiu'ina kajara joni roaja'ina'e 'u'o 'e'une kwaa ararakino va'e
hine majaa 'ina renu 'ee rausahe emarenu. 'Ene ni areri vea ka'ene ja
Godoni maiji vwihanie ijihuni nimaiji hene kavume renaja'ina'e renu.
7 'Ene ja Epaporasi na'i vu'a kajaho hene kavara. Hu nú pu'úmo kaukara
veji'ine 'ee ea pina ka'ene nú oja mahujina. Hu Keriso oni pwea pina ka'ene
núni ijihuna'e pauchavi'inijina.
8 'Ene jara Godoni 'Aveni jihuni vaji ea oja mihujaho hura 'warumana.
9 Ijihuni hahi nú 'u'o vea ka'ene ijí hejaji rene ojuta pahwe'i hine joni
siporua 'ona 'waravakame joni henaka vaja areri rene 'ee Huni ura ijaho
hene 'ee 'avena huni vwiha maho'o hena kama parahuna.
10 'Ene ja 'unama mamaa ka'ene Natohwiji ura renuja'ina'e one 'ee Huni
hura ve'avara. 'Ene kaukara mamaa ka'ene ja vejujija 'ina rukina'e rene
'ee Godoni henaka vajijino emare'avara.
11 'Ene ja Huni hanaji'ina vajijino harura maho'one 'ee vivinui matauma
hine 'ee ata kairasahe hihunijaho 'ekakame niho'o temarijara joni vaji
rarena'e parani'amana.
12 Nú Amo teimani 'wavujihuni maijaho Hu venume nú Godoni ea
akuavi'ina ka'ene hanaji'ini hijujihi puni aachijija ahuma 'ekahuna.
13 Ijihuni maijaho Hu nú nututa huni ara kwaijino vahanume siriramúe
'ekue Huni Hariha ka'ene Hu oja mahujihuni ara kwai irechamúana.
14 'Ene Huni vaji nú kú'o 'imenue 'ekuana 'ee Huni vaji sisea vwihane
arevume pa'arenana.

Keriso Oni Kara 'Ee Huni Kaukara Ichá'inijina

15 'Ene Hu Godia ka'ene nia pakavi'inijihu vare'ine 'ee mai'o uneunecha
maho'o re'avarono Hu amura'e ijí hinajina.
16 Ijihuni maijaho uneunecha kivura ho pakivujaho maho'o mwe'a 'ee
akúpa 'ahi navujaho Hura venana. 'Ene Hura kiniepo 'ajoahuri ara kwaa
'ee 'ajohai'ina 'ee Huni harura hari hijujija irechamie 'ee uneunecha
maho'o kija Hura venarena Huna'e venana.

17 'Ene uneunecha kija maho'o pareji'ini Hu iji hinana. 'Ene Hura uneunecha kija maho'o 'uninamiu'e ahuma navu.
18 Hu 'u'o sosia ikehuni húmata 'ee sosijaho Huni haha. Hu uneunecha maho'o ikihi puni húmata. 'Ene Hura amura kwama 'urinana.
19 Ijihuni maijihuna'e Omaha teamavume Huni kara ijaho maho'o Keriso oni vaji namu.
20 'Ene na Huni vaji 'waravu. Godiho uneunecha maho'o kehi pu'úmo 'unama vene kú'o napura venana. Huni 'aa ka'ene korosia 'ahi hirama arihajara uneunecha maho'o ka'ene mwe'i navura ho akúpa 'ahi navujija venaue matauvu.
21 'Ene ja nimaraku'ijaho apiora 'ee naka'e rene vwiha sisea vwihane sisea veji'i hijara.
22 'Enakaivo Hura hahiji'i kwamana vajijino ja venaume 'unama Hu hu'úmo napura vejara. 'Enarena aherume roe Godoni una'i irechamiu'e ja ivi'a akuavi'ina'e 'ee panamahi'ina 'ee niho'o sisea pina pa'ana'e namiju.
23 'Enakúne ike nimaaroakaho hena vene 'ee ija kisi 'uname namiha. 'Ene ja paki'eje vu'a maiu'ina kara iraka ka'ene rehuna 'waravume hejaji raname arema va'ava. Ijihuni maijaho ike vu'a mamaa maiu'inakaho kwaa ara mapoka ka'ene ike akúpa hari navukipo he'avarono 'waravara. 'Enajihuna'e na Poruho ijí ve'urono iji pijihana.

Porura Sosihuni Pwea Rene Kaukara Venajina

24 Na teamanimu jihuni maijaho na jonijihuna'e haha hianimu. 'Ene Kerisora Huni haha ka'ene sosijihuna'e sisei hinajihuni pwina ijaho nara sisei hiju'e pa'arenu.
25 'Ejume Godira kaukara ka'ene sosia'e 'ajoahe 'ee Godoni ira maho'o ni'ajihe naja'urono iji pijihana.
26 'Ene nitama rene juara juara pa'arene 'ee ea tuama apene roajaho hema kaho pavejume samaahiramana kaivo iviamaa Huni ea akuavi'inijihi najahana.
27 Ijihuni maijaho Godoni ura ijaho uneunecha mamaa ka'ene ike hema vaji navujija veje Jenitaru hena kahuna. Ijí hema kajaho Keriso ka'ene joni vaji hinujina. 'Ene nimaa roji'inijija. Huni mamaijaho túna'i 'ekahuna.
28 'Ene nú ichihichano va'ujaho Keriso rone ea mapoka 'waravu. Nú pu ni'ajihe 'warame 'ee vwiha mamaiji najahura. Ijihuni maijaho nú ea kwinu kwino Keriso oni vaji marana areri rena para'eje vajahuna.
29 Na 'u'o ikehuni maijihuna'e kaukara niho'o kisina'e Huni harura natohwa ka'ene nuni vaji namujara veniu'e veju.

2

1 Jaa 'ee ea ka'ene Reatasia hijura 'ee ea maho'o ka'ene nuni urania pakavi'ini jihipuni jihuna'e oja ni'ima'ura hejuji na ura ja hehuna ura reniu.
2 'Ejakame puni ojijija ni'ajihuna. 'Eje oja 'ekaravuri vajijino ahuma parahuna. 'Ejakame uneunecha ka'ene maho'o hena kavura 'ee henaka ka'ene nimaa Godoni hemiji hena kahuna. Ijaho Kerisona.
3 Huni vaji vwiha mavarasa'ina arira 'ee henaka maho'o rinamiu'e navu.
4 Na ija'ina'e 'waravu jihuni maijaho ea 'aho'apo vu'a ira'atijino pisimisave ja nimaa vena ve'avarono 'waravu.
5 'Ene hahijaho na ijaho pahiju kaivo 'avena vajijaho na ja pu'úmuna. Jara mamaa'e ojono 'ajo'arame 'ee Keriso nimaa rojuji kirasaha paraju jihuna'e teamanimu.

Hia Ka'ene Keriso Oni Vaji Marana Parahunijina

6 'Enakaivo ja Jesu Keriso ka'ene Natohwiji apejarakúne Huni vaji 'uraho'avara.
7 'Enakúne Huni vaji chinuma same emarena aji'avara. 'Ene ja najahe 'waravume hejaja'ina'e joni nimaa roijaho veje kisina'e rena para'avara. 'Ene temari itu'ona parani'eje o'avara.
8 'Ene paveje emaapuni vwiha 'ee vu'a maa pa'ajipo pisimie 'ee emaapuni tamana 'ee mwe'a kehuni 'unama ani ani'ina najahe 'waravujipo pisimie ani ruva'ava. Ijihuni maijaho ijí 'unama kajija Keriso oni 'unama pana.
9 Hura haha ka'ene apenana vajijino Godoni kara icha'inijaho maho'o Huni vaji navu.
10 'Ene Huni vaji ja maho'o ni areri renaana. 'Ene Hu ea maho'o 'ajohai'ine 'ee harura mapokijihi puni húmata.
11 'Ene Huni vaji ja 'u'o sisa 'uhuahara. Sisa ka'ene emaapo iji 'uhuahuja'ina pana kaivo sisa ka'ene Kerisora 'uhuahajaho sisei jihuni kara ijí 'uhuana.
12 Hua mwe'i vaji apúsavume 'urina ja'ina'e ja 'u'o pu pu'úmo toi samaume 'urijara. 'Ene Hua'e nimaa rojari vajijino Godira Hua'e kwamana ka'ene vejume 'urina ja'ina'e ja 'u'o venaume 'urijara.
13 Vea ka'ene ja joni sisea vajijino kwamasahe 'ee sisa pa'uhuari vajijaho Hura núni sisea maho'o vwihanúe arevume paranana. 'E'ikaivo venume 'urine pu pu'úmo mai'o hiju.
14 'Ene núni chimua 'ee varapijara núa'e ninamu'e ruruhajaho Hura 'eka ruva'e korosi 'ahi 'aniume parajara.
15 Hura 'ajoha'ina 'ee harura mama'ina sisesa ijija Huni vaji korosia 'ahi eriri samaumai túa vetie venaume harura pa'arenaana.
16 Ijihuni hahi paveje ea pina joni 'irumijihuna 'ee toijihuna 'ee sora ijuri vea 'ee masapa maiu'ina huna 'ee Sapatia huni vea panamahi'ina'e re'amana.
17 Ikija raka ka'ene mai'o rohuni jihuni 'avena kaivo nimaijaho Keriso ona.
18 Ja paki'eje ea 'ahopo ja pisimisave joni haha ruarahe 'ona oji'ina oja mihuna'e 'warame visoni toi namuji'i ike veha 'iame 'ejahie 'ee puni vwiha ijí ani ani kehi kehi veji'i 'waravakame joni eha ka'ene 'ekahunijihi are'ejakúne hena pavanami'avara.
19 'Enakaivo pu húmati rene ihena roe haha maho'o kaho ni'ajahuna pana. 'Enavo nú Huni haha 'ahi tanuka 'ee chinumijipo roe ihenuara. 'Enajihuna'e harura ka'ene Godoni rena roujara harura múhe ni'ajúhu'e emareju.

Kwamasahara'e Keriso'i Pu'úmo 'Urina Hijujina

20 Ja Keriso oni vaji mwe'a kehuni 'unama ani ani'ina ka'ene najahujija nikwamasahume paranana kaivo ja irakijihuna'e mwe'a kehuni varapa hara kú'o hijo? Ijija ikehina.
21 Ikaho pa'unira'avara. Ikaho paina he'avara 'ee ikaho pavwena'avara. Ikaho paina he'avara 'ee ikaho pavwena'avara.
22 Ijaho emaapo 'warume najuha jihuna'e nú ikehi 'eke ve'avajaho pa'arehuna.
23 Ike varapa ikija nimaa puna'i rehuna. Ijihuni maijaho puni oja vwiha ijija niijihi miha parane 'ee haha puna ruarahe sise'i 'ahiura. 'Enakaivo ijipo puni vwiha sisesa ka'ene itunavujihi ni'ajihuna pana.

3

1 'Ejume ja Keriso pu'úmo 'urijara'e re'avajaho uneunecha ka'ene akúpi 'ahi Hunijiru sara'avara. Ijihuni maijaho ijino Kerisoho Godoni ija mana'inija'i asuma hinuna.
2 Joni vwiha ijaho uneunecha ka'ene ichutohuneru vwiha'avara. 'E'ika'i mwe'a kehuni uneunechijija pavwiha'avara.
3 Ijihuni maijaho vea ka'ene ja kwamasahajino Godoni vaji joni hiijaho Kerisoi pu'úmo apúrinanamiu'e namu.
4 Vea ka'ene Keriso núni hiijara roe samaahira'amajaho ja 'u'o pu pu'úmo Huni mamaa ijihuni vaji samaahirahuna.

Hia Tamana 'Ee Hia Maiu'ina

5 Ijihuna'e joni haha pwinana'a vaji 'uasa vehuni 'unama 'ee huricharame 'ee sisea vehuna ura renae ituname 'ee jajaso uneunecha rukina'e rehuna itunavura ka'ene joni vaji navujija 'anie kwamasa'avara. Ijipuhipo joni godi ira'atijaho rejukúne 'ania kwamasaha!
6 Ijihuni maijaho ike uneunecha ikipo reje Godoni sena rohuna.
7 'Ene kú'o 'unama ikija nimarako ja ijihuni vaji hine 'ee ojara.
8 'Enakúne 'unama ikija 'u'o are'avara. Ajira 'ee sena 'ee ea sise'i 'ahi'i ura renaura 'ee vu'a ira'atijino ea 'ahopuni hia ruarahura 'ee ira sisea ka'ene joni ira vaji roe usevujija areme are'avara.
9 'Ene ja ira'ata paapene pisivara'avara. Ijihuni maijaho ja joni kara sahasijaho ni areme 'ee ijihi veji'i hijujija ni arevara.
10 'Enakaivo ja iviamaa kara maiu'ini savara. 'Ena'omo ike kara maiu'inakaho Venina ka'ene ijí venajara Hua'ina re'avarono majaa veju'e maiu'ina rejara'omo roe maho'o Hua'ina'e rehuna.
11 'Ene ike kara maiu'inakaho a ea irakijaho hu patahu. Areri Kurikia ho a Jua ho a sisa 'uhua'ina ho pa'uhua'ina. 'Éne a pahena pakavi'ina ho Sitiani ka'ene ea mají 'anikuvi'ina ho a pwea ho a pwea pana kaivo Kerisoho ea maho'o ikihi puna. 'Ena'omo Hu ea maho'o kehi puni vaji hinu.
12 'Enajihuna'e ja ea ka'ene Godira akuavi'ina 'ee oja mihe iji pijihakije oja ka'ene ea 'aho'a kime temukame 'ee epuna'i mamaa'e vene 'ee epuni hari hijura 'ee ea ajuarasahi'ina rene masuani hijuri ojijino saha.
13 'Ene matausahe ni'ajarame 'ee vwihana arekarame 'ee ea 'ahopo chicha vene sua he'avajaho areri Natohwijara ja vwihanie arema ja'ina'e vwihana are'avara.
14 'Ene oja 'ekaravujara kara ikija asitahana. Ijihuni maijaho ijara venaue ea ahuma hami hijura.
15 'Ene veje Keriso oni matauvi'inijara joni oja 'ajoha'amana. 'Ene ijihuna'e ja haha kwino rene matauma hi'avarono nimaa iji pijihanakúne teamana'eje hiha!
16 'Ene veje Keriso oni irijara joni vajijaho maho'o tinia apenama. 'Eje ja ira kajara vwiha mamaa najahe 'ee ni'aja'aravi'i Samusi vaji javaa vene 'ee Godi ta'arohuni javaa vene 'ee 'Avena huni javaa vene 'ee joni oja vaja temari rarena'eje Godoni javaa vena'avara!
17 'Enajihuna'e ja uneunecha iraka'e 'wa'eja ho ve'avajija maho'o Natohwa Jesuni iha 'ahi veha 'ee Huni vaji Godi ka'ene Amoho teimani 'wa'avara!

Kachi'inapo Hia Maiu'ina Vaji Ichá'ina Hihunijina

18 'Enakúne napahwahe paruhu jopuni hari hiha. Ija'ina'e vejujara Natohwijaho teamamuna.

19 'Ene paruhwahe napahu jona oja miha 'ee pasise'i 'ahie venae temukava.
20 'Ene sesamae uneunecha maho'o ja vejujaho emahu jopuni ira hene ve'avara. Ijihuni maijaho ijara Natohwijaho teamamuna.
21 Omahwahe ja paki'eje veje sesahu jona ajiname oja vaja areri parena'ama.
22 'Ene pwee joni mama'ina ka'ene iki mwe'i hijujihi puni ira hene ve'avara. Ja paki'eje joni mama'inapo kihuni jihuna'e puni nia aharu kaukara ve'ava kaivo joni ojiji'i Natohwiji juhavi'i ve'avara.
23 'Enajihuna'e ja uné raka'e ve'avajaho ojiji'i veha. Areri ja ojiji'i Natohwi jihuna'e vena'ava ja'ina'e emaapuna'e venahu paro'avara.
24 'Enajihuna'e ja nihena kavuja'ina'e Natohwi jihuna'i ja aachijija eha vene 'ekahuna. Ijaho ja Natohwi jihuna'e venahe avaju.
25 Ea ka'ene sisea venujaho hura sisea ka'ene venujihuni eha ijaho apehuna. Ijihuni maijaho Godiho Hu ronu kwino parehuna.

4

1 Pwea puni mama'ine pwehu jona arira 'ee mamaa 'ahi'avara. Ijihuni maijaho ja niheju. Ja 'u'o joni Ni'ina kahi akúpi 'ahina.

'Unama Ichá'ina Siporua 'Ohune 'Ee Kara Ichá'ina Hihunijina

2 'Enakúne siporua'e 'oja maha paranareje hami 'ajoaravi'i teimani roji'i 'o'avara.
3 'Ene núni siporua 'u'o 'onu'avara. 'Ejakame Godira ira ikehuni vwicha núna jaraakame nú Keriso oni hemijaho areri 'wara'avara. Na 'u'o ijihuna'e tipurai hiju.
4 'Ejakame na hemijaho veje samaa'e re'eje nara 'warahuni ja'ina'e 'warauta.
5 'Ene ea ka'ene samai hiju jihipuna vwiha mamaiji vwihaji'i ja iraka ka'ene ve'avajija hami ve'avara. 'Ene vea mamaa ape'avajaho vea kajaho hami ape'avara.
6 'Ene veje joni vu'a iraka ka'ene 'wa'avajija na'ia mapoka maiji vwihaniuji misa puna'i save vwea re'eje 'waravakame jara ichá'ina'e pu eha vetihunijaho ja hena ka'avara.

Túchamaa 'Ajoramajina

7 Tichikasi ka'ene núni vwea nú oja mahi'ina 'ee uchaha pa'ana ka'ene Natohwi jihuni pweijara nuni vu'a ichá'inijija apena vu'e 'warahuna.
8 Ijihuni hahi jihuna'e na hu ranavu'e vu'u. 'Ejakame núra ichá'ina ka'ene hijujaho ja hena kúme 'ee hura vu'a ni'ajihe 'warave joni oja sonahihuna.
9 Onesimasi ka'ene núni vwea nú oja mahi'ina ka'ene uchaha pa'aji'i hu'úmo ranavu'e rou. Hu joni ea pina'omo pura roe 'unama maho'o ka'ene ikino rejujija 'warahuna.
10 'Ene Arisitakasiho na hu'úmo tipurai hinuna'omo ijara ja 'ajoramu 'ee Panapasi oni vwina Maka ka'ene ja hununa'i vu'a 'aho'a hejajara joni roa ka'avajaho 'ajome 'ahe'avara.
11 'Ene Jesu ka'ene Jasitasina 'wavujaho 'ee ea ikipo pupuso Godoni arijihuni kaukara veji'ina ka'ene sisa 'uhua'ini jihipuni vajijaho rena roara. 'Ene pu na areri ni'ajihume kivuta.
12 Ipaparasiho joni ea pina ka'ene Jesu Keriso oni pwea pinijara ja 'ajoramu. Hu na'ia mapoka jonijihuna'e siporua nimaijino 'onuna. 'Ejakame ja kirasahe Godoni ura ijija maho'o hene kime areri renahuna.

13 Ijihuni maijaho na hu hena kavujaho hu joni oja ni'ima'ura'e vwihaniuna. 'Ene ea ka'ene Reatisia hijura 'ee Haiaraparisi hijujija 'u'o oja ni'ima'ura'e vwihaniuna.
14 Ruku ka'ene núni juketa nú oja mahi'inijara 'ajoravu'e 'ee Timasi 'u'o 'ajoramu.
15 Vwehija ka'ene Reatisia hijujija 'ajorame 'ee Nemipaho 'ee sosia ka'ene huni sei ahuvujija 'ajora'avara.
16 Vea ka'ene asura ike joni vaji tahe pa'are'amajaho Reatisia sosia vaja 'u'o ta'avara. 'Ene joni vea rejakavi'i nuni asura ka'ene Reatisia rena rouji ta'amana.
17 'Ene Achipasi 'wara'avara kaukara ka'ene hura Natohwi jihuni vaji apenajaho hami na'ia mapoka ve'amana 'wa'avara.
18 Na Porura nuni iji ike 'ajoravujija veju. 'Enakúne na tipurai hijujaho vwihani'avara. 'Ene maiji vwihaniujaho ja pu'úmuna.

1 Tesaronia

Vu'a Anejijihina

1 Nú Poru ho Sivenasi ho Timoti ho ijano sosia ka'ene Tesaronia Godi
Amoho 'ee Natohwa Jesu Keriso puni vaji hiju jihipuna'e pasikaho veju.
'Ene maiji vwihaniujine 'ee matauvi'inijaho jona.

Tesaronia Puni Nimairoa 'Ee Ichá'ina Hijuji Teimani 'Wavajina

2 Nú jonijihuna'e Godi teimani 'wavura. 'Ene nú na'ia mapoka siporua
'ojuri veijaho nú joni iha 'urihi'i 'ojura.

3 Na'ia mapoka'e jara nimaa rohuni kaukara ijí vene 'ee ea oja mihe
'ee nimairoa ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni vaja 'ee núni Godi 'ee
Omijihuni una'i ija kisina 'unama hijuji vwihaniura.

4 Vwehu núne Godi ja oja mihe 'ee Hura ja iji pijihajaho hena ka'avara.

5 'Enajihuna'e vu'a maa maiu'ina ka'ene nú apena roajaho iraru
pa'waravara kaivo harura 'ee Godoni 'Avena vaji roe raka ka'ene núra
'waravajaho nimaa hene ja nimaa rojara. 'Ene nú jonijihuna'e ichá'ina
ka'ene hijajaho ja nikúvara.

6 Ja 'u'o núra vejuja'ina'e vene 'ee Natohwijara venaja'ina'e vejara.
Uneunecha sisea ani ani rejara vo ja Godi oni 'Avena vajijino teamana'eme
ira ikaho apejara.

7 'Enajihuna'e ja 'unama maa ka'ene veju kaji Masatonia 'ee Akaia ora
ka'ene nimaa roji'inaka hijujihija 'unama kaji najahara.

8 'Ena'omo iviamaa Natohwi jihuni vu'ijaho joni rene rausahe va'e
Masatonia 'ee Akaiaru pava'ara vo kwaaka mapokaki va'ana. Jara Godi
nimaa nimaa rojujaho pu nihe parajara. Ijihunihahi nú pu areri unenu
'aho'a pa'warahuna.

9 Pu opuipo núra ja ki'i roume jara 'unama ichá'ina ka'ene 'ekuajaho
'waruvara. 'Enareja jara godia ira'ata ka'ene iji vejuji nimaa rojujaho
are'i kaivo ta'arohe Godi nimaa ka'ene majama hiji'iniji oja mahujaho
'waruvara.

10 'Enajihuna'e ja iviamaa Huni harihijara kú'o akúpa 'ahi rena rohuniji
'ajaha hiju. Jesu ka'ene Hura vejume kú'o 'urinajara sena ka'ene roajaho
vahanumana.

2

Porura Kaukara Ka'ene Tesaronia Venajina

1 Vwehu núne ja ojono nihena kavu. Nú joni vu'ajaho nú núni vea
panisame vu'ara.

2 Ja niheja ja'ina'e nú nimarako Piripai sise'i 'ahúume haha hianumana
kaivo nú núni Godijihuni vaji harura ape'ika'i ja Godoni vu'a maiu'ina ijí
ninakaraa renana vajijaho 'waravara.

3 Núra ja 'waravajaho puruvare'e 'warahuna pana 'ee 'unama siseijino
'warahuna pana 'ee pisivisame 'warahuna pana.

4 'Enakaivo Godira nú nimaa vetúarena Huni vu'a maa maiu'inakaho
múhana'omo nú emaa teamanahuna'e vehuna pana kaivo Godira núni
ojijaho nivena kúmana.

5 Ja niheju ja'ina'e nú ira toa vene 'warahuna pana 'ee joni uneunecha
'eka'irono pisivihuna pana. Ijihuni maijaho Godiho núni vu'a nimaa vetúu.

6 'Ene emaa 'ee jaa 'ee ea 'aho pu'úmo nú ta'aroru'avarono avahuna pana. Nú Keriso oni apasorua'omo nú núni harurijino vehune sa'ina
7 kaivo nú masuani ajuarasahe joni vaji hijara areri oahi huni sesamaa'e 'ajohau ja'ina'e vejara.
8 Nú ja niho'o oja miha paraja jihuna'e nú Godoni vu'a maiu'inijiru pamihara kaivo nú niho'o ura renua para'eme núni hia 'u'o ja vajihara.
9 Vwehu núne ja mavwihaha. Nú joni vaji hijari veijaho nú ja ahija mihuna senuvume nú onúno harura vene na'ia veiri'a kaukara veji'i Godoni vu'a maa maiu'ina ja 'waravara.
10 Godiho nú nihena kúme nimaa veju'e ja 'u'o nimaa veju. Núra ichá'ina'e ja pu'úmo akume 'ee arimaa'e hine 'ee unenu 'aho'a ea 'aho'a panamuhe 'waru'eme nú nimaa roji'ina pu'úmo hami hijura.
11 Ja niheju núra ichá'ina ka'ene ni'ajihe 'ee ta'arorahe 'ee hine hami nirisame ea kwinu kwino areri omahi sesahwaha'e 'waramu ja'ina'e nú hine ja 'waravara.
12 Ijihuna'e Godi ka'ene ja 'umenau'e Huni ara 'ee hanaji'inijino vahuna 'iamajihuni 'unama ka'ene Hura kive areri rehunijino o'avara.
13 Ikehuni hahi nú 'u'o na'ia mapoka'e Godi teimani 'wavura. Ja vea ka'ene Godoni ira ike núnuna'i apejari veijaho ja emaapuni ira puna'a paapejara kaivo ja Godoni ira nimaa'e apeju ja'ina'e apejara. Ijihuna'e ja ea irara ijí ira kaji nimaa ronujaho joni vaja 'u'o kaukara venu.
14 'Enajihuna'e vwehu núne Godoni sosia ka'ene Jesu Keriso oni vaji Jutia namijujipo vejaja'ina'e ja vejara. Ja ehu jopuna'i sisea ichá'ina ka'ene piuniva ja'ina'e pu 'u'o Jua puna'i sisea ija'ina'e piunivara vo kirasahara.
15 Pu Natohwa Jesu 'anae 'ee poropetia 'ania ja'ina'e nú 'u'o 'ararihúume usevara. 'Enajihuna'e pu Godira ura renuja'ina pavene 'ee emaapuni nana'eji'ina'e rejara.
16 Jenitarupo Godi nimaa rohuni jihuna'e pu tanu'uruhu'e nú vu'a pa'waravura. Ijihuni hahi pu puni siseijaho veju'e tiresa hina apena ajimu. 'Enakaivo puni eha siseijaho niroe areri rena parana namu.

Porura Tesaronia Kú'o 'Unama Va'e Ki'iro Vwihanajina

17 'Enakaivo vwehu núne nú ja hahijino ma'uako irechamie va'ara kaivo núni ojijaho ijí ja pu'úmo navu. 'Ene núni ura ijaho roe joni urania kihuna'e ura renua paranúu.
18 Ijihuni maijaho nú roe ja kihuna'e ura renu 'ee na Poru na'ia mapoka'e roe ja kihuna'e ura reniu kaivo Setanira hine roturúhu.
19 Núni nimaa roijaho irahije 'ee núni eha maa ka'ene núa'e ta'aroruhe vajúhunijaho irahije? Núni Natohwa Jesura ro'amani veijino jara Huni una'i namihunijina.
20 Ijihuni maijaho ja núni pinana mamaijina 'ee temarijina.

3

1 Ijihuni hahi vea ka'ene nú areri pakirasahuna'e henareja nú vwihaja-jaho maijaho areme iki Atenisi hi'ipisana ronare'e hiju.
2 'Ene hu Timoti núni vwea ka'ene nú pu'úmo Godoni kaukara veji'ina ka'ene Keriso oni vu'a maa maiu'ina 'waravi'ina ranavu'e ja ni'ajihe joni nimairoa kisina'e re'amarono vu'u.
3 'Ejakame jara siseisei hijujara ja patanu'urihuna. Ijihuni maijaho ja niheju nú nika'ina hihuna'e iji pijúhana.

4 Núra ja puˈúmo hijajino nú ja puˈúmo siseˈi ˈahúhunaka ˈwaravajaho ja nihejaraˈomo iviamaa ijaˈina renu.
5 Ijihunihahi na areri pakairahunaˈe henarejo joni nimaa roijí heˈi ˈahiuˈe ranavuˈe vuˈu. Ijihuni maijaho na oja hianimujaho vejuroˈi pisivisaviˈinijara pisimiakame núra kaukara kaˈene vejajaho maa paˈanaˈe rena veˈamarono ranavuˈe vuˈu.
6 Iviamai Timotiho ijí joni rene joni pinana maa apene ˈunama núni roana. ˈEne jara Godi nimaa rone oja mahe ija kisi apene joni unaˈi saname vejujaho ro ˈwarumana. Jara naˈia mapoka nú vwihanúe nú ura ja kiˈi ˈahúu jaˈinaˈe areri ja ˈuˈo ura nú kúˈi ˈahiu.
7 Vwehu núne nú ijihuni hahi iki hijujaho sisea piuname ahisina apejiˈi hijura kaivo jara nihoˈo nimaa rojujihunaˈe nú oja sonahúu.
8 Jara Natohwi jihuni vaji kirasahe namijujara rejuˈe nú hami hiju.
9 Nú icháˈinaˈe jonijihunaˈe Godi teimani ˈwaˈeja? Ijihuni maijaho núra temara kaˈene jonunaˈi ˈekajihuni hahi nú Godoni unaˈi jonijihunaˈe temarasahura.
10 ˈEne nú naˈia ˈee veiriˈa majaa hine joni niura kihunaˈe siporua ˈojuraˈomo roe kime raka kaˈene joni nimairoa vaji panavujaho niˈajihe areri rehuna.
11 Godi kaˈene núni Omijara Huhusune ˈee Jesu kaˈene núni Natohwijiˈo núni ˈunama venuhakame nú vuˈe ja kihuna.
12 Natohwijara venae jara ea kwinu kwino oja ˈekaravura ˈee emaa mahoˈo oja ˈekaujaho emarene ˈee ameurahe arihama areri núra jonunaˈi vejujaˈinaˈe renama.
13 ˈEne Hu ja venaˈe joni oja Godi kaˈene núni Omijihuni unaˈi ariramaa rene panamaˈeje núni Natohwa Jesuho ˈee Huni ea ariramaijipo Hu huˈúmo roavari veijaho matauma namihuna.

4

Kara Kaˈene Godi Teamahunijina

1 Vwehu núne Vuˈa túchamaa pina ikena. Nú Natohwa Jesuni vaji ja jarirame ˈwaravu núra vuˈa kaˈene ˈwaravume ja hene oju kajaˈinaˈe nijaˈina oje Godiho teamaˈamana. ˈEje ja maranie ajime vaˈamana.
2 ˈEjume nú Natohwa Jesuni harura vaji varapa raka kaˈene vajihajaho ja nihena kivu.
3 Ijihunihahi ikaho Godoni uraijina ja nihoˈo ea ariramaa rehunaˈe ura renukúne ˈuasa paveˈavara.
4 ˈEne ja ea kwinu kwino joni hahi jihipuni hura vene hami ˈajoˈeje ariraˈe nava.
5 ˈEnakúne ja Jenitaru kaˈene Godi pahene pakavujipo puni hahapo napara itunama parajukame ˈunama kaˈene vejujaˈina paveha.
6 ˈEjume ja ˈunama ikehunakino sisea vene vweuna panamaˈamana. Ijihuni maijaho Natohwijara ike uneunecha ikihipuni eha ijaho venuna. ˈEne nú nimarako ˈwaravaji kúˈo nahama ˈwaravu.
7 Ijihuni maijaho Godira nú ˈumenuajaho nú ˈunama sisea kaˈene ˈuasa veˈavarono ija pijúhuna pana kaivo nú ariramaa rehuni jihunaˈe iji pijúhana.
8 ˈEnajihunaˈe ea irara ike hene pataarohujaho hu emaa papataarohu kaivo Godi kaˈene Huni ˈAvena mahaji pataaroha avanu.

9 Jara vwehu jona ichá'ina'e oja mihunijaho ea pina mai'o pavene
'warahuna. Ijihuni maijaho 'unama ka'ene vwehu jona'e ichá'ina oja
'ekarahunijaho Godira ja najahana.
10 Nú niheju. Ja 'unama kajaho vwehu jona ka'ene Masatonia hijujihi
pu'úmo vejura kaivo vwehu núne nú ja jarirame 'waravujaho ja maji vene
ihajinanama apene vaha.
11 Nú ja ni'waravu ja'ina'e masuani hine jomaaru vene 'ee joni iji kaukara
veji'i hihunijaho joni ura nimaa rena'ama.
12 'Ejakame ja ea ka'ene samaa hiju jihipuni una'a hami hine 'ee
uneunecha 'aho'a papivusahuna.

Keriso Oni Vaji Kwamasahajihi Aherama Rohunijina

13 'Enakaivo vwehu núne jara ea ka'ene kwamasahu jihipuni vu'ijí
pa'warave he'ava jihuna'e hine ea ka'ene panimaa rojujipo vejuja'ina
temuka apehuna nú ura parenu.
14 Nú Jesura kwame kú'o 'urinaji nimaa ro'avajaho Godira ija'ina'e ea
ka'ene Jesuni vaji kwamasahajija Hu hu'úmo aherame rohuna.
15 Na ikaho Natohwi jihuni iri vaji rena roaji ja 'waravu. Nú ea ka'ene
mai'o hijukija Natohwijara ro'amajaho nú urasahe pavahuna kaivo nú
mahi'eje ea ka'ene kwamasahajipo 'urihuna.
16 Ijihuni maijaho Natohwijara Huhusu 'ona oji'ina puni natohwiji'i
mwasirivi'i ariha Godoni viti'iniji'i ro'eje ea ka'ene Keriso oni vaji kwa-
masahajipo urasahe 'urihuna.
17 'Ejakame nú ea ka'ene mai'o hi'avajija 'urina va'e kahi 'imitia vaji
pu piunime ahuma ajima va'e ichutoi Natohwijaho piunahuna 'ee nú
Natohwijihi pu'úmo majama hihuna.
18 'Enakúne ike vu'a ikino ea kwinu kwino 'wame ni'ajarave oja son-
ahi'eje hiha.

5

Natohwijara Rohuni Veiji Amairiara Hunijina

1 'Enakaivo vwehu núne iviamaikino ichá'ina ho vea irakijino ikara
rehunijaho na jona pavene 'warahuna.
2 Ja ijaho ni maho'o hejume pa'arena ja'ina'e Natohwi jihuni veijara
ro'amajaho areri nesa apeji'inijara na'i rouja'ina'e rohuna.
3 'Ene pu vea ka'ene unekajaho pare'ena 'wavi'i matauma hi'avajino
ni'aha kwino sisea puni haha 'ahi rehuna. Areri napari hariha nahe'i
'ahau'e veji'i haha ka'ene henuja'ina'e hehuna kaivo pu juhaha usehuni-
jaho areri parehuna.
4 'Enakaivo vwehu núne ja nututa pahiju jihuna'e ijí vea kajaho ja nesa
apeji'ina puna'i paroe asitahuna.
5 Ijihuni maijaho ja hanaji'ini jihuni harihija 'ee ve'iri'ijihuni harihija.
Nú na'iaho nututi jihuni harihija pana.
6 'Enakúne roe ja pu'úmo ea 'ahopo vejuja'ina'e panotui kaivo 'urine nia
nirie 'aiha veji'i hija.
7 Ijihuni maijaho ea ka'ene notujaho pu puni nia na'i notuura 'ee ea
ka'ene toa sisea ine nanamiujaho pu na'i toa sisea ine nanamiura.
8 'Enakaivo nú ea ka'ene veirihuni jihuna'e roe masuani núni túratakaho
nimairoa 'ee oja 'ekaravujino same 'ee isúa nimairoa ka'ene ni'ajúhajino
sava.

9 Ijihuni maijaho Godiho nú Huni sena vaji aruhuna iji pijúhuna pana kaivo ni'ajúhajaho núni Natohwa Jesu Keriso oni vaji apehuna'e ija pijúhana.
10 Hu núnijihuna'e kwama jihuna'e nú mai'o hi'eja ho kwamasahuna kaivo nú pu pu'úmo ahuma majama hihuna.
11 Ijihuni hahi ojono 'wame ni'ajarame 'ee ojono nasarame 'urine emare'avara. 'Ene ja niveju kaja'ina'e ve'avara.

Túchamahuni Kara Ichá'iniji Ohunijine 'Ee 'Ajoramajina

12 'Enakaivo vwehu núne nú ja jarirame 'waravujaho ea ka'ene joni vaja kajino kaukara kikisina'e vene 'ee Natohwi jihuni vaji ja 'ajoha'e 'ee vu'a ka'ene pu 'waravujaho ta'arora'avara.
13 'Ene oja 'ekauri vajijino pura kaukara ka'ene vejujihuna'e puni hura vene ira mamaa ijino 'wara'avara. 'Ene ea 'aho pu'úmo matauma hi'avara.
14 'Ene vwehu núne nú ja jarirame 'waravujaho ja ea ka'ene vu'ataa paheji'inijija 'urara'avara. 'Ene ea ka'ene tea junavi'inijija 'ee ea ajuasina ni'aji'avara. 'Ee ohura paape'avara ka'i ea 'aho pu'úmo masuani hi'avara.
15 Ja paki'eje ea 'ahopo ja sise'i 'ahiakame ja eha vene pununa'i sisea ve'ava. 'Enakaivo na'ia mapoka 'unama ka'ene vejakame ea kwinu kwino maranie 'ee ea maho'o 'u'o maranihunijiru sarame ve'avara.
16 'Ene na'ia mapoka'e temarasa'avara.
17 'Ene na'ia mapoka'e siporua maijí 'oji'i na'avara.
18 Uneunecha mapoka ka'ene rejujija Godi teimani 'wa'avara. Ijihuni maijaho ijaho Godoni ura ka'ene jara Jesu Keriso oni vaji vehuna'e ura renujina.
19 Ja Godoni 'Aveni jihuni vena paveje uta'amana.
20 Vu'a ka'ene túna'i rehuniji 'warave he'avajaho pasena'avara.
21 'Enakaivo uneunecha mapokakija 'eke hami piuhihu va'o mamaijija ija kisina'e 'eke 'uninami'avara.
22 'Unama ka'ene sisea rehuna sa'ina'e ki'avajaho juha'avara.
23 'Ene ivi'a Godia ka'ene matauvi'inijara maho'o venae arimaa'e rene 'ee joni 'avena 'ee joni oja 'ee joni haha maho'o 'ajohakame vea ka'ene núni Natohwa Jesu Kerisora ro'amajaho niho'o panamu'amana.
24 Hu niho'o pauchavi'inijara a 'umenana'omo Hu aneja venajaho ve parahuna.
25 'Ene vwehu núne núni siporua 'onu'avara.
26 'Ene vwehu núna 'ajorame ura mina vena'avara.
27 Na Natohwi jihuni ihi 'urahi'i 'waravukúne ike asurakaho tahe vwehu núna maho'o he'avara.
28 Núni Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihanújaho ja pu'úmuna.

2 Tesaronia

Vu'a Anejijihina

1 Poru ho Siruvenasi ho 'ee Timoti ijipo sosia ka'ene Tesaronia Godi núni
Oma 'ee Natohwa Jesu Keriso puni vaji hijujihi puna'e pasikaho veju.
2 Godi ka'ene Omijine 'ee Natohwa Jesu Keriso'o maiji vwihanii'ina 'ee
matauvi'iniji vajihama.

Kerisora Ro'amaji Eha Ka'ene Mihunijina

3 Vwehu núne nú na'ia mapoka'e jonijihuna'e Godi teimani 'wavura.
Ijihuni maijaho joni nimaa roijaho niho'o emarena paranu. 'Ene jara oja
'ekaravujaho 'u'o niho'o emarena paranu.
4 Ijihuni maijaho jara nimaa rone 'ee ea 'ahopo ja sise'i 'ahiu'e haha
hinavuri veijino kirasahe namiju jihuna'e nú Godoni sosia vajakaho ja rone
ta'arorahe 'waravura.
5 Jara iki sisei hijujara najuhujaho ja Godoni ari vahuna arerina 'ee
Godoni 'otua aririji najuhu. Ijihuni mai jihuna'e ja sisei hiju.
6 Godiho ariri jihuna'e ea irahipo ja sise'i 'ahiujija Hu 'u'o pu sise'i
'ahihuna.
7 'Ena'omo túna'i Jesu ka'ene Natohwijara Godoni 'ona oji'ina mama'ina
pu'úmo akúpi 'ahi rene ro'avari veijino núni ahisinijaho pi'onave nú ja
pu'úmo 'ojuta hwene hihuna.
8 Pu vena harura vaji ea ka'ene Godi pahena pakame 'ee núni Natohwa
Jesuni vu'a maiu'ina pahene vejajihi eha mihuna.
9 'Ene pu eha sisea ka'ene ape'avajaho niho'o aneja púsa pa'ana'e apene
'ee Natohwi jihuni una'a 'ee Huni hanaji'ini jihuni harura rora maho'o
ranave pa'arehuna.
10 Vea ka'ene Hu kú'o 'unama ro'amajaho ea maho'o ka'ene Hu nimaa
roji'inijija 'ee Huni ea arimai jihipu'úmo Hu ta'arohe 'ee tata'ora pihuna.
Ijihuni maijaho nú raka ka'ene 'waravajaho ja nimaa rojara.
11 Ijihunihahi nú 'u'o na'ia mapoka'e joni siporua 'ojura. 'Ejakame núni
Godijara ja 'umenajaho arerina 'iahuna. 'Ene uneunecha mapoka ka'ene
mamaa re'avarono ja ura renaujija rehuna 'ee raka ka'ene nimaa rojujija
haruriji'i rehuna.
12 Ijihuna'e núni Natohwa Jesuni ihijaho joni vaji ta'arohe 'ee Hu ja
ta'arorahuna. Ijihuni maijaho núni Godi 'ee Natohwa Jesu Keriso maiji
vwihanúara.

2

Ea Sisemaijina

1 Vwehu núne núni Natohwa Jesu Kerisora roakame núra ahume Hua'e
piunahuniji 'wara'i veju.
2 Ja heje 'avena sisei pini 'wara'ena ho emaapo 'wara'eja ho núra asura
vene 'waravu 'iavi'i Natohwi jihuni vea niroana 'iava he'avajaho joni oja
pahwa'usahe 'ee joni vwiha papuruva reti'amana.
3 Ja paveje ea 'ahopo 'unama ani ani'inijino ja pisivi'ava. Ike vea ikaho
mai'o paro'eje maraku'ijaho emaapo Godi túchahae vahuna. 'E'eje ea sisea
ka'ene uneunecha tirakuji'ini jihuni harihijara roakavi'i iji'a vea kajaho
rehuna.

4 Hu ori'ini ta'arosarame 'ee uneunecha ka'ene godia 'wame 'ee uneunecha ka'ene godia roji'i oja mihujija ninamahuna. 'Ene huni tinia Godoni Temiporua vaji apene hu Godia 'iavi'i hihuna.
5 Na vea ka'ene ja pu'úmo hiji'i ijí rona 'waravujaho 'ú ja pavwihajo?
6 Irakijara Hu iviamaa tanu'urahe namujaho ja niheju. 'Ena'omo huni vea ape'eje hu roe samaahirahuna.
7 Ike siseakaho niji hemi kaukara venu kaivo Hu tanuma hinuna'omo hu aperu vahuna.
8 'E'eje iji'a ea siseijaho roe samaahirahuna kaivo vea ka'ene Natohwijara ro'amajino Huni ira ohoa 'ee Hura ro'amani harurijara 'anae pa'arehuna.
9 Ea kajaho Setani oni harura vaji aacha ira'ata 'ee uneunecha ka'ene ea areri pavehunijaho vehuna.
10 'Ene sisea ira'ata kajino maho'o ea ka'ene kwamasahunijaho pisimisahuna. Ijihuni maijaho pu nimaa ka'ene pu maranihunijaho oja pamahe 'ee paapejara.
11 Ijihuna'e Godira pu puruva retihunijaho ranave roakame pu ira'atiji nimaa rohuna.
12 Pu maho'o eha apehuna. Ijihuni maijaho pu sisemaiji ura rena para'ika'i nimaijaho panimaa rojara.

Ja Maranihuna Iji Pijihajina

13 'Enakaivo vwehu núna ka'ene Natohwijara ja oja mihukije nú na'ia mapoka jonijihuna'e Godi teimani 'wavura. Ijihuni maijaho nitama anejijino Godira ja maranihuna'e iji pijihana. 'Ene 'Avenijara somahume ja nimaijaho nimaa rojara.
14 Godoni vu'a maa maiu'ina ka'ene nú ja 'warava jihuna'e Hu ja iji pijihana'omo núni Natohwa Jesu Keriso oni hanaji'ina pwinana apehuna.
15 'Enajihuna'e vwehu núne ata kaisi namine 'ee iraka ka'ene núra iri 'waravara ho asuri vene 'waravajija ija kaisi 'una'avara.
16 'Ena'omo iviamaa núni Natohwa Jesu Kerisora Huhusune 'ee Godi ka'ene núni Omijara maiji vwihanúani vajijino oja múhe 'ee majama matauma hihuna 'ee nimairoa mamaa múhana.
17 'Enakúne kaukara mapoka mamaa ka'ene jara vejujaho ira ke veje joni oja sonahie 'ee harura mi'eje ve'avara.

3

Núni Siporu 'Onu'avara

1 Vwehu núne túchamaijaho núni siporua 'ojakame Natohwi jihuni vu'akaho mamako rausahakame joni vaji pinana mamaa ka'ene 'urina ja'ina'e ea kajihipuni vaja 'u'o pinana 'uri'amana.
2 'Ejakame ea ka'ene vuataa pahene 'ee ea sisea ijihipuni vajijaho 'ajohu'amana. Ijihuni maijaho nú ea 'aho'a mai'o panimaa roji'ina.
3 'Enakaivo Natohwijaho pauchavi'ini jihuna'e Hu ja harura mihe 'ee sisea veji'ini jihipuna'ijaho 'ajoahuna.
4 Jara raka ka'ene venape vahuna ka'ene núra 'waravajaho nú Natohwijihuni vaji nimaa vetiu.
5 Natohwijara joni oja 'ajohe 'eka'e Godoni oja 'ekaravuri vajijino irechamie 'ee Keriso oni vaji kirasahe namihuniji irechamiama.

Kaukara Ka'ene Mahaji Teamana'eje Vehuna

6 Vwehu núne nú ja Natohwa Jesu Keriso oni ihi 'urahi'i 'waravu. Ea ka'ene núra najahu ja'ina'e pahi'ika'i maiji ucha'asahe hiju jihipuni rora paruva'avara.
7 Ja ojo nihena kavu. 'Enakúne núra vejuja'ina'e niho'o ve'avara. Ijihuni maijaho jara nú kú'eje nú joni vaji karokaha vehuna niho'o pana.
8 Nú joni 'iruma majikari pa'ekara kaivo nú 'imejara. Nú 'iruma 'imehuni jihuna'e na'ia veiri'a harura vene kaukara vejura. Ijihuni maijaho ijara veje joni una'i ahija rehuna nú senumana.
9 Nú jona'e venahu jihuna'e nú ja jarirave ja núni 'iruma venu'ipisa areri reja'a kaivo ja ija'ina venareje joni 'iruma 'ekahuni 'unamiji naja'iro 'ahiu.
10 Nú ja pu'úmo hijari veijino nú ja ni'waravara. Ea irara kaukara pave'ika'i mahi'amajaho 'iruma pai'amana.
11 Nú heju'e ja ea 'aho'a karokaha vene kaukara pave'i ucha'asahe mahine earu ronahura.
12 Núni Natohwa ka'ene Jesu Keriso oni vaji nú jarirame 'waravukúne ea ija'inijija 'warave masuani sonasahe hine puni 'iruma ihuna kaukara opu ve'avara.
13 'Enakaivo vwehu núne ja 'unama mamaa vehunijaho pasena'avara.
14 Ike pasia vajakino raka ka'ene núra 'waravaji ea pini hena pave'amajaho ja hu hami kavi'i pu pu'úmo paahuvakame hu niho'o juma para'amana.
15 Ja hu naka'e 'ahauja'ina paaha'avara kaivo vweuna 'waramu ja'ina'e ira kisina 'warave he'amana.

Vu'a Túchamaijina

16 Natohwa ka'ene matauvi'inijara Huni matauvi'iniji na'ia mapoka 'unama ani ani ja vejujihuniji matauhuna mihu. 'Ene Natohwijaho ja pu'úmo hinu.
17 Na Porura iviamaa 'ajora'i vejukaho na nuni ijakino veju. Nuni pasia mapoka ikihipuni urijaho na nuni iji vejujihuni maijaho ja ki'avajaho nara pasikaho vejuta rohuni jihuna'e veju.
18 Núni Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihaniajaho ja pu'úmuna.

1 Timoti

Vuʻa Anejijihina

1 Na Poru Jesu Keriso oni apasorua ʻee Godi kaʻene núni Niʻajúhiʻina ʻee
Jesu Keriso kaʻene núra nimaa rojujara ʻwarivume rejuta.
2 Timoti a nimaa ronujihunaʻe a nuni hariha renana. ʻEnaʻomo Godi
Amoʻo Jesu Keriso kaʻene núni Natohwijiʻo a maiji vwihanae ʻee numirame
ʻee matauviʻiniji ʻwaramareʻe veju.

Siseisei Najahiʻinijihi Puni Jujuvuʻijina

3 Na Masatoniai vaʻirono a Epasasi hiʻamarono ʻejahae ʻwaravu jihuni
maijaho ea kaʻene vuʻa aniʻina vajahuji tanuʻurihe arehunaʻe ʻwaravuta.
4 ʻEnakúne ʻwaravakame mamiha sisea ʻee amuja nirisaravujaho areva.
Ijihuni maijaho ijipo vejuʻe nakaraviʻi hijura. ʻEne ijipo venauʻe Godoni
kaukara kaʻene nimaaroijaho paniʻajahuʻe emarenuna.
5 Nara vuʻa kaʻene najahu jihuni maijaho oja ʻunama mamaijino
ʻekarame ʻee hami vwihane ʻee hami nimaa roʻavara.
6 Pu ea ʻahoʻa ʻunama ikehunakija areʻikaʻi vuʻa kaʻene maa paʻajihijaʻe
ʻwamojura.
7 Pu tamana najahuri tisa ura renau kaivo pu pahena pakaviʻina kaivo
vu pura ʻwaraʻavajaho nihoʻo he parajiʻinapo ʻwaravu jaʻina rehuna.
8 Nú nihena kavu. Ea irara Tamana kaji hene venujaho tamana kajaho
mamaa.
9 Nú ja puʻúmo nihena kavu. Tamanijaho nimaaʻe ea kaʻene ariri
jihipunaʻe vehuna pana. ʻEnakaivo ea kaʻene varapa tuviʻina kaʻene vuataa
paheji'ina ʻee Godi paheji'ina ʻee sisea veji'ina ʻee paakuaviʻi majikari
hiji'ina ʻee ʻunama arirĩjihi ʻijahi'ina ʻee opwaha ʻee ohwaha ʻaniuʻe
tirahi'ina ʻee ea ʻaniuʻe tirahura.
10 ʻEne parua kaʻene ʻuasa veji'ina ʻee parupo parua hurichaviʻina ʻee
napapo napara hurichaviʻina ʻee monihunaʻe ea nesi ʻekiʻina ʻee iraʻasina
ʻee iraʻatijino ea hemahe ʻwaraviʻina ʻee uneunecha ʻunama aririjaho
panajahu jihipunaʻe Tamanakaho vejara.
11 ʻEne Godi kaʻene merajúhiʻinijara vuʻa mavarasaʻina ikaho nara
najaʻurono mihana.

Godira Manumirumaji Teimani ʻWaʻavara

12 Na Jesu Keriso kaʻene núni Natohwiji teimani ʻwavujaho Hu na harura
mihana. Ijihuni maijaho Hu na uchaha paʻanaʻe kimarena Huni kaukaraʻe
veʻurono iji pijihana.
13 Na nimarako ijaho ʻunamakaho matihe ʻee ea sisei ʻahie ʻee ea siseʻi
ruarahuta. ʻEnakaivo Hu ijihuni vaji na numirimana. Ijihuni maijaho na
panimaa rojujihunaʻe na pahene pakaviʻi avajuta.
14 ʻEnakaivo núni Natohwi jihuni maiji vwihaniʻinijaho ʻee nimaa roijaho
ʻee oja ʻekarahunijaho Jesu Keriso oni vaji niʻimaʻura rena paranana.
15 Ikaho vuʻa nimaa kaʻene nú ea mahoʻo apehunijina. Jesu Kerisora iki
mweʻi roajaho ea sisea veji'inaʻe niʻajiʻi roana. ʻEnaʻomo ijihipuni vajijaho
sisea kaʻene sisee maijaho nana.
16 Ikehuni hahi na numirivakame nuni vaji ea ʻahoʻa kaʻene nihoʻo sisee
maijija Jesu Keriso oni masuani ajuarane ʻajiha hinujaho ea kaʻene Hu
nimaa rone majama hihunaʻe apehunijihi najaʻi ʻahaume avanana.

17 Hu iviamaa Kinia ka'ene majama hiji'inijina 'ee pakwavi'inijina 'ee haha pakavi'inijina 'ee Hu Godi nikwinuna 'ee Huni hura venahura 'ee pinanijaho aneja púsa pa'ana'e Huna. Ameni.
18 Ike vu'akaho nuni hariha Timoti na a 'waravu. Nitama poropetiepo a rone 'warava ja'ina'e puni vaji mamaa ijihuna'e 'arasara'amana.
19 'Ene oni nimaaroijaho vwiha hami vwihaji'i 'ajo'amana. Ijihuna'e ea 'aho'a puni nimairoa pata'aroha jihuna'e pu sisima epuna'i tira'usahara.
20 'Ene puni vaja kajino na Haimaneasi'o Arekisanita'o Setani vajahuta. 'Ejakame ijara najahe pu Godi matahujaho arehuna.

2

Sosi Vaji Godi Oja Mahunijina

1 'Ene amurijaho na ja ea maho'o puna'e jarirame 'waravukúne ja pura raka ka'ene pivusahu jihipuna'e siporua 'onahe 'ee puni siporua 'aho'a 'onahe 'ee puni ahija 'ee varapi jihipuna'e 'one 'ee teimani 'wavuri siporuiji 'o'avara.
2 'Ene Kini epuna 'one 'ee ea mama'ina ka'ene 'ajoha'ina puni siporua 'ojakame nú mamaa'e matausahe hine 'ee arimaa akuavi'ina'e hihuna.
3 Ikija Godi ka'ene nú Ni'ajúhi'ini jihuni una'ijaho mamaa 'ee Hu ura rena paranujina.
4 Hu ura renujaho ea maho'o roe nimaiji hena kame 'ee maranihuna'e ura renu.
5 Ijihuna'e Godi nikwinuna 'ee ea vahanuvi'ina nikwinuna. 'Ene Godine 'ee emaa rira mu'oi vahanuvi'ijaho Jesu Kerisona.
6 Ijihuna'e vea nimaa nimaa ka'ene 'waramajara ro apejume Hu Huni hahijino miharena ja maho'o 'imenae 'ekana.
7 'Ene ikehuni hahi na vu'a najahi'ina 'ee apasorua'e iji pijihana. Ijihuna'e na nimaa 'waravu kaivo na ira'ata paapeju. 'Enajihuna'e na Jenitaruepo nimaiji nimaa rohuna'e najahi'ina.
8 'Enajihuna'e na ura reniujaho parua ka'ene kwaa arakino hijujija 'urine akuavi'i ija ahasirime siporua ka'ene 'o'avajaho paajiname 'ee paninakaravi'i 'o'avara.
9 'Ene 'unama nikwinu'ina kajino na ura napara 'u'o ateha mamai same 'ee puni haha hami amairiarame ohuna kaivo húmata pamuchame 'ee korutia 'ee perua unecha 'ee ateha ka'ene aneja mama'ini 'imejujaho pasa'avara.
10 'Ene napara pu Godi ura renuja'ina'e veji'ina 'wavujihuna'e pu kara mamaijiru vehuna.
11 'Ene napara masuani vu'ataa hene vu'a ka'ene 'waravu jihipuni hararu hi'avara.
12 'Ene na napara ruha paaremahu'e 'urine parua asitahe iki kami vu'a najahura. 'Enakaivo masuani ajuarasahe hijura.
13 Ijihuni maijaho Godi maraku'a Atamu venarena iji'a Iviho venana.
14 'Ene Atamu pisimihuna pana kaivo napariji nimaa'e pisimiume sisea venana.
15 'Enakaivo naparijija pu nimaa rone oja 'ekarame 'ee akume 'ee arimaa'e hi'avajaho vea ka'ene hariha nahejuri veijaho mamaa'e renahuna.

3

Sosi 'Ajoha'ina

1 Ikaho vu'a ka'ene nimaijinakúne ei pini sosi vaji ruha ka'ene ea 'ajohauji ura re'amajaho kaukara mamaa ura venu.
2 Ijí ea ka'ene 'ajoha'ina kajaho ea hu panamahi'ine 'ee napara nikwinune 'ee ori'ini 'ajo'aravi'ine 'ee hami hiji'ine 'ee huni hura veji'ine 'ee ea suja mapoka aherame huni sei roi'ine 'ee areri ea najahunijara re'amana.
3 Hu ea ka'ene toa sisea oja pamihi'ine 'ee pa'ara'iro ohura apeji'ina kaivo vivinui matauma hihuna ura reji'ine 'ee monia oja mihuri 'unamijaho aremajara re'amana.
4 Hu ea ka'ene huni kachi'ina hami 'ajohai'ine 'ee hura 'unama aririjino veju'e sesahwaha huni hura vene 'ee huni ira hene veji'inijara re'amana.
5 'Enakaivo ea ka'ene huni kachi'ina hami pa'ajohi'inijara re'amajaho hu 'unama ichá'inijino Godoni sosia 'ajo'ena?
6 Hu ea ka'ene mai'o Godoni ea renajaho pare'amana. Ijihuni maijaho ruha ka'ene ma'ava kajihuna'e kehi kehi onareje 'avena siseijara eha sisea ka'ene apena ja'ina'e ape'enakúne.
7 Hu ea ka'ene sosia paaru'ika'i samai hijujihi puni una'ijaho huni kara mamaa'e re'ama jihuna'e ea huni vu'a pa'wavakame hu 'avena sisei jihuni kwavaha paaruhuna.

Sosi Kaukara Ni'ajihi'ina

8 Ijí 'unama nikwinu'ina kajino tikoni 'u'o ea puni hura vene 'ee mitara patukaravi'ine 'ee toa sisea oja pamihi'ine 'ee 'unama siseijino monia 'eki'inijija parehuna.
9 'Enakaivo pu hema ka'ene nimaiji najahi'ine 'ee vwiha puna arira'e navi'inijipo rehuna.
10 'Ene ea ikija marako vena kive areri vehuna'e 'ee panamahi'ina'e ki'avajaho iji'a 'warave tikoni huni kaukara ijaho ve'avara.
11 'Ene 'unama nikwinu'ina kajino napahwaha epuni hura veji'ine 'ee ea 'ahopuni vu'a sisea pakosarame oji'ine 'ee opuipo hami 'ajo'aravi'ine 'ee uneunecha maho'o ariraru pauchauchahi veji'ina.
12 'Ene veje tikoni napara kwinu kwino savi'ine 'ee puni sesamaa 'ee puni kachi'ina hami 'ajohai'inijipo reja.
13 'Ene tikoni ka'ene hami kaukara vejujija puni hura vene 'ee Jesu Keriso oni vajijino pura nimaa rojujaho pajuma pavehuna.

Hema Ni'inijina

14 Na ike uneunecha kija jona'e veju vo na nimaa rojujaho mai'o josu pare'eje na roe ja kihuna.
15 'Enakaivo vejuro'i na tetama vehuni jihuna'e na ikija veju. 'Ejakame ja ea kwinu kwino ichá'ina'e Godoni kachi'ina vajijino kara ichá'ina'e veji'i hihuni 'unamijaho kame hehuna. Ijí kachi'ina kajija Godi ka'ene majama hiji'ini jihuni sosia 'ee pu tukeja ka'ene nimaiji 'unanamujina.
16 Ike aposarahuna pana vo ikaho núni nimaa roijihuni hemaka ni'inijina. Hu roe haha apejume kavara. 'Ejume Godoni 'Avenijara Hu arimaa 'wamajaho 'ona oji'inapo Hu kavara. 'Ene kwaa ara mapokakaho 'waravume hejara. Hu mwe'a ikino nimaa rojara 'ee Hu apene akúpa 'ahi hanaji'ina vaji va'ana.

4

Najahi'ina Ira Asinijina

1 'Enakaivo Godoni 'Avenijara samaumai ijá 'waramana. Vea túchamaa ijaho ea 'aho'a puni nimairoa are'i kaivo va'e 'avena ka'ene pisimisavi'ini

jihipuni vu'a ataa apúsame hehune 'ee 'avena sisei jihipuni tamaniji vehuna.
2 Pura 'unama ira'ata ka'ene najahujipo veju'e puni vwiha ijaho areri ajania'e veni jae sirirame pijihu'e swirasahu ja'ina'e rejura.
3 'Ene pu tanu'urihe panapasi nehuna 'warame 'ee 'iruma 'aho'a paihuna'e 'waravura. 'Enakaivo ijija Godira venarena ea ka'ene nimaiji hena kame nimaa rojujipo teamana'eje vajúsarame ine hinohuna'e venana.
4 Ijihuni maijaho uneunecha mapoka ka'ene Godira venajija mamaaruna. 'Ena'omo unenu'u 'aho'a pasenuhuna kaivo teimani roji'i 'ekahuna.
5 Ijihuni maijaho Godoni Ira 'ee siporuijara venaume marasahara.

Jesu Keriso Oni Pwea Mamaa Ijihina

6 A ikihi rone vwehu nuna naja'amajaho a Jesu Keriso oni pwea mamaa'e rehuna.
7 'Ene na'ia mapoka'e nimaaroa 'ee vu'a mamaa ka'ene ara 'ararihae roajihuni 'ahi hina rouni eiji rehuna.
8 Hahake 'ajo'arahuna manura piravu jihipuni eha ijaho ma'u'ua kaivo Godira ura renuja'ina'e uneunecha mapoka manura piravujija iviamaa kehuni hia 'ee hia ka'ene nahama 'waruvara 'ee hia ka'ene túna'i hihunijaho ni'ima'ura'e ni'ajihuna.
9 Ikaho vu'a nimaa ka'ene nú ea maho'o apehunijina.
10 Ijihuni maijaho nú ikehuni hahi kaukara harura vene haha heju. Ijihuni maijaho núni nimaa roijaho Godi ka'ene majama hiji'ina ka'ene ea maho'o puni Ni'ajihi'ini jihuni toi namu. 'Enavo Hu nimaa hu ea ka'ene nimaa roji'ina kehipuni Ni'ajúhi'ina.
11 Ike vu'a ikija ira kisina'e 'warame naja'amana.
12 'Ene veje a ea maiu'ini jihuna'e a túa paveta'avara. 'Enakaivo ara vu'a 'waramuna 'ee onuna 'ee oja mihuna 'ee nimaa ronuna 'ee arira maa ka'ene venujara ea ka'ene nimaa roji'inijija najahakame pu 'u'o ija'ina ve'avara.
13 Oni oja vwiha iji'i ea rira Godoni vu'a tahe hami ni'ajihe 'ee najahi'i hi'eje na iji'a vuuta.
14 Godoni 'Aveni jihuni swara ka'ene oni vaji namuna ka'ene erutaepo puni ija oni toi irechavi'i poropeti puni ira ka'ene 'waravajaho paka'eje aremuroama.
15 Ike uneunecha kija teamana'eje veje oni pwinana'e re'avara. 'Ejakame ara mamaa ka'ene venujaho ea ka'avara.
16 A oni hia orono hami 'ajo'amana 'ee hami kivi'i najahe 'ee 'unama iraka ka'ene nimaijiru ve'amana. Ijihuni maijaho a ija'ina'e ve'amajaho a orono ni'ajarame 'ee ea ka'ene oni vu'a hejujija ni'ajihe avahuna.

5

Godoni Ehija Ichá'ina 'Ahihunijina

1 'Ene ira kisi emaa pa'urara'avara vo omuna'e jarima 'waramu ja'ina'e 'warame 'ee kivasijija vwehuana'e 'waramu ja'ina'e 'wara'amana.
2 'Ene paranahijija ohuana'e 'waramu ja'ina'e 'warame 'ee 'asúrijija ma'ipuana'e 'waramu ja'ina'e arira'e vwihaji'i 'wara'amana.
3 'Ene amuna ka'ene paranamai jihipuni hura hami ve'avara.
4 'Enakaivo ijí paranaha amuna kajaho sesahwaha 'ee sahwaha hi'avajaho maki'eje Godi ura renuji najahareje pu kachi'ina opuipo

'ajoha'avara. Ijihuna'e areri emahwapo pu 'ajoaha ja'ina'e eha veja. Ijihuni maijaho 'unama ija'inijara Godiho ura renuna.

5 'Ene amuna paranamaa ka'ene huhusu hiji'inijaho huni nimaa roijaho Godoni 'ahi raname ea 'ahopuni siporua 'onahe 'ee na'ia veiri'a siporua 'ohuna.

6 'Enakaivo napara amuna ka'ene huni hahiji maho'o huni ura ijí aremahujaho hu mai'o hinu kaivo hu nimaa nikwamana.

7 Ike uneunecha kija 'u'o najahakame 'unama ka'ene pu namahunijaho pave'avara.

8 'Enakaivo ea irara huni kachi'ina 'ee huni kachi'ina ka'ene humaiji hami pa'ahi'amajaho hura raka ka'ene nimaa ronujaho hekajahuna. 'Enajihuna'e ea ka'ene panimaa roji'inijipo vejujaho asitahe ani'ina'e rehuna.

9 Napara amuna ka'ene huni juara mapoka mapoka (60) ka'ene parua nikwinu vena hinajihuni iha ni'ajihuni vajijino ape'avara.

10 Ijí amuna kajihuni kara mamaa'e 'ee huni sesamaa 'ajoahe pira'eme emarejara 'ee ea apiora hami 'ahiune 'ee ea aririjija umora somahi'ine 'ee ea ka'ene ahija vaji hijujija ni'ajihi'ine 'ee hu mamaijiru vehuna ura reji'ina.

11 'Enakaivo napara maiu'ina ka'ene amuni jihipuni iha pave'avara. Ijihuni maijaho puni hahijihuni ura ka'ene parua vehunijara vejakame Kerisoho oja pamahuna.

12 Pura nimako nahama 'waravaji tuava jihuni maijaho eha sisea apehuna.

13 'Ene ijiru pana kaivo pu ucha'asahe hine sea sea kino va'e vea nisame ea 'ahopuni vu'a sisea kosarame 'ee ea 'ahopuni kaukara vaji arume raka ka'ene pu pa'warahuna sa'inijaho 'waravi'i hiju.

14 'Enajihuna'e na ura reniujaho napara amuna ka'ene ea maiu'inijija parua vene 'ee sesamaa nahena'e 'ee huni sea 'ajohakame nakijaho vea pamahe pu areri panamahuna.

15 Ijihuni maijaho ea 'aho'a nita'arohe va'e Setani 'ararihau.

16 'Enakúne napara ka'ene nimaa roji'inijaho huni kachi'ina vajijino amuna hi'avajaho hura ni'aja'amana. 'Ejakame sosijaho ahija paape'amana vo sosia amuna ka'ene niho'o nimaa nimaa ni'ajihuniji ni'ajihama.

17 'Ene eruta ka'ene puni kaukara hami 'ajohe 'ee harura vene ira 'warame 'ee najahu jihipuni hura hurahara vena'avara.

18 Ijihuni maijaho Godoni irijaho ika'ina'e 'warumana. Ja paki'eje purumakaua kuatana arinamiava kaivo maka'eje 'iruma iji'i ajima tautae 'o'amana 'ee ea ka'ene kaukara veji'inijija puni eha hami apehuna.

19 Ja paki'eje eruta namahe henareje nimaa'e ve'ava. 'Enakaivo ea no'ohe'ina ho no'opisu nimaa vene 'warave he'avajino he'avara.

20 'Ene ea ka'ene hine hura hara sisea veji'i hijujija ea maho'o puni unaa kajino ira kisi 'urara'avara. 'Eje ea 'aho'ijija ijí kimareje tea junave sisea pave'avara.

21 Na Godiho 'ee Jesu Kerisoho 'ee Huni 'ona oji'ina ka'ene iji pijiha jihipuni una'i pa'uama 'ivi'i 'waravukúne ike 'unama nimaa kija hami 'ajohe ve'avara. 'Enakaivo ja paki'eje ira ka'ene ja najahume hejaja'ina'e vwihaji'i ve'ava. 'Ene oja ka'ene ronukwino rejujaho pasa'avara.

22 A paka'eje mamako ea 'aho'a iji pijihe nama'ama 'ee ea 'ahopuni sisei jihuni pwinana'a re'ama. 'Ene sisea ija irechami'amana.

23 A tomaaru mapoka paiˈamana kaivo oni tea vaji atama kaˈene namuna ˈee atama naˈia mapokaˈe ˈunaramu jihunaˈe ˈwainia maˈuakuˈuku iˈamana.
24 Ja nivwihaju ea ˈahoˈa hine sisea vejiˈi hijuˈe ea mapoka hena kime pu eha apeˈeja ˈwaˈejuˈe hijura. ˈEjuˈe ea ˈahoˈa pura sisea kaˈene vejujaho pakiˈejuˈe navu vo ijiˈa túna'i samaahiravuˈe kivura.
25 Ijí ˈunama nikwinuˈina kajino ea ˈahoˈa mamaa kaˈene vejujija kima hejura kaivo vu ea ˈahopo mamaa kaˈene vejujija pahene pakiˈejuˈe navuraˈomo túna'i roe samaa reje kihuna.

6

1 Veje pwea kaˈene puni mamaˈini jihipuni harura hari hijujija puni hura venaˈavara. ˈEjakame núni Godijihuni iha ˈee núra vuˈa kaˈene najahujaho areri paninamue ˈwaruˈavara.
2 Ea irahipo puni mamaˈinijija nimaa rojiˈinaˈe reˈavajaho puni hura venaˈavara. Pu núni vwehiji jihunaˈe puni kaukara hami hami veje pu ijara niˈajiˈamana. Ijihuni maijaho pu nimaa rojiˈine ˈee oja mihiˈina. ˈEnakúne vuˈa kija ˈwarame najaˈamana.

Najahiˈina Ira Asina ˈEe Kukua Rukina Nimaa Nimaa Rehunijina

3 Ea irara Jesu Keriso kaˈene núni Natohwi jihuni vuˈa kaˈene núra ˈwaravu jaˈinaˈe pana kaivo aniˈina najahe ˈee Godoni ura ijaˈinaˈe panajaha kaˈavajaho hu huhusu vwihane kehi kehi onujihunaˈe pahena pakaviˈina.
4 ˈEnakaivo huni ura ijija nihoˈo sisearune ˈee ninakaraarune ˈee aposaraarune ˈee ira ikihi ˈeke ninakarame aposaramuna. ˈEne ijipo vejuˈe ajiname ˈee ˈuraarame ˈee ira sisea ˈwame ˈee ea ˈahopunaˈi vwiha sisea vwihajura.
5 ˈEne hura hara ea kaˈene vwiha sisesa ijihi puˈúmo vuˈa nimaijaho areˈi kaivo vwihajujaho Godi ura renujihi veˈavajaho unenu ˈahoˈa ˈekahunaˈe vwihajura.
6 Godi ura renujaˈinaˈe hijujara nú eha mamaa múhe nú ijara areri retúhuna.
7 Ijihuni maijaho nú unenu pina paˈa maisu roaraˈomo nú unenu pina paˈa vahuna.
8 ˈEnaˈomo nú ˈiruma ˈee ateha rukinaˈe reˈavajaho niijipo nú teamanuˈeje nú hihuna.
9 ˈEne ea kaˈene kukua rukina rehuna ura renaujija ijipo venauˈe sisea ani aniˈina vaji arihe ˈee itunavujara venauˈe majikari haha hianame ˈee junahuni ˈunama kaˈene puaˈe pivahinamie paˈarehuna rejura.
10 Ijihuni maijaho monia oja mihujaho sisea ani aniˈina puni chinuma. ˈEne ea ˈahoˈa monia ura renaujihunaˈe puni nimairoa areˈi kaivo vaˈe haha hianame temuka piunivura.

Oriˈini Ichaˈinaˈe Hine Vehuniji ˈWaramajina

11 ˈEnakaivo a Godoni eijihunaˈe ˈunama ijaˈinijija juhaˈamana. ˈEˈikaivo arira maiji ˈararihae vene ˈee Godi ura renuji vene ˈee nimaa rone ˈee oja ˈekarame masuani ajuarame mamaaˈe veˈamana.
12 Nimairoa vajijino ˈarasaraa kaˈene nimaiji ˈaraˈamana. ˈEne majama hihuna kaˈene a ijihuni vaji ˈumenaara ˈee ara ei riri epuni unaˈi ira mamaa kaˈene ˈwaramajaho ija kisi ˈunaˈamana.

13 'Ene na Godi ka'ene uneunecha maho'o veju'e mai'o hijura 'ee Jesu Keriso ka'ene Ponachasi Pairati oni una'i ira mamaa ka'ene rone nahama 'warama jihuni una'i 'waravu.
14 'Enakúne ike vu'a ikija sisea titana rukina rone ea panamahe 'wara'eje a ija kisi 'unama va'e núni Natohwa Jesu Kerisora ro'amajino 'e'u'amana.
15 Godiho Huni vea 'ahi Jesu ka'ene merajihi'ina 'ee Huhusu 'ajohai'ina ka'ene kini epuni Kinia 'ee natohwe puni Natohwijaho ranave rohuna.
16 Majama hihunijaho Hununa'i namu 'ee Hu hanaji'ina vaji hiju'e ea areri Huni una'a pava'ura. 'Ene ea Hu pakavi'ina 'ee Hua'e kahuna areri pana. 'Ene harura 'ee hura vejujaho maho'o majamano Huna.
17 Ea ka'ene monia 'ee kukua rukina ronare'e iviasi iki mwe'i hijujija 'warave pakehi kehi o'avara. 'Ene puni nimaaroijaho pairechave ijí puni monia ho kukua kajihi puni toi na'avara. 'Enakaivo Godoni toi irechave na'avara. Ijihuni maijaho Hura uneunecha maho'o núra 'eke temarasahuna vajúhuna.
18 'Ene 'warave mamaa vene 'ee mamaa'e vejujara pununa'a rarena parani'amana. 'Ene ea swara rukina rene 'ee ea vajihuna amariarama para'avara.
19 Ja ija'ina'e ve'avajino pu uneunecha mamaa túnahuna opo amairi-arame avahuna. 'Ene ijaho hia mamaa ka'ene pura apehunijina.
20 Oo Timoti iraka ka'ene a vajahajaho hami 'ajo'amana. 'Enakaivo mwe'a ikihipuni ira'atijaho juha'amana. 'Ene henaka 'wa'i kaivo ira'atijino 'uraujija pataarora'amana.
21 'Ejume ijihi ea 'aho'a nimaa vejujija puni nimaaroijaho are'i kaivo ani ruva'ara. Maiji vwihaniujaho ahu'umuna.

2 Timoti

Vu'a Anejijihina

1 Na Poru Godoni ura ijino Jesu Keriso oni apasorua. 'Ene Jesu Keriso oni
vaji majama hihuna'e nahama 'warumaji najahi'ina.
2 Timoti nuni hariha ka'ene na oja mahuji'i na ona'e veju. Maiji
vwihanii'ina 'ee numiravi'ina 'ee matauvi'ina ka'ene Godi Amoho 'ee núni
Natohwa Jesu Keriso oni rena roajaho ona.

Timoti Onijihuna'e Teimani 'Wame 'Ee Ni'ajahe Vu'a 'Waramajina

3 Godi ka'ene na Huni kaukara vejujaho areri sahunupo vejaja'ina'e
nuni vwiha arira na'eju'e teimani 'wavura. Na majama na'ia veiri'a nuni
siporua'e 'ojuri veijino a vwihanaura.
4 Nú no'o rana'aravari veijino oni nitua ka'ene arihajaho na majaa
vwihanare'e na a kahuna ura renia paranu. 'Ene vea ka'ene na ka'ujino
na niho'o teamanihuna.
5 Na vwihajujaho oni vaji nimairoa ka'ene namujaho ira'ata pana. Ijaho
amura oni sasa Roisi oni vaji namana'omo ohuna Unisi oni vaji namu. 'Ene
na nimaa rojujaho oni vaja 'u'o namu.
6 'Enajihuna'e na kú'o 'waravujaho vea ka'ene na ija oni haha toi
ranavujino Godira swara ka'ene mahajaho ihajihe re'amana.
7 Godira 'Avena ka'ene múhajaho tea junuhuna pamúhana kaivo harura
'ee ea oja mihuna 'ee onúno 'ajoarahuniji múhana.
8 'Enajihuna'e núni Natohwiji rone 'warahunijaho paju'amana. 'Ee nara
Hunijihuna'e tipura hijujihuna'e pajuna'amana kaivo roe ja pu'úmo Godira
harura ka'ene múhana vajijino ahuma Huni vu'a maiu'ini jihuna'e sisei
hija.
9 Núra kaukara mamaa'e vejakame Hu nú ni'ajúhuna pana kaivo ijaho
Hura mahuni ura ijino maiji vwihanúarena mai'o mwe'a paveji'ini Jesu
Keriso oni vaji nú ni'ajúhana 'ee hia arira akuavi'i hihuna'e iji pijúhana.
10 'Ena'omo Hu iviamaa vejume Huni ura ijaho Jesu Keriso ka'ene núni
Ni'ajúhi'inijara roana vajijino samaahiramana. 'Ene Hura kwamasahuni
harurijaho tirakui Huni ira maiu'ina vajijino majama hihuna 'ee pakwa-
masahuna vejume roe samaa'e renana.
11 Ijí 'unama kajihuna kaji na 'waravi'ina 'ee apasorua 'ee najahi'ina
re'urono iji pijihana.
12 Ijihuni hahi na 'u'o ike uneunecha kehi punijihuna'e na sisei hijuta
kaivo na pajunimu. Ijihuni maijaho na irá nimaa rojujaho na nihena kavu
'ee na nimaa rojujaho Hu nara raka ka'ene Hu ve'amaro mahujaho hu areri
'ajo'eje va'e vea kajaho apehuna.
13 Nara 'unama arira ka'ene a najahuma a nununa'i Jesu Keriso oni vaji
nimaa rohuna 'ee oja mihuna hena kamajaho ija kisi 'uninami'amana.
14 'Ene Godoni 'Avena ka'ene núni vaji hinujara ni'aja'eje mamaa ka'ene
mahajaho 'ajo'amana.
15 A nihenu ja'ina'e ea maho'o ka'ene Esia hijujija na ranamie va'ara.
'E'eme puni vaji Pijarasi'o Hamajinisi'o va'ara.
16 Natohwijara Onesiporasiho 'ee huni akana ni'ima'ura numira'amana.
Ijihuni maijaho na tipurai hijujaho hu paju'ika'i vu'e kikime 'ee ni'ajihi'i
hinana.

17 'Enakaivo hu vea ka'ene Romu roajaho hu roe niho'o ni'ima'ura
sarimuva'o piunimana.
18 'Ena'omo vea ka'ene Natohwijara ro'amani veijino Natohwijara numi-
huna. 'Ene hu Epasasi na ichá'ina'e ni'ajihajaho a nihena kamana.

2

Jesu Keriso Oni Sorutia 'Ee Huni Hura Veji'ina

1 Ijihuna'e nuni harihe a maiji vwihanii'ina ka'ene Jesu Keriso oni vaji
namujihuni vaji kisima'ura rena para'amana.
2 'Ene iraka ka'ene a he'eme na eriri ea mapoka puni una'i 'waravujaho
ara ea ka'ene uchaha pa'ajihi vajihe 'warave pura areri ea 'aho'a 'u'o
najahe 'wara'avara.
3 Nara vea kisina apene sisei hijuja'ina'e a 'u'o areri Jesu Keriso oni
sorutia mamai jihuna'e ija'ina'e hi'amana.
4 Ea irara sorutia renujaho hu kaukara 'aho'a ka'ene ea mamahapo
vejujija pavenuna kaivo ea irara hu sorutia pijahume renajihuni ura ijiru
venuna.
5 'Ene ea irara chacharavi'inijaho hu majikari chacharame asitahuna
pana kaivo hu varapa 'ahi 'ararihai'i chacharame ea asitahe eha apenuna.
6 Ea ka'ene juara arisi 'oji'inijaho hu ea amura ka'ene huni juasi'i 'iruma
mako 'ekahunijina.
7 'Ene iraka ka'ene nara 'waravujija hami 'eke piraha ki'amana.
'Ejakame Natohwijara uneunecha mapoka veje hena kama parahuna.
8 Nuni vu'a maa maiu'inijara 'waramujaho vwiha'amana. Jesu Keriso
ka'ene Teviti oni amujijaho kwame 'urinana.
9 Ijihuna'e na siseisei ea sisea puna'i tipurai hiju. 'Enakaivo Godoni
Irijaho tipura panamu.
10 Ijihuni hahi uneunecha mapoka ani ani'ina nuni una'i rejujija na
ijihipuni vaja kajino kirane va'ura. Ijihuni maijaho ea ka'ene iji piji-
hajihi punijihuna'e avajura. 'Ejakame pu 'u'o roe Jesu Keriso oni vaji
ni'ajihi'inijaho apene 'ee pinana ka'ene majama nahuniji 'u'o ape'avarono
avajura.
11 Ikaho ira mamaa ka'ene rone 'warumujina. Ijihuna'e nú Huni vaji
kwamasahara'e re'avajaho nú pu pu'úmo hihuna.
12 'Ene nú kirasahe hina va'avajaho nú pu pu'úmo ea 'ajoahuna. 'Ene nú
Hu hekaja'avajaho Hu 'u'o nú hekajúhuna.
13 Vea ka'ene nú panimaa rojujaho Hu majama maiji ihajinanamuna.
Ijihuni maijaho Huni kara ijí ori'ini hekajahuna areri pana.

Nimaa Veti'eju'e Veji'ina

14 Ike vu'akeja kú'o nahame Godoni una'i ira kisina 'warave pu hene
ira ka'ene maa pa'ajihuna'e 'uraujija arehuna. Ijihuni maijaho ijara ijí
heji'inijija ruarahiura.
15 Oni kaukara hami hami vejakame Godiho onijihuna'e teamama
para'amana. Oni kaukara hami ve'irakúne niho'o pajuna'amana. 'E'eje
Godoni Ira ariramaa nimaiji amairia nirisame naja'amana.
16 'Enakaivo mwe'a kehuni vu'a ka'ene maa pa'ajija juha'amana. Ijihuni
maijaho ijipo aherame va'e Godi ura parenujihi ve'enakúne.
17 'Ene puni vu'ijija areri 'ajúi sakahi 'ume va'uja'ina'e va'una. Ijihipuni
vajijaho Haimaneasi'o Piritasi una.

18 Ea ikija 'unama nimaijaho are'i kaivo 'unama ani va'i'i ijá 'wavu Kwamasahe 'urihunijaho nirejume paranana 'wavu. 'Ene ea 'ahopuni nimairoa ruarahe veju'e puruva retiu.
19 'Enakaivo Godira iraka ka'ene 'waramajija anesima'uri jihuna'e nija'ina'e nama va'ura. 'Ene ika'ina'e vejara Natohwijaho ea irahipo Hunijija nihena kimuna. 'Ene ea irara Natohwi jihuni ihiji 'ura'amajaho huni siseijija arema para'amana.
20 Sea ni'ima'ura vaji minikia ani ani'ina navu. 'Aho'a korutia vejare 'ee 'aho'a sirivai vejarepo nahuneru pana kaivo icha 'ee 'anatai vejara 'u'o navura. Ijija 'aho'a vea mama'ina'e rejuji vena ijura kaivo 'aho'a na'ia mapoka vena ijura.
21 Ijá ve'eje ei pini ijí huni uneunecha siseakihi ato'aru'i kaivo hu areri minikia ka'ene vea mama'inijino vena ijuja'ina'e rehuna. Iji pijahe karaa ranave Natohwi jihuni kaukara mamaiji venahuna.
22 Ea maiu'inapo hahijipo itunavuri 'unamijija juha'amana kaivo arira-maa 'ee nimairoa 'ee oja 'ekaravura 'ee matausahe hijuji 'ararihi'amana. 'Ene ea ka'ene Natohwiji oja mamaiji vwihaji'i 'uraha 'wavujihipo ve-juja'ina'e ve'amana.
23 'Enakaivo vwiha pa'anepo puruva reti'eju'e majikarino vu'a 'wame vahacharavi'inijija pataarora'amana. Ani henuja'ina ijipo veju'e 'ura'aravura.
24 Natohwi jihuni pweija pa'uraaravi'ina'e rehuna kaivo ea maho'o hami 'ahie areri najahe 'ee erapo sise'i 'aha'avajaho masuani makivi'i ajuarane hihuna.
25 Ea ka'ene ninakaravi'inijija hami kivi'i ni'ajihakame Godira veje ta'arohe roe nimaijaho hena ka'avara.
26 'Ene pu 'avena sisei jihuni tivisi pinaname hine huni ura ijí venahujija nimaijara vwiha punijija jaraa kame juhame ruva'e use'avara.

3

Vea Túchamaijina

1 A ikaho hami he'amana. Vea túchamaijaho niho'o vea kisima'ura rehuna.
2 'Enareje emaa pupusumaru oja ma'arahuna 'ee moniaru oja mihuna 'ee kehi kehi ohune 'ee jarika rene 'ee Godina'i ira sisea 'wahune 'ee emahwa puni ira pahene veji'ina rehuna 'ee patemarasahi'ina rehune 'ee ea paakumahi'ina'e rehuna.
3 'Ene oja pama'aravi'ina'e rene 'ee pavwihana arekaravi'ina'e rene 'ee ea 'ahopuni vu'a sisearu kosaravi'ina rene 'ee opuipo pa'ajoaravi'ina rene 'ee ea panumiravi'ina rene 'ee mamaijija niho'o senavi'ina'e rehuna.
4 'Ene hekajihe 'waravi'ina rene 'ee majikari hiji'ina rene 'ee pu pusumano vwihaji'ina rene 'ee niho'o temarasahuniji oja mi'i kaivo Godiho oja pamahuna.
5 'Ene pura 'unama ka'ene ve'avajaho a kime Godi heji'ina rohuna kaivo ijí harura ka'ene venae arira'e rehunijaho pataarohuna. 'Enakúne ea ija'inijija juha'avara.
6 Ijihuni maijaho ijí puni vaja kajino ea 'aho'a ani ani'ina itunavi'inijipo venau'e va'e ea 'ahopuni sei va'ajime napara harura pa'ana ka'ene puni siseapo hivahivu'e hiju jihipuni va'ura.
7 'Ene ea ijákajija 'unama sisea hena kahuna'e ura renau jihuna'e pu roe 'unama nimaiji hena kahuna areri pana.

8 'Ene ea ikakajipo 'unama ka'ene nimaijija ninamaura areri Jenisi'o
Jemipirisi'o Mosisi ninava ja'ina'e vejura. Ijihuni maijaho puni vwihaijija
sakarasahara 'ee nimaaroijara 'waramujaho pu pataarorahara.
9 'Enakaivo pu majama pavena vahuna. Ijihuni maijaho 'unama sisea
ka'ene pura vejujija samaa'e reje piunihuna. Areri ea no'ohe'i kajihi
piuniva ja'ina'e rehuna.

Túchamaa 'Unama Ichá'ina Vehunijina

10 'Enakaivo nara a najahuta 'ee nuni kara nikamune 'ee nuni ura 'ee
nuni nimaaroa 'ee nara ea 'aho'a vwihaniura 'ee ea oja mihura 'ee masuani
kirane hijura ka'ene najahuji a 'ararihie venana.
11 Nara haha hiana ka'ene Enitioki 'ee Aikoniami 'ee Risitara apejujija
a nihena kimana. Ijí haha hiana iraka ka'ene nara apejuta vajijaho
Natohwijara na vahanimana.
12 'Enajihuna'e ea Jesu Keriso oni vajijino hia arira'e hihuna'e ura
re'amajaho nimaa'e ea pu sise'i 'ahihuna.
13 'Enakaivo ea sisesa 'ee ea pisivi'ina kajija hine ea pisiviujaho roe
siseranuna'omo niho'o siserana parahuna. 'Ene pisivisavujara pu 'u'o
pisimisama parahuna.
14 'Enakaivo a uneunecha ka'ene najahume henajihija'e veji'i hine 'ee
ijija nimai jihuna'e ea irahuna'i a hena kamajaho a nihenu.
15 'Ene a mai'o sesamu'uru rene Godoni Ira ka'ene akuavi'inijaho
najahara'omo ijara vwiha mamaa vaja'eme a Jesu Keriso oni vajijino nimaa
ronarena ni'ajahi'ina apenana.
16 Godoni Irakaho maho'o Godoni ira uhoi renajihuna'e mamaa'omo
ea najahune 'ee ea ni'ajihe ira kisina uranahune 'ee ijara ni'ajúhe 'ekue
'unama ariri irechamúhune 'ee ijara 'unama aririjaho najuhuna.
17 'Eje Godoni ehija amairiarama areri rena'e kaukara mamaa ka'ene
Godira ura renujaho areri vehuna.

4

1 Na Godiho 'ee Jesu Keriso puni una'i a Ira naja'amarono 'waravu.
Ijihuni maijaho Hura Kinia'e rene hi'iro'amajino ea ka'ene mai'u hijura
'ee kwamasahajija 'otua vetihuna.
2 'Enakúne Irijaho naja'amana. Vea 'aha ho vea 'aha pana kaivo maiji
amairiara'amana. 'Ene ni'ajihe amairie najahe 'ee ira kisina ni'ajihi'i
'ururahe 'warame 'ee hami chochumano masuanu hiji'i hami najaha
'wara'amana.
3 Ijihuni maijaho vea mai'o rouna'omo pu vu'a nimaiji hehuna ura
parenahuna kaivo pu najahi'ina nianaa roe puni ura ijí 'warave he'irono
ataa apúsahuna.
4 'Ene pu nimaijaho ataa paapúsahuna kaivo ta'arohe mamiha sisei
jihipuni ataa apúsahuna.
5 'Enakaivo uneunecha maho'o hami 'ajoara'amana. 'Ene 'unama kisini-
jija kairane namine ivenijarisi huni kaukara ijaho ve'amana. 'Enakaivo oni
kaukara ka'ene Godira mahajaho ve para'amana.
6 Ijihuni maijaho na toa ijuri swasa puna'i vene niusekujuta. 'Ena'omo
nara vahuni vea niroe apenu.
7 Na ajira ka'ene mamaiji 'arahuta. 'Enarejo iraka ka'ene nara vehuni-
jaho niroe paranana. 'E'eju'e na nimaaroiji 'unaname hiju.

8 'Ena'omo vea túna'i Natohwijara ariramaa huni i'esa ka'ene ranavu'e
nunijihuna'e namujaho 'otua veji'ina ariramaijara roamani veijino mi-
huna. 'Ene nanasu pana kaivo ea maho'o ka'ene Hura rohuniji oja mahajija
'u'o vajihuna.

Huni Vu'aruna

9 'Enakúne mako harura vene 'unama same nuni ro'amana.
10 Ijihuni maijaho Timasiho iviamaa ikehuni mwe'a ike oja maharena
na ranamie Tesaronaikai va'ana. 'Ejume Kuresianisiho Karesia va'ana.
'Ejume Taitasiho Taramesiai va'ana.
11 'Enakaivo Rukura huhusu na hu'úmo hinu. 'Enakúne Maka aheve
a hu'úmo ro'amana. Ijihuni maijaho hu kaukara vajakaho ni'ima'ura'e
ni'ajihuna.
12 'Enakaivo Tichikasiho na ranavume Epasasi va'ana.
13 'Enakúne vea ka'ene a ro'amajaho nuni ateha ka'ene nara Turoasi
Karipasi'i ranavujaho apene 'ee puka 'eke 'ee heha mama'ina 'aho'a ka'ene
ijí navujija 'eka ro'amana.
14 'Ene Arekisanita ka'ene kapa'e venujara na niho'o ni'ima'ura'e ru-
ariha paranana. 'Enakaivo Natohwijara hura vena kaja'ina'e eha ija'ina
mahuna.
15 'Enakúne núra najahujaho hu harura niname 'warumu jihuna'e a
orono hununa'ijaho hami 'ajo'ara'amana.
16 Nara amura'e 'otui aruvujaho ea pina na pani'ajihana kaivo ranamie
varanavara. 'Ena'omo veje Hu pununa'a sisea pavwiha'amana.
17 'Enakaivo Natohwijara na hu'úmo namine Hura harura mihana.
'Ejumakame nuni vaji ira ikaho maho'o najahukame Jenitaru maho'o
hejara. 'Ene na hanuha ka'ene ea inahi'ini jihuni ira vaji 'ena apenie
ruva'iara.
18 Natohwijara sisea ani ani'ina vajijija ni'ajihe aherime Huni kwai akúpi
'ahi vahuna. Pinana mamaa ijaho aneja púsa pa'ana'e Huna. Ameni.

Túchamaa 'Ajoramujina

19 Pisirane 'ee Akwirane 'ee Onesiporasi oni kachi'inijija ijá 'ajora'amana.
20 Irasitasiho Koriniti hinu kaivo Turopimasi atamiji'i Mairitasi hinu.
21 'Enakúne marako 'unama same ro'eja'e iji'a atuata vea re'amana.
Upurasira 'ajoravu'e Putenisine Rainasine 'ee Karotiane 'ee vwehu nuna
ea maho'o ijipo 'ajoravu.
22 'Ene Natohwijaho oni 'aveniji'ine 'ee maiji vwihaniujaho a hu'úmuna.

Taitasi

Vu'a Anejijihina

1 Na Poru Godoni pwea 'ee Jesu Keriso oni apasorua. 'Ene ea ka'ene Godira iji pijiha jihipuni nimaaroa 'ee nimaiji henakame ariramaa hihuna najahu.
2 Ijí majama hihuna apehuna ka'ene Godi ira'ata pa'ajara nitama nahama 'warumaji 'ajaha hiju.
3 Huni vea apejume ike Huni vu'akaho najahe 'waravume samaa renana. Godi ka'ene núni Ni'ajúhi'inijara nara ve'urono 'warimana.
4 Taitasi nuni hariha nimaa ka'ene núni nimaaroa nikwinu'ini jihuna'e veju. 'Ene maiji vwihanú*ana* 'ee matauvi'ina ka'ene Godi Amoho 'ee Jesu Keriso ka'ene núni Ni'ajúhi'inijaho a hu'úmu*na*.

Taitasi Kureti Kaukara Veji'i Eruta Iji Pijihajina

5 Nara a Kuriti ranamau jihuni maijaho kaukara pwinana'a ka'ene namuji ve'amarono avajuta. 'Ene arara kino nara 'waravu ja'ina'e eruta iji piji'amana.
6 A ea iji piji'amajaho ea ka'ene sisea veji'inijija papiji'amana. 'Enakaivo ea ka'ene napara kwinu kwino savi'inijino piji'amana. 'E'irakúne puni harihija Natohwijaho nimaa rone sisea ani ani pavene 'ee emahwapuni ira papataarorahuna.
7 Ea ka'ene 'ajoha'inijaho Godoni kaukara hami 'ajohare'e niho'o arira'e 'uraha onuna. 'Ene hu jarika parene 'ee maraku'a pa'ajime 'ee toa sisea huni harura hara pahine 'ee ea majikari pa'anie 'ee monia 'unama sisei jihunijaho pa'ekahuna.
8 'Enakaivo hu apiora oja mihe hami 'ajoahuna. 'Ene maijiru oja mihuna 'ee hu hami vwihaji'i vehuna 'ee hu ea mamaa 'ee huni kaukara oja mihi'i venuna 'ee hu oja pahiavi'ina 'ee pa'uriji'ina.
9 Pu vu'a ka'ene arimaaka pu najahujaho ija kisi apene puni una'i saname vejura. Ijá ve'ava jihuna'e vu'a kajara pu ea mapoka areri arira najahe ijara veje ea 'aho'a ka'ene hua'e ninavujija ni'ajihe najahe pu nimaa rohuna.
10 Pu ea mapoka vu'a kajaho pahene veju kaivo pu ira karokaha 'wame ira'ata kajino ea pisivisavura. 'Ene ea ka'ene sisa 'uhui'inijipo ija'ina vejura.
11 'Ena'omo ea ija'ina veji'inijija veje areva. Ijihuni maijaho uneunecha ka'ene panajahuna sa'inijaho hine kachi'ina maho'o ruarahe najahu jihuni maijaho pu monia 'eki 'ahiu'e 'unama sisea hine avaju.
12 Puni ea pina poropetia'omo ijara ija'ina'e 'waramana. Ja Kuriti ora na'ia mapoka ira'ata apejura 'ee hanuha sisesa 'ee uchaha rukine 'iruma isa'ora.
13 Ijí raka ka'ene hura 'warama kajaho nimaa ariramaa. 'Enakúne a niho'o hami ira kisi najahakame puni nimaaroijaho ija kisi apene puni una'i saname ve'avara.
14 'E'irakúne Jua puni mamiha 'ee emaapuni tamana ani ani'inijija ataa paapús*a*'avara. Ea ka'ene nimaa nimaiji pataaro'ika'i ani va'ajihipuni vu'a ataa paapús*a*'avara.
15 Ea mapoka puni oja vaja niho'o maa navujaho pu maaru vwihajura kaivo ea ka'ene puni oja vaja sisea name panimaa rojujaho sisearu

vwihajura. Puni oja vaja nisakarasaha jihunaˈe pura uneunecha kaˈene kime vwihajujaho sisearuna.

16 Pu Godoni ea ˈúvu kaivo raka kaˈene pura vejuji nú kivujaho pu nimaa Godoni ea pana. Pu nihoˈo sakarasahiˈini jihunaˈe Godoni ira pataarohura. Pura unenu pina mamaa areri vehuna pana.

2

Emaina ˈEe Ea Maiuˈina Puni Vuˈa Nimaa Nimaijina

1 ˈEnakaivo a vuˈa nimaa ariramaa ijiru najaˈamana.

2 ˈEne emaa ˈuˈo ˈwarave areme sonasahe hine hura vene vwiha hami vwihane ˈee huni nimaaroa arira name ˈee oja aririji mihe ˈee masuani ajuarana hija.

3 ˈEne paranaha ˈuˈo ˈwaravakame pu ˈunama maaru vene pu majikari ea panamahe toa sisea puni harura hara pahija kaivo pu uneunecha kaˈene mai ijihunijiru najaˈavara.

4 ˈEne pu napara kaˈene maiuˈinijija najahe pu masuani mamaa hine paruhwaha oja mihe ˈee kasihwaha oja miha.

5 ˈEnareje pu puni vwiha hami ˈajohe ˈee nia pakairasahe ˈee puni sea hami ˈajohe ˈee paruhwapuni ira hene veja. ˈEjakame pu ea ˈahoˈa Godoni vuˈa areri sisea paˈwaˈavara.

6 ˈEne ˈunama nikwinuˈina kajino kivasa ˈuˈo ˈwaravakame puni vwiha hami ˈajoˈavara.

7 A ˈuˈo uneunecha mapoka kaˈene a veˈamajaho unama mamaaru vejakame pu ˈuˈo mamaaru veˈavara. A ea najaˈamajaho ariraru najahe pu ara raka kaˈene najahu jihuni hura veˈavara.

8 A nihoˈo vuˈa maaru ea najaˈamana. ˈEjakame ea pina a sisea areri paˈwaraˈamana. ˈEne ninakaraviˈinijija junave nú ira sisea areri paˈwaruˈavara.

9 ˈEne ˈunama kajihuna kajino pwea ˈuˈo ˈwaravaka puni mamaˈini jihipuni iraru hena veja. ˈEne najahakame uneunecha mapoka kaˈene pu veˈavajara puni mamaˈina teamanahuna. ˈEˈirakúne pu ira puna patuˈavara.

10 ˈEnakaivo pu puni mamaˈini jihipuni uneunecha maˈuˈumaa nesa paˈekakame pu nimaa vetihuna. ˈEjakame Godi kaˈene núni Niˈajúhiˈini jihuni irijaho richama paraˈamana.

11 Ijihuni maijaho Godira maiji vwihanúajara ea mahoˈo maranihuna apena roana.

12 Ijí Godoni maiji vwihaniˈinijara nú najuhe nú ˈunama sisea arehuna. Mweˈa kehuni ˈunama paitunume ˈee hami vwihajiˈi hine ˈee ariramaa hine ˈee mweˈi hina apena vaˈukaho Godoni ˈunama maijino vejiˈi hiˈavara.

13 ˈEnaˈomo nú vea kaˈene Hura rohuni vea mamaa kaji ˈajaha hine ˈee núni Godia kaˈene niˈimaˈurijaho ˈee núni Niˈajúhiˈina Jesu Kerisora eajarame roa arihuniji ˈajaha hiju.

14 Hu núnijihunaˈe kwamana. Nú sisei vaji hiˈeme nú Huni ea reˈavarono ˈeka ruvaˈuana. Hu nú venume Huni ea arimaa rene ˈee Huni ea kaˈene Hu mamaa nimaijihi rene ˈee nú mamaaru vehuna ura renau.

15 A unekakihi haruriji ˈi mahoˈo niˈajihe najahe ˈwaraˈamana. Veje ea ˈahoˈa a túa paveteˈavara.

3

Godoni Eapo Kara Ichá'ina Vehunijina

1 Kú'o huri 'warave pu vwiha'avara. 'Ene puni 'ajoha'ina 'ee kamatia puni hari hine puni ira hene ve'avara 'ee mamaaru vehuna'e amairiaravi'i hi'avara.

2 Pu ea 'aho'a paronahe 'warame 'ee pa'urara'avara kaivo ea 'ahopuna'i mamaa vene 'ee ea 'aho'a oja vwihani'avara.

3 Nú marako'a hami pavwihane 'ee vuataa pahene 'ee pisimúu'e nú hahijihuni ura ani ani'ina vene 'ee hahijara teamahuni jihuni pwea rejara. 'Ene sisea vaji hine 'ee ea 'ahopuni kukua kime itunume 'ee senuma paranúe 'ee ea 'aho'a pu'úmo sena vejara.

4 'Enakaivo Godi ka'ene núni Ni'ajúhi'inijara Hu mamaa vene 'ee ea oja 'ekaujaho najuhana.

5 'Enarena Hu nú ni'ajúha jihuni maijaho núra uneunecha mamaa arira'e vejakame ijihuna'e ni'ajúhuna pana kaivo Huni numisaraa 'ee Huni 'Avena vajijino kú'o nahenu'e somuhume nú ea maiu'ina rejara.

6 Godira Huni 'Avena Jesu Keriso ka'ene núni Ni'ajúhi'ini jihuni vaji maho'o samuhana.

7 Huni maiji vwihanúani vajijino Hu venume nú ariramaa rejajihuna'e nú nimaa rojujaho majama hihunijaho núni aachia'e renana.

8 Ike vu'a ka'ene nara ja 'waravukija nimaa nimaa'omo na ura ja 'unama kajaho hina 'ejahi'i 'wavakame Godoni eijija na'ia mapoka mamaa kaji vehuniji hami hami 'ajo'avara. 'Ejakame ike 'unamakaho mamaakúne ijara ea ni'aji'amana.

9 'Ene ja ira ani ani'ina sisea karokaha aposaravura areme amuja nirisaravujaho areme tamana nakaravujija are'avara. Ijija niho'o areri ea pani'ajihunakúne are'avara. 'Ene ija'ina 'unama maa pana.

10 Ei pini ja pu'úmo ahuma hi'i kaivo hu veje ea 'aho'a ani ani vwihaja ka'avajaho 'aha no'o ruvi'i kave pa'areva ka'avajaho rotura'avara.

11 Ea ija'ina 'unama ka'ene maijaho niaremana. Ijihuna'e hu sisea venu. Hu ori'ini huni ahija vene avanuna.

Túchamaa Ichá'ina Vehuniji Najahajina

12 Nara Atemasiho Tichikasi araki ranave oni vuhuna. 'Enakúne hu vu'a ka'amajaho marako 'urine na Nikaporisi hijukúne roe na piuni'amana. Atuata veijaho na roe ijí hihuna.

13 Sinasina 'otua veji'iniji'o Aporasi'o uneunecha ka'ene 'eka vahunijaho ni'ajihakame papivusa'avara.

14 Ehu nuna najahakame kaukara mamaa vene 'ee iviamaa huni temukaho ahija ni'ajihakame pu uneunecha puni iji veji'ina'e re'avara.

15 Ea maho'o iki na hu'úmo hijujipo 'ajoravu. 'Enakúne ea ka'ene nimairoa vaji oja múhujija 'ajora'amana. 'Ene maiji vwihanii'inijara maho'o ja pu'úmuna.

Pairimani

Vuʻa Anejijihina

1 Poru Jesu Keriso oni tipurea ʻee núni vwea Timotiʻi Pairimani núni vwea kaʻene nú oja mahe ʻee nú puʻúmo kaukara vejiʻini jihunaʻe veju.
2 ʻEe Apia kaʻene núni maʻinijaho ʻee Achipasi sorutia kaʻene núni napurijaho ʻee oni sea vaji sosijihi punaʻe veju.
3 ʻEnakúne areve Godi kaʻene núni Oma ʻee núni Natohwa Jesu Kerisora maiji vwihanúe ʻee matauviʻinijaho mihama.

Pairimoni Oja Kaʻene Mahajine ʻEe Huni Nimaaroijina

4 Na naʻia mapokaʻe nuni Godiji teimani ʻwaviʻi oni iha ʻurahe siporua ʻojura.
5 Ijihuni maijaho ara Godoni ehijaʻe mahoʻo oja mihe ʻee núni Natohwa Jesu nimaa ronuji henare avajura.
6 Nara siporua kaʻene ʻojujaho raka kaʻene ara nimaa ronuji ea ʻahoʻa ʻwaraʻamajaho maa rukinaʻe rehuna. ʻEne Keriso onijihunaʻe henaka mapoka mamaa kaʻene oni vaji navujaho roe maa rukina rehuna.
7 Vwea nune ara ea oja mihujara rejuʻe na nihoʻo teamanime oja sonahie ʻee Godoni ehija mapoka ijara niʻajihu.

Onesimasi Onaʻe ʻOna Vejajina

8 ʻEnajihunaʻe na Keriso oni vaji nimaa vejiʻi ʻwaravukúne ʻunama mamaa aririjiru veʻamana.
9 Emaa oja mihujihuni hurijihunaʻe na a jarirame ʻwaravu. Na Poru kaʻene iviamaa Jesu Keriso oni tipurea rena hiʻeme ema rejujara ʻwaravu.
10 Na nuni hariha Onesimasi kaʻene na tipurai hijiʻi nahume Godoni ea renanaʻomo na hunijihunaʻe jarirame a ʻwaravu.
11 Hu nimarakuijaho oni unaʻa areri pavenana. ʻEnakaivo hu iviamaa oni unaʻa ʻee nuni unaʻa areri vehuna.
12 ʻEnaʻomo na hu ranavuʻe ʻunama vuʻu. Na oja mahuri eiji ranavuʻe vuʻukúne teamanaʻeje aheʻamana.
13 Na vuʻa maiuʻini jihuni hahi tipurai hiju. ʻEne na ura hu ranave nú huʻúmo hine oni tiniji apene na niʻajihunaʻe ura reniu.
14 ʻEnakaivo a patea manaʻeje nara unenu pina ijaʻina vehuna arira paʻajihunaʻe na paʻejahaukúne a ichaʻinaʻe mamaa vwihanu jaʻinaʻe veʻamana.
15 ʻEne vi ijihunaʻe hu a maʻuako ranamaʻi ani ru vaʻana. ʻEjakame a kúʻo huaʻe apeʻamajaho ranave ani pavahuna.
16 ʻEnaʻomo hu iviamaakaho pwea kaivo pwea puni ʻunami jaʻina pana vo nuni vwea kaʻene na oja mahujina. Ikaho nara hu oja mahujina vo iviamaa hu oni vuʻujaho haharu pana vo Natohwi jihuni vaji vuʻujihunaʻe ijara marana asima paranana.
17 ʻEnajihunaʻe a nuni napura reʻamajaho areri nara vuʻakame a naaʻe aheʻama jaʻinaʻe hu ahaamana.
18 ʻEne hu oni unenuʻu pina siseʻi vene ʻee hu oni unenuʻu pina apenana reʻamajaho nuni chimua ʻahi munaʻamana.
19 Na Porura ike asura kaho nuni iji vejujihunaʻe nara ijihuni eha vehuna kaivo areʻeje na ike ʻwaravuma nuni chimua onunaʻi namu ijaho oni hiijina.

20 I'a nuni vwee! Natohwi jihuni vaji na ni'aji'amana. 'Eje Keriso oni vaji
na oja sonahi'amana.
21 Na ara hene vehuniji nimaa roji'i pasia ikaho ona'e vejujihuna'e na
nihejujaho nara 'waravukaho a venareje 'aho'a huri vehuna.
22 'Ene ija'ina'e veji'i nuni tinia amairi'amana. 'Ejakame Godira oni
siporua eha veje na vu'e a kauta.

Túchamaa 'Ajoramajina

23 Iparasi nuni napura Jesu Keriso oni tipureijara hinujara 'ajoramu.
24 'Ene Maka ho Arisitakasi ho Timasi ho 'ee Ruku ka'ene nú pu'úmo
kaukara veji'inijipo 'ajoravu.
25 Natohwa Jesu Keriso oni maiji vwihanii'inijaho oni 'aveniji'i hinama.

Hipuru

Godoni Vu'a Huni Harihijihuni Vaji 'Waramajina

1 Nitama Godira vea ani ani'inijino Huni vu'a 'unama ani ani'inijino poropetia 'waravumakame amuhu núna najahara.
2 'Enakaivo ike vea túchamaikaho Hu Huni Harihi jihuni vaji nú 'warumana. 'Ene Godira aachi'a maho'okaho Huna'e rehuna nahama 'waramana. 'Ene Huni vaji 'u'o mwe'a vene 'ee uneunecha maho'okaho vesihana.
3 Godi Hu ichá'inijaho Hariaha ija'ina'omo Hu najuhana. Hariahijara raka ka'ene venajaho Godi ija'ina venuna. 'Ene Huni harurijino une-unecha mapoka ka'ene maira 'wara'eme rejajija Hu 'uninamiu'e puni tiniji navura. 'Enavo Hu kwama núni sisea sovume paranajaho akúpa huni Godi ni'ima'uri jihuni ija mana'inija'i tinia ka'ene Hu ta'arohuniji asuma hinana.

Godoni Harihijihuni Nimaa Nimaijina

4 Hu niho'o Godoni 'ona oji'ina asitaha paranana. 'Ene Huni ihijaho ni'ima'ura 'ona oji'ina puni iha asitahana.
5 Godiho Huni Hariha ijá 'wama
A Nuni Hariha. Iviasi Na Oni Oma reju 'wamana.
Ija'ina'e 'ona oji'ina pina pa'waramana. 'Ene kú'o Godi ijá 'wama
Na Huni Oma reje Hu Nuni Hariha rehuna 'wamana.
6 Godira vea ka'ene Huni Hariha ranavume iki mwe'i roani veijino Godi kú'o ika'ina 'waramana.
Veje Godoni 'ona oji'ina maho'o Hu oja ma'avara 'wamana.
7 Hu Huni 'ona oji'ina rone ika'ina 'waramana.
Hu Huni 'ona oji'ina hwasisia sa'ine 'ee Hu pu venae Huni pwea vena harura puna'i rehuna 'iamana.
8 'Enakaivo Huni Hariha rone ika'ina 'waramana.
Oo Godi! Oni toronuijaho majama nama apena va'una. Oni kini huni harurijaho Oni ariramaa vajijino najuhu.
9 A iraka ariramaiji oja mahu. 'Enavo siseijija A senamuna. Ijihuni hahi Godi, Oni Godijara 'werua ka'ene teamanama parahunijino A useta'ika'i ea 'aho'a pausetiana 'wamana.
10 'Ene kú'o ika'ina 'waramana.
A Natohwa! Mwe'a kehuni anejijaho Ara venana. 'Ene akúpa 'ee uneunecha ka'ene navujija Oni isura.
11 Pu pa'are'eja vo A majama hina apena vahuna. Pu ateha puna'i sahasa rehuna.
12 Ara pu ateha puna'i tahuahuna. Pu atehapo siserasahu ja'ina'e pu 'u'o siserasahuna. 'Enakaivo A ani'ina parehuna vo A majama ija'ina hina apena vahuna 'wamana.
13 'Enakaivo Hu Huni Hariha ijá 'wama
Nuni ija mana'inija'i asuma hi'eje Na Oni naka Oni mumora hari irechahuna wamana.
Ija'ina 'ona oji'ina pina pa'waramana.
14 'Enavo 'ona oji'inijija pu ma pwea. Pu 'avena'omo Godira irechamiu'e ea irahipo maranihuna apejajihi 'ajoahura.

2

Maranúani Nimaa Nimaijaho Ija Kisi ꞌUnahunijina

1 Ijihuni hahi nú iraka kaꞌene hejajaho hami hami hena vwihaꞌavara.
Vejuroꞌikaꞌi nú ꞌunama ani rovaꞌejakúna.
2 ꞌEnavo ꞌona ojiꞌinapo vuꞌa kaꞌene ꞌwaravajija aniꞌina parehuna. ꞌEne ea
sisesa ijija ꞌee vupahevura ijá eha areri vajihuna.
3 ꞌEnaꞌomo nú marania parahuniji pataaroꞌavajaho nú eha sisea
kaꞌene apehunijaho icháꞌina asinaꞌeja? Ijihuni maijaho Natohwijara
ꞌwaramanaꞌomo ea kaꞌene hejajipo ijaho nimaa ꞌwavara.
4 ꞌEjumakame Godira ijí nimaa ꞌiamarena najahajaho aacha ꞌee une-
unecha ani ani vejuma rene ꞌee ea areri pavehuniji vejume ea oja
hwaꞌusahara. ꞌEne Godoni ꞌAveni jihuni swara ea irá vajaꞌiro ura renajaho
Hu vajahuna.

Ea Kaꞌene Nú Aheruma Roume Maranúajina

5 Ijihuni hahi mweꞌa pini kaꞌene rohunaka ꞌwaravujaho ꞌona ojiꞌina
mweꞌa kajaho paꞌajohuna.
6 ꞌEnakaivo ea pini Godoni ira vaji vena ikaꞌina ꞌwaramana.
Emaijaho iraka'omo A hine hu vwihano? Emaa Puni Harihijaho iraka'omo
A hina Hu vwihananamo?
7 A emaa venajaho Godoni ꞌona ojiꞌini jihipuni hari maꞌuako hihuna
venana. ꞌEnavo A Huni pinana vejuma ꞌurine ꞌee Huni iha ahasirimana.
Ara Hu iji pijaharena Ara Oni iji raka kaꞌene venajaho Hura ꞌajoahuna
vajahana.
8 Ara uneunecha mahoꞌo Huni mumora hari irechamana ꞌwamana.
Nú uneunecha mahoꞌo ꞌwavujaho pina paasinavara rona ꞌwavura.
ꞌEnakaivo nú maiꞌo uneunecha ꞌahoꞌa kaꞌene Huni hara panavujija
pakivura.
9 ꞌEnakaivo nú Jesu kavara. Vea maꞌuako Hu ꞌona ojiꞌina puni hari
hinana. Ijihuni maijaho Hura núnijihunaꞌe kwamanaꞌomo Godira vejume
Huni pinana ꞌurine ꞌee Huni iha niꞌimaꞌura renana. Godira maiji vwi-
hanúajara rejume Jesuho ea mapoka kaꞌene mweꞌakaki hiju jihipunaꞌe
kwamana.
10 Godira uneunecha mapokakaho Hunijihunaꞌe venanaꞌomo Hu areri
Huni harihija mapokijihi puni pinana veje ꞌurihuna. Ijihuni maijaho Hura
ahija kaꞌene apena jihunaꞌe pu maraniajaho nimaa nimaa renana.
11 ꞌEnaꞌomo Jesuho ꞌee ea kaꞌene Hura venaume ariramaa rejajija pu
puꞌúmo ahuma Oma kwinuna. Ijihuni hahi Hu nú ꞌuꞌuhu Nuna ꞌee maꞌipu
Nuna ꞌúꞌiro venujaho pajumuna.
12 Hu ikaꞌina ꞌwaramana
Na Nuni vwehijija Oni iha rone pu ꞌwarahuna. Na sosi epuni vaji A rone
javaa vene taꞌarorahuna ꞌwamana.
13 ꞌEne Hu kúꞌo ikaꞌina ꞌwaramana.
Nuni nimairoa Huni vaji nahuna ꞌwamana.
ꞌEne Hu kúꞌo ikaꞌina ꞌwaramana
Ike kaha! Na ꞌee harihija kaꞌene Godira vajihajihi kiha! ꞌwamana.
14 Ijihuni maijaho Godoni harihijijija emaijihunaꞌe pu haha ꞌee ꞌaa ruk-
ina. ꞌEjume Jesu ꞌuꞌo roe haha rukina rene ꞌee ꞌaa rukina rejume emaapuni
ꞌunamiji nahejara. Hu Emaa renajihunaꞌe Hu areri kwahuna. Setanira
kwamasahuri harura kaꞌene ꞌunanamuji Jesura kwavakame harura kajaho
tiraꞌusaha paraꞌamarono ijihunaꞌe Emaa renana.

15 Ike 'unama nikwisu'inakino ea ka'ene kwahuna juvi'ini jihipuni pwea
rena hijuji ni'ajiha kwamana.
16 Nú niheju. Jesura roajaho Hu Eparahami oni amuhija ni'aji'ahauma
roana kaivo Hu 'ona oji'ina pani'aji'iro roana.
17 Ijihuni hahi Jesuho emaa ichá'ini ja'ina'e Hu 'u'o ija'ina'e renana.
Ijihuni maijaho Hu areri hami 'ahúe 'ee núni Ni'ajúhi'ina rena Godoni una'i
majama 'ajouhuna. 'Ene Hu areri emaapuni swasa vejakame puni sisea
pa'arehuna.
18 'Enajihuna'e Hu ori'ini va'e ahija apene 'ee venaka vaji va'ana.
'E'ira'omo nú ahija ape'eja ho venakúa vaji va'avajaho Hu areri ni'ajúhuni
jihuna'e avanana.

3

Jesuho Ni'ajúhi'ina Natohwa Ka'ene Mosisi Asimajina

1 'Enajihuna'e vwehu nuna ariramaa Godoni ehija ka'ene Godoni ari
va'iro va'ukije Jesu Godoni Apasoru 'ee Ni'ajúhi'ina ni'iniji nú rona
'waravuji vwiha'avara.
2 Hu Godi ka'ene Hu iji pijaha jihuna'i majama hami venuna. Areri Mo-
sisira Godoni vu'a 'wavuri sei uneunecha mapoka ka'ene navuji majama
hami venuja'ina venana.
3 Mosisi oni pinana ka'ene ta'arohunijaho Jesuni pinana ka'ene
ta'arohunijara niho'o ni'ima'ura. Areri ara mavarasa'ina ka'ene vejaji
ta'arohujaho ea ka'ene ara kaji venaji ta'arohujara asima paranana.
4 Ara kwinu kwino ea ka'ene ara veji'inijara venuna kaivo Godiho
uneunecha maho'o Hu vesihana.
5 'Enakaivo Mosisiho pwearu rene Godoni sei majama hami 'ajohi'i
venuna. Hu raka ka'ene kame henajaho túna'i ijija rona 'warahuna.
6 Keriso ka'ene Godoni Harihijara majama hami Huni sea 'ajohuna.
'Ena'omo nú nimaa roji'i ija kisi 'unanama hina va'e uri use'avajaho nú
sea kajina.

Godoni Ehipo 'Ojuta Hwena Hihunijina

7 Ijihuni hahi Godoni 'Avena ika'ina 'waramana.
Iviasi ja Huni ira he'avajaho
8 ja joni oja paveja kisina re'ama. Areri Isureri opo nechi riri Godina'i
ninakarame 'ee pataarohe 'ee vena kavaja'ina pave'avara.
9 Nechi'a kajine joni opipo Na pu ajihukivi'i pu hine Na vena kivara. Nara
raka ka'ene ea areri pavehunaka juara mapoka mapoka (40) vaji vejujaho
pu nikavi'i pataarorihara.
10 'Ejumakame Na ike amuja ka'ene hijukipo ajinivumakame Na ika'ina
'waravuta. Puni ojijaho veko veko nikwinu Na túchahehunijiruna. 'Ene raka
ka'ene ve'avarono 'waravujaho pavejura.
11 Nuni sena vaji ika'ina 'waravuta. Pu niho'o Nuni tinia ka'ene 'ojuta
hwena hihunijaho pava'e use'eja 'iavuta.
12 'Enakúne vwehu nuna hami vwiha'avara! Vejuro'ika'i joni oja sisea
'ee panimaa rojujara veje Godi ka'ene majama hiji'iniji túchaha'ejakúne
vwiha'avara.
13 'Enajihuna'e iviasi 'warumu kaja'ina'e veku veko 'wame
ni'ajara'avara. Vejuro'i joni vaji ea pina siseijara pisimie huni oja
kisima'ura rehuna.

14 'Enavo nú ija kisi 'uname marako nú hami vejaja'ina'e hami vena va'e uri use'avajaho nú Jesu pu'úmo Huni uneunechijaho ahuma 'ekahuna.
15 Ruramare'e 'waravukaho parunami'avara.
Iviasi ja Huni ira he'avara. Ja joni oja paveje kisina re'ama. Areri Isureri opo ninakarame pataaroriha ja'ina pave'avara 'iamana.
16 Ea ijija irahipo Huni ira heji'i Godina'i ninakarame 'ee pataarohare? Ea ka'ene Ijipiti rene Mosisira aherama roajipo avajare?
17 'Ene ea irahipo juara mapoka mapoka (40) vajijaho Godi vejume ajimane? 'Ú ea ka'ene nechi'i sisea vejumakame kwamasahajine?
18 'Ee ea irahija'e Godi Huni sena vaji pu pava'e Huni tinia ka'ene 'ojuta hwena hihunijaho usehuna 'waramane? 'Ú Hu ea ka'ene Huni ira hene pavejujihi rona 'waramane?
19 Ijihuni hahi nú ivi'a kivujaho pu Huni 'ojuta hwena hihuni tinijaho pavahuna. Ijihuni maijaho pu Godi panimaa roju.

4

1 Nú va'e 'ojuta hwehunijaho Godi nahama 'waramana'omo majama ija'ina namu. Ijihuni maijaho ja ea 'ahopo ijí pavahuni jihuna'e tea junumuna.
2 Godira 'ojuta hwehuni tinijaho amairiaramana. 'Ena'omo ijaho vu'a maa maiu'ina ka'ene iviamaa nú 'warumukaho nikwisu'ina kaji pu 'waravara. 'Enakaivo ijí vu'a kajara pu ni'ajihuna pana. Ijihuni maijaho Godira raka ka'ene 'waramajaho pu panimaa rojara.
3 'Enavo nú ea ka'ene nimai roji'inijiru ijí Huni 'ojuta hwena hijuri tinijaho vahuna kaivo ea ka'ene panimai roji'inijija Godi ika'ina 'waramana.
Nuni sena vajijino ika'ina 'waravuta. Pu niho'o pava'e Nuni tinia ka'ene 'ojuta hwehunijaho use'eja 'iamana.
4 Nú nihejura. Godoni ira vaji vea iropu no'o ijí rone ika'ina 'waramana. Na kaukara vena va'u va'u vea iropu no'o ijaho 'ojuta hwena hijuta 'iamana.
5 'Ene Godoni ira pina vaji ika'ina 'waramana. Pu Nuni 'ojuta hwena hijuri tinijaho pava'e use'eja 'iamana.
6 Ijihuni hahi Godoni 'ojuta hwejuri tinijara namujaho emaapo ijí vahuni jihuna'e namu. 'Enakaivo ea ka'ene marako vu'a maa maiu'inake hejajija pu tinia kajaho pava'ara. Ijihuni maijaho pu Godi panimaa rojara.
7 Ijihuni hahi 'ojuta hwena hihuni tiniji vahuna'e Hu vea pina amairia ranamana. 'Ena'omo vea kajaho iviamaina. Godira vu'a ka'ene nimarako pu 'waramajaho Hu kú'o Teviti 'waramarena ika'ina 'waramana.
Iviasi ja Huni ira hena ve'avara vo joni oja paveje kisina re'ama 'wamana.
8 Ike 'ojuta hwena hihuni tinia maiu'inakaho Kenani Josuara aherama va'e arumajaho parona 'waravu. Ijí tinia kaji re'ipisa Godiho 'ojuta hwena hihuni tinia pina parona 'warava'a.
9 Ijihuna'e vea pina namuna'omo Godoni ehija Sapati kaji 'ojuta hwehuna.
10 'Ena'omo ea irara Godoni 'ojuta hwejuri tinia kaji va'ajaho huni kaukara ka'ene venajara pa'arejume 'ojuta hwe'iro va'ana. Areri Godira Huni kaukara ve paramarena 'ojuta hwena ja'ina'e hwenana.
11 Ijihuni hahi nú harura venareje ijí 'ojuta hwena hihuna kaji vahuna. 'Enavo ea irahipo panimaa ro'avajaho areri Isureri opo panimaa rojaja'ina'e ve'ava jihuna'e pu tinia kajaho pavahuna.

12 Godoni irijaho maiˈo hijiˈini harurijara ituˈoˈuna paranana. Huni enijaho soˈwa kaˈene ˈena ronu ronujaho asitaha paranana. ˈEnaˈomo soˈwa kajihuni enijara nuni ura ˈee vwihijaho ˈuhua aruma vaˈe ˈeˈuhuna. ˈEnareje núni oja icháˈinijaho najuha parahuna.
13 Uneunecha mapoka kaˈene venaji pakiˈeje nahuna paˈamaa. ˈEne uneunecha mapokakija Huni nia ˈahijaho samaumaa areri maisu namijujaˈina. Ike Godikara raka kaˈene nú vejujaho veje samaahiravakame nú ijihuni maijaho Hu ˈwarahuna.

Jesuho Niˈajúhiˈina Natohwa Kaˈene Arira Nimaa Nimaijina

14 Ijihuni hahi Jesu kaˈene Godoni Harihijaho núni Niˈajúhiˈina Mavarasaˈina Niˈimaˈurijara akúpi ˈahi vaˈana. ˈEnaˈomo nú ijihunaˈe Hu ija kisi ˈuname nimaa rojiˈi hina apena vahuna.
15 Ike núni Niˈajúhiˈina Niˈimaˈurakara núni ajuasinijaho hena kamuna. Ijihuni maijaho venakúa kaˈene nú vaˈe aruvukaho Hu ˈuˈo ijaˈina vaˈe arumana vo Hu sisea kwinu pavenana.
16 ˈEnakúne núni Godi mavwihanúa aremu jihuni toronu rori pajuˈikaˈi Huni unaˈi vaˈajiva. ˈEˈavajihunaˈe Huni numisaraa ˈee mavwihaniiˈinijaho nú pivusaˈavajaho Hu niˈajúha vajúhuna.

5

1 Nitama sosi puni niˈajihiˈina natohwa emaaˈe iji pijahuˈe hura emaa ˈahoˈijihi punijihunaˈe Godoni unaˈi niˈajihuna. ˈEjukame pura puni swara kaˈene ˈeka roe vajahujaho hura ˈeke punijihunaˈe Godoni swasa venana. ˈEne kúˈo puni sisei jihuni swara kaˈene ˈeka roe vajahujaho hura ˈeke puni sisei jihunaˈe swasa venana.
2 ˈEne hu emaaˈomo hu areri kiviˈi ea kaˈene pivusahiˈina ˈee ani ani ro vaiˈiniji niˈajihuna. Ijihuni maijaho hu ijaˈini jihuni hahi hu areri niˈajihuna.
3 Ijihuni hahi hu ea ˈahopuni sisei jihuni swasa vene ˈee huni sisei jihuni swasa ˈuˈo venuna.
4 Ei pini hu maoriˈini urareje niˈajihiˈina natohwa rejakame ea na taˈaroriha roˈamajaho hu parehuna. ˈEnakaivo Godira Eroni iji pijaha jaˈinaˈe pijaˈamaji rehuna.
5 Ijihuni hahi Kerisoho Hu oriˈini taˈarosaravakame ijihunaˈe Niˈajihiˈina Natohwa rehuna pana. ˈEnavo Godi kaˈene ikaˈina ˈwaramajara
A Nuni Hariha ˈee Na iviasi Oni Oma ˈwamajara iji pijahana ˈwamana.
6 ˈEnakaivo ea pina Godoni ira vaji vena ikaˈina Hu rona ˈwaramana.
A Merakisiteka oni amujaˈomo Niˈajihiˈina Natohwa kaˈene majama hina apena vahunijina ˈwamana.
7 Vea kaˈene Hu iki mweˈi hinajino Hu pakwahuniji niˈajaˈamarono Godoni siporua ˈonarena ira ajira ˈee niraviˈi jarimana. Hu Godoni siporua ˈonajihuni maijaho Hura Huhusu niˈajahuni jihunaˈe ˈonana. ˈEjumakame Godi Huni siporua henajihuni maijaho Hu Godoni hura venana.
8 Jesu Godoni Hariha vo ahija kaˈene Hu apena jihunaˈe Omahoni ira hene vejíˈina renana.
9 Ijihuni hahi Godira vejume Hu Niˈajúhiˈina Natohwa ariramaa renana. ˈEnaˈomo Jesuho majama hihuni Anesuraˈomo ea irara Huni ira hena veˈamajaho hu majama hihuna.
10 Jesu Merakisiteka oni amujaˈomo Godira Hu iji pijahume Hu Niˈajúhiˈina Natohwa renana.

Nimairoa Patúchahahuni Jujuvua

11 Nú Huni vu'a 'aho'a mapoka 'warahuna vo ja pahehuna kivu. Ijihuna'e nú ichá'ina vu'a ja 'warave he'eja?
12 Ja Godoni ea nitama ora. 'Ena'omo ja areri ea 'aho'a najahune sa'ina. 'Enavo ea 'ahopo roe ja ni'ajihe Godoni ea mai'o rejare puni vu'ijaho ja kú'o 'warahuna. Ja areri musia sa'ina'omo ja musaru iju kaivo 'iruma kaisina ja paijura.
13 'Ena'omo ea irara musaru iji'i hinujaho hu mai'o Godoni ira ariramai-jaho areri pahenu jihuna'e hu musia.
14 Godoni ea emaakina rejajija puni 'irumijaho kisina. Pu opuipo rakijara maa 'ee rakijara siseijaho nasarama hena kavi'i maijiru vejura.

6

1 'Enakúne Keriso oni ea mai'o rejari vu'a hura hara pahine nasaravi'i na'avara. 'Enavo harura vena paramareje Keriso oni vaji emaakina re'avara. 'Enajihuni hahi nú kú'o 'unama vu'e sisea areha 'iahuni vu'a pa'warame 'ee Godi nimaa roha 'iame hura hara pa'warahuna.
2 'Ene kú'o pa'unama vu'e toa samauri vu'a 'ee ija húmata 'ahi irechami-uri vu'a 'ee kwamasahi'inijipo kú'o 'urihuni vu'a 'ee 'otua vene majama eha sisea apehuni vu'a kú'o hura hara pa'warahuna.
3 'Enajihuna'e Godoni ura re'amajaho nú ija'ina vehuna.
4 Ikaho ea ka'ene hanaji'ina nihena kavajihipuni vu'a. Pu akúpa huni swara mamaijaho niapene 'ee Godoni 'Avena apejara.
5 'Ene pu Godoni irijihuni maijaho hene 'ee harura ka'ene mai'o rohuni-jija nihena kavara.
6 'Enakaivo pu Godi ranama va'ajihuna'e pu puni sisea vwihana temukave are'ika'i kú'o 'unama rohuna areri pana. Ijihuni maijaho pu kú'o Godoni Harihiji korosi 'ahi 'anae ranavu'e Hu jumuja'ina vena avaju.
7 Godira juara meji'iniji merajaha jihuna'e neha pinare'e kukua huna 'urina marasahura.
8 'Enakaivo juasi'a kajara ija oma rukine 'ee 'witita ijipo 'urine rare'avajaho juasi'a maa pa'ana renana. Ijihuna'e juara anesurijara namahareje veni jae rehuna.
9 Ehu núne ka'ene nú ja oja mihukije nú 'waravu jihuni maijaho ja ija'ina 'iamareje 'warahuna pana vo joni maijara ijija asitahana. Ja Godoni ea renareja marania ja'ina'e hina vahuna.
10 Godi nimaa nimaa'omo ja Huni iha 'ahijino kaukara ka'ene veji'i Hu oja mahe 'ee jara Godoni ehija ka'ene oja mihare'e ni'ajihe apena vai'i hijukaho Hu paruhuna.
11 Núni urijaho jara ea ka'ene oja mihujaho majama nama apena vahuna ura renua paranu. Ijihuni maijaho raka ka'ene ja 'ajaha hijujihuni maijaho nimaa roe 'e'uje kahuna.
12 Ja paucha'asa'avara kaivo ea ka'ene Godi nimaa rone raka ka'ene nahama 'waramaji ape'iro 'ajaha hijuja'ina'e hi'avara.

Godira Nimaa Nimaa Ka'ene Nahama 'Waramajina

13 Godira Eparahami nahama 'waramajaho Hu ichutoa papikivi'i 'waramana. Ijihuni maijaho ea pini Hu asima hihuna pana. Ijihuni hahi Hu Huni iha 'urahi'i nahama 'waramana.
14 Hu ika'ina 'waramana. Na a nimaa nimaa merajahuna. 'Ene Na nimaa nimaa a vena'e oni amuhija mapoka mapoka rehuna 'wamana.
15 'Enajihuna'e Eparahami nahama 'warama kaji masuani 'ajaha hina va'u va'o va'e piunamana.

16 Ea pu ichutoa pikivujaho pu asitahi'ini jihipuni ihi 'urihi'i ichutoa pikivura. Ija'ina ka'ene pu vejujaho pu ira'asina pa'wa'avarono avajura.
17 'Unama nikwisu'ina kaja'ina'e raka ka'ene Godira nahama 'waramujaho Hu venuna. 'Ena'omo ea ka'ene Godira nahama 'waramajija Godiho Huni vwiha ani pave'ena 'wavi'i hihuna'e Godi ura rena paranu.
18 Ijihuna'e Godiho Huni ihi 'urahi'i nahama ea 'waramuna. Ike no'okija ani ani vehuna pana. Ijihuni maijaho Godiho ira'ata areri pave'ena. Ijihuni hahi nú ea ka'ene Huni niha vaji va'ajija nú paju'ika'i Hu raka ka'ene nahama 'waramajaho ija kisi 'unanama hihuna.
19 Ike nimairoa ka'ene nú apejakaho núni 'avena ni'ajahe niho'o kikisina rehunijina. Ike nimaaroakaho nimaa nimaa 'ee kikisina namihunijine 'ee ateha ka'ene tanumanamaji areri va'e aruhunijina.
20 Jesura ijí ateha ka'ene tanumanama jihuni vajijaho núnijihuna'e Hu va'e urana arumana. Hu Merakisiteka oni amuji jihuni vaji Ni'ajúhi'ina Natohwa rena hinu.

7

Merakisiteka Ni'ajihi'ina

1 Merakisiteka Serami opuni kinia 'ee Godi Ichutoi Maa ka'ene ni'ima'uri jihuni ni'ajahi'ina natohwa. Vea ka'ene Eparahami va'e kinia mapokijihi pu'úmo ajira vene hura rarene 'anie parana roumakame Merakisitekara 'unamutoi piuname Eparahamiho merajahana.
2 'Enarena Eparahamira ajira vene kinia 'anii rana'ika'i puni kukua mapoka 'eka roana. 'Ena'omo kukua kajihuni taisijaho Godona'e pwinana'a Merakisiteka vajahana. Merakisiteka 'wavujihuni maijaho Kinia Ariramaa 'ee hu Seramiopuni kinia. Serami 'wavujihuni maijaho Matauvi'ina.
3 Merakisiteka oha oma pa'ane 'ee hu amuja ichihi rena roajaho paheji'ina. 'Ene hu nahejajaho pahena pakame 'ee huni hia aneja púsa paheji'ina. 'Enakaivo hu majama ni'ajihi'ina rena apena va'ana. Hu Godoni Harihiji vare'ina.
4 Merakisitekara hu ichá'ina ni'ina renaji vwihaha. Eparahami Isureri opuni ea tamanijara huni kukua taisi pwinana'a vajahaji vwihaha.
5 'Ene Rivai oni amuhija ka'ene ni'ajihi'ina rejajipo Mosisi oni tamanijara 'warama ja'ina'e taisi emaapuni vaji nianae 'ee puni kachi'ina vaja 'u'o nianaara.
6 'Enakaivo Merakisitekaho hu amuja ichihi rena roajaho pahene 'ee Rivai oni amuja vaja parena roana vo Eparahamira Merakisiteka taisi vajahana. 'Ene Godira Eparahamiho nahama 'waravi'ina vo Merakisitekara merajahana.
7 'Enavo ea mapoka paninakaravu vo nihena kavu. Ea ka'ene ea pina merajahujaho hura hu asimajihuna'e avanu.
8 Jua puni sosi 'ajohi'inijija ea pununa'i taisi vejura vo pu kwamasahura. 'Enakaivo Merakisitekaho 'u'o ea hununa'i taisi vejura vo hu majama hina apena va'ena.
9 Rivaiho Eparahami oni 'aa rena na'eme Eparahamira taisi ka'ene Merakisiteka vajahajaho Rivai 'u'o huni taisi vajahu ja'ina renana.
10 Rivaiho panaheji'ini veijino Merakisitekara Eparahamiho piunamana.
11 Rivai epo kaukara ka'ene vejujara reje nú Godoni ea re'ipisa rakijihuna'e Godi núni ni'ajúhi'ina Eroni oni vaji paranavume ro'eme Hu Merakisiteka oni vaji ranavume roane?

12 'Ena'omo sosi ni'ajihi'ini jihipuni 'unamijaho ani'ina rene 'ee varapiji 'u'o ani'ina renana.
13 Ijihuni hahi núra Ea ka'ene rona 'waravujaho amuja ani'ina rona 'waravu. 'Ene Huni amuhija ea pina swasa vejuri tini kaukara paveji'ina rona 'waravu.
14 'Ene na 'waravujihuni maijaho nuni Natohwa ka'ene Juta oni amuja vaji rena roaji rona 'waravu. 'Enavo Mosisira Juta oni amuja vaji ea pina sosi ni'ajihi'ina parehuna 'wamana.

Ea Pina Ni'ajúhi'ina Merakisiteka Vare'ina

15 Ni'ajihi'ina pina Merakisiteka vare'ina ka'ene roajaho samaumaa renana.
16 Hu roe Ni'ajihi'ina renajaho Rivai opuni tamana vejakame Hu Ni'ajihi'ina rehuna pana. 'Enakaivo Huni hiijihuni harura majama nama-jihuna'e Hu ni'ajihi'ina renana.
17 'Ene Hu rone ika'ina 'waramana
A majama Ni'ajihi'ina Merakisiteka vare'ina rena apena vai'i nahuna 'wamana.
18 Ni'ajihi'ina rehuni varapa mapokijija maho'o 'eka ani irechavume paranana. Ijihuni maijaho varapa kajija ajuarasahe harura parajara.
19 Ijihuni maijaho varapijara rejume ariramaa parejara. 'Ene iviamai ijihuni tinijaho unenu pina mavarasa'ina apejara. Ijihuna'e ijaho Godoni nini roajina.
20 Godira Huni iha 'urahi'i A majama Ni'ajihi'ina rena apena vahuna 'wamana.
21 Pu ichutoa pikivi'i 'warave ni'ajihi'ina rehuna pana kaivo Godira Huni ihi 'urahi'i Jesuru ika'ina 'waramana.
Natohwijara Huni iha 'urahi'i raka ka'ene 'waramajaho ani pavehuna. A majama Ni'ajihi'ina rena apena vahuna 'wamana.
22 'Enajihuni hahi Jesu Huhusu ike nahama 'waramakaho veje marana parahuna.
23 Nitama sosi ni'ajihi'ini jihipuni ani'inijaho ikena pu sosi ni'ajihi'ina ea mapoka rejura'omo ea kwinu kwamujaho ea pini huni tinia apena apenuna.
24 'Enakaivo Jesura ea Ni'ajihi'ina renajaho Hu majama hiji'ini jihuna'e Hu Ni'ajihi'ina rena apena vahuna.
25 Ijihuni hahi ea irara Jesuni vaji Godoni nini ro'amajaho Jesu areri venae majama marania apena vahuna. Ijihuni maijaho Hu punijihuna'e majama hine pu vahaname puamu vena apene vahuna.
26 Núni Ni'ajúhi'ina Natohwa ija'inijaho mavarasa'ina. Ijihuni mai-jaho Hu ariramaa'e 'ee sisea pane 'ee sisea pavwenavi'ina. Hu ea siseijihi pu'úmo nikwisu'ina pana. 'Enajihuna'e Hu 'unama ahasirime ta'arohunijaho uneunecha asitaha paranana.
27 'Enavo Hu veku veko swasa pavenuna. Areri sosi ni'ajihi'ina nato-hwepo vejuja'ina pavenuna. Ijihuni maijaho pu maraku'a puni sisei ji-huna'e vene 'ee iji'a ea 'ahopuni sisei jihuna'e venare'e avajura. 'Enakaivo Jesura ija'ina ka'ene venajaho Hu 'aha kwinu ea mapoki jihipuna'e korosi 'ahi swasa venana.
28 'Enajihuna'e ea ka'ene Mosisi oni varapa tamana ijihuni hari ni'ajihi'ina mama'inijija rejara vo pu emaijihuna'e areri pana. 'Enavo varapa tamanijaho vajihuma para'eme Godira Huni ihi 'urahi'i Hariaha iji pijahana. Ijihuna'e Hariaha vejume majama ariramaa renana.

8

Jesu Núni Niˈajúhiˈina Natohwa

1 Nara ˈwaravu jihuni vuˈa nimaa nimaijaho ikena. Núni Niˈajúhiˈina Natohwijaho akúpa ˈahi Godi niˈimaˈuri jihuni toronua kaˈene namujihuni toi ija manaˈinijaˈi asuma hinu.

2 ˈEnaˈomo Hu Huni harai ara nimaa nimaijino Huni kaukara nimaa nimaa venuna. Ijí ara kajaho Natohwijara venana vo emaapo iji vehuna pana.

3 ˈEnavo Juapuni sosi niˈajihiˈinapo Godi vajahu ˈwaviˈi swasa vejura kaivo núni Niˈajúhiˈina Natohwiji ˈuˈo swasa venana.

4 Hu iki mweˈi hiˈipisa Hu Niˈajihiˈina pareja ˈa. Ijihuni maijaho niˈajihiˈina mapoka Mosisi oni varapa tamani jihuni hahi swara vajihura.

5 Ike tinia kaˈene pura kaukara vejajaho tinia nimaa nimaa kaˈene akúpa ˈahi namujihuni manura. ˈEnajihunaˈe Mosisira harai ara veˈiro amairiaramajaho Godira ara kaji ichá ˈina vehunijaho ˈwaramana. Hu ikaˈina ˈwaramana. ˈEnakúne ara kaji veˈamajaho Nara manura kaˈene huriˈa ˈahakino najahu kaˈina veˈamana ˈwamana.

6 ˈEnajihunaˈe núni Niˈajúhiˈina Natohwijara kaukara kaˈene venajara Mosisi oni tamana huni kaukara vejiˈinijija asitaha paranana. Ijihunaˈe vuˈa maiuˈina kaˈene nahama ˈwarama jihuni vaji niˈajúhuna renana. Vuˈa maiuˈina kaˈene nahama ˈwaramajija mamaaruna.

7 ˈEnavo vuˈa kaˈene maraku nahama ˈwaravajara areri reˈipisa vuˈa pina kaˈene túnaˈi nahama ˈwaravajaho paˈana rejaˈa.

8 ˈEnakaivo Godi Huhusumaro amurijihuni vaji areri parenajaho kamana. Ijihuni hahi Hu ikaˈina ˈwaramana. Ike heha! Natohwijara ijá ˈwama Vea maiˈo rounaˈomo roˈeje Isureri ora ˈee Juta ora Na Nuni vuˈa maiuˈina pu nahama ˈwarahuna.

9 Ijí vuˈa maiuˈina kajaho joni opija kaˈene Ijipiti opuni kwai hiˈeme Nara Nuni iji ˈeka roe samai ˈeˈumarejo roiˈi vuˈa kaˈene nahama ˈwaravujihu vareˈina pana ˈwamana. Natohwijara ikaˈina ˈwaramana. Nara pu nahama ˈwaravuji hami pavejumakame Na pu túchahiuta.

10 ˈEnakaivo Nara Isureri ora kajihipuni ˈunama maiuˈina vehuna. Nara Nuni ˈunamijino Huni vwiha vajijaho samahune ˈee puni oja vajijaho samahuna. ˈEjakame pu Nuni ea reje ˈee Na puni Godiaˈe rehuna.

11 ˈEjakame pu ehwaha ˈee kachihwaha Natohwiji hena kaviˈina reˈipisana paˈwahuna. Ijihuni maijaho emaina sesamaa mahoˈo pu Na hena kiviˈina rehuna.

12 Ijihunaˈe Na puni sisea vwihania areme ˈee runamie paˈarehuna ˈwamana.

13 Vea kaˈene Godira ijá ˈwama Ikaho vuˈa maiuˈinijina ˈwamajino Hu vejume vuˈa amurijaho maa paˈana renana. Raka kaˈene maa paˈane ˈee sahasa ˈwaˈavajaho ani ranave paˈarehuna.

9

Mweˈa ˈEe Akúpa ˈAhi Godi Oja Mahunijina

1 ˈEnakaivo vuˈa amurijaho ichá ˈina Godi oja mahuniji rona ˈwaramana. ˈEnaˈomo mweˈaki tini nimaa nimaa Godi oja mahunijaho namana.

2 Harai ara kaˈene vejajihuni vajijaho ruha noˈona. Pinijaho naheha jauri tinijine ˈee akuavuri harava useuri ˈaiju ijina. ˈEnaˈomo ruha kajaho Ariramai jihuni Ruha ˈwavura.

3 Atehi tanuva jihuni túna'i ruha pinijaho Ariramaa Nimaa Nimaijina 'wavura.
4 Ruha kehuni vajijaho koruti 'aijua ka'ene inisenisi jau'e amua tuama ajimujine 'ee pukesia ka'ene Nahama 'warama jihuni Aka 'wavujara namujina. Aka kajihuni pukesi nupiijaho koruti vene 'ee Aka kajihuni vaji korutía kavapwa vajijaho puretia ka'ene mana 'wavujipo navara. 'Ene Eroni oni pijuhijaho ihu vene a'a nahene 'ee muna ka'ene varapa iropu ropu vejajipo Aka vaja kajaho navara.
5 Ona'oji'ina mavarasa'ina ka'ene Serapini 'wavujipo Aka rori namiji'i puni tahi rauraha namijajaho numiramuni tinia. 'Enakaivo uneunecha mapoka kajihuni maijaho iviamaa nú areri pa'warahuna.
6 Uneunecha mapokakija puni tiniji areri na'eju'e ijí tinia kajino ni'ajihi'inijija na'ia mapoka va aruma usevura. Pu ija'ina vejujaho puni sosi kaukara vena avajura.
7 'Enakaivo ni'ajihi'ina natohwijara huhuri ijí Ariramaa Nimaa Nimaa tinia kajaho juara kwinu kwino va'e arumuna. Hu va'e arumujaho veku veko 'aa ka'ene Godina'i swasa vejakame huni sisei vahame 'ee emaapo sisea ka'ene vejuji vahahuniji 'ekare'e va'a arumuna.
8 'Enakaivo Godoni 'Aveni 'waramajaho ruha ka'ene Ariramaa Nimaa Nimaijaho emaapo va'e aruhuna areri pana. 'Enavo ruha amurijara majama ija'ina navi'i na'ipisa ea areri pava'e aruva'a.
9 Ike nara 'waravukaho iviamaa raka ka'ene renuji rona 'waravu. 'Enavo emaapo swara ka'ene swasa vehuna'e 'eka roujaho ni'ajihi'inapo 'eke swasa vejujaho ea kajihipuni sisea areri pasomahu'e pa'arejura.
10 'Unama ka'ene tamanijaho ijí tamaneru vejuri 'unamijina. Tamana kajaho ichá'ina'e 'iruma ine ichá'ina'e toa ine ichá'ina'e ija some 'ee ichá'ina'e haha 'ajohe vejujina. Pu hine 'unama tamana kaji vena apene vai'i na'eje na'i pini vea aní'ini nitu'eje ijaho parahuna.
11 'Enakaivo 'unama maa mavarasa'ina maiu'inaka Godira múhajaho Kerisoho Ni'ajihi'ina Natohwa renana. 'Ene harai ara nimaa nimaa mavarasa'ina ka'ene kahi akúpa 'ahi namujaho emaa ija pavene 'ee mwe'a kehuna pana vo Hu ijí va'e arumana.
12 Ijí ruha ka'ene Ariramaa Nimaa Nimaijino Hu 'aa apena va'e arumana. 'Enavo 'aa kajaho kotia 'ee purumakau ijihipuni 'aa pana vo Huni 'aa kajino ea maho'o majama maranihunijaho ijí ni'aha kwisu apena va'e arumana.
13 Tamana 'unamijaho kotia 'ee purumakau puni 'aa 'ee purumakau 'u'ua ka'ene veni jaujihipuni túa iji'i ahuma 'ekare'e emaa puni sisea vaha'avarono haha 'ahi otiura.
14 'Enakaivo ikaho niho'o vwihaha! Niho'o ni'ima'urijaho ikena. Nú kwamasahuni 'unama ka'ene vejujaho Keriso oni 'aijara núni oja sovuma paranana. 'Enajihuni hahi Godi ka'ene majama hiji'inijaho nú oja mahe 'ee ta'arohu. Ijihuni maijaho Kerisora majama hinuni 'Avena vajijino ori'ini sisea pa'ajara núnijihuna'e Godina'i swasa ka'ene ariramaijaho venana.
15 Ijihuni hahi Hu vu'a maiu'ina kaji 'ajohare'e Godiho 'ee emaa puni rira mu'oi hinu. 'Ena'omo ea ka'ene iji pijihajija areri majama hihuna ka'ene Godira nahama 'waramajaho apehuna. 'Enavo Kerisora kwamajino ea ka'ene vu'a tamana vajijino sisea vejajija sovume pa'arena jihuna'e pu eha paapehuna.
16 Ea pina kwa'i 'ahae ea 'aho'a iji pijihareje huni kukua 'eka'avarono 'waramajaho vea ka'ene hu kwa'amajaho eaka hu ija pijiha kajipuhipo ijí kukuaka hu nahama 'warama kajija pu 'ekahuna.

17 'Enakaivo ea kajarahara pakwa'ikaivo mai'o hi'amajaho ea 'aho'a pa'ekahuna kaivo hu kwa'amaji'a pu huni kukua kajaho 'ekahuna.
18 Ijihuni hahi vu'a tamanijaho 'aa paari'amajaho unenu pina pare'ena.
19 Godira tamana ka'ene Mosisi mahaji hu marako'a ea mapoka taha 'waramana. Vea kaji hu purumakau 'ee kotia 'anie 'aa vejume tevua vaji arihume 'ee toa 'u'o ijí usesame sipi sapasa amapu'ura ijí apúsame 'ee icha ka'ene hisapi 'wavujihuni tuamijino taurime ijí apúsavi'i 'ena 'urine tamana huni puka 'ahijino ijitie 'ee 'ena 'urine ea mapoka kajija ijitiana.
20 Ijiti'i ijá 'iama Ike 'aakaho Godira vu'a ka'ene ja mihajara nimaa re'amarono avaju 'iamana.
21 Hu venaja'ina'e 'aa kajino harai arijaho 'ena ijitie uneunecha mapoka ka'ene vaji navajija 'ena ijitiana.
22 Ijihuni hahi nú ijá 'wahuna. Mosisi oni varapa tamanijara 'warama ja'ina'e uneunecha mapokakija 'aa kaji ijitia vaji chiha pa'arehuna. 'Ena'omo 'aa paari'amajaho sisea vwihania arehuna pa'ana re'ena.

Kerisora Swasa Ka'ene Venajara Niarerina

23 'Enajihuna'e mwe'a kehuni harai ara 'ee ijihuni vaji uneunecha ka'ene navujija akúpa huni kukua'e matesaramareja vena useara'omo hanuha puni 'aijara reje chiha pa'arehuna. 'Ena'omo akúpa huni kukua nimaa nimaijihuni swasijara mwe'a kehuni swasijaho asimana.
24 Ijihuni hahi Kerisora Arira Maijihuni Ruha ka'ene matesaramareja ijí vejari ruhijaho pava'ana kaivo Hu ruha ka'ene Ariramaa Nimaa Nimaiji akúpa 'ahi núnijihuna'e Godoni una'i va'ana.
25 Sosi ni'ajihi'ina natohwijara juara kwinu kwinu pa'are'eju'e hanuha 'ai 'eka va'e Ariramai jihuni Ruhi vajahu ja'ina pana vo Kerisora akúpa 'ahi va'ajaho Huni 'aijino 'aha kwinu mahume paranana.
26 'Enakaivo 'aha kwinu 'aa ka'ene mahajara areri parehuna re'ipisa mwe'akara aneja renaji rene Hu hura hara kwavi'i nava'a.
27 Emaa kwinu kwino kwamasahuni vea iji pijahu'e namuna'omo kwamasahareje 'otua vehuna.
28 Ijihuni hahi Kerisoho ea maho'o kehipuni sisei jihuna'e 'aha kwinu kwamana. 'Ena'omo Hu kú'o ro'amajaho sisehuna pakwa'i ro'ena vo ea ka'ene Hu 'ajaha ura rena para'eju'e hijujipo marani'avarono rohuna.

10

1 Mosisi oni tamanijaho raka mamaa ka'ene rohuni jihuni manura. Nitama swasa ka'ene vejujaho juara kwinu kwinu pa'are'eju'e vena vejura. 'Enavo ijara ea ka'ene roujihi areri venae ariramaa rehuna pana.
2 'Enavo ijipo somae ariramaa rena para'ipisa swasa ka'ene vena vejujaho areva'a. Ijihuni maijaho pu niariramaa renae 'ee puni siseiji vwihana temukavu ja'ina pareja'a.
3 'Enakaivo juara kwinu kwino pura swasa ka'ene vejujara reju'e puni siseijaho vwinamuna.
4 Ijihuni maijaho kotia 'ee purumakau 'aijija sisea sove pa'arehuna areri pana.
5 'Enajihuna'e Keriso ka'ene mwe'i roajara ika'ina 'waramana.
A hanuha swasa 'ee swara ura parenau kaivo Ara haha ka'ene amairia mihaji ura renau.
6 Nitama rene sisei jihuna'e swasa ka'ene veni jae 'ee swara ka'ene vejujaho A mai'o tea pamanamuna.

7 Ijihunaˈe Na ikaˈina ˈwaravu. Ike heha! Oo Godi Na roujaho Oni uraiji veˈi routa. Areri Godoni ira vaji nitama Na rona ˈwarimaji veˈi routa ˈwamana.
8 ˈEne Na kúˈo ikaˈina ˈwaravu. A nitama rene hanuha swasa ˈee swara ˈee hanuha veni jaura ˈee swara ˈahoˈa kaˈene Mosisi oni tamanijara ˈwaramu jaˈinaˈe vejujaho A maiˈo ura parenae ˈee tea pamanamuna ˈwamana.
9 ˈEne Hu kúˈo ikaˈina ˈwaramana. Ike heha! Na Oni ura ijí veˈi routa ˈwamana. Hu tamaniji piˈonaˈi vo maiuˈina ranaˈiro roana.
10 ˈEnakaivo Jesu Keriso oni hahijara núnijihunaˈe ˈaha kwinu swasa vejakame nú ea ariramaa reˈavarono Godi ura rena paranana.
11 Sosia niˈajihiˈina natohwijara swasa venuni ˈaiju rori namine veku veku swasa nikwisuˈina kaˈene sisea veje nihoˈo papaˈarehuniji hine hura hara venuna.
12 ˈEnakaivo Hu sisei jihuni swasa kaˈene venajaho niji ˈaha kwinu vejuma parana jihunaˈe Hu Godoni ija manaˈinijaˈi asuma hinu.
13 Hu Huni nakijihi Huni mumora hari irechamiˈi ˈahaue ijí ˈajiha hinu.
14 Hura ijí swasa kaˈene kwino venajino Hu ea kaˈene iji pijihajija mahoˈo majama ariramaa rehuna rejara.
15 Godoni ˈAvenijara vuˈa kahaˈi raka kaˈene ˈwaramaji nimaa ˈiamarena Hu ikaˈina ˈwaramana.
16 Natohwijara ijá ˈiama Vea kajino Na Nuni vuˈa maiuˈina Nuni ehiji jihipunaˈe venaˈeju. Na Nuni tamana puni oja vaji irechame ˈee Na puni vwiha vaji venahakame pu hena vejiˈina rehuna ˈiamana.
17 ˈEnarena Hu kúˈo ikaˈina ˈwaramana. ˈEne Na nihoˈo puni sisea ˈee varapa ˈejiˈini jihipuni sisea kúˈo pavwihaˈeju ˈiamana.
18 ˈEnaˈomo sisea vwihana areve paˈareˈamajaho kúˈo sisea huni swasa vehuna areri pana.

ˈUnama Maiuˈine ˈEe Majama Hihunijina

19 Ijihuni hahi vwehu núne Jesuni ˈaijara renajihunaˈe nú pajuˈikaˈi ruha kaˈene Ariramaa Nimaa Nimaiji vaˈe aruvara.
20 Ijihunaˈe ateha kaˈene tanuma namujaho Hura Huni hahijino ˈunama maiuˈina majama hihuna núnijihunaˈe jarauhana.
21 ˈEne nú iviˈa núni NiˈajihiˈinaNatohwa Godoni ara ˈajohu jihunaˈe
22 roe nú maariraˈe Godoni unaˈi vaˈa. ˈEne oja nimaa nimaijino same ˈee Hu nimaa vetia parava. Ijihuni maijaho núni vwiha siseijija Keriso oni ˈaijara venume núni siseijija paˈarenuana. ˈEne núni hahijaho toa chiha paˈajino somuhana.
23 ˈEnakúne roe núra iraka kaˈene nimaaroa ˈwavuji chichopijanami-ujaho areˈikaivo ija kisi ˈunanava. ˈEne Hura iraka kaˈene nahama ˈwaramujaho Hu pauchauchahi venuna.
24 ˈEnakúne ˈunama kaˈene niˈajarahuni ˈunamijihi vwihane ˈee oja ˈekarame ˈee mamaa vehunijihi vwihaha.
25 ˈEnavo ja Godoni vuˈa ˈwavuri sei ahuma hine vuˈa ˈwaˈiro veˈavajaho ea ˈahopo vejujaˈinaˈe pauchaˈasaˈavara kaivo ea ˈaho puˈúmo ahuma hine vuˈa ˈwame niˈajaraˈavara. Ijaˈina vehuni jihuni maijaho vea kaˈene Jesura kúˈo ˈunama iki mweˈi rohuna vea nituˈu namu.
26 Ijihunaˈe nú nimai jihunijaho nihena apeˈi kaivo mají sisea vena apena vaˈujaho sisea puni swasa kúˈo pina vehuna paˈana.
27 ˈEnakaivo unenu pina kaˈiro ˈajohuna pana vo Godoni ˈotuiji ˈajohu. ˈEne Huni nakijihi veni niˈimaˈuri renahuniji ˈajohu.
28 Ei pini Mosisi oni tamaniji paˈararihaujaho ea noˈona ho noˈopisu ijipo nahamaukame panumivura kaivo ˈanauˈe kwamuna.

29 'Ena'omo vwiha'avara! Ea ka'ene Godoni Harihiji túa vetie 'ee 'aa ka'ene nimaa vetiuji chiha rukina 'wame maa pa'ana 'wavujaho 'ú ea ija'inijija Godoni 'Avena ka'ene maiji vwihani'iniji ira sisea 'waravujija eha sisea ni'ima'ura paape'eja raka?

30 Ijihuna'e nú Hu nihena kavu. Hura ika'ina 'waramana. Eha vetiujaho Nuna'omo Nara pu eha vetihuna. Hu kú'o ika'ina 'waramana. Natohwijara Huni ehijijija 'otua vetihuna 'iamana.

31 Unenu'u pina ni'ima'ura ka'ene juhunijaho ikena. Godi ka'ene mai'o hiji'ini jihuni ija tahi sisei jihuni sena ni'ima'ura ka'ene namujija ja apehuna.

32 'Enakúne ja marako Kerisona'i hena kavajaho parunami'avara. Ja vea ka'ene nimaa rojajaho sisea ni'ima'ura apejara vo ja matauma ija kisi 'unama hijara.

33 Na'ia 'aho'a ja 'eka va'e eriri 'urarahe 'ee 'eka hijiha'e 'ee 'aniara. Vea 'aho'a ea 'aho'a 'eka ija'ina 'ahiumakame ja pu ni'ajihara.

34 'Ene ea ka'ene tipurai irechamia jihipu'úmo ahuma sisea apejara. 'Ene uneunecha ka'ene ja 'ajohajaho 'etujihara vo ja teamana'eme matauvara. Ijihuni maijaho joni uneunecha mavarasa'ina ka'ene majama nahunijaho ijí 'ajiha namujaho ja nihejara.

35 'Enakúne jara Natohwiji nimaa ronare'e ija kisi 'unavakaho une-unecha ani ani'inapo re'avajaho parana o'u'avara. 'Ena'omo joni nimairoi jihuni eha ni'ima'ura navu.

36 'Enajihuna'e ja masuani hine pasena'eje Godi oni ura ijaho veji'i hi'avara. 'E'irakúne Hura nahama 'waramajaho 'eka'avara.

37 Ea ka'ene rohunaka 'wavujara rohuni vea samatu'u renuna'omo Hu paasinahuna.

38 Ea ka'ene ariramaijaho hu huni nimairoa 'ahiji hinu. 'Enavo ea irara Na túchahiujaho Na niho'o pateamanimu 'úmana.

39 'Enakaivo nú ea ka'ene Godi túchahae eha sisea ape'iro hijujihi pu vare'ina pana. 'Enavo núni nimaaroijara nú maranúhunijaho 'ajoha'eju'e namu.

11

Nimaaroijara Reje Harura Vene Asihuna

1 Nimaaroijaho irake? Raka ka'ene 'ajaha hijujara mai'o rehunijina. Nimairoa pinijaho raka ka'ene mai'o rehuniji nimaa ronare'e 'ajaha hijujina. Nimairoa pinijaho nú núni niakaho pakavu'u vo ijara rehuniji nimaa rojujina.

2 'Ena'omo nitama ea 'aho'a nimaa rojumakame Godi pu nimaa vetiana.

3 Ijihuna'e nú nimairoa vajijino hena kavujaho Godoni irijara akúpa mwe'akaho vejuma renana. 'Ena'omo uneunecha ka'ene nú kivujaho ijihuni vaja parena roara vo Godoni irijara rejara'omo ijí navu.

4 Nimairoa vajijino Eporura Godoni swasa ka'ene venahajara Keni oni swasa asimana. 'Ejumakame Godira Eporu oni swasiji ura renajihuni maijaho Godi najuharena Eporuho ariramaa 'úma avanana. 'Ene Eporuho nikwavuma paranana vo hu majama huni nimaaroijaho hina 'warumuna.

5 Nimairoa vajijino Inakiho pakwa'eme Godira apene akúpi 'ahi va'ajihuna'e ea hu papiunavara. 'Enavo hu mai'o akúpa 'aha pavai'ini hura Godi teamahuna ka'ene venajaho ea pu nikavura.

6 Ijihuni hahi nimairoa pa'a Godi veje teamahuna niho'o areri pa'ana. 'Ena'omo ea irara Godoni ro'amajaho Godi ijí hinuji nimaa ro'amana. 'Ene ea irara Hu sa'amajaho Hu eha maa vajihi'ina ro'amana.

7 Nimairoa vajijino Noaho saa hira'eje kachihwaha ni'ajihuna'e sisima venana. Unenu pina ka'ene mwe'akaho mai'o pareji'ina ka'ene rehunaka Godira 'waramajaho Noaho hena venana. Huni nimaaroa vajijino mwe'a ke'ura namahi'i vu Godina'ijaho ariramaa rena paranana.

8 Nimairoa vajijino Eparahamiho Godira 'umenajaho Huni ira hena venana. 'Enarena huni ara are'ika'ivo kwaa pina ka'ene Godira hu mahuna ka'ene nahama 'waramaji va'ana. Hu va'ajaho kwaa ichihicha va'u roji'i pakama paheji'i va'ana.

9 Nimairoa vajijino Eparahamira va'e Godira nahama 'waramani kwai 'e'unajaho harai ari venarena apiora puna'i rena hinana. 'Ene túna'i Aisikiho 'ee Jekapiho ijá harai ari hi'eme aachia nikwinu'ina kaji ahuma 'ekahunijaho kú'o nahama 'waramana.

10 Eparahamira ija'ina venajihuni maijaho ara natohwa ka'ene Godira Huni iji mina vene kuteja same 'ee ara natohwa maa ka'ene vena ajimaji sama avanana.

11 Nimairoa vajijino Seraho paranamaa renana kaivo hu areri hari'i nenana. Ijihuni maijaho Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho Hu areri ija'ina rehunijaho Seraho nimaa ronana.

12 Ijihuna'e ea mapokakaho Eparahami oni vaji rena roara. Hu ema-maa'omo areri sesamaa pa'arehune sa'ina vo huni harihijijahija chinasa rehune 'ee ajara ka'ene areri patahuna ka'ene soha rori navuja'ina rehuna.

13 Ikija maho'o iraka ka'ene nahama 'waramajija pa'ekara kaivo ni-mairoa vajijino kwamasahara. 'Enakaivo pu nikamareja kamakura rene teamanama parana roara. Pu ika'ina 'wava Nú apiora 'ee mwe'akaho ea suja 'wavara.

14 Ijihuna'e ea ka'ene ija'ina 'waravujija puni kwaa pu majaa hina savu.

15 'Ene pu nimaa nimaa ara kwaa ka'ene pura ijí rene usema va'aji vwihaji'i hi'ipisa pu 'unama same kú'o 'unama ijí vaa'a.

16 'Enakaivo areri ija'ina. Pu ara kwaa mamaiji ura vejujaho akúpa 'ahi jihunijina. Ijihuni hahi Godiho puni Godi 'iahunijaho pajumu. Ijihuni maijaho Hu puni ara natohwa amairiaramahana.

17 Nimairoa vajijino Eparahamiho vea ka'ene Godira vena kamajaho hu Aisikiho areri swasa venana. Eparahamiho Godira nahama 'waramajihi henarena huni hariha nikwinu Aisiki swasa ve'iro amairiaramana.

18 Godi Eparahami nahama 'waramana Aisiki oni hariha ka'ene huni vaji oni amuja mapoka rehunijina 'wamana.

19 Eparahami vwihanajaho emaapo kwa'avajaho Godira areri venae kú'o 'urina hihuna ronana. 'Ene Eparahamiho nimaa huni hariha kwama 'urinane sa'ina apenana.

20 'Ene nimairoa vajijino Aisikiho huni harihija Jekapi'o Iso'o merajihana. 'Ene Godira iraka ka'ene túna'i vehunijaho nimaa ronana.

21 'Ene nimairoa vajijino Jekapiho vea ka'ene hu ema rena parane kwa'i venajaho hu Josapi oni harihija merajihana. 'Ene hu huni pijuhijino pijunavi'i Godi oja mahana.

22 'Ene nimairoa vajijino Josapiho vea ka'ene kwa'i venajaho Isureri oni harihipo nimaa roji'i 'waramajaho Godira veje Isureri ora Ijipiti raname usehuna. Hu nimaa rona parana jihuna'e hu pu 'waramajaho pu use'i ve'avajaho huni 'atijija 'eka pu pu'úmo usema vahuna.

23 'Ene nimairoa vajijino Mosisi oni emahwapo hu nahejari veijaho masapa no'opisu apúrinanavara. Pu kavajaho Godiho puni sesamaa ani'ina mihana'e kavara. 'Enarena pu kinijara iraka pununa'i vehunijaho pajuvara.

24 Nimairoa vajijino Mosisira emaina renajaho hu Pero oni 'apajijihuni hariha 'wahuna semana.

25 Ijihuni hahi hu Godoni ehijijihi pu'úmo ahuma ahija apehuna ura renana vo sisea ka'ene hu ma'uako teamama para'eje venareje kú'o pa'arehunijaho hu pataarohe pavenana.

26 Maijaho hu Keriso onijihuna'e sisei hihuna vo Ijipiti opuni kukua rukima'ura mamaijaho pave'eju ronana. Ijihuni maijaho Godira huni eha mamaa ka'ene vajahuniji kavi'i va'arena avanana.

27 'Ene nimairoa vajijino Mosisi Ijipiti opuni kwaa aremana. Hu kinijihuni sena pajuhamana. 'Enavo Mosisiho Keriso pakamana vo nimairoa vajijino Hu kavi'i va'ana.

28 Nimaaroa vajijino Mosisira Ijipiti vaji Isureri ora 'waravume pu Pasova vejara. 'Enareja pu 'aa 'ene vwichajiami tanihara. 'Ejakame kwamasahuri 'ona oji'inijara amura nahenaji asita'amarono avajara.

29 'Ene nimairoa vajijino Isureri ora soha iha ka'ene Avi'ina 'wavujaho mwemaa re'eme sua va'ara. 'Enakaivo Ijipiti ora 'u'o sua va'eme soha kajara imwasamiana.

30 Nimairoa vajijino Isureri opo Jeriko verijaho na'ia iropu no'o tauhu'eme vera kajaho tira'usahe arihana.

31 'Ene nimairoa vajijino Rehapiho maraku'a 'uasa venajaho ea ka'ene huni ara kwaa natohwa vajijino Godoni ira he'iro senavi'inijipo kwamasaha ja'ina hu pakwamana. Ijihuni maijaho hu Isureri opuni júhoji'ina ka'ene roajihi ni'ajiha jihuna'e pakwamana.

32 'Ene na vu'a 'aho'a iraka'e 'wara'ejo? Ijihuni maijaho Kitiani ho Paraki ho Samisoni ho Jepata ho Teviti ho Semueri ho 'ee poropeti 'aho'i jihipuni nimairoiji kwinu kwino 'warahuna areri pana.

33 Nimairoa vajijino eakipo kinia 'ahopuni ara 'e'unie ariramaijino 'ajoahara. 'Enare'e Godira raka ka'ene nahama 'waramajaho 'eke 'ee raioni puni ira pijuturihura.

34 'Ene pu vena harura ka'ene

Noinrena ajimaji utahe 'ee ea mai'o pu so'wi papijihume kwamasahe 'ee pu harura pa'ajija ta'arohe harura rukina remaravara. 'Ene pu ajira vajijaho harusima'ura rene 'arahara. Pu naka puni amia venaume pitapa juhahara.

35 'Enavo napara puni oja mihi'inijaho kú'o 'uname kwamasahari vajijino 'ekara. 'Enakaivo ea 'aho'a Godi nimaa roji'inijija pu Godi túchaha'avarono haha hiana ani ani'ina vetiara. 'Enakaivo pu Godi túchahahunijara senama jihuna'e kwamasahara. Ijihuni maijaho pu hia pina mamaa 'urina hihuniji nimaa rojara.

36 'Ene ea 'aho'a sisei matihe 'ee ajiaki hijihaume túpa puama vajame 'ee ea 'aho'a seni kamorame tipurai vaji ato'arumaara.

37 'Ene ea 'aho'a muni 'aniume tirahe 'ee 'aho'a 'eka so'wi rira mu'oi ataara. 'Ene ea 'aho'a vena kime 'ee so'wi pijihume kwamasahara. 'Ene ea 'aho'a ateha pa'arenaume sipia 'ee kotia sisa ijí iruhe 'ee savara. 'Ene ea 'aho'a matuname 'ee uneunecha pa'amaa renae 'ee sise'i 'ahiara.

38 'Enajihuna'e pura niho'o mavarasa'ina ka'ene vejajaho pu areri mwe'akaho pahihune sa'ina.

39 Ijihuni hahi ea ikihi nú rona 'waravujija puni nimaaroijaho Godi teamamana. 'Enakaivo pu Godira nahama 'waramajaho 'aho'a mai'o pa'ekara.
40 Ijihuni maijaho Godira unenu pina mavarasa'ina núna'e ranavu'e namu. Ijihuni hahi nú pa'a pu areri ho'ina rehuna pana.

12

Godi Núni Omijine 'Ee Jesura Venuja'ina'e Nú Vehuna

1 Ijihuni hahi ea mapoka mapoka 'imiti epuna'i sama outúhe hina kúvi'i hiju. 'Enajihuna'e raka ka'ene Godoni ura ijí veju'e tanumuji ani irechaha. 'Ee sisea ka'ene veku veko núni vwiha vaji mumuji ani irechaha. Raka ka'ene apehuniji ape'iro mají hine ninukujahi'i na'avara.
2 Jesu ka'ene núni nimairoa anejijine 'ee aneja rena va'e uri usehunijina. 'Enajihuna'e núni nia Hu kavi'i vahuna. Hu korosi 'ahi ahija apeji'i jumana vo ijí Hu juma kajaho semana. Hu ija'ina venajihuni maijaho Hu túna'i teamahuniji apehuni jihuna'e avanana. 'Ena'omo Hu iviamaa akúpi 'ahi Godoni toronu ija mana'inija'i asuma hinu.
3 Vwihaha! Ea sisemaa ijipo Hu sise'i 'ahaume haha hiama paranana. 'Enakúne ahija ija'ina apena va'avajaho pasenave are'avara.
4 Ja sisea vaji hina ruaraha roi'i pivusaha kwa'asunavara vo mai'o pakwavara.
5 Ja Godoni harihiji jihuna'e Hura ja ni'ajiharena vu'a ka'ene 'waramajaho runamio? Hu ika'ina 'waramana

Nuni harihe! A Hu túchahakame Natohwijara eha ma'amajaho a Hu pamakame 'ee ara Hu túchahauji Hu ijí rona 'waramajaho pasena'amana.

6 Natohwijara oja mihi'inijipo Hu túchahaujaho eha mihuna. 'Ene ea irara Huni hariha nimaa renajara túchahaujaho Huni harihi jihuna'e eha mahuna 'iamana.
7 Godira ja ija'ina 'ahi'amajaho vwiha'avara. Ja Huni harihiji jihuna'e aahi'ena. 'Ú ja vi hejajaho hariahi vu'ataa pahenajaho omaha kora pa'warame 'ee pa'anaune?
8 'Enavo ja Godi túchaha va'eje Huni harihija 'ahiu ja'ina'e eha pamiha ka'avajaho ja oma pa'ana. 'Ene ja nimaa Huni harihija pana.
9 'Enavo mwe'a kehuni omijipo pu kú'eju'e nú areri parehuniji veju'e pu ruruvujaho puni hura vejura. 'Ena'omo núni omijihipuni ira hene hura vejuja'ina'e akúpa huni Omijara eha múha ka'avajaho teamana'eje Huni hura venareje majama hi'avara.
10 Ijihuni hahi núni opijijija pu raka ka'ene kima heju'e maraju jihuna'e pu juara ma'uako hiji'i 'anúe kora 'waravura. 'Enakaivo Godira nú eha ka'ene múhujaho Hu nimaa 'ahi nú maranúhuni jihuna'e venuna. Ijihuni hahi nú Huni ariramaijaho ahuma apehuna.
11 Vu'ataa paheju'e 'aniujaho hianavu jihuna'e tea pamanavura. 'Enakaivo ea ka'ene ija'ina 'ahiujija túna'i pu ea mamaa re'eja.

'Unama Ichá'ina Vehunijine 'Ee Jujuvu'a

12 'Enakúne ija jona ka'ene harura pa'arenaujaho harura vene 'unaha. 'Ene joni atoka ka'ene irimanamujaho harura vena 'urine namina va'a.

13 'Ene jara mumora ka'ene namina vahuni 'unamijaho amairie arira renama. 'Ejakame ja 'ararihia vu'ujija pu irimae harura pa'arenaujija namina pivusaha arihura vo pu kú'o harura rukina reja.
14 'Enakúne ea 'aho pu'úmo oja sonaravi'i hi'avara. 'Ene ani ani pavene 'ee 'unama ariramaiji vehunijara ituna'avara. Ea irahipo ariramaa pa'ana re'avajaho Natohwijaho pakahuna.
15 Ja ea 'aho pu'úmo ni'ajara'irakúne Godoni mavwihani'inijaho pu paasina'avara. Ea sename temukame ajinavakame 'uraarahuni ira ea 'warahunijaho 'ajoara'avara. Ija'inijara reju'e ea mapoka siseraniura.
16 'Enakúne joni vaji ea 'aho'a 'uasa pavene 'ee Godi pamatahareje Isora venaja'ina pave'avara. Hu 'iruma huni hahi poka huni harurijaho 'u'ua huna'i 'imenana.
17 'Ena'omo túna'i hu omahoni merajihi'iniji ura rena paranana vo paapenana. Hu huni sisea pavwihana arema jihuna'e asinamarena nirama mi'imi'imana.
18 Ja mai'o Isureri opo Sainai huri'a ka'ene vena ni'ima'ura rene 'ee temukame 'ee hwasisiapo 'utihi'i 'e'u'eme Godira Huni varapa mihaja'ina ja mai'o pavwevara.
19 'Ene pu ijí he'eme tauja ajira 'umene 'ee vu'a 'wara'eme iruno'ijara ataa 'ejahaa parajumakame Godi tanu'urahe vu'a pa'wara'amarono 'waravara.
20 'E'ejume Godira ika'ina 'waramajaho huri'ake hanuhi vwe'amajaho muni 'anie kwamana 'i'eju'e tea junavu'e tihi tihi juhahi'i hejara.
21 Mosisi raka ka'ene ijí renaji kamarena hu 'u'o tea juvumakame na 'u'o tea junime 'ee tatotima paraniu 'iamana.
22 'Enakaivo ja Saiani Huri'i Godi ka'ene majama hiji'ini jihuni ara kwai roara. Ara kwaa kajaho akúpa huni Jerusaremijina'omo Godoni 'ona oji'ina mapoka mapoka areri patahuna ijí hiju.
23 Godoni harihija amura ka'ene puni iha kahi akúpa 'ahi veju'e navi'inijipo ahuvuri tinijino ja niroara. Godi ka'ene 'otua vetihuni anesuri jihuni roara. 'Ene ja Godoni ea ka'ene kwamasaha jihipuni 'avena ka'ene ariramaijipo hijuri tiniji roajivara.
24 Ja vu'a maiu'inijara 'warama ja'ina'e Jesu ka'ene Godiho 'ee emaa ijihipuni rira mu'oi hinujihuni roara. 'Ene ja 'aa ka'ene ijikumajara Eporu oni 'aa asima ira mamaa 'warama jihuni roara.
25 Godi ka'ene ja 'waramu jihuni ira hena ve'avara. Isureri ora pu Mosisi oni ira hene pavejajaho eha sisea apejara. Mosisi Hu mwe'a ke'ura vo nú akúpa huni Godiji túchaha'avajaho ja vwihajujaho nú eha paapehuna.
26 Vea ka'ene Godira Sainai huri'i 'wara'eme Huni iruhoijara mwe'a varimana. 'Ena'omo Hu kú'o nahama ika'ina 'waramana. Na'i pini Nara mwe'aru pausi'eju vo akúpa 'u'o 'unama usihuna 'úmana.
27 Ikehuni maijaho uneunecha ka'ene mwe'i navujaho 'unama usive pa'arehuna. 'Enakaivo majama nahuni uneunecha ka'ene pavari'avajipo na'eja.
28 Nú ara ka'ene areri pavarihuniji apejara. 'Enajihuna'e nú Godi temani 'wame 'ee Hu teamahuni ja'ina'e venareje Hu oja mahe Huni hura vehuna.
29 'Enajihuna'e núni Godijaho niho'o venijihuni uru'uruijina.

13

Ichá'ina Veje Godi Teamame 'Ee Kerisoho Ura Ani Ani'ina Parenuna

1 Vwehu jo pu'úmo oja ma'ara'avajaho majama nama va'amana.

2 Apiopo ro'avajaho ni'ajihuna pasena'avara. Ija'ina vejajihuna'e ea 'aho'a Godoni 'ona oji'ina pakivi'i ni'ajihara.
3 'Enakaivo ea ka'ene tipurai hijujija parunamie 'ee ja areri pu pu'úmo hiji'i vwihava ja'ina'e vwihani'avara. 'Ene ea ka'ene ahija sisea apejujihija areri pu pu'úmo hiji'i vwihava ja'ina'e vwihani'avara. Ijihuni maijaho ja 'u'o haha rukina.
4 'Ene ja napasi nene 'ee parui nejajihuni hura vene 'ee ijaho paru-arahareje napara paturame 'ee parua patura'avara. 'Asúra kivasi 'uasa paveje 'ee napasina paruina pura parui nene 'ee napasi nejajaho paruarahe patura'avara. Ea ija'ina veji'inijija Godira eha sisea mihuna.
5 Monia oja mihuri 'unami jihuni vaja pahi'avara. Raka ka'ene icharo jonuna'i navujaho teamana'avara. Ijihuni maijaho Godira ori'ini ika'ina 'waramana. Na a paranamae Na a patúchahahuna 'úmana.
6 Nú raka ka'ene hena kavaji ja 'waravu.

Natohwijaho nuni Ni'ajihi'ini jihuna'e na pajuvu. 'Ena'omo ea pu raka na veti'eja? 'iamana.

7 'Enavo Godoni vu'a 'waravi'inijipo 'waravaji vwiha'avara. 'Ene pura ichá'ina mamaa ka'ene hijuja'ina hine 'ee puni nimairoi ja'ina'e mati'avara.
8 Ijihuni maijaho Jesu Kerisoho niara iviasa 'ee nitua majama nikwisu'ina.
9 'Enakúne vu'a ani'ina 'ee vu'a ira'atiji 'eka 'warave nimaasa reje ja paki'eje usema va'ava. 'Enajihuna'e maijaho mavwihani'inijara veje núni oja harura rehuna. Ijí harura kajaho 'iruma ichá'inijihi ijurepuni varapi ja'ina pana. 'Ena'omo varapa kajija ea pina pani'ajahuna.
10 Núni swasa vejuri 'aiju ijaho mwe'a kehuni harai ara ni'ajihi'inijija pu areri paihuna.
11 Juapuni tamana 'unamijaho sosi ni'ajihi'ina mama'inijara hanuha puni 'aa apena va'e Ariramaa Nimaa Nimai jihuni ruhiji sisea huni swara 'eke va'e aruvura. 'Enakaivo hanuha maijija samaumaa jaura.
12 Ijihuna'e Jesuho Huni ehijijipo ariramaa re'avarono ara natohwa huni samai 'anaume haha hiame 'aa ari'eme kwamana.
13 Ijihuni hahi roe nú Huni va'e ara huni samai Hura juha ka'ene apena ja'ina'e nú 'u'o apeja.
14 Ike mwe'akaho núra majama hina vahuni ara pana. 'Enavo nú ara natohwa ka'ene mai'o rohuniji 'ajaha hiju.
15 'Enajihuna'e Jesuni vaji núni swara 'ee swasa na'iaka mapokakaho vene Godi ta'arohi'i hina apena vahuna. Núra Godi ta'arohe Huni iha 'unama ahasirivujaho Hu teimani 'wavuri 'inijara núni irititi usemujina.
16 'Enakúne ea 'aho'a ka'ene kukua pa'aji vajihuna pasena'avara. 'Ene mamaa vehunijaho parunami'avara. 'Unama ija'inijija Godi teamama paranuna.
17 Joni sosi 'ajohi'ini jihipuni ira hena vene 'ee puni hura ve'avara. Ijihuni maijaho pu joni 'avena 'ajohe 'ee pura raka ka'ene vejujija Godi 'waravi'i vejura. 'Enakúne ja puni ira heji'ina rejakame pu patemuka'eje puni kaukara hami veji'ina re'avara. Pu temuka'eje ve'avajaho hami pani'ajihuna.
18 'Enavo nú joni vaji hina roujaho nú unenu pina venareje nú junuhuna pana. Nú raka ka'ene vejujaho ja kúvi'i núni hura vehuniji vwihaji'i vejura. Ijihuna'e núni siporua 'onu'avara.

19 Na ja 'ejahiujaho ja iviamaa nuni siporua 'ojakame na kú'o marako
'uname joni vu'uma.

Tanuhuni Siporua

20 'Ene veje Godi matauvi'ina ka'ene núni Natohwa Jesu vejume
'urinajaho Hu sipia 'Ajohi'ina Natohwa ka'ene vu'a maiu'ina majama
nahuniji Huni 'aiji nimaa venajina.
21 'Ene Godira veje uneunecha mapoka ka'ene ja Huni ura ijí vehunijaho
vajihama. Hu joni vaji veje uneunecha raka ka'ene Hu teamahunijaho Jesu
Keriso oni harura vaji renama. 'Ene Jesu ta'arohujaho majama nama apena
va'ama. Ameni.

Vu'a Túchamaijina

22 Vwehu nune Na ja 'ejahiare'e na asura ma'uako vejukúne raka ka'ene
'waravukaho hami ve'avara.
23 Na ja hehuna ka'ene 'waravujaho núni vwea Timotiho tipura ni'e'una
roana. 'Ena'omo hu marako iki ru'e'u'amajaho na aheme nú hu'úmo vu'e
ja kihuna.
24 Joni sosi 'ajohi'ina 'ee ea 'aho'a nimaa roji'ina ka'ene ijí hijujija na
'ajoravu'e 'ee ea ka'ene Itari hijujipo ja 'ajoravu.
25 Godoni maiji vwihani'inijaho ja pu'úmuna.

Jemisi

Vu'a Anejijihina

1 Na Jemisi ka'ene Godiho 'ee Natohwa Jesu Keriso oni pweijarana. Jua puni ituha iropu ropu no'o ka'ene rana'arame ani ani va'ajihi puna'e asura ikaho vene 'ajoravu.

Nimairoa 'Ee Vwiha Mamaa Ijina

2 'Ene vwehu nune hami vwihane nirisa'avara. Vea ka'ene ja venakia ani ani'ina piuni'avari vajijaho temarasa'avara.

3 'Ene ja nihejura. Joni nimairoiji vene kivujara reju'e kisina rene hina va'ura.

4 'Enakúne veje kirasahe va'ujaho roe emarene areri rene para'amana. 'Ejakame ja niho'o emarene areri renae paranareje unenua 'aho'a papivuhuna.

5 'Enakaivo ja ea irara vwiha mamaiji pa'ana'e rena'amajaho maka'eje hu Godi ka'ene iswasiniji jarivakame Hu teama'eje ma'amana.

6 'Enakaivo veje hu jarima 'wara'amajaho nimaa roji'i jarime 'wara'amana. Ijihuni maijaho ea irara panimaa ronujaho hu areri asiasi'i roe soha ninavu'e amenu ja'ina'e venuna.

7 Ea ka'ene ija'inijaho hu paka'eje unenu'u pina Natohwi jihuna'i ape'ena roji'i hi'ama.

8 Ijihuni maijaho ea ka'ene vwiha no'u no'o vwihanujaho huni 'unamijija mai'o parira kwinu soname namuna.

Kukua Pa'amaijine 'Ee Kukua Rukinijina

9 'Ene vwea nuna ka'ene pivuji'i hinujaho Godira hu aromahuni jihuna'e mari'uvi'i hinama.

10 'Enakaivo veje ea ka'ene monia uneunecha rukima'urijaho huni pinana veje masuani ajuara'amana. Ijihuni maijaho areri sinarapo sonarene navura'omo 'uhue pa'areju ja'ina'e hu kwama va'eje pa'arehuna.

11 Ijihuni maijaho vea uhoiji'i ajimujara sinara 'aniu'e puni sona uasahe arihura. 'Ene ijí sinara sona kajihuni niura mamaijaho veju'e pa'areju ja'ina'e ea ka'ene niho'o uneunecha rukina'e re'i 'ahaukame sarama va'una vajijino 'u'o pa'arenuna.

Nimairoa Huni Venaka 'Ee Venakú Ijina

12 Ea ka'ene venakia hari majamano kirana va'amajaho Godira merajahuna. Ijihuna'e hu nimaa'e kirane va'ana'e re'amajaho hu majama hihuni i'esa ka'ene natohwijara ea ka'ene Hu oja mahuji nahama 'waramajaho apehuna.

13 Ea pina'e siseijara vena ka'amajaho hu paka'eje ijá 'iama Na Godira vena kimana 'iama. Ijihuni maijaho Godiho areri sisea pa'eke ea vena kimuna. 'Ene Hu Huhusu sisea pa'eke ea vena kimuna.

14 'Enakaivo ea kwinu kwino vena kivujaho vea ka'ene hura sisea iraka ka'ene itumujara tairia vau'e sisea venuna.

15 'Ene vea ka'ene itunavujara roe emarena paranujaho sisea nahenuna. 'Ene vea ka'ene siseijara roe anesina'e rena paranujaho kwamasahuna renuna.

16 Vwehu núna ka'ene na ja oja mihi'inakije paveje ea ja pisivisa'avara.

17 'Ene uneunecha maho'o mamaa 'ee swara arira mamaijija ichutoi hanaji'ini jihipuni Omijihuna'i rene roura. Hu pata'arohe ani ani'ina rene 'ee Hu areri nihapo ikehikehi niha rena va'a va'uja'ina pana.
18 Hu Huni ura ijino nú Huni vu'a nimaa vajijino nahenuana. 'Ejakame nú areri Hura uneunecha ka'ene vena jihipuni amurijihi re'avarono avanana.

Hene 'Ee Vehunijina

19 'Ene vwehu nuna ka'ene na oja mihi'inakije ja ikaho niheji'ina. Ja ea kwinu kwino mamako hami he'avara kaivo marako pa'warame 'ee pa'ajinavi'ina'e re'avara.
20 Ijihuna'e emaa huni ajirijaho pavenau'e Godoni 'unama ariramaa ija'ina paroe rejura.
21 'Enajihuna'e 'unama ka'ene chiha rukinijija 'ee sisea 'aho'a ka'ene joni vaji navujija maho'o irecha'i kaivo masuani ajuarasahe hi'avara.
22 'Enakaivo ja ojono papisiva'arame vu'aru heji'inaru pare'avara kaivo ira iraka ka'ene ja hejajija hene veji'ina'e re'avara.
23 'Enajihuna'e ea irara Godoni iriji heji'ina'e re'i kaivo paveji'ina'e re'amajaho hu areri ei pini huni niura mane'a vaji kasaramu ja'ina'e venuna.
24 Ijihuna'e vea ka'ene hu ori kasarama hi'eju'e hu ea ichá'inijaho ruvu'e pa'arenu ja'ina'e venuna.
25 'Enakaivo ea irara varapa arimaa ka'ene vejume hanasina'e apejaji hami piuhahe ijihuni toi hiji'i paruvi'ina'e 'ee hene teama'eju'e veji'ina'e renujaho ea ijaho uneunecha ka'ene hura ve'amajaho niho'o merajahuna.
26 'Ene ei pini vwihaje hu mamaa veji'ina ro'ika'i huni mitara hami pa'ajohujaho hu ori pisivaramuna. 'Eju'e hura mamaa ka'ene venujaho ira'ata'e renuna.
27 'Ejume 'unama arira mamaa 'ee sisea pa'amaa ka'ene nú vejukame nuni Godi Omijara ura renujaho ikehina. 'Oja 'ee amuna ka'ene pivusahi'i hijujija 'ajohae 'ee mwe'a kehuni siseijaho tatumihi'i va'akame parenuhuna.

2

Ronu Kwinu Parehuni Jujuvu'a

1 Vwehu nuna ja paki'eje núni Natohwa Jesu Keriso ka'ene mavarasa'iniji nimaa roji'ina 'wa'ika'i ea kwinu kwino ura rena'ina'e re'ava.
2 Ija'ini jihuna'e jara roe ahuvuri vajijino ei pini ija rinia ka'ene korutia vejajaho ariname ateha maa same roe aruve 'ee ea pivuji'ina pina 'u'o ateha sisesai chiha rukini same roe aruhuna.
3 'Ee ea ka'ene ateha mamaa same roaji kavi'i ijá 'wa'ama A roe ike ruha mamaakino asuma hina. 'E'ikaivo vu ea ka'ene pivuji'inijaho ijá 'wa'ama A karokaro va'e namina ho roe nuni mumori namukino asuma hina 'wa'ama.
4 'Ú ja ivi'a ojono iana vetiarame 'ee vwiha sisea huni 'unamijino mina vetiaravume paranane?
5 Vwehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije heha! 'Ú Godiho ea ka'ene mwe'akino pivusahi'ina ka'ene Hu oja mahe 'ee puni nimairoa marasaha parane 'ee aachi'a ka'ene Godoni ari vahunaka nahama 'waramaji apehuna ija papijihana raka?
6 'Enakaivo ja ea ka'ene pivuji'ini jihuni hura pavenahura. 'Ú ea ka'ene uneunecha rukinijija pu ja paruarahe 'ee pairisamie 'eke 'otua va'ahure?
7 'Ene Iha mamaa kaji ja 'umejajaho pu ira sisea 'wavura raka?

8 'Enavo varapa mavarasa'ina ka'ene Godoni ira vaji namujaho ika'ina 'warumana. Ja ea ka'ene joni rori hijujija oja mi'avara. Areri ja ojono joni haha oja mahuja'ina'e mi'avara 'úmana. Ja ija'ina'e ve'avajaho mamaa'e vene avahuna.
9 'Enakaivo ja hine ronukwino reji'i hi'avajaho ja sisea'e vene avaju. 'Eju'e varapijara 'waramujaho ja sisea veji'ina.
10 Ijihuna'e ea irara varapa 'aho'a 'ajo'i kaivo kwinu enujaho hu varapa maho'o ejume paranana.
11 Ijihuni maijaho Hu ika'ina 'warumana. Ja ea 'ahopuni napara patura'avara 'ee kú'o ika'ina'e 'warumana. Ja ea pa'anae kwa'amana 'úmana. 'Ena'omo ivi'a a ea 'ahopuni napara paturamana kaivo a ea 'anaume kwamana'e re'amajaho a varapa 'eji'ina'e renana.
12 'Enakúne ja iraka ka'ene 'waravu ja'ina'e ve'avara. Ijihuni maijaho hanasina apejuri varapijara ja piuhiha kihuna.
13 Ijihuni maijaho ea ka'ene ea pihuna'a panumisaramujaho 'otuijaho niho'o ea kajihuna'a panumisarahuna. 'Enajihuna'e numisara ijara 'otuijaho asimana.

Nimai Rone 'Ee Vejajina

14 'Ena'omo vwehu nune ei pini hu nimaa roji'ina 'i'ika'i hura one 'ee venujara areri pare'amajaho ijaho ichá'ine? 'Ene nimairoa ija'inijaho hu areri ni'aja'ena raka?
15 Vwea núni pinina ho ma'ini pini ateha 'iruma pa'areje mahi'eje
16 ja ei pini ika 'wahuna Mataume vaha 'ee haha ohoa rena'eje hiha 'ee túame areri rena'eje hiha 'i'i kaivo puni hahijihuni ura ijihi unenu'u 'aho'a pave'amajaho maa irakijihuna'e 'wara'eja?
17 'Enajihuna'e nimairoijara huhusu re'ika'i kara mamaa paveji'ina'e re'amajaho kwamuna.
18 'Enakaivo ei pini ika'ina 'warahuna. A nimairoa rukina 'ee na kara mamaaru veji'ina. 'Ena'omo a kara mamaa pa'ana re'amajaho ichá'ina'e oni nimairoa naji'ena? 'Eje na nuni kara mamaa ka'ene vejujihuni toi nuni nimairoa najahuna.
19 'Ú a nimaa ronujaho Godiho nikwinune? 'Ejume ijaho a mamaa venu. 'Enavo 'avena sisesa 'u'o ijaho nimaa rone niho'o simamaruvi'i hiju.
20 'Ene vwiha pa'akera. 'Ú a ura na naja'urono avano? Oni kara maa pa'ana re'amajaho oni nimairoa maa pa'ana.
21 'Ú Eparahami ka'ene núni omijara kara ka'ene vene huni hariha Aisikiho apene swasa vene 'aijua 'ahi ranamajara rejume hu arira'e renajaho nimaa pana raka?
22 A ivi'a huni nimairoa 'ee huni kara mamaiji'i ahume kaukara venajaho nikamo? Ijihuna'e huni kara mamaijara renajihuna'e huni nimairoa roe areri renana.
23 Ika'ina'e 'warumajara rejume Godoni irijaho roe nimaa'e renana. Eparahamira Godi nimaa ronajihuna'e Hu vejume arira'e renana. 'Ene hu Godoni napura 'wamana.
24 A ivi'a nikamo? Ea huni kara mamaijara reju'e ariramaa 'wavura. 'Enakaivo nimaaroaru pana.
25 'Ene Rehapi ka'ene 'uasa veji'inijara kara ka'ene venarena ea ka'ene júhi roajihi aherame 'eke 'unama ani irechamiume va'ajaho hu arira parenana raka?
26 Ijihuna'e haha ka'ene 'avena pa'ajaho kwamujina. 'Ena'omo 'u'o areri nimairoa ka'ene kara mamaa pa'ajaho kwavi'ina.

3

Mitarijina

1 Vwehu nune veje ja ea mapoka najahi'ina pare'avara. Ja nihena kavuja'ina'e nú ea ka'ene ija'inijija ni'ima'ura'e eha sisea apehuna.

2 Ijihuna'e nú ea maho'o 'unama ani ani'ini tachinamie arihura. 'Enavo ea pina hura ira ka'ene 'waramujino paasusamujaho hu ea arira. 'Ena'omo hu huni haha ori'ini 'ajoarahuna arerina.

3 'Ena'omo nú iviamaa hosia puni iri vaji 'auria irechamiakame vu'ataa hejura re'avajaho nú puni hahiji 'u'o maho'o 'eke ura arini irechamihuna.

4 Heha! Sisima ijija 'u'o mama'ina kaivo hwasisia mama'inapo 'ani'eju'e va'ura. Ija'ina'e sisima 'ajohi'inijara unenu pina ma'u'ui veju'e sisima ichá'ina hu ura renuja'ina'e va'una.

5 'Ene 'u'o mitarijaho haha pwinana'a ma'u'ua kaivo uneunecha mama'ina kehi kehi 'waramuna. Heha! Nechi'a ni'ima'ura kaivo vena ma'u'ui 'ejanavu'e rena va'una.

6 'Ene mitariji 'u'o vene 'ee sisea huni tinia. 'Ene mitarijara haha pwinana'a maho'o ruarahuna. 'Ene mitari jihuni harura sisea kajaho veni renuni kwaa ijino rena rou'e 'waramuna.

7 Ijihuna'e hanuha ani ani'ina uka tapara 'ee uneunecha ka'ene mwe'i tiroha oji'ina sohanuha ijija emaapo 'uninamie 'ajohaura.

8 'Enakaivo ei pini huni mitara hami 'ajohe sonama nahuna areri pana. Ijaho niho'o sisea ka'ene siheria pa'ana ka'ene maka puna'i 'aninamiu ja'ina itu'ona namu.

9 Ijí mitara nikwisu kajino nú núni Natohwa 'ee Oma ta'arohura. 'Ene ijí mitara nikwisu kajino nú ea ka'ene Godi vare'ina'e venajija siripavura.

10 'Ene ira nikwisu'ina kajino merajihujaho 'warame 'ee siripavujaho 'waravura. Vwehu nune ike uneunechakija 'unama ija'ina pave'avara.

11 'Ú toa újɑ mamaijaho toa siseiji'i ahume rouna raka?

12 Vwehu nune matakapo tavo'a rejura raka? 'Ene aja 'ahi mataka 'ina irima navura raka? 'Ene soha areri toa maa re'ena raka?

Vwiha Maa Ichutoi Rena Roujina

13 'Ú ea irara joni vajakaho vwiha hami vwihaji'ine 'ee hena kama paraji'ine? Maka'eje hu huni kara mamaijino vene masuani vwiha mamaijino najahama.

14 'Enakaivo ja niho'o senama parane 'ee joni ojijihuni ura ijiru vwihaji'ina'e re'avajaho pakehi kehi ve'avara. Kehi kehi vejujaho sisea ni'ima'ura ka'ene nimaiji'i ninakaravi'inijina.

15 Vwiha ijá kajaho ichutoi rena rohuna pana kaivo ijaho mwe'a kehuna 'ee haha huni 'unama 'ee 'avena sisea puna'i rena roura.

16 Ijihuna'e ichihichakaro oja sisesa vwihane 'ee ajiname 'ee puni ura ijino pupusu vwihajujipo navujaho sisea ani ani'ina kihune 'ee uneunecha ura arini panahuna.

17 'Enakaivo mamaa ka'ene ichutoi rena roujija ikehina. Amurijaho ariramaa'e matauvi'ine masuani ajuaravi'ine hami vwihaji'ine numisarai rarena paraji'ine kara mamaa'e 'ee karokaha paveji'ina. 'Enakúne pa'aro'aroti namine choichoi pameji'ina'e re'avara.

18 'Ene matauma hihuna 'waravi'inijipo matauma hihuna 'waravu'e roe ariramaa'e rejura.

4

Mweˈakeˈi Napura Vejujina

1 Irakijara rejuˈe ˈuraˈarame ˈee joni vaja ˈajikaravo? ˈÚ ijaho iraka kaˈene jara ura renaujipo joni haha pwina vajakaho ajira veju raka?
2 Ja unenuˈu ˈahoˈa ituname ura renau kaivo ja paˈeku jihunaˈe ja ea ˈaniuˈe kwamasahu. ˈEne ja ea ˈahopuni kukua kime ˈekahuna ura renau kaivo paˈeku jihunaˈe ja ˈarahe ˈee ˈuraura. Ja paˈeku jihuni maijaho ja pajarivu jihunaˈe avajura.
3 Ja jarivu kaivo paˈeku jihuni maijaho joni oja vwiha ani naˈejuˈe jarivu jihunaˈe paˈekura. Ja ˈekareje joni ura ijiru veje paˈarehuni jihunaˈe paˈekura.
4 Godoni hura pavenahiˈinakije ˈÚ ja mweˈa ikeˈi napura vejujara rejuˈe Godoni naka rejujaho ja pahene pakavo? Ijihuni hahi ea irara mweˈakeˈi napura vehuna ura renujaho hu ori vejuˈe hu Godoni naka renuna.
5 Ú ja vwihajujaho Godoni irijara ˈwaramujaho maa paˈa majikari ˈwarumu raka? Hu ˈAvena kaˈene núni vaji Hura vejue hinujaho ura rena paranu. Ijihuni maijaho Huni hura vehuna ura renu.
6 ˈEnakaivo Hura maiji vwihaniˈinijaho niˈimaˈura vajúhuna. Ijihunaˈe ijaˈinaˈe ˈwarumana.
Godiho kehi kehi vejiˈinijija ura parenu kaivo masuani ajuarasahe hijuji-
hija maiji vwihaniujaho vajihiˈina ˈúmana.
7 Ijihunaˈe Godoni hari hiha. ˈEˈikaivo ˈavena siseijaho roturahe vaˈama.
8 ˈEne Godoni nini roa paraha! ˈEjakame Hu joni nini roa paranama. Sisea vejiˈinakije joni ija sisea sove paranama. ˈEne vwiha noˈo noˈuˈinikije joni oja veje ariramaa rejava.
9 ˈEne temukama paraˈeje nirame joni sisea ijihunaˈe veha. ˈEne veje jara ijasahujaho taˈarohe temukaˈe renama. ˈEne temarijaho taˈarohe temuka rena paranama.
10 ˈEne Natohwi jihuni unaˈi ajuarasahe roakame Hura ja taˈarorahama.

Namahujihuni Jujuvuˈa

11 Vwehu nune ira kisina ˈwame ninakaraviˈina pareha! Ea irara huni vwea ira kisi niname ˈee namahujaho hu varapiji niname ˈee namaha avanu. ˈEnakaivo ja varapiji namaˈavajaho ja varapa ˈararihaiˈina pana kaivo ijí namahiˈina.
12 Ea kwinu Huhusu Varapa vajihiˈina ˈee ˈotua hejiˈina. ˈEne Hura Huhusu areri niˈajihuˈe maranie ˈee ruarahuˈe paˈarejura. ˈEnakaivo ˈú a ea iranaˈomo ea kaˈene oni rori hinujaho namaho?

Taˈarosaravujihuni Jujuvuˈa

13 Iviamai ja ea kaˈene ika ˈwavujija roha. Iviasina ho niari nú vaˈe ara kajino juara kwino hine kaukara vene monia rukina reja ˈwavura.
14 ˈEnakaivo a oni hiijara niari roe icháˈinaˈe rehunijaho maiˈo pahena pakamu. Ja niareri ˈimitiepo ajime sama navuraˈomo tasioma vaˈujaˈina.
15 ˈEnajihunaˈe ja ikaˈinaˈe ˈwahune saˈinaˈe avajura. Natohwijara ura reˈamajaho nú hine ikaho vene ˈee karaho vehuna ˈwahune saˈina.
16 ˈEnavo a oni vwiha ijaˈiniji'i jarika renujaho jarika kajaho sisea.
17 Ijihuni hahi ea irara ˈunama arira iraka kaˈene vehunijaho nihene kaˈi kaivo ijija pavenujaho hununaˈijaho hu sisea venuna.

5

Kukua Rukinijihuni Jujuvu'a

1 'Enakúne ja ea ka'ene uneunecha rukima'urakije sisea ka'ene joni haha
'ahi re'i venujihuna'e iviamaa roe niramarume 'ee úchia eha.
2 Joni kukua uneunechijija sakarasa raname 'ee joni ateha tiriapo uhusa
ranavara.
3 Joni korutia 'ee siriva tihejara. 'Ene ijí tiheja kajipo ja rone 'warahuna.
'Ene ijipo veje ja areri veni renau ja'ina'e renahuna. Ike vea túchamaa ikino
ja joni uneunecha hine tamua vejara.
4 Heha! Ea ka'ene oni juara meja jihipuni eha ka'ene a pavaji'i 'uninamie
hinujihuna'e pu ninama'e hine 'umeju. 'Ene ea ka'ene juara savajipo hine
emavajujaho ajime Natohwa Sapaoti ka'ene uneunecha maho'o 'Ajohi'ini
jihuni ataa vaji arumu.
5 'Enakaivo ja ikino mwe'i hijujaho uneunecha mamaa 'ee mapoka ani
renavumakame ijihuni toi hami hine 'ee joni hiijaho joni hahíjara ura
renaja'ina'e veji'i hijara. 'Ene ijihuni vei reje 'anihuni jihuna'e joni oja
siseiji piravume emarejara.
6 Ja ea arimaa ka'ene ja patanu'urihujaho namahe 'ee 'anaume kwa-
mana.

'Unama Ichá'ina Masuani Hine 'Ee Siporua 'Ohunijina

7 'Enajihuna'e vwehu nune masuani ajuarasahe hina va'eje Natohwijaho
ro'amana. Ea ka'ene juara 'oji'inijara huni uja mavarasa'ina ka'ene mwe'a
vaji irechavu'e navujipo nehí pine sona'eje marasa'avarono masuani 'ajiha
hinujaho kaha.
8 Ja 'u'o masuani ajuarasahe joni oja veje harura rena'amana. Ijihuni
maíjaho Natohwijara rohuna nituranu.
9 'Enakúne vwehu nune pasu'arame ninakara'avara. 'Ejakame ja
panama'avara. Heha! 'Otua heji'inijaho vwicha jiamai naminu.
10 Vwehu nune areri poropetiepo Natohwi jihuni iha toi vejaja'ina'e sisei-
sei hi'avajaho masuani ajuarasahe pura vene najaha kaja'ina'e hi'avara.
11 Heha! Ea ka'ene kirasahe va'ujija nú punijihuna'e teamanuhuna.
Jopura kirane va'ajaho ja nihejura. 'Ene túna'i roe ichá'ina ka'ene
Natohwijara venajaho nikavara. Natohwijaho niho'o temuki rareji'ine 'ee
numisarai rareji'ina.
12 'Enavo vwehu nune ni'ima'urijaho akúpa 'ee mwe'a ho unenu'u pina
pa'urahi'i ichutoa piki'avara. 'Enakaivo i'a 'i'i ve'avajaho i'a 'iame 'ee pana
'i'i ve'avajaho pana 'i'avara. 'E'irakúne ja 'otua vaja panami'avara.
13 'Ú ja ea pina joni vaja ahijiji'i vi hino? Hu maka'eje siporua 'o'amana.
'Ene ea irara oja sonama para'eje hi'amajaho maka'eje javaa ka'ene Godi
ta'arohujaho veji'i hinama.
14 'Ú joni vaja vi ea pina atami 'una'eju'e hino? Ijinakú maka'eje sosi huni
eruta'e 'warave roa 'ee maki'eje pu huni siporua 'onaha 'ee Natohwi jihuni
iha toi 'werua 'onaha.
15 'Ene siporua ka'ene nimaa roji'i 'ojujara reje ea ka'ene atami
'unamujaho marahuna. 'Ene Natohwijara veje 'urihuna. 'Ene hu sisea
venana'e re'amajaho huni sisea vwihane areve pa'arehuna.
16 Ijihuni hahi joni sisea 'wame nahati'ara'avara. 'Ene ni'ajarame
siporua 'ojakame ja marani'amana. Ea ka'ene arimai jihuni siporuijaho
harura rukima'ure 'ee maaru reji'ina.

17 Iraijaho emaa ˈee huni kara ijaho núnijaˈina kaivo hu siporua nimaa nimaijino neha papiˈamarono ˈojume mweˈa neha papiˈeme juara noˈopisune ˈee masapa iropune kwinu paˈarejara.
18 ˈEjume hu kúˈo siporua ˈojume ichutoa neha roe pijume mweˈa ˈiruma marasahara.
19 ˈEne vwehu nune ei pini joni vaja kajino ˈunama nimaiji areˈikaˈi vaˈamajaho ei pini vaˈe ahema apene roˈamana.
20 Makaˈeje ea kajaho hena kaˈamana. Ea irara ea kaˈene sisea vejiˈiniji ˈwaravuˈe huni ˈunama sisei jihuniji aremujaho hu huni ˈavena kaˈene kwahuni ˈunamiji vaˈajaho niˈajahana. ˈEne huni sisea mapokijaho vahamana.

1 Pita

Vu'a Anejijihina

1 Na Pita Jesu Keriso oni apasoru ea ka'ene iji pijihara ka'ene ani ani va'e Ponitasi Karesia Kapatosia Esia 'ee Pitinia ijino apiora'e rena hijujihi puna'e veju.

2 Ehu nune ja nimaa rohunijaho Godi Amoho anejiji Hu nihena kimarena ijihuna'e ja iji pijihana. 'Ene Godoni 'Aveni venae ja marasahareje Huni 'aijara venae joni sisea pa'arehuna. Godira ja maiji vwihanie matauhunijaho joni vaji itu'ona parahuna.

Nimairoa Nimaa Nimai 'Ee Maranúajaho Ija'ina'e Namuna

3 Veje núni Natohwa Jesu Keriso oni Godia 'ee Omiji ta'aroha. Hura ni'ima'ura numirumana vajijino venume Jesu Kerisora kwama 'urinaji nimaa rojajihuna'e nú kú'o nahenume majama hihunijaho apejara.

4 'Ene aachi'a ka'ene 'ekahunijija papa'arehune sisea pane 'ee pasakarahunijija kahi akúpa 'ahi jona 'ajohau'e navu.

5 Godira Huni harurijino 'ajoha'eju'e joni nimairoa vajijino ni'ajihajaho vea túchamaijino samaahirave kahuna'e amairiaramu.

6 'Enakúne ijihuna'e ja ni'ima'ura'e teamanaha. Iviamai ja muka tu'u'wi sisei hiju kaivo túna'ijaho ja teamanama parahuna.

7 'Ene joni nimairoa ijara korutia asimana'omo korutia ka'ene siserane 'ee pa'arehunijija veni vena kivuja'ina'e joni nimairoa vena kive roe areri rena parahuna. Jesu Kerisora ro'amani veijino ja ta'arorahe joni pinana veje 'urine 'ee joni iha ichutoi rehuna.

8 Ja Hu pakavu vo ja Hu oja mahu 'ee ja Hu iviama pakavu vo ja Hu nimaa roju. Ijihuna'e ja ni'ima'ura temarasahe 'ee temara ka'ene niho'o ira areri pa'warahunijino aromahuna.

9 Jara nimaa rojujihuni ehijaho joni 'avena ni'ajihe maranihuna.

10 Poropetiepo ike ni'ajúhunakaho hami same 'ee aposaravi'i maiji vwihanúhuna ka'ene joni rohunijaho 'waravara.

11 Ea irana ho vea iraki ijaho rehuniji henaka'i savari vajijino Keriso oni 'Avena ka'ene puni vaji hinajara raka ka'ene túna'i Kerisora haha hiana ka'ene apene 'ee Huni pinana ka'ene 'urihunijaho najahana.

12 Pu najahume kavajija pu pupusu pani'ajaravara. 'Enakaivo ja ni'ajihe ike uné raka ka'ene rejajija ea ka'ene vu'a maa maiu'ina 'waravi'inijipo Godoni 'Avena ka'ene akúpi 'ahi ranavume roajihuni vaji uneunecha ka'ene 'ona oji'inapo he'irono ura renaujija 'waravara.

Kara Ariramaa Hihuna 'Umenajina

13 Ijihuna'e hami vwihaha 'ee ojono joni oja 'ajo'arame joni nimaa roijaho maiji vwihanúana ka'ene Jesu Kerisora ro'amajino apena rohuni jihuni toi rana'avara.

14 Areri sesamaa ka'ene vu'ataa heji'inapo vejuja'ina'e re'avara kaivo ja paki'eje jara nitama hahapo itunavu'e pahena pakavi'i vejuja'ina pave'avara.

15 'Enakaivo Ea Arira Maa ka'ene ja iji pijihaji vare'ina'e re'avara. Joni kara vajijaho akume ariramaa'e re'avara.

16 Ijihuni maijaho Godoni ira vaji ikaʻinaʻe vejara. Na ariramaakúna ja
ʻuʻo ariramaaʻe hiʻavara.
17 Ja Hu Oma kaʻene ronu kwino parejiʻina ʻee eha ariramaa vaji-
huna ʻwaʻavajaho jara iraka kaʻene iki mweʻi hine veʻavajija Huni hura
venaʻavara.
18 Ja nihena kavujaʻinaʻe ja kúʻo ʻimenaume maraniajaho sahu jopuni
tamaniji vene ʻee korutia siruva ʻimenae maranihuna pana.
19 ʻEnakaivo ja Keriso oni ʻaa kaʻene mavarasaʻinijino ʻimenae ʻekara. Hu
areri sipia kaʻene nihoʻo chiha titana ʻee matana paʻajaʻinijina.
20 Nitama maiʻo mweʻa paveji'ini Hu iji pijahume hinanaʻomo vea
túchamakino jonijihunaʻe ranavume roana.
21 Ja Huni vajijino Godi nimaa rojara. Ijihuni maijaho Hura vejume
Hu kwamajaho ʻurinana ʻee Huni pinana vejume ʻurinana. Ijihunaʻe jara
nimaa rojujaho Godoni vaji navu.
22 Ja nimai ijihuni ira hena vejume joni oja maa renajihunaʻe nimaa
nimaa vwehu jona oja miʻavara. ʻEne oja vamaa kami rene roe oja
ʻekaraʻavara.
23 Godoni Ira maiʻo hijiʻina kaʻene majama nama vahuni vaji kúʻo
nahenaara. Ijihuni maijaho ja ʻina kaʻene paʻarehunijaho pana kaivo
papaʻarehunijino ja kúʻo nahenaara.
24 Ijihunaʻe ea mahoʻo sinara saʻina ʻee puni pinanijaho sinara puni
sonapo jaraa navujaʻina. ʻEnaʻomo sinarapo sarasaʻejuʻe sonijija uha arihu
jaʻina.
25 ʻEnakaivo Natohwi jihuni Irijaho majama nama vaʻunaʻomo ijaho Ira
kaʻene ja najahajina.

2

Muna Maiʻo Hijiʻinijine ʻEe Ea Ariramaijihina

1 Ijihunaʻe ea ʻahoʻa túa paveti'avara ʻee ea papisivisaʻavara ʻee masapa
punaʻi aroaroti panamiʻavara ʻee ea ʻahopuni kukui jihunaʻe oja sisea
pavwihaʻavara ʻee ea ʻahoʻa paronaʻavara.
2 ʻEnakaivo musiapo musaru ura renau jaʻinaʻe ja Godoni Iriji ura
renaʻavara. ʻEnareje veje ijara ja niʻajihe maranie emarene ʻuriʻavara.
3 Ijihuni maijaho Natohwi jihuni vweijaho ja nihejara.
4 Ja Huni roajaho Hu muna kaʻene maiʻu hijiʻina kaʻene emaapo senava-
jina. ʻEnakaivo Godira Huni urijino Hu iji pijaha jihunaʻe Godoni unaʻijaho
mavarasaʻina.
5 Ja ʻuʻo areri muna kaʻene maiʻu hijiʻina kaʻene ʻeke ʻAvena huni ara
vejara kaʻene ariramaa rejuri pirisitijihina. ʻEnaʻomo ʻavena huni swasa
kaʻene Godi teamamu jaʻinaʻe Jesu Keriso oni vaji swasa vejura.
6 ʻEnajihunaʻe Godoni Ira vaji ijaʻina ʻwaramana.

Heha! Na Muna mamaa mavarasaʻina rira muʻoi naminuji iji pijaharejo
Saiani ranavuta. ʻEnaʻomo ea irara Hu nimaa nimaa roʻamajaho hu
nihoʻo patemuhuna ʻúmana.

7 Ja ea kaʻene nimaa rojiʻini jihipunaʻi ijaho Hu nihoʻo mavarasaʻina
kaivo ea kaʻene ara vejiʻinijipo ike munakaho piʻonavara. ʻEjuʻukame ijí
muna kajara tukeja kaʻene rira muʻoijaho aneanesina rene namu.
8 ʻEne muna kaʻene amaarename ʻee muna kaʻene tanurihujina. Ijihuni
maijaho pu Ira pahene vejujihunaʻe pu eha sisea apehunaʻe iji pijihara.
9 ʻEnakaivo ja iji pijihari eijina ʻee pirisitia kaʻene ea nimaa nimaijina
ʻee ea ariramaaʻomo ja Godoni ea rejara. ʻEnaʻomo ja Huni mamaiji

rone ta'arohuna 'ee Hura nutuvi'ina vajijino iji pijihe 'eka rova'e Huni hanaji'ina maa vajijino irechamiana.
10 Maraku'ijaho ja ea pana kaivo iviamaa ja Godoni ea. Ja maraku'ijaho numiravujaho paapejara kaivo iviamaa numiravujaho apejara.

Kerisora Ahia Apenaja'ina'e Apehuna

11 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije na 'ejahia 'waravu. Ja iviamaa ara pisuri jihuna'e ja ike mwe'akaho ma'uako hihuna. Ja 'unama ka'ene hahapo itunavura ka'ene joni oja vaji ajira vene ninakaramujaho are'avara.
12 Joni kara ijija Jenitaru puni vajijaho mamaa'e re'amana. Pu ja sisea namahe 'warahuna kaivo jara mamaa ka'ene ve'avaji kimareje vea ka'ene Hura 'aiha vei ro'amajaho Godi ta'aro'avara.
13 Natohwi jihuni hahijihuna'e joni kamatia puni hari hiha areri kinia ea 'ajoha'ini ja'ina.
14 Areri kavana ijija ea ka'ene sisea veji'inijihi eha mihe 'ee ea ka'ene aririji vejujihi ta'arorahuna'e Hura irechamiana.
15 Ja 'unama ika'ina vejujaho Godoni ura. 'Ena'omo ja 'unama ariramaiji ve'avajaho ea ka'ene puruva reti'inijija puni vu'a pa'arehuna.
16 Ja i'ia pa'a 'ojukúne ja paki'eje ijara nuhiakame kú'o sisea ve'ava kaivo ja i'ia pa'anakúne ivi'a Godoni pweapo vejuja'ina'e ve'avara.
17 Ea maho'o puni hura ve'avara 'ee vwehu jona oja mi'avara 'ee Godoni hura vene 'ee kinia huni hura ve'avara.
18 Pwee! Joni mama'ini jihipuni hura vene 'ee puni hararu hi'avara. 'Ene ea ka'ene mamaaru vene 'ee ajuarasahe hijujihi punaru paveha kaivo ea sisei 'ahiu jihipuni hari hine 'ee puni hura 'u'o ve'avara.
19 Ijihuni maijaho ea irara Godona venahuroji'i temuka 'ee siseisei hinuni vaja 'ee sise'i 'ahauri vajijino hura vene 'ee puni hari hinujaho Godi ura renuna.
20 Ja sisea vejakame pu sise'i 'ahi'eje ja kirasahe masuani hi'ava jihuni eha ijaho irake? 'Enakaivo ja mamaiji vejujihuna'e sisei hiji'i masuani kirasahe va'avajaho ijara Godi teama'ena.
21 Ijihuni maijaho ja ija'ina vehuna'e 'umenaana. Kerisoho jonijihuna'e sisei hinana. 'Enarena Hura vena kaja'ina'e ja 'u'o Huni ma'aji 'ahi 'ararihae vehuna'e najahana.
22 Hu sisea pina pavenana 'ee Huni ira vaja ira'ata pina pahejara.
23 Pura ira sisea 'waravajaho Hu eha pavenana 'ee Hu haha hiamani vajijaho Hu eha pavenana. 'Enakaivo Godira 'otua ariramaa mihuniji Huhusu nimaa vetiana.
24 'Enakaivo Hura Huhusu núni sisea Huni haha 'ahi apena va'e korosia 'ahi ajimana. 'Ejakame nú sisei jihuni 'unamijaho kwamasa'ika'i ariramaa hihuna. 'Enajihuna'e Huni haha ka'ene puachamajara rejume ja maraniana.
25 Ja niho'o na'ia mapoka sipiepo 'unama asisame va'uja'ina'e va'ara kaivo iviamaa ja kú'o 'uname Sipia 'Ajoha'ina 'ee joni 'avena 'Ajoha'ini jihuni roara.

3

Napasina 'Ee Paru'ina Godira Ura Renuja'ina'e Hihunijina

1 Napare 'unama nikwinu'ina kajino paruhu jopuni hari hi'avara. 'Ejakame parua 'aho'a ka'ene ike Irake pahene vejujija ira pa'warahuna vo napahwa puni kara ijipo venae pu nimaa rohuna.

2 'Enakaivo pu hine ki'eje jara arira one 'ee epuni hura vene 'ee kara
jonijipo reje pu Ira ikaho hene vehuna.
3 'Enakúne ja paki'eje sarira ka'ene haha 'ahi húmata muchame ataa
'aunua korutia name 'ee ateha ka'ene same ohuniji natohwa'e vwiha'ava.
4 'Enakaivo veje joni oja vaji ea ka'ene apúrinanavu'e hinujara kara
mamaa pasiserasahuna ka'ene vivinui sonasahe kara ka'ene Godi niho'o
ura rena paranujino naja'avara.
5 Ijihuni maijaho 'unama nikwinu'inakino napara akuavi'i arira'e
Godoni vaji nimaa roji'i hijajija 'u'o sarira 'ene paruhwa puni hari hine
'ojara.
6 'Enajihuna'e Seraho Eparahami oni ira hene venu jihuna'e nuni
natohwe 'wamuna. 'Ejume ja huni 'apahija'e rejarakúne hura venaja'ina'e
patea juna'eje raka ka'ene arimaijiru ve'avara.
7 Ja 'u'o paruhwahe hami hena kakaravi'i hijuri 'unamijino napahu
jopuni hura hami veji'i hiha. 'Ejakame joni siporua 'unama patanu'amana.
Ijihuni maijaho hu napari jihuna'e ajuasina kaivo Godoni maiji vwi-
hanúana ka'ene majama hihunijaho ja no'o ahuma apehuna.

Maa Vejujihuna'e Ahia Sisea Apeju

8 Ike vu'ake tanuhunijaho ikena. 'Enakúne roe ja pu'úmo vwiha kwino
vwihane 'ee ea 'ahopuna'i temuka apene 'ee vwehu núna oja mai vwihanie
'ee ja ea ichá'inijaho pavwiha'ika'i oja ajuarasaha.
9 'Ene roe ea 'ahopo nú sise'i 'ahú'avajaho sisea eha pavene 'ee hu ira
sisea 'waru'amajaho nú eha ira sisea pa'warahuna kaivo ira mamaijino
'warava. Ijihuni maijaho ja mamaa'e vehuni jihuna'e Hu ja iji pijihana.
'Ejakame ja aacha mamaa apehuna.
10 Godoni irijaho ika'ina'e 'waramana. Hu ura hami teama'eje hi'iro
ve'amajaho huni iriji'o mitariji'o hami 'ajohakame sisea pa'wara'avara 'ee
huni ira vaja papisivi'amana.
11 'Ene hu sisea are'i kaivo ta'arohe mamaaru ve'amana. 'Ene matauma
hihuni 'unamijaho same 'ee 'unama kajihuna kaji veji'i hinama.
12 Ijihuni maijaho Natohwi jihuni niijaho ea ka'ene ariri jihipuni haha
'ahi namu. 'Ene Huni ataijaho puni siporua he'irono 'ajohu. 'Enakaivo
Natohwijaho Huni niura apene ea ka'ene sisea vejujija tanu'urihuna.
13 A mamaiji vehuna'e ura rena parana'amajaho ea irara a sise'i
'aha'ena?
14 'Enakaivo a mamai jihuni hahi sisei hi'amajaho teamaname 'ee pajume
'ee oja pahwa'usaha'amana.
15 'Enakaivo na'ia mapoka Kerisoho Natohwa roji'i joni oja vaja kajino
amura'e rana'avara. 'Ene joni nimaaroiji vahame 'warahunijaho amairi-
ara'irakúne ea 'ahopo ijí he'irono apora'avajaho ja chochumano puni hura
veji'i 'wara'avara.
16 'Enakaivo oni vwiha veje arira'e re'amana. 'E'irakúne emaapo vu'a
ira'atijino 'wame 'ee a ninama'avajaho oni kara mamaa ka'ene Keriso oni
vaji namujara veje pu junahuna.
17 A sisea venajihuna'e sisei hi'amajaho mamaa pana. 'Enakaivo Godi
ura renujaho a mamaa ve'ama jihuna'e sisei hi'amajaho mamaa.
18 Ijihuni maijaho Kerisoho ni'aha kwino sisei jihuna'e kwamana. Arira-
maa ka'ene sisea pa'ajara sisea rukini jihipuni hahi kwamana. 'Enarena
aherume Godoni roana. Hu hahijihuniji kwamana kaivo 'Avena vajijino
vejume 'urinana.
19 Hu va'e 'avena ka'ene iviamaa tipurai hijujija vu'a 'waramana.

20 Ijija maraku'ijaho vuataa paheji'ina'omo Noa oni veijino Godiho
makivi'i vivinui 'ajiha hi'eju'e sisima venana. 'Ene ea iropu no'opisu toa
'aha kajino aherame roana.
21 Ikara najuhajaho Jesu Kerisora kwama 'urinaji matesarame toi sama
najuhu kaivo toi samahujara ni'ajúhe veje núni haha chiha pa'arehuna
areri pana. Ijaho vwiha samaa re'amarono Godi jarima 'waravu.
22 Hu akúpa 'ahi ni va'ana'omo iviamaa Godoni ija mana'inija'i hi'eju'e
'ona oji'ina 'ee mama'ina 'ee harura Huni hararu hiju.

4

Hia Ani'ina Reju

1 Ijihuna'e Kerisoho haha hiama ja'ina ja 'u'o 'unama ija'ina vehunijaho
amairiara'avara. Ijihuni maijaho ea irara haha hiamujaho hu sisea
venujaho aremuna.
2 'Ene joni hia pwinana ijaho hahijihuni 'unamijaho kú'o pahi'avara
'ee emaapo itunavuri 'unamiji 'u'o pahi'avara kaivo Godoni urija'ina'e
hi'avara.
3 Ijihuni maijaho joni vea ni'ima'ura ja nisame Jenitarupo ura renae 'ee
hahijara ura renaujiru vejara. 'Ene 'uasa vene hahijara itunavaji vene 'ee
toa sisea ine nanamie 'ee 'unama sisea vene temarasahe 'ee toa sisea ine
'unama ani ani vene 'ee godia ira'ata siseijihi oja mihura.
4 Ijihuna'e ea kajija pu maho'o tatavujaho ja kú'o puni pwinana'a
pareju'e pu jonuna'i sisea vwihane ira sisea 'waravura.
5 'Enakaivo pura ichá'ina ka'ene vejujaho Hu 'warave eha mihuna.
Ijihuni maijaho Hu ea ka'ene kwamasahi'ina 'ee mai'o hijujihi 'otua
veti'irono amairiaramu.
6 Ikehuni hahi ea ka'ene kwamasahajija Godoni vu'a maiu'ina najahara.
Godoni ura ijihuna'e pu haha rukina'omo pu eha apejara vo puni 'avena
mai'o hiju.

Godoni Swara Hami 'Ajohi'ina

7 'Ene uneunecha maho'o ikihi puni ura ijaho ni roe turana paranu.
'Enakúne jara siporua ka'ene 'ohuni jihuni hahi joni oja vwiha hami
piuhihe masuani ajuarasahe hi'avara.
8 'Enakúne maho'o oja vamaa kamino rena roe oja 'ekara'avara. Ijihuni
maijaho oja 'ekaravujara sisea mapoka vahamauna.
9 Ja ura muka pahwenami'avara kaivo ea 'aho pu'úmo hami ni'ajarame
'ajoara'avara.
10 Ea kwinu kwino swara ani ani'ina ea 'aho'a ni'ajihuna'e 'ekajihuna'e
Godoni maiji vwihanújaho 'unama ani ani'inijino naja'avara.
11 Ea irara vu'a 'wara'amajaho maka'eje hu Godira 'waramu ja'ina'e
'wara'amana 'ee ea irara ea 'aho'a ni'aji'amajaho Godira harura ka'ene
mahajino ni'aji'amana. 'Ejakame uneunecha mapoka vajakino Godiho Jesu
Keriso oni vaji ta'arohuna. Ijihuni maijaho pinana 'ee uneunecha mapoka
Huni harura hari aneja púsa pa'ana'e navu. Ameni.

Kerisora Ahia Sisea Apenaja'ina'e Ja 'U'o Apehunijina

12 Ehu nune na ja oja mihi'ina ja paki'eje tata'ava. Venaka ka'ene joni
roe vena puna'i renaue ja sisei hijujaho areri unenu'u pini ani'ini renau
ro'ava.
13 'Enakaivo temarasa'avara. Ijihuni maijaho Kerisora siseisei hinajihuni
pwinana'a rene avaju. 'Ena'omo Hura ro'amajino ja Huni pinana vaji
temarasaha parahuna.

14 'Enajihuna'e Jesuni ihijihuna'e sise'i 'ahie 'wara'avajaho ja tea-
mana'avara. Ijihuni maijaho 'Avena ka'ene pinana rukinijaho 'ee Godoni
'Avena ja pu'úmo hinu.
15 'Enakaivo ja paki'eje ea 'anie kwamasahe 'ee nesa apene 'ee sisea vene
'ee varapa ani ani'ina vene 'ee epuni ura ijí ruara hi'ava jihuna'e eha sisea
ape'ava.
16 'Ena'omo ea irara hu Keriso oni eijihuna'e siseisei hi'amajaho hu
paju'amana kaivo ijí Iha kajino Godi ta'aro'amana.
17 'Enajihuna'e iviamaa aneja vene Godoni ehiji jihipuni vaja piuhiha
kihuni veijina. 'Ena'omo núni vaji mako aneja ve'amajaho vi ea ka'ene
Godoni ira pahene vejujija eha ichá'ina'e apeja'e?
18 'Ejume ea ka'ene aririjija 'unama niho'o kisinijino mamaa rejara'e
re'amajaho vu ea ka'ene Godi pa'ajija 'ee ea sisemaijija ichá'ina'e
roe re'eja? 'úmana.
19 'Enajihuna'e ea ka'ene Godoni ura ija'ina'e sisei hijujija puni ojijaho
ariramaiji venareje Venina ka'ene pauchavi'ini jihuni ija tahi irechavara.

5

Godoni Ehija Teamana'eje Ni'aji'avara

1 Na 'u'o erutai joni vaji eruta 'waravu. Kerisora siseisei hinajaho na
kavuta 'ee pinana ka'ene 'urihuni jihuni pwinana'a apehuna 'waravu.
2 Godoni sipia ka'ene joni vaji hijujija uranie 'ajoha'avara. Ea 'ahopo
'waravu jihuna'e 'ajoahuna pana kaivo ijaho Godoni ura ijihuna'e ura
rena'eje 'ajoha'avara. 'Enakaivo monia ho uneunecha 'ekahuni jihuna'e
'ajoahuna pana kaivo ura rena para'eje 'ajoha'avara.
3 'Ene jara sipia ka'ene 'ajoha'avarono irechamiajija 'ajoha'avara kaivo
joni 'unama mamaijino vene najahi'i 'ajoha'avara.
4 'Enakúne vea ka'ene Sipia 'Ajoha'ina Natohwijara ro'amajaho ja pinana
mamaahuni i'esa ka'ene majama nahuniji 'ekahuna.
5 Ja ea maiu'ine 'unama nikwinu'ina kajino ja ea mama'ina puni hari
hi'avara 'ee masuani ajuarasahe hijujino ea kwinu kwino same hi'avara.
Ijihuni maijaho Godiho ea ka'ene kehi kehi vejujija ninamauna. 'Enakaivo
ea ka'ene masuani hijujija maiji vwihaniujaho vajihuna.
6 'Enajihuna'e masuani ajuarasahe Godoni ija ka'ene harura rukima'uri
jihuni hari va'akame Hura Huni vea 'ahi ja 'eke taaroma'amana.
7 Joni temuka maho'o Hu vaja'avara. Ijihuni maijaho Hura ja 'ajohauna.
8 Ojono 'ajoarame nia hami niri'i hi'avara. Joni naka Setaniho raioni
puna'i atavi'i ea pina kame mwatume i'isú'irono niria parane onu.
9 'Enakaivo joni nimairoa vajijino kirasa'ika'i hu tanu'ura'avara. Ja
nihena kavuja'ina'e vwehu jona 'aho'a mwe'akino 'unama nikwisu'ina
kajino siseisei hiju.
10 Ja ma'uako siseisei hi'eje Godi ka'ene maho'o maiji vwihanii'inijara
Huni pinana ka'ene majamano navi'ina ka'ene Keriso oni vaji 'umenaajara
Hura Huhusu venae ariramaa rene nimaa rena parane harura mihe ata
kirasa'avara.
11 Harura ka'ene aneja púsa pa'ajaho Huna. Ameni.

Túchamaa 'Ajoramajina

12 Siveniasi núni vwea ka'ene uchaha pa'ajara ni'ajihe asura ikaho
venana. 'Enakaivo na asura ma'u'uakaho ja ni'ajihe 'warame veju. Ikaho

Godoni maiji vwihani'ina ka'ene nimaijinakúne kirasahe kisima'ura'e rene nami'avara.
13 Joni ma'ina ka'ene Papirani ja pu'úmo iji pijahajara 'ajoravu'e 'ee nuni hariha Makara 'ajoramu.
14 'Enakúne oja 'ekaravuri 'unamijino ura mina vene 'ajosara'avara. Ja ea ka'ene Keriso oni vaji hijujija matauvi'inijaho ja pu'úmuna.

2 Pita

Godoni Ea Puni Kara Ijara Emarena Parahunijina

1 Na Saimani Pita ka'ene Jesu Keriso oni pwea 'ee apasorui ea ka'ene puni
nimairoa nikwisu'ina 'ee núni Godi 'ee ni'ajúhi'ina Jesu Keriso oni arira
maijihuni vaji núra apejaja'ina'e apejajihi puna'e veju.
2 Maiji vwihani'inijine 'ee Matauvi'inijaho joni vaji Godi 'ee Jesu ka'ene
núni Natohwi jihuni henaka vajijino emarena paranama.

Godira 'Umenae 'Ee Iji Pijihajina

3 'Ene Huni harura mamaa ka'ene núra hihuna 'ee arira ohuna maho'o
vajúhana. Núra Huni nimaa hena kavari vajijino Hura Huni pinana 'ee
mamaa vajijino nú 'umenúana.
4 Ikehuni hahi Hu Huni uneunecha mavarasa'ina nahama 'waramana.
'Ejakame ja ijihuni vaji mamaa huni pwina rene 'ee mwe'a ka'ene siseijara
veju'e siseranujaho juhame karaa usema va'u.
5 Ivi'a ijihuna'e joni nimaa roijaho harura veje mamaa re'avara 'ee
mamaa re'avari vajijino henaka 'u'o aperu umana'avara.
6 'Ene joni henaka vajijino ojono 'ajoarame kirasahunijaho aperu
umana'avara. 'Ene vivinui hijuri vajijino Godoni 'unamaji vejujaho aperu
umana'avara.
7 'Ene Godoni 'unamiji vejuri vajijino vwehu jona hami 'ahi'avara. 'Ene
vwehu jona hami 'ahiuri vajijino oja 'ekara'avara.
8 Ijihuni maijaho kara ikipo jona'e rene 'ee emarena para'avajaho ijipo
veje jara núni Natohwa Jesu Keriso hena kavuri 'unamijaho maa pa'ana
parehune 'ee 'ina pa'ana parehuna.
9 Ijihuna'e ea irara kara ikija pa'ajaho hu nia supavi'ina 'ee nia nutuvu'e
kwaa jojora uneunecha pakimuna. 'Ene huni sisea nitama'ora ka'ene
nisovume paranajaho hu niruvume pa'arenana.
10 'Enajihuna'e vwehu núne ja ijihuna'e 'umenae iji pijiha jihuna'e ura
rena para'eje ja kara ikehi ve'avajaho ja pa'amaaresuhuna.
11 Ijihuni maijaho 'unama ikehunikino ara majama nahuna ka'ene núni
Natohwa Ni'ajúhi'ina Jesu Keriso oni vahuna maho'o ja mihuna.
12 Ijihuni hahi na na'ia mapoka ja hurahara 'warave ja kara ikija
vwihahuna. Ja nihenakame 'ee nimaa vajijino kisina rene hiju vo na
majama hine ja huri 'warahuna.
13 Na vwihajujaho maijaho na ikino hahiji'i mwe'i hijukino ja 'ejahi'i
'warave ja vwihahuna.
14 Nara ikino mwe'i hahiji'i hijujaho ni rana'i veju. Ijaho núni Natohwa
Jesu Kerisora vejume nununa'a samaa renana.
15 'Ene na harura ve'ira'omo vea ka'ene nara ura va'ujaho kara ka'ene
nara 'waravujija ja areri vwihahuna.

Keriso Oni Hanaji'ina Nii Kavajina

16 Ijihuni maijaho vea ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni harura 'ee
Hura rohuniji rone 'waravajaho nú ea ka'ene hena kama paraji'inijipo
mamiha vu'a 'wara'ira'omo ijí 'ararihae 'warahuna pana kaivo nú núni
nii Huni harura ka'ene kavaji rona 'waravara.

17 Ijihuna'e vea ka'ene Hu hura 'ee pinana Godi Amona'i apenaji pina'inijara ika'ina Hu rone 'waramana. Ikaho Nuni Hariha ka'ene Na oja mahe 'ee teamanima paranujina 'wamana.
18 Nú pu pu'úmo akuavuri huri'a 'ahi hi'eme Irakaho kahi akúpa 'ahi rena roajaho nú núni atai hejara.
19 Ijihuna'e nú niheju. Poropeti epuni ira vaji 'waramajaho roe nimaa'e renana. 'Ena'omo ja puni iriji hene ve'avajaho ja mamaa'e vehuna. Puni vu'a kajaho areri nahehai nututi hana'eju'e vea nitumu ja'ina. 'Ene areri moroi joni oja vaji roe ajimu ja'ina.
20 'Enakaivo ikino maraku he'avara. Ijaho poropeti epuni vu'a ichá'ina ka'ene roujaho maiji ei pini huni vwihi ta'arohe 'warahuna pa'ana.
21 'Ene poropetiepo vu'a ka'ene 'waravajaho emai huni ura ijino vehuna pana kaivo emaa'e Godoni 'Avenijara venaume Godi rone 'waravara.

2

Najahi'ina Ira'asina 'Urimarahunijina

1 'Enakaivo poropetia ira'ata 'u'o ijí emapuni vaja kajino 'urijara. Ni areri ija'ina'e najahi'ina ira'ata 'u'o joni vajakino 'urine vu'a ira'ata ka'ene siserasahunijija hemi najahakame Natohwa ka'ene pua'e 'imenajaho hekajahuna. 'Ene mamako 'unama sisea puni haha 'ahi roe rehuna.
2 'Eje ea mapokakija 'uasa vene 'ee puni ura ijí 'ararihae vehuna 'ee puni hahijihuna'e 'unama nimaijaho apene ira'ata 'wahuna.
3 'Ene pu pusumano vwihajujara reje 'unama ira'atijino pisivi'i joni kukua 'ekahuna. 'Enakaivo puni eha ka'ene nitama mihajaho mai'o pama namu 'ee pua'e siseranihunijaho ni'urine areri rene namu.
4 Ijihuni maijaho vea ka'ene 'ona oji'inapo sisea vejajaho Godiho pamakimana kaivo Hu pu ato'arumaume veni va'ara 'ee ma'oa ka'ene nutuvi'ina vaji irechamiu'e 'otua ve'irono hiju.
5 'Ene nimarako Noa oni veijino mwe'a sahasi ea ka'ene hijajija pamaki'ika'i Noa ka'ene Godoni ira arira najahajine 'ee ea iropu no'o 'ajoha'ika'i toa ranavume ea ka'ene Godi paheju jihipuni roana.
6 'Ene ara mama'ina ka'ene Satami'o Kamora'o pamaki'ika'i eha mihe venaume va'e ú'a rejajaho ea ka'ene túna'i Godi pa'ana 'wavi'i hihunijipo kahuni jihuna'e najahana.
7 'Ene Hu Rati ka'ene arimaijaho Satami vaji ea ka'ene 'uasa veji'i hijari vaja kajino sema para'eju'e hi'eme ni'ajahana.
8 Hu ea ariri jihuna'e hu pu pu'úmo hiji'i raka ka'ene huni nii kime 'ee he'eju'e veku veku pu sisea ka'ene veji'i hijujara vejume huni oja ka'ene aririjaho niho'o tura'i 'ahaana.
9 'Enakaivo Natohwijara 'unama ichá'inijino ea ka'ene Godi hena kavi'inijihi venakia vaji ni'ajihuna arerina. 'Ene ea ka'ene arira pa'ajija 'otua veijino eha mihuna'e irechamiu'e hiju.
10 Hu ea ka'ene puni hahijara sisea ka'ene ura renauji vene 'ee ea mama'inijihi kima senavujija ijihuni eha namu. 'Ene paju'i kaivo puni ura ijí vene 'ee patea juna'eju'e 'ona oji'ina puni mama'ina ira sisea 'waravura.
11 'Enakaivo vu 'ona oji'ina ka'ene mama'ina 'ee harusinijaho pu ira sisea eha pavene Natohwi jihuni una'a panamahe 'waravura.
12 'Ejume ea ike hanuha sa'ina ka'ene vwiha pa'akipo maiji nahena irechamiu'e ojura'omo 'unirame 'anihuna. 'Ene pu uneunecha mapoka pahena pakivura kaivo pu ira sisea majikari 'waravura. 'Ena'omo ijí hanuha kajihi ruara'avajino pu 'u'o ruarahe pa'arehuna.

13 Pura sisei hijujihuni maijaho sisea ka'ene pu veju jihipuni eha apeju. 'Ene pu niho'o veiri'a samaumaa kajino sisea vehunijipo teamanama parajura. 'Enakaivo pu niho'o joni vaja kajino areri matana 'ee titana rukinepo na'i ijí 'iruma ijura vaja kajino ira sisea 'waravi'i pisivisavu.
14 'Ene pu puni nia 'eke ema 'ee paranaha sarame 'ee pu nii kime itunavujaho niho'o mai'o pa'uhuname turanavura. 'Ene pu pisiviu'e ea ka'ene pakirasahe hijujija oja 'urinau'e sisea vejura. 'Ene puni ojijaho niho'o pupusumaru vwihahunijara itunama parajura 'ee pu sesamaa siripa'ava ja'ina.
15 'Enajihuna'e pu 'unama aririjaho niare'ika'i Perami ka'ene Piori oni harihijara 'unama sisea ka'ene venuji oja miha paranu ja'ina.
16 'Enakaivo Peramiho sisea ka'ene hu venajihuna'e huni tonikia ka'ene ira pa'ajara emaapuni iri 'urarahe poropetia kaji ajimajaho tanumana.
17 Ea ikija areri toa 'újɑ ka'ene pa'arene navuja'ina 'ee areri 'imitia'e asiasi'i 'anaa va'uja'ina. 'Ejume ea kajihi puna'e niho'o nutume na'ina'i vajama namuji 'ajaha hiju.
18 Pu niho'o uneunecha ka'ene parehunijija ira kehi kehi 'waravi'i pisimiu'e hahijara ura renaujino ivavisa vena ato'urume ea ka'ene ni'unama sisea arevajija kú'o 'ekaura.
19 'Ene puni ahija veje pa'arehuna nahame 'waravura kaivo pu opuina ijí 'unama sisea ka'ene pu veju kajihipuni pwea rejura. 'Ene uné rakijara emaa rosama paranujaho hu ijihuni pwea renuna.
20 'Enajihuna'e ea ka'ene núni Natohwa Ni'ajúhi'ina Jesu Keriso hena kamareja mwe'a kehuni sisea vajijino juhaha usevajipo kú'o va'e sisea kajino jasarame 'ee ijipo rosamie parajujaho puni hia ka'ene ni marako hijaja'ina pana kaivo niho'o sisemaa'e hijura.
21 'Ejume ea ijá kajija 'unama ka'ene aririjaho pahe'ipisa mamaa veja'a. 'Enakaivo pu varapa ka'ene akuavi'inijija 'waravu'e henare'e túchɑhɑ va'ujipo areria pareju.
22 Ijaho haa ka'ene 'warava ja'ina'e renu. 'Ui kú'o 'unama va'e hura hwenaji inuja'ina 'ee maha toa rúrɑhu'e pa'arejukavi'i kú'o 'uname hii vaji va'uja'ina.

3

Natohwijara Rohuna Nahama 'Waramajina

1 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije ikaho nuni asura amurijihuni roriji veju. 'Enare'e joni vwiha ijí venae kú'o vwiha'avarono veju.
2 'Ejakame ja nitama poropetia ka'ene akuavi'inijihipo vu'a ka'ene 'waravara 'ee Natohwa ka'ene ni'ajúhi'ini jihuni tamana ka'ene apa-soruepo 'waravajija vwihahuni jihuna'e veju.
3 Ja marako ikaho hena ka'avara. Vea túchɑmɑa ea 'ijahi'inijipo roe 'ijahi'i puni hahijipo ura renaujiru vehuna.
4 'Ene pu ija'ina 'ihuna Hura rohuna ka'ene nahama 'waramajaho ichí roo? 'iame 'ijahe 'warahuna. Ijihuni maijaho uneunecha ka'ene mai'o mwe'a aneja vejajino rene roe emahu núpo kwamasahajino unenu'u pina ani'ina pare'eju'e nija'ina'e navu 'iahuna.
5 Godoni ira 'ahi ichutoa rejara 'ee mwe'a ikaho toa vaji roe 'e'unana 'ee toi tauhuhe namuna kaivo pu nihena kavu vo pu pata'arohu.
6 Ijihuni vaji mwe'akaho vea kajino sai hirame ruarahana.

7 'Enakaivo iviamaa ichutoa 'ee mwe'a ikaho Huni ira 'ahi venae 'ajaha irechavu'e navu 'ee 'otua ka'ene vehuna 'ee ea sisea ka'ene Godi pana 'wavujihi ruarahuna'e 'ajiha navu.
8 'Enakaivo ike vu'a kwinu parunami'amana. Ehu nuna na oja mihi'ine Natohwi jihuni 'unamijaho juara mapoka mapoka (1,000) pa'arejujaho areri vea kwinuna 'ee vea kwino pa'arenujaho areri vea mapoka mapoka (1,000) pa'areju ja'ina.
9 Natohwijaho iraka ka'ene Hura nahama 'waramajaho marako pavenu rone ea 'aho'a ija'ina'e vwihaju kaivo Hu ja masuani 'ajiha avanu. Ijihuni maijaho nú eha sisea apehunijaho Hu ura parenu vo ea maho'o 'unama ta'arohe rohuna'e ura renu.

Mwe'a 'Ee Akúpa Maiu'ina

10 'Enakaivo Natohwi jihuni veijara ro'amajaho areri nesa apeji'inapo rouja'ina'e rohuna. 'E'eje akúpa 'ee ichutoi uneunecha ka'ene navujija ira ni'ima'ura'e re'eje uhoa rene hirama arihe pa'arehuna 'ee mwe'a ikino uneunecha ka'ene navujija maho'o re parahuna.
11 Ijihuni maijaho uneunecha ikija maho'o hirama arihe pa'arehuni jihuna'e ivi'a ja ea ichá'ina rehuna'e vwihajo? Joni kara ariramaa'e rene 'ee Godi ura renu ja'ina'e hi'avara.
12 Ja Godira marako ro'amajina roju. 'Enakaivo ijí vea kajaho ichutoi kahija veni reje pa'arehuna 'ee uneunecha ka'ene ichutoi navujija vena uhoi ni'ima'uri rena'e hirama arihe pa'arehuna.
13 'Enakaivo Hura nahama 'warumajaho nú akúpa 'ee mwe'a maiu'ina ka'ene 'unama ariraru nahuniji ka'irono niri'i 'ajaha hiju.
14 'Enajihuna'e ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'ine ja ura ijihi kihuna ura renaukúne harura vene hijakame Hura roe ja ki'amajaho ja mataume hine 'ee sisea pa'ana 'ee ea ja sisea panamahi'ina ki'amana.
15 'Enakaivo vwiha'avara. Natohwijara masuani vivinui 'ajúha va'ujihuni maijaho emaa ni'ajihe marani'amarono avanu areri núni vwea Poru ka'ene nú oja mahi'iniji vwiha mamaa ka'ene vajahume joni asura vene 'waramajaho vwiha'avara.
16 'Ene hu 'u'o huni asura vajijija ikija vene 'warumana. 'Enakaivo ijí hena kahuna 'aho'a kisina 'ee ea ka'ene panajahume hejara 'ee pakirasahe nami'i kaivo vu'a 'eke arohi'inijija pura Godoni ira 'aho'a 'eke ta'arohe ani ani puni ura ijino ruarahe 'waravujara reju'e pu eha sisea apehuna.
17 Ehu nune ijihuna'e ja nimarako hejaja'ina'e ojono 'ajo'ara'avara. 'Ejakame ea ka'ene majikarino hijujipo 'unama siseijino ja pairisame va'e joni ruha mamaa ka'ene jara kirasahe hijujaho pa'ari'avara.
18 'Enakaivo núni Natohwa 'ee Ni'ajúhi'ina Jesu Keriso oni maiji vwihani'ina 'ee henaka vajijino emare'avara. 'Ene iviamaakino rene va'e majama aneja púsa pa'ana 'ee pinana maijaho Huna. Ameni.

1 Joni

Ira Kaˈene Majama Hihunijina

1 Nitama anejijaho ijí Ira kajaho ijí hinanaˈomo nú Hura iraka kaˈene ˈwarumajaho hene ˈee nú núni nii kame ˈee Hura raka kaˈene venajaho nú kame ˈee nú núni iji Hu ˈunavaji rone veju. Ikaho Ira kaˈene majama hihunijina.
2 Majama hihunijaho nú haha pakavara kaivo nú kahunaˈe rejume kavara. ˈEnajihunaˈe nú ikaho ja ˈwarame ˈee najahu. ˈEnareˈe ja ˈwaravu. Ijaho majama Amo ahuma hinanaˈomo Hu rouma nú kavara.
3 Iraka kame hejajaho nú ja ˈuˈo ˈwaravu. ˈEjakame ja nú puˈúmo hami vehuna. ˈEjume nú nimaa Amoho ˈee Huni Hariha Jesu Keriso puˈúmo hami veju.
4 Nú uneunecha ikihija vejujihunaˈe nú ja puˈúmo teamanuma parahuna.

Godiho Hanajiˈina

5 Ikaho Huni vuˈa kaˈene núra hejaji ja ˈwaravu Godiho nihoˈo hanajiˈina kaivo Huni vajijaho nihoˈo panutuviˈina.
6 Nú Hu Huˈúmo hami vejura ˈiˈi kaivo nú nutuviˈini ˈurahojujaho nú nimaa iraˈata vene ˈee nimaijaho pavejura.
7 ˈEnakaivo nú hanajiˈini hina ˈurahojujaho areri Hura hanajiˈini hinujaˈinaˈe nú ea ˈaho puˈúmo hami hami veju. ˈEne Jesu kaˈene Huni Harihi jihuni ˈaijara núni sisea mahoˈo sovuˈe paˈarenu.
8 Nú nihoˈo sisea paˈana ˈwavujaho nú onuno pisivaravu. ˈEjuˈe nimaijaho núni oja vaja panamu.
9 ˈEnakaivo nú núni sisea Hu nahama ˈwaraˈavajaho Hu pauchaviˈine ˈee ariri jihunaˈe Hu núni sisea vwihana areme ˈee núni sisea mahoˈo somuhe paˈarehuna.
10 Nú ijá ˈwavujaho nú sisea pavejura ˈwavujaho nú vejuˈe iraˈasinaˈe rejukame Huni ira núni vaja panamu.

2

Kerisoho Núni Niˈajúhiˈina

1 Sesahu nune ikaho na jonaˈe vejujihuni maijaho ja sisea paveˈavarono veju. ˈEnakaivo ea sisea venujaho Ea pina núnijihuna ˈe Amoni unaˈi jarima ˈwaramuna. Hu Jesu Keriso kaˈene arira maijina.
2 Jesura núni sisei jihuni eha apenana. ˈEnakaivo núni siseijiru pana vo ea mahoˈo mweˈakino hiju jihipuna ˈuˈo apenana.
3 Nú Huni tamana hene vejujihunaˈe nú niheju nú Hu hena kaviˈina.
4 Ea pini Na Hu nihejura ˈiˈi kaivo Huni tamana pavenujaho hu iraˈata apenu. ˈEjuˈukamareˈe nimaijaho huni oja vaja panamu.
5 ˈEnakaivo ea irara Huni ira hene venujaho huni vajijaho nimaa nimaaˈe Godi oni oja mihujaho areri rena paranu. Ijihunaˈe nú niheju nú Huni vaji hiju.
6 Ea irara Huni vaji hinu ˈiamujaho hu Hura ˈurahe onajaˈinaˈe ohuna.

Oja Mweˈa Pamahunijina

7 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije ike tamanakaho maiu'ina na paveju kaivo tamana sahasa ka'ene nitama jara apejajina. Tamana sahasijaho Ira ka'ene ja nihejajina.
8 'Enakaivo na tamana maiu'ina jona'e veju. Tamanakaho Huni vaja nimaa reju'e 'ee joni vaja 'u'o nimaa renu. Ijihuni maijaho nututijaho pa'arene va'eju'e Ira nimaijaho ivi'a hanamana.
9 Hu ea pini ijá 'imujaho Na hanaji'ini hiju 'i'i kaivo vweaha semujaho hu nutuvi'ina vaji hina roe iviamaa 'e'unu.
10 Ea irara huni vwea oja mahujaho hu hanaji'ini hinu. Ijihuna'e hu paveje vweaha amaaresume 'ohuna.
11 'Enakaivo ea irara vweaha kama semujaho hu nutuvi'ini hine 'ee nututi 'urahe onu. 'Eju'e hu ichá ruvahuna puruva renu. Ijihuni maijaho nututa kajara nia supatiana.
12 Sesamae ikaho na jona'e vejujihuni maijaho joni siseijaho Huni Ihijihuna'e Hu vwihana aremana.
13 Emahu núne ikaho na jona'e vejujihuni maijaho ja Hu niheju. Hu nitamatama anejijaho ijí hinana. Kivase ikaho na jona'e vejujihuni maijaho ja 'avena siseuni 'unama arevara. Sesamae ikaho na jona'e vejuta. Ijihuni maijaho ja Amo nihejura.
14 Emahu nune ikaho na jona'e vejujihuni maijaho ja Hu nihejura. Hu nitamatama anejijaho ijí hinana. Kivase ikaho na jona'e vejujihuni maijaho ja niho'o harura rukine 'ee Godoni ira joni oja vaji namujihuna'e 'avena siseuni 'unama arevara.
15 Ja niho'o mwe'a kakaho oja pamahe 'ee uneunecha ka'ene mwe'i navuji 'u'o oja pami'avara. 'Enakaivo ea irara mwe'akake oja mahujaho Amo oni oja mihi'inijaho huni vaja panamu.
16 'Enakaivo sisea ka'ene iki mwe'i navujija ikena. Haha huni ituana 'ee nii kime ituanavura 'ee jarika'e rejujaho Amoni rena rohuna pana. Ijija mwe'a ikehuna.
17 Mwe'akaho uneunecha mapoka 'ee huni ituaniji'i pa'arena vai'i navu kaivo ea ka'ene Godira ura renuja'ina'e vejujijahija majama hihuna.

Majama Hihunijaho Nahama 'Waramajina

18 Sesahu nune ja niheja ja'ina'e vea túchamaa ijina'omo Keriso oni nana'eji'ina rou. 'Ene iviamaa 'u'o Keriso oni nana'eji'ina mapoka urimaravara. 'Eju'e nú ijí hena kavujaho ijaho vea túchamaijina.
19 Pu nú irechamú'i kaivo va'ajihuni maijaho pu núni pwina pana. Pu núni pwina re'ipisa pu nú pu'úmo hija'a. Vea ka'ene pu nú irechamúa va'ajara najuhujaho pu núni pwina pana.
20 'Enakaivo Godira Huni 'Avena joni oja vaji samaha jihuna'e ja ea maho'o nimaa hena kavi'ina'e rejara.
21 Ja paheji'ina pana kaivo ja nimaa nimaa heji'ina ijihunihahi na jona'e veju. 'Enakaivo ijí nimaa nimaijaho ira'ata pana. Ijaho ja niheju.
22 Ira'asina irane? Ea ka'ene Jesu Kerisoho pana 'iamujina. Ijaho Keriso oni nana'eji'ina. Ea ka'ene Amo'o Hariahe'o pataararorahujina.
23 Ea irara Hariha pataarohujaho hu Omaha 'u'o pataaroha avanu. 'Enakaivo ea irara Hariha nimaa ronujaho hu Omaha 'u'o nimaa ronu.
24 Vu'a ka'ene nitama aneja'e hejajaho ranave joni oja vaji na'amana. Ijí nitama ja hejajara joni oja vaji na'avajaho ja na'ia mapoka Amoho 'ee Huni Hariha pu'úmo hami hami hinapena vahuna.
25 Ikaho Hura iraka ka'ene mú'irono nahama 'warumajina majama hihuna.

26 Erapo jaaʹe pisiviu jihunaʹe ikaho na jonaʹe veju.
27 Huni ʹAvena joni oja vaji samahume ja apejara. ʹEnajihunaʹe ijí ʹAvena kajara joni oja vaji hinajihunaʹe ei pini ja najahuna areri pana. Hura samaha kajara uneunecha mahoʹo najahuna. Ijí uneka kaʹene Hura najahujaho nimaa nimaa kaivo iraʹata pana. Hura ja najaha kajaʹinaʹe Huni vaji hiha.
28 Sesahu nune iviamaa Jesu puʹúmo hami hami hiʹavara. ʹEʹirakúne vea kaʹene Hu kúʹo roʹamajaho nimaa nimaa nú pajuʹi kaivo matauma Huni unaʹi namihuna.
29 Ja nimaa heju Hu arira maijihunaʹe ea irahipo nimaa nimaa vejujaho pu ʹÁvena vaji nahenaara.

3

Godoni Harihija Oja Maʹaraʹavara

1 Ike heha! Amora oja niʹimaʹura kaʹene nú múhe najuhaji kaha! Ijihunaʹe nú Godoni harihija ʹúmajihunaʹe mweʹakaho nú pahene pakúmu. Ijihuni maijaho pu Hu pahena pakavura.
2 Ehu nuna kaʹene na ja oja mihiʹinakije nú iviamaa Godoni harihijaʹomo nú ichá'inaʹe rehunijaho maiʹo pakaviʹina. ʹEnakaivo nú niheju Hura roʹamajaho nú Hua kaʹava jihunaʹe Huaʹina rehuna.
3 ʹEnajihunaʹe ea irara ike nimaaroakaho Huni vaji namujihunaʹe hu oriʹini vejume arira maa renana. Areri Hu arira maijaʹina renuna.
4 ʹEnakaivo ea irahipo sisea vejiʹi hijujaho pu ʹuʹo varapa ʹene avaju. Ijihuni maijaho siseijaho varapa ʹejujina.
5 Ja nihejara. Hura roajaho sisea apena vaʹi roana kaivo Huni vaja sisea paʹana.
6 Ea irahipo Huni vaji hijujija pu nihoʹo sisea pavejura. ʹEnakaivo ea irahipo sisea vejujaho pu nihoʹo Hu pakame ʹee pahejura.
7 Sesahu nune paveje ea ʹahoʹa ja pisiviʹavara. Ea irara arira maiji venujaho hu arira. ʹEne Hu arimai jaʹinaʹe hu ʹuʹo arira.
8 Ea irara sisea venujaho hu ʹavena sisei jihuni ea. Ijihuni maijaho ʹavena siseijaho nitama anejijino sisea venana. Godoni Harihijara roajihuni maijaho ʹavena sisei jihuni kaukara tirakuʹi roana.
9 Ea irara Godoni vaji nahejajaho hu sisea pavenuna. Ijihuni maijaho Huni ʹIna huni vaji hinujihunaʹe hu sisea pavenuna. Ijihuni maijaho hu Godoni vaji nahejara.
10 Ikaho ʹunama ichá'ina kaʹene ea irara Godoni harihe ʹee ea irara ʹavena sisei jihuni harihiji hena kihunijina. Ea irara sisea veji'i hine ʹee vweaha oja pamahujaho hu Godoni ea pana.

Oja Maʹaraʹavara

11 Vuʹa kaʹene nitama aneja nú hejajaho ikena. Ja ea ʹaho puʹúmo oja ʹekarahuna.
12 Nú Keni vareʹina pana. Hu ʹavena sisei jihuni ea ijihunaʹe hu huni ʹuʹua ʹanaume kwamana. Hu ʹuʹuaha rakijihunaʹe ʹanaume kwamane? Ijihuni maijaho hura raka kaʹene venajaho sisei jihunaʹe pamaranana. ʹEnakaivo ʹuʹuahi venajara marana jihunaʹe avanana.
13 Vwehu nune mweʹakara ja senaʹamajaho ja oja pahwaʹusunahaʹavara.
14 Nú nihejujaho nú maraku ijaho nikwamasahara vaji hijara vo nú iviamaa kúʹo ʹurina hiju. Ijihuni maijaho nú vwehu núna oja mihujihunaʹe. ʹEnakaivo ea irara ea ʹahoʹa oja pamihujaho hu majaa kwamasahuri vaji hinu.

15 Ea irara ea 'aho'a semujaho hu areri ea kaji 'anau'e kwamu ja'ina'e renu. 'Eju'ukamare'e ja niheju ea irara ea 'aho'a 'aniu'e kwamasahujaho hu majama hihunijaho huni oja vaja panamu.
16 Ike 'unama ikehunakino Hura nú oja múhajaho hena kavu. Ijihuni maijaho Hu Huni hia núnijihuna'e múhana. 'Enajihuna'e nú 'u'o núni hia vwehu núna'e mihuna.
17 'Enakaivo ei pini uneunecha mapoka rukina re'ika'i hu vweaha pivunu kajaho nika'ika'i patemu'amajaho vu ichá'ina'e Godoni oja mihujaho huni vaja na'ena?
18 Sesahu nune ma iraru oja mihu pa'waha kaivo nimaa nimaiji vene 'ee oja miha.

Godoni Una'i Paju'ika'i Matauma Namihunijina

19 Ijihuna'e nú niheju nú nimaa nimai ijihuna. 'Enajihuna'e Huni una'i paju'ika'i namihuna.
20 Nú sisea vejujihuna'e núni oji vwihana heju. 'Enakaivo Godira núni oja asitaha jihuna'e nú raka ka'ene vejujaho Hu maho'o nihe paranu.
21 Vwehu nuna ka'ene na ja oja mihunakije núni ojijara nú panamu'amajaho nú paju'ika'i Godoni una'i matauma namihuna.
22 'Enakaivo nú Huni tamana vene uneunechaka Hura ura renuji hena vejujihuna'e nú raka'e jarivujaho Hu nú vajúhuna.
23 Ikaho Huni tamana. Nú Huni Hariha Jesu Keriso oni iha nimaa rone 'ee ea 'aho pu'úmo oja 'ekarahuna areri Hura 'waruma ja'ina'e vehuna.
24 Ea irara Jesuni tamana hene venujaho hu Huni vaji hinu. 'Eju'e Jesu huni vaji hinu. Ijaho nú niheju Hu núni vaji hinu. Ijihuni maijaho Huni 'Avena ka'ene Hura nú múhajara reju'e nú niheju.

4

'Avena Nimaijine 'Ee 'Avena Ira'atijina

1 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije ja 'avena mapokakija panimaa veti'avara. 'Enakaivo 'avena kajija vene kive Godoni rena rou ho pa'ajaho ki'avara. Ijihuni maijaho poropetia ira'asina mapoka mwe'akino ojura.
2 Ikaho 'unama ka'ene Godoni 'Aveniji hena kahunijina. 'Avena irara Jesu Kerisoho roe haha apenana 'iamujaho Godi oni rena roana.
3 'Ene 'avena ka'ene Jesuho Godona parena roana 'iavujija 'avena ka'ene Keriso oni nana'eji'ina ka'ene rohuna'e jara hejajaho ivi'a ni iki mwe'i roana.
4 Sesahu nune ja Godoni jihuna'e ja pu asitahara. Ijihuni maijaho 'Avena ka'ene joni vaji hinujara 'avena ka'ene mwe'a kehunijaho niho'o asima paranana.
5 Pu mwe'a kehuni jihuna'e pu mwe'a kehuneru 'wavura. 'Eju'ukamare'e mwe'a kehuni eijija puni iraru hejura. Mwe'a kehuni siseijara pu renaura.
6 'Enakaivo nú Godoni jihuna'e ea irara Godi hena kamujaho hu núni ira henuna kaivo ea ka'ene Godoni parene roajaho hu núni ira pahenuna. Ijara reju'e nú 'Avena nimaijaho kame 'ee 'avena ira'atijaho kahuna.

Godiho Oja Múhi'ina

7 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije veje ea 'aho pu'úmo oja 'ekara'avara. Ijihuni maijaho oja 'ekaravujaho Godoni rena roana.

'Enakaivo ea irara ea 'aho'a oja mihujaho hu Godoni vaji nahejara 'ene Godi hena kamuna.
8 Ea irara ea 'aho'a oja pamihujaho hu niho'o Godi pahenuna. Ijihuni maijaho Godiho oja 'ekaravujina.
9 Ikaho 'unama ka'ene Godira nú oja ka'ene múhaji najuhajaho Huni Hariha nikwisu ranavume mwe'i roajihuna'e nú Huni vaji majama hihuna.
10 Ikaho oja 'ekaravujina. Nú Godi núni oja pamahara kaivo Hura nú oja múhajihuna'e Hu Huni Hariha ranavume roe núni sisea apejume pa'arenana.
11 Ehu nuna ka'ene na ja oja mihukije Godi Hu niho'o natohwa oja múhajihuna'e nú 'u'o ea 'aho pu'úmo oja 'ekarahuna.
12 'Enakaivo na'i pini ei pini Godi niho'o kahuna pana kaivo nú ea 'aho pu'úmo oja 'ekaravujaho Godi núni vaji hinuna. 'Ene Huni oja 'ekaravujaho núni vaja areri renuna.
13 Nú niheju Hu Huni 'Avena nú múhajihuna'e nú Huni vaji hiju'e Hu núni vaji hinu.
14 Amora Huni Hariha ranavume mwe'a kehuni Ni'ajihi'ina'e re'i roajaho nú núni nii kavaji ea 'waravara.
15 Ea irara Jesuho Godoni Hariha 'iamujaho Godiho huni vaji hinu 'ee hu Godoni vaji hinu.
16 Godira oja ka'ene múhajaho nú hene nimaa roju. Godiho oja 'ekaravujina. 'Enajihuna'e ea irara oja 'ekaravuri vaji hinujaho hu Godoni vaji hiju'e Godi huni vaji hinuna.
17 Nú ijí hejajihuna'e núra oja mihujaho marasahura. Ijihuna'e nú vea ka'ene 'otua vehuni veijaho pajuhuna. Ijihuni maijaho Hura hinuja'ina'e nú iki mwe'i hiju.
18 Juvujaho oja 'ekaravu jihuni vaja pana. 'Enakaivo nimaa oja 'ekaravujara juvujaho veju'e pa'arenuna. Ijihuni maijaho juvujara reje eha sisea apehuna. 'Ena'omo ea irara jumujaho oja 'ekaravujaho huni vaja areri pana.
19 Núra Hu oja mahujihuni maijaho marako'a Hura núa oja múhajihuna'e mahu.
20 Ei pini ijá 'imujaho na Godi oja mahu 'i'i kaivo vweaha kame semujaho hu ira'ata apene avanu. Ei pini hu ea nii huni kamujaho oja pamahu kaivo ichá'ina'e Godi ka'ene hu pakamujaho oja ma'ena?
21 Ike tamana kaho nú Huni apejara. Ea irara Godi oja mahujaho hu vweaha 'u'o oja ma'amana.

5

Núra Mwe'ake Asivajina

1 Ea irara Jesuho Keriso nimaa ronujaho hu Godoni vaji nahejara. 'Ene ea irara Amo oja mahujaho hu Huni hariha ka'ene Huni rena roaji 'u'o oja mahu.
2 Nú Godoni harihija oja mihujihuna'e nú nihena kavu nú Godi oja mahe 'ee Huni tamana 'ararihae vejura.
3 Ikaho Godoni oja 'ekaravujina nú Huni tamanijaho hami 'ajohuna. Ijihuni maijaho Huni tamanijaho mai'o kisina pana.
4 Ijihuni maijaho ea ka'ene Godoni vaji nahenaajipo mwe'akaho asivara. Núni nimaa roijara vejume nú mwe'a ikaho asivara.
5 Ea irara mwe'akaho asimune? Ea irara Jesuho Godoni Harihiji nimaa ronujarana.

Ikaho Jara Hehunijihuna'e Vejara

6 Ikaho Ea ka'ene toa 'ee 'aa vaji roajina. Hu Jesu Kerisona toaru pana
kaivo toa 'ee 'aiji'i roajina.
7 'Avenijara Huni vu'a nimaa venana. Ijihuni maijaho 'Avenijaho
nimaijina.
8 Ijihuni maijaho ike no'opisu ikipo Huni vu'akaho nimaa vejara.
'Avenijine toijine 'ee 'aijina. 'Ee ike no'opisu ikipo ahume avacharavara.
9 Nú emaapuni vu'iji nimaa ve'avajaho Godira kime 'waramujara maho'o
asitaha paranu. Godoni kima 'warumujaho ikena. Ijaho Hu Hariahoni vu'a
nimaa vene 'waramana.
10 'Ene ea irara Godoni Harihiji nimaa ronujaho hu ori'ini hena kamuna.
Ea irara Godi panimaa ronujaho hu Hua veju'e ira'asina'e renu. Ijihuni
maijaho raka ka'ene Godira Huni Harihiji rone 'waramajaho panimaa
ronu.
11 Iraka ka'ene 'warumajaho ikena. Godi majama hihuna múhana 'ee ike
majama hihunakaho Huni Harihi jihuni vajina.
12 Ea irara Huni Harihiji apenujaho hu majama hihuna kaivo ea irara
Godoni Harihiji papenujaho hu majama hihunijaho papenu.

Majama Hihuna

13 Ike raka ka'ene na vejukaho ja ea irahipo Godoni Harihi jihuni ihiji
nimaa rojujihi puna'e veju. 'Ejakame ja majama hihuna ka'ene apejaji
hena ka'avarono veju.
14 Ikaho nú Huni una'i nimaa rojujihuna'e uneunecha raka'e Huni ura
ija'ina'e jarime 'waravujaho Hu henuna.
15 Hu henuhuna'e nú hena kavu. Ijihuna'e núra uneunecha iraka Hu
jarivujija nú 'ekura.
16 Ea pini huni vwea ka'eje sisea ka'ene pakwahuniji veje ka'amajaho hu
ni'ajahe Godoni siporua 'oje hia huna ma'amana. 'Ene 'u'o Hura ea ka'ene
sisea ike pakwamasahuke pavejujija hia puna mihuna kaivo sisea pina
venareje kwamasahuna namu. Ijihuna'e na ija'ina pa'iavo hunijihuna'e
jarima 'waramama pa'iavu.
17 'Unama ka'ene ariramaa pa'ajija maho'o sisea. Sisea pina vena'e
pakwahuna namu.
18 Nú niheju. Ea ka'ene Godoni vaji nahejajaho sisea pavenuna.
'Enakaivo Jesu ka'ene Godoni Harihijara 'ajoahu'e 'avena siseijaho hu ija
pa'unamuna.
19 Nú niheju. Nú Godona kaivo mwe'akaho maho'o 'avena sisei jihuni
harura hari namu.
20 Nú niheju. Godoni Harihijaho niroana. Hu nimaiji hena kahuni henaka
ijaho múhana. 'Eju'e nú Huni hariha Jesu Keriso ka'ene nimai jihuni vaji
hiju. Ijaho Godi nimaa ka'ene majama hihunijina.
21 Sesahu nune godi ira'ata ka'ene iji vejujija oja pami'avara.

2 Joni

Vuʹa Anejijihina

1 Na eruta napara kaʹene iji pijahajine ʹee sesahwaha kaʹene nara nimaa vajijino oja mihujiru pana vo ea mahoʹo nimaiji hena kaviʹinijihi punaʹe veju.
2 Nimaa kaʹene núni vaji name ʹee majama nama vahuni jihuni hahi veju.
3 Maiji vwihanúana ʹee numirumana ʹee matauviʹina kaʹene Godi Amo ʹee Jesu Keriso kaʹene Amo oni Harihi jihuni nimaa ʹee oja mihujaho nú puʹúmuna.

Hura ʹWarama Jaʹinaʹe Oʹavara

4 Na sesahu jona ʹahoʹa kiʹeme nimai jihuni vaji ʹurahojajaho na teamanimana. Areri núra vehuna kaʹene Amounaʹi apeja jaʹina vejara.
5 ʹEnakaivo na iviamaa napara kera a ʹwaravu na tamana pina maiuʹina paveju kaivo núra nimarako amura hejara kaʹene ea ʹaho puʹúmo oja maʹarahuna kaʹene ʹwaramaji veju.
6 Oja ʹekaravujaho Huni tamanijara ʹwarama jaʹinaʹe ʹuraha ohuna. Ikaho tamana kaʹene jara nitama hejajinaʹomo ja ijihunijino ʹurahe ohuna.
7 Iraʹasina mapoka iki mweʹi ani rene vaʹu. ʹEnaʹomo pu Jesu Kerisoho haha paapenana ʹwavura. Pu nihoʹo iraʹasine ʹee Keriso oni nanaʹejiʹina.
8 Nú raka kaʹene ja najahume rejajaho hami ʹajohakame papaʹareʹama jihunaʹe nú ja puʹúmo eha mamaa mahoʹo areri apehuna.
9 Ea irara Kerisora najahuji paveʹi kaivo karokaha venujaho Godi huni oja vaja pahinu. Ea irara Kerisora najahuji venujaho Omaheʹo Hariaheʹo huni oja vaji hiju.
10 Ea ʹahopo ja najaʹiro roʹi kaivo ijí raka kaʹene najahaji paapene roa kiʹavajaho paʹwarave joni sea roe ʹee paʹajoʹavara.
11 Ea ijaʹiniji kame a ʹajoʹamajaho hura sisea venujaʹinaʹe a areri sisea ijaʹina vehuna.

Vuʹa Túchamaijina

12 Na ura ja mapoka ʹwarahuna ura reniu kaivo na heha ʹahi vehuna ura pareniu. ʹEnaʹomo na vuʹareje joni unaʹi urania kakaraviʹi ʹwaravakame nú ja puʹúmo nihoʹo temari ituʹona parahuna.
13 Joni ʹuʹua kaʹene Godi iji pijaha jihipuni ehipo ja ʹajoravu.

3 Joni

Nimaijihuni Vaji ʼUrahoʼavara

1 Na erutai Keasi kaʼene na oja mahujihunaʼe veju.
2 Vwea nuna na oja mahiʼine na oni siporua ʼojuraʼomo uneunecha mapoka ja puʼúmo marasahe ʼee a hami hihuna areri oni oji vaji marana jaʼinaʼe rehuna.
3 Vwehu núpo roe ara ʼunama kaʼene nimaiji ʼurahe onuji ʼwarivume hejujaho na teamanimana.
4 ʼEjuʼukamareʼe sesahu núpo ʼunama mamaiji ojuji na hejujaho na nihoʼo teamanima paraniu.

Keasi Aromahajina

5 Vwea nuna kaʼene oja mahiʼiniji ara vwehu núpunaʼi vene ʼee apiora kaʼene vwea vwina vene niʼajihujaho mavarasaʼina venu.
6 Pu sosi vaji ara oja kaʼene mihuji rone ʼwaruvu jihunaʼe a pu irechamie vaʼavajaho hami ʼunama kaʼene Godi teamahuni jaʼinaʼe veʼamana.
7 Pu Huni Ihijihuni hahi usema vaʼajihunaʼe pu Jenitaru puna unenua ʼahoʼa paʼekara.
8 Ijihunaʼe nú ʼuʼo ea ijaʼinijija niʼajihuna. ʼEjakame nú pu puʼúmo ahume nimaijihuni kaukara vejiʼinaʼe rehuna.

Tiatiripisi ʼEe Timitiriasi

9 Na sosi huni vuʼa ʼahoʼa na heha ʼahi nivejuta. ʼEnakaivo Tiatiripisi hu nihoʼo niʼimaʼura reʼiro vwihaʼi kaivo núra raka kaʼene ʼwaravajaho hu rarenana.
10 Ijihuni hahi nara roujaho hura uneunecha kaʼene sisei venajaho ʼeka ro najahuna. Hu núnunaʼi ira sisea ʼwarume ʼee namuhuna. Hu vwehu núna kaʼene apiorijija paaherame ʼee ea ʼahoʼa tanuʼurihuʼe pu ʼuʼo ijaʼina vejura. ʼEne ea ʼahopo apiora ʼekaʼujaho hu pu tanuʼurihuʼe sosia paroʼi kaivo samai hijura.
11 Vwea nuna kaʼene na oja mahukera a pakaʼeje sisei jihuni ʼunamijaho matesaraʼamana kaivo mamai jihuni ʼunamijiru matesaraʼamana. Ea irara mamaaru venujaho hu Godi ona ʼee ea irara sisearu venujaho hu Godi pakamuna.
12 Ea mapoka Timitiriasi taʼarohe hina ʼwavura. Nú Timitiriasira raka kaʼene venuji nú kama hejuji ʼuʼo ʼwaravura. ʼEjuʼukame ja niheju núra raka kaʼene ʼwaravujija nimaa nimaa.

Vuʼa Túchamaijina

13 Na nihoʼo mapoka mapoka ʼwaraʼi ʼahiu kaivo na heha ʼahi ijí vehuna ura pareniu.
14 Na vuʼe a kahuna ni samatuʼu renu. ʼEne nú noʼo urania kakaraviʼi ahuma ʼwama hehuna. Matauviʼinijaho a huʼúmuna ʼee napuhuana kaʼene iki hijujipo a ʼajoravu. ʼEne napuhu nuna ihi ʼurihiʼi ʼajoraʼamana.

Juta

Vuˈa Anejijihina

1 Juta kaˈene Jesu Keriso oni pwea ˈee Jemisi oni ˈuˈuijiˈi ea kaˈene Amo Godira oja mihe ˈumenauˈe Jesu Keriso onaˈe ˈajohaˈejuˈe hijujihi punaˈe veju.

2 ˈEne veje numisaraa ˈee matauviˈina ˈee oja mihujara joni vaja emarena paranama.

Sisei Najahiˈina Puni Jujuvuˈa

3 Napuhu nuna kaˈene na oja mihiˈinakije na ˈunama kaˈene nú venume maranúana kaˈene nú apejaji asura vene ja ˈwaraˈirono amairiaravuta. ˈEnakaivo na iviamaa asurakaho vene ja jarirame ˈwaravujaho nimairoa kaˈene Godira Huni ehija mihajaho ja ija kísi ˈuname ˈajohunaˈe asurakaho veju.

4 Ijihuni maijaho ea ˈahoˈa iviamaa ja pakiˈejuˈe nisareri joni vaji vuˈe ijá ˈiavo Godira nú vwihanúe aremu jihunaˈe nú ˈunama sisea veji'i hihuna ˈiavu. Ea kajija nitama iji pijihareja ˈotua vetihunaˈe ˈwaramana. Pu ea siseaˈomo Godoni maiji vwihanúajaho taˈarohe apene ˈuname sisea ˈuasa vene ˈee núni Natohwa kaˈene Jesu Kerisoho hemahu.

5 Ja niheji'ina kaivo na kúˈo ja vwihaˈavarono ˈwaravu. Natohwijara ea Ijipiti niˈajihume roe usevara vo ea kaˈene panimaa rojajija Hu venaume paˈarejara.

6 ˈEne ˈona ojiˈina kaˈene puni tinia nimaa nimaijaho arevajija Hu senia kaˈene majama nahunijino kamorame irechamiuˈe nututi Godoni ˈotua kaˈene vea niˈiniji ˈajaha hiju.

7 Ijaho niareri Satami ho Kamora ˈee ara mamaˈina ˈahoˈa kaˈene ijihipuni rori navujipo hine sisea kaˈene ˈuasa vene ˈee ˈunama sisea kaˈene emaapo pavejujaho vene napapo napara ihanie ojuˈe parupo parua ihanie ojuraˈomo ea kajija iviamaa vena kaˈene majama reji'i namuji hiju. Ijihunaˈe nú ijí kime vwihahuna.

8 Ijí ˈunama nikwinuˈina kajino ea ikija ˈuˈo sisea navaha punaˈi rone ˈee puni haha ruarahe ˈee ea kaˈene mamaˈinijija pataarorahe ˈee ˈona ojiˈina puni mamaˈini jihipunaˈi ira sisea ˈwaravu.

9 ˈEnakaivo Maikeru kaˈene ˈona ojiˈina puni natohwijara Setaniˈi Mosisi oni hahiji pakama vahacharavajaho ira sisea paˈwaramana kaivo hu ma ijá ˈwamane Natohwijara a eha mahuha ˈwamana.

10 ˈEnakaivo ea ikija uneunecha kaˈene pu pahena pakivujija ronahe ˈee siripavura ˈee areri ˈua maha punaˈi puni vwihaijino vene ˈee pura uneunecha ijaˈina kaˈene vejujipo pu ruarahiura.

11 Pu eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho pu Keni oni ˈunamijino vaˈara ˈee eha apehuni jihunaˈe Peramura venajaˈinaˈe vejura ˈee Korara ninakarame rena paˈarena jaˈinaˈe vejura.

12 Ea ikijahija jara ahuma ˈiruma ijuri vaji vuˈujija areri naˈapo soha vaji navujaˈina pu vea kaˈene ja puˈúmo ˈirumaˈe ijujaho pu pajuvura ˈee pu pusumano ˈajoˈarame areri ˈimitia toa paˈanaˈe ˈasiasii ˈanae vaˈujaˈine ˈee ichi nahenareˈe ˈina paˈirima navujaˈina. Pu chinuma mahoˈo jaheju'e sarasaha paraju jaˈina.

13 Pura sisea kaˈene vejujihuni juhijaho areri sohi ajira amene sapa reˈejuˈe chiha ani rene siserasahe navujaˈina. Pu areri chinapo majikari

jaheusahu ja'ina. 'Ena'omo nututa ka'ene na'i na'ii vajame navujaho puna'e aneja púsa pa'ana'e ranavu'e 'ajiha namu.
14 'Ene ike 'unama nikwinu'ina ka'ina'e Inakira Atamu oni amuhija iropu no'o pa'are'eme iraka ka'ene túna'i rehuniji kime ijá 'iama Kaha! Natohwijaho Huni ehija ka'ene arira maijihi pu'úmo ea niho'o mapoka mapoka asisame roara.
15 Hu ea mapoka maho'o aherame roe 'otua vetihuna 'ee ea sisesa ka'ene puni vaji hine 'unama sisearu vejujija 'ee ira sisea ka'ene ea sisesa kajipo Hua niname 'warava jihuna'e avahuna.
16 Ea ikija sui'ine 'ee ea nama'irono puni sisea sarame 'ee sisea iraka'e pu ura renaujaho ma ijí vejura. Pu ira toa rukina'omo pu ea pisimi'i pununa'i uneunecha maa ijí 'eka'iro avajura.

Ojono 'Ajohi'i Godira Oja Múhuni Vajiji Hi'avara

17 'Enakaivo ja vwehu nune na ja oja mihi'ine ira ka'ene núni Natohwa Jesu Keriso oni apasorupo 'waravajaho vwiha'avara.
18 Pu ja ijá 'iavare Vea túchamaa re'eje ea matihi'ina mapoka'e puni hahijara sisea ka'ene itunavujiru veji'i hihuna 'iavara.
19 Ea ikihipuni vwihaijaho mwe'a ikehuni ura ijara itu'one navujihuna'e pura veji'i ea ahaame 'oi'oi hihuna. Ijihuni maijaho Godoni 'Avena puni vaja pa'ana.
20 'Enakaivo vwehu nuna ka'ene na ja oja mihi'inakije joni nimaaroijaho veje emare'amana. 'E'eje Godoni 'Avena vajijino siporua 'o'avara.
21 'Ene Godira oja múhana vajijino hiji'i núni Natohwa Jesu Kerisora numiruma va'e majama hihuniji 'e'uhuníji 'ajaha hi'avara.
22 'Ene ea 'aho'a ka'ene puruva reti'eju'e hijujija numira'avara.
23 'Ene ea 'aho'a ka'ene veni va'ujija sirirami'avara 'ee ea 'aho'a juvi'i numira'avara kaivo ja paki'eje puni siseijara ja aruma'ama.

Ta'arohuni Siporua

24 'Enajihuna'e Hura areri 'ajoha'eje pa'amaaresume 'ee Hura veje ja Huni hanaji'ini jihuni una'i arira'e teamana'eje namihuna.
25 Núni Godi nikwinu ka'ene núa venume maranúaji ta'aroha. 'Ene Jesu Keriso ka'ene núni Natohwi jihuni vaji ta'aroha. Hanaji'ina Harura Ni'ina 'Ajohai'ina Ajira Rukina ijija Huna. Hu nitama rene majama ija'ina. Ameni.

Revaresiani

Jesu Keriso Raka Túnaꞌi Rehunaka Vejume Samaa Renajina

1 Jesu Keriso oni hema kaꞌene maiꞌo rehuniji najaꞌiro Godira Keriso mahumakame Hura Huni ꞌona ojiꞌina ranavume hura apena roe Huni iraru hene vejiꞌina Joni nahe ꞌwaravakame Huni ehija kaꞌene Huni iraru hena vejiꞌinijija najaꞌena.
2 ꞌEne Godiꞌo Jesu Keriso ꞌo vuꞌa raka kaꞌene Joni ꞌwaravume hu hene ꞌee raka kaꞌene hu huni nii kimajaho ijá ike asura vajakino venana.
3 Iraka kaꞌene maiꞌo rehuni vuꞌa kaꞌene puka ikehuni vaji vejajaho nituꞌu renu. Ea irara vuꞌakake tahe veꞌamajine ꞌee ea ꞌahopo hena veꞌavajaho Hura pu merajihuna.

Sosi Iropu Noꞌo ꞌAjoravajina

4 Na Jonira sosia iropu noꞌo Esia namiju jihipunaꞌe veju. Godi kaꞌene nitama anejijaho ijí hinane ꞌee iviamaa ijí hinunaꞌomo maiꞌo kúꞌo rohunijara maiji vwihanie oja soniji ja samahu. Godoni oja sona ꞌee maijaho Godoni ꞌAvena iropu noꞌo Huni toronu unaꞌi hiju jihipuni ꞌuꞌo rena roana.
5 Jesu Keriso kaꞌene nú maiji vwihanúe oja soni samuhajara vuꞌakaho ꞌwarumu. Eaka mapoka kaꞌene kwamasahiꞌinijipo kúꞌo ꞌurihuni amurijaho Jesura ꞌurinana. Hu mweꞌa kakehuni ea mamaꞌini jihipuni ꞌAjoahiꞌina. Nú Jesu taꞌarohu jihuni maijaho Hu nú oja múhe Huni ꞌaiji núni sisea somuhana.
6 Jesura nú ꞌekue Huni ehiji jihipuni vaji Huni ari irechamúana. ꞌEjuꞌukame nú Godi kaꞌene Jesuni Omijihuni kaukara niꞌajahiꞌina rejara. Hura aneja púsa paꞌanaꞌe nú ꞌajohua apena vahuna kajihunaꞌe nú ꞌuꞌo Hu ijaꞌina taꞌarohuna. Ameni.
7 Ike kaha! Hura roꞌamajaho Hu akúpa ꞌahi ꞌimitijiꞌi rohuna. ꞌEꞌeje ea mapoka Hu nii mai kahuna. ꞌEje ea kaꞌene Huaꞌe ꞌanaa pijahajija ꞌuꞌo Hu kahuna. ꞌEjakame araraka mapokakaho eaka mapoka kaꞌene hijujija pu puni niijikano mahoꞌo kamareje nihoꞌo temukave niramaruhuna. Nara raka kaꞌene iviamaja ja ꞌwaravukaho nihoꞌo nimaa. Ameni.
8 Na Aneja ꞌee Na Púsa. Godi kaꞌene Harusinijara ijá ꞌwarumana Hu nitama anejijaho ijí hinanaꞌomo iviamaa ijí hinunaꞌomo Hu majama ijí hina apena vahunijina ꞌúmana.

Patimosi Keriso Oni Visoni Kavajina

9 Vwehu nune na Jonira joni asurakaho mutumutu iha Patimasi hijiꞌi veju. Godoni vuꞌa ꞌee Jesura núni maa kaꞌene venaji rone na ea ꞌahoꞌa ꞌwaravumakame senavume na tipurai ranamiara. Nú ja puꞌúmo ꞌajori Jesuni vaji ahija vaji aruvara. ꞌEne Huni harura hari hine ꞌee Hura niꞌajúꞌeje ata kairasahe ꞌunama ariri hiju.
10 Natohwi jihuni veijino na Godoni ꞌAveni vaji hijiꞌi hiꞌeme ira niꞌimaꞌura viatiꞌini saꞌini nuni túnaꞌakino ijaꞌinaꞌe ꞌumenana.
11 Ikaꞌina ꞌwarimana. Ara raka kaꞌene hena kamajaho Esia vaji sosia iropu noꞌo namiju jihipunaꞌe puka vaji venareje ranave vaꞌamana. Epasasi Simúna Púkamamu Taiataira Satasi Pirateripia ꞌee Reatasia ranave vaꞌamana.
12 ꞌEjume irara na ꞌwarimu ronarejo ꞌurine arome niriujaho naheha kaꞌene korutia vejajijahija iropu noꞌo kivuta.

13 Ijí naheha iropu no'o navari vaja kajino Ema Puni Harihiji vare'ina ijí naminana. Hu ateha jopatu'uma'ura apúsame 'ee korutia turea ka'ene vejajaho túrata 'aha iramana.
14 'Ene Huni húmata sapasijaho sajasa'imaa rene 'ee Huni nia titijaho niho'o vena puna'i renana.
15 'Ene Huni mumorijaho Parasi puna'i hananana. Areri veni vaji hanasahu ja'ina'e hananana. 'Ene Huni ira anukijaho areri toa mapoka'e ahuma roare'e 'ovuja'ina'e renana.
16 'Ene Huni ija ka'ene mana'inija'i china iropu no'o 'uninamiana. 'Ene Huni ira tita kajino so'wa ka'ene ropu ropu 'ena reji'inijaho ro 'e'unana. 'Ene Huni niuri jihuni harurijaho niho'o vea puna'i hananana.
17 Na Hu kavujaho na 'one Huni mumora aneji kwavute puna'i navuta. 'Ejume Hu Huni ija mana'iniji nuni haha 'ahi ranamihi'i ika'ina'e 'warimana. A niho'o paju'amana. Na anejijina 'ee ura kahene Na majama hina apena vai'inijina.
18 'Ene Na majama hiji'inijina. Na kwama 'urijuta'omo pakwahuna kaivo majama hihuna. 'Ene Nara 'unama ka'ene kwamasahuniji'o Hetisi jihuni vwicha kiijaho 'ajohura.
19 'Enakúne iviamaja raka ka'ene ara kimajija ijá puka vaji ve'amana. 'Ee raka ka'ene iviamaja navukija ijá ve'amana. 'Ee raka ka'ene ikehuni túna'i mai'o rehunijaho ijá ve'amana.
20 'Ene china ka'ene iropu no'o Nuni ija mana'ini 'ahi navume korutia naheha ka'ene iropu no'o kimajihuni hemijaho ikena. China iropu no'o ijija Godoni sosia iropu no'o ijihipuni 'ona oji'ina iropu no'ohe'ina. 'Ene naheha iropu no'o ijija sosi iropu no'ohe'ina.

2

Epasasi Opuni 'Ona

1 Ike vu'a kakaho Epasasi sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ike vu'akaho Ea ka'ene china iropu no'ohe'i Huni ija mana'ini 'uninamie 'ee Hu naheha korutia veji'ini vaji 'urahonujara ika'ina 'waramana.
2 Jara raka ka'ene vejajijahija Na nihena kivu. Jara Nuni kaukara'e harura vena ve'eju'e erapo jaa'e sise'i 'ahiu'ukamare'e ja matauvujaho Na nihena kivu. 'Ee ea sisesa kivujaho senavura. Ea irahipo apasorua 'iavujija ja pu vena kivura. 'Ene ja pu vena kivajaho pu apasorua pana vo pu ira'ata kivara.
3 'Enakaivo ja Nuni ihijihuna'e sisea vaji hijara vo ja Na parana'o'uniara kaivo ja harura vene hijara.
4 'Enakaivo joni vaja unenu'u pina kwinu senimu. Ijaho ja nitama aneji Na oja mihaja'ina ja Na oja pamihu.
5 Ike vwiaha! Ja ichihachane rene arihaji vwihane joni sisea túchahae 'unama ro'avara. 'Ene jara amura'e vejaja'ina'e Na oja mi'avara. Vejuro'i Nara roe joni naheha veje 'utahuna.
6 Joni mamaijaho ikena. Jara ea ka'ene Nikoretani 'wavu jihipuni 'unama sisea senamu ja'ina'e Na 'u'o puni 'unama sisea kivujaho senimu.
7 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramujihi he'avara. 'Ene ei pini sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho Na hu 'warave hu icha'ina ka'ene majama hihunijaho ihuna. Ichakaho Godoni ari Parataisi naminu. Na hu ika'ina 'wara'eju.

Simúna Opuni 'Ona

8 'Ene ike vu'a kakaho Simúna sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Eakaho Hu anejijina 'ee púsijina. Hu kwamarena kú'o 'urina hinujara ijá 'waramana.
9 Jara ichá'ina'e sisei hijajaho Na nihena kivu. 'Ene jara uneunecha pa'amai ijihuna'e sisei hijujaho Na nihena kivu. 'Enakaivo ja uneunecha mapoka rukina. Ea ka'ene pu Jua 'i'i kaivo pu ja sise'i 'ahiujija pu nimaa Jua pana kaivo pu Setani oni sinakoku.
10 'Enakúne jara sisea ka'ene piunihunijija niho'o pajuha'avara. Ike heha! Setaniho ja ea 'aho'a vena kime tipura samahuna 'ee na'ia iropu ropu ja ruarahe sise'i 'ahihuna. 'Ene hu ja sise'i 'ahie 'ania kwamasa'i ve'avajaho ja Na niho'o patúchahi'avara. 'Eje Nara ja majama hihuni koraunu vajihuna.
11 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara. 'Ene ea irara sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura vene ijí asita'amajaho hu 'u'o kwamareje haha hianahuna pa'arehuna.

Púkamamu Opuni 'Ona

12 'Ene ike vu'a kakaho Púkamamu sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene so'wa 'ena ropu ropu reji'inijara ijá 'waramana.
13 Ja ichá hijujaho Na niheju. Ijaho Setani oni toronu namujina kaivo ja Na papataarorihara. Ja Nuni iha ija kisi 'unaname hiji'i Naa'e nimaa rojujaho ja patúchahiara. Etipasi oni vea kajino hu Nuni vua'e Setanira hinuni tiniji 'waravumakame 'anauma kwamana.
14 'Enakaivo Na uneunecha kwinu kwino jara vejujaho Na pateamanimu. Ja ea 'aho'a Perami oni vu'a sisea nimaa vejara. 'Ee ja ea 'aho'a Peraki oni vu'a sisea 'ararihau'e Isureri oni harihija ijí amaaresume arihu. Ijara reju'e pu godi ira'ati jihuni 'iruma swasa vena ine 'ee 'uasa vejura.
15 Ijihuna'e ja ea 'aho'a majamano Nikoretani opuni 'unama sisea 'ararihau.
16 Ijihuna'e ja 'unama siseiji patúchahae 'unama ro'avajaho Na ijí vu'areje ja pu'úmo 'arasaravuri so'wa ka'ene Nuni ira titi namujino 'anihuna.
17 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a ka'ene 'waramuji he'avara. 'Ene ei pini sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura vene ijí asita'amajaho Nara puretia pakivi'ina ka'ene Godoni rena roujaho mahuna. 'Ene Nara muna sajasa'ina 'ahi huni iha maiu'ina veji'ina mahuna. Iha kajihuni maijaho ea pahehuna kaivo anesurijara hehuna.

Tairataira Opuni 'Ona

18 'Ene ike vu'a kakaho Taiatairа sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ike vu'a kakaho Godoni Hariha ka'ene nia tita vena puna'i reji'inijina. Huni mumora muna maa ka'ene Parasia 'wavuji vare'ina hanaji'ini jihuni vu'a.
19 Na joni kaukara 'ee jara ea oja vajihe 'ee joni nimairoa 'ee jara Godoni kaukara vejura 'ee jara 'ojuta anasame harura vene vena apena va'ujaho Na nihena kivu. Joni kaukara ka'ene iviamai vejajara mako vejajaho asimana.
20 'Enakaivo Na unenu kwinu jara vejuji Na kivujaho patea manimu. Ja napara Jesaperi ka'ene hu poropeti 'iamuji tinia aremahu'e hu Nuni ehija ka'ene Nuni iraru hena veji'ina najahi'i pisimie aherame ani ruva'una. 'Ejume pu 'uasa vene 'ee godi ira'ati jihuni 'iruma swasa vena ijura.

21 Na hura 'uasa venuji hu vwihane túchaha'amarono Na hu vea nimahuta kaivo hu ura parenana.
22 Ike heha! Na hu atakipuni tini pi'onahuna. 'Ene ea irahipo hu hu'úmo 'uasa vejujaho Na pu ahija sisea ni'ima'ura vajihuna. 'Enakaivo pu huni sisea kame túchaha'avajaho Na pu ahija sisea pamihuna.
23 'Eje Nara sesahwaha kwamasahunijine 'anihuna. 'Ejakame sosia maho'o hena ki'avajaho Na Godi ka'ene epuni vwiha 'ee oja tine kivi'iniji kihuna. 'Enareje jara iraka ka'ene vejajaho Na eha ija'ina'e areri vajihuna.
24 'Enakaivo ja ea 'aho'a ka'ene Taiataira hijujija Na ja ika'ina 'waravu. Vu'a ira'ata hema nimaa nimaa 'wavujaho Setani oni rena roujaho ja pahejura vo Na nimaa ja ahija 'aho'a pavajihuna.
25 'Enakaivo iraka ka'ene jara niapejajaho ija kisi 'unama hi'eje Na 'unama vu'uta.
26 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asitahe 'ee Nuni ira hene vena va'u va'u uri 'e'umajaho Na hu Jenitaru 'ajoahuni harura mahuna.
27 Hu pu hajaa ajani veji'ini 'ajoahe 'ee Hu pu si'ura puna'i 'anie mutua'e túa rehuna.
Ija'ina'e Nuni Oma harura nikwisu'ina kaji Na mihana.
28 'Eje Nara hu china ka'ene Moroa 'wavuji mahuna.
29 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

3

Satasi Opuni 'Ona

1 Ike vu'a kakaho 'ona oji'ina ka'ene Satasi sosi 'ajohuniji ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene Godoni 'Avena iropu no'ohe'i rukina 'ee china iropu no'ohe'i rukinijara ika 'waramana. Jara raka ka'ene vejajijahija Na nihena kivu. 'Enakaivo ja vwihajujaho ja iha rukina 'ee ja mai'o hiju roju kaivo nimaijaho ja nikwamasahara.
2 Iviamai 'uriimaraha! Jara uneka ka'ene aneja mamaa vejajaho nipa'are'i venukúne harura vene veje mara'amana. Ijihuni maijaho Nara kavujaho kaukara ka'ene jara vejujaho Nuni Godijihuni una'a mai'o papa'arenu.
3 'Enajihuna'e jara marako iraka ka'ene 'eke 'ee joni atai henareja ja ija kisi 'uname 'ee joni sisea kame ta'arohareje kú'o Nuni roaji'avara. Ijihuni maijaho ja pa'urimara'avajaho Na nesi ja tatatihuna. Areri nesa rukini rouja'ina'e Nara vea ka'ene roujaho ja pahena pakahuna.
4 'Enakaivo Satasi vaji ea 'aho'a niho'o puni ateha mai'o chiha parejara. Pu ateha sajasa'ina same Na Hu'úmo 'urahohuna. Ijihuni maijaho pu ea arire 'ee niho'o nimaa nimaa.
5 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho hu ateha sajasa'ina apúsahuna. 'Eje Na huni iha puka ka'ene majama hijuri vaji namujaho Na pata'aru'eju. 'Ene Na huni iha Nuni Oma 'ee Huni 'ona oji'ini jihipuni una'i nahama 'warahuna.
6 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

Pirateripia Opuni 'Ona

7 Ike vu'a kakaho Pirateripia sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene niho'o ariramaa'e ea ka'ene niho'o nimaa nimaaru 'waravi'ine 'ee Teviti oni kia 'ajohi'ina'omo Hura vwicha

tirasa'amajaho ei pini kuhuna areri pana. 'Ene Hura vwicha ka'ene ku'amajaho ei pini areri tirasahuna pana. Ijara ika'ina 'waramana.
8 Na joni kaukara nihena kivu. Ike heha! Na joni una'i vwicha ka'ene tatiranavujaho ei pini kunahuna areri pana. Ijihuni maijaho joni harura ma'u'ua 'ee ja Nuni ira hami hejara 'ee Nuni iha patúchahaara.
9 Ike heha! Ea ka'ene Setani oni sinakoku vaji hijujijahija pu ika'ina 'waravu Nú Jua. 'Enakaivo pu ira'ata veju. Ike heha! Nara veje pu roe joni una'i nitupari same Nara ja oja mihujaho pu ijí hena kahuna.
10 'Enajihuna'e ja Nuni ira hena majama vejujija Nara vea vutua sisea vena kihuni vajijaho tanurihe ja paaruhuna. Mwe'akaho maho'o 'ee ea ka'ene ijí hijujaho vena kihuni vea nituranu.
11 Vea ka'ene Nara rohunijaho niho'o tu'u'wi namukúne raka ka'ene jara hena kamareja apejajaho ija kisi 'unavakame joni koraunu ea 'aho'a areri pa'etuji'avara.
12 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho Nara veje hu Nuni Omijihuni Temiporu vaji tukeja anesina rena namihuna. 'Eje hu Temiporu kajaho paraname samai'i vahuna. 'Ee Nuni Godijihuni iha 'ee Nuni Godijihuni ara natohwa ka'ene Jerusaremi maiu'inijaho 'ee Nuni iha maiu'ina ka'ene akúpa 'ahi rene roujaho Na huni haha 'ahi vehuna.
13 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

Reatasia Opuni 'Ona

14 Ike vu'a kakaho Reatasia sosi 'ajohuni 'ona oji'ina ika'ina venareje 'wara'amana. Ea ka'ene nimaa túchamaijine 'ee paseme pauchavi'inijine 'ee Godoni vu'a hena kime nimaa 'waravi'inijine 'ee Hu Godira uneunecha mapoka ka'ene venajihuni Húmatijara ijá 'waramu.
15 Na joni kaukara nihena kivu. Ja niho'o paha pane 'ee niho'o ohoa pana. Nuni urijaho ja paha ho ohoa re'ipisa maraja'a.
16 Ja niho'o paha pane niho'o ohoa pana kaivo ja rira mu'oi hijujihuna'e Na ja nitupa puna'i hwena ato'urumahuna.
17 Ja ika'ina 'wavura. Nú niarerina. Nú kukua mapoka mapoka rukina 'wavura. Ijihuna'e nú unenu'u 'aho'a papivusahu. 'Enakaivo ja pahena pakavujaho ja niho'o pivusaha paraji'ine 'ee temukama paraji'ine 'ee uneunecha niho'o pa'ane 'ee nia supavi'ine 'ee vwiha ateha pa'ana.
18 Na ja ika'ina 'waravu. Roe Nuni korutia ka'ene niveni vaji amairiaji 'imeha. 'Ejakame ja uneunecha mapoka rukina re'avara. 'Ene ateha sajasa'ini savakame joni haha ka'ene samaumai navume ja junamajaho pa'arehuna. 'Ee joni nia 'úsia 'onareje hami niri'avara.
19 Ea ka'ene Na oja mihujaho Na pu 'unama arira najahe 'ee eha kaisina mihuna. 'Enakúne ja harura venareje joni sisea túchahae kú'o 'unama Nuni ro'avara.
20 Ike heha! Na vwicha jiami namine 'ana'anau. Ea irara Nuni ira hene vwicha tirasa'amajaho Na ijí vaji huni vu'e 'ee Na hu hu'úmo 'iruma ije hu Na hu'úmo ihuna.
21 'Ene ea ka'ene sisea'e piunamareje harura ni'ima'ura ijí vene asita'amajaho Na hu tinia aremahe hu Na hu'úmo ahume Nuni toronua 'ahi hihuna. Areri Nara ahija sisea kaji harura ni'ima'ura vene ijí asitahareno Na Nuni Omiji'i ahume Huni toronu 'ahi hijuja'ina'e hihuna.
22 Ea irara ataa rukinijaho Godoni 'Avenijara sosijihi vu'a 'waramuji he'avara.

4

Toronua 'Ee Akúpa 'Ahi Oja Mahunijina

1 Ijihuni túna'i na niri'i kamarene tatavuta. Na niri'i kavujaho akúpa 'ahi vwicha jaraa namana. 'E'ejume na ira amura hejujaho areri viati'ina puna'i 'umenani vajiji ika'ina 'warimana. Iki ajima roe Nara raka ka'ene ikehuni túna'i mai'o rehuniji najahuma 'wimana.

2 Ni'aha kwinu na 'Aveni vaji hiji'i kavume akúpa 'ahi toronu nami'eme ea pina ijihuni 'aha kajine asuma hinana.

3 Ea ka'ene ijihuni 'ahi asuma hinajaho areri jasipa (muna) satisi sa'ina. 'Ene toronu kajaho anuaki same tautihana. 'Ene ijaho emarori sa'ina renana.

4 Toronu kajaho toronu 'aho'a mapoka (24) ijano same tautihara. 'E'eme ijihuni 'aha kajine eruta mapoka (24) ijihuni 'ahi hijajaho ateha sajasa'ini same koraunua ka'ene korutia vejajija puni húmata 'ahi sama hijara.

5 Toronu vaja kaji rene vea pi'ime akúpa 'o'i vajame taratarai mahana. 'Ene naheha iropu no'o toronu una'i reji'i navara. Ijaho Godoni 'Avena iropu no'o kajihina.

6 Toronu kajihuni una'ijaho soha sa'ina kajaho niho'o pavarime pavenana kaivo mane'a sa'ina renana. Toronu rira mu'oa 'ee rora kajaho unenu'a 'aho'a ka'ene mai'o hiji'ina no'ona no'o hine tautihara. Pu una'a túna'a nia ani reji'ina.

7 Ijí uneka amurijaho raioni sa'ina. 'Ejume pinijaho purumakau sa'ina. Pinijihuni ni'urijaho emaa sa'ina. Túchamaijaho púrúha sa'ina.

8 'Ene ijí uneka ka'ene no'ona no'o mai'o hiji'inijija 'oi'oi taha iropu kwinu rukina. Puni taha hura hara nia ani reji'ina. 'Eju'e veiri'a na'ia pu ika'ina 'wavi'i hiju.

Godi Natohwa harusima'ura. Hu niho'o ariramaa! Hu niho'o ariramaa! Hu niho'o ariramaa! Hu nitama anejijaho ijí hinana'omo iviamaa ijí hinuna'omo Hu mai'o rohuna.

9 Ea ka'ene aneja púsa pa'ajara toronu 'ahi hi'eme uneka ka'ene mai'o hiji'inijipo Huni iha ahasirime ta'arohe temani 'wavi'i hijara.

10 'E'eje eruta (24) ijipo he'avajaho Ea ka'ene toronu 'ahi hinujihuni una'i ariha oja mahi'i puni koraunua nitehe Huni toronu una'i irechavi'i Majama Hiji'inijaho ika'ina 'wa'eja.

11 Oo núni Godi 'ee Natohwe A niho'o arerina'omo Oni iha ahasirime ta'arorahe harura 'ekahuna. Ijihuni maijaho Ara uneunecha maho'o vesihana. Ara oni ura ijí vena irechamana.

5

Puka 'Ee Aja Iropu No'ona

1 Ea ka'ene toronu 'ahi hinajara puka ka'ene asura vaja vene 'ee hura veji'inijaho ija mana'inija'i 'unanavume kavuta. Puka kajaho aja iropu no'o tahuhara.

2 Na ka'eme 'ona oji'ina harusinijara ira ajira ika'ina 'umenana. Ea irara areri pukakaho jarae aja turaku'ena?

3 Ei pini akúpa 'ahi hinuna ho mwe'i hinuna ho mwe'i hari hinuni areri pukake rasame kahuna pana.

4 'Ene na ijihuna'e ajira niravuta. Ijihuni maijaho ea ka'ene areri pukake jarae kahuna pa'ana.

5 'Ene eruta pini ijá 'warimana. Niramujaho are'i kaivo ike hena. Juta opuni Raioni ka'ene Teviti oni amujijara sisea asitahana'omo Hu areri pukakaho jarae aja iropu no'o rasahuna.
6 Na niri'i kavujaho toronu riri unenu 'aho'a mai'o hiji'ina no'ona no'o 'ee eruta puni vaji Remua ka'ene 'anaume kwama ja'ina'e ijí naminana. Huni atana iropu no'one 'ee nia iropu no'ona. Ijijahija Godoni 'Avena iropu no'o ka'ene irechamiume mwe'i maho'o va'ajivajina.
7 Hura ro 'e'una roe toronu 'ahi hina jihuni ija mana'ina vaji puka ka'ene namajaho apenana.
8 Hu puka kaji apenajaho unenu 'aho'a mai'o hiji'ina no'ona no'o 'ee eruta (24) ijija Huni una'i arihara. Pu 'oi'oi kita sa'ina 'ee tevua korutia veji'ini jijahija venu'a amua mamaa itu'ona tuama ajivi'ina 'ekara. Ijijahija Godoni ehipuni siporua.
9 Pu javaa maiu'ina ika'ina vejara.
A pukakaho areri apene huni aja rasahuna. Ijihuni maijaho A kwamajine A kachi'ina amuja 'ee kwaa ara mapoka Godona'e Oni 'aiji 'imena 'ekana.
10 Ara venaume pu ara kwaa ka'ene kiniepo 'ajohujihi rejara. 'Ene núni Godijihuni pirisitia rejara. 'Enajihuna'e pura eaka mapoka ka'ene mwe'akaki hijujija 'ajoahuna.

Remuiji Aromahajina

11 Na niri'i hejujaho 'ona oji'ina mapoki jihipuni ira toronu rori hejuta. 'Ene unenu 'aho'a ka'ene mai'o hiji'ina 'ee eruta mapoka ijí hijara. 'E'eme ea ka'ene ijí hijaha 'ona namajaho niho'o ajarasa rena navara'omo niho'o areri patahuna renana.
12 Pu ira ajira ika'ina 'wavara
Remua ka'ene 'anaajaho Hu arerina'omo Hu harura uneunecha mapoka vwiha mamaa ajisina hura 'ee hanaji'ina ijija Huna. Iha ahasirihuna 'ee merajihuna 'ekahuna 'wavara.
13 Uneunecha ka'ene akúpi 'ahi hijura 'ee mwe'a 'ahi hijura 'ee mwe'a hari hijura 'ee soha 'aha 'ee vaji hijujipo na he'eme ija'ina 'wavara.
Merajihuna 'ee ta'arohuna 'ee iha ahasirihuna 'ee harura majamano toronu 'ahi hinuji'o Remui jihipuna 'wavara.
14 Unenu 'aho'a ka'ene mai'o hiji'ina no'ona no'o majamano nimaa nimaa 'wa'eme eruta ijija Huni una'i mwe'i arihe pu oja mihara.

6

Aja Iropu No'ona'omo Aja Amuriji Rasa'eme Keriso Ira'asinijaho Roa Renana

1 Na ka'eme vea ka'ene Remuijara aja iropu no'o vajijino kwinu rasamana. Na he'eme unenu 'aho'a ka'ene mai'o hiji'ina no'ona no'o puni vaji kwinu ira ajira akúpa puna'i ika'ina 'wamana. Roa!
2 Kama! 'Ejume na niri'i kavujaho ea ka'ene hosi sajasa'ina 'ahi hinajaho juaha rukina. Ea kajaho koraunua mahumakame hu ara 'e'unie apena va'ana.

Aja Amuri Jihuni Roriji Rasa'eme Ajira Vehuna Renana

3 Vea ka'ene aja amuri jihuni roriji Hu rasamajaho na he'eme unenu mai'o hiji'ina pinijara ijá 'wamana. Roa!
4 'E'eme ea ka'ene hosi avi'ina 'ahi hinajaho ro 'e'unana. Ea kajaho harura 'ee so'wa jopatu'ura mahumakame hu mwe'aki matauvi'ina ka'ene namuji 'etujihakame 'eka mapokijija opuipo 'ana'arahuna.

Aja Noˈopisuji Rasaˈeme Matuna Vea Renana

5 Vea kaˈene aja noˈopisu ijí Hu rasamajaho na heˈeme unenu maiˈo hijiˈina pinijara ijá ˈwamana. Roa kama! ˈEˈeme ea kaˈene hosi aja ˈahi hinajaho ro ˈeˈunana. Ea kajihuni ija ˈahi sikeria noˈo navara.

6 ˈEne unenu ˈahoˈa kaˈene maiˈo hijiˈina noˈona noˈo kajihipuni vaji ira rena roe ikaˈina ˈwamana. Harava kapusi kwinu monia mapoka mapoka (K40) ˈimehuna. ˈEne sikoni noˈopisu monia mapoka mapoka ˈimehuna. Varea ˈee ˈwainia paniisaˈavara ˈwamana.

Aja Noˈona Noˈoji Rasaˈeme Kwamasahuna Renana

7 Vea kaˈene aja noˈona noˈo ijí Hu rasamajaho na heˈeme unenu maiˈo hijiˈina túchamaijara ijá ˈwamana. Roa kama!

8 ˈEˈeme ea kaˈene hosi haha pasa ˈahi hinajaho ro ˈeˈunana. Ea kajihuni ihijaho Kwamasahujina. ˈEˈeme Hetisi túnaˈi ˈararihae roana. Ea kajija harura mihume mweˈa pwinakine soˈwi ˈanie matuni ˈanie atama ˈanie mweˈakihi puni hanuha sisesapo ruarahuna mihana.

Aja Iropuji Rasaˈeme Godoni Eijihunaˈe ˈAnie Kwamasahuna Renana

9 Vea kaˈene aja iropu ijí Hu rasamajaho na kavume swasa vejuri ˈaiju hariji ea kaˈene Godoni ira rone ˈwarame ˈee ihajinanava jihunaˈe ˈaniume kwamasaha jihipuni ˈavena kivuta.

10 Pu ira ajira ikaˈina ˈumejara. Natohwe! A nimaa nimaa ariramaa! A vea vecha ea kaˈene vejume mweˈi núni ˈaa arihajija eha mihune?

11 ˈEnavo eakija ateha sajasaˈini vajihume savara. ˈEjumakaviˈi ijá ˈiama Maˈuko ˈajahiˈi siheria veˈavara. Ea kaˈene ja puˈúmo kaukara vejiˈina ˈee joni vwehija ˈaniume kwamasaha jaˈinaˈe ja ˈania kwamasahakamaˈe ijiˈa Na eha veˈeju ˈiamana.

Aja Iropu Kwinuji Rasaˈeme Nihoˈo Tejuha Niˈimaˈura Renana

12 Vea kaˈene aja iropu kwinu ijí Hu rasamajaho na kavume mwevarivura niˈimaˈura variˈeme ike veakaho niˈimaˈura nutuma rena nihoˈo naˈinaˈi vajama namana. ˈEˈeme masapa ˈaa punaˈi rena naminana.

13 ˈEˈejume akúpi ˈahi china kahija jaheˈusahe areri turipapo hwasisiapo hwasiˈejuˈe arihu jaˈinaˈe jaheˈusunahe arihara.

14 ˈEne akúpa kahaho riri isoma vajaˈeme atehapo ronu ronu mwama vaˈujaˈinaˈe mwama vaˈana. ˈEˈejume huriˈa ˈee mutumutua tiraˈusahara.

15 Ijaˈina renani veijaho mweˈa kehuni kinia ea mamaˈina amia ˈajohuri natohwa ea uneunecha rukina ea harusina pwea ˈee ea matausahiˈina juhaha vaˈe huriˈa vaji muna ara ˈee miˈira vaji tanasahara.

16 ˈEjiˈi pu huriˈa ˈee muna ijí ˈwaramareja ijá ˈiava Toronu ˈahi hinujihuni unaijí ˈee Remuijihuni seniji ˈauma ˈee tahuˈoˈune roe nuhúha.

17 Ijihuni maijaho Puni senijihuni vea niˈinijara roanaˈomo ˈú irara areri Puni unaˈa namiuˈena?

7

Isureri Ora Mapoka Mapoka (144,000) Maraniana

1 Ijaˈina renani túnaˈiji na kavume ˈona ojiˈina noˈona noˈo mweˈa kehuni kúra noˈona noˈo ijí namijara. Pu mweˈa kehuni hwasisia noˈona noˈo ijí ˈuninamie namijara. ˈEjakame hwasisia ike mweˈa soha ˈee icha ˈaha paroˈamarono ˈuninamiara.

2 Na kaˈeme vea ajimuni tinijino ˈona ojiˈina pina ariha roana. Hu Godi kaˈene majama hijiˈini jihuni ˈahaaviˈina apena roana. OnaˈojiˈinaÂ noˈona

noʻo kaʻene ike mweʻa ʻee soha ruaraʻavarono harura miha jihipuni roe ira ajira ikaʻina ʻwaramana.
3 Ja mweʻa soha ʻee icha paruaraʻavara. ʻEnavo areʻeje nú Godoni kaukara vejiʻini jihipuni varipata aacha irechaʻavara.
4 Isureri oni harihiji jihipuni amuhija icharo ʻoiʻoi ahaʻavajaho na nihejuta. Ea kaʻene ahaavajaho nihoʻo mapoka mapoka (144,000) tahuma hejuta.
5 Juta ona mapoka mapoka (12,000)
Rupeni ona mapoka mapoka (12,000)
Kati ona mapoka mapoka (12,000)
6 Aseri ona mapoka mapoka (12,000)
Napitarai ona mapoka mapoka (12,000)
Manasa ona mapoka mapoka (12,000)
7 Simiani ona mapoka mapoka (12,000)
Rivai ona mapoka mapoka (12,000)
Isaka ona mapoka mapoka (12,000)
8 Sepurani ona mapoka mapoka (12,000)
Josapi ona mapoka mapoka (12,000)
Penijimani ona mapoka mapoka (12,000) ahaavara.

Ea Mapoka Kaʻene Siserana Paranaji Rena Roajina

9 Ijaʻina renani túna'i na kavujaho ea mapoka mapoka areri patahuna kivuta. Ea kaʻene ijí hijajaho kwaa ani aniʻine ara ani aniʻine ea ani aniʻine ʻee ira ani aniʻinijija toronu ʻee Remui jihipuni unaʻi ateha sajasaʻina same harajaʻa ʻuninamie namijara.
10 ʻEjiʻi pu ira ajira ijá ʻwava Núni Niʻajúhiʻinijaho Godi kaʻene toronu ʻahi hinujiʻo Remui jihipunaʻi rena roana ʻwavara.
11 Toronu eruta ʻee unenu ʻahoʻa maiʻo hijiʻina noʻona noʻo ijihipuni rora kaji ʻona ojiʻina mahoʻo tautiha namijara. ʻEnaʻomo ijipo toronu kajihuni unaʻi mweʻi arihe Godi oja mahiʻi ijá ʻwava
12 Nimaa! Merajihiʻina taʻarohiʻina henaka nimaijina temaraviʻina iha taʻarohiʻina harura ʻee ajira ijaho majamano núni Godijihuna. Ameni! ʻwavara.
13 ʻEne eruta kwinu na aporima ijá ʻwima Ea kaʻene ike ateha sajasaʻina saviʻinakija irahije ʻee pu ichihi rena roare? ʻwimana.
14 ʻEjume na ijá ʻwavo Nuni natohwe! Na pana vo a hejiʻina ʻwavuta. Hu ijá ʻwima Ea ikijahija sisea niʻimaʻura vajijino roe usevara. Pu Remui jihuni ʻaijino puni ateha sovume sajasaʻina rejara.
15 Ijihuni hahi pu Godoni toronu unaʻina. ʻEnajihunaʻe pu vea rira naʻia Huni Temiporu kaukara vejura. ʻEjukame toronu ʻahi hinujara Huni harai ari pu raurihe raajihuna.
16 ʻEjakame pu kúʻo pamatunahuna. ʻEne toa kúʻo pahuaname vea kúʻo paʻanie ʻee vea kúʻo paraturihuna.
17 Ijihuni maijaho Remuijara toronu huni rira muʻoa rene puni ʻAjohaʻina rehuna. ʻEne aherame majama hihuni toúji vahuna. ʻEjakame Godira puni niatoa mahoʻo ukunihuna.

8

Aja Iropu Noʻoji Rasaʻeme Onaʻojiʻina Tauja Iropu Noʻo ʻEkara

1 Vea kaʻene aja túchamaa iropu noʻo ijí Hu rasamajaho ira noʻa mahoʻo paʻarena naʻeme vea oma kwinu paranana.

2 Na ki'eme 'ona oji'ina iropu no'o Godoni una'i namijajaho tauja iropu no'o vajihana.
3 'E'eme 'ona oji'ina pina roe swasa vejuri tini korutia tevua 'unanama naminana. Uneka ka'ene jae amua mamaa 'uhunijaho niho'o mapoka mapoka vajahana. 'Ejakame hura ijí 'eke Godoni ehiji jihipuni siporua ka'ene toronu huni una'i koruti 'aiju ka'ene swasa vejuri 'ahi navuji ahuma irecha'amarono vajahana.
4 'E'eme inisenisia huni u'a 'ee Godoni eijihipuni siporuji'i ahuma 'ona oji'ina huni ija tahi ajima Godoni una'i va'ana.
5 'E'eme 'ona oji'ini tevua apene swasa vejuri 'ahi vena 'eke vaji irechavume itu'o'unana. 'Ejumakavi'i hu apene mwei pi'onavume ni'aha kwinu akúpi 'anú'eme vea ni'ima'ura pi'ime ira ani ani re'eme mwe-varivura ni'ima'uri roana.

Tauja Hwasihara

6 'E'eme 'ona oji'ina iropu no'o tauja iropu no'o 'ekajija hwasi'iro amairiaravara.
7 Tauja amurijara 'umenajino muna vena 'aiji'i ahuvajaho mwei pi'onavara. 'Ejume mwea pwinana'a rena paranana. 'Ene icha 'ee ija pwinana'a rene paranana.
8 'E'eme 'ona oji'ina amurijihuni rorijara tauja hwasi'eme unenu pina huri'a ni'ima'ura sa'ina veni reji'inijaho apene sohi vaji pi'onavara. 'Ejumakame soha pwinana'a 'aa renana.
9 'Ejumakame ijí soha vaji uneunecha ka'ene mai'o hiji'inijija pwinana'a kwamasahume sisima pwinana'a siserasahara.
10 Ona'oji'ina no'opisu ijara tauja hwasi'eme akúpi 'ahi china niho'o ni'ima'ura tajahe'une naheha puna'i re'eme toa 'ee toújɑ pwinana'a 'ahi 'onana.
11 China kajihuni ihijaho Umupavi'ina. 'Ena'omo toa Umupavi'ina rejumakame ea mapoka toa kaji ine tirahara. Ijihuni maijaho toa umupavi'ina.
12 Ona'oji'ini no'ona no'onijara tauja hwasi'eme vea masapa 'ee china pwinana'a vejume nutumana. Ijihuni hahi vea hamia parenana 'ee masapa hamia pahananana.
13 'E'eme na 'a'ama niri'i kavume akúpɑ 'aha kahino púrúhɑ ni'ima'urijaho emoji'i ira ajira ika'ina 'umenana. Joni eha sisea namu! Joni eha sisea namu! Joni eha sisea namu! Ea mapoka ka'ene ja mwe'i hiju jihija eha sisea apehuna. Ijihuni maijaho 'ona oji'ina no'opisu tauja hwasi'avaji ja 'eka mapoka ka'ene mwe'akaki hijujija sisea ni'ima'ura joni haha 'ahi re'ena 'umenana.

9

Tauja Iropuji Hwasi'eme Ma'oa Teha Pa'ajihuni Kia Mahana

1 'E'eme 'ona oji'ina pina ka'ene iropu ijara tauja hwasi'eme china akúpi 'ahi rene mwei 'ojume kavuta. 'Enavo ma'oa ka'ene tiha pa'ajihuni kia mahana.
2 'Enarena hu ma'oa tiha pa'a kajihuni vwicha tirasa'eme eja jau'e venu'apo ajivu ja'ina'e ajime vea akúpɑ niho'o tanuma paranana.
3 'E'ejume venu'a vaja kaji púújúhɑ rena roe mwe'i arihara. Púújúhɑ kajija mwe'a kehuni suaka puni haruriji mihana.
4 Hu púújúhɑ kajija mwe'a kehuni ija uneunecha ka'ene icha'a sa'ina 'ee icha paruarahuna. 'Enakaivo ea ka'ene Godoni aacha puni varipata 'aha panavi'inijiru ruara'avara 'iamana.

5 Hu pu ea 'anie kwamasahuna pamihana vo masapa iropu vajijaho vena'e hianama parahuna. Areri suakapo ea mwavahavu'e hianavu ja'ina'e hianahuna.
6 Ijihuni veijaho ea 'unama same kwa'iro vehuna vo pakwahuna. 'Ene pu kwamasahuna ura rena para'ena vo kwamasahujara pu asinami'ena.
7 Pújúha kajija hosiepo ajiri va'i 'ahiu'e amairiaravu ja'ina'e kivuta. Puni húmata 'ahi koraunu ijaho korutia sa'ine 'ee puni niura emaapuni niura sa'ina.
8 Puni húma sapasijaho jojora napapuni húma sapasa sa'ine 'ee puni upajijaho raioni puni upaja sa'ina.
9 Puni túrata vahava jihuni tarerijaho ajani huni tarera sa'ina. 'Ene puni taha noijaho areri hosiapo chariati irisame ajiri va'iro ninukujahu ja'ina'e renana.
10 Puni vinijaho suakapo ea mwavahivu'e hianavu ja'ina. 'Ena'omo harura puna vina vaja kajino namuja masapa iropu hina mwavahivakame hianama parahuna.
11 Puni kinijaho 'ona oji'ina ka'ene ma'oa tiha pa'aji 'ajohi'inijina. Huni ihijaho Hipuru puni iri Apatoni 'wavura. 'Ene vu Kuriki opuni irijaho Apariani 'wavura.
12 Eha sisea amurijaho nirejuma parananakúne ike heha. Ikihipuni túna'ijaho eha sisea no'ohe'i mai'o ro'eja.

Tauja Iropu Kwinuji Hwasi'eme Vea Ajimuja'i Amia Rena Roara

13 Ona'oji'ina iropu kwinujara tauja hwasi'eme Godoni una'i swasa vejuri 'aijua ka'ene korutia vejajihuni 'ahijino atana no'ona no'o vaji ira rena roume na hejuta.
14 Ira kajara 'ona oji'ina iropu kwinu tauja 'unanamaji ijá 'wama Ona'oji'ina sisea no'ona no'o toa ni'ima'ura ka'ene Uparetisi vaji i'ivananamiu'e hijuji rasananamia 'wamana.
15 'Ejume 'ona oji'ina sisea no'ona no'o kajija masapa juara vea oma ranamaji apejumakavi'i rasamie irechavume va'ajivara. 'Enareja pu va'e ea mapoka ka'ene mwe'aki hijajija pwinana'a 'aniume tiraa parajara.
16 Hosia 'ahi 'arahuri amia ijija mapoka mapoka (200,000,000) 'urahuma hejuta.
17 Visoni vaja kajino hosia 'ee ea ijihuni toi hijajija ika'ina kivuta. 'Ene ijí amia ka'ene hosi 'ahi hija kajihipuni túra tarerijaho vena puna'i rene akúpa hahasa rene 'ee vena mareka sa'ina rejara. 'Ene hosiepuni húmatijaho raioni puni húmata sa'ine 'ee puni ira ohoijaho vena venu'a 'ee vena marekiji'i rena ro usevara.
18 Ea pwinana'a ike unekake no'opisukipo vena 'ee venu'a 'ee vena mareka ka'ene puni iratiti rena roe usevajipo renaume tirahara.
19 'Ene hosia kajihipuni harurijaho iratita 'ee vina vajina. Puni vinijaho tapara sa'ina. 'Ene húmata rukina'omo ijipo venae pu hianahuna.
20 'Ene ea 'aho'a unekakaho pu parenaume pakwamasahara. Pu raka ka'ene puni iji godi ira'ata ka'ene pakivi'ina paheji'ina 'ee pa'urahoji'ina ka'ene korutia siriva parasi muna 'ee ichi 'eke vejaji pu 'avena sisea oja mahajaho pavwihana aremamaa arevara.
21 'Ene pu ea 'aniume kwamasahe masia vene 'uasa vene 'ee nesa apejajaho pavwihana aremamaa arevara.

10

Ona'oji'ina 'Ee Puka Ma'u'uijina

1 Na ka'eme 'ona oji'ina pina harusima'ura akúpa 'ahi rene ariha rouma kavuta. Hu 'imiti ateha puna'i apúsarame 'ee huni húmata 'ahi anuaka namana. 'Ene huni niura vea sa'ina 'ee huni mumorijaho vena uru'urua sa'ina.
2 'E'eme puka ma'u'ua rasavi'inijaho huni ija tahi namana. 'Ejumakavi'i huni mumora mana'inijaho sohi 'ahi pimu'i vo ana'inijaho mwea 'ahi pimuana.
3 'Eji'i niho'o ira ajira raioni puna'i 'umenana. Hu 'ume'eme akúpa iropu no'o taratarai mahajaho ijihuni eha venana.
4 Akúpa iropu no'o taratarai vajavi'i 'wara'eme na asura ve'i ve'eme ira akúpi 'ahi rene ika'ina 'warimana. Vu'a iropu no'o ka'ene taratarai vajamuni vajiji 'waramujaho ku'amana kaivo asura pave'amana 'wimana.
5 Ona'oji'ina ka'ene na ka'eme soha 'ahi pimu namine 'ee mwe'a 'ahi pimu naminujaho ija mana'inijaho akúpa 'ahi ahasirimana.
6 Godi majama hiji'ina ka'ene akúpa vene uneunecha mapoka ijihuni toi navuji vene 'ee mwe'a vene uneunecha mapoka ijihuni toi navuji vene soha vene uneunecha mapoka ka'ene ijihuni vaji navuji venajara na ki'eju'e 'waravura'omo raka ka'ene rehunijaho 'aha jora pare'eje rehuna.
7 'Enakaivo Godoni 'ona oji'ina iropu no'o ka'ene túchamaijara tauja hwasiro ve'eje Godoni hema pa'arehuna. 'Ejakame poropetia ka'ene Huni kaukara veji'inijihi 'warama ja'ina'e re'ena.
8 'Ene na marako ira ka'ene akúpi 'ahi hejujara kú'o ika'ina 'warimana. Va'e 'ona oji'ina ka'ene soha 'ahi pimue 'ee mwe'a 'ahi pimujihuni ija tahi puka rasavi'ina ka'ene namuji ape'amana 'wimana.
9 'Ejume na 'ona oji'ina kajihuni va'e puka ma'u'ua miha 'wavuta. Hu ijá 'wima Apene i'amana! A i'amajaho ira vwename aneura riha sa'ina re'ena vo tea vaja umupa'ena 'wimana.
10 'Ejumakame na puka ma'u'ua kajaho 'ona oji'ina huni ija 'ahi apena ijujaho ira vaja aneura riha sa'ina re'eme ijuta vo nuni tea vaja niho'o umupimana.
11 'Ejumakame pu ijá 'wiva Ea mapoka kwaa kwaa ira ani ani'ina 'ee kinia ijihipuni hahijihuna'e raka ka'ene mai'o rehunijaho nahama 'wara'amana 'wimana.

11

Ea No'o Nii Kivajina

1 'Ene hu na mina vejuri pijuha mihe ijá 'wima Va'e Godoni Temiporua 'ee swasa vejuri 'aijua mina vene 'ee ea ka'ene ijino vaji Godi oja mahujaho ta'amana.
2 Temiporu huni ma'ahijaho pamina vehuna. Ijihuni maijaho ijí ma'aha kajaho Jenitaru mihana. 'Ejume pu ara natohwa akuavi'ina 'aha kajino masapa mapoka mapoka (42) namina ohuna.
3 'Ejakame Nara Nuni vu'a 'waravi'ina no'ohe'i ateha tatari savi'ina irechamiakame pura Nuni vu'a na'ia mapoka mapoka (1,260) 'warahuna 'wimana.
4 'Eji'i ea kajija icha no'ohe'i ka'ene Arivi 'wavujine 'ee naheha no'ohe'i ka'ene mwe'a kehuni Natohwi jihuni una'i namijujina.
5 'Ene ea 'ahopo pu sise'i 'ahi'i ve'avajaho puni ira vaji veni useme puni naka kajijahija swirasaha parahuna. Ei pini 'unama nikwisu'ina kajino sise'i 'ahi'i ve'amajaho hu 'anaa kwahuna.

6 Vea ka'ene pu Godoni vu'a 'waravuri veijaho harura ka'ene akúpa kuve neha papihunijaho pu nuna'i navu. 'Ene puni harura kajaho areri toa veje 'aa rehuna. 'Ee mwe'akaho atama sisesa ani ani'ina areri veje rehuna.
7 Vea ka'ene pu puni vu'a 'warava pa'are'avajaho hanuhijara ma'oa ka'ene tiha pa'anijino ro'e'une pu pu'úmo 'arahe hura pu 'anie kwamasahuna.
8 'Ene puni hahijaho ijí ara ni'ima'ura kajihuni ma'aha riri nahuna. Ara natohwa kaji hemahare'e 'wavujaho Satami 'ee Ijipiti 'wavujino puni Natohwa 'u'o 'anaume kwamana.
9 Ea ka'ene ea ani'ina kachi'ina ira ani'ina 'ee kwaa kwaa puni haha ka'ene kwamasahi'inijija ki'eje na'ia no'opisu pa'areje 'ee puni hahijaho tanuvara'omo pakwa'ananamihuna.
10 Vea ka'ene poropeti no'ohe'i kwamasa'avajaho ea ka'ene iki mwe'i hiju jihipuni hia ruarahia jihuna'e pu temarasahe mari'ume 'ee swara vajúsarahuna.
11 'Ejume vea no'opisu pa'are'eme ura ohoa Godina'i rene puni vaji roume pu 'urine namijara. 'E'eme ea ka'ene pu kivajija niho'o tea junamana.
12 'Ejume pu he'eme kahi akúpa 'ahi ira natohwijara ijá 'iama Iki ajima roaha! 'iamana. 'Ejume pu kahi akúpa 'ahi 'imiti vaji va'ume puni naka pu kivara.
13 'Ejume ijí vea nikwisu'ina vaja kajino mwevarivura ni'ima'ura roana. Ara natohwa pwinana'a tirausahume 'ee ea mapoka mapoka (7,000) mwevarivura kajara 'aniume kwamasahara. 'E'eme ea ka'ene mai'o hijajija tea junavume akúpi jihuni Godiji ta'arohara.
14 Eha sisea no'ohe'i paraju kaivo heha! Eha sisea no'opisu ijaho mai'o marako rohuna.

Aja Iropu No'oji Rasa'eme Kerisora Ea 'Ajoahuniji Kavuta

15 'E'eme Godoni 'ona oji'ina ka'ene iropu no'o ijara tauja hwasi'eme ira mapoka kahi akúpa 'ahi ijá 'wava Mwe'a kehuni 'ajohi'ini jihuni tinijaho núni Natohwa 'ee Huni Keriso'o rene mwe'akaho majama 'ajohuna 'wavara.
16 'Ejume eruta mapoka (24) ka'ene puni toronu 'ahi Godoni una'i hijajihija mwe'i arihi Godi oja mahi'i ijá 'wava
17 Oo Godi niho'o harusima'ure A nitama hine 'ee iviamaa hinuna'omo nú A teimani 'wavu. Ijihuni maijaho A Oni harura natohwijara reju'e A mwe'akaho aneja vene 'ajoahu.
18 Ea ka'ene ikino mwe'i hijujija Onuna'i senavara kaivo iviamaa vu Oni senijara roana. Vea ka'ene kwamasahi'iniji 'otua vetihuna roume 'ee vea ka'ene Oni kaukara veji'ina poropetia Oni ehija 'ee ea ma'u'umaa 'ee ea mama'ina ka'ene Oni hura veji'ini jihipuni eha mamaa vajihuna 'u'o roana. 'Ene ea ka'ene mwe'ake veju'e siserana jihuna'e pura tirahuni vei roana 'wavara.
19 'E'eme Godoni Temiporu ka'ene akúpi 'ahi namujaho jara'eme Huni nimaa veti'aravuri pukisijaho samaahiravume kahuna renana. 'Ene vea pi'ivume akúpa natohwa 'umene mwevarivura roe 'ee puura ni'ina hiramana.

12

Naparijaho Isurerina

1 'Ejume na akúpa 'ahi niri'eme unenu pina 'e'una samai roana. Uné kajaho napara'omo vei huni ateha vena iruhe masapa 'ahi namine 'ee

huni húmata 'ahijaho koraunu china iropu ropu no'o ijihuni hahuna vene emavaji'i niramana.
2 'Ene hu hari'ina'omo hariha nahe'i 'ahaume hahuna vene emavaji'i niramana.

Anaka Avi'ina 'Ee Setanina

3 'Ejume na akúpa 'ahi kú'o niri'eme unenu pina 'e'una samai roana. Ike heha! Anaka avi'ina ni'ima'ura húmata iropu no'one atana iropu ropu navara. Ijí huni húmata 'oi'oi 'ahijaho koraunu iropu no'o ija'ina navara.
4 Huni vinijara china mapoka mapoka anikuvume roe mwe'i arihara. 'E'ejume anakijaho roe napara ka'ene hariha nahe'irono venajihuni una'i naminana. Ijihuni maijaho vea ka'ene napara kajara hariha nahe'amajaho hu hariha kajaho apene maho'o ija pa'arehuna'e 'ajaha naminana.

Hariha 'U'uijaho Kerisona

5 'E'eme napara kajaho parua nahenana'omo Hariha kajaho kwaa ara mapokakaho haruriji'i 'ajohuna. 'Ene huni Harihijaho Godi 'ee Huni toronu ijí va'ana.
6 'E'eme napara kajaho asehe nechi riri Godira huni tinia ka'ene amairi-ajino va'ana. Ijihuni maijaho hu na'ia mapoka mapoka (1,260) hami 'ajohe 'iruma mamaa iji'i hihuna.

Ona'oji'ina Maikeruna

7 'E'eme Maikeruho huni 'ona oji'ina ijá rejume anaka ni'inijaho huni 'ona oji'ina ijano akúpa 'ahi ajira vejara.
8 Anaka 'ee huni 'ona oji'ina pu harura areri pana'omo pu akúpa 'aha tinia pa'arenahana.
9 Ijí anaka ni'ina ka'ene pi'onavajaho hu tapara nitama orijine huni iha 'u'o 'avena sisea 'ee Setanina. Hu ea maho'o ka'ene iki mwe'i hijujaho pisimiu jihuna'e hu huni 'ona oji'inijihi pu'úmo ato'arumaume mwe'i roara.
10 'Ene na ira ni'ina akúpa 'ahi he'eme ika'ina 'waramana. Iviamai ni'ajúhe maranihuna 'ee harura 'ee núni Godi jihuni ara 'ee Keriso oni harura niroara. Ijihuni maijaho vwehu núna na'ia 'ee vea rira Godoni una'i namahi'inijaho nipi'onavume va'ana.
11 Pura hu asitaha ijihuni maijaho Remui jihuni 'aijine puni nimaaroa ka'ene rona 'waravajina. 'Ene puni hiijaho oja pamaha jihuna'e kwa-masahunijaho pavwihajara.
12 'Enakúne ea ka'ene akúpa 'ahi hijujijahija ijihuni hahi teamana'avara. 'Enavo mwea 'ee soha joni eha sisea ni'ima'ura namu. Ijihuni maijaho Setani huni sena ni'ima'ura apena joni vu'ana. Hu nihenujaho huni vea tu'u namu 'wamana.
13 'Ejumakame vea ka'ene anakiji pi'onavume mwei 'onana'omo ka-marena hu napara ka'ene Hariha nahenajaho sise'i 'ahaana.
14 'Ejumakame púrúha ni'ima'ura huni taha no'o napara kajara jaime vahuna vajahana'omo jaima nechi'i huni tiniji taparijaho paka'ene va'e 'iruma hami iji'i hi'eme juara no'opisune masapa iropu kwisu ijá pa'arenana.
15 Tapara kajara vejume huni ira vaji toa natohwa ro 'e'une saa puna'i hiramana. Ijihuni maijaho huni urijaho saa kajara hira'amajino napara kajaho apene vahuna avanana.
16 'Ejume mweijara napara kajaho ni'ajahe huni ira jara'eme toa ka'ene tapara kajihuni iratiti rena roajaho i'isúmana.

17 'Ejume anakijaho naparijara niho'o ajima parajume huni amuhija ka'ene Godoni varapa 'ajohe 'ee Jesuni vu'a 'unanavu jihipu'úmo ajira ve'iro va'ana.

13

Hanuha Soha Vaji Rena Roe Ajimana

1 Na soha rori ajara 'ahi namiji'i kavume hanuha soha vaji rene ajima ro 'e'unana. Huni húmata iropu no'one atana iropu ropune 'ee huni atana 'aha koraunu iropu ropu navume 'ee huni húmata 'ahijaho iha siseapo navara.

2 'Enakaivo hanuha ka'ene nara kavujaho pusia ni'ima'ura sa'ine huni mumorijaho pea sa'ine huni irijaho raioni jihuni irija'ina. 'Ejume anakijara huni harura 'ee huni toronua 'ee hura 'ajohujaho maho'o mahana.

3 'E'ejume na kavume huni húmata pina kwamajaranana. 'E'eme huni matana ka'ene rejume hu kwamajaranajaho vejume maranana. Ea mapoka ka'ene iki mwe'i hijujija ijí kame oja hwa'usa'ahume hanuha kaji 'ararihaara.

4 'Ene pu anakiji oja mahara. Ijihuni maijaho hu huni harurijaho hanuha mahana. 'Ee pu hu oja mahe ijá 'wava Ea irara hanuha ike vare'ine 'ee ea irara hu hu'úmo ajira ve'ena? 'wavara.

5 'Ene hu masapa mapoka mapoka (42) vajijino hine ira sisea 'warame 'ee Godi matahana. 'Eji'i hu areri ani ani vehuni harura mahana.

6 'Ejumakame hu ira avwame Godi 'ee Huni iha matahe 'ee Huni hari ara matahana. Ijaho ea ka'ene akúpi 'ahi hijujija matiha avanana.

7 'Ene Godoni eijihi pu'úmo 'arahe asitahuni harura mahana. 'Ee harura ka'ene kachi'ina ea ira ani ani'ina 'ee kwaa ara 'ajoahunijaho mahana.

8 'Ejakame ea mapoka ka'ene mwe'a kaki hijujija 'ee mwe'akaho mai'o pareji'inijino ea irahuni iha majama hihuni puka vaji panavajipo hanuhiji oja mahuna. Ijí majama hihuni puka ijaho Remu ka'ene kwamaji Huna.

9 'Enakúne ea irara ataa rukina re'amajaho ataa apúsama hena.

10 Ea irara tipurai vahuna re'amajaho hu tipurai vahuna. Ea irá so'wi ea 'anaa kwa'amajaho hu 'u'o so'wi 'anaa kwahuna. Ijihuni hahi Godoni ehija masuani hine puni nimaaroa ija kisi 'unanahuna.

Hanuha Mwe'a Vaji Rena Roe Ajimana

11 'Enarena na ka'eme hanuha pina mwe'a vaji rena ro ajimana. Huni atana no'ohe'ijija sipi 'u'ua sa'ina. 'Ene hu anaka huni iri 'waramana.

12 Hu hanuha amuri jihuni haruriji apene huni una'i mina piramana. Hura venaume mwe'a 'ee ea ka'ene ijí hijujija hanuha amuriji oja mahara. Ijihuni maijaho huni matana ka'ene rejume hu kwamajaranajaho vejume marana jihuna'e pu oja mahara.

13 Hanuha ka'ene túna'i roajarahara uneunecha ea areri pavehunijija venana. 'Ene hu vejume vena akúpi 'ahi rena ariha emaapuni una'i roana.

14 Uneunecha ani ani'ina ka'ene hu venajaho hanuha amuri jihuni una'i huna venahana. 'Ene hu mwe'a ikehuni ehijijija maho'o pisimisamana. Hu mwe'a ke'ura 'waravume hanuha amura ka'ene so'wi pijahara'omo 'urinajihu vare'ina veha 'iamana.

15 Hanuha ka'ene hanuhijihu vare'ina oja rukina rene ira 'wara'amarono harura mahana. 'Ejakame ijí hanuha kajara ira 'warave ea hu oja pama'avajaho 'anie kwamasahuna.

16 Hu venaume ea maho'o ea ma'u'ua ea mama'ina kukua rukina pivusahi'ina matauma oji'ina 'ee pwea ijijahija ijá puni ija mana'ina 'ee puni varipata 'ahi huni aacha irechahuna 'waramana.
17 Ea irara aacha ka'ene hanuhi jihuni iha ho iha kajihuni asura paape'amajaho hu areri pa'imene 'ee kukua pa'eka va'e 'imehuna.
18 Henaka nimaijaho ikena. Ea irara kama heji'ina re'amajaho hanuha kehuni asura kehuni maijaho sama piuna'amana. Emai huni asura ka'ene tahunijaho 666.

14

Remuijine 'Ee Huni Ea 144,000 Ijina

1 Ike heha! Na kavume Remuijaho Saiani huri'i naminana. 'E'ejume ea mapoka mapoka (144,000) ka'ene Hu hu'úmo namija jihipuni varira 'ahi Huni Iha 'ee Huni Omijihuni Iha navara.
2 'Ejume na ira kahi akúpa 'ahi rene roume hejuta. Ijí ira kajaho toa mapoka rouja'ine 'ee akúpi ajira 'umenu ja'ina. 'Ene ira kaji nahejujaho ea mapoka hurisia hwasihue hejuja'ina renana.
3 'Ene pu javaa maiu'ina toronu una'i 'ee unenu 'aho'a no'ona no'o ka'ene mai'o hiji'ini jihuni una'a 'ee eruta ijihipuni una'i vejara. 'Enakaivo ea 'ahopo javaa kaji hena vehuna areri pana kaivo ea mapoka mapoka (144,000) ka'ene iki mwe'i 'imene kú'o 'ekahajihipo pupuso javaijaho hena vejara.
4 Ea kajijahija ea 'ahopo napara pu'úmo ruasaravu ja'ina pu pavejara kaivo pu mota rena hijara. Ea ikehipo Remuijaho 'ararihae ojura. Ea kajijahija Godi kaivo Remui jihipuni 'ina amura ka'ene emaapuni riri 'imene 'ekahajina.
5 'Ene ira'ata puni ira vaja panavume ea pu areri panamahura.

'Ona Oji'ina No'opisu Godoni Vu'a Maiu'iniji'ina

6 'Ejume vukú'o na ka'eme 'ona oji'ina pina ichutoi jaivi'i Godoni majama hihuni vu'a maiu'ina apene ea ka'ene mwe'i hijuji kwakwa maho'one 'ee arara 'ee ira ani ani'ina 'ee amuja mapoka 'waramana.
7 'Ene hu ira ajira ika'ina 'waramana Godi juhame Hu ta'aroha! Ijihuni maijaho Huni 'otui namihuni vea apenana. 'Enakúne Godi ka'ene akúpa mwe'a soha 'ee toa 'úja venajaho oja ma'avara.
8 'Ene 'ona oji'ina amuri jihuni rorijara túna'i 'ararihai'i ika'ina 'waramana. Papirani ka'ene natohwijaho ni'onana. Ni'onana! 'Ene hu vejume kwaa ara mapoka huni 'unama ka'ene 'uasa vehuna ituanamujaho pu 'waini inare'e nanamiu ja'ina'e rejara.
9 'Ene 'ona oji'ina no'opisu ijara túna'i 'ararihii'i ira ajira ika'ina 'waramana. Ea irara hanuhijina ho hu vare'ina ka'ene iji vejaji oja mahe 'ee huni aacha huni varira 'ahina ho huni ija 'ahi ape'amajaho
10 hu Godoni senijaho 'waini puna'i ihuna. Ijí Huni ajira kajaho haruriji'i rohuna. 'Ene 'ona oji'ina arira maijija 'ee Remuiji'o puni una'i hu vena 'ee vena marekiji'i ruarahuna.
11 Ea ka'ene hanuhijina ho hu vare'ina ka'ene iji vejaji oja mahe 'ee huni ihijihuni aacha ape'amajaho vena ka'ene pua ruarahu jihuni u'ijaho majama ajivi'i nahuna. 'Eje pu na'ia 'ee veiri'a 'ojuta pahwehuna.
12 Ea ka'ene Godoni varapa hena vene 'ee Jesuni vaji nimai rojujihija ata kisina namine sisea piunivuri veijaho mataume hihuna.
13 'Ejume na ira kahi akúpa 'ahi he'eme ika'ina 'waramana. Asura vena! Ea ka'ene iviasi rene iki kahino Natohwi jihuni vaji kwamasahujaho

teamanama parahuna. Godoni 'Avenijara ijá 'iamu I'a. Pu teamanahuna. Ijihuni maijaho pura kaukara ka'ene vejajihuni ojuta hweju. 'Ene pura raka ka'ene vejajihuni ehijaho pu túna'i 'ararihie vahuna 'iamana.

Mwe'aki Ea Nianae Ahuhunijina

14 Ike heha! Na kavume 'imitia sajasa'ina 'ahijino Ea pina Emaa Puni Harihiji vare'inijaho hinana. 'Ene Huni húmata 'ahijaho koraunu ka'ene korutia vejajaho navume Huni ija vaji so'wa echima'uri namana.

15 'Ejume 'ona oji'ina pini Temiporu vaji rena ro 'e'unana. Hu ea ka'ene 'imitia 'ahi hinaji ira ajira 'umena ijá 'wama Oni so'wa apena va'e 'uhusame 'eka roa. Ijihuni maijaho juara sahuni vea niroukúne 'ee mwe'a kehuni juara nituma jihuna'e va'e sahuna 'umenana.

16 'Enarena ea ka'ene 'imiti 'ahi hinajara huni so'wa apena mwe'a huri 'aha kwinu achihi'i mwe'akaho nimarana jihuna'e nianaana.

17 'Ejume 'ona oji'ina pini Temiporu ka'ene akúpa 'ahi namuji huni vaji rena ro 'e'unana. 'Enarena hu so'wa echima'ura 'unanamana.

18 'Ene 'ona oji'ina pina mwe'ake veje veni rehuni harura navi'inijara swasa vejuri 'aijua vaji rene ro 'e'unana. 'E'eme hu 'ona oji'ina ka'ene so'wa echima'ura apenarena ira ajira 'umenaji ijá 'wama Oni so'wa apena va'e iki mwe'i aja 'ina mapoka ahesiji'i 'uhue 'eka'amana. Ijihuni maijaho 'ina kajija nipava jihuna'e 'uhue 'eka'amana 'wamana.

19 'E'eme 'ona oji'ina kajara huni so'wa apena mwe'a huri 'aha kwinu achihume mwe'a kehuni aja 'ina ahesiji'i 'uhusahume 'ekana. Godoni sena namuni tinia ka'ene aja 'ina musavuri tinia sa'inijino irechavara.

20 Aja 'ina musavuri tini ijaho ara natohwa vaja panavo samai tautiara. 'Ejumakame aja 'ina tinia kajino 'aa roe usema rena saa puna'i hirama va'e nahúna ajima roe hosi puni sanoa hari 'e'unana. 'Ene kwaa jora nahúna apena va'ana.

15

'Ona Oji'inapo Sisea Túchamaa Rehuniji 'Eka Roajivajina

1 'E'eme na ka'eme kahi akúpa 'ahi unenu'u pina ni'ima'ura mavarasa'ini renana. 'E'ejume na kivume 'ona oji'ina iropu no'o túchamaa huni siseiji iropu no'o 'uninamiara. Ijihuni maijaho ijaho Godoni senijara pa'are parahunijina.

2 'E'ejume na kavume soha mane'a 'ee vena puna'i renana. 'Ejumakavi'i ea ka'ene hanuhiji pataarohe hua'ina ka'ene iji vejaji pataarohe 'ee huni ihijihuni asura ka'ene vejaji harura vena pataarohajija pu soha ka'ene mane'a sa'ina 'ahiji Godoni hurisia 'uninamie namijara.

3 'Ene pu Mosisi ka'ene Godoni kaukara veji'ini jihuni javaa vejara. 'Ene Remui jihuni javaa 'u'o venareja ika'ina vejara.

Raka ka'ene A venujaho ni'ima'ura 'ee mavarasa'ina. Oo Godi Natohwa A harusima'ura ariramaa 'ee Oni 'unama nimaa nimaa 'ee A kwaa kwaa kihipuni Kinia.

4 'Ene ea irara Oni iha ta'arorahe 'ee A pajuha'ena? A a'asu nimaa arira maa. 'Ene kwaa kwaakija Oni una'i roe oja mahuna. Ara ariramaa ka'ene venujara roe samaahirahuna 'wame vejara.

5 Uneunecha ikihipuni túna'ijino na niri'i kavume Hu Godi ichá'ini jihuni vu'a Temiporu ka'ene harai vejara'omo akúpa 'ahi namujaho jarausahana.

6 'E'eme 'ona oji'ina iropu no'o puni ija vaji sisea iropu no'o 'uninamie Temiporu vaji rene roe usevara. 'Ene pu ateha niho'o sajasa'ini same 'ee túra hwana ka'ene korutia vejajino puni túra hwavara.

7 'Ejume unenu'u 'aho'a mai'o hiji'ina no'ona no'o puni vajijino pini 'ona oji'ina iropu no'o ijihija tevua korutia veji'ina iropu no'o vajihana. Ijí tevua kajaho Godi ka'ene majama hiji'ini jihuni seni itu'o'uma navi'ina.
8 'Ejumakame Temiporu vajijaho Godoni hanaji'ina 'ee Huni harurijara u'a puna'i itu'o'una paranana. Ea pina Temiporu vaja kajaho niho'o areri pava'eje sisea iropu no'o ka'ene 'ona oji'ina iropu no'o ijipo 'uninamiajaho pa'are'eje iji'a túna'i ea va aruhuna areri re'ena.

16

Godi Semuni Tevua Iropu Kwinuna

1 'Ejume na he'eme ira natohwijara Temiporu vajijino ika'ina 'waramana. Va'e mwe'a ikino tevua iropu no'o ka'ene Godoni seni itu'o'una navujaho useku'avara 'iamana.
2 'E'eme 'ona oji'ina amurijaho va'e huni tevuijaho mwe'i usekunana. 'Ene ea ka'ene hanuhi jihuni aacha rukina 'ee hua'ina iji vejaji oja maha ijihipuni haha 'ahi ajúa amua sakaha uvi'inapo renahara.
3 'E'eme 'ona oji'ina amuri jihuni rorijara va'e huni tevuijaho soha 'ahi usekujume ea kwavi'ini jihuni 'aa puna'i renana. 'Ejume uneunecha ka'ene soha vaji hijujija maho'o kwamasahara.
4 'E'eme 'ona oji'ina no'opisu ijara va'e huni tevuijaho toa mama'ina mapoka 'ee toa úja vajijino usekuvume 'aa rejara.
5 'Ejume na he'eme toa puni 'ona oji'inijara ika'ina 'waramana
A ariramaa'e A nitama hine iviamaa hinu. A nimaa vene eha sisea ikaho mihajihuna'e A nimaa ariramaa.
6 Ijihuni maijaho pura Oni ea 'ee poropetia 'aniume kwamasahe puni 'aa ariha jihuni ehijaho vu 'aa ka'ene Ara usekunujaho pu ihuna. Ijaho puni ehiji'i arerina.
7 Na hejume swasa vejuri 'aiju vajijino ira pini ika'ina'e 'waramana I'a A Nimaa Godi Natohwe Harusima'ure Nimaa Nimaa 'ee Ara raka ka'ene venujaho nimairuna 'iamana.
8 'E'eme 'ona oji'ina no'ona no'o ijara va'e huni tevuijaho vea 'ahi usekunana. 'Ejume vea ohoa ni'ima'ura rene ea renahana.
9 'Ejumakame veuhoijara ni'ima'ura ea renahume pu Godi ka'ene Huni harura hari sisea rejajihuni ihijaho ira sisea ni'ina 'waravara. 'Ene pu puni sisea pavwihane areme 'ee Godiho pata'arohara.
10 'E'eme 'ona oji'ina iropu ijara va'e huni tevuijaho hanuhi jihuni toronu 'ahi usekumana. 'Ejume hura kwaa ara ka'ene 'ajohujaho nututi apena paranana. 'Ene ea ka'ene ijino hejajaho tea junama parajume pu niho'o puni mitara mwatunanamie hijara.
11 'Enareja pu puni sisea pavwihane are'i kaivo pu Godi ka'ene akúpi 'ahi hinujaho ira sisea 'warava jihuni maijaho pura haha hianame 'ee ajúa ka'ene renaha jihuna'e avajara.
12 'E'eme 'ona oji'ina iropu kwisu ijara va'e huni tevuijaho Uparetisi toa natohwijino usekujume toa ni'aha kwino pa'arenana. Ijihuni maijaho 'unama vejakame kinia ka'ene vea ajimuja'i hijujaho areri rohuna.

Hamaketani

13 'Ejume na ka'eme anaka 'ee hanuha 'ee poropeti ira'ati jihipuni ira vajijino 'avena sisesamaa no'opisu kuata sa'inapo roe usevara.
14 'Ejakame pu 'avena sisea ka'ene uneunecha areri emaa pavehuniji vejura. Pu mwe'a sisa mapoka kihipuni kinia va'e 'eka ahumahareje Godi Ni'ima'uri jihuni vea natohwa ka'ene ajira vehuniji 'ajahuna.

15 Ike heha! Na nesa apeji'inapo vu'uja'ina'e ea pahena paki'eje Na vuhuna. 'Ena'omo ea irara nia niri'i hine 'ee huni ateha amairiaravi'i hi'amajaho hu merajahuna. 'E'ama jihuna'e hu patatame 'ee ateha pa'ajipo junavu ja'ina pave'ena.
16 'Ejume pu nianaume rira kwinu Hipuru puni iri Hamaketani 'wavuji ahuvara.

Godoni Senijihuni Tevua Iropu No'ona

17 'E'eme 'ona oji'ina ka'ene túchamai iropu no'o ijara va'e huni tevuijaho ichutoi useku'eme Temiporu vaji toronu 'ahi ira ajira rena roe ika'ina 'waramana Niparanu! 'wamana.
18 'E'eme vea pi'i'eme akúpa taija taijamana. 'Ene mwe'a niho'o ni'ima'ura varimajaho mwe'akara aneja renaji ea mai'o ija'ina pakavi'inijara varimana. Mwevarivura kajaho niho'o ni'ima'ura 'ee niho'o harusima'ura.
19 Ara natohwa ka'ene ni'ima'urijaho riri marame no'opisu renana. 'E'eme mwe'a kehuni ara natohwa mapokijija tira'usahara. 'Enakaivo Papirania ka'ene ara natohwijaho Godira Huni seniji kapusi vaji 'waini epuna'i vena vajihunijaho parumana.
20 'E'eme mutumutua arira rene 'ee huri'a mutuusahe amara renana.
21 'E'eme muna mama'ina mapoka ahija kwinu kwinu (40 kiro) ka'ene pahamaijija kahi akúpa 'ahi rena ariha ninamaana. Ijí muna paha kajipo ninamau'e hianama parana jihuna'e pu Godi ira sisea 'waravara.

17

Papirani Ruarahunijina

1 'Ene Godoni 'ona oji'ina ka'ene iropu no'o tevua iropu no'o 'ekajihipuni vaji 'ona oji'ina kwinu ika'ina 'warimana Iki roa! 'Ejakame napara ka'ene ni'ima'ura 'uasa veji'ina ka'ene toa mapoka 'ahi hinu jihuni eha siseiji najahuma.
2 Mwe'a ikehuni kiniepo va'e hu hu'úmo 'uasa vejura. 'Ene mwe'a ikehuni ehija huni 'uasa vejuri 'wainiji inare'e nanamiura 'wimana.
3 'Enarena 'ona oji'ina kajara na 'Aveni vaji aherima apenie nechi'i va'ana. 'Eji'i na kavujaho napara pina hanuha amapu'ura 'ahi asuma hinana. Hanuha kajaho húmata iropu no'one 'ee atana iropu ropuna. 'Ene iha sisesa eru ani rena namana.
4 Napara kajaho ateha avi'ina 'ee amapu'uri apúsamana. 'Ene huni haha sarira e'ajaramajaho korutia muna mavarasa'imaa 'ee perua ijí sarira 'enana. Huni ija tahi korutia kapusijaho hura 'uasa venujihuni sisemai 'ee sakahijara itu'o'una namana.
5 'Ene huni varipata 'ahi hema iha ika'ina vejara Papirani niho'o ni'ima'ura. Hu 'uasa venuni ohe 'ee mwe'a kehuni sisee maiji venuni oha 'wame vejara.
6 'Enarena napara kajaho na ka'eme Godoni ehija 'ee Jesuni vu'a 'waravi'ini jihipuni 'aa ine nanamana. 'Ejumakame na ijí kamarejo niho'o ni'ima'ura vwihajuta.
7 'E'eme Godoni 'ona oji'ini ijá 'wima A irakijihuna'e vwihano? Na iviamaa naparijaho 'ee hanuha ka'ene húmata iropu no'one 'ee atana iropu ropu ijihipuni hema vu'ijihuni maa 'warahuna.
8 Hanuha ka'ene kamajaho hu marako hinana kaivo iviamaa pahi-huna'omo túna'i ma'oa ka'ene tiha pa'aji ro ajimareje va'e eha sisea apehuna. 'Eje mwe'a kehuni ehija ka'ene mwe'akaho mai'o paveji'ini puni

iha majama hihuni puka vaja paveji'inijija hanuha kajara kwama 'urinaji kamareje niho'o oja hwa'usahuna.

9 Ikaho vwiha ka'ene vwiha maa vwihaji'ini jihuni vu'a. Húmata iropu no'ohe'ijaho huri'a ka'ene napara kajara asuma hinajihina.

10 Huri'a kajija kinia iropu no'ona. Kinia iropu nirejume paranana. 'Ene kinia kwinu iviamaina. 'Énavo kinia pinijaho mai'o pareji'ina. 'Ena'omo hu re'amajaho 'aha josu'a parena hi'ena.

11 Hanuha ka'ene marako hinana kaivo iviamaa pahinujaho hu iropu no'opisujina. Hu kinia iropu no'o ijihipu vare'ina'omo 'u'o va'e eha sisea apehuna.

Remuijara Asitahajina

12 'Enakaivo atana iropu ropu a kimajihuni maijaho kinia iropu ropuna. 'Enakaivo pu mai'o ea pa'ajoahara vo pu hanuhi jihuni harura ka'ene pu pu'úmo vea oma kwinu kinia rehuniji mihana.

13 Kinia kipo vwiha kwinu vwihanareje puni harura 'ee ea 'ajo'ahuni harura ijá hanuhiji mahuna.

14 Pu Remuijihi pu'úmo ajira vehuna vo Remuijara pu asitahuna. Ijihuni maijaho Hu natohwe puni Natohwa 'ee kini epuni Kinia. Ea ka'ene Hu hu'úmo rejajija iji pijihajine 'umenajine 'ee Hununa'i hami veji'inijina.

15 'Ene hu ijá 'warimana A toa ka'ene ki'eme napara 'uasa veji'inijara ijihipuni 'ahi asuma hinajaho ea mapokijihine ea ani ani'inijihine kwaa ani ani'ine 'ee ira ani ani'inijihina.

16 'Ene atana iropu ropu 'ee hanuha ijí a kimajaho pura napara ka'ene 'uasa veji'inijaho sena'ena. 'Ejakame pura veje hu temume 'ee ateha ja-hekunahe maisu nami'eje huni haha puama ine veni aporuve re parahuna.

17 Godira puni ura ijí kivi'i mihumakame pu vwiha nikwinu vwihaji'i Huni ura ijí vejara. 'Ena'omo pu ea ka'ene 'ajoahunijaho hanuhiji vajahara. 'Ejakame Godoni iri 'waramajara nimaa re'amarono avajara.

18 'Enakaivo napara ka'ene a kamajaho ara natohwa ni'ima'urijina. 'Ena'omo ara natohwa kajara mwe'a kehuni kinijija 'ajoahuna.

18

Papiranira Tira'usahajina

1 Ija'ina rejuma pa'are'eme na kavume Godoni 'ona oji'ina pina akúpa 'ahi rene roana. Hu harura ni'ima'ure 'ee huni hanaji'inijara mwe'akaho hanana paranana.

2 Hu ira ni'ima'ura 'umene ika'ina 'waramana. Papirani ka'ene nato-hwijaho ni'onana! Ni'onana! 'Enajihuna'e hu tinia ka'ene 'avena sisesa 'ee 'avena sisea ka'ene chiha rukini jihipuni tipura tinia rene uka chiha rukina 'ee senavi'ini jihipuni tinia renana.

3 Kwaa ara mapokakija huni 'unama ka'ene 'uasa vehuna ituanamujaho pu 'waini inare'e nanamiu ja'ina'e rejara. 'Ejumakame mwe'a kehuni kinijija hu hu'úmo 'uasa vejara. 'Eju'e mwe'a kehuni 'imeji'inijija hura 'uasa venuni 'unamiji kukua mapoka rukina rejara 'wamana.

4 'Enarejo na ira pina akúpa 'ahi he'eme ika'ina 'waramana.

Ehu nune! Napara kajaho pataaro'ika'i roe useha! 'Enareje hura sisea ka'ene venajaho pave'avara. 'E'irakúne hu hu'úmo eha sisea paape'avara.

5 Ijihuni maijaho huni sisea hura hara rena ajima va'e akúpiji'i areri rena namu. 'Ena'omo Godi huni sisemaijaho niho'o paru'ena.

6 Hura raka venajaˈinaˈe eha ijaˈina mahuna. ˈEne hura raka kaˈene venajaho ijaˈina hura hara vajahuna. Hu kapusia vaji ea ruarahe vajihuˈe ijujaˈinaˈe hu ˈuˈo ijaˈina hura hara ruaraha vajaha ihuna.
7 Hura icháˈina mamaa hine ˈee kukua rukimaˈura renajaˈinaˈe taˈarohe sisemaa kaˈene haha hiame nihoˈo temuka niˈimaˈura apene pivuhuna. Ijihuni maijaho hu ikaˈina huni oja vaji ronuna. Na kwinia saˈina. Na amuna panaˈomo na areri temuka papiunaˈeju ronuna.
8 Ijihuni hahi naˈia kwinuˈwi vajijino eha sisea roˈena. Ahija niˈimaˈura apene temume nirame matuna vea reje ˈee hu veni aporuve rehuna. Ijihuni maijaho Godi Natohwijara eha kaˈene hu mahunijaho nihoˈo harusimaˈura.

Papiranira Temumajina

9 ˈEˈeje mweˈa ikehuni kinia kaˈene pu puˈúmo ˈuasa vene ˈee pu puˈúmo kukua rukimaˈura rejiˈinijija hura veni reˈeje huni ˈua kaˈene tuama ajiˈamaji kamareje nihoˈo hura temukave niramarume úchia ˈehuna.
10 Vena kaˈene hu renajihuni haruri raturiume kwaa jori namijiˈi ijá ˈwava Papirani kaˈene ara niˈimaˈure ˈee harusimaˈura eha sisea apeno! Eha sisea apeno! Ijihuni maijaho oni eha sisea vea oma kwinu vajaki roana.
11 ˈEˈeje mweˈa kakehuni ˈimejiˈinijija huˈamu vene temukave niramaruhuna. Ijihuni maa ea pina puni kukua kúˈo paˈimehuni jihunaˈe niramaruˈeja.
12 Puni kukua kaˈene ˈimehunijija ikena. Korutia siruvae muna mavarasaˈine perue ateha mavarasaˈina kaˈene monia niˈimaˈura ˈimejiˈinijine ˈee ateha amapuˈura kaˈene kiniepo savujine ˈee ateha sasaka ˈee ateha ˈaa saˈinijine ˈee icha ani aniˈina kaˈene amua rukinijine ˈee aivori kaˈene uneunecha aniˈina iji vejujine ˈee icha ajania Parasie maporua kaˈene tevua ani ani iji vejura.
13 ˈEne sinimoni sipaisi inisenisi pepiumu senisia kaˈene kiniepo ˈojujine ˈwainia orivihuni ˈwerua harava mavarasaˈinijine ˈwitia purumakaua sipia hosi puni kukua charotia pwea rehuna ˈimena ijine ˈee ea ˈahoˈa ˈania kwamasaˈavarono moni vajihujina.
14 Ichaˈina kaˈene ja ura renaajaho niparanana. ˈEne uneunecha mavarasaˈimaa kaˈene mapoka onunaˈi navuˈe teamanavujaho paˈarenana. ˈEnaˈomo ea pina nihoˈo kúˈo kukua ijaˈina papiunihuna.
15 ˈEnajihunaˈe ea kaˈene hununaˈi kukua ˈimenareˈe kukua rukina rejujija hura veni reˈama jihunaˈe tea junave kwaa jori namijiˈi temukave niramaruhuna.
16 ˈEjiˈi ijá ˈwahuna Ara niˈimaˈurijara moni niˈimaˈura huni atehiji apúsame kini puni ateha amapuˈura ˈee aviˈina apúsame ˈee korutia ˈee muna mavarasaˈina ˈee perui unecha vene huni haha hoˈo samanaˈomo eha sisea apeno! Eha sisea apeno!
17 Ijihuni maijaho vea oma kwinu vajijino uneunecha mavarasaˈinijija niˈaha kwinu maa paˈana renana. Sisima puni ea mamaˈina puni pasinitia puni pwea ˈee ea kaˈene sohi ˈahi kaukara vejiˈinijija hura veni renaji kamareje kwaa jori namijiˈi kavara.
18 Ea kajipo hura veni renani uiji kaviˈi ijá ˈumeˈeja Ara ˈahoˈa niˈimaˈura huaˈinijaho ichihine? ˈumehuna.
19 ˈEjiˈi úchia puni húmata ˈaha ˈojiˈi emaavarame niramaruviˈi ijá ˈwava Ara niˈimaˈurijara rejuˈe sisima kaˈene soha ˈahi kaukara vejujija kukua rukina rejaraˈomo vea oma kwinu vajakino maa paˈana renanaˈomo eha sisemaa apeno! Eha sisemaa apeno! ˈwavara.
20 Ea kaˈene akúpi ˈahi hijura ˈee Godoni ehija ˈee apasoru ˈee poropetia ijá temarasaha. Ijihuni maijaho Godi joni jihuni hahi hu eha sisea mahana.

21 'E'eme Godoni 'ona oji'ina harusinijara niho'o muna ni'ima'ura apenapi soha vaji 'onavi'i ijá 'waramana. Papirani ka'ene ara natohwa niho'o ni'ima'urijaho huni vaji 'uraa 'ee chicharaa ka'ene namujaho veje pa'arejakame kú'o ara natohwa kajaho pakahuna.
22 Oni vaji kita same javaa vene hurisia hwasihe tauja ka'ene hwasihujaho kú'o pahehuna. 'Ene oni vaji ea ka'ene ichi 'eke unenu'u 'aho'a vejujija kú'o papiunihuna. 'Ene oni vaji kaukara mama'ina veju'e ira hejuja'ina kú'o pahehuna.
23 'Ene oni vaji naheha ka'ene hanamujaho kú'o pahanahuna. 'Ene oni vaji paruinene napasi neju jihipuni ira kú'o pahehuna. 'Ene oni vaji ea ka'ene kukua 'imeji'inijija mwe'a kehuni ea mama'ina rejara. Ijihuni maijaho kwakwa mapokakaho oni masiiji pisimisamuna.
24 Huni vaji poropetia 'ee Godoni ea 'ee eaka mapoka ka'ene mwe'a kaki tiraha jihipuni 'aa piunivara.

19

'Aha No'ona No'o Hareruia 'Wavajina

1 Ija'ina renani túna'ijaho na ea mapoka puni ira nuaka sa'ina akúpa 'ahi he'eme ika'ina 'waramana. Hareruia maranúi'ina hanaji'ine 'ee harura ijá núni Godijihuna.
2 Hu iraka ka'ene venajaho nimaa'e 'ee arira. Napara kajara 'uasa venuni 'unamiji mwe'ake veju'e siseranajaho eha sisea mahana. 'Ene Huni pwehija 'aniume kwamasaha jihuna'e Godira hu eha sisea mahana 'wamana.
3 Kú'o pinijaho pu ijá 'wavara Hareruia napara kajihuni 'u'a niho'o majama tuvi'i namu 'wavara.
4 'E'eme eruta mapoka (24) 'ee unenu 'aho'a ka'ene mai'o hiji'inijija no'ona no'o ijá ariha navi'i Godi ka'ene toronu 'ahi hinuji oja mahi'i ijá 'wava Hareruia Ameni! 'wavara.
5 'Enavo na he'eme ira toronu 'ahi rene ika'ina 'waramana Ja Huni pwea Huni ea mama'ina 'ee Huni ea ma'u'umaa ka'ene Hu juhavi'inijija núni Godiji ta'aroha 'wamana.
6 'Ene na he'eme ea mapoka puni ira auaka toa mapoka puni irasa rene 'ee akúpi 'aniu'e tararimahu jara'eme ika'ina 'waramana. Hareruia! Núni Godi Natohwa ka'ene nija'ina ni'ima'ura rene hiji'inijina.

Remuijara Napasi Nehunijina

7 'Enakúne roe temarasahe 'ee mari'uha 'ee Huni iha ahasiriha! Ijihuni maijaho Remuijara napasi nehuni vea nirou. 'Ene 'asúra ka'ene parui nehuniji 'u'o amairiarama hinu 'wamana.
8 Hu ateha mavarasa'imaa ka'ene sajasa'ina 'ee chiha pa'ajino apúsamana. Ateha maa mavarasa'ini jihuni maijaho Godoni eapo ariramaa ka'ene rejaja'ina.
9 'E'eme Godoni 'ona oji'inijara ijá 'wima Vu'akaho ve'amana. Ea ka'ene Remui jihuni napasi nejari 'iruma ihuna'e ona 'waravajija teamana'avara 'wimana. 'Ene hu kú'o ika'ina 'warimana Ikija Godoni ira ka'ene nimaa nimaijina 'wimana.
10 'Ejume na huni una'i one oja ma'i ve'eme hu ika'ina 'warimana. A paka'eje ija'ina'e ve'ama. Na 'u'o pwea areri a 'ee oni vwehija ka'ene Jesu rona 'waravi'inijihipu vare'ina. 'Enakúne Godiru oja ma'amana. Poropesi jihuni maijaho Jesuni vu'a ka'ene samaumai najahujina 'wimana.

Kerisora Rohunijina

11 'Ene na ka'eme akúpa 'aha vwicha jara'eme hosi sajasa'ina ijí naminana. Ea ka'ene ijihuni toi asuma hinajaho huni iha Pauchavi'ina 'ee Nimaa Nimaijina. Ijihuni maijaho Hu 'otua arira vene 'ee ajira veji'ina.
12 Huni nia vajijaho vena harurasa renana. Huni húmata 'ahijaho koraunua mapoka mapoka samana. Huni haha 'aha iha namana vo ea ijihuni maijaho pahejara kaivo Huhusu ijihuni maa henana.
13 'Ene hu ateha jopatu'ura 'aa vaji apúsamarena iruhana. Huni iha Godoni Ira 'wavara.
14 'E'eme amia ka'ene kahi akúpi 'ahi hijajija ateha niho'o mavarasa'ina ka'ene sajasa'ina 'ee chiha pa'ajino same hosia sajasa'ina 'ahi Huni túna'i roara.
15 Huni ira titi so'wa echima'ura roe 'e'unana. 'E'ira'omo so'wa kajine kwakwa kehi 'anihuna. Hura pu 'ajoha'amajaho pijuha ajani vejare puna'i rene 'ajoahuna. 'Ene Hu Godi ni'ima'uri jihuni sena vajiji 'waini puna'i tautihuna.
16 'Ene huni ateha jopatu'ura 'aha 'ee Huni vuana 'ahijino iha ika'ina venana. Kini puni Kinijine 'ee natohwe puni Natohwajina 'wame venana.
17 'E'eme na kavume Godoni 'ona oji'ina pina vea 'ahi namiji'i ira ajira uka maho'o ka'ene ichutoi jaijasahe ojajaho ika'ina 'waramana. Godi joni 'iruma ni'ima'ura amairiaravu'e namukúne nianae ro ahuha.
18 'Enareja ja kini puni haha ine ajira vejuri ea mama'ina puni haha ine harusima'uri jihipuni haha ine hosi puni haha ine hosi 'ahi asuma hija jihipuni haha ine emaapuni haha ine ea mahijura 'ee pwea ea mama'ina 'ee ea ma'u'umai puni haha ihuna.

Hanuhijine 'Ee Poropeti Ira'asiniji'i Sise'i 'Ahiajina

19 Na hanuha 'ee mwe'a ikehuni kinia 'ee puni ami ijihi pu'úmo nianaa roe Ea ka'ene hosi 'ahi hinujine 'ee Huni amia ijihi pu'úmo ajira ve'iro roe ahuvara.
20 Hanuhijine 'ee poropetia ira'asina ka'ene ea areri pavehuni uneunecha hanuhi jihuni una'i venaji ija kamoravara. 'Ene ea ka'ene hura pisimiume hanuhi jihuni aacha apene 'ee ea hanuhijihu vare'ina ka'ene iji vejaji oja mahajihuna'e pu no'o mai'o hi'eme veni vaji ato'arumaume vena ka'ene marekiji'i reji'i namuji reju.
21 'E'eme ea ka'ene huni iratiti so'wa roa 'e'u'eme hosi 'ahi hinujara ea 'aho'ijaho so'wa kaji 'aniana'omo puni hahijaho ukapo túasavara.

20

Setani Kamome Juara Mapoka (1,000) Ranavajina

1 'Ene Godoni 'ona oji'ina pina na ka'eme ma'oa ka'ene tiha pa'ajihuni kia apene 'ee ija ropuna'a senia niho'o ni'ima'ura apene akúpi 'ahi rena roana.
2 Anakijaho hu tapara nitama orijine huni iha 'u'o 'avena sisea 'ee Setanina. 'Ena'omo 'ona oji'ina kajara aharu 'oname kamomarena juara mapoka mapoka (1,000) ranavuma hinana.
3 'Enarena ma'oa ka'ene tiha pa'ajihuni vaji pi'ona'ika'i vwicha kuturahe tanuma paranana. 'Ejakame hu kú'o kwaa kwaki ea papisimi'amarono avanana. 'E'eje ijí juara mapoka mapoka (1,000) pa'are'eje iji'a vwicha tirasame 'ee senia rasamahakame 'aha ma'uako 'urahohuna.
4 Na toronu mapoka kivuta. Ea ka'ene ijihuni toi hijajija 'otua vehuni harura mihana. 'Ene ea ka'ene Jesu rona 'warame 'ee Godoni ira ka'ene

'warava jihuna'e uroa 'uhuahe 'ee ea ka'ene hanuhiji oja pamahe 'ee hua'ina ka'ene vejaji oja pamahe 'ee huni aacha puni varipata 'aha 'ee ija 'aha pairechamiha jihipuni 'avena kivuta. 'Ena'omo ea kajija kú'o haha apene 'urimarame Keriso pu'úmo juara mapoka mapoka (1,000) ea 'ajoaha hijara.

5 Ijija amura 'urijajina. 'Enavo ea 'aho'a ka'ene kwamasahajija pa'urijara'omo juara mapoka mapoka (1,000) para'eme iji'a 'urijara.

6 Ea ka'ene amura 'urijajija pu ariramaa'omo merajihana. Pu kú'o kwahuni harurijaho paasitahana. 'Enakaivo pu Godi'o Jesu puni pirisiti jihuna'e Jesu pu'úmo juara mapoka mapoka (1,000) ea 'ajoaha hihuna.

Setaniho Rasananamareja Eha Sise'i 'Ahae Pi'onavara

7 Juara mapoka mapoka (1,000) pa'are'eje iji'a Setaniho tipura hinajaho rasame ranahuna.

8 'Enareje hu ro 'e'ume kwakwa ka'ene mwe'a kehuni kúra no'ona no'o ijí va'e ea pisimisahuna. 'Ene hu Koki 'ee Mekoki ajira ve'avarono aherave nianae roe rira kwinu ahuhuna. Ea kajipo roareje na'avajaho soha rora huni ajarasa renana'eja.

9 'Ejakame pu mwe'a kehuni amara ni'ima'uriji roe Godoni ehipo hine 'ee ara natohwa ka'ene Hu oja mahuji júhoturihe 'ani'iro ve'eje veni akúpa 'ahi rena ariha roe renae paranana.

10 'Avena sisea ka'ene pu pisimiajaho pi'onavume vena marekiji'i reji'i namuji hanuhijine 'ee poropeti ira'asiniji'o rejaji 'onamana. 'Ejakame veiri'a na'ia majama hianama apena vahuna.

Túchamaa 'Otua Ka'ene Godoni Toronu Una'i Vehunijina

11 'E'eme toronu sajasa'ina ka'ene ni'ima'urijaho kavuta. Ea ka'ene ijihuni toi asuma hinajihuni una'i mwe'a 'ee akúpa juhaha pu vahuna tinia pa'arenana.

12 'Ena'omo ea kwamasahi'ina kivuta. Ea mama'ina ea ma'u'umaa ijá toronu una'i nami'eme puka jarasamana. 'Enarena puka pina apena jaraajaho majama hihuni puka. 'Ena'omo ea ka'ene kwamasahajija pura raka ka'ene vejajija puka 'ahi kivi'i 'otua vetiana.

13 'Ene ea ka'ene soha vaji kwamasahe 'ee kwamare'e veni rejujija ni'aha kwinu 'urimara'eme pura raka ka'ene vejaji kivi'i 'otua vetiana.

14 'Enavo kwamasahujine 'ee tinia ka'ene kwamasahi'inapo hijajaho ijá apene vena ni'ima'ura ka'ene nahúna namajihuni vaji ato'arumana. Ijí vena ni'ima'ura ka'ene nahúna namu kajaho kú'o kwahunijina.

15 'Ena'omo majama hihuni puka vajijino ea irahuni iha pana'amajaho vena ni'ima'ura nahúna na'amajino pi'onahuna.

21

Akúpa Maiu'ina 'Ee Mwe'a Maiu'inijina

1 'Enakaivo na akúpa 'ee mwe'a maiu'ina kavuta. Ijihuni maijaho akúpa mwe'a sahasijaho sohiji'i pa'are ranamana.

2 'E'eme ara natohwa nimaa nimaa ka'ene Jerusaremi maiu'inijaho kahi akúpi 'ahi Godoni rene ariha roana. Areri 'asúra parua 'aja'irore'e amairiu ja'ini ariha roana.

3 'E'ejume na hejume toronu 'ahi ira ajira ika'ina 'waramana. Ike heha! Godoni harai arijaho emaapuni roana. 'Ena'omo Hu pu pu'úmo ahuma hije pu Huni ehija reje Godiho ori'ini pu pu'úmo hihuna.

4 'Ejakame Hura puni nia toa maho'o ukunihuna. 'Ene kú'o pakwamasahuna. 'Ene kú'o temuka apehuna pane niramaruhuna pane hianahuna pa'ana. Ijihuni maijaho uneunecha marako orijija nipa'arenana.
5 'Enavo Ea ka'ene toronu 'ahi hinajara ika'ina 'warimana. Heha! Na uneunecha maiu'ina maho'o vejuta 'wimana 'Ene Hu kú'o ika'ina 'warimana. Vu'a ka'ene Nara 'waravukaho nimaa nimaakúne heha 'ahi ve'amana 'wimana.
6 'Ene Hu ika'ina 'warimana Niparanana. Na aneja kahene púsa kamena. 'Enavo ea irara toa hua'amajaho toúja ka'ene majama hihunijaho pa'ime'eje mamahuna.
7 Ea irara sisea'e piunamareje asita'amajaho uneunechakija 'ekahuna. 'Ejakame Na huni Godi reje hu Nuni hariha rehuna.
8 'Enakaivo ea ka'ene juvi'ina panimaa roji'ina sisea mama'ina veji'ina ea 'aniu kwamasahi'ina 'uasa veji'ina ea masihavi'ina icha muni godi ira'ata veji'inijija 'ee ira'asina ea ija'ini jihipuni tinijaho vena ni'ima'ura marekiji'i reji'i nahúna namuji rehuna. Ijaho kú'o kwamasahunijina.

Jerusaremi Maiu'inijina

9 'E'eme Godoni 'ona oji'ina ka'ene iropu no'o tevua iropu no'o 'ekari vajijaho Godoni sena iropu no'o ijija itu'o'una navajihipuni vaji 'ona oji'ina kwinu ika'ina 'warimana. Iki roa kame na Remuijara 'asúra ka'ene 'wahuniji najahuma 'wimana.
10 Hu na 'Aveni vaji aherime apenie huri'a niho'o ni'ima'ura 'ahi va'ana. 'Enarena ara natohwa mamaa ka'ene Jerusaremiho akúpa 'ahi Godoni rene ariha roana.
11 Ara natohwa kajaho Godoni hanaji'ini ja'ina. 'Ene hura hanamajaho areri muna ka'ene jasipa moni mapoka 'imejura'omo ijipo hanama paraju ja'ina.
12 Ara natohwa kajihuni verijaho niho'o jojora ichutomaa. 'Ene vwicha iropu ropu no'one 'ee vwicha kajija 'ona oji'ina iropu ropu no'o namijara. Vwicha 'aha kaji iha ka'ene vejajaho Isureri oni harihi puni kachi'ina iha vejara.
13 Vera kajaho vwicha iropu ropu no'una. 'Ena'omo no'opisu kara'ine no'opisu kaha'ine no'opisu kama'ine 'ee no'opisu karo'ina.
14 Vera kajihuni kutejijaho muna iropu ropu no'ona. Ijihuni toijaho Remui jihuni apasoru iropu ropu no'o puni iha vejara.
15 Godoni 'ona oji'ina ka'ene na 'warimajara mina vehuni pijuaha ka'ene korutia vejajino apene ara natohwa kajaho mina vene 'ee vwicha 'ee vera mina venana.
16 Ara natohwa kajihuni nupiijaho arearerina. Ara natohwa kaji pijuahi mina venajaho kiromita mapoka mapoka (2,400). Hahuna 'ee huhuna nupiijaho nikwisu'ina.
17 'Ejumakame Godoni 'ona oji'ina kajara iji vera ka'ene mina vejajaho emaapuni miniji venana. Vera kajara poma joranajaho mita mapoka (72) renana.
18 Vera kaji vejajaho jasipai vejara. Ara natohwa kajaho korutiru venana'omo mane'a puna'i hanana paranana.
19 Ara natohwa kajihuni vera kutejijaho muna ani ani'ina mavarasa'ini savara. Muna amurijaho jasipa muna pinijaho sapaia muna pinijaho charasitoni muna pinijaho emaroria.
20 Muna pinijaho saratoniki muna pinijaho saratiasi muna pinijaho kurisoraiti muna pinijaho perairu muna pinijaho topasi muna pinijaho kurisoparasi muna pinijaho jesiniti muna pinijaho ametisitina.

21 Vwicha iropu ropu no'ujaho perua 'oi'oi iropu ropu no'o kaji venana. Vwicha kwinu kwino perua eru venana. Ara natohwa kajihuni 'unamijaho korutiru venana'omo mane'a epuna'i hanana paranana.
22 'Enakaivo Na niriujaho ara natohwa vaja kajaho Temiporu pana. Ijihuni maijaho Godi Ni'ina 'ee Remuijaho ara natohwa kajihuni Temiporu.
23 Ara natohwa kajaho vea 'ee masapa ijipo hanahuna pana. Ijihuni maijaho Godoni hanaji'inijara veje hanahuna. Ara natohwa kajihuni nahehijaho Remuijina.
24 'Ene kwakwa ke'ura ara natohwa kajihuni hanaji'inijara hanani'eje ohuna. 'Eje mwe'a kehuni kinijija puni pinana 'eka roe ara natohwa kaji vajahuna.
25 Ara natohwa kajaho na'imujaho pa'ajihuni hahi veiri'a rena navakame vwicha pakuhuna.
26 'Ejakame pu kwaa ara mapoka kehipuni pinana 'ee mamaijaho 'eka roe ara natohwa kaji vajahuna.
27 'Enavo uneunecha chiha rukina ea sisesa ea ira'asina ijija ara natohwa kajihuni vwichijaho pava'e aruhuna. 'Enakaivo ea irahuni iha Remui jihuni puka ka'ene majama hihuniji na'amajara pupusu ijí ara natohwa vaja kajaho va'a aruhuna.

22

Toa 'Ee Icha Ka'ene Majama Hihunijina

1 'Enarena 'ona oji'inijara toa ka'ene majama hihuni toijaho najihana. Toa kajaho chiha niho'o pa'a maa'omo Godi'o 'ee Remuiji'o puni toronu 'ahi rena roana.
2 Ara natohwa kajihuni 'unama rira mu'oa kaji toa kajaho roana. 'E'eme toa kajihuni rori majama hihuni ichijaho ronu ronu namijara. 'Ena'omo 'ina ani ani'ina iropu ropu no'o masapa kwinu kwino vaji irivura. 'Ene icha kajihipuni a'ijaho kwaaka mapokakihi veju'e maraniuna.
3 'Ena'omo unenu pina sisea siripavujaho panahuna. 'E'eje Godiho 'ee Remuiji'o toronueru na'eje Huni pwehipo kaukara Huna venahuna.
4 'Ejakame pu Huni niura kame 'ee puni varipata 'aha Huni ihijaho nahuna.
5 'Enavo ara natohwa kajaho pana'ihuna. 'Ene nahehapo hanahuna pane 'ee vea hanahuna pana. Ijihuni maijaho Godi Natohwi jihuni hanaji'inijara hanahuna. 'E'eje Pu majama 'ajoaha apena vahuna.
6 'E'ejume Godoni 'ona oji'ina kajara ijá 'warimana Ike irakaho majama nimaa 'wimana. Poropeti puni 'aveni jihipuni Godi Natohwijara Huni 'ona oji'ina ranavu'e raka ka'ene iviamaa mai'o re'i venuji Huni pwehija najahana.
7 Ike heha! Na marako ro'eju. 'Ena'omo ea irara puka kehuni vaji poropeti epuni iri 'waravaji hena ve'amajaho Na hu merajahuna.
8 Na Jonira puka vajaki vu'a 'ee uneunecha raka ka'ene 'waramajija hena kivuta. 'Ene na vea ka'ene ijí hena kavuti veijaho na 'ona oji'ina ka'ene na najihajihuni mumora rori one oja ma'i vejuta.
9 'Ejumakame hu ika'ina 'warimana Ija'ina pavena! Na 'u'o pwea areri a 'ee oni vwehija ka'ene poropetia 'ee ea ka'ene puka kehuni vaji vu'iji hena vejajihipu vare'ina. 'Enakúne Godiru oja ma'amana 'wimana.

Vu'a Túchamaijina

10 'Ene hu kú'o ika'ina 'warimana. Uneunecha mai'o rehuna ka'ene ike puka vajakino navujaho vea nitu'u renukúne paapene kuve na'amana.

11 'Eje ea irara areri parehuniji venujaho maka'eje ve'amana. Ea irara huni oja chiha renajaho maka'eje ija'ina na'amana. Ea irara ariramaa renajaho maka'eje ariramaa rena apena va'amana. Ea irara nimaa ariramaa renajaho maka'eje nimaa ariramaa rena apena va'amana.
12 Ike heha! Na marako ro'eju. 'Enavo Na emaapo raka ka'ene vejaji kivi'i eha ka'ene vajihunijaho areri ijá 'eka rohuna.
13 Na Aupa 'ee Omeka. Na aneja kamene 'ee púsa kahena. Na amure 'ee túchamaijina.
14 Ea irahipo puni ateha jojoriji so'avajija pu merajihuna. 'Ena'omo pu areri ara natohwa kajihuni vwichijaho arume majama hihuni ichi jihuni vahuna.
15 'Enakaivo ara natohwa kajihuni samaijaho 'ua 'ee ea masia rukina 'uasa veji'ina ea 'aniu'e kwamasahi'ina godi ira'ata icha muni veji'iniji oja mihura 'ee ea ka'ene ira'ata vehuniji oja mihi'inijija samai hina apena vahuna.
16 Na Jesura Nuni 'ona oji'ina ranavu'e hura vu'akaho ara sosi 'wara'amarono 'waramu. Na Teviti oni anejijina 'ee huni amuje 'ee Na sú'usú'u huni moroa ka'ene hanama paranujina.
17 'E'ejume Godoni 'Avenijaho 'ee Napasi nehuniji'o ika'ina 'waravara Roa! Ea irara he'amajaho hu ika'ina 'wara'amana Roa! 'Ene ea irara toa hua'amajaho hu ika'ina 'wara'amana Roa! 'Ena'omo ea irara majama hihuni toiji ape'iro ve'amajaho pa'imehuna vo maape'ena.

Túchamaahuni Jujuvu'a

18 Na ja ea maho'o 'waravujaho ea irara puka kehuni vaji poropeti epuni iri 'waravaji huni vwiha ijí huri ihe'amajaho Godira huri ihenareje ea kajaho sena sisea ka'ene puka vaji vene 'waravakino mahuna.
19 'Ena'omo ea irara poropeti epuni iri 'waravara ka'ene puka kehuni vaji namuji aperu va'amajaho puka kehuni vaji vejaja'ina'e Godira huni pwina ka'ene majama hihuni icha vaji navu'e 'ee pwina ka'ene ara natohwa mamaiji namuji 'u'o apetujahuna.
20 Ea ka'ene ike uneunechake 'waramujara ika'ina 'waramu. I'a! Na marako rohuna! Nimaa! Jesu Natohwiji roa!
21 Jesu Natohwi jihuni maiji vwihani'inijaho ja pu'úmuna. Ameni.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiu 1:1–2:12
2	Matiu 2:13–3:6
3	Matiu 3:7–4:11
4	Matiu 4:12-25
5	Matiu 5:1-26
6	Matiu 5:27-48
7	Matiu 6:1-24
8	Matiu 6:25–7:14
9	Matiu 7:15-29
10	Matiu 8:1-17
11	Matiu 8:18-34
12	Matiu 9:1-17
13	Matiu 9:18-38
14	Matiu 10:1-23
15	Matiu 10:24–11:6
16	Matiu 11:7-30
17	Matiu 12:1-21
18	Matiu 12:22-45
19	Matiu 12:46–13:23
20	Matiu 13:24-46
21	Matiu 13:47–14:12
22	Matiu 14:13-36
23	Matiu 15:1-28
24	Matiu 15:29–16:12
25	Matiu 16:13–17:9
26	Matiu 17:10-27
27	Matiu 18:1-22
28	Matiu 18:23–19:12
29	Matiu 19:13-30
30	Matiu 20:1-28
31	Matiu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matiu 21:23-46
2	Matiu 22:1-33
3	Matiu 22:34–23:12
4	Matiu 23:13-39
5	Matiu 24:1-28
6	Matiu 24:29-51
7	Matiu 25:1-30
8	Matiu 25:31–26:13
9	Matiu 26:14-46
10	Matiu 26:47-68
11	Matiu 26:69–27:14
12	Matiu 27:15-31
13	Matiu 27:32-66
14	Matiu 28:1-20
15	Maka 1:1-28
16	Maka 1:29–2:12
17	Maka 2:13–3:6
18	Maka 3:7-30
19	Maka 3:31–4:25
20	Maka 4:26–5:20
21	Maka 5:21-43
22	Maka 6:1-29
23	Maka 6:30-56
24	Maka 7:1-23
25	Maka 7:24–8:10
26	Maka 8:11–9:1
27	Maka 9:2-29
28	Maka 9:30–10:12

date	Scripture
1	Maka 10:13-31
2	Maka 10:32-52
3	Maka 11:1-26
4	Maka 11:27–12:17
5	Maka 12:18-37
6	Maka 12:38–13:13
7	Maka 13:14-37
8	Maka 14:1-21
9	Maka 14:22-52
10	Maka 14:53-72
11	Maka 15:1-47
12	Maka 16:1-20
13	Ruku 1:1-25
14	Ruku 1:26-56
15	Ruku 1:57-80
16	Ruku 2:1-35
17	Ruku 2:36-52
18	Ruku 3:1-22
19	Ruku 3:23-38
20	Ruku 4:1-30
21	Ruku 4:31–5:11
22	Ruku 5:12-28
23	Ruku 5:29–6:11
24	Ruku 6:12-38
25	Ruku 6:39–7:10
26	Ruku 7:11-35
27	Ruku 7:36–8:3
28	Ruku 8:4-21
29	Ruku 8:22-39
30	Ruku 8:40–9:6
31	Ruku 9:7-27

date	Scripture
1	Ruku 9:28-50
2	Ruku 9:51–10:12
3	Ruku 10:13-37
4	Ruku 10:38–11:13
5	Ruku 11:14-36
6	Ruku 11:37–12:7
7	Ruku 12:8-34
8	Ruku 12:35-59
9	Ruku 13:1-21
10	Ruku 13:22–14:6
11	Ruku 14:7-35
12	Ruku 15:1-32
13	Ruku 16:1-18
14	Ruku 16:19–17:10
15	Ruku 17:11-37
16	Ruku 18:1-17
17	Ruku 18:18-43
18	Ruku 19:1-27
19	Ruku 19:28-48
20	Ruku 20:1-26
21	Ruku 20:27-47
22	Ruku 21:1-28
23	Ruku 21:29–22:13
24	Ruku 22:14-34
25	Ruku 22:35-53
26	Ruku 22:54–23:12
27	Ruku 23:13-43
28	Ruku 23:44–24:12
29	Ruku 24:13-53
30	Joni 1:1-28

date	Scripture
1	Joni 1:29-51
2	Joni 2:1-25
3	Joni 3:1-21
4	Joni 3:22–4:3
5	Joni 4:4-42
6	Joni 4:43-54
7	Joni 5:1-23
8	Joni 5:24-47
9	Joni 6:1-21
10	Joni 6:22-40
11	Joni 6:41-71
12	Joni 7:1-29
13	Joni 7:30-52
14	Joni 7:53–8:20
15	Joni 8:21-30
16	Joni 8:31-59
17	Joni 9:1-41
18	Joni 10:1-21
19	Joni 10:22-42
20	Joni 11:1-53
21	Joni 11:54–12:19
22	Joni 12:20-50
23	Joni 13:1-30
24	Joni 13:31–14:14
25	Joni 14:15-31
26	Joni 15:1-27
27	Joni 16:1-33
28	Joni 17:1-26
29	Joni 18:1-24
30	Joni 18:25–19:22
31	Joni 19:23-42

date	Scripture
1	Joni 20:1-31
2	Joni 21:1-25
3	Akisi 1:1-26
4	Akisi 2:1-47
5	Akisi 3:1-26
6	Akisi 4:1-37
7	Akisi 5:1-42
8	Akisi 6:1-15
9	Akisi 7:1-29
10	Akisi 7:30-50
11	Akisi 7:51–8:13
12	Akisi 8:14-40
13	Akisi 9:1-25
14	Akisi 9:26-43
15	Akisi 10:1-33
16	Akisi 10:34-48
17	Akisi 11:1-30
18	Akisi 12:1-23
19	Akisi 12:24–13:12
20	Akisi 13:13-41
21	Akisi 13:42–14:7
22	Akisi 14:8-28
23	Akisi 15:1-35
24	Akisi 15:36–16:15
25	Akisi 16:16-40
26	Akisi 17:1-34
27	Akisi 18:1-21
28	Akisi 18:22–19:12
29	Akisi 19:13-41
30	Akisi 20:1-38

date	Scripture
1	Akisi 21:1-16
2	Akisi 21:17-36
3	Akisi 21:37–22:16
4	Akisi 22:17–23:10
5	Akisi 23:11-35
6	Akisi 24:1-27
7	Akisi 25:1-27
8	Akisi 26:1-32
9	Akisi 27:1-20
10	Akisi 27:21-44
11	Akisi 28:1-31
12	Romani 1:1-17
13	Romani 1:18-32
14	Romani 2:1-24
15	Romani 2:25–3:8
16	Romani 3:9-31
17	Romani 4:1-12
18	Romani 4:13–5:5
19	Romani 5:6-21
20	Romani 6:1-23
21	Romani 7:1-14
22	Romani 7:15–8:6
23	Romani 8:7-21
24	Romani 8:22-39
25	Romani 9:1-21
26	Romani 9:22–10:13
27	Romani 10:14–11:12
28	Romani 11:13-36
29	Romani 12:1-21
30	Romani 13:1-14
31	Romani 14:1-23

date	Scripture
1	Romani 15:1-21
2	Romani 15:22–16:7
3	Romani 16:8-27
4	1 Koritia 1:1-17
5	1 Koritia 1:18–2:5
6	1 Koritia 2:6–3:4
7	1 Koritia 3:5-23
8	1 Koritia 4:1-21
9	1 Koritia 5:1-13
10	1 Koritia 6:1-20
11	1 Koritia 7:1-24
12	1 Koritia 7:25-40
13	1 Koritia 8:1-13
14	1 Koritia 9:1-18
15	1 Koritia 9:19–10:13
16	1 Koritia 10:14–11:1
17	1 Koritia 11:2-16
18	1 Koritia 11:17-34
19	1 Koritia 12:1-26
20	1 Koritia 12:27–13:13
21	1 Koritia 14:1-17
22	1 Koritia 14:18-40
23	1 Koritia 15:1-28
24	1 Koritia 15:29-58
25	1 Koritia 16:1-24
26	2 Koritia 1:1-11
27	2 Koritia 1:12–2:11
28	2 Koritia 2:12-17
29	2 Koritia 3:1-18
30	2 Koritia 4:1-12
31	2 Koritia 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Koritia 5:11-21
2	2 Koritia 6:1-13
3	2 Koritia 6:14–7:7
4	2 Koritia 7:8-16
5	2 Koritia 8:1-15
6	2 Koritia 8:16-24
7	2 Koritia 9:1-15
8	2 Koritia 10:1-18
9	2 Koritia 11:1-15
10	2 Koritia 11:16-33
11	2 Koritia 12:1-10
12	2 Koritia 12:11-21
13	2 Koritia 13:1-14
14	Karesia 1:1-24
15	Karesia 2:1-16
16	Karesia 2:17–3:9
17	Karesia 3:10-22
18	Karesia 3:23–4:20
19	Karesia 4:21–5:12
20	Karesia 5:13-26
21	Karesia 6:1-18
22	Epasasi 1:1-23
23	Epasasi 2:1-22
24	Epasasi 3:1-21
25	Epasasi 4:1-16
26	Epasasi 4:17–5:2
27	Epasasi 5:3-33
28	Epasasi 6:1-24
29	Piripai 1:1-26
30	Piripai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Piripai 2:19–3:6
2	Piripai 3:7–4:1
3	Piripai 4:2-23
4	Korasia 1:1-20
5	Korasia 1:21–2:7
6	Korasia 2:8-23
7	Korasia 3:1-17
8	Korasia 3:18–4:18
9	1 Tesaronia 1:1–2:9
10	1 Tesaronia 2:10–3:13
11	1 Tesaronia 4:1–5:3
12	1 Tesaronia 5:4-28
13	2 Tesaronia 1:1-12
14	2 Tesaronia 2:1-17
15	2 Tesaronia 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitasi 1:1-16
27	Taitasi 2:1-14
28	Taitasi 2:15–3:15
29	Pairimani 1:1-25
30	Hipuru 1:1-14
31	Hipuru 2:1-18

date	Scripture
1	Hipuru 3:1-19
2	Hipuru 4:1-13
3	Hipuru 4:14–5:14
4	Hipuru 6:1-20
5	Hipuru 7:1-19
6	Hipuru 7:20-28
7	Hipuru 8:1-13
8	Hipuru 9:1-10
9	Hipuru 9:11-28
10	Hipuru 10:1-18
11	Hipuru 10:19-39
12	Hipuru 11:1-16
13	Hipuru 11:17-31
14	Hipuru 11:32–12:13
15	Hipuru 12:14-29
16	Hipuru 13:1-25
17	Jemisi 1:1-18
18	Jemisi 1:19–2:17
19	Jemisi 2:18–3:18
20	Jemisi 4:1-17
21	Jemisi 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Joni 1:1-10

date	Scripture
1	1 Joni 2:1-17
2	1 Joni 2:18–3:2
3	1 Joni 3:3-24
4	1 Joni 4:1-21
5	1 Joni 5:1-21
6	2 Joni 1:1-13
7	3 Joni 1:1-14
8	Juta 1:1-25
9	Revaresiani 1:1-20
10	Revaresiani 2:1-17
11	Revaresiani 2:18–3:6
12	Revaresiani 3:7-22
13	Revaresiani 4:1-11
14	Revaresiani 5:1-14
15	Revaresiani 6:1-17
16	Revaresiani 7:1-17
17	Revaresiani 8:1-13
18	Revaresiani 9:1-21
19	Revaresiani 10:1-11
20	Revaresiani 11:1-19
21	Revaresiani 12:1-18
22	Revaresiani 13:1-18
23	Revaresiani 14:1-20
24	Revaresiani 15:1-8
25	Revaresiani 16:1-21
26	Revaresiani 17:1-18
27	Revaresiani 18:1-24
28	Revaresiani 19:1-21
29	Revaresiani 20:1-15
30	Revaresiani 21:1-27
31	Revaresiani 22:1-21